

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III

RACCOLTA
VILLAROSA

H
1²

NAPOLI

Recep. Viti. H. 129
**DECISIONES
SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ
CCCLXXII.**

CRIMINVM, ET TESTIVM
Probationem in secundo præsertim Responsorum
Criminalium

PROSPERI FARINACII I.C. ROMANI

Volumine pertractatam respicientes.

Ab eodem PROSPERO FARINACIO recollectæ.

*Opus innumera forensium copia exundans: omnibus in foro versantibus
perutile: hac Taurinensi editione priori emendatius.*

Cum Indicibus, & Summarijs locupletissimis.

AVGVSTÆ TAVRINORVM,

Apud Hæredes Io. Dominici Tarini, **MDCXVI.**

Superiorum permissu.

*Ex Biblioth. de Roum
Aj. 166.*

DECLARATION
OF INDEPENDENCE
OF THE UNITED STATES OF AMERICA

When in the course of the human events, it becomes necessary for one people to dissolve the political bands which have connected them with another, and to assume among the powers of the earth, the separate and equal station to which the laws of Nature and of Nature's God entitle them, a decent respect to the opinions of mankind requires that they should declare the causes which impel them to the separation.

IN TESTIMONY WHEREOF, the Representatives of the United States of America, in General Congress assembled, have caused this Declaration to be signed by their authorized officers, in the name and in behalf of the whole People.

Attest
J. Adams

ILLVSTR.^{MO} ET EXCELLENT.^{MO} VIRO

D. PHILIBERTO

GERARDO SCALIAE,

COMITI VERRVAE,

Equiti Torquato Augustissimi Ordinis ANNUNCIATÆ;

Supremoq; Comiti, & Domino Hospitij Serenissimi CAROLI EMANVELIS Sabaud.
Ducis, atq; Serenissimi MAVRITII à Sabaudia S. R. E. Cardinalis, &c.

Fratres Tarini S.

QUOD in medijs Italia turbis, dum armorum fragore, & strepitu omnia concutiebantur, Minervæ templum typis nostru continuo excultum extiterit, Serenissimi, atq; inuictissimi CAROLI EMANVELIS benignitate, & liberalitate, qua musas, musarumq; cultores fouet, auget, exornat; opera consilioq; tuo COMES ILLVST.^{NE} atque Taurinensis Athanei claustra Astrea sonoras voces publicè personarint: Mirum videri posset his, qui aduersus iura armati ne sacrarum quidem legum voces exaudiunt; quas scilicet Marianis gladijs exules è castris suis re ipsa publicarunt: aut his qui typographariam operam, litterarumq; omne nomen inter armatas acies inutile, ridiculumve didicant: spernunt, calumniantur. At Caesaribus, & Alexandris, quorum hac in re expressam imaginem in Serenissimo CAROLO EMANVELE intuemur, qui non minus musarum, quam Martis verè pullus imò alter Belli Mars est: qui nullum diem militarijs exercitijs occupat, quin notum Homero, Polybio, Historicisq; commentarijs accumbat; nihil optatius, frequentius, gloriosius, quam caduceum ensi maritare. Nec abs re, qui enim ab orbe condito armorum studium cum laude, bonoq; publico agitarunt, quibus non multa, magnaq; cura fuerit, ut posterì cognitum haberent; quantum infracto animi robore, maiortiaq; fortitudine domi, forisq; gesserint? quàm magni pace, & bello Heroes vixerint? Illustrium vero gestorum memoria, ne quid dissimulemus, nonne periret vnius atatis periodo, nisi litterarum usu, & ope Annalibus traderetur immortalitatis archiuio conseruanda? summa sane incomparabilium virtutum tuarum laus est, quarum agmine velut armis, & legionibus succintus incedis; immensa cana sapientia, togata militarisq; prudentia fama, quæ in liberum omnium nationum circum erupit. Sed quam promerentur æternitatem, non nisi prælo, & scriptis accipiant: Hac te immortalis gloria Heroem, Pedemontanum Epaminondam, huius aui Nestorem æternum predicabunt. unde qui typographarios sumptus inutiles Reipublica censent, quid audeant dicere, nisi inutile esse omne nomen virtutum, omne nomen litterarum, doctrinae, & scientiarum? hoc enim si verbo non possunt, re certè efficere moliantur. Siquidem tractare arma, administrare Rempublicam, studia publicè, priuatimq; utilia exercere nulli contigit, nisi his qui Herculeos labores spe gloria sustinent.

sustentant: Heroum vero facta, aut dicta huius mercedis magnitudine, et
emeritis laudibus defraudantur, si litteris ea reuicere pigeat: Litteras sta-
bilire, et sacri silentij velamentis euoluere non est sine scriptis: scripta nec
legi possunt, nisi habeamus nisi maria terrasque peragrari: neque publicè
haberi, in latasque orbis plagas transilire sine typographaria opera: Si hi-
storia igitur, et gestorum scripta rebus humanis utilia, vtilis typorum usus,
necessaria praeli cura; hoc unum pace, belloque agimus, in hoc potiore patri-
monij partem publico bono hereditario quasi iure insumimus, ut heredita-
riam à situ, et puluere primorum scriptorum opera vindicandi possessio-
nem in nos à parente transmissam retineamus, quam optatissima fauoris tui
aura spirante, velut suauissimis musarum Zephyri, litteratorumque Fauonij
Flatibus familia nostra valuis appendemus Illustrissimi nominis tui splende-
re illustrandam: tuo, tuorumque patrociniò defendendam. Quot diuina Linij
Polybiij, Taciti opera perierunt? quot Annibalis, Alexandari, Cesarum fa-
cta obliuionis tenebris immersa iacent typorum, et scriptorum ope destituta?
nisi rerum à Serenissimo CAROLO EMANVELE gestarum pagina ad
pralum deferrentur, quae integra volumina complere poterunt, pauca vide-
rent aternitatem; aternitate licet cedroque digna omnia: quibus tu manu, con-
silio nunquam defuisti. Immensum itaque scriptores tibi debent, et debent,
qui litterarum suscepisti patrociniò; curam, industriamque nostram in
clientelam tuam recipiendo. quod dum summa humanitate facis, non de
scriptoribus solum, sed de Sabaudò Imperio, et vniuersum de genere huma-
no bene mereris; quae enim Reip. aut iustitia administratio sine prudentia?
quae prudentia sine doctrina? quae doctrina, et eruditio nisi scriptorum vo-
luminibus publici iuris faciendis typorum operarij haberentur, quibus condu-
cendis assiduam damus operam? proinde cum à te foueantur, attollantur,
recreentur, ut solis radijs, et praela, et scripta, et scriptores: dum libros non
minus quam arma in contubernio semper habes: dum te Catonianae sapientia
alumnum, et prolem, natura, doctrina, usu non minus litteris, quam mi-
litiis natum, non minus pacis, quam belli artibus clarum ostendis: dum nul-
lum maiori euentum, rerumque notitia, nullum iudicij rectitudine, nullum im-
moto magis, et inflexibili à bono publico animo Serenissimus CAROLVS
EMANVEL Dux incomparabilis habuit, nouit, dilexit, obseruauit: Cur
nominis tui splendorem, velut gemmam auro clarissimo scriptori non pra-
texemus? Auctor est primi in Italia nominis. opus non tam eloquentia, quam
immensa forensium rerum in supremo Romano Rota auditorio iudicatarum
copia exundans. vti autorem in Romana legatione agnouisti, et amasti, ita
eius opera benigne agnoscas, humaniter excipias: et cum his immensi in te
obsequij argumentum. aeternum Vale, Salue, Vinc.

I N D E X

ARGVMENTORVM PRINCIPALIVM CONCLVSIONVM,

*QVÆ IN HISCE CRIMINALIBVS DECISIONIBVS
continentur.*

- 1 **T**estibus singularibus deponentibus de confessione extraiudiciali, An
2 & quando credendum sit, iuncto teste deponente de veritate facti.
3 Confuetudo vsuram permittens excusat à pena, sed non facit contra-
4 ctum validum.
- 5 Contractus societatis, cessante periculo, & amissione sortis principalis
6 re manet purum mutuum, & fructus exigi non possunt ex confessione ab initio
7 taxati, nisi aliunde probetur.
- 8 Testes, quod iurati deposuerint, An credatur assertioni Notarij dicentis, iura-
9 tus &c.
- 10 Testes per famam deponentes per modum affirmatiuum non probant secus si per
modum negatiuum.
- 11 Hæreticus, quod quis fuerit probatur, tam per testes, quàm per sententiam decla-
ratoriam, quæ facit ius quoad omnes.
- 12 Usura est finita societate officij fructus exigere ad rationem xij. pro centenario ex
dispensatione Papæ.
- 13 Clericus contrahens matrimonium, præsertim cum consanguinea ipso iure amit-
tit beneficium, etiam quod non sequatur copula, & etiam quod matrimonium sit
nullum alia ratione quam consensus.
- 14 Delicta difficilis probationis, prout est furtum, dolus, & fraus præsumptionibus
probantur, dummodò sint violentæ, unusq; testis de visu cum fama publica deli-
ctum non probat.
- 15 Censui impositio cum pacto, quod venditor teneatur illum redimere infra qua-
tuor annos, dicitur illicita, & vsuraria, & totum contractum vitiat, nisi in instrumē-
to adsit protestatio, quod pacta non apponenda habeantur pro non apposis; tunc etiam vitatur pactum, sed non contractus census.

Index Argumentorum.

- 11 Fructus societate disiecta nō debētur, neq; ex pacto neq; ex ratione lucri cessantis.
- 12 Testes deponentes, super valore rei venditæ, An & quando valorem probare dicantur?
- 13 Hæresim manifestam sapit consulere Dæmones pro sciendis occultis.
- 14 Dominus ex delicto familiæ tenetur, quādo delinquitur in eo, in quo quis est prepositus. Nisi prepositus fuerit homo bonæ famæ, & non solitus delinquere, & quid de notario substituto committente falsum, An Dominus Notariatus pro eo teneatur?
- 15 Sententia in contumaciam lata pro aliquo delicto contra reum, tertio non nocet, & quid de notario substituto in contumaciam condemnato pro falsitate, An Dominus Notariatus pro eo teneatur?
- 16 In contractu mutui, quicquid sorti accedit, vsura est, sed vsura non datur in alio contractu, quam mutui, vel in mutuum resolubile.
- 17 Testes iurati extra terminum, nulliter postea examinati dicuntur.
- 18 Stilo effici potest, vt testes parte non citata examinati probent.
- 19 Censui impositus ad rationem octo pro centenario cum pacto redimendi quādo cumq; An sit vsuarius, & An vitietur per pactum quod emptor cēsus, qui domū super qua est impositus conduxit expelli non possit, etiam locatione finita, nisi prius facta per venditorē census redemptione, & extinctione.
- 20 De pluribus præsumptionibus arguentibus simulationem contractus.
- 21 Verisimilitudo quantum operetur in contractibus simulatis, præsertim, quando verisimilitudo est ipsa causa simulationis.
- 22 Hæresis suspicio oritur ex testibus etiam examinatis parte non citata, & etiam ex eo, quod quis monitus recusauit cum alijs sumere sanctissimam Eucharistiam in die Paschatis Resurrectionis.
- 23 Mercator, qui pro alio tanquam fideiussor soluit non potest prætereungere damna, & interesse, & illorum loco cambia nisi solutionem principali debitori notificauerit, eumq; ad soluendum interpellauerit.
- 24 Matrimonium, An & quando dissoluatur propter viri frigiditatem, seu impotentiam.
- 25 Simonia, & pacta in presentatione cū reservatione pēsionis, ex quibus excludatur.
- 26 Dispositio c. auaritiæ de elect. in casu proposito, An intret.
- 27 An, & quando per donationem, seu concessionem iurisdictionis censeantur concessa regalia, vt puta mērum, & mixtum imperium, necnon facultas cognoscēdi causas appellationū, & An, & quādo Superior cōcedens possit in dictis causis appellationū, seu recursus omisso medio interpositarū sine inferioris se remittere.
- 28 Priuata cedula habens anterioru in hypothecam vbi pro ea concurrunt iudicia. & cōiecturæ, quæ fraudē, & simulationem excludāt, profertur publico instrumēto posteriorem habenti, & sic cessat dispositio l. scripturas C. qui pot. in pign. habe.
- 29 Simulatio cōtractus, cū probat ex cōiecturis illę debēt esse à iure tantū approbatę.
- 30 Pœna priuationis hereditatis incurritur per contrauentionem voluntatis Testatoris, illam alienare prohibens sub pœna.
- 31 Pensio dicitur nulliter imposita, quando resignatio fuit simulata, & simulatio præsumitur ex vicinitate actuum.
- 32 Pensio super beneficio dicitur nulliter imposita, quando resignatio est simulata, simulatio autem ex vicinitate actuum præsumitur.
- 33 De periūro, An & quando agere possit non petita absolutione à iuramento, sub prætextu enormissimæ læsionis.
- 34 Respondens articulis, & pensionibus (non credo, vt ponitur) non ita simpliciter negare videtur, vt cum ex his, quæ ponuntur aliqua sint vera argui de absoluta negatione possit, & sic de mendacio conuinci, periūroq; puniri.
- 35 Amissio libri ex solo amittentis iuramento probatur quando ad illius custodiam, neque

Index Argumentorum .

- neque ex contractu neque alia obligatione tenebatur , licet secus sit quando custodire tenebatur.
- 36 Ignorantia insuperabilis, & inuicibilis, quæ sit, quæ crassa, & supina , & quæ probabilis ad excusandum aliquem à delicto.
- 37 Donatio facta à phrenetico infirmo non valet, & An & quando , & per quos testes phrenesis, & alienatio mentis legitimè probetur.
- 38 Actorum transportatio est necessaria, etiam quod causa sit commissa cum clausula summarie , & quantum sufficere videbitur.
- 39 Thori separatio, An & quando concedatur propter scuitiam viri , & qualis debeat esse ista scuitia, & quomodo probetur.
- 40 Omisio transportationis actorum reddit sententiam nullam , & alia nonnulla , de quibus in Summario.
- 41 Testis quando possit incontinenti, vel ex interuallo petere, ut suum examen sibi legatur ad effectum illud corrigendi, addendi, vel minuendi.
- 42 De literis Cardinalis Legati, quando de falso suspectæ reddantur , ex eo quod ab ipso Legato non subscriptæ reperiantur, & in tempore datæ appareat rasura , & mutatio temporis.
- 43 Censuræ emptus contra formam Bullæ Pij Papæ Quinti non dicitur fœneratitius, quando emptor protestatus fuit expressè se velle emere , secundum formam dictæ Bullæ, & non aliter, aliàs, nec alio modo &, quod censuræ emptus ad rationem decem pro centenario sustinetur ex consuetudine loci.
- 44 Testes qui ad ludicem venire non possunt propter aliquod impedimentum, possunt examinari in eorum domo ab aliquo examinatore perito transmissio à Iudice; præsertim quando Testis est senis , & valetudinarius.
- 45 Notarius non tenetur pro minus idoneo fideiussore ab ipsomet recepto, si tempore receptionis habebatur pro idoneo , & præstabat bona immobilia paterna, licet fideicommissio subiecta.
- 46 De iuramenti calumniz ommissione , quod non vitiat sententiam , quando fuerunt seruati termini substantiales.
- 47 De Testibus examinatis sine citatione ad dicendum contra articulos , & videndum eos iurare; An, & quando dicantur nulliter examinati, præsertim si non constet Testes iurassetactis, &c. Et quid si in citatione non est expressa dies, & locus examinis.
- 48 Testes de auditu probant in antiquis , vnusq; Testis de visu iuncta fama publica plenam facit probationem.
- 49 Agitur in hac decisione de pluribus exceptionibus contra testes oppositis, quibus non obstantibus eos probare concluditur, prout in Summarijs.
- 50 De non tuto accessu ad aliquem locum , quod probetur per Testes examinatos parte non citata, & non coram Iudice , quando est data potestas procedendi extra iudicialiter.
- 51 Testis vnicus non probat, & An qui loquuntur de simplici auditu absque eo quod dicant à quibus audiuerint, vbi quando, & quibus præsentibus similiter probent, & quid de Teste domestico.
- 52 Testes examinati sine citatione ad videndum iurare Testes non probant , prout nec etiam probant si dicta citatio sit sine die, & loco.
- 53 Societates officij contractæ, vltra valorem officij facit ut fructus non possint percipi vltra valorem officij, & computantur in sortem , quando qui societatem contraxit sciebat valorem officij.
- 54 De ommissione transportationis actorum, quando vitiet sententiam in prima, vel in secunda instantia.
- 55 Iudex causarum criminalium non potest absolvere reum à crimine, & insimul super interesse ciuili pronunciare, & inhibitiones Rotaes licet iniustæ sunt timendæ.

Index Argumentorum:

- 56 Actorum transportationis omisso vitiat sententiam, etiam quod transportanda acta sint irrelevancia, & etiam quod non agatur coram Episcopis, sed coram quocunque Iudice.
- 57 De Testibus deponentibus super publica voce, & fama, & parte non citata, quando probent.
- 58 Non adimplens præceptum Testatoris pœnatum, An & quando excusetur à pœna ex eo quod pro non adimplemento, & ad effectum se excusandi à dolo alleget aliquam iniustam causam.
- 59 Fructus societatis cessante periculo vitæ exigi non possunt, & illos exigens committit vsuram de iure punibilem, & computantur in sortis diminutionem.
- 60 Bulla Sixti Quinti contra Bannitos, &c. & eximentes reos è manibus Curie non habet locum in Terris mediætè Romanæ Ecclesiæ subiectis, & quibus, confiscatis autem bonis alicuius existētibus in diuersis Territorijs, ad quem Fiscum talia bona pertineant, An ad Fiscum loci delicti, An ad Fiscum loci, vbi bona sita sunt.
- 61 Multa notanda in tribus sequentibus votis explicantur ad intellectum Bullæ Sixti Quinti contra Bannitos, quam ac alterius Bullæ contra facientes Armatas, & Caualcatas, & in earum discursum quinque præcipuè resoluuntur. Et Primò, quod plura delicta diuersi generis eodem tempore ad vnum finem commissa, non pluribus pœnis, sed vnica tantum plecti debent. Secundò, quod contra minorem contumacem procedi, aut inquiri non potest ei non dato curatore. Tertio, quod Bulla Sixti Quinti contra Bannitos, &c. In omnibus suis capitibus comprehendit etiam Barones, & Feudatarios Ecclesiæ. Quarto, quod alia Bulla, cuiusdè Sixti Quinti de Armatis, & Caualcatis non comprehendit eos, qui armatos homines, & Bannitos cōgregāt ad patrandum aliquod particulare delictum. Quintò, quod bona confiscata vigore Bullæ Sixti Quinti prædictæ contra Bannitos, &c. non subiacent Bullæ Pij Quinti de non Feudandis.
- 62 Matrimonium probatur præsumptionibus, & coniecturis, dummodo sint approbata à iure, & ad eundem finem concurrentes, quando agitur de successione, dubitaturq; An filij nati sint legitimi, vel naturales.
- 63 Testes ad perpetuum rei memoriam examinati parte non citata non faciunt fidem, prout nec instrumenta non recognita probant, & an & quomodo fieri debeat dicta recognitio, vt probent.
- 64 Adulterium committens, viuente vxore, an ea mortua possit cum adultera matrimonium contrahere, & quid si concurret fidei datio ante vxoris obitum, & quomodo præsumatur, & qui filij censendi sint legitimi, fidei datione non probata, postea sequuto matrimonio.
- 65 Pœna de iure ciuili imposita in l. 1. & 2. C. de secund. nupt. contra fœminas nubentes infra tempus luctus, an hodie de iure canonico sit sublata, & quid si statuto caueatur omnino fernandum inter ciues esse ius ciuile etiam vbi non disponunt.
- 66 Iudex causarum confidentialium cognoscens, super literis Apostolicis, quib. clausula, sublata, sit appposita nulliter pronunciat.
- 67 Tractatur hic de vi, & effectū clausulæ, sublata, in literis Apostolicis appositæ.
- 68 Ponuntur nonnullæ coniecturæ, quæ arguunt simulationem in instrō venditionis.
- 69 Pactum quod damna, & interesse non possint taxari vltra quinq; pro centenario quolibet anno, nō est vsurariū, nec ex eo tenetur debitor ad aliquod interesse, nisi probato.
- 70 Gratia dicitur subreptitia, quando in ea non fuit expressum id, qd si fuisset expressum, Papa, aut gratiam non fecisset, aut difficilius fecisset, & hinc infertur ad clericum, qui in impetratione beneficij defectum natalium tacuit.
- 71 Contractus emptionis, & venditionis, an & quando reputetur vsurarius ex modicitate pretij, & pacto de retrouendendo in dicto contractu appposito.

Ponuntur

Index Argumentorum.

- 72 Ponuntur nonnullæ coniecturæ, quibus copula carnalis probatur, & quomodo procedat illa regula, quod filij præsumuntur potius ex proprio viro, quam ex adultero nati.
- 73 Stuprans, & deflorans puellam sub spe futuri matrimonij, tenetur illam in vxorem ducere, etiam, quod sponsalia non fuerint iurata, & etiam quod sponsalia fuerint clandestinè contracta.
- 74 Fideiussio vxoris pro viro carcerato ex causa ciuili, An valeat stante iuramento mulieris, & decreto iudicis in contractu appositis.
- 75 Ponuntur nonnullæ coniecturæ, quibus simulatio excluditur in contractu donationis, qui prætendebatur in fraudem creditorum celebratus.
- 76 Mercator, seu alius soluens falso nuncio, & cum falsis mandatis alienam pecuniã penes ipsum existentem, An & quando liberetur à debito.
- 77 Actorum transportationis omisso vitiat sententiam etiam ad effectum, vt suspensio petitorio procedatur in possessorio.
- 78 Testis deponens de proprio factò, & in negotio in quo nullum ipsius consideratur interesse probat.
- 79 Exceptiones nonnullæ quibus Testibus fides adimitur.
- 80 Petens plus debito, An debeat condemnari in expensas, etiam quando illud plus petitur sine fraude.
- 81 Remissio mercedis in locationibus, An & quando sit habenda ratio anni sterilis, & fertilis. Et An excluso casu belli, & pestis in instrumento censeantur exclusi alij casus, quibus de iure communi venit facienda remissio.
- 82 Alimenta, An debeantur filio illegitimo ab hærede defuncti patris? An idemonus transeat ad Fiscum loco hæredis succedentem? Et An etiam ad Fisci Cessionarium? Et quid si filius sit clerici, & sic spurius, qui vigore Constitutionis Pij Quinti succedere paternæ hæreditati prohibetur. Et quid si pater fuerit condemnatus ob crimen læsæ Maiestatis Principis.
- 83 Testis se referens ad examen alias factum non probat, nisi exhibito illo examine ad quod se refert, & ponuntur alię exceptiones, quibus testium dicta reiiciuntur.
- 84 Censur dicitur illicitus, & vsurarius ex pacto quod emptor possit cogere venditorem ad illum redimendum, quo casu emptor tenetur restituere fructus perceptos etiam ante litem contestatam, nec valet contraria consuetudo.
- 85 Censur impositio illicita, & vsuraria consuetudine, seu Papæ confirmatione conuallidari non potest.
- 86 Matrimonij rati, sed non consumati dissoluendi ex dispensatione Papæ iusta causa est, quando Vxor adulterium commissit cum patre sui mariti propter, quod maritus eam vulnerauit, & occidere attentauit.
- 87 Tractatur subtilissimè, & resoluitur insignis quæstio. An filij hæreticorum ante parentum delictum fiant inhabiles, ac si nati post delictum, & nedum ad beneficia habenda, postquam illi in hæresis crimen dilapsi sunt; sed etiam priuentur obtentis ante paternum delictum, & an idem sentiendum sit de pensionibus, quàm de cæteris beneficijs, vide decis. 123.
- 88 Actorum transportationis omisso non vitiat sententiam, quando non fuerunt transportata omnia acta diuersæ tamen causæ.
- 89 Censur dicitur illicitus, vsurarius, quando in eo non interuenit pecunia numerata, quando non imponitur super re certa, & quãdo in eo apponuntur pacta repugnantia Constitutioni Pij V.
- 90 Filij hæreticorum non priuantur beneficijs obtentis ante patris delictum.
- 91 Alimenta quomodo constitui debeant filio spurio cõdemnati ab eo, qui redemiç hæreditatem paternam à Fisco soluta certa pecuniarum quantitate, An sit habenda ratio pecuniarum solutarum nec ne?

Index Argumentorum .

- 92 Census quando est illicitus, & usurarius propter pactum, quod emptor possit cogere venditorem ad illum redimendum tunc fructus soluti sortem principalem extingunt.
- 93 Apparente vitio citationis, & examinis Testium processus corrui.
- 94 Remissoria in causis profanis, quando articuli sunt relevantes regulariter concedi sufficit; vnum articulum esse relevantem, licet alij sint irrelevantes, nec quælibet calumnie suspicio sufficit ad denegandum remissoriam, nisi fuerit vehemens, aut saltem probabilis.
- 95 Confessio incidenter facta ad diuersum finem consentienti non præiudicat præsertim in diuerso iudicio, & quando aduersarius affirmat contrarium eius, quod quis confitetur.
- 96 Usura recipi non potest etiam à sponte solvente, & recepta restitui debet etiam ab eo, qui solitus est suas pecunias tenere ad honestum lucrum.
- 97 Notarius, qui non exhibet scripturam in eius officio productam tenetur ad interesse, & dolo, seu culpa præsumitur occultasse, nec iuranti illam amisisse credendum est.
- 98 Remissoria ad examinandum testes non conceditur, quando calumniosè petitur. Quando autem dicatur calumniosè petita in hac decisione bene explicatur.
- 99 Simulatio venditionis præsumitur ex modicitate pretij, & pacto de retrovendendo, necnon ex locatione rei venditæ facta incontinenti, & ex alijs præsumptionibus, de quibus in hac decisione.
- 100 Testes deponentes super valore, & pretio prædij, vt bene concludant ad effectum probandi læsionem in contractu venditionis multa requiruntur, de quibus in hac decisione, in quapluces exceptiones adducuntur quibus testium fides tollitur.
- 101 Ratio computorum cum semel reddita est, iterum reddi peti non potest, maxime si per instrumentum quis fuerit liberatus.
- 102 De Testibus examinatis à Iudice reuocato quando probent, & de ætate minori, quando censetur probata per dationem curatoris, aut aliàs.
- 103 Recursus ad Curiam secularem ad effectum inhibendi iudicijs Ecclesiasticis prohibitus, & damnatus est etiam ad effectum defendendæ suæ possessionis, & non obstante quacumque contraria consuetudine.
- 104 Testes ratione incertitudinis loci examinis non probant.
- 105 Attentata non reuocantur stante consensu partis. Et appellacioni non dicitur renunciatum per dationem fideiussoris de soluendo iuxta formam sententiæ.
- 106 Instrumentum repositum in folio volanti existenti in filijs, & habens in locis substantialibus additiones, cancellationes, & appositiones in margine à notario non subscriptas nihil probat.
- 107 Notarius ex suis notis exemplum desumere absque solemnitate, An possit, & An etiã Notarius successor in officio possit publicare instrumenta sui prædecessoris.
- 108 Simonia cõiecturis, & præsumptionibus probari potest, dummodo sint vehementes, & Reum de crimine conuincentes, & dummodo etiam sit probatus præcedens tractatus, & præcedens conuentio simoniaca.
- 109 Confidentia, quando dicatur probata ex eo, quod quis recipit beneficium ex resignatione, vt eiusdẽ fructus, vel eorum partẽ alijs concedat, vel pensionẽ soluat.
- 110 Mercator habens in suo banco pecunias alicuius, qui postea decoxit ante decoctionẽ decessit debitoris, potest cuicumq; creditori instanti de ordine debitoris soluere etiam in præiudicium anteriorum creditorum.
- 111 De matrimonij dissolutione propter coeundi impotentiam.
- 112 Simulatio, & fraus, quando arguatur in contractu donationis ob metum reuerentialem filij propter præsentiam patris, & illius preces. Et quomodo isto casu cõsideretur metus reuerentialis.

Index Argumentorum :

- 113 Causa beneficialis non criminaliter, sed civiliter intentata dicitur, quando non agitur ad pœnam priuationis, vel fisco applicandam, sed solum ad excipiendum contra inhabilem ad beneficium.
- 114 Acta integrè per appellatam ad Iudicem appellationis transportari debent, aliàs processus erit nullus. Et de clausula, quam, & quas coniunctim, seu diuim cum incidentibus, & emergentibus in commissione appositâ.
- 115 Confessio dubia ad fauorem confidentis interpretari debet, & quid, si sit qualificata, quid si implicata; & per verba enunciatiua, & aliâ ad materiam, vbi etiam tractatur An clericus, seu Prælatus malè redditibus Ecclesiæ vtens sit beneficio priuandus, & quid isto cásu importet dilapidatio, & quando bona Ecclesiæ censeantur dilapidata.
- 116 Actoris transportatio in dubio præsumitur integrè facta, præsertim quando vtræque pars inierit pro sententiâ, Acta autem facta coram Iudice incompetente transportanda non sunt.
- 117 Notarius officij Dóminus, An & quando teneatur pro substituto delinquente in officio, seu circa officium, vel colore officij.
- 118 Statutum Bononiense volens omnes contractus intra annum decoctionis factos præsumi in fraudem creditorum celebratos non comprehendit casum quando apparet per aliàs probationes de bona fide, & sine fraude factos esse.
- 119 Testibus asserentibus se corruptos, & falsum dixisse nõ probatur subornatio, quæ plenè & concludenter probari debet.
- 120 Dispositio, l. scripturas, C. qui pot. in pign. hab. non habet locum, vbi pro priuata scriptura concurrunt coniecturæ, & inditia fraudis suspicionem excludentia.
- 121 Fallitas plenè, & concludenter non autem semiplenè probanda est.
- 122 Testes examinati extra locum deputatum, & sine interrogatorijs, An & quando probent.
- 123 Insignis questio subtilissimè tractatur, & resoluitur. An filij hæreticorum ante parentum delictum fiant inhabiles, ac si nati post delictum, & nedum ad beneficia habenda postquam illi in hæresis crimen dilapsi sunt, sed etiam priuentur obtentis ante paternum delictum, & An idem sentiendum sit de pensionibus, quàm de ceteris beneficijs, vide etiam decis. 87.
- 124 Census initus contra formam Bullæ Pij V. sustinetur ex protestatione contrahentium in instrumento facta etiam quod nõ fuerit numerata pecunia corâ Notario, & testibus, si loco numerationis fuerit data cedula bancaria, & acceptata à parte.
- 125 Sententia ob non integram transportationem actorum redditur nullâ, & Iudex ad quem sine illis iurisdictionem non habet, nec causa ad ipsum deuoluitur.
- 126 Census impositus super re, quæ sit alijs obligationibus obnoxia etiam nisi in contractu dictum sit non esse alteri obligatam sustinetur dummodo dicta res respondeat oneribus dictarum obligationum.
- 127 Propter mariti seuitiam, vxor nunquam viro restituenda est, non præstita cautione de non offendendo per eundem virum, interim à viro alenda est.
- 128 Pecunia dicitur numerata in instrumento per assertionem Notarij factam in publico instrumento, etiam quod pecunia non fuerit verè numerata, sed data cedula bancaria à parte acceptata. De procuratore, quod non censetur constitutus ad faciendum, incurrere suum principale ad aliquam pœnam, etiam quod fuerit constitutus cum libera, & ampla potestate, & quod testes parte non citati examinati, nec probationem, nec indicium faciunt.
- 129 De Archipresbytero An in suos Parochianos, Clericos, & Sacerdotes habet aliquam iurisdictionem eos scilicet puniendi, & castigandi, vel aliam.

Index Argumentorum.

- 130 De Inhibitione Rotali, quando timenda sit, siue iusta, siue iniusta, & quando causet attentata.
- 131 Causa separationis Thori pendente, Vxor sequestrari debet, vel in domo aliquius honestæ personæ matronæ, vel in Monasterio, arbitrio Iudicis vsque ad finem litis.
- 132 Censûs venditus, & impositus dicitur illicitus, & vsurarius, quando in instrumento non constat de reali numeratione, & quid si numeratio est facta per ceculam banchariam depositi.
- 133 Iurisdicção Concilij Archiepiscopatus Toletani, est eadem cum Vicario Generali, & An, & quando receptio iuramentorum Testium in manibus Notarij fieri possit.
- 134 Remissoria impugnans rem iudicatam An sit concedenda, & An lata sententia super separatione Thori in consequentiam veniat lucrum dotis.
- 135 Separatione thori facta propter scuitiam, & adulterium viri, restituitur vxori lucrum, & augmentum dotis, nisi remissio iniuriæ, & reconciliatio sequuta fuerit.
- 136 Vendens animal, seu librum vitiosum conueniri potest redhibitoria actione, & quid si res fuit vendita talis qualis est.
- 137 Societas super aromataria contracta, An & quando dicatur illicita, & vsuraria ex pacto, quod vnus ex socijs habeat certum lucrum, vel quod capitale sit saluum.
- 138 Adulterium (quando non agitur de dissoluendo matrimonio) vt probetur quæ probationes sufficiant, & plura in materia probationis, & exceptiones contra Testes, & præsertim Biruarium, & homicidam traduntur.
- 139 Vsurarius recipere fructus census post relaxationem mandati pro restitutione fortis principalis.
- 140 Fideicommissarius potest capere possessionem bonorum fideicommissi subiectorum, quando nullus reperitur hæres possidens.
- 141 Testibus, quibus ante examen articuli fuerunt ostensi, fides non diminuitur, Testesq; Vassalli, & de Vniuersitate probant pro suo Domino, vel Vniuersitate.
- 142 Interesse lucri cessantis An, & quando debeatur pupillo, seu alteri à Tutore, Curatore, seu administratore ob non solutas debitas pecunias.
- 143 Actorum transportatio in dubio præsumitur integrè facta, transportandaque sunt acta eiusdem causæ, & diuersi Iudicij.
- 144 Processus in dubio præsumitur integrè extractus, & transportatus.
- 145 Filio delinquente, & eius bonis confiscatis nunquid in confiscatione veniant ipsi filio, per patrem antea donata, aut illius peculium etiam Castrense in præiudicium patris, & quomodo dicatur constare de delicto ad effectum, vt intret confiscatio bonorum in præiudicium alterius.
- 146 Apostilla in margine matricis instrumenti non subscripta, nec approbata à Notario, & per quam augeatur substantia instrumenti obligando personam in eo contentam, non probat, præsertim concurrentibus pluribus cancellationibus.
- 147 Testis iuramentum non probatur enunciatione Notarij, nisi fuerit facta in presentia Iudicis, qui & Testium examen potest Notario committere.
- 148 Vendens rem vti liberam ab omni onere, quæ libera non est, non dicitur in dolo, quando promisit facere consentire omnem personam, et sic fecit.
- 149 Iuramentum calumpniæ petitur, et omisum reddit sententiam nullam, quæ confirmari non potest, etiam quod sit iusta, parte opponente.
- 150 Censûs si fuerit impositus super re fideicommissi subiecta, & alienari prohibita nulliter impositus dicitur, emptor quæ censûs agere potest tam contra principalem debitorem, quàm contra fideiussores ad restitutionem pretij.

Index Argumen torum.

- 151 Ad incurrendum pœnam , An , & quæ scientia requiratur.
- 152 Iuramenti calumniæ omisio viciat , & annullat processum , & sententiam.
- 153 Non Adimplens ea ad quæ, quis in contractu census tenetur , præuia iudiciali interpellatione censetur commissâ stipulatio ad interesse, & loco dicti interesse ad restitutionem sortis principalis , & fructus . Et An , & quando annullata obligatione principalis , sit nulla accessoria fideiussoris .
- 154 Census constitutus super re incerta , & non in pecunia numerata ante Constitutionem Pij V. An valeat , & An statutum de immobilibus loquens comprehendat census .
- 155 Remissoria non datur ad impediendam immisionem , ex remed. l. final. C. de edict. diu. Adrian. tollen. maximè quando articuli sunt irrelevantes , & calumniosi ,
- 156 Thori separatio quando concedenda sit propter viri seuitiam , & quomodo talis seuitia probetur .
- 157 De alienatione , seu venditione facta à decoctore antequam decoqueret , quando præsumatur facta in fraudem creditorum .
- 158 Fructus census extincto censu recipi non possunt sine labe vsuraria , sed census non dicitur extinctus , nisi cum effectu fuerit restituta fors principalis , & plura alia quando census dicatur extinctus .
- 159 Contractus Census An vitietur in totum ex pacto soluendi fructus anticipatè , & perceptione illorum in ipsa contractus census celebratione contra prohibitionem Bullæ Pij V. An verò vitietur tantum pro illa parte solutionis anticipatæ , & in reliquis sustineatur .
- 160 Testis de facto proprio deponenti An credatur , & quomodo probetur possessio exigendi pensionem .
- 161 Transportatio actorum præsumitur integra , & neganti incumbit onus probandi .
- 162 Remissoria propter præsumptam calumniam non facilè denegatur , quando sumus in materia profana , & non agitur de titulo beneficij .
- 163 Testis , qui in secundo examine reuocauit primam depositionem , & si prima depositio attendatur . Non tamen dicitur Testis integræ fidei . Et quid si tortus redit ad primum dictum ; Testisque affirmanti se falsum deposuisse non creditur in præiudicium tertij .
- 164 Deliberatio pignoris facta à ludice , pecunia non præsentè nulla , & inualida est .
- 165 Pax An , & quando comprehendat adhærentes vtriusque partis , non facta expressa adhærentium mentione , & quid si tantum fuerunt expressi adhærentes vnius partis .
- 166 De Testibus sibi ipsis contrarijs quando , & quomodo concordari possint , & concordati probent , vel non .
- 167 Collatio beneficij facta ab occulto excommunicato propter recursum ad curiam secularem ; An , & quando valeat ante sequutam declaratoriam .
- 168 Promissio Mercatoris de tenendo super cambijs pecunias alienas suo risico , & periculo est licita , & valida , & si non obseruetur , tenetur mercator ad damna , & interesse , & si non possit præcisè cogi ad tenendum dictas pecunias super cambijs .
- 169 Originali scripturæ Testamenti standum est potius quam exemplatæ , & transumptatæ ex ea , illa dicitur originalis scriptura , quæ primo loco scripta est .
- 170 Simulatio contractus non præsumitur excluditurque ex facti manifesta veritate , præsertim cessante causa simulationis .

Index Argumentorum.

- 171 De filio nato ex coniugata, quod præsumatur conceptus ex marito habitate cum vxore, etiam quod constet vxorem adulterium commisisse.
- 172 Deposito Testis cum dictione in circa, aliquando extenditur ad tres, vel quatuor annos, arbitrio iudicis concurrentibus tamen coniecturis, & verisimilitudinibus, & subiecta materia, & alia de exceptionibus dandis testibus.
- 173 Cambia, & recambia, vt licite debeantur mercatori creditori absque vsurarum labe, quæ requirantur.
- 174 Collatio Canonica facta illegitimo non valet sine dispensatione, quæ vt dispensato proficiat qualis esse debeat.
- 175 Sententia contra absentem lata, quando propter contumaciam, & quando propter delictum lata dicatur.
- 176 Censur redditur illicitus, & nullus ex pactis appositis contra substantialia contractus, secus circa accidentalia.
- 177 Ultra valorem officij societas non sustinetur, nec ex mutuo fructus percipi possunt.
- 178 Actorum transportatio non est necessaria, quando acta sunt facta in diuersa causa, diuersoque iudicio, & etiam quando acta dicantur esse eiusdem, vel diuersæ causæ.
- 179 Recurrens ad iudicem secularem priuatur omni iure suo; Quando procedat hæc conclusio, & quomodo recursus iste probari debeat.
- 180 An societas inita super emptione officij in qua quis ponit pecunias, & alter sumptus pro expeditionibus, & administrationem, & operam cum alijs pactis respicientibus maius lucrum pro eo, qui pecunias erogauit, sit licita necne?
- 181 Excommunicatus in excommunicatione, per triennium inforlescens, priuatur beneficijs, si excommunicationis scientiam habuerit, quando, & ex quibus talis scientia præsumatur.
- 182 Hebræi recipientes in pignus aliorum bona furata, An & quando teneantur illa restituere eorum Dominis non restituto pretio.
- 183 Iudicis decretum non firmat contractum mulieris, quando causa inibi expressa est falsa.
- 184 Delictum quando dicatur notorium, & quomodo delictum notorium probetur.
- 185 Testes examinati à Iudice non habente iurisdictionem nulliter examinati dicuntur, & non probant, & An prorogatio fatalium petenda sit non obstante longa dubiorum disputatione.
- 186 De iure fisci tertius opponere non potest, nisi à Fisco cessionem habuerit.
- 187 Simonia nunquid probetur per testes de auditu, ac etiam per testes deponentes de tractatu simoniaco non tamen concludentes de conclusione tractatus?
- 188 Transportatio actorum integra, quando facta dicatur.
- 189 Censur ubi est vsurarius reputatus ex Bulla Pij Quinti fructus non debentur; & percepti computantur in sortem.
- 190 Censur impositio facta non numerata pecunia vsuraria, & illicita reputatur; præsumitur tamen numeratio pecuniæ ex assertione Notarij in instrumeto facta, præsertim quando venditor censur pluries soluit fructus.
- 191 Sententia contra contumacem lata, quando dicatur lata ob delictum, An per comparitionem resoluitur, & quos alios pariat effectus.
- 192 Matrimonij dissolutio, ubi ab vxore petitur propter viri impotentiam, nec apparet de aliquo vitio, seu defectu membrorum genitalium ipsius viri, Iudex debet eos cogere ad cohabitandum insimul, per triennium præcedente Sacramentali peccatorum confessione, & sumptione Sacratissimæ Eucharistiæ; Istudque

Index Argumentorum :

- 117 Illudq; triennium currere debet à die decreti Iudicis , non autem à die contra-
cti matrimonij, etiã quod plures anni intercefferint secundum veriore[m] , &
tutior[em] opinionem.
- 193 Thori separatio conceditur propter adulterium , nisi post illud coniux cum cõ-
iuge se immiscuerit. Hæc eadem thori separatio conceditur propter mala tra-
damenta mariti in vxorem; Confessioq; facta in iudicio criminali probat etiã
in ciuili inter easdem personas.
- 194 De testibus inu[er]isimilia deponentibus , vilibus, & pauperibus , quod non pro-
bent,
- 195 Modicitas p[œ]n[æ] quid importet, quando quis inquirebatur pro delicto pro quo
erat maior imponenda, & quando adulterium non probetur p[re]s[um]ptionibus,
& an iuramentum calumni[æ] censeatur p[re]stitum ex reiteratione, & obseruan-
tia terminorum substantialium, & quid si aliter constet de bono iure, & an am-
plissimum mandatum sequuta ratificatione principalis actum à procuratore ge-
situm corroboret. Et nunquid scriptura produ[cta] egeat recognitione si tem-
pore productionis non opponatur.
- 196 Excommunicationis inforscencia excluditur per diligencias factas ab excõ-
municato pro absolutione.
- 197 Dos vxoris, & donatio propter nuptias, an veniat in confiscatione bonor[um] ma-
riti delinquentis; Et an ob[te]nta gratia per maritum sub restitutione bonorum
veniant bona vxori restituta pro illius dote. Et an dicta restitutio sit facienda
statim, vt maritus incipit exulare; An verò post ipsius bonorum publicationem,
& alia de huiusmodi materia.
- 198 De filio, qui fideiussit pro patre, ne in carceres conijceretur, nunquid talis fide-
iussio valeat, An fideiussori detur restitutio in integrum tanquam enormissimè
læso: & an talis restitutio impediat executionem Cameralis obligationis.
- 199 Dolus an, & quando p[re]sumatur in hærede, qui in inuentario omisit scribere ali-
qua bona hereditaria.
- 200 Transportatio actorum, An & quando non sit necessaria, & sic non vitiet proces-
sum, & dispositio Concilij Tridentini in §. p[re]t[er]ea, quomodo intelligenda
sit.
- 201 Plenè tractatur in hac decisione, An & quando ciuilis causa faciat supersedere
in criminali, & e[con]tra. Et quando etiã vna dicatur alteri p[re]iudicialis, &
obiter etiã discutitur quap[œ]na teneatur creditor exigens debitum iam exa-
ctum.
- 202 Inforscencia in excommunicatione tollitur per absolutionem, per petitione[m]
absolutionis, & per alios similes exteriores p[œ]nitenti[æ] actus.
- 203 De teste subdito, quod regulariter non repellatur à testimonio deponendo pro
suo Domino, nisi concurrat inimicitia.
- 204 Exactissimè in hac decisione explicatur, An & quando Testes Vniuersitatis ad-
mittantur ad deponendum pro sua Vniuersitate, & quantam fidem faciant.
- 205 Testes examinati sine citatione ad videndum eos iurare nulliter examinati di-
cuntur, Notarioq; enuncianti, testem iuratum &c. non creditur, nisi in contra-
rium sit stylus, qui isto casu poterit per fidem Aduocatorum, & Procuratorum
probari.
- 206 Contractus ex falsa causa inritus dicitur dolosus, nec in eo Iudicis decretum,
aut iuramentum: aliquid operatur.
- 207 Donatio an & quando censeatur facta in fraudem creditorum?
- 208 Procaccius, seu Depositarius an & quando teneatur de custodia mercium sibi à
bannitis, & latronibus derobatarum.
- 209 Cambia: non debentur mercatori à debitore propter moram solutionis fa-
cienda,

Index Argumentorum:

ciendæ, quando mercator debitam pecuniam verè ad cambium non accepit, licet bene valeat promisso mercatoris de tenendo pecuniam alienam super cambijs.

- 210 Testes de vniuersitate, An & quando admittantur, & sint idonei pro ipsa vniuersitate.
- 211 Pactum quod mercator creditor per moram debitoris possit accipere pecunias ad cambium, & recambium valet, dummodo realiter appareat, quod sic pecunias acceperit ad cambium, & recambium, aliter dicitur illicitum, & vsurarium, prout, & vsuraria est taxatio certi interesse à principio, & an & quando mercatori solito negotiari debeat interesse lucri cessantis.
- 212 Recursus ad iudices seculares in præiudicium libertatis Ecclesiasticæ facit recurrentem incidere in excommunicationem, & si beneficium obrinuerit caret impetrato non obstante clausula, teq; absoluentes, &c. quæ apponi solet in bullis pro validitate gratiæ fauore impetrantis.
- 213 Clericus regulariter, & de iure communi tenetur residere in suo beneficio, nisi fuerit beneficium simplex, prout in dubio præsumitur.
- 214 Testes non examinati super omnibus interrogatorijs datis à parte, an dicantur nulliter examinati, ludexq; remissorialis cû clausula, & aliàs iuxta tuam discretionem, an & quando possit interrogatoria superflua rescare, & quid aliud.
- 215 Testes examinati sine citatione ad videndum illos iurare, dicuntur nulliter examinati, & nihil probant, sed an valeat in contrarium stylus, seu consuetudo?
- 216 Scientia an plenè, & concludenter probari debeat, an verò sufficiant coniecturæ, quando agitur de priuatione iuris quæsitæ, vel quærendi. Quando uè recursus ad curiam secularem præsumatur factus de mandato, & scientia alicuius.
- 217 Causa civilis, an & quando dicatur præiudicialis criminali, & quando faciat superferre criminale iudicium.
- 218 De remissoria ad examinandos testes, quod non concedatur, quando articuli nō sūt releuantes. Et quod matrimonium non dicatur metu contractum, nisi metus illatus fuerit talis, vt etiam caderet in constantem virum.
- 219 Inuentarij nullitas ex eo, quod hæres omiserit in inuentario describere omnes res hereditarias non procedit, nisi talis omissio fuerit causata dolo ipsius hæredis, à quo iusta credulitas excusat.
- 220 Notarius, qui falsum commisit non prohibetur conficere alia instrumenta, quæ diù in officio toleratus de falso condemnatus non fuit.
- 221 Ius patronatus quando, quomodo, & à quo iudice confiscari possit.
- 222 Vita, & mors, matrimonijq; impedimentum probari debeat ab allegante ea.
- 223 Data paritate doctrinæ inter duos concurrentes ad beneficium, seu parochiam, quis eorum præferendus sit; præsertim si vnus de fornicatione sit diffamatus.
- 224 Administrator, qui semel suæ administrationis rationem reddidit, non tenetur amplius illam reddere, nisi constet de dolo, vel errore concludenter probato. Exceptioq; perituri agentem repellit in quacunq; parte iudicij opponatur, nec post perituri incursum, absolutio à iuramento prodest agere volenti.
- 225 Testes, vt familiaritatem probent, quomodo debeant deponere.
- 226 Iudex quando abbreviare possit ex circumstantijs triennij cohabitationis vxoris cum viro, & quæ esse debeant istæ circumstantiæ.
- 227 Censui dicitur illicitus, & vsurarius si non imponatur super stabilibus fructiferis, quæ si postea in fructuosas, & sterilia euadant, ita etiam census extinguitur.
- 228 De collatione beneficij facta à Papa schismatico, an & quando valeat.
- 229 Integra non transportatio actorum annullat processum, & an assertioni Notarij actuarij

Index Argumentorum.

- actuarij super productione iurium sit standum in iudicialibus, & in ciuilibus, an falsitatis vehemens suspicio habeatur pro falsitate?
- 230 Testes de vniuersitate non probant pro vniuersitate, quādo tractatur de pascuis, & de interesse singulorum.
- 231 In hac decisione magistraliter tractatur, an & quando testes deponentes super tempore dicantur tempus probare dubitatiuè super eo deponendo.
- 232 Testamenta duo à Notario stipulata quorum vnum ex voluntate testatoris remanet apud heredem, aliud verò in aliquo Monasterio si sint diuersa, quodnam attendendum sit.
- 233 Error Notarij probatur præsumptionibus, & coniecturis, & in dubio potius præsumitur error quàm dolus, non tamen creditur notario asserenti se errasse, nec potest notarius sine iudicis autoritate errorem corrigere.
- 234 Confidentialia, quæ dicatur, quomodo probetur, & illius pœna contra quos locum habeat, & an Ordinarius possit reservare pensiones ex causa super beneficijs.
- 235 Contractus societatis quo quis ponit præcodium concorditer æstimatum cum pacto quod capitale integrum remaneat, & quolibet anno pecora mortua debeant de illius anni foetibus resciri, an sapiat vsurariam prauitatem.
- 236 Clericus propter homicidium non priuatur beneficijs ipso iure, & ideo antequam priuetur per sententiam etiam accusatione pendente potest beneficia resignare.
- 237 Simulatio non præsumitur vbi non adest causa simulandi, cessanteque causa simulationis, coniecturæ simulationem non probant, etiam quod plures sint; simulationis autem coniecturæ, quæ sint, in hac decisione plures enumerantur.
- 238 Testamenti scriptura facta manu testatoris, reputatur facta ante scripturam testamenti manu Notarij confectam, & scripturæ Notarij magis creditur, quàm scripturæ manu testatoris.
- 239 Quando est timor subornationis testium examinandorum, præsertim in Ciuitate Neapolis, remissoria concedenda non est, & quid tunc faciendum.
- 240 Simulatio venditionis, an & quando arguatur ex modicitate pretij, & pacto de retrouendendo.
- 241 Clerici non dicuntur committere crimen læsæ maiestatis, nec Curie seculari tradi possunt, nisi in casibus in hac decisione expressis, in qua aliquid etiam tangitur de confiscatione iuris patronatus.
- 242 Matrimonium metu contractū nullum, & inualidum est, etiam propter patris reuerentialem metum. Quomodo autem talis metus incussus dicatur, & ex quibus actibus probetur, late in hac decisione discutitur.
- 243 De nobilitate quod probetur per publicam vocem, & famam, & per antiqua instrumenta.
- 244 Concubinatu præcedente filij inde nati, an & quando præsumantur legitimi, vel illegitimi, & ad istam effectum quibus præsumptionibus eorundem filiorum legitimitas, vel illegitimitas deducatur.
- 245 Testes de vniuersitate, an & quando probent deponentes pro sua vniuersitate, plures casus enumerantur.
- 246 De testibus deponentibus super tempore per verba incerta, & dubitativa, an & quando probent.
- 247 Simulatio cessionis præsumitur quando cedens remansit in possessione rei cessa, nisi in instrumento cessionis, cedens constituerit se possidere nomine cessionarij, & hinc alia nonnulla, de quibus in summarijs.
- 248 Nobilitas probatur per publicam vocem, & famam, per instrumenta antiqua, & alijs modis, de quibus in decisione.

Defen-

Index Argumentorum.

- 249 Defenduntur in hac decisione Testium depositiones contra quos opponebatur contra personas, contra dicta, & contra examen, vt in summario vbi dicta hic repetere longum esset.
- 250 Thori separationem, quando vxor propter viri scititiam, vel adulterium petere vult, potest ex iusta causa diuertere a viro, & extra viri domum alimenta petere, secus si sine causa iusta, & quæ nam isto casu sit iusta causa.
- 251 Testes in possessorio examinati, An & quando probent in petitorio. Et quæ inimicitia requiratur ad effectum repellendi testes a testimonio.
- 252 Statutum Vrbis requirens in donationibus subscriptionem donantis, & testimonium factum ad obuiandum fraudibus procedit etiam in donatione inter patrem, & filium.
- 253 Confessio facta in criminali iudicio, An & quando probet in iudicio ciuili inter easdem partes, quid è contra quid si non ad eundem finem; quid si contra confessionem fuit pronunciatum. Et quid si confessio incidenter emanauit.
- 254 Census contractus vigore Constitutionis Pij Quinti ex non interuentu pecuniæ numeratæ, præsumitur seneratitius, & simulatus.
- 255 Societas pecudum, An sit illicita, & vsuraria, ex eo quod fuerit cõuentum, quod quilibet anno pecudes mortuæ remittantur ex scibus natis, & inde sumpta occasione discutitur; An & quando in contractu societatis æstimatio faciat emptionem, & translationem dominij.
- 256 Simulatio nunquid probetur ex pacto de retrouendendo, & modicitate pretij, quanta debeat esse ista modicitas pretij ad effectum præsumendi simulationis; Quomodo vè ad eundem.
- 257 Gratia nunquid possit iustificari ex Iudicis extraiudiciali informatione, & quando reddatur subreptitia per non-expressionem eorum, quæ expressa Principem difficiliorem reddidissent ad illam concedendum.
- 258 De Testibus possessionem probantibus plura notanda. Ac etiã an possessio probetur ex instrumentis antiquis ex verbis enunciativis, seu assertiuis Papæ.
- 259 Læsonis probatio, quæ esse debeat ad agendum ex remedio, l. 2. C. de rescind. vendit. Et quomodo per Testes probetur valor prædictæ.
- 260 Matrimonium metu contractum nullum, & inualidum est; Qualis autem debeat esse metus annullans matrimonium; & ex quibus inducatur explicite in hac decisione deducitur.
- 261 De Testibus singularibus singularitate obstatia, administratiua, vel diuersificatiua quando probent, præsertim quando agitur de probando tempus, aut aliam quem actum iterabilem.
- 262 Ætas quomodo per Testes probetur, & An parentes admittantur ad probationem ætatis filiorum.
- 263 Matrimonium metu contractum, quando per subsequentes actus voluntarios conualidatur, metus quomodo probatur.
- 264 De Testibus super impunitate deponentibus, plura notanda, & præsertim quomodo testes super publica voce, & fama deponere debeant, vt illam probare dicantur.
- 265 Matrimonium metu contractum non reconualidatur per cessationem metus, nec per actus contrarios, spontaneos, & voluntarios.
- 266 Matrimonium quando dicatur contractum per verba de præsentij, vel de futuro.
- 267 Lacerans folios alicuius libri, falsi crimen incurrit, falsitas autem non præsumitur, præsertim in homine nobili, & etiam quod ciuili ter agatur probanda saltem est per coniecturas vehementes, & tendentes ad eundem finem, dataq; possibili veritate in contrarium, omnis præsumptio falsitatis excluditur.
- 268 Actorum transportationis omisso vitiari sententiam de iure ciuili etiam circumscripto

Index Argumentorum .

- scripto decreto Sacri Concilij Tridentini, quod in profanis locum non habet, actaque transportanda sunt non solum coram Iudice appellationis, sed etiam coram quocunq; alio Iudice cui fuerit commissa causa ab altero Iudice auocata,
- 169 Donatio facta ab Episcopo pro maritandis neptibus, an & quando dicatur fraudulenta, & simulata in præiudicium Ecclesiæ.
- 170 Gratia, An & quando dicatur subreptitia, & vitietur ex falsa expressione.
- 171 Incendium vnde prouenerit, & quo in loco originem habuerit, quomodo probetur.
- 172 Remissoria ad examinandos testes non datur, quando articuli continent inuersiones, quando sunt irrelevantes, quando est vehemens calumniæ præsumptio, & quando agitur de probatione aliorum testium, & de detegendo crimina.
- 173 Fur osus quis dicatur, & quis mente captus? Quomodo inter se differant, & An testibus deponentibus de furore, seu dementia magis credatur, quam deponentibus de sana mente.
- 174 Agitur in hac decisione de testibus probantibus consanguinitatem, seu fraternitatem, præsertim de auditu deponentibus, & de eorum depositionis interpretatione multa notanda explicantur de quibus in summario.
- 175 De excommunicato, quod ecclesiasticos redditus, & pensiones retinere non valeat, nec ad illos agere possit. Quandoq; dari possit de subreptione gratiæ, in qua adeit clausula, ne de subreptione, obreptione, vel intentionis defectu dari possit, & quid operetur aperito oris aduersus breue Pontificis.
- 176 Penarum criminalium exactio spectat ad Principem, & dominum Castri, non autem ad Communitatem, nisi fuerit immemorabili tempore præscripta, & quomodo talis præscriptio probetur.
- 177 Concubinarius vbi præcedit matrimonio nunquid præsumptioes, & coniecturæ sufficiant ad probationem matrimonij, vbi agitur de legitimitate filiorum, & de eorum successione.
- 178 De laceratione foliorum reperta in aliquo libro, quod faciat præsumptionem contrariam, penes quem liber laceratus reperitur, & generaliter quando quis cogi possit ad exhibendum aduersario suo litiganti scripturas penes ipsū existentes.
- 179 In hac decisione plura deducuntur circa probationem filiationis etiā illegitimæ, & nonnulla de testibus vilibus, infamibus, singularibus, & inimicis, de quibus in Summario.
- 180 Carceratus factus, & culpa sua non facit distributiones quotidianas suas. Vbi de excommunicato, An etiam amittat fructus beneficij. Et an incidens in excommunicationem maiorem ob percussione in clericum illatā ab Episcopo absolui possit, ita ut faciat saltem fructus suos.
- 181 De citatione, an & quando requiratur in declaratione incursum censuram factā à Papa contra eum, qui ad impediendum executionem literarum Apostolicarum recursum habuit ad iudices laicos.
- 181 De simulatione probanda in instrumento census ob non numeratā pecuniā plura notanda ad illius executionem.
- 183 Exequor rei iudicatæ, vel mandati de manutenendo non potest contrahentē excommunicare, sed tantum debet exequutorialem intimare qua reproducta in Rota, Rota pcedit ad declaratoriā præcedentibus quatuor terminis seruari solitis.
- 184 Virginitas, an & quando præsumatur in puella stuprata, quando præsertim agitur civiliter, & ad consequentem dotis.
- 185 Filius præsumitur potius natus, & procreatus ex marito suæ matris, quam ex adultero, tamen quoad possessionem, quam quoad proprietatem, nisi probetur maritum fuisse mortuum per nouem menses ante illius natiuitatem, falsitasq; præsumitur ex additione diuersa manu, diuersoq; atramento conscripta.

Dolas

Index Argumentorum.

- 186 Dolus dans causam contractui, & dationi in solutum illam vitiat, contractusq; à carcerato in carceribus factus ad fauorem carceratis non valet si carceratio fuit iniusta, secus si iusta.
- 187 Pendente iudicio coram vno iudice non potest quis coram alio inquietari, etiam si reus habeat plures iudices parisi iurisdictionis. Et an creditor in maiori summa possit cogi ad recipiendum creditum diminutum etiam ex iudicis decreto.
- 188 Gratia quando dicatur subreptitia, vel obreptitia, præsertim ex falsa narratiua, & expressione facta sine dolo.
- 189 Probationes certum diem habentes prævalent probationibus non habentibus certum diem, & plura deducuntur de possessione, & attestatione Notarij de quibus in Summario.
- 190 Nobilitas ex quibus arguatur, ac probetur testesq; super nobilitate deponentes quomodo deponere debeant ad hoc, ut probent.
- 191 Testes an quando, & quomodo probent possessionem, præsertim in exactione decimarum.
- 192 Instrumentum non falsum, sed verum præsumitur, & qui illud falsum dicit probare debet, & alia nonnulla, de quibus in Summario.
- 193 Clericus contrahendo matrimonium amittit pensionem, & quid si fuit dispensatus à Papa, ut pensiones retineat non obstante matrimonio contrahendo cum quacunque muliere, an comprehendat matrimonium etiam contractum cum vidua?
- 194 Instrumentum, v. de falso redarguatur, & reprobetur per testes, debent isti testes reproborij esse omni exceptione maiores, & alia plura de testium fide, & probatione, de quibus in Summario.
- 195 Contractus factus à carcerato, an & quando metu factus dicatur, & quando valeat vel non.
- 196 De mercatore, quod non teneatur exhibere suos libros non probata penes ipsū existentia tempore motæ litis plenè, & concludenter non autem præsumptiuè, de teste examinato parte non citata ad videndum iurare testes, quod non probet, & etiam de teste, qui iudicauit in causa, quod nec etiam probet deponendo ad fauorem suæ sententiæ.
- 197 Ex sola assistentia in homicidio irregularitas non incurritur, nisi probetur assistentis participatio, vel quod directè, aut indirectè in homicidio operatus fuerit.
- 198 Remissoria non denegatur quando non petitur calumniosè, & constat de relessness articulo; Denegatur tamen quando agitur de probatione eius, quod per scripturam probari potest.
- 199 Ad hoc ut testator dicatur prohibitus testari, quæ requirantur, & quomodo hæc requisita probentur, Est singularis decisio in hac materia.
- 200 Agitur de penis ex actis ex delictis Aromaticorum Urbis, an spectent ad Collegium Medicorum, an verò ad Aromaticos.
- 201 Beneficij prouisio, seu nominatio sub conditione facta, conditione non adimpleta, non attenditur, præsertim si fuerit admissa à non habente iurisdictionem admittendi, & quando reputetur simoniaca ex promissione indemnitàtis, seu aliqua alia promissione facta post beneficij resignationem.
- 202 Agitur in hac decisione, An & quando aduocato salarium non couentū debeatur.
- 203 Remissoria conceditur in profanis, & non existente præsumptione calumniæ, dummodo articuli sint relevantes, & quæ in proposito dicantur causæ profanæ.
- 204 Solutio partis, an liberet fideiussorem pro reliquatu, & quid operetur subscriptio in fine apocæ apposta.
- 205 Nunquid Iudex Ecclesiasticus, an verò secularis sit competens Iudex, ubi agitur de bonis emphyteuticis Ecclesiæ inter laicos, & an, & quando statutum laicorum possit disponere super bonis emphyteuticis ipsius Ecclesiæ.

Remisso.

Index Argumentorum :

- 306 Remissoria non denegatur quando abest calumnia, & articuli sunt releuantes ; Vbi quomodo dicatur abesse calumnia, & quando articuli dicantur releuantes.
- 307 De Testibus examinatis cum citatione in qua non sit expressa certa dies , & hora examinis, Quando dicantur nulliter examinati, & quando etiam citandus sit ille, qui protestatus fuit nolle amplius coram Iudice comparere.
- 308 Literis Apostolicis, quando, & quibus modis contrauenire quis dicatur incurrere Ecclesiasticas censuras ; Præsertim protestando, & non adimplendo simpliciter contenta in dictis literis.
- 309 Positionibus criminosis obiectiuis, & negatiuis, quâdo quis respondere teneatur.
- 310 Testes An. & quando possint examinari post publicationem: quando uero semel examinati possint iterum examinari super eisdem articulis.
- 311 Testator, An possit liberare Tutorem à dolo præsumpto , & quomodo colligatur ex verbis Testatoris huiusmodi liberatio.
- 312 De Testibus Vniuersitatis deponentibus pro sua Vniuersitate, quando probent, & quando non.
- 313 Sententia contumacialis ob non paritionem monitorij comparente citato resoluitur, & euāescit, nec sustineri potest, nisi fuerit lata ex plenis, concludentibus, & legitimis probationibus : quando ex carcere sugiens habeatur pro confesso, possitque beneficijs priuari.
- 314 De probatione confinium, quomodo Testes deponere debeant : Plura habentur de quibus in summano.
- 315 De Testibus probantibus sanguinis puritatem seu nobilitarē, quomodo deponere debeant , & quando etiam præsumatur sanguinis puritas, seu nobilitas.
- 316 Iudzi quando inter se litigant coram Iudice Christiano super successione, seruandum est quoad decisoria ius Mosaicum si adsit quod illum casum decidat, illeque casus non sit expressè à iure communi in personis Iudæorum decisus.
- 317 De emptione facta à marito nomine vxoris, An & quando simulata dicatur. Quâdovē empta res acquiratur vxori, vel marito.
- 318 Edere scripturas, An & quando quis alteri teneatur: Præsertim quando exhibitio tendit ad detegendum turpitudinem illius, à quo petitur editio, vel ad effectum intendendi iudicium criminale.
- 319 Possessio tradi potest à Notario per ocularem Inspectionem, quando aderant Assistentes armati ad effectum offendendi eos, qui ad accipiendam possessionem se conferebant, & alia nonnulla, de quibus in summano.
- 320 Notarius quando falsum dixisse dicatur asserens in actu celebrationis instrumenti numeratam pecuniam, quæ verè numerata non fuit.
- 321 Promissio de soluendo certum quid creditori ob retardatā debiti solutionem, An & quando sit vsuraria.
- 322 Ex cohabitatione mulieris cum viro nunquid præsumatur fornicatio , vel Matrimonij Quomodo, & ex quibus matrimonium probetur.
- 323 Fides licet non faciat fidem regulariter hoc tamen fallit in casu , in quo sufficiunt leuiores probationes, & concurrunt adminicula.
- 324 Notarius, quando ex intentione contrahentium possit addere clausulas non appositas in Instrumento, An instrumentum de falso suspectum reddatur per additionem inter lineam, & lineam, & An illud reprobetur per Testes dicentes non audiuisse quæ à Notario scripta sunt.
- 325 Gratia concessa à Papa Episcopo de locando bona Ecclesiæ per nouennium, etiā recipiēdo pecunias à maiori parte ad interesse, quomodo intelligat, & An istud interesse possit à conductore in contractu locationis taxari, & An taxatum sit vsurarium, & vitiet totum contractum , & alia ad materiam non seruanti formam in huiusmodi gratiam expressam.

Index Argumentorum?

- 326 Qui dicit in contractu mulieris præsentiam propinquorum non interuenisse, illi incumbit onus probandi propinquos tempore contractus extitisse, & nonnulla de Testibus notanda, de quibus in Summario,
- 327 Tabernarij prohibiti sub pœna vendere diebus Festiuis panem, & vinum, & alia huiusmodi, contravenientes si vendant ob moralem necessitatem, & quæ isto casu dicatur moralis necessitas,
- 328 Sententiæ dicuntur conformes, quando concordant in aliquo, sicut in alijs sint discordes, & in eo, in quo concordant exequendæ sunt, & ad istum effectum in summa maiori inest minor,
- 329 Pactum in societate officij de non molestando officialem factum per apocam priuatam, An & quando reducat societatem in purum mutuum in aliorum præiudicium, & alia nonnulla, de quibus in Summario,
- 330 Remissoria ad examinandos Testes, & si regulariter standi sit, quando tamen est suspicio, quod calumpniosè petatur conceditur, non retardata expeditione causæ,
- 331 Usurarius, An & quando sit contractus mutui cambij, seu alius in quo interesse damni emergentis, vel lucri cessantis, fuit à principio deductum in pactum; Explicantur in hac decisione plures notabiles declarationes in hac usurarum materia.
- 332 De filio quando præsumatur potius natus ex concubina, & conceptus à concubinario quam ex proprio marito, & de confessione in iudicio criminali facta, quando probet in civili.
- 333 Censui impositio, An & quando dicatur illicita, & usuraria ex non designatione bonorum super quibus fuit impositus census ex pacto de soluendo fructus anticipare, & ex non integra numeratione pecuniarum facta tempore instrumenti.
- 334 Administrator, qui semel reddidit rationem administrationis, non potest amplius cogi ad illam reddendam de nouo, nisi probetur administratoris verus dolus.
- 335 Actorum omiſsa transportatio non reddit sententiam nullam in tribus casibus, de quibus in hac decisione.
- 336 Testamentum, An dicatur Imperfectum ex eo quod non fuit à Notario Testibus præsentibus lectum, & stipulatum credente propter vim morbi propter quem Testator, non poterat suam voluntatem integrè explicare non possit illud legere, & stipulari.
- 337 De Testibus probantibus matrimonium quomodo, & qualiter deponere debeant, præsertim deponendo de publica voce, & fama.
- 338 Remissoria in profanis passim conceditur etiam absque fumo, quâdo articuli sunt releuantes, & etiam quod ad sit præsumptio calumniæ, semelque concessa quâdo iterum concedi debeat.
- 339 Notarius tenetur exhibere omnes, & quascumque scripturas ipsi consignatas etiâ nullas, & inualidas, & iuranti se illas amisisse non creditur.
- 340 Dispensatus à Papâ, ut possit pensionem retinere non obstante matrimonio contrahendo cum quacumque muliere, An extendatur ad matrimonium contractum cum muliere vidua, & hinc plura deducuntur de interpretatione verborum generalium, & vniuersalium.
- 341 Actorum transportandorum omiſſio non vitiat sententiam, quâdo tempore transportationis talia acta non reperiebantur, & nonnulla alia de quibus in Summario.
- 342 De administratore, seu socio quando, & de quibus rationem reddere teneatur.
- 343 Testes in vno iudicio examinati, An & quando fidem faciant in alio, & inter diuersas personas.
- 344 Testes probantes immemorabilem possessionem super iure pascendi, & lignandi ad fauorem Vniuersitatis, quando, quid, & quantum probent.
- 345 Hæres alienans bona hæreditaria contra Testatoris prohibitionem factam sub

Index Argumentorum.

- pena priuationis hæreditatis, priatur hæreditare, nec ignorantia eum excusat.
- 346 Professio Monachi, nunquid vitietur propter morbum comitalem, & quomodo talis morbus probetur per Testes.
- 347 Testes examinati in vim remissoræ coram Iudice, & Notario suspecto recusato, dicuntur nulliter examinati, & de materia.
- 348 Quando quis recurrit ad Curiam secularem pro impediendis extractionibus, exhibitionibus instrumentorum, citationibus, & alijs huiusmodi; tunc aduersus sic recurrentes, & impediētes admittuntur probationes minus legitimæ, & minus authenticæ cum alijs de quibus in Summario.
- 349 De Testibus probantibus possessionem in summarijsimo possessorio retinendæ aliqua notanda, de quibus in Summario.
- 350 Ius patronatus, An & quando transeat ad illegitimos naturales.
- 351 Mortui Notarij instrumenta; quando ab altero Notario publicari possint, & quæ requirantur, vt publica dicantur in forma probanti, & fidem faciant.
- 352 Confessio iudicialis, An & quando reuocari possit docto, vel non docto de errore.
- 353 De Testibus Vniuersitatis, seu Communitatis admittendis pro ipsa Vniuersitate, vel Communitate, & præcipue de Ministris, seu Officialibus Montis Pietatis, quando pro ipso Monte recipiantur in Testes, & quantam faciant fidem.
- 354 Inceltæ nuptiæ non impediunt susceptorum filiorum legitimitatem, quando impedimentum à coniugibus erat ignoratum. Quando ex hac ignorantia, seu bona fide præsumatur dispensatio.
- 355 Testes examinati à Notario sine Iudicis mandato quando probent. Quid de Testibus examinatis ex sola citatione ad videndum illos ipsare singulis diebus, & horis. Quid etiam de Testibus examinatis sine iuramento, de quo Notarius solij enunciatiuè fidem facit, dicens puta, iuratus &c. & quid etiam de Testibus examinatis parte non citata, præsentem tamen, & monita, quando Iudex fecit decretum de examinandis Testibus, & quæ propterea dedit interrogatoria.
- 356 De non integra transportatione actorum, quando reddat sententiam nullam.
- 357 De Testibus deponentibus super rei valore, & pretio, quomodo deponere debeant ad hoc, vt ex eorum depositione læsio probata dicatur.
- 358 Socius, An lucretur pecuniam acceptam ad societatem officij, quando is, qui dedit pecuniam pro delicto fuit condemnatus ad mortem, & morti traditus.
- 359 Thesaurus inuentus in fundo emphiteutico ab emphiteuta, spectat ad emphiteutam inuenientem non autem ad Dominum directum, & idem de statuis, seu lapidibus in eodem emphiteutico fundo repertis.
- 360 Tabernarij, & Macellarij prohibiti ab Ordinario vendere ante tempus ab eo præscriptum, nunquid in casu necessitatis contrahendi incurrant penas?
- 361 Constitutio quando dicatur pœnalis ex eo quod actum annullat, lucrum auferat, vel ius quæsitum tollat. Quando per non usum dicatur sublata Principe sciente, & non contradicente, seu ipsius officialibus.
- 362 Interesse ab initio conuentum vsurariam sapit prauitatem, nec inter esse lucri cessantis debetur propter propinquam lucrandi commoditatem, nisi in specie probetur lucrandi occasio.
- 363 Testes, quando possint examinari à Notario sine commissione Iudicis. Quando commissio præsumatur. Et quid stilo, seu consuetudine contraria existente.
- 364 Interrogatus, An velit vti Testibus pro bonis, & legalibus, An simpliciter, & sine conditione respondere teneatur. Et sufficiat responsio se velle vti, donec de contrario fuerit certificatus.
- 365 Mulier prægnans si abortum fecerit, & ante abortum correpta fuerit febre, & morbillis, & post abortum factum obierit, dicitur mortua propter abortum, & prægnantiam, non autem propter superuenientem febrem, & morbillos, & sic non

Index Argumentorum?

- nō est locus lucro pecuniarum datarum in societatem officij super periculo vitæ mulieris, excepta partus, & prægnantiæ causa.
- 366 De suspitione falsitatis, quod pro falsitate habeatur, quando ciuilitè agitur ad tollendum fidem alicui scripturæ, & de pluribus falsitatis præsumptionibus.
- 367 Falsitatis præsumptio, An & quando oriatur ex cassatione, seu cancellatione recepta in Testamento, in hac decisione magistraliter.
- 368 Instrumentum originale si non reperiatur præsumitur occultatum ab eo, de cuius interesse agitur, repertaque illius copia inter rogatus Notarij plenam facit fidem concurrentibus adminiculis, & coniecturis.
- 369 Testes deponentes super immemorabili præscriptione primogenituræ, vt illam probent, quomodo deponere debeant.
- 370 Notarius non exhibendo scripturam, seu instrumentum coram ipso productum tenetur ad damna, & intercessit, etiam quod scriptura sit nulla, seu de falso suspecta.
- 371 Thori separatim quādo petitur ab vxore propter viri scuitiam, qualis debeat esse ista scuitia, & quomodo probanda: In hac decisione singulariter resoluitur.
- 372 In hac decisione cumulati explicatur, An & quando locrum cessans possit in pactū deduci, & à principio taxari ad certam quantitatem: Præsertim quando est verisimile, & de eo constat aliundè.

F I N I S.

SACRÆ ROMANÆ ROTÆ

Sapientissimis, ac integerrimis Iudicibus.

PROSPER FARINACIVS.

NON integrum mihi liberumque fuit in hisce lucubrationibus meis, post Principem Maximum, Principijque proximum, vos quoque non appellare, Iuris Antistes Sapientissimj. Faciunt hoc ipse per se Decisiones, quæ licet à me nulla destinatione dirigerentur in manus vestras, sua tamen spontè, quia vestre sunt, vos rectè repererè, nec expectassent, vt à me docerètur qua via contenderent ad natale solum. Facio ego tanto etià alacrius, quanto gratiora fuisse vobis animaduerti, quæ primo Censuræ volumine nuper in lucem edidi, præsertim cum me deinceps in vestris rerum grauissimarum definitionibus videntem sæpius allegare (quod honoris genus, nisi fallor tribuissis ante me nemini) grauari pro vestra humanitate non sitis. Quamobrem existimaui, non posse maiorem à me gratiam referri, quam si ea, quæ ex Sacro isto Tribunali disceptata, ac decisa proueniunt, quasi cœlestium Senatus suscipièrè ipse sanè reuerenter, laboremq; & industriam meam in ijs enucleandis occupatam haberem, ac cæteris quæ possem forentia, ac fide communicarem. Et verò si vnquam tempus fuit, quo Romanæ decreta Rotæ apud homines aliquo loco haberentur, quæ tanti semper habita sunt, vt ad istud quocumque Areopago Tribunal augustius in difficilioribus causis vniuersa Christiana Respublica tanquam ad Aram, sedentique Iustitiæ confugere consueuerit: hoc certè tempore, in quo felici conspiratione rerum tam prudentium, electorumque ex omnibus terrarum partibus virorum capita concurrunt Senatui vestri Decano præsertim Ioanne Baptista Coccino consultissimorum integerrimo, atque integerrimorum consultissimorum; tantum de vestri iudicij Prudentia, fide, sanctitate auctum est, vt vbique locorum homines controuersis potenter exagitati ad Vos denique suspicent, faciantque vnam esse Romanam Rotam, ad quam versuorum frangatur, & crucietur improbitas, fornicatio (vt aiunt) Orbis, ac Rotæ reuerentiæ iduc allia committatur. Quare, sicut apud alios repòrtaturum me a bitror aliquid gratiæ hoc nomine, quod vestræ effata sapientiæ propagare contendam: ita à vobis peto, vt me ex adytis vestris saluaria hæc Populo arcana vulgare, qua soletis benignitate fucatis, cūiamque vestram pariter, ac meam vestri nominis auctoritatē firmetis. Romæ Kalen. Martij 1613.

DECISIONES ROTÆ

ROBUSTER II.

Romana computorum. Lune 22. Maij 1568.

ARGUMENTVM.

Testibus singularibus deponentibus de confessione extrajudiciali, An & quādo credendum sit iuncto teste deponente de veritate facti.

S Y M M A R I V M.

Testis singularis non probat praesertim si deponat inuicem simile.

NUM. 1.

Testes singulares deponentes de confessione extrajudiciali, An & quādo coniungi possint deponentes de veritate facti d.

NUM. 1.

DECISIO PRIMIA.

EVIT resolutum non constare de renunciatione, quia ultra quod Ioannes Bellonus patitur plures exceptiones: est etiam singularis, & dictum ipsum est admodum inuicem simile, ut patet ex his, quae gesta fuerunt, & duo vitimi testes, coram me examinati deponentes de extrajudiciali confessione sunt singulares; & licet testes deponentes de confessione possint coniungi cum uno deponente de veritate facti, id tamen est verum, quando sunt plures testes, super illa confessione, quia Rota non tenet, quod confessio probetur per testes singulares Pat. decif. 1. de prob. Anton. de Aug. de testib. decif. 23. Ideo vnus testis de confessione, & alius de veritate non coniunguntur, Affid. decif. 304. Cur. jun. Patif. & alij per D. Informantem allegati, praesertim statibus et praesumptionibus in contrarium, quae praeponderant huius testibus ita imperfectis deponentibus.

IVLLSR.^{us} D. CARD. LANCELLOTTI
Senioris.

Romana Societatis. 2. Ianuarij 1570.

ARGUMENTVM.

Consuetudo vsuram permittens excusatur à poena, sed non facit contractum validum.

S Y M M A R I V M.

Consuetudo in vsuris nihil operatur, num. 1.

Vsura est prohibita iure Divino, & humano, num. 2.

Consuetudo excusatur à poena vsurae, sed non validus estum, num. 3.

DECISIO II.

EVIT conclusum dictum pactum, ut illicitum non consolidari, ex consuetudine Curiae, quia consuetudo Curiae nihil operatur in vsuris, quia in omnibus iunct. gl. consuet. gl. de consuet. est. n. vsura à iure Divino, & humano prohibita, latè Couarr. lib. 3. var. resolut. cap. 1. num. 6. Doctores latè in l. quod seruus fugitiuus § apud Labeonem. ff. de edil. edict. & cetera in contrarium allegata procedunt, quoad excusationem poenae, non quoad validitatem actus, ut per Butr. in d. cap. quia in omnibus. nu. 4. cum seq. Aym. cons. 113. num. 12. in Tolerantia Pauli III. propter supplicationes, quae eius tempore signabantur vigore Bullae editae super societatibus officiorum Domini non fecerant aliquod fundamentum; nam dixerunt Domini Bullam in eis prohibentem, & fere per totum reprobare pacta illicita in huiusmodi societatibus, & ideo ex canon iurari heredes, praeter id quod societas haec contracta fuit ante Bullam, quae non extenditur ad praeteritum, in praeteritis enim dat formam praeteritum.

Decif. Prosperi Farinacii.

A

Nota-

DECIS.

V.

Notario, quae eas debeat intra bimestre notificare aliàs annullatur. Praeterea cum super hac societate nō reperiebatur supplicatio aliqua signata adhuc vigeret Bulla reprobandum pactum hoc, ut illicitum adeo quod in societate de qua agitur ex alijs supplicationibus signatis, super alijs societatibus, non potest argui tolerantiam, quia in diversis, & cōcurrentibus materijs peccati non fit excessio de casu ad casum iur. vulg.

ILLME D. CARD. LANCELLOTTI
Senioris.

Romana Societatis, Veneris 28. Aprilis 1570.

ARGUMENTVM.

Cōtractus societatis cessante vitæ periculo, & amissione sortis principalis remanet purum mutuum, & fructus exigi nō possunt ex confessione interesse ab iniunctio taxati nisi aliunde probetur.

S P M M A R I V M.

Societatis contractus cessante periculo vitæ, & amissionis sortis principalis remanet purum mutuum, nō i. P. quod illa cessante, seu confesso fuerit interesse facta ab initio est illicita, & in fraudem iuramentum nisi illud aliunde probet.

DECISIO III.

Circumscripta consuetudine, & ceteris alijs fuit conclusum pactum esse illicitum de iure, quia finita societas cessat periculum vitæ, & amissionis sortis principalis, & remanet purum mutuum, & illa taxatio facta ab initio est quædam confessio futuri interesse, quæ videtur facta in fraudem iuramenti, nisi illud aliunde probetur per doctrinam Bal. in l. rogasti. §. si tibi col. 2. ver. quid cogit. si cent. per. cā. iare per. Couar. lib. 3. variar. resol. c. 4. no. 5. Aym. conf. 159. no. 6. Sort. de iust. & iur. de in lib. 6. q. 6. artic. 1. circa finem.

ALDOBRANDINI OLIM
Clementis Octauj.

Vicetina Fendi. Mercurij 27. Ianuarij 1573.

ARGUMENTVM.

Testes quod iurati deposuerint, an credat assentioni notarij dicentis iuratus, & c.

S P M M A R I V M.

Testes quod iurati deposuerint, an credat assentioni Notarij dicentis iuratus, & c. no. 3.

DECISIO IV.

Domini habuerunt processum compulsoarium pro nullo ex defectu citationis, cum deficiat citatio ad videndum etiam sumptuarij & videndum collationarij. Testes habuerunt pro nullis examinatis, defectu citationis, licet etiam Portia citata 5. Maii ad videndum admittere articulos & iurare testes, tamen in eadem citatione fuerat sibi datus terminus trium dierum ad dandum in-

terrogatoria, & eadē die fuerunt examinati duo testes, sic nulliter. Reliqui etiam 29. Iulij examinati fuerunt absque citatione, sed quia praefati duo primi fuerunt postea repetiti super interrogatorijs partis, & alij et fuerunt quoque examinati cum praefatis interrogatorijs, fortasse iste defectus sanabitur, secundum Dominos cum commissione, quod illi fides adhibetur arbitrio, & quamvis in perditione non fiat mentio de iuramento, tamen dicebant aliqui non requirunt iuramentum, quod fuit praestitum super articulis, & rota causā.

3 Quo vero ad iuramentum res habuit difficultatem, quia aliqui ex Dominis dicebant non sufficere illa verba, iuratus, & suo iuramento deposuit alij contra: Quia licet non sufficeret attestatio Notarij, quod iuratus, & c. tamen quando procedit ulterius aliquid addendo, ex quo deprehenditur, quod fuit praestitum iuramentum, ut eis videbatur esse factum in isto casu propter illa verba, & suo iuramento deposuit dicebat hoc sufficere, & fuit dictum, quod similiter fuit resolutum de anno 1564. in vna Beneuolentia corā D. Gropperio, quoad reliqua nihil firmatum, sed decium, quod particulariter de re copia subscriptionum Notariorum, qui se subscripserunt instrumentis illorum actuum particularium, super quibus Valerianus, & fratres se volunt fundare cum eorum recognitione, & dubitetur an fiat in forma probanti.

ILLME D. CARD. LANCELLOTTI
Senioris.

Clusina Pensionis. Mercurij 9. Decemb. 1573.

ARGUMENTVM.

Testes per samam deponētes per modum affirmatiuum non probant secus si per modum negatiuum.

S P M M A R I V M.

Testes deponētes de valore beneficij per famam non probant nisi, ubi quod secus est de probatio nō excessu, qui habet presumptionem pro se, pro casu eū semiplena sufficit probatio.

DECISIO V.

Fuit cōclusum nō satis cōstare, quod remaneant centij liberi p. Rectore, quia licet testes probent valorem per famam, tñ hec probatio non sufficit in hoc casu, quia non agitur de probando non excessu, qui habet presumptionem aliquam pro se, adeo semiplena sufficit probatio, Aegid. decis. 681. sed sumus in casu, in quo probatio debet esse cōcludens, quod verē remaneant centij liberi, p. Rectore, per modum affirmatiuum, iuxta Mohed. decis. 148.

ILLME D. CARD. LANCELLOTTI
Senioris.

Auriacen. Canonicatus 22. Martij 1574.

ARGUMENTVM.

Hæreticus, quod quis fuerit probatur tam per testes, quam per sententiam declaratoriam, quæ facit ius quoad omnes.

S P M M A R I V M.

Testes in causa hæretici etiam examinati parte non citata probant contra hæresim potentem p. i.

Sententia declaratoria lata contra aliquem tantum in hereticum valet etiam si non dicat de quo tempore condemnatus esset hereticus, quia declaratur ex officio. n. 2.

Sententia declaratoria, quod quis sit hereticus facta iure, quo ad omnes. n. 2.

Sententia lata contra praesentem nocet etiam praesentem. n. 2.

Patronus, declaratur hereticus amittit ius patronatus à die quo in heresim labitur. n. 2. in fine.

Sententia in consummationem lata facta iure, quoad omnes, quoad ex officio constat de delicto per probationes. n. 3.

D E C I S I O V I.

Fuit tentum, quod Antonius Heffor, qui praesentavit Ludovicum Dauello incepti labi in heresim ante dictam praesentationem, ut probat primus testis examinatus in partibus, & ultimus examinatus in curia, qui deponunt de publicis fama de dicto tempore: Nam primus testis dicit citra, tamen postea dicit vsq; ad praesens, & loquitur de anno 1560. Ultimus vero dicit de mense Junij 1561. & sic ante praesentationem, quae fuit facta de mense Decembris eod. anno. Huiusmodi verò, sextus, & septimus testis examinatus in partibus deponunt de visu, & certa scientia ab anno 1560. Nec obstat, quod dicti testes fuerint examinati in partibus non citato d. Antonio Heffore, quia cum ille fuerit potens, & caput hereticorum in illis partibus non fuit necessaria citatio, ut in causa heresis est rex. in c. de heret. in 6. de quo latè per Gab. de commun. opin. lib. 2. in tit. de citat. conclus. 1. num. 328.

Probatur etiam dicta heresis per sententias latis in partibus contra dictum Antonium, qui in illis declaratur hereticus, & haec in dictis sententiis non exprimitur tempus lapsus in heresim, tamen debet declarari secundum acta, in quibus constat propter dicta testium, de quibus sup. quod fuit de anno 1560. ut tradit Alex. conf. 12. c. in ed. vers. pro hoc etia. vol. 7. Corin. conf. 53. num. 3. in fi. vol. 1. Et haec sententia, cum respiciat statum personae faciunt ius, quoad omnes, Alex. in l. cap. num. 61. de re iudic. Et de sententia lata contra praesentem, quod noceat praesentem late tradit Lambertus in tit. de iure patri. lib. 2. par. 2. t. 1. q. prin. art. 9. & Patronus declaratus hereticus amittit omne ius, quod habet à die, quo lapsus est in heresim, ut per eundem Lambertum lib. 3. q. 9. prin. art. 2.

Non obstat, quod dictae sententiae sint late in consummationem, & propterea non faciant ius quoad omnes, Quoniam respondetur, quod id procedit, quando ex actis non constat nisi de consummatione, sed quando collata etiam ex probationibus in eisdem actis, tunc facit ius etiam quoad omnes, ut per Abb. in cap. ult. no. 10. in fi. de sent. & re iud. At ex actis constat de veritate, quod ille fuit hereticus de dicto tempore: Propterea est supra dictum fuit resolutum, quod praesentatio, iustitio, & possessio Ludouici Dauelli praesentati ab Antonio Heffore declarato heretico, non iustitragatur d. Dauello.

C O T T A.

Romana damnorum, seu Societatis, Veneris 3. Junij 1575.

A R G V M E N T V M.

Vsura est, finita Societate officij fructus exigere ad rationem duodecim pro cetero.

S P M M A R I V M.

Vsura iam est peccata, quod dissoluta societate officij debetur fructus ad rationem duodecim pro cetero. n. 1.

Taxatio interesse à principio facta vsuraria est, & illicita, nisi aliunde in interesse probetur. n. 2.

Papa non dispensat contra ius diuinum super paccio vsurario. n. 2.

Vsura sunt prohibita iure diuino. n. 2.

D E C I S I O V I I.

Conclusum in casu de quo agitur, loco diuinum, & interesse non deberi d. Marco Antonio Lepido fructus ad rationem duodecim pro quolibet centenario vsq; ad diem solutionis 2000. quia dissoluta societate & perceptio fructuum non est licita, cō cesset periculum vitæ, & amissionis fortis principalis, remaneatq; purus, & merum mutuum, in quo non nisi totide pecuniæ restitui debent, & paccio illa, qd distracta societate fructus currant ad rationem duodecim pro cetero quolibet, nō valet tanq; in fraudē vsurarium facta, nisi aliunde probet de interesse praesario, ut p. Bal. in l. rogasti. §. si tibi. col. 2. vbi quid ergo, si cet. petat. Vbi Purp. in 30. Dec. cōf. 39. sub nu. 5. & in cōf. 32. 2. dub. col. fi. A. ym. cōf. 89. sub nu. 5. Plot. de cōmuni in l. si quidam. nu. 452. C. vnde vsq; ex Theologis d. Thom. 2. q. 78. art. 2. in respons. ad 5. arg. tit. de iust. & in lib. 6. q. 6. art. 2. circa finem.

Et ad supplicationem super constitutione societatis, & quod ea finita restitui 2000. assil fructus soluerentur ad duodecim pro centenario loco diuinorum, & interesse fuit responsum d. taxationem absq; aliqua probatione dicti interesse esse vsurariam, & illicitam, idcirco confirmationis illi robur aliquod tribuere nō posse, c. super eo de vsur. Couar. c. iol. lib. 3. c. 1. nu. 8. vers. secundo expressius sane ratione, quia cum vsura sint prohibita, & de iure diuino c. quia in omnib. & c. si per eo de vsur. c. pleriq; 14. q. Papa non dispensat contra ius diuinum, & super paccio vsurā sapiente d. Thom. par. 2. q. 94. art. 3. per tot. discurrit amē Domini dispensationem sustineri posse in terminis iuris communis nempe, qd d. probaretur interesse lucri cessantis, & damni emergentis, non autem simpliciter, & absolute Dec. d. cōf. 32. nu. 4. quod quidem erit probandum, ut Rota postulat iuxta decisi. Mohed. 308.

I L L. Mre D. C. A. R. D. L^{is} LANCELLOTTI Senioris.

Lucana de Insula Sancta. 6. Junij 1575.

A R G V M E N T V M.

Clericus contrahens matrimonium praesertim cū consanguinea ipso iure amittit beneficium etiam quod non sequatur copula, & et quod matrimonium sit nulum alia ratione, quam consensus.

S P M M A R I V M.

Testes deponentes articulum verum censentur deponere omnia contenta in articulo esse vera. n. 1.

Matrimonium de praesenti censetur probatum per immisionē annu. n. 1.

Clericus matrimonium celebrat ipso iure beneficij priuatur. n. 2.

Clericus contrahens matrimonium priuatur beneficiis etiam non sequuta copula, & etiam quod matrimonium sit nullū alia ratione, quam defectu consensu. n. 1. & 4. vbi declaratur quando in matrimonio dicatur desistere consensus. Decis. Prosperi Farinacii. A 2. sub.

DECIS.

*Subreptio, quæ verisimiliter non mouisset Principem ad conce-
dendam gratiam, non vitiat gratiam.*

DECISIO VIII.

IN vna Lucana de Insula Sancta 6. Iunii 1575, coram Reuerendo Patre D. Lancelloto fuit conclusum, quod Michael contraxit Matrimonium cum Virginia de anno 1565. de mense Septembris vt bene probant primus, & secundus testis, qui licet in secundo interrogatorio præcisè non recordentur de anno, tamen postea fatendo dictum articulum verum, in quo cõstruuntur dicti mensis, & annus, censuræ ei preste deponere de eorum mense, & anno. Nō obstat, quod verba de quibus deponit quintus, & sextus testis importent suspensionem de futuro, noua autem Matrimonium de præsentī, vt per Couarr. super 4. lib. decret. c. 3. §. 1. nu. 4. respectu de præsentī cum in continēti fuerit subsecuta annuli immisso, vt deponit testis nam per hunc actum denotantē consensum conjugale probatur etiam Matrimonium de præsentī, vt late per Couarr. d. c. 4. nu. 3. in principio.

Maximè quia idem Michael confessus fuerat dum examinaretur se suscepisse filiū ex Virginia sub 29. vel 30. Octobris 1566. & postea de anno 1576. 16. Ianuarij fuit conclusum, quod Matrimonium suū contraxit per verba de præsentī, vnde inducebatur vacatio Beneficij ipso iure c. 1. de Cler. coniug. & ibi glo. in vers. de relinquendo in prin. Quæ quidem conclusio est approbata per Couarr. in Epit. 4. lib. par. 1. c. 6 §. tertio num. 4. & hanc opinionem tenet Collect. in c. Ioannes nu. 1. in fine de cler. coniug.

Quæ conclusio procedit etiam si nō fuerit subsequuta copula, iuxta decissionem primam eodē titulo in nou. & primam de spons. in antiq. & procedit etiam vbi Matrimonij sit nullū ex alia ratione q̃ defectu consensu, quia eo ipso, quod Matrimonium contraxit, habuit beneficium pro de- relicto, & propterea non debet esse melioris cōditionis eo, qui cōtraxit licet, vt trad. Jo. And. in d. c. Ioannes. col. penult. q. 16. l. ceteri sequunt. Rom. c. 62 §. col. 3. nu. 3. vers. tertio videamus. Abb. in d. c. 1. nu. 1. & in fi. B. sicen. q. 10. qua it. Dominica. Marfil. singul. 186. Aufser. in addit. ad dec. Tolos. 239 in fi. Statil. de lit. grat. fol. 15. vers. possit tamē Rebus. super reg. de publican. in fi. lat. in l. Vbi patrem nu. 24. C. de tran. sig. de pens. q. 14. nu. 2. Couarr. d. §. 3. & est communis opinio, vt ait Barb. col. 16. cōf. 2. in fi. vers. Præterea Imol. d. c. Ioannēs nu. 14. vers. quarto cas.

Nec placuit Dominis fundamentum factum ex aduersione ad probandum hic adesse defectum consensu, quia licet non fuerit probatum in hoc Matrimonio interuenisse Parochum, prout disponit Cōcilij Tridentini sess. 24. de reform. c. 1. quod habet decretū irritans inducens rescissoriā in actu in contrarium gesto, dicunt tamen Domini, q̃ etiam lex cum decreto irritanti resistit Matrimo- nio contracto cū consanguineo, & communiter cōcludit supradicti Doctores induci vacationē,

quia in hac materia inspicitur factū ipsum, non aut factū inualidum, propterea tūc dicitur deficere consensu, quando nullo modo fuit præstitus, vt ex p̃fatis DD. in continere per merum, vel nō habentē intellectum non agit quando est præstitus, & illi lex annullat, imo dicunt quod Con- cilij in eius prohibito nō negat Matrimonio clande- stino adesse cōsensū. Nec obstat, quod tunc in- ducatur talis vacatio Beneficij, quādo adest talis nullitas Matrimonij, quæ inducit impedimentum publicæ honestatis, q̃ oritur ex cōsanguinitate, &

IX.

tunc vt dictū est vacat beneficium per contractū Matrimonij cum cōsanguineo. vnde est verificata narratio Iuliani narrantis quod Beneficij va- cavit per Matrimonium per verba de præsentī, verum est quod fuit legitima subreptio scilicet subiectam hanc materiam. Præterea cū talis sub- reptio verisimiliter non mouisset Papam ad con- cedendum non vitiat, Aegid. dec. 4. cum vulg.

ROBUSTER II.

*Romana seu Csesenate Rescissionis instrumenti.
Luna 27. Iunij 1575.*

ARGVMENTVM.

Delicta difficilis probationis, prout est fur- tum, dolus, & fraus præsumptionibus probantur, dummodò sint violentæ, vnusq; testis de visu cū fama publica delictum non probat,

S P M M A R I U M.

*Furtum, dolus, fraudem, vel delictum allegari probare debet
num. 1.*

*Furtum, fraus, seu dolus, est delictum, quod occultè committit
si solus, & quia difficilis probationis, coniecturis probatur,
num. 1.*

*Dolus, fraus, furtum, delicta; omnia difficilis probationis li-
cet coniecturis probentur, seu præsumptionibus debent
tamen tales præsumptiones esse violentæ, ut tantum, quod
vehementer præsumptio non sufficit: q̃ coniect. agatur. n. 1.*

*Dolus probari debet indicij per prout nu. 1. in fi.
Infamia non irrogatur, quando de crimine agitur per viam
exceptionis, declarata, vt non irrogetur infamia iuris, secus
infamia facti nu. 2.*

*Fama publica iuncta cum vno teste delictum non probat. nu.
2. in fine.*

DECISIO IX.

Quia pluries per me in relationibus, & c. & reuoluerunt Domini non constare suffi- ciēter de huiusmodi fraude, Ideo esse p- cedendū ad totalem exequutionem obligationis Cameralis: nō allegans furtum, dolū malum, frau- dē, vel delictum teneat probare l. quonies §. quādo lo. de probat. & licet sint ista de his, quæ occultè sūt, & de his, quæ difficilē probari possunt, nisi p̃ cōiecturas c. a. de renunc. in 6. gl. in Lapud Iulianū in prin. de dol. except. quia tamen fraus est etiam delictum Anchar. cōf. 13. nu. 4. A. ven. cōf. 23. nu. 4. & infamat. t. in prin. la. hila. l. si. l. furti §. primo de his, qui nor. infam. probari debet ex præsum- ptionibus violentis, nec sufficiunt vehemens præsum- ptio, etiam vbi de his ciuilius agatur, & Abb. ibi dicit de violenta præsumptione: idem probatur in c. præterea de testib. Artic. q. veniens in prin. nu. 2. eod. titulo, Egid. Boil. in prax. criminal. tit. de cōuict. nu. 50. cum seq. & f. cit. tex. in l. dolum, C. de dolo, quod dolo probari debet indicij perspi- cuus, & Bal. quom p̃fatis sequuntur Doctores, cōf. 230 nu. 1. lib. 1. declaratur de indicij pericū effi- caciis, & ita intelligēda sunt, quæ nor. Bart. in l. si quis ex argentiariis, §. 1. de edn.

Non obstat igitur dum ad probandū huiusmo- di fraudē adducitur vnus testis de visu q̃ publica vocē, & fama, quoniam, & c. neq; obstat q̃ de crimi- ne non agatur, sed excipiatur, quo casu per talem exceptionem nō irrogatur infamia, ad notata per Bald.

Bald. & alios in l. 1. num. 5. de his, qui non infam. & in l. de furt. in princ. Quoniam respondetur, quod saltem infamia facti irrogatur ex tali exceptione in actis probata, c. super his de accusat. e. super eo de elect. glo. in d. 5. quemadmodum glo. restit. post princ. Abb. in d. c. super eo. col. 2. & ibidem additio, & hæc infamia facti sufficit ad effectum, de quo agitur: nam communiter tenent Doctores, quod si de crimine agatur, siue agendo, siue excipiendo, non sufficit fama cum vno teste Bald. in c. cum literis.

ILL.^{MI} D. CARD.^{IS} SERAPHINI.

*Romana Turris Bubalarie. Lune 7,
Novemb. 1575.*

A R G V M E N T V M.

Census impositio cum pacto, quod venditor teneatur illum redimere infra quatuor annos dicitur illicita, & usuraria, & totum contractum vitiat, nisi in instrumento ad sit protestatio, quod pacta non apponenda habeantur pro non appositis, tunc enim vitatur pactum, sed non contractus census.

S Y M M A R I V M.

Census impositio facta cum pacto, quod venditor teneatur infra quatuor annos censum redimere, contractum vitiat.

num. 1.

Substantia alius remota remouetur, & ipse alius nu. 1.

Pacta, quæ non sunt contra substantiam contractus, sed circa accidentia, licet sint illicita non viciant contractum, sed vitantur nu. 1. in fine, & nu. 2.

Census impositio facta cum pacto non approbatæ à Bulla Pij Quinti non vitatur in totum, sed tantummodo vitatur pacta, si tunc protestatione, quod que sunt contra formam Bullæ habeantur pro non appositis. nu. 3.

DECISIO X.

Fuit resolutum pactum appositum in contractu census, quod venditor teneatur infra quatuor annos in totum redimere censum vitare contractum census per reg. c. si do condit. appos. cum ibi not. l. per scriptum §. si. de usu, & habu. Bald. in l. parer. de adop. Bart. in l. 2. num. 3. C. de iure emphy. Doct. in auth. ingres. C. de sacrosanct. eccles. Huius conclusioni inter cetera potissima ratio est illa, quam tradit Bald. in c. 1. §. fin. nu. 7. per quos li num. quia pactum hoc in ipso contractu census appositum tendit ad perimendum ipsum actum, cum sit contra ipsius actus substantiam, qua remota remouetur ipse actus, Abb. in d. c. si num. 4. deficit enim consensus, qui requiritur pro substantia ipsius actus, itaque videtur, vel quod partes voluerint facere actum elusorium. l. an inutilis in princ. de accept. vel q. voluerint in aliis speciebus contractus consentire, ut in casu proposito, in quo potius vi, quod voluerint contractum pignoris, vel societatis à iure reprobatum constituitur, vt per Laur. de Rodolph. in tract. de usu, par. 2. q. 61. Guid. Pap. dec. 477. cum aliis per informantes allegatis, ubi verò pacta non sunt contra substantiam, sed circa accidentia, tunc quævis sint illicita vitantur, & non vitantur, consensus enim circa substantiam contractus non deficit.

Non obstat text. in l. non precario de precat. cir. quia illud pactum potius est contra naturalia, quam

contra substantia, & multi ex Doct. teneantur, tamen etiam quia non procedit, ubi pactum facit, vt contractus in aliam speciem transeat, qui est casus non fieri, ita post Bart. in l. ubi ita donat. de donat. caus. mort. traditur scrib. in d. auth. ingres. Dec. consil. 291. in fi. Cagn. in Contrac. num. 20. de reg. iur. in isto casu res transiit sine difficultate, nempe quod pactum vitatur, & non vitatur, si tunc consensu vitaturque patris, quod appositum contra formam Bullæ pro non appositis habeantur, aliis huiusmodi pactum, quod pro non appositis habeantur, frustra occupat et membra suas.

ILL.^{MI} D. C. A. R. D.^{IS} ELANCHETTI.

Romana Societatis, Veneti 9. Maij 1578.

A R G V M E N T V M.

Fructus societate dissoluta non debentur neque ex pacto, neque ratione lucri cessantis.

S Y M M A R I V M.

Fructus societatis officij illa dissoluta non debentur, neque ex pacto, neque loco damnorum, & interesse nisi procedant protestatio, & requisita interesse lucri cessantis. nu. 1.

DECISIO XI.

Fuit resolutum non deberi fructus pecuniarum hæreditibus Leonis post diu. d. 2. in 1. cetera. & ex pacto non debentur, siue resolutum in causis, Romana 1099. ita in 2000. & Romana 5. reuerat. corā Reuerendo D. Corra, & Reuerendo Patre D. meo Lancello. to. Minus est loco damnorum, & interesse, quia non precessit prestatio huius Leonis, & testes nō probant requisita interesse lucri cessantis iux. dec. Mohe. 109.

C A N T V C C I I.

Florentina Bonorum. Lune 26. Maij 1578.

A R G V M E N T V M.

Ex sequenti summario sumas argumentum.

S Y M M A R I V M.

Testes deponentes super valore rei venditæ, et quando va- lorem probare dicantur, si alia explicauerint. nu. 1. & 2.

DECISIO XII.

Domini dixerunt in dictis testium examinationum pro parte illius. D. Aloysius non esse recedendum à resolutione alias facta die 10. Decembris 1576. Testes enim non probant talem valorem istarum terrarum, & venditor dicitur cessare in emendatione et utilitate Monasterij. Primus enim testis super 10. c. in rub. de valore terrarum æstimat valorem istarum terrarum ex iudicio suo, quod iudicium suum est priuatum, & nihil deponit de communis estimatione, & funditur super redditu fructuum, prout 2. & 3. & super eo, & affirmare deponunt de hoc valore, & nullum verbum de non excessu, præter istud, q. est vnicus.

D E C I S.

XIV.

S Y M M A R I V M.

Aſcenſus autem ad valorem 10, ſcut. comparitur cum valore 40. cum maiori ſummâ inſit minor, immo ſi ſic attenduntur dicta illoſum teſtium, coadiuvatur intentio monialium; Secundus enim teſtis iuxta ſextum dicit, quod ratione incommodi ſtadium terrarum ſuis venditur quadraginta aureis. Et tertius iuxta nonum. Quod autem hoc caſu maximum venſetur incommodum Monialium, patet ex dicto primi iuxta 17. & ex eo, in quo partes conveniunt, quod terre de quibus agitur, adhzreant huic Monafterio, ex qua commoditate, & incommoditate augetur, & minuitur pretium, ad effectum inducendi, & tollendi licentiam, & ſolus valor fructuum non attenditur, Pinell. in l. 1. part. 3. c. 4. nu. 17. cum ſeq. C. de reſcind. vend.

- 2 Non obſtant depoſitiones teſtium ſuper vilitate venditionis, quia ex eo iudicant hanc venditionem vtilem Monialibus, quia ex pretio collato in prædijs extra Ciuitatem Florentinam vberioſes fructus percepſſent quam ex his terris, quæ ratio Dominis non placuit: nam cum in colligendis, & transportandis fructibus multæ ſint neceſſariæ impenſæ, quibus nõ ſubſidebat bona ſua in Ciuitate, viuid, non poſſet dici ceſſiſſe in euidenter vilitate Monafterij huiusmodi alienatione præcipue cum ex depoſitione tertij teſtis ſuper quarta appareat, quod iſta terra erat in ſtatu meliorationis & non deteriorationis, & ex euſdem aſſertione ſuper quinto colligitur, quod multos fructus præter annuum reddi. i. 60. aureorum percipiebant moniales ex iſtis terris, q. fructus vna cũ d. redditu facile equare poſſunt, id quod deductis oneribus ex prædijs extra Ciuitatem percipi poſſeſſerunt teſtes,

S I M O N E T T E.

Oſceñ Hæreſis.

A R G V M E N T V M.

Maniſeſtam hæreſim ſapit cõſulere dæmones pro ſciendis occultis.

S Y M M A R I V M.

Hæreſim maniſeſtam ſapit pro ſciendis occultis dæmones conſulere.

D E C I S I O X I I I.

- 1 IN cauſa Oſceñ corâ Domino Vgone fuit iudicari ſapere maniſeſtâ hæreſim conſulere dæmones, ut inueniantur theſauri, & vt ſciat occultata per gl. in eaccuât. q. ſanct. de hæret. in 6. per c. 2. de Sortiuej. & c. erubeſcât. 3. a diſtinctio,

ILL^{MI} D. CARD. L^{IS} SERAPHINI.

*Romana releuationis indemnitas. Veneris
9. Iunij 1581.*

A R G V M E N T V M.

Dominus ex delicto familiæ tenetur, quâdo delinquitur in eo, in quo quis eſt præpoſitus, niſi præpoſitus fuerit homo bonæ famæ, & non ſolitus delinquere, & quid de notario ſubſtituto committente falſum, An Dominus Notariatus pro eo teneatur.

*Dominus tenetur pro delicto familiæ, quando delinquitur in eo, in quo quis eſt præpoſitus nu. 1. Declara niſi præpoſitus ſit bona famæ, ſolitus cum integritate ſe gerere, nec delinquere d. nu. 1. c. 2.
Qualitas hominis mala in genere non inferat delictum in ſpecie nu. 2. notarius ſubſtitutus ſi falſum committat, an Dominus notariatus pro eo teneatur, c. an illum exhibendo liberetur, nu. 3.*

D E C I S I O X I V.

- 1 INSPECTA diſpoſitione iuris cõmunis quamuis Gerardus, & arendatarij habeant regulâ contra ſe, quod D. teneatur ex delicto familiæ, quando delinquitur in eo in quo quis eſt præpoſitus, ad Bart. in l. 1. §. ſi familia de publ. cum alijs allegatis, tamen limitatio eſt in eorum fauorem, quando præponitur homo bonæ famæ, cognitus, & qui ſolitus eſt cũ integritate ſe gerere: nec delinquere, vt per Bal. cõf. 121. lib. 3. Caſtr. in l. videamus loca cum alijs per D. Benetium allegatis, & æqualitates bene pro eorũ parte probantur. Neque tollitur hæc probatio per contrarias creditorum probationes, cum non concludant in ſpecie ſuper iſtis qualiſtatibus, ſed ſuper alijs ex quibus nõ inferitur neceſſario, quod Cuthus eſſet ad eõ peractis moribus, vt talia de eo ſuſpicari poſſent prout tradit Felyn. in cap. Petrus, num. 7. de homicid. Neque conſeſſio Gerardi concludit ad inſpectionem committendi falſum ſcd alia quæ cõcedunt, diligentiã in exercendo officium, quæ deducitur ex l. naut. cauſ. ſtabul. nõ applicatur huic materiæ, & ſunt ſpecialia ratione perſonarum in illo edicto comprehendarum.
- 2 Verum inſpecta diſpoſitione Bullæ Domini reſoluerunt Dominum teneri: cum enim diſponat de ſubſtitutis approbatis a iudice, ita quod nulla culpa Dominis imputari poſſit, quod iſtiſic approbatis negotia committant, non poſſet earum diſpoſitio limitari, vt procedat vbi culpa præcedit eaſum, maxime cum diſponatur quod etiamſi exhibeatur ille ſubſtitutus, ſi non eſt ſoluendo, tamen Dominus tenetur, & tamen de iure communi ex duobus capitibus non tenebatur: rñ quod non poterat imputari mala electio ſtante iudicis approbatione, tum quia exhibebat cum Roman. cõf. 11. cum ibi ad notat. nec placet, quod Bulla ſel. record. Pij III. non loquatur de Notariis Auditoris Camera, quia immo illos comprehendit, cum ſapius in eadem ſit mentio A. C. & generaliter loquatur, & maior in his verſabatur periculũ ſtante iſta conſuetudine c. vbi periculum de election. in 6. an vero Gerardus, vel arendatarij teneantur vigore prætextu Bullæ, videndum erit particulariter.

ILL^{MI} D. CARD. L^{IS} SERAPHINI.

Romana Releuationis Indemnitas. Iunij 1581.

A R G V M E N T V M.

Sententia in contumaciam lata pro aliquo delicto contra reum tertio non nocet, & quid de notario ſubſtituto in contumaciam condemnato pro falſitate, an Dominus notariatus pro eo teneatur.

S Y M.

Sententia in contumaciam lata contra aliquem, perito non nocet. nu. 1. ubi amplius hac conclusio fiat teneatur de delicto, seu culpa.

Notarius substitutus pro fallo fuerit in contumaciam condemnatus Dominus, & curatur pro eo teneatur ad damnum, & interesse suum. 2.

Contumacia non caret culpa, immo dicitur delictum, & pro eo, quod potest extenuari. nu. 2.

DECISIO XV.

Licet regula sit, quod sententia contra Res contumacem lata non noceat tertio non citato. l. cum filius iunior. & ibi Bart. de verbo oblig. Rom. conf. 134 nu. 3. Alex. consil. 24. lib. 1. Cor. conf. 42. nu. 9. lib. 2. cum aliis per informis conceptis, & siue quis teneatur de delicto, siue de culpa sua in terminis Bullae necesse est, ut legitime de ea constet, ad hoc vt noceat tertio, & ideo in casu isto non vt probata, cum sententia sit lata in contumaciam non citato Gerard. l. qui repudiatur. §. si l. Papinian. §. meruisse, de inoff. testam. Alex. conf. 24. nu. 4. Jacit. ext. in l. 2. C. de fid. instum. vbi Bald. & Salys.

Tamen Domini concordare fuerunt, quod in casu isto Domini creditores latis sunt in probatis ad obtinendum contra Gerardum, et ex dispositive Bullae teneatur etiam de culpa, quod notoria est, cum Cinthius se abentuerit, & adhuc sit contumax, & haec contumacia, nec culpa non caret, sed etiam delictum prae se fertur, vt propter eam possit, quis excommunicari, §. de iud. dec. 124. nec potest dici, quod Cinthio comparenti aliqua competere possit defensio, cum testes instrumentarii negent se interfuisse contractibus eo contractis, nec exhibendo Cinthii liberetur Gerardus. Quia scilicet soluendo, vt precise in Bulla habetur. Quare omnibus simul consideratis, negari non potest, probari talem culpam, ad quam praestandam Dominus officij teneatur.

ALDOBRANDINI OLIM Clementis Octavi.

Mediolanens. Cambiorum. Luna 19. Iunij 1581.

ARGVMENTVM.

In contractu mutui quicquid sorti accedit, usura est, sed usura non datur in alio contractu, quam mutui, veliam mutuum resolubile.

S Y M M A R I V M.

Usura est, quicquid sorti accedit in mutuo, nu. 1.

Usura committi non potest sine mutuo, aut alio contractu in mutuum resolubile, nu. 2. in fine, & q. 2.

Ratio est diversis fieri non potest, §. de iud. l. 1.

Usura ex parte prima radice, & infusa, quicquid inde procedit datur usurarium. nu. 3. ubi declaratur hoc procedere inter eandem personam non inter diversas.

Usura probanda est per contrarium allegari. nu. 7.

Usura criminosa est ecclesiastica. nu. 7.

Usura praesumptio prestat, ubi alia praesumptio capi potest. n. 7.

DECISIO XVI.

Cum in causis Mediolanens. Cambiorum, siue Usurarium, iam ad suorum Dominorum de Cusani fuisse resolutum contractum iuratum inter

Michaelis, & Arnolphius, & D. Paulum Sorani, nunt ex vna, & D. Forli ex alia contra mutui, & consequenter praestantem libram 392. obtinere vsurarium prauitatem, cum quicquid sorti accedit usura sit. l. opati. §. si ubi, vbi Doctores, si si cert. petat. & consilium de visis, & pro parte D. Soranii praetenditur, quod quoniam hoc esset verum, exinde tamen non vitaretur contractus, quem praetendebat esse inter Cusanos, & ipsi, inper quo assererat, iam iudices laicos promissu, nec ad cognitionem iudicis ecclesiastici pertipere cognitionem illam, an inter eos notis, vel ne contractus celebratus fuerit, sed supposito, quod adesse solum ad eius cognitionem pertinere, An ille esset vsurarius, vel ne, & contra autem cum negarent Cusani aliquem contractum inter ipsos intercessisse, asserentes dupliciter fuisse grauos a iudicibus laicis, tum quia fuerant coadunati ad soluendum debitum alienum, tum, & scilicet, quia, & illud debitum erat vsurarium, & cum ab initio contractus fuerit speratus, dicebatur omnino videndum esse, An inter eos, & Soraniam intercesserit aliquis nouus contractus, & qualis ille fuerit, ex quo a la rone, Sorannius vsurum crimen evitare non potuisset interuentu, vt dictum est, istius non contraus pro faciliiori igitur decisione huius difficultatis, praestiterunt hoc consilium Dominis, dubitanti stante resolutione iam facta, An sit iustitiae fundata intentio Dominorum de Cusani, contra D. Sorannium super vsuraria prauitate.

Et domini supradicti deinde concludunt iustitiam sufficienter fundatam non fuisse, remittunt enim Cusani, probare haec vsurariam prauitatem respectu partium, de qua loquuntur sententiae DD. Philodoni, & Forli, quas sententias vt canonizantes, & ap probantes partem vsurariam, & infectam reddendas censuit Vicarius Mediolani, de cuius sententia iustitia, & validitate agitur. loquit enim Vicarius in sua sententia, de eorum, & de declarata partem libram 12937. non parum de Forli de qua in disquisitione emissa, & omnia, & singula eadem partem accessoria, & ab ea dependentia, seu prouenientia, nec non laudem, seu sententiam iam latam promulgatam respectu dictae partem, tam per praedictum illust. D. Philodoni, quam per illust. D. Positum factum sub dicto, & palatio nomine cambiorum, fuisse, & esse vsurariam, vitiisque vsurarii subiacuisse, & subiacere, & vsurariam prauitatem in se continuisse, & continere, & tanquam tales, & talia, ob id nullam, nullas, & nulla declaranda, & declaranda fuisse, & esse, & declarari debere, prout declaramus, dictamque partem libram 12937. in creditum praedicti Domini Soranii, & in debitum illust. DD. de Cusani posita, & dictas declarationes, & condemnationes infirmare illust. D. Soranii, vt praenotat fieri minime potuisse. Licet igitur, Vicarius damnales vt forenturiam partem, quam iudices laici mandauerunt poni in creditum Soranii, & in debitum Cusani, non modo quando enim de huiusmodi partem sententia relationem habet ad sententias praedictas, quas ob id iudici iniunctas, & iustas, quia contineant vsuram, & alie roto, de haret. inter, licet enim iudex regulariter non teneatur assignare causam in sententia, Vicarius tamen assignant causam quare declarauit sententiam iniunctas, & nullas, & quare canonizantes dictam partem subiacere vsurariae prauitatis, & de notat illa dicto, ob id ex quo apparet, quod ad istam causam restringit suam reuocationem.

Singulis Dom. Cusani voluit sustinere suam, & Vicarius teneatur probare partem, de qua loquuntur sententiae iudicis laicorum continere vsurariam

prauitate in quo stante, cum sententia Philodoni, & Porri non loquatur de partita cantræ inter Forlū, & Sormannium, sed ea quæ versatur inter Cufanos, & Sormannium, Philodoni enim declarat partem liberam 33917. descriptam in dictis computis datis à Cufanis Sormannio ponendam esse in creditum Sormannii, & in debitum Cufanorum, nulla habita ratione verborum *supradicti* laei descriptorum in fine d. partitæ incipientis, & secuta 16449. nisi quatenus dicta vitina partita, robur, & vigorem accipiat ab allegato computo à parte R. nuper pro parte Cufanorum deducto, in sententia autem D. Porri legitur, insuper declaratur, & ordinatur partitam liberam 33917. descriptam in computis datis prædicto Domino Sormannio, & de qua fit mentio in dicta ordinatione ponendam esse, & poni debere in calculis inter dictas partes faciendis in creditum prædicto D. Sormannio, & in debitum prædictis DD. fratribus Cufanis, prout in dicta ordinatione etiam nulla habita ratione exceptionis resultantis, & propositæ per Dominos de Cufanis super computo à parte R. & successu nulla habita ratione partitæ scutorum 16449. fundatæ super dicto computo à parte R. de qua fit mentio in ipsa ordinatione illustr. D. Philodoni.

4 Ex quibus, ut dictum est, apparet sententiam loqui de partita posita in debitum, & creditum inter Cufanos, & Sormannium, non autem de ea, quæ versatur inter Forlū, & Sormannium, cum igitur ita deducant Cufani, ex quo appareat, quod partita descripta in dictis computis inter ipsos, & Sormannium, contineat mutuum inter prædictos Dominos Cufanos, & Sormannium, nec ratione mutui accessionem aliquam soluedam à Cufanis ratione pecuniarum sibi à Sormannio mutuatam, non potest dici quod Cufani fundent in rem rationem suam inter ipsos, & Sormannium super vitura, quæquid sit inter Sormannium, & Forlū, quia de hoc secundo casu non loquuntur sententia Porri, & Philodoni, sed de primo fine mutui autem, an alio contractu in mutuum resoluibile vitura consistat, nequit concludi. de vitura Henric. Boich. in c. ciuitate nu. 3. de vitura. Abb. nu. a. in rub. de vitura. vbi latè Bero. nu. 37. & in c. 1. nu. 75. de in integrum restitut. & liquet ex definitione vitura.

5 Non obstat, quod mutuum fuerit inter Forlū, & Sormannium, sed inter Cufanos, & Sormannium, inter quos nullum mutuum probatur intercessisse, & ex diuersis fieri non potest bona illatio l. Papinianus trul. de minor.

6 Non obstat, quod existere prima radice vituræ, & infectæ, quæquid inde prædicti dicatur viturarium cum illa semper attendatur ad cumulum per Paris. conf. 34. num. 36 lib. 1. quia hæc omnia bene procedunt inter easdem personas, prout loquuntur omnes Doctores allegati, sed inter diuersas personas non concludit, inter easdem enim personas fundata est semel intentio actionis super primo contractu inter eos inuro, sed quando variatur pericula, argumentum necessarium non concludit, quia non sequitur, vituram ab initio contractam cum Titio, ergo hoc viturum etiam inferre inter me, & Sempionem, & rollitur illud, quod pro parte Cufanorum adducebatur, quod fundatam habebant intentionem super primo contractu, & quod Sormannius si vult excludere vituram debet docere de nouo contractu, quia DD. dicebant, si res illa, inter Forlū, & Sormannium ageretur, argumentum concluderet etiam cum res sit inter diuersas personas, aliunde tenetur Cufani probare vituram inter ipsos, & Sormannium quam ex eo, quod contra-

ctus initus est Forlū sit signum actus, sufficere enim Sormannio dicere Cufanis, quæsi vos libetis actus habere, non enim docetis, me aliquid illicitum vobiscum commisisse.

7 Et consequenter non obstat, quod nouus contractus non præsumatur, & debet probari per allegantem, & quod sufficit Cufanis negare aliquem inter eos intercessisse contractum, & c. quia cum Domini de Cufanis sint actores in hoc iudicio vituræ prauitatis, & D. Sormannius Reus, prout etiam ita appellat partes Vicarius in d. sententia, tenetur ipsi probare vituram intercessisse inter ipsos, & Sormannium vulg. l. ei qui de probat. idque tanto magis, cum regulariter vitura non præsumitur, cum sit crimen, & delictum ecclesiasticum, Bald. conf. 39. nu. 6 lib. 3. & propterea cum allegans probare debet, Avin. col. 4. s. nu. s. imo vbi alia subest præsumptio cessat præsumptio fraudis, & viturum Bald. conf. 1. s. in fine lib. 1. & hinc etiam tollitur, quod dicebatur sufficere probare actum illicitum, quia exculationem debet Sormannius probare, quia hæc omnia procedunt, si res illa esset cū Forlū, sed cum sit cum Cufanis ipsi tenentur probare Sormannium secum aliquid illicitum perpetrasse, quod non probant.

8 Sicut non applicatur, quod vitium existens in contractu insit in sententia ipsius exequente Philog. conf. 73. col. 3. Dec. conf. 47. s. nu. 15. quia sententia iudicum secularium, ut supra dictum fuit non loquuntur de contractu inito inter Forlū, & Sormannium in quo consideratur mutuum, sed de partita posita in computis inter Sormannium, & Cufanos, inter quos hoc casu non obstat dicitur aliquid mutui, nec aliqua accessio propter mutui, quo casu ut supra dictum considerari inter eos non potest vitura, Bald. d. conf. 1. s. in fine lib. 1. nec facit quod respectu Sormannii continetur vituram, ex quo eis mediantibus erigit vituras, quia nullas vituras erigit mediis tribus huiusmodi sententia à Cufanis, si eam Cufani ipsi nolunt vituras, cum inter eos, & Sormannium non ostendatur aliquid inuicem, non potest dici etiam quod Sormannius ab eis erigat vituras.

9 Non obstat demonstratio et allegata ad ostendendum identitatem, quia ad hunc effectum, necesse est, quod sit identitas contractus ex quo proficiscitur vituram, non autem ab identitate summa, vel alterius qualitatibus, non ergo concludit, eadem est quantitas, quæ fuit à Sormannio iniqua Forlū, ergo idem est contractus inter Sormannium, & Cufanos, & c.

ALDO BRANDINI OLIM Clementis Octauii.

Æfina Bonorum. Lune 18. Decembris. 1581.

ARGVMENTVM.

Ex summario habes argumentum.

SVMMA RI VM.

Telles locuti extra se, minimum nullius potest examinati dicantur. cum. l.

DECISIO XVII.

1 Dominus non obstat configurationem, & attestationem duorum Notariorum, stentur res resolutas. Quicquid cum iudice de veritate d. attestationis, examen est mutuum, quia testes iuraverunt extra terminum trii diei lun

dicum præfixum ad probandum, qui terminus, uti dilatio probatoria, dicitur continuus, & non utilis. Maian. de ord. iudic. par. 6. tit. de dilat. nu. 35. quod sit, ut nihil referat, quod intra illos dies inciderit Festum Annunciationis Beatissime Virginis, quod festum sanatur per constitutionem, ut iam fuit resolutum.

ILL. M^o D. CARD. LANCELLOTTI
Senioris.

Firmana Bonorum, Veneris 1. Junij 1582.

ARGUMENTUM.

Stilo effici potest, ut testes parte non citata examinati probent.

S Y M M A R I U M.

Testes parte non citata examinati, & non repetiti probant sine fide existent. num. 1.

DECISIO XVIII.

PResuppositis hinc inde deductis. An consilii Sec. Dominicus Roscium fuisse usurarium manifestum ad effectum, ut subditur de qua in asserto eius testamento sit nulla, & irrita; nihil restes examinati pro informatione curie parte non citata repertur formiter, vel probeat stilius de partibus, quod illi dicitur fides, Domini tenuerunt non consistere de usuraria prauitate, nam ceteræ alię probationes modicum faciunt.

C A N T V C C I.

Romana nullitatis census, 4. Februarij 1583.

ARGUMENTUM.

Census impositus ad rationem octo pro centenarij cum pacto redimendi, quandoque, An sit usurarius, & an vitietur per pactum, quod emptor census, qui domum super qua est impositus conduxit expelli non possit etiam locatione finira nisi prius facta per venditorem census redemptione, & extinctionione.

S Y M M A R I U M.

Census impositus ad rationem octo pro centenarij, & cum pacto redimendi, quandoque est licitus, & nullum continet vitiu a suspitione. num. 1.

Pactum, quod census sit liber ab omni onere non repugnat naturæ contractus. nu. 2.

Pactum in venditione rei immobilis, quod onera pertineant ad venditorem est contra naturam contractus venditionis, & iura inducit presumptionem. nu. 3.

Pactum, quod emptor census, qui domum super qua est impositus conduxit expelli nequeat etiam locatione perfecta, nisi prius facta per venditorem census redemptione, & extinctionione licet videatur per viam indirectam contra consue-

tem naturam compelli venditor ad redemptionem pacti licet non vitietur contractus. num. 4.

DECISIO XIX.

Fuit conclusum censum de quo agitur fuisse valide impositum cum iuxta Bullas Martinii, & Calisti ad rationem octo pro centenarij, & cum pacto redimendi, quandoqueque impositus fuerit, qui contractus licitus est, & nullam continet usurariam prauitatem ad latè deducta per Corrad. de contract. quæst. 83. & Couar. var. resolut. lib. 3. c. 8. num. 1.

Non obstat pactum, quod census sit liber ab onere, quia hoc non repugnat naturæ contractus nihil enim impositum quo minus ego possum capere annum censum innumum, & exemptioni ab onere onere. Nat. cons. 198. num. 13. lib. 1. Roland. cons. 40. num. 35. lib. 2. exaduersio allegati loquuntur in venditione rei immobilis cum pacto, quod onera pertinerent ad venditorem, quod pactum cum sit contra naturam contractus venditionis inducit præsumptionem usurariam idque aperte ostenditur ex verbis. Itaque quoniam ipsi erant consil. 311. num. 10. lib. 5. ubi firmat pactum, quod venditor teneatur soluere gabellam, & agnoscere alia onera contractus, & rei venditæ esse contra naturam contractus venditionis, & inducere præsumptionem usurariam, Veron. de simul. contract. præsumpt. 6.

Non obstat pactum, quod ex quocunque euentu etiam incogitata nulla pei possit reductio: nec defalcario, quia hoc pactum in instrumentum census non legitur.

Non obstat pactum, quod emptor census, qui domum super qua impositus fuit condixit non possit expelli etiam finira locatione nisi facta prius per venditorem redemptione, & extinctionione census ex quo pacto videtur per quandam viam indirectam compelli venditor census ad illum redimendum, quod est contra naturam census, quia licet huiusmodi pactum verum, licitum, & honestum, non videatur, non tamen vitiat contractum census cum enim respiciat locationem, & non sit contra substantiam contractus census vitiat. & non vitiat ad trad. per Bart. & Doct. in l. vbius donatur. ff. de donat. caus. mort. & in specie Couar. var. resolut. lib. 3. c. 8. num. 7. circ. med.

R V B E I.

Placentina usurarum, 1. Junij 1584.

ARGUMENTUM.

De pluribus præsumptionibus arguentibus simulationem contractus.

S Y M M A R I U M.

Simulatio, ut arguitur ex modicitate pretij quàm debeat esse illa modicitas. num. 1.

Simulatio arguitur ex pluribus concurrentibus vno post alium factis. num. 2.

Simulatio arguitur ex pacto de retrovendendo non nisi post certum tempus, & post fructuum redemptionem. nu. 3.

Simulatio arguitur ex pacto, quod venditor simulationem oneret, & non emptor, & quod de simulis retributenda tempore, quo fiet redemptionis. num. 3.

Simulatio arguitur ex pacto in instrumento venditionis de quibus. num. 4.

Dixerit Donzini satis constare de modiciatate pretii, non obstantibus pactis pōnatis pro parte Cutinorum. Cū enim per seculandam reuolucione[m] factā p[re]tium huius predij esset scutorum 2700, & ipsi soluerint solani 1150, vel ad summum 1160, apparet ipsos soluisse scuta 200, vel circa minus, quā esset p[re]dictas iusti pretii, vidē quādo etiam diminueremus extra partem valoris huius predij, nihilominus verificarentur verba textu in ead[em] nostram de empt. & vendit. quod pretium solutorum vix medietatem iusti p[re]dicti attingit Host. in p[ri]m. in d. cap. ad nostram, & in verb. vix in sol. in p[ri]nc. Corn. conf. 23. nu. 6. lib. 3. maxime ubi concurrunt alie coniecturæ, quia tunc videtur sufficere, quod pretiū sit iniustum licet non ita modicum, Paris. cōf. 54. nu. 69. lib. 1. Afflic. decis. 40. nu. 19.

Hic autem p[er]ira concurrere videntur suadentia contractū fuisse simulationis primo instrumenta depositi precedentis scutorum 790. post quod fuit facta locatio, ad triennium, & postmodum venditio, & vltimo loco celebratum pactum de retrovendendo separatim, ab ipso instrumento venditionis, tunc enim contractus ita celebrati simulationē arguit ad Bald. conf. 125. lib. 1. Aym. conf. 156. num. 11. Accedit pactum, quod redemptio fieri nequeat, nisi post annum 1570, & quando fieri, quod fiat recolectis fructibus, quod tamen facilius arguit simulationem, Doctores in l. in emptione. C. plus val. quod agit. & Tiraquell. de reraff. conuenit §. 1. gloss. 2. num. 66. Aym. conf. 156. num. 1. Super additur contentio, quod Casualis venditor insinuat onera, Paris. d. conf. 54. nu. 72. & conf. 55. num. 56. lib. 1. Nat. conf. 198. num. 42. & 13. lib. 1. Additur pactum, quod venditor det semina rehabenda tempore, quo fiet retrovenditio, item prohibetur emptor facere melioramenta in p[re]dictis, quæ omnia, vt plurius vti reputantur nature venditionis, & tanquam pacta in solia simulationem arguere soleat ex proallegatis.

Nec facit, quod alia pacta diminuant, quia vt ce verba adiungit alia pacta, quæ augent valorem rei, vt est illud, quod p[re]dictum sit liberum ab oneribus impositis, & imponendis, & conuegnit quod Casualis venditor teneatur ipse soluere onera dicti predij, prout etiam soluit. Item pactum de dandis seminibus rehabendis, solum tempore retrovenditionis accedit, quod pactum est restrictum, vt non possit redimi p[re]dicta, nisi infra triennium, quod talis est effectus, vt facilius p[re]sumatur simulatio ex allegatis, maxime vbi aggrauat hoc ex alio pacto in quo sunt conuentura, quod redemptio non possit fieri, nisi recolectis fructibus, quæ omnia non diminuantur potius, & valorem p[re]dicti predij, &c.

ROBUSTERII.

Romana residui pretij appellatur. Lume 2. f. luyj
1584. & 4. Iulij 1584.

ARGVMENTVM.

Verisimilitudo quantū operetur in contractibus simulatis præsertim quando verisimilitudo est ipsa causa simulationis,

Verisimilitudo dicitur cognata natura, & ad illam excludendam requiritur clara probatio, nam. 1.

Simulatio non fraudulenta pendet à voluntate contrahentium,

vt notetur in l. 1. nu. 1.

Verisimilitudo quantum spectat, & quæ dicitur probabilis,

& verisimilis causa. nu. 7.

ITTO. DECISIO XXI.

Bonæ memoria D. Fabianus de Mōre p[re]cipue in tertia parte appellatus Alumin. Et reuocans eisdem terminis, quod circumscrip[ta] p[re]tensionē posteriori hypothecæ Thobiz constat de causa simulandi, seu occultandi, & de ipsa occultatione maior pars Dominorū tenuit hodie 4. Iulij 1584. quod in casu isto non constat de tali hypotheca, seu iure clero Thobiz, vt excludatur causa simulandi, & ipsa simulatio, seu occultatio iam considerata, p[re]cipuum fundamentum fuit, quod p[re]tensio hæc hypothecæ Thobiz non est ita clara in facto, & in iure, vt excludatur verisimilitudo, quæ cognata nature, & ipsa causa simulandi, vt considerant Bart. Aegid. Anchar. & alij allegati, nam ad effectum de quo agitur non est de necessitate in effectum causa, & illius veritas, vt alias considerant Bartolin. l. si foret, C. de Specul. Socer. Doc. & alij in l. si donatio, C. de collat. sed sufficit opinio, huius animus scriptis simulati contrahentium, cum simulatio non fraudulenta pendet à voluntate contrahentium, vt ceteri contrahentes, consilio, & ibi gl. & alij. de curat. tutor.

Merito in istis inspicitur magis verisimilis contrahentium opinio, & animus, quam ipsa veritas, & teleutancia causæ, & qui parat, hæc insinuat de acquirent. hered. cum alijs per Aret. d. conf. 65. col. penul. vers. in contrarium. Aym. conf. 88. num. 14. & 148. ff. de iur. test. & idem iure dicitur probabilis, & verisimilis causa, quam potuit tollere aliquam difficultatem in facto, vel in iure. Aym. post alios conf. 70. nu. 19.

ALDOBRANDINI OLIM
Clementis Octauij.

Colonien[si] p[re]tensionem fructuum. 8.

Octobris 1584.

ARGVMENTVM.

Hæresis suspicio oritur ex testibus quid examinati parte non citata, & etiam ex eo, quod quis monitus recusauit cum alijs sumere Sanctissimam Eucharistiam in die Paschatis Resurrectionis.

Compulsoria tribuit iudicij, & hoc iudicij compulsi ad quod ad partes, sed quod notetur in l. 1. nu. 1.

Hæresis suspicio, oritur ex testibus examinatis parte non citata. nu. 1.

Hæresis suspicio, oritur ex testibus examinatis parte non citata. nu. 1.

Post Pascham Resurrectionis sumere cum alijs Sanctissimam Eucharistiam. nu. 1.

DOmni concludendum inhibendum esse, cum quia litera compulsores non tribuunt iurisdictionem iudici compulso-
contra pariem, vt propterea exhibeat instrumenta, & proprios libros, scilicet contra notarios, & tertias personas, vt exhibeant documenta penes ipsos existentia. Nam quoad pariem inspectio est iudicis causa. An cogenda sit exhibere, vel ne? Accedit suspicio latrocinii, qua laborat; sunt enim sibi opposita hae exceptio in partibus, & iudices remittit causam ad Rotam, inter quos iudices aderat vnus nominatus pro parte ipsius Nesei. Item fuit monitus, vt in selho Pascharis Re iurisdictionis sumeret cum alijs Sanctissimam Eucharistiam, nil fecit de hoc, vel saltem non apparuit id fecisse, sed bene, quod reliquauit canonica liberè alferens nullo percepisse fructus, & concurrunt tot alia, de quibus deponant testes, licet examinati informiter parte non citata, vt res reddatur multum suspecta, idque tanto magis quia licet testes pro sua parte adducti appellent cum Catholicum, & dicant Catholicè viuere cum tamen nunquam secundum praecepta Romanae Ecclesiae viuere viderentur. Implicem illi Sicophantem haereticum, nominant se quidem Catholicos, licet non viuunt secundum Romanam Ecclesiam. Tutiorum ergo viam eligendo censuerunt Domini inhibendum esse, &c.

G I P T I I.

Romana Cambiorum, Lune 17. Decemb. 1584.

A R G V M E N T V M.

Mercator qui pro alio tanquam fideius-
sor soluit non potest pretendere dan-
na, & interesse, & illorum loco cam-
bia, nisi solutionem principali debi-
tori notificauerit, eumque ad solu-
endum interpellauerit.

S Y M M A R I U M.

Cambia, seu damna, & interesse ob retardatam solutionem mercatori non debentur, nisi ob moram debitoris, & interpellationem sequens. num. 1. & num. 4. vbi declaratur hac conclusio, & num. 5. & seq.

Mora non habet locum nisi aduersus eum, qui esset in dolo saltem praesumpto, seu lata culpa. num. 3.

Ignorantia praesumitur in muliere praesertim in facto alieno. num. 4.

Fideiusor ante solutionem aduersus principalem agere non potest. num. 6. in fine.

Fideiusor pecuniam sub vltima accipere potest, vt creditor satisfaciat, & debitor teneatur ad vltimas, declaratur, vt in 7.

Interpellatio requiritur ad hoc, vt debeat, fideiusor, qui pro eo soluit teneatur ad damna, & interesse. num. 1. & omnia seqq.

DECISIO XXIII.

Mandatum ab Auditore Camere relaxatum fuerat iam contra Illustrissimum D. Herasilium de Monte, quod D. Petrum Antonium Bandinum, qui vti principalis inquadam officii societate pro ipsa se obligauerat, meruque dicti mandati sortem, & fructus habita-

iurium cessione soluerat, & summam postmodum similem, vt sibi satisficeret ad cambium accepterat, & in suis libris D. Herasilium, vt dicitur per cotra partem debitorum ceteruenerat, & super cambijs tenerat, quae successum in pluribus, & diuersis partibus per quinquennium, vel paulo amplius pecunias creditoris ex causa societatis solutas D. Bandino restituerat, sed ad damna proueniens ob moram D. Herasilii An debeantur cambia causa proposita Domini postremo ad duas praecipue difficultates restrinxerunt. Videlicet an isto casu fuisset opus D. Herasilium prius certiorare, aut interpellare, secundo An de dictis damnis suffici-
ret constaret.

2. Quod attinet ad primam difficultatem conclusum fuit interpellationem requiri siquidem negari non posse debeatur interesse siue damni abique mora non deberi ad not. in l. quod te. l. c. ita. ff. si ceter. per. glo. in c. cōquidam de vlt. Gabriel. de solut. lib. 10. Nauarr. in compend. de vlt. n. 46. & hoc adeo verum est, vt pacium non valeat, quod mora cessante illud debeatur Aret. qñ de communi testatur conf. 151. col. fin. ver. ad secundum dubium, Aym. conf. 150. num. 2. sed mora praesertim regularis absque scientia, vel interpellatione non committitur, l. mora de vlt. l. Titia §. si vltimas de leg. 2. & vtrouique doct. Bar. & Paul. de Cast. in l. si duo §. hae autem verba de constit. pecun. scrib. in d. l. quod te. ff. si cert. per. l. lero. conf. 205. num. 7. lib. 3.

3. Quoniam mora non habet locum nisi aduersus eam, qui est in dolo saltem praesumpto, seu lata culpa, l. si idem iuris erit ad l. eod. de iactu. Alex. in l. si mora solut. marr. Alciat. consil. 104. tom. 3. lib. 3.

4. Non obstat quod Mohed. decis. 102. in fine cōtrarium tenuerit, quoniam ibi aduersus eum agebatur, qui ad certum diem praesce restitueredebat alia ad omnia damna, & interesse deuinctus erat, & sic ignorantiam nullo pacto p. xendere poterat iuxta doctrinam Innoc. quam ipse allegat in c. 1. de vltis, qui in istis terminis loquitur, & cum multi sequantur, quos referunt addent, post Rom. conf. 94. & 101. Rolan. conf. 15. num. 2. lib. 1. sed in hac facti specie hoc locum sibi vindicare non potest cum D. Herasilio aliquid Bandino restitueret, nisi in euentum solutionis non debebat, quando quidem solutionem istam extirpasse affirmat ignorasse, & sibi credendum videtur maxime cum in muliere ignorantia praesumatur, l. si in l. si quis id quod de iurisd. omni. iud. Mohed. decis. 157. eoque magis in facto alieno l. si & ibi Bar. ff. pro Soc. l. lero. vbi supra num. 1. ideodictum Mohed. decis. casus nostro minime adaptari possit satis dignoscitur.

5. Sed esto quod verissimiliter d. societatis extrinsecutione sciatur, non ideo in tali mala fide, & mora constituta censetur, vt sub cambiorum viuristenda esset praesertim si interpellata solueret parata illud secundo Cor. conf. 206. num. 7. lib. 2. vbi ponderat d. l. quod te si cert. perat.

6. Et interpellationem necessario desiderari, tum ex illa ratione suadei posse DD. videbatur, quod valde iniquum esset vno, aique eodem tempore, quem obligari, & in mora constitui ad doct. Bar. in l. cum qui §. si iuramento. nu. 3. & ibi Cast. de iur. iur. Cagnol. quos citat in l. 2. quest. 4. l. nu. 160. C. de pact. inter empt. & vend. & nonnulli in hunc sensum congerit G. ammat. decis. 103. n. 167. Bero. d. conf. 205. num. 11. lib. 3. & ante eam Dec. conf. 1. nu. 5. verum quando tum etiam quia hoc die praevaleat opinio Angel. & Cast. in l. fideiusor pro venditore de fideiusor. & animaduerte Gallic.

Galle ad tertiam partem oblig. Cameral. de personis peten. exequi. num. 5. secundum quod fideiussor ante solutionem aduersus principalem agere nequeat.

- 7 Nec quicquam facit obiectum de fideiussore, qui pecunias etiam sub vtriusque accipere, & creditoribus satisfacere potest. si vero non remunerari simili. si mandatum f. fideiussor. si. mandat. quia ad effectum satisfaciendi ipse fideiussor non applicatur, nisi precedente notitia, vel debito is interpellatione per ea, quae supra dicta sunt, & c.

ILL^{MI} D. CARD. LIS SERAPHINI.

Faentina Matrimonij. Veneris 1. Febr. 1585.

ARGUMENTVM.

Matrimonium, an & quando dissoluitur propter viri frigiditatem, seu impotentiam.

S P M M A R I V M.

Matrimonium propter impotentiam viri, vel dissoluitur, requiritur cohabitatio per triennium in quo fiat experientia de ista impotentia. num. 1. & num. 3. ubi declaratur hoc procedi. e. quando impotentia est innascibilis, & num. 4.

Virum impotentem, an possit probari alio modo, quam per cohabitacionem triennem. num. 1. & num. 3. & 4.

Matrimonium, & frigiditas probari potest per testes de tempore matrimonij, & ante matrimonium. num. 2.

Testes an sit de florata, nec ut flatur disto oblietricum, etiam quod maritus cum de florata esset. num. 3. & num. 5.

Ubi an hoc oblietricum relatio sufficiat ad dirimendum matrimonium. num. 4.

Mariti impotentia probatur ipsius confessione. num. 4.

DECISIO XXIV.

- 1 **F** Vir dubitatur An sententia in partibus laesa sit confirmanda, vel infirmanda, & difficultatem contra sententiam faciebat, quod non fuit seruata forma c. laudabilem. & c. fin. de sig. & inalef. in quibus disponitur, ut coniuges habitent per triennium inuicem prius per Ecclesiam saluam penitentiam, & c. tamen tamen praevidebatur hoc non fuisse introducum de forma, quando per aliud genus probationis constat de frigiditate, ut videt probari in dicto c. laudabilem, & ibi gloss. & Innoc. in prin. Anchor. & Collect. in c. 1. in prin. cod. tit. & ibi Card. & Abb. Specul. eodem tit. 1. nu. 3. & ibi lo. Andr. in addit. Ang. Calual. in verb. matrimonium imp. 16. num. 10.

- 2 Sed per testes huiusmodi frigiditas probari dicebatur non solum de tempore matrimonij, sed et ante matrimonium, quae probatio in hac materia admittitur, ut per Card. & alios. d. c. 1. & ex eorum posteritatem, quod datur ad cognoscendum, An frigiditas sit perpetua, satis ex eorumdem testimonio depositione colligi, & hanc probationem adiuvant ex oblietricum inspectione deponentium Dominam Victoriam non fuisse desolatam, cum tamen vir affirmet se eam cognouisse, & in hoc repetitur mendax ad Anchor. d. c. 1. nu. 4. ad fin. & ideo bene fuisse sententiam super separatione per Ordinarium Faentinum.

- 3 Huius tamen non obstantibus Domini unanimiter censuerunt sententiam esse reuocandam, & praecipuum fundamentum huius opinionis fuit,

quod quando vitium frigiditatis, & impotentiae non est visibile, itant sensui oculorum percipi possit, & negatur per alterum ex coniugibus impotentia, dispositio cap. laudabilem. & c. fin. est de solemnitate probatoria, eamque obiciuarii est necesse, cum fieri possit, ut tale impedimentum non sit naturale sed temporale, proveniens ex aliquo maleficio, & sperari possit quod acta penitentia misertus Deus coniugum tale impedimentum sit sublaturus.

Quod autem impedimentum non sit visibile constat ex relatione medicorum, unde hoc causa statuendus erat terminus ab Ecclesia praefinitus, ut tradit D. Thom. in Summ. parte 3. q. 92. art. 1. Sil. uelut. in verb. matrimonium. num. 3. Summ. conf. lib. 4. tit. 6. q. 1. Tabien. in verb. impedimento. num. 2. Goffred. tit. de frigid. & malef. num. 19. 10. Andr. tit. de cofig. & affin. nu. 81. Tur. recem. 13. q. 1. c. 1. nu. 1. & 9. Anchor. d. c. laudabilem. num. 7. & ibi Abb. nu. 5. & se. & omnes alij.

- 4 Non obstant deducta in contrarium, & primo ad autoritates allegatas, quod possit probari frigiditas per aliud genus probationis, id verum est, quoties vitium est tale, quod per visionem detegere potest, vel quoties coniuges farentur impotentiam accedente septima manu propinquo, si, vel vicinorum bonae fama. d. c. laudabilem. Habere enim canones has probationes pro concludentibus, sed ubi vitium non est visibile, & maritus negat impedimentum, tunc seruanda est forma praedicta cap. laudabilem. & c. fin. & ideo non sunt attendendi testes, cum ex eorum dictis non probetur naturalis perpetua frigiditas, & impotentia, maxime cum e contrario adsint probationes per testes, quorum tamen in praesentia, nulla fuit habita ratio.

- 5 Non obstat quod obsterices dicant eam non fuisse cognitam, quia, & huiusmodi probatio adhuc est incerta, neque accessit septima manus, sed dato etiam, quod probaretur concludenter, non ideo ob mendacium dirimendum est matrimonium, licet de fide coniugis multum detrahatur ex hac causa. Nam in hac parte, ia asseueratio coniugum non est vicia probatio, ut tradit Abb. d. c. laudabilem. nu. 5. quare ex his conclusionibus, quod cum agatur de periculo animae, & Sacramentali direptione, neque vitium de recta probatione, & concludenti probari possit, seu andam fuisse temporis ab Ecclesia statuti praefinitionem, ex hac ratione sententiam ordinarij esse reuocandam.

ROBUSTERII.

Casalfensis Parochialis. Veneris 23 Maij 1586.

ARGUMENTVM.

Simoniam, & pacta illicita in praesentatione cum reservatione pensionis ex quibus excludantur,

S P M M A R I V M.

Praesentatio facta ad quiriens ad rem. num. 1.

Constitutio Procuratoris ad praesentandum cum reservatione pensionis si non est facta incontinenti non dicitur simoniacae, & illicitae. num. 1.

DECISIO XXV.

- 1 **R** Esoluerunt DD. hic nullam adesse simoniam, vel illicitam pactionem ex eisdem rationibus, ut antea, & addebant, quod in casu suo iusticiarius Simonio

lacione prima presentatio, quæ resoluimus esse validâ, ex qua acquiritur ius ad rem Sarm. in reg. de iur. quæ. non toll. quæst. 1. num. 29. Nec illa cõstitutio Procuratoris ad presentandum Salamoniæ cû reservatiõne pensionis, potest dici simoniaca, vel aliâs illicita, quia non est facta incontinenti. 2d. decis. 12. Sarm. de trien. q. 12.

Nec etiam potest dici correspondetia per viam relationis, ex quo Ordinarius insinuat cum reclamationibus, quoniam potest intelligi de reservatiõne de qua in actis 16. Augusti per patronos facta. Præterea illa reservatio non est correspondetia ad primam presentatiõnem, & tantum reservat, & remittit ad Papam, & intelligitur saluatiõis beneplacito, & cum simus in separatis, & diuiduis, qui præsertim, & remittit ad Papam nihil dat, nec exequitur, præsertim respectu actus separati, & pro illius validitate.

ROBUSTERII.

Casalensis Parochialis. Veneris 30.

Maj. 1586.

ARGUMENTVM.

Dispositio. c. avaritiæ de elect. in 6. in casu proposito An intret.

SYMMARIVM.

Qui per alium fuit per se ipsum facere videtur. num. 7.
Iuris dubij error inducit bonam fidem, saltem ad euitandam penam. num. 1.

DECISIO XXVI.

Resoluetunt Domini, quod non intrat in casu, de quo agitur dispositio c. avaritiæ de elect. in 6. quia nullitas relationis examinatum, & institutio ordinarij nõ est ita elarè nulla, vt dici possit Salamoniæ credidisse istos esse in lata culpa. vel, dolo, quæ requiruntur, vt intret, poena dicti capituli avaritiæ. nam Concilium Tridentinum non dicit elarè, quod examinatores non committant informationem de ætate, & moribus ipsi Episcopo. nam qui per alium facit per se facere videtur præsertim cum remittantur ordinario ead. de quibus ipse melius, quam ipsi examinatores possint esse informati. & Rota non habuit rem pro tam elarè vt arbitrata fuit Congregatio Concilij Tridentini, si secularum est, quod error iuris dubij inducit bonam fidem, saltem ad euitandam penam, & DD. addebant Abb. in c. quia plerique num. 12. de immunit. Eccles.

ROBUSTERII.

In materia Iurisdictionis Baronum Status Ecclesiastici.

ARGUMENTVM.

An, & quando per donationem, seu concessiõnem iurisdictionis censeatur concessa regalia, vt puta merum, & mixtum Imperiũ, nec non facultas cognoscendi causas appellationum, & An, & quo-

modo superior concedens possit in di-
ctis causis appellationum seu recursus
omisso medio interpolitarum sine iniuria
inferioris se remittere.

SYMMARIVM.

Donatio facta à Principe Ecclesiastico in fauorem alicuius, non impedit quin illa non obliuiscatur donans retineat potest se priuatiorem ex suprema potestate promoueri ad effectum cognoscendi causas appellationum, licet secus sit in donatione facta à Principe seculari. num. 1.

Dominus supremus in suis terris habet duplex ius, vnum tanquam Dominus particularis, aliud tanquam vniuersalis, & supremus Princeps, & concedendo vnum, remanet aliud. num. 3.

Dominus suorum quando dat alicui supremum potestatem non tantum dat aliquid, quantum potest se recitare, cum illam det cum latitudine, non autem priuatiuè. num. 3.

Verba quantumvis vniuersalia, & prægnantia resstringuntur ex passiva interpretatione ad id quod iuris est ac probabile, & verisimile. num. 3.

Verba vniuersalia, & prægnantia non comprehendunt insulsi-
ta, vel excessiua, nec id quod à sapientibus reprehendi possit.
num. 3. in fine.

Iurisdicctio secularis, potest ex casu remunerationis absque magna regni lesione in alium priuatiuè transferri. num. 4. ubi declaratur huc conclusio.

Ecclesiæ Sedis Apostolicæ difficultas transiret in alium priuatiuè quoad se supremam iurisdictionem, quam facit secularis potestas. num. 4.

Alicuius cuiuslibet perficitur ex potestate, & voluntate. num. 4. in fine.

Donatio, seu concessio omnimoda iurisdictionis, & superintenditatis An sit fauorabilis, vel odiosa. num. 5. & num. 12.

Fendum differt à concessione, & donatione. num. 6. ubi declaratur conclusio.

Iurisdicctio suprema cognoscendi causas appellationum non præscribitur. num. 7.

Imperium merum, & mixtum, & alia regalia non veniunt in similitudine concessione iurisdictionis, vel omnium iurium. num. 8. Declara uisi alius fundatur ex verbis inuolutis, & insulsiuè concedi ex causa remunerationis, & qualitate personarum. ibidem.

Ius creandi magistratus est de regalibus Principis. sub num. 8. Iurisdicctio omni. modis concessa cum iure, & mixto imperio, censetur tantummodo concessa facultas cognoscendi primas causas, & primas instantias non autem causas appellationum nisi nominatiuè fuerint expressæ causæ appellationum. num. 9. quod quando verum sit. num. 10. & seq.

Regalia censentur concessa in generali concessione, quando in eis aliqui species regalium fuerint exceptæ. num. 11.

Exceptio extenditur ad causas sui nature, vel probabili concessione similes. num. 12.

Dispositio quando est fauorabilis verificatur ultra primam vicem. num. 12.

Appellationum casus veniunt in generali concessione iurisdictionis, quando subsum in terra, in quibus adsum diuersa tribusalia, declaratur. num. 13. & seq.

Observantia sui usus subsequenti declarat, & interpretatur concessiõnem præcedentem. num. 12.

Consuetudo irrationalis, & contra bonum publicum non est seruanda. num. 14.

Territoria dicuntur de iurisdictione illius Domini, intra cuius limita posita sunt. num. 15.

Ius canonicum attendi debet in terris Ecclesiæ. num. 15. in fine.

Verba ubi non sunt omnino clara non potest in eis fieri fundamentum. num. 16.

Princeps superior potest se intromittere in causas eorum qui ad ipsum recurrunt, & supplicum omisso medio. num. 17. & seq. ubi præsertim de iure canonico, & in terris Ecclesiæ. Appellare,

Appellare, an, & quando liceat ad superiorem omisso medio.
num. 17. & seqq. ubi etiam declaratur, quid vigore Aegidiana constitutio.

Constitutiones Aegidianae vigore Bullae Pauli III. servanda sunt in omnibus terris in canonicis Ecclesie subiectis, non eorum mediis. num. 18.

Appellare, alicuius de iure canonico, ad Papam omisso medio, & quando non. 19. & seqq.

Papa non debet se intromittere, neq. inferiorem Dominum impedire in praeiudicium, vel in secundis instantiis, quando illas in iudicio expressis concessit. num. 20. ubi declaratur.

Concessiones omnes referuntur ex passiva interpretatione, ad evitum iniuria, & ad id quod iuris est. num. 22.

Appellare, quando liceat ad Papam omisso medio in prophetia. num. 23.

Appellare quando liceat a sententia iudicatus. num. 24. & in additione litterarum.

Appellare an liceat officiali condemnato pro delicto commissio in officio in additione litterarum, & vers. & facit.

Auditor Camera potest cognoscere causas verum, qui ad ipsum recurrit omisso medio. num. 24. & in additione litterarum, & ubi de materia.

Appellatione subdita non censetur subdita supplicationi, vel reclamationi. num. 24. in fine, quod quando verum sit in additione litterarum, & c.

Appellatio, recursus, supplicatio, reuera, seu reclamatio, quomodo inter se differant, & in quibus argumentum de uno ad aliud, & de forma procedendi in causa supplicationis, & recursus in additione litterarum, & ubi de penis. & seqq.

DECISIO SEXTA VOTUM XXVII.

Proposita questio, An scilicet appellatio, seu recursus Benedicti Caroli deuoluerit causam criminalem ad Sedem Apostolicam, ita quod inferior se in ea intromittere non possit, in casu de quo agitur, plures virtualiter continet diffinitores: Prima An vigore donationis fel. rec. Clementis VI fuisse totum concessa suprema potestas, quam Sedes Apostolica vti vniuersalis Domina Patrimonii Beati Petri habebat in istis locis donatis; Secunda, An fuerit concessa aliaque regalia, quandoq. concedi solita, saltem omnimoda iurisdicatio, cum medio, & mixto Imperio; Tertia an sit concessa facilius cognoscendi de primis causis tantum, non etiam de secundis, & sic de primis appellationibus; Quarta An ista loca posita in districtu Beati Petri vti praefertur donata dicantur amplius de temporali iurisdiczione Ecclesiae, ita quod attēdi debeat ius Canonicum in appellationibus ad Sedem Apostolicam omisso medio interpositis. Quinto An Sedes Apostolica possit absque inferioris Domini iniuria de causis primarum appellationum omisso medio se intromittere. Vltima An huiusmodi causa sit ad Sedem Apostolicam legitime deuoluta ita quod inferior de iure se intromittere non possit, in casu de quo agitur.

Ad primam respondetur Negatiue, quoniam ut inquit Io. Andr. in addit. ad specul. de iurisdic. omn. iud. in addit. magn. an. fin. & sequitur Alber. Aug. Item, & alij in l. i. in fine de officio, eius cui mandata est iurisdic. quicquid sit in donationibus Principum secularium factis in fauorem Ecclesiae, quae habet primariam iura, in donatione tantum facta per Ecclesiam Romanam ad fauorem aliorum illa non obstant reseruat ipsa Ecclesia reuocare superioritatem ex suprema potestate prouenientem, & potest de causis appellationum cognoscere, aliam superiorem inter exercere, idē tenent Alber. in fin. C. de iurisd. omn. iud. & ferē omnes in Limpetium praefertim Io. Baptista de S. Se-

uerino quæst. 14. versic. item dicunt, & q. 15. post med. Gaspar. Vall. num. 30. versic. tertio principaliter limitatur. Io. Bologn. num. 41. versic. & nota de iurisd. omn. iud. Martin. Laudens. in tract. de princ. notab. 115. & de Castell. & Castr. notab. 22. Bald. in l. 1. procurator col. 1. & 3. C. mandat. Flor. de S. Petro. in l. 1. §. 1. ff. si iur. fructus peratur. Lucas de Penna in l. 1. num. 18. versic. vel dicas plenius C. de priuileg. Scholar. & in Contra publica num. 8. in fine, versic. & contra videtur de re militari, & in l. 1. num. 3. versic. sed pone de veteran. l. iur. 32. Paris de Pureo in tract. sindicatus sub rubr. de excessib. Baron. num. 12. cum seq. Ror. in antri. de consue. decif. 10. circa finem Marth. de Afflic. in consil. Neapol. incip. ea quæ ad decus sub tit. quod nullus Praelatus, num. 22. cum pluribus seqq. & num. 27. Iacob. de S. Georgio in inuestitura feudali in verb. de Castro Rubi Montis. num. 4. Aegid. Bossi. tract. de regalibus, num. 23. & 25. Ias. consil. 141. in fine primi dubij in secundo Soc. iun. consil. 98. num. 3. in 1. Calcan. consil. 105. column. 1. & 2. Pedemont. de cif. 105. num. 1. cum seqq. Ias. Coar. praet. quæstio. cap. 4. colum. 1. ferē per totam Roland. à Valle conf. 4. praefertim num. 134. vbi quæ 144 lib. 2.

Pro qua opinione facit, quod supremus Dominus habet duplex ius in rebus suis, alterum tanquam Dominus particularis illius loci, alterum vti vniuersalis, & supremus Princeps totius flatus, & cōcedendo vnum, remanet aliud supremum, vt per Io. Aud. Alber. Lucam de Penna Calcan. Pedem. & alios supra allegatos, & quando dicitur supremam potestatem, non tantum dicitur alij, quantum penes se retinet, cum illam deo cumulatue, non priuatiue, cap. dudum, §. nos igitur de praebendis in 6. cum alijs per Grammat. decif. 50. Dec. consil. 3. num. 3. Roland. conf. 1. num. 134. cum seqq. & verba quantumuis vniuersalis & praeiuncta restringuntur ex passiva interpretatione ad id quod iuris est, ac probabile, & verisimile l. 1. §. lex falcidia. ff. ad leg. falcid. l. obligatio generali ff. de pignor. glof. in l. tale pactum, ff. de pact. cum alijs per Calcan. conf. 102. ante med. An. Gabr. de reg. iur. conclus. 12. nec comprehendunt insolita, vel excessiua, nec id quod à sapientibus reprehēdi possit. I. Saluius Aristot. ff. de legat. praet. lex pactum in princ. ff. de vulg. & pupill. cum alijs per Aym. conf. 3. num. 23. per tot. & conf. 5. num. 14. & conf. 192. num. 3. Soc. iun. conf. 1. num. 12. & conf. 8. num. 22. & conf. 15. num. 9. in primo, quæ omnia multo magis applicantur ad donationem de qua agitur, cum in ea nulla fiat mentio de regalibus, nec appareat, quæ iura tunc remanere Sedis Apostolicae.

Non obstat, quod suprema iurisdic. secularis possit ex causa remunerationis absque magna Regni lesione in aliud priuatiue trāsserri ad trad. per Claud. Seisell. in spec. feud. sub tit. qui feudum dare possunt in 3. limit. de regalibus, & latē cumulat Menoch. conf. 2. num. 63. cum seq. in princ. quoniam non agimus de superioritate seculari, sed ecclesiastica. Sedis Apostolicae, quæ difficius priuatiue transferri vt in extrauag. vnam instantiam de maior. & obed. Io. Andr. in cap. cum instantia, nu. 9. & ibi etiam Abb. & alij de cens. Felyn. in c. cum non liceat ante finem, & ibi etiam Paris. num. 42. cum seqq. de praescript. Bald. in tract. praescriptio. 2. part. 5. par. princip. quæst. 2. praecipue, num. 5. cum seqq. Praeterea questio nostra non est de potestate, sed de voluntate. Duo sunt enim quæ perficiunt actum, potestas, & voluntas, l. nolle vbi Bald. de acquit. hared. cum alijs per Ayn. de antiqu. temp. par. 1. num. 94. & ex supra allegatis patet quod Sedes Apostolica non intendit ex clauis quod

pregnantibus comprehendere, & absolute transferre plenitudinem potestatis.

- 5 Non obstat, quod huiusmodi donatio sit fauorabilis, & late interpretanda, quoniam Curt. iun. & alij in Imperio praeferunt Bolog. nu. 41. post princ. de iurisd. omni. iudic. id non simpliciter admittunt propter exceptionem ordinarij iurisdictionis, & praedictum iudiciorum, & idem Claud. in l. fin. de const. princ.

- 6 Non obstat, quod ista concessio sit donatio, non feudum, vt per Oldr. conf. 159. nu. 3. Alex. conf. 24. nu. 11. in 3. Dec. conf. 499. col. 1. Ruyn. conf. 13. nu. 1. in princ. quoniam, & si dici possit quod donatarius sit maior Dominus c. imperialem de prohibitione feud. all. en. non ideo est maximus, & supremus, & quo minus suprema iurisdicatio remanet pœnes Sedem Apostolicam.

- 7 Non obstat allegata scriptio, nã vltra quod non probatur, dico, quod non potest probari aliqua praescriptio in casu isto quæ relictur, nam hæc suprema iurisdicatio, vt ad supremum Principem appellatur ab inferiore, qui non inficiatur se illi esse subiectum nullo vñ, nullore modo auferri potest, ideo non potest praescribi, ne ad Sedem Apostolicam appellatur, Bald. in auth. quas actiones. num. 14. vers. tertio quæritur, & vers. ex his apparet. C. de sacrosanct. Eccles. & in l. si aquam. nu. 22. vers. 6. quæritur C. de seruic. & aqua. Oldr. conf. 172. nu. 3. cum seq. & conf. 244. nu. 4. & conf. 214. num. 1. cum seq. Bald. de praescript. in 2. par. 5. par. princ. quærit. 1. & a Siluan. conf. 96. nu. 17. Couarr. pract. quærit. 4. colum. 1. & in reg. posses. part. 2. §. 1. num. 3. in princ. & vers. ex his vero de reg. iur. in 6.

- 8 Ad secundum affirmatiue respondetur, nam licet iurisdictione, vel omni iure simpliciter concessis non veniat merum, & mixtum imperium, nec alia regalia solita cõcedi, Alber. in l. fin. de iurisd. omni. iudic. Martin. Lauden. in tract. de princ. notab. 111. & de Cast. nu. 22. & plenè not. d. imperium tamen vbi ad sunt tam prægnantia verba prout hic, & verisimiliter ad alia, quam regalia referri non possunt, tunc venit merum, & mixtum imperium, & omnimoda iurisdicatio, & sic iurandi magistrarum, quod est de regaliis, c. 1. quæ sunt regalia, vt in regalijs, quæ quid docuque concedi solent ex causa remunerationis, & qualitate personarum, cõsiderant Oldr. conf. 132. nu. 7. & 8. in fine, & Cuman. conf. 162. col. 1. & 2. Paul. Cast. conf. 62. circa fin. vers. 5. lib. 1. Soci. iun. conf. 180. nu. 39. lib. 1. vbi quod per verba tam prægnantia veniunt regalia, Scifel. in Specul. feud. subrit. qui feudum dare possunt in pluribus limitationibus, laf. conf. 45. colum. 2. vers. & mouere lib. 1. Aym. conf. 1294. num. 2. vers. sic, sed magis in terris.

- 9 Ad tertium respondetur, quod circumfcripta obseruatia de erectione duorum tribunalium ita videntur clara, quod concessa omnimoda iurisdictione cum mero, mixto imperio ex interpretatione iuris censetur concessa facultas cognoscendi primas causas tantum seu primas instantias, nõ autem secundas, & sic appellationes primas, iuxta l. boues. §. hoc sermone de verb. signif. & ibi late in limitationibus, & ampliationibus, Andr. Tirac. & Ant. Gabr. de legib. & consuet. conclus. 2. per tot. & hoc communiter tenent Doctores, vt colligitur ex Ang. in d. l. 1. in fine de officio eius, cui mandata est iurisdicatio, Jacob. de S. Georgio in dicta sua inuestitura feudali in verb. cum mero, & mixto imperio nu. 9. inquit nisi nominatum in concessione exprimitur causæ appellationum nõ veniunt vt i ceteri, & sequitur Aegid. Boss. in sua

tract. de princ. & priuileg. eius num. 281. cum plur. seqq. Martin. Lauden. de princ. p. not. 115. de Castro notab. 32. Guido Pap. q. 113. in fi. & q. 531. nu. 4. Aym. conf. 209. num. 9. Alber. Brun. conf. 47. nu. 7. & conf. 102. col. 1. & 2. Ant. Capic. in inuestitur. feud. in verb. causæ appellationum fol. 15. cum alijs per Couarr. d. c. 4. numero 6. cum seq. pract. quærit. & idem sentiant omnes supra in questione prima citati ex quibus patet clarè hanc esse communem opinionem, vt astantur Brun. & Couarr. vbi supra.

- 10 Non obstat Curt. iun. conf. 1. & in tract. de feud. primæ vlt. q. 11. vbi tenet, quod concessa omnimoda iurisdictione cum mero, & mixto imperio censetur concessa cognitio causarum primarum appellationum, & idem videntur tenere Pari. l. conf. 3. num. 11. in princ. quoniam. Aym. d. conf. 109. in specie reprehendit, Curt. iun. & Paris. & Couarr. d. c. 4. num. 6. Calcan. d. conf. 191. col. 2. & Alber. Brun. d. conf. 102. col. 1. & 2. saluari tamen possunt vbi reperitur duo tribus, vnum pro locum tenentis ad vniuersitatem causarum aliud pro ipso Domino feodi, quia verba non sunt ita clara, quominus possint recipere interpretationem, ex vñ subiectione, vt dicitur alioquin, vbi adiungitur iurisdicatio inappellabile est, quod ad se ipsum appellatur. J. a proconsulibus. C. de appell. c. 3. de consuet. in 6.

- 11 Non obstat laf. conf. 161. in fine primi dubij, Menoch. conf. 1. num. 73. in princ. Rub. Alex. conf. 50. nu. 1. Pedem. decisi. 102. num. 9. Paris. d. conf. 8. num. 11. in princ. quoniam vbi dicta est communis opinio est in contrarium, & isti non percutiunt casum de quo agimus, quoniam ipsi faciunt fundamentum in casu excepto, tenentes quod vbi aliqua species regaliū exceptitur, alie censentur concessæ, Dec. conf. 197. col. penul. Decian. conf. 124. num. 1. in 3. & adhuc talis ratio est periculosa cum opinio communis fundetur in regula, l. boues. §. hoc sermone, vt per Aym. conf. 102. num. 2. & exceptio extendatur ad casus sui naturæ, vel probabili coniectura similes, c. qui ad agendum de procurat. Clemen. non potest eodem titu. Dec. in l. 1. de reg. iur. & in c. 1. de consuet. vtil. vel inutil.

- 12 Non obstat, quod in fauorabilibus, vel vbi verba sunt prægnantia non habet locum regula, l. boues. §. hoc sermone, quoniam vt dictum est, neque concessio huiusmodi potest dici simpliciter fauorabilis, cum tendat in præiudicium vassallorum, quorum valde interest vt potius subiacant supremo principi, quam inferiori Domino, necque adiungit aliqua verba vniuersalia respectu numerici, seu vnitatis tribunalium, sed tantum quoad qualitatem, vel naturam iurisdictionis, vt cõsiderari possit prægnantia verborum.

- 13 Verum cum præsupponatur in istis terris adesse diuersa tribus, vnum pro ipso Domino alterum pro Vicario, seu locum tenentis, credo bene posse dici, quod res ita non sit ex verbis ita clara, An voluerit Princeps dare etiam primam vel etiã secundam cognitionem, quominus possit esse locus declarationis interpretatiue ex vñ subiectione, vt in simili Bart. & alij in l. ab exequutore. nu. 7. de appell. Aret. conf. 14. nu. 1. Socin. conf. 14. col. 1. & 2. in 2. propter quam obseruatiam dici potest, quod vigore dictæ concessionis censetur data ista potestas cognoscendi de secundis causis, & sic de primis appellationibus, & etiam in hoc Doctores in l. imperij de iurisd. omni. iudic. post Bal. in c. 1. nu. 9. de capi. qui curi vendidit Jacob. de S. Georgio in diuinitura feudali verb. dicti vassalli. nu. 7. cum seq. in fine remittunt se ad consuetudinem, & obseruantiam,

Non

14. Non obstat, quod non valet quavis consuetudo vel irrationabilis, & contra bonum publicum ut ad seipsum appelletur d. c. 1. de consuetud. in 6. quoniam verum est, vbi est vnum, & idem tribunal, scilicet vbi sunt diuersa tribunaia, Guido Pap. de c. 1. § 18. & § 1. Brun. d. conf. 104. colum. 2. prout nec etiam obstat tot Doctorum dicentes non esse datam hanc potestatem, quia intelligi, vbi non adest specialis concessio harum causarum, vel aliqua obsequantia ex constituto diuersorum tribunalium in contrarium, prout dicitur hic adesse.
15. Ad quartum responderetur, quod cum ista loca sint in districtu Patrimonii B. Petri, dicuntur de temporali iurisdictione Ecclesie, quamuis omnimoda iurisdictione sit alteri concessa, nam quoad territorium Sedes Apostolica habet fundatam intensionem eo ipso, quod illud est intra limites suos, quamuis iurisdictione omni modo, cum mero, & mixto imperio sit alteri data, quia ex vno non inferatur ad aliud, Bald. in d. l. procurator. col. 2. c. m. dat. & fuit plene dictum in Salamanensi de Medina del Campo, & in alia Collecta Volateralis, seu Nullius cum enim id solum probetur exauctore, quod ista loca sint inferiori Domino principaliter, & de per se donata, & non accessorie, vt viderentur terti territorio, vel magnæ dignitati, remanent ista loca sub iisdem legibus, quibus prius regerantur, Barrol. in l. si conuenient, §. si nuda in fine de pignori actio. Alex. consil. 151. num. 5. in 1. de communi Fely. in c. tranflata. col. 4. vers. & eius dictum de cõstit. & ideo cum sumus in territorio Ecclesie debet antedicti ius canonicum c. si duobus. §. denique, & ibi Abb. Franc. Dec. & alij, & in c. dilecti §. de appell. Calder. conf. 1. §. de cõstit. & notatur in c. Ecclesia §. Matre cõd. tit.
16. Non obstat, quod ista loca sint vniuersa, & accessorie applicata contractui fundi, vt in donatione ibi, & illorum, vt Comes fundorum, quoniam prædicta verba referri possunt ad alia loca proximè expressa magis, quam ad ista, & cū verba non sint omnino clara non potest in eis fieri fundamentum, Oldr. & alij per Aym. consil. 29. col. 2. & de antiquo temp. part. 1. num. 19. & si qua in eis erat dubitatio illa fuit sublata ex obseruantia subsecuta, ex qua apparet, quod ista loca, vt de territorio Romanæ Ecclesie mediare subiecta fuerunt habita, tecta, reputata, & tractata, vt præsupponitur esse notorium, & quamuis nuper contraueratur inter istos magnos Dominos, quis iporum sit Dominus, tamen vt præsupponitur nunquam fuit questio de Territorio Beati Petri, & sufficit ad istum effectum, quod Ecclesia sit in possessione dicti territorij, vtque ad limites Regni Neapolitani, quamuis non sit discussum de iuribus ipsis, Innoc. & alij in c. tranfmisa, & in c. nihil de electione, Acha. de Grassi de success. d. vnc.
17. Ad quintam responderetur, quod quod docunque laici de istis locis in primis appellationibus legitimis omisso medio eorum Domini inferioris appellatur, vel supplicant, aut alias recursum habent ad Sedem Apostolicam, potest ipsa Sedes ex superioritate, quam retinuit iure suo, & absque aliquo iniuria de dictis causis primarum appellationum cognoscere, & suam iurisdictionem exercere, quia de iure canonico, quod seruandum est in istis terris Sedes Apostolica potest cognoscere omisso medio de primis appellationibus, & reue fibus, non solum inter Ecclesias, & personas ecclesiasticas, & de re spirituali, vel ecclesiastica, sed etiam inter laicos, & de rebus prophanis, quamuis de iure ciuili, nisi ad sit constitutio nõ liceat omisso medio ad secularem Principem appellare, d. c.
- si duobus. §. denique, vbi post Abbatem, & alios Franc. num. 11. cum seq. Dec. num. 6. & in d. c. cum dilecti. §. nu. 15. cum seq. de appellat. Marant. in Specul. de ordin. iudic. verb. appellatio. num. 338. cum plurib. seq. Couarr. pract. quæst. cap. 4. col. 2. cum seq. & ideo quoniam omisso medio venit ad Sedem Apostolicam non possunt inferiores Domini se intromittere late post alios loc. de Neuiz. conf. 44. num. 10.
18. Non obstat Aegidiana cõstitutio sub tit. quod non appelletur ad Papam omisso medio, quoniam licet ex confirmatione Pauli III. Aegidiana cõstitutio sit extensa ad terras immediatè subiectas Ecclesie, non tamen ad alias immediatè subiectas, prout sunt istæ, vt patet ex præmissis, & ex lectura d. confirmationis, & quotidie ita practi- carur.
19. Non obstat, quod quando pars opponit, prout hic etiam de iure canonico, non potest appellari ad Papam omisso medio c. si delegatus, vbi Fran. & alij de offic. deleg. in 6. cum alijs per Rotam de c. 187. circa medium, quoniam verum est, quod de iure canonico in aliquibus casibus non liceat appellare ad Papam omisso medio, vt per Dec. in c. cum te. col. 1. de appell. & in casibus, in quibus non liceat appellare omisso medio, si pars opponat sic Papa non se intromittit, sed regulariter vbi de iure canonico admittitur ista appellatio omisso medio, & ita declaram Marant. & Couar. in locis supra citatis, vnde cum verum sit in casu regulæ, & non in casu aliquis limitatiouis verum erit, quod licet sit appellatio ad Papam omisso medio, & inferioris non possunt se intromittere.
20. Non obstat obseruantia, quæ allegatur in contrarium, quoniam & si verum esset, quod isti Domini cognouissent de primis, & de secūdis causis nihil ex hoc inferri posset ad casum de quo agimus, in quo hoc non negamus, sed dicimus, quod cum ista loca sint de Territorio Dii Petri in eo est attendendum ius canonicum, & non ius ciuile, quo attento regulariter licet sit appellatio omisso medio ad Sedem Apostolicam, nec in hoc datur, nec dari potest obseruantia in contrarium, quæ percutiat istum casum, prout percutere dicitur, vt possit releuari, vt post alios late Aym. consil. 197. cum seq.
21. Non obstat, quod non admittitur appellatio omisso medio à potestate seculari ad Ecclesiam vt in aliquibus Prouincijs fieri consuevit dicunt Guido Pap. Rebuff. & alij relati per Couar. pract. quæst. d. cap. 4. quoniam verum est, vbi concessio facta per Ecclesiam personis secularibus ita facta sit, vt vel sit specialiter in hoc prouisum, vel territorium etiam est ab Ecclesia totaliter alienatum simul cum iurisdictione, ita vt ius ciuile ibi senaridebeat, & non ius canonicum, quamuis etiam Couar. referat etiam plures Prouincias, videlicet Hispanias, & Neapolim, in quibus casum est per constitutionem expressam, vt ad Regem omisso medio appellari possit.
22. Non obstat, quod si iuxta Papam non debet se intromittere, nec inferiorum Dominum impedire in primis causis, vbi illas in inuestitura concessit, Bald. in l. 1. nu. 35. & 43. de rer. diuis. lo. Fab. de Artiliano tut. in princ. num. 1. Aegid. Boff. in tract. de Principe, & priuile. eius nu. 254. cum seq. Iacob. de S. Georgio in questionibus feudalibus positis post tract. de Roidis nu. 42. ita nec in alijs in istis, quando illas concessit Capie in inuestitura. verb. cognitiore primarum causarum fol. 127. Curt. iun. consil. 1. in princ. quoniam responderetur, quod istæ omnes concessiones referuntur ex passiva interpretatione ad ordinem iuris, & ad id, quod iuris est.

est c. causamq; de rescrit. Gemin. conf. 47. col. 2. & bene Cakart. d. 80. l. 10. col. 2. præsertim ubi possunt aliquid operari. & Alex. in l. si. in computatione. nu. 9. de iure delictis. intelligendæ itaq; sunt istæ concessiones secundum ordinem iuris, videlicet nisi partes habeant recursum ad Papam in casibus a iure permixtis.

23. Non obstat quod ita demum appellatur ad Papam in iudicio medio, quando sumus in rebus priuatis, ubi vel ecclesiasticis, sed non quando sumus in publicis, & in iudiciis laicis, à quibus nõ appellatur, nisi in defectum iustitiæ, Franc. in d. c. duobus. §. si. nu. 14. Boff. de for. compet. nu. 166. & seq. 24. Menoc. de arbit. iud. q. 70. num. 2. cum seq. Curt. jun. conf. 2. in prin. & nu. 6. Ant. Capic. in d. iustituta vers. appellacionum causæ fol. 15. nã verũ est, quod etiam à iudice seculari non recognoscere superiorem, & à quo aliàs non potest appellari, non potest nihilominus ad Ecclesiæ appellari ex causâ, si iustitiam ad hunc tenet iudicem, quod sicut valet appellatio ab inferiori omisso medio in sp̃i ritualibus, & ecclesiasticis, ita in prophanis, & inter laicos, ubi sumus inter subditos iurisdictione temporali Ecclesiæ prout sumus nos, vt patet ex præmissis.

24. Ad vltimum responderetur, quod licet Doct. in c. nulli quot. appell. non recipiario modo loquatur de sententia lata in iudicatu à vbi quis nõ est verè conuictus, vel sententia non est corporis, vel honoris afflictiva, vt in iudicatu Paris de Pur. in tract. iudicatu in verb. appellatio nu. 16 & 17. & in pract. Crim. in prin. nu. 79. v. de factis casibus, Antonius Vcellus de cõcordantijs, gl. fallent. 20. nihilominus ad effectum de quo agitur, vt de causâ criminali cognoscere possit in curia per R. P. D. B. A. C. iusticiæ, quod ite habuerit recursum, ad Sedem Apostolicam, vel supplicauerit, & sublara appellacione, non est sublara supplicatio, vel recurrens, lat. in l. si quis aduersus, C. de precib. Imper. offer. Neuzan. conf. 44. & conf. 3. Menoch. de arbit. iud. cat. 70. nu. 21. c. 21. intelligendo tamen, vt causæ pecuniariæ remaneant apud iudicem à quo, & illius sententia in istis, executione demanetur.

A D D I T I O.

A De sententia lata in iudicatu regulariter appellari non potest, sicut per text. in l. nulli. C. quorum appellaciones adnotauit ibidem Alber. num. 1. à quo diffentire non videtur Paris de Put. in tract. iudic. in verb. appellatio. nu. 18. col. si. in prin. vers. & idẽ teneribi Alber. fol. mihi 119. vbi licet supra affirmauerit veriorẽ, & magis communem Doctõrum opinionem esse, quod à sententia iudicatorum possit appellari, eam tamen ex Alber. & Sali. ceter. in d. l. nulli videri declarare, nisi officialis, seu potestas esset legitime de delicto, & barattaria conuictus, Ceter. in pract. crim. in tract. de appell. vers. factus casus est nu. 1. Vnu opin. 42. §. nu. 1. ubi de communi Lancel. de attẽt. par. 2. c. 1. §. limit. 10. nu. 1. & seq. vbi quod pendente appellacione in causâ iudicatus sit exequutio, & ad hoc plures allegant concordantes. Ex pro hac opinione extat constitutio Martij, quæ omnes ditimit contropetias h. 6. c. 1. vbi generaliter cautetur, quod à sententia iudicatus non datur appellatio, & ibi addunt in verb. iudicatu alios referre de iure concordantes Doctores, & rationem reddunt.

Et facit, quia nec pariter admittitur appellatio, quando officialis ius condemnati pro delictis commissis in officio secundum Bellapert. in dict. l. nulli in prin. & ibi etiam Cyn. nu. 1. reddens ratio-

nem, quia scilicet iura præsumit istò casu contra officiales, quod re vera delinquerint, si in aliquo fuerint condemnati, Alber. num. 1. in fine. vers. item hæc lex, Salic. num. 1. vbi pariter, & hanc cõclusionem admittit, quando officialis fuit conuictus de barattaria, seu alio delicto commisso in officio, & ita etiam declarat Ral. ibidem tenentem contrariam, & reprehendentem Cyn. volentem etiam in officio delinquentem posse appellare, quando non est conuictus non sit verũ (pro ut Cyn. videtur asserere) quod semper eõra officialem condemnatum sit præsumptio, quod delinquerit. Verũ si de delicto conuictus est, tunc cõdemnatus non appellat periculum, ex vbi per eũ Bellam. in c. ei. §. nulli quoque il. secundo num. 1. §. 6. vbi videtur tenere, quod officialis cõueniens, siue civiliter, siue criminaliter pro delicto in administratione commissio non auditur appellari, quod, & idem dixit ibi Io. de Turrecrema, nu. 2. in fin. vers. item nota, & latius ibi, prosequitur Preposit. in prin. & num. 1. Specul. in tit. de appell. §. in quibus, num. 4. Paris de Put. in tract. iudic. in verb. appellatio. c. 1. nu. 16 & seq. in discursu vbi in hoc bene testatur antiquorum Doctõrum dicta Carc. in pract. in tract. de appell. vers. factus casus est, nu. 6. & 7. vbi insertæ, ad officialem condemnatum de barattaria, & qui nullatenus habuit manus, à iudic. in tract. iudic. num. 2. §. 6. vers. an autem, Vnu opin. 42. §. nu. 1. vbi de communi opinione.

Et licet, quod immo officialis in iudicatu cõdemnatus possit appellare expressè voluerit Barr. in d. l. nulli vers. 2. in eo, & ibi etiam Ang. num. 1. vers. & hoc intellige, & Paul. de Cast. num. 1. C. quor. appellat. Paris de Put. de iudic. in verbo appellatio. c. 1. num. 16. & seq. vbi relaxat, & ponderatis dictis Doctõrum in d. l. nulli, & alibi concludit veriorẽ esse opinionem, quod officialis in iudicatu condemnatus non sit deneganda appellatio, Anad. in tract. iudic. nu. 2. §. 6. vers. an autem à sententia lata vbi dixit, quod lectura, & intellectu, Barr. ad l. nulli valde conuenit.

Tamen in occurrenti casu non recedat à propolita limitatione, quæ sine dubio magis cõmuniter recepta videtur saltem quoad effectum iuspenfionis, & quando in aliquo loco aditum specialia statuta prout in Statu Ecclesiastico habentur supradictam constitutionem Marchio. Tunc res omni prorsus caret difficultate secundum Amendum in tract. iudicatu. post nu. 147. vbi aduertit tamen quia communiter, & nu. 138 vbi relaxat, & reprobat contrarijs hanc defendit conclusionẽ, bene verum est quod plures sunt casus, in quibus etiam à sententia iudicatus datur appellatio, seu saltem supplicatio, vel recursus, de quibus lectores remitto, ad tradita per D. meum Farinac. in sua pract. crim. par. 3. tit. de varijs, & diuersis quæstionibus. q. 101. nu. 97. & 94.

B Auditor Camera. Et hinc nota tu procurator in Curia fundari practicum, vt etiam in prima instantia, quando subditi Baronum, & secularium Ecclesiæ iurisdictionis habent suos Dominos recurrunt ad Vrbem, & Auditorem Cameræ offerentes etiam in ecclesiis constitutæ, si delicti quilibet hoc exposcit, non debet idẽ A. C. ipse ius fugientibus, & recurrentibus suas aures denegare, sed libenter eos suscipere, & eorum causas cognoscere, ac terminare, & ita semper obseruatum videtur, præsertim tempore, quo D. meus Farinacius fuit per quinq; annos Locutens dicit tribus alis & ego etiam illius pariter substitutus Locumtenens.

C Supplicatio, vel recursus. Appellacione prohibita an & quãdo censetur prohibita supplicatio, iocursus, aut quærela est matricia, quæ parit multas ampliationes, Prosperi Farinac. B tiones,

tionem, & limitationem, ideò ad eam videas Cepol. caur. 80. nu. 2. Paris. cõf. 14. nu. 19. lib. 3. Corret. singul. verb. quærela. 12. Marfil. sing. 88. n. 483. & 495. Diaz. reg. 71. 9. Natta. cõf. 17. nu. 11. Follet. in prac. crim. in verb. penes debitis feriatur. nu. 3. Benint. decif. Bonon. 78. Rolan. cõf. 38. per tot. lib. 2. Menoch. de arbit. quæst. lib. 1. q. 70. num. 18. & seqq. Conard. de moment. possel. q. 4. Rol. cõf. 94. lib. 1. Plot. inter cõf. duert. 17. nu. 64. & seq. lib. 1. Læ. cel. de attent. cap. 20. in dictu. Menoch. in l. fin. Cod. de edict. 2. Adrian. tollen. num. 23. 495. & seqq.

Et de pluribus differentijs inter appellationem recursum, supplicationem, quærelam, seu reclamationem, videas per Menoch. de arbit. quæst. d. q. 70. nu. 14. & seqq. lib. 1. Conard. de moment. possel. d. q. 8. nu. 11. Lancell. de attent. d. c. 19. nu. 1. & seqq. Rolan. cõf. 94. nu. 1. & seqq. lib. 1. vbi inspicie an valeat argumentum de supplicatione ad appellationem, & contra, & an verum sit, qd recursum habeat vim appellationis, & quod illius loco succedat, vide Lancell. d. cap. 19. num. 7. & num. 21.

Quomodo autem sit procedendum in causa revisionis, concedit per supplicationem, seu recursum, videas Benint. d. cõf. Bonon. 78. Menoch. de arbit. d. q. 70. num. 27. vbi quod causa recursum regulari secundum appellationem, quoad tempus exercitui, & determinationis, quoad, & idem voluit Lancell. d. c. 19. nu. 11. & seq. vbi alios refert concordantes, sed an in causa supplicationis possint adhiberi nouæ probationes habeatq; locum regula non deducta de decum vide Rol. d. cõf. 94. sub nu. 1. & seq. Conard. d. q. 4. nu. 17. & Menoch. de arbit. quæst. lib. 1. q. 74. per tot. quæ autem sit forma talis supplicationis ponit Rol. cõf. 38. nu. 19. & 20. lib. 2. & ante cum Probin. c. 1. num. 20. de restitut. in integr. lib. 6. vbi quod debet continere causam grauaminis, & quantum tempore duret instantia supplicationis videas per Rol. d. cõf. 94. & per Conard. d. q. 8. nu. 16. & ante istos per Rom. cõf. 325. num. 14. & per Marfil. sing. 84. incipiente hanc, & c. an supplicatio, seu recursus debeat interponi infra decem dies, in quibus interponitur appellatio, die quod sic ad tex. vbi notant omnes in auth. quæ supplicatio C. de precib. impet. offeren. cum alijs de quibus per Lancell. de attent. cap. 11. limit. 50. nu. 56. & seqq. vbi declarat tribus modis, sed vide Conard. de moment. possel. d. q. 8. num. 35. vbi quod immo ista supplicatio, potest quando cumq; offerri, & quod a sententia lata in hac causa revisionis per supplicationem, vel recursum non detur vterior appellatio possit idem Conard. d. q. 8. nu. 39.

ILL. MI D. CARD. LIS BLANCHETTI,

Romana Pecuniaria, Mercurij 1. Julij 1587.

ARGVMENTVM.

Prinæta cedula habens anteriorem hypothecam vbi pro ea concurrunt inditia, & coniecturæ, quæ fraudem, & simulationem excludat, fertur publico instrumento posteriore habenti, & sic cessat dispositio l. scripturas, C. qui pot. in pign. habet,

S Y M M A R I V M.

Dispositio l. scripturas, C. qui pot. in pign. habet. tota fundatur in suspitione fraudis quæ per antedictam committitur. nu. 1.

Cessante suspitione fraudis in scriptura prinæta cessat d. l. dispositio. nu. 1.

Annotatio scriptura prinæta in libro mercatorum subordinata ad alias, & alia ad ipsam omnia tollit fraudis suspensionem. nu. 2.

Cedula prinæta roborata testium dictis, qui deponunt de tempore non censetur simulata. nu. 3.

Idem simul iuncta, quæ ad eundem rei finem tendunt faciunt plenam probationem. nu. 4.

DECISIO XXVIII.

Proposui vna tantum parte informante propter nimiam alterius consummationem dubiū, an dispositio l. scripturas, C. qui pot. in pign. habet obster. Reuerendissimo D. meo Portico ita, vt posteriores creditores illorum de Gortardis, & Ceulishabentes hypothecam bona per instrumenta publica veniant ibi vigore cedulæ hypothecam anteriorem habenti præferri. Et attendit serie facti DD. circumscripto capite simulationis absque vlla difficultate in eam descendunt sententiam, vt non sit locus d. l. contra Reuerendissimum Porticum, constitutio enim illa fundatur in suspitione fraudis, quæ per antedictam committi potest. Bal. in d. l. nu. 2. & alij Dod. ibi. Tiraq. de retract. conuen. 1. glof. 7. num. 48. cessante igitur dicta suspitione debet cessare, & eius dispositio ad Bald. in c. cum cessante. nu. 7. de appell. & in terminis d. l. cõf. 195. nu. 1. lib. 1.

3 Cessat autem omnis suspicio, Primo, ex annotatione istius cedulæ in libro qui penes mercatorem conseruati consequitur, quæ annotatio ita est subordinata ad alias, & alia ad ipsam, vt excludatur omnis suspicio antedictæ. Hoc autem argumentum a subordinatione est tale, vt per illud Rota tenuerit anno 1575. eorū Illustrissimo Aldobrandino in causa Verencei Monasterij pro Illustrissimo Cardinali Farnesio probari non fuisse iuxta constitutionem consensum in tempore, & per rationem descriptionem factam in libro tolli omnem fraudis præsumptionem tenet Negusan. de pign. 2. memb. 1. par. prin. nu. 48.

3 Accedunt dicta testium qui deponunt de tempore, quæ sufficiunt etiam ad hunc effectū Tiraq. vbi sup. nu. 55.

4 Vltimo concurrunt partiæ, quæ iunctis superscriptis omnibus faciunt plenam probationem cū ad eundem rei finem tendant Bald. in c. cum omnes, in prin. de probat. conclus. 1. nu. 60. & 64.

ILL. MI D. CARD. LIS BLANCHETTI.

Romana Pecuniaria, 20. Nouembris 1587.

ARGVMENTVM.

Simulatio contractus cū probatur ex coniecturis illæ debent esse à iure tantum approbatæ.

S Y M M A R I V M.

Libri mercatorum pro testio contra testium nullam fidem faciunt. nu. 1.

Con.

*Constitutio eius probat simulationem contractus eadem esse
a iur. approbata, & non homini simpliciter, nu. 2.
Mandatum non presumitur datum ad alium illicitum, nu. 2.
Quasi quis persona excusata presumptionem simulationis in con-
tractu nu. 2.
Contractus qui habet veritatem substantiam licet in aliterius
fidei situm sit non dicitur simulatus, nu. 1.
Hypotheca compellit pro eo quod vere gestum est, et non emis-
sit suam, nu. 3.*

DECISIO XXIX.

Prosecutus sum disputationem iam ceptam
super iure hypothecae Reuocandissimi D.
Portici & una parte informante prout mi-
hi mandatum fuit. Et quia opposebatur simula-
tio contractus depositi, cum pratenere eius esse
mariti sub vi iuris adeo quæritur an probaretur talis
simulatio, & probata releuaret, & DD. dixerunt
talem simulationem non probari. Quia libti merca-
torum pro re iuncta contra reitum nullam fidem fa-
ciunt, l. si in ladmonendi, nu. 1. ff. de iure iur. Fel-
ix c. 2. nu. 3. de fid. iur. l. i. Aym. de antiqui emp. par.
1. nu. 240. & multo minus in hoc casu cum nullam
fidem faciant contra Vellurellum.

2 Non obstat quod Vellurellus esset negotiorum
gestor, seu procurator Reuocandissimi D. Portici,
quia licet simulatio contractus ex edictis probetur
illa tamen esse debet à iure approbata, &
non homini simpliciter Bal. consil. 44. num. 4. lib.
3. Aym. consil. 146. num. 2. sed hoc casu ius præ-
sumptioni huic resistit, quæ etiam si probaretur
contra Vellurellum non releuaret contra D. Por-
ticium, quia non censetur datum mandatum,
ad actum illicitum, l. si proci. ar. vbi Doct. ff. de
condit. indeb. tum etiam quia qualitas personæ
excludit hanc fraudis presumptionem, v. post Io.
And. Hostien. Ant. de But. in c. sine l. iuris de dol.
& contrumac. trad. Barbat. c. 65. nu. 3. lib. 4. Gram.
de c. 60. nu. 13. & seq.

3 Dato etiam quod esset probata simulatio tamē
non eleua et contra contractus, qui habet veritatis
substantiam licet in aliterius fidei situm sit translatum
non dicitur simulatus, l. si de p. iur. C. si cert. per. l.
Locutus, ff. de pos. Bal. consil. 399. lib. 3. ex quo lequ-
ritur, vt hypotheca pro eo, quod vere gestum est
compellat & debeat, & non anitrat iura sua. Ve-
rius, ff. qui pot. in pign. hab. Afflic. de c. 116.

COMITVLI.

Casale, seu Nullius. Lune 15. Februarij 1588

ARGVMENTVM.

Pœna priuationis hæreditatis incurritur
per contrauentionem voluntatis testa-
toris, illam alienare prohibentis sub
pœna.

S Y N O P S I S.

*Hæres prohibuit alienare sub pœna priuationis hæreditatis
alienando, & contrauentione pœnam incurrit nu. 1.*

*Transactio non iurata non seruatur incurrit pœna, l. si quis
maior. C. de transact. nu. 1.*

Delicti participes dicitur, qui delicto consensit, nu. 2.

*Indignus hereditate testatoris dicitur, si quis illius voluntati
contrauenit, nu. 3.*

*Primogenitus primarum iure primogenitura contraueniens
voluntati illius, qui primogenituram instituit, nu. 3.*

*Pœna per testatorem expressa est constituta per inobedi-
entiam, & inobedientiam committitur nu. 3.*

*Dominium, & possessio censetur translatæ ex traditione scri-
pturarum, & instrumentorum nu. 1.*

Posse dere in solidum duo non possunt, nu. 3.

Contemptus non inducit deficientem consensum nu. 4.

Transactio contraria factis reijcitur nu. 4.

*Pœna incurritur etiam ex alio nullo, quando illa committi-
tur contraueniendo voluntati testatoris, & contrauentum
nu. 5.*

Pœna sine dolo non incurritur, nu. 6.

Causa qualibet etiam minima excusat à dolo nu. 6.

*Dolus presumitur in contraueniente voluntati testatoris, &
transactum nu. 6.*

DECISIO XXX.

Consentientibus vocis fuit resolutum cõ-
stare de sufficienti contrauentione DD.
Ioannis Vincentii, & Galeotti Junioris, ve
communis fuerit pœna de qua in testamento, co-
dicillis, & transactionibus in puncto præsupposi-
ti. Euidens contrauentio iniuræ gr. ex eo, quod illi
libus Galeotti senioris expressis ordinationibus,
& contrauentioibus, de quibus agitur quando-
cunque decederet Ioannes Vincenzius cum filiis,
seu liberis, nam maior ex eis, & ipso maiore natu
decederet, semper maior natu descendens ex li-
nea masculina Ioannis Vincenzii succedere de-
bebat prohibita quacũq; distractione, & alienatio-
nis voluntate, & contraria dispositione, sub pena
nullitatis adus, & deuolutionis bonorũ Galeotti
Junior Ioanne Vincenzio præsentem, & expressè
evidentem patre his cognitis de anno 1570. cess-
sit, & restituit omne ius tam de præsentibus libi,
& descendentes de sua linea quæritum, quæ et am-
positæ querendum pro obitum eius patris tunc
dictis bonis, & ius ibi fideicommissum, & natu ma-
iorem suppositum in fauorem Georgii filii natu
minoris, & totius ipsius stirpis. Vnde è ambiguo cõ-
uincuntur fecisse contra prædictas ordinationes,
& prohibitiones, tum quia voluntatem Galeotti
senioris deserentes bonorum successores eum ad ip-
sum Galeottum Junior emat natu maiorem, cuius
successores, & descendentes non impleuerunt l.
qui non facit. de reg. iur. Aym. consil. 24. nu. 3. tum
quia formam succedendi constitutam peruenie-
runt, transferendo successione de maiori natu,
& eius linea in minorem natu, & eius lineam, & de-
scendentes contra expressam prohibitionem, ne
disponi posset, quod aliter succedatur l. non dubi-
um. C. de legibus, l. contra legem, ff. eodem
tum quia successio, quæ ex voluntate Galeotti
senioris expectabatur obitum Ioannis Vincenzii ar-
gument. text. in l. in delictis, §. extraneus, de no-
tal. Alexand. consil. 1. num. 4. lib. 1. Decian. consil.
34. numer. 4. volum. 1. reputata suis, ad fauorem
Georgii, & antedix in persona successoris eorum
eius, quod nõ licuit ad id in l. post mortem, ubi
Bal. num. 3. C. de fideicommissis. Cels. Vg. consil.
120. num. 75. & seq. tum, quia Galeottus maior per
talem renunciationem factam Georgio præsentem
& acceptanti, quantum in ipso fuit alienasse intel-
ligitur ad glo. communiter receptam in l. 1. C. de
pact. Socin. consil. 2. jo. lib. 2. Arcin. consil. 18. num.
3. & 4.

2 Ex quibus contrauentio Ioannis Vincenzii co-
grauior redditur, quia venisset arguitur etiam ad-
uersus transactiones iuratas l. si quis maior. vbi
Bart. num. 3. & Bald. num. 1. C. de transact. Turp.
consil. 42. nu. 2. nec solum præ fuit Galeotto con-
trauentio et consensum quo euasit contrauentio
factus est participes l. si liqueat vbi Bal. C. de moiff
deij. Profferi Farinac. B. a. donat.

donat. Bart. in l. si num. 1. de pact. Tiraq. in l. si ynquam, in verbo, donacione largitus, quæst. 21. nu. 349. & seq. verum etiam seorsum aliam cessionem postea fecit in fauorem eiusdem Georgij, vt in præsuppositis.

Quod vero huiusmodi contrauentio sufficiens existat ad incurrendam poenam caducitatis, & deuolutionis, Domini deducebant ex dispositione nunc legis, tum testatoris: constat enim, quod de iure contrauentus voluntati testatoris efficiunt indignus hereditare l. post legatum, de his quibus vt indigni, reg. ex co. de reg. iur. in 6. Aym. consil. 1. num. 3. Paris. conf. 19. num. 55. lib. 2. & si fuerit primogenitus priuatur iure primogenituræ, quæ alioquin ei deberetur iure hereditario. Paris. dicit, conf. 19. nu. 131. post gloss. Innoc. & alios in c. licet de vot. Bal. in auih. hoc amplius, nu. 17. C. de fideicom. vbi autem poena est apposita per testatorem ex causa iusta ad l. 1. C. de his quæ pæn. nomine, vbi Bald. num. 10. Soc. conf. 4. num. 15. lib. 4. aut alias conuenta non ambigitur illam per inobedientiam, & inobseruantiam committi, vt per Alex. conf. 13. num. 12. lib. 1. Paris. d. conf. 19. nu. 114. cum seq. Decian. conf. 45. nu. 27. lib. 2. Bologn. in d. l. si quis maior, nu. 10. Paris. consil. 109. num. 7. lib. 4. quia tunc nihil aliud attenditur, quam contemptus, vt per Bart. & Alex. in l. stipulatio ista, §. alteri de verbis, obligation. contemptus autem in casu de quo agitur ingrauefcit propterea, quod in rationibus prædictis quærentum fuit, ad actus traditionis, & alienationis, dum Ioannes Vincentius constituit se bona cessa nomine Georgij, & cessionem ab eo possidere, & in signum translationis vt præpossessionis, seu quasi tam ciuilibis, quam naturalis manualiter consignauit, & tradidit scripturas, instrumenta, & iura quæcunque, fundationis fidei commissi, & maioritatis, ex qua traditione regulariter intelligitur facta traditio prædictum, & Castroium, & consequenter tradidit dominij, & possessioni l. cū ibi not. C. de donat. Alex. in l. 3. num. 9. & seq. Tiraq. de iur. constit. 2. part. ampliat. 3. num. 4. Couar. resol. lib. 3. cap. 16. num. 11. in fine, & 16. sed ex vigore prædictæ cessionis Georgij apprehendit possessionem Castroij Altaris, vt in instrumento, præsupposito, quibus prætenditur pro parte Domini Prosperi possessionem fuisse instrumentalem ex eo, quod possessio esset occupata per D. Bonifacium, & duo insolidum possidere non possunt l. 3. §. ex pluribus, de acquir. posses. Caterum qualicumque fuerit illa traditio, & possessionis apprehensio tenuerit Domini commissam esse poenam ex omnibus præmissis, maxime, quia prohibita fuerunt etiam dispositiones per testamentum, & contraria ordinationes in quibus traditio non est considerabilis Paris. d. conf. 19. nu. 2. & seq. lib. 4.

Nec tollitur contrauentio, aut eius effectus ex eo, quod prædictæ cessiones legantur factæ iuxta dispositionem testatoris, & non alias, nec alio modo, ac promittit quatenus repugnent dispositioni testatoris carent consensu quo deficiente cessat contemptus, & poena Bal. in c. 1. num. 23. de succed. testat. & in c. cum ana num. 3. de elect. Curt. sen. conf. 8. nu. 7. Roland. conf. 63. nu. 24. lib. 4. quia Domini referebant has clausulas ad modum succedendi, vt scilicet in descendibus Georgij seruati deberent quoad successionem prærogatiuæ nata maioritatis iuxta ordinem, & formam primæ fundationis, prout apparet ex lectura ipsorum instrumentorum iuxta dispositionem testatoris, in qua de similibus cessionibus, neque explicate, neque implicite mentio habetur, nisi prohibita, prore statio autem, quæ facta contrariatur, & implicat

contradictionem reuocatur, Bart. in l. non solum, §. morte, num. 17. de oper. nou. nunciat. Bald. in c. cum ana de elect. & cōf. 188. nu. 2. lib. 1. nec allegata doct. Bald. Curtij, & aliorum applicatur, ad propositum in quo actus pendere non potest ad uoluntatem testatoris defuncti, cuius post mortem non redditur arbitrium, l. 1. C. de sacrosanct. eccles. c. cum morte de celeb. miss. & quatenus conditio præsentis respiceret tempus præsentis, aut præteritum nulla extet l. cum ad præsens, §. si cert. per.

Nec etiam releuat protestatio reuoluita adiecta in cessione Ioannis Vincentij quod si non valeret in fauorem Georgij haberetur pro non facta, tum quia validitas, vel invaliditas actus non facit, ad poenam, quæ incurritur ex dispositione testatoris, & contrahentium ex actu nullo propter ipsam contrauentionem Abb. in c. Raynaldus, nu. 17. & Couarin. c. 1. nu. 8. de testam. tum quia sufficit Ioannem Vincentium opinatum fuisse, quod cessio valeret ad l. 1. qui putat, & l. heres instituitur in prin. de acquir. heret. prout similis protestatio inutilis fuit indicata in illa Regiæ Bonorum de anno 1585. coram Illustrissimo D. Aldobrandino.

Non obstat, quod sine dolo non incurritur poena ex contrauentione, dolo autem excusatur, ex quacunque causa licet minima, Caputaq. decisio. 237. nu. 3. par. 1. Corn. conf. 94. nu. 3. lib. 3. quia dolo consistit in eo, quod factum est contra dispositionem testatoris, & maxime contra transactiones iuratas, si quis maior. C. de transact. Aym. consil. 100. nu. 9. & in casu decisionis, Caputaq. tribuit excusationem ambigua voluntas testatoris, vt in casu de quo agitur probabilem causam, quæ excuset, hæc enim Domini non agnoscunt.

Resina Pensionis. Veneris 11. Martij 1588.

ARGUMENTVM.

Ex summario habes argumentum.

S Y M M A R I V M.

Pensio dictar nulliter imposita quando resignario suis simulata, & simulatio presumitur ex vicinitate actuum. nu. 1.

DECISIO XXXI.

Fuit resolutum pensionem de qua agitur esse nullam, tum quia resignatio non fuit vera, sed simulata ad effectum, vt pensio referretur nepoti ipsius resignantis, & Archidiaconatus statim retrocederet ipsi Fabricio, l. qui sic soluit. ff. de solut. Mohedan. decis. 144. quod colligebant ex vicinitate actuum, & ex eo, quod nulla datur probabilis ratio, cur in hoc casu statuendum sit, iuxta Bullam scilicet record. Pij Quinti super confidentis etiam, quæ capit etiam pensiones. nisi de iur. respicienda.

Resina Pensionis. 1588.

ARGUMENTVM.

Ex summario collige argumentum.

S Y M M A R I V M.

Pensio super beneficio dictar nulliter imposita quando resignatio est simulatio simulatio autem ex vicinitate actuum presumitur. nu. 1.

D Omini steterunt in decisio, quod pensio, de qua agitur sit nulla, nam quod dicitur resignationem fuisse sortitam effectum statim, quod Papa illum admisit, & per huiusmodi resignationem fuisse incontinenti abdicatum omne ius, & possessionem beneficii a resignante, iuxta deici. Catlad. 2. de renuntiatio. non applicatur huius casui, ubi ex vicinaria actum, & alius pro Archidiacono deductus, constat resignationem non fuisse veram, sed simulatam ad effectum, ut nepoti ipsius resignantis reservari eius pensio, Archidiaconus statim ipsi resignanti retrocederet, prout factum fuit: quod si Papa scivisset saltu difficultus hanc pensionem reservasset, ad vot. in e. super literis de recipit.

B V B A L I.

*Romana Legitima de Vrsinis. Veneris 20.
Maij 1588.*

ARGUMENTVM.

De periurio an, & quando agere possit non petita absolutione a iuramento sub pre-textu enormissimæ læsionis,

S Y M M A R I U M.

Terminus repellitur a limine iudicii agens non petita absolutione. nu. 1.

Terminus sub pre-textu enormissimæ læsionis agere non potest non petita absolutione, nisi prius de illa enormissima læsione constiterit per sententiam, vel alias evidenter. nu. 2.

DECISIO XXXIII.

F Vit resolutum Illustrissimæ, & R. P. D. Valerium Vrsinum non posse audiri in hoc indicio refectionis iudi, & spoli, stante periurio per ipsum incurso, cum enim promississet cū iuramento non petere reductione laudi nisi prius parito iudicato, & postea ad eius instantiam fuisset processum ad quamplures actus ante absolutionem a iuramento, utique non potest excusari à peritio, & consequenter non est audiendus, nisi prius obtemperat absolutione, exceptio enim periurij impedit processum ad vitiora cap. dilecti de except.

Et quamvis controuersa sit questio, an stante enormissima læsione requiratur absolutio, de qua per Doctores. in cap. cum contingat de iuriurand. Pedem. de iur. 40. num. 7. & sequentes. hoc tamen intelligendum est, quando de enormissima læsione constaret per sententias latas abique eo, quod oppositum esset de periurio, & ita pedit decisio facta coram R. P. D. meo Orano in causa Mediolanens. Afflictus de anno 1586. aliàs semper est necessaria absolutio, & ratio est, quia de facili eluderetur iuramentum sub pre-textu enormissimæ læsionis, & non debet quis esse iudex sui iuramenti. Grammat. in histerminus cons. 30. num. 3. lib. 1. & ita de stylo Rotæ semper seruatum fuit statum. Vbi disponens, quod stante læsione ultra tertiam partem iuramentum nihil operetur, intelligendum est, quando adest sententia, vel constaret euidenter, & notorie de enormissima læsione, sed hoc casu etiam de stylo Rotæ soleri peti absolutio ad caute lam, adeat igitur dictus Valetius signaturam probatendam absolutione.

*Romana Tutela de Ceulir. Lune 20.
Iunij 1588.*

ARGUMENTVM.

Respondens articulis, & positionibus (nō credo, ut ponitur) non ita simpliciter negare videtur, ut cum ex his, quæ ponuntur aliqua sint vera, argui de absoluta negatione possit, & sic de mendacio conuinci, periurioque puniri.

S Y M M A R I U M.

Responsio ibi non credo, ut ponitur non est ita simpliciter negatiua, ita ut qui respondet si aliqua credere possit, de mendacio dicatur conuicti. nu. 1.

Positiones, quando sunt per mixta cum fallo alieno tunc responsio etiam dubia admittitur. nu. 1.

Positionibus respondentis semper excusatur à peritio. nu. 2.

Causa quolibet excusat à peritio. nu. 3.

Causa quolibet excusat à peritio, ista regula preceedit quod ad peritiam non autem, quod ad ipsum periurium. nu. 4.

Trinitas secularis inuendi non est perit. nu. 4.

Inuendi absque dolo non amittit facultatem inuendi in literis. nu. 4.

Matris assertio licet filij aetatem probare videatur tamen non ita iussuenter probat. nu. 5.

Ad periurium inducendum requiritur plena probatio. nu. 5.

Rescripta etiam sine mandato imperatoris possunt. nu. 6.

In dubio facienda est interpretatio, ut periurium conuincatur. nu. 8.

Lapsus 10. annorum facit presumptionem ignorantiam, & obliuionem ad excusandum à peritio. nu. 8.

Mulieres propter sexus fragilitatem facili laborant, & deceptant. nu. 9.

DECISIO XXXIV.

D Vbitum fuit, An constet de tali periurio DD. Aureliz, & Herculiz de Massis, ut ei iuramentum in litem defendendi non esset, & non constare DD. resolverunt. Quoniam illa vulgaris responsio (non credo, ut ponitur) non est simpliciter negatiua ita ut respondens argui possit de absoluta negatione, & conuinci de mendacio cum ex his, quæ ponuntur aliqua credere videre videntur Papien. in form. except. contr. positiones in verbo primo, quod publica vox. nu. 6. Alex. ad Bartol. in l. si dubitetur. & ita demum in verbo amitti de fideiuss. & faciunt trad. per Arer. in §. sed & si quis versatorem si socius, super gloss. in verbo socio, in l. si de actione, item Papie. in form. respons. rei in verbo, narrata, prout narratur in princ. Quod maxime dicendum est in proposito casu, quia huiusmodi positiones partim sunt de facto alieno, & antiquo, partim super statu Francisci fratris dictarum mulierum quo fit, ut responsio etiam dubia admittatur. Bart. in l. 1. §. quod obseruari. nu. 3. in fi. C. de iuram. ealum. post glo. ibi in verbo, existimatur. Narrata cons. 39. nu. 2.

Et quod respondens positionibus semper excusetur à periurio determinat Soc. iun. cons. 3. num. 16. cum duob. sequenti lib. 2. ubi allegat Salye. in l. si alterius in fi. C. si minor. se maior. dix.

His præterea accedit, quod à periurio quilibet excusatur Doct. in l. si quis maior. C. de translat. Decij. Profferi Fastinag. B 3 Grat.

Grat. conf. 52. in fil. lib. 1. Gabr. de transact. conclus. 1. num. 58.

4. Et licet hæc conclusio videatur procedere quoad poenas non autem quoad perjurium, (Girat. colli. 1. 5. nu. 2. lib. 1. nihilominus negari non potest, quod priuari facultate iurandi non sit poena per ea, quæ scribitur la. in l. qui iurare §. vltimo. num. 3. de iureiur. Et quod abique dolo malo iurans non amittat facultatem iurandi in li rem tenet Plot. in l. si quis. do §. 49. nu. 5. Nec dicatur mulieres non posse curare perjurium cum alias Sacris articulis satis probetur ex assertionem maritis qua facili informari potuissent, vt per Riminald. sen. conf. 491. & seq. Tiraq. de retract. confag. §. 2. gl. 2. nu. 11. quoniam vltra responsiones ab informantibus datas, quæ placuerit DD. potest dici, quod maris assertio sufficiens ætatem filii non probat ad gl. in l. etiam de probat. & fuit resolutum in via Sacrisanti Comitatus coram Illustrissimo Cardinali Aldobrandino 13. Junij 1583. eo magis ad effectum perituri quo requiritur plena probatio. sciant cuncti. C. de prob. Feder. de sen. conf. 2. 1. nu. 7.

Et hoc passu etiam tollitur ea quæ dicuntur de libis hæreditatis. Luca de Masio præsertim cū fuerint iugupnati, nunquam in actus producti, sed solum in partibus fauorabilibus acceptari, & repetiri ad inst. uedum antiquo iudici vt facilius possit taxare iniuriam per mulieres iurandum.

6. Postremo non obstat supplicatio ipsarum nomine regio consilio porrecta quoniam non constat de mandato procuratoris, qui illam produxit & sicpe accidit, quod recepticia impetrantur, sine mandato Sarni in reg. de annal. q. 32. nu. 1. Io. Paul. decif. 78. cum alijs alleg.

7. Minusque relictur quod in commissione contra D. Hieronymum impetrata dicatur, sine præiudicio litis moræ in ciuitate Neapolis siquidem ex hoc non inferitur, quod prædictæ mulieres seruierint prædictæ supplicationem porrectam, quæ nec potuerunt significare prosequendo huiusmodi li rem Innocen. c. ex parte de recript. de communi Abb. in c. nonnulli. §. sunt, & alij. nu. 4. cod. tit.

8. Et hanc sententiam libenter amplexi fuerunt, DD. tum quia in dubio facta est interpretatio, vt perituri euitetur Girat. conf. 121. num. 13. lib. 2. tum etiam, quia lapsi sunt 2. anni ex quo tempore præsumitur ignorantia, & obliuio, ad excusandum à perituri Aym. conf. 65. num. 9. & 10. maxime in mulieribus, quæ propter fragilitatem sexus facile labuntur Socium. in l. naturaliter. §. nihil committit, num. 211. & facili decipiuntur, §. ius conueniens auct. de equal. dot. Alde præsumption. 42. d. l. 2.

O R A N I.

Romana Mercium. 14. Octobris 1588.

A R G V M E N T V M.

Amisso libri ex solo amittentis iustitiam probatur, quando ad illius custodiam neq; ex contractu neq; alia obligatione tenebatur, licet secus sit quando custodire tenebatur.

S V M M A R I V M.

Iuramentum non suffragatur amissioni librorum cum ad illius custodiam tenebatur, nu. 1.

Vbi quod fecit qd quando ad illius custodiam non erat obligatus,

attinet ei debet cum eo qui non est obligatus quam cum eo, quælibet pars est d. nu. 1. in fi. In amissionem optime excusat libri amissionem quando cum eo conueniunt ad minucula. nu. 2. Testis familiaris in totum non repellitur in his, quæ domi sunt, nu. 3. Probationes etiam leniores sufficiunt in his quæ sunt difficilis probationis. d. nu. 3.

D E C I S I O XXXV.

- F**Vir conclusum D. Vincentium Lauaium non posse cogi, ad exhibitionem libri de quo agitur suffragatur enim sibi iuramentum super illius amissione præstitum: nam licet vbi tenetur ex contractu, vel obligatione ad alium rei custodiam non admittitur, ad probationem amissionis illius per solum iuramentum Soc. conf. 190. post nu. 5. lib. 2. Beron. conf. 1. num. 2. lib. 2. etiam secus est quando, prout in præsentem themare intendit probare amissionem eius ad cuius custodiam aliter non erat obligatus. l. si vbi post gl. in ver. sacramentum. Bal. ex fi. C. de fid. instrum. trad. Imolin. q. quartum. nu. 9. de re iudic. Alex. in l. si quis ex argentijs. §. in fin. de eden. quoniam minus agitur cum non obligator quam cum obligato Cyn. in d. l. si nu. 5.

2. Et hoc tanto magis, quod conueniunt ad minucula, vt est bona fama D. Lauaii, & depositio testium, qui diligentiam per cum adhibuit in perquirendo libro prædicto optime conclusit, quia eo casu iuramentum semper præstat excusationem.

3. Nec curandum est quod vnus testis sit familiaris, quia in his quæ domi sunt familiaris in totum non repellitur. l. etiam vbi d. C. de test. Thob. Non. in §. pater. nu. 13. §. iuris. in fi. de test. & in his, quæ sunt difficilis probationis leniores sufficiunt probationes Bart. in l. si quis ex argentijs. §. in fin. & ibi la. de eden.

Præmissis etiam addebat vnus ex DD. non cessare hic de aliquo interesse Passeri, quod Rotam mouere solet, ad editionem petitorum propter quod editio libri tendit, ad demonstrendum reuocationem ordinis dari per Lauaium Andream de hoste vt habetur in literis Lauaii ad Passerum, sed constat ordinem prædictum non esse fuisse reuocatum, sed exequutionem de mandatum idque.

Primo, Ex duabus quietantis Passeri de Menie Nouembris 1585. in quibus idem Passerus asserit se recepisse quoddam pecuniarum summam ab Andream dicto Hoste in executionem ordinis dicti Lauaii.

Secundo, Ex literis eiusdem Andream de anno 1528. quando significat se transmisisse bona empta ad D. Lauaium, vt de illis valeat iuxta conuentiones cum Passero iniris disponere.

Neque vero contrarium suadet Lauaii protestatio de receptione mercium, quia reuocatio receptionis illarum non procedit ex aliqua reuocatione ordinis, sed quia Andreas mandatum suum fuerat transgressus ex quo in mandato habebatur, quod promitteret merces soluere infra certum tempus, & tamē in pecunia numerata illas persoluerat: nam postquam pro interesse illius temporis mutuas pecunias per Quadinas Biruntinas comperit, ita quod in solutione præsentis pecuniarum facta nullo damno fuit affectus, Lauaius acceptauit merces, & illas iuxta conuentum cum Passero administrauit.

Voluerunt tamen DD. Lauaium iuxta formam traditam in d. l. si quis. C. de fid. instrum. de nouo deferri iuramentum super amissione libri, & c.

B V B A.

foriosum, C. quicquidam. fac. poss. iun. 2. l. seq. cum alijs. C. de curat. iur.

5 Et quomodo in dubio quis presumatur sane mens esse. vltim. & ibi Bald. not. C. de codic. i. tamen, quando constat aliquem in furorē incidisse ei, qui dicit eundem fuisse sane mētis tempore quo disposuit, omnis probandi incumbit, gloss. in d. cap. cum dilectus in verbo competere de success. nu. 3. & lib. 1. & conf. 43. nu. 6. & 14. & conf. 63. num. 1. lib. 2.

4 Non obstant testes, qui dicunt Cardinalem die Dominica in proposito loquutum fuisse, quia ex hoc non sequitur cum sana mentis fuisse in illa iustitia etiam quandoque in proposito loquutus, & qui ex morbo phrenesim mentis alienationem patitur, in eo sensu praesumitur perseverare, licet aliqua verba sana mentis loqui videatur; neque enim phrenesim dicitur cessare, sed potius aliquo modo latere, ut ex Medicorum sententia scribit Suar. alleg. 1. num. 19. cum seq.

5 Neque etiam obstat, quod huiusmodi donatio tanquam à sapientia facta debeat intelligi per servitium longo tempore à D. Aeneas Cardinali praestita, & quia Cardinalis habebat animum eum remperandi, quem admodum deponit secundus testis iuxta & quia ille est singularis idcirco non probat, l. iustitiam, C. de testib. & si Cardinalis tale animum habuisset ei in testamento aliquid in specie legasset, sicuti quibusdam alijs legauit, & tamen nihil ei specialiter legauit. Quare donatio tanquam facta ab eo, qui mente erat alienus non potest subsistere.

6 Quod Dominis placuit multo magis, quia non fuit facta Mortu proprio ipsius Cardinalis, sed ad interrogationem, & suggestionem donatarii: nam similiter infirmo heredis facta ab eo, qui est in articulo mortis ad interrogationem alterius, non valet, quia non intelligitur sana mentis fuisse, & quia ad interrogationem alterius, quilibet morbo accensibile veratus solus est respondere nisi Ruin. conf. 1. nu. 9. & 14. lib. 3. qui dicit hanc esse recipiorem, & quare, & magis rationabile opinionem. Idemque consilium Lanfranch. de Ordin. inter conf. diuers. vit. voluntas, conf. 123. lib. 1. & hanc sententiam magis communem testatur, & sequitur etiam Soc. iun. conf. 43. sum. 31. & 32. lib. 2.

ILL. D. CARD. PLATTI

Bononiensis de Herculanis, 3. Junij 1589.

ARGUMENTVM.

Actorum transportatio est necessaria etiam quod causa sit commissa cum clausula, summarie, & quantum sufficere videbitur.

S P M M. A R G U M.

1. Actorum transportatio iussio vixit sententiam etiam in prophetia. nu. 1.

2. Actorum transportatio est necessaria etiam quod causa sit commissa cum clausula summarie, & quantum sufficere videbitur, num. 1. & nu. 3.

3. Regula probatur ex inspectione actorum, & sententia oppositorum.

4. Clausula statum, & merito, & c. clausula quorum tenores, & c. quomodo iudici tribuit iurisdictionem, nu. 4.

1. Vt resolutum sententiam A. C. esse nullam ob non transportacionem actorum iuxta decretum Concilii terti. 2. l. c. 10. quod locum habet etiam in prophetia patet ex decisione facta coram R. P. D. Blanchetto in vna Iudertina Bononorum 15. Martij 1586.

2. Non obstat quod A. C. fuisset commissum, ut sententiam Rota Bonon. reuocaret, consilio sibi summarie, & quantum sufficere videretur, quod non fuisset pronunciatum per praeiorem Bononiensem, à cuius sententia dicebatur, per Bernardinum Herculanum fuisse appellatum, quia debeuerunt saltem ad tribunal A. C. transportare acta, & processus existentes coram Auditore Rota Bononiensis, & sic etiam processus Bagnacani, Lugni, Castignolae, & alij qui cum ad Auditorem Rota Bononiensem transportati fuissent de ipsa Actis fuerunt effecti, & maxime quia agebatur coram A. C. de probando, quod commissio facta Ioachino Auditore Rota Bononiensis esset nulla, & nullam tribuerit iurisdictionem ea quo fuerat in ea falso expressum, quod pronunciatum fuerat à Præiore Bononiensi, & ab eius sententia appellatum, iuxta tradita per Dec. eos 301. colum. 2. & conf. 43. Alex. conf. 95. nu. 1. lib. 4. Bald. in l. si contra de appellat.

3. Neque enim ad hanc negatiuam probandum sufficit, quod in sententia Ioachini nulla de sententia Prætoris Bononiensis mentio habeatur, sed ad ipsas sententias Iudicum Ferrariensis relatio fiat per ea, quae tradit Felyn in c. quoniam contra, nu. 86. de probat. Alex. conf. 44. col. 1. lib. 4. oportebat igitur ad opendum non habere pronunciatum à Præiore Bononiensi, nec ab eo appellatum ad Ioachinam deferre, & transportare omnes processus, ad tribunal Ioachini transportatos, ut ex eorum iurisdictione appareat potest de hac negatiua.

4. Addebant etiam Domini, quod cum commissio directa Ioachino haberet clausulam, statum, & merito, & c. clausulam quorum tenores tribuebat iurisdictionem, ut per Cassiod. de c. 1. de re scriptis. A. C. de commissio de c. 1. & c. protegia non videbatur satis esse A. C. pro reuocatione dictae sententiae, quod sibi consuevit non fuisse à Præiore Bononiensi appellatum ex visioe gestorum coram Ioachino, sed debebat etiam videri alios processus coram alijs iudicibus factos, ut cognoscere posset an bene, vel male, fuissent sententiae aliorum à Ioachino reuocatae.

5. Non obstat quod commissio A. C. dicat consilio de praemissis quantum sufficere videbitur, quia in eadem dicitur etiam per sententiam Ioachini, prout iuris iura reuocari, sic debet iuris dispositio, & Concilium Tridentinum super transportatione processuum tenent. Præter ea in eadem commissione A. C. non solum narratur, quod à Præiore Bononiensi non fuerit pronunciatum, sed & plura narratur coram alijs iudicibus agnata ex quibus fuerit signaturae summarum causam hanc iudices laicos Serenissimum Ducem Ferrariae mittendum esse, clausula igitur consilio de praemissis d. omnia narrata videtur referenda de quibus fuit constare non potest, nisi praesupponibus coram alijs iudicibus agnatis, & per consequens sententia A. C. reuocans sententiam Ioachini, & ad alios iudices reuocationem remittens, non vult processibus coram alijs iudicibus factis maxime cum iam fuissent, ut dictum est, coram Ioachino transportati, et manet nulla.

*Pernisa Separationis Thori. Mercurij. 28.
Iunij. 1589.*

A R G V M E N T V M.

Thori separatio, An, & quando concedatur propter scuritiam viri, qualis debeat esse ista scuritia, & quomodo probetur.

S Y M M A R I V M.

Sententia d'cur notori in illa illa, qua ex alio non iustificatur, num. 1.

Propter viri scuritiam de illius domo propria auctoritate d'cedere non potest, num. 1. declarari nisi maritus esset in illa domo, num. 2. ubi etiam quid iudicium arbitrio remittitur quod sit magna scuritia.

Mariti scuritiam non presumitur, nisi probetur, num. 3. ubi etiam quod vani timores nulla habende est d'nsideratio.

Maritus potest ex causa vxoris ad correctionem leniter verberare, num. 4.

Vxor tenetur stare cum eius viro etiam quod sit vnus peruersus, num. 4.

Vxor tenetur sequi virum suum quocumque vadit, num. 5.

Vxor potest petere separationem a viro propter licentiam quam habet cum ipso, num. 5. in fine.

Thori separatio vbi propter viri scuritiam datur, dos vxori non est restituenda, sed tantum ex fructibus dotis aliunde est, num. 6.

Thori separatio An, & quando concedatur propter scuritiam viri, qualis debeat esse ista scuritia, & quomodo probetur, num. 1. & sequens.

D E C I S I O. XXXIX.

Circumscripto capite bonorum pamphe-
nalium, de quo particulariter agitur, re-
solutum fuit sententiam Vicarij Pernisi esse
reuoandam, cum quia ex actis non iustificatur
propter opus est, Casus. deci. 179. & sentit Put. deci.
401. lib. 1. Mohed. deci. 190. nam Rota non tenet
illam opinionem, quam refert, & sequitur Aym.
post alios quos citat cons. 198. in fine quod iudex
ad iudicandum aliunde potuerit moueri, & sic
ex hisque extra acta fuerunt gesta nisi esset noto-
rium iuxta deci. vltimam de iud. instrum. in antiq.
nam etiam quia ex deductis pro D. Prospero appa-
ret sententiam huiusmodi esse notorie iniustam.
Et primo in eo dum firmat licuisse D. Lucretie
domo viri discedere, quod propria auctoritate
facere non poterat c. porro. c. significasti de di-
uort. Paris. cons. 54. nup. 3. volum. 4. Rimulm.
consil. 74.

Nec refragatur, quod ob viri scuritiam permi-
tatur vxori ab ipso recedere, c. literas in fine de
rest. spol. Bart. in l. cum facias. 7. de agric. & cens.
lib. 1. Jo. Lup. in rubr. de donat. int. vir. & vxor. 5.
20. nu. 4. quoniam id solum procedit quando ma-
ritus est nimis morosus, & rixus, vt in d. c. literas
probatur, & exempla scuritiae bene colligi possunt
ex cons. Anchor. 408. Rimini. vbi supra. num. 1. &
licet arbitrio iudicis relinquatur quid sit, vel ne,
magna scuritia, itaque in l. diuini in verb. qua-
stia. lib. partem. num. 1. in fine Cod. de reuo. do-
m. Menoth. de arbit. iud. cas. 1. 39. in fine. nihil
ominus arbitrium illud debet iure, & ratione re-

gulari, Bald. in auth. iubemus. in vlt. not. Cod. de
iudic.

Hinc est, quod non creditur vxori de scuritia
mariti, nisi probetur. Jo. Lup. in c. per vestias in 1.
not. num. 7. in fine de donat. int. vir. & vxor. &
Rimini. inter cons. matrim. cons. 81. num. 34. cum
sequenter plur. propterea vani timoris, nulla habetur
consideratio. l. 3. ex quibus equis maior. Ro-
land. consil. 27. num. 3. lib. 3. siquidem iuste dum-
taxat timet, qui timet quod etiam constantes
timere solent leg. metum quod inet. caus. cum
simil.

Praterea ex testibus pro vxore examinatis sc-
uritiam non probatur, cum singulares, vel non con-
cludant scuritiam ad separationem thori necessa-
riam, vt bene deducunt informates, maxime quia
maritus potest ex causa vxorem ad correctionem
leniter verberare, Abb. in c. quemadmodum. 6.
illud autem de iururi. Rol. & Rimini. in consil.
pract. & vxor. cum eius viro etiam si sit vnus per-
uersus perma-tere debet, dicunt Socin. cons. 156.
in fine. Siu. nupt. in verb. non est nubendum. num.
37. & quod propter scuritiam allegatam, sententia
non sustineatur eo magis dicendum venit, cum
ex praedictis testibus D. Lucretia satis constet D.
Prosperum circa ipsam bene sepe pergesse, & ex
bona fama ipsius, & qualitate personae facile iu-
dex discerneret potest pro huiusmodi separatione
thori iudicandum non esse.

Sed quod scuritiam non fuerit causa recessus D.
Lucretiae, nullam prorsus videretur habere difficul-
tatem, stante quod ipsa respondendo positionibus
eodem fuit se a domo D. Prosperi recessisse, quia
nolebatur mutare domicilium, & ad vtrumque ab ipso
inuita adduci, & tamen dubium non est, mulierem
generi sequi suum virum quocumque vadit, c. vna
quaque. 13. q. 2. c. si quis & c. naturalis. de coniun-
sepro. sum. Cuman. cons. 1. num. 4. Rimini. cons.
11. num. 21. ex praedicta confessione tollitur obie-
ctum desumptum ex deci. 1. Thomae de Tassis de
sponsal. nu. 24. nempe quod propter licentiam possit
vxor discedere, & seorsum a viro permanere, ad-
diximus quia relore dicti excessus nulla adhuc fue-
rat lis contra D. Prosperum introduci.

Est etiam iniusta dicta sententia quia condem-
nat Dominum prosperum ad restitutionem dotis,
nisi dato milles quod esset locus separationi tho-
ri, atramen dos non erat restituenda, vt determi-
nat Host. in summ. tit. de diuort. num. 5. solum ex
fructibus dotisangebatur vxori pro rebus alimen-
ta. l. si cum dotem. 8. fin. autem id. Mart. Bald. in c.
ex parte. num. 8. de conuictu.

ILL. D. CARD. PLATTI

Corporis Bonorum de Scitello. Mercurij. 28.

Iunij. 1589.

Argvmentvm.

Omissio transportationis actorum reddit
sententiam nullam, & alia nonnulla, de
quibus in sumario.

S Y M M A R I V M.

Actorum transportationis omissio reddit sententiam nullam.

*Testis, qui iuravit dicere veritatem super articulis, & tota
causa potest citari vltra articulos deponere. num. 1.*

Minor

DECIS.

*Minor infans non dictus reddi processum nullum, etiam quod postea fuerit illi datus curator, nu. 2.
Tutores plures, quando sunt dati, omnes citari debent, ubi processus est nullus nu. 2.
Sententia lata contra miserem inde censum nulla, & inuolida est num. 3.*

DECISIO XL

Resoluerunt Domini sententiam latam ad fauorem Episcopi Coroneensis per Episcopum Montis Politiani fuisse nullam ex pluribus. Et primo ob non transportationem omnium actorum, quæ fuit necessaria, cum enim Episcopus Montis Politiani reuocauerit sententiam Episcopi Cuiararis Castellæ latam in executionem litterarum si in euidenciam, nõ potuit hoc facere, nisi uisita actis factis coram Episcopo Cuiararis Castellæ iuxta dispositionem Concilii Tridentini sess. 24. cap. 20. ac fuit pluries in Rota resolutum: apparere autem ex processu transportato plurimum eo fuisse ommissa, quæ fuerant apponenda, ex quod cessat responsio dara per informantes pro Episcopo, dum dicebant testium examinatorum transportationem non fuisse necessariam, quia ex solis articulis apparebat de iniuria sententiæ Episcopi Cuiararis Castellæ, nam in dicto processu nõ solum desiderantur dicta testimia, sed etiam inuentionum, & alia deducta per informantes pro Marchionibus, ultra quod, & testium dicta fuerunt necessaria, quia testis, qui iurauit dicere veritatem super articulis, & nota causa, potest etiam ultra articula deponere.

Secundo fuit nulla sententiæ, quia cum Marchiones essent infans non potuerunt citari, ut in iudicio comparerent, & propterea processus factus vigore citationis huiusmodi etiam post dationem curatoris a iudice dictis infantibus factus fuit nullus, ut late per Affl. de ci. 162. & tradunt Moderni in tract. de nullis. tit. de nullis. ex defect. in habili. num. 12. nec releuat, quod tutor fuerit citatus, quia cum plures essent tutores non sufficit, quod vnius tantum fuerit citatus, glo. in l. 1. C. si ex plur. Aym. cons. 225. sub nu. 5.

Tertio est nulla, quia lata contra minorem inde sententiam nemo enim, nec tutor, nec curator datus comparuit ad eum defendendū dum Cresc. de ci. 166. li. 2. de sent. & re iud.

PENIA.

Spoleana Bonorum, Mercurij 5. Iulij 1589.

ARGVMENTVM.

Testis, quando possit in continenti, vel ex intervallo petere, ut suum examen sibi legatur ad effectum illud corrigendi, addendi, vel minuendi.

SPMMARIVM.

Testis non tenetur subscribere suum examen, nisi prius illud sibi hoc potest legatur num. 1.
Testis ex intervallo, & post quatuor dies, non potest corrigere suum examen, nec petere, quod illud sibi legatur. num. 2.

XXII. DE

DECISIO. XII.

Ad instantiam D. Abbatis Aneasiani die 14. Junij proxime preteriti examinabatur Felix Maricetus, qui fere fuit processatus, quod volebat sibi legi suum examē, ut posset addere, mutare, corrigere, vel deprehendere, sicut sibi pro veritate videretur. Dubitauit notarius reclamantibus presentibus interpretibus, an esset testis examine legendum nec ne, & ideo cum me consulere, ordinari, ut in fine cuiuslibet examinis, nõ dum non teneret legere singulis testibus propriū examen, preteritis ipsis presentibus, sed quod etiam illos ad id inuiteret, ad prædictum effectum corrigendi, addendi, vel minuendi. Quia postquam testes depoluerunt antequam se subscriberent, legenda illis est sua testificatio, ut per lectionem depositio cõpleatur, & omnis error, qui esse potest in subscribendo tollatur, iuxta laudabilem, & in foro iudiciali omnino retinendam praxim, quæ docuit Bald. in l. vi. C. plus val. quod agit per te. ibidem, quomodo sit esse nullum notabilem, reser. & sequitur Felj. in cap. per tuas. de test. circa fin. num. 7. ver. secundo addit & Aegid. Boff. tit. de tortur. test. num. 24. & hoc procedit sine difficultate, quando in eodem examinis actū, antequam testis recedat, & instrui possit penit sibi legi testificationem ad effectum addendi, mutandi, vel corrigendi, & ita procedit præfata doct. Bal. & cum ego in hoc casu putarem testem nõdum recessisse a loco examinis propterea ita ordinavi.

Ceterum cum post quatuor dies ab examine completo testis reueneret, cuius prædictum, quod sibi suum legere examen quod mihi, notarius subscruxerat, quo toto tempore poruit instrui, & sic videretur suspensa peritio, & Committas Spolietæ propterea petierit, vel testem rescribi, vel saltem ad partem respondere, & D. Abbas diceret, quod scriberentur additiones factæ per illum testem, & quæ examen remaneret sicut antea: ideo me iubente, partes informantium Rotorum, & dedecus memorialia, & Domini primum dixerunt Baldi doct. rinationem esse in prædicto casu seruandam: de præfatis vero examine ordinari ut ne quid inimitaretur, adderetur, se quod in processu eius fuit arbitrio Rotorum relinquendum erat liti, quid esset de eo sentiendum, & quantum fides, vel deiectionis, vel tribuendum examinis. Et quod interim notarius adnotaret diem factatum additionum, vel mutationum per testem postquam suum examen eodem die idem D. Abbas Aneasianus ad effectum examinandi testes in partibus petiit remissionem, vel destinari notarium ad partes cum vno solo interprete, per Rotam eligendam si duo essent interpretes facile contingeret propter naturam conventionem perturbatio, sed Domini dixerunt, ut remissoria de more decerneretur.

ALDOBRANDINI OLIM Clementis Octauij.

Ciuitate Præfationum. 23. Octobris 1589.

ARGVMENTVM.

De literis Cardinalis Legati, quādo de falso suspectæ reddantur, ex eo, quod ab ipso legato non subscriptæ reperiantur, & in tempore datæ appareat rasura, & mutatio temporis.

Legati literis creditur, & dicuntur esse in forma probanti, quando habent sigillum, & subscriptionem officialium. n. 1. si agatur de alterius praeiudicio. n. 2. ubi declaratur hac sententia, quando esset timor emulatio.

Stilus diversifunde servatus non probat. n. 3.

Sigilli probatio non attenditur, quando contra sigillum est alius suspitio. n. 6. ubi declaratur.

Legati litera sine ipsius subscriptione, An dicantur esse in forma probanti. n. 17. & per totum.

Falsitas in amissa non praesumitur ex re ipsa falsa in tempore data, quando apparet re ipsam fuisse falsam ad corrigendum errorem. n. 9.

Falsitatem, quod qui committere voluerit non praesumitur. n. 10.

Falsitatis praesumptiones, quantum operantur iudicis arbitrio remanent. n. 5.

DECISIO XLII.

Dominus tenebant litteras prothonotariatus Ferdinandi de Silva esse in forma probanti, non solum, quia cum habebant sigillum, & subscriptionem officialium id sufficit ad Innoc. in c. 2. n. 2. de fid. instrum. Doct. in c. post cessationem de probat. Rota in antiquo dec. 1. 8. de probat. & c. eodem tit. in novis, Lamberteng. de iur. part. art. 7. 10. qu. 1. princ. 2. par. 2. lib. cum alijs alijs allegatis ad hoc propositum.

Non obstat limitatio data per parte Iuliani, quod id non procedat, quando agitur de alterius praeiudicio. Rota ad dec. 1. in fine de probat. in novis, & dec. 1. eodem tit. & lib. Rebuff. in tract. poin. in qu. 1. 10. n. 2. omnia enim ista procedunt, quando agitur contra Apostolicum imperantem propter timorem antitaxae, quia vt dicit Rota ad dec. 1. sub n. 2. hoc casu quodammodo Episcopus fert iustitiam in causa propria, & hac ratione domini Iuliani Episcopi (solum sigillo sigillatis, tunc non creditur, sed nec etiam sua subscriptione munitis, & propterea tunc necesse est, quod ad sit regius notarius coram rebus, quod cessat in hoc casu, in quo nullum veritatem periculum antitaxae.

Non obstat, quod legatus solitus esset subscribere, quia immo ex registro secundum Dominos apparet, quod legatus diversimode obsequabatur modo se subscribere, modo non, & consequenter ex hoc inferri ad stilum non potest Bart. in l. 1. in princ. ff. solut. iur. Dec. conf. 8. colum. 3. vers. secundo, quia, vt narrat Aym. conf. 96. n. 5.

Nec placuit responsio data, quod posset subscriptionem non registrarit, quia apparet, quod multoties non registrabatur subscriptiones, & sic quod ubi aderant registrabantur. Nec facit, quod littere prothonotariatus Vitalis Codollet sint registratae sine subscriptione, & nihilominus sint subscriptae, quia re vera illa registratio non fuit perfecta, desunt enim plura, quae sunt in originali, & propterea non est collationata, nec subscripta ab Antonio Ribera, vt alia sunt quae registratio est perfecta, in quibus omnino adiunt illa verba, collationata per me &c.

Dista testium non obstant, quia non percuriunt hoc tempus Ducerius enim loquitur de nuntiata Lusitaniz, & de legatione Galliae, Alius loquitur de obseruantia in legatione Romadiolae longe post hanc gratiam, & quilibet de suo tempore etiam est singularis, & de hoc tempore videbatur Dominis colligi, appetere contrarium ex registro.

Secundum etiam limitatio, quod tunc sigillum operatur effectum, quando non est suspectum Abb.

in c. inter dilectos. n. 4. & ibi Felyn. n. 5. de fid. instr. Aym. conf. 46. n. 6. cum alijs allegatis, vnde sunt Dominis non applicari, quia suspitio es allegatae vix fuerunt illis nullus considerari, namque suspiciones sunt sequentes, defectus subscriptionis legati, Cera, quae videtur recens, cum tamen litterae sint datae de anno 1548. ratia in data, & quod Cardinalis etiam biduo post 7. scilicet Nouembris 1549. erat Orticuli, & sic nondum Roma applicaret, quae de causa arguitur, quod fuerit correctata data, & quia deest clausula, in quo rum fidem, &c.

Quoad defectum subscriptionis legati, iam supra est responsum, quod aliquando non se subscribat, quodprehenditur etiam ex alia gratia nuper exhibita eidem Ferdinando concessa sub eadem data, in qua similiter deest talis subscriptio, & vellet praetulerit, quod haec quoque sit falsa, est multo tripliciter nimis falsitatem; Quo ad ceram, illa est levis suspitio, cum potuerit fieri ex materialibus etiam mollem conueniantibus, vt liquet ex alia nuper producta quae etiam non sit tantum molli, vt ista, est tamen molli, item ex sigillo appposito in litteris Stephani Adam in quo cera videtur adme de recens, & quoniam non ista fidelis, hoc nihil est, potuit enim in hac cera adesse plius, vel termentinae, vel pinguedinis porcinum mollem magis conseruantem, vt dicunt testes.

Non obstant dicta testium, quia omnes fatentur de hoc nullam fecisse experientiam, & licet aliqui iudicent, quod nullo modo possit per tantum tempus durare, subiungunt tamen, non fecisse experientiam, adeo quod peritiam sine experientia rerum magistra habere non possunt, & vt dicebat vnus ex Dominis, oculi obsteritricis quandoque fallunt.

Rasura datae similiter non obest, quia fuit error correctus ab ipsiusmet officialibus, vt liquet ex registro, & quod esset error apparet ex annis Pontificatus, ex quibus deprehenditur rasuram fuisse benefactam, quo casu nihil obstat bene in proposito Abb. in cap. venerabilis. n. 8. de relig. domib. Alex. conf. 14. n. 16. lib. 6. Dec. in l. 1. n. 37. & ibi Zuccard. n. 33. C. de edict. diu. Adr. tollent. maxime quia adiunt in registro alia similes correctiones pariter in data in alijs gratijs cum eadem correctione, & adnotatione officialium, quod esset absens legatus 9. Nouembris 1549. id pro parte Iuliani colligitur solum ex sola expeditione de qua i registro, Dat. Orticuli, quino idus Nouembris, ad quod bene respondetur per parte Didaci, quod in ea adest error, quia non conueniunt anni Pontificatus cum millesimo, cantant enim de anno decimoquinto Pontificatus eius, & de mense Nouembris 1549. quo tempore currebat annus decimus sextus eius Pontificatus. Quod vero non adest clausula illa, in quorum fidem, &c. nihil est, quia non est subdantialis, & sigilli praesumitur appositum de voluntate Domini, Gabr. de praesumptione. conclus. 4. n. 6.

Vice versa pro veritate prothonotariatus plura conueniunt, in primis praesumptio, merito ff. pro Socio non est enim verisimile, quod tot officiales, de quibus Cardinalis ille summopere confidebat, cum vnus ex ipsis videretur Franciscum de Herrera Vicelegatum in spiritualibus, quando in Galliam profectus fuit, reliquerit, voluerit committere falsitatem, cum praesertim falsitas sine causa, & magno emolumento non solet committi, nec sit verisimile, quod Ferdinandus voluerit cum ingenti pecunia cornuere tot officiales, vt crearetur prothonotarius, res quippe tunc praesertim temporis admodum facili impetratio. Con-

7 Minus habita fuit ratio testium deponentium
in huiusmodi creatione census pecuniarum vtrū
fuisse solutas, ex quo restituti fuerunt in conti-
nentia, nec penes venditores et usus remanserunt.
Neque enim pretium integrum fuisse in pecunia
numerata, sed parim in gemmis, quæ contrariarum
formæ præscriptæ in constitutione Pii Quinti,
quæ Dominici respondentur istis testibus nullam
adhibendam fidem, ex quo enim ad impugnatio-
nem instrumenti fuerunt induci necessarium est,
quod sint iniquiores voluntates maiores, Rol. consil.
147. num. 36, et seq. vol. a. tantum autem abest,
ut sint tales, ut etiam omnino veniant repellendi, cū
duo sint fidei iussores, qui regulariter repelluntur,
Crot. de testib. aut saltem secundum Ang. consil.
195 arbitrio iudicis committuntur, tertius autem
multas exceptiones habet.

P E N I A.

Spolejana honorū. Mercurij 20. Decemb. 1589.

ARGUMENTVM.

Ex summario sumitur argumentum.

S P M M A R I F M.

Testes, qui ad iudicium venire non possunt propter aliquod impedimentum possunt examinari in eorum domo ab aliquo examinatore perito transmissio d iudice. n. 1.
Ibi praestitur, quando testis est senex, & valetudinaris.

DECISIO XLIV.

Intr̃ testes adductos ad Curiam per D. Abbat̃
tēnt Ancianum ad effectum, vt in causa ex-
aminaretur, aderat vnus thogenarius, qui cē-
pit arguere vnde tum ob ingratum centum et a-
tatem, tum ob infirmitatē dubitabatur de eius pro-
pinq̃a morte, Ideo ad partis petitionem, ne veritas
periret Notari ordinatur, vt fidelis notarius
ad eum decumbentem accederet, quatuor summa-
rie super articulis tantum examinaret, quod si
conualesceret, examinaret postea formiter adhi-
bitis inter pretibus, tā super interrogatoriis, quā
super articulis cum explorati iuris fit, iudicem de-
cipiendos, qui ad cum commodē venire nō pos-
sunt, c. si testium, vbi glof. & communiter ca-
non de test. maxime, qui in casu isto concurre-
bant duo notari, quod ille erat fener, & valuerit
9. de iudicis in nouis. Delegatus ergo pro isto teste
examinando substituitur Notari causā cum de-
creto, quod intimer parti aduersē, sed quia pars
ab isto decreto appellauit, & testis intemper
conualuerat repusit, & ordinari, quod examinaretur
etiam super interrogatoriis in domo notari, sicut
partes inter se conueniant, non in domo ipsius
Abbatis, vbi testis decumbebat, vt omnis suspicio
amoueatur.

ILL.^{MT} D. CARD.^{LIS} PLATTI.

Romana pecuniaria. Die 19. Februarj 1590.

ARGVMENTVM.

Notarius non tenetur pro minus idoneo
fideiussore ab ipsomet recepto, si tem-

pore receptionis habebatur p idoneo ,
& possidebat bona immobilia paterno
licet fideicommissio subiecta.

S Y M M A R I V M.

*N*ataris vaciens fideiorem minus idoneum regulariter
tenetur parvi reffo damus; et intereff. n. 1.
*N*ot propter exaffio prius fideiorum n. 1. et n. 5.
*N*e araris non tenetur po fideiorum fe tempore receptionis
habebat po po idoneo, et poffidebat bona immobilia lace
fubiefta paterno fufcimmiffio n. 2.
*N*aturis non tenetur, quando fideiuffor eff receptus parva
amici laetit confertentia n. 1.
*R*elatio ad affa quo futuri erit notorizem optime nominis ex
preffectione offendit n. 4.

DECISIO XLV.

Lect regulariter Notarius recipiens fideius-
forem minus idoneum reneatur parti re-
fere damna, & interesse, l. i. f. sciendum,
ff. de mag. conven. Paris de Put. in tract. de sin-
dic. cap. 3. in princip. Boer. decisio. 34. numero
quinto, & passim, & in omnibus causis senari
dicti decis. Lucen. 77. num. 2. excusso tamen prius
ipso fideiussore, vt vol. Salyc. in l. t. c. de magist.
conven.

2. Atamen in casu vertente inter Blasium D. Leonem Strozium ex vna, & Antonium Guidotum Notarium ex altera, censuerunt Domui ipsius Guidotum esse absolute in, licet præsupponatur recepte fideiussorcm, qui soluendo non fuerit, & hoc, quia idem fideiussor tempore ree prionis habebatur committere pro idonco, ut reses deponunt, & possidebat bona immobilia longe maioris valoris, quam esset summa pro qua fideiussit, quæ bona quamuis essent subiecta fidei commissio paterno nihilominus tamen idoneis censensuerat, ut voluit Ias. in l. ferendum, §. si fundus, post princip. versicul. dico. sic, qui satis cogant, quem sequitur Marfil. in rubr. de fideiuss. nu. 206. & trad. Ang. in alleg. §. si fundus post princip. versic. dico etiam quod rogatus idco non est impurandus Notario, si illum recepit in fideiussorem, quem intellexit bona immobilia possidere, & pro idonco haberi.

re, & pro idoneo haberi.

Quod ex eo etiam confirmatur, quia in huiusmodi fidei iussorem videtur pars quoque confensisse, quæ citata ad videndum expediri mandatum de consignandis pignoris autem cautione de qua in actis non contradixit. Cernitur est autem, quod Notarius non teneatur, quando fidei iussor est receptus parte etiam tacite consensiente, ut dicitur de off. Lucif. 33. nu. 17.

4 Hic autem videtur confensisse ex quo citatus non contradidit, sed per quatuor mentes acquieuit, nec potuit ignorare personam si deiusfuerit, licet in citatione eius nomen non fuisset expressum, quia expressio nominis sufficienter fuit facta per relationem ad acta, quae faciunt rem notoriam, Dec. conf. 41. nu. 29 Socyn. sen. confil. 9. nu. 7. vers. principaliter lib. 1. Arer. conf. 43. nu. 4. Paris. conf. 111 nu. 7. lib. 4.

3 Mouebatur etiam Domini ad ira dicendum
ex eo, quod non constabat de executione contra
dictum fideiussores legitime facta, quae erat fa-
cienda, ut dictum est ex Salye. in d.l. i. c. de magi-
str. consue. &c.

DECIS.

PENIÆ.

*Romana Reficiendis contractus. Veneris 16.
Martij 1590.*

ARGUMENTVM.

De iuramenti calumnie omissione, quod non vitiat sententiam, quando fuerit seruati termini substantialis.

S Y M M A R I V M.

Procurator non potest iurare de calumnia, nisi habeat speciale mandatum, n. 1.

Iuramentum calumnie non prestatum non vitiat sententiam, quando fuerit seruati termini substantialis, numer. 1. & 2.

Iuramenti calumnie defectus, An sit defectus citationis inquisitionis, seu mandati, n. 3.

DECISIO XLVI.

Domini steterunt in decisio, & quoniam ad præsentiam nullitatem ob non prestatum iuramentum calumnie præter responsionem datam in alia decisione sub die 15. Ianuarij præteriti, fuit decisum difficultatē cessare ex observatione terminorum substantialium inter quos adest terminus iurandum de calumnia, & eo ipso, quod seruatur terminus dicitur præstatum, ad quod præstandum in hac causâ Procurator habebat mandatum speciale sicut iura requirunt c. fin. de mr. calum. lib. 6.

Et ideo non potest dici omnino omisum, licet foret penitus, & cum nullitas non proveniat ex tribus illis defectibus citationis, iurisdictionis, & mandati, quos inuolabiles Rotæ stylus obseruat non est tam religiose attendendum, præsertim cū aliquo modo præstatum fuisset, & reuerentiam in obseruatione terminorum ad sententiam.

REVERENDISSIMI DOMINI

Perusini,

*Calaguriana Oblationum. Lune 26.
Martij 1590.*

ARGUMENTVM.

De testibus examinatis, sine citatione, ad dicendum contra articulos, & videndū eos iurare, An, & quando dicantur nulliter examinati, præsertim, si non constat testes iurasse tactis, &c. & quid si in citatione non est expressa dies, & locus examinis.

S Y M M A R I V M.

Testes examinati, sine citatione, ad dicendum contra articulos dicuntur nulliter examinati, numer. 1. declara, & numer. 2.

Testes examinati, sine citatione ad videndum eos iurare dicuntur nulliter examinati, declara, & numer. 3.

Testes examinati cum citatione in qua non fuit expressa cer-

XLVII.

Idem dies examinis dicuntur nulliter examinati, declara, & numer. 4.

Testes examinati cum citatione, in qua non est expressa locus examinis dicuntur nulliter examinati, declara, & numer. 5.

Testes, vt iurati deposuisse dicuntur debet constare, quod iurauerint tactis, &c. declara, & numer. 6.

DECISIO XLVII.

Validitatem examinis, quam Domini præsupponunt, die 17. mensis proximè præteriti, hodie non obstantibus obiectis nullaribus firmanunt. Nam illa, quæ ex omissione citationis, ad dicendum contra articulos deducitur iuxta decisionem Rotæ 55. de testam. in nou. & Guidobon. decis. 90. sub nu. 2. sanata fuit ex eo, quod Iudex 24. mensis Iulij partibus præsentibus recipit illos, & illorum quemlibet ad probandum suam intentionem admittit faluo iure impetitionis, & non admittendorum, cum dilacione, & termino decem dierum communi partibus, quas citauit, ad videndum iurare testes. Cum enim per clausulam, faluo iure, prout fuit præiudicio, quod per simplicem admissionem articulorum potuisset contingere, qua ratione cautum est partem debere citari ad dicendum contra articulos, vt post Boer. Inol. & Abbat. declarat. Felyn. in c. 2. nu. 12. & nu. 35. de testib. fuisse obseruationem huius termini satisfactum fuisse per acquiescentem, Castad. decis. 2. de iudic. Caputaq. decis. 149. num. 3.

Cumque articuli die 11. Augusti intra terminum decem dierum producti fuissent, ignorantia præteriti non potest, neque fuit aliqua inimatio necessaria, quia tam Iudex, quam pars debuerunt rimari acta. Cast. in l. 5. de testib. Put. decis. 1. in lib. 2. Pereg. decis. 2. in lib. 3. sibi que impuleret pars aduersa, si non perit illorum copiam, quam Iudex mandauit dari.

Defectus autem citationis, ad videndum iurare testes exclusus fuit, propter quod cum ipsemet citauit partes ad videndum iurare testes, & decretum fuerit vtriusque partis procuratoribus intimatum, alia citatio coram Rectore non fuit necessaria, vt reuerunt Domini de mense Ianuarij hoc anno in causâ Calaguriana iuris vorandi coram Domino Orano, & confirmantur die 16. mensis præteriti in causâ Toleraua Decimarum de Saledon coram R. P. D. Penia.

Nec sufficit, quod citationi certa dies non fuerit adiecta, quia cum esset præfixus terminus ad probandum, citatio valuit, durante illo termino etiam prorogatio partibus præsentibus, vt per Marant. part. 6. vers. dantur termini, & dilaciones, nu. 12. & sequen. & per præd. Hispan. Suarez in præd. Eccles. & secular. par. 1. tom. 1. s. temp. num. 45. & sequen.

Sed neque talis citatio vitatur ex defectu loci, quia aliis exprimi debet in citatione, Caputaq. decis. 274. par. 3. cum sufficiat locus parti citatæ etiam aliunde innotescere, vt ibi fuit tentum in causâ Pampilonensi Oblationum, anno 1585, & 1586. coram Reu. Orioleni. Innotuisse autem locum examinis vtrique parti patet, ex quo facultas probandi erat communis, & in eodem loco paulo post pars Comitis examinavit suos testes in vim eiusdem facultatis, & coram eodem Receptore, quibus concurrentibus Domini nouissimè in causâ Legionensi S. Facundij coram R. P. D. Pamphilio, iustitauerunt aliud examen aduersus simile obiectum. His accedit, quod examen receptum fuit in Oppido de Onniare, quod exiit sub dominio ipsius

ipſius Comitib. Vnde notitia redditur magis ve-
riſimilis.

6. Denum non obſtat validitati examinis, quod
non apparet reſtes iuraſſe tactis ſcripturis, ſecundum
obſervantiam Rotæ, Caputaquen. decif. 146.
par. 2. quia cum Notarius recepit arreſtetur ſe
recepſiſſe iuramentum in forma intelligendum eſt
ſilud præſtari fuiſſe illo, quod debuit modo arreto
ſylo Notariorum Hiſpaniæ obſervato in pluri-
bus proceſſibus, & admiſſo coram R.P.D. Seraphi-
no in illa Ciuitatensi conſtitutionis Capeliæ an-
no præterito, & in aliis cauſis. Teſtes autem, qui
iurauerunt in termino potuiſſe extra terminum exa-
minari in dubium non venire, Bald. & alij in l. ſi. ff.
de form. Abb. c. licet cauſam. nu. 7. & ibi Fel. nu.
14. & ſeq. de probat.

P E N I Æ.

Spoleſana Bonorum. Lunc 26. Martij 1590.

A R G V M E N T V M.

Teſtes de auditu probant in antiquis, vnus-
que teſtis de viſu iuncta fama publica
plenam facit probationem.

S Y N N A R I P M.

*Teſtes de publica voce, & fama concludenter probant, quan-
do agitur de probando, quid conueniunt. nu. 1.*

*Teſtis vnus de viſu iuncta publica voce, & fama probat
per plures teſtes plene probat. nu. 2.*

*Peſſio probatur ex privilegio Papa, in quo fit mentio loca-
rum de quibus eſt controuerſia. num. 4. Etiam quod mentio
ſua per verba enunciatio.*

D E C I S I O XLVIII.

1. Dominus Nicolaus Ancaianus Abbas Ec-
cleſiæ S. Petri de Ferentillo, prætendens
dictam Eccleſiam multorum Bonorum,
& locorum, in primis verò Rigouiti Couigni
vſque ad Ferrariam, & Montis de Petano, à Com-
munitate Spoletæ, & à pacifica poſſeſſione pau-
larum ſpoliatam, contra Communitatem iudiciũ
ſpolij intentauit, iura produxit, & multos ſuper
ſpolio teſtes examinauit, ſimiliterque communi-
tas multa ſua iura propoſuit, & teſtes etiã ad pro-
bandam ſuam intentionem examinandos præpa-
rauit, ſed quia remiſſoria fuerat Communitati cõ-
ceſſa ſine retardatione vltioris proceſſus, dubi-
tauit, An conſideret de primo extremo d. Eccleſiæ
Sancti Petri de Ferentillo, reſpectu poſſeſſionis
præſentium locorum Domini circumſcripti: ex-
ceptionibus teſtorum pro parte D. Abbatis exami-
natorum, & iuribus Magnificæ Communitatis,
quorum ſuo loco, & tempore habebitur ratio,
concluſerunt probari primum extremum. Nam
primus teſtis annorum 71. aut 72. ſuper 14. & 15. ar-
ticulis, & ſecundus ætatis 75. annorum ſuper 3. &
4. & ſextus ſuper 5. & 4. ſuperiori anno examinati,
conſormiter teſtificauerunt de publica voce, & ſa-
ma, & de auditu à ſuis maioribus, & ſenioribus, qui
ſimiliter à ſuis antecceſſoribus audiuerunt præſata
loca ab Eccleſia Sancti Petri de Ferentillo fuiſſe
poſſeſſa, & cum agatur de antiquo ſpolio, teſtes
de publica voce, & fama concludenter probant
primum extremum Anchar. conf. 42. incip. circa
recuperandum, Bart. in l. Celſus. ff. de vſucap. Fel.
in cap. vñ. c. ſub. l. num. 16. verſ. ſic etiam, quod

ad inducendum. de reſtib. Pur. decif. 76. incip. in
vna Placentina. lib. 1. lo. Paulus decif. 103. Auguſt.
in epit. tit. de vtroque extremo. num. 4. & ſic eo no-
mine iſta teſtimio de poſſeſſione verſimilis, quia non-
nulli referunt nomina ſeniorum à quibus id audi-
uerunt.

2. Item dictum euſdem teſtis de viſu, qui iuxta
38. interrogat. late explicat quauis biennio poſt
vrbis direptionem, quæ contingit de anno Domi-
ni 1527. Communitas Spoletana ſemel miſis 40.
hominibus armatis, & iterum quidam illius Com-
muſſarius 400 vel 500. hominibus armatis ſtipatus,
poſſeſſionem terrarum laboratiuarum exiſtentĩũ
in radice Montium Rigouiti, & Couigni, & Pera-
ni, colonis Abbatiz inibi laborantibus, & terras
colentibus in fugam verſis ingreſſa eſt donec pau-
latim ſibi de certa parte fruendum reſpondere co-
egerit, vt deponit etiam de iſta exactione 5. teſtis
iuxta 30. interrogat. & retras præſatas arbitrio ſuo
menſurauerit, nam iſte ſecundus teſtis de viſu ad-
ditus alijs de publica voce, & fama plene probat,
Bald. & alij vbi laſ. not. 2. numer. 6. in l. Gallus.
ſ. caſus. ff. de liber. & poſthum. Abb. Dec. & Felyn.
in c. cum cauſam. de probat. Marth. de Afflu. de-
cif. 132. num. 4.

Huius propterea teſtificatio nem coadiuuat 5.
teſtis, qui poſtquam iuxta ſecundum interrogat.
additionale plurimos ſenes reſulſerit, cum quibus
familiari colloquio egerat tum de ceteris bonis
Abbatiz de Ferentillo, num. verò in primis de ſpe-
cificatis locis Rigouiti, Couigni, & Petani iuxta
38. interrogat. ait quauis circiter de annis 44. 45.
& 46. vſque ad hæc tempora Spoletani fecerunt
ſibi perſoluere modiolos grani à Colonis Ri-
gouiti, & Petani addeſſe viſiſſe ſe Priorem Spolet.
cum multis armatis exiſtentibus in Hoſpicio del
ſalo del Cæſar tempore collectionis, meſſium prohibi-
uiſſe homines de Ferentillo, ne granum a porta-
rent, antequam ſibi præſatos modiolos fruementi
perſoluerent, & ibidem de auditu reſert, quod
alijs etiam ad euſdem effectum armata manu vi-
ſi fuerunt, idem ſuper quarto de auditu ſubiungit
præſata loca Rigouiti, Couigni, & Petani fuiſſe
Monafterij Sancti Petri de Ferentillo, illiusque Ab-
batæ ea tanquam veros patronos poſſeſſiſſe, &
Communitatem Spoletæ propria auctoritate illa
inuaſiſſe, præſata probationem, quam Domini
ad effectum de quo agitur ſufficientem eſſe di-
xerunt, & coadiuuiat ceteri teſtes, quorum etiam
cum ſuis qualitatibus rationem habendam eſſe
cenſuerunt.

4. Item privilegium Gregorij IX. qui cum anno
1231. Monafterium Sancti Petri de Ferentillo ſub
Sedis Apoſtolice proteccionem ſuiſcepſiſſet, omnia-
que illius loca, quæ & nominatim explicat, illaba-
ta permancere cõſtituiſſet inter illa Rigouiti cum
Eccleſia S. Iohannis, & omnibus earum pertinẽtijs,
Montem de Couigni vſque ad Ferrariam, & Mon-
tem de Petano reſcenſere: Nam iſta narratua Pa-
pæ in antiquis etiam in ſacris alieno plene probat
Jo. de Imol. & alij in clem. 1. de probat. Alex. conf.
13. incip. viſis narratis, num. 2. lib. 5. Ruy. conf.
108. incip. viſa, ac bene intellecta. nu. 20. lib. 2. Gab.
de probat. cõcluſ. 2. num. 34. Denique ex aſſertio-
ne pro Magnifica Communitate Spoletæ, videba-
tur etiam reſultare probatio primum extremi. Nam
ſi tempore Alexandri III. de anno 1150. Rayne-
rius Vicepapa in Ducatu Spoletæ in Thuſcia, &
Marchia Anponitana, propter magnam deuorionem
Cipitatis Spoletæ eiga Sædem Apoſtolicam,
Abbatiam Sancti Petri de Ferentillo eidem Ciui-
tati donauit, & Bonifacius VIII. Papa de anno M.
CCC. ob corruptos Abbatum, & Monachorum
m o r e s.

mores, Castra, Villas, Terras, & possessiones dismembravit, & Ecclesia Sancti Joannis Lateranensis concessit, non est dubium, quin Abbatissa bona possederit. Centuient itaque DD. glisc probati primum extremum.

P E N I Æ.

Spoletana bonorum. Veneris 18, Maij 1590.

A R G V M E N T V M.

Agitur in hac decisione de pluribus exceptionibus contra testes oppositis, quibus non obstantibus eos probare concluditur prout, in summarijs.

S U M M A R I V M.

Testes nimis oppositi, & animos deponentes non probant, declarata nisi sibi disti bonum reddant rationem, numero 1.

Testes de auditu non probant, declarata, nisi de rebus de auditu publicis & nisi simus in antiquo, numero 2.

Testis interfectus non repellitur, vbi non agitur generaliter de suo interesse, numero 3.

Testis deponens de publicis voce, & fama non probat, nisi sciat, quid sit fama, numero 4. vbi tenetur, quod non tenetur exactam famam diffinitionem reddere.

Testis famulus non prohibetur pro suo Domino deponere, quando tamen, ore depositionis non est amplius famulus, numero 5.

Testis depositio debet tota acceptari, nec potest dividi, numero 5. & numero 7.

Testis deponens contra seipsum, & contra proprium commodum, & interesse eo magis probat, numero 6.

Testis debitor non prohibetur esse pro suo creditore, numero 6.

Testium numerus super defectum aliorum testium, quia tamen propterea non possunt dici testes nimis exceptione morari, numero 9.

DECISIO XLIX.

D Vbitaui, An exceptiones, quæ opponuntur contra testes, per quos DD. 26. Martij præteritis tenuerunt probari primum extremum Ecclesiæ S. Petri de Ferentilla respectu bonorum, de quibus agitur essent considerabiles. Primum fuit considerandum esse quævis illius depositionis, primum. An exceptiones fuerint tales, vt pro parte Abbatis, non esset probatum primum extremum, & ideo esset recedendum à decisio, & respectu illius effectus Domini consuevit exceptione non esse considerabiles, tum quia numerus supplet, tum quia eorum dicta coadunantur ex multis legitimis documentis, quæ eorum testimonialia reddunt multum probabiles, & verisimiles; Alii effectus est testium Communis, vt scilicet, in concursu testium Communis, contrarium fortasse assentium, videatur probare magis sit credendum, & prauic & debeant, & illa ratione Domini purarunt esse considerabiles quoniam verò contra testes opponuntur exceptiones, tam personas, quam dicta eorum conuenientes, de vtriusque respondere oportuit, & respectu eo primum effectus non obstat, & primum testis iuxta 42. nimis appellationare, & animos deponat, dicens Curiam non possit esse possidere, & ideo sit repellendus, Aym. conf. 149. num. 4. vbi scilicet negari non potest, & num. 9. vers. secundus testis. Quia fuit dictum, quod cum

reddat bonam rationem fidem facit Gramina, conf. crim. 12. num. 13. & 14. & Aym. exaduerso allegatus conf. 49. vers. secundus testis. Loquitur in teste non reddente bonam rationem, secus hic, cum testis reddat rationem, quia terrores illa prius erant Abbatis.

2. Nec obstat ei, quod loquitur de auditu, quia illi ideo non prohibetur, licet ex quadam... vbi Abb. num. 1. de test. Bart. in l. testum. num. 6. C. de testib. Alex. conf. 1. num. 15 lib. 1. Dec. conf. 102. num. 16. quia non loquitur de auditu simpliciter, sed de publicis voce, & fama, & de auditu à maioribus. Accedit, quod iunior in antiquis, & ideo probat Alex. conf. 187. lib. 2. Corn. conf. 15. nu. 20. lib. 1. Dec. conf. 638. nu. 1. Non auctur cius fides eo, quod non percutiat tempus, & ceteris contestibus præiudicat, qui cum spoliis prætendatur, succedunt, & diuersis temporibus commissum, eius dictum potest sustineri, respectu vnus temporis, & dictum aliorum testium respectu aliorum temporis.

3. Secundo testis opponitur, quod sit interfectus, vt colligitur ex summarijs suprioris aliàs dario, vbi iuxta 38 & seq. 4. dicit *Piangi nunc ille populi nostri si Spolet, et si troppo lano.* Vnde non creditur ei, licet deponeret tanquam vnus de vniuersis stare, cap. tuas, c. nuper, & c. nuper, vbi Felv. num. 6. vers. 1. est causa in sua de test. Paris. conf. 15. num. 28. lib. 1. Nam respondetur, quod cum probabilius ipsulum habeat inter esse, neque ex dicto suo commodo aliquod conuenit sperari, non perdat fidem, præsertim cum reddat bonam rationem in qua potissimum veniens tendendum consilium, testis enim interfectus non repellitur, vbi non agitur principaliter de suo interesse, Grat. conf. 4. num. 17. lib. 2. Put. decis. 15. incip. in vna Burgensi lib. 3. Ias. in l. si quis nec causam, ff. si cer. pet.

4. Eadem obijciunt, quod nesciat, quid sit fama, quod casu illam probat non potest, Martil. in l. de minor. §. plurimum. nu. 104. ff. de quæst. lib. 1. c. si dicat, quod publicè dicebat, vt non teneatur testis exactam famam diffinitionem reddere, l. Clar. in pract. crim. q. 6. vers. postremo scias, Calsad. decis. 3. de probat, quod amplius opponitur de contrarietate & refutationis, quod Curias possederit tanto tempore, vt in contrariis memoria hominum non existeret, ad possessionem montium refertur, quod verò à duobus tantum annis post Vrbis direptionem possederat, ad terras laborantibus Rigouici, & Penam pertinet, vt series depositionis indicat in qua nulla est contrarietas.

5. Ad auferendam, vel saltem diminuendam fidem tertii testis multa simul conueniunt, quod fuit factus Patris Abbatis Ancaui, & etiam eiusdem Abbatis, cuius præterea est colonus, quod fratre interfecto, item satellitibus occiderit, quod carceratas, & aliquando etiam excommunicatas exierit, & denique, quod ignotæ bona, de quibus agitur, Bald. conf. 444. lib. 1. Nell. de test. num. 17. sed respondebatur parum referre, quod fuit factor, & Patris, & Abbatis illi cum tempore depositionis iam delinisset esse familiaris, Spec. de test. §. 1. num. 13. Felv. in c. in literis. num. 1. de testib. Grat. conf. 44. num. 14. lib. 3. Gabr. tit. de test. concl. 10. num. 0. de homicidio non constat nisi per testis confessionem, qui tamen addit se fuisse famulum, nec dictum esse potest dividi, Specul. de test. §. ... num. 69. Archid. in l. si quis i. cri. nu. 2. distinct. 37. & fuit decisum in illa Curia augustana Status de Morata coram D. meo Bulano.

6. Contra quatuor opponitur, quod sit principalis in causa, & interfectus, ex quo contrahit in expensis, quas fecit Curias Spolet in illa iure, sed ex his roboratur magis idoneus cum quo commendo

contra

oſtra ſe ipſum teſtificet. Nec fidẽ elauſerit, q̃ D. Odofreducius frater Abbatis pro eo fide inſerit, cũ alia ſit pſona Abbatis, & alia Odofreduci fratris nec debitor phibeat teſtificari pro ſuo creditore, Marian. Socin. conſil. 135. incip. non obſtan- te. nu. 13. lib. 2. accedit quidẽ iſteſſor antequam ſoluatur, non eſt creditor ſi pro ead. & ibi Doctores. C. mandat.

7 Quinto teſti fidem adimere p̃ntuntur agentes pro Communitate, quia ſibi inſcriptus propter quendam rumorẽ, actum in conſilio Communiſ, & cõdemnatus in 300. ſcutis. Sed obiectio tollitur, quia addit ic poſtmodum fuiſſe abſolutum, & vt paulo ante dictum eſt, eius conſeſſio non po- teſt diuidi propter ſimilitudinem officii ei, quod ſu- ceris, impuſius, & carceratus pro receptione ban- nitorum, quia non fuit condemnatus.

8 Contra ſextum opponitur de homicidio. Cõ- tuerum cum non facit condemnatus de illo ob- iecto, eſſet aliter oppoſitio, quod ſi intereſſat, cum non ad ſit probabile iure: eſſet.

9 Denique dicebani Domini, quod licet nume- rus teſtium, & alia adminicula concurrentia fidẽ eorũ ſupplere poſſint glo. in l. 1. in verb. numeros. ff. de reſt. Bal. Alex. & laſ. in li. quis ex argentariis. §. 1. ff. de eden. Alex. conſ. 149. nu. 6. lib. 5. Nihilominus propter exceptiones contra eos oppoſi- tas non poſſunt dici omni exceptione maiores, itaut, nec vacillet eorũ fides, nec diminui debeat, aut cum poſſit per alios teſtes integros aliud probari, de quo erat videndum quando in concurſu probationum ſingularum qualitates, & dicta more Rotali ponderabuntur, vt tandem iudicetur, cuius partis probatio præualere debeat.

O R A N I,

Seguntina Preſſimonij. Veneris 1. Iunij 1590.

A R G V M E N T V M.

De non tuto accẽſſu ad aliquem locum, quod probetur per teſtes examinatos parte non citata, & non coram Iudice quando eſt data poteſtas procedendi extraiudicialiter.

S Y M M A R I V M.

Teſtes non examinati coram Iudice probant, quando eſt data eidem Iudici facultas procedendi extraiudicialiter, num. 1. Citatio non requiritur vbi Iudex habet facultatem procedendi extraiudicialiter, num. 1. & 2. Accẽſſus non ſatur probatur per teſtes examinatos parte non citata, & non coram Iudice, num. 2. & 3.

D E C I S I O.

1 **F**uit deciſum, reſtibus de partibus ſuper non tuto accẽſſu examinatis, adhibendam fidẽ quia quando commiſſio dat Iudici facultatem procedendi extraiudicialiter, etiam quod coram eo teſtes non ſint examinati, ſufficit ad validitatem procedendi, vt quouis modo de non tuto accẽſſu ſibi conſideret Ferret. conſ. 82. num. 2. lib. 1. Moderat. ad clauſul. de annal. quæſt. 71.

2 Neque enim hoc caſu partis citatio, aut alia ſolemnitas requiritur Gabr. de citat. conel. t. nu. 134. teſtes autem ſuper eo optimẽ concludunt. Neque contrarium facit deciſ. 17. de dolo, & contruin. in

antiq. cum adducitur per Vant. de nullit. & defect. citat. num. 177. quia etiam quando concluditur, non poſſe procedi per edictum, niſi ſumpſis inſormationibus ſuper non tuto accẽſſu, non tamẽ præſupponunt huiusmodi informationẽ non poſſe ex reſtibus alibi examinatis accipi deciſio ante Putei 164. lib. 1. allegata retorquetur, quia in illius themate exequuta fuerat citatio, & lata ſententia & quoniam dictum fuerat de non tuto accẽſſu, cauſa commiſſa cum clauſula ſummariæ, & extra- iudicialiter etiam quando teſtis fuerat nulliter ſu- per non tuto accẽſſu receptus, nihilominus video cõcluſum de iure pro validatione proceſſus, ex quo Iudex potuit aliunde moueri ad credendum non eſſe ad locum tutum accẽſſum.

3 Minus urget, quod prærenditur, idẽ illos reſtes non mereri fidẽ iuxta notat. in c. quoniam con- tra falſa de probat. quia hoc tollitur ex factis, nã procurator D. Dominici petit, & obtineat examẽ fieri per officialem qualemcunq̃ coram Notario ſux Curie, & illo abſoluto dari ſibi illius trans- ſcriptum ad effectum, illum præſentandi in Curia.

I L L. M^o D. C A R D. I S P A M P H I L I I.

Venera Legitiimitatis. Lune 25. Iunij 1590.

A R G V M E N T V M.

Teſtis vnicus non probat, & An qui lo- quuntur de ſimplici auditu abſque eo quod dicat à quibus audiuerint vbi quæ- do, & quibus præſentibus ſimiliter pro- bent, & quid de teſte domeſtico.

S Y M M A R I V M.

Adulterum eſſe ſuam vxorem quod quis dicat ſi ipſe aliam vxorem, vel mulier alium virum habet eſt inuerſimile, & habet imaginem falſitatis, num. 1.

Teſtis vnicus nihil probat, num. 2.

Teſtes loquentes de ſimplici auditu abſque eo quod dicant à quibus audiuerint vbi quando, & quibus præſentibus an probent, num. 3.

Teſtes domeſtici præſentuntur informati, & probant, num. 5.

D E C I S I O L I.

1 **D**ixerunt Domini concluſionem quod de- cẽ teſtes Iuliz de auditu deponant quod ſæpe concubinarij ſiue adulteri, pro cuius- dam infamiz nota palam dicunt ſe cõiugis licet re vera non ſint non poſſe firmari hoc modo vt prætendunt informantes pro D. Georgio: nam quantum ad adulteros non probatur, nec viſus re- ſtis de eis loquitur vltra quod eſt valdẽ inuerſi- mile, & habet imaginem falſitatis, quod aliquis dicat adulteram eſſe ſuam vxorem ſi ipſe alia vxo- rem, vel mulier alium virum habeat.

2 Prout etiam non probatur, quod concu- binarij ſæpẽ, & palam hoc dicant, quia ſolus Philippus Baſadoma quartus teſtis fol. 24. dicit quod publicẽ dicebant cõcubinas eſſe ſuas vxores, qui tanquam vnici nihil probat.

3 Item non iuſtificatur in ea parte loquitur de decem reſtibus, quia Oliua Triuiſana 10. teſtis fol. 68. loquitur tantum de ſua credulitate remanẽt tantũ nouẽ reſtes videlicet Joſephus ſecũs reſtis fol. 12. Philippus Baſadoma fol. 26. Fabius à Canali nonus reſtis fol. 62. Sebaſtiana Veroneſi Proſ. Proſpeti Farinacj. C vnde

videamus testis folio 77. Franciscus de Priolis sexdecimus testis fol. 114. in fine Julia Ferrarii decimus octavus testis fol. 119. Antonius de Molli non vigesimus primus testis fol. 157. Franciscus Cornelius vigesimus quartus testis fol. 182. & Baptista Luranus trigessimus primus testis fol. 215. qui loquuntur de simplici auditu absque eo quod dicant à quibus audierint, ubi quando, & quibus presentibus, alii enim testes nihil probant immo interrogati dicunt se nescire, & nihil audivisse, & ideo Domini firmanant conclusionem probari hoc modo quod novem testes iuxta de auditu de ponant quod aliqui cōcubinari propositanda infamie nota dicant se cōiuges licet re vera nō sint.

4. Quantum vero attinet ad alias duas conclusiones fuit resolutum illas probari nam quod Venetis etiam non nuptæ anulum matrimonialem deferant probant Iacoba Veneta vnde decimus testis fol. 355. & Georgius Comolonus decimus sextus fol. 410. qui vt ex leura de positionis ipsorum liquet bene deponunt.
5. Quod Julius dum cohabitavit cum Adriana nominaverit illam meretricem probant testes Georgii videlicet Antonius decimus testis fol. 338. Iulianus duodecimus fol. 368. & Georgius decimus sextus fol. 409. qui cum steterint in domo, & ad servitia Julij presuntur tur informati, & bene loquuntur.

COMITVLI.

Conchett. Lanius. Mercurij 23. Ianuarij 1591.

ARGVMENTVM.

Testes examinati sine citatione ad videndum iurare testes non probant, prout nec etiam probant si dicta citatio sit sine die, & loco.

S Y M M A R I U M.

Testes examinati non gravia citatione ad videndum iurare testis non probant nam. 1.

Citatio ad videndum iurare testes sine die, & loco ratiōne interueniens non valet, & consequenter redditū examen nullum. d. nom. 1.

DECISIO LII.

1. IN causa fuerunt pro parte Reſtoris de los Pedroneras producti, & examinati in partibus variis in locis, ac diebus & temporibus plures testes, quorum omnium depositiones ex defectu legitimæ citationis eorum nullitatem esse obnoxias facit Domini declarant: nā examen Anni 1579. expeditum fuisse, nulla prævia citatione ad videndum iurare testes, cōstat ex actuum inspectione cap. quoniam contra de probat. Dec. conf. 483. n. 4. qui solus defectus etiam cessantibus alijs obligationibus destruit fidem testium, si quando. C. de testibus. cap. 2. & ibi not. eod. titulo. Caputagen. decil. 168. par. 1. sed quæ magis validum est examen Anni 1580. licet præcedat citatio ad videndum iurare testes, cum illa fuerit sine die, & loco, nec certificari poterit ex subsequenti commissione data receptioni liquide, & illa generalis fuit, & vaga pro recipiendis iuramentis, & examinandis testibus in Oppido de los Pedroneras, & alijs in locis Episcopatus Conchettis prout examinati fuerunt in duobus locis, nec docetur de illa potius,

aut presentia partium vnde citatio, aut examen sustineri non valet contra incertitudinem loci Jo. Andr. in c. fin. nu. 4. de elect. lib. 4. Rot. decil. 17. de re iudic. in nou. Pat. decil. 258. l. 1. Caputaq. decil. 274. par. 3.

ILL. MI D. CARD. LIS BLANCHETTI.

Romana Societatis, Luna 28. Ianuarij 1591.

ARGVMENTVM.

Societates officij contrahunt ultra valorem officij facit, vt fructus non possint percipi, & computantur in sortem, quando qui societatem cōtraxit sciebat valorem officij.

S Y M M A R I U M.

Societates officij contrahunt ultra valorem officij facit vt fructus non possint percipi ultra valorem officij, & computantur in sortem quando qui societatem cōtraxit sciebat valorem officij. nam. 1. & seqq.

Fructus inde percipi, vt cedant loco damnorum, & in efferre ratione lucri cessantis, requiruntur ea de quibus. nu. 3.

DECISIO LIII.

1. HABEBAT duo officia Cistari de Bosil ascensionis ad valorem aureorum 1586. contraxit plures societates super eisdem officijs, Petrus Marcus Martini, videlicet primam aureorum 3000. aliam 1500. tertiam 1700. quartā 1850. Dubitavi in Rota super validitate predictorum contractuum ad effectum, An licet fructus potuerint percipi iuxta cōventionem societatis, vel saltem ratione damnorum, & interesse, aut potius venirent computandi in sortem principalem, & Domini dixerunt quod in hoc casu quo contrahens sciens, & prudens societatem iniuit ultra valorem officiorum, fructus percepti non debentur, iuxta cōventionem, ultra iuramentum expendentem valorem officiorum, & debent computari in sortem Bulla enim Pii Quinxi clarè prohibet, inire tales societates, super officijs ultra illorum valorem, ex quo sequitur quod tales societates non sustinentur, & fuit resolutum coram me 24. Ianuarij 1575. in causa Romana Societatis de Laurelinis, & tradit Cos. Ful. de offic. facer. par. 2. c. 70. ver. 4. Et ea est ratio quia ubi deficit subiectū super quo subsistat contractus in vim societatis valere non potest, verum s. fin. si. pro hoc. & necesse est, vt resoluatur in iudicium.

2. Non obstat periculum vitæ considerandum, cuius ratione possunt emitti certi redditus ad vitam emergens, quia quando disiecta societate fors principalis repeti non potest si disiecta societate fors principalis venit reſituenda prater ea adesse prohibitio expressa Papæ.

3. Nec obstat quod imponat pœnam officiali, nō autem creditoribus, quia procedit quādo officialis inficio socio plures societates cū aliis contraxit & illas non releuat hoc autem casu est idem socius, & super iisdem officijs est una societas, ita vt bene potuerit scire valorem officiorum, & sicut illi non est prospectum de euidione, qui sciens, & prudens rem alienam, vel alteri obligatam emit. l. si fundum C. de euid. ita nec huius debet Bulla suffragari. An autem fructus pecuniarum cedant loco damnorum, & interesse ratione lucri cessantis, Rota voluit semper probari requisita per Paul. de Caltr.

C. 1. in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod cert. loc. Put. decif. 2. 90. lib. 1. Chaffan. decif. 59. & coram me in causa Romana Ccnlus 4. Decembris 1577. & infinitis aliis causis, quæ an concurrant hoc casu, vel ne, po test particulariter videri.

ILL.^{MI} D. CARD.^{LIS} BLANCHETTI

Maioricensis Canoniciatus. Lune 4. 18.

Februarii 1591.

A R G V M E N T V M.

De omissione transportationis actorum, quando vitiet sententiam in prima, vel in secunda instantia.

S V M M A R I V M.

Sententia non visis actis probatorijs tanquam lata sine cognitione causa nulli est num. 1.

Actorum transportationis omisso non vitiet sententiam, quia acta non fuerunt transportata ab una parte negligente, & altera sua acta transportanti, tunc enim iudex potest pronunciare super productis. num. 1. declara. vt nu. 3.

Termini substantiales pluries reiterari requeunt defensionem rei, & causa cognitionis. nu. 2.

Actorum transportationis omisso in secunda instantia vitiet sententiam. nu. 3. in fine.

D E C I S I O LIIII.

ADuersus sententiam Rotaalem, dux potissimum nullitates opponebatur, quarum altera in eo versata, quia aucte prolationem dictæ sententiæ non fuerunt transportata nonnulla acta coram Iudice subdelegato, facta proliquisatione fructuum: Altera, quod processum prius instantiæ Auditoris Cameræ non erat integer. Quod attinet ad primam nullitatem Domini concludunt pro validitate sententiæ; nam licet regulariter sententia non visis actis probatorijs sit nulla, tanquam sine cognitione causæ lata, l. propterandum. §. & si quid vbi Bart. C. de iudic. idem Barrol. in l. 2. C. de edend. & ibi Alex. nu. 8. & seq. Cagnol. num. 68. verif. sed oppositum. Doct. in l. qui iussit de re iudic. Felyn. quæ articulum discuffit de magis communi, testatur in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ num. 17. de constitution. nihilominus hoc non procedit, quando vna pars produxerit suas probationes, & altera sua admodum negligens in transportando, quo casu iudex super productis pronunciare potest. Alex. vbi supra num. 6. Riminal. num. 12. verif. limitat, & in fine. Cagnol. num. 7. Felyn. in d. cap. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in 1. iur. num. 18.

Negligentia verò ex parte Ioan. qui distulit per tot menses suas probationes coram Iudice suo delegato exhibere clarè patet ex deductis, nec refragatur, quod saltem requirebatur monitio iudicis ante sententiam, vt animaduertit. Cagnol. post alios, quos citat. d. num. 70. & seq. quoniam termini substantiales pluries reiterari pro huiusmodi monitione, ac iussu iudicis sufficere videntur, quandoquidem respiciunt defensionem rei, ac causæ cognitionem, vt per Modern. de nullit. ex defectu procur. num. 59.

Non obstat decretum Concilij Tridentini (ess. 24. 25. §. præterea de reformatione, quia loquitur in causâ appellationis, & sic quoad iudicem à quo ad iudicem ad quem omnia acta erant transmissi,

tenda non autem, quoad vna partium eisdemmet iudici non exhibet aliqua acta de mandato ipsius coram subdelegato facta, adeo casus iste tanquam omiffus remaneat in iuris communis dispositione, l. commodissime. de liber. & postum cum concord. circa verò aliam nullitatem Domini dixerunt esse locum dispositioni Concilij Tridentini, à qua recedere non licet, vt pluries fuit per Doni nos resolutum, vt patet ex decisionibus per infirmos citatis, & consequenter ex isto secundo capite resolverunt finem vti nullam esse reuocandam.

ILL.^{MI} D. CARD.^{LIS} MILLINI.

Laurentiana Spolij, & attentatorum. Veneris 30.

Maij 1591.

A R G V M E N T V M.

Iudex causarum criminalium non potest absolvere reum à crimine, & in simul su per interesse ciuili pronunciare, & inhibitiones Rotaales licet iniustæ sunt timentæ.

S V M M A R I V M.

Iudex criminalis non potest de causa, seu ciuili interesse pronunciare absolucione reum à crimine. num. 1.

Spoliator non auditur nisi spolio purgato. d. nu. 1.

Inhibito legalis sine iusta, sine iniusta timenda est. d. nu. 1.

Attentata sunt, & pro attentatis reuocantur, quæ post inhibitionem gerantur. num. 2.

Iudici inferiori non licet cognoscere de vi Rotalis inhibitionis. d. num. 2.

D E C I S I O LV.

Vit resolutum vna tantum parte informante sententiam Iudicis criminalis Auditoris Cameræ esse nullam, & attentatam tunc, quia ipse non poterat absolvere Alphonsium à crimine contra eum intentato, & super interesse ciuili pronunciare. l. solemus, §. larruncular or. de iudic. Cretic. decif. 167. maxime stante protestatione, quod pro interesse ciuili spoliator non audiretur nisi spolio prius purgato, iuxta not. per Bald. in c. cum querente. de rest. spoliat. Peregr. decif. 146. lib. 2. tum etiam quia lata fuit contra inhibitionem Rotaalem, quæ siue iusta, siue iniusta timenda est, Ror. decif. 26. de appell. in antr.

Quo fit, vt gesta post inhibitionem tæquam attentata reuocari possunt, Put. decif. 359. lib. 2. Non enim licet istis iudicibus cognoscere de viribus inhibitionis, neaperiatur via contemnendis inhibitiones Rotaales. Aechil. decif. 2. de attent. & ita dixerunt DD. in vna Oriolcñ iuris seden 30. Aprilis 1588. coram bo. me. Laurentano, & in alia Toletanâ Fruquum 16. Maij 1586. coram R.P.D. meo Pamphilio. Quod tanto magis habet locum in casu proposito cum iudicium criminale habeat conexitatem, & depe dentiam à iudicio ciuili. Nam super prætensionibus Baroncini, & sociorum occasione adinflationis appaltus cuiusdam sylag præcedebat calculus, & solidatio, propterea Alphonsius non erat amplius molestandus præsertim criminaliter, quod quidem iudicium solum fuisse intentatum ad euandam nullitatem mandati Auditoris Cameræ, & iudicium spoliij in Rota introducendum bene informantes demonstrat.

*Maiores Officij Penitentiariae, Veneris 21.
Iunij 1591.*

A R G V M E N T V M,

A^{CT}orum transportationis omisso, vitiat sententiam, etiam, quod transportanda a^{CT}a sint irrelevancia, & etiam, quod nō agatur coram Episcopis, sed corā quocunque Iudice,

S P M M A R I P M.

A^{CT}orum transportationis omisso vitiat sententiam, etiam, quod transportanda a^{CT}a, sint irrelevancia nu. 1.

Qualitas rei, vel personae non attenditur, ubi aliquid est indultum a lege, nu. 1.

Testes possunt examinari etiam post datum summarium depositionum eorum, nu. 2.

A^{CT}orum transportationis omisso vitiat sententiam, non solum, quoniam agitur coram Episcopis, sed etiam coram quocunque Iudice, nu. 2.

D E C I S I O LVI.

- 1 **D** Omini dixerunt non esse recedendum à resolutione facta coram R.P.D. meo Gijsio, videlicet sententia lata fuisse nullā ob non integram transportationem a^{CT}orum à Iudice à quo, prout fuit resolutum in Rota in pluribus causis, nec obstat irrelevancia, quia vbi aliquid est indultum a lege, qualitas rei, vel personae non attenditur, non solum in fine sed et ritum nupt.
- 2 Nec etiam obstat summarium testium, fuisse datum, quia hoc non constat, & summarium, ac integra dicta longe distant inter se; nec refragatur, quia concilium loquitur de gestis coram Episcopis, quia Rota intellexit semper, vt procedat coram quocunque Iudice,

ILL^{MI} D. CARD. ^{LIS} MANTICÆ

Toletana Portionis, Mercurij 20. Nouē. 1591

A R G V M E N T V M,

Dē testibus deponentibus super publica voce, & fama, & parte non citata, quando probent.

S P M M A R I P M.

Impuritas sanguinis sufficit, quod ex vno tantum parente producat, nu. 1.

Testes de publica voce & fama probant aliquem esse de tali genere, vel familia, nu. 2.

3 *Fama publica probatur etiam per testes informatos, nu. 3.*

Testes de auditu probant in antiquis, nu. 4.

Fama facta plenam probationem, quando est probata per testes plures sexagenarios, qui deponunt de communi reputatione eorū vira durante, & auditu à maioribus, nu. 5.

Testes examinari parte non citata, probant, quando agitur de capiendi informatione, an aliquis sit idoneus, nu. 6.

Procurator verbum accipitur pro linea descendente, & requirit probationem certis gradibus, nu. 7.

1 **P** Ropositi causam die Lunæ 14. Octobris proxime præteriti, & dubitavi, An gratia Domini Michaelis sit iustificata, & quidē DD. distinguendo dixerunt primo videndum esse An constet de puritate, vel impuritate sanguinis Dionysii. Secundo, an sit necessē probare puritatem sanguinis Michaelis. Tertio an collatio pertineat ad Sedem Apostolicam. Vnde die 20. Nouēbris, proposita prima dubitatione fuit responsum gratiam ipsius Michaelis, in hoc esse iustificatā, quod de impuritate sanguinis Dionysii constat ex testibus à Capitulo Toletano examinatis, & ideo cū ipse Dionysius non descendat, ab antiquis Christianis, sed à Iudeis, non possesse Portionarius Ecclesiæ Tolerantæ, vt statutum illius Ecclesiæ confirmatum à Summo Pontifice disponit, quia etiam sufficit ex vno tantum parente Iudæ, vel aliis infidelio aliquam originem dū xisse, vt ex statuto non possit admitti, sicut coram R.P.D. meo Gropperio decessum fuit in alia Toletana Portionis 20. Martij 1565. quod indicat etiam Statutum Collegij Hispaniarum in Ciuitate Bononiensē ibi aliqua ex parte.

2 In proposito autem quamplurimi testes, tam primæ, quam secundæ informationis, quā incepit Capitulum Tolerantum, super quo rō deponunt de publica voce, & fama, qd ipse Dionysius ab utroque etiam parente originem ducat, quod ad probandum aliquem esse de tali gente, vel familia, sufficit gloss. in l. prima, ff. de probat. Aretin. in consilio 37. paulo post principium, in versiculo. venio igitur, ad secundum Calfanzus, qui alios consonantes refert in consilio 54. numero. 17. in fine, & 18. consilio 64. nu. 10. & Tiracq. de nobilitate, c. 10. num. 3.

3 Item satis est huiusmodi famam probari per testes, ex informatione examinatos, Felyn. in cap. veniens, il primo. nu. 4. vers. idem quando agitur, de testibus.

4 Nec dubium est, quin testes de auditu in antiquis plenè probent, Bald. in l. conueniunt. num. 6. C. de Episc. & Cleric. & notat Abb. in cap. licet ex quadam. num. 10. de testibus, Alex. consil. 18. nu. 1. lib. 1. C. in consilio 3. lib. 1. Dec. in consilio 32. num. 8.

5 Et cum plerique testes, sint pluresquam sexagenarii, & à suo recordatu deponant de fama, & communi reputatione eorum vira durante, & auditu à maioribus huiusmodi famam plenam, facit probationem, Alexand. consil. 15. num. 1. & 2. libro 3. & in consilio 90. num. 210. & sequenti. lib. 6. Felyn. in cap. cum oportet, num. 19. versiculo. adde, de accusat. Calfador. de consilio 2. numero 1. de probat.

6 Neque obstat, quod informatio fuerit capta sine citatione, quia cum testes fuerint examinati in locis ab ipso Dionysio nominatis, vt fieri consuevit, non requiritur citatio, vt aliquibus ex DD. placuit. Præterea statutum Ecclesiæ Tolerantæ confirmatum à Summo Pontifice in hoc genere informationis non requirit partis citationem, & hoc quidem congruit etiam cum iure communi, quia in capiendis informationibus, An aliquis sit idoneus, citatio non est necessaria gloss. in clement. 1. in verbo reperitur. de officio delegati cū alijs citatis à Gabrielio de citat. conclus. 1. nu. 191. & seq.

7 Nec etiam ad rē pertinet, quod ex depositionibus testium nō probatur gradus impunitatis, quia prædictū statutū sic nō restringit ad certū gradū, sed

sed generaliter loquitur, & ideo debet, intelligi
generatice, sine distinctione. l. 1. §. generaliter, de
legatis praestandis. l. nō distinguimus in princip. ff.
de re scriptis, statutu enim vitur hoc verbo pro
genie, quod accipitur pro linea descendentiū, l.
ultima. C. de emancipat. latē Franc. in cap. si pa
ter, num. 10. versu c. 4. de testamētis, lib. 6. Corn.
conf. 127. num. 1. lib. 3. & ideo nō requiritur pro
batio facta de certo gradu, vt in specie dictum
fuit in dicta Toletana Portionis 20. Martii 1565.
coram R. P. D. Gropperio de alijs articulis postea
videndum erit.

O R A N I.

Viterbiē Bonorum. Lune 9. Decemb. 1591.

A R G V M E N T V M.

Non adimplens praeceptum testatoris pe
natum, an & quando excusetur à pe
na ex eo, quod pro non adimplemen
to, & ad effectum se excusandi à dolo
allegat aliquam causam iniustam,

S Y M M A R I U M.

*Causa iniusta, & bestialis excusat à dolo, & pena dummodo
allegetur, & probetur, quod erat fuerit ante incusam. §.
ne alijs potius praesumatur, quod quis fuerit motus dolo,
quàm ex illa iniusta causa. nu. 1.*

*Pena privationis incurritur sine interpretatione, quando
fuit expressis terminis, in quo aliquid adimplere debebat,
& in casu non adimplementi apponitur pena. nu. 2.*

*Sententia non nocet successores, & hereditas non vocatur,
num. 4.*

*Salutis in vno legato relicto in testamento non reddit falsa
alia legata separata. num. 4.*

*Paupertas non praesumitur, sed probanda est ab allegante
eum. nu. 6.*

*Dolus, & culpa existenti in dolo, seu culpa patrocinari non
debet. num. 6.*

*Causa iniusta licet excuset à dolo, debet tamen aliquo modo
esse celebrata, quia causa finis non attenditur. nu. 8.*

D E C I S I O LVIII.

Fuit resolutum nepotesq. Dominici non ef
se excusandos à caducitate, & pena priva
tionis hereditatis, d. q. Dominici, nam li
cet quaelibet causa etiam iniusta, & bestialis excu
set à dolo, & pena, l. igitur, §. primo, de liber.
caus. gloss. in l. 1. §. iustus ff. de abig. cum alleg.
tamen ea oportet nedium per principalem allegari,
sed etiam, quod ea prius orta fuerit antequam in
penam incidisset probari, Angel. & Imol. in l. ex
oppositio. §. fin. de appell. Alexand. consil. 103.
eolum penult. lib. 1. Decan. Lquod re. vitimo not.
ff. si certum petat. Aff. consil. 254. num. 4. cum
alijs per Gabr. titul. de malef. conclus. §. num. 66.
alijs praesumitur in dubio potius dolo, quàm
quod ex iniusta causa fuerit motus, Bartol. in
linter omnes, §. re. qd. de furt. Gabr. ibidem
num. 7.

2. Tantum autem abesse dicebant Domini, vt
heredes aliquam causam iniustam deduxerint,
& probauerint, vt sit potius contrarium argu
mentum eorum protervia, & contumacia, cum
enim testatoris praeceptum de constituenda Cap
pella, & assignanda ei dote praefixionem termini

doorum annorum contineret, & inuentum in
fra dictum terminum non exequatur per suos ha
redes suaz vltimae voluntatis penam priuationis
adiecisset indubitatum est, quod etiam non in
terpellati ante quam dictum tempus adimplero
tur, penam priuationis incurrerint, Calient.
consil. 192. num. p. libro secundum. Gozzad. consil.
34. num. 2. & 7. Aff. consil. 193. Alban. consil. 95.
num. 14.

5. Hocce eo magis, quod ab obitu eiusdem Do
minici, de anno 1545. pluries requisiti, & vique
ad annum 1560. in mora persistentes recursum
habuerunt ad Praesentiarum à qua subreptitiè
commutationem legati impetrarunt, ac post
modum facta de anno 1564. per Episcopum ere
ctione Cappellae, & nominatis Cappellanis, re
nuerunt salarium illis testamento relictum per
soluere, etiam contempra ad fauorem Cappella
norum super illius praestatione sententia lata, ad
tradita per Bald. in l. pupilli. in fine. Cod. de
repud.

4. Quinimmo lite per fratres super denolutione
mota, nouam caducitatem incurrere passi sunt
contra se etiam quantam sententiam in iudicio
restitutions in integrum pronunciarunt, vnde cum
hodie non agatur de declaranda caducitate, quo
niam iam per quatuor sententias fuit declarata,
& fratres sunt in possessione sicut Marcellus
Tertius, qui tractat de auferendo bona à Mona
sterio, non intransit regulæ ordinariae excusatio
nis, tanto autem minus, quod non sunt legit
imae, nam prima, quae fundatur in sententia Gu
bernatoris Viterbij super falsitate testamenti la
ta, ex qua crediuit iustam superuenisse causam
non adimplendi, volentem testatoris, tollit
ex illius reuocatione, subsequuta, qua non
obstante in contumacia non exequendi testato
ris mandatum pericueuerunt. Bald. in l. si quis
id quod. §. dote. de iurisdic. omnium iudic. tum
etiam, quia fratribus subsequitur, non aliter vo
catis nocere non potuit, Put. dec. 91. lib. tertio.
Accursil. decisio. 1. de sentent. tum denique, quia
cum praesentis falsitas concerneret, quoddam par
ticulare legatum, non inducebat falsitatem in
alio particulari legato, vel dispositione separa
ta. Bartol. in l. si ex falsis. num. 11. & ibi Alexan
d. num. 14. Cod. de transact. Gabr. de malef. conclus. §.
num. 16.

Pariter secunda non releuat, sub pretextu
quod Camera, bonorum possessionem acceper
at, siquidem post eorum recuperationem, vlt
ra negligentiam afflicti pericueuerant in prose
cutione lites, lation. consilio 179. numero 7. lib.
secundo.

Nec placuit pro excusatione allegata, pauper
tas, & impotentia, quia omisso, quod non, est
probata, Couar. varar. resolution. cap. 6. numer.
2. cum traditis per Tiraquell. de retrah. l.igna
gier. §. 3a. glossa prima numer. 94. nihilominus,
cessat ex quo solutio non debebat fieri de bo
nis heredis, sed hereditarijs, & à testatore re
lictis.

Minus facit Bulla, Poenitentiarie respiciens,
5. reductionem legati, stante illius subiectione,
& alijs sequecerat, quod culpa illis proficua, ef
fer, cap. sedes de re script. Ayinon. consilio 300.
num. 11.

Vltimae fundatae in ignorantia heredis, ex quo
8. testator non expresserat Cappellanorum nomi
na sua in illa, decisionis responsum, & est ex
praemissis conclusum, quod licet, verum sit,
quamlibet causam etiam, iniustam excusare, à
dolo, tamen necessarium est, quod aliquo modo
Dei. Prosperi Fornacq. C 3 sit col:

DECIS.

fit colorata, quia alia friuola non attenditur, Arelin.conf.152.num.25.Decian. conf.11, nu.6. lib.2.&c.

ILL. ^{MI} D.CARD. ^{LIS} SERAPHINI.

Romana Societatis. 1591.

ARGVMENTVM.

Fruſtus ſocietatis ceſſante, periculo vitæ exigi non poſſunt, & illos exigens com- mittit vſuram de iure punibilem, & cõ- putantur in fortis diminutionem.

S Y M M A R I U M.

Fruſtus ſocietatis ad rationem duodecim pro centenario resti- gi non poſſunt ceſſante periculo vita vn. 1.

Exigens fruſtus ſocietatis ceſſante periculo mortis committit vſuram, & illi computantur in fortem, nu. 1.

VOTVM LIX.

C Errum eſt, cum, qui non ſubiaceat periculo mortis non poſſe lucrari fruſtus ſocietatis non enim alia ratione ſuſtineri poſſe lucrum 22. pro centenario, quam propter mortis periculum, & ideo eo ceſſante contractus reſoluitur in mutuum, & quicquid exinde percipitur eſt ſoneratitium. In caſu propoſito propter pactum reſolutiuum appoſitum in contractu ſocietatis certum eſt, neque officiale, neque D. Annibalem, qui recognouit bonam fidem, poſuiſſe lucrari fortem per obitu D. Boetij Ciuiſis, vt ſuit reſolutum coram me in cauſa Romana 1000. quã deciſionem Rota in alijs cauſis ſequuta fuit.

Ceſſante itaq; periculo amiſſionis fortis ceſſat etiam fruſtuum præſtatio: nam aliã exigens fruſtus tales incidere in prauitatem vſurariam, de iure punibilem, & deſerendam, & ſi fruſtus ſoluiti fuſſent, veniret computandi in diminutione fortis principalis. Iure itaque non poſſe Dominus pecuniarum quicquam exigere pro fruſtibus, cum ſubijt periculum amiſſionis ſuorum pecuniarum in euentura mortis, & ſi aliã diceremus, eſſe ſeraperire viam vſurariæ prauitatis, vt qui poſſit lucrari iabique periculo amiſſionis. Hunc caſum hodiè propoſui, per modum conſultationis in Rota, & RR. PP. DD. mei cenſuerunt fruſtus exigi non poſſe, & ſibi impoſe pecuniarum Dominus, ſi non ratiſſe cauſe eſſe ſocietatem cum illis fideiſſoribus, qui acceſſerunt. Verum, quia, ſi exigeret fruſtus ſecundum ſemelſtris, iure videretur factio ratiſſe ſocietatem, & hoc caſu ſubiace- ret periculo amiſſionis per mortem, & in conſequentiam poſſet etiam fruſtus exigere, & ita, de ſa- cto interrogaretur ſententia dominorum meo- rum de iure reſpondendum cenſeo.

ILL. ^{MI} D. CARD. ^{LIS} SERAPHINI.

Aquilana Canonice. 1591.

ARGVMENTVM.

Commiſſa cauſa nullitatis, & iniuſtitie, necnon, & reſtitutionis in integrum, Adhuc beneficium dicitur litigioſum,

LX.

Reſtitutio, enim in beneficialibus paſ- ſim conceditur, reponitque litem in eodem ſtatu, in quo erat, ante rem iudicatam, nec tollitur litis penden- tia ex eo, quod conſtet de non iure, agentis.

S Y M M A R I U M.

Beneficium litigioſum ab Epifcopo conferri non poſſe, nu- mer. 1.

Beneficium adhuc dicitur litigioſum, licet ſuper eo lata fue- rint tres ſententie conformes, ſi commiſſa fuerit cauſa nul- litatis, & iniuſtitie, nec non & reſtitutionis in integrum, nu. 1. ſeq.

Per reſtitutionem in integrum litis reponitur in eodem ſtatu, in quo erat ante rem iudicatam, quod maxime procedit in be- neficialibus, in quibus paſſim concedi ſolet reſtitutio. nu. 2. ſeq.

Inſtanti cauſa reſtitutio in integrum durat quodſemio, niſi ſinatur per ſententiam, vel per totalem proceſſum, ad executionem, nu. 4.

Commiſſio cum clauſula parito iudicio dicitur conditionalis, & non tribuit iurisdictionem, niſi parito iudicio. nu- mer. 5.

Clauſula parito iudicio per acquiſſent ex decreto iudicis adimpleri poſſe nu. 6.

Ex eo, quod conſtet de non iure agentis, non tollitur litis pen- dentia. nu. 7.

DECISIO LX.

Fuit reſolutum Canonice, fuiſſe affe- ctum vitio litigioſi de tempore obitus Pe- tri Pauli, ad effe-ctum, vt prouiſio non po- tuerit fieri per Reuerendi D. Epifcopum, non obſtante, quod ipſe eſſet poſſeſſor, & obtinui- ſet tres ſententie ſauorabiles, ad ſuſſauorem 1. nam cum fuiſſet commiſſa cauſa nullitatis, & ini- uſtitie, necnon reſtitutionis in integrum, per hã reſtitutionem fuiſſet reſpoſita in eodem ſtatu, in quo erat ante rem iudicatam, 1. quod ſi memor, 2. reſtitutio. de nunc. l. 1. Cod. de reſtitutio in in- tegr. Caſſador. deciſi. 13. num. 1. de reſcript. 3. ſuit reſolutum nuperrime 18. Februarii coram R. P. D. meo Orano in Romana Caſtri Oreami, & in terminis regulæ de ſubrogandis tradit Sarmen. ſu- per diſt. regul. quaſtio. 14. circa fin. quod maxi- me procedat in beneficialibus, in quibus paſſim concedi ſolet reſtitutio: Hæc autem inſtanti re- ſtitutionis durat quodſemio, niſi ſinatur per ſen- tentiam, vel per totalem proceſſum, ad execu- tionem.

Neque obſtat, quod commiſſio videatur con- ditionalis, & ita non tribuat iurisdictionem, niſi parito iudicio, vt per Put. deciſio. 15. de reſtit. in integr. & 424. libr. 1. qua conditio illa fuerat impleta ex decreto Rote per acquiſſent, vt in deciſ. coram me in hæc cauſa facta 15. Decembris 1590. & raro magis procedit hæc opinio, quia egã- pra fuerat diſparatio ſuper nullitate, quam Domi- nus dixerant pendere ex eo, an pronuntiatum eſſet in petitorio, vel poſſeſſorio; nam ſi in petitorio, onus probandi nõ fuiſſet publicatã reſignationem incubebat Petro Paulo, quod tamẽ nõ repetitur, per cum probatum, cum iurum ſententia videatur, lata in petitorio, cum in ea dicatur ius non fuiſſe abdicatum à Petro Paulo. Nec obſtat, quod Ro- ta cenſuerit non conſtare de bono iure Iacobi, quia ex eo, quod quis non foueat, bonum ius, non dicitur ius extinctũ, led requiritur totalis termi-

terminatio iudicii reſtitutorij, cum ex eo, quod contuler de non iur. e. agentis, non tollatur litis pendens, vi bene per Franc. in cap. i. num. 5 ibi nec curatur, an conſtat, vt lit. pend. Ideo conſultum pro Iacobbo.

ILL^{MA} D. CARD.^{LIS} SERAPHINI.

Romana Exceſſum. 17. Februarij 1592.

ARGVMENTVM.

Multi notanda in tribus ſequentibus votis explicantur ad intellectū Bullæ Sixti Quinti contra Bannitos, & c. Ac alterius Bullæ contra facientes armatas, & caualcatas, & in earum diſcurſu quin, que præcipuè reſoluuntur, Et primo, quod plura delicta diuerſi generis eodem tempore, ad vnum finem commiſſa, non pluribus pœnis, ſed vtrica tantum plecti debent. Secundò, quod contra minorem cõtumaciam procedi, aut inquiri non poteſt ei non dato curatore. Tertiò, quod Bulla Sixti Quinti contra Bannitos, & c. In omnibus ſuis capitibus comprehendit etiam Barones, & feudatarios Eccleſiæ. Quartò, quod alia Bulla eiſdem Sixti Quinti de armatis, & caualcatis non comprehendit eos, qui armatos homines, & bannitos congregat ad parandum aliquod particulare delictum. Quintò, quod bona cõſiſcata vigore Bullæ Sixti Quinti prædeceſſoris contra Bannitos, & c. non ſubiaceant Bullæ Pij Quinti de non inſeſcandis.

S Y M M A R I V M.

Conuenticulani, ſeu congregationem armatorum hominum ſocietas tenetur J. India de vi publica, & incurrit etiam poenam conuentus in Bulla Sixti Quinti de caualcatis. num. 1.

Conſiſcari bonis bona non poſſunt pro quocumque delicto excepto crimine leſa maieltatis. num. 2. Ad finem.

Delicta plura diuerſi generis eodem tempore commiſſa, non vtrica, ſed pluribus poenis plecti debent, declarata viſiſſime præordinata ad eundem finem, quia tunc vtrius tantum poena plectitur. num. 3. & ſequenti. & num. 13. & num. 4. & ſeq. & num. 23. & in addit. littera A. ubi alia ad materiam.

Exonerari archidieſano in conſilio ducum Territoriorum, & occidere aliquem extra conſenſum, ad quod iſtus poenatur. num. 3. & num. 6. & in addit. littera B. ubi de materia.

Inueneri, & occidere aliquem tenetur de occiſo, & non de vulneribus inſum. num. 4. & in addit. littera A.

Coactumque homines armatos ad effectum committendi homicidij, ſeu aliud delictum tenetur de delicto, ad quem ſententia ſunt coactum, non autem de coactione, num. 4. & num. 7. & num. 19. & num. 22. ubi propter, quod

li non videtur incurere poenam contemptus in Bulla Sixti Quinti de caualcatis, & armatis. & in addit. littera D. Delicta plura eiſdem generis eodem tempore commiſſa, an poenitentur vtrica, vel pluribus poenis, & quid ſi illa vtrius poenam imponens loquatur in rem, vel in perſonam, num. 5. & in addit. littera C.

Admoneri, & propoſitum diſtingunt maleſicia. num. 5. & num. 19.

Occidere hominem fortuito caſu aliud agere intendens non tenetur poena ordinaria hom. cidij. num. 5. ad finem.

Adulterium committens cum conſanguinea tenetur, poena de inceſtu, quod de adulterio. num. 6.

Bona cõſiſcata vigore Bullæ Sixti V. contra Bannitos, & c. non ſubiaceant Bullæ Tigris V. de non inſeſcandis. num. 7. & num. 10.

Bulla Tigris V. de non inſeſcandis eſt correſpondens inter communem, & propoſitam recipi interpretationem paſſim ad in re communem, interpretarique debet, illam corrigat minus quam fieri poſſit. num. 10.

Devotiones bonorum ob ceſſationem praſtationis canonice ob poſſa non ſeruata, vel ob delictum commiſſum locum non habent niſi. Pope, vel deſſo Dominus volente, numero 10.

Conſiſcationem bonorum a lege, vel a ſtatuto impoſita iſſuſa ad rem, vi habet locum requiritur ſententia declaratoria, & Principe volente aliter ſent. num. 10. & 11.

Homicidij duo commiſſi eodem tempore non comprehenduntur ſub ſtatuto exiſtente Bannitum pro duobus homicidijs a facultate ſe redimendi infra annum. num. 13.

Sententia forma non autem materia plectenda eſt. num. 14. Volentes diſſo, eſt, & declaratio meritis illam præſentit, num. 14.

Sententia eſt iſſuſa iuris, nec plus operari debet, quam ex iſſa neceſſario inferatur. num. 14.

Sententia, diſpoſitionis attendenda non autem narratio, numero 15.

Sententia debet eſſe clara, & ſignificans, non autem inducens ambiguitates. num. 15.

Bulla Sixti V. contra homicidas, bannitos, & c. comprehendit nuncius ſubſectis etiam mediis Eccleſiæ, & ſe Barones, & feudatarios, num. 16. & num. 24. & ſeq. in addit. littera B.

Exiſtens carceratum ex carceris etiam coactionis hominibus armatis, & tunc demum tenetur, poena contenta in Bulla Sixti V. contra Bannitos, & c. quando extorſus eſt de illis Bannitis, & ſacrorum hominibus in illa Bulla expreſſis, aliter ſent. num. 16. & ſeq. & num. 21.

Prohibetur proſequi prohibitum nuncius aliud per quod deperner ad illud ymo, num. 6. in ſ.

Crimen leſa maieltatis committitur ab eo qui dolo male facit in buter, & obelici Principis in manus Curia detentat, num. 16. in ſ.

Crimen leſa maieltatis non committitur contra Dominos in ſervitute, num. 17.

Ad rem non poſſit inquiri niſi iſſo dato curatore, & num. 18. & num. 28. in addit. littera F. ubi de materia.

Inconueniens, & obſq. interuallum dicitur ſactum quando nulla eſt capendi deſſi certitudo, num. 20.

Iſſum non intelligitur in caſu ſimplici in perſonibus, num. 22. in ſ.

Delinquent, ſeu reus pluribus poenis eſſi non debet, num. 22.

Principale propoſitum ſemper attendendum eſt. num. 23.

Generalis diſpoſitio, nullam recipi reſtrictionem adſeruiſi propoſitam peribum etiam in materia obſo, num. 24. & 26.

Vtriusque aduſum comprehendit omnia loſa obſq. viſa reſſi ſione. num. 25.

Geminatio verborum eſſendi enixam diſpoſitionem intentionem, num. 25.

Alia, alia, aliud, eſt diſſio relativa, & præparatiua præceſſionem. num. 25.

Præſſio diſſio eſt relativa, & præparatiua præceſſionem, num. 25.

Decij. Proſſiſi Farinacij.

C 4 Crimes

Crimen lese maiestatis non dicitur innoxium ex eo, quod in aliqua constitutione pro aliquo delicto imponatur crim. les. maiest. nu. 27.

Reverius confirmatur dicitur Bullius Reverius si citatip contra ipsum non fuit formiter exequat. nu. 28.

VOTVM LXI.

Beatiss. Pater, Postquam placuit S. V. vt in causa criminali intentera contra Illustriss. D. Io. Antonium Vrsinum sententiam meam aperirem praefertim super eo capite an cōfiscatio bonorum de qua in sententia contra eum lata comprehendatur sub Bulla sel. rec. Pii Quinti de non infundandis, iure non possit S. V. eum ad huiusmodi bona restituere, cūtar pro viribus saluo semper exactissimo, & equissimo S. V. iudicio, quid mihi de proposita questione videatur quantum potero dilucidē, & breuiter explicare.

Et quidem non reuocabo in dubium in facto proposito commissum fuisse delictum, quod cadit sub dispositione l. luliz de vi publ. §. item lex lulia de vi. infir. de publ. iudic. l. §. eadem lege. l. qui xdes ad l. lul. maiest. l. vnica. C. vt armorū vsus, & ibi gloss. lab. i. 1. Et potest etiam dici commissum in configurationem sel. recor. Sixti V. de Caluicatis, sed cardo diffinitus in eo versatur, An hic possint considerari plura delicta pro quibus plures porgerint infligi pœnæ, & an ex capite isto Bulliz cōdemnatio processerit, vel potius ex maiori delicto consummato, ad quod præordinata fuerunt cœrtia, quæ præcesserunt, iure vnicum delictum dicendum sit non autem plura, quæ inspectio, idē est necessaria, quia si non cadit delictum propositum sub constitutione Sixti V. nulla potest ex illo capite de iure communi induci publicatio bonorum, cum talis adiunctio, siue cancellaria non fuerit facta hostilissimo contra Principem, vel Republicam, vi habetur, in l. final. ad l. lul. maiest. eo namque, quod in auct. bona damnator. Cod. de bon. profect. casum est ne post hæc bona damnatorum publicentur, sed denunt assēdentibus, & descendētibz, & ex latere vsque ad tertium gradum excepto crimine maiestatis in, quo vult subtilissima iura antiqua seruari. Exclusa ergo constitutio Sixti non caderet hoc crimen sub constitutione Pii Quinti cum ex eo iure communi non inducatur confiscatio, nec vlla deuolutio.

Hic ergo agendum, est de ardua illa questione quæ agitur inter Doctores, An ex facto consummato in quo plura comprehendunt possunt delicta ratione legum, vel statutorum cuiuslibet separatim pœnam distinctam, resaltes vnicum tantum, delictum, ad quod totum illud præordinatum fuit, iure vnica pœna interrogand. sit, an verò ex tali facto oriatur plura delicta, quæ pluribus pœnis sint plectenda pro affirmatiua nēpe oriū plura delicta pro quibus possint plures pœnæ imponi facit tex. in l. nunquam, & ibi Doctor. de priuat. delict. vbi habetur nunquam plura delicta concurrentia facere, vt vnus impunitas detur, Alber. in a. par. stat. quæst. 24. Boer. decisio. 22. num. 10. Couar. var. lib. 2. cap. 10. num. 3. Clar. prax. crim. quæst. 24. quod videtur comprobari auctoritate Bald. in l. aduersus. C. de fur. in princip. quem sequitur Tiber. Decian. in tract. crim. lib. 4. & 17. nu. 9. qui explicat in eo, qui in confini duorum territoriorum exonerat idolum, & occidit aliquem extra confine, & ex auctoritate multorum Doctorum concludit, quod si exter ex parte loci in quo erat

exoneratus statum tale factum puniens poterit de eo facto puniri.

Verum pro contraria sententia facit elegans tex. in l. illud, §. si idem, & ibi Bart. ad l. aquil. vbi qui vno impetu serum vulnerauit, & occidit vnica, tantum occisione tenetur de occiso, non autem etiam de vulnerato. Et Bart. in præfata. l. nunquam. de priuat. delict. num. 10. dicit, quod, si quis coadunauerit gentem, & miserit illam, ad aliquem locum cum illi actus tendant, ad eundem effectum non punietur nisi de vno, quod doctrina videtur decidere hunc casum, & ibidem ibi sentire videtur gloss. & Ang. in a. col. Anan. in cap. in tantum, num. 5. de collat. dete. Bal. in cap. quicumque, num. 5. C. de seruus fugit. Ioan. Andr. in reg. delictum, de reg. iur. in 6. Card. in clem. 1. §. si qui in 1. opposit. de priu. Couar. in d. c. 10. nu. 8. ve. si quarto si eiusdem, & hanc opinionem in præf. l. uan. tradit Petr. à Placencia in epist. delictor. c. 1. nu. 17. vers. 5.

Hanc itaque sententiam in casu proposito amplectendam esse censeo: nam licet hæc opiniones videantur iniuicem repugnare, tamen credo cōmoda adhibita distinctione facile conciliari posse non quidem eo modo quo conciliabatur l. de Aren. in lapid. Labæonem in §. conuiciens, de in iur. qui distinguebat inter statum loquens in re, & loquens in personam: hanc enim multi, & iure merito reprobant: nam est verbalis, sed distinguendo delicta ex parte committentis, cum vulgatum sit animum, & propositum distinguere maiestatis l. quod republica de iniur. l. 3. si, quis dolo de tab. exhiben. l. 1. Cad. l. Cornel. de fisco. c. cum voluntate de senten. ex communie. cum similibz. Iarē Tiber. Decian. tractat. crim. lib. 9. c. 17. num. 6. vbi legitur animus committentis legem dirigat etiam consummato impetu, ad plura perpetranda delicta vsque consummato illa, & hæc delicta facta orum non exquirat quomodo plura delicta commissa censentur, omnes enim in peccata, dicendum est quoties, ad factum plures peccandi intentionem attulit, & hoc casu procedit prior sententia si vno vnico contemplato fine, quis plura dirigendi, ad eundem finem parauerit delicta consummato impetu, tunc delictum pro vno, est reputandum, & locum habet potior opinio nā cum agens in sententia iuerit, ad vnicum, tantum finem ducta ex tota illa actione, vnicum delictum resultat, ne dicamus aliquem præter intentionem deliquisse, quemadmodum non tenetur pœna homicidij ordinaria, qui hominem fortuito casu aliud agens occidit, & hoc sensisse arbitror, gloss. in l. quid de crimine in verbo, plurima, in fine. C. de accus. quæ singularissimam dixi in d. l. illud, §. si idem. ad l. aquil. & communem dicit Marti. in l. si in rixa. nu. 15. de fisco. l. 1. est, quis omnes isti actus tendunt ad eundem finem Sai. in d. l. qui de crimine. nu. 15. in d. l. nunquam. & idē pro vno reputandi sunt licet pro modo circumstantiarum, modo in eod. iur. modo remittatur pœnæ rigor.

Nec huic distinctioni obest exemplum supra relatam de eo, qui in consilio expulso seipso hominem occidit. Hoc enim idē contigit, qui reij cū homicidij remittendus est, ad iudicem loci in quo occisus homo reperitur, & sic ratione separatarum iurisdictionum crimen fit diuiduum ob offensam vtriusque iudicis, & sic etiam ubi ex eodem facto plura in ipso in fine perpetrata delicta, tunc reputantur diuersa, & produerisuspiciuntur, veluti si committatur adulterium, cum confanguine, tenetur enim tam de incestu quam de adulterio, qua in, fine actus concurrunt duplici.

duplicitas delicti, & ideo adest consensus delinquen-
tis vtroq; respectu, & consequenter de vtro-
que puniendus, iuxta gl.in l. qui de crimine. in vtr-
bo. plurima C. de accuſat.

- 7 Hinc infero in caſu propoſito cum totis appa-
ratibus egreſſus, vt recuperaretur illi, qui capti
fuerant ab hominibus Ciuitellæ nonaurem, ad
conuenienciam armatorum aduerſus Principem,
aut Rempublicam cogendas, eſſe de hac vi illata,
nō vti de pluribus, ſed vti de vnico perpetrato cri-
mine iudicandum, illudque non cadere ſub con-
ſtitutione Sixti Quinti, & ſed ſub alijs legibus, &
conſtitutionibus de vi publi. & de homicid. ſtatutis
tibz preſertim cum prohibitio cauſaſcitatum, ſit
ex eorum genere, quæ ſunt prohibita non per ſe,
ſed propter aliud vnde magis attendi debet fuiſſe,
quam ea, quæ ſinem præcedunt, iuxta vulg. dialec-
ticorum regulam, quæ habet propter, quod vnū
quodque tale, & id magis, & c. Excluſa igitur Bulla
Sixti contra facientes armatas, & cauſaſcitatas, de
alijs Bullis, quæ emanarunt contra homicidas, &
ſtatutos non eſt agendum, cum in ſpecie exi-
pian- tur conſtitutiones per illas inducæ à Conſtitu-
tione Pij Quinti, ita vt neq; iure communis neq;
conſtitutionibus Pontificum comprehendatur iſte
caſus in dicta Bulla, & ideo liberum ſit S. D. N. de
his bonis arbitrio ſuo diſponere non obſtante di-
cta conſtitutione.

- 8 Quantum vero attinet ad ſententiam, quæ eſt
facta mentionem Bullæ Sixti Quinti videtur ex
hoc capite duo eſſe animaduertenda, primum eſt
ita interpretari non debere ſententiam prout, de
iure ferri poterat atq; de iure non poterat ferri
nisi ſuper conſtitutione delicti perpetrati: nō autem
ſuper cuſumſtantijs ſeparatis à prædicto delicto
conſideratis, vt iam ſupra deductum eſt, vnde
concludendum eſt ratione violentiæ publi-
cæ, & homicidij, neque facti, quod habita fuerit
mentio Bullæ Sixti. Nam hoc factum ad qualiſci-
candum principale delictum: nam ex hoc capite
potius poenam augere non auaem, vt eo omiſſo
ſuper circumſtantijs facti ex minore delicto con-
demnaretur, hoc enim ſatis abſurdum, & præter
omnem rationem videri poſſet.

- 9 Secundo loco animaduertendum eſt ſententiæ
ſi verum eſt exemplum inhiſtratum non videri
refreſcū D. Io. Antonij continere conſtitutio-
nem bonorum, nā in parte diſpoſita in qua de-
clarat D. Io. Antonium poenam in monitorio con-
tentas incurſiſſe diſtinguit eius perſonam ab alijs
complicibus, & vti hijs verbis, videlicet ducatorum
triginta millium quo, ad dictum Illuſtriſſi,
D. Io. Antonium. Quo vero ad alios ducatorum
milie pro quolibet, ex illis vrbz, & toto ſtatuto
clementiſſe conſtitutionis, priuationis, & publica-
tionis, & c. quæ vltima poena videtur referre
quo ad alios non quoad D. Io. Antonium, & licet
alia forte fuerit iudicium in eo eſſe negari non
poſſet, ſatis ambigue concepam fuiſſe, ſi noluit
etiam bona D. Io. Antonij confiscare, nec refert,
quod poſſet i cum condemner in poenam capitis,
quia ſimul ſtare poſſunt vt, & capite damnatus
fuerit, & nihilominus bona publica non fuerint
ſed neque ſuppleri poſſet ſententia ex monitorio
cum in eo extet eadem diſtinctio perſonarū iſdem
verbis concepta, ſed hoc ex abundanti dictū
eſſe volo.

- 10 Vnam autem omnittendum non videtur Bullæ
Pij Quinti, quæ eſt iuris communis correctio, &
contra ea de ſeudis admittere debere interpreta-
tionem paſſiuam à iure communi cū itaq; deuo-
tiones, quæ, vel ob ceſſationem præſtationis ca-
nonis, vel ob pacta non ſeruata, vel ob delictum

commiſſum intelligitur locum habere Papa, vel
alio quouis decreto Domino volente, & accepta
te, Abb. in c. cauſam, quæ. in ſecundo. colam. final.
de iudic. Aret. conf. 77. num. 6. la. in l. non eo mi-
nus, num. 3. C. de precibz Fulgoſ. & la. in l. cum hi,
ſ. eam tranſactionem, num. 3. de tranſactionibus,
Put. deci. 3. & 4. de exceptionibus & ſuit reſcriptum
cord me in vna Ceruſen Bonorum 4. Maii 1575.
& probatur in l. 3. C. de iur. ſymph. vique debemus
dictam conſtitutionem interpretari, vt mi-
nus quam fieri poſſit legat iurisdictionem, & dimi-
nuat ſummam Papæ auctoritatem, & tunc in hijs
deuolutionibus locum habeat ſi Papa ea acco-
ptare voluerit.

- 11 Neque verſimile eſt ſublatum hoc Papæ arbi-
trium cum plerumq; Sedi Apoſtolice interſit
has deuolutiones non acceptare, & ex contraria
interpretatione ſapienter fieri, vbi lex eſſet
damnoſa Eccleſiæ, & valde iniqua, & quāuis con-
ſtitutio excluſiua omnem declarationem, & velit
iſto iure incorporationem fieri hoc totum intelli-
gendum Papa volente; nam eſt deuolutio iſto
iure ſit, ſemper tamen requiritur ſententia ſuper
deuolutione, & priuatione, vt tradit Alex. poſt
Bald. in conf. 124. nu. 2. lib. 1.
- 12 Verum huic conſiderationi in propoſita facti
ſpecie obſtare poſſet, quod iam præceſſit decla-
ratio per ſententiam latam, verum cum mihi præ-
ſupponatur eam non fuiſſe realiter executioni,
demandatā, & vi dixi ſit concepta verbis parum
apiſ, ad inducendum bonorum D. Io. Antonij pu-
blicationem poſſet S. V. indulgere huic nobiliſſi-
mo, vbi eadem bona peruenire, vbi ante perpetratum
delictum repaſcerent abolita prius ſententia,
& eo in integrum pleniffime ad omnia reſtitu-
to, & ita cauſaſcitatio ſemper, & c.

In eadem cauſa aliud Votum.
Illuſtriſſi. D. Card. Jo. Blanchetti. La terza.

- 13 De plurius agendum videtur iuxta memoria-
le factū ad me tranſmiſſum. Vt primo dubi-
tatum an ex perpetratis per Illuſtriſſi, & Excellen-
tiſſi. D. Io. Antonium Vrinum in Caſtro Ciui-
tellæ, (quæ vtriuſque ſunt breuiſſis caſis non reſe-
ro) vnum aut plura dicantur reſultare delicta,
ita vt p. o. omniſibus ſigillatim, vel vnicui tantum
delicto ſi licet homicidij vgnat puniendus. Super
quo dubio placei mihi Reuerendiſſimi D. De-
ciani Roræ. Indubitata enim eſt conſuetudo,
quando vno, & eodem tempore plura commit-
tuntur delicta, ad eundem finem tendentia, pro
vnicui reputantur, vt per Cyn. in l. 1. C. ſi reus, vel
accuſ. mort. fuer. Bald. in aduerſus, nume 7. C. de
furt. Aret. in ſi. de except. in princip. nu. 12. verſi.
& eſt ratio, Marc. Ant. Blanch. in præ. crim. 9.
viſiſindij, num. 155. vbi dicit eum qui vno, & eo-
dem tempore duos interfecerit non comprehen-
diſub ſtatuto excluſente Bannitum, pro duo-
bus homicidijs à facultate ſe redimendi infra an-
num.

- 14 Placeat etiam mihi, quod ſententia non cōdem-
net Excellentiſſi. D. Ioan. Antonium in poenam
conſiſcationis Caſtrorum illorum, quia in ſenten-
tijs forma non materia eſt attendenda, Bald. in l.
1. num. 2. C. de re iudic. ſecundum autem ſi omni
ſententiæ appareat iudicem voluiſſe ſeparare per-
ſonam Excellentiſſi. D. Ducis ab alijs ipſi nomi-
natis.

Primò, quia dum pronunciat omnes incidiſſe
in poenas in monitorio contentas, procedit decla-
rando verba relatius ad monitorio, videlicet duo-
cat. jo. millia, quoad Illuſtriſſi. D. Io. Antonij, quo
veto

verò ad alios ducar. 1000. pro quolibet, & et illi ab
vrbis. Dicitur. n. illa, videlicet, declarat mentē iudic-
is volētis separare p̄onas delinquentiū. Ruin. cōf.
24. nu. 1. lib. 1. Paris. cōf. 52. nu. 2. lib. 1. & clarius
declarat ex sequētiū verbis (vno verò, quā sūt
aduērsarie iud.) magis placet ponderando, quod
iudex condemnando leparatim procedit, relin-
quendo autem mandatum de illos capiēdo con-
iunctum loquitur, & licet forsan iubeat hanc
et, & qualitas personarum non videatur ma-
teriam restrinģendi partē, quā coadunatā a maiori
flante felicit. Sixti V. imponit p̄nam confiscationis
omnium bonorum. Secundo, quia p̄nam
confiscationis Calistum non poterat applicari
alijs de quibus in sententia. Tamen certum est in
iure sententiam esse stricti iuris, nec plus operari,
quam ex ipsa necessario inferatur. Alex. cōf. 28.
c. cōf. 164. nu. 1. lib. 7. Caput decif. 148. nu.
5. par. 3. cum iugiter inferatur in parte condemnato-
ria nullum t̄xum faciat de Calistis D. Ducis,
non potest t̄x ad inferri ipsum condemnatum in
p̄nas confiscationis dictorum bonorum, & Ca-
listum.

15 Nec obstat, quod in narratiua hoc dicatur, quia
in condemnatoria hoc non legitur. Debebat in-
iudex, qui in narratiua hoc expressit ad distingue-
re causam penam in dispositiua, t tradit Bart.
in l. Lucius, qm habebat illud Sententia qd Tre-
bell. & in l. si fideiusor. ff. de iolur. & cum sepa-
ratim in condemnando personas voluerit procede-
re sibi impuler, quod suam concepti sententiam,
ita vt D. Io. Antonius non reperitur condemnari,
sententia enim debet esse clara, quia reiciat, non
quod inducat ambiguitates, Abb. in cap. sicut, de
re iudic. quod etiam videtur dicere de monito-
rio, cum contra monitos non coniungit, id est di-
uisum penam si impulerit, & ex quo condem-
natio sequitur fuit, ideo cum Model. Dux ibi pe-
na confiscationis suorum bonorum non fuerit mo-
nitus, nec in sententia reperti: condemnatus
non video quomodo non veniat restitutus ad
possessionem suorum Castorum.

36 Curia (secundum dubium) an Bulla Sixti Quinti
comprehendat vasallum immediate subiectum
Sedi Apostolicæ exinveniem delinquentem à Cu-
ria loci eidem S. Sedi Apost. immediate subiecti
suae meliori iudicio credere hunc casum non
comprehendi indistincte, sed sub distinctione.
Nam aut qui detinetur in carceribus est ex delin-
quentibus contra quos emanatur c. confisurior, &
hunc casum credemus comprehendere, quia cum
Constitutio primo mandet, quod si tales capian-
tur ad carceres ducantur, & Magistratibus Roma-
ni Populi tradantur: Postmodum vero prohibeat
captos, scilicet, & quancunque custodiam effugit
per uniuscuiusque dictionem quancunque videtur
comprehendere et custodiam etiam loci immediate
subiecti Sedi Apostolicæ, tum quia alius facile
fieret fraus legi, tum etiam quia cum sit prohi-
bitum facere illis facinorosis hominibus ceterat
etiam prohibitum ille modus nam quando lex ali-
quid prohibet prohibere etiam ceterat omne id
per quod à prohibitioni perueniri possit c. cum
quod de reg. iur. in 6. Præterea cum huiusmodi
homines sint declarati hostes, & rebelles S. Sedis
Apostolicæ de iure communi, si quis dolo malo
fecerint, ne in manibus suorum Magistratum per-
uenire incidit in crim. l. a. & maiest. l. 4. ff. ad leg.
Iul. maiest.

17 Si autem carceratus reperitur ob delictum commissum in Dominum suum, tunc credo Bullam hunc casum non comprehendere, quia et si ad quietem publicam recipiat, tamen non omnes ca-

sus amplectitur, quibus illa perturbari possit, sed ad illam perturbacionem impetiri tantum, quæ refugio, & fauore præstato baptisitis oritur conuicti. Nec dicendum videri Papam voluisse indistincte reum malefactoris cõstitueri delinquentem in vallallum suum cum contra personas, & alios DD. inferiores non dicatur committi crimen, læsæ maiestatis propter carcerati violẽtiam librationem, laion in l. §. primo videretur, *num. 16. ver.* prætaxam conclusionem, si quis iudice non obsequi.

13 Circa tertium super validitate sententiæ, &
quia fuit laica contra minorem indefensum non
F datur curatore regula et pro Excellentissimo Do-
mino Duce, quod sit nulla, Li preses vbi glossa
& Salve. nu. 7. C. quomodo, & quando iud. Cres-
cent. dec. 207. A. hac regula non videtur rec-
tendum propter verba Bullæ comprehendentis
minorem, quia nihil innovare videtur circa mo-
dum procedendi.

In eadem causâ Votum Organi. La Quarta:

Cum in delictis spectari solet animus, qui dicitur distinguere maleficium I. verum est, & liquetur in principio de sur. parer ex proposito facti ferie coadunatione in armatorum per illustris D. Io. Antonium Vrsinum non fuisse ordinari aduersus Principem, vel Republicam, sed aduersus homines Ciuilem ad liberandum. S. eximio non suos subditos, quos sub preteritu perpetrati abiegitis criminis carceribus impetrari, ideoque delictum ab eo commissum non comprehendit sub Confit. fel. record. Sixti Papae V. contra caualcatas edita, sed potius subici prenis Confitutionum contra Bannitos, & obuiares Curiam per eundem Papam renouatam, ac consequenter prenis S.D.N. liberam bonorum D. Io. Antonij Fisco applicatorum dispositionem remaneat.

30. Et enim communiter receptum est, quod quando vnum crimen ad aliud fur ordinatur, si eodē tempore, & non per interualla facta cōsumi neque delinquentem diuersis prenis affici, sed illa duntaxat, quæ pro finali delicto imposita est, Bart. in l. illud §. si idem, ff. ad leg. aquil. Bald. in l. aduersus C. de fur. Bald. de vbal inter crim. crim. cons. 10. C. 1. lib. 1. Veronem cons. crim. 77. circa med. nam licet, vnum quoddā; crimen habeat principium, & finem, tamen ratione cōtinationis plura delicta pro vno reputantur, & ratio est, quia quando cūctus terminatur ad vnum finem, vbi sunt duo propter vnum, adeoque tribuque vnum tantum, Bald. in c. 7. in iuria. nu. 71. de pace iura. firmat. & ita cōmuniter obseruari testatur. Maius in cap. ea. quæ nu. 24. extra de pac. in cōtinenti autem, & abscque vteruallu dicitur factum, quando nulla inter capedines adeū certitudo est quo tēper intelletus in maiorem partem accipitur ad fauor rei, ita Bald. in l. diuortio nu. 4. ff. solut. matrim. Alex. cons. 115. num. 4. lib. 1.

21 Cum impio et blutifido D. Jo. Amqnois conu-
 pta maris carceris effigieret deretno in eis ex-
 mui, et Praefectum loci occidi mandauerit non
 potest dici aliam prenam, quam efficationis car-
 cerum, et exepionis aui homicidii incurrile glo-
 in loqui de crimine. De accusa. Bart. in l. infici-
 do. §. si quis in fine de furt. cum alleg. per Marik in
 praef. §. quo complemento. num. 15. et in §. 3. quia
 num. 37. vna liquet de poena cōfunditur cum alia,
 quia vix dixi collectio armatorum fuit facta pro
 liberatione carceratorum et homicidio commit-
 tendo contra auctorem carcerationis.

22. Inaque prela de qua in Constitutione de casualitatibus p. occidit quando coadunario fuit simplex tota, nec aliud delictum fuit sequutum propter quod illa fuerit contrita pro quo factum, quod verba maxime p. pena intelliguntur in casu simplici de hoc legatum delegat. i. Doct. in l.2. in prin. ff. de verb. oblig. ne alias delinquant quis diuersis penis afficiatur contrahentibus si de accus. cap. ar. si cle. tit. 5. de iudic. Bar. in l. quid ergo p. pena grauior. num. 3. ff. de his qui non. infam. & ne in eo puniatur ad quod delictum non fuit ordinari. Signor. conf. 71. num. 17. p. out videmus quod prodens patriam non odio Principis principaliter, nec vt Curia ei auferatur, sed ad alium finem non incurrit et in l. xix. maiestas. Salye. in l. fallaciter. num. 2. C. de abol. sequitur Aret. in f. interdum. instit. de hered. quae ab intest. A. ym. conf. 6. num. 79. quia principale propositum semper attenditur. Li quis nec causam ff. si cert. pet.

23. Ex quibus cessare videtur omnia de quibus per glof. & Doct. in l. vnam. de priuat. delict. nam licet qui rapuit excedit, & occidit teneat vt bonorum raptum iniuriarum, & laquid. tam hoc demum habet locum quando non ad eundem effectum neque eodem inperu delicta commissa sunt, Maria. d. c. ea quae. nu. 16. in fine vbi uis uersum in eadem delictorum specie, tunc enim delictum delicto aggrauatur, vt pote homicidium homicidio, id eoq. Doct. de cident quod si duobus homicidiis commissis quis sit decapitandus, si duo commiserit licet pro vno penam soluerit, pro secundo capite plectitur non autem quando delictum homicidii grauius ex delicto alterius speciei quod est diuersum, & propter ea de diuersis ad diuersum non est faciendum l. i. p.

24. Non potest autem in dubium reuocari quin Conditurio publicata contra homicidas, & obuiantes Curiae inter hoc casu, quo exemptio facta fuerit a Curia loci mediate subiecti Sanctae Sedi: na ex eius probemio in quo continetur causa finalis appar. ei Papae prospicere uoluisse vt optata quies, salus, tranquillitas, & securitas subditis suis redderetur quod equidem fieri non poterat nisi omnes intra fines diuonis Ecclesiae existentes complecteretur cum Castra mediate, & immediate iurisdictioni Sedis Apostolicae subiecta sint inter se ita connexa vt, impossibile sit imaginari distinctionem vnius casus ab alio circa legis elusionem. Proinde cum dispositio sit generalis venit generaliter intelligenda neque vllam recipere possit restrictionem aduersus verborum proprietatem, & si verferetur macula obliuio, quanto minis in fauorabili ex quo omnia castra trahi solent etiam contra personas principatus vbiuolunt non essent privilegia in illo casu in quo loquimur dispositio generalis. Dec. in l. 1. num. 6. vbi tertio nota. C. de cden.

25. Sed tanto magis cum in ea legatur toties repetita clausula, mediate, & immediate subiecta, ex qua exiit dispositio in reno colligitur vulgata. l. Baifras. ff. ad rebell. marmarum. in illius parte exequi uia tam semper, & vbiq. per omnia loca praedicta ab omnibus inuolabiter et publicari, & obseruari, ponderando verbum, vbiq. iuxta not. in tit. de vlt. cap. in prin. infir. & in l. i. vbi glof. ff. solut. marim. & alia omnia loca praedicta quae sunt relictua, & preparata praecedentium secundum Bar. in l. 1. ff. hoc edicto. ff. de postul. in l. qui liberis. s. hae verba. ff. de vulgar. & pupilla. r. vnde cum debeac ab omnibus inuolabiter obseruari vbiq. vtiq. etiam in locis mediate subiectis.

26. Nec in contrariis facit quod obseruatio videat

tur respicere animaduersionem in bananos, & alios, non autem eximenes a Curia, quia cum Bulla in generali tunc dispositionis parte generaliter loquatur, id eo generaliter venit intelligenda i. renois iudem terminis, videlicet de mediari, & immediate subiectis locis, & personis, & hoc quidem vt finem suum recipiendum saltem, & quem publicam consequatur, vt bene per And. Gayl. de pace. pub. lib. cap. i. num. 9.

27. Non obstat quod poena criminis laesae maiestatis inposita contrauentibus non eueniat delinquentibus extra Curiam mediate subiectam Ecclesiae, quia impositio poenae laesae maiestatis, & aliorum non arguit necessario citius incursum laesae maiestatis, Boss. de crim. l. x. maiestas. num. 62. & etiam potest dici offensa maiestatis Papae respectu superioritatis, quam à se nunquam superius Princeps abdicasse intelligitur, Alex. in l. filio quem pater in fine de liber. & posthum. cum clausis per Boss. tit. de crim. laesae maiestatis. num. 99. cum seq.

28. Circa processum validitatem, & intellectum sententiae declaratoriae latae contra Illustrissimum D. Io. Antonium Vrsinum non infuso, vnum tamen addam quod cum praesupponatur ipsum fuisse minorem necessarius sibi inquisito vel accusato dario curatoris qui assisteret liti, & causae ac praestaret in ea auctoritatem alias processus, & iudicium est nullum, Lela. cum, & ibi post glo. Cyn. Alber. Bald. & Salye. C. de aush. praeb. sic si non interuenit citatio formiter exequi, quae tamen est necessaria ad hoc vt inquisitus possit poni in Banno. Bal. in l. i. in fine. ff. si quis vis dicens. non obtemp. per mor. in Clem. pastoralis. de iudic. & late declarat Boss. de cit. num. 1. cum seq.

A D D I T I O.

29. A plura delicta. Regulariter delicta plura diuersi generis siue ex intervallo siue incontinenti committantur pluribus poenis plectuntur, & quando ex intervallo commissa sunt, tunc succedunt plures poenae citis, quod sint eiuodem generis ea erit quod fuerit commissa ad eundem finem, & effectum. Quod si plura delicta eiuodem generis fuerint commissa eodem tempore, & tunc, A vnica tantum imponi possit poena. An vero plures, controuersia est inter Doctores, prout haec omnia videri possunt bene declarata per D. meum Farinac. in sua praed. crim. par. i. tit. de delict. & poen. q. 2. num. i. & seqq. in qua attinet ad punctum propter quod questionis in quo Illustrissimus, & Praeclarissimus Praesules isti vtrum dederunt, firmissima est conclusio, quod quando plura delicta diuersi generis committuntur ad eundem finem, & effectum eodem tempore, tunc vnica tantum imponi potest poena, vt bene patet explicat idem D. meus Farinac. vbi sup. num. 19. & seqq. Verum id quod in proposita facti specie dubitationem facere videtur, est quod isto casu licet vnica tantum imponi possit poena, imponenda tamen est ea quae maior est, non autem quae minor, etiam quod illa minor sit poena principalis delicti ad cuius finem alia delicta praordinabatur, prout videtur de mente D. mei Farinacii in d. q. 2. cod. num. 19. vbi dixit quod maior delictum absorbet minus, & vnica tantum poena scilicet maioris delicti imponi potest, ad quod faciunt etiam tradita per Decian. in trad. crim. lib. 2. c. 4. num. 19. vbi dixit quod licet, quando quis vulnerat cum armis poena tantum vulneris, non autem poena delationis armorum puniri debeat, eo quia arma deferrebantur ad finem vulnerandi, Hoc tamen non procedit quando poena dela-

delationis armorum esset maior quam vulneris, prout est hodie in deferentibus Archibuscis, Tunc enim inquit ipse imponitur pena maior delationis Archibuscis, non autem vulneris, quousque ad effectum vulnerandi Archibuscis deferretur, & credo, quod bene dicat, & ita apud nos quoniam servatur: quod si, quis aliquem vulneraverit cum Archibuscis, licet vulneratus non obierit, condemnatur tamen vulnerans in poenam mortis iuxta formam Constitutionum Apostolicarum pro delatione Archibuscis, licet contrarium consulendo tradiderit Cephal. in conf. 242. nu. 41. & seq. lib. 2. volens, quod pena delationis Archibuscis confundatur cum pena vulneris, quae erat minor, de qua re vide etiam, quae scripsit, D. meus Farinac. in ead. sua praet. crim. par. 1. in tit. de var. ac divers. crim. quaest. 106. & seq. & sic dubitabilis videtur resolutio, de qua in praemissis votis cum secundum hanc declarationem videretur forsitan imponenda poena Bullae Sixti V. contra facientes causalatas, & armatas, quae videtur maior, ex quo bona confiscata non eximur, à dispositione Bullae Pii V. de non insecundandis, non autem poena Bullae eiusdem Sixti V. contra bannitos, & c. quae videtur minor ratione praedicta. Sed certe praemissis non obstantibus in occurrenti casu non erederem recedendum à resolutione tantorum virorum, quos credendum est omnia cum maturitate, & prudentia considerasse, ac recripsisse S. D. N. Clemens. VIII.

In casibus. Ad hanc materiam vide quae scripsit, D. meus Farinac. in sua praet. crim. par. 1. tit. de inquisit. q. 7. num. 44. & seq. ubi etiam disputat, & distinguit plures casus, an scilicet, & quando delictum in viuo territorio inchoatum, & in alio perfectum possit puniri à iudice inchoati delicti, An perfecte.

Inquest in personam. Hae distinctio Jacobi, de Arena reprobatur per Dyn. Alben. Bart. & alios relos per D. meum Farinac. in sua praet. crimin. par. 1. tit. de delict. & pen. q. 22. nu. 9. & seq. ubi distinctiones facere has contrarias conciliat optiones.

Sixti Quini. Vide, quae dixi supra in additione littera, A.

Medie subiecta. Declara, vti in praecedenti voto Illustrissimi Patriarchae Seraphini, vti videlicet non comprehendat eos in quos sunt alienata feuda, vti feuda maiora, prout sunt Ducatus Ferrariæ, Parmæ, & Urbini.

Non dato Curatore. Hae conclusio est verissima in iure, sed in practica, & praeteriri quando proceditur in contumaciam, minime tenetur, licet de hac consuetudine testantur Anton. Columban. in tract. procedendi in controuersis criminalibus art. 171. & 173. & seq. Boer. dec. 63. num. 6. ad finem, & nu. 10. Ang. de malefici verbo compaue. runt. & consuetudine totum nu. 8. ubi quod est quasi ridiculum dicere contrarium. Cafon. in practica. crim. fol. 66. Mart. B. unus. eod. in 4. nu. 8. Boff. in tit. de confes. num. 69. Clar. in pract. §. final. q. 10. in prin. & q. 55. vers. vltimus potest. Menoch. de arbitrio lib. 2. cas. 268. nu. 2. in Ioseph. Ludouic. dec. Lucen. 17. Vrsill. ad Afflic. dec. 208. num. 3. in fine Decian. conf. 18. nu. 130. in fine lib. 1. idem Menoch. conf. 93. post num. 149. lib. 1. Sforz. Odd. de restit. in integr. par. 2. quæst. 65. num. 13 in 1. ca. superius quod tamen Flamin. Carar. in practica interrogando. reor lib. 1. c. 3. nu. 4. & 5. Anton. Scapp. in tract. de iure non scripto lib. 5. c. 47. num. 1. & seq. ex quibus negari non potest, ita, se habere generalem consuetudinem, quae possit procedere in Prouincia Marchæ ex eod. Acgid. lib. 4. c. 17.

Proposita hæc cautè in Camera Apostolica de ordine Clementis VIII. Summi Pontificis die 13. Ianuarij M. D. XCVI. (prout audiui) fuit resolutum delicta per Vtrinum commissa contineri non sub Bulla Sixti V. de armatis, & causalatas, sed sub Bulla eiusdem Sixti Quini contra Bannitos, & c. sic bona confiscata occasione praemissorum delictorum non subiacere Bullae Pii V. de non insecundandis, & propter eam Sanctiss. Pontifex eidem Vtrino liberam fecit gratiam de omnibus poenis corporalibus, & confiscationis bonorum ex causa praedicta incurris.

ILL. MI D. CARD. LIS SERAPHINI.

Parmen Status. Veneris 5. Martij 1592.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probatur praesumptionibus; & coniecturis, dummodo sint approbatae à iure, & ad eundem finem concurrentes, quando agitur de successione, dubitaturque an filij nati, sint legitimi, vel naturales.

S P M M A R I V M.

Matrimonium presumptum est illud, quod ex praecedenti praesumptione per verba de futuro, vel subsecutione, vel annuli inuentione, & subsequenti copula contraxerunt, & c. num. 1.

Matrimonium probatur, praesumptionibus pluribus tamen à iure approbata, & ad eundem finem concurrentibus, quando agitur de successione masculinorum legitimorum naturarum, & de legitimo matrimonio praeteritum, & c. num. 2.

Praesumptiones plures à iure approbatae, ubi infirmal concurrunt, vnde ex illis regulari plene, & indubitata probatio, num. 3.

Matrimonium probatur praesumptionibus, etiam quod contra de concubitu ab initio, & de disparitate personarum, nu. 4. ubi tamen quod illa casus fortiores, & plures requiruntur contrariae, & c. nu. 5.

DECISIO LXII.

F Vir dubitarum, an in casu, de quo agitur, nēpe ad effectum iacceptionis sufficiat matrimonium praesumptum, & an probetur, tale matrimonium. Quod dubium quantum habet duas partes, tamen causa non fuit discussa, nisi super prior parte, & licet dubium sit conceptum, de praesumpto matrimonio, tamen intelligendum non est in ea significatione in qua Doctores Canonici capiunt matrimonium praesumptum; quod est illud, quod ex praecedenti praesumptione per verba de futuro vel subsecutionem, vel annuli inuentione, & subsequenti copula contraxerunt, quod ex iuris communis dispositione, ante Concilium Tridentinum habebat omnes effectus veri matrimonij, vt per Praepos. in cap. 1. nu. 26. de sponsalibus, in c. de illis, nu. 3. & in qui fidem, ou. 1. & c. veniens, nu. 3. eod. tit. & c. finis, de coniug. leprosi, & ideo praecedente praesumpto, & eod. durante aliud contraxerunt, ut dicitur matrimonium de facto, & prima est vna, & altera secunda, & c. is qui fidem, nu. 3.

Sed est intelligendum de eo matrimonio, quod pro-

probat per plures præsumptiones à iure approbatas, & ad eundem finem concurrentes, An scilicet possint constitui e talem probationem, quæ sufficiat in casu isto, in quo expresse ad successionem vocantur filii masculi legitimi, & naturales, & de legitimo matrimonio procreati verè, & non ficti, & quidem pro parte Dominorum de Rangonibus admitteretur regulam esse pro affirmativa ex glo. in caplar. or. qui fil. sint legit. quam sequitur Gemin. conf. 27. quod plures filii per Ror. approbati veluti in causa Mediolanensi illegitimitatis de anno 1558 coram bo. me. Domino de Rubcis, & in Cæsaraugustana de Murata coram bo. mem. Domino Bubalo, & in pluribus alijs causis, quando scilicet nõ agitur de fœdere matrimonij principaliter, sed incidenter ad effectum successionis, & fuit doctrina Innoc. in c. ex parte. nu. 4. quem alij sequuntur de testit. spoliat. Bald. in l. filium desinimus de ius qui sunt filii, vel alie. iur. & tradit Peregr. decif. 66. lib. 1. Put. decif. 73. lib. 2. & in terminis vocationis filiorum natotum ex legitimo matrimonio, Dec. conf. 135. colum. fin. Paris. conf. 11. nu. 13. lib. 2. & similis erat substitutio in prædicta causa Mediolanensi.

3 Neque ab hac opinione est recedendum, cum clara sit iuris conclusio, quod vbi concurrit plures præsumptiones à iure approbatæ, tunc ex illis resultat plena, & indubitata probatio, vt per Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 36. nu. 3. & quæst. 3. & nu. 4. quod etiam procedit aliquibus casibus in concursu plurium præsumptionum hominis, prout in quæst. 40. late deducit.

4 Sed conabantur informantes euadere regulam hanc limitando eam, vt non procedat quando constat de malo initio prout licet, in quo dicebant fuisse initium à concubinarum. Item vbi adest magna disparitas personarum, vt in casu isto, tamen quod attinet ad concubinatum de eo non collati sed solum de adulterio ex confessione Bernardini. His tamen non obstantibus Domini dixerunt has circumstantias non facere, quin simus in casu regulæ, licet faciant, vt plenior, & efficacior probatio requiratur, & ita procedunt allegata ex Socin. ian. conf. 56. nu. 36. lib. 2. & decif. Verall. 210. part. 1. cum alijs, non enim excludunt, quod per plures, & fortiores coniecturas non possit haberi concludens probatio, etiam concurrentibus istis qualitatibus, vt colligitur ex decif. Mohedan. 181. & Chifan. 57. & fuit vltimum Venera Legitimitatis coram R. P. D. meo Pamphilio, in qua necesse fuit deuenire ad concursum circumstantiarum, & præsumptionum pro habenda veritate, & licet in ea fuerit pronuntiatur pro non matrimonio id fuit ex eo, quod præualuerunt præsumptiones pro ista parte.

5 Non obstant verba illa in fidei commissio appo- sita, de legitimo matrimonio procreati verè, & non ficti, quia fuerunt appo- sita excludendos legitimatos per subsequens matrimonium, vel per recipiunt Principis, non autem ad arctandum ad dandam probationem, quam sit ea, quæ de iure admittitur, & per quam concluditur ad verum matrimonium, & non ad fictum, cum fictio sit veni- riari contraria. Cætera quæ deducuntur per informantes magis pertinent ad secundam partem dubij, scilicet An sit probatum tale matrimonium, & ideo de his erit particulariter agendum.

ILL. M^{te} D. CARD. LIS PAMPHILII,

Eugubina S. Petri, Veneris 13. Martij. 1592.

ARGVMENTVM.

Testes ad perpetuam rei memoriam exa- minati parte non citata non faciunt fidem, prout nec instrumenta non recog- nita probant, & An, & quomodo fieri debeat dicta recognitio vt probent.

S P M M A R I V M.

Testes examinati parte non citata non probant, nam 1.
Instrumenta non recognita, nullam fidem faciunt, nam 1.
Instrumenta, quomodo parte opponente recognosci debeant, nam 1.

DECISIO LXIII.

1 D Omini dixerunt, non esse adhibendam aliquam fidem testibus exhibitis pro parte Reuerendiss. Do. Episcopi Tuderini, quia fuerunt examinati ad perpetuam rei memo- riam, & parte nõ citata l. si quando. C. de testibus. cap. in nomine Domini extr. eodem titulo per quem Textum concludunt ibi communiter Do- ctiores quod nec etiam faciunt iditium Abb. nu. 14. A. ret. in pr. Felyn. nu. 1. & com. nuncem fiterur Dec. nu. 17. licet ipse contrarium videatur sentire idem etiam voluit Bart. l. maritus. sub nu. 1. lib. 1. Ruyn. conf. 46. nu. 1. lib. 4. Crescen. decif. 2. nu. 4. de test. Accedunt etiam nullitates multæ per informantem consideratæ, ex quibus apparet testes dum receptos contra omnes regulas iuris loquentes in materia testium, vnde fuit, vt nul' um penitus præstent adminiculum, vel præsumptionem, sed sint in totum reiiciendi, Anchar. conf. 64. sub nu. 3. Socin. l. 115. sub nu. 1. lib. 1. Gar. consilio. 89. nu. 41. lib. 2. Mars. sing. 185. Roiland. consilio. 3. nu. 48. lib. 3. Cephal. conf. 65. nu. 17. lib. 1. cum alijs de quibus per Menoch. de arbit. cas. 99. nu. 7. quicquid dicant Doctores in contrarium allegati, quorum dicta forsan possent procedere, si testes vnum tantum defectum pate- rant, prout etiam ipsi loquuntur.

2 Addebant etiam Domini, quod de depositio- nibus prædictorum testium non constat nisi per quedam instrumenta exhibita pro parte Episco- pi, quæ nullam merentur fidem, cum non fuerint recognita, Innoc. in cap. 1. de fid. instrum. Oldrad. conf. 227. nu. 6. Socin. conf. 32. sub nu. 1. vers. secunda conclusio. lib. 1. Paris. conf. 115. nu. 4. lib. 4. prout parte opponente debent recognosci, saltem eo modo, quo recognoscuntur antiqua ex adminiculis, vel probando Notariatum eorum, qui illa scripserunt etiam per exhibitionem in- strumentorum eorumdem Notariorum, iuxta decisio. Afflic. 395. Put. decisio. 9. & 13. de fi- de instrum. & decisio. 151. lib. 1. Palcott. de- cisio. 330. cum alijs multis, quæ allegari pos- sunt.

Borgomese Matrimonij. 17. Aprilis 1592.

ARGUMENTVM.

Adulterium committens, viuentē vxorē,
an ea mortua possit, cum adultera ma-
trimonium contrahere, & quid si con-
currat fidei datio ante vxoris obitum,
& quomodo, præsumentur, & qui filij
censendi, sint legitimi, fidei datione
non probata, postea sequuto matri-
monio.

S Y M M A R I U M.

*Adulterium solum præcedens non impedit matrimonium cū
adultera n. 1.*

*Adulterium solum ad hoc vt inducatur impedimentum con-
trahendi cum adultera, & dirimat coniugium non suf-
ficit nisi viuentē coniuge sit ad mixtum cum matrimonio
de facto cum adultera contracto, vel fidei datione de adul-
tera ducenda, vel in mortem coniugis, vt datur locus ma-
trimonio contrahendo machinarum fuerit, d. nu. 1. vbi quod
ad hunc effectum illa copulatio requiritur.*

*Matrimonium in facie ecclesiæ celebratum ad hoc vt dirima-
tur requiritur plena probatio, num. 2.*

*Testes examinati parte non citata non probant etiam, quando
proceditur ab ordinario ex officio, d. nu. 2.*

*Confessio coniugis super fidei datione de ducenda adultera,
viuentē vxore, non probatur per testes singulares, nu-
mer. 3.*

Testes singulares non supplentur ex numero n. 4.

Confessio quando probatur per testes singulares, n. 5.

*Mulier non admittitur ad testificandum in causa matri-
monij vbi agitur de illo dirimendo n. 5.*

*Matrimonium legitimi contractum, vt dirimatur requiritur,
vt testes sine omni exceptione maiores, & probationes cla-
re, d. nu. 5.*

*Probationes in causis matrimonialibus debent esse conclu-
dentes, prout in causis criminalibus, n. 6.*

*Transumptiones due, vel plures non coniunguntur ad facien-
du m pl. nem probationem in causis matrimonialibus, quā-
do agitur de matrimonio dirimendo d. nu. 6.*

*Probationes, seu plures presumptiones coniunguntur in cau-
sis matrimonialibus, quando agitur de matrimonio validitate,
d. nu. 6.*

*Confessio coniugis fidei dationem intercessisse de matrimo-
nio inter eos contrahendo etiam concurrente rumore vi-
cine non operatur ad dirimendum matrimonium, n. 7, et
num. 8.*

*Confessio coniugis super fidei datione, an, & quando emanat
nisi tempore non suspecto, puta ante contractum secundum
matrimonium, & quando certum est coniuges nocte inter
se colligere in odium matrimonij, d. nu. 7, & n. 9.*

*Filij suspecti ex vxore adultera viuentē aditus prima vxore
sunt legitimi, nec legitiuantur per subsequens matrimonium,
n. 10.*

*Filij suspecti ex matrimonio nullo putati, quia ultra copulam
prohibetur fidei datus sunt legitimi secus si dicta fidei da-
tio non probatur, d. nu. 10.*

DECISIO LXIV.

IN ista causa in qua proceditur per contradi-
ctas in Rota habita die 16. Martij proximē
præteriti coram Sanctiss. D.N. CLEMENTE
VII. Laolu capere resolutionem quia informā-

res non satisfecerant difficultatibus, quas ego ex-
citaueram, quæ et pro capienda vera resolutione
præsupposito infacto, quod viuentē Claudia legiti-
ma Camilli Marconij vxore Camillus multis an-
nistabat carnale cōmēricum cū Elisabetha do-
mi etiam reuētia ex qua viuentē similiter Clau-
dia, idem Camillus filios susceperat, & quod de-
functā Claudia, idem Camillus cum eadem Elisa-
bertha adultera matrimonium in facie Ecclesiæ
contraxerat, & quod Episcopus Bergomē visū
libello, seu quælibet apposta die 22. Augusti 1592.
per D. Ioan. Baptista nomine filiorum d. Camil-
li parte non citata ex officio, quosdam testes exa-
minauerat, quorum nonnulli de auditis ab Elisa-
bertha deponēbant Camillum viuentē Claudia de-
disse fidem Elisabethę de illa in vxorem ducenda
post obitum Claudię, & dubitauit de tribus.

Primò, ex quo Camillus viuentē Claudia adu-
lerium cōmiserat cum Elisabetha, an mortua Clau-
dia potuerit eum eadem Elisabetha legitimam
matrimonium contrahere.

Secundo dato, quod ex solo adulterio præce-
dente non prohibetur adulteram ducere nisi etiā
concurreret et promissio siue fidei datio de adul-
tera in vxorem ducenda, An in casu isto promissio
præcedens viuentē Claudia fore præsumenda in-
ter adulterum, & adulteram ex carnali copula, li-
bērorum susceptione, & matrimonio subsequen-
te post mortem Claudię, & ex testibus singula-
ribus, & ex officio per ordinariū receptis.

Tertiò, qui filij ex Elisabetha suscepi legitimi
censendi sint casu, quo ex prædictis non probetur
promissio, seu fidei datio inter Camillum, & Elisa-
bertham Claudia viuentē.

Quibus dubitationibus DD. in ista positione cō-
corditer respondērunt dicentes.

Primò ad primam veram, & communem esse
conclusionem solum adulterium præcedens non im-
pedit matrimonium cum adultera, Zabarell.
& alij in cap. significasti de eo, qui dux. in matr.
quam pol. per adulter. Præposit. in cap. fin. vbi glof.
in verbo, cognouit eandem, cōd. r. Soc. lib. 4. sent.
dist. 37. quæst. 1. art. 4. text. in c. inter cetera. 2. q. 4.
Syluest. 89. q. verb. matrim. eum alijs, quia in ista
materia ad hoc, vt ex crimine nascatur impedimen-
tum prohibens matrimonium contrahendū
cum adultera, & dirimens contractum, regula est
non sufficere solum adulterium nisi viuentē con-
iuge sit admixtum cum matrimonio de facto cū
adultero contracto, vel cum fidei datione de adul-
tera ducenda, c. si de eo, qui dux. in matr. quā pol.
per adulter. cap. relatum. 31. quæst. 1. vel in mortem
coniugis, vt dai etiam locus matrimonium contra-
hendi cum adultera a machinarum fuerit in cap. signi-
ficasti. cōd. r. itaque Præposit. in cap. fin. in primo
not. quod iure censetur istam fidei dationem, vel
matrimonij de facto contractum non impedi-
re matrimonium cum secunda mortua prima, cū
duo ista copulatiue requirantur, et ibid. addit ita
limitari omnia iura in hac materia loquētia omne-
que ita sentire scripsi ibid. lo. And. num. 6. vbi
dixit ad matrimonium dirimendum quod esse con-
iunctum necessariam fidem, & copulam quæ matri-
monium de facto contractum cum adultera, &
copulanti.

Pro resolutione secundæ dubitationis Domini
considerabant in propostis facti specie agi de di-
rimendo matrimonio in facie Ecclesiæ contra-
cto, & propterea requiri plenas probationes, qua-
les non videbantur hic adesse: nam omnis diffi-
cultas reducebatur ad dicta testium, quæ iura exa-
minati parte non citata, quo casu etiam si ordina-
rius procedisset ex officio non faciebant fidem,
Abb.

Abb. in c. 1. num. 1. Felyn. num. 9. de testib. Gabr. num. 39. de test. Bart. in L. fin. nu. 9. ff. de quæst. Gabr. in de citatione. conclus. 1. num. 105. nec aliquid operabatur, quod posset formiter repeti parte citata, quia facta erat modo non probare.

9 Enarrat præterea singulares de auditu ab Elisabetha cum quilibet faceretur neminem fuisse præsentem, quando Elisabetha cum quilibet diceret viueret Claudia Camillum sibi dedisse fidem de illa ducenta. Alex. conf. l. 6. n. 8. s. lib. i. Dec. in cap. veniens num. 2. vñ non obstat de test. Felyn in c. licet ex quodam num. x. eod. tit. Affid. decif. i. 64. nu. 3. & lq. Pur. decif. 476. incip. confessio. 2. Gabri. de test. conclus. i. num. 4.

4 Nec descriptus supplebatur ex numero, quia quādo testes sunt singulares non dicuntur facere numerum, tantum enim probant mille quantum unus. Bald. in Laurisurandi. num. 9. C. de test. Dec. conf. 133. num. 4 & cons. 189. num. 9. Gabr. d. conclus. 5. num. 1.

Ex hac vna ex DD. resultat, quod alias Ro-
ja vna Florin legitimis coram Litra de Pū-
te Januarii 1751. tenuerit contra predictam, pū-
te decem res singulares probati confessionem,
vt per Roland. conf. 32. num. 44. & seq. lib. 2. & alijs
tamen istis resibus non videbatur danda fidei,
quia vltra quod, vt dictum fuit, fuerunt examina-
tione parte non citata non placebat DD. ipsorum qua-
litas: nam quatuor erant mulieres factis viles cum
non potuerat dici omni exceptione maiores ad
matrimonium dirimendum, Dec. conf. 133. num.
4. vlt. postremo, & generaliter omnes erant pec-
tione viles, cum ad dirimendum matrimonium le-
gitime contra dictum clare probationes, & testes
omni exceptione maiores requirantur, c. 1. de cō-
f. & alibi, & licet ex quadam de res.

6 Dicatur præterea alias præsumptiones desumptas ex carnali copula liberorum susceptione, & matrimonio subsequens post obitum Claudiz non esse sufficientes ad præsumendum fidem dationem ad effectum, vt id matrimonium esse dirimendum cum requirantur conclusiones et probationes sicuti in causis criminalibus, vt not. Canoniz. in e. de illo, qui in coniugium, v. f. az. Dec. confil. 133. num. 3. regula enim est, quod in causa matrimoniali cum agitur de matrimonio dirimendo due plures s. præsumptiones non coniunguntur ad faciendam plenam probationem, Alex. confil. 341. num. 4. lib. 2. Dec. confil. 133. num. 3. & confil. 310. Grat. confil. 38. num. 12. lib. 2. licet fecus sit quando agitur de matrimonio validitate: nam tunc plures præsumptiones concedi possunt ad plenam probationem faciendam, Bart. confil. 6. num. 1. & 2. lib. 1. Menoch. de præsumpt. questio. 40. num. 6. & num. 9.

7 *Mortuus factum per vnum Aduocatū, quod
neque confessioni imbarum coniugum esset stan-
dum licet fateretur fidei dationem intercessisse
de dicto matrimonio inter eos contrahendo, &
currete rumor vicinū, cap. super eo de eo, qui
cogn. confang. v. fuz. vbi Anto. num. 1. & 3. Abb.
num. r. & 2. Henric. Boich. Hostien. in summ. eod.
tit. r. & quid iuris pum. 3. verū illud notandum, &
in term. lo. And. in d. cap. fin. de eo, qui dux in ma-
trim. quam pol. per adu. num. 7. verū in foro iu-
ram. iudiciali DD. non putant simpliciter, &
indistincte admitterendum; nam si talis coniugum
confessio emanaret de tempore non suspecto,
verbi gratia ante contrahē fecidum matrimo-
nium, & quando esset certum, quod coniuges nol-
lent inter se colludere in odium matrimonii, v-
illud recideretur, tunc ea confessio resolu-
ret.*

Text. autem in d. cap. super eo & Doct. ibid. lo. Aud. vbi allegat eundem text. loquuntur in aliis terminis, scilicet, quando coniungitur matrimonium tunc facile contra matrimonium possent colludere, & ad confessionem incestus proflire, si iudicio crederetur, Ideo non statetur confessio, & quomais ex vicinio iure coadiuaretur, & d. cap. eo. neque ex tali confessione posset iudex ad dirimendum matrimonium procedere, sed alie plene probationes habenda forent, Hostiens. in cap. retractiones, vbi Abb. num. 3. & prepo. num. 6. de deposi. impub. lo. Brunel. tract. de sponsal. conclus. 19 num. 4. verfic. c. limitatur. Couar. in epit. lib. 4. de re tal. p. 1. c. 4. §. 1. nu. 4. & c.

¶ Ceterum cessante periculo collisionis, si consensio coniugum statim pro matrimonio fieret in tempore non fuisse eo, tunc fuisset ad matrimonium alibi dimmum. Hoc in dictis articulationibus, vbi Abb. num. 8. verbi. ubi autem cessat presumptio fraudis, & Brunel. d. tract. de sponsalibus conclus. 29. num. 4. Abb. in d. cap. super eo. num. 2. Licet in proposito in thematici esse cessant cum non adfuit aliqua coniugum consensio contra secundum matrimonium: nam ista, qua praece debantur haberi ex ore Elizabethae non erant legitime probata.

10 Pro resolutione ultimæ dubitationis Domini distinguuntur tres casus. Primum, de filiis succedentibus per Camillum ex Elisabetha adultera à viuentibus adhuc Claudia, & istos pronuntiantes remanere spurios, & ab hereditate repelli, licet post mortem Claudie Camillus legitimè ex Elisabetha in uxore duxerit. cap. tanta, qui filij sunt legitimæ quasi filii non legitimantur per subiectionem matrimonio. Mar. Soc. conf. 3. num. 44. lib. 2. Secundum, quando filium cum copula probata fuisse fidei datio iam tunc cum matrimonio subiequatur foret iuramentum nullum filij ex eo succiperi legitimè esse non poterant. Tercium, quando probaretur fidei datio, vna cum adulterio, vt in proposito facti specie non fuerat probata, & isto casu filij succedentes ex matrimonio subiectione non inrer Camillum, & Elisabetham post obitum Claudie, & legitimis esse, & in hereditate succedibiles Domini consequuntur.

P E N I Æ.

Perusii Bonorum, Lune 20. Aprilis 1592.

ARGUMENTVM.

Poenae de iure ciuili imposita in l. 1. & 2. C. de secund. nupt. contra foeminas nubes infra tempus luctus, An hodie de iure canonico sit sublata, & quid si statuto caueatur omnino seruandum inter ciues esse ius ciuile etiam, vbi non disponunt.

S F M M A R I P M.

*Toma à loro cinnli lata contra secunda nubentes infra annum
latus per ius canonicum hodie sunt sublati nu. 1.
statutum disponens inter cines ferendum esse ipsi simile omni
ubi illa non disponens non habet locum, quando ius simile
in casu statui per ius canonicum expresse correllum repe-
ritur. num. 2.*

Statutum mandans feruari ius civile intelligitur de iure civili non correcto. num. 2.

Ius civile non dicitur ius correctum. d. nu. 2.

Confirmatio Papae in statuto non dat robur illi loquentibus de iure civiliali per ius canonicum correcto. num. 2.

Poenā de iure civili indulta favore filiorum in l. fymina, & l. hac pñtiali c. de secund. nupt. non censetur per ius canonicum abrogata. nu. 3.

Poenā in l. fymina, & l. hac pñtiali non sunt indulta in odium matrimonii, sed favore filiorum. d. nu. 3.

Statutum trahi non potest in re sua in alieno territorio. numero 4.

Statumeni non habent facultatem statueni extra proprium territorium. d. nu. 4.

Poenā iure civili impositā contra secundo nubentes infra annum luctus non censetur per ius canonicum sublata, quod mulier vivens propter festinat ad secundas nuptias. num. 5.

Poenā, quae imponebatur propter festinationem matrimonii sunt omnino de iure canonico sublatae, & hac est opinio verior. num. 6.

Dilatio infra in text. cap. fin. de secund. nupt. denotat aperte licentiam concessam in qualibet parte anni. d. nu. 6.

Interdum prole considerari non potest in muliere secundo nubente, quando maritus decessit in paribus longinquis, nec fuit reverfus, & non potuit iterum gravidam parere uxorem. nu. 7.

DECISIO LXV.

Proposui dubium, an poenae impositae de iure civili, l. 1. & l. c. de secund. nupt. vendicarent sibi locum contra D. Margaritam de Sancta Cruce, quae infra tempus luctus ab obitu Domini Guidi de Baleonibus primi eius mariti nupserat D. Pirro de Baleonibus ad effectum, ut prioretur hereditate Aistoris illius filij ab intestato defuncti, & DD. concorditer poenas à iure civili latas contra secundo nubentes infra annum luctus per ius canonicum fuisse sublatas responderunt, cap. super illa, & c. vii. extra de secund. nupt. vbi not. canon. Abb. in cap. Ecclesiae S. Mariae num. 15. vbi Felyn. num. 36. & 37. de cons. Co. uat. in epit. lib. 4. de decret. cap. 3. §. 9. num. 5. & 6. Capr. conf. 79. num. 10. & alij quos refert Gabr. tit. de secund. nupt. conclus. 5. num. 1. A. c. propterea non poere D. Margaritae, quod minus in hereditate filij succederet.

Nec placuit DD. quod pro parte D. Gineurae Salviatae opponebatur de Statuto Vibus lib. 1. cap. 24. iubente inter Cives Romanos incolas, & distri Quales, quales prius opponebatur esse DD. Gineuram, & Margaritam feruari ius civile etiam, vbi statuta non disponunt, quoniam respondebatur tale statutum non habere locum, quando ius civile in casu statuti per ius canonicum expresse repebiebatur correctum, ut in terminis voluit Capr. consil. 70. num. 12. incip. et si viso, quem refert, & seq. Gabr. tit. de secund. nupt. conclus. 5. nu. 5. statutum enim mandans feruari ius civile intelligitur de iure civili non correcto, vel abrogato, quia ius civile non dicitur ius correctum glo. in l. fi. vbi Bart. nu. 1. ff. ad leg. Corneliae de fals. Capr. d. eod. 70. nu. 13. vers. nec obstat statutum, & ex his quoque tollebatur alia oppositio de auctoritate Papae confirmantis statuta Populi Romani: nā confirmatio non dedit robur statuto loquentibus de iure civiliali per ius canonicum correcto. Nec propterea sequebatur absurdum considerari pro D. Gineura, quod inde fieret, ut nunquam tale statutum possit habere locum, si hoc tempore ius canonicum foret obviandum nam cum multis in casibus saepe appareat variis modis fuisse dispositi,

rima de iure canonico, & de iure civili, praesertim in materia testamentorum in illis locis, vbi iteruabitur ius civile remanebit illud quidem in viridi obsecrantia, si expresse per ius canonicum non appareat abrogatum.

Nequè de praesenti casu debet fieri extensio ad alios vbi gratia contentos in l. scemina, & l. hac ad statuta. Cade secund. nupt. nam circa istos poenas à iure civili indulta favore filiorum non censentur sublatae per ius canonicum cap. cum consistet de pign. & expresse not. Innoc. quem alij seq. in c. fi. de secund. nupt. Felyn. in d. cap. Ecclesiae S. Mariae. n. 16. vers. prima de claratio de consil. nā ita poenas non sunt appositae in odium matrimonii, sed favore filiorum. Abb. in d. c. fi. de secund. nupt. & nu. 3. vers. fed poenae appositae.

Considerabatur praeterea hereditatem de qua agebatur non esse sitam in Territorio Vibus, & ideo Statutum Romanum ad illam trahi non potuisse. Alex. conf. 16. & conf. 125. num. 1. lib. 1. Lap. alleg. 91. nu. 7. Galat. conf. 49. num. 8. quia statutenon habent facultatem fruendi extra territorium. Put. loc. 35. incip. dubitavi ego.

Et licet aliqui Doctores voluerint poenas à iure civili iniunctas contra secundo nubentes non esse sublatas per ius canonicum, quando mulier nupsit propter festinat ad secundas nuptias idque ob thetitudinem proles, quia si mulier pareret in 10. vel 11. mense post obitum primi mariti incertum esset eui, An primo, vel secundo marito foret proles attribenda glo. in l. decet C. ex quib. cas. infam. irog. vbi Bald. & Castr. & alij relati per Gabr. tit. de secund. nupt. conclus. 5. num. 6. quod in proposita facti specie videbatur militare contra D. Margaritam, quae asserbatur autem duos menses compies ab obitu primi mariti ad secundum matrimonium consolida.

DD. tamen contrariam sententiam veriozem esse censuerunt, quam tenuit Abb. in c. fi. num. 3. vers. sed iudicio meo de secund. nupt. & in cap. ecclesiae S. Mariae num. 15. vers. fed ego de consil. & ibi Felyn. num. 37. Bald. in l. in 1. lect. num. 9. C. de secund. nupt. & Capr. in d. eod. 70. num. 10. in fine, vers. & hoc quod tale ius, vbi ait Innoc. & post ead. Host. & lo. And. in d. cap. de secund. nupt. tenuisse dictas poenas, quae imponebantur propter festinationem matrimonii fuisse sublatas, quoniam sententiam satis probare videtur text. in d. cap. fin. de secund. nupt. ibi infra a tempus luctus natus illa dictio, infra, seu intra, aperte denotat licentiam concessam in qualibet parte anni, Abb. ibid. num. 8. vers. sed iudicio meo.

Postremo in proposita facti specie difficultas cessabat ex ratione considerata per DD. alterius opinionis de incertitudine proles, quoniam D. Guidus Balionus, qui in absentia defecerat in partibus Hedniae, nec fuerat reuersus, non poterat iterum gravidam reddere d. Margaritam, quae post mariti decessum pepererat Aistori, lo. And. in d. c. fi. de secund. nupt. num. 5. vers. ad id quod de honest.

P E N I Æ

Calaguritan pratese Confidentia. Veneris 5, Iunij 1592.

A R G V M E N T V M.

Iudex causarum Confidentialium cognoscens super literis Apostolicis, quibus clau-

clausula sublata sit appositae nulliter pronunciatur.

S V M M A R I V M.

Iurisdiclio iudicis confidentiarum cessat, quando literis Apostolicis obstat clausula sublata. num. 1.

Sententia contra mortuum prolata est nulla. num. 2.

DECISIO LXVI.

Debitu in ista causa, quam proposui extra Rotam de voto tamen Rotae cognoscenda, an sententia per Iudicem Confidentiarum lata contra Iustinum Sanctorum, & Didacum Ximenes, vel Didaci successorem Canonicos Calaguritanos esset iusta, vel iniusta.

1 Didacum omisso capite iniustitiae super quo particulae: vide et voluerunt conformiter censuerunt esse nullam, & reuocandam ex defectu iurisdictionis praeter iudicem, cui in casu proposito obstat clausula sublata posita in literis Apostolicis, quibus impetratis Canonici Iustinus, & Didacus deputati fuerant coadiutores.

2 Rursus, quantum ad Didacum ex alio etiam capite sententia erat nulla, quia lata contra illum iam mortuum, in summa § fin. de re iudic. Spec. tit. de iem. § iusta. nu. 5. verbi, vel quia in contra quem lata est mortuus erat, Gabriel. conf. 56. num. 13. lib. 1. & fuit reuolutorum coram me in vna Vincenti Augustini die 16. Decembris 1558.

3 Considerabatur praeterea, an posset dici nulla ex quo facultas Iudicis non se extendere ad istum casum, sed quia hoc penderet ab intellectu Motus proprii scilicet SIXTI V. Constituentis istum Iudicem confidentiarum, quod requirebat aliorum indaginem cum ex supradictis esset nulla non fuit necessaria ista disputatio.

P E N I Æ.

Calaguritan Confidentiae. A Mercurij 1. Iulij 1592.

A R G V M E N T V M.

Trahitur hic de vi, & effectu clausulae sublatae in literis Apostolicis appositae.

S V M M A R I V M.

Clausula sublata in literis Apostolicis appositae adimit Iudicis aliter in eandem facultatem donec eis per Papamותר operatur. num. 1.

Clausula sublata, in innotescit Iudices prudentes non solent procedere primo, quam per Signaturam Papae operatur eis os. d. num. 1.

Clausula sublata, ubi de ea coram Iudice non opponitur non annulat processum, & sententia inde sequenda valet. num. 2. contra, & verius num. 3. & seq.

Clausula sublata est impedimento reale adimens inferiori iurisdictionem, & reducit illum ad iudicandum in habilitate. & sic de ea, quando cumque opponi potest. nu. 3.

Clausula sublata in habilitate isto iure oblique eo, quod opponatur exceptio aliqua, & nu. 4.

Tapa per derogationem Constitutionis, statuta, & consuetudines non censetur derogare clausulae sublatae, quae tribuit privilegium. nu. 5.

Facultas a Sixto V. data Iudici Confidentiarum licet sit amplissima contra alios Iudices non propter se illam derogat graui specifice, & paritularibus, praeteritis illis, quae habent clausulam sublata. num. 6.

Clausula sublata beneficio non reuocatur, qui non cessatur, si in iudicium tractus, & condemnatur coram super inuoluntaria, & nullitate sententiae commissa. nu. 7.

DECISIO LXVII.

Quoniam Andreas Martini, qui Fisco adhaerebat in hac causa volebat acquiescere Decisioni DD quidie 5. Iunii proxime praeteritis censuerunt sententiam Iudicis Confidentiarum fuisse nullam propter clausulam sublata DD reuertitur in decisio. Quia clausula sublata, laudibus aliter interpretandis, aut indicandi facultatem tollit, quae appositae est in literis Apostolicis coadiutorie Iustini, & Didaci, & illis ita claudis os ut donec, & quousque per Papam aperitur aliquid dicere non possint. Zabarel in e qua diligenter in § quest. de elect. Gundif. de Villadieg. Insignis olim Auditori act. de leg. q. 7. num. 32. Put. decif. 50. incip. eadem die na. 5. item quia erat clausula. lib. 1. Paris. conf. 5. nu. 13. & conf. 18. num. 7. lib. 4. Ruy. conf. 21. num. 1. lib. 1. Ve al. decif. 134. num. 4. pag. 3. & ideò laudabilis stylus seruatur in Curia, vt cum primum de clausula sublata inuenerit non prius prouidet Iudices procedit, quam per Signaturam Papae aperitur os. decif. 18. incip. coram eodem inter miscellanea.

2 Nec refert, si dicatur coram Iudice Confidentiarum non fuisse per eos oppositum de clausula sublata, quasi propter processum coram illo tractum, & sententia inde quassa fuisse. Bart. in l. eleanter. § si quis post. ff. de con. indeb. Bald. in l. non dabitur num. 30. C. de leg.

3 Quia respondetur primo de clausula sublata, quando iocundis; opponi posse eis, sit impedimentum reale adimens inferiori iurisdictionem, & reddens illum ad iudicandum, & procedendum inhabile.

4 Praeterea dicebatur, quod cum clausula sublata inhabilitat personam Iudicis ipso iure absque eo, quod opponatur exceptio aliqua processum erit nullus secundum opin. Jo. And. in addit. ad Spec. tit. de prob. sent. § iuxta super verbo, item est nullatione delegatorum, verbi est excommunicatorum, & lae. de Aren. dispensatione quadam incip. q. 8. seq. Dec. conf. 175 incipit causa num. 2. verbi, sed praemissis minimè obstant, quicquid sibi sentiat Gallus Parafraser, in verbo, valet nam Jo. Andr. sententia est mag. com. Alex. in l. 1. § sublata. nu. 1. & 2. ad Trebel. Rota Genues dec. 104. incipit non mendeatoris. nu. 5. vnde cum in omni iudicio requiratur Iudex actor, & reus, & forus, de verb. sign. & isto agitato coram Iudice Confidentiarum propter clausulam sublata persona inhabili iudicium fuit nullum cum deficeret lex.

5 Minus obstat alia oppositio Fisci, sive Andree Mladharis clausulam sublata appositam in coadiutoris Iustini, & Didaci fuisse reuocandam per Constitutionem Pii Papae III. fuit dictum in ea soluta censi derogari constitutionibus, & consuetudinibus, & ideo non censi derogari clausulae sublata, quae tribuit privilegium, Bart. in extrag. ad repinendum in vers. non obstant. vers. 2. v. o. casu principali. Rip. in c. 1. nu. 55. de rescip. v. 6. Constitutione Pii Papae V. respuit illos, qui vel ante eius editionem receperunt, & retinent in confidentiarum beneficia nisi ceteri dimissione sibi proficiant, vel qui in futurum tale facinus perpetrarint de quibus non erant isti, qui nihil tale adhuc perpetrasse constabat.

6 Facultates per Sixtum Quintum Iudici Confidentiarum attributae sunt amplius similes cetera alios Iudices, & quodlibet Tribunal, quibus plenè interdictum de crimine confidentiarum cognoscere, & audire non tamè derogat specifice grauius particularibus, & praesertim illis habentibus clausulam sublata, & per hoc respondetur etiam ad decif. in illa

Decif. Properi Farinacy.

D

Burgè

- Burge si de Heline, quia cum Concilium Tridentinum iubebat... vñones à quadraginta annis in circa per ordinarios, & habebat clausulas fortissimas derogatorias derogatoriis cum minime... si clausula sublara dei ogare etiam censetur iustinus, & Didacus committentes causam nõ cõcedebantur renunciassent beneficio, & clausula sublara, imò ex quo trañt ipsi in iudicium, & cõdẽt pati Papam ad iuramentum, & nedum super iniustitia, sed etiam super multitudine inenitens causam committi obtinebant sententiam clausula sublara, firmum ipsos manere voluisse censetur.
- 8 Deniq; placuerunt DD. responsiones datæ per Informantes contra Fiscum, & concorditer cursuerunt spem fuisse nullam, & iustitiamdam.

P E N I Æ.

Camerinũ Bonorum Mercurij 4. Octob. 2592.

A R G V M E N T V M.

Popuntur nonnullæ coniecturæ, quæ arguunt simulationem in instrumento venditionis,

S Y M M A R I V M.

- Simulatio presumenda regulariter non est nisi de causa simulationis consulerit num. 1.*
Simulatio consilioris probatur. d. n. 1.
Conditio, quæ sufficiens ad inducendam simulationem in instrumento iudicis arbitrio relinquatur. d. n. 1.
Popuntur nonnullæ coniecturæ, quibus simulatio arguitur. num. 2.
Clausula insolita, & contra ordinarium stylum in instrumento appressa arguit simulationem. num. 3.
Simulatio presumitur inter personas consuetas contrahentes. num. 4.
Mulier non presumatur facili donare. n. 5.
Simulationis maxima presumpcio est si dominium rei vendite post venditionem remaneat ad ipsam venditorem. numero 6.
Simulatio arguitur ex recusatione, & renitentia in exhibendo instrumentum. n. 7.

D E C I S I O LXVIII.

Post disputationem multorum dubiorum in ista causa cum DD. ordinasset, vt ad fauorem D. Achillis Cybo pronunciarent pro parte D. Baldi Maurinij, & litis confortum produca fuerunt quædam instrumenta venditionis tenuræ della Rocchetta super qua erat lis facta per D. Theodorinam Cybo ad fauorẽ Catharinæ Ducissæ de Cameirino quoniã pro parte Achillis oponebatur de simulatione dictæ venditionis, & dicebatur ideo facta, vt posset illa Theodora Martiz Nepoti suæ in dorem dare in præiudicium suorum filiorum, propter dubitatum an instrumentum factum venditionis esset relictum, vel simulatum ad effectum de quo agitur, quod proposui vna tantum parte informante, quia alia pars quamuis æpius citata non comparuit.

Et licet regula sit non esse presumendum simulationem nisi de causa simulationis consulerit, Crauet. confil. 145. num. 3. Bald. confil. 89. nu. 1. verum in contrarium lib. 4. Rot. decil. 1. de donat. num. 2. nihilominus cum simulatio coniecturis probari possit, Crauet. confil. 136. num. ... Dec. confil. 14. nu. 6. verum simulatio etiam, & confil. 992. num. 1. & arbitrio iudicis relinquitur quales coniecturæ ad huc eff. cum sufficiant, Bald. confil. 111. num. 1. lib. 5. Paris. confil. 55. num. 2. lib. 1. Couarr. lib. 3. variat. resol. cap. 7. num. 3. in fine. in casu proposito, & causam simulandi, & sufficientes coniecturæ ad probandum simulationem DD. concurrere censuerunt.

Causa simulandi fuit, vt sub velamine venditionis tenua daretur in dorem Dominæ Martiz in præiudicium aliorum filiorum sicut effectus sublequarus monstrauit nam Martia in dorem tenuam accepit.

Coniecturæ item multæ concurrerunt. Primo quoniam in instrumento procurat. & venditionis datur facultas ad concordandam de pretio, & illud promittendū sub certis terminis, & dilationibus, & nihilominus Theodora venditrix ferebatur sibi fuisse satisfactum diuersis vicib. temporib. & diebus, quod ante mandatum procurat. factū fuisse vix intelligi poterat cum ex illius tenore contrarium appareret, minus in tpe intermedio propter paruum eius interuallum namq; à die procurat. vsq; ad diem venditionis solū intercesserant nouē dies, qui verisimiliter fuerunt consumpti in transmittendo mandato à Curatore Camerini ad Urbē, vbi Andreas de Albrecht Procurator à Ducissa constitutus debebat, & in itinere huius procuratoris ab Urbē ROMA ad Curatorem Vrbeuicentiam, vbi venditio fuit celebrata præsertim cū Theodora fereatur diuersis vicib. dieb. & temporib. se in contrarium à dicta Emptrice maximam pecuniarum quantitatem accepisse ad summā duorum millium, & centum ducatorum accepisse.

Accedebant clausulæ, quedam insolitæ, qualis erat, renunciatio expressæ facta non numeratæ per conuiz pluries in instrumento repetita, itē illa non specie futura numerationis, quæ ponebatur post cõfessionem de recepto contra ordinarium stylum nam hinc etiam arguebatur simulatio, Paris. confil. 55. num. 3. lib. 1. Nart. confil. 198. num. 13. & 15. lib. 1.

Simulationem propterea arguebat, quia venditio fiebat D. Ducissæ de Camerino Nepri, quop ipse Theodora nam personalis consumctio illa sepe facit presumere, Nart. confil. 44. num. 10. lib. 1. Barbat. confil. 12. num. 6. lib. 4.

Euentus subsequens eandem arguit simulationem, quia Emptrix tenuam præfaram dedit in dorem Martiz expressè cauens, vt si Martia sine filijs decederet ad Martiz per maiores consanguineos dicta tenua reuerteretur, si enim emptio simulata non fuisset, cum mulieres non facili præsumantur donare, Socyn. consil. vigesimo, num. 8. lib. tertio. Ducissa non fuisset ita liberaliter donatūra.

Concurrerebatur propterea potens illa simulationis præsumptio, quia Theodora post celebratam venditionem semper vsque ad obitum remansit in possessione tenuræ, Corn. consil. 135. num. 5. verum insuper simulatio lib. 1. Castren. confil. 74. num. 2. secundum coniect. lib. 1. Cepolla. tract. de simul. contra. & præsumpt. 14. nu. 1. 64.

Postremo magna præsumptio simulationis hinc oriebatur ex recalcitrantia productionis huius instrumenti per ipsam quinquaginta annorum, quibus d. Catharina Ducissa, & successores sui litem sustinuerunt, & ex recusatione, siue renitentia in eo exhibendo arguitur simulatio, Cepolla. tract. cit. præf. 20. num. 144. l. inf. in l. non dubium. num. 49. Cod. de leg. Dec. consil. 199. numero 2.

Mediolanens. Pecuniaria. Mercurij. 9. Decembris 1592.

ARGVMENTVM.

Paſſum, quod damna, & intereſſe nō poſſint taxari vltra quinque pro centenario quolibet anno, non eſt uſurarium, nec ex eo tenetur debitor ad aliquod intereſſe niſi eo probato.

S Y M M A R I P M.

Paſſum, quod damna, & intereſſe poſſint taxari quinque pro centenario quolibet anno, & non vltra non eſt illicitum, nec ex eo debitor tenetur praſtare aliquod intereſſe niſi eo probato. n. 1. & num. 3.

Intereſſe taxatum ad quinque pro centenario dicitur proportionabile, & non exceſſum, ideo talis taxatio valet. num. 2.

Intereſſe non ſolum damni emergentis ſed etiam lucri ceſſantis debetur me. catori ſolito negocia. n. 2.

Intereſſe lucri ceſſantis non poſſet deduci in paſſum, niſi mora praecedere. declar. v. n. 3.

Contractus, vt uincat, omnis interpretatio facienda eſt. n. 3. in fine.

DECISIO LXX.

D Omnia in iſta ſecunda propoſitione dubij reſceſſerunt ad deciſionem ſacramenti fuerunt ex eo, quod paſſum quod damnum, & intereſſe poſſit taxari p. cedente iuramento D. Andreæ, vſque ad ſummam librarum quinque pro ſingulo centenario, & Anno, & non vltra, nō eſt illicitum, cum non contrarietur taxationem certam, & uniformem, & cōducit commodum debitoris, qui ad praſtationem huius ſummæ non eſt obligatus, niſi verē in eo eſſe probeatur. Nart. conf. 430. num. 4. & ſuit reſolūm coram me in vna Romana Cambiorum de Gradijs 19. Iunii huius anni. Et ſi intereſſe excederet iſtam ſummam non eſt obligatus praſtare maiorem quantitatē vltra iſtam ſummam, auih poſt iuſſu dñi C. de iudicijs.

2. Præterea conſiderabāt DD. quōd intereſſe eſt limitatum ad rationem quinque pro centenario, ideo contrarius non eſt illicitus, cum intereſſe ſit proportionabile, & non exceſſum. Nentz. conf. 75. num. 4. Couarr. reſolūt. lib. 3. cap. 4. num. 4. & ſuit reſolūm in vna Placemina Caſtri S. Angeli 19. Martij euſdem anni coram bonæ memoriæ Caſare de Guſſimis Tanto magis, quia Andreæ eſt mercator, & ſolius negociari, & mercatori ſolito negociari concedi non ſolum intereſſe dñi emergentis, ſed etiam lucri ceſſantis. I. ſi conque niſi ſi rem tuam haberi. l. 3. vlt. ff. de eo, quod certo loco. Dec. conf. 441. n. 13. & 14. Marc. de paſſ. conf. 49.

3. Nec videbatur Dominis obſtare, quōd pendente dilatioe non poſſet deduci in paſſū intereſſe lucri ceſſantis, niſi mora preceſſerit, quia hoc proce- dit, qñ non eſt taxatum intereſſe certum. Couarr. ſub dñi. 3. in hac aſi. ſpecie paſſum non contrahit taxationē certam, & eſt ad eadē ſum. ad ſauorē debitoris. ne ſit obligatus vltra iſtam ſummam, ideo nō eſt illicitum. Præterea & ſi proponeretur con- tractum illicitum, ſi paſſum intelligeretur de intereſſe lucri ceſſantis, ſuit dictum iſtam pronu-

ſionem ſolutoris annuorum, & intereſſe, vt con- tractus valeat, eſt intelligendū de intereſſe damni emergentis, & non lucri ceſſantis, l. quoniam. ff. de reb. dub. l. ambiguo. ff. de leg. b.

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} MANTICÆ.

Abuleñ Parochialis Dñi Thomæ. Luna 1. February 1593.

ARGVMENTVM.

Gratia dicitur ſubreptitia, quando in ea nō ſuit expreſſum id, quod ſi fuiſſet expreſſum, Papa, aut gratiam non ſeciſſet, aut diſſicilius ſeciſſet, & hinc inferitur ad clericum, qui in impetratione beneficij defectum natalium tacuit.

S Y M M A R I P M.

Gratia dicitur ſubreptitia, quando ſupplicans nō expreſſit id, quod ſi expreſſiſſet, aut gratiam non obtinuiſſet, aut ſeciſſet diſſicilius. n. 1. & num. 2. vbi quod in hoc attenditur, Stylus Cancellariæ, & ſignatura.

Diſcretus ad obtinenda quæcunque beneficia non tenetur aliam illegimitatē, ſeu diſpenſa. ſonis ſacere mentionem. num. 2.

Tempus non poſſet diſpenſare cum illegitimo niſi hoc ei ſpecialiter à Papa fuerit conceſſum. n. 2.

Clericus illegitimus niſi ſuſus fuerit illegitimantē ſpecialiter diſpenſatum, non poſſet beneficia obſtare, eſt generaliter ad quæcunq; obtinenda beneficia ſolitus fuerit. num. 2. & ſeq.

DECISIO LXX.

C Vm hæc cauſa ageretur per audientiam litterarum cōtradictarum, dubitari, An reſignatio Parochialis facta à Guſulalio dei Varco ad ſauorē Martij Lopez, ſit nulla in caſu, de quo agitur, & die 29. menſis præteriti, dubij propoſui, nec prouincere reſolui: tunc, quia DD. qui videbāt inter ſe diſſentiebant, rursus dicta de prima Feb. narij, propoſui dubium, quinq; ex ſe Dominis, qui viderant in eo diſſentierant in eandē ſententiam conueniunt, vt reſignatio propter vitium ſubreptionis ſit nullam. Marcus Lopez, in ſupplicatione non expreſſit eſſe ſuum Sacerdotē, quod ſi expreſſiſſet, aut gratiam non obtinuiſſet, aut ſanē diſſicilius, quo cauſa gratia ipſa intelligitur ſubreptitia, e. de ſi preb. & ibi Doct. in c. poſtulaſti de reſcrip. & c. tupe literis. & ibi Doctores omnes, & maxime Abb. num. 7. in ſi co. r. idemq; Abbas in e. ad an. ex. num. 4. & in c. nō ſtra num. 6. cum ſeq. eodem tit. & Fel. vbi dñm. 10. cum multis ſeq. & in d. c. poſtulaſti. num. 13. & num. 17. cum l. q.

2. Non obſtat, quod ipſe Marcus à Nuncio Hiſpaniarum ad obtinenda quæcunq; beneficia ſit diſpenſatus, & conſequenter non ſuit ei neceſſe aliam illegimitatē, ſeu diſpenſa. ſonis ſacere & mentionem. Rot. de c. 1. de ſi preb. in antiqua, quia primo ſuit oſtenſum de taciturnis Nuncijs non cōſtare, nec legatum cum illegitimo poſſe diſpenſare, niſi hoc ei ſpecialiter à Papa conceſſum fuerit gloſ. in cap. 1. veri. Sedes Apoſtolica, & ibi Doct. de ſi preb. lib. 6. Pariſ. conſil. 15. num. 26. lib. 4. Rebuſ. in præb. bened. diſpe. in p. deſect. nat. n. 45.

3. Secundo etiam ſi de ſpeciali poſſeſſe ipſum Nunciū conſtaret ſuit reſponſum commune Nylum Cancellariæ, ſeu Signaturæ tempore Deſ. Proſper. Lamati. D. 2. idem.

fel. record. Sixti V. fuisse, & esse notorium, videlicet noluisse spuriis conferre beneficia, etiam si ad obtinenda quacunq; beneficia fuissent dispensati, & quones in supplicatione exprimebatur, qd dispensationes oratiois haberentur pro expressis, cum fuerit solitum addere hxc verba, praterquam ex defectu natalium, qui quidem stylus Dominis non esse, incognitus, & testium depositionibus comprobatur, quare cum de huiusmodi defectu natalium nulla mentio facta fuerit, gratia redditur subreptitia: nam cum quæratur si esset expressum id, quod fuerit tacitum, An Papa esset gratiam concessurus, vel diffisili concessurus, in ppetuo communis stylus Cancellariæ, seu Signaturæ, alias hoc nunquam potest intelligi, vt ex mente Lap. explicat. Socy. ien. conf. 164. num. 3. lib. 2. Fely. in c. super literis num. 11. ac in c. mater. nu. 31. de rescript. lo. de Syl. de benef. par. 1. q. 7. nu. 31. Caffad. decif. 12. num. 14. de praben. Put. decif. 187. nu. 6. lib. 1.

Quod multo etiam magis in casu proprio DD. dicebant esse recipiendum, ac esse indubitatum, quia defectus natalium non fuit expressus in processu non ex ignorantia, vel si in plicitate, sed ex calliditate: nam cum idem Marcus intellexisset Papam eius supplicationem propter defectum natalium in ea non expressum reiecit, postea dedit operam, vt iste natalium defectus ex alia supplicatione supprimebatur, vt ex adductis apparer, & liquide constat de viro subreptionis, & Papæ, si natalium defectus fuisset expressus, huiusmodi resignationem, quam semel reiecit nullo modo ad fauorem ipsius Macii fuisse concessurum, atque ita conelutum fuit resignationem nullum esse momenti, &c.

ILL. Mre D. CARD. L^{as} PAMPHILII.

Mediolan^{ensis} Vsurarum . 5. Aprilis 1593.

ARGVMENTVM.

Contractus emptionis, & venditionis, an, & quādo reputetur vsurarius ex modicitate pretij, & pacto de retrovendendo in dicto contractu appposito.

S Y M M A R I V M.

Contractus emptionis, & venditionis licitus præsumitur, & non vsurarius, num. 1.

Notarius laicus deputari non potest ad recipiendum iuramentum testimonii contra clericum, cum sit iurisdictio, num. 2.

Instrumenta venditionis terrarum eiusdem qualitatibus probantur communem velotem, & excludunt pretij modicitatem, num. 3.

Pretij sola modicitas non reddit contractum vsurarium, numero 3.

Pactum de retrovendendo appositum in contractu emptionis, & venditionis, quando fit longè post contractum subibitum, puta inde ad tres annos non arguit simulationem contractus, num. 4.

DECISIO LXXI.

PRo informante, scilicet, contractum emptionis, & venditionis terrarum, de quibus agitur fuisse licitum, & non vsurarium, talis n. in dubio præsumitur, si ea padione. C. de viut. gl. in c. si in verb. dubitatur cod. tit. Bald. in l. rogalli. si tibi si. si cer. per. Dec. cont. 308. sub nu. 3.

Neque obstat asserta modicitas pretij, quia de ea deponunt tantum testes nullius examinati, videlicet a notario laico deputato ad recipiendum omnes, & quoscunque testes per Dominos de Risiis producendos, cui hæc commissio fieri non potuit, cum sapia iurisdictionem per ea, quæ not. in Clem. iudices. vbi Viralin. nu. 24. de offic. deleg. & ideo seuuanda erat forma c. statum de rescript. in 6. vt per Aegid. decif. 43. nu. 634. Rota decif. 2. de offic. deleg. in nou. Put. decif. 171. lib. 1. & fuit resolutum coram R. P. D. Meo Blanchetto in causa Aegitanen^{sis} Decimam de anno 1597.

Vltra, quod isti testes pariuntur notabiles exceptiones, vt per iurisperitos pro D. Sacripanti, & eorum probatio redditur suspensa ex pluribus instrumentis venditionum Terrarum eiusdem qualitatibus, quæ probant communem valorem, & excludunt præsumptam pretij modicitatem ad not. per Bald. in l. vna. cum. 64. C. de ient. quæ pro eo, quod inter est. Alex. in l. Faleid. §. corpore. sub nu. 1. ff. ad leg. Faleid. Cagnol. post Bart. & alios in l. 2. sub nu. 13. vt quando producantur multa instrumenta C. de ient. vendit. & in omnem euentum sola modicitas pretij non reddit contractum vitium licet præstet cautam illius reiectioni, quatenus lxxio excedat dimidiam iusti pretij iuxta l. 2. C. de resend. vend. cum ibi notatis.

Neq; obstat pactum de retrovendendo, quia illud non fuit appositum in ipso contractu emptionis, & venditionis, sed longe postea ex intervallo videlicet inde ad tres annos, & vulgare est ea, quæ ex intervallo sunt non posse adduci ad probandam simulationem, l. alid. & Ang. in l. i. qui cum alio est. ff. de verb. oblig. Afflic. in c. 1. in princ. num. 6. de feud. dato in vim legis commissi. Alex. in cont. 1. 8. sub nu. 7. lib. 5. Dec. post Burrig Bart. & alios in l. 2. sub nu. 10. C. de pact. & in terminis p. omissionis de retrovendendo ex intervallo appositæ, non obstant in iustitia pretij, Veronen^{sis} in trac. de simul. contract. sub nu. 5. verfi. caui. Abb. conf. 69. sub nu. 1. lib. 2. Alex. in cont. 2. sub nu. 7. lib. 5. Ripa in l. nec in o. potest. num. 71. post Bart. ibi. nu. 11. ff. de leg. 1. Aym. conf. 114. sub nu. 5. latè Cagnol. in l. 2. sub nu. 10. C. de pact. inter emptor. & venditor. Tiraq. de retract. conuenit in præfat. nu. 6. Ozach. decif. Pudent. 41. nu. 10. & tenuit Rota, vt per Caputaq. decif. 164. num. 12. par. 3. in impleff. & de anno 1588. sub die 1. Aprilis in causa Placetrina Terrarum de Campognanis coram R. P. D. Orano, & ita fuit conelutum, &c.

PENIÆ DECANI.

Mediolanen^{sis} de Casata. Veneris 30. Aprilis 1593.

ARGVMENTVM.

Ponuntur nonnullæ coniecturæ, quibus copula carnalis probatur, & quomodo procedat illa regula, quod filij præsumuntur potius ex proprio viro, quam ex adultero nati.

S Y M M A R I V M.

Dispensatio videtur subreptitia ob non qualitatem expressam, num. 1.

Copula probatur ex confessione cognationum inter se. d. num. 1. in ff.

Copula probatur per publicam vocem, & seman. num. 1. Copula probatur ex plurium suspitione, num. 3.

Copula

Copula probatur quando aliquod filio concubina relinquitur nu. 3. in fin.
Fili de iure presumuntur potius ex proprio viro quam ex adultera nati. num. 4.
Presumptio quod filii crederentur potius ex viro quam adultero nati non habet locum quando concurrunt nominatio, tractatio, & reputatio. num. 5.
Conclusura ex quibus apparet de adulterio excludunt præsumptionem qua facit prolegitimatione filiorum. nu. 5. in fin.
Affinitatis præsumptio oritur ex illis indicantibus copulam carnalem ad suspensionem proliis qua deficiente recipi probationem in contrarium, nisi in foro conscientie. num. 6.
Copula carnalis præsumptio non est elidenda ex eo quod quis fuerit bannitus quia potest esse bannitus, & non servari bannum. num. 7.

DECISIO LXXII.

- Q**uia contra dispensationem producta pro Matrimonio. & s. anibus de Casata in primis opponitur Fabianius quod mulieres concubinae & quae carnaliter Antonius se narrauerat cognovisse fuerint forores carnales quae quiritas cum fuisset tacita, dispensatione reddiderat subreptitum. Abb. in c. cum dicta nu. 5. de re script. Bero. in c. super literis in prima, & secunda lectura num. 1. cod. tit. lat. Menoch lib. 2. arbitr. iud. cal. nu. 9. & seq. & dic. 19. Februarii fuit conclusum consistere istas mulieres fuisse forores testabat videtur. An consistat de copula Antonij cum eisdem super quo causa sap. proposita tandem in hac positione fuit per DD. resolutum consistere de copula Antonij cum Catharina, quam in primis probabat confessio propria eundem Antonij, & Catharinae, de qua deponbat secundus testis super 20. & 21. & tertius super 23. & 25. & septimus super 27.
- I**tem publica vox, & fama de qua testificabatur primus testis super 20. & 35. & secundus super 20.
- H**is accedebat quia Antonius nonnullos filios susceperat ex Catharina quos tractavit, nominavit, & reputavit tanquam filios suos ut probant primus, & secundus testes super 25. & 26. & tertius super 25. & quinquies super 35. & octavus super 25. & decimus super 24. & undecimus super 25. ista enim filiorum suscepio naturaliter sine carnali copula non poterat contingere, ut dic. Soc. nun. cons. 32. num. 20. lib. 2. quoniam ad probandam copulam carnalem sufficit quod aliquid fuerit lectum filio concubinae. Paris. cons. 57. n. 33. lib. 4.
- N**ecque praedictis obstat quod Catharina dicebat habere maritum unde intrabat regula quod filij praesumerentur potius proprii vii quam adulteri.
- N**am praeterquam quod non videtur sufficenter probatum matrimonium cum hic non disputaretur cuius re vera filij forent, & constaret illos ab Antonio tanquam proprios fuisse tractatos, habitos, & nominatos, unde conquebatur cum carnaliter cognovisset eorum matrem Catharinam, & ideo eius filios putari quomodo tollatis filij maritum esse possunt, & tales de iure praesumendi forent. Immo si defuncto, & ad illud. de adult. ista enim praesumptio non habet locum quando concurrunt nominatio, tractatio, & reputatio. Anch. cons. 225. incip. videtur prima facie. nu. 6. lai. cons. 125. num. 8. lib. 4. cum alijs consensibus per Gabr. tit. de praesumptio. cons. 14. num. 15. quoniam ex istis consensibus ex quibus apparet de adulterio excludunt illa praesumptio qua facit prolegitimatione. Corn. cons. r. nu. 22. lib. Capua quae decis. 110. incip. licet ex conjugata natus. lib. 1. in manu scripti.

6 Confessio Fabricij super legitimitate Marthae, & fratrum de Casata ei non praescribat tum quia offensio erroris non est reuocari, tum etiam quia iuris potius quam facti confessio censenda putabatur.

7 Remissio banni facti de anno M. D. XXXVIII, per bon. nunc. Carolum V. Imperatorem non probat concludenter Antonium annis praecedentibus de quibus testes deponbant de illius consuetudine carnali cum Catharina commoratum in oppido fabricae cum circa haec multa interdu, & permixtum multa quoque clam fieri soleant potuit enim esse bannitus, & non servasse bannum praesertim in loco Monraro distanti a Mediolano per 25. mill. & tempore quo Ducatus Mediolani bello infestabatur.

8 Quod dicebatur de feminis emissionem probanda sine qua non contrahitur affinitas videtur satis leue quia ex actibus indicantibus carnalem copulam ad prolis suscepcionem oritur talis praesumptio affinitatis quae non facile recipit probationem in contrarium nisi in foro conscientie, Petre. de Palud. lib. 4. sent. dist. 41. quae 1. art. 3. conclus. t.

De copula cum Francisca altera Catharinae forore, & de exceptio nunc oppositis contra testes DD. particulariter videre voluerunt, & c.

GIPTII.

Feretiana Matrimonij. Luna 28. Junij 1593.

ARGUMENTVM.

Stuprans, & deflorans puellam sub spe futuri matrimonij, tenetur illam in vxorem ducere, etiam quod sponsalia non fuerint iurata, & etiam quod sponsalia fuerint clandestine contracta.

SYMPTOMATA.

Apoca. confessa de manu terrij afferentis illam scripsisse de mandato virinisq. parvis, & non habentis aliunde interesse plene probat etiam quod fuerit subscripta ab una Latinus parte. num. 1. & 2.

Matrimonium plene conjecturatur, si cum semiprobatione concurrant conclusura, & praesumptio, num. 1.

Stuprans, & deflorans puellam sub spe futuri matrimonij tenetur illam in vxorem ducere etiam quod sponsalia non fuerint iurata an 4. & 5. vbi etiam quod sponsalia fuerint clandestine contracta.

DECISIO LXXIII.

Resolutum fuit sententiam de partibus, quae in iudicatum transierat esse iustam, & exequendam quoniam ex lectura apocae in actis productae, apparere illustrissimum D. Fridericum Fregosum sponsalia cum D. Launina de Bonaguillis contraxisse, & illa per anuli missionem subartare promississe.

Nec ad rem pertinet, quod solus ille testis, qui apocam de mandato vtriusque partis scripsit recognoscat subscriptionem praefati illustrissimi D. Friderici, quia formiter fuit examinatus, & medio iuramento bene tractatum praecedentem, & tota sententia huius facti, & de facto proprio abique eius inter se deponit, quo fit, ut magis ei credendum sit, Decis. Propter Farinac. D. 3. Innoc.

Innoc. in c. inquisitione, de accus. Aym. conf. 3. num. 9. & conf. 71. num. 10. in fine. maxime cum in quatuor literis missus D. Fridericus Launium eius uxorem appelleret, & multa alia dicat ex quibus satis huiusmodi probatio coadiunatur.

His accedit quod si apoca non fuisset ab eo subscripta non fecisset omnem conatum, & etiam mittendo homines armatos pro illius recuperatione, prout deponunt testes. Et quando cum impleta probatione concurrunt coniecturae, & praesumptiones, tunc bene probatur matrimonium, Gem. in c. quia in glo. in verbo, manifestas. de vi. in §. 6. Dec. conf. 163. num. 28. Grat. conf. 13. in fine. vol. 3.

4. Erit igitur cogendus Illustrissimus D. Fridericus etiam sub censuris Ecclesiasticis ad contrahendum matrimonium cum D. Launio, cum sub promissione, & spe sui iuri matrimonij desolauit c. 1. & 2. de adul. & ex literis c. sicut. & c. requisivit de spons. esto quod sponsalia non fuerint iurata, c. de illis. & ex literis §. not. Felyn. in c. 1. num. 12. de pac. cum alia citatis, & sepius fuit resolutum, & nouissime coram R. P. D. meo Blanchemo in vna Abulensi Matrimonij 25. Maij praesentis.

5. Non obstat si dicatur matrimonium esse clandestinum propterea intrare Concilium Tridentinum de reform. matrim. c. 1. sess. 23. quoniam promissio Friderici solum continet sponsalia de futuro, quae in matrimonio transire debebant, secundum praeccepta S. R. E. propterea non intrat d. Concilium, & ita conclusum DD. vna tantum parte informante.

ILL^{MI} D. CARD. LIS ARIGONI.

Romana Fideiussionis. Lunc 5. Julij 1593.

ARGUMENTVM.

Fideiussio vxoris pro viro carcerato ex causa ciuili An valeat stante iuramento mulieris, & decreto Iudicis in contractu appositis.

SVMMARIVM.

Fideiussio facta ab vxore pro liberatione sui viri d. carceratus etiam si sit iuramento vallata, & cum decreto Iudicis, si ex illa remanet penitus indotata, & sine aliquibus bonis est nulla, & inualida. num. 1. Quamuis contra quando remanent bona viri super quibus mulieri est consultum pro de. de. num. 2. ubi quomodo procedat illa secunda opinio.

Fideiussio vxoris pro viro tunc demum valet, quando vir detinetur in carcere pro causa criminali, & non propter alium, num. 3. ubi res. quod tunc demum potest iussu pro causa ciuili, quando illa ex tali obligatione non remanet penitus indotata, secus si contra.

Superioris decretum seu auctoritas non tollit damnum, & lesionem. num. 4.

DECISIO LXXIII.

1. Ocranus Ronclonus, qui propter res alienas detinebatur in carceribus, fuit ex carceratus cum fideiussione Dorotheae suae vxoris de illo repraesentando iuxta panna debiti, & quia postea Dorothea praetendebat dictam fideiussio nem fuisse inualidam, creditores vero interbant ostendere illius validitatem propter iuramentum, & decretum superioris, & praetertum quia fuit sa-

3. pro liberatione viri à carceribus, dedi dubijs super validitate praedictae fideiussionis, & cum praesupposito, quod Dorothea remaneret penitus indotata, & sine aliquibus bonis, pro maiori parte fuit resolutum esse inualidam, non obstante quod fuerit facta cum iuramento, iuxta Abb. in conf. 8. sub num. 6. in 2. par. Paris. in conf. 75. nu. 13. cum seqq. lo. Lopez. in repet. rubr. de donat. inter vir & vxor. §. 17. nu. 15. & 16. vers. intellige tamen, & num. 18. quoniam etiam referunt, & sequuntur Moderni in tractu de iur. in prin. §. n. 11. Beron. conf. 45. praesertim in 13. vol. 1. & secundum hanc opinionem post longas disputationes fuit quoque iudicatum per Senat. Pedemontan. prout refert Thef. decif. 323. sub. num. 12. vers. sciatas post multas disputationes.

2. Et licet multi DD. videantur tenere contrariam sententiam etiam in casu quando extant alia bona viri, super quibus mulieri sit consultum pro dote sua, nihilominus quamplures ipsorum noloquantur, quando mulier remaneret penitus indotata, & sine aliquibus bonis non bene fieri potest vxorē se pro viro obligasse, & fideiussisse, vel enituisse hypothecae, & non remanere tot bona viri, in quibus posset releuari indemnis circa illam quantitatem pro qua se obligauit, vel renuntiavit, & tamen remanere indotata. In casu vero, quando remanet indotata, tractatur de obligatione contra publicam utilitatem, prout dicit Abb. in d. conf. 8. sub num. 6. lo. Op. in d. rubr. de donat. inter vir & vxor. §. 17. sub num. 13. vers. Nam, & reipublicae interest, quod si dictius sustineri potest, & propter etiam enormissimam lesionem iuramentum non obstat, ut per Paris. d. conf. 75. num. 18. & 19. vol. 3. Soc. iura in conf. 47. num. 7. cum seqq. qui loquuntur de fideiussione vol. 4. Cassad. in decif. vn. de empt. & vendit.

3. Ex quibus quoque resolutum id quod deducebatur de fideiussione facta occasione exccarationis viri, ultra quod omnes ferē Doctores loquuntur, quod vir detineretur in carcere ex causa criminali, vel esset apud hostes, nihilominus etiam, quod idem esset dicendum quando detineretur in carcere propter res alienas in causa ciuili, prout nonnulli videntur loqui, procederet in casu, in quo mulier non remaneret penitus indotata, & sine aliquibus bonis, secus vero quando remaneret indotata iur. alleg.

4. Non obstat decretum visitationis, quia decretum, seu auctoritas superioris non tollit lesionem, & damnum. Aegid. decif. 501. Anch. conf. 69. paulo ante numerum 4. vers. sed de iure communi.

PENIÆ.

Romana Pecuniaria de Grendis. Lunc 11. Octobris 1593.

ARGUMENTVM.

1. Ponuntur nonnullae coniecturae, quibus simulationi excluditur in contractu donationis, qui praetendebatur in fraudem creditorum celebratus.

SVMMARIVM.

Coniecturae non sufficient ad arguendam simulationem nisi etiam constet de causis simulationis. num. 1. Testis interfectus non probat. num. 2.

Testis

Testis non concludit in suo dicto non probat. d. nu. 2.

Testis dictum a quoque, & dubium contra producentem interpretari debet. num. 3.

Testis vnicus non probat. in 4.

Confectio donatoris simulationem arguens falsa post donationem non p. iudica: & natio. q. donationem acceptam & in quem fuit translatum donum bonorum donatorum. num. 5. & seq.

Plurimas alium arguit simulationem. num. 8.

Destinatio in rubr. C. de reuoc. his, qua in fraud. creditur. num. 4. reprobat. nu. 9.

Simulatio non arguitur ex eo, quod quis super te donata imponat. etiam post donationem. num. 10.

Simulatio vni arguitur ex donatione omnium, seu maioris partis bonorum, quando illa fuit facta ante contratum ad alienum. nu. 11.

Instrumto donationis in actis publicis redacta iuxta formam statuti excludit contrarium etiam esse celebratum. num. 12.

DECISIO LXXV.

Licet in ultimis audientis ex ordine Rotæ poruissim expedire causam, tamen vt satisfacerem creditoribus D. Alexandri de Gaidis volui ipsos audire super eisdem, & in hac positione vtraque parte informante, & causa bene discussa DD. steterunt in decis. sub die 12. Aprilis 1592. Videlicet donationem factam per D. Alexandrum D. Lelii ex vxori fuisse validam non simulatam, aut in fraudem creditorum factam, quamquam enim pro parte multæ edicte adducebantur ad simulationem probandam, quia tamen non constabat de causa simulandi coniectura non releuabat, Bart. & alij in l. post contractum. ff. de donat. item Bart. conf. 69. nu. 9. & fuit decisum in Mediolanensi l. i. patronatus eorum R. P. D. Blancheroti die 11. Septembris 1577.

Primo enim causa simulandi non probatur ex testibus, quia tertius, & quartus nihil dicebant circa præsentiam fraudem, secundo tanquam interdictum non ereditur, l. omnib. C. de test. l. nullus. ff. de test. Bald. conf. 10. num. 5. lib. 1. Crauer. cont. 99. num. 2. quintus nempe vitimus D. Hercules Tallone dum referebat se ad quandam restitutionem alias per ipsum factam in qua aliterbat D. Alexandrum sibi dixisse sequentia, *bastogna, che io prevedo, che il Cardinale non mi dia oggi di fastidio di quella figura.*

Non probant aliquam simulationem, vel fraudem nam ex prædictis D. Alexandri verbis non concluditur, quod voluerit sibi prouidere simulatè, vel fraudulenter bona sua omnia donando cum multis alijs modis sibi prae cauere potuisset, vel per recursionem nolendo amplius fideliter, vel faciendo sibi dare sufficientem affectionem, & plenariam cautionem, vel per recessum ab Vrbe, vel alio quopiam modo licito, & honesto, Guliel. de Cun. in l. 1. C. de his, quib. vt indigni, & ibid. Jacob. de S. Georg. num. 7.

Vnde cum depositio testis non cõcluderet certum propositum producentis non poterat dici aliquid probare ad eius fauorem, quinimmo cum esset dubia, & æquiuoca contra producentem vt niebat interpretari Bart. in l. inter stipulantem. §. 1. num. 6. de test. in antiq.

Remanebat itaque solus primus testis, qui & quia vnicus, & quia non videbatur DD. omnino integer, & omni exceptione maior non probat intentionem creditorum.

Præterea dicebatur, quod cum nullus ex testibus deponeret de tempore factæ donationis de quo simulationem, vel Alexandri confessionem probare oportebat, sed longè post donationem

non poterat donatariz in qua fuerat translatus donum, & ipsam donationem accepitauerat præiudicare, Ant. de Alex. inter conf. Rosfredi conf. 31. num. 45. ver. vltimo ad probandum simulationem. Alex. in d. l. post contractum. nu. 31. de don. Rol. conf. 58. incip. quoniam veritas. nu. 10. lib. 2.

Nec dicebat contrarium, Soc. conf. 264. num. 2. ver. 6. a. g. iur. lib. 2. cum ibi loqueretur de confessione facta antequam contraheretur.

Rursus neque ex facto subiungo probata videti poterat aliqua simulatio: nam respectu fideiussionis factæ ad fauorem D. Cardinalis Estensis paulo post donationem simulationem excluderetur ex eo, quod penes D. Alexandrum remaneret bona longe maioris valoris, quam imponeret fideiussio.

Respectu aliarum fideiussionum minus poterat comprehendi aliqua simulatio, cum fuerint factæ longè post ipsam donationem, de quibus propterea tempore donationis cogitatum non fuerat, vnde ad concludendam simulationem non intrabantur per Bartol. & Doct. in l. post contractum. ff. de donat. quia effectum considerant vi cinitatem aduim.

Doct. Bal. in rubr. C. de reuoc. his, quæ in fraud. cred. num. 4. Non obstat huius decisionis, quia licet verum non sit secundum inagis communem opinionem, illud edictum reuocatorium nedum habere locum favore creditorum exstantium tempore aliarum nationis, sed etiam respectu futurorum, quod etiam vol. glo. in auth. sed iam C. de donat. ante nupt. & Bart. in f. ait prator. §. ita demum. nu. 2. ver. sed nihil apparet.

Cum tamen nulla causa simulationis iam sufficiens probaretur non poterat esse locus coniecturæ aduim pro parte creditorum.

Quod Alexander postea tanquam Dominus imposuerit censum super vno Casale in donario ne comprehensio non fuit iudicaria sufficiens presumptio simulationis. Cum poruerit verè, & validè sine fraude donare, & postea murata voluntate, vel iniuria, seu contradicente vxore super te donata contrahere, Aegid. dec. 135. incip. non per hoc. Rot. dec. 1. de donat. in nouis.

Præsumptio illa simulationis de donatione facta osium, vel saltim maioris parris bonori rollebatur ex eo, quod facta longè ante contractum ad alienum, Bart. in d. l. post contractum. num. 3.

Postremo illam præsumptionem de contractu clam celebrato ex quo creditores niebantur deducere simulationem excludat in iurario in actis publicis Capitolinis iuxta formam Statutum Urbis, Ale. in d. l. post contractum. num. 50.

Ad alias coniecturas plauerunt DD. responsiones datæ in alia dec. & hic per informantes pro D. Alexandro, &c.

O R A N I.

Romana Pecuniaria, Veneris 25. Octob. 1593.

A R G V M E N T V M.

Mercator, seu alius soluens falso Nuncio, & cum falsis mandatis alienam pecuniã penes ipsum existentem, an & quando liberetur à debito.

S Y M M A R I V M.

Soluens procuratori falso non liberatur. nu. 1.

Soluens procuratori falso liberatur, quando sit sciens falsitas. Decis. Trogerii Farinacii. D. 4.

huiusmodi causam credendi illum non esse solvum procuratorem num. 2. ubi declaratur, & num. 3.
Debitur certe species liberatur interum rei debita non interveniente dolo, vel culpa, ita & traditio rei facta bona fide falso d. unico. nu. 3.
Procurator constitutus ad dandum pecuniam non censetur constitutus ad recipiendam nu. 4.
Carceratus debitor exiit ex carceribus in quibus tenebatur pro dolo, sive creditore ad interesse nu. 5.

DECISIO LXXVI.

Chrisostomus de Signoris in diversis partitis de posuerat apud mensarium Argentariarum DD. de Censuris certam pecuniarum summam, cuius aliqua parte retro accepta alia aliquibus solvit iusta causa, reliqua calculum exposceret, deprehendit aliquot partitas per Casarem Archisum nomine suo vigore emittit mandati ad mensarium fuisse receptas, & proprio debito scriptas, harum autem in exactione sui crediti, cum nullam rationem habendam praterderet, occurrit dubitari, praesuppositis nonnullis, an praefatus Mensarius, eius Cui Dominus tenebatur ad solutionem pecuniae per Chrisostomum repetitas, & Domini conveniunt in sententiam affirmativam, casus enim est Iuxta hominem. s. si nullo. ubi Bart. loquitur ad differentiam illius procuratoris, qui fuit reuocatus ff. de solut. quia solvens procuratori falso non liberatur, l. falsus procurator, & ibi Albi. l. num. 15. Bald. num. 28. C. de furt. l. si indebiti. ubi idem not. Paul. de Cast. ff. rem rat. hab. l. si procurator. §. Celsus ait. ff. de condit. indebit.

Et quoniam Bart. in l. procurator. nu. 15. & post eum Roman. nu. 11. Alex. nu. 16. ff. de cond. caus. dat. voluerit habentem iustam causam credendi illum esse creditorem procuratorem liberari, & ideo videatur idem respondendum in praefato casu, cum mensarius suam iustam causam alleget, cum crediderit Archisum fuisse procuratorem Chrisostomi, ex quo videbatur eius opera in similibus negotiis, ut ex aliis solutionibus, & in mandatis constaret, & quia consignaverat idem Mensario pecunias Chrisostomi, ad tradita per Socyn. conf. 32. num. 21. lib. 1. Curt. jun. conf. 310. num. 93. tamen fuit responsum, quod doct. Bart. procedit, quando solvitur certa species, vel res iuxta terminos, l. cum fundum. §. seruum tuum. ff. si certum petatur.

Nam sicut debitor eorum speciei liberatur interum rei debitor non interveniente dolo, vel culpa, ita & traditione rei facta bona fide. l. incendium. C. si cert. per. Cast. in l. debitoris ff. de solut. secus, quando solvitur certa, pecuniarum quantitas: quoniam eo casu non quidem certus error excusatur, Paul. de Cast. in d. l. si procurator. num. 8. & tradunt etiam Rinin. in d. l. cum fundum. §. seruum tuum. nu. 3. verum secus autem videtur, Ale. sub nu. 22. verum sed & sunt, qui putant, ubi subiecit, quod committit sunt reprobari tenentes contra hanc distinctionem per text. in l. si quis uxori. §. apud Labeonem, ff. de furt. idem etiam norant Ioan. Sicard. in d. l. falsus procurator ff. nu. 8. verum nam qui solvit, & Gemin. num. 57. C. de furt. Dec. in c. si significavit. in f. de appell. & conf. 495. col. 1. laf. in l. 1. num. 21. ff. de eo per quem factum est, ubi dicit, quod si sum debitor in decem ducatis, & tuo nomine veniat famulus solutus mitti, cui repente eo ego bona fide nunc em, si famulus aufugiat non sum liberatus, Rom. vero, & Alex. in d. l. si procuratori, exemplificanti suum dictum in eo, qui missus cum signo, quem missum se creditur per dixerat, quia tunc satis excusatur debitor solven-

do falso procuratori, dummodo probet illud signum, cum eoditior non dixerit, quod solveter Mevio, & Titio sed in genere ei, qui afferret tale signum, quod non potest applicari, quia Chrisostomus non misit, neque prius denunciavit, ut isti cum suo mandato accederent darentur pecuniae, unde videtur adesse culpa solvendi, qui cum non haberet notam manum ipsius Chrisostomi, non debebat ad solvendum suum nam reperit in incaute induci non data huius rei notitia ipsi creditori.

Non obstat, quod Casar erat solvens exigere pecunias Chrisostomi, & quod eisdem pecuniis per Mesarium de posuerat: nam exactio fuit facta in vim mandatorum particularium, & mandatum ad dandum, non importat mandatum ad recipiendum, si mei causa, ff. commodat. Bal. in l. si is cui. num. 4. C. de furtis, nec contrarium tenent Socyn. & Curt. supra allegati, quia loquuntur in casu, quo quis committit fuit reputatus negotiorum gestor, aut procurator creditore.

Non obstat, quod culpa Chrisostomi fuit illarum damnum Mensario ob transiitionem Casaris ad tritemes, & propterea debebat dici liberatus ad text. l. quorities, & ibi Bart. C. de exaction. trib. lib. 10. Saly. c. in admonendi. nu. 11. vers. ff. & hanc quando, si de iure iur. cum allegatis, quia praterquam quod non probatur ad iustificationem Chrisostomi fuisse Casarem eodem rationem, Textus ille loquitur in eo, qui vi a carceribus debito rem exiit, non autem, quando criminaliter accusatur debito rem alicuius, & postmodum fiscus cum puniit, &c.

ILL. M^{te} D. CARD. L^{is} PAMPHILII.

Licentis Abbatis. Veneris 19. Decembris 1593.
ARGUMENTUM.
Actorum transportationis omisso vitari sententiam etiam ad effectum, ut suspensio petitorio procedatur in possessorio.

S Y M M A R I U M.
*A*ctorum transportationis omisso vitari sententiam, etiam ad effectum, ut suspensio petitorio procedatur in possessorio. num. 1.

DECISIO LXXVII.

Vit dictum non esse procedendum ad vietiorem executionem sententiae lazar ad fauorem D. Othauiz, tanquam nullae ob non transportationem actorum Auditoris Camerae, & Ordinarii Licentis, a quo causa fuit auocata, quae erant omnino transportanda iuxta formam Concilii Tridentini scilicet. 24. de reform. cap. 26. Preterea, ut fuit expressius resolutum etiam ad effectum, ut omnia causa appellationis, & suspensio iudicio petitorio possit, quis procedere in spolio, tanquam in prima instantia, ut fuit de eisdem coram D. Petrusino sub die 11. Maij 1589. in vna Faentina Bonorum de Giannellis.

ILL. M^{te} D. CARD. L^{is} BLANCHETTI.
Romana Societatis. Luna 12. Ianuarij 1594.

ARGUMENTUM.
Testis deponens de proprio facto, & in negotio in quo nullum ipsius consideratur interesse probat.

SYM.

Testis deponens de facto proprio, & in quo nullam habet interesse probat plusquam semipleme. num. 1.

DECISIO LXXVIII.

- D**omini steterunt in decisis, quod constat de venditione Fronzetta, & D. lo. Baptista pretium illius sibi appropriasse pro conuenienti quantitate sui crediti ex dicto vnus testis, qui deponit de facto proprio, & in negotio, in quo nullum interesse habet, quo casu plusquam semipleme probat, Innoc. in c. inquisit. de accus. Aym. conf. 18. num. 7. cum alijs per Menoch de arbit. cap. 99. num. 11. in hac autem lite nullum versatur Testis interesse, quia licet mediante ipso vendita fuerit Fronzetta, tamen ex victoria causæ nullum commodum, vel incommodum reportare potest, & satis constat, esse illam, de qua agitur, cum de alia non doceat, & instantia Massæ, & litera D. Moroni satis indicat indentitatem, & si Ioann. Baptista voluisset aliam vendere, non inisteret apud D. Iacobum, vt solueret, & protestatus fuisset ad illam vendendam, &c.

ILL.^{MS} D. CARD.^{LIS} SERAPHINI.

Parmen Statut. Luna 14. Martij 1594.

A R G V M E N T V M.

Exceptiones nonnullæ quibus testibus fides adimitur.

S Y M M A R I V M.

*Testis se referens ad aliud examen non probat. num. 1.
Testis mendax non probat. num. 1.
Testis pauper, inimicus, & inbonella persona non probat. num. 2.
Testis deponens de tempore septem annorum non probat. num. 3.*

DECISIO LXXIX.

- F**uit conclusum istis duobus testibus, de quibus agitur in dubio non esse fidem adhibendam: nam quoad Carlinum attinet, nisi ostendatur prima eius depositio facta in Ciuitate Parmæ, ad quam se refert in principio sui examinis, & super octauo interrogatorio, dicens se fuisse tunc temporis melioris memoriz, quam nunc sit, & quod protestabatur, quod non intendebat contradicere primo examini, nec ab eo deuiare non potest fieri validum fundamentum super vltima sua depositione, Aym. conf. 115. num. 1. cum alijs allegatis. Accedit quod conueniunt de mendacio quatenus super 12. dicit se mortuo Ioanne Francisco seniore, & ante raptum Catharinæ pluries affocasse Bernardinum ad Domum Mariti Marthæ, quod esse non potuit, quia raptus præteritur ante obitum Ioannis Francisci, vt ipsemet testis asserit, adiunt præterea multæ exceptiones deducæ ex dictis Testium Dominorum de Pallauicinis, inter quas satis videntes videntur illa de temerata subornatione, item furti commissi. Verû super istis non fuit factum præcipuum fundamentum ratione exceptionis ex aduerso oppositæ, quod in istorum testium examine fuerunt omnia

nonnulla Interrogatoria, de qua re si opus esset particulariter esset agendum.

- Quantum ad Ioannem, Domini dixerunt, quod cum ex eius dicto appareat eam esse pauperem eum dicat se nihil habere nisi vestes, quibus est induta, & constat etiam esse inimicam Dominorum de Pallauicinis ob demolitam domum sui viri, super qua erat hypotecata dos sua, quæ est causa manifestæ inimicitiarum, etique venit repellenda ad not. per Felym. in c. quorides de testibus. nu. 5. Abb. in c. 1. num. 13. de iudic. & in c. repellatur. num. 4. de accus. Ioann. de Anan. in cap. cum oporteat. eodem titulo, Alex. conf. 99. lib. 1. Accedunt testes sinistram et notam impudicitiz inurentes, quibus etiam post habitis iustitice dixerunt priores exceptiones, præterea suspensum redditur eius dictum ex eo, quod deponit de tempore quo erat septem annorum, & in quibusdam etiam conuincitur mendacii, prout in accessu Margarithæ ad Castrum Varani, vt in facto deducitur. Ex quibus conclusum istis duobus testibus fidem non esse adhibendam.**

P E N I Æ.

Pernysina Executionis. 23. Martij 1594.

A R G V M E N T V M.

Petens plus debito, An debeat condemnari in expensas etiam, quando illud plus petitur sine fraude.

S Y M M A R I V M.

*Petens plus debito de iure debet condemnari in expensas quod procedit etiam quando plus petitur sine fraude. num. 1.
Sententia absque clausula ex nouiter deductis reuocata, censetur ex eisdem assu reuocata. num. 2.
Reca. stylus, quando reuocat ex nouiter deductis illam clausulam exprimit. num. 3.*

DECISIO LXXX.

- C**ensuerunt DD. deberi expensas, de quibus agebatur, tunc quia Dominus Marchio à Cornea petierat plus debito, quo casu de iure veniebat condemnandus in expensâ, præteritam sententiam, quam reפוראuerat fuisse executioni demandata. cap. 1. vbi Abb. num. 11. de plus petit. Hostiens. & Azzo. in sum. cod. tit. num. 2. quod procedit quantum plus petitur sine fraude, lo. de Plat. §. in duplici. nu. 9. vers. sed per temeritatem inist de action.
- Tum etiam quia cum R.P.D. meus Blanchetius non expresserit in sententia quod reuocabatur latâ ab A. C. ex nouiter deductis, ex eisdem adis visum fuit eam reuocasse cum Rota stylus sit exprimere, quando reuocat ex nouiter deductis, vt fuit resolutum in illa Gerundeni Molestationum sue Nullitatis Censuram 14. Octobris 1553. coram bon. mem. Reomano, & consequenter expensæ debebantur.**
- Et licet hoc motiui videretur aliquibus DD. satis firmum, Primum enim de plus debito potius tollere difficultatem, vt non foret necessarium querere, An esset vel non esset processum ex nouiter deductis.**

*Romana Remissionis Mercedis,**23. Martij. 1594.**Bononien. Alimentorum. 28. Martij 1594.*

A R G V M E N T V M.

A R G V M E N T V M

Remissio mercedis in locationibus ubi faciendi, An & quando sit habenda ratio anni sterilis, & fertilis, & An excluso casu belli, & pestis in instrumento censentur exclusi alij casus quibus de iure communi venit faciendi remissio.

S Y M M A R I V M.

Remissio mercedis sit habita ratione anni sterili cum fertili, num. 1.

Passum in instrumento appositum, ex quo tantum casus belli, & pestis com rebendi videatur non excludit alios casus quibus de iure communi venit faciendi remissio. num. 2.

Partes in contractibus semper se iuri communi conformare consueverunt. num. 3.

Argumentum a casu belli ad casum inundationis non procedit. num. 4.

Remissio quando facienda est pro rata temporis, & damni est habenda ratio totius temporis proportionabiliter. nu. 5.

D E C I S I O LXXXI.

DOmni absque discrepantia dixerunt in casu, de quo agitur non esse locum remissioni mercedis, regula enim est in remissione mercedis, ut habeatur ratio anni sterili, cum fertili, & e contra. si vno, & si merces per vis maris, si locat. c. pp. sterilitate eod. tit. Gigas de pens. quæst. 62. in qua inferit consil. A. lex de Neuro, Riminald. iun. conf. 40. nu. 14 lib. 1. & fuit resolutum coram R. P. D. Giptio in vna Romana Affidus 8. Februarij Anni præteriti & 14. huius coram R. P. D. Litra in illa Romana Remissionis Mercedis.

2. Non obstat passum, quod etiam videatur comprehendere tantum casum belli, & pestis, non tamen excludit alios casus, quibus de iure communi venit faciendi remissio, Cephal. conf. 257. nu. 16. Becchi conf. 32. nu. 14. quia pluribus modis DD. respondunt.

3. Primo, quod cum extensio fiat ad hunc casum ex dispositione iuris communis cum qua partes consentirent se conformare. L. q. locat. Aleciat. reg. 3. præsumpt. 34. debet recipere etiam determinationem ab eodem iure alias contractus contra Ecclesiam, quæ magis est privilegiata, claudicabit.

4. Secundo dicebat DD. hoc casum non posse argui de casu belli ad casum inundationis, quia bellum, & pestis semper sunt damnosa: Inundatio autem fluminis, licet per annum, aut biennium afficiat damnum, tamen ex dictis testium iuxta 31. interrogat. apparet, quod postea vertatur annorum sequentium superat sterilitatem annorum præcedentium.

5. Tertio, & ultimo dixerunt, quod licet ex parte sit faciendi remissio pro rata temporis, & damni, non tamen excludit, quin in taxanda rata remissionis sit habenda ratio totius temporis proportionabilis, iuxta dispositionem legalem, & ex his, & alijs allegatis in prædictis decisionibus, ita fuit decisa.

S Y M M A R I V M.

Alimenta debentur filijs quomodolibet illegitimis, num. 1.

Alimenta licet filijs illegitimis, & spuris de uenerunt de iure Civili, tamen de iure Canonico debentur, dicto num. 1.

Quos alendi filios spurios transit ad fiscum sicut transires ad heredes de iunctis, nu. 2.

Fiscus succedit loco hereditatis, & bona cum onere, & non aliter capitis, d. num. 2.

Cessionarius Fisci præsertim si hereditatem acceptans cum honoribus, & oneribus tenetur ad alimenta præstanda filijs spuris, prout fisci tenebantur. nu. 3.

Fiscus, & eius C. oneribus tenetur alere filios spurios concessi enim pro crimine læsæ maiestatis. nu. 7. Vbi quod hoc etiam procedit in crimine hæresis in quo à die commissi delicti bona hereditis ipsius iure devolvuntur fisco.

Dispositio l. qui quis. C. de l. l. maiest. in qua filij committuntur crimini læsæ maiestatis, vivere permittuntur habet locum etiam quoad filios alios, num. 8.

Consuetudo Pij V. contra filios clericorum illegitimos. An prius illis alimentis, & quomodo intelligatur, num. 9. cum duobus seqq.

Alimenta iure natura debentur, num. 1. t.

Consuetudo Pij V. non habet locum nec prohibet laicos disponentes in illegitimis de bonis mere patrimonialibus, & laicibus non habentibus mixturam cum bonis ab ecclesia profectis, num. 14.

Consuetudo Pij V. comprehendit solum Clericos disponentes de bonis iuxta acquisitum de fructibus beneficiorum, sed etiam de bonis patrimonialibus, nu. 15.

Consuetudo Pij V. non etiam comprehendit laicos disponentes de bonis ab ecclesia profectis. si suis bona ecclesiastica puta seculis empta, & bona ex pensionibus acquisita. num. 16.

Consuetudo Pij V. comprehendit eas quæ applicari possent vna ex rationibus contentis in prohibitione Bullæ putæ si ordinis ecclesiastici maxia essent vel scandalum parerent. num. 17.

D E C I S I O LXXXII.

TEmpore sel. rec. Sixti V. Camillo de Volta Nob. Bononien. ob quadam delicto ultimo supplicio affecto Camera Apostolica omnia eius bona confiscavit libiq: incorporavit, quæ paulo post magna pecuniarum summa R. P. D. Ioa. Baptista. Volta Camilli frater à Camera redemit, quia cessaverunt cum omnibus notis, & oneribus, excepta solum quadam vinea extra Portam Piam, cum Marius Volta filius illegitimus, & pauperum alimentis à cessionario Camere

- Camera habere pretendens multis exceptionibus repellitur, & D. Cardinalis Matthæus cui huius controuersie componenda cura commissa fugarat Rotæ iudicium desiderasset proposito Dub. An Matio Camilli q. filio illegitimo à D. Volta Camera cessionario bonorum qui olim Camilli fuerant alimenta deberentur. DD. omnes causâ diligenter discussâ debet censuerunt ex cõmunibus, & receptis iuris regulis. Prima, quoniâ filius quomodolibet illegitimus alimenta debetur, c. cum habet in fin. de eo qui dux in matr. quam poli. per adult. vbi commentum Canonistę. Licet enim filius spurii, aut alias illegitimi cõ peccato generentur, sine peccato tamen aluntur. Et ius civile castitati preuidendo filijs spuris alimenta denegauerit, antea ex complexu. C. de incest. nupt. lus tamẽ Canonicum quamquam peccata maximè detestetur, & castitatem necdũ cõmendet sed præcipiat, naturalem tamẽ rationem sequens, oiciatur, & equitate castitati preiulit, & filijs illegitimis alimenta præstari iussit, Bar. in l. fin. nu. 7. ff. de his qui vbi indign. lat. conf. 26. num. 17. vol. 1. Alex. conf. 74. nu. 4. lib. 2. Dec. conf. 576. num. 1. & conf. 111. nu. 3. Crauet. conf. 119. num. 1. Calcan. conf. 62. num. 16. Rolan. conf. 74. num. 39. lib. 4. Bero. decif. 127. Anto. Gomez in l. 9. Tauri. Ant. Cordo in l. si quis à liberis. f. idem respicitur num. 9. & seq. ff. de lib. agnosc. Gabi. lib. 6. cõmun. opin. tit. de alim. conclus. 7.
2. Altera conclusio est veluti superioris declarata, vt vnus alendi filios spurios trãseat etiam ad Fiscum sicut trãsiunt ad heredes defuncti: cum Fiscus loco hæredis succedat, & bona cum prædicto onere, & non aliter deferantur, l. in pari. f. hi qui vbi Dec. & Cagnol. ff. de reg. iur. Crau. cõf. 263. num. 7. Soc. sen. conf. 10. num. 3. lib. 1. Rip. in l. ex fact. num. 3. & 9. ff. ad Senat. conf. trebellia. & trad. etiam nouissimè Peregrin. lib. 5. de iure fidei tit. de public. bonorum. nu. 75.
3. Postremo conclusio per D. constituta fuit, vt idem quod de fisco dicitur, & quolibet bonorum successore fluendum esset in Cessionario, vt ad eadem quoue alimenta præstanda spuris teneantur, 3. ff. de hæred. & act. vendit. Quam conclusionem superius deducta probant, bona enim sèper trãseunt cum eodem onere, & in hoc casu ex eo cessabat omnis difficultas, quoniam cessio fuit per Camera facta, & per D. Voltã accepta cum omnibus honoribus, & oneribus hæreditatis.
4. Informantes pro D. Volta, vt receptas conclusiones excluderent multa opposebant, quæ ad tria potissimum capita referebantur. Primum dicebant nulla superesse Camilli bona, rursus illum fuisse cõdemnatum ex capite l. f. maiestatis Principis Postremo quia cum Camillus esset Clericus vigore Constitutionis Pij V. nihil ipse filios spurios relinquere poterat, & ideo neq; Cessionariũ teneri ad illum alendum.
5. Ad primum dicebatur in hæc positione non trãdari, An superesset Camilli bona necne, sed eum præsupposito, quod adesset, quod pendebat ex fact. & ex inuentario bonorum, & creditorum, & debitorum. Alimenta deberentur, & conclusum de iure deberi.
- Ad secundum de condemnatione ex capite l. f. maiest. Principis bisariam rei ponderatur.
6. Primo, id non apparere, ex serie sententię, ex qua constabat eum fuisse cõdemnatum ad pœnam amputationis capitis propter enormissimam erimina, & atrocissimam, non autem propter crimen l. f. maiest. Principis.
7. Præterea dicebatur quod licet fuisset cõdem-

- natus ob tale crimen, non tamen tenebatur filius, & eius Cessionarius filios spurios cõdemnari alere, Soc. d. conf. 30. nu. 1. lib. 1. Rip. in d. l. ex fact. num. 9. ff. ad Trebell. Plat. conf. 130. nu. 8. & 84. inter conf. crim. duert. lib. 1. Bero. conf. 8. nu. 1. Quinimo in fortioribus terminis in crimine hærelis, q. longe grauius est crim. l. f. maiest. humanę. c. vigenis. de hærel. in quo, à die commissi delicti ipso iure omnia hæretici iura sunt confiscata. cum secundum leges de hærel. lib. 6. filijs hæreticorum catholicis debent alimenta, teneantur Perr. de Auendan. super l. 4. Tauri. glof. 7. nu. 3. & Alfons. Castr. lib. 2. & Gabr. Quemeda in compendio de bonis confiscatis in S. Officio Inquisitionis. q. 14. vbi alios allegat Soc. d. conf. 30. Plat. d. conf. 130. nu. 84. vers. vbi filijs.
8. Neq; in contrarium viget tex. in l. quisquis. f. filij verò. C. ad l. iul. maiest. qua cum imperator ibi filios perpetrantium crimen l. f. maiest. vniere permittat, ex consequenti censetur illic cõcedere alimenta, sine quibus vivere non licet, l. necare. ff. de lib. agnosc.
9. Ad Tertium de constitutione Pij V. edita contra filios clericorum illegitimos, respondebatur primo, illam in specie non tollere alimenta quæ iure naturali, & canonico quibuscumq; filijs debentur neq; fuisse verisimile Tam Pium Pontificem id cogitare voluisse Vnde pietatis, & equitatis, & rationis, lex violaretur.
10. Præterea dicebatur illam Constitutionem procedere quando illegitimi prætenderent sibi aliquid deberi vigore dispositionis tãc. virtute priuilegiorum, sententiarum, & indultorum à iure speciali promouentium, seu ex aliqua Patris dispositione dolosa, quando videlicet sub aliquo prætextu vel bigratia elemosinę doris aut alterius similis niteretur quis ad illegitimorum fauorem disponere, secus autem esse quando peterent alimenta ex dispositione iuris communis ex solo eius beneficio iuxta terminos. c. cum haberet. de eo qui dux. in matr. quam poli. per adult. c. ius rex. dispositionem non fuisse iudicant per d. constitutionem Pij V. Imò etiam ea non obstant & clericos teneat alere filios spurios enuerunt. Natura. tract. de spol. cleric. c. 19. nu. 12. & 11. & Bursat. conf. 125. num. 26. lib. 3. & est decisio xp̄e discussa in Rotâ in illa Romana Bonorum de Peruchis die 29. Februarij 1550. coram R. P. D. Roberto.
11. Ius enim, & obligatio alendi filios quocumq; modo illegitimos non tam oritur ex d. e. cum haberet. quam ex iuris naturalis dictamine, & pro pensione qua videmus etiam animalia rationis expertia filijs à genitris nutrire quodam pondere ducta non desisse, & legē hanc à natura sensibus inditam exequi f. i. instit. de iure naturali. Quo fit vt nec pacto partium, nec lege aliqua nec consuetudine ea obligatio tolli possit. Veti quia esse, & venisse dicuntur alimenta huius nature x. debet, c. sunt quidam. 19. quæst. 1. Abb. in c. fin. num. 21. de consensu. Couar. lib. 4. decret. part. 2. c. 3. §. 6. nu. 4. Cassaneus conf. 62. nu. 16. vers. sed secundum educationem.
12. Ad decif. coram bon. me. D. de Rubéis die 27. Martij 17. & 27. Maij & 20. Iunij 1579. exaducrio datam dicebant DD. seniores qui tunc interfuerunt eam non fuisse decisionem, sed discussum, & moria DD. proponentium varias difficultates quæ ex dicta Constitutione oriri poterant ad effectũ, vt Constitutionis rigor temperaretur quod satis etiam patebat ex serie eiusdem decif.
13. Postremo ad decif. Perusij Bonorum de Vbaldis coram Sanctiss. D. N. Clemente VIII. tunc Rotæ

Rorē Audire die 29 Octob. 1594 dicebāt DD. non facere contra petitionem Martij imò eius fauorem potius respicere: nam cum ibi Ioannes ille prætenderet succedere ab intestato, & sibi opponeretur de Constitutione Pij Quinti prohibeantē disponere ad fauorem filiorum illegitimorum Ror. firmavit aliquot conclusiones in quibus erāt sequentes.

14. Primo, Quod ex d. Constitutionis dispositione laici non prohibentur vigore priuilegiorum disponere in illegitimis de bonis mere patrimonialibus, & laicalibus nullam habentibus mixturam cum bonis ab Ecclesia profectis.
15. Altera quod constitutio solum comprehendat clericos disponentes de bonis nedom quafitis de fructibus beneficiorum, sed etiam de bonis patrimonialibus.
16. Tertia quod dicta Constitutio comprehendat etiam laicos disponētes de bonis ab Ecclesia profectis qualia sunt feuda ecclesiastica emphyteutica, & bona ex pensionibus acquilita, quæ laici ex priuilegio aliquando obtinent.
17. Postrema verò erat quod Constitutio Pij Quinti comprehendebat quos quibus applicari poterat vna ex rationibus contentis in prohemio Bullæ, videlicet si O. dum Ecclesiastico noxia essent, vel scandalum parerent.

Quæ omnia cessabant in hoc casu cum Marius poterat alimenta solum ex solo beneficio iuris communis Cessionario Cameræ Apostolicæ petere neque inde aliquid noxium inferretur Oratori Ecclesiastico aut scandalum oriretur.

ILL. ^{MI} D. CARD. ^{LIS} SERAPHINI.

Parmen. Status. 16. Maij 1594.

ARGVMENTVM.

Testis se referens ad examen alias factum non probat nisi exhibitio illo examine ad quod se refert, & ponuntur aliæ exceptiones quibus testium dicta rejiciuntur.

S P M M A R I V M.

Testis referens se ad aliud examen non probat, nisi exhibitio examine ad quod se refert. num. 1. & 2.

Paupertas sola licet non reuellet testem, tamen alijs concurrentibus in totum repellit. num. 3.

Quæstio omnino bona: cum sen magna quantitate rei notabilis inducit capitale inimicitiam. num. 3.

DECISIO LXXXIII.

Domini steterunt in decisio. nam quantum ad Carlinum protestatio per eum facta operatur, vt non sit ei fides adhibenda, nisi exhibitio priori examine ad effectum iuris, vt sciri possit An secundum dictum sit conforme, vel contrarium priori, ad doct. Bald. in l. i. in fin. C. de Episc. & cler. & alias non possit testis redargui de falso, cum elare appareat cum velle, vt attendatur eius primum dictum, de quo non appareret, nisi produceretur.

Non obstat, quod idem testis subdit, quod de his de quibus interrogabitur respondebit, quid sciat proveriari, & illud quod recordabitur,

quia ex his non tollitur vt prius præcedentis protestationis per quam non vult in aliquo discedere ab eo quod dixit in priori examine, vt patet ex eo, quod non stat in puris terminis protestationis sed interrogatus dixit, quod non recordatur de aliquibus, quæ dixerat in eius proximo examine, & quod non vult aliud dicere vitra illud, quod dixit Parmæ, quæ verba importare videntur meram relationem, maxime cum dicat quod tempore prioris examinis erat melioris memoria, neque obstant allegata in contrarium ex Bart. in l. eos de falsi. Boer. decif. 138. Menoch. de arbit. cap. 109 quia loquuntur in diuersis terminis; Videlicet in protestatione facta à teste ad euitandū falsum quando iudex non vult, vt ei ostendatur primum dictum quantum ad exceptionem datā ex capite mendacitæ satis bene euacuatur per informantes pro Dominis Rangoniensibus, ideo in ea parte discessum fuit à resolutione.

18. Quantum ad Ioannem dictum fuit, quod licet sola paupertas non sufficiat ad repellendum testē tantum alijs concurrentibus in totum repellitur, constat autem de causa odij ob demolitionem domus, nec attenditur causa facti, An sit iusta, vel iniusta, sed factum ipsum, cum Doctores dicant prius capitales inimicitias, cum quis inuenerit alteri quæstionem super omnibus bonis, vel super magna quantitate, vel re notabili, Bar. in l. 1. de testib. Marfilin l. 1. §. preerea. nu. 21. de qua est Jo. de Ana. in c. cū oporteat. nu. 6. de accus. P. giera deponit de ijs, quæ vidit cū esset quinq; vel sex annorum, quod est valde inueniendum, ideo conclusum statim in decisio.

G I P T I L

Vrbetana Censur. Lune 6. Iunij 1594.

ARGVMENTVM.

Censur dicitur illicitus, & vsurarius ex patto, quod emptor possit cogere venditorem ad illum redimendum, quo casu emptor tenetur restituere fructus perceptos etiam antelitem contestatam, nec valet contraria consuetudo.

S P M M A R I V M.

Censur dicitur inualidus ex patto, quod emptor possit cogere venditorem ad illum redimendum. num. 1.

Censur ubi est inualidus fructus debent restituere etiam percepti ante litem contestatam. num. 1. & 2.

Consuetudo non potest valde & contrariam illicitam, & vsurarium. num. 1. & 2.

DECISIO LXXXIV.

FVerat declaratum censum, de quo agitur nullum, & inualidum esse, quia illius emptores apposerunt pactum, quod liceret eis, ac ipsorum heredibus cogere venditorem ad redimendum censum, & restituendum pretium, sed postea examinatis nonnullis testibus, ac productis aliquibus instrumentis, & iuribus dubitauit An D. Octauius vnus ex dictis heredibus esset excusatus, ita ut non teneretur restituere fructus census ante litem contestatā perceptos, & excusandū non esse conclusū fuit, tum quia testes non probāt allegatam

allegatam consuetudinem, cum non deponant de multipliciter instrumentorum, nec constat habuisse effectum, præter id, quia dicta instrumenta ex archiuis extracta, & producta non releuant in concursu aliorum instrumentorum, quæ sunt absque dicto pacto; tum etiam quia si dicta consuetudo probaretur, dicto Octauio non posset suffragari, quia huiusmodi consuetudo non potest valde contractum, illicitum, cuius sit contra ius naturale, & diuini c. inter dilectos de ex cess. præl. c. fin. de conuict. vbi DD. dicunt, quod ponitur est quædam corruptela, quæ consuetudo, Bero. conf. 167. in princip. lib. 5.

2 Nec in hac materia vsuariae prauitatis attendenda est consuetudo, Sor. de iust. & iur. lib. 6. q. 1. art. 1. col. 6. post verbi. restant e. g. tria argumenta: Et ratio quæ e. emptor sit. contrahens non faciat fructus suos, illa est quia ipse non amittit dominium illarum pecuniarum, cum prædicto pacto solutarum. Sor. vbi supra q. 1. art. 4. in princip. & quod talis consuetudo nõ esset tradit Bero. vbi supra. m. 10. verbi. Nec obstat consuetudo lib. 1. qui etiam responderet ad Bart. & alios in contrarium allegatos, quod consuetudo loci exulat, vt per eum num. 1.

ILL^{MI} D. CARD. L^{IS} BLANCHETTI.*Romana Censur. Luna 13. Iunij 1594.*

A R G V M E N T V M.

Census impositio illicita, & vsuaria consuetudine, seu Papæ confirmatione coualidari non potest.

S P M M A R I V M.

Census impositio, cum pacto, quod non debeat durare nisi per sex annos dicitur illicita, & vsuaria, & in totum viciata. num. 1.

Census impositio, vbi est vsuaria, illam consuetudo valide non potest. num. 2.

Coverallus ab initio vltius, & vsuarius, partium tacito consensu consolidari non potest. num. 1.

Census coverallus illicitus, & vsuarius à Papa confirmari non potest. num. 2.

D E C I S I O LXXXV.

1 **F**Vir resolutum censum, de quo agitur esse nullum propter adiectionem pactum, quod per sexennium tantum durare deberet stantibus Constitutionibus Martini Quinti, Callisti Tertij de empt. & vendit. & Constitutione Pij V. & per tale pactum tanquam vsuarium contractum annullari in rotam tradunt, Sor. de iust. & iur. lib. 6. q. 1. art. 3. Conrad. de noct. q. 84. in s. conclus. 152. nu. 4. & lib. 1. & fuit resolutum coram R. P. D. meo Decano in causa Vrbueuata Censui die 13. Nouembris. 1592.

2 Hunc contractum consuetudo seu etiam confirmatio Papæ, validare non potuit, c. cum nobis vbi gloss. in verb. nulli. de vjar. Roch. in c. fin. in 3. notab. de consuetud. & fuit resolutum coram Illustriss. D. meo Lancellotto; & in vna Romana Societatis 3. Iunii 1590. & in dicta Vrbueuata Censui coram D. meo Giptio, & quia partium tacito consensu non potest contrahat ab initio nullus validari, Clemet. 1. de vjar. leg. quod ab initio.

ff. de reg. iur. reg. non hincmaru. cod. tit. in 6. Doct. in l. de quibus. ff. de leg.

3 Confirmatio autem Papæ hoc casu non suffragabitur cap. super eo. de viur. & est communis opinio tam Theologorum, quam Canonistarum Doct. in l. 1. Cod. de Summ. Trinit. & fid. Cathol. summ. Ang. in verb. vjar. a. 12. num. 4. Siluest. in eodem verbo, quat. num. 22. Sor. de iust. & iur. lib. 6. q. 1. art. 1. ad tertium argumentum. Couar. lib. 3. vjar. resolutum vjar. & iure diuino, & naturali sit prohibita cõtraque Papa nõ dispensat, Diuus Thom. par. 2. q. 44. art. 5. & fuit resolutum coram bo. meo D. Corta in vna Romana Societatis 3. Iunii 1595. quæ est decis. 67. inter dweri. par. 1. & in præmissis. Multo magis, quia confirmatio Papæ respexit præcipue venditionem officialia vero parte tam expressa, quam tacita confirmat, quatenus sint honesta, vi patet in illis verbis, pacto huiusmodi, & omnia, & singula promissa Non obstant mandata executia quia non fuit in potestate Iudicis validari huiusmodi contracta.

*Burgæ Dissolutionis Matrimonij. 17.**Iunij 1594.*

A R G V M E N T V M.

Matrimonij rati sed non consummati dissoluendi ex dispensatione Papæ iusta causa est, quando vxor adulterium commisit cū Patre sui mariti propter quod maritus eam vulnerauit, & occidere attemptauit.

S P M M A R I V M.

Matrimonium dissolui potest à Papa præsertim de consensu coniugum ex aliqua iusta causa. num. 1.

Gratia narratio ea præsertim pars, quæ est fundamentum gratia plena iustificanda est. num. 2.

Coniugum coniugum, quod matrimonium non fuit consummatum non statim, quando agitur de dissolutione matrimonij. num. 3.

Negatiuam non probant testes, nisi remoueat actum de sensu. num. 4.

Matrimonium potest dissolui à Papa causa euidenti scandal. num. 7.

D E C I S I O LXXXVI.

1 **C**ontractum fuit matrimonium per verba de præsentibus inter Ioannem Gili xate idem, & Magdalenam della Scadas viri potuerunt, quod cum vt præteritum, fuisset rati, nõ consummatum, quinimo paruo temporis spatio interiecto, ipse Ioannes à prædicta eius vxore, & à loco vbi inhabitabat se absentauerit, euenit quod Ioannis Pater diabolico spiritui ductus eandem Magdalenam carnaliter cognouit, & grauiter reddidit, quolo audito à Ioanne reuersus est in Patriam, atque ipsam Magdalenam animo illam occidendi g. auiter vulnerauit, quæ tamen vna remansit Postea idem Ioannes suppliciter fecit fel. rec. GREGORIVM XIII. narratis prædictis, & alijs, præteritum, quod matrimonium prædictum copula carnali non fuerat consummatum, vt dignaretur de consensu amboiui coniugum matrimonium prædictum auocare Apostolica dirimere, & totaliter dissoluere, qui Gregorius causam

causam Ordinario Boreen commisit, & 17. Iunii 1594. fuit apud eundem iudicatum in Rotā, An lites Apollitice, & commissiones predictæ essent iudicatae, ut vel esset locus dissolutioni matrimonij in casu, & ad effectum &c. & Domini quoad propositum dissolutionis matrimonij rati non consummati, dixerunt non esse dubitandum, quia hæc est communis opinio Canonistarum, præsertim de consensu coniugum, & ex iusta aliqua causa, & ex publico, ubi gloss. in ver. consummatum de consecrat. coniug. Anchar. conf. 139. num. 2. & Socin. conf. 28. num. 6. lib. 1. Dec. conf. 112. nu. 6. & conf. 501. num. 3. Nat. conf. 190. qui plures alios refert vbi etiam testatur de communi. Curt. iun. conf. 173. num. 1. Bald. in l. final. num. 7. C. de Episc. & clerice. Cast. in rubr. ff. solut. matrim. nu. 3. Quamvis multi Theologi contrarii sentiant, non tamē caret, ut dicit Scot. in 4. sent. dist. 17. quæst. 1. art. 4. de spons. par. 1. c. 4. num. 15. qui postea hunc opinionem amplectitur, & alios allegat vbi supra in secunda parte, cap. 7. §. 4. num. 41.

3. Verum quoad punctum conclusum fuit literas non esse iustificatas, si vel res pecti nullius narratiq; que est pars gratiæ, & fundamentum, quod matrimonium non fuerit carnali copula consummatum, hoc enim plene iustificandi est. Curt. iun. d. conf. 170. num. 1. Paris. conf. 11. nu. 18. lib. 4. Goz. conf. 2. num. 21. & 23. vbi dicit quod non sufficiunt probationes præsumptivæ.

4. Secundo, quoad dicta testium, non concludunt quia solummodo id deponunt ex aspectu loannis & sic ex quadam præsumptione, & resimilitudine, nec in ista negatua renouetur actum à seculi Alex. conf. 14. nu. 3. & conf. 105. nu. 10. vol. 1. Dec. conf. 101. sub num. 2. Socin. iun. conf. 12. num. 23. vol. 2. Roland. conf. 93. nu. 7. vol. 4. Mandell. conf. 290. nu. 30. & tamen necessaria est probatio concludens Gozad. d. d. conf. 2. num. 31. & 32.

5. Neque verum est, quod statim contrāto matrimonio duxerit ab vxore, quia contrarium testes concludunt scilicet post aliquos dies.

6. Præterea omnia dicta testium confunduntur ex ipsamet confessione Magdalenæ, que dicit, quod venit in domum Ioannis Paris, vbi stetit illi interueniendo per spatium septem annorum, & in tribus vicibus amicus Ioannis Junior fuit à patria absens de alijs quatuor amicus nihil dicit.

7. Si autem proba retur copiam non esse sequenti causa dissolutionis matrimonij, quod proponitur, vix fuit iustissima, quia etiam probatur causa euitandi scandali per Pu. pur. conf. 417. num. 9. Dec. d. conf. 112. & ita fuit decisum.

rentum delictum fiant inhabiles, ac si nati post delictum, & ne dum ad beneficia habenda postquam illi in hæresis crimen delapsi sunt; sed etiam priuenter obtentis ante Paternum delictum, & An idem sentiendum sit de pensionibus quod de cæteris beneficijs.

S P M M A R I U M.

Filij hæreticorum parente condemnato per eandem sententiam reputantur inhabiles, & incapaces ad d. vnitatem, & beneficia obtinenda, & obtinent ante patris delictum priuenter. num. 1.

Filij hæreticorum ipsa iure priuantur beneficijs Ecclesiasticis obtentis, & reduntur inhabiles ad obtinenda vsq; ad secundam generationem per lineam masculinam. nu. 2.

Filius hæretici priuatur beneficio obtento. num. 3. *vsq; ad num. 3.*

Filij percontumacium Cathedralium ipsa iure priuantur beneficijs que tempore criminis criminis obtinebant. num. 4.

Delictum longe maius est duntaxat quam hominum ledere maiestatem d. num. 9.

Filius Clerici condemnati ob crimen læsæ maiestatis huiusmodi non amittit beneficium Ecclesiasticum obtentum ante delictum. num. 10.

Iudex secularis non indicat de beneficijs Ecclesiasticis neque Clerico per suam sententiam præiudicare potest. d. num. 10.

Clerici sunt iure diuino à iurisdictione Iudicis secularis exempti. d. num. 10.

Beneficia si fuerint collata ante parentum delictum filij non sunt illi iure priuati, sed si fuerint collata post delictum bene priuantur. num. 11.

Doctrina Augusti ad Angel. de malef. in verb. che hai tratio. num. 15. *reputatur corrupta.* num. 12.

Filij hæreticorum tunc diuino priuantur beneficijs obtentis ob Patris delictum, quando ad ipsos Patris preces illud beneficium obtulerunt. num. 13.

Filius beneficiatum non perdit beneficium obtentum ante Patris delictum. num. 14.

Filij hæreticorum priuantur nec ut beneficium iam obtento est ad controuersum inter DD. ut egroz. Summi Pontificis decisione. num. 15.

Reb. ff. op. ma. noua satis probatur. num. 16.

Beneficiarius Ecclesiasticum filij vel prob. vbi qu. illi referantur non intelliguntur publicæ parente de crim. læs. maiest. condemnato. num. 17.

Filij hæreticorum, & factorum, quod priuantur beneficijs obtentis nulle reperitur iure causa. num. 18.

Constitutio paralis extra non debet. num. 19.

Patris priuationis nungam imponitur nisi exprimitur quod veniat impotente. num. 20.

Inhabiles ad beneficium obtinendum regulariter obtento non priuantur. num. 21.

Reu. fecurum appellatiue in materia priuationis non veniunt pensiones. num. 22.

Tenu que inferunt alicui ob delictum alterius non habet locum vbi sententia lata est in principalem contumaciam. num. 23.

Culpæ præsumpta non sufficit ad hoc vt quis ob crimen alterius priuatur, sed requiritur verum, & certum delictum. num. 23.

Difficil ad nullum assumatur beneficium in Constitutione apostolica non inducat priuationem obtentorum. num. 24.

Verbum administrare respectu futurorum temporum. nu. 25.

Text. luc. vt commissi priuatis declaratur. nu. 26.

Leg. statores saepe inuocantur a varijs ex causis maioribus prævisi solum coercere. num. 27.

Filij, qui ad preces hæreticorum parentum, factorum, & similiarum

P E N I Æ.

Concehen Pensionis. Lune 24. Octobris 1594.

A R G V M E N T U M.

Vide in eadem causa aliam decisionem eorum
Petrino 6. Martij 1594.

Tractatur fusissimè, & resoluitur insigni
quæstio. An filij Hæreticorum ante pa-

semel obtinuerit Ecclesiastica beneficia meritis illis priuatur. num. 28.

Extraneas omnes concernentes hereticorum materias licet non sint posite in corpore iuris, & sint valide, & obsequenda, tamen cum repugnant eius Constitutionibus positis in voluminibus iuris non sunt obseruanda. num. 29.

Constitutio pontificis extenditur de simili significatione vocabuli ad aliam, & consequenter pensiones veniunt appellatione beneficiorum. num. 30.

Pensionis quondam veniens appellatione beneficiorum de iure tantum pensionibus intelligitur est qua datur in beneficio titulum, non autem de his qua tanquam fructus ad sustentationem largiuntur. num. 31.

DECISIO LXXXVII.

VACANTIBUS Archidiaconatu, & Canonatu in Ecclesia Conchen. fel. rec. Gregorius v. i. illos consulit D. Ferdinandus de Scobar. referuatis tamen loco annue pensionis omnibus fructibus Gonfalo Perez filio Antonii Perez tunc Catholice Maiestatis Philippi Hispaniarum Regis Secretarii exceptis dumtaxat mille ducatis monetae illarum partium d. Ferdinando, & eius successoribus persoluentis.

2. Hanc pensionem Antonius pater postquam Gonfalus filius eadem clericali fuit insignitus pacifice nomine filii multis annis precepit, filiusq; deinde in possessionem exactibus continuauit.

Ceterum quia superioribus annis per Inquisitores hereticæ prauitatis Celsa Augustanos è quorū carceribus Antonius Pater aufererat tanquam conuictus de heresi, iurgis, & pertinax, fautor, & oculator hereticorum per sententiā fuerat condemnatus, & filij per eandem sententiā iuxta receptum stylum Sancti officij inhabiles, & incapaces ad habendum, tenendum, & possidendum dignitates, beneficia, & officia iam ecclesiastica, quam secularia, fuerat declarati, ideo præteritis prædictis D. Ferdinandus Gonfalus ipso iure priuatum, aut priuandum perceptione dictorum fructuum, seu pensionum, per tex. in c. quicumque. f. heretici, & in c. statutum lo. 2. de h. c. lib. 6. quibus iurisbeneficij filij hereticorum non videantur priuari beneficiis, & officij habitis, sed solum reddi inhabiles ad habenda ex pluribus tamen parabat eam prohibitionem à iure inductam nedum respectu inhabilitatem respectu obtinendorum, sed etiam priuationem respectu obtinendorum. Unde introducta causa in Rota coram R. P. D. Alexandro Iusto obtinuit dari dubium An in prædicto casu Ferdinandus esset liberatus, aut forte liberandus à solutione pensionis, & si uictum aliā ad fauorem Gonfali reseruatum.

1. Et vna tantum parte Ferdinando, scilicet informanti, procedebatur enim per Audiētiā cōtradictoriam causā proposita, Quoniam via fuit DD. grauis & exemplaris Censuerunt D. N. Clementem s. consulendum. Cum verò de ordine Rota D. Iustus Auditor. cum consulisset. Duo Sanctissimus postulauit ab eo. Primum quid ego cōfessum, Alterum ut sibi daret notā cōmūtem Doctoris de hoc articulo differentes utrūque auditor præstitit. Nam me sententiā affirmauit sicut scripseram in Directoris inquisitorum par. 3. q. 114. Nota vero paulo post ad Suam Sanctitatem deuult. Quibus dictis de Iouis 3. Nouemb. Sanctissimus in generali Congregatione S. Inquisitionis proposito Articulo consultisq; Cardinalibus, & reliquis Prælati consultoribus qui præfens aderant, Postquam dixisset se uidisse, quā ego scripseram de proposita difficultate Au-

ditisq; Cardinalibus Inquisitoribus senioribus affirmantibus non esse viū Inquisitionis receptum Doctori nam asserentiū filios hereticorum propter Parentum heresim priuari beneficiis habitis Censui hanc opinionem tanquam mitiorem fore amplectendam op rationes quæ paulo post re- censueuntur.

Affirmatiuum verò sententiā quæ communis est insignis Doct. sequuntur, & Romani quoq; Pontifices definitiue videntur, inter Doct. occurrentes sequentes.

1o. And. in c. v. de commissi de heret. lib. 6. nu. 4. ver. priuandi. Gemin. ibid. in §. priuandi. nu. 4.

2. Henric. Boic. in c. v. de heret. lib. 6. nu. 4. ver. quæ de heret. vbi expresse dixit filios hereticorū ipso iure priuari beneficiis suis Ecclesiasticis iam obtentis, & inhabiles reddi ad habenda viq; ad secundam generationem per lineam masculinā, per tex. in c. quicumq; f. heretici & in c. statutum lo. 2. de heret. lib. 6.

3. Io. de Anan. ibid. nu. 12. ver. de crimine autem heresis vbi concludit, in crimine heresis filium alicuius heretici Clericum beneficio Ecclesiastico obtento ipso iure priuatum. Præposit. in c. factis per eam. nu. 4. ver. simile est in crimine heresis. 66. di. 6.

4. Io. de Imola in l. infulam num. 2. ver. & adde. quod notat. gloss. ff. solut. matr. vbi etiam loquitur dubitari per aduerbium, forte. Rom. signat. 693. incip. scis quod ex cōdemnatione, Gig. tract. de crim. lei. maiest. lib. 3. tit. de pgn. quas fil. incurr. q. 1. Paulus Rub. tract. de Reg. Nauar. par. 5. §. 7. & Tib. Decian. lib. 3. tract. crim. c. 43. nu. 4. ver. ite perdati filij.

5. Et alijs hoc sequuntur quorum sententiā confirmat. e. etiam viderit Auctoritas Eimerici in direct. inquis. q. 114. dum enim responderi proposuit difficultati, An filij hereticorum priuati sint omni beneficio Ecclesiastico, & officij, publicis, aut respondentem quod sint priuari.

6. Eandem affirmatiuam sententiā proximis accedere ad veritatem, quam negatiuam, de qua paulo post dicitur, multorum Romanorum Pontificum Constitutiones videntur ostendere, Primum enim Innocentius IV. Constitutione incip. nouit vniuersis. f. heretici autem, videlicet, heretici autem, & receptatores, defensores, & fautores eorum ipsorumq; filij viq; ad secundam generationem ad nullum Ecclesiasticum beneficium, seu officium admittantur, quod si secus actum fuerit decernimus irritum, & inane, Nos enim prædictos in quosq; viros Ecclesiasticos qui ad preces huiusmodi pessilientium personarum dignitates personarum, & quæcumque alia beneficia Ecclesiastica sunt adeptæ nunc priuamus taliter acquisitis volentes, vt tales, & habitus perpetuo carcant, & ad alia vel similia, nequaquam in postea admittantur hæc tenus ibi Alexandri Quarti Constitutione incipiente, quod super nonnullis. f. frequenter etiam. Idem videtur fuisse saneitum dum declarat illorum filios, & nepotes priuari dignitatibus, beneficiis, & officiis qui heretici, aut credentes, aut fautores vera fuerunt, & in errore, aut fautoria decesserunt non autem illorum quos emendatos fuisse constiterit, vt pro culpa ad mandatum Ecclesiæ penitentiam receperant quam ipsi, vel iam perfecterant, vel humiliter prosequutioni eius inhiuerant, vel parati fuerint dum viueret ad eandem recipiendam.

7. Quam declaratoriam totidem fere verbis Bonifacius vi. i. in sua compilatione recepit atque recensuit in c. statutum. lo. 2. de heret. in 6.

8. Sed a pertius videretur eandem sententiā comprobasse

probasse. Nicolaus 111. Constitutione incipere, nouerit vniuersitas f. haretici autem, ubi ita incipit, haretici autem receptatores, defensores & fautores eorum, ipsorumque filii, vsq; ad secundam generationem ad nullum Ecclesiasticum beneficium, seu officium admittantur quod si secus actum fuerit decernimus irritum, & inane Nos enim predictos esse nunc priuamus beneficiis accipiendis, volentes vt tales, & habitis perpetuo careant, & ad alia finem nequaquam in possum admittantur hae ibi.

9. Doctores praeterea qui tenuerunt hanc opinionem perter tex. in c. 2. g. haretici autem, & in c. statum lo 2. de haret. in 6. ad eam confirmandam allegant tex. in c. felices f. quod si quis de poen. lib. 6. ex quo patet filios peruenire in Romanam Ecclesiam Cardinales ipso iure beneficiis priuari, quatenus commisi criminis obinebant, manifestum autem est crimine illud multo minus, ac leuius esse quam et imen haretis cum longe maius sit diuinam quam humanam laedere maiestatem. e. vergentis, de haret.

10. Ad contrariam negantem asseruendam recensetur Primum à Doctores, gloss. in c. satis peruerfam. 56. dist. sed cum loquatur de Patre condemnato ob commissum crimen laesae maiestatis humanae non potest ad hanc causam applicari, Ideo enim filius Clericus non amittit beneficium Ecclesiasticum prius obitu, quia iudex secularis condemnans patrem ob crimen seculare non potest de beneficio Ecclesiastico cognoscere, neq; Clerico sibi non subdito praedicare, sic enim interpretantur illam gloss. de Imol. in d. l. infusa, num. 1. ver. & adde. ff. sol. mar. & Rom. d. singul. 691. & lo. de Anan. in c. vergentis. 12. de haret. Clericus enim à iurisdictione Iudicis secularis iure diuino exemptus, e. duo. 96. dist. non possunt Iudices laici per suas sententias praedicti aliquid inferre Contra lib. 2. var. resolut. c. 8. nu. 4. Pro hac sententia allegat Ant. de Butr. & Panor. in cap. vergentis de haret.

Clericum neq; Ant. ibi. num. 9. neq; Panor. nu. 4. ver. sed circa praedicta possunt videri facere pro hac parte cum ambo vtantur auctoritate, gloss. in c. satis peruerfam. 56. dist. quod vt proxime dictum, est loquitur in huius Clerico, cuius pater fuit condemnatus per Iudicem secularem ob crimen laesae maiestatis humanae.

11. Gonzalvus Villadiego Hispanus insignis quidam Rotae Auditor, tract. de haret. q. 23. num. 2. ver. sed salua meliori diuinae hanc controuersiam nititur proposita distinctione, quia aut beneficia fuerunt collata ante delictum parentum, & filii non sunt illis ipso iure priuati, aut fuerunt collata post delictum parentum, & tunc illis sunt ipso iure priuati.

Auctor repertorii Inquisitorum qui fuit author Valentinus in verbo, filii f. supra dictum est ver. sed salua meliori deliberatione eandem distinctionem quam facit Villadiego commemorat.

Vt cum sit constitutum receptorem Doctorum sententiam esse filios hareticorum quocumque tempore genitos, id est tam ante delictum patris, quam commissum, quam post illud perpetratum poenis inhabilitatis ad officia, & beneficia comprehendendi, vt copiose dixi in directorio inquisitorum, par. 3. q. 1. 4. ver. illud praeterea, & vel. l. q. Quoniam inhabilitati filiorum, & alia poenae quibus propier delicta parentum afficiuntur non tam sunt latae propier ipsos filios quam non deliquerunt, quod propier patres, vt detraherentur à tantis criminibus per petris videtur et in filios quos, vt maxima bona diligunt etiam legem legatos, &

armari iura. Si quidem hanc opinionem constituimus non facile poterit supradicta distinctio habere locum, sicut euera non videtur amplectenda propter rationes in quibus nititur affirmatiua sententia, Doct. afferentium indistincte per delictum parentum inhabilitari eorum filios, tam genitos ante delictum, quam post delictum commissum procreatos,

12. Aug. Arim. in additad Ang. de malef. in verbo che ha tradito. num. 15. ver. & dixit. Romanus sentit filium Clericum non priuari beneficio Ecclesiastico propter delictum patris. Sed cum Romani auctoritate nitantur quem supradictum est sentire pro affirmatiua verum non se, vel corruptus sit Augustini locus, vel non satis ille diligenter, Romanum in se perit. f. 693.

13. Alphonsus Montaluis in l. 4. par. 7. art. 26. confitetur filios non priuari beneficiis obrebus ob delicta parentum. Limitat tantum nisi filius obtinuerit beneficia ad preces patris haretici tunc enim, & acquisitis priuatur, & acquiescent, cuius sententia optime videtur proba duorum Pontificum Innocentij 4. & Alexandri 4. referenda paulo ante citata.

14. Fely. in c. vergentis de haret. nu. 3. ver. nota casum filium beneficium, non perdere beneficium obrebus ob patris delictum censuit, Sed quoniam vtitur auctoritate gloss. in c. satis peruerfam. 56. dist. Ant. de Butr. & Panor. quodlibet, a adduximus vix potest dici cum simpliciter in hac sententia residere.

Ludovicus Carrer. tract. de haret. num. 141. ver. iureligasamen praedicta licet absolute censcat filios hareticorum Clericos inhabiles fieri ad beneficia obtinenda, & obtentis non priuari vix etiam potest existimari tenere hanc sententiam cum solus gloss. in c. satis peruerfam. 56. & Panor. in d. cap. vergentis de haret. auctoritate nitatur.

15. Ioannes Royas in singularibus in fidei fauorem, & haretis de electionem, fing. 24. incip. beneficij Ecclesiasticis, ver. sed singulare est post enumeratos aliquos doctores pro vtriusque opinionem concludit, hanc questionem tanquam dubiam indigere noua Romani Pontificis decisione.

16. Petr. Rebuff. in prax. beneficij, de mod. amitt. beneficia, num. 5. expresse affirmat filios hareticorum non esse priuatos illis beneficiis, quatenus habebant ante delictum à patribus commissum sed esse inhabiles ad postea obtinenda alleg. Aufser. in Cappell. Thol. q. 120. & Hypopolitum in tract. de fidei. q. 12. num. 120. post gloss. in cap. satis peruerfam. 56. dist.

Sed Aufser. ibi. num. 6. ver. vn de glo. nullum verbum de crimine haretis cum enter gloss. in d. c. satis peruerfam. 56. dist. licet addit ad Aufser. ibid. dicat idem esse in crimine haretis, Verum non loquitur de obtentis.

17. Hyppol. vero, Maril. in repet. rub. de filiis. q. 12. num. 141. ver. item praedicta non eximipicat aliquid de crimine haretis imo semper videatur versari in crimine laesae maiestatis humanae ex quo fundantur in l. quisquis. C. ad l. Iuliam maiest. & in gloss. d. c. satis peruerfam. concludit, quod patre condemnato de crimine laesae maiestatis non intelligitur publicari beneficium Ecclesiasticum filij vel iura prebenda quod filio referuntur.

Iul. Clar. in §. haretis, num. 16. ver. item Clericus quamuis constituitur communem sententiam esse filios hareticorum ipso iure priuari beneficiis obtentis tunc commisi criminis laesae maiestatis

tationem

tamen Simanc. liberè proficit opinione negatiu.

18. Quam Simanc. affirmat tract. de cath. instit. tit. 2. num. 20. dicens nullo modo esse priuandos illos beneficiis quæcunq; obtinuerant quam patres eorum declarantur heretici quia id inquit nullo iure cauetur, & iniquum est.

Eadem fuit sententia Couar. lib. 3. var. resol. c. 8. nu. 4. in fin. adducens duas rationes. Primo quia nullibi expressum est filios obtestis beneficiis priuari oportere, imo ius, ut præterea quoniam regulariter, qui inhabilis efficiatur ad obtinenda non priuatur, obtestis.

Ego vero in directorio Inquis. par. 3. q. 114. eandem sententiam tamquam veriolem, & meliorem sumplexis.

Quam nouissime etiam professus est Ignatius Lopez de Salzedo in comment. pract. crimi. Can. Bernard. Diaz c. 114. ver. quoniam filij heretici sũ.

19. Sanctissimo D. meo Clementi VIII. hæ rationes placuerunt. Primò, quia nunquam iure expresse recipitur cautum, veli. hæreticorum, & taurorum etiam beneficiis obtestis priuari, quo tempore parentes damnantur, quod cum penale sit non debet extendi, & odia de reg. iur. lib. 6.

20. Item quia poena priuationis nunquam imponitur nisi expresse, quod veniat imponenda, glo. fin. in c. fin. commun. recepta, & ibi communiter Doct. de iure patron.

21. Præterea quoniam regulariter, qui inhabilis efficiatur ad obtinenda beneficia, obtestis non priuatur, gloss. in clem. 1. §. ipse de pen. quam sequimur ibid. Zabarell. fo. de Imol. & Bouis & cet. quos refert, & prob. Couar. lib. 2. var. resol. c. 8. n. 4.

Rursum quia antiquorum doct. opinio non fuit vti S. Inquisitionis recepta, quamuis enim filij hereticorum in habiles remaneant ad obtinenda Ecclesiastica beneficia post patrum cõdemnationem non tamen priuantur obtestis antequam patres cõdemnarentur, quia in re plurimum refert quid iusti tribunalis sequat autoritas explorari iussit.

22. Postremo in propofita facili specie duo potissimum suadebani non esse ad hæc sententia recedendum. Primum quia doct. & iura agere de hoc articulo semper loquuntur de beneficiis Ecclesiasticis non de fructibus, aut pensionibus, et ideo si fu per prouentibus beneficiis. Certu est autem venire in materia odiosa qualis est causa priuationis appellatione beneficiorum non pensiones. Ceterum, decis. 296. incip. pensio in materia stricta alias est dec. 14. ti. de reuid. in impress. vbi alleg. plur. doct.

23. Alterum erat quia Anronius Perez Gonf. pater, tanquam cõtinuax, & fugitiuus damnatus fuerat ab Inquisitoribus, quo casu succedit regula, quod quando quis ob alterius delictum puniatur, tunc non teneatur quando in principale in contrumiam ferri sententia. Bar. in l. cum filius familiaris. ff. de verb. oblig. quia, vt quis puniatur ob culpam alterius non sufficit culpa præsumpta, sed requiritur verum, & certum delictum, hoc tamen morium fortasse posset pari aliquam difficultatem propter illa quæ scripsi in direct. inquis. par. 3. q. 13. ver. patri dam.

24. His ita positis non obstat adducta in contrarium, per Doct. & Primò non obstat tex. in c. 2. §. hæretici de hæret. lib. 6. quia ille tex. solum videtur excludere filios hæreticorum à beneficiis obtinendis dum dicit ad nullum Ecclesiasticum beneficium assumantur. Nam verbum assumantur, non inducit priuationem obtestorum.

25. Rursum non obstat tex. in c. statum, jo. de hæret. lib. 6. Quoniam eodem modo respondetur ibi non esse talia verba, quæ inducant priuationem obtestorum, solum enim dicitur ipsorumq; filij

vsque ad secundam generationem ad aliquod beneficium Ecclesiasticum admittantur, quasi dicar non admittantur in suam. Ergo si sint, admissi non priuantur.

26. Non obstat tex. in c. vt commissi. §. priuandi. Propter ea, quia dum ibi dicitur priuandi, vel priuatos denunciandi dictio priuandi refertur ad hæreticos, fautores, receptatores, & defensores, dictio vero priuatos denunciandi refertur ad ipsos hereticos qui sunt ipso iure beneficiis priuati, Couar. lib. 2. c. 8. n. 4. quem sum sequimus Direct. par. 3. q. 13. Aliam propositionem ponit, Godinf. tract. de hæret. c. 23. nu. 2. ver. restat respondere.

27. Non obstat tex. in c. felix. §. quod si quis. de pen. lib. 6. Quia tunc contigit legistatores minora crimina seuclius varijs ex causis coercere ad reprimenda delinquendi audacia, Couar. lib. 2. c. 8. nu. 4. var. resol. Gonf. de Villad tract. de hæret. c. 23. nu. 2. ver. præterea quia interdum.

28. Non obstat Constitutio Innocenti III. & Alexandri. cap. sup. relato quia loquuntur in filiis hæreticorum, vel fautorum, & similium, quid ad preces hereticorum obtinuerunt beneficia Ecclesiastica. Tales enim obtestis merito priuantur regula enim illa, quod qui inhabilitatur ad obtinenda non priuatur obtestis declaratur, nisi obtenta beneficia fuerint ad preces, & incrementum, seu per operam hæreticorum, & fautorum.

29. Postremo ad Constitutionem Nicolai III. quæ magis virget in hac causa, cum expresse faciat filios hæreticorum etiam acquisitis beneficiis priuari. Respondetur, vel intelligendū iuxta modum, & renouem præcedentium extrauagantium aliorum Romanorum Pontificum, vel non fuisse vñ receptam, quod videtur certius, vel in hoc non esse conformem dispositioni iuris communis cõprehensi in decretalibus, & clem. ideo ei non esse standum in hac parte. Licet enim omnes extrauagantes in materia Inquisitionis contra hereticos sint validæ, & seruandæ, quamuis non sint in corpore iuris positæ Id tamen procedit in his quibus nõ obuiant Cõstitutiones positæ in volumini bus iuris, ita enim constituit Bonif. VIII. c. fin. §. fin. de hæret. lib. 6.

Certe, quia quia difficile videtur iudicare, An sit contraria necne, & quia facile possent eludi dispositiones similium extrauagantium dicendo eas esse contrarias dispositioni corpore iuris clausa, Propterea magis placet secunda responsio, quod non fuerit in hac parte vñ recepta, quod videtur etiam fuisse de mente Sanctissimi. Ref. & deinde dicto iusto f. cum Congregatione S. Inquisitionis insensibile negatiuam opinionem tanquam benigniorem seruandam, & rarior quia præter benignitatem, & mansuetudinem huius opinionis negatiuæ Sanctissimus, vt accepit à quodam S. Inquisitionis officiali qui eidem Congregationi interfuit, intellexit à Cardinalibus Inquisitoribus, & Consultoribus senioribus contrariam opinionem nunquam fuisse vñ receptam.

30. Non obstat gl. in d. c. quicumq; §. heretici autem in verbo beneficium de hæret. in 6. vbi not. beneficium ibi large sumi, & doct. Rom. in ibid. not. cum gloss. in ver. not. bene q. Cõstitutio pgnalis extenditur de stricta significatione vocabuli ad latam, & consequenter pensiones venire appellatione beneficiorum, Caccia. l. ap. tract. de pen. q. 30. Gig. cod. tract. q. 14. nu. 7. vbi f. limita tantu cõclusionem.

31. Quia posset responderi ista opinionem fortasse posse habere locum in pensionibus, quæ dant in titulu beneficii nõ autem in illis q. dantur tanquam fructus, sustentantur q. non requirunt residuam vt optime distinguit Caccia. l. f. cit. q. 30. n. 10. & seq. decis. Proferri Parinacj.

E

Scd

Sed neque Gig. vrget, qui loquitur de Clerico lapso in hætelum, qui si fiat inhabilis ad beneficia clericali etiam inhabilis ad pensiones. Sed in filiis hæretici coram, q non deliquerit fortassis secus respondisset.

Burgi Sancti Sepulchri Bonorum. Veneris 2. Decembris 1594.

ARGUMENTVM.

Ex summario sumas argumentum.

S Y M M A R I V M.

Athorum transportationis omnia non vitiat sententiam, quando non fuerint transportata omnia alia diversa tamen causa. num. 1.

DECISIO LXXXVIII.

Resolutum fuit non esse necessariam transportationem omnium athorum in Rota inter Balleones, & Tenuum, & Taurinũ, quia sunt diuersæ causæ ab ea, quæ nunc agitur, fuisse enim Taurino ostendere euersionem sequutam, & de ea docetur ex his, quæ modo sunt in actis, & cum propter dictam euersionem sequutam obtinuerat mandatum de associando, & de manutendo ab Auditore Cameræ, de cuius executione hodie tractatur in Rota, D. Griffoſus appellans, qui diei vtrumq; mandatum iniunctum, si ad vult ostendere ex præfatis actis, teneatur illa transportare, omnia enim, quæ pro parte ipsius allegantis allegantur, procedunt, quando ipsa acta fuerint producta coram iudice à quo, tunc enim omnia sunt producenda coram iudice ad quem, & ita procedunt allegata decisiones per ipsum, secus quando causa quæ agitur, licet habeat aliquam consequentiam à prima, tamen non est vnã, & eadem cum illa: si autem voluerit audiri. An ex his, quæ hæcenus reperiuntur producta tam coram Auditore Cameræ, quam coram me, consistet de iustitia dicti mandati ex eo, qd Taurinus spoliauerit Turenũ, particulariter dubitabo.

ILLME D. CARD.^{LIS} PAMPHILI.

Beneuolentia Censur. Veneris 16. Decembris 1594.

ARGUMENTVM.

Census dicitur illicitus, & vsurarius, quando in eo non interuenit pecunia numerata, quando non imponitur super re certa, & quando in eo apponitur pacta repugnantia Constitutioni Pij Quinti.

S Y M M A R I V M.

Census dicitur impositus in pecunia numerata, quando sic in instrumento per notarium offeritur. nu. 1.

Instrumentum præsumitur verum, facit rem certam, & manifestam, & ubi est casus instrumenti cessat omnis disputatio. num. 1.

Instrumentum admittit probationem in contrarium, num. 2, ubi tamen quod apertissima requiritur probatio.

Testi pro informatione Curia examinari parte non citata non probant. num. 2.

Confessiones procuratorum non habentium speciale mandatum ad confitendum possunt reuocari à principibus etiam non docto de errore. num. 3.

Mandatum non præsumitur in actu, in quo modica requiritur incerta. num. 4.

Commissio non præsumitur in actis confessionem non inducit. num. 4.

Periri non obtemperat absolute à iudicio repellendi sunt. num. 5.

Census dicitur impositus super certo corpore rei immobilis, quando fuit impositus super vinea, & domo tercio, censuræ scribitur circumscripta, licet possit addatur super omnibus, & quibuscunque bonis num. 6.

Census impositus cum potest contrarij Constitutioni Pij Quinti non vitiat stante prohibitionis quod non apponenda habeatur pro non appoſiti. num. 7.

DECISIO LXXXIX.

Placuit Dominis sententiã Auditoris Cameræ esse reuocandam, quia census de quo agitur secundum ea, quæ proponuntur iustinetur. Nam quod scriptum est in publico instrumento pecuniam fuisse numeratam, præsumitur esse verum, Bald. in l. sciendum. nu. 3. de verb. obligat. & in authent. si quis in aliquo. num. 1. C. de eden. Bald. in l. 1. num. 1. in fine de testament. Alex. consil. 33. num. 1. lib. 7. vnde etiam instrumentum publicum dicitur evidens probatio, & facit rem certam, & manifestam, cap. cum dilecti, & ibi not. Abb. num. 2. de donat. Bart. in l. 1. in princip. num. 8. ff. de oper. nou. nunc. Bald. in l. interest. nu. 2. C. de solut. Alex. consil. 133. num. 5. lib. 6. Dec. consil. 423. num. 9. cum seq. Socin. iun. consil. 127. nu. 7. lib. 3. & consil. 1. nu. 49. lib. 4. & ideo ubi est casus instrumenti cessat omnis disputatio, vt dicitur de casu legis, Crau. consil. 31. in fine.

2 Non obstat, quod contra publicum etiam instrumentum pbari possit cum Ioannes de fide instrumenti iuris gentium §. quod serẽ, & ibi not. laſ. nu. 2. ff. de pact. & quod testes descripti in instrumento deponant pecuniam non fuisse numeratam sed solum demonstrat neq; ab illis qui censum vendiderunt fuisse recepti probant quia non fuerunt legitime examinati, sed pro informatione Curia parte non citata, & sine interrogatoriis recepti, & ideo nullam faciunt fidem, nisi iuridice fuerint recepti, C. 2. de test. si quisdo. C. eod. Bart. in l. vit. de quæst. Sal. in l. vit. in fin. C. eod. Alex. consil. 180. nu. 7. lib. 2. Cyn. consil. 134. num. 3. lib. 4. & contra instrumentum publicum apertissima requiritur probatio d. cum Ioannes de fide instrum. l. optima. C. de contrah. stipul. §. velim. inst. de iuril. stipul.

3 Neq; obstat confessiones, quia fuerunt reuocata: nam cum factæ fuerint à procuratoribus sine speciali mandato ad confitendum, et nõ docto de errore possunt reuocari, Rot. decis. 19. de procurat. in nou. Aegid. decis. 119. Put. decis. 171. num. 3. lib. 3. Felyn. in c. 1. num. 14. vt lit. in contr. test. Paris. consil. 15. num. 18. & seq. lib. 1.

4 Neq; etiam obstat confessio, quæ dicitur ex commissione Senatoria obtemperat ab ipsis Dominis de paterno, quæ non constat ab eis, vel de eorum mandato fuisse impetratam, neq; id præsumitur, cum ad eam impetratam modica requiritur impensio, Sarmet. reg. de anna. post. quæst. 32. nu. 6. vers. contraria vero opinio, Oiad. decis. 80. Put. decis. 299. num. 1. lib. 3. Peregr. decis. 44. lib. 1. & decis. 7. lib. 2. Neq; etiã dicta commissio fuit prærata & in

& in iudicium deducta, & ideo nulla ex eo confesso dici potuit.

5 Accedit etiam, quod DD. Tristiti, qui opponunt contra hoc instrumentum, & dicunt pecuniam non fuisse numeratam, nec sibi traditam, & consequenter contractum esse simulatum, seu usurarium, litigant omnia contenta in instrumento esse vera, & ideo cum prius abolutionem a iuramento non obtinuerint tanquam per iuri a iudicii limine debent repellere. dicitur, & ibi Abb. Feys. & alij notant de excepti. Rip. in c. ex parte. num. 4. de refeript. Crauer. conf. 7. num. 12.

6 Neque etiam obstat quod centum non fuisset impositus super certo corpore rei immobilis, ut requiritur a Constitutione fel. recor. Pu. Quinti, quia ex cessione instrumenti hoc obiectum tollitur nam censibusque inpositus super quidam vinea, & quibusdam domibus certis finibus circumscriptis, & postea dictum est, & super omnibus, & quibuscumque bonis, unde cum certa corpora fuerint expressa, vtile per inutile non vitiatur, unde derogat lib. 6. l. 1. §. de similibus de verb. oblig. & illa verba super omnibus, & quibuscumque bonis ex abundantia sunt adiectione pro facilitatione cessionis, quia autem ex abundantia interponitur obiectum non solent licet §. procuratori. verum, quid tamen. ff. de neg. gest. l. testamentum non ideo. C. de testam.

7 Neque etiam obstant alie conventiones adiectae, quae dicitur Constitutioni Pii Quinti super Constitutione centium videntur repugnare quia centus est constitutus, cum expressa protestatione, quod contra hentes intendunt de Constitutione observare, & non aliter nec alio modo contrahere, & ideo quodcumque pactum fuit appositum contra tenorem illius Constitutionis, perinde habetur ac si non esset scriptum in instrumento, quoniam haec verba inducunt formam, non aliter in principio de leg. 2. l. qui heredi §. vltim. de cond. & dem. non aliter. ff. de adopt. & ita in hac specie fuit re solutum coram R. P. D. meo Oiano 13. Nouemb. 1539.

I V S T I.

Conchen Pensionis. Veneris 16. Decembris 1594.

A R G V M E N T V M.

Filij haereticorum non priuantur beneficiis obtentis ante Patris delictum.

S P M M A R I P M.

Filij haereticorum priuati sunt beneficiis obtentis etiam ante Patris condemnationem. num. 1. contrarium. num. 2. Ob hoc contraria opinio tanquam benignior recepta est in Officio S. Inquisitionis. num. 3.

D E C I S I O X C.

Proposui dubium in Rota die Lunae 24. Octobris 1594. inter Ferdinandum de Seclar, & Gundulatum filium Antonij Perez haereticum condemnatum fugitum in partibus Hispaniarum, An in casu de quo agitur Ferdinandus sit liberandus a solutione pensionis fructuum aliis ad fauorem Gundulati Perez reueruatur in quoduo b. o. c. ad hanc illa questio. An filij haereticorum sint priuati vel priuandi beneficiis obtentis etiam ante Patris condemnationem, quae est controuersia inter Doctores, & affirmatiuum tenet Io. Andr. in c.

ut commissi §. priuandi de heret. in 6. sub num. 4. in vers. priuandi & ibi Gemin. nu. 4. Henric Boich. in c. vergentes. nu. 12. & ibi Anan. nu. 1. de haer. Prapof. in c. laris peruer. sum. num. 4. §. 56. dist. 11. Imol. per verba, forte, in l. infam. num. 2. ff. solut. matrimon. Roman. sing. 693. Gig. in tract. de crimine laici maiestatis lib. 4. quaest. 1. in fine quam opinionem etiam dicit esse communem Doctores, qui tenebant contrariam sententiam, cui opinioni videtur conferre Constitutiones Summorum Pontificum scilicet Innocentij III. decima, Nicolai III. secunda, Alexandrij III. 10. & Pauli III. 41.

Inter illos autem, qui tenent contrariam partes conueniuntur Abb. in d. c. vergentes. Rebuff. in praxi beneficiorum in tit. de modo adirent. benef. num. 25. Gindul. de hereticis. c. 23. nu. 2. Lud. Carter. de haer. num. 141. Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 4. num. 4. qui allegat Io. Lup. de Regno Nauarr. 5. part. §. 8. vbi primam opinionem dicit communem, & hanc secundam tenet etiam Simanch. de Catholice instit. tin. 29. num. 26. Clarin §. heret. num. 14. Molin. de primog. Hispaniarum lib. 4. num. 54. cum seq. & mature firmatur R. P. D. meus Pena ad direct. inquis. part. 3. Schol. 136.

In quo casu Domini mandantur. ut ego referem Sancti D. N. CLEMENTI OCTAVO, & ego reuli Sua Sanctitati, qui die 23. Decembris subsequenter respondit mihi alioquin fuisse Congregationem S. Inquisitionis, & reperiisse Sancti Officium seruare opinionem negatiuam tanquam benigniorem, idcirco non esse locum dispensationi.

P E N I A E.

Bonomiensi Alimentorum 19. Decembris 1594.

A R G V M E N T V M.

Alimenta quomodo constitui debeant filio spurio condemnati ab eo qui redemit haereditatem paternam a Fisco; soluta certa pecuniaria quantitate, An sit habenda ratio pecuniae solutae, nec ne.

S P M M A R I P M.

Alimenta constitui debent filio defuncti ab eo qui redemit haereditatem illius soluta pecuniaria quantitate nulla habita ratione pecuniae solutae, sed eo modo ac si nihil foret impensum. nu. 1.

Alimenta praestari debent filij per successorem Patris pro modo facultatum, quae erant post eius mortem. nu. 2.

Alendi liberos omnes transferuntur etiam quod bona transierunt in Fictum d. nu. 3.

Cessantibus Fictis qui cum honoribus, & oneribus heredit. & delinquentis redempti tenentur praestare alimenta, si non si o. prout Fictus tenebatur nulla habita ratione pecuniarum quas soluit pro reportanda cessione. d. nu. 2.

Obligatio alendi liberos non conuincitur, nec lege aliquis tolli potest. d. nu. 2. in fin.

Emenda haereditatem a Fisco tenetur ad omnia onera, & obligationes quibus Fictus tenebatur. num. 3.

Fictus vendit haereditatem suam in integrum vendere, ut ad omnia emptor non Fictus teneatur. d. nu. 3. ubi notat multa magis locum habet quando ille emit cum honoribus, & oneribus.

Decis. Prosperi Farinacij.

E 3 DECI-

Pro redimenda hæreditate Camilli Voltæ, quam Fiscus occupauerat soluerat. R. P. D. Volta scura septem in illa, quorum quia in constituendis alimentis Mario Voltæ Camilli filio habendam fuisse rationem prætendebat, idcirco dubitari super eo, & Rota censuit illius pecuniæ solutæ nullam habendam fuisse rationem in constituenda minori alimentorum quantitate, quæ constituenda esset si nihil foret impensum, l. 1. & ibi glossæ in verb. fiscum, & commu. Doct. C. de hæred. vel act. vend. l. 3. ff. de alimen. & cib. legat. C. par. lib. 4. de decret. c. 5. §. 6. num. 14. Peregr. de iur. sic. lib. 5. tit. 1. num. 75. Thef. in l. si quis à liberis, §. idem rescript. nu. 80. ff. de lib. agnosc.

Nam post interitum Patris successorem in bonis teneri pro modo facultatum ad præstandum filius alimenta explorari iuris est, d. l. si quis à liberis, §. item rescriptum de liberis agnoscen. Onus enim alendi liberos trāsferretur, quamuis bona in fiscum transierantur, Soc. sen. conf. 10. lib. 1. cum alijs latè deductis in deci. in hac causa facta in qua cum fignit definitum obligari fiscum, qui Camilli bona acceperat ad alimenta Mario præstanda eodem modo D. Volta Cameræ cessionarius, qui cum honoribus, & oneribus hæreditatem Camilli redemerat non deducta pueuniarum summa, quam soluerat ad alimenta præstanda tenebatur, quia neque ex pecunijs solutis nec ex persona emptoris hæreditas fuerat alterata, mutata, aut diminuta obligatio, quæ competebar Mario contra fiscum lai. conf. 88. incip. in præfati consultatione, nu. 12. ver. item ex persona lib. 3. alias enim locus posset fieri fraudi, & cōsequeretur absurdum, si fiscus posset facere detentus ius eius cui alimenta debentur, quorum obligatio adeo est præcipua, vt nec pacto partium, nec consuetudine, nec lege aliqua tolli possit, Abb. in c. si num. 23. de cōiur. Crauer. conf. 26. num. 2. Couar. lib. 4. de general. par. 1. c. 5. §. 6. num. 4. Si enim emptio, vel per fraudem, vel iure pretio facta apparet filij ab alimentis omnino iure debitis contra omnes ius, & pietatem fierent alieni, si præxtu cuiuslibet preij solui pro hæreditate ab emptoribus excluderentur.

Supradictis accedebat communis, & vera sententia de ementibus à fisco in quo illud est speciale, vt ementes hæreditates ab illo teneantur ad omnia onera, & obligationes passivas, quibus Fiscus erat obnoxius, l. 1. C. de hæred. & act. vendit. ibi glossæ & comm. Doct. l. eum qui bona. ff. de perit. hæred. & declarat optimè laf. in his terminis. d. conf. 18. num. 13. lib. 3. Quando enim Fiscus vendit hæreditatem de cuius natura est habere onera l. si hæreditatem. ff. mandat. sic intelligitur vendere, vt ad onera emptor non Fiscus teneatur, laf. d. conf. 18. Peregr. lib. 4. §. de iure fidei. 4. nu. 10. & fuit decisum in Romana Pecuniaria die 9. Maii proxime præteriti coram R. P. D. Pamphilo, quod maxime locum habebat in proposita facti specie in qua dictus Volta emerat cum honoribus, & oneribus, nec poterat ignorare adesse Mariam Camilli filium cui de hæreditate debebantur alimenta, Alexand. de Neuo consil. 95. incip. casus rationalis. num. 9. & 10. Dec. consilio 137. numer. 2. & 3.

Neque huic decissioni obflare videbat illa sententia, quam Rota fuit sequuta in Romana quinquaginta milium coram S. D. N. Clemente VIII. tunc Rote Auditore 14. Ianuarij 1575. quod bona parcarum non sint pro alimentis.

Urbevetana Censur. Luna 13. Februarij 1595.

A R G V M E N T V M.

Ex summario habebis argumentum.

S Y M M A R I U M.

Census, quando est illicitus, & viciarius propter pactum, quod emptor possit cogere venditorem ad illum redimendum. Tunc fructus soluti sortem principalem extinguunt, num. 1.

DECISIO XCII.

Domini Monaldus, & Iordanus de Clemētis tunc minores emerunt censum de cuius fructibus hodie agitur, cum pacto, quod licet ipsi semetipsum, quod ducunt, compellerent Dominos de Qualteris venditores, ad censum redimendum, & pretium restituendum, propterea Rota resoluit huiusmodi contractum esse nullum, & fructus solutos extinguere sortem principalem, & super hoc late fuerunt dux sententia. Postremo eorum me fuit quæsitum. An fructus soluti tempore communionis prædictorum fructuum, veniant computandi in sortem principalem in præiudicium D. Octauij filij q. Iordani, cum ipse non sit hæres Monaldi, & d. die 13. Februarij Domini resolverunt fructus solutos tempore communionis extinxisse sortem principalem, cum hoc casu extinctio, & computatio fructuum in sortem fiat à lege ipso iure abique hominis facto, c. 1. & c. conqueitus de vfur. c. cum contra. de pign. act. Soc. conf. 19. nu. 27. vers. circa tertium. lib. 1. Parif. conf. 54. nu. 79. lib. 1. Rol. conf. 40. sub nu. 17. lib. 2. fructus vero, qui reperiuntur per D. Iulium sunt illi, quos vltra sortem de Octauio post dissolutionem recepit, ad quorum restitutionem teneri non est dubitandum, cum sine causa ad ipsum peruenirent, & ex his omnibus causis, ff. de condit. indeb. leg. 1. C. eo. quamuis contra Monaldum, siue eius hæres prædictus D. Octauius poterit habere recusum de cunctione census pro rata elangente. An in calculo faciendi habenda sit ratio illius patris census retrotrouendi de anno 1570 poterit particu lariter videri.

ILL^{MI} D. CARD. L^{IS} BLANCHETTI.

Nucerina Castri.....6. Iunij 1595.

A R G V M E N T V M.

Apparente vitio citationis, & examinis testium processus corruit.

S Y M M A R I U M.

Verba in rescriptis proprijs, non improprij sunt interpretanda, num. 1.

Testium examen nullum est, si non appareat testes talibus scripturis inuasse, num. 2.

Processus corruit apparente defectu citationis, & examinis testium. d. num. 2.

DECISIO XCIII.

Fuit resolutum inra in processu compulsorij, quæ egent recognitione non esse in forma proban. Primò, quia illustris Cardinalis non

non fuit citatus in loco, in quo, secundum formam litterarum compulsozialium citari debebat, & c. ed. dilecti de rescriptis.

2. Nec obstat, quod Ecclesia Sancti Benedicti de Guadalupe sit Ecclesia maior, in dicto loco, quia non est Cathedralis, & in rescriptis verba proprie non improprie sunt intelligenda; Ad effectum etiam defensus in amentis nam primo non constat, an iudex, vel notarius de mandato suo receperit illud, cum fol. 8. mander recipere testes Secundo non apparet attestantes iurauerint ratiſſis capitis Cum deſiderat ea omnia, quæ ad præsumendum rite, & recte testis iurati eadeſſe debent, iuxta tradita per Alex. in rub. de iur. prop. fin.

ILL. MI D. CARD. LIS MANTICÆ.

Papian matrimonij Luna 27. Februarij 1595.

ARGUMENTVM,

Remissoria in causis prophanis, quando articuli sunt releuantes regulariter conceditur, sufficitque vnum articulum esse releuantem, licet alij sint irreleuantes, nec quilibet calumniæ suspicio sufficit ad denegandum remissoriam nisi fuerit vehemens, aut saltem probabilis.

S V M M A R I V M.

Remissoria ad examinandos testes in causa prophana, quidam articuli sunt releuantes regulariter danda est, præsertim in causa matrimoniali. nu. 1.

Remissoria ad examinandos testes conceditur, si vnus ex productis articulis fuerit releuant, etiam quod alij non sint releuantes. nu. 2.

Matrimonium non seruata forma Concilij Tridentini nullum, & invalidum est. nu. 3.

Confessione propria nulla maior probatio. nu. 4.

Demonstratio falsa non mouet veritatem substantiam. nu. 4.

Confessio extorta ante finem negotij potest reuocari. nu. 4.

Testes contrarij confessioni partis possunt etiam admitti, quod agitur de reuocatione dictæ confessionis. nu. 4.

Remissoria, vt denegatur propter præsumptam calumniam non sufficit quilibet calumniæ suspicio, sed debet esse, vel vehemens, vel saltem probabilis. nam 5. articulo iudicis. nu. 6.

Matrimonij causa dicitur grauissima. nu. 7.

Testes examinantur etiam post publicationem in causa matrimonij. nu. 7.

DECISIO XCIV.

1. Conclusum fuit remissoriam pro examinandis testibus in partibus illustrissimæ D. Comitis Beccariæ esse concedendam, ea potissimum ratione, quod causa non est beneficiæ, sed prophana, & articuli sunt releuantes, quocirca facili conceditur, Ror. decis. 6. de probat. in nou. Casad. decis. 1. de appellat. Put. decis. 703. lib. 1. Caputa. decis. 68 lib. 3. & in specie, quod in causa matrimoniali debeat concedi, id eundem fuit coram eodem decis. 33. eodem lib. 3.

2. Et ad effectum concedendi remissoriam, satis est, si vel vnus articulus, qui ad victoriam iudiciat, possit probari, tunc enim pro omnibus decernitur, vt tenet Rota, & nouissimè ita decisum fuit

coram R. P. D. meo Pamphilo in Veronesi exemptionis die 4. Maij 1604. Nam probatorum facultas non debet angustari, l. quoniam multa, & ibi not. Bart. de hære. & maniches, & probatio vnus non excludit probationem alterius, l. per hanc de tempor. appellat. licet posterior destruat minus potentem, Socy. conf. 37. num. 17. lib. 3. Crauet. conf. 6. num. 50.

3. In proposito a nemine negari non potest, quin si probeatur licentiam à Vicario Episcopi non fuisse concessam ante contractum matrimonium, sed postea fuisse subséquutam, vt in articulis continetur, matrimonium sit nullius momenti, quia forma tradita à Sacro Concilio Tridentino non fuit obseruata, c. 1. § qui aliter. de reform. se. 14. igitur ad hoc statim probandum, placuit Dominis remissoriam esse concedendam.

4. Neque obstat, quod in hoc etiam articulo detegatur, ex eo, quod videatur esse contra propriam confessionem ipsiusmet D. Comitis, quæ in apostolicalium enumerat hanc Vicarij licentiam interuenisse, & nulla sit melior probatio, quam partis confessio, c. per tuas. de probat. l. genus de non num. pec. Alex. c. 6. § 4. nu. 1. lib. 3. Crauet. c. 6. nu. 3. quia hæc enunciatia facili potuit ab ea in apoca describi, proposita, quod hoc etiā ab alijs relatum fuerit, quamuis verum non esset, præsertim quia D. Camillus sperabat se posse eam obtinere, ex falsa aut demonstratione, seu confessione mutari substantia veritatis minime potest. l. c. 12. § 1. C. de iur. & fact. signo. Et ideo talis confessio facta per errorem ante finem negotij potest reuocari, c. vir. de confess. l. error. facti. C. de iur. & fact. ignor. & huius quidem erroris, & antidaræ inlicitæ à Vicario obtenta, præsumptio oritur ex cancellatione, quæ dicitur apparere in libro Parochi, vnde calumniæ suspicio submouetur.

5. Neque etiam quilibet suspicio calumniæ sufficit ad impediendam remissoriam, sed vehemens, vel saltem probabilis requiritur, quia agitur de præiudicio irreparabili. Bald. in l. non epistolis nu. 2. versifed ad hoc respondet C. de probat. Dec. in c. licet causam in 6. not. na. mihi 4. extra eod. tit. & in c. super eo. l. i. in fi. de appell.

6. Vnde, vt plurimum remissoria pendet ex arbitrio iudicis, qui ex varijs causis, & personis locum calumniam concipere, vel non concipere, l. iudices. & auctor. apud eloquentissimum C. de fid. instr. & ita dictum fuit coram Reuerendissimis Oriolen. in vna Region. S. Thomæ die 10. Decembris 1579. in veris. vt dicebant diuersam esse rationem.

7. Quare cum causa matrimonij sit grauissima, & in ea post publicationem attestantes liceat reſte examinare, c. cum in tua, & glo. vlt. ad fi. in c. fies. de testib. cum alijs deductis à Gabr. in conclus. 1. nu. 69. lib. 1. eo. tit. placuit Dominis remissoriam etiam concedere.

Paduana Matrimonij. 6. Maij 1595.

ARGUMENTVM.

Confessio incidenter facta, & ad diuersum finem consentienti non præiudicat præsertim in diuerso iudicio, & quando aduersarius affirmat contrarium eius, quod quis confitetur.

S V M M A R I V M.

Thori separatio conceditur propter adulterium ad vno ex coniugibus commisso. nu. 1.

Decis. Proſperi Farinacij. E 3. Posilio.

Positiuibus conuentionibus turpitudinem rei, reus ipse respondere non tenetur. nu. 1.
Confessio accessoria, & incidenter ad diuersum finem facta esse facit non nocet. num. 2. 3. & 4.
Confessio in vno iudicio emanata non nocet confessioni in alio diuerso. num. 3. Pbi amplius etiam inter easdem personas, Accusans iudicem tanquam se corruptum, non potest ex se la illa confessione dimitti. nu. 1.
Positio reuocari non potest nisi dolo de errore. nu. 5.
Confessio non nocet confessioni, quando est contraria confessioni aduersarij. num. 5.

DECISIO XCV.

Hippolita agebat super nullitate matrimonij contra Mariam Marcum, ex defectu impotentie, & cum positiuibus ad illa probandam daretur Marcus negaret, & redderet rationem, the son 4. h. 5. *giorni, che in hi confessio carnalitate delle donne.* Hippolita recessit a priori iudicio, & cepit instare pro separatione thori propter commissum adulterium ex dicta confessione resultans. Vnde dubitauit, An esset illic locus, & Domini tenuerunt partem negatiuam. Nam licet adulterium per alterum ex coniugibus commissum sit legitima causa separationis contra illum, qui commisit, intelleximus de adult. cap. significasti cap. gaudemus de diuor. c. ex parte de sponsal. 1. pat. c. 7. §. 5. nu. 8. vers. 5. huius diuortio, & bene probat per confessionem adulteri d. intelleximus, vbi Abb. nu. 3. & 4. gloss. mag. post in p. d. vers. nisi in c. 1. §. 3. q. 1. Couar. d. 6. §. num. 12. Nat. conf. 14. in princ. Tamen confessio, de qua queritur, ex multis non probatur.

2 Primò, quia iudex contra formam expressam, c. ex litteris de diuor. processit, nam in primis admisiu positionem tertiam conceptam hoc modo, quod dictus Marcus ante contractum matrimonium sapè tentauit cognoscere fornicias carnaliter, & propter impotentiam non potuerit, cui Marcus non tenebatur respondere, nam si illam fateretur, de regebat turpitudinem suam, Lanfr. c. in c. quoniam contra de prob. §. de responsionib. num. 191. Bald. in l. 2. §. quod obsequium. num. 21. & 23. de iuram. cal. Caputa de dec. 127. nu. 3. & 4. p. 2. & cum bene respondisset Marcus, se non credere, constrinxit illum, vt magis præcisè responderet, vnde intrat suspicio, quod dicta confessio fuerit facta ad effectum se defendendi, & excusandi a suggestione, & impositione impotentie, ex quo capi solem prætendebatur dissolutio matrimonij, qua suspitione stante dicta confessio non probatur, vt norant omnes in cap. attestacione, de sponsal. in c. super eo, de consang. & affin. & est dec. Put. 118. nu. 13. & 14. lib. 3.

3 Præterea secundo iudicium separationis thori est puerum ad iudicium dirimendi matrimonium, propter impotentiam, cum separatio coniugum, præsupponat matrimonium exare, & dirimi non posse, quo fit, vt confessio in vno iudicio emanata non noceat consensui in alio diuerso. Rot. dec. 4. num. 2. de consensu in antiq. Purpur. in l. 2. num. 122. de verb. oblig. A. c. h. dec. 4. de consensu facit etiam doctrina Bald. in auth. nouo iure. num. 3. C. de pen. ibi vbi dicit, quod qui accusauit iudicem tanquam a se corruptum, ex sola illa confessione damnari non potest. Sequitur Præpos. in c. super eo not. de eo, qui cogn. consang. eandem sententiam tenuit. Alex. in l. 2. nu. 17. C. de ed. qui loquitur, vbi agebatur in alio iudicio inter easdem personas, & ita fuisse iudicatum in Regio Consilio Portugallie refert Valac. rom. 1. consil. consil. 11. in fine.

4 Tertiò dicta confessio fuit facta accessoria, & incidenter ad alium effectum, & de re non deducta in illo iudicio, quo casu non præiudicat alii effectum, Dec. conf. 110. num. 4. Afflic. dec. 176. quædam mulier, ubi haberetur, quod mulier inquisita de furto, si confitetur adulterium non potest condemnari ex tali confessione, qd maxime p. o. cedit in hoc casu, ex supra deductis ob periculum animæ, & fauore matrimonij, ad trad. per Abb. in c. ex litteris. nu. 9. & ibi Henz. nu. 6. di. dior.

Accedat, quod cum dicta confessio contradiat confessioni ipsius Hippolite resultant ex ipsa positione impotentie, ad nor. per lo. Andr. & Canon. in c. si de iur. in d. non potest probari adulterium, tum quia data paritate probationis actoris, & rei, pro eo sit præiudicandum vulg. iur. Tum etiam quia Hippolita non potest vti hac confessione, antequam reuocet suam positionem, quam reuocare non potest, nisi docto de errore, Bart. in l. post leg. num. 13. de his, quibus vt iudic. cum alijs alleg.

G I P T I I.

Valentina Nullitatis Confus., Luna 24.

Maj 1593.

A R G V M E N T V M.

Vfura recipi non potest etiam a sponte solpente, & recepta restitu debet etiam ab eo, qui solutus est suas pecunias tenere ad honestum lucrum.

S P M M A R I P M.

Fructus, & vfura indebiti soluti repetuntur. nu. 1.

Vfura, nec recipi possunt a sponte dantis, & recepta omnino restituenda sunt. nu. 1.

Vfura ratione lucri essentia, non debetur etiam illi, qui solutus est pecunias ad honestum lucrum ponere. nu. 2.

DECISIO XCVI.

LAtz fuerunt tres sententia super inualiditate celsus, de quo agitur, & mandatum, quod fructus soluti computarentur in extinctionem fortis principalis proterea dubitari contrigit. An in calculo faciendum esset habenda ratio illorum fructuum solutorum pro rata census retrogendit de Anno 1570. & DD. conuenerunt habendam esse rationem illorum non obstante, quod tempore litis mortis census pro illa parte esset iam extinctus, moti fuerunt ea ratione, quia fructus indebiti soluti, & sic vfurae repetuntur, & debitoribus, & ibi Doctores omnes de iur. emendo. Specul. in tit. de action. & per. §. sequitur videndum. nu. 51. vbi reddit rationem, quia repetuntur per viis conditionis indebiti, & hoc adeo verum est, vt nec a sponte dantis recipi possint, & recepta veniat restituenda. Iunius de reg. iur. gloss. in c. stat. §. in super. in verb. recipere, de vfuris in 6. Roman. consil. 466. in princ.

2 Non obstat, quod emptor census solutus erat tenere eius pecunias ad honestum lucrum, quo fit, vt ultra forem liceat aliquid ratione lucri cessantis, vel damni emergentis recipere glo. in c. conuictus de vfur. Couar. lib. 3. var. c. fol. c. 4. in princ. quia huiusmodi consuetudo etiam si probaretur non excusaret a restitutione vfurae, clem. ex graui de vfur. Bal. in auth. ad huc. nu. 1. C. eo. tit. lat. in §. faciat. sub nu. 19. in tit. de action.

Romana depositi seu exhibitionis cedula Veneris
9. Iunij 1595.

ARGVMENTVM.

Notarius, qui non exhibet scripturam in eius officio productam tenetur ad interesse, & dolo, seu culpa presumitur occultasse, nec iurant illam amississe credendum est.

S Y M M A R I V M.

Notarius non tenetur ad exhibendum, seu scripturam productam in eius officio tenetur ad exhibendum. 1.

Notarius si tenetur ad exhibendum, si non exhibet scripturam productam in officio tenetur ad exhibendum. 2.

Amisio scripturae probatur iuramento amissionis, si scilicet diligenter perquisitio non inueniatur. 3. ubi praesertim quando et rebus se ipsae petunt officio iudicis.

Amisio scripturae non probatur iuramento amissionis, qui tenetur custodire ratione officii, & iure actionis illam exhibere, et non non probato dolo seu culpa.

Dolo, & culpa presumitur in eo, qui ratione officii tenetur ad custodiam. 5.

DECISIO XCVII.

1. **D**omini firmanunt regulam contra Notarium, quod tenetur ad exhibitionem cedulae, & propter eam non exhibitam ad interesse, quod postea videbitur quale sit, cum enim illa fuerit in eius officio producta, & sic effecta de actis iuxta not. l. vbi Cagno. num. 53. post alios. C. de eden. tenebat ratione sui officii illam custodire, & partibus exhibere. l. 3. vbi not. C. de eden. lat. Decan. c. 1. nu. 46. & 52. extra de probat.
2. Et hoc procedit non solum in ipso Notario, cui cedula fuit consignata, sed etiam in eius successore in officio, qui tenetur ad eisdem custodiam ad qua tenebatur praecessor l. quis ex argentiariis, §. cogitur, & l. quod §. si nihil interest ff. de eden.
3. Nec excusatur ex eo quod etiam cum iuramento afferat illam fuisse depositam, & facta diligenter perquisitione inter scripturas officii non inueniatur iuxta tex. in l. fin. §. si inueniatur. C. de h. i. in l. gl. in cap. cum olim il primo de privileg. Arer. conf. 120. nu. 2. cum alijs allegatis, quia quicquid dicendum sit, quando officio iudicis petitur exhibitio ab eo, qui non tenetur custodire.
4. Contrarium est verius in notario, qui ratione officii tenetur custodire acta, & iure actionis illa partibus exhibere, qui non excusatur, nisi plenè, & concludenter probet amissionem, & calum amissionis aliter quam per iuramentum. Bart. in d. l. quis ex argentiariis §. An verò h. red. num. 2. & 4. & Castren. in §. prator ait. num. 5. & 6. ibi laf. nu. 14. Grat. conf. 23. num. 19. lib. 1. Gozad. conf. 17. & alijs tenent ad damna, & interesse d. l. si quis ex argentiariis §. ex hoc addico, & l. fin. vbi glo. Salicet. & alii. C. de magistr. conuen. Bart. in l. Imperator in fine. ff. de iur. homin. laf. in errore. num. 2. C. de testam. etiam non pro obaro dolo, vel culpa, quod iuxta not. in l. vbi exigitur ff. de eden. requiritur ubi consistat de amissione, vel casu amissionis, ut loquuntur ibi Doctores, & declarat Alberic. in d. l. si quis ex argentiariis §. prohibetur in fine.
5. Praesertim cum veniamur in eo, qui ratione offi-

scilicet tenetur ad custodiam, in quo culpa, & occultatio praesumitur, ut tradit Bart. in d. §. An verò h. red. num. 4. Bald. in d. §. prator. lib. nu. 3. Angel. num. 7. & Alex. in huc Anchor. conf. 316. in causa quae vertitur. num. 4. Soc. conf. 159. num. 5. lib. 2. Grat. d. conf. 23. nu. 19. Gozad. conf. 17. nu. 10.

CORDVBAE.

Iudicis Beneficij de Rosal. Veneris. 9. Iunij 1595.

ARGVMENTVM.

Remissoria ad examinandum testes non conceditur, quando calumniosè petitur; Quàdo autem dicatur calumniosè petita in hac decisione bene explicat.

S Y M M A R I V M.

Remissoria non conceditur ubi per calumniam petitur. nu. 1. Constitit quid dicatur come illud, sine quo quod constet etur non potest esse. nu. 1.

Remissoria non conceditur, & calumniosè petita p. assumitur, quando al. di illam petens nixit est probare articulos in remissoria contentos, & nihil probavit. nu. 2.

Triennalis p. scriptio inae vniuersum per citationem ad am. declarata, ut nu. 3.

Literarum p. sententia non probatur rebus. nu. 4.

Remissoria non conceditur ad ea quae probari possunt per scripturam. nu. 4.

Remissoria non conceditur ad probandum ea, quae sibi inuicem contrariantur. nu. 4.

DECISIO XCVIII.

1. **I**nstante adhuc Apparitio sibi in instantia concedendum esse remissoriam, dubitavi An deberet concedi, & fuit retolatur per DD. vniuersim, non esse dandum quia illam petitur ad iustificandam nouam gratiam impetrationis certo modo ob non exp. fessionem certi valoris, vel alijs veller etiam iustificare gratiam si neutri respectu litis ante lapsum triennij, & principalem praesentationem litterarum originalium de quarum praesentatione sepe decisum fuit per Dominos non constare, & absque illa, nec etiam apparere posse de iurisdictione Iudicis, & citatione, quae licet aliquam inducat. Quoad primam praesentationem illam tamquam calumniosam DD. astringunt, ad not. per Rom. conf. 271. Cassul. decil. 2. nu. 1. de dil. cum enim per gratiam si neutri Apparitus recessit ab illa praedicta gratia, & processerit ad iustificationem illius, illa relicta imperfecta, quae primam excludit, propria confessione videatur admisisse nullum sibi ius coepere respectu primae impetrationis factae per non exp. fessionem veri valoris, nam illud omne contrieri quod dicitur, sine quo, quod constituitur esse non potest. Curr. ius. conf. 168. num. 6.
2. Accedit quod materia est odiosa, & obiectiua, & in partibus quae plures fuerit hoc articulo fuerunt adducti testes, & nihil probatum praecipue cum sumus in beneficiis, nec deus aliquis sumus circa ipsam exp. fessionem non veri valoris, Paul. de potest. cap. ied. vac. par. 1. princip. qu. 10. num. 20. Than. decil. 6. Paleocord. decil. 93. Rora. diuers. decil. 183. part. 1. flaure ergo possessione triennalis regula defendit aduectae exp. fessionem non veri valoris, Mohe. decil. 5. de caus. possid.

Decil. Proferri Farinacj.

E 4 Non

Non obstat, quod per citationem nullam inter
rumpitur possessio triennalis, cum sufficiat, quod
non ad sit negligentia. Put. dec. 95 lib. 1. quia Put.
non dicit, quod citatio sit nulla, immo expressit
affirmat, quod ponit incipere à pupillo, qui non
habebat tutorem. Præterea hoc posset procedere
si fuisset facta citatio nulla post presentationem li-
terarum, ut in terminis est decisio Achil. 3. super
ista regula, ex quo facienda venit distinctio: nam
si ad sit citatio nulla, & copartio interruptitur,
cursum regulæ datur iurisdictionis, ut in præsentia
per hoc actus possessio non definit esse pacifi-
cus, & est ratio, quia citatio, & comparitio non ha-
bet virtutem sanandi defectum iurisdictionis, ex
quo nec prorogatio triennij concessa Appariit
potest suffragari.

Quoad secundam petitionem, quequid sit in
aliis actis præsentatio litterarum non probatur tes-
tibus, Innoc. in e. cum olim. 1. nu. 4. in fin. de pri-
uilegiis. Aegid. dec. 10. nu. 15. remissoria autem
non solum concedi ad ea, que probari possunt per
scripturam, Felyn. in e. de appell. nu. 4. vers. con-
sidera. Rot. dec. 48. de test. in ant. Mil. in verb. re-
missoria 6. & 7. quantumvis est concedenda, ubi
literæ ostendi debent in actis originaliter regi-
stratæ, & non possunt per testes probari, quia in
illis requiritur scriptura Socin. conf. 46. nu. 45. 46.
& 47. lib. 4. cum alijs alleg. ex quibus cum Appari-
tius præterit remissoria ad probandum ea, que
sibi iniquum contrahantur, non videtur sine ca-
lumnia peti, præsertim in his vltimis audientis
ubi ex suspitione calumniæ solet denegari. d. ver.
remissoria 4. Rom. d. conf. 273. in fin. quem sequi-
tur Felyn. in e. de extero. nu. 11. de re iud.

ORANI,

Imolei Bonorum, 16. Iunij 1595.

ARGUMENTVM.

Simulatio venditionis præsumitur ex mo-
dicitate pretij, & pacto de retrouendē-
do, necnō ex locatione rei veditæ facta
in continenti, & ex alijs præsumptio-
nibus, de quibus in hac decisione.

SPMMARIVM.

Simulatio præsumitur, & coniecturis probatur. num. 1.

*Simulatio facta dicitur probata ex modicitate pretij, & pacto
de retrouendendo. num. 1.*

*Contrarius indicatur non ex illius figura, sed eo quod per-
tet inter se agere voluerunt. num. 1.*

*Valor seu pretium rei censetur probatum per testes depone-
tes de valore, & consensu valore eiusdem rei, si non dicant
de communis valore. num. 1. in fine.*

*Simulatio præsumitur ex locatione rei venditæ in continenti
facta ab emptore venditori. num. 1.*

*Simulatio præsumitur ex eo, quod venditor semper soluit one-
ra, collecti. & restituit. num. 1.*

*Simulatio præsumitur, quando bona vendita non fuerunt de-
posita in censibus sub nomine emptoris. num. 1. in fine.*

*Simulatio valde præsumitur ex paupertate, & necessitate ven-
ditoris. num. 4.*

*Simulatio præsumitur ex pacto quando in casu redemptionis
venditor tenetur emptori restituere omnes impensas per
ipsum factas, etiam in conuentionibus commodum ipsius
emptoris. num. 4.*

Simulatio maxime præsumitur ex locatione subsequenti facta

*post venditionem, quando pensio rei locata correspondet
potius pretio soluto quam vera estimationi. num. 5.*

DECISIO XCIX.

IN vna Imolei Bonorum; quidam titulo em-
ptionis æquiuocauerat tornaturus 77. Terræ; &
iuxta estimationem peritorum de consensu
contrahentium electorum pro qualibet earum
perfoluerat 55. libras Bononiæ, ac incontinens
eisdem venditori locauerat pro annua redemptione
ne 60. scutorum auri in au. o. scultate eidem con-
cessa durante locatione illius redimendi huius se-
quæ eum eisdem pactis ad aliud tucnuum in
prorogatione, cum de anno 1587. venditor ege-
nus ad similitum 77. tornaturarum primis adiacen-
tium alienationem pro pari pretio, & responsio-
ne deuenisset, statim, & eodem contextu iam
primò quam secundo loco venditarum locatio-
nem sibi ad quinquennium fieri stipulari fuisse,
pactò etiam adiecto, quod durante tempore loca-
tionis quandoque redimere eas posset, nam tæ-
mè quod euenerit casu retractus teneatur em-
ptori ad impensas occasione instrumentorum
factas tandem emptor ex actò tempore retractus
conuenit ab A. C. pro obtruncata relaxatione pos-
sessionis dictarum terrarum recursum habuit, &
sententiam fauorabilem reportauit, à qua in gra-
du appellationis causa coram me introducta du-
bitauit An sententia venisset confirmanda, vel
potius reuocanda, & Domini 13. Ianuarii vna par-
te informata, resoluuntur pro illius reuocatione;
deum in concursu vtriusque partis 16. lunij se-
quentis steterunt in decisio, iniustitia enim illius
vis fuit ad oculum patere, cum ex actis liqueret
instrumenta venditionum fuisse simulata, & per
consequens emptorem sine actione egisse nam
simulatio præsumptionibus, & coniecturis dete-
gitur, ut est doctrina Bart. in l. post contractum. ff.
de don. Castren. conf. 58. num. 1. lib. 4. cum relatis
per Tiracellum de retract. conuenit. in præter. num.
16. & ad illam probandum satis est, quod cō pacto
de retrouendendo modicatas pretij concurrat
Doct. in ead. nostram de empt. & vendit. c. illo vos
de pign. glo. in e. conquisitus. de vsur. Cast. ad. dec. 1.
cod. tit. multos congerit. Roland. conf. 40. num.
11. lib. 2. quia rune de venditione non secus iudi-
catur, atque de pignore, cui magis accedit, cum
regulariter pignus pro minori detur quantitate,
quam valet, ut per Doct. in e. significante. de pi-
gnor. & restitutio pretij retractus subiaceat, si re
alienam §. omnis de pignor. ad. de eo; DD. voluit
non tam attendendam figuram contractus quam
quod partes inter se agere cogitarunt l. emptio-
ne C. plus val. quod agit de primo autem ex lectu-
ra instrumentorum constat, de altero deponen-
bant testes ad 8. vbi dicant, quod pretium cuiuslibet
tornaturæ venditæ, & aliarum similis qualita-
tis tempore contractus fecit dum solitum, & con-
suetum erat 125. librarum subiectionis rationem
scientiæ, quia habent notas qualitates Terrarum
quas plures videntur, & tamen sufficit quod de
valore solito, & consuetudo deponant, quia in re
non est attendenda formalitas verborum, dum-
modo per æquipollentiam subiiciendo causam sci-
entiz, dictum ipsum declarare, Socin. iun. conf. 73.
num. 1. lib. 2. C. si de Grass. dec. 79. alijs 19. de testib.
Nec habenda videtur ratio assertionis perito-
rum circa dictarum Terrarum estimationem, quia
stantibus coniecturis in huiusmodi instrumentis
concurrentibus magis ex illa augeatur suspicio si-
mulationis: nam Terrarum locatio facta fuit ven-
ditori incontinenti, ita quod semper continuauit
in earum

in earū possessione. Anchar. in e. illo vos. de pign. not. Doctores in l. ficuti §. superuacuum. ff. quib. mod. pign. vel hipoth. Nat. conf. 195. sub num. 9. Roland. d. conf. 40. num. 31. & seq. quod facit præsumi ipsū nihil minus cogitasse, quam quod eas alienaret ex hoc certior factus, quod sibi statim locarentur, cum non esset eius intentionis, ut possessionem earum dimitteret, Paris. conf. 86. num. 34. lib. 3. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 7. & nu. 76.

³ Hoc enim iudicabant sequentia, quia venditor semper vti Dominus huiusmodi terrarū soluit onera, collectas, & vectigalia Camere, quoniam si vera fuisset venditio, emptori solutio præmissorum rancum Domino incumbere, Roland. d. conf. 40. num. 31. & seq. qui emptor nunquam curauit hæc bona describi in æstimo, seu carastro Cuiusvis Ismolis, in cuius Territorio sita sunt, sed passus est remanere descripta sub nomine venditoris. Ex hoc enim arguitur dictas Terras non fuisse verè alienatas sed in dominio eiusdem remansisse, Cora. conf. 138. num. 21. lib. 1. Roland. d. conf. 40. num. 35. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 122. num. 11.

⁴ Parijter ad simulationem præsumendam urgebat necessitas, in qua venditor tempore instrumenti reperiebatur, Calcan. conf. 6. nu. 17. Idem Roland. d. conf. 40. nu. 37. & passim instrumento appositum, quod in euentum redemptionis venditor tenebatur emptori rescire omnes impensas factas per emptorem in instrumentis etiam contrahentibus comodò ipsius, Cepol. de simul. contrah. præsumpt. 6. Beron. conf. 166. nu. 7. & conf. 169. nu. 2. vol. 1. Lup. in l. commentar. 2. §. 1. nu. 43. vers. item si cautum.

⁵ Postremo quod responso conuenientia in d. locatione magis correspondet pretio expolito ad rationem sex per centenarium, quam veræ æstimationi, Ancharan. conf. 157. num. 4. Nat. conf. 158. nu. 14. de quo etiam deponunt testes super septimor nam acquisitionis fuerat facta pro pretio duorum millium, cuiusmodi aurum in auro, & responso annua erat conuenientia 120. scutorum similium, quando enim soluitur pensio respectu pecuniarum numeratarum, non autem fructibus rei, facile simulatio præsumitur, Ayn. conf. 156. num. 12. cum alijs allegatis.

L I T T E R.

*Romana Casalis Iuliani, Veneris 19,
Iunij 1595.*

A R G V M E N T V M

Testes deponentes super valore, & pretio prædij, vt bene concludant ad effectū probandi lationem in contractu venditionis, multa requiruntur, de quibus in hac decisione, in qua plures exceptiones adducuntur, quibus testium fides tollitur.

S Y M M A R I V M.

Testis solus conuincitur ex eo, quod alij testes deponent contra iuramentum eius quod ipse deposuit. num. 1.

Testis falsus in vna redditur falsus in totum. nu. 1. vbi præfertur quando falsitas consistit circa negotium principale, & non. 12.

Testis sibi ipse contrarius in aliquo credendum non est, & num. 2. & num. 1.

Valor rei, & pretium consideratur iuxta eisdem rei bonam, vel malam qualitatem. num. 1.

Valor seu pretium rei non probatur per testes dicentes rem tanti valere, nisi etiam addant, quod tanti vendi possint, num. 4.

Valor seu pretium prædij non censetur probatum per testes ignorantes eisdem prædij consuetudinem, num. 5.

Testis deponens de suo iudicio, & credere, nihil probat, nu. 6. & 12.

Testis deponens de credulitate plenè probat, quando subdit concludentem rationem. num. 7.

Læso in venditione consideranda est tempore venditionis, & non ante vel post, num. 8. & 10.

Diffio, idest, stat restrictus ad rem dicta. num. 9.

Valoris, & pretij mutatio non præsumitur, num. 10.

Læso non præsumitur, ideo probanda est per allegantem plenè non autem præsumitur, num. 10.

Testes nimis affectu deponentes non probant. num. 11.

Contrarius præsumitur informatus de conditione illius, cum quo contrahit, num. 11.

Testis deponens impossibilia seu inuicibilis nihil probat, num. 13.

D E C I S I O C.

¹ **E**X depositionibus Testium etiam circumscriptis exceptionibus contra personam eorum non probari lationem tenebatur Domini. Nam septem Testes reperimus examinati in hac causa quorum primum aliquid non probare, ex eo, compertum est, quod de falso coniunctur, dum deponit, quod pretium casalis idem est de eo tempore, quod erat de tempore alienationis factæ de anno 1573. & sic post 8. annos ante, & tamen contrarium probant Tertius num. 27. iuxta 19. Quartus num. 16. iuxta idem, & Quintus, iuxta idem, & hoc re ipsa comprobatur. Vnde Testis falsitas in vna ratione perituri in totū reprobari debet, Alex. conf. 170. nu. 9. lib. 6. Socin. Sen. conf. 115. num. 10. lib. 2. Crauer. conf. 6. nu. 14. de communib. Dec. conf. 424. num. 17. quod indubitanter procedit, ex quo falsitas veritatis circa negotium principale, hoc est circa valorem ipsius Casalis, ex quo arguitur, & non arguitur læsio ipsa vt per Doctores in l. 2. de rescind. vendit. ad Soci, vbi supra. num. 11. & 14.

² Præterea ex dicto proposito coniunctur de mendacio, dum iuxta 15. asserit: che detto Casale di Giuliano valeua tanto sei o sette anni fa, quanto hoggi vale, & iuxta 16. dicit che la parte del Casale di Giuliano doue era la selua, ch' ha uisita lasciatu stare in quella maniera come era 6. o 7. anni fa, selua di minor utilità quo fit, vt simpliciter, & virtualiter fateatur iste Testis, casale hoc pretiosioris fuisse valoris hodie eo quod alias erat, ad rex. in l. illum. ff. de acquir. hæred. in l. ad rem in §. ad legatum. ff. de procur. Contradicit etiam sibi dñ. iux. 16. inquit, che di questo Casale di Giuliano di 100. rubbia ve ne sono 20. o 25. di selua: & è selua gradibile, & tamen iuxta 19. inquit, & non hà particular notitia di questo Casale, quanto sia il largo neila macchia, quo fit, vt in aliquo ei non sit credendum, lqui falso, vel variè. ff. de testib. nostra eod. cum alijs per Spec. de testib. §. 1. nu. 70. & per Paris. conf. 104. num. 4. lib. 1.

³ His accedit, quod si nescit, quanto sia il largo, & quanto la macchia, sequitur quod vt non informatus de qualitate rei, circa cuius valorem deponit, nihil penitus probare potest, cum plus & minus res valere iudicetur, considerata bonitate, vel mala qualitate eius, Couar. var. resolut. lib.

lib. 3. cap. 9. num. 5. Rip. in l. 1. §. si heres. num. 2. §. ff. ad treb. Cagnol. in l. 1. num. 143. C. de rescind. vend.

4. Præterea circa valorem nihil concludit: nam licet superius dicat che da 4. anni in quà è stata, & è di prezzo di scudi 50 il rubbio à misura di catena, non tamen dicit quod ita valeat, & vendi potuisset, prout requiritur ad effectum, vt probet iustum ipsius calalis valorem, ad text. in l. pretia rerum, vbi Doctores hoc notant, ff. ad l. Falcid. Capuaq. decif. 264. nu. 4. par. 3. fuit decium in illa Neothienfi mala alienationis t. Maij 1593. eorram Reuerendo Patre D. Bianchetto, & in pluribus aliis causis, vltra quod cum dicit da otti anni in quà stato, & c. non concludit de anno alienationis, & sic de anno 1571. stante quod illa verba possunt verificari in proximo præcedenti anno, vel in proximis duobus, vel tribus annis præcedentibus, & longe post annum 73. & probatio ambigua non releuat vulg. l. tamen hoc. C. ynd. cogn.

5. Secundum autem testem nihil probare ex eo censuerunt Domini, primò, quia secundum 7. dicit se nescire confinia huius Calalis, quo fit, vt si confinia nescit, non potest concludenter deponere de valore eius, cum possit esse, vt intra fines, tñ pessima pars terræ contineatur, & rorioris calalis pretij valde diminutum reddat, & tñ bona pars, que pretij eius longe augeat, cū ea bona, & mala qualitate, que rei inhæreat, ipsius rei valori iudicet, vt suora dictū sibi tu dicurū primi Testis. Secundo eorū dicit sibi dñi dicit, se nescire confinia dicti calalis, & post modum dicit, confinia eorū nostro territorio. Tertiò coniungitur de mediatio, sicut, & p̄tinus in eo quod dicit, iuxta 15. che i fieni de i calali sono meglio hoggi, di quello che erano 7. & 8. anni fà. I cni dum sup̄: primo addit, inquit è tanto dieo di questo Calale di Giuliano, & tamen prius dixerat, iuxta quintum, che il Signor Ricciardo haueua fatto smacchiare detto calale, & iuxta 19. fateci, che più si furia il calale smacchiato, che quando era macchiato.

6. Vltra quod super septimo deponit constare, che detto calale dell'anno 1573. fuisse de prezzo di scudi quatuor, antea il rubbio à misura di catena, que depositio nihil ex se firmat, ad text. in l. non hoc. C. vnde cogn. dum subdit et tanto credere, che communemente l'altre persone, che ne haueffe cognitione haueffero comprato, nihil simile concludit, & sic potius videtur iudicari, quam testificari, ita lo. Andr. ad Spec. tit. de testib. §. primo. veritè quod opponi. Id. in e. quoties. cod. tit. Paris. conf. 104. num. 37. & seq. lib. 1. & Socin. sen. conf. 114. nu. 15. lib. 1.

7. Nec saluari potest huius testis depositio sub eo prætextu, quod subdit rationem concludentem ex credulitate per sensum corporis, vt plures voluerit, quos allegat Grammat. conf. 14. nu. 3. & Alex. conf. 113. nu. 4. lib. 1. quia nullam aliā rationem subdit iste testis nisi hæc. Perche la tenuta sola è assai comoda, & conueniente, quæ ratio nihil concludit ad effectum inducendi credulitatem alieus certi valoris, vt omnibus notum est, ideo & c.

8. Ad tertium Testem minus, Mutinos probate dixerunt Domini, quam quequā pro eis, stante quod ex depositioe sua apparet se bene informatum de qualitate dicti calalis, & tamen respectu eius, quod vendi communiter potuisset de anno 1571. nihil audeat firmare, immo iuxta 15. dicit, che hoggi sono li calali di maggior prezzo che non erano nell'anno 1571. & subdit, che la parte del calale di Giuliano del Sig. Ricciardo, & Antio

nio è stata purgata, & smacchiata, che c'haño fatto diuersi meglioramenti, & super decimo inquit, che detto calale è stato megliorato vn mondo, ex quibus omnibus inferitur longe maioris valoris fuisse effectum calale hoc, quam erat de tempore alienationis, quod tempus alienationis in hac materia litionis volumus attendi debet, e. cum cautia, vbi gloss. in verbo, tunc volens, de emp. & vend. c. vt super de reb. eccles. non alien. l. si voluntate, in fin. C. de rescind. vendit. Calderin. conf. 1. tit. de ter. p̄m. c. alijs per Gabriel. de emp. & vendi. concl. 1. num. 41.

9. Respectu autem depositiois quarti Testis, dixerunt Domini nullum super eo posse constitui fundamentum pro DD. Mutinis, licet super articulo dicat, che questo calale di Giuliano sette 6. otto anni fà communemente si faria potuto vendere, & cõprare il prezzo medesimo di scudi 47. il rubbio, tñ quia deponit de iudicio suo, & non probat, Bald. in l. de quibus. nu. 17. ff. de leg. Paris. conf. 104. num. 34. lib. 1. Alex. conf. 74. nu. 6. lib. 1. Cur. iun. conf. 113. nu. 17. quide verba & communis conclusionis testatur, tum etiam, quia restringit suum dictum ad partem culturam d. calalis, & nō de toto ipso calali loquitur, quod patet ex illis verbis, scuti 4. il rubbio, cioè li larghi. Negari autem non potest, quin illa dictio, cioè, sit restrictiua ad iam dicta, l. cum erat, & vbi gloss. ff. de ann. leg. & cum ille testis, nu. 19. dixerit se non habere particularem notitiam huius calalis, & nescire quanto sia largo, ne quanto la macchia, & è stato da sette anni in qua smacchiato assai, nihil merito colligi potest ex utro dicto, quod proficere possit DD. Mutinis in hoc iudicio rescissionis, propter lationem, quæ meriti debet habere consideratione p̄ctij non vnus paritellus fructifere, sed totius calalis, prout in venditione deducit fuit, ad not. per Doct. in l. quidam & limauerunt. ff. si certe, perat.

10. Dominis etiam nō placuit depositio quinti Testis, nam licet super septimo videatur circa valorem attestari de i. 40 pro singulo rubio, non tamen concludit eius depositio de tempore instantis contractus, prout requiritur, l. voluntate. C. de rescind. cum alijs de quibus supra, vt per Cagnol. d. 2. num. 217. cod. tit. & quod non deponat de tempore init contractus patet ex alijs verbis, autri l'anno del 1573. & antea dieci anni ia dietro era il prezzo di scudi 47. nec refert si dicat, quod saltem præsumptiuè idem videatur probare de tempore init contractus, cum regulariter mutatio non præsumatur, secundum Bald. in d. l. 2. num. . . C. de rescind. vend. præsertim, cum subdat ipse testis quod de tempore suæ depositiois calale hoc longe plus valeat, quia placuit responsu quod scilicet in probanda litione nō sufficit præsumptiuè probatio sed requiritur plena, & que omni ex parte concludat ea ratione, quia per se contractus venditionis habet vsu præsumptiuè etiam respectu iustitie pretij, vt per Bald. in l. per diuersas. questio. 4. Cod. mand. quem sequitur Nat. conf. 610. num. 2. vers. præterea pretium, lib. 4.

11. Præterea fides huius testis satis debilitatur cum eo, quod sibi ipsi contradicit dum iuxta 19. dicit, che non sa quanto sia la go, & quanto sia la macchia di questo calale, mà io lo sa quanta è la qualità de larghi della parte del Signor Partitio & sterile, che non è la parte del Signor Ricciardo, & subdit mà in quanto alle larghe sono della medesima qualità è condizione, & iuxta 17. dicit, perche quelli del Signor Partitio, come ho detto la maggior parte sono sterili, & luoghi sterili che non

non si possono allargare, ne domesticare, & quello tengono dō SS. Ricciardo & Antonio, la maggior parte sono larghi, & piccini, & c. Tum etiā qua apparet quod inferire voluerit, dum iuxta p̄ inquit, mā tutte queste cose sono girandole, sc̄ volemo venire al buono, perche hā comprato il casale, per tante rubbie, che sia di più è honesto, che le faccia buone, & se ha comprato la metà maneò, di quello che vale, è honesto che ne dia il soprapia, & si possono eleggere doi Periti per vedere quello che riesce, & venire al buono, & non allongare, quo fit, vt mirum non sit, si ei fides aliqua non adhibeatur, ad tex. in l. j. ff. de testib. & in c. constitutus, vbi gl'of. fin. de ver. & not. per Bald. in l. Lucius. n. 9. ff. de his qui not. infam. cum iuxta s. dicat se cognouisse D. Hedorem Mutinum pro bono patre familias diligenti, & multum faciat in tracta disrebus ac negotijs suis, & postmodum super 4. dicat: Io credo, che detto Signor Herettore del 75, non hauelle notitia alcuna della bonrà, & valore di questo casale; quz duo dicta repugnant ad inuicem cum conciliari non possint, vltra quod contra hoc vltimum dictum stat etiā p̄ x̄sumptio ipsa iuris, quz est, quod omnis contrahens non p̄sumitur ignorare conditionis illius cum quo contraxit, & rei lux, quz deducitur in contrarium, v̄ per Specul. in tit. de constit. & nota. per Doct. in l. qui cum alio. ff. de reg. iur. Ex quibus omnibus magis affectata deregatur huius Testis depositio, & sic per consequens magis susp̄cta ad decil. Caputaq. 276. num. 5. par. 3.

12 Sexti Testis depositio iuxta etiam reiecta. Tum quia respectu valoris huius casalis semper apparet restricta ad credulitatem ipsius Testis, ad tex. in l. testium. C. de testib. cum alijs de quibus per Paris. conf. 194. num. 7. lib. 1. Tum etiam quia non raturum depositione aliorum, sed re ipsa conuincitur de mendacio, dum super primo Addit, tenet, quod casale hoc tunc temporis eiusdem qualitaris, & valoris sit, prout antea per 7. vel octo annos erat, & testis mendax, ac falsus in vno in omnibus sub eodem iuramento contentis, etiam reputatur falsus, & mendax.

13 Septimi autem Testis depositio similiter reiecta fuit per Dominos, quoniam dum iuxta 15. dicit, che questo casale valena tanto sette anni di dietro, quando valena sette anni d'ora, & c. contradicit depositioni aliorum, contrarium de directo asserentium, vltra quod re ipsa adeo inueniens redditur ipsa depositio, vt nullo modo huic testi credendum sit, vt iussu specto de falso, Aym. conf. 115. num. 13. Caputaq. decil. 276. num. 66. par. 3. Tum etiam quia in pluribus subiept contrarius est primo, dum dicit iuxta primum interrogatorium, & nell' estimare de casale si bi da stimare secondo la verrea, & io offendo stimatore di lui. Cum ne stimo qualis vero, & paulo post subdit, io non stimo casale, & c. & iuxta secundum dicit, e non ho cognitione di casale più che tanto: Secundò, quia iuxta octauum, & duodecesimum dicit, se non cognoscere D. Hedorem Mutinum, & tamen iuxta quartum interrogatorium dicit, il Signor Herettore è stato possessore di questo casale, & paulo infra dicit p̄ dicta iurare, perche cognosco il Sig. Herettore vicino à Bracciano, & c. Tertio quia iuxta quartum dicit: io non sò sopra che deuo esser estimato in Bracciano questa causa, & c. & paulo post dicit, ma quando io sarò venuto à Roma, che si fanno più arti, & più chianciare hauerò detto la verrea, & c. Ex cuius dicto iatis apertè colligitur se habuisse notitiam de eo, quod scilicet debebat examinari in hac causa etiam Roine, & c. Quarto quia iuxta, quartum dicit: io sò che il Signor Herettore Mutinus è stato possessore di questo casale al tempo antico per quante parti non me ne ricordo, & la parte di questo Admini tra

la gli verso la Banditella, & tamen super seprimò articulo dato pro parte DD. de Mutinis, dicitur hō in se dire, che sette anni di dietro non parte di questo casale di Giuliano si possedeva da gli arconesi de Mutinis per indosso, & va altra parte di questo casale, & c. Vnde si pro indusso possidebat, impossibile est, quod ictis seiuerti partem DD. de Mutinis esse situatam versus Banditellam, prout prius asseruit, & impossibile, seu inuicibilis deponenti non est aliqua fides adhibenda, iuxta Bald. in l. actor quod assueuerat in penult. col. C. de prob. quem sequatur Cor. consil. 56. nu. 4. lib. 1. Sicut nec sibi ipsi contradicentibus, l. qui falso, vel variè. ff. de testib. c. in nostra extr. eod. cum similibus. Præterea iste testis ex iam deductis conuincitur de falso dum ipse super decimo articulo dato pro parte DD. de Mutinis negat casale hoc ab anno 1573. in circa fuisse melioratum, & dum super primo additionali asserit, casale hoc tunc temporis esse eiusdem valoris, & bonitatis, prout antea fuerat: Vnde nihil mirum, si ex depositione horum testium tantis valentia exceptionibus non probari scionem censuerunt Domini.

ILL. M^o D. CARD. L^{is} PAMPHILII.

Aditē Reuisionis computorum Luna 30.
Ostobris 1595.

ARGVMENTVM.

Ratio computorum cū semel reddita est, iterum reddi peti non potest, maxime si per instrumentum, quis fuerit liberatus,

SYMMARIVM.

Ratio semel reddita non est iterum reddenda, maxime 1.

Liberatus per instrumentum quando aliter computi fuisse reddita, iterum ad illa reddenda cogi non potest, num. 2.

Regula quod ratio semel reddita non est iterum reddenda, non procedit, quando constat de dolo, quod procedit, etiam si ad sit iuramentum, & liberatus quibusvis amplissimis verbis concepta fuerit. num. 3.

Dolus non presumitur, num. 4.

Dolus debet per allegaciones perspicue, & conuincenter probari. num. 4.

Dolus in iusto arguitur cum quis sua administrationis libros non exhibet, num. 5.

Simplex falsus, seu negotiorum gestor non tenetur libros administrationis exhibere, num. 5.

DECISIO CI.

FVit resolutum D. Cesarē non posse agere contra Abbatem pro reuisione computorum iam solidatorum, quia vulgaris est regula quod ratio semel reddita non est iterum reddenda, l. semel. C. de pub. apoc. lib. 10. Archid. lo. Andr. & alij in cap. 1. de cler. agrot. lib. 6. Lap. in clemen. quia contingit de relig. domib. Socinian. consil. 92. num. 1. lib. 4. Paris. consil. 89. nu. 1. lib. 1. cum alijs per Roland. consil. 49. num. 36. lib. 1.

2 Præsertim stante instrumēto liberationis in quo D. Cesar asserit computa fuisse pluries, & pluries diligenter

di ligentibus vifa & reuifa, & cum iuramento li
berat, & quicquid generaliter Abbatem de omni
bus per ipsum quomodolibet exactis, & admini
ftratis pro annis 1500, 1500, 1, 1, cum pacto de
nihil ulterius petendo, ac etiam cum celfione om
nium fuorum exactorum, & extendorum ad
quancunque fumma afcenduntur proficif
410. ad l. emptor. §. Lucius ff. de pactis, l. liquid.
C. de transfatione. conf. in l. col. fin. de iur. iur.
lib. 10. Parif. d. conf. in l. 7. Rol. d. conf. 49. nu.
42. & latè Menoch. de arbit. iud. cal. 209. fub nu
mero 7.

3 Et licet prædicta non procedant, ubi constat de dolo, quo casu non obtineat quacumque liberatione quibuscumque his concepta ratio est de no-uo reddenda etiam si addit inuicem cum in omni liberatione semper cœleat exceptus dolo-
lus, quidam decedens fidei, deaminitur. I. et tam-
tale, §. filius in fidei de condit. et demonst. et trad.
Anchar. conf. 230 laf. conf. 190, num. 2. liba. Socy.
conf. 190, num. 13. et conf. 190, per tot lib. 2. Dec. cōf.
110. col. fin. par. i. d. conf. 89, num. 4. et Rold. conf.
40, num. 37, cum alijs allegatis per informātes pro
D. Cezare.

♦ Ille tamen dolus non præsumitur, l. in grato. ff. pro sol. Et debet per allegantem perspicue, & collucide probari, l. quoniam, ff. qui dolo. ff. de probat. l. dolum. C. de dol. Parii. conf. 96. num. 42. Dec. conf. 64. ius. num. 4. & in l. v. de error. calcul. Menoch. de a. bitt. d. cas. 20. num. 40. ubi post alios quos allegat dicit, quod requiritur dolus verus, nec furtivus præsumitur.

Non obstat, quod dicitur dolum a qui ex eo, quod Abbas non exhibet libros fidei administrationis, et voluit Anchar. d. conf. 139 sub num. 10. Socyn. conf. 159 num. 11. et conf. 190 num. 4 lib. 2. conf. 9. sub num. 12 lib. 4. P. a. f. d. c. 89 num. 254. cum aliis alleg. Quia non constat fuisse confectos aliquos libros, et Abbatemquam simplex fidei, seu negociorum gestor. non tenebatur illos conficere, vt alias fuit resolutum in causa Romana Computorum sub die 4. Maii 1595. coram R. P. D. meo Litta.

ILL^{MI} D. CARD^{LIS} SERAPHINI.

Parmen Status. *Veneris* 10. *Novemb.* 1595.

ARGUMENTVM.

De testibus examinatis à iudice reuocato,
quando probeant, & de ætate minori,
quando censeatur probata per datiq-
nem curatoris, aut alias.

S P M. M A R I P. M.

Toties examinatus a iudice revocatus probatusq; examinatus fuerit sine revocationem, n. 1.

Causa nunquam divitur avocata à suo iudice, nisi expresse dicatur, art. 1. in fine, & art. 2.

Gesta per minorem ad eius visitationem non valent partici-
pante, declara verum 2.

Ad hoc etiam probatur per donationem curatoris in praedictum
illius, ad cuius infantiam fuit datus curator, m. d.

Minor erat probanda est per eum, qui se fundat in illa, nam.

Telles probantes minorum aetatem, quomodo debeant deponere, num. 5.

N. militaris exceptio opponi non potest post praefixum terminum ad doctrinam de militari no. 6.

DVæ nullarum fuerunt deductæ pro parte DD. de Rangomura, contra examen Testium DD. de Pallaucinis altera de effectibus iurisdictionis, altera de detractione personarum Significandi compactionem, ratione unius, si gratias Preter nullas deducuntur ex eo, quod testes isti de mense Octobris, et Anni 1575. fuerint examinati coram bono iure. Datis, à quo iure temporis causa fuerat auocata, & commissa Cardinali Simonetti ad referendum Sanctissimæ, verum hæc nullas relictæ fuit per DD. quia examen testium fuit factum ante Motum proprium auocatorum causæ, de quo tempore, licet Simonetta posset se informare re extrajudicialiter, ratione commissionis libere tenus dat à Papa, tamen hoc non impediatur processum coram iudice, vi quotidie prædicarum maxime cum ante Motum proprium Cardinalis nunquam inhibuerit, & in processu causæ istius testibus viuis fuerit, & idem sententiæ apparet Rangomura, qui post dictam viuis blem commissionis examinatus testis eodem modo, & receptum est causam nunquam censet auocata, nisi expressè dicatur, Casus. part. 2. de recript. nam in dubio non est præiudicium Papæ auocare velle, Panf. confil. 99. num. 32. lib. 4.

2 Neque hic agitur de futinenda cencritia inter-
tium laici, quod possit parti maiorem difficultatem
sed de examine futinendo, quod Papa non cen-
suerit voluisse impedire. Neque oblat, quod in
Motu proprio subsequero Papa tetulerit le viua
vocis oraculo commissis causam Cardinali ad re-
ferendum, quia non dicit sed fecisse cum cause
quocirca, prout postea cam in d. Motu proprio
apparet, et ita responderetur ad actum transpor-
tationis actum factum de partium consensu penes
Cardinales, quia hoc erat necessarium, ut ipse
posset capere saltem extrajudicialiter informa-
tione, non autem ad effectum ut causa cencrit-
tunc tempore sit auocata, quod patet, quia non
obstante transportatione, ut patet pars teteltes in-
duxit, et examine coram Dajo.

3 Altera nullitas ob minoritatem in Sigismundi fuit
similiter per Dominos reiecta: nam omnia disputa-
tione, An valeret gesta per minorem ad eius
favorem: quia Doctores in non idem munus-
de procurator, baldani iuratore. C de in integr.
restit. minor. cum videatur obitare partis opposi-
tione ex deductis in consensu Chirographi, quamvis re-
sponderi possit oppositionem non iustitiam exi-
gere non fuit in singulis actis, nec in iure exami-
ne reposita, quod iam erat necessarium, iuxta
decis. Mohed. 44.

4. Hoc inquam omisso, dictum fuit non probari
maiusorem gratiam Sigismundi de Anno 1536. quia
aut deductur ex donatione auctoritas, & illa probet
tantum in praedictum illius ad cuius iustitiam
fuit datus curator, Salicet. in l. minore in pen-
ultima de iure iur. reddit. min. Alex. consil. 25. cum
seq. lib. l. Dec. consil. 549. nu. 4. Jacob. de Scy-
v. l. 2. etate. num. 12. de minor. & fuit dictum in
causa Sartoriensis 28 Ianuarij 1533. eorund. D. N.
Praeterea cum licet dicta de Anno 1534. & non
concludat fuisse minori in anno 1536. cum firmus
in iis quae tractu temporis mutantur. l. spadium
§. qui absolutus. de ex. cul. r. & probatio minoris
eratis incumbit ei, qui in ea fundat ad subuer-
tendum examen.

¶ Aut Rangones narrantur ex dictis testium, & illi minus probant, iuxta Bartol. doctrinam quam communitate sequuntur Doctores in dict. minor. Ca. Eiusq.

putaque decisiō. 167. & 285. libro primo.

- 6 An deducitur minoritas ex eo, quod non fuerit nominatus in testamento de anno 1511. & non concludit cum vique ad annum 16. intercedant anni 15. Obiter quoque dixerunt Domini, nullitatem ex regularione interpretis non probari, & idcirco conclusum examini iudicari, maxime cum istæ nullitates opponantur post lapsum tanti temporis, & post commissionem prævisionis termini ad docendum de nullitate, Cassad. dec. 4. n. 3. de dilat. cum alijs.

P E N I Æ,

Officij Canonicatus . Veneris prima Decembris 1595.

A R G V M E N T V M.

Rekursus ad Curiam secularem ad effectum inhibendi Iudicibus Ecclesiasticis, prohibitus, & damnatus est, etiam ad effectum defendendæ suæ possessionis, & non obstante quacumque contraria consuetudine,

S Y M M A R I V M.

Recurritur ad Curiam secularem pro obtinendis prohibitionibus, & mandatis contra Iudices Ecclesiasticos, incursio in sententiam excommunicationis, nu. 1.

Rekursus ad Curiam secularem est omnino prohibitus in casibus non obstantibus quacumque contraria consuetudine, numero 4.

Consuetudo, quæ clericis iurisdictioni seculari supponit attendenda non est, nu. 2.

Rekursus ad Curiam secularem non est improbatum ad effectum defendendi propriam possessionem, quæ quis de facto spoliatur, & quæ quis etiam propria auctoritate defendere potest, non tamen talis recursus admittitur isto casu ad obtinendas inhibitiones contra Iudices Ecclesiasticos, num. 5. & 4.

Iudices seculares, nec alij, nec habitus habent iurisdictionem in clericis, & cum sint inferiores iudicibus ecclesiasticis non possunt illis inhibere, num. 4.

D E C I S I O C I I I.

- 1 **V** Traque parte informante super dubio dato, an Paulus Lezanus fuisset excommunicatus ob recursum ad Tribunal seculare iussit Aragonum à quo illius Procurator obtinuerat firmam iuris ad inhibendum Iudici Ecclesiastico, ne appellatione pendente aliquid innovaret, & Paulus d. inhibitione fuerat vñs sub prætextu, quod id sibi licebat, iuxta dispositionem Sacrorum Canonum, vño tantum ex Dominis Paulum exculari posse dicente ceteri affirmatiue responderunt illum ipso iure incidisse in sententiam excommunicationis, quia recurrendo ad Iudices seculares causam præbuit, vt immunitas Ecclesiastica violaretur, & nouerit, & c. grauem. de sentent. excommuni. & §. 16. Bullæ in cœna Domini, vbi excommunicationis vinculo innodantur, qui ad Cancellarias, & Curias seculares recurrit pro obtinendis prohibitionibus, & mandatis contra Prælatos, & Iudices Ecclesiasticos.

- 2 Nec Paulum iubebar copia turba Doctorum affectum liceros esse in quibusdam casibus istos recursum ad Iudices seculares, quoniam Sacrorum

Canonum auctoritas, sanctio illis omnibus præponderabat per quam etiam excludatur præscripta antiquissima consuetudo nonnullarum Prouinciarum, de qua testabantur Coar. in pract. quasi, c. 15. nu. 3. Nauar. in manual. c. 27. nu. 70. Menoch. tract. de retinend. posses. resp. 1. nu. 316. & seq. & Petrus de ... tractat. de exseq. mand. Reg. lib. 7. cap. 1. num. 15. Dicebatur enim talem consuetudinem ita quam improbam, & Sacris Canonibus inimicam, quæ Clericos iurisdictioni laicorum, quidque supponit, non fuisse attendendam, equaliter, & quando vbi communiter Doctor & Abb. num. 7. de iudic. Marian. Socyn. in c. si quis clericus, num. 28. & inc. sanè num. 10. de for. compet. Rota decisi. 10. de consuetud. in antiq.

- 3 Neque decisiones Rorales Achill. 10. de appel. in impressis, & R. P. D. Decani in illa Taracench Villæ de Reu die 14. Decembris 1594. & R. P. Do. Blanchetti in Salamantina Canonici die 4. Maij proximè præteriti suffragabantur Paulo, quia licet per illas decisiones excederetur facultas, quidque recurrendi ad Iudices laicos, & inuocandi eorum nodum auxilium ad defendendum propriam possessionem, quæ quis de facto spoliatur, & quam quis propria etiam auctoritate defendere potest, nullam tamen dicitur in eis, quod talis recursus fieri possit ad effectum obtinendi inhibitiones, & mandata contra Prælatos, & Iudices Ecclesiasticos.

- 4 Hoc enim nunquam docuit Rota, quæ optimè nouit Iudices, nec alij, nec habitus habere iurisdictionem in clericis, imò illius esse penitus incapaces, cap. causam, de re script. & c. sacerdotibus. 1. quæ 1. prima, & propterea cum sint inferiores Iudicibus Ecclesiasticis, c. denique 96. dist. 11. & clemen. ne Romani de iure iur. nec posse, nec debere ecclesiasticos corrigere, aut eis inhibere, aut alia præcepta facere Abb. in d. qualiter, & quando. num. 7. Vnde Domini non recesserunt à decisiō in hac causâ coram R. P. D. Blanchetto die 10. Aprilis proximè præteriti.

G I P T I I,

Burgensis iurisdictionis . Luna 18. Decembris 1595.

A R G V M E N T V M.

Testes ratione incertitudinis loci examinis non probant.

S Y M M A R I V M.

Testium dissensione incertitudinis loci examinis redduntur nulli, num. 1.

Procurator non dicitur habere noticiam locorum, vbi testes examinati debent ex eo, quod in articulis suis specificat causâ super quibus examinari debent, nu. 2.

D E C I S I O C I V.

- 1 **D** Vbi aui, an testes Abbatis de Cardenna essent valide examinati, ita vt etiam dandum esset, vel ne, in mandatum de manutendo Domini viraque parte informante reuoluerunt examen dd. testium esse nullum; & moti præcipue fuerunt ex nullitate incertitudinis loci examinis, quæ pro parte Archiepiscopi deducitur. Nam remissionaria ad examinandum testes per totam diocesim Archiepiscopus Burgensisui data

*Banoniens Fideicommissi de S. Petro, Veneris 19.
Iannarij 1596.*

ARGUMENTVM.

Ex summario elicies argumentum.

S P M M A R I V M.

Instrumentum repertum in solo volatili existens in filijs, & libens in locis subsistentibus. Adhuc, Cancellarios, & Apostillas in margine à Notario non subscriptas quibz probat. nu. 1. & 2.

DECISIO CVL

Fuit conclusum non probari stylum, vt debebat adhereri fides instrumentis de anno 1587. descriptis in folijs volatilibz existens in filijs habentibus additiones, cancellarios, & apostillas in margine in locis substantialibus à Notario rogato non subscriptas neque approbatas de quibus possit etiam dubitari. An alia manu scripta fuerint, vt est casus, de quo quæritur.

Nam id est contra ius commune, quod apostillæ appositæ in margine debent esse subscriptæ à Notario rogato, vt colligitur ex l. 1. §. ideo, & ibi Bartol. de ius, quæ in testam. de sent. ibi etiam Bald. nam. 2. vers. quinto. Quod eleganter etiam probatur ex l. diuis, §. idem senatus. ff. de falsi. & notat etiam Ioan. Andr. ad Specular. in tit. de instrum. edit. §. ostenso. nam. 5. in fine, in addit. incip. dixit Bart. in l. si vnusnum. 1. Bald. num. 1. & 2. in fin. Castrensi. consil. 131. circa finem, versic. nec nocet, quod Nat. lib. 3. & Ioan. de Anas. consil. 28. circa princ. Corn. consil. 60. num. 4. lib. 4. Dec. consil. 199. num. 1. Decian. consil. 100. nu. 10. & 47. vers. non obstat. lib. 2. & consil. 91. nu. 29. & 39. non vers. obstat. lib. 3.

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} PAMPHILII.

Dertusensis Iuris conferendi Mercurij 24. Ianuarij 1596.

ARGUMENTVM

Notarius ex suis notis exemplum desumere absque solemnitate, an possit, & etiam notarius successor in officio possit publicare instrumenta sui prædecessoris.

S P M M A R I V M.

*Notarius potest ex suis notis sumere exemplum absque alia solemnitate, nu. 1.
Successor in officio absque iudicis autoritate potest exemplare instrumenta prædecessoris, nu. 2.
Notarius alterius Notarii egrotantis instrumenta, an extrahere, & publicare possit, num. 3.*

DECISIO CVII.

Domini quantum ad instrumenta extracta ab eisdem Notariis, qui illa receperunt, non dubitant de eorum fide, cum notissimum sit Notarium

data cuidam Ioannide Arce Notario, & vbi conueniret in toto Archiepiscopatu faceret hæc probationem, & ipse in nonnullis Oppidis, & locis d. Archiepiscopatus examinavit dictos testes absque eo, quod inuenerit Procurator Archiepiscopi, in quibus locis precise examen deberet fieri ad effectum, vt ipse possit interesse iuramento testum, & dare interrogatoria, quo fit, vt examē sit nullum, Caputaq. decil. 39. par. 3. Cas. de Graf. decil. 45. num. 10. de consens.

Nec dicatur Procurator Archiepiscopi notitiam locorum, in quibus testes examinati fuerunt, habere potuisse ex eo, quod omnes causæ de quibus agitur sunt specificatæ in 6. art. pro Abbate dato, prout in sententiâ anno 1586. quæ quidem specificatio ad hunc effectum sufficere videtur, vt voluerunt DD. coram Reuerendissimo Ortolensi in vna Pampilonensi Oblationum, & coram Reuerendis. Perusino in alia Calagurritana Oblationum, & in Pampilonensi Emolumentorum coram R. P. D. Orano de mense Ianuarij 1586. quia non tenet consequentia Procurator ex d. art. habuit notitiam articulum, in quibus Abbas præteritis ius conferendi. ego etiam sciuit, vbi deberent examinari testes, maxime quia hodie instantum est super illo beneficio de Castillo.

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} SERAPHINI.

Turritana Tertiaria. Luna 18. Decemb. 1595.

ARGUMENTVM.

Quæ in summarijs explicantur loco argumenti deferuntur.

S P M M A R I V M.

*Attentata non renouatur stante consensu partis, num. 1.
Testes nullius, & sine iurisdictione examinati consensus non probant, num. 1.*

Consensus, quælibet ex falso non egreditur falsum, numero 1.

Appellationi non dicitur renouatum per dilationem fidelis, fori de soluendo iuxta formam sententiæ, nu. 1.

DECISIO CV.

Fuit resolutum constare de attentatis respectu executionis lite pendente factæ: Non obstat consensus Abbas ex quo precluditur excludi attentata ad decil. Paleot. 18. & Ciescen. 1. vt lit. pend. quia ille consensus non probatur ex testibus, qui sunt nullius, & sine iurisdictione examinati: nec etiam probatur ex instrumentis factis cum sequestratore per receptionem ressi dui pendens sequestratorum remanentis non approbato ex aduectionem consensus, qui elicitur ex falso non egreditur similiter factum, maxime stante protestatione prius per Abbatem facta, quod non intendebat recedere ab appellationibus interpositis, & alia facta sub die 13 Martij, quæ inseruntur pro declaratione animi, & est simile de datione fiduciariorum de soluendo iuxta formam sententiæ per quam dationem non dicitur renouatum appellationi, vt tradit Iacob. de S. Georgio in l. sed et si suscepit, num. 4. de re iudic. & facit decil. Pur. 28. lib. 2. & quæ nor. Modern. ad decil. Afflic. 78. num. 8. Rota in causa Anconitana Computorum 13. Iunij 1587. coram bon. mem. Oradapo.

tarium posse ex suis notis sumere exemplum ab-
que aliqua solemnitate, illudque dici originale, l.
vnum cum ibi notaris, ff. de testam. Bald. in l. pu-
blicati, num. 2. & las. ibi num. 4. C. eod. tit. Abb. in
c. Albericus, num. 5. de testam. Rot. decif. 1. de fide
instrum. in nou. & Doct. communiter in auth. si
quis in aliquo, vbi Alex. num. 1. Dec. num. 15. &
Cagnu. 65. C. de eden. et alius per Couar. pract.
quæst. c. 19. num. 3.

2. Quantum vero ad alia instrumenta extracta ab
alijs Notariis, dixerunt non esse in forma proban-
ti, cum compulsi patiantur notabiles defectus,
quos licet informantur pro Derisuentibus cuitare
conentur, ex eo, quod iuxta decationem Capu-
taq. 170. par. 1. extracta fuerunt per successores in
officio, quos scriptus possumus fuit ab eo; aliqua lu-
dicis autoritate posse exemplare instrumenta
predecessoris, Dec. post alios in d. auth. si quis in
aliquo, num. 26. Capitaq. decif. 69. tamen non pro-
bant, quod Petrus Figueroa, & Gregorius Paret, qui
extraxerunt instrumenta sunt successores in officio
illorum, qui de eis rogati fuerunt, quia licet
Petrus se nominet scribam Capituli, & quod tenet,
& regit notas quondam Connotarii, & con-
ferat de predictis instrumentis rogati, & Grégio-
rius dicat se vnum ex scribis Curie Episcopalis, ex
hoc tamen non sequitur, quod sint successores in
eorum officio, & habeat facultatem extrahendi,
& publicandi scripturas illorum Notariorum de-
functorum absque iudicis autoritate.

3. Et ratio magis, quoad illa instrumenta publica
ta per Gregorium, non tanquam a successore, sed
tanquam a Connotario propter impedimentum
infirmitatis Notarii, quod in iure permiffum non
reperitur, nec etiam de stylo illarum partium, cum
Couar. pract. quæst. cap. 1. num. 1. allegatus loqua-
tur de Regno Castellæ, & eum hoc, quod fiat ex-
pressa mentio de speciali commissione sibi facta
per Notarium impediri, iuxta not. per Barro. in
l. quædam, §. 1. nu. 4. ff. de eden. Anchar. consil. 24.
num. 2. quæ in hoc casu noua adest.

ILL. MI D. CARD. LIS BLANCHETTI.

*Romana seu Ispalen prætense Simonie. Mer-
curij 7. Februarij 1596.*

A R G V M E N T V M.

Simonie, coniecturis, & præsumptionibus
probari potest, dummodo sint vehe-
mentes, & reum de crimine conuincen-
tes, & dummodo etiam sit probatus præ-
cedens tractatus, & præcedens conuen-
tio Simonica.

S P E C I M E N A R G V M E N T I.

*Simonie crimen atrocissimum est, maxime execrandum, nu-
mero 1.*

*Simonie cum occultis conuincitur, præsumptionibus, & con-
iecturis probatur, num. 2.*

*Simonie non probatur coniecturis, nisi fuerint vehementes,
& reum de crimine conuincentes, num. 3.*

*Simonie non censetur probata conclusenter, nisi etiam
fuerit probatus præcedens tractatus, & conuentio,
num. 4.*

1. **D**E mandato Sanctissimi D. Nostri propo-
si in Rota, An esset probata Simonie, &
causa ab omnibus Dominis diligentissi-
mè discussa, predictis minime obstrictibus, quæ co-
piosissimis, & doctissimis, tam per Fisci Aduocatū
in informationibus, quam per nonnullos ex Reue-
rendis DD. meis in causa propositione, rationi-
bus, & auctoritatibus fuerunt in Rota allegata, &
roborata maior pars Dominorum censuit ad effe-
ctum, vt D. Varela tanquam Simonie reus possit
condemnari d. Simoniam non esse probatam. Agi-
tur enim de atrocissimo crimine, quo nullum re-
peritur in iure Pontificio, & extra, & a Sanctis Pa-
tribus magis execrandum iudicatum, cap. eos. l. q.
1. Vbi Ioan. de Turrecremat. c. per tuas de timon.
cum alijs quos enumerat per duas columnas
Tiber. Decian. tractat. crimiu. par. 7. cap. 15. & lo.
Bernard. Diaz. in sua pract. crim. canon. cap. 83. &
ideò in illius odium plura ad illius probationem
specialiter sunt statuta.

2. Inter cetera autem ex eo, quia occultè cōmit-
ti consuevit, certum est, vt ex præsumptionibus,
& coniecturis probetur, cap. per tuas, cap. sic, vbi
Innoc. & Abb. de Simon. c. 1. de testib. in 6. A. v. m.
conf. 12. num. 7. Sarnen. in reg. triennal. quæst. 8.
vers. sed tenuit Rota.

3. Coniecturæ autem debent esse vehementes, &
reum de crimine conuincentes cap. euidencia, de
aceusar. Alex. de Neuo conf. 64. num. 2. Felv. in
cap. super his, num. 12. de aceusar. Caputaq. decif.
202. per tot. lib. 1. & tenuit Rota coram S. D. N. in
vna Firmana Cappellanæ 10. Maij 1582. & postea
coram RR. PP. DD. Coadiutoribus in infra scri-
ptis causis, coram D. Gyprio, in vna Britonico-
Commendæ 17. Decembris 1588. coram D. Pam-
philio in vna Imoleñs confidentia 24. Februarij
1593. coram D. Orano in vna Casentina confide-
ntia 4. Februarij 1591. & coram D. Penia 14. Decem-
bris 1593. in vna Calaguritana confidentia, & in
vna Tulles Parochialis coram D. Decano 28. Maij
1591. & coram me in vna Aqueñ Simonie 17. Maij
eodem anno, & 19. Ianuarij 1594. & coram D. Lir-
ta in vna causâ Aretina confidentia 21. Ianuarij
1595. Et hanc sententiam sequuntur. Clar. in sua
pract. crim. in verbo simonia, nu. 12. Foll. in pract.
crim. c. 15. num. 2. Ignat. Lopez in eadem pract. c.
91. litera B. & cauetur Constitutione Pii V. num. 5.
in Bulla 10. in §. 6. vt simonia, vbi vult, quod reus
sit conuictus.

4. Ad constituendum autem probationem con-
cludentem, necessaria est probatio tractatus præ-
cedentis, & pactonis, cap. arradus. s. quæst. 1. per
tot. in c. quam pio. in verbo postmodum, l. quæst.
2. Doctores communiter in c. veniens, il. 1. de testi-
bus Dec. conf. 1. 18. nu. 4. Paris. conf. 30. num. 1. lib.
4. Aleiar. conf. 2. nu. 20. lib. 1. Put. decif. 177. lib. 2. &
Mohed. decif. 266. & fuit resolutum ferè in omni-
bus supradictis causis.

ILL. MI D. CARD. LIS BLANCHETTI

*Romana prætense confidentie, seu simoniae.
Veneris 15. Martij 1596.*

A R G V M E N T V M.

Confidentia, quando dicatur probata
ex eo, quod quis recipit beneficium

ex resignatione, vt eiusdem fructus, vel eorum partem alijs concedat, vel pensionem soluat.

S P M M A R I U M.

Confidentia dicta commissa, quando quis recipit beneficium ex resignatione, vt beneficium fructus, vel eorum partem alij concedat, vel pensionem soluat, num. 1.

Declara, vt num. 2. vbi dicitur, quod, quando a principio talis conventio praestetur, si post aliquantulum beneficium, quod sponte, vel ex aliqua causa iusta fructus, vel eorum partem resignanti, aut alteri concedat, numero 2. & 3.

Beneficiarius de fructibus beneficii potest ad sui libitum disponere, & eam illud resignanti subuenire, no. 3.

DECISIO CIX.

CVM a fel. rec. Sixto Papa V. Reuerendiss. D. Fantinus Archiepiscopus Cusentinus de mense Maij anni 1535. obtinisset reuocationem legiminis, & administrationis Archiepiscopatus admitti, & de illo D. Siluio Passerino prouideri accepto in recompensam Prioratu S. Gabrielis Cremonens. ac vna pensione sibi scutorum 1000. & altera 355. ad commodum D. Angeli sui Nepotis super fructibus, d. ecclesie reservata. Accedit, quod post periclitam resignationem compertum est publico instrumento 1. misis iurij sequentis inter eos fuisse consensum, quod fructus hinc inde dimissorum beneficiorum, quilibet de anno 1538. suos faceret, datis ad eum sine mandatis procurare, quorum effectus subsequuto, quia Magnus D. Procurator Fisci preterebat in resignatione huiusmodi, vitium Simoniz, vel confidentiz interuenisse, factumque locum extrauaganti sanctae memorie Pii Papae V. super confidentiz in qua inter certos casus hic constituitur, quando quis recipit beneficium ex resignatione, vt eiusdem fructus, vel eorum partem alijs concedat, vel pensionem soluat. hinc sumpta occasione causa contra eundem D. Fantinum coram iudice confidentiarum introducta, & illius consuetum cum eodem Fisco cognitione mihi delegata iuxta inueteratum statuti Tribunalis Rorae instrum. dubitauit, stantibus hinc inde deductis, An constaret de infra scripta renunciatione crimen Simoniz, vel confidentia fuisse commissum.

2 Pro huius resolutionis dilucidatione suauiter maduerum, quod cum dicta extrauagans duas, partes habeat, quia, um prima dicit casus continet, ex quorum altero confidentia crimen inducitur, alia coniecturas complectitur, quibus concurrentibus confidentia commissa conuincitur, neque ex verbis illius, neque ex mente per ecessionem factam resignanti fructuum, vel eorum partis recepti beneficii, aut etiam solutionem pensionis argui posse simpliciter commissam fuisse Simoniam, vel confidentiam, sed ita demum, si receptio beneficii facta sit ea intentione, vt hac fiant nam si postquam beneficium fuerit aliquis affectus sponte, aut ex aliqua causa iusta, fructus, aut eorum partem resignanti, aut alteri concedat, non committit Simoniam, vel confidentiam. cap. araldus, ibi anequam eligereur & quist. 1. glot. cap. quoniam pro. in verbo, postmodum, 1. quist. 2. Ioan. Andr. Abb. Felyn. & Dec. in cap. veniens, il. 1. de de test. Abb. in cap. cum in nu. 24. de consil. Dec. consil. 118. num. 4. Paris. consil. 30. num. 21. lib. 4. Nat. consil. 299. num. 1. Sarnen. ad reg. de trienn. qu. 2110. 12. vetus. secundum principaliter, Put. de-

cif. 17. num. 9. lib. 2. Mohed. de cif. 166. incip. permutatio.

3 Et alijs dicendo sequeretur absurdum, quod beneficiarius, de fructibus beneficii non posset libere disponere, quod est contra glot. cap. praesentij in verbo, nonnullum, de offi. ordi. in 6. Imol. in causam de donat. d. cas. de pegul. cler. & quod nec etiam posset resignanti ex fructibus beneficii resignanti iubucunt, quod est contra charitatem.

ILL. M. D. CARD. LIS MILLINI.

Romana pecuniaria. Veneris 15. Martij 1596.

ARGVMENTVM.

Mercator habens in suo banco pecunias alicuius, qui postea de coxit, ante decoctionem detectam debitoris, potest cuicumque creditori instanti de ordine debitoris soluere, etiam in praedictum anteriorum creditorum.

S P M M A R I U M.

Cedula bancharia ad hoc, vt probet in praedictum tertij, An sit necesse, quod habeat requisita, de quibus in l. si ipse rat. C. qui prior in pign. habent, nu. 1.

Cedula bancharia veritas probari potest per testes, qui fuerint praesentes, & ex lib. orationis bancharia, nu. 1.

Decollo debitorum sine decollatione creditor, qui procuravit sibi solutionem fieri de suo credito, non potest ad uisum anteriorum, sed ad uisum modestiorum, nu. 2. & 3.

Mercator habens in suo banco pecunias alicuius, qui postea de coxit, ante decoctionem detectam debitoris potest cuicumque creditori instanti de ordine debitoris soluere etiam in praedictum anteriorum creditorum, num. 3. & 4. ubi declaratur.

DECISIO CX.

DVBium fuit distinctum in duas difficultates, res, quarum prima fuit, An constaret veritate cedulae, secunda difficultas fuit, An illa cedula cum obligatione Camerali potuerit fieri a Bôho in praedictum aliorum Creditorum. Quantum ad primam visum est Domini res elata ad fauorem D. Ioan. Baptista, quod consistet de veritate cedulae, quia licet non concurrant requisita, l. scripturas, C. qui pot. in pign. hab. quae sunt necessaria ad effectum probationis in praedictum creditorum, vel aliter testis, vt fuit resolutum in causa Aque. Simoniz 10. Decembris 1591. coram R. P. D. Blanchetto, & in causa Comen. Iurispatrio natus 6. Martij de anno praeterito coram eisd. Tamen veritas probatur ex testibus, qui fuerunt praesentes ex lib. orationis banchariae, & ex literis dicti Io. Baptista, idcirco non habet locum dispositio, d. l. scripturas, Bald. consil. 198. num. 4. lib. 1. Caputa. de cif. 12. lib. 3. & fuit resolutum in causa Romana Pecuniaria 3. Decembris 1593. coram R. P. D. Pamphilio.

2 Quantum ad secundam, Domini resobterunt, quod illa cedula eum obligatione Camerali potuerit fieri a Bôho etiam, quod praedicat alijs ere diocibus, positis ius fundamemum illius resolutionis fuit, quia quando fuit facta illa cedula, ratio bancharia manebat incolumis ius quo antequo statu, & decoctio, quae illinc ad duos mentes fuit sequuta

sequuta ignoscatur, idco potuit Bōsius, qui erat complementarius, & habebat amplissimum mandatum facere cedulam cum obligatione Caneria licet p. ad iudicet alius creditoribus, qui non instabant p. consequutione sui crediti, gloss. in l. 3. in v. si proponat. de his, que in fraud. cred. & sicut si ista summa fuisset soluta ad lo. Baptista solutio nō posset retractari ab alijs creditoribus, quia ratio bancaha. ia soluebatur omnibus, & ipsi non instabant pro consequutione sui crediti. Afflic. decis. 190. Par. lib. 4. cap. 1. lib. 4. Paleot. decis. 191. vel si ista summa fuisset tunc deponitur, quando fuit facta cedula, Bōsius, qui misit cedulam facere cum obligatione Caneria, & p. iudicare alius creditoribus eam non habentibus, ita pariter stante veritate crediti. lo. Baptista, & sufficienti facultate Bōsij, & quod ratio bancaha. ia erat soluendo Domini non videtur rationem diversitatis propter quam non potuit eam facere, quamvis praxi iudicet alius ei creditoribus, quibus fuit difficultas rēc fuisse solutum, si fecissent instantiam pro consequutione sui crediti.

3 Nec placuit Dominis, quod non poterat fieri solutio d. lo. Baptista in praxi iudicem alius creditorum, quia latens erat decoctio rationis bancahariz, idco alijs creditoribus non potest imputari negligentia, ut dicit Ang. in l. pupill. sub num. 8. istud dictum non habet fundamentum, cum non possit imputari aliqua culpa, neque creditor, qui summa ereditum consequi uult, neque debitori, qui tenebatur solvere, quando tempore praxi solutio erat soluendo.

4 Non obstat, quod Bōsius sciebat decoctionē, & idco non potuit g. artificia. e., quia ista scientia non probatur concludenter, cum non constet, q. bilanciari fuerit factum ante cedulam istam, & licet ipse deponat, quod lo. Baptista erat creditor, quia ipse vii mimitur sciebat omnia negotia, tamen ex scientia negotiorum non inferitur necessario ad scientiam decoctionis, quia à principali soluto teneri occulta, praxi etiam si Bōsius habuisset istam scientiam status anionis bancahariz; Tamen in Vrbe communiter ignoabatur, & iussit ad istum effectum, quod non probe tur scientia lo. Baptista, quia non probata scientia, cessat in eo animus nocendi alijs creditoribus, & cessat in isto animo potuit meliorem facere suam conditionem l. 1. in princ. & ibi Angel. & Cuna. & l. qui autem. §. hoc edictum. ff. de his, que in fraud. cred.

5 Non obstat tex. in l. pupillus, quia procedit, quia do est facta extorsio per modos illicitos, Paul. q. 446. sub nu. 3. lib. 1. l. deo non applicatur, &c.

R A T T A.

Senensis matrimonij. Veneris 17. Maij 1596.

A R G V M E N T V M.

De matrimonij dissolutione propter coeundi impotentiam.

S P M M A R I V M.

Vxor tenetur cohabitare cum viro, sique matrimonialia obsequia prestare. num. 1.

Impotentia coeundi non resultat ex impedimento aperiionis, num. 2.

Impotentia coeundi, non statim dissolvit matrimonium, sed debet coniuges per triennium cohabitare, & experiri.

An impedimentum sit perpetuum, num. 2.

Matrimonio alteri non carnaliter cognovisse suam uxorem testatum est, quamvis vxor contradicat. nu. 3.

DECISIO CXL.

1 D Omini altero tantum informantē censuerunt, sententiam Vicarii Archiepiscopi Senensis esse confirmandam: nam cum sit contractum matrimonium inter Adrianum de Iulianis, & Flavianum de Guadarelis iure optimo de clarauit eam esse cogendam ad cohabitandum cum viro, & obsequia matrimonialia ei prestanda, e. cum literas, & ibi Abb. num. 7. de testif. spol. c. 1. de sponsal. Innoc. in c. ex parte, num. 4. Host. num. 11. Anton. de Butt. num. 31. de restif. spol. Raph. Cuman. in consil. 1. num. 1. & seq. Couar. in epit. lib. 4. decret. 3. par. c. 7. in prin. quicunque enim matrimonium contrahit dicitur quodam modo propriam personam alienare, quia non habet amplius sui corporis potestatem, cap. non debet, de consang. & Affin. Abb. in c. a. num. 21. v. si & putat de restif. in integr.

2 Non obstat impedimentum aperiionis, quod à Flavia vxore ei obijciunt, quia etiam si id verum sit, non tamen inducit frigiditatem, vel impotentiam, praxi eā quamvis maritus nō possit cognoscere mulierem, non propter eā statim dissolvitur matrimonium, sed debent coniuges cohabitare per triennium, & interim dare operam, & experiri. An impedimentum sit perpetuum, iuxta c. laudabilem de sigid. & malefic. & tapus fuit resolutum in Rota, & maxime eorum R. P. D. meo B. anethro in Bononien separationis. Hoc amplius in casu proposito ipse Adrianus asserit se d. Flavianum vxorem suam carnaliter cognovisse, cuius assertioni credendum est, quamvis ipsa contradicat, e. continetur de spons. impub. c. si quis acceperit 33. q. 1. Innoc. in c. ex parte, nu. 4. in fi. lo. Andr. nu. 9. Ant. de Butt. num. 31. v. si quidam ducuntur probatur de restif. spol. Abb. in c. 1. num. 1. de eland. de spons. Ex his ergo conclusum fuit dictam sententiam esse confirmandam.

P E N I Æ.

Romana hereditatis de Anguillaria. Veneris 21. Iunij 1596.

A R G V M E N T V M.

Simulatio, & fraus, quando arguatur in contractu donationis ob metum reuerentialem filij propter præsentiā patris, & illius preces, & quomodo isto casu consideretur metus reuerentialis.

S P M M A R I V M.

Simulatio, & fraus nunquam presumitur nisi decenter de causa simulationis, num. 1.

Commisso ad non expressa non extenditur eam sit similitudo, num. 2.

Metus reuerentialis inducitur ex importunis precibus patris ad excludendum conjugium, & simulandum actum, numero 3.

Metus reuerentialis ex precibus nō inducitur nisi illa fuerint tales, quales sufficiunt ad metum incutendum, nu. 4.

Perfusio nimis coactiōis equiparatur, num. 5. Vbi quod hoc procedit in minore non autem in maiore.

Decij. Prosperi Farinacj. F D E.

Postremo prætenso lationis non variabat donationem, quia non concurrebat meus, vt latè deductum, & probatum fuerat in decisione.

G I P T I I.

*Casaleſis seu Nullius Prepoſitura, Mæcurij
8, Ianuarij 1597.*

ARGVMENTVM.

*Cauſa beneficialis non criminaliter, ſed
ciuilitè intentatà dicitur, quando non
agitur ad pœnam priuationis, & ſiſco
applicandam, ſed ſolum ad excipiendũ
contra inhabilem ad beneficium,*

S Y M M A R I V M.

*Cauſa beneficialis poteſt etiam ciuilitè trahi etiam quod
agatur de inhabilitate propter homicidium, num. 1.
Cauſa dicitur ciuilis, & non criminalis, quando non agitur
ad pœnam priuationis, vel ſiſco applicandam, num. 2.
Cauſa dicitur ciuilis, & non criminalis, etiam quod acciſſet
ſe inſcripſerit ad pœnam lationis, quando non agitur
ad priuationem beneficij, ſed ſolum ad remouendam alic-
quam tanquam inhabilem, num. 3.*

DECISIO CXIII.

Debitum fuit An hæc cauſa eſſet bene-
ficialis, & mixta, & An illuſtriſſimus Car-
dinalis ageret ciuilitè, & die Lunæ 9. Iu-
nij præteriti reſoluſum fuit eſſe beneficij. præ-
terea cum ſuper alijs partibus dubij ageretur,
Domini circa vltimam partem conſueſerunt agi
ciuilitè, quoniam licet Dominus Cardinalis præ-
tendat D. Octavianum aduerſarium ob homici-
dium in perſonam eius noueræ commiſſum eſſe
inhabilem ad obtinendam præpoſituram, de
qua nihil agitur, nihilominus hinc non ſequitur,
quod non poſſet agi ciuilitè, text. eſt in c. ſuper
his. in fine. verſ. licet enim. & ibi Abb. num. 4.
Felyn. num. 2. poſt Aret. num. 11. & 12. qui opti-
mè declarat. de accuſ.

Præſertim cum non agatur ad pœnam priua-
tionis, vel ſiſco applicandam, ſed ſolum ad præ-
poſituram ad hoc, vt prius vacaret per obitum,
vnde fit vt actio intentata iudicetur ciuilis, & nõ
criminalis c. per tuas in fine de ſim. Frider. de ſen-
conf. 23. num. 1. verſ. quando agitur. de comm.
Socin. iun. conf. 99. num. 26. lib. 2. Clar. poſt alios
in præſ. criminal. queſt. 1. verſ. quæres eſt actus,
cum alijs ab informantibus citatis.

Nec ad rem pertinet, quod illuſtriſſimus Car-
dinalis coactus fuerit accuſare, & ſe in forma iu-
ris inſcribere quoniam huiusmodi accuſatio, &
inſcriptio de iurè canonico requiritur d. cap.
ſuper his, & ita in praxi ſeruari teſtatur, Præpoſ.
in cap. final. ſ. libellorum. num. 23. queſt. 8. ſi ad
aliud finem, & effectum, & non ad hoc, vt accuſa-
tor non poſſit agere ciuilitè, vt clarè colligi-
tur in iuribus ſupra citatis, & in iſtis terminis vo-
luerunt Domini in vna Hiſpalenſi Beneficij 13.
Februarij 1581. apud bon. mem. Episcopum
Lanretanum. An verò diſta cauſa ſit mixta erit
particulariter videndum.

Vtraque parte informantè, Propoſiti cau-
ſam ſuper eisdem, & DD. ſteterunt in de-
ciſiſſubdie 12. Ianuarij proximò præte-
riti, ex eisdem rationibus quibus tunc deciſio fuit
ſtabilita; Quia donatio fuerat fauore agnationis
& valde veriſimilis, ex eo quod Virginius, qui
nullus ſuſceperat filios, rationabiliter fuerat mo-
tus ad donandum fratribus, per quos familia cõ-
ſeruetur, quæ omnia, quia in alia deciſione la-
tè deducta fuerunt, non fuerunt modo repetita
in hac propoſitione, in qua laboratum potiſſimũ
fuit in reſpondendo argumentis deductis per in-
formantes pro illuſtriſſima D. Emilia Vrſina.

Et primum ad illud, quod Donatio fuiſſet ſim-
plicitate, vt colligebatur ex duplici proteſtatione fa-
cta à Virginio reſpondebatur, fraudem, & ſim-
ulationem nunquam præſumi, niſi doceatur da cõ
ſimulandi, Craucit. conf. 145. num. 2. Anchar.
conf. 17. num. 1. Barr. conf. 61. incip. factum tale.
nu. 9. Alex. conf. 111. incip. viſo ſuperiori thema-
te, nu. 1. lib. 3. Rot. deciſ. 1. nu. 2. de donat. in nou.
& ſuit dictum coram me in Romana de Grandis
11. Octobris 1591. In hac vero facti ſpecie po-
tius auiſſe veriſimile cauſa donandi ob prædictas
rationes, quam fraudulentè agendi, & ſimulã di.

Quantum ad ſecundum, de meui reuerentiã,
quo prætendebatur inductus Virginio ad do-
nandum, quo ceſſante non fuiſſet donaturus,
dicebatur nullum probari ſufficientem metum,
qui conſenſum ad donandum neceſſarium ex clu-
debat, Neque ex iuratis proteſtationibus me-
um potuiſſe deduci, quoniam proteſtationes il-
las potius fecerat Virginius, vt vxori placeret, &
ei morem gereret, quam vt eoſtẽ ſedonauiſſe
doceret, vt ex dictis ipſius compertum fuerat.

Sed neque ex eo ostendebatur Virginium inui-
tẽ, & eoſtẽ donaiſſe, quod ſtatim poſt obitũ Pa-
tris ipſe commiſſerat cauſam nullitatis, ſeu reſciſ-
ſionis donationis; quia ex ſerie commiſſionis
apparebat nullam fieri de donatione mentio-
nem. Et cum regulariter commiſſio ad non ex-
preſſa non extendatur cũ ſit ſtricti iuris, gloſ. in c.
1. & in e. diſpendia, & in c. ſtatui. de reſcript. lib.
6. Abſurdũ enim videbatur ex obſcura, incerta,
& commiſſionis narratura certam concludi volũtatẽ,
& præſertim ad inducendũ contractus nullitatẽ.

Ad illud, quo maxime utebantur informantẽs
pro illuſtriſſima D. Emilia de præſentia patris, in
actu donationis, & de importunitate illius precibus
probatas per teſtes, quæ ſufficienti ad inducendũ
meum reuerentiã excluſiuum conſenſus re-
quiſiti ad validitatem donationis, Socin. conſul.
261. num. 2. & ſeq. qui teſtatur de communi.

Reſpondebatur præſentiam Patris fuiſſe requi-
ſitam ex diſpoſitione Vrſenſis ſtatutarij, ex qua nõ
poterat propterea mētus argui, Sicut neque ex
precibus, aut iuſſu Patris; Tum quia preces non
fuerunt tales, vt ex eis probaretur ſubſiciens me-
tus inductus, vt latè deductum fuerat in deciſio-
ne; Tum quia donatio non reſpiciebat commodum
Patris, vt conſigerat in cauſa de quo fuerat
Soc. conſultus.

Ad Curium iuniorem conſul. 141. num. 12. lib. 2.
aſſertentem nimiam perſuaſione coactioni æqua-
ti. Reſpondebatur Curium loqui de minori, ſci-
licet autem eſſe de maiori, qualis erat Virginius, ſci-
licet trigefimum ætatis annum exceſſerat, qui ob id,
non erat huius coactionis, & impreſſionis viole-
tæ capax; Socin. iun. conſul. 47. nu. 31. & 32. lib. 3.
Rodric. Soarez alleg. 24. iuxta finem.

P E N I Æ.

*Viridunensis repetitionis fructuum. Lune 20.
1 Januarij 1597.*

A R G V M E N T U M.

Acta integrè per appellantem ad iudicem
appellationis transportari debet, aliàs
processus erit nullus; & de clausula,
quam & quas coniunctim, seu diuisim
cum incidentibus, & emergentibus in
commissione apposta.

S P M M A R I P M.

*Appellans integra acta ad iudicem appellationis transferre
debet, aliàs iudex in iussione careat censetur, nu. 1.*

Actio non impeditur ex quibus digno careat, num. 2.

Emenda contra emendantem p. obier d. nu. 2.

*Clauisla quam, & quas, cum incidentibus, & emergentibus
coniunctim, vel diuisim commissione apposta, quomodo
sunt intelligenda, num. 3.*

*Processus annullari propter non integram transportatam
actum, non facit censeri nulla instrumenta in eo proba-
ta, num. 3.*

D E C I S I O C X I V.

Rota utraq; parte informante cõstitit, cum
instrumentis, & iuribus hacenus per Ca-
pitulum Viridunense productis uõ potius
se in causa procedi ad vltiora, cõtra Decanum
super repetitione fructuum, & pecuniarum emẽ.
Decano vigore sententia de Cardinali Lotharinga
lata, soluta; tum, quia processum non erat inte-
ger, & tamen nouum est appellanti ad iudicem
appellationis integra acta transferre oportere,
Concil. Trident. sess. 4. c. 10. §. praterea, alias enim
Iudex legitima inquisitione careat censetur, ve-
luti resolutum in causa Valentini de Campagna,
mens. Ianuarij. §. eo coram D. Cardinali Blanchet-
to tunc Rotæ Auditor e. & coram me, in causa
Compostellana Parochialis 21. Maij 1590.

Impe. lationem vero processum apertè inada-
bant acta continentia tunc curiam Capituli Viri-
dunensis, contra Decanum latam die 29. Maij 1591,
in qua enunciabatur, quodam acta coram Ca-
pitulo pro expeditione causæ gestas Nempè com-
paratio, & petitiõ facta die 16. Martij 1593. item
responsio cum omnibus conclusionibus, & alijs
iuribus, & actis die penultima mensis Martij, & pri-
ma die sequentis mensis Aprilis gestis, quæ tamen
non regeiebantur in processu. Cum enim illa es-
sent enunciatiua capituli ad effectum, de quo age-
batur sufficientem probationem faciebant, quia
enunciatiua contra enunciatiuem probant, Opti-
mam, C. de contrahend. hupul. Put. decil. 243. num.
2. lib. 1. Gonzal. conf. 99. num. 6. Rota degit. i. de fi-
de instrum. m. antiq.

Neque Capitulo suffragabatur commissio cau-
sæ contra Decanum, cum clausulis, quam, & quas,
& incidenti, emergenti, & coniunctim, vel diuisi-
m, quasi propterea potuisset in causa procedi,
tanquam in prima instantia, omisso articulo ap-
pellationis: nam cum fuisset commissio causæ ap-
pellationis, clausula, quam & quas, intelligenda
etiam erat super præmissis, & namque aliter erat
transportanda acta. Ceterum quoniam Rota cen-

suerit processum productum fuisse imperfectum
non tamen censuit omnia instrumenta, seu acta
producta in eo contra, fide careat, quam pũ a-
ut adhibendam iuris habentibus solemnitates
requisitas.

P E N I Æ.

*Tullen. Monasterij Sancti Mansueti. Die
Veneris 18. Aprilis 1597.*

A R G V M E N T U M.

Confessio dubia ad fauorem contentis
interpretari debet, & quid si sit qualifi-
cata, quid si implicata, & per verba enũ-
ciatiua, & alia ad materiam, vbi etiam
tractatur, an Clericus, seu Prelatus ma-
le redditibus Ecclesiæ viuentis benefi-
cio priuandus, & quid isto casu impor-
tet dilapidatio, & quando bona Eccle-
siæ censentur dilapidata.

S P M M A R I P M.

*Confessio in dubio intelligenda est ad fauorem contentis, vt
censetur a delicto, num. 1.*

Confessio ac. ipi debet cum sita qualitatibus, d. nu. 1.

*Confessio impl. cata, & per verba conuictoria, & cum quali-
tati in dubio non trahit de her. ad delictum nu. 2.*

*Confessio, quæ non est clara, & euidens, non est sufficiens ad
efficiend. primatiuum, nu. 3.*

*Confessio facta cum qualitate eo magis attendenda est, quan-
do contra illam qualiter non ad alij alijq; probatur, nec
iuris præsumptio, quæ illi obstat, num. 4.*

*Dilapidatio contra administratorem, seu Abbatem moniste-
rii probari debet, & alius dilapidationis in specie ostendi,
num. 5.*

*Dilapidatio intelligitur respectu bonorum Ecclesiæ, non autè
respectu fructuum, num. 6.*

*Beneficiarij vita durante, ac quærentur vsu fructuum, & red-
ditiuon Ecclesiæ dominum acquirunt, & de illis dispen-
sare possunt, num. 6.*

*Beneficiarij male redditibus Ecclesiæ viuentes, & in vsu præ-
uios conuertentes pro qualitate prauæ dispensationis gra-
uiter peccant, non tamen incurrunt in penam primatiui
beneficiorum, num. 6.*

*Prelatus, & clerici speciales in dispensatione reddituum Ec-
clesiæ habent priuilegium ius, quam regulares, alio numer. 6.
in fine.*

D E C I S I O C X V.

Accusatores Dñi Abbatis Nicolai Vissima
tis præci concubinatum, & non promo-
tionem ad sacros ordines, opponebant
etiam dilapidationem bonorum, tum quia ven-
derat quodam bona immobilia Abbatiæ, in qua
redditus, & proutus Ecclesiæ in vius prophanos,
& illicitos conuerterat, alendo scilicet, concubi-
natum, & spurios, ex ea iuricepsos.

Ex propterea raro dubio, an constaret de op-
posita dilapidatione, quæ esset ipso iure priuatus,
vel saltem per sententiam veniret Abbatis priui-
dus, Vn tantum parte informante, quæ agentes
pro accusatoribus fore rãss, vel bono iure, vel pro
bationibus desituri informare recusant, Rotæ
negatiue respondit: nam dilapidario non proba-
tur, nisi ex quadam Abbatis confessione facta in
Decis. Prosperi Farinacj. F 3 causa

causa criminali die 13. Februarii 1596. in quarto confitituro, vbi cum dixisset se ex fructibus remanentibus Abbatiz emisse, quædam bona immobilia nomine eiusdem Abbatiz, nempe addidit se etiam dicta bona emisse ex pretio quorundam bonorum eiusdem Abbatiz, nempe cuiusdam domus, quæ minabatur ruinam, & aliarum rerum inutilium, cum enim non dixisset se alienasse sine solemnitatibus à iure requisitis, non erat sufficiens probatio dilapidationis ad effectum priuationis ex tali confessione desumpta, cum in dubio intelligenda foret ad fauorem confitentis, vt excusaretur à dilapidatione, Mohed. decis. 1. de restit. spoliat. Alex. consil. 183. num. 5. versic. nec obstat lib. 5. glo. in c. cum dilecti. in verb. dilapidatione, de accus. & propterea accipi debet cum suis qualitatibus. Aurelius, §. quæ sit. ff. de liber. legat. quæ propterea in hac facti specie dilapidationem excluderet, quia confitens dilapidationem bonorum addiderat se ex pretio inde redacto emisse immo bilia pro eadem Abbatia.

¶ Rursus illa confessio potius videbatur impliciter per verba enunciatiua, quam explicite, quæ confitentem conuinceret; vnde cum esset cum suis qualitatibus accipienda, Soc. iun. consil. 134. num. 6. lib. 3. Alex. consil. 27. lib. 1. & consil. 171. num. 15. lib. 6. non erat in dubio trahenda ad delictum, Impletio. ff. pro soc.

¶ Ad hoc, quod non esset clara, & euident, non esset sufficiens ad effectum priuationis, quamuis ciuilius ageretur, glo. in c. veniens. il. t. vbi Abbas. num. 4. & Dec. num. 8. de testib. cum alijs allegatis in decisione in hac eadem causa facta die 27. Ianuarij præsentis anni.

¶ Et etiam nomine in hanc sententiam iurum est, quia contra qualitatem ab Abbate expressam nõ aderat aliqua probatio, nec et iuris præsumptio, quæ non prohibet res inutilis, & ruinosas Ecclesiæ, sicut uarias tamen seruandas distrahant.

¶ Denique cum confessio non esset clara, intelligenda potius erat de alienatione licita, & cum legitimatibus, quam de alienatione illicita, & prohibita, c. et itos. de reg. iur. §. Thom. 2. art. 4. quæstio. 6. & præterea in causa dilapidationis, vbi oportet dilapidationem manifeste probari, Ioan. And. in c. monachi. nu. 2. & Butr. nu. 9. & ibidem Car. in si. de stat. monach. & ad eum dilapidationis in specie ostendere, Bertrand. consil. 113. nu. 3. vol. 3. Alex. consil. 73. nu. 9. lib. 1.

¶ Sed neque respectu fructuum male dispensatorum dilapidatio probatur, quia præterquod quod in hac materia proprie loquendo dilapidatio intelligitur respectu bonorum Ecclesiæ, non autem respectu fructuum, cum beneficiarij, vita durante a quæpiantur iustis fructibus, & redditibus Ecclesiæ dominum acquirit, & de illis disponere possunt, et quamuis si male redditibus vtiuntur, & in usus prauos conuertant pro qualitate prauæ dispositionis grauius peccent, non tamen propterea incidunt in pœnam priuationis beneficiorum, quæ magis locum habet in Prelatis, & Clericis secularibus, qui in dispensatione reddituum Ecclesiæ eorum pinguius ius, quam regulares habent dicuntur, vt not. scribentes, in c. monachi. de stat. monach. vbi Abbas. nu. 6. & ibid. Card. in si. & glo. in c. per te. in si. verb. leuioribus, & Butr. num. 10. de simon. Saranen. in tract. de redd. eccl. p. 4. c. 1. nu. 2.

¶ Rursus hanc dilapidationem respectu fructuum non probantur alias adducta super concubinato, quia ille non fuit probatus, nec liber extraxit à libris Abbatiz, quia licet fuisset legitimè extraxit, non tamen conuequebatur, inde probat dilapidationem, quamvis enim probaretur

Monasterium, & Abbatem habere tot redditus, non tamen concluderetur omnes dilapidari, & male dispensari, immo ex impensis contrapositis, & oneribus apparebat non remansisse, nam grandem fructuum quantitatem penes Abbatem, quæ facile admittere dilapidationem.

¶ Et propterea cõcluium, nec fuisse ipso iure priuatum, nec venire priuandum, &c.

P E N I Æ.

Venerat illegitimatis, Veneris 2. Maij 1597.

A R G V M E N T V M.

Actorum transportatio in dubio præsumitur integrè facta, præsertim, quando vtraque pars infestetur pro sententia, acta autem facta coram iudice incompetenti transportanda non sunt,

S Y M M A R I V M.

Altorum transportatio in dubio facta præsumitur integrè, num. 1. Vbi præsertim, quando amba partes fecerint instantiam pro sententia.

Acta facta coram iudice incompetenti transportanda non sunt, num. 2.

DECISIO CXVI.

ROrà vtraque parte informantis censuit possit de integra transportatione actorum, ac iuratum Curiam Episcopalem Tarusinensium, quia præterquam, quod in dubio præsumitur integra transportatio actorum, & processus integri, nulli contrarium ostendatur, vt Roræ seruauit stylus, & tenuit in vna Calaguritana de Natchia die 13. Ianuarij 1595. coram R. P. D. meo Corduba, & in alia Pigrina Cappellæ die 7. Iunij 1596. coram R. P. D. meo Littia in hac facti specie præteritis præsumptione concurrebat petitio vtriusque partis coram Vicario Tarusino, de cuius sententia validitate agebatur in statutis, & prætenis ab eo, vt sententiam proferret, cum iam omnes scripturæ hinc inde fuissent productæ, & in forma authentica exhibitis. Hæc enim confessio demonstrabat omnia acta ad causam decidendam spectantia fuisse producta.

¶ Sed illud in primis constituerant, non debuisset Alphonsum transportare processus factos coram Iudicibus laicis, pertinentes ad causam legitimam, cum ista cognitio non pertinet ad illorum iurisdictionem. Et propterea fuit ordinatum, vt omnis istis cautelis, & subterfugijs videretur de bono iure in negotio principali super legitimatione Alphonsi.

L I T T Æ.

Romana Pecuniaria. Luna 23. Iunij 1597.

A R G V M E N T V M.

Notarius officij Dominus, an, & quando teneatur pro substituto delinquentem in officio, seu circa officium, vel colore officij.

S V M M A R I U M.

Notarius officij domini tenetur pro subdito delinquenti in officio, seu causa officium, vel colore officij, numero 1.

Præsumptio iuris fit pro publico instrumentum, nu. 2.

Facilio, et, & quando adferri debeat officij notariatus, seu falso proprio crediti, de causis mentatis exigitur, num. 3.

Solutio debiti communis, seu alterius fieri potest contra repugnanti per totam ad illam facultatem, & valere, nu. 4.

Notarius extendens instrumentum in protocollo non tenetur notariam e. inferre, nu. 5.

Falsitatis suspicio cessat ex certatione instrumenti alieni manu, si notarius sit solus fiscalis excedere, nu. 6.

Præsumptio boni non sufficit ad condemnandum aliquem ex falso testi, nec ad tollendam fidem instrumenti. Testis iuris, & à iure approbata requiritur, dnu. 7.

D E C I S. CXVII.

Fuit resolutum D. Bonetto non competere reg. essum contra D. Catalonum respectu solutionis, de qua agitur. Nā licet Notarius officij Domini teneatur pro publico instrumento delinquenti in officio, seu causa officij, vel colore officij, vt per Bartolin. l. 1. §. famulij. ff. de publ. cum alijs deducit in illa Romana relearum non indennitatis 9 Ianuarij 1535. coram R. P. D. Seraphino attamen in hac causa non probatur Quintilianum Cataloni subditum respectu societatis 200 alijs per ipsum rogatæ ad fauorem Olimpiæ de Mercaderibus, & per Bonettum debitorum 6 mulierum postmodum solutæ aliquo modo deliquisse citra regitum ipsius iuramenti, quod propter eā Notarij officium respicit, stante, quod reuera constat tunc temporis Olimpiam dedisse scuta 200 ad societatem, illamque per Nummulatium in dictam causam fuisse solutam.

Viteus constat ordinem officialis super cuius officio impositus fuit societas etis 200, & quod plus est ex depositione testis inducti per ipsummet Bonettum, & qui præfatus testisulationem instrumenti, constat Bonettum perquisisse dictū officialem cuiusque partem pro obligatione 200, quodque tunc obligatio per eos facta fuit ex quibus omnibus maxime si mulieris apparet de veritate dicti instrumenti, & regius, p. o. quo etiam stat omnis præsumptio, secundum Baldan. e. l. §. ff. instrumentū, tit. de nat. feud. in v. sub feud. & in al. iud. circa fin. de præsumptione, quem sequitur Laf. conf. 124. col. 1. lib. 1.

Nec obstat dixerunt Domini, quod Quintilianus existens in carceribus de clau. aut iustitie Bonetto ex ducentis habitis ab Olimpia de Mercaderibus, centum in suos vltis conuenit, quia eā alijs centum habuerit ipse Bonettus per manum illius, hocque non negatur, sequitur ideo verum fuisse ipsam societatem fuisse 200, prout est in instrumentum, & non minoris summa. Nec ex eo, quod Quintilianus de iure societatis, potest dici deliquisse in officio, aut circa officium notarij ad effectum, vt illa relinqueret eamque Catalonus vti Dominus officij, cum non sint notarij publici deputatis, eorumque subditorum officium circa illud non veretur, vt contrahentium pecunias exigant, sed tantum vt publicum testimonij faciant de ijs, que coram ipsis geruntur, & de quibus ipse rogatur à contrahentibus, quod non potest dici in causa nostra, quod ex eo communetur, quod Notarius, seu substitutus Notarij ex sola stipulatione deductas pecunias exigere à debitoribus

ipso in fauorem creditoris, nisi concurrente mandato, aut ordine eiusdem creditoris, prout hoc in casu factum fuisse constat, quo fit, vt aue merito talis exactio adferri non debeat officio notariatus, sed fuit proprio creditoris de cuius mandato exactio ipsa facta fuit ad text. in l. ita autem. §. gelibile ff. de admin. ut. & in l. item eorum. §. 1. qd. cu. iurque vniuer. nom.

Necque potest in casu Bonettus iurari præ censuram libere primi ordinis, & subscriptione se. unde maioris summa, cum verisimile non sit, quod sit primus ordo, & prima confessio officialis erat scit. r. o. voluerit secundum, seu secundam firmare de summa 200 ad text. in l. cum de debito, ff. de probat. cum vulg. sicut non obstat dixerunt, quod Quintilianus soluerit fructus d. societatis pro duobus semetribus Olimpiæ, cum potius ex tali solutione validitas, & effectus uod instrumenti, quam falsitatis illius præsumatur, maxime cum nemo præsumatur velle iactare iurum, & de iure non sit prohibitum debitum alterius, seu communis cum alio persolvere autem rependi partem ad illum si, eā antem, ad text. in l. solvendo, ff. de neg. gest. in l. §. pen. in ff. de extr. act. & in l. solutione in ff. de solut.

Erad aliud de non exhibitione Broiardetti fuit responsum, quod data exensione instrumenti in protocollo non est obligatus Notarius notulam consequere, Parisi conf. 28. m. 21. & seq. lib. 2. quod sequitur est Rota in Bononienis nullitatis testis iuratis 27. Ianuarij §. 5 o. coram Dom. Robulivion.

Nec ex eo, quod d. extensio fuerit facta aliena manu, elicit potest suspicio falsitatis stante i. o. d. Notarij extendenti instrumentum per se receptam manu aliena, ad hoc per Bos. tit. de fact. nu. 6. sicut nec ex eo, quod fuerit condemnatus ad irremes, cum non vti falsitatis fuerit condemnatus, sed alia de causa, & cum præsumptione hominis, quales in summa esse videntur omnes deductæ per infortunes pro Bonetto, non sufficient ad condemnandam aliquem ex falso testi, nec ad tollendam fidem instrumenti, sed iuris, & à iure approbatæ requiritur, vt per Gabr. de crimin. conclus. f. de i. o. pro Catalono contra Bonettum, vt supra resolutum fuit.

O R A N I.

Bononijs Bonorum Die Veneris 27 Junij 1597.

A R G V M E N T U M.

Statutum Bononiensē volens omnes contractus intra annum ante decoctiones factas præsumi in fraudem creditorū celebratos non compræhēdit casum, quando apparet per alijs probatioes de bona fide, & sine fraude factos esse.

S V M M A R I U M.

Iudicij arbitrium à iure regulari debet, nu. 1. in fine.

Probatioes, que conficiuntur ex facie instrumenti sunt magis pri. negata, quam alia probatioes ab extra, nu. 2.

Simulatio non præsumitur, nisi causa simulata non adest, ite quod pro simulatione adfertur coniectura, nu. 3.

Fideiussor in contractu, nullo aditus tenetur, nisi contra illas Decij. Trosperti Farinacj. F 3 de clau.

declatur nullus propter defectum forme, seu defectum materiam, num. 1.

Fideiussio in contractu nulla, cuius refertur, nulla est, & non subijcti declarari, vii nu. 4.

DECISIO CXVIII.

Casus, & frater de Ocellis Mercatores Bononienses sub fideiussione D. Francisci Pasqualini, plurimū aris alieni cōtraierunt, cuiusdeminiatōe consilium volentes omnia bona sua stabilia cum accēssione obligacionis D. Vincentij Badognesi, vii principalis debitoris pro pretio conuenito in ipsam venditionis translati ut pacto adiecit, quod ex huiusmodi pretio creditoribus, pro quibus fideiussisset satisficeret. Verum quia omnia postea intra paucos dies contigit Ocellis foro cedere, creditoribus ad iudicem, & Consules fori Mercatorum Bononie recursum habuerunt, à quibus in vim Statuti dicti cap. 72. obtinuerunt per sententiam declarari venditionem fuisse fiduciam, & simulatam, commissam mihi amem in gradu appellationis causa dedi dubium An Statutum in hoc casu intraret, & titic An Dominus Vincentius obligatus esset creditoribus solvere, Domini in conuentionem creditorum, & Vincenti quoad primā eius partē tenuerunt Statutum non intrare, quia illud simpliciter non annulat omnes alienationes per mercatores ante annum decoctionis factas, sed eas duntaxat, quæ fuerint factæ in fraudem creditorum. Vnde etiam quod subiungat alio in contractu non apparet tales alienationes præsumi fraudulentas, nihilominus, quando ex iusta, & rationabili causa iuxta factæ arbitrio iudicum illarum de Titio ne remittit, quod cum regulari debeat à iure fidei commissi, & quamquam, & ibi gloriatur in h. arbitri de leg. 3. Menochi. de arbitri. iudic. q. 60.

Merito iusta causa addit declarari eas oportere, & dolo, & fraude, & in consequentiam à præsumptione introducta per statutum innumes, & hoc ut magis quod statutum non prohibet iustam causam ab alienationibus, & acquirere per extrinsecas probationes ostendi deo nullo minus per eas, quæ ex ipsius instrumenti venire iustificatur, eum sint magis privilegiatæ, & probant Bald. in l. etiam nouum. C. de execut. re iud. exuberans vero bona fides in hoc contractu apparet. Primo, quia victum fuit pretium conuenitum, postea quam aliqui creditorum pro valori pretio dicta bona sibi adjudicari obtinuerunt. Secundo, quia venditio fuit facta ad fauorem creditori, qui in illiusmodi nominatorum, quibus integrum pretium solui debebat, per quod anterioribus creditoribus, quæ tunc, à qui extiterunt, non uni præiudicium inferrebat, cum vira super bonis alienatis, & aliis nec saluaretur emane, & si habere de eam idem ad emad solutionem sui crediti præstaretur obligatio. Tercio, quia statutus præmissus iuxta huc ad fuit causa simulata, sine qua etiam quod concurrant pro ea coniectura, & cessat omnis suspitio, & fuit resolutum corā R. P. D. mico Pencia in vna Romana donationis de Giandis.

Quo vero ad secundam partem dubij, Domini condecubant p. adijposita nullitate alienationis, non propter ea scilicet obligacionē Vincentij fideiussoris, quia nullitas enim respicit tantummodo alienationem non habet prodest venditori nec in consequentia fideiussoris, qui venditionis obligacioni personaliter potuit accedere, & maxime, quod quando contractui nullo fideiussoris

for accedit eius obligatio non corrumpitur, nisi contractus nullus de iure propter defectum forme, seu propter defectum materiam Ang. in l. cum lex. nu. 1. ff. de fideiussor. defectus autem solius materiz hic non potest considerari, ex quo bona stabilia vendit D. Franciscus intra annum decoctionis fuerant statuto interdita, & facit ad propositum, Cast. in d. l. cum lex. nu. 2. vers. aliquando, ubi quod ad alienationem est prohibita fauore alterius, quam alienationis, qui est casus præteritus, quo prohibito alienationis per statutum facta fuit fauore creditorum, quod respicit prædictum alienantis non attenditur minus fideiussoris, qui eius obligacioni accessit.

Non obstat quod quod contractus est nullus, quia iure resistit omnes obligaciones sunt nullæ l. cum principalis de re iur. quia illud procedit, quando principalis actus est nullus de iure communi, & si de iure specialium tunc licet principalis contractus non valeat, omnes tamen obligaciones, & fideiussiones sustinentur l. si is, & ibi gloriatur Bald. & alii. C. de præd. minor. Grat. conf. 42. nu. 10. & seqq. lib. 1. Gabr. de claus. conclus. 10. nu. 16.

ILL. M. D. CARD. L. S. SERAPHINI.

Parmensis Status. Luna 11. Decembris 1597.

ARGVMENTVM.

Testibus asserentibus se corruptos, & falsum dixisse non probatur subornatio, quæ plenè, & cōcludenter pbari debet.

S Y M M A R I U M.

Res indicata pro veritate habetur, num. 1.

Testium falsitas, & subornatio concludenter probanda est, num. 2.

Testibus dicentibus se corruptos, & falsum dixisse non creditur etiam quod se excuset aliquo modo, num. 2.

Processus militum, acrum, qui allegat eam probare debet, nu. 3.

DECISIO CXIX.

Fuit dubitatum, An exceptio subornationis Testium obstat DD. Pallaucini, & ex pluribus rationibus DD. censuerunt non obstat. Prima est, quia cum Pallaucini fuerit acutus coram Consilio Placentino ad instantiam Comitis Ludouici anno 1546. factis hinc inde probationibus, sequuta est absolutio ad fauorem Pallaucinorum, cum condemnatione D. Ludouici in expensis, & restes condemnari in poenam suscitacionis, quæ sententia cum transierit in rem iudicatam pro veritate habetur. Gabr. de sentent. concl. 4. nu. 14.

Secundo, quia præterea subornatio, vii materia criminis, & odiosa est cōcludenter probanda, vt fuit resolutum in causa Vixbonæ corā bon. memor. Cotta 20 Februarii 1573. & per alios Testes, quam per eos qui dicunt se fuisse corruptos, & sicut nobis, vt Doct. de i. testib. Fel. in l. cum in tua. nu. 7. de test. Ruy. conf. 146. nu. 34. lib. 5. i. Cephal. conf. 133. lib. 3. N3 ex eo quod dicit se corruptos, dixisse falsū ostendunt se esse periueros, & falsarios ideoque eis non creditur, & testimonij, de testib. Rui. conf. 147. nu. 5. lib. 5. Rot. conf. 16. nu. 7. Verall. de test. 73. lib. 1. in manuscriptis. Vbi dicit hoc procedere etiam si testes asserat ex causationes, & ita a f. mat

mar fuisse remissionem in hac causa Parmen. Status 12. Junii 1551. eorum Patre, unde cum Rangoni de sumant suas probationes ex dictis illorum testibus, illa non sunt attendendæ, sed reiciendæ.

3. Tercio, hinc considerandum, de positionem confit. de anno 1536. in qua dixerunt se fuisse inductos ad restituendum salum à Comite Ludouico esse conducatum per alios reles, nempe presbyteri Baptiste de Ferraris, testis pro parte Rangoni ex amari, & aliorum, qui fuerunt ponderati in alia decisione in hac causa eorum me facta de pouten- rium nonnullis ex ist. testibus eis dixisse non re- petiri confiteorem, qui eos absoluerit velle pro- pter salum testimonium per eos dictum, & hæc fuit causa cur Pallaucinis potuerint contra dictos reles querelam hinc la curia antequam seque- retur præsentia subornatio in loco Varani, quæ à Rangonibus præceditur, & hoc multum emas- uat suspicionem illam, quæ ex derelictione testium in Castro Varani deducitur. Nam si non præce- derat subornatio ante hoc tempus, & tunc non fue- runt Baptista, tunc; cū de hac re quærebatur: cum Baptista Ferraris, & alius, nec verū videretur quod dicitur, fuisse testis priuata auctoritate re- tentos in Castro Varani, quia contra eorum probat- ur ex depositione Marii de Opicis, & Montano- ni, & ceteris Senatoris Vrbs.

4. Quarto, concurrunt coniecturæ, quia post sen- tentiam latam Placentiæ contra Ioannem de Vi- beris, & Bernardum Mogianum, ex quorum confessione, & ratificatione sequitur anno 1579. Comes Ludouicus reuocavit per plures annos, & an- no 1584. eorum Cardinali Parisio, fecit instigare pro remissione ad effectum examinandi alios tes- tes, qui nihil probauerunt, & fuerunt per Domi- nos antiquos reiecti, vt ex decisione Capuati ap- paret, unde tunc confugerunt Rangoni ad aliam exceptionem, quod non constaret de contractu matrimonij inter Bernardum, & Catharinam, quod prius nunquam per eos reperitur deductum in cō- trouersiam.

5. Non obstat, quod dicitur, processum factum de anno 1580. fuisse nullum, & sine citariōne, & nō fuisse adhibitam diligentiam, neque facta de- bita interrogatoria in testium examine, & omnia gesta, absente, & ignorantie Comite Ludouico, quia de hac assertionē constare non potest, cum non reperiantur acta illius iudicii, & qui diei pro- cessum esse nullum, vel defectum, illum debet exhibere integrum, vt pluries fuit in Rota resolu- tum, quod maxime in hoc casu est dicendum cum causa per triennium, & ultra agitata fuerit in par- tibus, unde non potest præcendi eius ignorantia, & idem casus annis elapsis cōtigit in Rota, cum pro parte Rangon negaretur in examine facto eorum boni mem. Dario inueniente citationem partis, & tamen postea repetitis actibus consistit de contra- rio, vt sunt decem 10. Decembris 1593.

6. Non obstat, quod Sigillimodus declinauerit for- rum vti laicus, quia hoc non obstante lata fuit in- definita sententia ad fauorem Pallaucinorum, & condemnatus Ludouicus in expensis, quod factū non fuisset, si aliqui tantum fuisent absoluerendi, & si non constitisset per alios fuisse factam suborna- tionem; tunc enim non erat condemnandus Ludouicus in expensis. Quantum ad dictum Capita- nei Ioannis Antonij noui fuit habita ratio, cum sit vnicus, & multe contra eum milient exceptiones, de quibus in alia decisione vltimò eorum me facta. Ex his conclusum cessare omnia & cōtra- rio considerata, & Pallaucinis non obstat excep- tionem subornationis.

ILL. MI D. CARD. LIS SERAPHINI.

Romana Pecuniaria. 1597.

ARGVMENTVM.

Dispositio. I. scripturas, C. qui pot. in pign. hab. non habet locū, vbi cū priuata scri- ptura cōcurrunt coniecturæ, & indicia fraudis suspicionem excludentia.

S Y M M A R I V M.

Dispositio I. scripturas, C. qui pot. in pign. hab. tota in fraudis suspicionem fundatur, num. 1.

Dispositio d. l. scripturas cessat quotiescumq; fraudis suspicio tollitur ex certis præsumptionibus, & fraudis exclusio in priuata scriptura probatur per aduincula, nu. 1. Scriptura priuata fraudis suspicio excluditur, quando vnde testis de vijs offerat tam confidat, die, & anno, de quo in ca. nro, 2.

Testes deponentes de veritate nomenclaturæ de tempore in scriptura expresso faciunt cessare illa fraudis suspicio- nem, num. 3.

Registratio scripturae in libro cedularum suspicionem precludit illa, num. 2.

Fides illius, qui cedulam scriptis eiusque manus recognita multum scripturam adiunxit, num. 2.

Præsumptio fraudis non cadit vniuersimodis, vbi constat de vero debito, num. 3.

Fraus ad scribendum committitur, quando non eadem præsumit- ur per scripturam, num. 3.

Qualitas persone, qua sit a suspitione fraudis aliena scri- ptura idem irrogat, num. 4.

D E C I S I O C X X .

Fuit resolutum super Prælatione Reueren- dissi D. Portici Creditoris DD. de Gottar- dis, & Ceulsi vigore priuati apocæ, & quorundam aliorum creditorum posteriorum, sed habentium instrumenta publica, quorum vigore præcedunt else præferendos ex dispositione. I. scripturas, C. qui pot. in pign. hab. Et licet simile dubium fuerit alias propositum coram R. P. Do- meo Blanchetto, & resolutum in fauorem Reue- rendissimi D. mei Portici Tamen fuit iterum per me propositum, An esset standum, vel recedendum à resolutione, & causa bisposita Domini resoluere ius standum esse in resolutione: Enim cum tota materia, d. l. scripturas fundata sit in fraudis suspicionem, nō sit in mero arbitrio solius debitoris per scripturam priuatam à se post longum tem- pus cōfectam sub die confessionis ius prioris cre- ditoris tollere, vt per Turquei qui late materiam hanc tractat, de retract. cōueni. §. 1. glof. 7. num. 48. & bene per Decian eod. §. 1. nu. 142. lib. 7. Quo- ties hæc suspicio tollitur ex aliquibus veris, & cer- tis probationibus, vtique eius dispositio cessat, & præsertim. Creditor anterior, qui inritue priuata scriptura, vt bene deducit idem Turquei, nu. 4. & seq. ex auth. Bald. conf. 198. ad intelligentiā lib. 1. immo ad huiusmodi probationem admittuntur etiam aduincula, vt per eundem, num. 59. & Decian vbi supra.

Argumenta verò, quibus moxi fuerunt ad habendam fidem hinc scripturam in præiudicium credi- torum hæc potissimum fuerunt. Primo, quod ad- est vnus testis de viitu, qui affirmat hæc cōfectam esse anno, de quo in ca. Secundo, ad sunt

duo testes deponentes de veritate numerationis, de tempore in cedula expressio, qui rem reddunt valde verisimilem, cum appareat de credito veritate, neque hoc vniuersum fuit à partibus in dubio restitutum. Tertiò, adest registratio cedula in libro cedularum eo ordine, ut tollat suspicionem.

Nam & si in eodem libro adfuerit aliqua spatia in albis, tamen nullum ad eisdem insignire, ut in eo posset tota cedula communè describi, & valde coadiunatur ex alia cedula post hanc registrata, quæ cum esset prior loco registranda reperit diem præcedente in sub his verbis, sine alio quoque indicante fuisse per uicariam positam. Quartò adest fides illius, qui cedulam scripsit, cuiusque manus recognita.

Quintò, concurrunt partibus libri rationis, quæ cum cedula concordant, quæ difficile est fuisse ibi descriptas, repetita die in fauorem creditorum maxime cum præsumptio fraudis non eadem veri similiter, ubi constat de vero debito, & fraudis non cadit ad commodum sibi tenens.

Ultò mō considerata fuit qualitas personæ, quæ talis est, ut sit valde ab omni suspicionem huius simulationis aliena, & ideo fuit cōclūsum etiæ huic cedula habendam fidem, sed pro maiori cautela admittendum Donnum Puricem ad iuramentum in supplementum, cum hic de credito nō sit quæsitio, quod est indubitatum, sed tantum de hypotheca, quæ in dicta cedula nominatim est constituta, & si solus per rationis est contentio. Et ita cōclūsum, & c.

L I T T Æ.

Placentina Parochialis. Luna 16. Ianuarij. 1598.

ARGVMENTVM.

Falsitas plenè, & concludenter non autè semiplenè probanda est.

S P M M A R I P M.

Falsitas plenè, & concludenter probanda est, nec propter testium simplicem probato, num. 1.

Falsitas excluditur: data possib. veritate in contrarium, num. 2.

Dolūm, vt excludatur omnis interpretatio faciēda est, num. 3. in fine.

DECISIO CXXI.

Contra Petrum Oliuam informantem fuit capta resolutio, scilicet, gratiam illius nō iustificari signanter in eo, quod Bartholomæus Petrus falsitatem commisit in supplicatione, quæ ipsi cōcessit de hac Parochiali: nam cum supplicatio originalis, gratia non exhibetur, non potest cum veritate eam apparere de falsitate commissæ circa illam per regulam, quod nō eritis nullæ sunt qualitates, & maxime, quia hoc in casu plenè, & concludenter est probanda ipsa falsitas, nec templa probatio fufficit, itaque, quod super ea præcipi fundatur grata Petri, ut alias res simili tunc tenent in vna Maricana Beneficij 10. Ianij 1577. coram nunc S. D. n. quæ est diuersa 165. part. 1. & in vna Calasæ Pæpofitū 27. Aprilis 1597. coram bon. mem. Gypfio.

Nec refert, quod ex diligentis factis ad instantiam D. Petri in libris regitū supplicationum de

mandato Roræ confert nō reperiri aliquam supplicationem signatam pro Bartholomæo cum data, quæ conueniat dari literarum expeditarum ad fauorem illius. Siquidem, quia ex hoc non potest per necesse inferri ad falsitatem narratam, cum possit esse, quod expeditores literarum errauerint in appositione data, & non quod Bartholomæus ipse aliquam falsitatem cōmiserit circa datam supplicationis originalis, super qua licet ex expedita tuerentur, ad res. in l. non hoc. C. vnde cogn. maxime, quia in dubio fieri debet interpretatio, per quā delictum excluditur, & simul odiosa interpretatio, qualis est ista Petri, ad res. in l. merito, ff. pro socio, aucta reg. odia. de reg. iur. lib. 6.

L I T T Æ.

Metten Monasterij. Luna 16. Februarij 1598.

ARGVMENTVM.

Testes examinati extra locum deputatum, & sine interrogatorijs, an & quando probent.

S P M M A R I P M.

Testes examinati extra locum deputatum non probant, num. 1. Declara nisi causa fuerit commissa cum clausula arbitrio Roræ, num. 2. & nam. 3.

Clausula p. bitrio R. ita dat facultatem seruandi aequitatem relaxat, & intra rigorem, num. 2.

Testes si fuerint examinati cum interrogatorijs partē probent, quod alius sine aliter examinati ex defectu iurisdictionis, declarare vt num. 3.

Testes examinati sine interrogatorijs probant stante consensu procuratoris, num. 3. in fine.

DECISIO CXXII.

Domini tenuerūt adhibendam esse fidem testibus examinatis in hac causa cum interrogatorijs, & etiā examinatis sine interrogatorijs, de cōsensu tamen procuratoris partis adue. rse, ea moti ratione, quia licet de rigore iuris testibus examinatis extra locum deputatum, nulla sit fides adhibenda, & statum. 9. in nullo de rescript. in 6. Ror. dec. 30. de rescript. in nouis.

Non tamen intrat conclusio hoc in casu, stante commissione cum clausula, arbitrio Roræ, per quam consertur relaxatus rigor iuris de quo supra, & data facultas seruandi æquitatem, C. res. dec. 187. alia 4. de testib.

Vnde cum de equitate, quando testes sunt examinari cum interrogatorijs, semper eis solet adhiberi fides, siue nullas examinis sit ex defectu iurisdictionis, dummodo non rotalis, vt hic, stante examine extra locum, Put. dec. 368. lib. 3. siue ex defectu citationis, vt per Ant. Aug. in epist. de rescript. num. 18. Idem non mirum, si Roræ consertur fides supradictis extra locum deputatum acceptis adhibendam esse fidem, quoad examinatos cum interrogatorijs, intrant supradictæ decisiones, & proci stante finali commissione, fuit tenum in vna Legionē. Canonicatus die 15. Martij 1588. coram R. P. D. Scraphano, & in vna Spolerna Sancta Crucis die 6. Februarij 1576. coram Bld chierro: quo verò ad examinatos sine interrogatorijs, stante consensu procuratoris partis adue. rse, ad em videtur dicendum per regulam, quod non leuiti non fiat iniuria.

P E R E G R I N O .

Concheſi Penſionis . Veneris 6. Martij 1598.

Argumentum huius deciſionis habes ſupra in eadem cauſa coram Penia , Lunę 24. Octobris 1594.

S Y M M A R I U M .

Pœna impoſita à ſacris Canonibus filiis hæreticorum comprehenſum natus æque , & poſt patris deſectum , nom. 1. Fili hæreticorum , qui in articulo mortis hæreſim commiſiſſent , puniuntur , d. num. 1.

Fili hæreticorum puniuntur , vel filij quot æque æ venient æque , & non citius , nam 1. ubi quæſitæ & procedi inſolent in primis læſa matris & huiusmodi .

Tex. in c. iam inque 1. q. 1. d. debet intelligi reſpectu pœnæ ſpiritualis , d. num. 1.

Conſuetudo Tolentiana in c. 1. mandat reſpectu ex benignitate ad prius & bonos filios hæreticorum natus poſt patris deſectum , d. num. 3. ubi tamen quæ contrariæ opinio eſt perit , & c. in manu .

Conſuetudo Federici Imperatoris lata contra hæreticos fauoret eorum iſtorum ſi filij , & nepotes , primario cui benediſſent , honoribus , & dignitatibus , licet deſectus poſteaſit ad h. æp. c. Eccleſiaſtica non extenditur , tamen cū fuerit canonizata per Conſtitutionem Pontificiam dicitur eſſe ſacra , d. num. 4.

Fili hæreticorum , ut hæretici ſi diſpoſitione textus in c. 1. de legum. a. 6. inſolent beneficiis Eccleſiaſticis obtineri & obtinendo eorum redduntur , num. 5.

Hæreticorum pœna ad ſe ſuaſque etiam extenduntur , d. num. 5.

Conſuetudo Nicolai Tertij contra hæreticos quare a poſſe dici antiquitate , & conſuetudine abrogata , num. 6.

Filiis hæreticorum crimen læſa maieſtatis in Principem ſacraltem beneficij non priuatur , num. 7.

Hæretici , & eorum filij reſpectu pœnarum temporalium , & quæ non ſunt corporis afflictio ſanctiſantur , & quod eſt diſpoſitum in vobis ceſſant in alio diſpoſitum , in 8.

Indubitanter ad oporcinde beneficia . Aa priuatur obtinendo , quomodo hæc regula procedat , d. num. 8.

Fili hæreticorum ſunt perpetuo infames infamie iuris in 9.

Fili hæreticorum ſunt ipſo iure privati vel ſaltem veniunt priuandi , etiam beneficij obtinenti , d. num. 9.

Roma ſicet non ſoleat interdicere aliorum transnationem ſententiæ , niſi viſis actis , & conſilio de bono iure , hoc ſamen non ſeruat in ſententijs laicis ab inqueſtoribus hæreſis pronuntiatis , num. 10.

Fili hæreticorum privati beneficij , ceſſantur etiam privati perſonibus , num. 11.

Verbum quodcumque importat omnimodam generalitatem , d. num. 11.

Pœna veni arpeſſionis honorum , num. 12.

Sententia lata c. non a papa c. hæreticorum in contumaciam non præiudicat prius in 13. ubi quod hoc non procedat poſt annualem contumaciam , quo caſu talis contumacia acquiritur perſonæ , & habetur præ hæreſi , ſi ſententia contra contumaciam , non propter contumaciam ſacra lata , ſed quod prius fuit latum deſectum .

Fili hæreticorum quod puniuntur ob deſectum patris eſt in æquitate canonice fundatum , num. 14.

Pœnæ iuris conſtitutionis fauore filij extendi debent nec poſſeſt ab illis recedi , d. num. 14.

D E C I S I O C X X I I I .

F Verunt referatæ duæ penſiones à ſel. rec. Gregorio XIII. Gundialio Petz tunc in

tertio , vel circa illa ætatis anno conſtituto , vt ſue cœdentibus annis commodius ſe ſubſtitere poſſet . Vna trium millium ducatorum ſuper A. chidiaconatu de Alacon Eccleſiæ Concheſi altera medietatis fruſtuſum ſuper vno ex Canoniciſibus , & præbendis eiſdem Eccleſiæ ſolueret in loco benedictio Antonio Patri tunc Catholici Hiſpaniarū Regi à ſecreſis , & ubi ipſe voluit ſi darentur in ætate filij , cum primum fuſſet . Citricali charactere inſignitus . Verum quia Antonius fuerat per ſententiam diſinitiam declaratus hæreticus , ac hæreticorum fautor , cuius inſigo publice combuſta poſtquam in ipſius perſonā qui è manibus Curie eximerat , & vt dicitur ad hæreticos , & hoſes fidei , & Reipublicæ Chriſtiane ſe contulerat , ſeueritate æque nō poruſſet , ſuſi dubitatum An dictæ penſiones ipſi Gundialio applus debeantur .

Et re naturæ diſcultæ de expreſſo ordine S. D. N. Papæ præcipue quia vna tantum pars informata Domini vnanimuer negatiuum fuerunt amplexi .

Diſerunt namque communem illam eſſe cōcluſionem , ac magis de iure veram quod pœna inſoluit à ſacris Canonibus filiis hæreticorum , comprehendunt iuros ante , & poſt patris deſectum .

1 Hanc enim probare dicebant vel in c. ſtatutū . de hæret. in o. ubi quales eſſe , vel tales deſectūſe probentur , ponderando verbum , eſſe , per quod ad hoc vt filij hæreticorum puniantur iuris ſi proba. e. quod tunc parentes ipſorum eſſent hæretici .

Ad hoc etiam adducebant tex. in c. filij codæ titulo , & lib. vbi filios hæreticorum qui in articulo mortis hæreſim commiſſerunt , puniri ſancitū ſuit ; quod non poteſt intelligi niſi de iam natis , necnon & tex. in c. vt iniquiſſimum eodem tit. & lib. vbi à pœnis eximuntur tantum filij , qui reuelarunt delictum occultum patris , ſi tamen præiupponatur iam natos , qui non reuelauerint , pœnas hæreticis ſtatutum non eſſigere .

Et quidem cum hæc pœna filiis imponatur , nō ex eo , quod ipſi prouenerint ex radice infecta , & ſanguine impii oborto , quandoquidem crimen ſi meret ſpirituale non trahens originem , vel commercium à carne ; non trahit diſtinctionem nati ante , vel poſt deſectum patris , ſi tollens oſe ſum , conſideras Claudius , qui lare ad p. res hæc quæſit. onem diſputat in l. ſi quis id quod num. 19. ſi de iur. q. omnia . & alij multi authores prædicti per informantes allegant .

2 Hæreticorum enim filij puniuntur , vt filij , quod æque conuenit matris , & naſcitur . is . Zaba . in c. ex quib. dant. extra de pœnis , veri. quæſ. An filij , & hoc vt patres ipſi ſi filiorum priusnam accius puniantur , & iſtiusnam iuxta l. niſi quidem in ſi . ſi quod mox cauſa eſſeſſet . de præſump. cum patres magis terreatur videns poſſe attingi filios , quos ſeipſum , vt cōſiderat H. ſenſ. in c. vergentis . in final. verb. de hæret. & ibidem lo. Andr. in verſi progenit. & ſingulariter . gloſ. in extrauag. Ioanni. 22. ſ. filij eius in verſi quod uolubet de pœn. quia quidem ratio magis militat in natis , quam in naſcituris ; quia fortaliſſe hæretici poſt deſectum , filios non ſuſcipiunt , & maior eſt pœna , & dolor videre infamatum filium iam adultum , & forte in dignitate conſtitutū , quā minorem , & fortaliſſe infantem , qui niſi adhuc cognoviſſet , Vltra quod iam nati facilius , quā naſcituris poſſunt imitari atriſ ad actiones , quas valent , quæ ſunt ratio præcipua , propter quam filios in hoc puniri , op. parentum delicta fuerint ſancitum .

Quod

Quod etiam indistin^{ct}ū fuisse statutum per leges eiusdem in crimine læsæ maiestatis hinc patet. Equivocis. C. ad l. l. maiest. vbi committitur feribicibus voluerunt, ut animadvertit Cl. d. loco supra citato. & G. r. r. d. de crim. læsæ maiest. quæst. 5. unde mo^{do} magis id servandum erit in crimine læsæ maiestatis diuina, ut in remissis argumentatur Innocentius Tertius in c. vergendis de l. r. r.

Cuiusmodi conclusioni non obstat visum fuisse etiam in eam ratum: quia 4. desumptum ex dictis Sancti Augustini: tum quia 5. Augustini dictum debet intelligi respectu praeae spiritualis, dum ad ducit illud Domini per Ezechielem, Anima quae peccaverit ipsa morietur: vi beate ex eiusdem Sancti Augustini dictis declaratur in c. si habes 24. quae 3. tum etiam, quia erefense haereticorum corruptela ad illorum audaciam reprimendam, qui vi vultu prenis resipiscunt augenda erant poenae, ut in illis Summus Pontifex id. c. vi. gentis, in princ. de heret. vbi ait alibi ad haereticorum filios poenae extenduntur.

Et ad Concilium Tolontanum cap. 1. dum mandatur restituere ex benignitate ad prius honores et liberos hereticorum natos post patrum delictum si eorum parentes resipuerint, ultra quod illud Concilium non est generale siquidem necessarium non inferri, natos ante delictum dicta benignitate non egere cum per Concilium fuerit productum in eo causam, ubi magis dubitabili arguuntur. *Quia lex. c. de exco. lib. 10.*

Proxi cella et quoque fui, consideratur illud
alterum, quod ab impugnantibus hanc opinionem
deducebatur, nempe hoc non reperiri iure cum-
tum, cum immo contrarium veris sit, cum ex
iuribus supra deductis hoc necessario inferatur
vi iur. lo. And. in c. vi. comm. li. num. 7. de he-
ret. in 6. Gemin. ibidem sum. nu. 4. verfi. & p. re-
uend. modum Henr. Boich. in c. vergenis. num. 3.
de heret. Quot. var. refol. lib. a. c. 8. nu. 3. & illi
omnes quos ipse cumulat.

Non tamen DD. approbatur illius, ac aliorum, sententiam qui hanc sequuntur sunt sententiam reddunt, ut hæreticos non filios, inenabiles deducantur, ex delicto patrias obtinenda beneficii non præsentant tamen obstante antedictum: id est, in eo contra ius magis de huiusmodi, & communiter receptum existimant utque præcipue probat ex rex in cap. vi. communis de hæres. in 6. dum enumerando Pontifici facultates inquisitoribus hæretice prauitatis concessas, ille vi præcipue ab iplo denuciatur, videlicet priuandi ac priuatos nutriendi hæreticos, hæreticosque fautores, ac illorum filios, & nepotes, & hoc in re ceteris innotuit Constitutionibus Innocentii, Alexandri, & Clementis illius prædecessorum, illi enim huiusmodi poenæ hæreticorum filijs possunt ab Inquisitoribus imponi: vtiq; aut id iam fuisse cautum, aut postquam a potestate habente tales poenas constituendi ut exprimitur, de nouo statui: necessario est presupponeundum.

Sed verò dicebant hoc fuisse antea Statutum
ab Innocencio III. in ipsius Constitutione quæ est
laudanda in ordine inter lras Constitutiones in veteri
eodemque, quæ habetur in Bullario tom. I. fol. 90.
ad quem (re)ferre Bonifacius ind. e. vi. commissarius
dum canonizat Frederici constitutionem latam
contra hæreticos, & hæreticorum fautores, ipsius
nunc filios, & nepotes, privando eos omnibus
beneficiis, honoribus, & dignitatibus, quæ quidem
continuo licet e. defectu potestatis ad benefi-
cia Ecclesiastica non extenditur, ad illa tamen
extendi debet dum postquam Pontificis con-

stitutio dicitur effecta per ipsius approbationem.
l. i. sed nec C. de veter. iur. encl. cap. ad apostol.
de grabend. in 6.

Et certe laris foret absurdum, vt hæreticorum filij priuarentur beneficiis, honoribus, ac dignitatibus, et benignitate, ac largitate Imperatoris promouentibus, non quidem, quia particulari iure eorum parentes in ipsum Principem machinamur, sed quia in Decum peccata in illius: hoc iocant Ecclesiam incidendo, ac permittit verò P^osum, ad quos ex inuito officio præcipue spectat in humilium de ecclesie hominibus, ac illorum progeniem animaduertens bonis Ecclesiasticis que dicuntur patrimonio Christi potius, ac foras luxuria. Et ut nil mirum igitur ipso absoluto præsupponitur in Constitutione Alexandri IV. que est de iurisdictione in ordine inter suas Constitutiones in fine versus sequitur in d. Bullario t. ro. fol. 19. relata in d. c. vt commissi, quod etiam beneficiis Ecclesiasticis sint priuandi he. et hereticorum filij, dum explicando quomodo eis generi debet heretice præiudicis Inquisitoris, figurando scilicet ab Apostolica sede committitur, vt in hereticos, & he. et hereticorum filios animaduertant, illos priuato beneficiis Ecclesiasticis, honoribus, ac dignitatibus, quod frequenter accidere dixit Pontifex, ad quidem non elicit, si tales peccent contra eos à iure non sufficienti statibus, vt scilicet id exequamur, dimodo iure tales reperi sunt fuerint, nec etiam in ijs quos emendandos consistunt.

Proit etiam hoc pro absoluto presupponitur
a Pontifice, in c. 1. de iur. iur. in 6. Vultu iur.
matico, et eorum filii, vt heretici veniant punien-
di et os indistincte beneficiis omnibus Ecclesie
sacris obtemis, et obinde ad indignos reddi, et pro-
pterea ex hoc cessat obediio, quod ille sit casus
specialis, nam licet fuerit particularis promissio
pne, tamen in dicto casu iniuncte presupponit
omnibus hereticis communes dum iur. iur.
vt heretici insignuntur, itaq. si qua extensio ibi
fiat, ea est vt hereticorum penez ad iur. iur.
etiam extendantur, quod amaduicere est ibi
be: q. in cap. cum quis, lib. num. 44. in fin. de
iur. iur. fol.

Secundum clarius disponitur in Constitutione Nicolai III. in fine que est secunda ordine interius relaxas in Bullario, dicto 10. fol. 10 ibi non enim prædictus ex nunc priuamus beneficiis acquiritur, volentes, vt tales, & habui perpetuo carereant, & ad alia similia nequaquam in postea admittantur, quia Constitutio non potest dicantur relaxa, & contrarium de confiscatione sc. iuris, ubi quæ per Constitutionem Pauli III. quæ est in ordine 4. interius Constitutiones in Bullario dicto 10. fol. 10. renouat omnes antiquæ Summarum Pontificum Constitutiones lata contra hæreticos, & hæreticorum fauores, & omnes filios, ipsam etiam non in uoluit ante a Paulo III. & eius ex præfatione 20. in ordine interius eodẽ Bullario 1. fol. 385. & nouissimas temporibus ab alijs Summis Pontificibus contra Hæreticos, & criminosos lexæ Malefactors eorum filios id seruatum videmus tum denique quia Sacrum Canonum infignes interpretes hoc iuri consensum sepe potuisse iudicari, ut adducatur Io. Andr. in d. c. vt communi. n. 2. Io. Monach. ibidem ante n. 1. vers. sexto. Gemin. p. 4. Franc. cap. felix. n. 5. de pœn. in 6. hoc etiam videtur sensisse Anan. in c. ve. genus. rub. n. 12. de hæret. & ibidem Henrich. Boic. sub n. 3. vers. fi. de beneficijs Ecclesiasticis. Propterea in ea parsipime in sum. n. 4. s. d. Beroni cap. cum quis. n. 4. de reht. pot. in sol. in. in sum. n. 1. vers. s. adde

ff. solut. matrim. Ale ad Bart. in l. i. quicquid sitera L. C. ad l. iul. ma. est. Rom. singul. 691. Restaur. de imp. quæst. 118 num. 13. & idem videtur voluisse Director. inquit. q. 114. l. up. de Palacios Rubios de re. reg. Navar. p. 5. 7. verif. quarta obiectio, & alij multi relati per informantes, & qui contrarium sententiam hanc tamen esse communem opinionem affirmant, & propterea ab ea in iudicando non esse recedendum fuit dictum.

- 7 Nec contrarium sentit gloss. in d. c. iatis peruersum 36. dist. dum voluit quod si Pater commiserit crimen læsæ maiestatis humanæ in Principem seculari, filius beneficii Ecclesiastici non priuatur ea ratione, quia secularis Princeps non potest suis legibus Clericos ligare, & sic in Principe Ecclesiastico, cuius maiestas esset læsa aliter videtur sentisse, vt bene deducit Præpos. ibi sub nu. 4. verif. & nota rationem Franc. Marc. Dec. Delphin. 190. in fine, & multo magis in crimine læsæ maiestatis diuine, prout ita illam gloss. ad hoc præcedat Imol. in loco prædicto extato. Anan. in d. c. vergentis, nu. 12. & hæret. Conat. var. resolut. lib. 2. c. 8. nu. 4. verif. hoc verò gloss. licet ipse ab hac opinione, quam communè dicit, dissentiat, & male.

Ex prædictis tollitur fundamentum illud præcipuum contrariæ partis inuentum nempe non fuisse iure causum, quod hæreticorum filij obtentis priuentur, cum immo expresse id dispositum fuisse ex supra deductis satis apparet.

Nec ex eo, quod in cap. quicumque solum filij ad obtinenda inhabiles declarantur, sequitur quod etiam obtentis non priuentur, quia quod ibi statutum non fuit, alibi causum fuisse videmus, & hac ratione attempta, cum ibi hæretici, & hæreticorum fautores solummodo ad beneficia obtinenda, inhabilitentur, vtique obuentis priuandi non essent quod tamen nemo vniquam dubitauit, licet disputetur, An sint priuati ipso iure, An verò veniant per sententiam priuandi.

- 8 Immo cum semper respectu poenarum temporalium, & earum, quæ non sunt corporis afflictionis parificentur hæretici, hæreticorum fautores ex, & illorum filij vtique quod de vno disponitur, & de alio dispositum extendi debet, & sic etiam cessat illa alia obiectio, nempe, quod inhabilitatus ad obtinenda, non priuatur obtentis, gloss. in clem. 3. f. ipsius. de penis. Vbi Zabarell. nu. 3. Imol. sub num. 33. quia hoc procedit quando simpliciter essent hæreticorum filij ad obtinenda inhabilitati, sed vt fuit demonstratum, fuerunt etiam obtentis indigni iudicati non solum in crimine læsæ maiestatis diuine, vt in iuribus supra deductis, sed etiam in crimine læsæ maiestatis humanæ, vt in c. scilicet f. quod si quis de pen. in 6. Crimen enim, de quo in d. c. scilicet, iuri ratione læsæ maiestatis ex illis verbis deprehenditur: (sicut reus criminis læsæ maiestatis) vt in indiuiduo considerat Præpos. in dicto cap. satis peruersum, in fin. 36. dist. & penus animaduertit Gemin. in d. cap. vt commissi f. priuandi, sub num. 4. verif. nec obstat de hæret. in 6.

Quæ pena non per extensionem, sed per comprehensionem capere dicitur etiam hæreticorum filios postquam Sacri Canones non solum parificent hæc crimina, sed statuant, tanto grauius puniendos so. c. hæreticorum filios, bonis omnibus spolando (quæ verba possunt comprehendere etiam beneficia ecclesiastica) quanto grauiore est offensa, & in æternam, quam quæ in temporalem maiestatem committitur sic Innocentius III. in d. c. vergentis.

- 9 Nec aliter quidem dici potest: nam cum illi hæreticorum filij sint perpetuo infames infamia

iuris c. si quis, 6. quæst. 1. iuncto c. vergentis de heret. Couar. varar. resolut. lib. 3. cap. 8. sub num. 1. vertertio ab hac eadem resolutione Alphonsi à Castro de iust. hæret. puni. lib. 2. cap. 11. paulo post. prime verif. propter hanc causam filij hæreticorum, sequitur necessarium quod sint ipso iure priuati, vel saltem veniant priuandi etiam beneficiis obtentis. l. 2. §. miles. ff. de his qui notant. infam. l. infamia. C. de decurio. lib. 10. gloss. in reg. infamibus de reg. iur. in 6. Ioann. de Imol. in l. infamiam in fine. princip. ff. solut. matrim. Præpos. post gloss. in cap. satis peruersum 36. dist. 1. Roman. sing. 691. Barbat. ad Panorm. in c. quætelam. sub numero 7. de iure iuran. cum alijs per informantes adductis.

Vnde iure Inquisitores in sententia per eos lata contra Anton. Perez declarantur etiam filios inhabiles ad habendum, tenendum, & possidendum dignitates, beneficia, officia, tam Ecclesiastica, quam secularia, quæ sententiæ verba apud quidem comprehendunt, & obtenta, & obtinenda, vt bene per informantes.

- 10 Et licet Rota non soleat attendere aliorum tri bunali sententias, nisi visas sit, & consilio de bono iure, hoc tamen non feruat in sententijs ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis quorundam tribunalis acta pandi non solent, Verale de c. 134. p. 6.

11 Quod si priuantur hæreticorum filij quibuscumque ecclesiasticis beneficijs, quin etiam pensionibus priuati censentur, non dubitauit Dominus, tum quia in hac materia verbum beneficij latè sumatur, vt dicit gloss. in c. quicumque f. hæretici in verbo, beneficium lib. 6. ex qua not. Gemin. ibi sub nu. 3. verif. nota bene quod constitutio poenalis extenditur de stricta significatione ad latam, & in terminis quod ob id comprehendat etiam pensionem, voluit Abb. in c. audientiam si secundo. sub nu. 2. verif. dicerem tamen de rescript. cum quo transit ibi Felyn. in princ. tum etiam quia canones simpliciter eos non priuant beneficijs, sed quibuscumque beneficijs, vt in dicto c. vt commissi, verbum enim (quodcumque) importat omnimodam generalitatem, & solitè benignitatis circa fin. de maiorit. & obedien. in qua comprehenduntur etiam pensiones, vt voluit Caccia lup. tract. de pens. c. 39. etiam in literis ad beneficia, quæ vii ambrosiana strictissime interpretantur, & de hoc est gloss. in Clem. 2. in verbo, quodcumque de vit. & honest. Cleric. quam sequitur Felyn. in c. postulasti. num. 39. de rescript. & latè protulit: G. de pens. quæst. 86. multa ad propositum deducens, quin proprijs terminis pensionem comprehendendi tradidit in quæst. 94. num. 10.

- 12 Tum denique quia omnibus bonis priuatus hæreticorum filius canores voluerunt d. c. vergentis, & propterea si appellatione beneficij non eniter pensio saltem sub nomine bonorum com. c. elideretur, maxime vigente identitate rationis, prout in proposito casu vigeat non fuit dubitatum, nempe, vt hæretico. ù filij in summa, ac perpetua egestate vuant, & continuo meo erabellant, itaut eis sit mors solatium, & via supplicij c. si quis cum militibus 6. q. 1. vt illorum parentes grauius, acriusque puniantur omnibus bonis spoliatis filios videntes, vt in d. c. vergentis, hoc pro absoluto, alias habuit Rota in vna Hispanica Portionis de qua per Putem dec. 350. lib. 1. Peregr. Fab. 109. lib. Accorram. 17. lib. 1. Mohed. 6. de rescript. Ant. August. 146. li. 3. par. 3. diuers. & in epist. tit. de pens. c. 3.

- 13 Nec obstat dicebant quod Antonius fuisset in contumaciam condemnatus quasi ex hoc in

prauicium

præiudicium filiorum non haberetur pro hæretico ad doctr. Baitan. cum illiusfamil. ff. de verb. oblig.

Nam in crimine hæresis post annullatam contumaciam iuxta terminos excommunicamus. il. i. de hæret. & cum contumacia, eodem tit. in 6. cum vehemens præsumptio transeat in violentiam, talis contumax æquipatur perniciæ, & ob id habetur pro hæretico, sic Hostien. Ioann. Andr. & ceteri in d. c. excommunicamus, & idem Io. Andr. Gemin. & Franc. in d. c. cum contumacia, & iste dicitur vnus modus probandi, quem esse hæreticū vt animaduertit Socin. in d. c. excommunicamus num. 15. & propterea omnes hæreticorum poenas patitur, inter quas illa est præcipua, quæ in personam illius filio. un. exequitur.

Quod indubitanter procedit sequens sententia condemnatoria contra contumacem, non propter contumacem, sed quia plene fuit probatum delictum, vt fuisse probatum in d. sententia lata contra Antonium, priuando etiā illius filios omnibus honoribus, dignitatibus, & beneficiis vt supra sic Bald. in l. 1. in 4. C. quib. res. iudic. no. Alex. in l. corpi. num. 79. ff. de re iudic. Felin. in cap. cum Bertoldus, num. 24. de re iud. & alij de quibus per informantes, aut sententia in causa hæresis, vt dixi statum est etiam non vili actus, maxime cum ab ea reclamatum non fuisse, & duraret adhuc post quinque annos pertinacia d. Antonij, cum non rediens ad Ecclesiam, & illam sententiam in propriis terminis hæresis descendit R. P. D. Pena in direct. Inquisit. 1. par. l. up. q. 13. comment. 164. vel. f. patet condemnatio.

Et propterea ex his omnibus censuerunt vnanimiter DD. beneficiarios aut filios ad dictam pensionem solutionem non esse aut. idcos.

14. Quam quidem sententia cum liberior sit amplexum, tum quia animaduertitur hunc rigorem, quod filij puniantur ob delictum patris, posse dici in æquitate Canonica iustitiam, cum etiam in alijs timoribus criminibus illum introduxerint Canones, quos etiam glof. in d. c. vergentis, in vers. canones, & in c. cum multa, 1. q. 3. & dicti Pontifices ex multis exemplis, de quous in Testamento veteri Genes. 29. Reg. 2. cap. 12. & 13. Iou. c. 6. & Exod. 34. & Iudicam lib. 2. cap. 11. 14. quæ & alia in proposito deducit Alphonsus de Caltr. de iust. hæret. punct. lib. 2. cap. 3. Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 8. Simanc. de Cathol. milit. tit. 29. num. 5.

Tum quia si quando ab hoc rigore ex benignitate esset recedendum, hoc tamen nequaquam DD. admitterent fauore fidei, propter quam iudicium ad ius & scriptum non recedunt, sed imo poenales etiam delictis constitutiones extenduntur, Ioann. Andr. in cap. ex reuoc. al. 1. ver. dic ergo qui filij sunt legit. & ibidem Hostien. in fin. vel. dicat ergo, occurrentis tamen illi circumstantiæ totum contrarium suaderent.

Hæc enim pensio fuerat patris contemplatione reuocata, quod patet ex literis reuocationis ibi Dilecto filio Gundalio Perez dilecto filij Antonij etiam sic. ex alicuius virtutibus præditi, & c. & quia dedit electionem patri durante minori ætate filij, quod hodie dicitur eligendi locum vbi veller pensionem solui inna vel extra Hispaniam, vt in facto consideratur, & colligit etiam ex eo la cūa potest, quia tunc in Gundalio, in tertio, vel circa hunc ætatis anno colli. uo. nulla merita cōsiderari poterant, vltra quod de hoc cum miramēto fuisse testatus Excellentissimus Dux Borg. qui illius tunc fuit intercessor apud Pontificem, & hoc vt est c. edendum in gratiam Serenissimi Hispaniarum Regis, cuius tunc D. Antonius Pater erat

à secretis, & cuius Maiestatem ipse postea lesit, vt filium facium ipsius Regis vt. ba. de quibus, in quodam mandato procui. a dato in personam Fidei Regni Aragonum ab eodem Maiestate Catholica, & cum pensiones sue int. se. & quantuor nulle ducatorum, nō quicquam pro alimentis simpliciter, sed ad dignitatem illam tuendam, quam vt in iunus Regis acquisierat, & concessit quoque dicebatur, vt de, & æquitas ita debet, & benignitas paterebatur, vt Gundalio alij amitteret id quod contemplatione patris delinquentis acquisierat in gratia illius, cum grauissimè maiestatem Patris læderet, & ad dignitatem illam tuendam, qua ob tam graue delictum, in modo delicta vna cū patre priuatus, ac perpetua notatus infamia reprobatur.

ILL. M^o D. CARD. L^{IS} PAMPHILII.

Beneuentana Censur. Luna 29. Martij, 1598.

ARGVMENTVM.

Census initus contra formam Bullæ Pij V. sublinetur ex protestatione contrahentium in Instrumento facta, etiam quod non fuerit numerata pecunia corā Notario, & Testibus si loco numerationis fuerit data cedula bancaria, & acceptata à parte.

SVMMA R I V M.

Census etiam initus contra formam Bullæ Pij V. valide reputatur ex protestatione in contractu apposita, quod omnia facta contra dictam bullam apponuntur habentur pro non apposis, & quod reducatur ad formam dictæ bullæ, num. 1. & 6.

Contrahentium protestatio in eodem Instrumento facta præseruat validum contractum, num. 1.

Bancaria cedula habet vim solutionis, & numerationis præsertim in contractu census, num. 2.

Mercatorum promissio de solutione habet vim solutionis, num. 3.

Libri Mercatorum adminiculati probant etiam inter tertias personas, num. 4.

Statum d. Bullæ, inter alia, cum aliquo temporis intervallo, & secutus in publicum materiam, num. 5.

Census impoſitus super re communis, An, & quando valeat, num. 7.

DECISIO CXXIV.

Dixerunt Domini sententiam Auditoris Camera, super invaliditate census non sublimis: Invaliditas enim ipsius Census talis dicitur præseruata ex declaratione, ac protestatione per contrahentes in principio, medio, & fine contractus facta, quod instrumentum intelligatur initum, factum, & stipulatum, iuxta formam præ constitutionis, ita quod si in eo contra dictam formam esset appositus illud haberetur pro non appposito, scripto, & stipulato, sed reducatur & reduciuntur censitarius iuxta illius tenorem, cum eorum intentio fuerit, & sit in contrahere, & non aliā aliter nec alio modo. Ista protestatio cum sit facta in ipso contractu ad huiusmodi census solutionem, & illi ambæ partes contentientes, præseruat ius protestationis, & validitatem census, peninde

perinde ac si fuisset celebratus sine illis pactis, & in omnibus, & per omnia secundum formam, & tenorem predictarum constitutionum, ad nos per Bar. in l. non solum §. morte. nu. 24. Alex. num. 13. cum seq. de nou. oper. nunc. Abb. in cap. cum M. Ferrar. sub num. 15. de constit. Alex. conf. 17. num. 4. lib. 3. Put. decif. 12. nu. 3. lib. 2. & in terminis huius protestationis in Instrumento census, trad. Hieronym. Gabr. conf. 47. nu. 7. lib. 2. & tenor Rota dicens hanc protestationem referri ad pacta expressa in causa Foroliu. huius Census eorum Domino nro Oiano 13. Nouembris 1519. maxime quod non constaret, quod emptor, qui prodixit Instrumentum pro consequendis tantummodo fructibus census vnquam vnus fuerit aliquibus ex predictis pactis, quae pretenduntur illiis.

2. Non obstat, quod ista protestatio non possit supplere defectum realis numerationis pecuniarum, quae coram Notario, & Testibus requiritur, quia per donationem cedulae bangasiz, quae habet vim solutionis, Bart. in l. solutus, de solut. Put. decif. 156. lib. 1. videtur satisfactum huic formae induitae ad euitandas fraudes, & simulationes, ad nos per Dec. in l. si verè, nu. 40. C. de instic. & substit. Cassad. decif. 2. de Ind. latè Brunde implem. & obsequ. for. in prima saltem maxime cum pretium praesentum esset conuersum in extinctionem aliorum censuum, qui cum eodem tempore fieri non possent valde expediebat emptori, vt solutio fieret per cedulam, ne interim pecuniae conuerteretur in aliam causam, ad nos per Doct. in authent. hoc ins. correctum. C. de sacrosanct. ecclesie.

3. Et cessat difficultas, quia iste defectus fuit sanatus per specialem commissionem S. D. N. quae licet habeat clausulam constito, quod statim post celebrationem venditionis census fuerit ipsis DD. Car. ... solum pretium vigore cedulae datae in Instrumento illa tamè est satis iustificata ex libris illorum de Citarella mercatorum Neapolitanorum, qui constituerunt se debitorum illorum in summa 7000. scutorum pro prelio predictae venditionis, quae promissio habet vim solutionis, vt post Bart. in l. singularia si cert. per. trad. Afflic. decif. 358. in fine, & ad eff. decif. Ianuen. 4. num. 9. & seq.

4. Praeterea quia illa eadem summa fuit postea ad predictos mercatores soluta illismet creditoribus DD. de Car. ... quibus vigore Instrumenti erat soluenda, vt patet ex eisdem libris, qui eum sin adimiculationi ex ipso Instrumento venditionis, vt ex cedula probant priam inter terrios, Bar. & alii in l. admonendi, de iureiur. Guid. Pap. decif. 441. Aym. conf. 75. num. 8. maxime in libris mercatorum Ciuitatis Neapolitanae, & aliis deducata fuerunt de anno. 1578. coram bon. mem. Bobalo in causa Neapolitana pecuniaria, & faciunt notata per lasin. l. admonendi, nu. 120. cum alijs per Roland. conf. 92. num. 5. lib. 3.

5. Non obstat quod ista solutio fuerit facta per quatuor dies a celebratione Instrumenti, quia non ideo minus dicitur facta statim, vt loquitur commissio, cum hæc dictio, statim, intelligatur etiam cum aliquo temporis intervallo. Quod dicimus, & ibi glossa de solut. adeo vt secundum subiectam materiam aliquando verificetur etiam in spatio duorum mensium, vt latè per Alber. in suo dictio nario in verbo, statim, Tiraque. in l. si vnquam, in verb. reuertatur, sub nu. 11. §. C. de reuoc. donat.

6. Neque obstat quod in predicta commissione non fuerit narrata alia pacta, quia de illis non erat habenda metio cum specialium partium conventionem illa habeantur pro non appositis quatenus Bullae super forma creandi census contraria essent, vt supra dictum fuit.

7. Non obstat quod census in defectum aliorum bonorum fuerit generaliter impositus super communibus bonis, quia non ideo redditur nullus cum fuerit impositus super ecclis rebus licet pro illius securitate in defectum illarum, fuerit impositus etiam super alijs bonis, vt alijs in fortioribus terminis fuit resolutum in vna Panormitana, seu Agigentina resolutionis contracta 11. Iunij 1575. coram R. P. D. Blanchetto. Et ex his Domini resoluunt censum subitineam, & sententiam Auditoris Camere esse reuocandam.

P E N I Æ.

Briotonensis Bonorum, 15. Aprilis, & 4. Maij. 1598.

A R G V M E N T V M.

Sententia ob non integram transportationem actorum redditur nulla, & lude, ad quem sine illis iurisdictionem non habet, nec causa ad ipsum deuoluta.

S Y M M A R I V M.

Sententia ob non transportationem omnium actorum nulla, & invalida est. num. 1.

Index ad quem non habet iurisdictionis exercitium, nec causa ad ipsum deuoluitur si alia non sint transmissa de illa nu. 2. & 3. ubi quod hoc procedit maxime parte opponente.

Parte opponente nullitatem super illa eff. prius pronunciant. dam. num. 3.

D E C I S I O C X X V.

1. **D**ato dubio, An sententia Auditoris Camere eff. confirmanda, vel infirmanda, Rota vtraque parte informante infirmam censuit, ex capite nullitatis ob non transportationem integrorum actorum, Bar. in l. 2. num. 1. & ibidem lat. num. 15. & Dec. num. 33. C. de eden. Felyn. in c. Ecclesia Sanctae Marie nu. 17. de constit. Gabr. de appell. conelut. 5. num. vltim. Conelut. Tridentin. sess. 24. de reform. cap. 20. Praeterea in integrata non transportatis ad ludeicè ad quo ad ludeicè ad quem ludeicè ad quem non habet iurisdictionis exercitium, nec causa ad ipsum deuoluta censetur, c. Romana §. si vero. de appell. lib. 6. & alij quos refert, & sequitur Vestrius in prax. lib. 8. c. 2. num. 1. circa finem vers. dixi autem.

2. Quod procedit parte praesentem opponente, vt in casu proposito, licet talis sententia esset iusta, Caesar de Gra. decif. 9. num. 5. de caus. possess. & propriet. Franc. in c. debitorum. 25. vers. vltimus de appellatione. Quoniam opponente parte super nullitate est prius pronunciantum, C. de caus. d. 9. in fine. Crauet. conf. 170. circa finem.

P E N I Æ.

Romana Census. Veneris 17. Aprilis 1598.

A R G V M E N T V M.

Census impositus super re quae sit alijs obligationibus obnoxia, etiam si in cōtra dictum sit non esse alteri obligatam sub:

sustinetur de modo dicta res respon-
deat oneribus dictarum obligationum.

S P M M A R I V M.

Census super aliqua rem inoffensus cum promissione eius dicta res non subiacet alii obligationibus, si reperiatur esse alius obligatus iunctis gravibus, saltem si dicta res excedat valorem dictarum obligationum, n. 2.

Clausula in n. numero venditoris census appositae vel inhibetur ad interesse reale emptoris, n. 3.

Obligatus seu promissor de faciendo consentire debet personam &c. procedit dummodo emptori interest, & non aliter, n. 4.

Petitorium non incurritur ex assertionione, quod res aliqua sit libera & tamen reperiatur obligata, dummodo illa assertio non sit dolosa, & aliter praesumitur, n. 5.

D E C I S I O CXXVI.

Cum Anno 1504. Casar Cencius imposuisset annuatim Census scutorum 214. pro pretio scutorum 3300 super Casali Falconiano rubbium 100. excedentem valorem scutorum 0000. illumque vendidisset D. Horatio Bartholomaeo, cum assertione, quod casale praedictum plenius ad se pertinebat, fuisseque liberum ab omni alio censu, canone, & responsione, & ab omni onere impediendi hanc census impositionem, & venditionem, & quod in eam faciet consentire omnes personas ius habentes, aut quomodolibet habere apparet, emens super dicto casali, & anno mox sequenti Bartholomaeus cognovisset casale fuisse multis alijs personis obligatum, convenit Casarem coram Auditore Camerae praecedendo illum cogere ad faciendum consentire Dominam Iustinianam uxorem suam, necnon fratres, & filios, & alias personas habentes eam priora iura super dicto casali, alias relaxari mandatum exequutivum pro satisfacienda sorte principali.

Cum vero dictus Casar praedictas personas non fecisset consentire, & Auditor Camerae contra ipsum mandatum exequutivum pro sorte principali relaxasset, & Casar appellasset: proposito dubio in Rota, An praedictum mandatum exequutivum A. C. esset exequendum, Domini negatiue non esse exequendum responderunt: nam cum casale excederet valorem scutorum 30000, & omnes obligationes, & onera quibus erat subiectum non comprehenderent tot valoris partes, ubi non esset reliquus locus praedicto censui, non erat deveniendum ad actus restitutionis sortis principalis, cum Bartholomaeus emptor census non pateretur aliquod damnum, vi sui decretum in causa Romana Palatii die 7. Maii Anno 1500. coram bon. mem. Bubalo, & in causa Auximiana Donorum 2. Iunii Anno 1505. coram D. iusto Milino, & in causa Romana non adimplem die 17. Novembris 1507. coram D. meo Decano.

Nec obligabat clausula in instrumento venditionis census appositae, quas longo sermone ponderabant iurisperiti ad iniectum esse reale ipsius emptoris census, Bald. in l. ex his praedictis, n. 4. C. de eiusd. unde cum ex deductis pro parte Bartholomaei emptoris census nondum constaret praedictum casale fuisse ita obligatum, & hypothecis gravatum, ut huius census impositioni sustineri non possit, non erat exequutivum locus.

Minus obligabat obligatio seu promissio de faciendo consentire omnem personam, iuxta gloss. in l. qui rem. vbi Bald. nu. 1. C. de eiusd. quia idem Bald. num. 4. respondit hoc non procedere dum-

modo emptoris interest. Unde cum ex supradictis constaret, nullum veritati damnum Bartholomaei cessabat obiectio, & sic etiam respondit Rota in dicta causa Romana adimplem. n. 1.

Postremo non obligabat quod Casar assertuerit, casale esse liberum, & tamen receptum fuit alijs obligatum, & consequenter obligatio exceptionis perituri l. si quis maior. C. de transact. Quia respondendum hoc procedere, quando promissio dolosa, & alteri est praedudicialis, Castra. de c. 3. nu. 7. de iur. iur. &c. consequenter cessabat decisio in causa Romana Census coram R. P. D. meo Decano die 15. Martij 1572.

ILL^{MI} D. CARD. ^{LIS} SERAPHINI,

*Apconitana Separationis Thori Mercurij 29.
Aprilis 1598.*

A R G V M E N T V M.

Propter mariti sauitiam, vxor nunquam viro restituenda est, non praestita de non offendendo cautione, pro eundem virum, & interim à viro alenda est,

S P M M A R I V M.

Memorialis non tribuitur iurisdictionem, nu. 1.

Moris delegatus expulso iurisdictione, praesertim quando prima citatio non fuit decreta neque exequuta, vincit delegatus, nu. 2.

Citatio per officium ad valorem fieri non potest, nisi prius apprehensio principis, nu. 3.

Procurator censetur reuocari per constitutionem alterius procuratoris, nu. 2.

Thori separatio esse non concedatur propter viri sauitiam, quando potest conuincitur eam cautione de non offendendo, nunquam tamen viro restituenda est, nisi data citatione praedicta, nu. 3.

Propter alimenarij debet à viro, quando ab eo discessit propter illius sauitiam, nu. 4.

Procurator in expensis condemnari non debet, nu. 4.

D E C I S I O CXXVII.

Fuit bis causa proposita, & resolutum sententiam pro Gratiano latam esse nullam, & iniustam, nullitas de ducitur ex defectu iurisdictionis, cum fuerit processum in vim memorialis, quo non tribuitur iurisdictione, & dato, quod tribueretur expirauit morte delegatus, Fely. in c. exterum, num. 15. de scriptis. praefertim cum eo viuent, neque decet, itaque, neque exequuta fuerit citatio, Fely. in c. relatum, num. 11. & 17. de offic. deleg. Nec iustagatur commissio Signaturae Iustitiae, cum ad esset commissio Papae manu signata, qui commiserat causam appellatione remota, cuius vigore fuerat lata tertia sententia pro Commisita c. vt debitus de appellat.

Secundo deducitur ex defectu citationis, quia non apprehensio prius principali pro processum per actionem ad valorem Clement. 2. de re iud. Caput vbi de c. 127. l. part. neque potest excusari ex quo viget memorialis fuerat personaliter citata idem enim factum fuit nulliter, & Sede Vacante, ex quo expirauit omnis iurisdictione, neque etiam potest iurisdictione citatione exequuta contra D. Ioannem Dominicum Guefium, quia fuerat reuocatus

reuoatus per constitutionem alterius Procuratoris in alia instantia, Rot. decif. 125. de procuratoribus in antiquis. Nec poterat pretendere ignorantiam, cum à nouo procuratore recepisset aliquid de decisa.

3 In iustitia verò deducta fuit ex eo, quod contra tenorem trium sententiarum eorum iudex pronunciari Comitissam teneret cohabitandum cum viro non aliter data per eum cautione nisi iuratoria, cum tamen ex probationibus constaret de eius auita, & etiam noua causa odij ex qua causa obtinuerat sibi ad iudicari bona mariti eaq; subhastari pro recuperatione suæ dotis: idcirco et erat prospiciendum, Paris. conf. 14. num. 1. lib. 4. Bald. conf. 176. lib. 1. A. lex. in l. i. constante. §. quoties. nu. 3. dicitur. mariti. l. si in donatione. nu. 4. C. de collat. Abb. in c. 1. de r. as. nu. 23. de restitu. spoliat.

4 Item quia in causa reuoatur onus alimentandi, quod tamen consistit de auita nō debet cessare, A. si decif. 10. per tot. postremo quia fateri Comitissæ condemnationem in expensis, qui tamen vti Procurator comparuerat in causa contra textum in l. procurator. Et ex his conclusum pro reuocatione dictæ sententiæ.

P E N I Æ.

Bonomiæ Censui. Luna 19. Octobris 1598.

A R G V M E N T V M.

Pecunia dicitur numerata in Instrumento per assertionem Notarij factam in publico Instrumento, etiam quod pecunia non fuerit verè numerata, sed data cedula bancaria à Parte acceptata. De Procuratore, quod non censetur constitutus ad faciendum incurtere suum principalem ad aliquam pœnam, etiam quod fuerit constitutus cum libera, & ampla potestate, & quod Testes parte non citati examinati, nec probatione, nec inditum faciunt.

S V M M A R I V M.

Procurator nunquam censetur constitutus ad faciendum alium per quem principalis ad aliquam pœnam cadat, etiam quod mandatum sit factum cum clausula generali cum libera, & quod possit procurator facere omnia, qua Dominus si præsens esset facere posset. num. 1.

Citatio prima per edictum fieri non potest præsertim in causa criminali. num. 3. & 4. Vbi quid sitane statuto quod delinquentes passim per contradietiam citari.

Iudex criminalis non potest sententiam ferre super nullitate contractus, vbi contrahens non deliquit. num. 4.

Instrumentum publicum dicitur probatio probata, & veritas apparet. num. 5.

Testes reprobandi instrumentum sufficit quod sint idonei nec requiritur quod sint omni exceptione maiores. num. 5.

Testes examinati parte non citata in causa criminali nullum faciunt probationis gradum, nec etiam iudicium. num. 5.

Vbi loquitur etiam quod probetur contra consuetudinem. Testes parte non citati examinati vbi probati, quando pars illis noluit habere pro ridet, & rati examinati, nisi reprobentur. num. 5.

Numerata dicitur pecunia per conuersionem cedulæ à bancaria acceptatæ à contrahente. num. 7.

D E C I S I O CXXVIII.

TRansmisit Stephanus Garbenius nobilis Genensis Bononiæ notabile pecuniarum summam DD. de Scappis Mercatoribus Bononiensibus, vt emerent per annuos census Scappidis 17. Februarii. 1591. opera Ioannis Andree sui instititoris, ab Antonio Spontono Cuius Bononiensie, iuxta mandatum receptum emerant Censum seuorum 300. auri in auro, impositum super nonnullis ipsius bonis stabilibus pro pretio seuorum 4000. auri in auro, cui venditionis, tanquam principalis principaliter, & infolidum accessit Valerius Faianinus, indeque fuit confectum publicum Instrumentum continens omnes qualitates pro validitate Censui requisitas iuxta formam Constitutionis Pii Quinti, anno 1596. Antonio Spontono deocho Valerius Faianinus porrexit coram Auditore Turroni Curia Criminalis Bononiæ, quærelam contra dictum Antonium Spontonium eo quod super rebus alteri obligatis, & hypothecatis censum imposuisset, & dictum Stephanum principalem, & Ioannem Andream institutorem, eo quod contra dictum censum audire intus ab iure reali pecuniarum numeratione ab eodem Auditore procedendo pro edictum, seu per affixionem ad Valuas, vigore depositionis duorum Testium pro informatione Curie examinatorum, super non numeratione pecuniarum sententiam fauorabilem reportauit, in qua continebatur: condemnatio contra prædictum Antonium, iuxta tenorem quærelæ, & contra Stephanum declaratio prædicti census inualidi, & reueratini, ob non numerationem pecuniarum, causa per appellacionem in Roia introducta Dubitauit, An prædicta sententia esset confirmanda, vel reuocanda vna parte tantum info. manre ex capite nullitatis, & iniustitiæ, & nemine discrepante reuocanda censui.

Nullitas erat clara ex defectu iurisdictionis, & citationis: Nam respectu Stephani principalis, qui pecunias transmisserat nullum crimen aderat, cū non dedisset mandatum ad creandum censum contra formam Constitutionis Pii V. vel aliter delinquendi. l. si procurator. vbi Bart. de cond. indeb. Alex. conf. 32. nu. 7. & conf. 33. nu. 6. & conf. 83. num. 4. lib. 3. Quod procedit quatuor in mandato ad esset clausula, cum libera, & clausula quod Procurator possit facere omnia quæ Dominus si præsens esset facere posset: hoc enim non censetur data potestas faciendi aliquid actū Domino præiudiciale, aut penalem. Grat. conf. 99. n. 1. lib. 1.

Defectus citationis erat etiam satis clarus, quia fuit processum contra Stephanum principalem per edictum, & tamen prima citatio personarum heri debuit in causa præsertim criminali. Paul. Cast. in l. seuum quocq; §. publico. num. 12. ff. de procurat. Castad. decif. 2. de dol. & contuma. num. 3.

Nec ianabatur illi defectus vigore statuti sententias delinquentes posse per contra dictas citari quoniam, vt not. dicitur, nullum Stephanum dictum fuerat probatum, & consequenter non potuit iudex criminalis contra ipsum sententiam ferre super census nullitate, l. sollemnus. §. larrunculator. ff. de iud. Cref. decif. 5. nu. 1. & 3. de iud.

In iustitia sententiæ erat manifesta ex defectu probationis: nam cum super isto contractu census esset firmatum instrumentum publicum cum omnibus sollemnitatibus requisitis, & notatus de eo rogatus iustificetur de numeratione integra pretij coram eo, & testibus instrumentariis facta, & con-

consequenter ad sit probatio probata, veritas, ap-
parens resultans ex dicto publico Instrumento,
Bald. in Imperator. ff. de stat. hom. nu. 10. Gramm.
de decis. 4. num. 9. Crauet. conf. 31. in fin. ad in-
dicandum contra dictum instrumentum, concludendi
est, quod probatio requirebatur (saltem per Te-
stes idoneos, qui sufficiens ad reprobandum in-
strumentum, ut censur. Roa in causa Paimen Stratus
5. Julij 1596. eorum R. P. D. meo Seraphino,
ubi fuit reprobanda sententia Philippi Probi ad Io.
Monach. in c. 1. nu. 1. lib. 4. afferentia tales testes
debere esse omni exceptione maiores: nam in
hac causa, duo illi testes, neque idonei dici po-
terant propter exceptiones, quas pariebantur,
cum essent examinari ex iudicis officio in causa
criminali sine partis citatione, quo casu nullum
faciebant probationis gratiam, Bas. in l. final. ff. de
quæst. Boss. tit. de delict. num. 6. Alb. in c. g. auc.
num. 9. de prob. Roa in vna Causatis Castellis de
Vitellis 4. Decembris 1597. eorum R. P. D. meo Se-
raphino, immo neq. aliquod ex eorum testatio-
nibus oriebatur iudicium, Roa in vna Toletana
Simonie de vltima Ianuarij, & 1. Aprilis 1595.
eorum R. P. D. Orano, opus enim erat hoc casu
citare partem, & requirere, An vellet habere Te-
stes pro rite, & recte examinari, alias re-
tendi erant, ut fidem facerent, Roa in vna Romanade
Ramboletis de 14. Maij 1591. eorum Illustris-
simo Manrica, tunc Ror. Auditor.

Præterea ex partitis librorum DD. de Scappis
collegabatur venditorum census recepisse pecu-
nias sub eodem die, quo fuit celebratus contra-
ctus, & die sequenti eas ad banchum reportasse,
& postea integrum pretium fuisse solutum duobus
creditoribus, venditoris, quem admodum ven-
ditor madauerat, vltiori etiam apparebat Anto-
nium Spontorum prædicti census venditorum,
fuisse in dictis libris mercantibus scriptum cre-
ditorum tantæ summæ, quæ ex erat census
pretium, ex quibus quoque aliunde, quam ex tenore
d. Instrumenti constabat venditori enim census
habuisse effectualiter integrum pretium.

Vnde quamvis totius pretij numerario non ap-
paruerit, aut probata non fuisset, in ipsomet
contractu, realitatem fuisse dicebatur numerario
per depositum pecuniarum in banchum, maxi-
mè cum venditor fuerat conueniens depositum,
& mercator illum creditorum in partitis consti-
tuerat, ex his enim numerario sufficiens indu-
cebatur, lat. in l. qui aliena, nu. 41. & seq. ff. de acq.
hæred. Socin. jun. conf. 12. num. 13. lib. 4. & conf.
34. num. 51. in fin. lib. 3. ex hac enim, & tam appa-
renti veritate arguebat iuratiua sententia.

L I T T E R E.

*Matheranoni officij Archiepiscopatibus. Veneris
31. Decembris 1598.*

A R G V M E N T V M.

De Archiepiscbytero, An in suos Parochia-
nos, Clericos, & Sacerdotes, habeat ali-
quam iurisdictionem eos scilicet puni-
endi, & castigandi, vel aliam.

S Y M M A R I V M.

*Archiepiscbyter, An & quando possit sumere informatio-
nes super matrimoniis & fornicationibus contrahendis, & illas
Ordinario transmittere, nu. 2.*

*Archiepiscbyter non habet iurisdictionem in
suo fidei iurisdictionem sed omnia debet referre Episcopo,
nec aliquis contra eius decreta ordinare potest, nu. 2.
Archiepiscbyter in Parochianis non habet iurisdictionem so-
lutionem, sed tantum potestatem nu. 2.
Archiepiscbyter ex non potest iurisdictionem coarctare, & tunc po-
test iurisdictionem, sed omnia debet referre Episcopo, & An etiam potest
excois, & An etiam potest iurisdictionem, sed omnia debet referre Episcopo, & An etiam potest
Archiepiscbyter, An possit componere iurgia in sua Ecclesia
inter Sacerdotes, & Clericos, & An etiam potest
excois, & An etiam potest iurisdictionem, sed omnia debet referre Episcopo, & An etiam potest
Archiepiscbyter quando possit per se ipsum iurisdictionem, sed omnia debet referre Episcopo, & An etiam potest
discriminare ab ipso eo quo referre Episcopo, nu. 5.*

D E C I S I O CXXIX.

STante resolutione facta in hac causa sub die
14. Junij proximi præteriti, quod tam Ar-
chiepiscopo, quam Archiepiscbytero dan-
dum sit mandatum de manutentione in his tamē,
quæ vniuique competunt ex dispositione iuris cō-
munis, quàm Concilio Tridentini, cum pro parte
Archiepiscbyteri præcederet in his pluribus habere
fundatā intentionē suā ad dictū effectū, tū atten-
ta dispositione iuris communis, quam Concilij
Tridentini, hinc descendendo ad particula-
rē adhuc non de his dubitatum fuit, An circa infra-
scripta tria esset iura fundata in eo ipsius, Archi-
episcbyteri cōtra Archiepiscopum, ut ei dari de-
beat mandatum de manutentione d.

Primum caput est, An possit sumere informa-
tiones super matrimoniis & fornicationibus contrah-
endis, & illas Ordinario transmittere pro gratia ob-
tinentia, iuxta dispositionem Concilij Tridentini
c. 7. sess. 24. de reform. matr. circa quod fuit resolutū
Archiepiscbyterum posse quidem in eæ questione d.
Concilij Tridentini tunc et informatio-
nes super matrimoniis & fornicationibus, iuxta declaratio-
nem Illustrissimorum Interpretum eiusdem Con-
cilij, de qua in summa i. Archiepiscopi, num. 5.
& vltiori intelligendo de informatione assumpta
extra iudicialiter, & non in figura iudicii, neq.
cum receptione testium formæ iuratorum,
cum ista fieri non possint absq. iurisdictione, quæ
Archiepiscbyteri ipse non habet, cum eius effectus
sit omnia referre ad Episcopum, vel aliquid contra
eius decreta ordinare, ut dicitur in c. fin. in
fin. de offic. Archiepiscbyteri. Vbi expressè Abb.
sub num. 1. ver. quarto, An Archiepiscbyter, notat
ipse tamē non posse procedere contra quemquā
in figura iudicii, & facit, quæ Archiepiscbyter non
habet iurisdictionē fori contritiōis in Parochianos,
sed tantum fori prenitentiæ, ut tenet Petr. de
Perus. in tract. de vniō ecclesiast. c. 7. nu. 3. Cat. in
elemen. 1. q. 2. & 7. de prob. Vbi etiam Imol. nu. 7.
hoc notat.

Secundum caput est, An possit sibi inobedien-
tes in eius officio coercere eiq. penam iniungere,
circa quod fuit resolutum cum non possit inobedi-
entēs in eius officio coarctare, nec penam eis in-
iungere, cum coercitio, & pænæ impositio ab ipse
iurisdictione esse non possit, quam tamen Archi-
episcbyter nō habet, licet habeat facultatem eos
admonendi, ut muneat eis iniungenda præsent,
& facienda suoloco, & tempore faciatur, p. out
dicit in casu inobedientiæ habeat facultatem re-
ferendi omnia Episcopo ad effectum, vt contra
eosdem, prom illi visum fuerit expedire proceda-
tia not. Anchar. in c. clemen. 1. num. 1. in fine,
& alij Canonistæ in cap. 1. & 3. de offic. Archi-
episcbyteri.

Tertium caput est, An possit iurgia inter Sacerdo-
tes, & Clericos orta in sua Ecclesia componere,
& exco-

& excitantes clamorem in Choro, vel Sacrario, punire circa quod Domini etiam si cum posse quidem amicablem, & prout decet bono Religioso iurgia intra Sacerdotes, & Cleros ortum sua Ecclesia componere, sed non per viam iuris excitantes autem clamorem, vel discordias seminales in Choro, vel in Sacrario, posse quidem admonere, ut à praeiudiciis desistant, sed non propriè eos punire posse cum, ut dictum est, ausu coequenti, & puniendi praeiudicat iurisdictionem fore contentioni, quam Archiepiscopus iterum non habet, e ex supradictis.

- 5 Nec supradictis obviare dixerunt Domini, quod Archiepiscopus minor, seu iniuria per se, tum determinare possit absque eo quod referat Episcopo, ut dicit glossa d. c. in verb. retere, in fine de offic. Archiepiscopi, cuius dictum sequitur Abb. in verb. obviare, quia intelligi debet de his minoribus, seu iniuriis, quae determinari possunt absque figura iudicii, vel in figura iudicii, tamen tamen ordinare ipsius Episcopi, ut declarant Adhuc ad dictam glossam & probant verba finalia dicti textus, quia tamen referant ad Episcopum, nec aliquid contra eius decreta ordinare praesumant, &c.

ILL^{MI} D. CARD.^{LSI} LANCELLOTTI
Iunioris.

*Romana Salsiani Interdicti. Lunc 14.
Decembris 1598.*

ARGUMENTUM.

De inhibitione Rotali, quando timenda sit, siue iusta, siue iniusta, & quando causet attentata.

S Y N O P S I S.

Appellare licet vigore Argutione non liceat à sententia in causa processu non tamen prohibetur dic. de nullitate sententiae, num. 1.

sub loco Rotali siue in sa, siue iniusta timenda est, & ita sententia lata post inhibitionem nulla reputatur, num. 2. & l. 3. ubi hoc ampliatur etiam non ex quo, An inhibito fuerit canonica, nec ne.

Inhibito etiam emanato vigore commissarius subreptitiae timenda est, & casus ad ratum, num. 4. ubi praefertim quando in contraventione edicti clausula, quem, & quot, num. 6. & 8.

Inhibito per contraventionem casus attentata parti iniqua, licet tam quod non verum intima iudici, num. 5.

Inhibito non contrahitur, sub simplici, num. 6.

Inhibito non casus attentata, quando in alio casu instantiam emittitur redit ad iudicium inhibitorium, num. 7.

DECISIO CXXX.

- 4 **C**um causa appellationis à sententia per R. B. D. Vice Audientiam Cameræ lata in Salsiano ad fauorem excoleuissimam D. Philippi iussu nullo commissa cum clausula, ut consisto, quod eadem locus Argutione, vel alia exequum non sententiam praedictam exqueret, Dubitatur An casus locus exequutionis quo dubio dic.

Decembris propositio, nihil fuit firmatum, sed iterum die 14. eiusdem mensis, causa maiore discussa, DD. negant respondendum, & circumscriptis mentis causis, super quibus pro parte Illustrissimi Cardinalis non fuerat informatum, moti fuerunt ex capite nullitatis ipsius sententiae, quo stante, non intrat Aegid. Put. dec. 4. de Aegid. A. August. de prohib. appellatum.

- 2 Et quoniam plures nullitates deductae fuissent ab informantibus, tamen omnes Dominis vase fuerunt turbidae, una excepta, à qua processus saluati non potuit, scilicet ex eo, quia sententia lata fuit post inhibitionem Rotali, quae siue iusta, siue iniusta est timenda, Rota dec. 36. de appell. in antiq. Put. dec. 294. lib. 2. ita ut omnia post eam gesta vel attentata veniant reuocanda, Caputq. dec. 93. par. 2. cum similibus.

- 3 Quod procedit etiam non cognito. An inhibito emanata fuerit canonica, ne sub elipeo cognoscendi. An inhibito fuerit iusta, vel ne contentiones inhibitiones, prout esse de stylo Rotali testatur Achil. dec. 7. de attentat. in inamscriptis, & 29. de appellat. in impressis. Accorambon. dec. 1. lib. 1. Mandos de inhib. quæst. 20. fuit dictum coram R. P. D. meo Pamphilo in causa Tolera Fructum 16. Maii 1596.

- 4 Et licet in hoc casu fuisset commissa causa appellationis à sententia nondum lata, nihilominus etiam si rescriptum sit subreptitium, & nullam tribuat iurisdictionem ad hunc tamen inhibitionis eius vigore emanata casus attentata, iuxta obsequantiam Rotali secundum quam his fuisse resolutionem coram Puteo refert Peregr. dec. 94. lib. 1. incipit fuit concilium clata inter impellens dec. 373. lib. 1. Achil. dec. 7. de attent. & d. dec. 29. de appell. quicquid alias Rota antiqua tenuerit, ut in dec. 18. de appell. in nouis, & apud Aegidium dec. 19. maxime quia in commissione aderat clausula, quam, & quas, cuius vigore poterat iudex procedere, prout in prima etiam si nulla precessisset sententia, nec appellatio, Peregr. d. dec. 94. & totum negotium principale commissum censetur, Sarnen de infirm. quæst. 34. num. 4. additio ad dec. Rotali 13. num. 3. de rescriptis in nouis.

- 5 Non obstant ea, quæ in contrarium opponuntur. Et primo quod inhibito non fuerit indicium, quia sufficit intimatum fuisse factam parti iuxta dictam decisionem Ant. August. 171. incipit Thomas lib. 1.

- 6 Secundo non obstat regula Cancellariæ 16. expressè prohibens appellationes ante diffinitum sententiam illas, quæ cum commissis, & omnibus inde sequutis annullatis, quia cum illa regula loquatur in casu simplici non debet extendi ad casum mixtum, quod non solum causa appellationis, sed et negotium principale committitur, ut in terminis huius regulæ tradit Sarnen de impetr. benef. vacan. per obin. fam. Cardin. q. 15. in fine.

- 7 Tertiò non obstat decisio Peregrini 116. lib. 2. secundum, quoniam inhibito non casus attentata, quando is ad eius instantiam emanauit, rediit ad iudicem inhibitionis quia hoc tollitur ex facto, cum nullus actus coram iudice inhibito factus fuerit, licet enim à sententia lata fuerit iterum appellatum, & alia commissio non deuoluat causam appellationis, & nullitatis huius sententiae, & licet in termino citationum ad sententiam procurator Illustrissimi Cardinalis comparuerit, tamen semper appellauit, & de nullitate propositus fuit.

- 8 Denum non obstat decisio coram Illustrissimo Dec. Profferi Farinac. G Card.

Cardinali Platto in causa Romana de Ruspolis 19. Maii 1599. tum quia in illa commissione, cuius vigore fuerat inhibitum, non aderat clausula, quæ & quæ, tum quia illa est fundata in decisionibus Roræ antiquis, quas ex supra deductis apparet pluries fuisse à Rorâ modernâ reprobatas, tum quia hoc modo aperitur via cõtemnendi inhibitiõnes Rorales, quod non est ferendum: Nam iudices in curia existimantes facillè possunt adhibere remedium curando, vel quod inoderentur inhibitiõnes, vel quod addeatur signaturæ pro reformatione commissionum, iudices vero de partibus non debent iudicare super iustitiâ, vel iniustitiâ inhibitiõnum Roraliũ quas fatilè negligentes, vtdicit Achill. d. decis. 7. de attentat. in manuscriptis. Et ex his fuit conclusum pro nullitate sententiæ.

PENIÆ,

Tordonei separationis thori, Mercurij 24. Ianuarij 1599.

ARGUMENTVM.

Ex summario argumentum habebis.

SUMMARIVM.

Separationis thori causa pendente vxor sequeltrari debet, vel in domo aliquæ honestæ matronæ, vel in monasterio arbitrio iudicis vsque ad finem litis, num. 1.

DECISIO CXXXI.

Proposito dubio: An pendente litē inter maritum, & vxorem super separatione cohabitacionis, possit vxor de iure sequeltrari apud honestas matronas, ad effectum de quo agebatur, Rorâ respondit de iure esse locum sequelstro, rā apud honestas matronas, quā apud monasterium, licet ex circumstantijs huius causæ magis placuisset reponi Claudiam in aliquo monasterio. Quamvis enim tex. in eap. ex transmissa de restit. spol. dicat vxorem litē pendente, si vit odio illam prosequatur, alicui proba, & honestæ matronæ esse committendam vsque ad causæ decisionem, vt illam studiosè custodiat, non tamen constituit, ne possit in aliquo etiam monasterio sequeltrari, cum enim finis legislatoris fuerit, providere de loco tuto, ne interim mulier aliqua violenter, aut dampnum patiatur, propterea Canonici, in d. c. ex transmissa. vbi Anton. de Butt. num. 9. & Abb. num. 4. sequelstrationem in aliquo religioso loco fieri posse censuerunt, quod ipsum vo luerunt Doctores, iuxta terminos, c. cum locum desponsal. vbi Abb. num. 5. & Rorâ in multis causis sequeltrari mulieres in monasterijs decreuit, quia cum Auditoribus, vt plurimum non habeant certam notitiā matronarum particulariũ apud quas commorari deceniter mulieres cum viris ligantes possint, nullum tutiorem locum, quā monasterium religiosarum, quæ verò honestæ matronæ dici possunt inueniri posse arbitrantur, quod in hoc casu obseruari placuit, quo facilius causa expediri posset, & sententia executioni mandari, sicut decium fuerat in hac eadem causâ die 10. Aprilis 1599. additum tamen fuit, tunc non fuisse in monasterio Claudiam reponendam si aliqua eius infirmitas probaretur.

Bononiens. censur. Luna 15. Februarij 1599.

ARGUMENTVM.

Censuræ venditus, & impositus dicitur illicitus, & usurarius, quando in instrumento non constat de reali numeratione, et quid si numeratio est facta per cedulam banchariam depositi.

SUMMARIVM.

Pecuniam non fuisse numeratam in instrumento censuræ operaretur ex ipso, quod notarius in instrumento non fecit mentionem de numeratione. num. 1. declara. vt num. 4. & 5.

Censuræ venditus obijcit: numeratione pecunie dicitur nullius venditus, nec sufficit numeratio per cedulam banchariam, num. 3. declara. vt num. 4.

Notario assenti in instrumento pecuniam fuisse numeratam creditur, num. 5.

DECISIO CXXXII.

Die 19. Octobris anni præteriti 1598 hæredibus Stephani Garberini solum informantibus Rorâ ex capite nullitatis, & iniustitiæ nemine disceptante sententiam laicam ab Auditore Turtino Curie Criminalis Bononiensis reuocandam censuit. In hac autem propositione utraque pars informante in decisio permansit etiam pronuntiavit. Et quia circa caput nullitatis tunc deductæ decisio placuit Dominis circa iniustitiā facta fuit diligens disceptatio.

Et quoniam informantes pro Valerio Fasantino inhaerentes Constitutioni selet recordat. Pii Papæ Quinti super creandis censibus additæ requiriti pro forma, quod in actu confirmationis censu interueniat pecunia numerata corā notario, & testibus ex dicto possimum instrumentum conabatur ostendere non interuenisse veram numerationem, consequenter inferebant ab initio censum non valuisse, quoniam constitutus contractus casualis aliter celebratus inualidus, illicitus, & fœneratitiosus declarat: quod autem in casu proposito non interueniret actualis pretij enumeratio, informantibus pro Valerio ex eo deducere conabatur, quoniam in instrumento nullum dederat de numeratione pecuniarum verbum; immo vero ad ostendendum non numerationem non peruisset notarium melius formare instrumentum, quā in formauit, apponendo scilicet, verba, quæ id significare viderentur iuxta cautelam Barr. in l. singularia. num. 3. ff. si cer. pet. vbi mouet notarius, ne dicant numerari, nisi interueniente numeratione, quam cautelam laudarunt alij Bartolum sequuntur nempe lasan. d. singularia. 53. Alex. consil. 179. nu. 4. in fi. & na. 6. lib. 1.

Ceterum Dominis omisso nunc illo articulo, an sufficiat numeratio per depositum penes mercatorem, ita vt constitutioni satisfieri possit per equipollens circa, quem maior pars Dominorum in negatiuum sententiam inclinabat, quo constituto pro forma requirit numeratione, & ad telendas fraudes non videtur admittre alios modos soluendum premium pro censu, quod per reale, & actuale pretij numerationem in ipso actu consecrationis instrumenti, & celebrati contractus.

Ex duobus tamen purabat in contractu, de quo

quod agebatur, veram & realem numerationem
pretrinitu celebratioris predicti conuictus in
testificatio primo quia Nota in aliteratur Ioan-
nem Andream primum dedisse & manuales foli-
uilehs visibus interueniente pretio futurorum 4090,
quod quidem primum totum, & integrum Ioan-
nem Andream viages Stephani Garberini de pe-
nensis Stephani in tamis bonis facit auctus ex-
istentibus penes Banchum Dominum de Scap-
pissat Banchum edit, & manuales foliur Anto-
nio de Spontoniabus praeferat in tamis bonis mo-
nitis auctus bonum 1500 iussu pontificis dicitur,
& tantam summam auctendentes, prodiu filias
receptis, & dixit, & c. & c. & c. & c.

illa enim ve. ba assertiva erant Notarii, & non
solum confessorum (vt ex aduerso praeiudica-
batur) sed verum nuntiorum em. obare videban-
tur. Ad illud si ex cautione. num. 14. verif. & ideo
probat verum numerationem. Cui non num. pec-
nia Bart. in illa stipula. & Chryfogonus nu.
3. quem sequitur ibi Alex. num. 14. verif. quia quan-
do Notarius ff. de verb. obligat. & fuit de-
finit coram Domino meo Milano in causa Flo-
rentina Bonorum die 17. Aprilis 1521.

P E N I A.

*Tolstana Decimarum de Saledon: Veneris
26. Februarij 1599.*

ARGUMENTVM.

Iuramento Conuiliij Archiepiscopatus To-
letanici eadem cum Vicario Genera-
lis & An & quando receptio iuramen-
torum testium in manibus Not. i. fieri
possit.

SYMMETRIC R.I.P.M.

[illegible]

DECELSIO CXXIII.

Dominici celebrantur examina. Testium non
essentium ex defectu iurisdictionis Co-
nclii. Cisterciensis Archiepiscopatus Te-
stium, a quo fuerit decretum examen, quia Con-
siliarius Archiepiscopatus idem est cum Vicario Ge-
nerali, consensum et Archiepiscopi idem est tri-
bunal c. 3. de confus. lib. 6. Nec adhi nulli, ut ex
eod. quod consilium committit examen testium.
Galpari vitem Notario Toletano in cuius man-
ibus iurantur testium, et eorum examen Notar-
ius committit foler. v. ff. de off. 263. incip. testes
par. 1. Count lib. 2. v. iur. et off. c. 13. pul. 10. verif.
sic inquit. Gonsal. Sna. in pract. eccl. par. 4. tom. 1.
temp. 3. pul. 13. Menoch. in praed. lib. 11. num. 44. lib. 1.

Defectus enatiois oppositus quia pars aduer-
sa non fuerit citata ad dicendum contra articulos,
etiam si esset nullum examen quia quando Confes-
siones seu Iudices Archiepiscopatus Toletani ad-

miserrime ad probandum, simul invidiam et ceteri
partes ad videndum presentant, iurare, & recogno-
scere testes, videndum fieri probationes, quas
vna pars erat productura. Ac eodem modo rolle
ruralia obiecta quod pars altera non fuerit
citata ad videndum decerni receptoriam, cum
ille accusator etiam hanc citationem, vel
eius x quipolens.

3 Nec interit præiudicium examini defectu cita-
3 tionis ad videndum iurare testes in loco exami-
3 nis, quia sufficit citatio facta in Cuiusque Tolerti,
3 quæ iuxta stylium illiusum pariter fieri potuit per
3 Noarium: nam licet talis accessisset in officio-
3 nis de flylo imbi tolearum, Gonzal. Suarez in
3 pract. eccl. fol. tom. 2. cap. 2. de cit. num. 14. nec po-
3 telt dici vaga citatio, quia cum in communi
3 nulloque esset præfixus terminus quadragesime die-
3 rum ad perficiendum examen, omnes illi dies fer-
3 uent pro termino, neque erat necessarium, quod
3 per aliam citationem vltius specificaretur, ve
3 Rota cecit in alia Tolera coram D. Seraphino
3 Anno 1549. Quod obicitur ex illi in verba: citatio
3 ad videndum, & Rota decit. 1. de fid. infum.
3 in nou. quod scilicet de lure par debuit citari in
3 loco continentis testium factu collire, cum in istis
3 locis illius dicitur in receptione testium pariter
3 etiam iurandum, quod illiusum intelligitur, vel
3 quod citatio fiat in loco decreti, vel in loco vbi
3 testes sunt examandi. In hac causa citatio fuit
3 facta in Cuiusque Tolerti, vbi de cetero fuit exa-
3 mine quod videretur sufficere pro fulsriendo examine
3 facto lura: terminum p. toba gram in Oppi-
3 do de Rinares, & Oppido de Salcedon, ex quo
3 fuit pariter terminum, quibus in noui vbi, & quod
3 d. & intra quatuor temporis terminum fieri debe-
3 bat examen Denique dicebat Dominus, quod li
3 præterea quilibet erat habende in considera-
3 tione, perinde vtrabunt examen testium, & iudi-
3 cium reconone, seu hominum de Salcedon, ac
3 examen p. nitionariorum Ecclesie Tolertanæ cum
3 in illo eodem modo p. nitionariorum, eademque sit
3 obleruata, quod in hoc casu obicitur. Et ex
3 prædictis Dominus tenuit pro valida & exa-
3 minis.

ILL. BY D. CARD. IS SERAPHINI.

Bisūta separationis. Luna 22. Martij 1599.

ARGUMENTVM. . . I

Remissoria impugnas rem indicatā, An sit
concedenda, & An lata sententia super
separatione Thori in consequentiam
veniat lucrum dotis.

S P M M A R I P M.

Remissoria tendens ad impugnationem rei iudicatae non ad-
coitur, nam 1.

Aggravatio post rem indicatam, & quam alias quis obtinuit
latentibus calumniis iterum non conceditur, ibi 2.

Remissoria ex praesumpta calumnia non denegatur nisi ex
res indicata, num. 3.

Interim seu augmentum dantis pervenit in consequentibus, separationis Theori, num. 4.

Adulterii perpetrati iuxta remissionem per testamentum.
NUM. 5.

Decif. Professi Farinacij. G 2 DECL.

DECIS.

DECISIO CXXXIV.

Fuit resolutum in causa isto non esse dandum remissionem nisi cum super articulo separationis fuerint lata tres sententiae conformes pro separatione ex causis tunc in actis deductis censuerint Dominum remissionem denegandi, cum tendat ad impugnandum rem indicatam ad laicum l. parte furioso. nu. 22. de his qui sunt sui, vel alie iur. Mohed. decif. 159. Clusian. 152.

Quod ex magis locum habet cum D. Franciscus alius obtinuerit remissionem super iisdem articulis, & examinauerit quinque iura testes, quibus non obstantibus fuit contra eum pronuntiatum ideo videtur: caldusiosa petitorio. Capuraq. decif. 61. par. 1. Castad. decif. 3. de dilat. cu aliis alleg.

Non obstat, quod allegatur non facili ex praesumpta calumnia denegari remissionem, quia hoc procedit nisi extiterit res iudicata.

Non obstat, quod dicitur hanc esse diuersam causam, nempe agi nunc ad effectum excludendi uxorem a petitione licti dotalis per probationem reconciliationis. Nam hac non potest dici diuersa causa cum firma illante re iudicata super separatione in consequentiam veniat lucrum dotale, seu dotis augmentum, ad tex. in l. etiam. C. de iur. dot. & in linter totum. §. cum inter, de pact. dot. & ita concludit Decian. conf. 52. num. 51. lib. 2. & conf. 60. num. 11. lib. 2. in §. miriores, auth. de nupt. Vincenr. de Franc. decif. 144. lib. 2.

Ex quo arguitur etiam irrelevantia eius, quod praetenditur remissionem fuisse per reconciliationem iniuriam admitteri per vitium perpetrari cum adhuc super sint aliae virgines causae petiti diuortij. Et ita conclusum.

ILL. D. CARD. SERAPHINI.

Disiunctio augmenti, & donationis propter nuptias, Lume 24. An. 1599.

ARGVMENTVM.

Separatione Thori facta propter scilicet, & adulterium viri restituitur uxori lucrum, & augmentum dotis, nisi remissio iniuriae, & reconciliatio sequuta fuerit.

S P M M A R I V M.

Separatione Thori facta propter adulterium, & scilicet viri sequitur quod datur locus lucro, & augmento dotis, num. 1.

Separatio thori, & diuortium parificantur, num. 2.

Reconciliatio, & iniuria remissa propter adulterium facit cessare penam, cap. plenius; de donat. inter vir. & vxor, num. 3.

DECISIO CXXXV.

Domini dixerunt D. Barbaz debere donationem propter nuptias, & augmentum dotis, tamen cum fuerit obtentata separatio thori propter scilicet, & adulterium viri, & ex aliis causis in actis deductis, & a DD. visis, sequitur esse factum locum lucro, & augmento, ad tex. in §. miriores, auth. de nupt. Roland. cōf. 30. nu. 4. Vinc. de Franc. decif. 244. lib. 3. cum alijs citatis per Theaur. decif. 130.

CXXXVI.

Et licet d. athen. loquatur in terminis diuortij. Tamen Doctores parificant separationem thori diuortio, l. a. & Dec. in l. 1. C. vnd. vir. & vxor. Castreaf. conf. 147. nu. 1. lib. 1. Gig. conf. 16. lib. 1.

Non obstat, quod exaductio praedictae remissionis iniuriae, & reconciliatio, quo casu cessat pena, c. plenius; & ibi glo. in verbo, reconciliata, de do. m. in vir. & vxor. quia non est cōcludenter probata intentio Commis, qui super separatione thori habet contra se sententiam, & rem iudicaram.

Non obstat testes D. Barbaz nam testes nihil probant cōcludenter ad effectum de quo agitur, & solum dederunt quidam leues suspiciones, quibus bene in iure, & in facto fuit per DD. Aduocatos responsum. Et ita conclusum.

ILL. D. CARD. MILLINI.

Romana redhibitoria librorum, Adversarij 2. Junij 1599.

ARGVMENTVM.

Vendens animal, seu librum vitiosum conueniri potest redhibitoria actione, & quid si res fuit vendita talis, qualis est.

S P M M A R I V M.

Redhibitoria actio locum habet non solum in venditione animalium morbosorum, vel vitiosorum, sed etiam in venditione librorum, num. 1.

Redhibitoria actio competit etiam, quod res fuerit vendita talis, quales est, quando vitium non erat tale, quod ab emptoribus facile cogit, sed potius, num. 2. & 3. Vbi declaratur hac conclusio, & nu. 4.

Penditur praesumptum scire qualitatem rei venditae, num. 3.

DECISIO CXXXVI.

Placuit Dominis votum R.P.D. mei Decani alias datum in hac causa tunc pendente coram R.P.D. Ala, & ideo concorditer resoluunt, quod sit locus redhibitoriae villi, quia habet locum etiam in libris, in quibus, licet non cōcurrat, qualitas morborum, vel vitiosorum, propter quod datur emptoribus redhibitoria directio tamen, si propter vitium latens expedit eos non habere, vel multum impediantur eorum usus, competit redhibitoria villi, glo. in l. 1. ff. de edic. edict. Arzo, in summa C. de edil. a. nu. 6. Odofr. Alb. & Bald. nu. 5. in l. vit. C. de iur. Arery. in §. vit. num. 1. in l. vit. de iuspe. tutor. & ista opinio est communis, ut per Anton. Gomez. variat. resolut. lib. 2. cap. 1. tit. de emptio. & venditio, num. 48. & ideo cum iste liber fuerit emptus pro pretio satis notabili scutorum duorum milium centum, & quinque ad effectum, ut typis excuderetur pro visu Ecclesiarum, & ex depositione peritorum, & testium, & Decreto Sacrae Congregationis Rituum constet esse ita replem erroribus, & variatibus, ut imprimi non possit, & sic non possit feruere ad usum destinatum bene iurat supradicta communis opinio, quod sit locus villi redhibitoriae.

Non obstat, quod liber fuit vendituralis, qualis est, quia vitium non curat tale, ut ab emptoribus posset facile cognosci, tunc pro eo detegendo necessarium fuerat adhibere peritos, qui praecedente diligenti discussione, resulerunt librum continere errores, & variaciones, & quando vitium non appa-

apparere generalis proreftario non releuat, fed neceffaria eft expreffio in tempo, Bald. num. 4. Salve. num. 3. in l. 1. C. de adl. action.

3 Et licet hoc procedat folum in venditore fcicte vitiu, & non in ignorante, in quo cafu fufficit generalis proreftatio, vt per Bald. in d. l. 1. nu. 4. & Veropen. in l. 1. §. caufa. f. cod. tamen ignorantia non probatur, & fcicntia qualitatit rei prafumitur in venditore, vt bene deducit informantes, preffumitur cum etiam concurrant coniectura, & fcicntia.

4 Præterea dicebant Domini, quod illa generalis proffatio debet intelligi vtra expreffa, & fic qd venditur liber talis, qualis eft compofitus, vel cor reftus & reformatus a Ioanne Petro Aloyfio, de ordine fanctæ nemæ Gregorij XIII. quod eft falum, quantum ad Sanctuarium, quod non fuit ab eo compofitum, nec conreftum, vti perij reftantur, & ideo generalis proffatio venditori non fuffragatur, & licet fuerit appofitum vbi vbi, vt dicitur, tamen fuit appofitum ad effectum, vt venditor fe non reftingere folum ad compofitionem factam a Ioanne Petro Aloyfio, vti eft, ab eo nõ effiet compofitus fufficit, et, quod effiet correftus, & reformatus, & non ad effectum reftingendi, vt liber talis, qualis eft intelligatur venditus, & qd nõ fit compofitus, neq. correftus, & reformatus, quia hoc repugnat intentioni contrahentium, quæ fuit, vt liber imprimeretur, quod etiam colligitur ex quæritate preij, ex qua declaratur verba dubia conrefta venditionis.

ILL. MI D. CARD. LIS MILINI.

Ferrarienf Societatis. Luna 28. Iunij 1599.

ARGUMENTVM.

Societas super aromataria contracta, an, & quando dicatur illicita, & vfuraria, ex pacto, quod vnus ex socijs habeat certum lucrum, vel quod capitale fit faluum.

S P M M A R I P M.

Societas non eft vfuraria, quando capitale non remanet faluum, fed in fine societatis refertur, prout extat, num. 3. & 4.

Verba funt femper interpretanda, vt excludant delictum, & vfuram, num. 3.

Promiffio de refertendo capitale finita focietate intelligi debet de capitali remanente, & prout extat, nu. 3. & 4. Vbi quod talis promiffio non eft vfuraria.

Societas non dicitur vfuraria licet ex ea vnus faciat maius lucrum accipiat, quem aliter, num. 4.

Lucrum verifimile focietatis potest taxari a principio contractus, num. 5. & 6.

Exceptio, quando non firmat regulam in cafibus non exceptis, num. 6.

Species vbi poffum, quod finita focietate, mafseria refertur in eo ftatu in quo reperiebantur tempore contractus non effi iditatem, nu. 7.

Interesse, seu lucri taxationem effe exceffiuam, quæ dicit, & allegat probare debet, num. 9.

DECISIO CXXXVII.

1 Inter Sonzonios, & Truccardum Borellam fuerunt iniiti duo contractus, quorum primus de anno 1595 continet focietatem Aromataria diuifam ad nouennium, in qua Sonzonij

posuerunt capitale librarum 1500. monetæ in tot mercibus, & duas domos cum apothecis, & mafseriis in eis existentibus, Truccardus vero operam, & conuenient, quod Sonzonij perciperent duas partes lucri, & Truccardus certam partem, & quod Truccardus teneretur ad omnes expenfas neceffarias, & quolibet anno daret Sonzonij libras 300 olei, & folueret fratribus Sancti Poli libras 60 pro vlu vnus ex dictis domibus, & quod finita focietate teneretur refertue res, que tunc reperirentur extare. Postea de anno 1596. fuit iniitus alius contractus in quo præcedente narratione, quod Truccardus erat quafi certus de luero, quod in hac focietate fieri poterat, cũ a multis annis effiet verfatus in eo exercitio, conueniunt, quod in locum duarum partium lucri Truccardus folueret Sonzonij quolibet anno fcuta 750. monetæ libera ab omnibus expenfis, & totum lucrum focietatis effiet folum, & quod teneretur infra certum tempus dare cautionem de dicta fuma foluenda, & etiam pro valore capitis, & quod in reliquis firma manerent pacta conuenta in dicto primo inftrumento focietatis. Sed quia Truccardus in tempore conftituito non præftitit fideiufforem, fuit carceratus vti fufpectus de fuga, & ad effectum, vt fe liberaret a carceribus dedit fideiufforem de ftando iuri, & iudicatum foluendo Alexandrum Bergamum, & hinc fuit orta lis inter Sonzonios ex vna, & Truccardum, & Alexandrum eius fideiufforem, & postea eo defuncto Hyppolitem eius filium ex alia, quæ poftremo fuit terminata a fupremo confilio iuftitiz ad fauorem Hyppoliti.

2 Et quia a fentenentis Confilio non datur appellatio, fuit habitus recurfus a Sonzonijs ad S. D. N. & fuit ei fupplicatum, vt committeret in Rota caufam appellationis a dicta fententia. Et quia inter alia fundamenta prætendebatur fententia nulla ex defectu iurifdictionis, vti lata a iudicibus laicis, cum contractus prætenderetur vfurarius, Sanctitas fua iuffit Illuftriffis & Reuerendifsimis D. Cardinali Aldobrandino, Cautatis Ferrarij, & illius Ducatus legato de Latere, vt faceret proponere hoc dubium in Rota, An ifti contractus effient vfurarij, quod a me de eius mandato exequutum fuit, & cum prætenderentur illiciti, tam ex difpofitione iuris communis, quàm vigore Bullæ fel. recordi. Sixti V. Placuit primo firmare, an effient illiciti ex difpofitione iuris communis, poftea videre particulariter, an effiet locus Bullæ, & caufa propofita, fuit refolutum contractus non effe vfurarios, ex difpofitione iuris communis.

3 Quantum ad primum contractum, potentiffima ratio decifionis fuit, quia in eo non continetur, quod capitale faluum, & integrum refertur in fine focietatis, fed continetur folum, quod refertur capitale, quod Domini ini eligebant de capitali, quod fupereit in fine focietatis, quia verborum fignificatio debet ad intellectionem faluum, bonum, ciuilem, & vicio carere applicari, vt inquir decifio nofta 10. nu. 4. & 5. de teftam. in antiquis, & vt excludatur contractus illicitus. Alex. conf. 191. nu. 6. lib. 2. ideo ifta promiffio de refertendo capitale, debet intelligi de capitali remanente tempore finitæ focietatis 2. Decembris 1583. coram bononem Laurentano, & hoc et Domini comprobabant ex verifimili mente contrahentium, quia in cap. 1. r. continetur, quod Truccardus fit obligatus confignare capitale, in quælibet die trouera effena in deus dotegehe: vbi fi Sonzonij nolent accipere merces tunc exiftentes foluere earum valorem, cum diminutione duodecim. Trafferi Ferracij. G 3 decim

decim pro censuario. Poterat autē euenire, quod ista merces non ascendere ad valorem capitalis, idē multum verisimile est, quod si Sonzonii voluissent obligare Truceardum ad restitutionem totius capitalis non se restituerent in mercibus tunc existentibus, vel ad solutionem earum valoris, sed fidei prouiderunt in istum casum, quod si ista non ascendebat ad raptam summam quantum importabat capitale Truceardus esset obligatus soluere residuum, sicut sibi expresse prouiderunt respectu massarinarum in cap. 7. quod restituerentur in eo statu, in quo erant de tempore contractus.

4. Et ideo cum pactum non contrineat, quod capitale saluum restituatur, sed intelligendum sit de restitutione capitalis remanentis, ut dictum fuit, istud pactum est valitum, & licitum, glo. in l. 5. in verbo, obtinuit, & ibi Bal. Saly. Paul. & Fuig. C. pro socio item Saly. in l. unius, nu. 3. ff. pro socio, & licet in hoc contractu portiones lucri nō sint aequales, tamen cum duae domus Sonzoniorum, cum apothecis, & amianento, & capitali, cuius periculum ipsi curabant praedonderent operae, & industrie Truceardi non est illicitum, quod Sonzonii percipiant duas partes lucri, Cald. in c. nauigan. ri, sub num. 3. de vsur. Compar. variat. resolut. lib. 1. cap. 2. num. 2. Purpur. in l. si pascenda, nu. 23. & 26. C. de pact.

5. Quantum ad secundum contractum, fundamētum Dominiorum fuit, quia continet solum affectum emptionis lucri, quae est licita, quia sicut fructus agri, vel vineae inccuti vendi possunt pro certo pretio, vel locari, ita etiam vendi potest lucrum incertum huius societatis, Syluest. in summa in v. bo. societas, l. 1. num. 18. Argum. num. 17. Corrad. de contract. q. 96. in l. & 2. conclus. Nauarr. in q. 24. de vsuris. Jo. Lop. de contract. c. 63. in fi. & late deduci. Jacob. Heinrichrich. q. 3. nu. 72. cum seq. Tanto magis, cum ex depositionibus eorum appareret, quod ista tazatio non est excessus, & cesset onus fraudis & simulatio, cum iste contractus fuerit inuicem elapsus tri mensibus post primū, & ad instantiam ipsius Truceardi, qui erat verisimiliter certus de quantitate lucri, quod percipere ar.

6. Non obstat, quae in contrarium adducuntur. Et primo, quod exceptio casuum fortuitorum in c. 1. prout contractus agitur, quod capitale debet restitui saluum, etiam si perierit ob alios casus, quia exceptio, quae est posita ad distinguendum non ampliat pactum, ut capitale saluum restitui debeat, contra dispositionem iuris communis, si amittatur ex aliis causis, Cyn. Bart. & alij in l. generali, §. vxor. ff. de vsur. leg. Archid. in c. 2. vers. quare pro episc. de offic. sigar. p. 6. Multo in verbo, exceptio Soc. contra 7. quia, l. 1. lib. 1. §. ly in c. quoniam frequenter, num. 2. ut sit non constet, & in terminis similis exceptionis casuum fortuitorum, tradit Alex. in cons. 25. nu. 11. lib. 1.

7. Non obstat, quod in c. 7. dicti contractus fuit cōuenit, quod malsaurie debent restitui in fine locataris in eo statu, in quo repenebant tpe contractus, quia ista malsauria non fuerit data in parte capitalis, nec in illis cadebat societas, idē nō est illicitum, qd attendatur status de tempore contractus.

8. Non obstat, quod non valet pactum asecurationis capitalis, neq; lucri, quia hic non adest asecuratio capitalis, neq; in primo, neq; in secundo contractu, cum sit relictus ad primum, & cessante asecuratione capitalis, asecuratio lucri est licita, ut per Doctores supra citatos, & Jacob. Heinrichman. bene respondet his, quae in contrarium adducuntur per informationes pro Hypolito,

9. Non obstat, quod taxatio lucri sit excessiua, quia ultra, quod haec pertinet ad iustitiam contractus, de qua hodie non queritur, onus probandi hanc excessiuitatem incumbit Hypolito. Purpur. in d. l. si pascenda, nu. 29. qui cum non probat, & ex depositionibus testium probatur contrarium, ut bene deducunt informationes pro Sonzonis in responsionibus, &c.

ILL. Mⁱ D. CARD. L^{is} LANCELLOTTI Iunioris.

Arminenū Castrorum, Luna 19. Nouembris 1599.

ARGUMENTVM.

Adulterium, (quando non agitur de dissoluendo matrimonio,) ut probetur, quae probationes sufficiant, & plura in materia probationis, & exceptionis contra testes, & praesertim Birruariū, & homicidam,

S Y N O P S I S.

Adulterium, ut probetur licet non requirantur tria effluua probationum cum non agitur de dissoluendo matrimonio, ac illius dissolutione. Tamen leuius non sufficiunt, nu. 1. Nisi aliquid, quanto sit fundamentum intentionis plenius probari debeat, num. 2.

Testis vinctus de visu ad hoc, ut cum restitui de fama, & aliis probationibus coniungatur, & sic probet debet esse inuener. nec in aliquo eius fides variat, num. 3.

Probationes ad hoc, ut in simul coniungantur debet esse qualiter in suo genere perfecta, god. num. 3.

Testis pauper, & vilis ad testimonium non admittitur, nu. 4.

Birruarius ad testimonium non admittitur, eo. nu. 4. Veri de birruario, ubi quod hoc procedit etiam si tempore depositionis non sit amplius birruarius.

Homicida à testimonio repellitur, eo. nu. 4. Veri de homicidio, ubi etiam quod hoc procedit etiam si ab homicidio obpauerit abiectionem.

Testis si ipsi contrarius non probet, nu. 5.

Testis inuicem deponens redditur de falso suspectus, nu. 9.

Testes de fama deponentes si nesciunt ipsi, non probant, nu. 7.

Testes de fama deponentes, si nesciunt, quid sit fama, & quos personas constituant, non probant, eo. nu. 7.

Testes deponentes de auditu, si deponunt de auditu relationis ab alio nō probat adulterium, sed debet deponere de auditu proprio, vel de auditu aliquis alius proximi ad caput, nu. 8.

Testes metu excommunicationis reuelantes non probant, nisi fuerint parte citati excommunicati, num. 9.

Præcedens aliquod post longum tēp, in quo difficile probationes haberi possunt, cum tamen illud verisimiliter praecedere potuerit, & facilius probare tempore debito, conuincit ea est, quod sit calumniosus petas, nu. 12. in fine.

DECISIO CXXXVIII.

Constituitis nonnullis praesuppositis dubitatum fuit in causa Arminen. Castrorū, an constaret de adulterio, seu fornicatione Comitissae Ramberti cum Angelina, ita vt iuraret text. in c. lignificasti de eo, qui dux. in vxor. quam per adult. poit. in casu, & ad effectū de quo agebatur, super qua difficultate cōfleta consulta fuit. Sed die 21. Iunii praesentibus propter varias difficultates, quae ab informantibus pro vtraque parte excitabantur, ordinatum fuit, vt cō restringeretur, & par-

& particulariter videtur, An esset probandum ad-
ulterum, vel fornicatio Ramberti, cum Angeli-
na, vincere Maria, & die 15. Nouembris: scilicet
fuit non probari, licet enim de copula inter eos
sibiuecra non possit dubitari, cum admittatur
pro excothibitione, iustam consistebat in
eo fidelio tempore vixeret Maria, vel nē. Ad
quod probandum quamvis Domini non putau-
erint requiri exactissimas probationes, cum non agat-
ur de sedere matrimonij, nec de illarum dissolu-
tione, adhuc tamen quod illarum iusticie & leu-
oresciam desinere ex coniecturis, pro ita infor-
mantes pro D. Marchione prout etiam ex con-
silijs Gemm. 17. sed esse necessaria probationes plu-
res, & conclusiones.

3. Nam cum vice Maria sit fundamentum inten-
tionis D. Marchionis, utque illam plenē proba-
re tenetur iuxta decis. Achil. 165. al. 1. de pro-
bationibus. pl. 1. a. p. oblatio non visa fuit ad elen-
dum tota fundabatur tum in dictis vniuersis testib. D.
Marchionis nomine Jacobi Pauli Pauoni depo-
nentis de visu, tum in testibus d. publica voce, &
fama, tum in alijs de auditu, tum etiam in alijs qui
mem excommunicationis reuelatur, tum deni-
que in quibusdam adminiculis, & præsump-
tionibus.

3. Quantum ad testes de visu ad hoc ut ipse iun-
ctum cum testibus de fama aut alijs probationibus
faciat plenam probationem debet et esse integer
quod si sit ita conditionis propter quam eius
fides vacillet in aliquo, non est sufficiens, videlicet
Bart. in l. ad nonendi, num. 36. ff. de iur. iur. cum
enim agatur de iungendis probationibus, quibus
visum in iure debet esse perfecta, Bald. in l. si
quis. 4. ff. de eden. lat. in l. ad nonendi, in 2. lect.
nu. 2. 3. ff. de iur. iur. Alex. conf. 13. nu. 18. vol. 1.
Hipp. Mar. sing. 53.

4. Talis non est iste testis, qui plures pariter ex-
cothiones, erat in pauper, & vltis persona, fuit birru-
rus, & de homicidio damnatus, vt ipse met tace-
re, prout de vltis, & pauper dicit Purpur. conf.
228. num. 4. lib. 1. Et de birruario quod regulariter
ad testificandum non admittitur, ita d. Beo. q. 84.
num. 1. Et de homicidio, Specul. in tit. de teste §. 1.
num. 8. vers. item quod est homicida, & ibi addi-
faciunt tradita per Doct. in e. testimonium de tes-
tib. & est text. in e. constitutus, l. q. 2. & quomodo
de tempore depositionis obtrunxisset absolutionē
ab homicidio, & non esset amplius birruus ad-
huc tamen non potest dici integer, quod in e. testi-
monium, in v. b. emendatus de testib. & ibi Abb.
num. 1. fol. 34.

5. Est etiam sibi ipsi contrarius, & sic nullo pacto
probat. l. 2. l. qui talia ff. de testib. cum alij per
Paris. conf. 14. nu. 20. vol. 3. nam iuxta 53. inter-
rogatorum negat scire quod Angelina vixit de
Comite Ramberto conuicta fuit, & tamen
deinde super 12. articulo contrarius deponit quod
ipsa fuit conuicta, ex quo Comes Rambertus est
nunquam deponens, prout etiam iuxta 17.
interrogatorum dicit nunquam fuisse bannitū,
aut procellatum, & tamen iuxta 112. deponit quod
fuit ex causa homicidij bannitus.

6. Item deponit inuicem, quod fit vt reddatur
valde suspensus, Alex. conf. 2. num. 10. vol. 7. nam
quod non est verisimile imaginem haberi saluati,
Bald. in l. 1. nu. 9. C. de seru. iugit. dicit enim quod
ipse permanebat ad seruitiū Comitis Caroli, &
etiam illius stateris, & tamen ex dictis aliorum tes-
tium D. Marchionis apparet quod quando fuit
occisa Maria Comes Carolus latabat, vt dicit se
cunctus ad 77. cum quo etiam videtur concordare
quartus Vnde non est verisimile quod in illa ætate

infantili haberet similem famulum. Rursus si de
tempore obitus Mariæ Comes Carolus latabat,
& idem Comes Carolus natus fuit per multos an-
nos aure natiuitate Galeo. 15. vt ipse deponit iuxta
44. quomodo possit esse vt. num. quod ante obitū
Mariæ natus esset Galeotus, vt ipse met proficitur
iuxta 33. interrogatorum.

7. Quantum ad famam visum fuit non esse suffi-
cienter probata nram ex tribus testibus, qui ad
hoc adducuntur Frater Martharus de Sordinis no-
scit, An fuerit in tempore quo vivebat Mar. 2. alij
vero duo nempe Frater Pax, & Cola Francisci qui
iuxta 60. & 61. nesciunt quid sit fama, & à quod
personis instituat non possunt illam probare,
Ruy. conf. 44. num. 14. lib. 4. & fuit dictum in cau-
sa Pampilonch Beneficii 19. Maij 1577. eorum li-
tultissimo Cardinali Blaneherio, & in causa Mā-
tuana Feudorum 30. Martij 1582. eorum S. D. N.

8. Quo vero ad testes de auditu non potuit in illis
fieri fundamentum, cum deponant de auditu ab
alijs: nam quando ad probandum adulterium ad-
mittuntur testes de auditu: non sufficit quod de-
ponant de auditu relationis ab alijs, quod est de
auditū auditus, sed debent deponere de auditu
proprio, vel de auditu alicuius adus copule pro-
pinqui, vt si audierint aliquos committere, ita
declarat Doct. in e. præterea de testib. & ibi Ho-
stien. in v. b. etiam de auditu lo. Andr. in vit.
glof. Aegid. nu. 6. Abb. nu. 4. Felyn. nu. 3. Bar. nu. 9.
Imol. nu. 4. & hoc modo intelligit Lap. alleg. 53.
num. 3.

9. Quantum ad testes qui reuelantur metu exco-
municationis, cum non fuerint legitime exami-
nati, nec parte citata, & sine interrogatorijs rece-
pit nullam faciunt fidem, nisi iuridice fuerint rece-
pti ex de testib. l. si quando. ff. eod. tit. Bart. in l.
vit. de quæstion. Salyc. in l. vit. in fin. Cod. eod. tit.
Alex. conf. 180. nu. 7. lib. 2.

10. Non obstat adminiculum desumptum ex ætate
Galeotti, quod esset natus ante annum 1506. quia
id non excludit adulterium viuente Maria, cuius
vita de dicto tempore non probatur, & hoc mo-
do etiam tollitur præsumpcio refulans ex rapina
Angelina.

11. Nec obstat aliud adminiculum ex prurione
stamus comitis Ramberti de anno 1509. quia id
potuit euenire ex alia causa, quam D. Comes de-
ducit ex processu facto de anno 1514. & ex testi-
bus pro parte Aldosij examinatis.

12. Et in hac sententiam eo magis veniebant Do-
mini, quia plura aderant, quæ valde virgebat in
contrarium, ex quibus saltem elidebatur proba-
tio D. Marchionis, quæ deducebatur tam ex pro-
cessu facto de anno 1495. ad instanciam Comitis
Ramberti, qui cum de eo tempore et probasset ad-
ulterium inter Mariam, & quandam nomine li
Francioto, multum verisimile est, quod tunc ipsam
interceisset, nec vlla ratio suadet, quod factis di-
ctis probationibus expectaret, ita per tantum tem-
pus, quam ex testibus examinatis de anno 1514.
deponentibus homicidium fuisse commissum ex
causa adulteri, ipse predicti, quam denique ex eo quia
Comes Carolus qui de anno 1513. deuiabat exeli-
dere filios Angelinæ à successione ex hac eadem
causa illegitimitatis non habuit hanc præten-
sionem, ne quid articuletur, & tamen cum esset bene
informatus nec de eo tempore deficerent proba-
tiones, facie ex hoc capite potuisset illos excludere
quam eorum aduocatum dictum fuit alijs fuisse ha-
bitam in magna consideratione in causa Colo-
nien. Status. Et ex his censuratur Domini nō pro-
bati adulterium Comitis Ramberti cum Angeli-
na viuente Maria.

ILL^{MI} D. CARD. L^{IS} PAMPHILII.

Romana Censur. Lunæ 29. Novembris 1599.

A R G V M E N T V M.

V^{is}ura est recipere fructus census post relaxationē mandati pro restitutione sortis principalis.

S Y M M A R I V M.

Fructus non debentur creditori à debitore ob retardatam solutionem, nisi concurrentibus requisitis à Paulo de Castro, num. 1.

Fructus census exigi non possunt, postquam relaxatum fuit mandatum pro restitutione sortis principalis, num. 1. & 4.

Census restituitur, quandoque licet venditori non autem si cet emptori cogere venditorem ad redimendum, num. 2.

Census parte multa de iure communi non potest extingui pro parte, num. 3.

D E C I S I O CXXXIX.

Fuit resolutum non deberi fructus D. Magdalena, quia aut illos præstendit ratione inter-
esse, ob retardatam solutionem, & non concurrentibus requisitis à Castro, in l. 3. ff. de eo, quod cer-
loc. quem sequitur Rota, vt per Mohed. decisio. 103. & decis. 1208. cum vulg. aut ratione census, &
minus debentur, quia à die, quo ob impletas condi-
tiones Magdalena suscepit mādātum pro resti-
tutione sortis principalis, ipsa sortis cessit in debitū
ita vt ultra eam non possint peti aliqui fructus ci-
tra vitium vitur, & plerique cum teq. q. 3. Laur. de
Rodul. in tract. de vitur. q. 1. num. 1. Couar. lib. 3.
var. resol. c. 1. sub nu. 1.

Nec enim ad inuicem se compariantur, quod
census datur, & sit in arbitrio emptoris recipere
sortem principale, quando velit, quia licet ven-
ditori census sit permissus illius redemptioni iuxta
Constitutionem Martini, Calixti, & Pij emptori
tamen est omnino prohibita, cum aliis esset cer-
tus de lucro, Sor. de lust. & iur. lib. 9. art. 3. in 1. con-
clus. latē Conrad. de conie. q. 34. in 5. concl. Cou-
uar. lib. 3. var. resol. c. 1. num. 4. etiam quid actū
nō sit deductum in supputatione, dummodo em-
por aliunde sit secutus summ. Ant. in 3. part. c. 8.
§. 14. circa finem.

Et ideo cum post relaxationem mandati fuerit
in facultate Magdalena repetere pecuniam, quā-
do vellet, census fuit statim solutus, etiam q. nō
concurrat actus rei obsequitio, quia res deuen-
it ad eam à quo incipere non potuit, maxime
stante mandato iudicis, cuius factum reputatur fa-
ctum partis, l. si ob causam, C. de eiusd. & cessat dis-
ficultas, ex quo Magdalena accepit eas pecunias,
ad computationem sortis principalis, qd ostendit
ipsa voluisse, nō solum vii hae facultate extingui di-
centium pro rata pecuniarum habitatum, sed etiam
pro tota summa, cum alias parte innuma non po-
tuisset census extinguī pro parte ad leg. tur. §. lu-
erum. ff. de vitur. las. post alios in l. quidam sub nu.
4. ff. si cert. petat.

Vltra, quod concurrat relaxatio mādātī pro to-
ta summa, quæ facit, vt veni similiter in me iudi-
cis, & Magdalena contra datus habitus pro indivi-
duo in totum resolutus fuerit, ad leg. p. ad idus ff.
de arbit. Bar. in Leg. §. 1. illud sub num. 4. ff. de

fideiuss. Alciat. in l. 1. §. sed si mihi in repet. sub nu.
6. ff. de verb. oblig. Parit. conf. 12. num. 34. lib. 2.
Avin. conf. 170. nu. 6. nec aliquid facit, quod Mar-
cus promissit solvere fructus pro duabus redditibus,
cuius promissio stante supradicto pacto fuit inuali-
da, maxime cum sit facta post translatum onus
census in dictum Valerium cum quo seruatis ser-
uandis erat creandus nouus census pro licitis la-
pendis fructibus.

P E N I Æ

Maceratensis hereditatis. Veneris 11. De-
cembris 1599.

A R G V M E N T V M.

Fideicommissarius potest autoritate pro-
pria capere possessionem bonorum fi-
deicommissio subiectorum, quando nul-
lus reperitur hæres possidens.

S Y M M A R I V M.

Fideicommissarius potest propria autoritate capere posses-
sionem bonorum fideicommissio subiectorum, quando non
adsum hæres, de quorum manu capere potuisset, num.
1. & 3.

Possessio acquisita per viam de omnibus bonis particula-
ribus non trahitur ad possessionem aliorum bonorum ac-
quisitionem per alium, num. 4.

Remedium capere integrandæ competi etiam mere, & andy
detentori, num. 5.

Potestas minus est, quim possessio, num. 5.

D E C I S I O CXL.

Dice a. Iamarii proximè præterit pro maio-
ri parte fuerat decedum, Alesio Vico
dandū fuisse mandatum de reintegrā-
do ad bona existentia in Oppido, & Territorio
Ciuitatis nouæ, quorum ipse possessionem fuerat
adeptus. Die 8. Nouembris interd. proposita super
eisdem fuerat dilata, rursus vero die 14. eiusdem
mensis, licet pro maiori parte Domini in decisis
permanere viderentur, quia tamen ab aliquibus
fuerat dubitarum. An illa possessio esset vitiosa,
propterea visum fuit, causam restringere ad illū
articulum, an vitiosa foret censenda, d. possessio
ad effectum de quo agebatur, ex quo non fuerat
capta de manu hæredis, quo articulo in hac pro-
positione discussio Rota pro maiori parte celsit,
prædictam possessionem non fuisse vitiosam.

Quia cum respectu bonorum, de quibus ageba-
tur, non adesset hæres, de quorum manu capi
potuissent propter dispositionem testatoris man-
dantis, quod hæ bona, neque ex restamento, etiā
quoad possessionem possent deuenire ad alios à
testatore non vocatos etiam ratione legitimæ, cō-
sequenter interebatur, quod licet Alesianus esse
primus fideicommissarius, quod tamen expressè
negabatur ab informantibus pro eodem Alesiano,
siue aliquo vitio potuerat propria etiam autori-
tate capere possessionem, cum nullus adesset hæ-
res, à quo restitui potuisset, Bald. in extraneam,
nu. 3. q. 4. & 3. vbi Salyc. & las. nu. 4. & 5. de hæred. in-
st. Rom. cōf. 71. num. 1. in fi. vers. & commune sit
Alex. conf. 51. nu. 2. vers. sed vxor legataria lib. 3.
latē Menoch. quæ plures allegat tract. de adp. reme-
d. 2. nu. 66. vers. nam ex quo hæres q. 77.

Neque huic rationi refragatur tex. in l. ff. quo-
rum

rum bon. aut Doctores allegati per informantes contra Africanum ad probandum in fidei commissu particulari non posse capi possessionem propria autoritate, quia diligenter . . . inspectio quebatur in casu ab hac facti specie longe diverso, Videlicet quando heredes non sunt possessores, prout in hoc casu, in quo quando Africanus accepit possessionem auctore pratore, nullus possidebat heres, ideoque potuit etiam propria autoritate capere, prout in praedicta distinctione constituta late comprobauit, Anton. Gabr. qui plures Doctores cumulatim tit. de acquir. posses. conclus. 1. nu. 98. licet 28. quem sequitur Andr. Gail. pract. obseruat. lib. 2. obseru. 129. num. 7.

Quinimo licet hares accepisset possessionem bonorum Maecratorum existentium, adhuc id non officeret possessioni Africanij capie de bonis Ciuitatis noue consentientibus, neq. illam reddidisset visiofam, quoniam vniuersi cuiusque rei possessio acquiri debet, nec sufficit a quo tunc vnius quamuis fuerit capta animo apprehendendi omnia bona l. 2. in princip. vbi gloss. in verbo, quemlibet. in f. de acquir. posses. Bald. in l. licet. num. 4. verum id intelligo. C. de acquir. posses. Paris. consil. 17. num. 17. lib. 3. & tenuit Roia in hac causa die 12. Maij 1517. coram D. meo Pamphilio.

Rarius quo magis dissipatio reddebatur turbida ex rationibus deductis per informantes contra Africanum, eo magis perturbabatur illum interim iure potuisse reuerti ad suam possessionem, de qua clare constabat per publicum instrumentum. Deniq. dicebatur, quod si merbo, & nudo detentori competebat remedium c. reintegranda. 1. quest. 1. Menoch. de recuper. remed. 1. num. 66. multo magis competebat Africanis, qui iudicio autoritate possessionem acceperat, cum detentor minus sit quam possessio, Alex. in l. 1. nu. 17. verum non obstat rextus f. de acquir. posses. quibus etiam accedebant vulgares iuris regulæ, quod neq. sit sua possessione priuandus, quod spoliatus in primis esset restituendus, & similes.

PENIÆ.

Farsin Ville Caprola,

*****.

ARGVMENTVM.

Testibus, quibus ante examen articuli fuerunt offensi, fides non diminuitur, testesque vassalli, & de vniuersitate probant pro suo Domino, vel pro vniuersitate.

SYMMARIVM.

Testibus quibus ante examen fuerunt offensi articuli fides non diminuitur, num. 1.
Testes vassalli, seu subditi probant pro Domino suo, num. 2.
Testes vniuersitatis, seu communitatis probant pro sua vniuersitate, vel communitate, quando non agitur de eorum principali interesse, num. 3.

DECISIO CXLII.

Quod nonnullis testibus essent offensi articuli non derogabat eorum fidei, cum propterea reprobari non debeant Ant. August. in epi-

rome tit. de testibus. num. 19. præsertim cum alij adessent, quibus offensi non iurarent.

Neque ideo minus probant, quod dicuntur etiam Vassalli bon. auct. Cardinalis Farnesij tunc Abbatiz Farnesij Commendatarij, quia & vassallus pro Domino probat, Athesi. decisi. 304. nu. 14. Gabr. tit. de testibus conclusi. 10. num. 21. & testes communitatis probant etiam pro communitate, quando non agitur principaliter de testium interesse, Grat. consil. 4. num. 17. lib. 2. Put. decisi. 15. incip. in vna Burgen. lib. 3. l. 1. in l. si quis nec causam. num. 13. ff. de cert. pet. & ita sunt resoluendi me proponente in vna Spole. ana Bonorum 18. Maij 1590. In hac causa constabat potius de incognito do. & damno testium, quam de illorum interesse, cum vtiuis foret Monopolitani tales inuestituræ extendi vique ad pronepotes, quam in nepotibus terminari.

PENIÆ.

Romana Bonorum de Ceulis. Veneris 13. Ianuarij 1600.

ARGVMENTVM.

Interesse luci cessantis An, & quando de beatur pupillo, seu alteri à tutore, curatore, seu administratore ob non solutas debitas pecunias,

SYMMARIVM.

Administratores ad hoc, vt de administratis teneantur, duo probanda sunt, Primum quod administratores; secundum quod nomine aliorum administrauerint, num. 1.
Interesse luci cessantis non debetur nisi procedente mora detentoris, & existentia occasione interstentis pecunias ad luc. um, & prouisione creditis debitoris notificata, num. 2.
Interesse luci cessantis non debetur ab eo debitore, qui dubitat se debere, num. 3. & num. 5.
Tutor teneatur teneatur pupillo ad interesse luci cessantis propter non solutas sibi pecunias, num. 4. declarata vt in 5.
Tutor numquid teneatur ponere pecunias pupillares ad lucrum sicut ponit suas, num. 6.

DECISIO CXLII.

Die 24. Maij Anni præteriti 1599. fuerat in hac causa decisum non deberi D. Claricæ vltimas pupillares ex pecuniis traditis ex septuaginta quinque locis Montis recuperationum, sed tunc hui decisiu. qd. videretur, An deberetur etiam quod genus luci, vel interesse super quo articulo proposito dubio in hac causa, Domini ceniuerunt non deberi aliquod interesse. Primò, quia non erat probatum pro parte D. Claricæ, Hieronymum fuisse administratorem bonorum eiusdem Claricæ, cum nulum negotij ipsius contemplatione gessisset probaretur, cum ad effectum, vt quis de administratis, & gestis teneatur, duo probari debeant, quod gesserit, & quod contemplatione alterius gesserit, Bat. in l. si pupillo. §. item quatuor, num. 4. verum habes ergo. ff. de negot. gest. Capic. decisi. 180. num. 4. in casu autem proposito neutrum apparebat probatum.

Secundò, quia nec bon. mem. D. Hieronymus nec

nec Tiberius illius hæres videbatur constituti in mora restituendi dictas pecunias post litem motam ad effectum, ut propter moram incursum pretendi posset aliquod interesse lucris cessantis, qui pro parte D. Clariciæ non probatur, quod si pecuniae fuissent sibi solutæ, cum illis fuisset tantum lucrata, & quod tunc in promptu esset occasio pecunias implicandi quod præcedente protestatione pro parte creditricis interposita ad noxiarum, debitoris defensionem erat, Paul. de Calt. l. 1. n. 6. vtrique. §. nunc. de off. min. 3. in princ. ff. de eo quod cert. loc. Affid. decis. 20. m. 2. Cagnol. in l. 1. n. 3. C. de sent. quæ pro eo quod int. Chiffa. nens. decis. 75.

3 Similiter non poterat prætendi interesse ratione damni emergentis, cum non esset probatum D. Clariciam passam aliquod damnum ob pecunias sibi non solutas. Tertio, quia saltem respectu D. Tiberij negari non poterat, quin habuerit iustam causam credendi se non fuisse debitorem, cum Hieronymus pater disposuisset de suis pecuniis tanquam de propriis, & Rota etiam multum dubitauerit, Curt. iun. conf. 13. m. 28. lib. 2.

4 Respectu Hieronymi aliquid ex DD. videbatur sentire maiorem fuisse difficultatem quia, cum fuisset minoris debitor debebat curare, quod Clariciæ daretur alius tutor, quod cum non fecerit fuit in culpa, & propterea tenebatur ad vsuras, & interesse. nō quia tutor, sed quia negligens in procurando, quod constitueretur legitima persona, cui fieret solutio iuxta decis. Vincen. de Franch. 16. num. 7. & 8. allegantur Fulgos. & alios.

5 Respondebatur tamen, quod cum Hieronymus disposuisset de istis pecuniis tanquam de suis, & crediderit esse suas, licet iuxta non essent, saltem propter istam opinionem videbatur excusandus præsertim cum istæ pecuniae in libris rationis bancharum essent scriptæ ab Antonio Francisco Clariciæ patre ad eundem Hieronymum.

6 Magis etiam urgebatur contra eundem Hieronymum, quia cum ipse more mercato um pecunias suas semper in lucris collocauerit, ita etiam potuit collocare immo verisimile est collocasse pecunias D. Clariciæ, & consequenter tenebatur ad vsuras, & interesse, gloss. in leg. qui aliena in verb. purgatis. vers. item quod ff. de negot. gest. Sed respondebatur non fuisse probatum aliquod lucrum cum pecuniis D. Clariciæ, nec improbandum Hieronymum, qui maiorem diligentiam adhibuit in collocandis suis pecuniis quam pupilli, Paul. de Montepic. conf. 63. m. 29. & seq.

P E N I Æ.

Bonomien. Bonorum Emphyteuticorum. Lunc.

24. Januarij 1600.

ARGVMENTVM.

Actorum transportatio in dubio presumitur integrè facta, transportandaque sunt acta eiusdem causæ, & eiusdem iudicii, non autem alterius causæ, & diuersi iudicii.

S Y M M A R I V M.

Actorum tra. transportatio in dubio integra facta presumitur, & qui contr. arum prætendit probare debet, m. 1.
Acta transport. acta sunt vigore Concilij Tridentini in causis

appellationum, non autem p. alior. m. 2.
Acta transport. acta in causis appellationis debent esse eiusdem causæ, & eiusdem iudicii, non autem alterius causæ, & diuersi iudicii, m. 4. & 5.

DECISIO CXLIII.

1 **V** Traque parte informante Rota censuit constare de integritate transportatione actuum, quæ in dubio integrè facta præsumitur, nisi de contrario doceatur, Crauet. conf. 33. num. 54. & ita fere Rota iudicauit, & signanter in vna Pecunia Capelle die 7. Iunii 1596. coram Domino meo Litta.

2 In hac causâ informantes pro DD. de Campesio ad superiorem præsumptionem euertendam, opponebant de nõ integra transportatione actuum ex eo, quod coram Gabriele Bononiensi in iudicio spolijs intentari per Campegios contra Ludouisios fuerat pro parte Ludouisios alia laza quadam sententia ad fauorem Episcopi Campegij cum quadam declaratione facta per eundem Episcopum, quod volebat bona, de quibus agebatur, pro se retinere, & tamen acta in quibus fuerat illa sententia fundata, nec in illo, nec in hoc iudicio non apparebant producta, quod iam ex dispositione concilij Tridentini sess. 24. cap. 20. §. propterea, de reform. necessarium videbatur.

3 Ceterum huic oppositioni respondebatur in prædicta Concilij dispositione, non esse necessariam transportationem, nisi in causis appellationum, ut necessario transportari debeant acta tantum facta coram iudice à quo ad iudicem ad quæ fuit appellatum, vel illis vis pronunciaré possit approbandam, vel reprobandam sententiam latam à iudice à quoque enim sepe declarauerit Concilio DD. Cardinalium Sacri Concilij Interpretum, & tenet Rota in causâ Conchei Limitum die 17. Iunii 1596. coram Domino Pamphilo.

4 Præterea cum iudicium super quo nunc partes coram me comendebant, esset diuersum ab illo agitato de anno 1541. super quo fuerant lata sententia Regales, quæ Domini Ludouisios non impugnabant, cum essent istæ ex eo, quod Ecclesia declarauerat, voluisse bona penes se retinere, & consequenter nõ esse agendum de illis actis, ideo illa acta non erant transportanda, vel producenda per Ludouisios.

Neque obstat, quod in hoc iudicio Ludouisij, produxerint dictas sententias quasi propterea compellerentur etiam illa acta transportare: quia respondetur, id à Ludouisios fieri ad probandam inuestituram factam Campegij non habuisse effectum, produxerantque dictas sententias, non ut illas impugnant, sed ut illis iuribus pro se facientibus uterentur. Vnde cum iste actus tenderet ad alium finem, quam ad improbandum, vel reuocandum dictas sententias propterea non tenebatur Ludouisij transportare, vel producere acta in quibus fuerant fundata.

P E N I Æ.

Papilonens. Abbatia Luna 31. Januarij 1600.

ARGVMENTVM.

Processus in dubio presumitur integrè extractus, & transportatus.

S P M M A R I U M.

Processus in dubio presumitur integre extractus, & transcriptus, num. 1.

Negativa responsio non continet affirmationem in ordine respondentis, num. 2.

DECISIO CXLIV.

V Traque parte informantē Rota censuit, processum fuisse integrum, & legitime extractum: nam pro integritate concurbat, Primo, præsumptio, quia processus præsumuntur integri, vt fuit dictum in causa Venera illegitimitatis, die 1. Maij 1597. eorum me, & sepe alias suadebat attestatio Notarij, qui extraxerat vigore compulsiuorum, & asseribat processum in egrum, Vettall. decif. 339. lib. 1. in manuscript. & decif. 143. in fin. par. 1. Non probant defectum processus oppositiones eorum: Iu dice compulsiore facta a parte, quia de eorum in oppositionibus non apparebat, nisi ex eiusdem partis assertionem. cui tamen non ereditur, Lompius. C. de re lib. Craueri. conf. 41. num. 3.

2 Non obstat quod deficeret petitionis super oculari visione, & actus delegationis Vicarij Generalis in persona officialis, quia non probatur huiusmodi petitiones fuisse factas, & actus delegationis Vicarij Generalis habetur in processu fol. 707. Rursum non obstat, quod iudex decreuit sol. dandum transumptum huiusmodi actuum proprijs ipsius expensis, quia ex hoc decreto non inferrebatur illis actus iussu in hac c. factos. Præterea non arguebat defectum responsio producens Martini dicentis, nihil defecere de substantiis, & perperam ibidem ad causam, quasi hinc colligeretur quædam deficere non substantia: nisi præterquam quod ille est communis visus loquens illa responsio negatiua non continet affirmationem in ordine respondentis, Pedemont. decif. 178. num. 6. & 9. Eundem verò processum fuisse legitime extractum constabat, quia fuerat habitus à Notario actuario, propterea in extractione non erant necessaria alia solemnitates, Verall. decif. 170. par. 1.

L I T T Æ.

*Cesenares de Cacciaguerris. Luna 2.
Februarij 1600.*

A R G V M E N T U M.

Filio delinquente, & eius bonis confiscatis, nunquid in confiscatione veniant ipsi filio per patrem antea donata, aut illius peculium etiam Castrense in præiudicium patris, & quomodo dicatur constare de delicto ad effectum, vt intret confiscatio bonorum in præiudicium alterius,

S P M M A R I U M.

Confiscatio bonorum propter filij delictum non extenditur ad bona ipsi filio donata per patrem, num. 1.

*Confiscatio bonorum propter delictum filij non extenditur ad illius peculium etiam Castrense in iudicium patris, nu. 1.
Refert examinari pro informatione Curie, & parte non di-*

tata in contumaciam delinquentis non probant contra peritum de cuius præiudicio agitur, num. 2.

*Delicti probatio non inducit ex contumacia alieius, nu. 2.
Verba dispositionis vbi non conueniunt, nec etiam conueniunt de his dispositio, num. 3. in fine.*

Produlio scripturarum fascicula est parte citata ad hoc, vt dicatur de illis, num. 3.

Iudex tenetur iudicare secundum alia, & probata, & non alia, num. 3.

Probationes in criminalibus sunt maxime de substantia, num. 4.

Sententia in contumaciata, & fundata super testibus pro informatione Curie examinatis, non dicitur laica re delictum, num. 4.

DECISIO CXLV.

D Omini respoluerunt delictum Fraterickij, cuius prætextu Fabricius per Auditore Legati Provincie Romanodiocesis condemnatus fuit in poenam capitis, & confiscationis bonorum, non posse dici tunc legitime probatum fuisse, ad effectum de quo agitur, hoc est, vt bona, quæ eidem prius per patrem donata fuisse, & etiam per ipsum filium acquisita de fructibus dictorum bonorum, in elagantur confiscata in præiudicium patris, cum attentata dispositione iuris communis in generali confiscatione bonorum filij familias non tenent bona per Patrem dicto filio donata, nec aliud peculium illius etiam Castrense, sed omnia à lege reseruat Patri in solatium ipsius patriæ potestatis, vt probat rex. in l. 3. C. de bon. proscripti.

2 Et attentata constitutione Aegidij in c. 18. lib. 4. quæ nituntur informantis contra Canonicum, vt possit fieri exactio poenæ, vel bandi de peculio filij familias, qui maleficium commiserit, & per Rectorem Provincie, vel suos officiales extiterit edemnatu requiratur, quod iudici constituitur de maleficio ipso, vt patet ex lectura constitutionis, ibi, si de maleficio constituitur, & ille habuerit peculium, Vide cum in hoc casu, aliter non constituitur iudici de prædicto delicto, quam ex testibus per eum receptis pro informatione Curie, & quoniam repetitis parte citata, qui propterea non probant delictum, secundum Bart. in l. fin. in fine. ff. de quæst. Boss. in pract. cum tit. de delictis. nu. 6. Abb. in c. graue, num. 9. vers. & aduerte, de præbend. & tenuit Rota in illa Ciuitatis Castellæ Vitellis 11. Decembris 1577. eorum R. P. D. Scraphino in illa Colimbriæ Decanatus 19. Nouemb. 1597. eorum R. P. D. meo Millino, & in via Bononiæ centus 19. Octobris 1599. eorum R. P. D. meo Penia, & ex contumacia ipsius Fabricij, quæ similiter delicti probationem non inducit, vt fuit tenent in dicta Ciuitatis Castellæ Vitellis: ideo iure merito ex prædictis non potest dici, quod dicto iudici tunc verè constituitur de dicto maleficio, ad effectum, vt intret dispositio illius Constitutionis, quæ vi exorbitans à iure coniuncti stridit, & propterea intelligi debet, ad rex. in l. 3. §. hæc verba, ff. de neg. gest. Nec debet applicari casui, cui verba illius, non conueniunt vius l. 3. §. roties ff. de damn. infect. & l. quod constituitur ff. de testam. nullit.

3 Nec fundamentum aliquod fieri potest contra Canonicum super illis prætextis litteris Fabricij, cum dato citra veri præiudicium, quod illius non constat de aliqua productione eorum in dicto iudicio, parte citata facta, prout requiritur, & ad effectum vt sint de actis, Bart. in extrauag. ad reprimen. in vers. de pigno, Sarnen. in reg. de annali, quæst. 4. num. 3. & clarissimi iuristæ, iudicet

tenda

teneri iudicare secundum acta, & probata, & non alias, & quidem multum verisimile est, quod sic dicta litteræ non fuerint productæ, nec iudici noræ, stante quod alias de illis mentionem fecisset in sua sententia, pro maiori eori oboratione illius, prout fecit de prædictis testibus, & conuincia Fabricij, super illis tantum fundando condemnationem prædictam.

4. Nec refert, quod auctentis verbis sententia videatur Fabricij condemnatus ob delictum, eo quia de eo confiteri iudici, & non in contumacia, quia cum in iudicijs, & maxime criminalibus probationes sint de substantia, et post Bar. Ang. & Imol. tradit Ruyn. conf. 68. num. 6. lib. 7. Gabr. de sent. conclus. 9. num. 1. & seq. & fuit tantum in causa Romana Notariatus 16. Dec.bris 1585. coram bo. me. Laureano, & probatione ad quas se restrinxit Iudex in hoc casu finit prædicti testes pro informatione Cuius examinati, & consummata Fabricij ex quibus, ut dictum est non probatur delictum prædictum, ideo, &c.

ILL^{MI} D. CARD. LIS MILLINI.

Romana Dotis. Luna 28. Februarij 1600.

ARGUMENTVM.

Ex Summario accipias Argumentum.

S Y M M A R I V M.

Apostilla in margine matricis instrumenti non subscripta, nec approbata à Notario, & per quam augetur substantia instrumenti obligando personam in eo contentam, non probat perferam conuentionibus pluribus cancellacionibus, num. 1.

DECISIO CXLVI.

1. **F**Vit resolutum non probari obligationem Jacobæ ad fauorem Menicæ, quia de ea solum constat per apostillam in margine matricis Instrumenti, & cum ista apostilla non sit subscripta, nec approbata per Notarium, & auget substantiam instrumenti obligando personam in eo non contentam non probat istam obligationem, 1. prima. 1. ideo. ff. de ijs quæ in test. delent. Cast. in l. si vnus num. 3. Bald. nu. 1. in fine. Ang. num. 2. Cast. num. 5. Iaf. num. 9. C. de testibus. Io. de Anan. conf. 28. nu. 2. & fuit latè deducit in Bonesi. Fideicommissi de Sancto Petro 17. Maij coram R. P. D. Mantica: Tanto magis cum concurrant plures cancellaciones in contrarium, quod ista obligatio minime interuenit, ut latè deducebant informantes, &c.

REVERENDISSIMI D. SACRATL

Brixienfis Beneficij. Veneris 3. Martij 1600.

ARGUMENTVM.

Testis iuramentum non probatur enunciatione Notarij nisi fuerit facta in presentia Iudicis, qui & testium examen potest Notario committere.

S Y M M A R I V M.

Testes, quod iurauerint non probatur enunciatione Notarij, nisi fuerit presentia iudicis, num. 2.
Notarij iuramentum sufficit illud, quod ab initio officij fuit præstatum, licet in rem gestam requiratur, quod Notarius sit iuratus, num. 3.
Testium examen potest à Iudice Notario committi, nu. 4.

DECISIO CXLVII.

1. **D**Vbitauit circa validitatem examinis Testium de partibus, & quoad primam nullitatem, quæ deducebatur ex eo, quod testes iurassent in manibus vnus Iudicis, cum tamen duo fuissent delegati difficultas fuit subtili a ex facto, quia informantes pro S. Agnesio se restrinxerunt ad 1. 6. 7. 10. 17. 18. 19. 20. Testes, qui in manibus vtriusque Iudicis iurauerunt.

2. *Alia Nullitas quod ex enunciatione Notarij uob probetur iuramentum fuisse præstitum, cessat stante presentia Iudicis, Bald. in l. iustitiam, num. 2. Salycet. num. 4. C. de testibus. Alex. in l. nra & posse. 1. de iuratu. & fuit alijs ap. decisi.*
Quod tertio loco dicebatur Notarium, debere esse iuratum, iuxta formam remissionis, non fuit habitum in consideratione, sed iustitiam visum fuit iuramentum ab initio officij Notariatus præstitum ad glori. in Clement. 1. 5. potro de hæc.

4. *Quarta nullitas respectu receptionis examinis per Notarium fuit reiecta, quia Iudex potuit committere Notario examen testium, Verall. decisi. 3. 19. lib. 1. in manu script. Rot. decisi. 3. de offic. deleg. in nou. 4. id. decisi. 47. & fuit resolutum in c. Hispanensi Decima num. 21. Januarij 1583. coram D. Vicecomite. Vitima nullitas circa recitationem Notarij visa fuit Dominis magis reiciuans: Ideo firmato quod alie minime obstat, reioluerunt, ut de hac particulatim videretur.*

ILL^{MI} D. CARD. LIS PAMPHILI.

Romana Nullitatis Veditionis 6. Martij 1600.

ARGUMENTVM.

Vendens rem vti liberam ab omni onere, quæ libera non est, non dicitur in dolo, quando promisit facere consentire omni personam, & sic fecit.

S Y M M A R I V M.

Delus datus causam contractui, illum non resistit, nisi fuerit manifestus, num. 1.
Vendens denuum rem liberam ab omni onere, & onere, si promisit facere consentire omnem personam, & ante receptionem pretij liberatam denuum ab omnibus oneribus non dicitur voluisse d. capere emptorem, num. 1.
Vendit potest etiam res aliena, num. 2.
Venditio vbi fuit perfecta ab eo recedi non potest, num. 2.
Vendita res bona fide propter minimam causam, inempta fieri non debet, num. 3.

DECISIO CXLVIII.

1. **F**Vit resolutum contractum emptionis, de quo agitur esse validum, quod enim dicitur doli illi causam dedisse, ex quo Terrenu subiectu dno quorundam Ecclesiæ fuisse venditum.

venditum, vti liberum ab omni censu, canone, & responsione, non placuit Dominis, quia cum in eodem instrumento venditor promiserit facere consentire omnem personam, &c. ante pretij receptionem liberatui terrenam ab omnibus istis oneribus, non apparet eum voluisse circumvenire, aut decipere emptorem, sed sub prete futuro liberationis ira vendidisse, & sic cessat dolus dans causam contractui quia tamen debet esse manifestus, vt notat in l. eleganter. ff. de dolo, & in l. i. quis maior. C. de transact.

3 Neque est verum, quod à principio venditio fuit nulla, quia etiam res aliena vendi potest & cit fuerit perfecta ab ea non receditur in civile. vbi Bald. & Salyc. C. de rei vendic. nō idcirco in fin. C. de contrahen. empt.

3 Neque succedit ad id ad interesse, quia in hoc casu nullum ad est, stante derogatione huius commisi, licentia Papæ alienandi, & consensu Dominorum directo. um, ex quibus emptor redditur ex omni parte securus, & idcirco intrat rex. Lex bona fide. de contrahen. empt. quod res bona fide vendita propter minimam causam inempta fieri nō debet, & ijs omnibus recte applicatur decisio in causa Camerineni Castri Orti sub die 24 Aprilis 1596 quæ hanc causam decidere videtur, cum alijs decisionibus in ea allegatis.

L I T T Æ.

*Res in restitutionis Dotum. Veneris 13.
Martij 1600.*

A R G V M E N T V M.

uramentum calumniæ petiit, & omis-
sum reddit sententiam nullam, quæ cō-
firmari non potest etiam quod sit iusta
parte opponente,

S Y M M A R I V M.

*Sententia iudice confirmari potest, quando constat de illius
iustitia, nisi à parte fuerit oppositum de nullitate, num. 1.
Instrumentum calumnie petiit, & non præstium reddit sen-
tentiam nullam, num. 2.*

DECISIO CXLIX.

3 D Omini tenebant mandatum Auditoris
Cameræ quævis iustum foret, vti nulli
esse in primis, & ante omnia ad instantiā
D. Theodori Galvani reuocandā ea ratione mo-
ti, quia licet citra nulla possit confirmari, vbi de ius-
titia illius constat, Innoc. in cap. 1. vbi etiam Dec.
in fine. hoc not. de confirm. vtil. velinuit. Rora
decis. de re iud. in antiq. non tamen procedit d.
obclusio parte opponente, vt fuit decretum in vna
Patauina Decimarum 4. Julij 1576. coram D. de
Grassis, & in Verceilensi prætensi spolij 5. Maij
1586. coram nunc Illustrissimo Domino Platto,
in Persulina Nullitatis exequutionis 26. Martij
1593. coram R. P. D. Pena, & in alijs pluribus cau-
sis, quas breuitatis causa non refero.

3 Nullitas autem decreti Auditoris Cameræ est
clara, & deducitur ex eo, quod cit pro parte Theo-
dori fuisse coram eo petiit iurari de calumnia
per aduersarium suæ alias, &c. non fuit præsturus,
proui præstari debuit ad validitatem d. sententiæ

sive decreti, cap. 1. de iurament. calumn. in 6. Ror.
decis. de iurament. calumn. in antiq. Put. decis.
398. lib. 1. & quod omisso dicti iuramenti, Vbi
tamen petiit sit ante sententiam operetur nulli-
tatem ipsius sententiæ, tenuit plures Rora, &
signanter in vna Bononiensi Attentatissimo 24.
Novembris 1588. coram nunc Illustrissimo D. Man-
rica, & in alia Vithuciana iuris vitandis 18. De-
cembris coram bon. mem. Orano.

P E N I Æ,

Bononiens Censur. Luna 20. Martij 1600.

A R G V M E N T V M.

Census si fuerit impositus super re fidei-
commisso subiecta, & alienari prohibi-
ta nullite impositus dicitur, tam cōtra
principalem debitorem, quam cōtra
fideiussores ad restitutionem pretij.

S Y M M A R I V M.

*Census si fuerit impositus super re fideicommissio subiecta, &
alienari prohibita nullite impositus dicitur, emptorque
census agere potest tam cōtra principalem venditorem,
quam cōtra fideiussores ad restitutionem pretij, num. 1.
& per totam decisionem.*

*Fideiussores emptionis conueniri non possunt cūctione nō iusta
nisi etiam fuerit promissum tradere rem venditam libe-
ram. num. 4.*

DECISIO CL.

1 I Mposuerat D. Comes Alexander de Populis
Anno 1506. annum censum securorum 960.
monetæ Florentinæ super quibusdam bonis
suis immobilibus existentibus in Territorio Bon-
oniensi in contrata Duratij S. Martini, & Molin-
nelle, eumque sic impositum venderat Silio Scar-
lato nobili Florentino pro pretio securorū 12000.
similium afferens prædicta bona de sui natura fru-
ctifera, nulli hypothecæ, & fideicommissio purifi-
cato, vel purificando subiecta, sed libera, franca,
& allodialia fuisse promissum, & se obligauit
ad legitimam d. census prædictorum bonorum
defensionem de cūctione, secundum formam
provisionis Bonon. Anno 1446. additæ, necnon in
ampliori forma Cameræ Pro Comite, Alexandro
in eodem contractu fideiussurum Ferdinandus
Elephantinus, Comes Iulius de Populis, Andre-
as Boncius, & Ioannes Petrus de Magnis ipsos
principaliter, & insolidum, & vti ex promissione
pro d. cūctione, & legitima defensione perpetuū
duraturæ, etiam in casu nullitatis, inualiditatis, vel
resolutionis prædicti contractus ex quavis causa,
& incertitudinis in ampliori forma Cameræ obli-
gantes. Cum vero Anno 1598. Silius Scarla-
tus intellexisset prædicta bona super quibus cen-
sus fuerat impositus fideicommissio q. Comitum
Romei de Populis Partis Comitum Alexandri, &
Iulij fuisse subiecta cum expressa prohibitione
de cūctione legitimæ, & Trebellianicæ, contra
eodē Alexandrum, & Iulium coram Audito-
re cameræ super restitutione fortis principaliter,
census iudicium intentauit, & ex eo, quod res pro-
missa non fuit libera, & contractus attentata res-
titoris prohibitionem fuerat inualidus. Postquam
autem

DECIS.

autem Auditor Cameræ mandatum executionis predicta forte principali deponenda deesse: fuisse causam introductam in Rota dubitanti An esset locus restitutioni scutorum 12000. itaut Comes Alexander, & eius fideiussores reuenerunt ad illorum restitutionem, & Rota restitutionis fuisse locum. Et Alexander principaliter, & fideiussores teneri cõsunt.

Cum bona super quibus census fuerat impositi essent fideicommissi, & perpetui prohibitioni alienationis subiecta, non valuit contractus, & propterea potuit emptor rescindere impositionem census, & compellere venditorem ad pretium restituendum, Dec. conf. 102. num. 10. verum etiam quando lib. 6. & tenuit Rota in vna Romana Censu de Cuppis die 17. Martij Anno 1577. coram D. Seraphino Olmario, & in alia Spoletana Terra rum die 11. Nouembris 1596. coram D. Millino, & iterum in eadem die 6. Martij 1600. eorundem, & sæpe alias, cum enim bona non possent dari libera, perinde est, ac si fuissent euicta, & consequenter locus erat restitutioni pretij, seu totius principalis, lsi venditione ff. de euict. l. super empt. C. eodem.

Similiter Scarlattus compellere poterat fideiussores sibi obligatos ex qualis causa in casu etiam inualiditatis, & rescissionis contractus, Dec. conf. 30. num. 4. verum in questione Paris. conf. 79. num. 42. & conf. 97. num. 1. lib. 2. Titij de re tra. l. i. §. 1. glof. 1. nu. 2. Quod sine difficultate videbatur dicendum in hoc casu, in quo fideiussores de legitima euictione, & generali defensione se obligauerunt, qui propterea tenebantur p. omnia adimplere, Grammat. decif. 172. num. 1. & 1.

Et licet generaliter ante sequarum euictionem agi non possit, ea tamen regula limitatur multis modis, vt patet in prædicta decisione in causa Romana de Cuppis in quibus cõtra fideiussores promittentes emptori traditam liberam ante euictionem agi possit glo. in l. qui rem in veni. non potest C. de euict. Ozafch. decif. 14. num. 4. Dec. d. conf. 102. in fine. Supradicti accedebat, quia fideiussorum obligatio erat etiam secundum formam provisionum Bononiensium, quibus cautum, vt bona debeant tradi libera, Alex. conf. 83. nu. 1. lib. 6. Dec. conf. 483. num. 18.

PENIÆ.

Romana Domus S. Ludouici. Die Lunæ
24. Aprilis 1600.

ARGUMENTVM.

Ad incurrendum pœnam An, & quæ sciencia requiratur.

SYMMARIVM.

Pœna conuictionalis non interuenit ab eo, qui pœnam aduenire non ignorat, non t. Sciencia non conuictoria, sed conclusoria præsumitur, & debet quando agitur de incurrenda pœna, seu amissione iuris sui. An. 1.

DECISIO CLI.

Q Via agentes pro Ecclesia S. Ludouici preterendebant domum ad Ecclesiam deuotam ex eo potissimum, quod sine licentia, & consensu Congregationis fuerat alienata à Carolo, ideo dato dubio, An esset factus locus caducitati Rota utraque parte informante negatiue respondit,

CLII.

quia cõ non appareret concludenter probata scelerata Caroli de illo pacto pœnali. Ideo non erat locus deuolutioni, immo Carolus potuit pœnale pactum ignorare, & qui in aliterius vbi Dec. num. 1. & 2. verum similiter si hæres emphiteutæ ff. de regul. iur. l. si qui an esset de iur. emph. & cum ageretur de amissionis iuris, fundus se in sciencia, teneatur illam conuictorem, & non ex solis conuicturis probare Dec. in d. l. qui in aliterius num. 2. verum & Dominus, Mohed. decif. 160. nu. 2. alias 4. de probat. nam ad effectum pœnæ plena, & certa probatio requiritur, Put. decif. 6. de probat. Felyn. in e. quoniam §. poro. o. num. 22. verum quid vbi ad perden. vt in non contest. & fuit dictum in causa Romana Secretariatus 17. Februarij 1592. eorundem D. meo Decano.

III. MI D. CARD. LIS SERAPHINI.

Calaguritana de Focano. Veneris 5.
Maij 1600.

ARGUMENTVM.

Iuramenti calumniæ omisso vitiat, & annullat processum, & sententiam.

SYMMARIVM.

Iuramenti calumniæ omisso vitiat, & annullat processum, & sententiam, non t. Vbi quod ista nullitas attenditur etiam, quod non sit ex tribus.

DECISIO CLII.

Causa iterum super iisdem proposita. Domini steterunt in decidis, & ex duabus sententijs, de quarum validitate agitur, de iussu. unt priorem esse nullam, posteriorem vero validam, priores nullitas ostendit ex eo, quod petitiu est iuramentum calumniæ, cuius omisso vitiat, & annullat processum, & sententiam, vt supius fuit resolutum, quicquid dicat Aret. in l. 2. §. sed quia, & Salycet. C. de iuram. calum. Maria. in cap. ceterum, num. 10. extr. cod. tit. & ista nullitas attenditur, etiam quod non sit ex tribus, quia potius concernit iuramentum, quam processum.

I V S T I.

Tudertin Censu. Veneris 26. Maij 1600.

ARGUMENTVM.

Non adimplens ea, ad quæ quis in contractu census tenetur, p. a iura iudiciali interpellatione censetur commissum stipulatio ad interesse, & loco dicti interesse ad restitutionem fortis principalis, & fructus, & An & quando annullata obligatio principalis, sit nulla accessoria fideiussoris.

SYMMARIVM.

Perpetuus iudicialiter ad adimplendum ea, ad quæ quis tenetur, & non adimplendo committitur fignatio, & obli.

gatio ad interesse, non. 1. Vbi quod isto casu loco damnum, & interesse potest relaxari manutium in contractu census, cum pro sorte principali, quam fructibus.

Obrogatione principali annullata remanet nulla obligatio accessoria fideiussoris, nu. 2. Vbi quod hoc non procedit quia fideiussor est obligatus in solutum pro principali.

Fructus ex contractu census nullo modo debentur, d. num. 2.

Obligatio fideiussoris remanet nulla respectu nullitatis obligationis principalis quando nullitas est propter defectum forme, quia facit contractum ab initio non valere, num. 3.

Census imponi potest super re aliena, d. num. 3.

Senectus effectus impeditur pendente causa appellationis super nullitate contractus, d. num. 3.

DECISIO CLIII.

D Vbitani An mandatum executionum relaxatum ab A. Cesset exequendum, & fuit affirmatiue resolutum, quia Gentilomus iudicialiter interpellatus ea non impleuit, ad quod iuxta formam fuit obligatus tenebatur, & idcirco fuit commissio stipulatio, & obligatio ad interesse. I. stipulationes non diuiduntur, vers. cessus, ff. de verb. oblig. l. si quis ab alio. ff. de iud. Barr. in l. si indebitum. ff. rem rat. & loco damnorum, de interesse bene relaxatum est mandatum executionum, tam pro sorte principali, quam pro fructibus census, Bal. in l. 4. nu. 7. C. de ad. empt. Ruin. cons. 141. num. 9. lib. 1. Rota coram R. P. D. Decano in Romana Dotis 21. Februarij 1583. iuncta alia in Romana de Alexijs l. Iunij 1583.

2 Non obstat quod Franciscus obieuerit sententiam super nullitate census, unde annullata obligatio principali remanet nulla obligatio accessoria Gentilomus fideiussoris, Bar. in l. cum lex. ff. de fideiuss. præsertim respectu fructuum qui ex contractu census nullo non debentur, quoniam responsum fuit nihilominus remanere obligationem Gentilioni tangam principalis, & principaliter obligati, Mohod. decis. de fideiuss. & fuit late de ductum coram bonem. Orano in Romana census de Proanis 8. Aprilis 1593. & in alia Romana fideiuss. coram eod. 7. Iunij anni præciteri.

3 Et Rota intelligit doct. Barr. quod annullatio contractus principalis annullat obligationem fideiussoris quod nullitas est propter defectum forme, quæ facit contractum ab initio non valere quia tunc non habet ubi consistat obligatio accessoria, ut in dicta decisione de Alexijs, quapropter cum in hoc casu interuenient solemnitates & fuerint causæ sufficienter enunciatæ, vel saltem nihil prohibuerit ab initio censum imponi super re aliena, quia res aliena vendi potest, l. rem alieni ff. de contrahend. empt. l. cum res. Cod. de probat. Affidit. decis. 40. Sibi imputet fideiussor qui non euectit pretium in utilitatem Francisci pupilli, nec fecit eum postquam maior effectus est consentire ex quibus vel resultat nullitas in materia vel ab extra ex defectu tutoris, & Gentilioni procuratoris, quod nec etiam firmiter tenendum est dum pendet causa appellationis super nullitate census, quæ impedit effectum sententiarum. l. in fin. ff. ad S. C. tetrull.

Præterquam quod ex nullitate census fit locus obligationi Gentilioni qui quocumque casu nullitatis census adueniente teneri voluit, & in his casibus debet census decursus propter obligationem ad damna, & interesse, quæ triguesari non potest, Rot. in d. decis. de Alexijs.

Ex quibus tolluntur omnia quæ in contrarium adducuntur, nisi obstat nullitas ex defectu iuramenti calumnie, quæ opponitur.

Civitas Castellæ Bonorum. Lune 29.

Majj 1600.

ARGVMENTVM.

Census constitutus super re incerta, & nõ in pecunia numerata ante Constitutionem Pij V. An valeat, & An statutum de immobilibus loquens comprehendat census.

S Y M M A R I U M.

Census constitutus super re incerta, & pecunia non presente ante Constitutionem Pij V. editum, valet, num. 1.

Datio in solutum in contractu census vim pretij obtinet, numero 2.

Nõ omnia debitoris in solutum dari possunt, num. 2.

Census ante Constitutionem Pij V. imponi poterat super omnibus bonis, num. 3.

Census sustinetur etiam si emens non sit presens, dummodo percipiendo fructus ratificaverit, num. 4.

Ratificatio non supplet defectum, qui non pendit a potestate partium, num. 5. Vbi quod hoc procedit quando agitur ad effectum ostendendi consensum ex ratificatione.

Apocha non recognita, & incerta non probat, d. num. 5.

Statutum loquens de immobilibus, An habeat locum in censu, num. 6. & 7.

DECISIO CLIV.

D Ominis visum fuit censum esse validum quia non obstat ea quæ opponuntur, & Primò non obstat, quod non adfuerit pecunia numerata in venditione census, & quod non fuerit constitutus super certa re, quoniam istæ difficultates fuerunt sublatae per Rotam in causa Egubina census, coram R. P. D. meo Litta 10. Februarij 1575. Vbi dictum fuit ista non procedere de iure communi, & quod iste census, de quo agitur, fuit emptus ante Constitutionem Pij V. qui dedit certam formam censibus, & est consil. Nauar. num. 5. de empt. & vend. lib. 3.

2 Et datio in solutum in hoc casu vim pretij obtinet, l. si prædium. C. de eiusd. Par. in terminis pretij census conf. 75 sub num. 23. lib. 4. & nomina debitorum absque datio dari possunt in solutum, l. cum a quo. ff. de solut. sicut etiam potuisset promitti vendendis debiti in pretium census cõverti ad l. singularia. ff. si cert. pet. & Nauar. conf. 3. de empt. & vend. lib. 3.

3 Neque habet Dubium, quod ante tempus d. Constitutionis poterat imponi, & vendi census generaliter super omnibus bonis, Couar. lib. 3. var. resolut. c. 7. sub nu. 6. vers. constat igitur, Decian. post Ioan. de Lig. Rodul. & Couar. quos allegat, conf. 2. man. 141. lib. 1.

4 Non obstat quod D. Cherubina non fuerit pretens, quia satis est quod ratificauerit percipiendo fructus, l. paulus. ff. rem rat. hab. Alexan. conf. 117. lib. 5. Dec. conf. 232. num. 3.

5 Et licet ratificatio non supplet defectum, qui nõ pendet a potestate partium, hoc tamen nõ facit, quia solum agitur ad effectum ostendendi consensum ex ratificatione, nec etiam facit apocha quæ deducit pro ostendendo nullitatem census, quia nõ est recognita, & necesse, cuius manifestum fuit.

Non

- 6 Non obstat Statutum Cisariis Castellæ, quo cautur, quod instituta non faciuntur de rebus immobilibus vñdatis. Nam licet census computetur inter immobilia, Fidei. conf. 16. num. 4. cū alijs per informantes allegatis, tamen census est ius quoddam separatū, & distinctum ab ipsa re, Couas. d. cap. 7. num. 8. Gabr. conclus. 148. in princip. lib. 1. & non est ipsa res.
- 7 Ex ideo non habet locum statutum, quod loquitur in vendente possessionem, vel ius in mobilem. Quinimō cum de iure possit probari obligatio per scripturam priuatā, l. publica. §. fin. de posses. Si autem quod corrigit ius strictū est interpretandum, l. quod vero. ff. de legat. cap. quæ à iure, de regul. iur. in 6. cum similibus. Et ex his decisū fuit pro validitate huius census.

ILL^{MI} D. CARD. L^{IS} SERAPHINI.

Mediolanens. de Cusquis. Lunc 29. Maij 1600.

ARGUMENTVM.

Remissoria nō datur ad implendā immisionem ex remedio l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen. maxime quādo articuli sūt irrelevantes, & calumniosi.

S P M M A R I U M.

- Remissio non datur ad impellendum immisionem ex remedio. l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen. num. 1.
- Remissoria non datur super articulis irrelevantibus, num. 1.
- Articuli vno relesante dū ceteri admittuntur, num. 2. ubi quomodo hoc procedat.
- Exceptio falsitatis non impedit immisionem, num. 3.
- Perfictio testamenti, & eius substantia pendet ab hereditate institutione, num. 3.

DECISIO CLV.

DOmni fuerunt concordēs remissoriam non esse dandam. Primo, quia non datur ad impellendam immisionem ex remedio. l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. Paul. dec. 149. Secundo, quia articuli sūt irrelevantes exceptio septimo, & vltimo. l. probat. C. de probat. Caput. dec. 66. par. 3.

2 Non obstat, quod dato vno articulo releuante ceteri admittantur, quia licet dictū septimus, & vltimus releuent, tamen ex alijs non sūt admittendi, vt mox dicetur. Te nō etiam ex vellemus præsumptum calumniam, quæ elicitur, tū ex eo, quod articulus septimus, & vltimus tendit ad probandum cōtra id quod iam probatum extitit, nempe subscriptionem Cardinalis non fuisse veram, vt expresse etiam dicitur in informatione factā, quod tamen non potest probari, nisi per testes de iudicio suo deponentes, quod non est admittendum; cum vltra testes de veritate habeamus attestatōem Illustriss. Cardinalis Platæ per quam tollitur omnis suspitio, & exceptio falsitatisque non impedit immisionē l. 2. C. eod. tit. Menoch. de adp. cōf. reuoc. 4. nu. 176.

3 Tum etiam quia articuli inuicem repugnant; nam continent hanc non esse scripturam Cardinalis, & tamen in vltimo habetur subscriptio illam fuisse factā à Cardinale, non sub illa die, sed per duos, aut tres dies ante obitum Cardinalis, quæ res ostendit, vel negationem manus esse calumniosam, vel si admittitur scripta esse eandem

dem manū, diuerso tamen tempore non est relictus probandi, cum perfectio testamētī, & eius substantia tota pendat ab hereditis institutione.

4 Non obstat, quod causa commissa sit tam in possessione, quam in petitorio appellacione remota; quia hodie non agitur de negotio petitorio, quod remanet in actum, sed tantum de immisione, quæ sub hoc pretextu retardari non debet.

ILL^{MI} D. CARD. L^{IS} LANCELOTI, iunioris.

Anconitana Separationis Thori. Veneris 9. Iunij 1600.

ARGUMENTVM.

Thori separatio quando concedenda sit, propter viri scuitiam, & quomodo talis scuitia probetur.

S P M M A R I U M.

- Thori separatio conceditur propter scuitiam viri, & propter capitale odium viri in vxore, non obstante quous obliuione per maritum oblata, num. 1.
- Viri scuitia, & capitale odium viri in vxore censetur probata per testes deponentes de iniurijs, verbis inuicibus, verbis, alijsq. malis tractatibus, num. 1.
- Testes singulares probant sententiam, num. 2.
- Idem inuentū separatis. An fieri debeat propter viri scuitiam, est arbitrium iudicis, num. 3.
- Sententia validitas ex reuocatione alterius dignoscitur, & probatur, num. 4.

DECISIO CLVI.

DOmni dixerunt sententiam Domini mel Decani esse iustam, & validā, & propterea confirmandam, iustitia illius postulatum pendet ex probatione scuitiæ, propter quā fuit pronunciatum contra sententiam Vicarij de clarantis esse locum restitutioni mulieris, præstauratoria cautione, quæ quidem probatio scuitiæ ex testibus alijsq. deducit sufficienter haberi Dominis visum fuit: nam testes optime deponunt de iniurijs, verbis inuicibus, verbis, alijsq. malis tractatibus, ex quibus satis dignoscitur, Petrum vltra modum fruire in Comitissam vxore, illamque odio prosequi capitali quo casu esse locum separationi non obstante quous cautione per maritum oblata cap. ex transmissa, & c. littera. in fine. de restit. spoliat. §. in iudicijs itaque auhent. de nupt. Bart. in l. cum facis. num. 7. C. de agno. & cens. lib. 11. Card. conf. 9. col. 1. idem postea Siluest. Aldobrand. conf. 7. per tot. & sunt antea deductum in causa Toletana Separationis Thori 20 Nouembris 1596. & in alia Bituntina Separationis 11. Februarij 1598. coram Domino meo Pamphilio.

2 Non obstat dixerunt, quod testes videntur ex aliquibus singulares, quia in hac materia testes singulares sufficiunt, licet enim sint discordes in actibus, seu in tempore, aut loco, omnes tamen conueniunt in probando scuitiam illi generis; vt latè deducit Aldobrand. in l. conf. 71. num. 6. & per tot. & in dictis de cōsignibus Toletanis, & Bituntinis Rota firmavit.

³ Hæc accedit conditio personæ ipsius Petri, quæ Dominiana nota est, quod sit, ut cum illa sit materia arbitraria ex latè deducta per Gabriel. conf. 161. lib. 8. nulla ratione visum fuit committere trepidantem vocem fragilitati cautionis, quod sepet fieri solet vbi tenetur latio personæ. c. litteras & ibi Abb. antiq. in fine. Anchar. in ultimo nomib. Imol. au. 10. Abb. num. 7. de test. poliar. cum alijs per Alodbrandin. d. conf. 71. per tot.

⁴ De validitate eiusdem sententiarum satis etiam consilare visum fuit ex quo in actis constat de iurisdictione, mandato, citatione, alijsque requisitis ad validitatem sententiarum, & regulare est ex reuocatione actuum probari validitatem sententiarum, ut fuit dictum in Mellanensi Studijs die 10. Martij 1535. coram Pamphilo.

⁵ Nec obstat quod dicebatur fuisse pronuntiationem post lapsum quadriennium à die obientæ restituta, onis in istudum, quia difficultas tollitur ex facto eum R. P. D. meus Decanus non pronuntiationem vigore commissionis de anno 1592 directæ Illustrissimo De meo Cardinali Blanchetto, tunc Rotæ Auditori, sed vigore alterius commissionis longe post emanatæ, in qua Sanctissimus mandavit R. P. D. Iusto, ut omni, & quæcunque appellatione remota cognoscatur super nullitate, & iniuria sententiarum Pimochir. Et ex his fuit conclusum pro confirmatione sententiarum Rotæ omnibus, quæ deducebantur super excessu in executione, de quo erit particulariter videndum.

REVERENDISSIMI D. SACRATI.

Bononiensium Bonorum. Asercurij 14. Iunij 1600.

ARGUMENTUM.

Alienatio seu venditio facta à decoctore antequam decoqueret, quando præiudicatur facta in fraudem creditorum.

S P M M A R I U M.

Decoctoris alienatio, seu venditio facta ante decoctionem per animum præiudicatur simulata, & in fraudem creditorum sic distinetur, nec tamen præiudicatur recipi probationem in contrarium, num. 1.

Simulationis præiudicatur excluditur ab effectu subsequente, num. 2.

Simulatio cuius causa cessante, cessat etiam præiudicatur simulatio, num. 3.

Alienatio facta à decoctore in voluntatem posteriorum creditorum præiudicatur etiam anterioribus, si bona fide facta sua, num. 4.

Fideiussor obligatus, ut principalis, & in solidum remanens obligatus, etiam quod contrahens, in quo fideiussor sit nullus, num. 6.

Fideiussoris obligatio non corrumpitur propter nullitatem contractus principalis nisi contrastratus fuerit nullus, ex defectu forme non autem materie, num. 6.

Contrahens quando est nullus, ex quo in illis resistit omnes etiam obligationes nullæ sunt, declaratur ut num. 7.

DECISIO CLVII.

¹ Vitaliæ per Cæsarum, & fratres de Ocellis mercatores Bononiensium ante illorum decoctionem facta quadam venditio bonorum habiliam Francisco Patulino cum pacto, quod totum, & integrum pretium solueretur certis creditoribus dictorum de Ocellis cui ven-

ditioni accessit D. Vincentius Bolognensis, ut principalis, principaliter, & in solidum sequitur post modicum tempus decoctione dictorum fractionem creditorum egerunt coram Iudice, & officialibus fori mercatores Bononiæ pro reuocatione dicti contractus in vim Statuti cap. 73. disponentis venditiones factas intra annum immediate præcedentem decoctionem, per officiales habendas esse pro simulatis, ac fraudulentis: nullum contrarium probatur, fuitque per dictos officiales lata sententia ad fauorem dictorum creditorum, causaque in gradu appellationis coram nobis. O anno in Rota introducta fuerit per eandem reuocata dicta sententia declarando venditionem fuisse validam, & quoniam Vincentium obligatum esse de suo proprio adimplere omnia contenta in instrumento venditionis, à qua sententia fuit per D. creditores, etiam per Bolognensium fideiussorem appellatum, & causa mihi esset nulla præiudicium dubium, An sententia Rotæ esset confirmanda, vel infirmanda, super quo utrique parte informante Domini pro confirmatione sententiarum utrique fuit parte respondentum moti ex eo, quod licet statutum præsumat tales alienationes simulatas, & factas in fraudem creditorum, tamen admiittit probationem in contrarium.

² Probationes autem in causa, de quo agitur ad exclusionem simulationis non deficiunt, & primo ex eo, quod constat illos, quibus nominantur fuerat destinata solutio, fuisse veros creditores, & quod iuxta formam contractus iam ceptæ ante distributionem ex effectu enim tubique bene arguitur ad exclusionem simulationis, Dec. conf. 401. in r. & sequ. Alba. conf. 9. num. 11. vers. tertia præsumptio.

³ Secundo, quia constat de vera obligatione non loquuti pro adimplendo edictis, quæ talis fuisse superflua, si contractus suo effectu debuiisset carere. Tercio, quia nulla habet apparet causæ simulandi, ex quo, nec res, nec preti apud venditorem erat remanens, quia simulatio non cessante, cessat simulatio, Bart. in conf. 65. i. ubi num. 1. verbi his præmissis, & fuit aliis deestum res quibus visum etiam fuit cessare fraudem, & creditum, si maxime quia venditor nullam sibi pretii partem referuissim, red totam creditoribus rogandam quaeruit.

⁴ Item, quia bona fuerunt vendita valde maiori pretio, quam ipsi creditores potuerunt inuenire, & propterea illis fuit melior quam inuenire, quæ eo modo pluribus poterat satisfieri, ex quibus etiam tollitur præiudicatur fraudis creditorum de sumpta ab excessu pretij, quia immo talis excessus reuoluit in utilitatem creditorum, & item quia accessit fideiussor Bolognensis, ex qua fortassecurus status illorum de Ocellis ad fauorem creditorum, & licet aliqui ex creditoribus prætendant se esse anteriores illis, quibus nominantur in instrumento venditionis fuerat destinata solutio, tamen de eo non constat, & quatenus constaret, non propterea videbatur aliquibus ex Dominis innare statutum, cum ex superius dictis constet de bona fide venditoris, nec possit dici illa venditio facta in fraudem creditorum, quæ illis inuenerunt tuit visis, dato quod aliquibus illis negligentioribus in petendo fuisse præiudicatur, ultra quod illis remanebat saluum ius actionis hypothecæ, vel super bonis, & ut dicebat vnus ex Dominis super pretio non adiace consumptum, ad tradita per Assid. dec. 190.

⁵ Stante igitur validitate sententiæ circa venditionem cessat obiectum, quod sit pro parte Domini Bolognensis, nempe illius obligationem per Cæsar. Proprii Farinac. H. 12. inquam

ram quam accessoriam venditionis invalida, fuisse nullam, ex reg. accessorium, de reg. iur. in 1.

- 6 Verum, & quatenus venditio fuisset nulla, adhuc existimabant Domini tenere obligationem Bolognensi, cum sit obligatus vii principaliter, & in solidum, Mohed. dec. 2. alia 23. vide fideiuss. & fuit dictum in hac eadem causa, quia obligatio fideiussoris non corrumpit nisi contractus fuerit nullus ex defectu formæ, non autem materiæ, Angel. in l. cum lex. num. 1. ff. de fideiuss. de iustis autem materiæ, quia bona vendita Pasqualino intra annum decoctionis fuerant à Sargio interdicta, & facit quia alienatio fuit prohibita tantum ad favorem creditorum, unde ipse, & non alius potest dare de nullitate, Cast. in d. l. cum lex. nu. 2. vers. sed si fuerit per alium.

- 7 Nec refutatur, quod quando contractus est nullus, quia ius ei restitit, omnes obligationes sint nullæ, l. cum principalis, de reg. iur. quia illud procedit, quando actus est nullus de iure communi secus de iure specialibus, & si is, ubi gloss. & Bald. C. de præd. in un. Grat. conf. fr. num. 2. lib. 1. Gabr. de claus. conclus. 40. num. 6.

L I T T E.

Romana Saluiani Interdicti. 23. Iunii 1600.

A R G V M E N T V M.

Fructus census extinguendo censu recipi non possunt sine labe usuraria, sed census non dicitur extinguendus, nisi cum effectu fuerit restituta fors principalis, & plura alia, quando census dicatur extinguitur.

S Y M M A R I U M.

Census ut extinguatur dicatur, requiritur actus retrosimilis,
num. 1.

Census non dicitur extinguendus, nisi restituta fors principalis,
num. 2.

Census non dicitur rursus constitutus, nisi intervenierit prædicti traditio, num. 3.

Census non dicitur extinguendus per relaxationem mandati etiam pro fors principalis, nisi cum effectu fors principalis restituta fuerit, num. 4.

Census dicitur extinguendus per restitutionem partis fors principalis, si mandatum suis relaxatum pro tota summa, num. 4.

Census extinguere est in potestate venditoris, non autem in potestate emptoris, num. 5.

Actus agentium non operantur ultra eorum intentionem, num. 6.

D E C I S I O, CLVIII.

- 1 **F**uit conclusum Censum non fuisse extinguam, quia ut extinguatur census in esse deductus, & perfectus, requiritur actus retrosimilis, l. 1. C. quando licet ab empt. disced. & tenetur Rota in vna Romana Censu apothecarum 26. Iunii 1574. coram po. me. Cardinali Lancellotto, & in Romana Censibus 13. Iunii 1589. coram po. me. Bubalo, & in alia Romana Censu 31. Maii 1596. coram Penia, qui actus retrosimilis, cum non intervenierit in causa isto, merito, &c.

- 2 Et quod actus retrosimilis Constitutioni non in-

terveniret ex eo clare apparet, quod nunquam fuit deinceps ad restitutionem preteritis censibus, causis preteritis traditis, vltra consensum partium, sicut de boni intertueri pro perfectione constitutionis censibus reg. in 5. præsumptum, in fine de empt. & vend. in l. 2. §. 1. & l. pacta conventa eodem, & expressæ causæ constitutione Pri V. ita etiam restitutio illius fuit necessaria, p. in vna dissolutione dicti censibus ad d. l. 1. C. quando licet ab empt. disced.

- 3 Nec obstat dixerit Dominus, quod fuerit relaxatum mandatum etiam pro restitutione fors principalis loco dampnorum, & mercede, & quod factum iudicis, factum partis reputetur, quia fuit respositum, quod per hoc non sequitur, quod emptori census fuerit restitutum prius, quo tamen restitutio fuit, ut dictum est necessaria p. dissolutione dicti censibus.

- 4 Nec obstat decisio alia facta in illa Romana Censu coram R. P. D. Pamphilio, quia eo in casu non tantum fuerat relaxatum mandatum pro fructibus, & restitutione fors principalis, sed & vltimus fuerat processum ad actualem restitutionem ipsius fors, seu partis illius, quo fit vi iure merito pro extinctione, & in casu quod fuerit pronuntiatio ratione individuitatis ipsius contractus, & partij eundem, tum etiam in casu, dum venditor census restituit emptori pretium, seu partem illam in necessarium antecedens, recedere voluisse videtur ad dicto contractum, illud si de acquire. possess. l. ad rem mobilem, & l. ad agens. ff. de procur.

- 5 Et ad illud notandum deducitur per informantes p. D. Septimio, quod iussu Procuratoris D. Martini Repaldi in executionem supradicti mandati relaxati pro fructibus, & fors principalis receperit scura 293. responsu fuit ea cessasse in causam fructuum d. census decursum, & non in causam fors principalis, ad quam restituendus, venditor census, data perfectione ipsius contractus, compelli minime poterit, obstantibus Constitutionibus Martini Calixti, & Pri V. de censibus, ex quarum iustitia clare constat in potestate quidem venditoris esse, se quandoque eximere à restitutione census, restituendo emptori sortem principalem, vna cum fructibus decursis, & non solatis, non autem esse in potestate ipsius emptoris recipere sortem ipsam, aut partem illam.

- 6 Et quod tollere videtur omnem difficultatem in isto casu est declaratio, quod partes ipse re adhuc integra fecerunt, quod videlicet mens eorum fuit, nunquam recedere à dicto contractus census, immo voluisse illud producere in suo esse, & elatum est actus agentium operari non debere, vltra eorum intentionem vulgaris iuribus.

- 7 Ad illud vero, quod census non poterit valide constitui super Palatio subiecto perpetuo fidei commissio, & expressæ prohibito alienari, alienationis etiam late sumpto vocabulo, fuit responsu non esse præteritis inspectionibus, ex quo dum agitur de extinctione, vel non extinctione alicuius actus ipse præsupponi debeat, cum non entis nullæ sint qualitates vulgaris iudicibus, &c.

ILL^{MI} D. CARD. LIS PAMPHILII.

Bonomiæ Censu, Lune 26. Iunii 1600.

A R G V M E N T V M.

Contractus census An vitietur in totum ex pacto soluendi fructus anticipare, & perceptione illorum in ipsa contractus census celebratione contra prohibitionem

Bullæ

Bullæ Pij V. An verò vitietur tantum pro illa parte solutionis anticipatæ, & in reliquis sustineatur.

S P M M A R I V M.

Solutio anticipata fructuum census solida in ipsomet contractu census contra prohibetur nem Constitutionis Pij V. An vitietur ipsum contractum. num. 1.

Nullum commissum circa ea, quæ sunt de forma substantiali contractus non vitiat totum contractum, dicto num. 1.

Solutiones fructuum anticipatæ, vel postulatæ non sunt de forma substantiali emptiois, & venditionis census, d. num. 1.

Expressio, vel ommissio eorum, quæ non sunt de forma substantiali contractus non remouet consensum contrahentium, nec facit contractum transire in aliam speciem contractus, d. num. 1.

Stare non prohibetur id, quod non tollitur, num. 2.

Prohibita Papæ contraclusus & solutio sub alia forma quàm illa sita non refertur ad pacta, quæ non sunt de forma substantiali, num. 2.

Relatio nunquam debet fieri ad omnia supra expressa si sit contra rectitudinem sermonis, aut rectitudinem iuris, & intentionis, num. 4.

Solutio fructuum non est proprie contractus: sed distractus in iustificationem, & exequutionem contractus sem facti, num. 5.

Fructus in contractibus census non emuntur, sed in percipiendi illos inhærentes rei super qua census imponitur, num. 6.

DECISIO CLIX.

C Vin in vltima propositione huius causæ fuisse resolutionem, quod Census iste non potest impugnari sub pretextu, quod pretium non fuisse integ. et solutum, fuit successu dubitatum. An talem vitia ex anticipata solutione fructuum vnius anni facta in ipso met contractu emptiois, & venditionis dicti census contra expressam prohibitionem Constitutionis Pij V. super forma creandi census, in qua huiusmodi anticipatæ solutiones fieri prohibentur, & DD. censine uni neque etiam ex hoc capite contractus census impugnari possit, moti principaliter ex illa distinctione communiter recepta, de qua per Doct. in cap. fin. de cond. appof. quæ inter sequenta est Rota in pluribus causis; & præsertim in illa Romana Casalís Turris Bubalaris, coram Decano 7. Nouembri 1575. quod vitium commissum circa ea, quæ non sunt de forma substantiali contractus non vitiat totum contractum, cum solutiones fructuum anticipatæ, vel postulatæ non sint de forma substantiali contractus emptiois, & venditionis census, quia illa expressio, vel ommissio non remouet consensum contrahentium à contractu census, nec facit illum contractum transire in aliam diuersam speciem, vt fuit considerata in prædicta Romana Casalís, & multi cumulari per Surd. conf. 242. num. 16. sed potius sit quid accidentale quod potest inesse, & abesse in ipso contractu census ad trad. per gloss. in l. pacta conuenta. ff. de eorah. empti. Geminio. vt circa. f. r. num. 13. de elect. in 6. Propterea visum fuit, quod huiusmodi anticipata solutio tanquam prohibita per dictam Constitutionem vitietur, non autem quod totum contractum vitiet.

2. Neque obstat quod idem Pius V. in prædicta Constitutione circa formam dixerit illam clausulam ad quam videtur reduci tota difficultas, videlicet contractus sub alia forma nullius esse, &

brando feneratorios ad iudicandum. Quia dicitur tunc DD. quod ista clausula non refert ad omnia supra dicta, sed tantum ad ea, quæ formam substantialem contractus respiciunt iuxta distinctionem supra dictam, quod probatur ex contextu ipsius Bullæ: Nam cum Papa improbaret nonnulla pacta particularia, vt in ipsis pacta continentia, & in si licuerit etiam. Erilla tantum pacta specialiter annullauerit, non autem totum contractum propter illa damnauerit colligitur, quod eius intentio fuit, quod reseruari, vel rescacatis illis pactis, reliqui contractus in suo robore remaneret, quia id quod non tollitur stare non prohibetur, l. laucimus. C. de testam. Si enim Papa voluisset, quod etiam per ista pacta per eum prohibita totus contractus corrueretur superfluum fuisset illa prohibitio particularis, quæ fit de singulis pactis, quia satis huic suæ intentioni satisfactum fuisset per supra dictam clausulam generalem in fine positam, quod contractus, sub alia forma celebrati censentur feneratorii.

3. Secundo considerabam Domini, quod Papa in dicta clausula generali respicit formam contractus ibi iustitia forma celebrati, sed forma respicit substantiam, non autem accidentia contractus, vt dictum est, ideo ista prohibitio non poterat referri ad pacta, quæ non erant de forma, vt est tex. inc. ecclesia vestra, il. a. vers. denique statutum, & ibi Abb. in 6. not. lib. m. 1. de elect.

4. Tertiò, hoc idem suadet, quia vt dicit Oldr. conf. 251. Relatio nunquam debet fieri ad omnia supra expressa si sit contra rectitudinem sermonis, & multo minus si sit contra rectitudinem iuris, & intentionis, sed si ista clausula esset ad istas anticipatas solutiones esset contra rectitudinem iuris, quia de iure non sunt prohibita, coniequeret etiam contra mentem ipsius Pij V. qui non est verisimile, quod voluisset iudicare feneratorium illum contractum, qui de iure non est talis, ideo satis est si ista anticipata solutio annulletur ratione nouæ prohibitionis absque eo, quod faciat etiam totum contractum feneratorium, vt sic etiam his commune minus corrigatur, quam fieri possit.

5. Quartò, considerabatur, quod in dicta clausula iudicentur feneratorij contractus. Sed solutio factum non est proprie contractus, sed potius sonat in distractum hoc est satisfactionem, & ex questionem contractus iam facti, & si talem extra ordinem nature supponit contractum præcedentem, & ideo non potest comprehendi sub hac clausula generali annullaria, quæ de contractu loquitur, ad l. habet, & ibi scribit de verb. signif. Arez. f. r. num. 11. in fin. de oblig.

6. Nò obstat, quod etiam perceptio fructuum dicitur de substantia contractus, & census ex eo, quod ipsi fructus sint res, quæ in huiusmodi contractu emuntur, quia in contractibus veli non emuntur fructus, sed in percipiendi illos inhærentes rei, super qua census imponitur sicut decimas de cubione vius fructus, Couar. var. resol. lib. 3. c. 2. lib. num. 4. Gabr. conf. 142. in principio lib. 2.

Cætera autem, quæ pro parte D. Lucatelli deducebantur videbantur tendere ad impugnandum decisionem, iam factam super integritate pretij, ideo nò indiget aliqua responsione, cum in prædicta decisione omnibus sufficienter satisfactum fuerit.

ILL. ^{MI} D. CARD. ^{LIS} LANCELOTTI
iunioris.

Portuensis Pensionis, Veneris 12. Ianuarij 1601.

ARGUMENTVM.

Testis de facto proprio deponenti, An
credatur, & quomodo probetur pos-
sessio exigendi pensionem.

SUMMARYM.

Testis de facto proprio deponere non creditur, num. 1.
Possessio exigendi pensionis probatur, num. 1.
Mandatum de solvendo sicut de illo non consistit concurrentibus
adminiculis presumitur, num. 2.
Testis tunc demum dicitur deponere de se exonerando, quan-
do si non solvisset, iterum solvere teneretur, num. 3.

DECISIO CLX.

Fuit dictum consistere de quasi possessione
exigendi D. Sanctes; nam quatenus Testis
deponit ipsum solvisset hanc pensionem de
ordine Cesaris, cui de facto proprio deponenti
multum est credendum, & cum quo concurrunt
alii Testes alter ipsius Cesaris, qui licet non probet
a qualem solutionem, tamen negari non
potest, quin magnum faciam adminiculum prae-
cedente praeteritum ipsa relictione pensionis,
& obligatione Cesaris, qui cum in iustitietis
dixerit mittere pecunias per se semelire passum,
praesupponit solvisset praeteritos, ex quibus ad ef-
fectum manutentionis satis visa fuit probari pos-
sessione, cum sufficientibus probationibus, iuxta
decis. Paleotti 14. & fuit dictum in causa Hispani-
lenis iuris vocandi 3. Junij 1583. eorum R. P. D.
Decano, & aliis iude,

2 Non obstat, quod non constat de mandato Ce-
saris, quia concurrentibus adminiculis praesumi-
tur mandatum de solvendo, & solvatur decisio
2. de caus. poss. & prop. in univ. & fuit resolu-
tum in causa Lucaria Pensionis 4. Ianuarij 1578.
eorum bon. mem. Cardinali Lancelotto. Non
obstat quod ille Testes sit affinis Sanctis, quia non
probat talis affinitas, propter quam ei non sit
danda fides. Nec placuit Dominus, quod ei non
sit credendum, cum agat de se exonerando, quod
tunc Testis dicitur agere de se exonerando, quod si
non solvisset, iterum solvere teneretur, & fuit
decisum in causa Foroliviensis pensionis 3. Apr.
lis 1582. eorum R. P. D. Penia, quod hic non in-
trat, cum D. Sanctes consistatur ubi factam fuisse
solutionem.

3 Quae dicuntur de confessione Cesaris in visio-
ne, quod pensionem non solvit, non nocet San-
ctes Pensionario non vocato, & tanto magis cum
ista confessio concernat propriam utilitatem ip-
sius confidentis. Non obstat temeritas per San-
ctem commissi, quia ultra quod fuit absolutus,
non tollit fidei alios probationibus. Deducta
circa confidentiam, & quod non remaneant cau-
pae pro Rectore concernant pensionem.

LITTE.

Bonomien. Bonorum de Ocellis, Veneris 26.
Ianuarij 1601.

ARGUMENTVM.

Transportatio actorum praesumitur inte-

gra, & neganti incumbit onus pro-
bandi.

SUMMARYM.

Expicienti de non integra transportatione actorum incumbit
onus probandi, cum illa de iudice à quo ad iudicem ad quod
integre transportata praesumatur, num. 1.
Transportatio actorum, An, & quando censetur integra
ex non exhibitione plarium actorum in alia causa soluta
per, num. 2.

DECISIO CLXI.

Fuit resolutum, non consistere de non inte-
gra transportatione actorum in casu, & ad
effectum, de quo agitur, qui est, ut senten-
tiae cum omni maturitate per Rotam lae tam-
quam nulla defectu dictae transportationis exe-
cutioni minime mittantur, iuxta tex. in l. 4. c. 6
demum. ff. de re iudic. & ratio decisionis fuit,
quia expicienti de non integra transportatione
incumbit onus probandi ipsam negatam, cum
alia transportatione actorum de iudice à quo ad
iudicem ad quem integre facta plimatur, Ayn.
consil. 35. num. 14. & fuit sepe sententia per Rotam
& signiter in illa Pignone Cappella 7. Junij 1596.
eorum me.

2 Nec ex eo quod pro parte Vincentij Bolognet-
ti, & liis consocium fuerunt exhibitae plura acta
facta coram Consilijs fori mercatorum Cui-
tatis Bononiensis, qui sententiam, quam Roa re-
vocandam censuit, protulerunt, potest dici con-
sistere de non integra transportatione, siquidem,
quia coram dictis Consilijs fori mercatorum
plura iudicia ex processu de partibus apparent
lucellus facta. Primum super decoctione Do-
minorum de Ocellis, quod fuit terminatum per
sententiam, qua praedicti iuxta formam statu-
tum huiusmodi, & condemnantur in pecuniam
fiscarum, ut in processu de partibus fol. 40. alie-
rum iudicium, & sic secundum, factum coram
eisdem Consilijs, fuit super liquidatione cre-
ditorum cuiusque persone praecedentis contra
bona & effectus dictorum decoctionum, in quo
lata fuit sententia canonizatoria plurium credi-
torum, de quo in processu de partibus fol. 64.
deinde apparet lata alia sententia, qua mediante
declinatione omnes alienationes bonorum stabili-
um factae per dictos de Ocellis infra annum an-
te eorum cessationem nullae, invalidae, fictitiae,
simulae, & in fraudem creditorum factae,
ut in processu de partibus fol. 66. & illa est sen-
tentia, quam Roa revocavit non simpliciter,
sed duntaxat respectu alienationis factae in D.
Paqualium, iuribus, & rationibus allegatis in
decisionibus in hac causa factis, quo fit, ut iure
merito Paqualium impugnanti hanc duntaxat
vitiam sententiam, in cuius executionem fuit
de facto prius possessione nonnullorum bono-
rum stabilium emptorum ab illis de Ocellis in-
fra annum ante eorum cessationem, non fuerit
necessaria transportatio actorum modo exhibi-
torum per Bolognetum, & liis consocios, quae
facta fuisse constat ex eodem processu in illis
prioribus iudiciis, in quibus respectu praedicti
Domini de Ocellis declarantur decocti, & con-
demnantur in pecuniam fiscarum, & credita
plurium praecedentium contra bona, & effec-
tus praedictorum decoctionum canonizantur,
cum appellans, vel dicens de nullitate, pronun-
ciati non teneatur de iure, nisi ad transporta-
tionem

tionem actorum iudicii sententiae, quam praesentia reuocari debere praedictum ad quem, & videre est ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 10. §. praeterea, & fuit saepe reuolucum in hoc Tribunali, &c.

I V S T I.

Elporensis Dissimulatio. Mercurij. 7.

February 1601.

A R G V M E N T V M.

Remissoria propter praesumptam calumnia non facile denegatur, quando sumus in materia profana, & non agitur de titulo beneficii.

S P M M A R I V M.

Remissoria ad examinandos testes datur in materia profana indistincte, non.

Remissoria propter praesumptam calumnia non facile denegatur, quando sumus in materia profana, & non agitur de titulo beneficii, non.

Remissoria non datur propter irrelevantiam articulo, non.

D E C I S I O C L X I I I.

- D** Omini voluerunt dari remissoria, quia sumus in materia profana, cum non agatur de titulo beneficii, Par. dec. 496. lib. 2. Sarn. super regula de subrog. quæst. 1. quo casu Rota solet dare remissoria indistincte, Verul. de cis. 86. lib. 3. Casar. de Grass. dec. 1. de dilat. & sine sum. Bar. dec. 201. lib. 1. quoniam non recipitur propter praesumptam calumnia facile denegatur remissoria, Aegid. dec. 624. in fine eo magis quia tendit ad eummodi, aem ex eo citius dantur.
- E**ritia concluditur, licet aliqui ex Dominis contradixerint propter irrelevantiæ articulo, quoniam etiam probata necessitate curæ animarum, non potest fieri dissimulatio sine consensu Capituli & iuris requiritur, ut fuit dictum in hac causa. Nec facere: siad Episcopum spectaret cura, quia ad hoc motum in eadem decisione fuerat responsum.

ILL. MR. D. CARD. LIS. MILLINI.

Parisiensis Status. Veneris 23. Martij 1601.

A R G V M E N T V M.

Testis, qui in secundo examine tenocavit primam depositionem etsi primam depositionem attendatur, Non tamen dicitur reus, si intergræ fides, & quid si tortus redit ad primum dictum? Testis affirmati fessum de posuisse non creditur in praedictum tertij.

S P M M A R I V M.

Testis qui in secundo examine tenocavit primam depositionem attendatur, quare secunda fides sit debeat, non.

Testis qui secunda loco examinatus deponit contra primum, quod primo loco deposuerat, & quare secunda fides sit debeat, non.

Testis de falso condemnatus, si postea examinatus in alia causa se nobis probat, eius tamen de positione facta ante eandem sententiam sustinetur, non.

Testis affirmati fessum de posuisse non creditur in praedictum tertij, non.

D E C I S I O C L X I I I.

- P** Ropoſuimus idem dubium aliis propositum, & reſoluimus, An Bernardinus Montanus, Ioannes de Vbernis, & Togninus Esanus testes examina, pro parte Dominorum de Raugonibus essent ita debilitati, ut eis non sit adhibenda fides, & domini dicunt, quod si contraria ex in dictis non obſtat, de quibus paricula riterage ur, isti testes pa. un. unanimitatem diminutionem, sed non sunt in totum reſoluiti.
- F**undamenta huius resolutionis fuerint eadem, quæ sunt deducta in alia decisione, quia in simplicibus terminis quæstionis Doct. cui dicto sit standum, quando testes reuocauerint primam dictam receptam opinio est, quod non tollatur in totum fides, primo dicto, sed remaneat solum debilitatum quoad fidem probationis, itur super eo non possit fundari sententia, ut per Gabriel de crim. consens. 29. num. 1. & 17. & istam opinionem sapienter Rota sequitur fuisse, sed videbatur Dominis, quod iste casus sit extra omnem difficultatem, & illius questionis, quia primum examen est solenne, & quæ citatione paratis, & reuocatio est informis, & sine citatione Dominorum de Raugonibus, quibus ex prima depositione erat usque, & postea isti testes recesserunt ad reuocationem primæ depositionis, confirmando primam cum interrogatoriis Dominorum de Raugonibus, & etiam adhibenda torura, & de in hoc casu non reperiuntur aliqui qui dicant, quod primo dicto sit adhibenda fides in totum, & cum materia sit arbitraria, & in hoc attendantur consuetudine, & verisimilitudines, ista omnia saltem reddunt turbidam reuocationem primæ depositionis, & inducunt animum Dominorum, ut isti testes non sint in totum repellendi, præsertim emergente depositione præcedenti istorum testimonium in Castro Varani, & modo reuocationis.
- N**on obſtat quod cum reuocatione primi dicti concurrat etiam sententia condemnatoria de falso de anno 1546. quia quatenus ista sententia deducitur ad effectum, quod officiar Raugonius etiam sint reſolutum, quod eos non afficiat, & ista de citatione præsupponitur in præſenti dispositione, & ideo non percutiunt hoc dubium, quæ dicuntur de defectu integri processus, & de scientia Comitum Ludouici.
- Q**uatenus vero deducitur ad effectum, quod ex ea testes sint effectus infames, & ideo eis non sit credendum, & neque ista sententia, neque alia de anno 1546. suffragantur D.D. de Pallacensis, quia sententia condemnatoria de falso solum inhabilitat respectu noui examinis, & non reddit nullum examen præcedens, Io. de Anan. in c. sapientiaris, num. 6. & ibi Auch. nu. 2. de heret. Abb. consilio 16. in fine libri, & tenet, Paul. de Castr. in l. 2. C. de fid. instum. & dicebant Domini, quod si sola reuocatio primi dicti non tollit fidem in totum testibus, neque debet tollere sententia condemnatoria, quando solum est fundata in ista reuocatione, & non iustificatur ex aliis falsis aliunde.

Decis. Proſpecti Farinacij.

H 3

Disin.

1. Distinctio verò, quæ fit per informantes inter condemnationem de falso per eisdem depositionem, vel diuersas non nititur, neque rationes neque authoritate Doctorum, quia Gabr. Avm. & Gramm. qui allegantur non tangunt istam distinctiorem.

2. Non obstant auctoritates Doctorem, quod creditur teli affirmati de falsum deposuisse, quia hoc non habet locum in præiudicium partis, cuius fuit quæstio ex prima depositione iuxta eandem opinionem Doctorem in huiusmodi, quam Rota sequitur. Et tanto magis cum concurrant reuocatio istius secundæ depositionis cum interrogatoriis & tortura, & alia adinueniunt, ut supra dictum fuit, &c.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

Romana Vintæ Luna 2. Aprilis. 1601.

ARGVMENTVM.

Deliberatio pignoris facta à Iudice pecunia non præsentem, nulla, & inualida est.

SYMMARIUM.

Pignori venditio facta à Iudice non præsentem pecunia nulla est, num. 1.

Forma omisso videt aliam ipse iure. num. 2. in fine.

Peritiam, oportet, imponit necessitatem, & excludit arbitrium Iudicis, num. 3.

Procurator continens ad vendendum præsentem pecunia non potest aliter vendere, & Iudex facere de prelo, num. 4.

DECISIO CLXIV.

1. D Omini non dubitatur venditionem, & deliberationem pignoris à Iudice factam non præsentem pecunia esse nullam, cum hoc sæpius in Rota fuisset firmatum, & præteritum in Tiburtina Cathri Sambuci 27. Ianu. ii. 1578. coram Sanctissimo, & in Fauensi, seu Imolensi Bonorum 25. Iunii 1593. coram R. P. D. Litta, & in alia Perusina Dotis 1. Iulii coram R. P. D. Penia. Cum enim in l. à diu. pio. §. sed si emptor, ff. de re iudic. in c. ibi traditis per DD. canatur, quod præsentem pecunia ad huiusmodi venditionem deueniri debeat, alias auferatur res ab emptore, perinde ac si venditio facta non esset, & necessario dicendum, venditionem, sine interuentu pecuniarum esse nullam, prout arguebatur in tempore, quo ipsa venditio celebratur, præsumitur pro forma inducenda, ita quod eius omisio viciet ipso iure. Bar. in l. vniuersa, sub no. 5. C. de prec. imprat. offit. Bald. in rubr. C. de re iud. vendit. nu. 1. Aret. cons. 69. nu. 2. Felyn. in c. cum debita. sub no. 4. vers. quar rum signum, de re iudic.

2. Non obstat quod Bart. in d. §. sed si emptor veli, hoc esse de consilio, quia eius dictum communiter non tenetur, & propterea in dicta Tiburtina Rota ab eo recessit expressè, repugnatum enim verbis illius Textus, dum dicit, oportet res pignori capias, &c. Verbum enim, oportet, excludit arbitrium Iudicis, l. verbum oportere, ff. de verb. signifi. & potius inducit necessitatem, gloss. in c. in verbo, oportet, de præscript. in 6. Franc. in l. oblatio, nu. 4. uel in consuet. eodem libro, & propterea. Alex. in d. §. sed si emptor, post nu. 5. & 6. Angel. col. 1. vers. in feta capiamur, Imol. in vlt. pot. lat. sub num. 7. vers. ratio quia prima vendi-

rio, & alii expresse dicunt Iudicem non posse vendere sine præsentem pecunia, doct. in l. Bald. in l. certa ratio. C. quando promitt. non est necesse.

3. Quod ubi lex tradit modum annullandi, quod annullatur non est ista forma nullum, sed debet culari, & annullari, non applicari, quia in §. sed si emptor, non datur modus annullandi venditionem, quia ipsi habetur pro non facta, sed dicitur, quod debet auferri res illi, cui est vendita, perinde ac si vendita non fuisset nec potest dici eorradus aliqui, ex Bald. per informantes allegatos, in l. ciuile, sub num. 2. de rei vend. quia Bald. loquitur in procuratore simpliciter ad vendendum constituto, & propterea secus est in procuratore, qui in mandatis habet, ne deat præsentem pecunia, dicit Salycet. ibi post num. 4. vers. primo casu, Roman. singul. 629. Vioc. de Her. in d. §. sed si prator, num. 11. Socin. iun. cons. 21. sub no. 1. vers. nec obstat lib. 3. Vnde arguendo à mandato hominis, ad mandatum legis, ad nor. in l. §. quia. ff. de iurid. om. iud. sicut procurator ad vendendum præsentem pecunia, si habendo fidem de pretio, vel aliter sine pecunia præsentem vendit, nulla est venditio, ita in Iudice dicendum, cui sub eadem forma à lege mandatur, ut procedat ad deliberationem pignoris, ex quibus remanet firma conclusio deliberationem pignoris, non præsentem pecunia factam esse nullam. An autem deliberatio, & venditio viciat, de qua agitur, possit dici facta præsentem pecunia, etiam particulariter videndum.

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} SERAPHINI.

Adiuncti. Status, Luna 2. Aprilis. 1601.

ARGVMENTVM.

Pax An, & quando comprehendat adherentes vtriusque partis, non facta expressa adherentium mentione, & quid si tantum fuerunt expressi adherentes vnius partis.

SYMMARIUM.

plura, similiter, inducit dissolutionem similem procedentem dissolutioni, nu. 3.

Transactio verba generalia restringuntur ad personas, & causas in eis nominatas comprehenduntur nu. 5.

Generalia verba, & indefinita comprehendunt omnes illos, ad quos negotium pertinet, quando sic iudicatur ex verisimilitudine dissolutionum, & ex subiecta materia, nu. 4.

Dictum etiam, ita ampliatum non autem restrictum, nu. 4.

Dispositio, loquens cum aliquo præsuppositum lacum non habet, nisi verificato præsupposito, de clau. vi. nu. 1.

Indefinita oratio nonnullam restringitur, quando inter vnum, & alium casum non potest reddi ratio diuersitatis, nu. 4.

Oratio distributiva intelligenda est singula singulis referenda, nu. 4. in fine.

Tax. & restrictio sunt diuersa, & de vna inferri non potest ad aliam, nu. 5. & no. 10. ubi contra, & declaratur, & no. 12.

Restriccio non dicitur fieri, sed comprehendit quidlibet verba sunt elata, & omnes casus continent, nu. 5.

Tax facta cum aliquo nunquam comprehendit adherentes non facta expressa adherentium mentione, nu. 3.

Tax comprehendit etiam adherentes, quando non est verificabile, quod passimur inueniunt adherentes à pace excludere, nu. 6. & no. 12.

Contractus recipiunt interpretationem à consuetudine, nu. 6. Pax debet esse mutua, & reciproca, & in ea æqualiter inter pacificos seruanda, nu. 7.

Par. tunc videtur non adhaerere, quando est facta ab alio quo iuramento transire habuerit veridictionem in eum, cum eo possit adire, num. 3.

Transitio est, perinde est, quod in actione proposita, venit tollens num. 10.

Translatio appellatio omnis conventio significatur, num. 10.

Tunc effectus sua abolitio iniuria, & reconciliatio sequitur, num. 11.

Tunc emendatio etiam adhaerere virtutis perit quando passiones promissum omnes, & singula in se habent obferuandis quod in ea de adhaerentibus prout tantum partis expressa fuit in mentis, num. 11.

Tunc non emendatio adhaerentibus, num. 15. Declara, 21. num. 17.

Adhaerentibus prout partis non possunt dici qui alteri parti inserviant, num. 15. Declara vi num. 10.

DECISIO CLXV.

Fuit mihi à Sanctissimo Domino Nostro Papa Clemente Octavo commissum, ut proponerem in Rota Publium. Praeposita sine veri praedicti fellonia per D. Marcum Pissolm Saxoni Dominum commissa contra D. Ducem Mutinensem Dominum ad dictum D. Marcum Pissolm fuisse comprehensum in capitulis initis inter Sedem Apostolicam, & dictum D. Ducem Mutinensem, aut si fuerit remissa fellonia. Nota est historia expeditionis susceptae à Sancta Sede Apostolica pro recuperatione Domini, & Statuerunt deusulorum ad praedictam Sedem per obitum lo. me. Ducis Alj. homi, orta deinde controuersia super iudicio Saxoni, inter Illustriss. D. Arcanum ad eum ex vna, & Serenissimum Ducem Mutinensem super successione dicti feudi.

Pregrediebatur Serenissimus Dux d. Marcum Pissolm commissis criminibus, eo quod adhaerent Sedi Apostolicae, & in huiusmodi disparari possent dubium: Nam illi fellonia ex aliquo alio capite fuit per d. Marcum commissa, quod non habet implicari adhaerentem Sedi Apostolicae, ea non tangit praedictam Sedem, neque capitula cum ea iura, quae non possunt trahi ad alias personas, quam ad fautores, & adhaerentes vtriusque partis alias non esset locus praesentis dubitationi. Accedendo itaque ad rem ipsam fuit per Dominos vnamiter conclusum D. Marcum comprehendendi sub dictis capitulis, quaremus incurrisset crimen felloniae ex eo, quod adhaerens Sedi Apostolicae. Et pro hac parte fuerunt condictae initia scriptae rationes. Primo, quia ex vi verborum contentorum in secundo capitulo, quae sic habent. *Et che similmente fuo assolui, & liberati i fautori, ministri, compleri, famulari, seguiti, & tutti gli altri, che fossero caduti in qual si voglia pena: Comprehenduntur manifeste adhaerentes, & rantur in eo si difficultas pro parte D. Ducis praerendentes hoc capitulum loqui de fautoribus, ministris, & complicibus, qui adhaerent partibus, non autem de his, qui adhaerent Sedi Apostolicae, & hoc plurimam ostendere conatur.*

Primo, quia hoc capitulum venit obsequiatur ad primum, in quo cauetur. *Et che il Signor Don Cesare fu assolto da tutte le censure, pene, &c. che fusse incasso per la sentenza, & per la scomunica contra di lui, & rimesso nel suo stato prelato egli, & li discendenti, & altri suoi, &c.* Unde in secundo capitulo subiungitur. *Et che similmente fuo assolui, &c.* Unde colligitur hoc capitulum loqui de personis eiusdem partis, quae fuerunt comprehensa in primo capitulo, & in incertena excommunicationis, ex quo

venit consequitur ad primum capitulum, & vtritur dictione, *similmente*, quae inducit dispositionem similem praecedenti. *Et similiter de eorum.* Clement. de hered. instit. l. 1. pro loc. Secundo, quia non potest dici D. Marcum comp. eadem in dicto capitulo, qui non comprehendebatur in sententia excommunicationis, neque in censuris fulminatis contra D. Carlem, & adhaerentes: Tertio, quia in translationibus verba quae sunt generalia restringuntur ad personas, & causas in eis nominatim comprehensas, l. si de certa, & ibi Bart. in fin. Angel. num. 1. Salyc. & Caste. num. 1. l. 1. num. 1. & 40. C. de translat. glof. in l. emptor. l. lucus, de pact. ex quibus concludendum est, quod secundum capitulum non posse intelligi nisi de adhaerentibus d. Caxaris.

Contrarium tamen censuerunt Domini ex eo, quod illa verba. *Et similmente fuo assolui, & liberati i fautori, &c.* Sunt impersonalia ter prolata, adeo, quod possunt comprehendere adhaerentes vtriusque partis, Unde succedit regula, l. si iustus legatus. §. qui margaritas. de leg. primo, quod quando mens venisimilis disponetis, & subiecta materia concurrunt cum verborum indistincta generalitate, tunc veniunt omnes illi, ad quos negotium pertinet potest, Ruyn. consil. 117. num. 4. & consil. 201. num. 10. lib. 1. facit tex. in l. 1. §. generaliter, de leg. praet. Quod autem subiecta materia proportionata sit, ita ut possit comprehendere dictum Marcum apparet, quia data eius fellonia incidit in poenas iuris communis, licet non incidisset in sententia excommunicationis, & hoc satis est ad hunc effectum, cum in capitulo dicatur, *che fossero caduti in qual si voglia pena*, quae verba comprehendunt etiam poenas iuris communis, & quod sequitur, *Amo da quelle, nelle quali è dichiarato essere incasso il Signor Don Cesare* Venit ampliatum, non autem enumeratum, vel restrictum, Bald. consil. 201. n. 1. & 4. lib. 3. & facit rex. in l. regula §. si licet de iur. & fact. ign. maxime cum maior addeat iur. exprimens liberationem adhaerentium Ducis, quo casu non habet locum regula, mancipia. C. de iur. singul. quod dispositio non habet locum, nisi verificetur praesuppositum, ut bene declarat Felyn. in cap. nonnulli, num. 14. versic. sed contra, de script. Curt. iun. consil. 114. num. 3. Alciat. in cap. nouum, num. 7. de iudic. & consil. 16. & 32. num. 8. tom. 1. lib. 2. & tanto magis hic habent locum, quia non potest assignari ratio diversitatis, ut potius comprehendantur adhaerentes Ducis, quam Sedis Apostolicae: Ideo verba illa, indehinc prolata non debent restringi, item lex, & ibi Arret. de testa. Cald. consil. de consang. & affin. Dec. consil. 5. num. 4. Roman. consil. 47. num. 8. qui loquitur de interminationis alias, sequetur abluendum, quod melius conditionis elenx, qui de iur. pacti, quam in iustitiam, & praesentiori adhaerent, & deinde mentio illa poenarum est intelligenda distributim singula singulis referendo, Abb. in ap. quibuidam, num. 6. de poen.

Neque obstat, quod veniunt in translatione, in qua sit stricta interpretatio, & non egreditur causas, & personas in ea expressas, ex deductis pro parte D. Caxaris, quia omnia nunc questionis ex citata per informantis An. sumus in contractu Pacis, An. vero in contractu translationis, quae dicuntur diuersa, & de vno non possit inferri ad aliud, ex consil. Socin. 99. num. 7. lib. 3. Parp. in l. 1. num. 96. C. de translat. fuit dictum nos non verari in materia extensionis de casu ad casum, nec de persona ad personam, Decij. Transp. Farinacj. H 4 sed

sed in materia comprehensionis, cum clare, & discretè in capitulis comprehendunt fautores, ministri, complices, familiares, & sequaces, quæ verba, manifestè, sonant in adhaerentibus, Ang. consil. 257. num. 5. Iacob. de S. Georgio de sequ. in verb. de adhaerentibus, num. 5. & 6. Felyn in rubr. de treg. & pac. nu. 1. & solum est questio de quibus adhaerentibus loquitur capitulum: nã quantum ad verba illa, æque, utrique parti propter convenientiam idcirco cessat quod allegatur ex Gome. in cap. ad Apostolicæ. num. 10. de re iud. in 6. Franc. ibidem num. 5. Anchor. 1. notab. Abb. in cap. primo. num. 29. & ibi Dec. num. 57. de post. præla. Arg. in l. que religiosis, de rei vendic. Iacob. de Sancto Georg. de feud. in verb. de adhaerentibus, num. 3. Hier. Gabr. consil. 182. num. 6. in princip. cum alijs per informantes alleg. qualia loquuntur in casu in quo nulla de adhaerentibus facta est mentio, qui non est casus notus, in quo de his fuit expressè actum, & ideo non est opus agere de quæstione illam, An mita Pace comprehendantur adhaerentes non facta de illis specifica mentione, neque discutere An sit vera distinctio, quæ assertur ex Ang. in d. l. que religiosis, quod aut pax est concepta in rem, vel in personam: nam isti casu adhaerentes sunt expressè nominari, & tantum est questio de quibus sint intelligenda capitula, & ita diluuntur ea, quæ contra primum fundamentum deducuntur.

Secundo, principaliter confirmatur hæc sententia augmento sumpto ab via patrisfamilias, non enim lolet Papa in similibus concordijs, & conventionibus ipsos sequaces, & adhaerentes præterminare, & exponere iniuriarum cum quibus pacificantur, ut probatur ex d. cap. ad Apostolicæ de heret. & re iudic. cum ibi not. per Innoc. Io. Andr. Monach. nu. 5. Gemm. nu. 16. Macl. Land. in tract. de pac. not. 21. Ang. l. que religiosis de rei vendic. Alex. add. ad Bart. in l. si convenit. la. secundum. 4. si nulla. de pign. actio. Abb. in c. 1. num. 28. de potest. præla. Ang. consil. 257. nu. 5. Marfil. sing. 405. & alios per informantes deductos, & eductos recipiunt interpretationem à consuetudine, l. quod si nolit. 9. quia ass. ius de edil. edil. l. semper in stipulationibus, & ibi Dec. de reg. iur. Roman. consil. 94. prope finem, ver. quartum. Riminald. sen. consil. 203. per tot. l. b. 2. & in specie in contractu Ecclesiæ. Alex. consil. 124. num. 3. lib. 5. Dec. ibi supra. num. 7. cum alijs.

Et hæc interpretatio amplectenda est, cum si minus in contractu pacificationis, cuius natura convenit, ut sit iuxta, & reciproca, Spec. de treg. & pac. num. 3. & per eam fit iniuriarum remissio, Bart. consil. 64. num. 2. Ang. consil. 261. num. 4. ver. si autem obligatio, & verisimile est de omnibus contrahentes sensisse, Bald. in c. 1. num. 17. ver. item Papa. de potest. præla. necnon etiam ratione æqualitatis servanda, quia id actum intelligitur, ut utrique parti æque consilium censeatur, Aym. consil. 133. num. 9. & 30. num. 4. & cum hoc in e. fieri debet, ut actum fuisse dicendum est, Aym. consil. 185. num. 9. ver. adeo in dubio, Crescent. decil. 2. de iure iur.

Postremo rationi tranquillitatis, quæ ex pace procuratur Petrin. Bel. quibus alleg. de restit. quia sunt à princ. num. 2. & hoc confirmatur ex eo quod in pace iniita per quælibet supremum Principem maxime habentem aliquam iurisdictionem in eum cum quo facit pacem adhaerentes supremi Principis compelluntur, l. ip. in rubr. de damn. infect. nu. 13. Nicol. Moron. tract. de treg. & pac. quest. 149. num. 8. & 9. Alciat. consil. 36. num. 3. tom. 1. lib. 3.

Ad evitandum hoc argumentum informantis ex aduerso contendunt allegata procedere posse in contractu pacificationis, sed non veritatem transactionis ab illa diuerfa ex consil. Socin. 99. nu. 7. lib. 1. & Purpur. supra alleg. & ad probandum hæc esse transactionem, non autem pacificationem de ducunt ita fuisse per partes vocatam, quarum assertioni standum est, Verum hoc non verificatur in facto: nam in dicto cap. in fin. quod allegant non dicitur transactio, quæ iniuriam dissolvit tanquam actus inchoatus à perficendo, cum tantum dici possit transactio post perfectionem actus, quam tractatus præcedere solet.

Verum hæc nominis quæstio parum videtur facere ad propositionem quæstionem, siue enim vocemus hæc capitulationes transactionem, siue pacem ad effectum de quo agitur, neque comprehensionis adhaerentium inueniunt isti tractatus hoc casu ipsidem iuribus Principis, ideo dicit Bart. in l. sub prætextu in princ. C. de transact. in transactione venire omnia, quæ sub actione proposita venire possunt, sed appellatione transactionis omnis consensio significatur, Bald. in l. cum hi in add. num. 7. de transact. & pax potest quodammodo dici transactio, ut per Purpur. in l. 1. num. 36. C. de transact. & habet vim transactionis, Gabr. consil. 182. num. 3. lib. 1. sed hic sumus extra difficultatem eompiendi adhaerentes, ut supra deducum fuit, & tantum agitur de quibus adhaerentibus interpretari debeamus præfata capitula. Et licet admittamus pacem differre à transactione, ut differunt diuersæ species, sub eodè genere comprehensionis, tamen non est absurdum, ut in multis conveniant maxime ubi agitur de interpretatione tantum verborum, in qua solet attendi verisimilis mens contrahentium, nec repugnant Socin. & Purpur. alleg. quia in eorum thesauri agebatur, An per inobedientiam transactionis diceretur pax rupta, quæ est materia potior, & restringibilis.

Nihilominus verum est hanc fuisse transactionem, & pacem, siue infirmam iniuriam, siue mediam, siue finem, concurrunt. n. ca. omnia, quæ requiruntur tam pro belli indictione, quam pro pace inchoanda. Nam in sententia lata contra d. Cariarum, ipse fuit declaratus rebellis, & hostis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, fueruntque liberati Vassalli à subiectione, mandando illis ut ab eis obedientia distraherent, & quod illum capitium facerent, vel vi, & armis expellerent, prohibendo tam Principibus, neci auxilium præstarent, quam alijs, ne ei operas suas locarent, & fuerunt concessa bona inimicorum occupantibus, quæ non nisi in bello fieri solent, Innoc. in cap. olim, primo, & ibi Hostien. & Card. de restit. spoliat. & licet in sententia daretur facultas puniendi infra duodecim dies. Tamen infra dictum tempus dict. Duc conuocavit milites, & auxilia, & præparabat se ad defensionem, donec consensu proprio Ecclesiæ aduersus eum expeditio suscepta esset, & arreptum iter veritas illius ditionem, & statum, ex quo postea agnita bona fide devenit ad capitulationes, & conventiones, de quibus agitur, & sic recessum tunc hinc inde à bellis apparuit, & remissa contumacia, & aboleta iniuria, & sequuta reconciliatio, quæ sunt veri effectus pacis, Specul. in tit. de treg. & pac. num. 3. Ang. & alij in l. 1. de pact. nam pro consequenda restitutione Ferrariz, & executione iustitiæ potius bellum indici, quod esse proprium bellum quando à supremo Principe denunciatur trad. Innoc. & alij in d. c. olim de restit. spoliat.

12. Neque restitutio conuenit magis contractui transactio, quam pacis: nam pro ea sequenda plerumque necesse est, ut male alia restituantur: ideo sicut recessus a lite iudiciali, vel controuersia extraiudiciali dicitur transactio, ita recessus a bello armato dicitur pax, & in hoc natura non discrepat inter se pax, & transactio, ut supra deducimus fuit. Disputatio uero, quæ excitatur per informatum super intellectu, d. ead apostolica non est necessaria, cum sit receptissima opinio Doctorum allegatorum Sedem Apostolicam non solere negligere suos adherentes, & eos non comprehendere in pacis transactionibus exponendo illos iniurijs, & vexationibus alterius partis, & ita practurum etiam inter alios Principes in pacem conuenientes, ut trad. Bald. in l. i. num. 7. C. de episcop. & clericis. Felyn. in rubric. de trega. & pag. num. 11.

13. Tertiò principaliter confirmatur ex instrumento confectio Fauentis, in quo post intercessionem capitulorum habentur hæc uerba, quæ pacta, & capitula, & omnia, & singula supradicta in præfenti instrumento cõtenta partes præfatæ promiserunt sibi inuicem, & vicissim attendere, & obseruare, ex quibus uerbis uideretur cessare omnis difficultas: nam si vicissim debent omnia, & singula obseruari, ergo vicissim censendi sunt absolui fautores, & adherentes utriusque partis, ut d. de mur. per. cap. 2. de ord. cogn. l. tubemus. C. de sacros. eccles. l. qui vicissim de cond. indeb. l. 1. C. de his, quibus ante aper. tab. l. si in l. Titia. §. si. nu. 2. & 3. de uerbor. obligat. Paris. conf. 97. num. 91. lib. 1. Beron. conf. 4. num. 1. lib. 1. Decian. conf. 14. num. 45. lib. 2. & hæc interpretatio est secundum propriam naturam pacificationis, ut supra deducimus est.

14. Quartò confirmatur eadem sententia, ex eo, quod nisi intelligamus secundum capitulum generaliter de omnibus adherentibus utriusque partis uideretur in ea parte esse superfluum: nam satis superque fuerat prouisum adherentibus d. Casaris per abolitionem contentam in primo capitulo in illis uerbis, *il signor don Cesare sia assoluto in forma amplissima da tutte le censure, & pene, & interessi, e danni, ne quali fusse incorso per la sentenza, & per la scomunica publicata contra di lui, & rimesso nel suo stato pristino egli, e la descendenti, & altri suoi, &c.* Cum enim absolutio habeat relationem ad sententiam, & ex communicationem, in qua comprehendebantur etiam adherentes fautores, & complices, consequens est etiam, ut dicamus sub illis uerbis, & altri suoi, uenire omnes comprehensos in dicta sententia, licet maioris declarationis causa, & ad inclusionem adherentium utriusque partis fuerit facta maior specificatio in dicto secundo capitulo.

15. Superest tantum respondere nonnullis, quæ ex aduerso deducuntur, & primo ad conf. Ang. 393. ex quo prætendunt informantes ex duplici capite d. Marcum non fuisse comprehensum in capitulis, Tum, quia ipse non poterat dici adherens Sedi Apostolicæ, cum aperte interiret D. Cafari, cum iynas, & idem non posset esse adherens utriusque partis. l. C. de furt. sub lata ergo materia, & subiecto tollitur etiam prædicatum, tum etiam quia ista adherentia sunt occulta, ita ut de ea non potuerit haberi notitia d. Casar, nec de ea cogitare, ut ibi per Angel. num. 3. versic. est enim multum aduertendum, & ideo non uidetur remissum quod non fuit cogitatum, Bald. in l. non dubium. col. 3. de leg. Afflic. de cit. 403. num. 5. Alex. conf. 13. in lib. 2. cum similib.

16. Verum ad primum tunc responsum præsupposita sine veri præiudicio Felionia d. Marci retulit:

tante ex intelligentia, quam habebat cum Sede Apostolica, etiam quod non posset strictè, & propter diu adhaerens iuxta opinionem Angel. nihilominus in generalitate uerborum illorum: *fauori, iudicari, compleri, famulari, sequari, & tutti gli altri, &c.* comprehenditur d. Marcus. prout in terminis tradit idem Angel. in consil. 17. num. 5. quod uideretur niti melioribus, & uigentijs rationibus.

17. Alterum, quod obicitur de ignorantia huius Felionis præfatis, non obstat, quia data uenerabilitate uerborum, sufficit saltem in genere fuisse de ea cogitatum. Bart. in l. se de certa. num. 4. & in lib. prætextu in prin. C. de transact. Alex. consil. 11. num. 15. lib. 2. Paris. cõf. 66. num. 18. lib. 1. Aym. conf. 227. num. 14. & 294. columna 4. versic. fed adhuc magis. Verum uoluisse partes etiam occultas adherentias, & complicitates remittere manifestè colligitur ex eodem capitulo 2. ibi *Et tutte le predette cose intendendo non solo di quelli, che fossero di ed iacosi, ma anche de i loro heredi in ciuile, & predette, &c. conuolui la translatione, &c.* quibus uerbis manifestè collatæ partes uoluisse remittere etiam occultas transactiones, & adherentias, cum non posset tunc temporis haberi notitiam eorum, quæ postea furura erant, & fieri prouiderent, quod eo magis dicendum cum sententia comprehendat expresse fautores, & complices occultos, adeo absolutio intelligenda de iisdem, qui in sententia erant comprehensum. Ex quibus concludimus in dictis capitulationibus dictum Marcum fuisse comprehensum.

ILLVST. D. CARDINALIS MILLINI,

Parmensi. Status. Lune 4. Iunij 1600.

A R G V M E N T V M.

De testibus sibi ipsis contrarijs quando, & quomodo concordari possint, & concordati probent, vel non.

S Y M M A R I V M.

Testis primo deponens de auditu, & postea de visu, non dicitur sibi ipsi contrarius, sed potest conciliari. num. 1.
Testis sibi ipsi contrarius in tempore potest concordari ex diuersitate temporis. num. 1.
Testis primo dicens se fuisse praefatum, & postea deponens de auditu dicitur sibi ipsi contrarius. num. 7.
Testes sibi ipsi contrarij repelluntur, etiam in non substantia libris quando reuocantur priorem depositum. num. 8.
Testes contrarij, quando iam suspensi, & examinati per extor. jam, nihil probant, etiam quod præfati fuerint se nolle recedere à prima depositione, nu. 9.

D E C I S I O N E CLXVI.

Postea quam Domini firmanunt in hac causa, quod Bernardinus Montanus, lo. de Viberis, & Togninus Fasianus testes examinati pro parte Dominorum de Rangonibus, licet patenter maximam diminutionem, tamen non erant in totum repellendi si contrarietates in dictis non obstabant propositi dubium. Ad adiunctas contrarietates, ita quod isti testes sint in totum repellendi, & Domini illud distinguunt in duas difficultates, Prima difficultas fuit an adiunctas contrarietates in dictis, quæ non possint conciliari, secunda difficultas fuit præsupposito, quod ad iunctas contrarietates, An sint tales, ita ut isti testes sint in totum repellendi.

Quan-

Quantum ad primam difficultatem depositionis Joannis de Vberis opponuntur duæ contrarietates, & primo dicitur, quod in primo examine super s. c. deponit quod ipse non vidit ostia proiecta, & in secundo examine super 17. cap. deponit quod vidit portas interram cecientes, huic contrarietati datur conciliatio per informantes pro Dominis de Rangombus, quod testis non vidit portas projectas in ipso a sua projectione, qui fuit de nocte, sed quod postea de die vidit portas projectas, prout deponit in secundo examine. Ista conciliatio non placuit Dominis, quia testis in primo examine deponit, quod licet ipse non viderit ostia projecta, tamē intellexit publice, quod homines loci Tibelli viderunt, & videre potuerunt ea projecta, & quod erat publica vox, & fama quod erant projecta propter raptum, & ideo cum testis affirmet non vidisse ostia projecta, & fundet solum suam depositionem in auditu publico, quod homines loci viderunt, non convenit ipsi adui projectionis de nocte, & tanto magis cum testis deponat, quod vicini non fuerunt auctores ad iuramentum.

Mouit etiam Dominos, quia agebatur de probando rapto Catherinæ, & cum ad istum effectum ista qualitas portarum cecientium esset magis momenti, si testes vidissent de die portas projectas non restringerent suam depositionem ad solum auditum, quod fuerant via projecta ad hominibus loci.

Alia opponitur contrarietas huic testi, quia in primo examine deponit de auditu, de actibus impudicis Bernardini cum Marthæ, & quod ipse nunquam vidit ipsum Bernardinum accedere ad Martham, nec ad eius domum, & tamen in secundo examine deponit vidisse actus impudicos Bernardini cum Marthæ in domo mariti ipsius Marthæ, ista contrarietas visa est Dominis posse conciliari, quia utrumque dictum potest stare cum in primo examine testis loquatur de accessu ad domum Marthæ, & in secundo de actibus impudicis in domo mariti Marthæ.

Tertio opponuntur tres contrarietates, ex quibus dux non placuerunt Dominis, quod enim primo dicitur, quod in primo examine deponit, quod vidit, & cognouit, & in sua domo comedit cum patre Catherinæ, & Marthæ, & in secundo examine dicit, quod illum vidit in Ciuitate Mediolani, & quod tunc audiuit, quod erat pater Catherinæ, & Marthæ, & quod aliter eum non cognouit, ista contrarietas potest conciliari ex diuersitate temporis, quia initium cognitionis potuit habere originem a simplici auditu in Ciuitate Mediolani, & tunc aliter eum non cognoscebat, sed postea successit huic habuit cognitionem peritiam etiam comedendo eum cum in domo sua, prout deponit in secundo examine.

Item alia contrarietas circa cognitionem carnalem, & actus inhonestos Bernardini cum Marthæ, potest etiam conciliari, cum possit verificari depositio testis in diuersis actibus tam tēpore quo associabat Bernardinum, quam postea dum Bernardinus erat in domo Marthæ.

Tertia, & vltima opponitur contrarietas, quia in primo examine super sexto deponit, quod fuit prætens de sequenti post raptum, quando Ioannes Petrus conuersus fuit cum Ioanne Francisco patre Bernardini de rapto vxoris, & tamen in secundo examine deponit solum de auditu de ista querela, & negat se aliud scire, nisi prout supra de posuit. Ista contrarietas secundum Dominos non potest conciliari, quia in utroque examine testis deponit de eadem querela post diem raptus,

& verba testis in secundo examine de visu, quæ ponderantur per informantes pro Dominis de Rangombus non concernunt istud factum querelæ de sequenti cum Ioanne Francisco, in quo consistit contrarietas, sed Ioannes Petrus deponit, quod vidit, & audiuit, quod Ioannes Petrus conuersus rebarur cum alijs de rapto vxoris.

Quantum ad secundam differenciam, Domini dicunt, quod cum fuerit resolutum circumscriptis contrarietatis istis testibus non esse adhibendam fidem, nisi cum maxima diminutione, nunc additis istis contrarietatibus sunt in totum repellendi, quia cum isti testes sint multi suspecti propter reuocationem primæ depositionis, vi vitium repellendi, quia cum isti testes sint multi suspecti in nobis substantialibus eo repellit glo. in c. causâs in verbo tempore, & ibi Innoc. Bald. & alijs de testibus, Malis in verbo, testis, quando est suspectus, & in ver. testis in vno dicit falsum, Grammat. conf. i. num. 8. & 9. & q. 18. 21. nu. 28. Natt. conf. 315. num. 11. & tanto magis cum istæ contrarietates sint multum considerabiles, & concernant ipsum factum raptus.

Non obstat propositio facta in secundo examine, quod non intendebant recedere à prima depositione, quia quando testes sunt suspecti, & sunt examinati per extensum ista cautela non suffragatur, Felyn. in c. cum in iura. sub num. 1. vers. facitur tamen de testibus. Tyb. Decian. resp. 48. num. 2. lib. 4. & sentit Flojan. in l. 1. num. 4. ff. de testib. & post eum, & alios quos citat Natt. in conf. 337. num. 11.

ILL^{MI} D. CARD. LIS PAMP HILI,

Iacobi Archidiaconatus. Lupe 23.

Iunij 1601.

ARGVMENTVM.

Collatio beneficij facta ab occulto excommunicato propter recursum ad Curiam Secularem An, & quando valeat ante sequutam declaratoriam.

S P M M A R I P M.

Tistorum multiplicatio datur in beneficiis, num. 1.

Tinui valit non excludit ex productione tituli inualidi

facti ab aduersario, num. 1.

Excommunicatus a seculari gestis ratione publici officij sustinetur ante declaratoriam, num. 2.

Recursum ad iudices Laicos non dicitur excommunicatus ante declaratoriam, nisi probeatur notum recursus, num.

3. & 4.

DECISIO CLXVII.

Consultui Dominos super expeditione huius causæ, ad quam impediendam Petrus opposuit de nullitate collationis Archidiaconi Iacobi facta Gaspari, ex eo quod Episcopus Iacobi qui contulerat propter quosdam recursum habitos ad Iudices Laicos excommunicatus erat. Et Dominos visum fuit non obstat, quia non agitur de canonizanda collatione Episcopi, quam Gaspar non produxit, neque allegat, iussit enim ei pro obtinenda absolutoria, Petrinum esse iustum titulum, & cum in beneficiis datur multi-

multiplicatio ritulorum, et postea electionem, de
gossif. prob. Rom. conf. 411. num. 7. Caffad.
decif. 3. in fin. de cau. poffeff. & promp. poffeff.
Galfar. vii reus, et poffeffor ad excludendum Pe-
tuum ad eam per non ius iur. l. fin. de rei vend.
l. qui accufare. C. de eden. se iurare poffibilitate
aliis ritibus validi, qui non excluditur ex produ-
tione rituli invalidi, quando prout hic est, fit
ad aduerfario, Caffad. decif. vltima fol. num. 7.
de procurat. & poffeff. decif. 3. de probat. v. fuit
decifum coram me. in cau. Cefaraugustana Pa-
trialis de Mella f. die 8. Nouembrii 1700.

Et tanto magis, quia illa nullitas DD. non placebat, quia Episcopus numquam fuerat de clara, sed semper exequatur quam ordinarius iuris distinctionem, et nonnullum ebit, geta ab occulto excommunicato ratione publici officii sublevari. Innoc. in c. veritatis, de dol. & contru. Dec. in c. ad probandum, de re iudic. Buttrici in cum dilectus in vlt. not. de conuict. Cassid. decis. i. num. 4. de prebend. & adess. extraxit Martini, de quap. Felyn. in c. ad proban. num. 3. & per Couat. in c. alma mater. qu. 1. §. sub num. 7. de senten. excom. in 6. & fuir. reuoluto in causa Burgen. Canonici sub die 17. Octobris 1536. coram bo. me. D. Giffio.

Neque obstat quod excommunicatio Bullæ in Cœna Domini fit notoria, quia sufficit quod non probetur notoritas recurfus ob quem excommunicatio imponitur, eum secundum de hæret. in 6. debet enim illa notoritas probari, cum multa dicantur notoria quod non sunt, c. consilium de appellat. Dec. cond. 402. i. b. num. 11. & 43. i. cum 27. in fin. Vbi quod requiritur ignorantia declaratoria super notorietate.

4 Nec plura aduersus deciso in causa Adfien-
noscitur, sub die 21. Iunii 1599. coram bo. mern.
D. Gupio, qui loquitur in terminis constitutionis
Pij. v. non conferendis beneficiis ad fauorem
coniangueuorum resignans, qui expresse sus-
spondit Episcopum a collatione beneficiorum, &
intra doctrina Vral. in elem. 1. §. qui, num. 18.
de stat. monac. & non applica. u. huic casu ubi nulla
impetitur suspensio, sed sola preta excommuni-
cationis, que non annulla: gella ratione publi-
ci officij, quando excommunicatus non est publice
denunciatus.

ILL. Mre D. CARD. L^{ts} LANCELLOTTI
junioris.

Romana Cambiarum. Luna 26.
Octobris 1601.

ARGVMENTVM.

Promissio Mercatoris de tenendo super cambijs pecunias alienas suo risico, & periculo est licita, & valida, & si non observetur, tenetur mercator ad damna, & interesse, & si non possit præcisè cogi ad tenendum dictas pecunias super cambijs.

S P M M A R I P M.

*Promissio, seu obligatio ad factum, obligat promittentem ad prae-
stare ad faciendum, sed tantum ad praestationem interesse.*
BUT. I.

Promissa de retinenda pecunia aliena super cambio absque periculo dantis pecunia valet, & si promittens non teneat dictas pecunias ad cambium, tenetur ad interesse, item, l. 1. & 4.

Transmissus fallitur cum iurisdictione, quando peragatur pro-
pius adimplere, num. 2.

DECISIO CLXVIII

Post factam resolutionem ad fauorem DD. de Ruspolis (sub die 4 Martii 1599. causa iterum ad instigam DD. Baldini, & eius filiorum) propostia die 15 Decembris anni preteritum pro eo, cui parte datur de prioritate contruentione Ruspilorum, ac inde opponitur ipsos tanquam primo contranem oceri, non posse dare de contruentione Domini Baldini nec nō incidere in poenam, li quis maior, fuit ad hoc restricta difficultas, quare particulariter dubitauit. An DD. de Ruspolis contrauenerint in non cambiando, & quamuis constaret ipsos uisus cambiasse integram summam scutorum 9000. Tamen Domini resolutione eos ad predictum effectum non ebrauuisse fundamentum resolutionis fuit, quia promissio Ruspolorum erat ad cambiando ad uiliteram DD. Baldini eorum relicto absque eo quod DD. Baldini periculum aliquod sentirent, & cum diligentia, quae eorum proprias pecunias cambiarent alias tenere uoluerunt ad omnia damna, & interesse: Ad id eo cum ista promissio de cambiando sit promissio facti non possunt cogi ad factum sed libitum ut predictum inreresset, li quis ab alio. final. sine re iudic. i. cum stipulatur (in mihi, & procul. §. si de verb. oblig. Anto. Gomez. qui aliqui citant. tom. 1. var. co. m. 334.

Nam Domini de Ruspolis non negant se teneri ad cambia, petinde ac si elia facta essent denigris rambis penitus pro eo solari pro fribus censum, & extinctione a die quo soluta fuerunt, unde cum huiusmodi interesse, nempe cambii, & recambia, iuceant loco facti promissi sufficiens pro implemento, & obsequantia contrahatur non possit considerari contrarium, Alex. in l. ci. proponas, la. secunda, num. 7. C. de pact. bene. Dec. con. 2. num. 8. quod multo fortius dicendum est in hoc casu, in quo Ruspoli debebant eorum periculo cambiari, porpter quod non subiecit se amissioni ioris principalis, potuerunt desistere in cambiando totam lumenam, vel eius partem solvendo tamen interesse D. Balduino petinde, ac si recambia cambi fuisset facta cum nihil interesset ex quo pro interesse haberi cadeas cambia, & recambia.

3 Nec obstat quod flante iuramento obligatio-
nis ad factum, non satisfaciatur prestando interesse,
quia iuramentum est potius post promissionem
interesse, nec fuit simpliciter promissum factum
cum iuramento, sed iuramentum refertur ad vt-
rum iam ad promissionem de cambiando, quā
ad interesse, & sic non impedit, quominus prae-
statio interesse dicatur impletum.

4 Neque obstat quod promissio interesse sit in clausula exequi: nam politis ad maiorem observantiam promissorum, quia non minus iurant Ruspolicum sint concepta, quod in euentum non observantiam tenentur ad interesse, quod cum principalis obligatio sit facti, cui satis sit prestando interesse, & ita concludimus, &c.

Alaceratū Hæreditatis. Luce 19. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
membris 1601.

ARGVMENTVM.

Originali scripturę testamenti standum est
potius, quàm exemplatę & transumptę
ex ea, & illa dicitur originalis scrip-
tura, quę primo loco scripta est.

S F M M A R I P M.

*Scriptura originalis dicitur illa, qua primo scripta fuit, ut
supra 1.
Testamentum originale, quando dicitur ab exemplo, &
transumptum standum est originali, & non transumpto,
supra 1.
Produs testamentum, illud censetur approbare, nam.*

DECISIO CLXIX.

Dominis placuit Instrumentum Testamen-
ti habens in margine apodillas manu Te-
statoris de quibus attestatur Notarius in
subscriptioe, hoc esse originale, & attenden-
dum, quia in alio Instrumento apodilla in corpore
Testamenti scripta reperitur. Vnde constat
primum esse scriptum originale. Secundum vero
esse exemplum, & scriptum exemplatum,
Bart. & Bald. in l. semperiorum 28. ff. de leg. Boer.
de l. 3. 12. num. 8. & ibidem Bart. dicit h. constare
vnum scripturam primum factam, & aliam inde
exemplatam, standum esse primę, & tanto magis
quia habemus vsum huius testamenti in iudicio
producti in Curia coram Auditore Camerę anno
Domini 1444. p. 6. sicut Testatoris, & pro
vocatione Capitanei Francisci Vici, & Lini Confor-
tio, quibus non parum firmitatem videtur ad-
dere huic Instrumento, ad trad. per glof. in c. de
reug. & pac. & ibi Doctor. Alex. conf. 132. lib. 1.
Et ita firmatum fuit, &c.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Romana Devis. Venetia 4. Decembris 1601.

ARGVMENTVM.

Simulatio contractus non presumitur, ex-
cluditurq; ex facti manifesta veritate,
præsertim cessante causa simulationis.

S F M M A R I P M.

*Presumptum mutare lites ex iudice deductis, num. 1.
Simulatio non presumitur, num. 1. & 2.
Mulier sine dote habere non presumitur, num. 1.
Doli probationes præsumenda sunt probationibus contra-
riis, num. 1.
Simulatio contractus arguitur ex manifeste facti contraria
veritate, num. 2.
Doli in dubio non presumitur, num. 4.
Instrumenta inter vna alteri inter se administrantur, num. 5.
Simulationis causa cessante, cessat ipsa simulatio, num. 5.
Simulatio non probatur per Testes patentes exceptiones,
num. 6.*

Lect alias fuisse resolutam constitutionem
doli factam per Dominos de Palatzeis
D. Porcie eorum iocoris de anno 1572. fuisse
simulatam, attamen, quia ex nouiter repertis
litteris multare propositum, e. nulli de elect. in 6.
cum aut in specie cumularis per Abbas. con-
f. 10. vbi. 1. Ideo ex vltimo deductis placuit
Dominis recedere a decisio, vltra enim iuris re-
gulas, quę faciunt pro Portia, nempe quod si-
mulatio non presumitur, l. quamuis, vbi not.
Bald. & Saly. l. si quis aliter vel sibi latere, Soc-
cin. conf. 213. num. 7. lib. 2. Et quod mulier non
presumitur rupsisse sine dote, Bald. conf. 102.
vbi. nam generalis consuetudo, vol. 4. cum
alio per Nari. conf. 581. num. 4. & 1. & quod in
dubio sunt præsumenda probationes, quę magis
fauent doli, Bald. nouell. tract. de dor. par. 91.
p. 1. 3. & 4.

Fuerunt considerata tria Instrumenta nouiter
producta per informantes pro Portia in quorum
primo continetur quardam concordia inter Pa-
tres Iesuitas & dictos fratres de Palatzeis oc-
casione venditionis cuiusdam domus, & inter alia,
quod dicti Patres soluant Portię secura 1500. li-
bi debita occasione doli, in qua est creditrix
vltima de anno 1572. ad effectum, ut ipsa cedat
dictis Patribus Iesuitis iura anteriora iura; In
secundo continetur numeratio d. pecuniarum, & que-
rantio eisdem Portię; tam erga Patres Iesuitas,
quàm erga suos fratres; Tertium continet
postulacionem cuiusdam censurę factam per Portiam
a iuris fratribus, cum eisdem pecuniis, ex quibus,
tunc manifesto constat de solacione d. do-
tis, & sic se effecutione contractus excluditur
omnis simulatio, Bald. in l. & qui, in fin. C. de
dist. 1. pign. Dec. conf. 365. num. 10. Moheld.
de l. 1. num. 6. de confessione, & bene in pro-
positis; numeratur Cracera conf. 145. num. 7. quę
sequitur Kim. l. iud. conf. 35. num. 20.

Non obstat si dicatur etiam hæc sua Instrumen-
ta fuisse simulata inter Portiam, & fratres ad
erubendas pecunias & manibus Iesuitarum reca-
sandum solvere sine debitis cautionibus, quia
responderetur non probari talem simulationem,
nec præsumi, ex Bald. Saly. & aliis supra alleg.
Et eo minus hoc casu, quod simulatio esset doli
sola nempe in fraudem Iesuitarum solacionum
Portię ad effectum acquiescendi illius anteriora
iura, etiam acquisitionem non fecissent, si erudum
Portię fuisse scitum. Vnde talis circum-
uentionis, & doli presumptio multo magis, ces-
sare debet, l. quorques. §. quæ dolo. ff. de probat. l.
dolum C. de dolo.

Item quia adiunct tria Instrumenta, quorum
vnum alteri administratur, Mandell. conf. 9.
num. 31. & seqq. & quia in vltimo Instrumen-
to confessio inter Portiam, & fratres, cessat om-
nis causa simulandi, & consequenter excludit
omnis simulatio, ad Bart. conf. 61. num. 4. in-
clp. Ferrus Nicolai, quem Dominus passim se-
quuti fuerunt, vi patet ex relatis per Becce. conf.
52. num. 26.

Non obstant Testes deponentes de simulatione
doli, de quibus in alia deciditur, quia conueni-
untur de mendacio ex prædictis, & parantur
plures exceptiones, de quibus hic late per in-
formantes pro Portia, ex quibus pro non simu-
latione fuit resolutum.

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} PAMPHILI.

*Firmana Iurispatronatus. Lune 28,
Iannarij 1602.*

ARGVMENTVM.

De filio nato ex coniugata quod presumitur conceptus ex marito habitante cū vxore, etiā quod constet vxorem adulterij commisisse.

S P M M A R I F M.

Filius natus ex muliere coniugata, presumitur conceptus ex marito habitante cum ea, etiam quod vxor adulterium commiserit, num. 1.

Filius quod sit natus ex adulterio, & non conceptus ex marito probatur presumptionibus, num. 2. Vbi ponderant aliquę coniecturę.

Libri baptisimi probat, quis natus fuerit pater pueri baptizati, num. 3.

Mandatum procuratoris probatur coniecturis, vt puta ex productione processuum, ex solutione registri, & aliorum instrumentorum, num. 4.

Mandatum non solet admitti in Rota post sententiam cum ratificatione gestorum, num. 5.

DECISIO CLXXI.

Firmiter resolutum pro confirmatione sententiarum, eius enim iustitia satis ostenditur ex decisione Domini mei Cocchini, quę placeuit Dominis, eo enim ipso, quod tempore conceptionis Ligotiz, Ioanna eius mater habebat virum, qui cum ea cohabitabat, & ad eam liberum habebat accessum, subintrat vehemens iuris presumptio, quod fuerit concepta ex marito, etiam, quod mater adulterium commiserit, l. miles. §. defuncto. ff. de adulter. & ad omnes in cap. per tuas de probat. latē Parisi. conf. 10. col. i. cum seq. lib. 2, cum aliis in decisione allegatis.

Et quāuis ab hac decisione, quę iuris tantum est, recedatur etiam ex contrariis presumptionibus, & coniecturis, dummodo vigentiores sint, Couarin. epit. part. 1. cap. 8. §. 3. nu. 4. & tenuit Rota, vt per Sarnen. de annal. quę est 58. A. chill. decis. 1. qui fit sint legat. Crescent. deci. 1. eod. tit. & apud bon. mem. Bubalum in causa Romana domus de Palcoitis 26. Martij, & 16. Iunii 1586. Tamen in hoc casu istę coniecturę saltem vigentes non adiunguntur, actus enim dotationis Ligotiz conuenit etiam extraneo, & non concludit filiationem, prout nec etiam institutio mariti ipsius Ligotiz, præsertim, quia in hoc casu presumptio d. §. defuncto coadiuuatur ex eo, quod tempore conceptionis, maritus non cum altera, sed cohabitabat cū sua vxore abiq. eo, quod probetur aliqua eius inhabilitas, vel impotencia, Parisi. post alios in d. conf. 10. num. 5. A. chill. d. decis. 1.

Et quod inagis est ligotia in libro baptisimi reperitur adnotata vti filia mariti, quod nullū ponderat A. chill. d. decis. 1. presumitur enim id adnotatum ex relatione tunc a parentibus habita, quicquid nunc afferat Parochus, cui vti vnico contra suam adnotationem non est credendum.

Non obstat præsentia nullitas, quę deducitur ex defectu mandati illius, qui causam egit pro Leand.

dro: quia iuxta consilium Dec. 16. (sepius in Rota approbatum, probatur etiam ex coniecturis, quę hic satis colliguntur ex productione processuum de partibus qui verisimiliter habuit sunt ab ipso principali, concurrente solutione registri, & aliis pluribus impensis, vna cum multis actibus positus Obreni sententię scientię, & nō contradicente Leandro, Cassad. decis. 3. sub num. 4. & s. de procur.

Et tanto magis expresse cum ante sententiam sepius accesserit ad officium Notarij, & ad maiorem cautelam, mandatum etiam expressum daret in personam Vincentij, id est in cura notarij ob absentiam substituti non fuerit extensum, nisi post terminum tenum ad sententiam in vltimis quatuor diebus ante tamen quam sententia publicaretur, quod etiā forsan si opus esset iussiceret, cū cesseratque claudicationis iudicij, ob quam non solet admitti mandatum post sententiam cum ratificatione gestorum, iuxta de decis. 1. de procurat. in antiquo.

Non obstant quę dicuntur de mala observatione terminorum substitutionum, quia ex innocentiana iussu, quod fuerint reuocati in actu sententię, prout nec etiam obstat, quod dicitur de iudicaria. §. sententię Vicarij Firmani, quia hodie est detecta illius iniustitia ex eisdem actibus, & sic cessat res iudicata.

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} MILLINI.

Parum Status. 18. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Depositio testis cum dictione, in circa, aliquando extenditur ad tres vel quatuor annos, arbitrio Iudicis, concurrentibus tamen coniecturis, & verisimilitudinibus, & subiecta materia, & alijs de exceptionibus dandis testibus.

S P M M A R I F M.

Arbitrio Iudicis, quamuis remittatur ad quod tempus referat debeat depositio testis deponentis cum dictione, in circa, & aliquando tres vel quatuor anni conueniunt, etiam ad hunc effectum attendenda sunt coniecturę, & verisimilitudines, & subiecta materia, num. 1.

Testis non represso super interrogatorijs omisus non creditur, concurrente præsertim protestatione, A. num. 1.

Testis vili non probatur, num. 2.

Testis vassallus probat pro Domino, d. l. num. 2. vbi quod hoc procedit etiam, quod tempore examinis se gereret pro vassallo.

DECISIO CLXXII.

Domini concluderunt non esse recipiendū a decisio, quod Gabrieli de Merlis non sit adhibenda fides propter ea, quę de nouo deducuntur, quia subiecit fundamenta decisionis tam respectu contrarietatum in dictis, quam exceptionum in persona, propter quas est repellitur in totum, vt fuit tenum in hac causa, & laxius resolutum in alijs, contrarietates enim tam in alia, quam in ista positione deductę sunt plures, clarę, & inexcusabiles, nec secundum Cimos possum saluari per illam dictionem, in circa, quia quamuis remittatur arbitrio Iudicis, ad quod

quod tempus referri possit depositio testis dependentis cum hac dictione, & aliquando fuerint additi vigore huius dictionis tres vel quatuor anni, vt bene deducunt informati: pro Dominis de Rangonibus, tamen ad istum effectum possint attendenda coniectura, verisimilitudines, prae-
sumptiones, & materia subiecta, vt per Angel. in consil. 127. & cum depositio istius testis reddatur motu suspecta, quia est persona vilis, & subditus Dominorum de Rangonibus, & contrarietates iurantes plures, & consistunt in facto proprio ipsius, qui antea per plures mentes cogitauerat super isto examine, & ideo est multum inuicissimile, quod scilicet errauerit in tempore tam considerabili, videbatur Dominis eius dictum non posse extendi ad tantum tempus pro saluanda istius depositione, & tanto magis, cum in toto examine semper vfus fuerit hac cautela ad effectum, vt eius depositio possit saluari a contrarie a. e. & in ista dubietate mouet etiam maxime Dominos, quod fuerint omnia diuersa interrogatoria, & in specie super confessione & communione, in quo casu non solet adhiberi testes, nisi repetatur super interrogatoriis omnis, praeterim concurrens protestatione, Accoramb. decis. 49. lib. 1.

- * Similiter remanet exceptiones in persona, quod Gabriel erat solitus viuere in itinere alieno vti mercenarius, & aliquando etiam exerceat cauponam, & ideo non potest dubitari de vilitate eius personae. Alia autem qualitas, quod esset vassallus non potest reuocari in dubium, quia quod eius facultates consistunt in illa parte Castri Tibelli, quam Ludouicus habebat in locacionem a Camera Apostolica, tamen cum locatio esset facta cum introitu, & mixto impendio sufficit ad istum effectum, quod tempore examinis Ludouicus haberet exercitum, & mixtum imperium, quia in hoc casu militat eadem ratio suspitionis, & timoris, & hoc maxime dicendum est, quia iste testis de tempore examinis se habebat pro vassallo, & cum deponat de re, quae pendet ab eius estimatione, standum est eius opinioni, si isqui putat, & ibi Ias. & alij de acquir. hered.

- * Non obstat commissio, quod adhibeatur fides testibus examinatis cum interrogatoriis, quia eorum fides fuit remissa arbitrio, cui in hoc casu non est locus, quia concurrunt exceptiones in personam, & quia fuerunt omnia interrogatoria, vt supra dictum fuit, concluditur standum esse in decis. quod iste testis sit repellendus in totum.

L I T T A E,

Ad solanensem Pecuniaria. Mercurij 27.

Martij 1602.

A R G V M E N T V M.

Cambia & recambia, vt licite debeantur mercatori creditori absque yfurarum labe, quae requirantur,

S Y M M A R I U M.

Cambia, & recambia, vt mercatori propter retardationem debitoris solutionem debeantur, requirunt, vt creditor habeat hanc facultatem a debitore sumendi pecuniam ad recambium, & recambium, esse non habet, quod non possit ad cambium, & recambium sumere, nisi praemissa

protestatione & intimatione debitoris, num. 1.

Cambia, & recambia ad hoc vt creditor i debitor licite soluantur, debet plene constare, quod idem creditor accepit in hanc causam pecuniam ad cambium, pleneq; debitoris notificauerit, num. 2. & num. 3.

Cambia non dicuntur licita, nisi constet de litris cambij, transfusus ad iudicium in casum de biuersis, num. 3.

Cambia vbi sunt illicita non debentur, etiam quod debitor de illis se debitorem fecerit, num. 4.

Affertioni parium non statim in prohibitis, num. 4.

D E C I S I O C L X X I I I.

- D**ebitarum fuit. An constet pecunias de quibus agitur, fuisse vel non fuisse capias ad cambium & recambium, in casu & ad effectum de quo agitur, qui est, vt pro dictis cambiis & recambiis poterit de iure D. Constantinus magnus constituere debitor societatis alias cantantis sub nomine de Annonis, & Bianchis, & hodie de Verganis, & post maximam consummationem illorum de Verganis in informando pro negatua fuit resolutum informantibus dumtaxat Procuratore, & Aduocatus D. Constantini, & ea ratio nemoti fuerunt Dominis, quia vt debeantur cambia & recambia mercatori propter retardationem solutionem pecuniarum sibi debitarum plura requiruntur. Primum est, quod vbi creditor non habeat facultatem a debitore in casum morae accipiendi pecunias sibi debitas ad cambium, & recambium damno ipsius debitoris non possit id facere, nisi praemissa protestatione & intimatione de hoc ipso debitori.

- * Secundum est, vt utroque in casu cum effectu, & realiter dictae pecuniae per creditorem acciperentur in dictam causam ad cambium, idque notificetur ipsi debitori ad effectum, vt certo sciat debitum meum iam esse solutum, & vbi veli valeat se liberare a futuris, soluendo quod debet, vbi fuit resolutum in illa Romana Pecuniaria de Laberij 7. Aprilis 1551. coram bon. mem. Camerucio in illa Romana Vineae de Brunis 1. Decembris 1591. coram bon. mem. Orano, & in illa Romana Cambiorum de Gradis 15. Maij 1591 coram R. P. D. meo Millino, & eadem coram me in Romana Pecuniaria 15. Decembris 1599. & licet in hoc casu ex conuentione parium, de qua in summario iurium num. 1. constet de facultate concessa creditoribus accipiendi pecunias debitas per Dominum Constantinum, & fratrem, ad cambium & recambium vsque ad integram solutionem debiti eorum, non tamen constat quod verè & realiter pecuniae praedictae fuerint ad cambium & recambium in ipsam causam expressim accepit, ipsique debitores de praedictis certiorati, prout requiritur videatur, ad effectum de quo supra.

- * Immo cum ex resolutione processus de partibus, per quam solet probari negatua, non constet de litris cambij in dictam causam, & quod licet verè animilla fuerint ad nundinas, prout requiritur, ad effectum, vt constare dicatur de ipsis cambiis licitis secundum Lup. in tract. de vfur. consulti. 3. §. 2. nu. 21. & praesupponit Ro. a Genue decis. 17. num. 11. & quod magis expressè declaratur in Cōstitutione Pij Quinti, Ideo & c.

- * Nec facit, quod in solidationibus factis inter partes fuerint admissa cambia, & recambia, de quibus agitur, siquidem, quia in prohibitis non est standum assertioni parium, ne in eorum potestate sit facere licitum, quod alias illicitum est, Bart. in l. si forte. ff. de Castr. pecul. Ias. in l. si donat. C. de collat. cum mille similibus, & quia plurimum Chri:

Christianæ, Reipublicæ condita, ne hoc modo aperiantur via fraudibus, & viciariis prauitatis, quæ omni iure prohibita est auri. ad hanc cum ibi notari per glossas & sententias. C. de viur. & c. 1. & per totum titulum ext. cod.

3. Accedit quod ex partibus debiti ipsius Constantini, de quibus in summatum nota non potest colligi, quod in rei veritate pecunia per eum debita fuerit cambiata, sed potius, quod dictum debitum fuerit in dictam autem habita ratione cambiorum, quod communiter fiebat per punditas Bisenzoni. Et quod res ita se habeat non pauca arguitur ex denegatione exhibitionis librorum dictæ societatis, in quibus per mercatores solent omnia diligenter annotari, maxime cum impedimentum respectu exhibitionis causatum, ut pratenditur à Senatore Mediolanensi presumatur procurari ab ipsis Verganis quorum interesse appareat dictam cambiam esse minus realem ad lex. in l. 1. §. sed & si quis C. de latin. liberr. toll. cum alijs hic latius deductis per informantes, ex quibus fuit infolatum ut supra.

ILL.^{MI} D. CARD.^{LSI} PAMPHILII.

Leodiensis Canoniciatus, Veneris 19. Aprilis 1601.

ARGUMENTUM.

Collatio Canoniciatus facta illegitimo non valet sine dispensatione, quæ ut dispensatio proficiat qualis esse debeat.

S Y M M A R I U M.

- Dispensatio facta clerico illegitimo, non prodest dispensato excepto ante matrimonium. Et de tempore, quo inter parentes coexistit non potest matrimonium, num. 1.*
Promissio verbum nuptiarum respicit futurum, quam præsentis interpretatur, num. 2.
Promissio de vendendo non est venditio, num. 3.
Ratificare non est necesse contrarium, qui iam perfectus est, num. 3.
Sponsalia, & non matrimonium censentur contracta per verba de futuro, num. 3.
Contrahens non dicitur perfectus, qui dependet non à sola voluntate contrahentis, sed à voluntate alterius, num. 3.
Presbyteri si de iure administrant super sponsalibus coram iusto contractus credendum est, num. 6.

DECISIO CLXXIV.

1. **D**omini dixerunt confirmandam esse sententiam Rotaalem ad fauorem D. Gottifredi Rarche latam non obstantibus in contrarium adductis pro parte Ioannis. Non obstat prorsus iuxta Canoniciatus facta Ioanni, quia non iuxta ipsum illegitimum, & dispensatio comprehendit tantum prolem susceptam in figura matrimonij, Ancha. c. 60. §. 4. & seq. Put. dec. 43. l. 1. lib. 2. Thom. de Tan. dec. 7. r. & sic non suffragatur Ioanni, qui natus, & conceptus erat ante matrimonium, & de tempore, quo inter parentes coexistit non poterat propter concubinatum matrimonij cum patre, Anton. de Butrio in c. ranta, & ibi Abb. num. 14. Præpositus in §. quest. qui fil. tit. legit. & latius deductum fuit in hac causa sub die 23. Februarii anni præteriti coram R. P. D. meo Ludouico.

2. Nec verum est, quod adfuerit aliud matrimonium de anno 1580. & non probatur ex attestatione presbyteri, quæ datur, quia ipse non refert

prædicta verba contrahentium, ut comprehendere possit, quod ipsi inter se promiserint, sed solum dicit ab illis se rogatum esse, ut audiret eorum promissiones matrimoniales, quas adinuenit faciebant, quod potius probat sponsalia de futuro, quæ matrimonium de præsentibus. Alex. conf. 1. §. 2. num. 1. lib. 3. præteritum, quia verbum, promitto, ex sui natura magis importat futurum, quam præsentis. l. si me, & Trium. l. si cert. per. & ideo vulgatum est, promissionem de vendendo non esse venditionem. l. si quis stipulatus fuerit Stichum §. finalis. de verb. obligat. cum alijs per Tirac. de retract. conuent. in fine. num. 41. cum seq.

3. Hoc etiam colligitur ex promissione ratificandi huiusmodi matrimonij cum rubro sigillo, id est cum licentia Ordinarij, cuiusquam fieri poterit, quia opus non esset, si matrimonium de presenti contractum fuisset: nam contractus perfectus nullam expectat ratificationem cap. à nobis de dispens. impub. cum vulgat. & ideo cum verba supradicta non recipiant executionem matrimonij, quæ collata fuit in tempus obirent rubri sigilli, sed font de futuro, & quoad dispensationem, & quoad executionem, sponsalia tantum de futuro non autem matrimonium de presenti important iuxta doctrinam Anton. de Butrio in c. ex parte. sub num. 1. verum quando verba de sponsalibus, & in c. ex literis. l. primo. ubi num. 9. & ibi Abb. sub num. 5. eodem in titulo, Siluest. in verbo, matrimonium l. secundo. quæst. 9. Ang. de Calais in eodem verbo. num. 4. Tabern. quæst. 9. Bisan. in eodem verbo. num. 3. Covar. in eyn. super 4. par. c. 1. §. 1. nu. 4. & tenuit Rota in causa Rugini Matrimonij 10. Nouemb. 1577. coram Robultero, & in alia Valentina matrimonij 21. Maij 1578. coram Sancti Iulij, ubi enim verba non denotant executionem, sed initium actus, namque inducunt dispensationem de presenti, sed illam continent in futurum, etiam quod actus dependeat à sola voluntate loquentis cum actus non sit perfectus.
4. Et tamen magis in hoc casu illæ promissiones matrimoniales non dependebant à libera voluntate promittentis, sed à permissione, seu dispensatione superioris, & sic illis non potuit induci matrimonium de presenti. Doct. in d. c. ex literis. Siluest. & Ang. & ibi adde. in locis supra allegatis, ultra quod ille presbyter coram quo fuerunt factæ dictæ promissiones, non erat proprius parochus contrahentium, qui potuisset interuenire matrimonio de presenti, iuxta decreta Concilij Tridentini de actus declarantur à potestate.

5. Accedit quod post promissiones prædictas de anno 1599. obtenta fuit sententia ab Ordinario, in qua ipsi contrahentes assensum, quod desiderant contrahere matrimonium, & in ea mādatur eidem presbytero, qui banno vno in sacre Ecclesiæ proclamato reliquis duobus ex gratia omissis eos compuler, & coniungat atque ad solemnitatem matrimonij procedat, prius in vim d. licentia processum fuit, quod excludit aliud matrimonium de anno 1580. Capura dec. 7. to. sub num. 6. par. 2.

6. Præteritum quod ipsemet presbyter in fide nuper data testatur se rogatum fuisse, ut audiret promissionem de contrahendo sponsalia de futuro, non autem matrimonium de presenti, & quod eodem tenore promissum obtinere licentiam ab Ordinario de contrahendo in futurum, & huic attestationi plurimum est deferendum cum ex prædictis, & alijs deductis per informantes sit valde administrata, Dec. inf. si donatorum. num. 3. de collat. Avm. de antiq. tempore. par. 1. §. proposita. num. 69. Aechil. dec. 1. de contest. Et ita fuit conclusum, &c.

Ciuitatis Castellii supplementi Legitima. Luna
22. Aprilis 1602.

ARGVMENTVM.

Sententia contra absentem lata, quando
propter contumaciam, & quando pro-
pter delictum lata dicatur.

SYMMARIVM.

*Remittit est incepta & inhabilis ad succedendam, ideo non
potest agere ad supplementum legitima, num. 1.*

*Sententia contra absentem lata, deficiente legitima pro-
batione, dicitur sententia lata in contumaciam, &
non ex delicto, num. 1. & 2. Pro amplius hoc conclusio,
etiam quod ind. in sententia affertur constare de delicto
per veras probationes.*

*Sententia lata propter contumaciam non sufficit ad passum,
nisi aliter constet de delicto, num. 2.*

*Sententia contra absentem presumitur potius lata propter
contumaciam, quam propter delictum, num. 2.*

DECISIO. CLXXV.

Alphonius Vitellius b. me. propter sen-
tentiam in eum latatidebarur factus in-
capax & inhabilis ad succedendum, & id-
circo dum ageret ad supplementum legitime ma-
tris oblati ei exceptionem huiusmodi incapaci-
tatis, & ita decium fuit eorum b. me. Bubalo
in hac eadem causa prima Decembris 1578. Ver-
um illi iussit D. L. uis Alphonso filius & haeres,
pretendens incapacitatem ex sententia non re-
sultare, neque probari, obtrinit disputari dubium
coram me in hac causa, fub octavo die 4. Martij
1602. An proberur incapacia Domini Alphonsi,
& Domini videntes multa, quae dicebantur hinc
inde, mandatum mihi, vt restringerem difficul-
tatem ad sententiam Gubernatoris Ciuitatis Cas-
tellii, & Dubium proponerem. An sententiam d.
Gubernatoris sit ex delicto, vel in contumaciam,
quo proposito die Lunae 12. Aprilis subiequentis
Domini dixit sententiam non esse ex delicto,
sed in contumaciam, quod probatur, quia lata est
deficientibus legitimis probationibus, & con-
ueniens ex actis huiusmodi sententiae colligi non
potest eius iustitia, vt in sententia Gubernatoris
Verbis decum fuit in hac eadem causa 12. Decem-
bris 1577. coram R. P. D. meo Decano, & sapie
alias Rota hoc idem censuit, & vltimo loco co-
ram R. P. D. meo Litte in Celsatione de Cae-
ciaguetis 7. Februarij 1600. Vbi aliae decisiones
recententur.

2 Nec facit in contrarium decisio Cortae in Roma
na Canonica 5. Angeli vltima Februarij 1567.
Quoniam solum distinguit inter sententiam latam
in contumaciam propter contumaciam, quae du-
rat solum durante contumacia, & sententiam la-
tam in contumaciam propter delictum, & nos sumus
in primo casu, quibus enim Index dicit se eodem
na re, id propter contumaciam, quam per testes
desuper examinatos, nihilominus cum ex actis ni-
hil constet vt requiritur, Felyn. in cap. ex litteris
num. 10. vers. nisi constaret de delicto ex actis de
constit. & Rota in allegata decisione in hac eadem
causa non creditur iudici afferenti constare de
delicto propter veras probationes, Felyn. in cap.
quoniam contra, nu. 14. de probat. Arctij. consi.

153. num. 6. vers. non obstat, Cephal. consi. 165.
num. 16. Vnde cum nihil aliud verificetur, quam
contumacia, sententia non potest dici lata pro-
pter aliud, quam propter contumaciam, quae de
iure non sufficit ad poenam, Batt. in l. cum filius
familias, num. 4. & ibi las. num. 18. ff. de verb.
obligat. Bald. in l. cum propositas, col. fin. C. de
hered. instit. Doctores in l. testamento, la prima,
ff. de cond. & demon. quoniam requiritur deli-
ctum, Felyn. in c. cum Bertholdus, num. 22. vers.
si statutum. de re iud. & cum his concordat praes-
umptio iuris, quia in dubio potius praesumitur
propter contumaciam, Felyn. in cap. ex litteris
num. 20. de constit. Roman. consi. 129. nu. 10. & ad
extera huiusmodi responsum fuit, vt dicta deci-
sione in hac eadem causa facta. Nec placuerunt
ad probandam sententiam etiam propter delictum,
quae iequita sunt post sententiam, esse propter de-
lictum, quia non sunt acta illius iudicis, sub cuius
calore fuit lata sententia.

ILL. MI D. CARD. LIS SERAPHINI.

Calaguritana Censur. Luna 29. Apri-
lis 1602.

ARGVMENTVM.

Census redditur illicitus, & nullus ex pa-
ctis appositis contra substantialia con-
tractus, secus circa accidentalia.

SYMMARIVM.

*Census non redditur fructuarius, & nullus ex pactis, quae non
sunt contra substantialia contractus sed tantum circa acci-
dentalia, num. 1. 3. & 4.*

*Census dicitur usurarius, & illicitus ex pacto, quod venditor
teneatur aliquo modo illum redimere contra suam volun-
tatem. Declinat vi num. 4. & 5.*

*Alternativa obligatoria, quando una pars est licita, alia ve-
ro illicita, nonquid videtur, per hunc locum videtur, num. 6.*

DECISIO CLXXVI.

Fuit proposita causa super pacto in contra-
ctu census appositio. An sit contra consti-
tutionem fel. rec. Pi. Vi. vt reddat contra-
ctum census fructuarius, vt propter il-
lud fructus sint in sortem computandi. Pactum
vero sub his verbis est conceptum: Item sub con-
ditione expressa, quod si sua Maiestas, & Reges
sue Maiestatis successores mandauerint, quod red-
ditus, vel census cariores sit, quam ad rationem
quarvordecim morapelinorum pro quolibet mil-
lia. no. lege. pragmatica, vel prouisione, quam su-
per praenunciis car, vel fieri mandauerint, quod in
tali casu sit in electio loci DD. Petri Garzia, & eius
uxoris, vel illius, quibz eis titulum, & causam ad
hunc censum habuerit, quod DD. Decanus, & ca-
pitulum debeant illi restituere morapenos, &
pretium principale huiusmodi census, vna cum
fructibus decurris vsq; ad illud tempus, vel conce-
dei eis illam in futurum, iuxta formam, & pro-
prietio, quod continetur in tali pragmatica, le-
ge, vel prouisione.

2 In amariis itaq; conditionibus huius pacti. Domini
consueverunt ex eo contractum non reddi fructu-
rarium, neq; propter illud fructus in sortem esse
computandos. Nam iam facti in examinatione
pacto.

*Vltra est recipere fructus ex mutuo, num. 1.
Societas officij ultra valorem non sustinetur, quia re-
manet purum mutuum, num. 1.
Confusio non excusat ab usuris, num. 1.*

D E C I S I O C L X X V I I.

Fuit per Dominos resolutum Letium tene-
ri ad restitutionem fructuum, quia cum ista
societas officij ultra valorem non sustineat-
ur, vi sui reioi. un. remanet purum, & merum
mutuum, in quo non eadit restitutio fructuum, vt
fuit lapsum reioi. & consuetudo ad istum ef-
fectum excludendi restitutionem fructuum, non
suffragatur, quia consuetudo nihil operatur in
usuris, c. quia in omnibus, & ibi gloss. in verbo,
mul. a. de viur. &c. inter dilectos, de excess. pre-
lar. & in his terminis fuit resolutum in causa
Romana Societatis 2. Iulij 1570. coram Cardina-
le Lancelioco, & in censu nulliter imposito, fuit
etiam e iurum coram Gipro in causa Vrbueuz-
tana Censu de anno 1594.

R E V E R E N D I S S. D. L V D O V I S I I.

Albanesi Successionis, Lune 20. Maij 1602.

A R G V M E N T V M.

Actorum transportatio nō est necessaria,
quādo acta sunt facta in diuersa causa,
diuersoq; iudicio, & etiam quādo acta
dicantur esse eiūdem, vel diuersę causę.

S P M M A R I P M.

*Actorum transportatio non est nec saria, quando acta sunt
facta in diuerso iudicio, nō 1. & 2. vbi est, quando acta
dicantur esse eiūdem, vel diuersę causę.*

D E C I S I O C L X X V I I I.

D Artemisia petit hodie portionem here-
ditatis paternę ex persona D. Victoris
eius sororis, necnon hereditatem Vir-
ginis Aceie, quę est diuersa ab illa antiqua, quę
agebatur super fideicommissio Honorij, inter Lu-
douicum, & Christophorum eius fratrem, pro-
pterea non est necessaria transportatio actorum
illius iudicij, quia iam prius fuit resolutum acta di-
uerse causę, & iudicij non esse transportanda,
neque uel, nec ex dispositione Sacri Concilij
Tridentini, vt in Orac. Indult. coram bo. mem.
Orano 17. Nouembrijs 159. in Ceteris de Cae
eiusguerris 15. Januarij 1599. coram R.P.D. Litta,
& de hoc anno in causa Valentina Baroniz corā
R.P.D. Orembeo go.

Non obstat, quod acta illius iudicij multum
conferant ad hanc causam, quia non ideo sequi-
tur, quod sint de actus ipsius causę, vt fuit dictum
in causa Romana Depositi 5. Iulij 1603. coram D.
Coecino, & licet omnes causę sint mihi com-
missę, quia nihilominus etiam est diuersę, & po-
test vnaquęque de per se tractari, fuisse trans-
portate acta illius causę, quę est ventilanda, vt
fuit dictum in Valentina Baroniz.

paſtorum conſultum, ea tantum paſta contra-
ctum cenſus annuillare, quę ſunt contra ſubſtan-
tiam cenſus, ita ut impediatur eiꝰdem creationis
faciendo contractum tranſire in aliam ſpeciem
contractus, & fuit dictum corā me, in cauſa Ro-
mana Turris Subalazie 7. Nouembrijs 1575. quā
amplexata fuit Rota in Bononiienſi Cenſus coram
R.P.D. meo Pamphilio 26. Iunij 1600. Paſta ve-
rō quę ſunt etia accidentalia vitia i, non vitia-
re, & ſunt allegatus, Tatiuſ lib. 1. ſingul. reſponſ.
c. 12. qui hanc materiam bene explicat.

Paſtum autem, de quo agitur veriari quere cir-
ca accidentia, patet, quia pender ab inſerto
quodam euentu, qui fortaiſe numquam erit in
rerum natura: & ideo non facit quominus cenſus
à principio non habeat ſuam formam ſubſtantia-
lem bene, & legitime conſtitutum, neq; eſt contra
ſubſtantiam venditionis, quod aliquo cauſu reſe-
ſcitur, & reſoluitur, vt probatur toto titulo
de reſcind. vendi.

Neque obſtat, quod expreſſe prohibita ſint in
conſtitutione Pij V. paſta continentia, vt pretiꝰ
cenſus ab inſito, aut ob penam, aut ob aliam cau-
ſam repeti poſſit, quia vt tuuc dictum fuit, voluit
Pius V. quod omnia paſta indiſtincte annullarent
contractum, ſed illa tantum quę reſpiciunt formam
ſubſtantialem, & ideo in contractu irritan-
ti ait, contractus ſub alia forma celebrandos for-
nerationis iudicamus.

Et hoc eo argis eſt dicendum, quia non vide-
tur eſſe tunc prohibitio ad hũc cauſu proueniē-
tem ex facto Principis, cui contractantes aliter
providere non poſſunt, ſed ad paſta dependentia
ex facto contrahentium, qui in pœnam, vel
alia de cauſa ſibi reſeruant facultatem repe-
tendi ſortem: illud enim prouenerit à mera vo-
luntate, & diſpoſitione emptoris cenſus, Gabr.
conf. 152. lib. 1.

Pœterea paſtum non continet præſentiam con-
ſtitutionem pretij in cauſu pragmaticę Regiæ, ſed
al. emanatę prouident, vel quod poſſit repetere præ-
tium, vel concedere in futurum, iuxta formam
pragmaticę. Vnde non improbabile eſt dici po-
teſt habere locum conſultationem illam, quod in
alternatiuis, quando vna pars eſt heia, alia verò
eſt illicita, vel alias inatilis non vitiatur obligatio
in totum, ſed reſoluitur in ſimilem, licet tam, &
valem permiſſionem. l. ſi duo rei, & ibi Bart. &
poſt eum Caſtr. nam. 1. Alex. & laf. nu. 3. de ver-
bor. obligat. Alerſin. conf. 12. l. in fine.

Quinimo videtur hoc paſtum quodammodo
non conforme diſpoſitioni Bullę in ea patre, in
qua prohibet pretium conſtitutum ex aliqua cau-
ſa, vel accidenti minus, vel augeri in ſ. declaran-
tes. Sed, & quatenus etiam poſſint ex Principis
indulgentia ſuſtus uimque, conueniri in conſtitu-
tione cenſus ad minus, em ſummam reduci, & nõ
ideo poſſit ab emptore diſcedi à contractu, &
repeti pretium, tamen hoc paſtum ſemper verſatur
eiret accidentalia, & vitabitur, non autē
vitabitur contractum, vi ſupra deductum eſt. Qua
re conſultum, & ex hoc paſto contractum non
reddi forneratitium, neq; conuertendos eſſe ſi-
quas in ſortis diminutionem.

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} MILLINI.

Romana Societatis. Lune 20. Maij 1602.

A R G V M E N T V M.

Vltra reſoluit officij Societates nõ ſuſtinē-
tur, nec ex mutuo fructus pcipi poſſūt.

consequentiam d. priuationis fuerit quoque quæ-
sita ex iuricidem Perio libe. arto fuit dupliciter
responsum: Primo, quoad effectum dictæ pri-
uationis debet clarè, & concludenter constare
de ipso recurſu, & de vera approbatione illius,
ubi per aliqui fuerit habitus, & non ex illa dum-
taxat præſumptione reſultante ex illo communi
dicto, cui bonum, &c. vel ex transportatione
actorum de partibus, quæ neceſſitate cogente fit
vt iudex appellatiſſionis poſſit procedere in cauſa,
iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini ſeſſ. 24.
cap. 20. verſ. præterea de reformat. quæ benè poſ-
ſunt ſufficere ad effectum dilatoriæ ſcūs ad effe-
ctum exceptionis peremptoriæ, vt bene deduci-
tur per informantes pro Michaeli.

Secundo, quod dum pender lis ſuper eo, An
conſil. de recurſu Michaelis ſia ut diſpoſiti odi-
clarum Conſtitutionum inter, debet ipſe inte-
rim manere in dicta ſua quaſi poſſeſſione exi-
gendi, vt iuxta ſimili conſidera-um fuit in vna Con-
ſue. Iuridictionis 4. Decembris 1791. coram
Illuſtriſſimo Mantica.

Nec facit quod ſupradictæ conſtitutiones in-
ducant priuationem ipſo iure, quia nihilominus
requiritur declaratoria facti propter quod incur-
ritur talis priuatio cap. cum ſecundum. de hæret.
lib. 6. Ioan. And. in cap. 1. de homicid. in 6. la-
tè Felyn. in cap. Rodolphus. verſ. ſed declara-
toria ſententiæ. de reſcript. gloſ. in Clem. præ-
ſent. in verbo, conſtituit. de cenſ. & in Clem.
2. vbi D. de eſchoſ paſſim notant. de porn. quæ
declara-oria cum adhuc ſequatur non ſi, non de-
bet proprie ex Michaeli in eim priuati commo-
do iuxta poſſeſſionem ex ſupradictis, & ne ſenten-
tia adhuc non latæ exequutio fiat contra omnes
iuris regulas, &c.

REVER^{NDI} D. COCCINI DECANI Meritiſſi,

Romana Societatis. Mercurij 5. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

An Societas inita ſuper emptione officij,
in qua qſ ponit pecunias, & alter ſūptus
pro expeditionibus, & adminiſtratione-
nem, & operam cum alijs pactis reci-
piendo maius lucrum pro eo, qui pecu-
nias erogauit, ſit licita nec ne?

S P M M A R I V M.

Inæqualitas lucri inter ſociet. eſt permiſſa, quando vnus ex
ſocijs maiorem partem, vel ſortis, vel induſtriam in ſocieta-
tem conſert, num. 1.

Socius, qui in ſocietate lacurus periculum vna alterius ſocij,
& ſic amiſſionis capitalis, ſi in dicta ſocietate habet ma-
iorem lucri partem ſubſtituetur ſocietati, num. 2.

Expensæ in expeditione officij, ſuper quo contracta eſt ſocie-
tas, ſunt pars capitalis, & ex quibus locus in amiſſione ad
officiam, nec danum extrinſecum, nec intrinſecum pa-
tiatur, num. 3.

Textus certi lucri emolumentum aſſecuratio nem ipſius lucri eſt
licita, num. 4. quod procedit quando quantitas taxati eſt
proportionabilis ad datum cæterum lucrum, num. 5.

Fructus agri, vel vineæ incerti vendi poſſunt pro certo precio
diti, num. 4.

Causa probandi taxationem lucri exceſſiuam incumbit alle-
ganti d. num. 5.

Taxatio lucri aucta non habet ne reſpectu impedimenti, ſeu
infirmiſſimatis non eſt permiſſa, num. 6.
Verborum ſignificatio debet ad ſereſſimam ſententiam, civillem,
& vbi carentem applicari, vt excludatur contradiſ-
tictum, d. ex. 6.

Conſtitutio Sixti Quinti ſuper ſocietatione ad caput ſolum,
quæ probet contrarietatem poſſitatem, & contra diſpoſitionem
iuris communis celebratam addendo penas nouas, non
habet incum vbi ſocietas non eſt vniuersalis, nec prohibita
ex diſcretione iuris communi, num. 7.

DECISIO CLXXX.

Conuenerunt D. Pallaucinus, & Carentius,
quod idem Pallaucinus emerit Regiſtrū
Bulatum ſuper periculo vitæ ipſius Ca-
rentij, appoſiti o tamen decreto ad fauorem Pala-
uicini, & quod Carentius erogaret ſumpſus pro
expeditionibus faciendis, & adminiſtratione ſibi
obtinenda pro rata temporis reſiſſionis ſi infra
triennium alij, quam Carentio officium Pala-
uicinus venderet, & quod ſuctus Maſſæ, & alij
extraordinarij, & tertij partem ex citij præſtan-
di per Carentium ſpectaret ad Pallaucinum,
reliquæ vero duas partes dictæ exercitij eſſent ip-
ſius Carentij, quæ tertia pars fructuum ex eciſit
ſuit taxa ad ſcuta 40 annua, quæ propter dubita-
um An huiusmodi pacta eſſent licita, & DD. aſſe-
runt concluderunt.

Quia inæqualitas lucri inter ſocios eſt permiſ-
ſa vno ex focus maiorem partem, vel ſortis, vel
induſtriam in ſocietatem conſecrante ſi non ſue-
rint. vbi gloſ. ff. pro ſoc. Calder. in cap. nauigant.
num. 30. verſ. verum tamen de viſur. Purpur. in l. ſi
paſcenda num. 25. & 26. C. de pact. Couart. qui
de commun. teſtatur var. reſoluit. cap. 2. num. 3.
verſ. hic primo apparet, & verſ. ſecundo conſtat,
& ideo cum Pallaucinus totum contulerit capi-
tale non ſuit inconueniens, quod totam Maſſam,
& alios fructus perciperet. Verum, quia fructus
conſiſtunt etiam in exercitio ſuit conuenum,
quoad illos, quod Pallaucinus vnam tertiam par-
tem, reliquis vero duas Carentius, qui officium
exercebat, perciperet.

Et licet ipſe fecerit expenſas pro expeditione
& amiſſione, videretur inde edendum, quod
ipſe quoque de d. Maſſa, & alijs emolumentis per-
cipere deberet pro ſua rata, tamen dicebant Do-
mini quatenus dictæ expenſæ eſſent pars Capita-
lis, quod ſatis pro ipſius Carentius participabat Ex
quo habebat duas tertias partes lucri, cum alijs
non fuſſet inconueniens, quod Pallaucinus ma-
iorem partem illius lucri perciperet, qui curre-
bat periculum vitæ Carentij, & per conſequens
amiſſionis Capitalis, vt tenuit Rota ex Calder.
Purpur. & alijs in cauſa Ferrariej Societatis 28.
Iunij 1599. coram R. P. D. Millino, ſtante maxi-
mè quantitate dictarum expenſarum, quæ non
excedunt ſummam ſcutorum, &c.

Nec reſert, quod elapſo triennio ſi officium
venderetur, expenſæ non erant reſiſſionis Ca-
rentio, qua dicebatur, quod ſi humilioris expen-
ſæ ſunt pars Capitalis, de natura huius Capitalis
eſt, vt collatum in ſocietate amittatur. Cum
expenſæ factæ pro expeditione, & amiſſione ad
officium nunquam recuperentur. Et propterea
cum Carentius ex tali amiſſione, nec danum
extrinſecum, nec intrinſecum patiamur, ad Bald.
in l. 1. num. 23. ff. pro ſoc. ſibi imputare debet ſi
partem illam capitalis poſuit in ſocietatem non
recuperauit.

Non obſtat, quod lucrum certum fuerit taxati
quia reſpondeant DD. illam taxationem continere
Deſ. Proſperi Farinacij. 1. 2. affectu.

affecurationem lucri, quæ est licita, sicut enim fructus agri, vel vineæ incerti vendi possunt pro certo pretio, vel locari. Itaque vendi potest lucrium in certum societatis, siue sit in sumum in verbo, societas, primo, nu. 18. Armill. num. 17. Corrad. de contract. quest. 96. in prima, & secunda conclus. Nauar. conf. 74. de viur. Io. Lopez de contract. cap. 65. & latè Henric. conf. 8. num. 71. & fuit dictum coram R. P. D. Millino in causa Ferraricn. Societatis 18. Iunij 1599.

5 Et quamvis prædicta procedat, quando quantitas taxa est proportionabilis ad dubium euentum lucri, vi per Corrad. & Henric. in loco præcitato nihilominus omnino, quod onus probandi taxationem excessum incumbet Carentio, Purpur. in l. si p. cenda. num. 10. C. de pact. ex calculo hic pro parte Palluicini dato probatur hæc non excessiuitas.

6 Minus facit, quod ista scuta quadraginta annos fuerint taxa, non habito respectu alicuius impedimenti puta infirmitatis, &c. Nauar. consil. 14. de viur. nam respondebatur, quod illa taxa debebat intelligi cessante infirmitate, & impedimento necessario. Verborum enim significatio debet ad intellectum sanum, ciuilem, & vitio carentem applicari. Rot. decil. 10. num. 4. & 5. de test. in antiq. & vt excludatur contractus illicitus, Alex. conf. 191. nu. 6. lib. 2. & fuit resolutum coram bon. me. Lauetano in causa Foroliuicn. Societatis 2. Decembris 1583. & in dicta Ferraricn. coram D. Millino.

Nec releuat Bulla sel. rec. Sixti Quinti, super societatis ad caput saluum, quia tam ex prohibitione, quam ex discurfu, & tenore Bullæ habetur intentionem fuisse prohibere contractus palliaros, & contra dispositionem iuris communis, addendo penas nouas, vt firmatur Rota in dicta Ferraricn. 17. Maij 1600. & ideo locum non habet in hoc casu, cum ista societas non sit viuaris, nec prohibita, ex dispositione iuris communis, vt fæpius fuit ostensum, &c.

ILL^{MI} D. CARD. LIS LANCELLOTTI,
junioris,

Oscis Archidiaconatus. Luna 10. Iunij 1592.

ARGVMENTVM.

Excommunicatus in excommunicatione per triennium infordeſcens, priuatur beneficijs, si excommunicationis scientiam habuerit, quando, & ex quibus talis scientia præſumatur.

E P H M A R I P M.

Recurſum habentes ad ſeculares iudices excommunicati ſunt, nec attendenda eſt conſuetudo contraria etiam immemorabilis, num. 1.

Infordeſcentia requirit non ſolum contumaciam in excommunicatione, ſed etiam excommunicationis proteritum nu. 2. Confeſſio de recepto, licet regulariter non probet ſolutoquem, probat tamen concortandus admittere, num. 3.

Procurator conſectus certiorare ſuum principalem de omniſus emergentibus in ſue, num. 4.

ſcientia non præſumitur, ſed præſent. & concludenter probata eſt, quando agitur de priuatione beneficij. Declara, niſi præſumptiones ſunt vehementes, & rigenti, num. 6.

Vbi præſentim quæſio non agitur criminaliter, & num. 7. Præſumptio vehementer dicitur illa, ad quam vehementer animas iudicis appl. catur, num. 7. Scientia ſole non ſufficit in pen. tribus, niſi etiam conueniat intentioni, Declara vi num. 8. Infordeſcentia ſola non ſufficit ad effectum priuationis beneficij, niſi infordeſcentia poſt annum fuerit ſtatuta ad ſe expurgandum, Declara vi num. 9.

DECISIO CLXXXI.

Iohannes Perez in impetratione Archidiaconatus della Camera in Eccleſia Oſenſi, narrauerat inter alia, quod Paulus Lezzanus dictum Archidiaconatum obtinens, & excommunicationis ſententia ritè innotata exiſtens, ſuorum ſalutis, & honoris immemor Deique timore poſtpoſito in d. excommunicatione per triennium, & ultra inſorduit. Ad cuius narratiæ verificationem, cum fuiſſet reſtriſta diſputatio, Dominus reſoluerunt gratiam quoad infordeſcentiam narratam eſſe iuſtificatam, cum enim non controuerterentur plures recurſus illiciti ab ipſo Paulo, & eius procuratoribus de mandato ipſius factis ad iudices ſeculares, ambigendum non eſt de illius excommunicatione, cum vigore Bullæ in Cœna Domini in §. 16. tum etiam in viſis Sacrorum Canonum, cap. qualiter, & quando, cum ibi notat. de iudic. cap. nouiter, & cap. graue, de ſent. excommuni. & propter iſtoſ recurſus ab eodem Paulo habitos coram illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto 10. Aprilis ann. 1591. quam coram R. P. D. Penia die 1. Februarij eiuſdem anni declaratus fuit excommunicatus in alia cauſa Oſenſis Caſtronicæ. Conſiderato autem, ſine abuſus poſſius illarum partium recurrenti ad iudices ſeculares, qui adducitur ad aſſedum excludendi Paulum, & excludendi contumaciam illius, non meretur allegari, cum necerim ſuſſragariur immemorabilis, vt dicta decifione deductum fuit, & hæc de plano procedebant.

Dubium tamen conſiſtebat circa ſententiam Pauli, & pertinaciam ipſius in excommunicatione: nam cum ad effectum infordeſcentiæ requiratur contumacia, & potentia excommunicati in excommunicatione, cum bene, de re. & qual. cap. cum contumacia, & ibi not. de hæret. lib. 6. cum alijs ſimilibus, opus erat oſtendere Paulum habuiſſe notitiam excommunicationis per triennium ante impetrationem Ioannis, quæ fuit de menſe Auguſti 1599. & quamvis recurſus inceperint vſque de anno 1597. Itaque de anno 1589. fuerit monitus coram Auditore Cameræ ad inſtantiam ſiſci, ad perſonaliter comparendum ex eo, quod propter recurſus incidit in Cenſuram, cuius vigore ipſo perſonaliter citato fuit contra eum ab eodem Auditore Cameræ lata ſententia definitiua, deinde à Vicario Vrbiſ: tamen cum hæc dicta ſententiæ fuerint per ſententiam Farinacij reuocatz, vſque ad hoc tempus Domini nihil firmarunt, ſed inſpecto tempore ſubſequenti poſt ſupradictas decifiones, & reſidentias Rorales, quamvis dux primæ late fuerunt de anno 1599. Tertia verbò die 1. Februarij 1606. Neceſſo poſt ſententiam D. Viſſis Moſcati reuocatur ſententia in Farinacij, quæ Paulus declaratus excommunicatus propter dictos recurſus, ſatis conſtare viſum fuit de ſcientia Pauli, & potentia ipſius in excommunicatione, itaque per triennium, & ultra inſorduerit: ea namque colligitur ex pluribus, & præcipue ex quo literæ exequoriorum

riales relaxata in vim trium sententiarum Rotalium fuerunt ei intimatae, cum fuerint sub die 15. Maii 1596. exequutae in domo Pauli dimissa copia, & per afflictione de valuas Ecclesiae Cathedralis, in qua erat Archidiaconus, & licet in exequutorialibus nulla fieret mentio excommunicacionis, tamen nimis erat, & supina erat ignorantia causa propter quam fuerunt late in Roa tres sententiae conformes, licet ex relaxatione mandati exequutori pro expensis in vim trium sententiarum criminalium, sub die 18. Maii eiusdem anni, quod fuit super quibusdam bonis mobilibus eiusdem Pauli exequutori, maxime concurrente oblatione expensarum vtriusque iudicis, tam facti in Roa, quam coram Vicario, ubi nulla alia causa aderat, quam reuocatio sententiae Farinacii, per quam solutionem expensarum controuersi non potest sciri Pauli sententiarum Rotalium, & criminalium.

3. Nec dicatur de huiusmodi solutione non constare, nisi per confessionem de recepto, quia licet haec regulariter non probet solutionem, fallit tamen concurrentibus administris, ut pluries dictum fuit, prout in hoc casu, tum quia confessio de recepto non fuit facta à principali, in quo adeit maior suspicio fraudis, sed à procuratore, tum quia fuit facta per manus Notarii, & in praesentia Testium, tum quia pro expensis coram Vicario procedebat exequutori facta in mobilibus propter quam redditur verisimilis confessio, & cessat suspicio, quod fuit facta in praedictum Pauli, neque potuit habere iustam causam credendi huiusmodi expensas fuisse factas in secunda instantia coram Vicario, quia cum esset lata sententia à Farinacio reuocata oria sententia, cum condemnatione alterius partis in expensis donec, haec sententia Farinacii iudicetur reuocata non poterat relaxari mandatum contra ipsum p. o. expensis.

4. Quod autem poneret praesentem nullitatem sententiarum, ex censuram eum à contumacia, quia praesentem erat, sine aliquo fundamentum, alias hoc modo posset semper euitari fordescentia. Quod etiam suadet ex Testibus deponantibus, quod de anno 1596. Paulus propter centurias, non accedebat ad Ecclesiam, & quod habebatur pro excommunicato, & licet isti Testes indefinite deponant de anno 1596. & in principio anni 1596. verisimile est, quod hoc etiam esset circa mensem Augusti 1596. eadem quoque scientia Pauli satis colligitur ex tot decisionibus, & sententiis, tam civilibus, quam criminalibus, quae praecesserunt, in quibus iudicis causa fuit acriter defensa ab eius procuratore, à quo praefumitur de his omnibus certo iuxta iura cons. Roman. 481. maxime cum procurator à sententiis appellauit, & notabiles fecerit impensas, quas non est verisimile, quod fecerit de suo proprio, & notorius sit stylus, ut de omnibus, quae in curia geruntur, certioretur principales, quod ad effectum, ut causa defendatur pecunia transmittantur ad Urbem, ultra quod si sententia Farinacii debet iussurari Paulo ex, quo de illa praesumitur fuisse à procuratore certioratus, eodem modo debet praesumi certioratus de decisionibus, & sententiis reuocatoriis, praesentem quod continent censuras, & alias poenas.

5. Quod si attendatur prolequa iuris apparebit de contumacia Pauli, & indurato animo, quo permansit in censuris: adiungit enim requisitiones ab eo factae Capitulo in quibus defendendo huiusmodi recurrit, & approbando sententiam Farinacii, damnatur opinionem illorum, qui dicunt recurrit illicitos, quare sit Roae Auditor, & non obstat, quod Capitulum ei notificauerit

sententias, tam civiles, quam criminales, & declarationes contra eum factas, & denegaret ei, ut excommunicato, trade e distributiones quotidianas, obtinuit nihilominus praecipuum, ut Capitulum, & lris confortes abstinere se, & renuntiarent sententiis Rotalibus lris ob recurrit, & ipsum ex causa non molestarent, cuius vigore Capitulum, & lris confortes, ne tempore licem amitterent, coacti fuerunt facere qualdam separationes, cum duobus protestationibus, & hec quamvis sint gesta intra triennium probant nihilominus praecedere scientiam Pauli fin. quando fuerunt ei intimatae declarationes, & sententiae delibitae de defensione in recurrit, & impugnatio sententiarum, posset forsan intrare praesumptio ignorantiae prius, ex quo habita vera notitia desinit, sed cum postquam habuit, scientiam elaram, & certam, quod recurrit esset illiciti, nihilominus noluerit desistere, oritur contraria praesumptio, quod etiam per prius habuerit illam scientiam, & tamen perseuerauit. Cum igitur ab incriminatione exequutorialium, & solutione expensarum, quae fuerunt de mensibus Maii, & Iuni 1596. vique ad gratiam Ioannis, quae fuit de mense Augusti 1599. intercesserint tres anni, amplius remanet narratiua, quod insiduit per triennium, & satis hoc videtur fecisse strom salutaris, & honoris immemor, Deique timore postpositi otiani & supradicta contumacia, & proteclia cum nouis contrarietationibus.

6. Non obstat, quod cum agatur de probanda scientia, ad effectum priuationis, requiratur plena probatio, nec sufficit praesumptio ex dec. i. Mohed. 260. alias 4. de prob. p. 6. eodem tractu cum aliis allegatis, quia licet reg. 4. lris. it. hoc tamen intelligitur, quando non concurrunt praesumptiones vehementes, & virgutes, secus vero, quando adiunguntur huiusmodi virgutes praesumptiones, ut fuit resolutum in causa Mediolanensis Matrimonii 22. Martii 1574. etiam Cotta. Nam nihil repugnat, quod requiratur plena probatio, & sufficiat concedere, & praesumptiones, quia ex his etiam potest oriri probatio concludens, prout late deducit, & allegat Ayn. com. 71. numero 19. & consil. 173. numero 10. lmo. Decisiones quoque Putei, Mohed. & alia similes, quae in contrarium allegantur, sunt intelligendae, quando non concurrunt tale conspectus, & praesumptiones, ex quibus possit oriri plena probatio, maxime cum ista non sit materia criminalis, sed beneficialis, quae non requirit exactissimas probationes, sed contentatur probatione ordinaria, dummodo sit plena, & concludens secundum subiectam materiam, ut in causa Casalensis Propositione 21. Aprilis 1597. coram bon. nem. Giropio, ubi etiam fuit allegata decisio Accorambon. 15. quae hic affertur in contrarium.

7. In hoc autem casu non potest ignorantia allegari, quia ex supra deducis resultat vehementes praesumptiones scientiae Pauli, tunc verisimiliter sit magna, & ad ea vehementer animus iudicis applicatur, talis enim dicitur vehemens praesumptio secundum Bald. in rupt. C. de prob. num. 4.

8. Nec etiam obstat, quod in penalibus non sufficit sola notitia, nisi concurrat etiam intimatio, Mohed. d. decis. 4. de prob. & 3. de dol. & eod. & 3. de sent. excomm. quia ad procedendum, quando requiritur notitia non solum ad effectum, scientiae, sed etiam ad effectum, ut aliquid fiat: nam ad hoc requiritur intimatio, ut dicitur in dicta decisione 4. Mohed.

Decis. Praesentis Farinacii.

I 173

9 Necque

9 Neque etiam obstat, quod infordescencia in excommunicatione: nō sufficit ad effectum priuationis, sed necessaria sit citatio post annum ad se expellendum ex deductis in causa Legionēsi infordescencie 5. Iunii 1595. eorū R.P.D. Decano, quia hoc procedit quando agitur contra aliquem, uti suspensum de hæresi, iuxta terminos tenent in cap. cum contumacia, de hæres. lib. 6. quod si agitur contra excommunicatum, ex causa, quæ meretur priuationem, tunc ad effectum priuationis facit, quod in excommunicatione inducitur, iuxta notat per Abbatem in cap. de iudic. coniet ad e. Tholof. decil. 161. & italoquitur decil. Logobienf. Domini mei Decanu

ILL^{MI} D. CARD.^{LIS} MILLINI.

Romana Pignorum. Venaris 14. Iunii 1602.

A R G V M E N T V M.

Hæbrei recipientes in pignus aliorū bona furata, An, & quando teneantur illa restituere eorum Dominis non restituto pretio.

S Y M M A R I U M.

Hæbrei de iure communi tenentur restituere bona pignora eorū Dominis absq. ulla pretij restitutione, si ex pignori acceperant et alij quādam à suis Dominis, num. 1.

Libri priuati hæbreorum pignori acceptum bona sub iura de iure communi non probat ad fauorem distorū hæbreorum, num. 4.

Terna ubi apponitur in aliquo actu de iure prohibito, inde etiam sequitur eisdem actus nullum, num. 7.

Terna in actu apposta facit eum actum nullum ex verisimili mente dispositi, num. 3.

Extensio fit de casu ad casum in dispositione in nulla ratione evitanda fraudis, quando utroque casu adfit eadem ratio, num. 10.

D E C I S I O C L X X X I I.

1 **F**acultas mutuandi sub vsutis permissa Hæbreis habet diuersas limitationes & restrictiones ad effectum, ut non possit committi fraus, & inter alia in cap. 12. continetur. Cbe siano obligati seruire al libro la qualità del pegno più essenziale, come seno, di grosso, nuovo, di vecchio, & il colore: & volendo il Christiano mettere il sigillo, ouero contrassegno, l'Hebreo no l'possa riceuere, & nel libro, & nella polizza, & bollettino da darsi, come di sopra, ne habbi à far menzione: sotto pena di scudi quattro per ciascuna volta, & essendo il pegno d'oro, d'argento, di gioie, & altre materie preziose, oltre le altre qualità, & circumstantie sopra dette vi si deve seruire il peso, & il numero loro, sotto pena di scudi venti per ciascuna volta. 1.

2 Ipsi obituū Andreæ Dinelli Aurificis fuerunt inuēte penes Missanos Hæbreos plures gioielli, & margarite diuersorū dominorū, quæ ab eis fuerunt data Andreæ ad effectum illas vendendi: repelebant Domini à Missanis istos gioiellor, & margaritas: Respondebant Missani, quod ipsi eas habuerant ab Andrea in pignus pro certis pecuniarum summis ei mutatis, & quod non tenebantur restituere sine solutione pecuniarum mutatar, & vsurarium: Domini verò replicabant, qd Missani non obseruauerant formam capitulorū, & circumscripta facultate eis concessa, non cog-

stibat de pigno: e, & iste casus erat decidendus, iuxta terminos iuris communis, secundum quod Hæbrei reuētur restituere veris Dominis res suas sine eorum consensu penes eos existentes absque restitutione pretij, & iuxta eum. gioiell. l. seruus, & ibi Salic. & alij. de cond. indeb. Alcat. de presumpt. c. 3. præsumpt. 10. num. 1.

Et causa in. et eos pendente, coram Illustrissimo, & Reue. endissimo D. Cardinali Aldobrandino Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerario, proposuit de eius mandato Dubium, An Missani teneantur ad restitutionem sine solutione pecuniarum mutatar, & vsurarium, & Dubio proposito sub die 13. Maij, & causa maturè discussa non fuit facta resolutio propter exemplaritatem mat. rē, sed iuxta restituta discutitas, ut videatur particula rier, An in descriptione sex partiarū fuerit obsequia à Missanis forma dicti cap. xiii. Et quatenus adfit inobseruantia, An ista inobseruantia sit talis, ut Missani teneantur ad restitutionem sine solutione pecuniarum, quæ ab eis fuisse mutatar pendiur Andreæ, & vsurari, & Dubio super istis difficultatibus hac die iterum posito, circa primam difficultatem fuit concludum, non fuisse obsequiam in descriptione in libro formam dicti cap. xiii. in istis sex partibus, quia dicendum breuiter super singulis, in prima partita deficit pondus gioielli, & perle magnæ in eo existentis, & numerus metallorum, & rubinorū, & hec isti rubini, & smeraldi sint affixi, & non possunt facili amoueri, tamen ex hoc non tollitur occasio fraudis, cui capitula voluerunt prouidere, quia potest dari vnus gioiellus, in quo non sint tot rubini, & smeraldi loco aliterius, quod fraus cessat, si adfit pondus, & numerus rubini, & smeraldi, & eundem defectum ponderis, & numeri continet etiam secundā partita: Tertia quoque est defectus in pondere perlarum, & numerus, & appositio sigilli ad titum effectum non suffiunt, quia in principio dicti Capituli inter alias circumstantias, & qualitates expresse continetur, quod debeat apponi sigillum li Christianus voluerit, & postea disponit, quod vtraque qualitates, & circumstantias supra dictas, debeat describi in libro ponderis, & numerus gemmarum, & aliarum rerum preuoliarum, quia licet in hoc casu non adfit tanta suspicio fraudis: Tamen fraus non excluditur in totum sine pondere, & ideo capitulum, quod voluit tollere in totum occasione fraudis, non fuit contentum sola appositione sigilli, & numeri, sed voluit, quod debeat describi copulariue numerus, & pondus, etiam in casu, in quo fuisset appositum sigillum.

4 In quarta verò partita deficit pondus perlarum, & numerus rubinorum, & adamantinum in rosa subrogata, & numerus adamantinum in virga auri. Quinta partita pariter est defectus in pondere perlarum, & in numero perlarum iuxta eas positarum. Sexta denique, & vltima partita est defectus in pondere gioielli, & perlarum, & in numero rubinorum, & adamantinum. Nec mouit Dominos, quod iuxta formam Capituli ostiui sufficit describere vnam qualiteram substantialem, quia clara est dispositio dicti capituli 13. quod in genibus, & aliis rebus pretiosis, vtraque qualiteram substantialem debeat describi pondus, & numerus, quia facilis in hoc casu potest committi fraus, & propterea ista capitula sunt inter se comparabilia, & vnum non stat excludit ad aliud.

Circa secundam difficultatē fuit resolutū stricte quoad istas sex partias Missanos teneri ad restitutionem absque aliqua solutione. Fundamentū resolu-

resoluitur, quia de iure communi liber prius. Missanorum non probat ad proprium eorum suorum, & in preiudicium Domaniorum, quod ipsi uicerint pecuniam uniu. Andreæ, & eo receperint in pignus illas gemmas, & perla. rationes, & instrumenta. C. de prob. & cap. prædictam 13. ad istum effectum eis non instragatur, quia non obstat uerum formam requisitam in descriptione in libro, ut per Alex. conf. 1. au. 3. lib. 2. Et propterea cum non probetur, quod ille gemmæ, & perla fuerint receptæ in pignus ab Andrea pro pecunia mutua cessat fundamentum Missanorum, quod solum consistit in pignore, & mutuo.

6. Mouebatur, etiam ex alio fundamento, quia veri Domini habent fundam. intentionem in ing. & compuni, secundum, quod possunt reperire res ab aliis pignoras ab eis, siue eorum consensu absque aliqua restrictione. Et ideo cum Missani solum se fundant in iaculata coacta hebræis mutandi sub iuribus, quæ non est pura, & simplex, sed habet centas qualitates, & limitationes debent probare, quod fuerint obiecta illæ qualitates, & cum quoad istas sex partis inobstantia sit clara facultas mutandi ei, non fuisse agatur, & consequenter iuxta dispositi onem iuris communi, tenetur ad restituendum, siue solutione pecunie mutuatæ, & usurarum; & hoc maxime dicendum est, quia ista capitula faciunt apponit ad effectum eum, ut autem, & ad effectum dandi modum, & formam, & ideo ad vnguem sunt obseruanda.

7. Non obstat, quod in contrarium deducuntur per informantes. Et primo, non obstat, quod in dicto capitulo dicitur, quod illa excluditur ad nullam rem, quia quod Missani teneantur ad restituendum, & siue solutione pretii, & usurarum non detrahunt ex illis, sed ex eo, quod non obseruatur forma Capitulorum, non consistit de peiore, neque de pecunia mutua, & facultas eis non instragatur, & consequenter ei domini possunt vendicare res suas penes eos castes eas. Præterea, ut apparet ex prohemio istorum capitulorum, & ex consiliis Doctorum, qui in hac materia scripserunt, hebræi nunquam habuerunt facultatem mutandi liberam, & absolutam, sed restrictam, & limitatam cum pluribus capitulis, & conditionibus, & cum ante istam facultatem materia esset de iure prohibita, & nullas tendat solum in præiudicium hebræorum, in hoc casu concurrunt simul nullas; & poena iuxta distinctionem Bartolini præton. ff. de nou. op. nunc. Et bene deducit Paul. de Cast. in conf. 62. num. 2. lib. 2. & plures consens. Bham. in trad. de fo. m. in titulu. quando censetur aliquod datum pro forma in 3. conclus.

8. Et hoc eo magis dicendum est, quia tertia vesp. similiter cōcedens, poena enim imposita hebræis est modica, & damnum, quod potest succedere Christianis potest esse magnum, & ideo non est verisimile, quod fuerit intellectum velle aperire hæc viam, ut sit in facilitate hebræorum fraudandi Christianos solvendo modicam poenam, ex qua Christiani, quorum est damnum, nullum comminatio consequuntur, & ad istum effectum nullitas potissimum infirmitur præ iuribus memdi potestatis, & a corambo. de i. 3. Ant. August. in tit. de cons. 3. secundo.

9. Non obstat, quod sufficit adimplementum per æquipollens, cum forma sit data ad certum effectum, quia ista capitula continent solum exclusionem fraudis, quæ non ita facilius potest evitari, si non obiectatur integre forma capitulorum, sicuti evitatur, quando forma obiectatur ad vnguem, &

ideo non potest dari adimplementum æquipollens.

10. Non obstat, quod licet in hoc casu non fuerit obseruata forma, tamen non fuit commissa fias ab hebræis in descriptione in libro quia licet cessat ratio legis in causa particulari, tamen non cessat legis dispositio, quæ est inducitur ratione evitanda fraudis, huius veritas. C. de fideicom. Bald. in non dubium, sum. 7. C. de leg. Alexand. conf. 32. num. 6. lib. 7. Coar. in c. cum eiles, num. 9. de testam. Aym. quest. 192. nu. 2.

11. Non obstat postremo, quod in dicto cap. dicitur, quod contra hebræos non possit procedi, nisi ad quædam domini, quia hoc procedit, quando agitur criminaliter, vel punitur poena, & non excludit, quod domini via civilis non possit opponere de inobstantia capitulorum, quæ oppositio succedit loco quærelæ.

P E N I. Æ.

Romana Societatis Officij. Luna 17. Iunij

1692.

A R G V M E N T V M.

Iudicis decretum non firmat contra dum mulieris, quando causa inibi expressa est falsa.

S U M M A R I U M.

Decretum iudicis non firmat contra dum mulieris, quando causa proper, quæ in illis interponitur est falsa, num. 1. Et illud decretum est ipso iure nullum, num. 2.

D E C I S I O CLXXXIII.

Debat, An sustineatur obligatio D. Constantia Copia, quæ in societate scutorum 400. anni contra ad fauorem E. p. in Lucardi, cui te in solidum obligauit D. Ma. sua Antonius Cibus, & Mutus Eugenius, & D. Constantia Muti Vxor, quæ erga officialem boran fidem recognoscens, iam ipsam, quæ in fideiussore indenne, reuocare promittens, cum ex ratione presentia, & iudicis decreto contra Saturnum Vrbis lib. 1. ca. 151. cum declaratione tamen in ipso decreto appolita, quod pecunie inferre debebat pro colendo quodam prædio sito in Territorio Brachiani, & Rota d. Constantia tantum informante non sustinet eius obligationem censuit ex eo potissimum fundamentum, quia causa proper, quæ iudex imposuerat decretum eam. ista videlicet, quia indigebat pro colendo prædio situm in Territorio Brachiani nam cum ipso prædio Muzio marito in d. eam dedisset, pro pretio scutorum 6000. & consequenter in mari d. num. transfundit illi prædium. C. de enc. Soc. c. 59. m. 15. lib. 4. Be. o. conf. 63. nu. 5. lib. 3. Cephal. c. 6. m. 1. num. 19. & seq. ad mari non ad vxor. spe. dabat prædium colere, & unde licet pecunie in cultura p. d. esset collocanda cum prædium esset interitus fuit et decisum. in alia decisione facta super alia Societate die 4. Februarii proxime præteriti non potest dici accipitur commercium in eius utilitate.

2. Data itaque talis est causa de decreto iudicis fuit ipso iure nullum, Alex. conf. 69. nu. 3. vers. primo quia lib. 3. Roma. conf. 454. nu. 9. vers. tertio principaliter, Con. conf. 132. nu. 12. vers. & decretum. Desj. Prefeti Farinacj.

DECIS.

lib. 1. Ruvn. conf. 160. num. 20. in princip. lib. 1. & consequenter Constantie obligatio non potuit sustineri.

I V S T I.

Civitas Castellæ Supplementi Legitima.
Astensis 26. Iunii. 1602.

ARGUMENTVM.

Delictum quādo dicatur notorium, & quo modo delictum notorium probetur.

S Y M M A R I V M.

- Delicta notoria non d'untur illa, quæ consistunt ex factis in contumaciam lata. num. 1. ubi amplius etiam quod iudex illa notoria asseruit.*
- Notorium dicitur dicitur, quod propter ex certa scientia populi, & aliter procedens non dicitur negotium, numero 2.*
- Notum delictum non dicitur, nisi prius plene confites delictum esse commissum num. 2.*
- Qualitatis probatio præsupponit præcedentem probationem substantiæ. num. 1.*
- Testes examinati in causa civilis, non faciunt fidem in causa criminali ad condemnationem. num. 3.*
- Testes de antiqua non probant notorium. num. 3.*
- Notorium delictum non dicitur, quod solum constat per publicam famam. num. 4.*
- Notorium delictum non probatur per testes non valentes rationem solum dictis num. 4.*

DECISIO CLXXXIV.

- I**nformante solum D. Lucio Vitellio, visum fuit Dominis ex deductis præfata delicta hoc. me. Alphonso Vitellio non posse dici notoria, quoniam sententia contra eum lata non fuit ex delicto, sed in contumaciam, quæ propter quicquid dixerit iudex in sententia, standum non est eius assertioni. Aretin. conf. 163. num. 3. in fine veris, & ideo melius est. Bost. in tit. quomodo proced. in crim. notor. num. 8. post med.
- Præfatum quia in quantum prætendebatur eodem Alpholio mandatum dedisse ad occidendum, cum hæc sint huiusmodi, quæ secuto fieri soleant, videtur potius impossibile posse in hoc casu probari, vel esse notorium, quod procedit à certa scientia Populi, Millan. repet. in verbo, notorium, non potest esse: Testes qui deducebantur non solum non probant notorium, sed neque delictum ipsum, & verissimum est probationem delicti necessariam esse antequam probetur notorium, siquidem probatio qualitatis præsupponit præcedentem probationem substantiæ, ut per Bald. in l. ea quidem. num. 45. in fine. C. de accusat. Decan. cap. consilium. il primo. num. 6. de appell. Clar. in l. fin. quæsi. 1. col. 1. verisitem quero. Gram. decis. 63. num. 12. & 11.
- Quod autem non probent delictum, deducebatur quia testes fuerunt examinati in causa civilis, unde quia testes possunt variare, non faciunt si demum causa criminali ad condemnationem, ut per Doctores in l. 2. vbi Bald. nu. 23. C. de eden. & not. in l. si quis ad se fundum. C. ad l. iul. de vi. præf. ferit quia testes deponunt de auditu, & ideo non probant notorium. Capr. deavoror. incunor. vltim. & Rota in dicta decisione coram D. meo Decano.
- Nec nec quod deponant super fama, quia hoc

CLXXXV.

non sufficit ad probationem notorii, ut decisum fuit coram eodem Domino meo Decano in Verulicerna Bonorum 14. Novembris 1579. Quæ tanto magis procedunt, quia testes in eorum dictis non reddunt rationem, quam tamen in hac materia reddere tenentur ad effectum concludendi notorium. Io. Andr. in addit. Specul. in tit. de not. crim. §. fin. Abb. in cap. consilium il primo. nu. 2. vbi Franc. nu. 1. de appell. l. si veris. §. qui pro re. num. 1. ff. qui fatid. cog. Capr. vbi supra num. 10. & quædam Bullas Summorum Pontificum digestæ Domini in hoc proposito bene fuisse declaratas in alleg. decis. coram D. meo Decano. Ex quibus, ita conclusum fuit.

ILL. Mⁱ D. CARD. LIS LANCELLOTTI
iunioris.

Calaguriana Decimarum de Apoca. Veneris
11. Octobris 1602.

ARGUMENTVM.

Ex summario elicias argumentum.

S Y M M A R I V M.

- Testes examinati à Iudice non habent iurisdictionem nulliter examinati d'untur, & non probant. num. 1.*
- Fatalium prerogativa petenda est, non obstat iura dubium diffinitivum. num. 2.*

DECISIO CLXXXV.

- C**onclusum pro nullitate examinis dictorum quatuor testium propter defectum iurisdictionis, quia non fuerunt prerogativa fatalis. Pely. in c. inter monasteria. nu. 13. veris. tertio tempora. de re iud. cum alijs adductis, & quæ acta facta non probant.
- Non obstat prerogativa remissoria, quæ cum super obtenta per beneficiarios non possunt in illa fundare, iuxta decis. Cassad. 9. de appell. vi per Franc. in c. ea ratione. col. 7. veris. circa text. de appell. non relevat etiam impedimentum propter disputationes dubiorum, quia non propterea minus, quis excusatur à petitione prerogationis fatalium, propterea dempto tempore remissoria, & tenuarij, & si adhuc vacuum remaneat tempus, ut hic per informantes, &c.

P E N I A E.

Forolinien de Monsignanis. Mercurij 30.
Octobris 1602.

ARGUMENTVM.

De iure Fiscij opponere non potest tertius, nisi à Fisco cessionem habuerit.

S Y M M A R I V M.

- Tertius non potest opponere de iure Fiscij. nisi à fisco cessionem habuerit. num. 1. & seq.*
- Cessionarius dicitur agere non iure alieno, sed iure proprio num. 1.*
- Clerici de bonis acquisitis ex beneficio ecclesiastico testari non possunt, & nesciuntur saltem nullum esse. num. 1. & 3.*
- Exceptio non potest de iure tertij, nisi in totum sit excusationis iuris agentis. num. 4.*

DECI.

Simonia non probatur ex praedictis testibus, nisi probetur etiam conclusio, num. 2.

DECISIO CLXXXVII.

Dilecti. Iulij proximi prateriti in decisione in hac causa facta, Rota considerat Elisabetham de Montignanis non potuisse opponere nullitatem testamenti conditi de anno 1561 ab Alexandro de Montignanis Presbytero, & Canonico Ecclesie Foroliviensis, ex eo potissimum fundamento, quia cum Bulla Pii Quarti prohibens Clericos testari, respectu laicorum Camera, non potest ei rursus opponere, quia de iure fisci solum opponit fideius, Put. decil. 4. incip. excipiens. de except.

2. Cum quia interim Agentes pro Elisabetha obtinuerunt cessionem à Camera, cuius vigore etiam successerunt in viuentio in e. p. iudicio, & loco d. Camera; Causa iterum proposita, utraq; parte informante Rota pronuntiavit tunc de cessione Elisabetham potuisse dare de nullitate d. Testamenti, quia vigore cessionis non experiebatur iure alieno, se iure proprio, Dec. consil. 147. num. 8. vers. ubi obstat, Socin. iun. consil. 101. nu. 3. lib. 2. Cephal. consil. 133. num. 116. Theaur. decil. 4. num. 2. vers. secundum casum, Bald. in aur. h. qui rem. num. 1. vers. decedunt et c. de sacro. Eccles. Arent. in l. cum seruim. num. 3. vers. secunda conclusio. C. de seru. fugit. Crauei. consil. pro genero. num. 399. vers. secundo ad argumentum, Sard. decil. 305. num. 1.

3. Nam sicut Camera potuisset dare de nullitate testamenti d. Alexandri secunda consuetudine restat. fuisse de bonis acquisitis ex bonis ecclesiasticis cap. 1. de testam. e. 1. & c. inquirendum. de pecc. clericor. laic. consil. 9. num. 14. & seq. lib. 2. pariter Elisabetha, quae vigore cessionis locum Camera obtinebat, eandem nullitatem nunc opponere poterat.

4. Ceterum, omnia resus est hoc ius fisci non esse ipso iure exclusivum, nec ad id in hoc casu declaratoria, quod propter illicitam negotiationem, vel per acquisitionem ex fructibus ecclesiasticis fuerat factus locus Constitutionibus prohibentibus clericos testari, sicut requiritur, Socin. iun. consil. 130. num. 39. vers. si vero dicimus. lib. 3. Redondo de p. iudic. 17. nu. 8. vers. tamen acquiritur, ideo cum ipsa Camera non esset elatum, nec probarentur illicita negotiatio, aut acquisitio de fructibus beuchetio: una, Rota referunt particulariter videre, An constaret de tali nullitate testamenti, quae impediret iurisdictionem.

L I T T E.

*Conceit Archipresbyteratus. Mercurij 27.
Novembris 1602.*

A R G V M E N T U M.

Simonia nunquid probetur per Testes de auditu, ac etiam per Testes deponentes de tractatu simoniaco, non tamen concludentes de conclusione tractatus.

S Y M M A R I U M.

Simonia arguitur ex conventionibus, quod expellitur Bulla sumptibus, & expensis permutationis beneficiorum. num. 1. & clar. in num. 3.

Simonia non probatur per testes de auditu, num. 2.

Cum D. Petrus Amoraga ex pluribus capitulis de quibus superius dicitur praterideret probari simoniam committam inter q. Joannem de Palomares, & q. Alphonsium Otiorum in permutatione Archipresbyteratus de quo agitur, & eg. esset de singulis separatim discuti, idcirco generaliter dubium fuit, An constaret de simonia ipse ea u. & ad effectum de quo agitur, & Domini reverterunt etiam non probari, &c.

1. Et dum secundo loco deducebatur simonia ex eo, quod fuisse convenum de expediendi. i. p. r. d. permutationis etiam ad fauorem Alphonsi respectu d. Archidiaconatus sumptibus, & expensis ipsius Joannis, & ad hoc adducebantur plures testes, de quibus in summatum num. 6. fuit responsum illam verè non probantur nisi primus deponit de auditu, ibi se audivisse diei ab eodem Doctore Palomares, Tertius de auditu, ibi dixit dictum Alphonsium, quod Joannes expediturus erat, Septimus de auditu, ibi publice audire diei, Octavus de auditu, ibi, & audivisse diei ab eodem Alphonsio, Decimus de auditu, ibi audivisse diei in loco de Bonilla à D. Petro de Palomares, Decimus tertius de auditu, ibi dictus; Petrus respondit iam esse conclusum, Decimus quartus de auditu, ibi, cui dictus Alphonsius respondit, se nullas pecunias dedisse, & clarum est, quod Testes de auditu in hac materia nihil probant, cap. super laicis de testib. c. super eo, de eo, qui cognov. consanguin. vxor. sua, & fuit dictum in pluribus casibus.

2. Nec vis fieri potest in depositione sexti, dum inquit, se scire quod Joannes Palomares suis expensis attulerit Bullas Archidiaconatus Alphonsio absque aliqua impensa dicti Alphonsi, & se scire pactum fuisse inter ipsos tempore quo tractatum fuerat de dicta permutatione, & c. quia non deponit, quod mediante d. pacto fuerit exclusus permutationario, & circa illud, quod Joannes fuit sumptibus attulerit Bullas Archidiaconatus, nullam rationem sententiae affert, sicut nec in depositione decimi quarti, dum dicit se scivisse, & notorium fuisse, quod inter alia pactum fuit, & tractatum inter dictos Joannem, & Alphonsium ex causis d. permutationis, quod Joannes allaturus erat Alphonsio Bullas Archidiaconatus Curien. summet Joannis sumptibus absque eo, quod Alphonsius aliquid de suo expenderet, & se sic publice audivisse diei atque praesentem fuisse hinc pactum, & tractatum, quia non deponit se fuisse praesentem conclusioni permutationis, nec dicit illam fuisse conclusam cum dicto pacto, & propterea nihil probat ea ratione, quod ponit quidem tractatum vno modo, & aliter per se, vi superius dictum est, & non probat hoc esse, quod potest non esse, vulg. non hoc. C. v. cogn. cum simili.

ILL. ^{ME} D. CARD. ^{LIS} LANCELOTTI
Iunioris.

*Pampilonensis de Carigueque. Mercurij 4.
Decembris 1602.*

A R G V M E N T U M.

Transportatio actorum integra, quando facta dicatur.

S P M.

Transportatio actorum non integra, non videtur, quando sua transportata esset scientia et causam, de qua agitur, licet non fuerint tres sortitae acti alterius causae, num. 1.
Transportatio actorum praesumitur integra facta, & qui contrarium dicit, probare tenetur, num. 2.
Procuratoris confessio principali nocere non debet, semper, & quodcumque renouari potest etiam ni docto de errore, num. 3.

DECISIO CLXXXVIII

Dixerunt Domini non obflare defectum transportationis actorum, quia pro parte Martini de Crobia fuerunt producta omnia acta facta coram Ordinario Pampilonensi quodquam fuit ab incolis presentatus in hac causa, & haec sunt acta facta scientia ad causam, quae ipse hodie prosecuit in eandem super validitate presentationis, ita ut ad aliorum transportationem minime teneatur, ex quo adiuncta actus causae, & plures sunt resolutae, quod quando quis vult vnam causam prosequi satis sit, quod acta illius exhibeat ab ipse, quod producat alia alterius causae, quam prosequi non intendit.

Neque obstat, quod dicitur huiusmodi acta non esse integra, quia praesumuntur integra, & dicenti non esse integram incumbit onus probandi, ut in causa Senogallien. si Silae, coram Corra, & alias saepe dictum fuit in Rota.

Nec etiam obstat, quod deficiat acta litis antiquae agitatae. Primo eorum Ordinario, & deinde in Rota inter Dominicum de Mura, & Martinum Aldaua, quia Martinus de Ocobia non teneatur, neque vult dictam litem prosequi, ut venit ad causam ex iure Martini Aldaua, neque ut eius subrogatus, sed in vnam suam praesentationem, inde praesens iudicium iulii habet commune cum illa lite antiqua, quod si praetendatur, acta litis antiquae facere ad hanc causam, onus illa transportandi spectat ad eum, qui illis uti vult, non autem Martinus teneatur illa transportare, ita ut ob eorum transportationem non possit procedi in causa. Quia enim vero Martinus commisit causam appellationis, haec commissio fuit impetrata a Procuratore suo, cuius confessio Domino nocere non debet, immo potest evocari quodcumque, & non docto de errore iuxta sylum Rota, Pur. decis. 17. in fine. lib. 3. cum sim. ac ideo est impetrata nova commissio super validitate praesentationis, vltra quod potest dici, quod quatenus Martinus commisit causam appellationis a sententia Ordinarii potest verificari in sententia lata post mortem Martini de Aldaua, & post suam praesentationem, per quam declaratum fuit non esse locum novae praesentationi factae per incolae ad fauorem ipsius, quae sententia cum omnibus actibus praecedentibus fuit exhibita, vltra dictum est. Quod autem dicitur fuisse ab incolis datum mandatum ad praesentandum Martinum in Curia, ad hoc, ut accipiendo causam antiquam in statu, & terminis, in quibus illam reliquit Martinus de Aldaua, eam prosequatur non obstat, quia Martinus non videtur hac facultate, sed presentatus fuit vigore alterius, & ex duabus vitiis sibi datis potuit bene vnam eligere ac intendere iudicium vigore mandati, in quod continetur huiusmodi status prosequitur.

Romana Censura de Mutinis. Mercurij 11. Decembris 1602.

A R G V M E N T U M.

Census ubi est usurarius reputatus ex Bulla Pij V. fructus non debentur, & percepti computantur in sortem.

S Y M M A R I U M.

Fructus percepti, & consumpti bona fide restituendi non sunt sicut praescriptione triennali, num. 1.
Fructus datus debentur tam ex Statuto Urbis, quam ex equitate, num. 1. decisio vi. num. 5.
Nulla nonquam transeat in dominium recipientis, ex communione Theologorum, & Canonistarum sententia, num. 2.
Usurarium causa non recipit per ascriptionem, nec bonam fidem, nec equitatem, num. 3.
Census ubi est usurarius reputatus ex Bulla Pij Quinti, fructus non debentur, & percepti computantur in sortem, p. 1. & seqq.

DECISIO CLXXXIX

Cum alia fuisset resolutum censum de quo agitur esse nullum, ex eo quod non intervenierit pecunia numerata iuxta Constitutionem Papae Quinti, instabant nihilominus DD. de Nobilibus fructus per eos, & D. Hieronymum eorum auctorem perceptorum, non esse computandos in sortem, & consequenter sententiam Rotaem ad fauorem DD. de Mutinis hoc esse revocandam fundamta erant plura. Primo, quia isti fructus sunt percepti, & consumpti bona fide, unde non veniunt restituendi bonae fidei, si de acquirendis, sed de sortem, secundo, dicebatur restitutioni obflare praescriptionem triennem ex communione quae barbat. conf. 81. nu. 3. lib. 3. Tertio, dicebatur saltem habere locum equitatem, i. curabit de actione, emps. cum non sit convenienter quod DD. de Mutinis tanto tempore habuerint in manibus rem, & precium, & ad hoc allegabatur in specie decisio Romana Census 4. Maii 1591 coram Reverendissimo Patre. Quarto, quia omnem eum un succederet obligatio DD. de Mutinis ad dampna, & interesse, ut fuit dictum in causa Senogallien. Pradij 34. Octobris 1586. coram Bubalo. Postremo, quod etiam si nullum ex praesentis sententia, nihilominus DD. de Nobilibus poterant retinere fructus perceptorum, quia ex iustissimo censu apparet quod legatum, quod destinatum pro pretio census fuit, factum Hieronymo pro augmento suae dote, & legitime, & consequenter debetur fructus tam ex Statuto Urbis antiquo c. 20. lib. 4. quam ex equitate, de qua per Alex. conf. 147. lib. 5. & quid talis dot succedat loco legitime, Causa fenitor. conf. 37. in fine.

Quibus non obstantibus Rota censum DD. de Nobilibus tectis ad restitutionem pecuniarum perceptorum ad rationem, quod Constitutio Pij Quinti annullat huiusmodi contractus & illos fenitios reddit, unde sequitur quod tanquam percepti in causam usurarum non transeunt in dominium recipientis ex communione Theologorum, & Canonistarum opinione, de qua post multos et laos Gomar. var. re. lib. 3. c. 3. in 6. vers. sed. ad Sor.

SYMMARIUM.

R. emissoria in prophanis conceditur absq. sumo boni iuris in secunda vel vltiori instantia, num. 1.

R. emissoria non conceditur, quando articulat materia non est reuocans, num. 2.

R. emissoria non conceditur quando calumniae petitor ad diffidendum ante expeditionem, num. 3.

Census impositio nulla est, quando pecunia numerata non interuenit, num. 2.

Census cum numerata pecunia celebratus censetur, quando census vendens sepius fructus percipit, num. 3.

Census fuisse celebratum cum numerata pecunia, probatur per assertionem notarij, num. 3.

DECISIO CXG.

Licet pro Capitulo petente remissoriam, statet regula, quae vult, quod in prophanis absque summo in secunda, vel vltiori instantia, concedi debeat remissoria, cum dici solet, quod non deducam, deducam, & non probatum probabo, maxime vbi articulata materia sit reuocans ad decem. Verall. 68. num. 1. par. 3. cum alijs allegatis per informantes pro Capitulo.

Attamen Dominus hanc remissoriam denegauit, non ea ratione, quod articulat materia non sit reuocans, cum si reuocatur in Constitutione census, de quo agitur non interuenisset pecunia numerata census esset nullus, vt habetur in Constitutione Pij V. de Censusibus, & fuit sapè reuoluntum, signanter de anno pignenti in Romana Censu de Mutinis coram Reuerendissimo Patriarcha, sed quia eam calumniae petrad differendam causae expeditione, ventuerunt Dominum, quo casu passim denegari solet, Rom. conf. 173. in fine quem sequitur Felyn. in cap. de cetero, num. 12. de re iud. Calfad. decem. 3. de dilat.

Et calumnia visa fuit Dominis satis manifesta, Tum quia huiusmodi non numeratio realis pretij dicti census in partibus, & sic à personis magis probabiliter de veritate rei informati, non fuit vnquam praetensa, immo fructus per malum tempore sparium solui fuerunt abiq. aliqua contradictione, Tum etià quia de ipsa reali numeratione pretij constat ex verbis clarissimis Instrumenti census. Bart. in l. singularia, num. 11. ff. si certpet. Alex. conf. 37. num. 8. vers. sed in casu nostro, lib. 3. & fuit sapè tenum, vt in Beneuolana census 16. Decembris 1594 coram nunc Illustriss. Marica, & Florentina Bonorum 17. Aprilis 1594. coram D. Milino.

His accedit, quod ex decreto Capituli, ac ex ratamento à Capitularibus ipsis praestito, in omni eorum admissione de soluendo dictum censum admodum inuicibilis redditur hæc noua pretensio procuratoris Capituli, & omnino reicienda, ad tex. in e. quia verisimile, de testibus, cum vulgar. maxime cum nihil aliud hucusq. praetendit Capitulum, quam quod contractus census contineret pacta quædam aliena, & vsuraria, & quod propterea fructus veniebant computandi in sortem principalem, quod cum deducendo repugnet huic articulare non solutioni pretij illius, merito super ea audiri non debet Capitulum, ad tex. in l. 1. vbi glof. C. de fur. in c. sollicitudinem, in fin. de appellat. & in l. vbi repugnantia. ff. de reg. iur.

de iust. & iure lib. 6. quæst. 1. att. 4. col. 1. cum pluribus sequen. & consequenter tanquam res alienæ veniunt i estimandæ c. si res alienas. 14. quæst. 6. reg. peccati. de reg. iur. in 6. & in specie est text. in c. Michael. c. tua noscitur de vsuris. Abb. conf. 54. num. 4. lib. 1.

Hinc colligitur, quæ ex aduerso dicebatur de perceptione cum bona fide, & prescriptione, quia cū venitur in materia vsuraria, nec prescriptio, nec allegatio bonæ fidei aliqui operatur, Alex. conf. 121. num. 1. cum pluribus sequen. lib. 4. Dec. inl. petens. C. de pact. Tiraque. de retract. convention. §. 1. glof. 3. num. 13. cum alijs per Gabriel. de precepti. concord. 4. num. 12. nec applicatur quod ierit loco dicebatur de equitate, i. cuiuslibet. de act. empt. quia procedit vbi res cuius pretium est reitutum est iustitiam, & in alijs terminis loquitur de eis Romana Censu coram Reuerendis. Paceñ. Illi enim scripturae, ex quantum pretio fuit iustitiam catus remanebant penes venditorem census. Vnde fuit dictum, quod licet census non sustinetur, tamen interbat æquitas legis curabit, quia venditor habuerat in manibus originalia Notariarum fructifera, & illorum pretium, at in hoc casu sublato censu nihil remanet, quod possit parere fructus.

Tollitur pariter quantum fundamentum ex decisione Segobien. coram Buhalo, quia illa decisio procedit, in eo qui dedit suo Creditori censum in solutum, promittens exigibilem, alijs ad dainna, & interestes, cum enim ibi Creditor licite possit percipere fructus meriti si non percipit dicitur damnificatus ex facto debitoris, verū in hoc casu nulli poterant de iure percipi fructus per Dominos de Nobilibus, & consequenter non est quod illorum loco possit succedere interestes, accedit quod ibi culpa erat ex parte debitoris, hic autem ex parte emptoris census, qui non perfoluit in pecunia numerata unde sibi imputare debet si aliquid dampnum fuit passus, iuxta c. dampni de reg. iur. in 6.

Ad vltimum motiuum, quod pecunia esset dotalis fuit dictum, quod ex quo D. Hieronyma nullo tantum fuerat nuptus tradita, tale legatum non poterat operari huiusmodi effectum, quia oncia Matrimonij, propter quæ conceditur fructus ex pecunia numerata, non fuit uero correctiua ad istam dorem, sed ad istam quæ in dactu matrimonij fuit promissa. Vnde nulli potest deberi fructus, Corn. conf. 14. lib. 3. Ruyn. conf. 48. num. 4. & 5. lib. 5. Vbi etiam responderi ad alium motiuum de legato loco legitime, quia dicit non habere locum, vbi statutum excludit iam dotaram. Ex quibus fuit conclusum sententiam Roralem esse consue mandam.

LITTE.

Calaguritana Censu. Mercurij 11. Decembris 1602.

ARGVMENTVM.

Census impositio facta non numerata pecunia, vsuraria, & illicita reputatur, præsumitur tamen numeratio pecuniae ex assertionem Notarij in Instrumento facta, Præsertim quando venditor census pluries soluit fructus.

*Civitatis Castellæ Supplementi Legitima. Luna
27. Januarij 1603.*

A R G V M E N T V M.

Sententia contra contumacem lata, quando dicatur lata ob delictum, An per comparitionem resolvatur, & quos alios patriat effectus.

S Y N N A R I U M.

Testes sine citatione partis examinati probant secundum facultates Cubernatoris Vrbis ubique aliquæ repetitione. Decisio vii. num. 1.

Sententia contumacialis non dicitur lata propter delictum, quodvis illi prefertur ob non comparitionem monitorij, & ob non comparitionem vi. num. 2.

Sententia contra contumacem lata ex Testibus informatiis nulla est. num. 3.

Reatus, seu condemnatio pro homicidio, seu etiam diffamatio sunt suspensi ab omnibus aliis legibus. Quomodo idio causa capitur diffamatio. num. 4.

Banniti seu excommunicati in contumaciam in suis defensionibus non audiuntur post tempus præfixum à Bulla. Tit. v. Quo- modo investigatur dicta Bulla, & de quibus condemnatis, num. 5.

Banniti, & condemnati propter contumaciam non possunt priuari legitima. num. 7.

D E C I S I O C X C I.

Domini censuerunt standum esse in decisio-
nibus, siue enim iudicetur præiudicio incapaci-
tatis D. Alphonsi super sententia Gubez-
natoris Vrbis, quasi potuerit iuxta formam suarum
facultatum adhibere fidem testibus informatiis,
etiam ubique repetitione, vt in decisione O-adi-
ni in Romana Beneficentia S. Petri 16. Iunii 1566.
quæ est inter impressas decis. 2. 1. part. 1. diuersi, &
hoc casu dicebatur: Primo, quod ista facultas Gu-
bernatoris procedat ad effectum, vt sententia sit
valida, & possit eæque non vt faciat consistere de
delicto, ita vt sententia non sit contumacialis, vt
ex ea dem decisione colligitur in vers. quarto di-
citur, atque ad hunc effectum, vt possit ferri sen-
tentia contra contumacem loquimur Clar. in pract.
criminal. lib. 3. §. final. quæst. 1. sub num. 3. & 4. 45.
num. 13. cum alijs allegatis.

2. Secundum Gubernatori met expressè voluit pro-
ferri sententiam ob non comparitionem monitorij,
quod ardebat ad comprehendendum, & ob non com-
paritionem potuit proferre sententiam cap. quom-
iam frequenter in fine, vt lit. non contestat. c. ex
parte de verb. signifi. Rip. in cap. 1. nu. 24. de iudic.
ergo non potuit propter delictum, quia adhibuit
fidem testibus informatiis, qui de iure nõ
probat, secundum decisionem Reuerendissimi
D. mei Patriarchæ Alexandrini inter eadem par-
tes no. Decembris 1577. alias per me allegatam
inter impressas decis. 46. part. 1. diuersi, & quam
Domini sunt sequuti in vna Romana de Rambo-
gheris 24. Maij 1591. eoram Illustrissimo Cardi-
nali Mantica, & coram bo. mem. Orano in vna
Tullen. Simoniz 27. Aprilis 1597. & pluribus alijs.

3. Si verò etiam vii velint sententia Gubernato-
ris Civitatis Castellæ, & illa Dominis visa fuit nul-
la, tum ex defectu iurisdictionis, quoniam causa
fuerat commissa Gubernatori Vrbis, & exequutori
monitorij, & consequenter Gubernatori Cui-
tatis Castellæ non poterat procedere cap. bonæ de
postul. prælat. Auffer. add. quæst. cap. Tholo. 48.
num. 3. tum ex defectu citationis, vt per infor-
mantem, tum etiam quia alara fuit ex testibus infor-
matius, & in eo cessant facultates Gubernatoris
Vrbis.

4. Non obstat fundamentum, quod fit super Bulla
Pij Secundi confirmata per alios iudices, qua
diffamati seu condemnati de homicidio ab om-
nibus actibus legitimis sunt perpetuò suspensi: nõ
in casu nostro deficiunt requisiti, quæquid enim
dicendum sit de simplici diffamatione, quæ requi-
ritur ad inquirendum: Ad effectum de quo agitur
diffamatio debet esse talis, quæ æquipollat
condemnationi, vel inducat notorium, & sufficiat
ad condemnandum, non autem sufficit sententia
contumacialis, & id voluit Bulla in illis verbis,
quorum delictum sit notorium, vel de homicidio
diffamati, vel condemnati sint, aliàs ab iudicio
esse, quod pro diffamatione solum sufficiens ad
inquirendum infligeretur tam rigorosa poena, vt
decisum fuit eoram Reuerendissimo Domino
meo Alexandrino in Veltirna Bonorum 14. No-
vembri 1578. & 11. Februarij 1579. alias allegata
in hoc puncto ubi bene deciditur casus noster.

5. Non obstat Bulla Pij Quartij, quia scriptus fuit de
cisiun loqui in Bannitis in contumaciam propter
delictum, vt etiam dicunt Domini in hac causâ
causa coram medie Lunæ 22. Aprilis anni pen-
teriti, & hic intellectus comprobatur: nam in §.
Præcedenti, Bulla exprimit etiam contumaci-
am ubi intelligitur de sententia lata propter totam
contumaciam, vnde quando simpliciter loquitur
de condemnatis in contumaciam, de erime ita
intelligendum est propter crimen. Propterea Bulla
admittit ad defensionem condemnatos infra sex
menses, ergo non intelligit de condemnatis in
meram contumaciam, quia huiusmodi conde-
nati non egerent hæc admittentia, quia sola con-
paritione sententia resolveretur, & ibi Papa mens
fuit occurrere, ne propter temporis dimi. mirat
aliquomodo perderentur probationes fidei quibus
propter contumaciam redargui possent.

6. Non obstat decisio coram bo. me. Bialbo in
hac causâ 1. Decembris 1578. quæ est 113. part. 11.
impress. quia responsum fuit in allegata ad ecclia-
ne anni præteriti, & bene liquidum Dominum Al-
phonsi agebat alia via pro implemento, & fave-
bat inuentionem super restitutione obtenta à
Papa, & præsupponebat incapacitatem, nec fuit
vitium. An sententia esset contumaciale, & An
intraret Bulla, de quibus hodie agitur, & sic non
applicatur illa quæstio.

7. Ex quibus sequitur, quod propter hæc senten-
tiam D. Alphonsi tanquam incapax nõ potuerit
à matre priuari legitima, vt vltra decisionem al-
legatam latissimè deducit Riminald. iun. cons. 33. nu.
41. vbi ad num. 18. lib. 3.

P E N I Æ.

*Romana Inualiditatis Matrimonij Veneris 28.
Februarij 1603.*

A R G V M E N T V M.

**Matrimonij dissolutio, vbi ab vxore peti-
tur propter viri impotentiam, nec ap-
paret de aliquo vitio, seu defectu mem-
brorum genitalium ipsius viri, iudex
debet eos cogere ad cohabitandum
insimul per triennium, præcedente Sa-
cramentali peccatorum confessione,
& sumptione Sacramentis Eucharistie,
istudq; triennium currere debet à die
decreti, non autem à die contracti ma-
trimonij, etiam quod plures anni inter
cesserint, secundum veriorem & tutio-
rem opinionem,**

S Y M M A R I V M.

**Matrimonium vbi queritur dissolui propter impotentiam vi-
ri nec apparet de vitio, aut morbo, vel defectu membro-
rum genitalium visibiliter recurrendum est ad remedia ec-
clesiastica, videlicet ad triennale cohabitationem præce-
dente peccatorum confessione, & sumptione Sacramentis
Eucharistie, num. 1. & seq. etiam quod antea per plures
annos insimul cohabitauerint, d. num. 2. & seq. vbi recitan-
tur alia opiniones, & ita concluditur.**

**Matrimonium est sacramentum, & propterea vbi
agitur de illius dissolutione omni cautela, & diligentia ad-
hibenda est, vt omnia frane excludatur, num. 4.**

**Mariti assertio plurius carnaliter cognovisse uxorem magis
credita, quam assertio uxoris contraria, num. 6.**

D E C I S I O C X C I I.

Cum Camilla Gallia post sex annos, quibus
cum Iacobo Brioio marito suo cohabi-
tauerat super separatione thori, & innu-
diare Matrimonij ex causa impotentie coheun-
di mariti contra ipsum coram Vicario Sanctissi-
mi litem intentasset Iudex (consultis obstetrici-
bus, quæ ipsam virginem esse resulerunt, & peri-
tis, qui maritum genitalia habuisse ad generatio-
nem bene proportionata affirmaverunt) decre-
vit, vt Camilla ad cohabitandum cum marito per
spatium triennij cogeretur, mandans vt ambo
coniuges peccata sua confiterentur, ac Sanctissi-
mum Eucharistic Sacramentum sumerent, & de-
inde simul cohabitantes obsequia matrimonialia
sibi inuicem præstarent.

**Post appellacionem interpositam ab hoc decre-
to. Dubitavi An esset confirmandum, vel infir-
mandum, & Rota vtraque parte informante iu-
dum esse censuit, quatenus enim cõtinebat, quod
coniuges ad Divina Sacramenta recurrerent ad
expiandum impedimentum impotentie iustifi-
cimum erat. Nam quâdo dubitatur de amborum
coniugum, vel alterius impotentia, An proveniat
ab impedimento naturali, vel ab accidentali, vi-
delicet à maleficio operæ Dæmonum, vel Mago-
rum perpetrato, vbi nō apparet de vitio, aut morbo,
vel defectu membrorum genitalium visibili,
sicut non apparebat in hoc casu ad remedia su-
per naturalem, Divinam, & Ecclesiasticam potissimum
recurrendum est, cap. si per fortianam. 33. quæst. 1.
vbi communiter Canonistæ, & præsertim Turre-
cremat. quæst. 1. & conveniunt dd. Theologi S.**

Thomas, S. Bonaventura, Petrus de Palude, Secus,
Durandus, & ceteri communiter lib. 4. sen-
tent. distinct. 34. Ioann. Hidenus in fornicario.
lib. 5. cap. 6. & Martinus de Riotom. 3. disputatio-
num magicarum lib. 6. q. 1. 2. sect. 3.

Præterea quatenus idem decretum præcipie-
bat, vt coniuges cohabitarent per triennium non
obstante, quod à tempore contracti matrimonij
per sex annos, & ultra cohabitauerant, iustum e-
tiam visum fuit in hac facti specie, quia licet du-
bium sit articulus An triennium debeat computari
à tempore confessionis factæ, & præcepto Iu-
dicis, vel potius sufficiat computare triennium
qualitercumq; simul coniuges cohabitasse probe-
tur, & circa hoc reperitur Doctorum sen-
tentia, quarum vna dicit id esse arbitrium, vt re-
fert Hostiens. in cap. final. num. 10. verbi finaliter ta-
men de frigidis, & maleficiis, Ancha. in c. 1. nu.
10. verbi. dicit Hostiens. eodem titulo vbi præpos-
uit. 7. verbi. ad id quod.

**Et altera affirmat, quod quando cohabitatio
præcessit per aliquot annos ante motum iudicii,
& mulier probat se virginem, tunc sufficiat præce-
dente triennio cohabitationis addere modicum
tempus, & per hac sententia allegatur Innocent.
in c. final. de frigidis, & maleficiis. super verborum
num. vbi Abb. antiq. p. 4. præposit. num. 4. ve. s. pla-
cet per illum restitutum. Zabarell. quæst. 1. in 4. Alex-
and. de Nemo num. 17. verbi. & ista opinio, Abb.
num. 12. verbi. & hoc mihi plus placet, Ioannes de
Fribu. go. in gloss. ad summam Sancti Raymundi
lib. 4. tit. de impotentia coeundi, in glossa super
verbo. Cohabitantes Gregorius Lopez in legibus
separatitibus Hispania. par. 4. tit. 8. lib. 1. in glossa
super verbo, dar plazo, Ioannes Baptista Lader-
chius conf. 41. incip. quando mulier, num. 21. Men-
noch. de arbitrar. centur. 8. nuper edita cap. 119.
num. 14. & pro eadem sententia in Cappell. To-
los. decisi. 381. num. 6. allegat quidam Dominus
Vaboen. pro qua videntur rex. in c. audabilem. 7.
nos vero, ibi à tempore celebrati coniugij cohi-
bitent per triennium, & in c. final. s. final. de frigi-
dis, & maleficiis. ibi, & constitit vobis virum, &
mulierem infra prædictos octo annos per conti-
nuum triennium simul cohabitasse, & in hac opi-
nionem viderentur inclinare Domini de Signatu-
ra Iustitiarum, super hac causa antequam committe-
retur in Rota, & negati non possit, quin inagna ra-
tione, & auctoritate iuratur, et si arbitria singu-
lorum iudicum non essent periculosa, facile esset
hæc opinio tenenda.**

**Nihilominus tertia affirmans hoc triennium
non computandum à die contracti matrimonij,
sed à die quo Iudex coniugibus indixit trienna-
lem cohabitationem, rursus sæpe visa est gra-
vis rationibus munita. Prima, quia cum agatur
de separando matrimonium, quod est magnum Sacra-
mentum, omnis dil. gentia, & cautela adhibenda
est, vt quantum possibile est omnis fraus, & error
excludatur, Hostiens. in d. c. final. num. 10. circa fi-
nem, verbi. sed bene cauetur Iudex de frigidis &
maleficiis, & ibi Anton. Butr. uum. 6. verbi. ut cautela
ideo enim ecclesia induxit tam exquisitas solen-
nitates antequam similia matrimonio dissolu-
antur. Secunda quia à tempore præcepti iudicia-
lis incipit adhiberi exacta diligentia, præmissis
confessione sacramentali peccatorum, & Sacro-
santæ Eucharistie sumptione, & alijs Ecclesiasti-
cis. Tertia quia hæc sententia est tutior, & le-
curior.**

**Et propter has rationes eam rennerunt veteres,
& recentiores Canonistæ, Hostiens. in d. c. fin.
de frigidis & maleficiis num. 10. & licet ibi ambiguus**

videatur ex quo recurrit ad arbitrium Iudicis, nihilominus tamen infirma eodem tit. §. qualiter, & quando. num. 12. verſ. verum dei poteſt. conſtante aſſertu ſemper rariuſeſſe, quod à tempo re præcepti Iudice debebat triennium computari eandem ſententiam proferentur, in d. c. final. de frigid. & maleſic. 10. And. num. 5. ſuper verb. terminos, & nu. 1. ſuper verbo, triennium, ubi addit, non licere Iudici abbreviare, & Anch. nu. 0. verſ. ex quo collige, Anton. de Burro, num. 10. ver. veritas eſt ubi dicit hanc eſſe veritatē. Henr. Boelch. in c. 1. num. 1. & 2. de frigid. & maleſic. 10. Brunel. traſſ. de ſponſal. conſul. 27. num. 10. & 14. verſ. ſed pro opinione, Cappell. Tholoſ. decif. 151. num. 6. in fine, ubi recitat ſuam opin. omnibus concludit quod opinio Hoſtien. eſt valde ſecura, eandem ſententiam videatur tenuiſſe S. Raymundus in traſſatu de matrimonio, in num. lib. 4. tit. de impotentia cohabitandi §. ſexto, & eam tanquam iuriorem ſequuta eſt, Roſa. in Diſſolutionis matrimonij, die 30. Octobris 1596 coram bon. mem. Orano, & in cauſa Neapoſitana Diſſolutionis matrimonij die 5. Maij 1597. coram eodem, & in cauſa Calaguritana Diuorij die 15. Martij 1599. coram R. P. D. meo Scraphino Olmario, tunc Rotæ Decano, nunc Patriarcha Alexandrino. Illud tamen verū eſt, quod cum die 26. Nouembriſ. eiꝰdem anni in eadem cauſa Calaguritana fuiſſet dubitatum, An tempus triennij poſſit arbitrio Rotæ abbrevia. i. reſolutū in eo caſu non poſſiſſe, noluerunt Domini generaliter diſſinire hoc habere locum in omnibus cauſis, quia magnam periculi erant difficultatem.

In hac ſacti ſpecie hanc tertiam opinionem tāquam iuriorem amplexa ſuit Ro. a. Primò, quia impotentia naturalis mariti, quam opponebat vxor, ne dum non erat explorata, ſed potius ex regularibus peritorum aderat præſumptio in contrarium. Secundò, quia aſſertioni mariti pro matrimonio aſſerenti, ſe pluries ac pluries Camilla cognouiſſe potius ſtandum erat, quam aſſertioni Camillæ tendenti ad Matrimonij invaliditatem, cū quis acceperit 13. quæ ſt. i. e. continebatur, & c. duo i. ueri, de deſponſat. impub. Tertio, quia cum non eſſet verumque, quod Camilla tanto tempo re tacuiſſet, nec conqueſta fuiſſet de impotentia mariti, d. c. ſi quis acceperit, 31. quæ ſt. 1. Hoſtien. in d. cap. final. num. 10. de frigid. & maleſic. præſumptio erat contra ipſam, quod non propter impotentiam, ſed propter aliam cauſam, iudicium ſeparationis Matrimonij moueret contra uaritum, & ideo nō erat pro diſſolutione Matrimonij pronuncian. i. um. Quarto, quia dato quod adeſſet impotentia cohabitandi, cum nondum eſſet explorata, An p. ouenerit ex cauſa naturali frigida: itis, vel ex accide. ali. videlicet ex maleſicio, licet in frigid. non ſemper expectetur triennium in maleſiciato, tamen ſemper expectatur, Hoſtien. in d. c. laudabilem, de frig. & maleſic. num. 1. Vbi Ioann. And. num. 8. Abb. i. um. 2. Alex. de Neco, num. 3. Præpoſitum 4. ver. ſecus in maleſiciato. Anton. de Burro, num. 15. verſ. quod autem in maleſiciato.

Er Iudex in hac cauſa quando induxit præſentiam iſtis coniugibus potius videbatur reipexiſſe impedimentum pronuncians in maleſicio, quam à natura, quia vt dixit Hoſtien. in d. c. final. de frigid. & maleſic. non inuenitur expreſſum, quod ad tollendum impedimentum naturale poenitentia indicatur.

Nec obſtat tex. alleg. pro ſecunda ſententia: nā ad tex. in c. laudabilem, illa poterat eſſe congrua interpretatio, vt coniuges cohabitare debeant per triennium, videlicet à præcepto iudicij, vel à

die indiſſol. & confeſſionis computandum, ad c. final. de frigid. & maleſic. quod magis videtur vrgere, reſponſu Capell. Tholoſ. in alleg. decif. 381. num. 6. verſ. nec obſtat, quia licet videatur ibi peribz mulieris facta poſt octo annos, tamen poteſt intelligi quod antea cauſa fuit ventilata diutius, & ad mandatum Iudicis poenitentiam egerant, & ſimul cohabitauerant, ſicut expreſſe innuitur in tex. cum dicit, qui poſt ſua eſt terminos à Iudicibus aſſignatos reuerſi ad eorum præſentiam conſona voce dixerunt, quod non poterant committi. c. 1. Hæc ibi, & eodem modo reſpondet ad illum tex. 10. Brunel. traſſ. de ſponſal. conſul. 18. num. 14. verſ. nec obſtat, d. c. final. Quibus omnibus conſideratis placuit Dominis in hac ſacti ſpecie hæc tertia ſententia, quod maritus adhibitis alijs petitis de iudicio inſpicietur, vt videatur, An adeſſet aliquid impotentia ſignum, & ex qua cauſa prouenerit, vt ſine vilo ex ore ſententia proferretur,

P E N I Æ.

*Romana ſeparationis Thori. Lune 3.
Martij 1603.*

A R G V M E N T V M.

Thori ſeparatio conceditur propter Adulterium, niſi poſt illud conitux cum coniuge ſe immiſcuerit, hæc eadem Thori ſeparatio conceditur propter mala tractamenta mariti in vxorem, confeſſioq; facta in iudicio criminali, probat etiam in ciuili inter eaſdem perſonas.

S Y M M A R I V M.

Thori ſeparatio ex cauſa adulterij, conceditur etiam viri, num. 2.

Separatio Thori nō conceditur propter adulterij, quando poſt commiſſum adulterium, conitux illud ſciens, cum coniuge ſe immiſcuerit, n. 3. ubi quod in dubio nō præſumitur ſcietia. Scietia de præſenti non inferi ſcietiam de præterito, num. 3. Confeſſio facta in iudicio criminali probat etiam in ciuili inter eaſdem perſonas num. 4.

Thori ſeparatio conceditur etiam propter mala tractamenta viri in vxorem, num. 5.

D E C I S I O CXCIII.

P Ræſpoſitiſ conſeſſionibus Alexandri Cortæ Melaræ, & Teſtim. de poſitionibus, & alijs vtrinque deductis, Dubitauit, An ſententia extra Rotam lata à RR. PP. DD. Vicegerente, & Alia ſauore Florentiæ Carpelloniæ vxoris Alexandri ſuper thori ſeparatione eſſent conſtituta, & ver. inſirmanda; & Rotæ vtræque par. e conformante, poſſiſſimum ex capite adulterij ab Alexandro commiſſi cum Florentia ſauia, tanquam iuſta conſtituta mandata conſent.

De adulterio enim conſtat, nedum ex dictis teſtim. iuxta 19. & 10. ſed ex clara eiꝰdem Alexandri confeſſione, quod ſolū conſtante matrimonio commiſſum fuiſſet ad thori ſeparationē c. ſignificati, c. ex literis, & c. gaudemus in fine de diuor. & cap. ex parte. §. quia igitur. de ſponſal. l. conſenſu. §. ſi qua agitur. Cod. de repud. auſh. de

de nupt. s. mitiores. Parif. conf. 54. nu. 14. in princ. lib. 4. & fuit decifum in cania Romana Separatio m. Thori die 21. Martij 1574. coram D. meo S. Sera phino nunc Patriarcha Alexandrino, & in vna Bifima Separationis Thori die 11. Februarij 1592. coram D. meo Pamphilio.

3 Neque obstat, quod Florentia vxor post adulterium confessum taceret, & per aliquod tempus cum eo commorandis, via sit remissile inuoluntaria ex adulterio, vt notant Doct. in l. si vxor 5. fin. ff. de adu. vbi Bart. notat. Boer. qui mul ros allegat. decif. 318. nu. 7. ci. et med. Otacif. decif. 77. nu. 36. in princ. quia fuit responsum nō probat. quod vxor fuit, et confessa adultera, & nihilominus persequebatur cum marito, & actus coniugales cum eo exercere, & tamen scientia non praesumit, nisi probetur l. verus ff. de probat. Nec scientia vxoris induit ex monitorio, seu quarela pe. Florentiam vxore postea, quia notum est ex scientia de praesentibus non inferri ad scientiam de praeteritis.

4 Nec ad rem pertinet, quod dicebatur ab informante pro Alexandro quod cum confessio Alexandri fuerit facta in iudicio criminali, non nocet sibi in iudicio civili, quia fuit responsum cum etiam in hoc iudicio cuius probare inter easdem personas l. duobus §. coloni. ff. de iur. iuran. Dec. in l. 2. nu. 61. vers. & concludit. C. de eden. Verat. decif. 190. nu. 1. par. 1. Casar. de Graff. decif. 90. nu. 17. alijs l. de except.

5 Praeter adulterium concubant verbera, mixta de occidendo, iniuria, & alijs multis malis irrationibus, de quibus contra Alexandrum deponere testes, quia licet quibusdam ex Dominis non viderentur concludere: probat. alij tunc opinabantur, & tanquam con iuncta sunt, cum excedent terminis iuris correctionis, marito in vxore permixtum locum etiam praebere separationi thori c. ex inanimata. c. lueras in fine cum ibi notatis de rescriptis. Apollon. Alban. c. 2. ubi ca. finem. de iure ad nullam contra iententiam oppositam ob peritum & non praesum inuane tum calumniam, fuit responsum ab eadem in Florentia Carpefona principali fidei iurisse praesentem in forma die 15. Iulij 1600. prout apparebat in actis causae in prima instantia.

ILL^{MI} D. CARD.^{IS} MILLINI,

Parmedi Status. 28. Aprilis 1693.

ARGVMENTVM.

De testibus inuerisimilia deponentibus, vilibus, & pauperibus, quod non probent.

SVMMARIVM.

Testis vili. & pauper non est idoneus testis. num. 1.

Testis blasphemator non est idoneus testis. num. 2.

Testis inuerisimilia deponens non probat. num. 3. & 5.

Vbi An Testis deponat verisimilia, vel inuerisimilia statim ad iurium iudicis.

Testes subdiles sicut admittantur in his, quae solent occultis committi, non tamen probant, quando concursus suspensio edis, quodas subornationis, & inuerisimilitudinis. num. 3.

1 Vir iterum dubitatum circumscripta tenore actione Anni 1516, & depositione Iacobide Festari. An Iacobus Marotio, etiam examinatus pro parte Dominorum de Rangonijs sit adhibenda fides in totum, vel saltem in aliqua parte, & cautela per duas positiones, diligenter discussa, et inueniuntur standum esse in decem, quod ei nulla fides sit adhibenda. Et pro fundamentis resolutionis repetebant, quod Marotius post longam, & continuam erumam cum factam Pallaucinis per spacium vinctiqua uxor, vel vinctiquinquenorum, fuit dimissus ab eorum iurisdic. in patuo temporis intervallo se consilii ad Castum Rochaz Blanchaz, in quo fuit receptus a Comite Ludouico, & vixit ex expensis per aliquot dies, & deinde ab eo fuit transmissus ad Vibem, vt se examinaret contra Pallaucinos associatos in itinere a Dominico Portio eius iudice a quo, & a Hiconymo de Modena deponit inuenerit, quod dicebatur examinatus in hac causa, & Perquisitus Testis Rangonijs uisum, quod ipse ante examinem fuit interrogatus in hac causa a Hic. onymode Modena super articulis, quos tenebat in manibus in praesentia Comitis Ludouici, & quod a Dominico fuit instructus, vt fieret puerella nomen de non recedendo ab examine factum in Cuita e Ia. nuz, & ista series facti mihi magna suspicio est quae Testis non esse bene affectus de tempore examinis erga Pallaucinos, & quod facile potuerit subornari a Ministris Comitis Ludouici.

2 Secundo mouebatur, quia cum hac suspicio ne cocurrat qualiter personae Testis, etiam ipse dicit, est pauper cum habet in bonis vultu. em. l. cu. m. centum vel circa, & est vili, quia aliquid de suo Multo, aliquando Hogolano, aliquando Facto. m. l. d. n. d. n. & vltimo loco ex exam. Famulus Hostij Solitarij, & Vincen. in deponit eum. si se habet, itema. o. & ista qualitates sunt minus considerabiles, & nullum extrahendi fidem Testis in hac causa infusa. glof. in c. si quis testum, in v. b. pauperate, & ibi Abb. Ant. de Burr. Card. Felyn. & alijs de testib. Purpur. conf. 121. num. 14.

3 Tertio mouebatur, ex pluribus inuerisimilitudinibus in eius dicto. Et primo videbatur Dominum multi inuerisimile, quod Bernardinus factum tribus vicibus promissit Cathedra in Camera praesentis Marotio illam ducere in vxorem post mortem Ioannis Petri, & quod Catharina dixerit Marotio, quod maritus non poterat diu viuere, quia fecerat sibi aliquid propinare, vt posset habere & consecutum matrimonium cum Bernardino, quia similia negotia, in quibus agitur de nece hominis, solent teneri secreta, praeterea vbi non concurrat aliqua necessitas operis alicuius, vel causae, & quia famulus infimae conditionis non solent admitti in cubiculis Dominorum, & ideo non est verisimile, quod tot vicibus intellexerit hanc promissionem factam Cathedra Bernardino in Camera, & in ista inuerisimilitudine Domini faciebant magnum fundamentum, quia peccu. i. substantia huus negotij, si enim Bernardinus, iussisset fidem Catharinae viuente conage, & fuisset sequuta machinatio in vita coniugis cum adulterio, eo maritum non fuisset legitimum, & super hoc, vltimo de eo, qui cum dux. in matrimonio, quam pol. per adult. & consequenter filij Bernardini essent excludi.

4 Considerabant etiam Domini, quod iste testis deponit de copula Bernardini cum Martha, quae etiam

præstaret impedimentum matrimonio sequuto cum Catharina, & de ea deponit de visu per foramen ostii, quod erat factum ad effectum, ut per illud pateri aditus gams in cubiculum, & in hac depositione insunt multa inveniuntur. Prima, quod cum in ostio adesset foramen adeo notabile quod ibi continuò permanebat: Bernardinus, & Martha, se posuerunt in loco, ex quo possent tam facile conspici. Secundò, quod ipse ausus fuerit ex eo loco prospicere, exponendo se periculo, quod ipsi illam viderent. Tercio, quia deponit distinctè de pluribus qualitatibus, quæ sunt multum inveniuntur, & maiora eo magis reddunt suspensa, quia Vincentius deponit de auditu à Cris re della Vela, quod ipse instruxerat Martium, ut deponeret de visu, de copulante: Bernardinum, & Martiam, per foramen ostii factum pro ingressu garrorum, qui institutione postea visus fuerit in hac depositione de copula: in de Bernardinum, & Martiam mirando solum nomen, ut in aliâ decisione fuit consideratum.

Et propterea cum tota ista materia residet in arbitrio iudicis, & pendeat à verisimilitudine, præsumptionibus, & coniecturis, tot inveniuntur indices in substantiis simul iunctæ cum qualitate personæ Testis, & suspitione subornationis, & odii contra Pallavicinos, secundum Dominos sunt tales, ut in hac causâ gravissima non sit ei adhibenda aliqua fides, Abb. Imol. Card. & alij in e. quia verisimile, de præsumpt. Riminal. conf. 452. num. 1. cum plurius seq. lib. 3. Nat. conf. 604. num. 9. & 10. & conf. 656. nu. 1. & tanto magis cum adit etiam aliquæ variæ asiniter cum, & alios testes circa diem obitus Parris mariti Catharina.

Non obstat quod materia reddidit verisimilis propter qualitatem personarum, loci, & illorum temporum, quæ erant satis relaxata, quia ex istis non excluditur ingerendi similitudo, nulla enim ratio suadet quantumvis illa tempora essent relaxata, quod negotium adeo notabile non necessitate, & ab ipso villo propòsitum debet communicari istam similitudinem, ex qua communicatione poterat peruenire scientia ad maritum, propolari impedimentum matrimonij, & poterant nati cum multa inconuenientia.

Non obstat, quod postea maritus Catharina obiit ex veneno quia hoc in factis controuertitur, & si verum esset nihilominus non excluderet inveniuntur similitudinem, quia inveniuntur similitudo in hoc consistit, quod omnino ratio repugnat, quod sine causâ ista propinatio venenarum factum fuerit ei communicata.

Non obstat, quod in iis, quæ solent committi occurrere adiuturum Testes minus idonei, quia hoc non procedit, quando concurrunt cum qualitate personæ testis, & suspitione odij, & subornationis, inveniuntur similitudinem in dicto, & præsumptionibus, ut per Gabriel. de testibus conclus. 7. num. 13.

P E N I Æ

Lucana Parochialis. Lune 12. Maij 1603.

A R G V M E N T V M.

Modicitas pœnæ quid importet, quando quis inquirebatur pro delicto, pro quo erat maior imponenda, & quando adulterium nõ probetur præsumptionibus,

& An iuramentum calumniæ censetur præstitum ex reiteratione, & obseruantia terminorum substantialium, & quid si aliter constet de bono iure, & An amplissimum mandatum sequuta ratificatione principalis actum à procuratore gestum corroboret, & nunquid scriptura producta egeat recognitione, si tempore productionis non opponatur,

S Y M M A R I V M.

- Conuersio inter Comparatos in præstandi induci, num. 1.
- Modicitas pœnæ ostendit quæ non sit concernatur eo delictum, pro quo maior pœna imponi debet, num. 2.
- Gravitas delicti cognoscitur ex gravitate pœnæ, eod. num. 2.
- Præsumptiones ad probandum adulterium in materia obliuioni, & quando agitur ad reddendum quæ inobliuioni non sufficiunt, num. 3.
- Bona fama tollit diffamationem contrariam, num. 4.
- Iuramentum calumniæ præstitum censetur ex obseruatione, & reiteratione terminorum non substantialium, num. 5.
- Iuramenti calumniæ nullitas sententiæ non obstat quando aliter constat de bono iure, num. 6.
- Mandatum pœnæ amplissimum, & ratificatio principalis actum per procuratorem non substantialium, num. 7.
- Recognitione scripturæ necessaria non est, quando tempore productionis nihil opponitur, num. 8.

DECISIO CXCV.

VTraque parte informante Rota censuit sententiam confirmandam, quia præstatio facta de Duno, quam tenent in Rotas pronunciantes validam fuisse legitime facta adhibitis Anthonij, & Hieronymi, ad quos pro illa vice in toto, & iure proprio præbatur nunc presentandi vigore conventionis inter comparatos anno 1559. de alienis vicibus præsentando, iuxta eadem plures de iur. patro. viam fuerat deductum in decisione in hac causâ facta die 25. Junij 1601. coram D. Pamphilio Rota Decano, quæ DD. placuit non obstantibus oppositionibus, quæ contra Dnum, & sententiam opposuerantur.

Nam ad obiectionem de incapacitate Dini ob condemnationem adulterij, fuit responsum illum non fuisse condemnatum, quia prima sententia non condemnauit ex delicto, ut ex causis apparet, & colligebatur ex modicitate pœnæ, quæ interrogabat fideles nuntiorum 45. cum enim pœna sit mensura delicti, ad h. omnes, Pe. egimus in fin. vi. Bald. & alij. Communis de necess. 1. §. sed, & qui. ff. de abge. c. quæ sunt in fin. de his, quæ fi. maior. par. cap. Ma. si. in prax. §. oportune, nu. 46. & seq. & gravitas delicti cognoscitur ex gravitate, & pœnæ, quæ hic fuit modica, idco concludebatur adulterum ei imen, quod actioni censuræ coerceri solet non esse deductum in sententia, quod magis in hoc casu verum esse dignoscitur ex sententia Auditoris Camera, qui Dnum absoluit, licet modicam illam pœnam confirmasset.

Nec præsumptiones deductæ ex pernoctatione Dini apud mulieres inferbant adulterium, quæ in materia obliuioni parum urgebant ad probandum adulterium, cum ad effectum inhabilitatis, probationes concludentes, & sufficientes afferri debeant, quales erant in criminalibus, licet tunc cunctis de probat.

Et ex his præbatur responso ad diffamationem, quam

quam si b'aleret etiam ne dum sententia abso-
lutoria, sed attestatio Communitatis S. Marini
motus super bona fama Dni, Grat. conf. 57. num.
33. in princ. lib. 2.

- 5 Ad nullitatem oppositi ex defectu iuramenti
calumniae fuit responsum de prelatione iurame-
nti consistere ex oblatione, & reiteratione termi-
norum iudicialium, ut scilicet fuit decissum, & si-
gnanter in causa Romana reclusionis contractus
die 16. Martij 1599. coram me.
- 6 Dicebatur praeterea non esse locum huius nulli-
tatis, quando ex actis constat de bono iure illius,
pro quo lata est sententia, ut fuit consideratum in
ca. Romana de Magisterio, die 26. Aprilis 1599.
coram D. Scraphio Patriarcha Alexandrino.
- 7 Ad aliam nullitatem de iudicio ex eo, quod Ro-
ta mandauerat ante sententiam, ut Dinus cederet
attestatis, & tamen cessio a procuratore facta non
subiungebatur, ex eo quod non habebat speciale ma-
datum, fuit responsum mandatum fuisse ampli-
fimum, & Dinum ratificasse.
- 8 Ad aliam praesentiam nullitatem ex eo, quod
mandatum ad praesentandum Dinum non fuerat
productum, nisi eo die, quo fuit tentus terminus
ad sententiam, fuit responsum, quod licet eodem
die fuerit facta clarior ad dicendum contra dictum
mandatum, tunc in actis dimissum, illa tamen ci-
tatio cadebat sub die 6. mensis Iulij, citatio vero
ad sententiam cadebat sub die 9. eiusdem mensis,
& consequenter mandatum fuerat effectum de
actis per tres dies ante iuramentum terminum ad
sententiam.
- 9 Ad aliam nullitatem ex eo, quod mandatum
non fuerat recognitum, fuit responsum recogni-
tionem fuisse onusam, ex eo quod tempore pro-
ductionis nihil fuerat oppositum, quo casu non
erat necessaria recognitio, Verall. dec. 117. par.
3. & eam quandoque fieri posse.

ILL. M^E D. CARD. L^S LANCELOTTI junioris.

Offen. Archidiaconatus Veneris 16. Maij 1603.

ARGUMENTVM.

Excommunicationis infordeſcētia excludi-
tur per diligentias factas ab excommu-
nicato pro absolutione.

S Y M M A R I U M.

*Infordeſcētia excommunicationis excluditur per instantiam
factam ab excommunicato pro absolutione nu. 1. & seqq.
C. num. 4. ubi quid fit absolutio expedita fuerit, & excom-
municatus licet absolutionem non receperit.*

*Infordeſcētia excommunicationis dicitur ut, qui in excommu-
nicatione perseverat pertinaciter, & indurato animo in con-
temptum clauis, num. 1. & 3.*

*Causa quilibet etiam iniuncta excois in contemptum, num. 1.
Excommunicatus infordeſcens non dicitur nisi per triennium
con. inuam in excommunicatione persistit, num. 1.
Pauere, & signa contritionis habere paria sunt, nu. 6.*

DECISIO CXCVI.

- 1 **D**omini ex iis, quae nouiter deducta fuerunt
pro parte Lezzani, censuerunt gratiam
Ioannis quoad infordeſcētia narratam,
non esse iustificatam: admissa enim notitia exco-

municationis in facto constabat fuisse nomine
ipsius Lezzani per rectam S. D. N. supplicationem
absolutionis, & censuram, eamque signatam, sed
retentam in officio componendarum, ac deinde
postquam Ioannes obtinuerat suam praesentiam,
fuisse ad eius instantiam laceratam de an-
no 1599. Rursum appaebat praedictum Lezza-
num petisse à Nuntio Hispaniarum absolutionem,
eamque obtinuisse per certum tempus, cum
reincidentia haec manque probata etiam tam ex
dictis testibus, quam ex responsione eiusdem Io-
annis ad possessiones.

- 2 Et ex his duo resultabat, ex quibus narrata infor-
deſcētia excludebatur: Aliter quod Lezza-
nus non poterat dici perseverasse in excommu-
nicatione animo pertinaciter indurato, & in con-
temptum clauis, prout requiritur ad effectum,
ut infordeſcit, ut fuerat in alia decisione admissum,
cap. cum bene de erat. & quia cap. cum
contumacia cum ibi notat de heret. in 6. Car-
din. in cap. excommunicatus. §. qui autem in
fine. de heret. Signorol. consil. 33. num. 10. verbi
praeterea. Soc. in cap. perpetua num. 21. & 24.
& in cap. facris num. 401. de sent. excommunic.
& est de mente Concilij cap. 1. in fine sess. 25. &
trad. Decian. consil. 14. num. 9. & seq. lib. 1.

- 3 Unde cum Lezzanus obtinuerat à Nuntio ab-
solutionem, licet ad tempus, & fecerit diligencias
pro ea à S. D. N. obtinenda, non potest ei imputari,
quod perseverauerit in excommunicatione
cum contemptu clauis: nam contemptus tunc
datur, quando voluntas in hoc dirigitur, ut quis
nolit obedire, eo quia spernit potestatem iudi-
cis, aut legis, quod si ex alia causa morus etiam
iniusta, non obtemperat: non dicitur contemp-
tore gloſ. in cap. Metropolitani, 3. quod 7. Cal-
der. conf. 4. de seſeſu. excomm. & consil. 1. de
verb. signifi. Felyn. in cap. 1. num. 11. verbi & qui
facit ex aliqua causa. de maior. & obed. Couar. in
cap. alia mater in t. par. reſc. §. 7. nu. 6. ubi
id probat auctoritate S. Thomae, & aliorum,
Decian. consil. 14. qui alios allegat.

- 4 Et quamvis supplicatio absolutionis obtineat
à Sanctissimo non fuerit ab officio componen-
darum recuperata, tamen omisso, quod aliter
paupertas Lezzani, de qua etiam deponunt
testes, per quam non poterat insuere compoſi-
tionem, quatenus fuisset necessaria, vel con-
tinationem, stante quod Ioannes fuerat in dicta
supplicatione fuisse appositam clauisulam, parlo
iudicato, ex qua impotentia veniit ab huiusmodi
culpa excusandus iuxta consil. Oltrad. 277. Si-
gnor. dict. consil. 13. num. 12. & sentit Cardin. in
cap. excommunicatus §. qui autem in fine. Ni-
hilominus ex sola peritione absolutionis, & in-
stantia ab eo facta de ea consequenda, cessat ipsius
contemptus, ac pertinacia Io. Andri. in cap. cum
contumacia in verbi. pertinacia de heret. lib. 6. &
liberum Franch. num. 3. in fine. verbi Ideo fit iniſta
antem, Gemin. num. 1. t. ille enim dicitur excom-
municationem contemneret, qui longo tempore,
ab ea non petit absolutionem, ut post Host. in c. gra-
uam de pen. tradunt ibi Anch. nu. 1. Abb. nu. 3. in
fine. Card. num. 1. Butr. num. 5.

- 5 Alterum, quod ex facto supra firmato ad fa-
uorem Lezzani resultabat est, quod cum ob-
tineret à Nuntio absolutionem, non aderat infor-
deſcētia per triennium, quod per dictam ab-
solutionem fuit interruptum, ad hanc namque ef-
fectum tempora non coniunguntur, sed triennium
debet esse continuum, ut fuit reſolutum in Sacra
Congregatione Consilij in via Bononiensi inforde-
ſcētia, quam decisione Roſa poſtea ſequuta fuit
Desig. Prosperi Farinacj. K. in cau.

in causa Scobieff Infordescenzia 4. Iunii 1592. coram R. P. D. meo Alexandrino, & facit Ioann. Andr. in dict. e. cum conuentione in vers. per annum de heret. in 6. & ibi Franch. num. 1. Gegan. num. 10. Nauar. conf. 7. num. 3. de heret.

- 6 Non obstat, quod isti actus petitionis abolitionis facti a Lezzano fuerint simulati, & facti ad effectum, ne à capitulibus, & alijs vii excommunicatis cuius areretur, & pro consequendis distributionibus quotidianis, non autem profuturi animarum, & ex constitutione cordis cum sapio tempore abolitionis, nihilominus se diuinis immiserit, & plures alios recurfus illicitos habuerit immo palam protestatus fuerit, quod non erat excommunicatus, nec non quod recurritur e. antequam damnando opinionem illorum, qui contrarium existimabant, quia licet ex his constet de reincidentia, & resuscitatus malus peccatum, non tamē probatur necessario, quod petitio abolitionis fuerit simulata; id enim pendet ex eius corde, cuius solus DEVS est praedicator, ac ideo ad effectum, de quo agitur sufficienti illi actus exterioris, vna cum facto petitionis abolitionis ab habentis potestatem illam concedendi, & signa contritionis, ita ut non sit admittenda sola praesumptio in contrarium: nam paria sunt, quem poenitere, vel habere signa contritionis, vt not. Gem. in. in cap. i. super no. in 6. de heret. lib. 6. & ex petitione abolitionis cessat proteruita, & contumacia, nec non contemptus, sine quibus non datur reforescenzia ex supra dictis, Ex quibus fuit decusum pro Lezzano, omisso alio fundamento desumpto ex abolitione obtemta a Commissario in vim Bullae Cruciate, quod Dominis non placuit.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

Faustina Bonorum. Veneris. 16. Maij 1691.

ARGVMENTVM.

Dos vxoris, & donatio propter nuptias, An veniat in confiscatione bonorum mariti delinquentis, & An obtemta gratia per maritum, sub restitutione bonorum veniant bona vxoris restituta pro illius dote, & An dicta restitutio sit facienda statim, vt maritus incipit exulare, An vero post ipsius bonorum publicationem, & alia de huiusmodi materia.

S Y N O P S I S.

- 1 Dos vxoris, & donatio propter nuptias non venit in confiscatione bonorum mariti delinquentis, nu. 1.
2 Gratia, & restitutio bonorum obtemta a viro non tribuitur ad bona iam incorporata, & restituta vxori propter illius dote, num. 2.
3 Bona delinquentis facta de cunctis sicut incorporata sunt bonum possessionem sicut apprehenderit eod. num. 3.
4 Contradictio creditorum in pecunia propter hypothecam, quam habet in bonis delinquentis non impedit incorporationem a sicut facienda, sicut si contradictio erit respectu domini, & possessionis, quia impedit incorporationem, nu. 3.
5 Restitutio bonorum facta quibusque verbis generalibus puta omnia, & quousqueque bonorum, & cetera non tribuitur ad bona, quae fuerint sicut incorporata, & excepta, nu. 4.

Valuerit pronuntio limitatur à suo termino restitutio eod. num. 4.

6 Restitutio bonorum facta delinquenti comprehendit etiam bona, quae per negentiam restituta, num. 5. declarata illud procedere in his bonis, quae pronuntio ex ipsa condemnatione absque aliquo alio procedenti, & ex ipsa delicto sicut statim, num. 5.

7 Dos restituitur (stante eiusdem instrumento appositione etiam, & quousqueque casum restitutions) cum prima incipit maritus propter condemnationem exulare absque eo, quod bona ipsius publicentur, eod. num. 6.

DECISIO CXCVII.

- 1 **B** Annito Capiteano Ioanne Baptista Scuerolo cum publicatione bonorum, Margarita eius vxor petijt, & obtinuit sibi relaxari bona stabilia pro concurrenti quantitate dote, & donationis propter nuptias, & cetera enim iura erant sibi: facta, & exempta de iure ab ipsa confiscatione. Ii maritum in princ. fil. solut. matrim. l. 1. & ibi gloss. & Doct. C. de repud. Barto. in l. rem. §. 1. ff. de iur. sicut Marci in tracta. de bannit. in verb. confiscata. num. 17. & Iteque Socia. illa. conf. §. 3. nu. 1. lib.

2 Fuit postea idem Ioannes Baptista ad patriam, honores, & bona, ac statum gratiosè restitutus, postquam restitutionem cum velle possessionem, & liberam administrationem bonorum vxori assignat quum concessit, recusavit illa vxor restituere, & propterea orta inter virum, & vxorem controversia, & causa mihi extra Roram commissa, propositi dubij in Rota. An quoad huiusmodi bona gratia, & restitutio obtemta suffragetur Ioanni Baptista, ad quod Domini negativè responderunt. Fundamentum principale fuit, quia restitutio non fuit facta simpliciter, sed cum limitatione ad bona sicut non incorporata, & ob id restringenda, quatenus dicta limitatio importaret, Bald. in fin. sub num. 1. de ienc. pass. & propterea non comprehendit bona, de quibus agitur, quae facta apparet fuisse incorporata sicut, cum illis possessionem apprehenderit, fuerit à creditoribus conueniens, ac sine contradictione possederit. Bar. in l. 3. C. de bon. vac. lib. 10. Plad. in l. 1. nu. 3. in fine. eod. tit. cum alijs allegat.

3 Contradictio autem Margaritae, quae erat creditrix in pecunia propter hypothecam, quam habebat in bonis mariti, non impedit incorporationem, Bald. in d. l. si maritum. num. 1. Ang. in vers. in text. ibi inter quos Imol. nu. 6. & 7. ff. sol. matrim. Ang. de Malef. in verb. publicantur, sub num. 10. sola enim contradictio respectu domini, & possessionis impedit effectum incorporationis l. fin. C. de bon. vac. lib. 10.

4 Non obstat vniuersalitas, & pregnantia verborum ex aduerso considerata, quia verba utcumque generalia recipiunt limitationem ex verbis adiectis, non tamen sicut incorporata, Bar. in l. generali §. vxori. ff. de vult. legat. Ruy. conf. 78. lib. 4. vers. praeterea verba lib. 1. & vniuersalis pronuntio limitatur à suo termino restitutio, vt dicit Bald. in l. pactum quod dotali. num. 20. in fin. C. de collat. & post eum Arer. conf. 78. sub num. 4.

5 Non obstat, quod quando aquisitio bonorum peruenit ad rem iam immediatè ex ipso actu publicationis bonorum, tunc facta restitutione bona illa recuperentur, quia causa reducitur ad non causam, Doct. in l. galus. §. & quid si tantum vbi Alexand. num. 1. l. 1. nu. 36. vers. limitat. de lib. & posthu. Aegid. decii. 743. num. 7. vers. ex ista secunda parte.

6 Quia illud procedit in ijs, quæ proueniunt ex ipsa condemnatione absque aliquo actu præcedenti, & id in decr. seq. 744. in princ. & quando acquiritur prouenit ex eadem radice videlicet a sententia, seu delicto, lero. conf. 60. num. 19. ad fin. & conclusio in effectu lib. 1. hic autem non potest dici, quod sine actu præcedenti fuerint bona Margaritæ qualita ex confiscatione, & qd immediatam causam, & originem habeant a confiscatione, cum in ius habeant originem a promissione, de qua in instrumento restit. uend. dotis in omnino, & quemcumque causam restitutionis, qui casus euenit cum primu coepit Ioannes Baptista exuam etiam absque publicatione bonorum, Bart. in li. i. cōstantinū no. 20. lat. nu. 168. ff. sol. matrim. Socin. sum. d. conf. 31. nu. 2.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

Bononiens. Pecuniaria. Luna 9. Junij 1603.

ARGUMENTVM.

De filio, qui fideiussit pro patre, ne in carceres conijceretur numquid talis fideiussio valeat, An fideiussori detur restitutio in integrum tamquam enormissimè læso, & An talis restitutio impediat executionem Cameralis obligationis.

SYMMARIUM.

Filius familias potest fideiubere non solum pro extraneis, sed etiam pro patre, num. 1.

Restitutio in integrum non excedit tunc aduersus contractum in integrum, quando reuocatum est petitio d. restitutionis, num. 2.

Statutum iudice potest restituere in integrum, num. 3.

Filius fideiubere potest pro liberatione Patris ex carceribus, & etiam quando Pater non est ex carceribus, sed inuenerit periculum carcerationis, nec ulla causa minor in iure iuris restitutionis, num. 4. & 5.

Minor in integ. prius non effluuit aduersus fideiussorem per ipsius solutū, ubi agitur de defensione Patris, num. 5.

Filius fideiubens pro exarceratione Patris, vel ne Pater carceretur datur exerceere opus pietatis, num. 5.

Læso enormissima non præsumitur, sed probanda est clari, & manifesti, num. 6.

Iudex decretum tollit presumptionem læsionis, nu. 6.

Obligatio Cameralis exequenda est, nec eius exequutio retardanda per restitutionem in integrum, quæ requiritur aliter indigens, num. 7.

Restitutio in integrum non impedit executionem Cameralis obligationis, præsertim quando sit presentium in petitione executionis, num. 7.

Fideiussio eo ipso, quod fideiubens dicitur læsus, declaratur non, num. 7. infra.

Minor reuocatus non præsumitur, sed probari debet per allegantem, nec si la reuerentia, quæ debetur persone meritis inducitur, num. 8.

Minor præsumptio cessat ex presentia consanguinitatis, & decreto iudicis, num. 9.

DECISIO CXCVIII.

1 Dvbitat An obligatio D. Hieronymi sit talis, quæ veniat exequenda, & Domini vnanimiter voto succurrat pro alimantia, quæ de ea constat

publico instrumento obligatione Camerali valere, cui non potest obici, quod D. Hieronymus sit filiusfamilias, quia filiusfamilias potest fideiubere non solum pro extraneo, l. si dubiter, §. final. ff. de fideiuss. l. filiusfamilias. C. eodem, sed etiam pro patre, l. 1. C. de fil. fam. min.

2 Non obstat, quod etiam in casu, in quo minor pro Patre fideiubere veniat restitendus, d. l. 1. quia restitutio in casu isto cessat restitutio in augmentum D. Hieronymi, aut. sacramenta puerum, l. si aduers. v. adit. gloss. §. extraneis. in verbo, omnibus, in tit. de hered. qual. & differ. Bart. & alij in l. i. duo par. on. §. i. om. Iulianus. ff. de iureiur. & in l. ferendum. ff. de verb. oblig. Socin. conf. 33. num. 39. lib. 4. Aym. conf. 7. num. 3. Graninat. confil. civil. 31. num. 10. si iudicium in vna Bononiensis. Dotis 11. Decembris 1601. coram R. P. D. Ortembe go, & interminis fideiussoris, tradit Bald. in d. aut. sacramenta puerum, num. 13. Tiraquell. de leg. cōtrib. gloss. 1. sub num. 104. Præsertim accedente etiam renunciatione beneficii restitutionis in integrum, & minoris ætatis, Fely. in cap. si diligenti, num. 13. de for. compet. cum alijs allegatis.

3 Accedit, quod D. Hieronymus fideiussit cum solemnitatibus requisitis in contractuibus minorum ex forma Statuti Bononiensis, quibus adhibitis statum solit restitutum restitutionis in integrum, & non est dubium statum posse autere huiusmodi beneficium, Bart. in l. cum hi. §. si cum lis in fine. ff. de transact. Aret. in lmo. c. i. sub num. 4. in prin. & secunda conclusio ff. de acquir. hered. latissime Odd. de restit. in integ. quæst. 15. art. 1. & fuit in terminis ihus statuti decisa in d. Bononiensis. dotis.

4 Domini etiam considerant causam fideiussionis, quæ fuit, vt liberaret Patrem ab iniuriis executionibus, & periculo, ne in carceribus traderetur, vnde sicut cessat restitutio, quando filius pro exarceratione Patris fideiubet, Albertus in d. prima, circa med. Salic. nu. 4. Paul. de Cast. nu. 2. Aret. in fine, Comen. circa prin. C. de fil. famil. in. Afflictus, v. et confit. Regn. lib. 2. rubr. 13. num. 18. quod procedit etiam, quando Pater est in carceribus pro debito, Paul. de Cast. conf. 52. et ea finem pat. 2. ita etiam dicendum non esse locum restitutioni, quando filius fideiubet ad effectum ne pater carceretur, vt bene deducunt informantes, & sentis Rota in vna Roma na exheredationis de Vitellis coram Canuccio 14. Maij 1578.

5 Et facit, quia vbi de defensione patris agitur minor non restituitur aduersus fideiussione per ipsū solutam, gloss. in l. eligendi in verbo, condemnationis, vbi melius dicit C. de pcur. quæ sequitur ibi Salic. sub nu. 14. vers. & ad id quod de restitutione dicebatur, facit etiam ratio, quæ assignat Aret. in d. l. 1. quia filius fideiubens p. exarceratione Patris dicitur exercere officium pietatis, quæ ratio pietatis viget patris in filio fideiubente ad imped. en. d. ne pater carceretur, qñd autē minor tecti actū laudabilem, & pium, excluditur a beneficio restitutionis, Bald. in l. 1. in fi. Cad. l. si cad. late Odd. de restit. in integ. quæst. 13. art. 1. dicitur enim incidere in casu, in quo quilibet diligens homo fideiussisset, quo casu non restituitur, vt per Com. in d. l. 1. probat tex. in l. fi. C. de restit. in integ.

6 Non obstat, quæ de enormissima læsione allegantur, quā no præsumitur, & est probanda, Bart. & alij in l. nam, & postea. §. si minor. ff. de iureiur. Gozad. conf. 44. nu. 8. & quidem clari, & manifesti, Abb. in c. 1. in 2. notab. de restit. in integ. Dec. conf. 47. nu. 11. pferim in casu isto, in quo

D. Hieronymus fideiussit eam iudice, cuius pre-
sentia excludit actionem. Aym. conf. 112. num. 2.
Dec. in l. singularia sub num. 11. Et si cert. petat. &
stante causa supradicta fideiussio, non potest al-
legari l. xio, quia vilius fuit iure communi, ut per
Paul. de Cast. d. conf. 12. infine.

7 Et in omnem euentum requirit altiorum inda-
ginem, & propterea presentia restitutio non ha-
bet retardare executionem obligationis Camer-
alis, ut fuit dictum in causa Romana executionis
de Angularia 6. Martij 1593. coram bo. me.
Orano, & in Romana executionis Cameralis 2.
Aprilis 1593. coram R.P.D. meo Penua, & minus
quia fuit presentium in petitione executionis,
Paul. de Cast. in auct. que supplicatio. nu. 3. ver-
bi vult melius C. de preiudic. offerend. Pur.
decis. 281. lib. 2. Casar. de Grass. decis. 1. num. 14. de
restit. in integr. Et licet minor dicatur l. xio eo ip-
so quod fideiussit, Socin. conf. 47. num. 7. lib. 4. &
fuit dictum in Anconitana Dotis coram R.P.D.
Lancelotto, tamen l. xio, quod ex hoc tantum
deducit non est erroneus, & minus enormissima.

8 Minus facit quod dicuntur de metu reueren-
tiali, quia probari deberet, Bald. conf. 62. sub nu. 1.
lib. 1. Socin. conf. 263. sub num. 3. lib. 1. Aymo.
conf. 115. nu. 13. sola enim reuerentia, quæ pñonæ
debetur non sufficit ad probandum metum, secun-
dum communem, de qua per Felyn. in cap. causâ,
il. 1. num. 3. verbi tamen his non obstant. de offic.
deleg. Capic. decis. 159. num. 34. & quod non præ-
sumatur fideiussio facta favore patris ob nimiam
reuerentiam, nisi probetur, tradit Bald. in l. filius
familias. C. de fideiuss.

9 Et multo minus in casu isto propter presentiam
consanguineorum, qui obligationi interuenerunt,
quæ excludit omnem suspensionem metus, trans-
actionem, ubi l. as. num. 1. C. de transact. Bart. in l.
frater à fratre, num. 31. ff. de condit. indeb. Dec.
conf. 231. num. 3. Marfil. singul. 497. Ruyn. conf.
170. post num. 17. lib. 1. Aym. conf. 114. num. 3.
& pariter propter presentiam, & decretum iudi-
cis, propter quod etiam cessat presumptio me-
tus, Bart. in l. 1. sub num. 4. C. de preben. decur. lib.
12. l. as. ubi sup. Paris. conf. 10. nu. 32. lib. 1. Ruyn.
conf. 112. num. 12. lib. 4. Aym. ubi supra, num. 4.
alia bene tolluntur per informantes, & propterea
conclusum fuit pro executione.

I V S T I.

*Civitatis Castellæ pecuniaria. Lune 12. Iunij.
1603.*

A R G V M E N T V M.

Dolus An, & quando presumitur in hære-
de, qui in inuentario omisit scribere ali-
qua bona hereditaria.

S Y M M A R I U M.

*Stylus, ut legitime dicatur probatus multa requiruntur, de
quibus remissum, num. 1.*

*Stylus seu consuetudo etiam non formaliter probata ex parte
doli, num. 1.*

*Solemnitatem rigore cessat, ubi non adest dolus, & frons,
num. 1. in fine.*

*Inuentarium debet continere omnia bona cum suis qualitati-
bus, nec sufficit expressio bonorum generalis, & incerta,
num. 2. ubi quid si in inuentario reperitur descripta, vna
casseta de libri, parte scripta à mano, & parte
in stampa.*

*Inuentarium presumitur, quod continet, & in eo non fit de-
scripta omnia bona, & quod contrarium præsumitur debet
probare, num. 3.*

*Inuentarium subvertit etiam, quod in eo non fuerit de-
scripta omnia bona mobilia, num. 4.*

*Inuentarium quando constituitur ab herede citandi sunt credi-
tores certi, num. 5. Declara vi num. 6. & 7.*

*Qui quod licet, non valet resistere creditori non citato-
rum, valet tamen resisti creditoribus.*

*Inuentarium, in quo non sunt descripti duo sociali scripturarum
existantes in hereditate sustinetur, num. 8.*

*Inuentarium habens relationem ad testamentum, in quo sunt
nomina bona hereditaria, sustinetur etiam, quod dicta
bona in inuentario non sunt descripta, num. 9.*

*Inuentarium debet continere non solum descriptum bono-
rum mobiliam, sed immobilium, sed etiam iura, & actus,
mei, Declara vi num. 10.*

Dolus non presumitur nisi probetur, num. 11.

Dolus constituitur periculum probari debet, num. 11.

*Inuentarium hereditatis si in eo non sunt descripta omnia bona
hereditaria, non presumitur dolose, quia talis omis-
sio non valet, & per errorem facta presumitur, num. 11.*

*Inuentarium si continet dissolutum, & prefationem adduc-
dis si quid omisum fuerit cum ad notitiam pervenit, doli
presumptionem excludit, num. 12.*

DECISIO CXCIX.

V isum fuit Dominis mandatum executioni-
um A. C. contra Franciscum Melio-
tum h. x. edem Horathi, & contra eius ho-
na non esse exequendum, quia non placuerunt,
quæ opponebantur contra inuentarium, Domi-
ni enim dicebant, quod non aderant Testes, ne-
que fuit confessum à Notario, Testes autem tollitur
in facto, quantum enim ad Viriles adfuit manu
propria subscripsi, quantum vero ad Notarium,
facta descriptione rerum hereditarium in præ-
sentia Testium fuit exhibitum Inuentarium co-
ram Notario Aquario, & interceptum decretum
à iudice, Francicum debere gaudere beneficio
Inventarii, secundum stylum Civitatis Castellæ,
ubi et attendendus, & licet iste stylus non sit
probatus formaliter cum suis requisitis, iuxta ea,
quæ Rota dixit coram bo. memo. Cantuccio in
alta Civitatis Castellæ, Bonorati 21. Januarij 1578.
saltem ad effectum excusationis sufficit, ut excludatur
presumptio doli, Bald. conf. 147. num. 3.
col. 4. Dec. conf. 813. nu. 11. & Rota dixit in vna
Romana Vinearum de Maximis 10. Decembris
1576. coram bo. me. D. de Rubens, quia cessat rig-
or solemnitatum, quando non adest fraus, & do-
lus, Bald. conf. 63. lib. 3. & 147. nu. 1. vol. 4.

2 Nec obstat dicuntur, quod bona non fuerint
descripta cum suis qualitatibus, quoniam quoad
bona itabilia denominationibus appositis tollitur
omnis incertitudo, quod verò ad consumam, &
genericam descriptionem scripturarum, ibi, *vna
casseta de libri, parte scripta à mano, & parte in stampa*,
cessat difficultas ex decisione coram Reueren-
diss. D. meo Patriarca Alexandino in Romana de
Gaddis 23. Octobris, quæ est in terminis nostris.

3 Non obstat quod Franciscus citatus non exhibuit
mobilia: Nam iuris est ostendisse solutio-
nem debitorum hereditatis ascendentium ad
notabilem summam, & verisimile est non ad-
fuisse plura in privata domo, & familia, ita ut
teneatur Lucius ostendere plura adfuisse, Cas-
tren. consil. 113. num. 3. lib. 1. Non obstant Tes-
tes, qui deponunt ascendisse ad scuta 1000.
quia non reddunt conclusionem rationem scienti-
æ, neque inferunt necessario, quod tanti vale-
rent: Non obstat calculus, quia non verificatur.

4 Non

*Romana Inventarij de Massinis. Veneris 14.
Maij 1604.*

4 Non obstat, quod multa mobilia non fuerint apponita in Inventario, quia tempore confecti Inventarii non erant penes heredem, & non erant ab alijs retenta, & nihilominus valet Inventarium, secundum communem opinionem, de qua per l. an l. fin. §. licentia. nu. 4. C. de iur. delib. ita dixit Rota in allegata decisioe coram bon. inc. Canuccio, quae omnia procedunt etiam praesupposito ei edito, pro indubitato, & ita decimus.

R.P.D. COCCINI DECANI DIGNISS.

Romana Inventarij. Luna 19. Ianuarij 1604.

5 Nec releuat, quod D. Virginia cum esset certa creditrix debebat nominatim citari Bargini d. l. fin. §. cum igitur. num. 3. C. de iur. delib. Dec. conf. 151. num. 4. & conf. 613. num. 9. Ayn. conf. 9. in fine: Nam fuit responsum ipsam, vt ex utraque positione responsione constat post annum ab obitu patris recessisse, ab Vibe. nec constat fuisse reuerfiam de tempore quo inuenta iam fuit coniectum.

6 Vltra quod aliqui ex Dominis dicebant difficile esse asserere aliquem esse certum creditorem, Salic. in d. l. fin. §. fin. autem dubius. nu. 4. in fine. C. de iur. delib. & ideo quaerens probaretur D. Virginiam eo tempore fuisse in Vrbe negotiū egere particulari discussione.

7 Minus etiam fuit, quod aliqui creditores, qui erant certi, tanquam nominati in testamento non fuerint particulariter citati, quia quaequid dicendum esset respectu istorum respectu citatorum Inventarium fuit validum, Dec. d. conf. 251. num. 4.

8 Non officit, quod Eleonora non descripsit nominatim scripturae, quae erant in duobus sacculis, sed in genere descripsit duos sacculos scripturaru, quia Rota pluries iussit hunc defectum, vel causa Romana de Caddis 13. Octobris 1578. coram Reue. emiliano D. Paracocha Alexandri. rox. & meis tempore, ibus in causa Ciuitatis Castellae Curatoria 2. Iunii 1603. coram R.P.D. Iusto, eo quod amplius viuum fuit Dominus hoc esse admiuentum in praesenti casu itaote mendacitate Testatoris, de qua deponunt testes, & quod alter ex istis sacculis erat in manibus magistri domus carcerum, alter vultu in manibus cuiusdam Aedium locatitoris, ex quibus omnibus de facili potest argui qualitas huius scripturarum.

9 Minus placeat Dominis, quod etiam bona nominata in testamento non fuerint descripta in Inventario, quia cum innocentius habeat relationem ad testamentum visum fuit iustificare ex traditis per Rip. in l. i. Prator. §. l. i. index. num. 4. ff. de re iudic. Rot. decif. 5. de testamenti antiq. & saltem ista relatio excludit dolum, quia cum credita essent nominata in testamento non poterant occultari, & hoc iustificat ad effectum excludendi à do. lo. ad tradita per Bald. conf. 147. nu. 3. vol. 4. Dec. conf. 633. num. 14. & fuit dictum in allegata causa Ciuitatis Castellae coram D. meo Iusto.

10 Tandem non obstat, quod non fuerint descriptae iura, & actiones, Bald. in d. l. fin. §. cum igitur. nu. 8. vers. ty die. C. de iur. delib. ubi stante qualitate Testatoris, & eaustellamento in quo descripta esset certa credita, visum fuit iudici i requiriti per abunde fuisse satisfactum, & c.

11 Vbitaui, An constet Massinis deolo omnia fuisse apponere in Inventario bona Talasmonis, & O. betelli, & vtraque parte in forma Rota amplexa est parrem negatariam. Pro Massinis enim stat regula, quod dolus non praesumatur, d. dolus. C. de dol. si creditor. C. de pignorat. ad l. quoties. §. qui dolo ff. de probat. Alciat. reg. 1. praesumptio. pr. 4. num. 2. sed debebat per spicacum, seu per spicacibus coniecturis probari Bar. conf. 140. num. 1. etia. mod. lib. 1. Corn. conf. 118. nu. 21. lib. 2. Ayn. conf. 8. nu. 1. & in terminis, quod omniens de iure aliquid in Inventario non praesumatur dolose, sed potius ignoranter omisit, tadt Alex. in l. fin. lib. num. 2. verbi. quae vltima responsio. C. de iur. delib. Bellon. conf. 30. num. 6. cum alijs per Surd. decif. 12. nu. 14. quibus addit Hierulan. de prob. negat. sub nu. 95. vers. quarta conclusio.

12 Quod maxime procedit stante clausula, & protestatione addendi si quidapa esset omnium, & cum ad notitiam peruenit, quae doli probatione excludit Bald. in auhen. sed cum citator. num. 10. C. ad l. Falcid. l. fin. in princip. sub nu. 3. vers. ideo cautela. C. de iur. delib. Dec. conf. 613. in b. num. 11. Rota de inuent. par. 3. §. cautus esse debet. Surd. d. decif. 12. 2. num. 21.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Romana Lignorum. Luna 23. Iunij 1603.

ARGVMENTVM.

Transportatio actorum, An & quando non sit necessaria, & sic non vitiet processum, & dispositio Concilij Tridentini in §. praeterea quomodo intelligenda sit.

SUMMA RIUM.

Nullitas in transportatione assignum non consistit, ut quomodo aliqua assignum transportata in i. ora, & est non coram iudice, qui vltimo pronunciat, quia vltimus est iudex, nu. 1. contra, nu. 3.

Alia, quando non impugnatur iudicium sententiae, licet non sint transportata non reddunt processum nullum, num. 2. contra d. nu. 2.

Dispositio Concilij in §. praeterea de transportatione actorum non habet locum in propensione non ecclesiasticis, etiam si causa coram iudice ecclesiastico pendat, num. 4.

Transportationis actorum de fectum, quando culpa partis processus non vitiat processum, nu. 5.

DECISIO CC.

1 Difficultas pendebat à nullitate, & nullitas à transportatione actorum super quo attentio Concilij Tridentini sess. 24. c. 20. §. praeterea Dominus non erant concordēs, aliquem enim & sustinabatur sufficere, quod isti duo testes, qui deserviant fuerint transportati in Rota, tunc non coram Audiore, qui vltimo pronunciat, quia vltimus est iudex, Put. decif. 345. lib. 1. & ideo pendente causa coram vno Audiore sustinetur compuloria coram alio, idem Put. decif. 340. lib. 2.

Decif. Propter Farinacj.

K 3

Ad.

3 Adducebant, quod isti duo testes non impugnant iustitiam sententiae, unde frustra fuisset expectare illud, cuius aduentus nihil operabatur, si quis ita scripserit, ubi Bart. ff. de hered. instit. & magis in specie la. in l. propterandum, §. & si quidam, num. 12. vers. limit. in actis C. de iudic. in contrarium dicebatur, quod Concilium dat formam, & à forma nequam vulgè licet recedere, c. cum dilecta, cum ibi planè iur. per scribend. de rescript. etiam si forma sit superflua, Felyn. cap. ad aures, num. 12. in fine, de rescript.

3 Et ad illud quod dicebatur sufficere, quod Testes fuerint transportati in Rota respondebatur Auditoribus habere suos Notarios separatos, & propterea exhibitionem factam coram vno Notario non suffragari quoad actiua coram alio, vti in simili de Notarij Auditoris Camere fuit resolutum in causa Romana Censur. 4. Decembris 1594. coram Illustriss. Alexandrino, & in Asculana Dotis 7. Iunii 1. 99. coram eodem.

4 Remouit hanc difficultatem vpus ex Dominis qui præiuravit duas declarationes Sacre Congregationis super Concilio, quibus continetur, dispositionem Concilij in d. præterea non habere locum in prophanis non Ecclesiasticis, etiam si eorum iudice Ecclesiastico pendente,

5 Circumscriptioni autem Concilio, res visa sunt procedere de plano, cum quia isti duo Testes nõ faciunt contra iustitiam sententiae, vt supra dictum est; Tunc quia ista non transporatio processit negligentia partis, Felyn. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ, num. 18. de consuet. &c.

REVER.^{MI} D. COCCINI DECANI
Digniss.

Inter amicum Pecuniaria, Luna 23. Iunij 1603.

A R G V M E N T V M.

Plenè tractatur in hac decisione An, & quando civilis causa faciat superfedere in criminali, & è contra, & quando etiam vna dicatur alteri præiudicialis, & obiter etiam discutitur qua poena teneatur Creditor exigens debitum iam exactum,

S P M M A R I U M.

Creditor exigens debitum alias exactum tenetur civiliter actione in factum, & criminatorem stellionatu, num. 1. & num. 5.

Stellionatus poena locum habet, quando crim. habet speciale nomen, num. 1.

Causula confitio, quod causa sit præiudicialis, &c. inducit formam, qua omnino seruari debet, num. 1. & 6. in fine, vbi declarat, quid sit effectus huius causulae.

Causa civilis dicitur præiudicialis criminali, quando per resoluta resoluitur etiam criminalis, num. 1.

Causa civilis, & criminosa non possunt cognosci vniro contextu, quando oriuntur ex eodem facto, & quid si ambo tendant ad vnum, & eundem finem, vel diuersum, num. 2.

Causa criminalis dicitur præiudicialis civilis, & è contra, quando possumus passim contraria sententia in vna, & altera causa, num. 3.

Causa civilis quando sit prius intentata quam è criminalis illa prius etiam cognoscitur, & terminari debet, num. 3. & 4.

Commisso cause appellationis non induci novam, & diuer-

sam causam, sed instantiam, num. 4.

Creditor falsus faciens recipiens indebitum ab ignorato committit factum, num. 5. Declara vt d. num. 5.

Creditor exigens iterum indebitum iam exactum minus delinquit eo, qui falsus creditor existens indebitum exigit, num. 5.

Periuratio primordium excusator à poena falsi, num. 5.

Stellionatus crimem non infamans, quando civilis actio non infamaret, num. 5.

Creditor existens delictum iam exactum impedit iudicium criminale resoluendo poenam indebiti exactum, num. 5. in fi.

Causa è iniuncta quando concurret cum civilis, & præiudicialis est necessitudinem debet prius cognosci, & terminari nisi causa criminalis tanquam maior, Declara vt num. 5. & 10. & seqq.

Causa civilis etiam prius intentata non facit superfedere iudicium poenalem ex officio criminatorem inquirere, num. 7. Declara vt num. 3. & 9.

Diffinitio fieri est diminutiva, & non firmat in omnibus, num. 8.

Instantia data in contrarium corruat argumentum, num. 8.

Proflari testantia de consuetudine non creditur, num. 8.

DECISIONE CCL.

P Endente huiusmodi causa coram me, Martius obtinuit rescribi, vt constito, qd causa civilis esset præiudicialis criminali inhiherem. Quare dubitavi An constaret de huiusmodi præiudicio, & Domini affirmatiue resoluunt, præteritur enim bisidem fuisse exactum, ex quo oritur actio civilis in factum, & criminalis ex stellionatu. Bald. in l. 1. num. 14. C. de cond. indub. & in terminis, quod ille qui exigit debitum iam solum, teneatur crimine stellionatu, est tex. not. in l. si fideiussor. §. in omnibus ff. mand. vbi Bart. num. 1. & bene Aret. in 2. notab. Bald. in l. 1. num. 12. C. quan. civil. act. crim. præiud. cui stellionatus actioni locus est, quando non reperitur positum speciale nomen, l. 3. ff. de crimin. stellio. quare cum civilis sit præiudicialis criminali, resoluitur enim civiliter, quod bis idem non fuerit exactum, non potest agi criminaliter ex stellionatu, est inhiherendum stante clausula, constito, quare inducit formam quare debet seruari, ad trad. per Bart. in l. diem proferre. §. statim. num. 3. ff. de recept. arbit. Dec. consil. 436. num. 4.

Et eo magis cum causa civilis, & criminalis nõ possint cognosci vniro contextu, quando oriuntur ex eodem facto, vt in casu isto, sed peracta vna, si actio civilis, & criminalis tendunt ad diuersa, potest ad aliam redire, licet seorsim sit tendunt ad eundem finem, l. 2. §. hoc eod. dicto, & ibi not. Bart. in prin. & num. 1. vers. videtur Domini. ff. de vi bon. raptor. l. vnica, vbi Azo. num. 3. C. quan. civil. act. crim. præiud. l. interduum. ff. de public. iudic. Boff. in prax. tituloq. plurib. violent. num. 1. 13. Clar. in prax. criminal. §. final. quest. 2. vers. vt reus quæro, Maraut. in prax. in 4. part. princip. oper. in prima distinct. iudiciorum num. 3. fol. 47. in fine, cum seqq. Possent enim sequi, quod contrariis sententiis pronunciantur, quod est cuiusd. Innocent. in cap. cum contingat, nu. 3. vers. est ergo, de offe. deleg. Anchar. consil. 61. num. 3. vers. item ratione, Sard. consil. 129. nu. 1. yol. primo.

Sed sic est, quod fuit prius intentata causa civilis, ideo prius de ea cognosci debet, Cyn. in d. l. vnica, num. 5. vers. sed breuiter dicendum est, C. quan. ciu. act. criminal. præiud. & ibidem Odo. fred. num. 1. & seqq. & præsertim, num. 12. vers. si autem alicui, Bart. ibidem, num. 3. & in d. l. 2. §. 2. hoc eod. in prin. vers. qñdo, & nu. 1. vers. videtur Domini.

Domini. ff. de vi bonor. rapt. & in l. interdum in princip. ff. de publico iudic. Abb. in c. tuar. num. 3. vers. nam regula iuris, de procurat. Specul. in tit. de action. seu petition. f. sequitur, num. 15. Surd. d. conf. 139. num. 1. vol. 1. & super sedere debet, qui intentat prius iudicium civile, donec illud sit terminatum. Idem C. de falsi. l. i. C. de appellat. ubi etiam conceditur appellatio, si non terminetur iudicium primo loco intentatum. Boiss. loco alleg.

4 Et quamvis causa criminalis sit intentata antequam committeretur causa in Rota, tamen cum sit intentata post iudicium civile in partibus, hoc sufficit, quia commissio causæ appellations non dicitur significat causam, sed instantiam, Salycet. in l. ita demum, in fine, & in linquitur. num. 1. C. de procuratorib.

5 Non obstat. quod quando quis scienter accipit indebitum ab alio committit furum, & quoniam, & ibi Salycet. num. 1. & Castrenf. in fin. post Bart. ff. de condit. sum. Alex. in lin. his. f. mulier. ff. solut. matrim. & ideo non potest Dominus rei subtrahi forma inquisitione de furto impedire Iudicem criminaliter procedentem Clar. in f. furum. col. 6. vers. item excusatur. Nam fuit responsum, quod quando quis scienter debitor iam solutum exigit, non committit aliquid delicti nominatum, adeoque propter dolum tenetur solo crimine feloniaris, ut dictum fuit, sed qui scienter exigit pecuniam indebitam, scilicet quæ nunquam fuit debita, est auctor, & fabricator doli, & totius signamenti, & est infamis 4. in f. si duabus l. seq. ff. de his, qui nor infam. ar. si quis bis exigit creditum, fuit aliquando verus creditor, & habet aliquod primordium veritatis, & per consequens leuissus peccat. Castrenf. in l. cum filius. f. hares. de leg. 2. ubi ait per illum reum, quod non est falsi crimen, quod habet aliquod primordium veritatis, vel aliquod veritatis admixtum, & in consil. 120. num. 4. vol. 1. Rimur ad. ten. conf. 53. num. 6. Cagnoli. in prohemio. ff. in princ. num. 103. & feloniaris non iuramat, quando civilis actio non in famaret, l. penult. ff. de crimin. feloniaris. Menoch. de arbitrat. cas. 381. in fine, quare in casu crediti bis exacti iuramentum de partitione impedit iudicium criminale, nec potest iudex amplius inquirere et l. i. in fine, & ibi Salycet. num. 3. vers. quibusdam vero ex his C. de crimin. feloniaris Azzo. in l. vna cum. num. 3. C. quando civilis act. criminal. praxiud. Boiss. tit. de crimin. feloniaris.

6 Nec facit, quod hoc praxiudicium est vicissitudinarium, vna enim causa propter facti possibilitatem approbat aliam, quæ prius debet cognoscere maiori, qualis est criminalis l. i. C. qui accusat. non poss. Salycet. qui dicit iura Azzonem legere tex. in d. l. i. & illam lecturam esse communiter acceptam in l. final. num. 1. vers. causa hæc C. de ordin. iudic. licet secus sit quando praxiudicium non est vicissitudinarium, quia impossibilis facti non reitatur, sed solum impotentia iuris, ut in seruo, qui accusat Dominum, & quod sit seruus eius obicitur, & pronunciari peritur, & tunc de ista praxiudiciali prius cognoscitur, & ita proceditur text. in superius terminis nos non versamur in super minorem ff. de iudic. c. tuam. de ordin. cognit. l. quoniam Alexandrum C. de adult. l. præf. C. ad l. Flau. de plagiar. & praxiudiciales. in tit. de ord. cognit. circa finem, & Narr. consil. 135. num. 3. & in histerius procedunt exempla adducta per Aym. consil. 180. num. 3. per totum, & ita distinguit Salycet. in l. vltima. num. 1. C. de ordin. iudic. respondetur enim, quod causa civilis, & criminalis non

possunt cognosci vnicuique contextu, quando ornatur ex eodem facto, sed cum fuerit prius incepta causa civilis, prius debet terminari per supradicta, secundo fuit responsum, quod cum fuerit rescriptum cum clausula confesso, quod causa civilis sit praxiudicialis, & c. quæ inducit formam, non est habenda ratio, An maior, vel minor sit causa civilis, sed solum An sit praxiudicialis criminali, qualis est ut fuit ostensum.

7 Minus etiam afficit, quod cum hodie ex officio Iudex possit de quocunque crimine inquirere, non admittitur reus, qui contra querelam, siue accusationem contra se portectam opponeret huiusmodi exceptiones ad evitandum iudicium criminale, Clar. in f. final. quæst. 2. in fine, & ibidem in quæst. 10. vers. scias nam, iudex enim non repræsentat offensum, ut dicitur eius inuicem protequi, sed publicam iniuriam, & Iudex inquirens acquiritur ei qui accusat tanquam quilibet de populo, non autem ei, qui prosequitur prout iam iniuriam, & vindictam suam, ita Bald. in l. c. mulier ante nupt. 3. vers. item Iudex non repræsentat. ff. sol. matrim. Bart. in l. 2. ff. publico, num. 16. ff. ad l. Iul. de adult. nisi quando officium suum est principaliter offensum, ut in falso teste, calumniatoribus, & similibus. Narr. consil. 35. num. 15. vol. 1.

8 Nam fuit responsum, quod Iudex non potest ex officio inquirere vel iuratur ius commune, sed ubi iurget talis consuetudo, Clar. in praxi dict. quæst. 10. vers. facit tamen ibi. bene verum est, & quamvis Clar. arrefferetur esse generalem consuetudinem, tamē dicit in omnibus ferre casibus, quæ dictio ferre, cum sit diminutiva non firmat in omnibus casibus l. in omni. ff. de adopr. l. intra vlt. §. vendentibus. ff. de minor. Bal. in l. ante nu. 43. C. de edit. diu. Adm. roll. & ideo ex hoc nihil potest concludi, cum data instantia corruat: quæntum f. pavonum. in tit. de residui. vltra quod Doctori attestant de consuetudine non credunt, Moledan. decis. 2. & 3. de consuetudin. & ideo esset probanda ab eo, qui in ea se fundat In hoc. in cap. super his sub num. 10. vers. sed a §. inuentum contra de consil. Bart. in lin. illa. nu. 5. ff. de verbor. oblig.

9 Et insuper in hoc casu non potest expediri huiusmodi negotium, nisi officio iudicis mercenarii, quod actioni intentatæ deferunt, quæ cum sit, fabaria ex quo prius facta sunt civiliter, impossibile est dari officium iudicis mercenarii, per se enim non sub. istis tamquam accidens, nec Iudex potest proficui ex officio, quod est male, & perperam inchoatum, quæquid dicendum esset, quæ do negotium esset expediendum officio iudicis mobili, quod actioni non deferunt, sed de se ut loco actionis deficientis, quod si minor. §. final. ff. de minorib. ita Bald. in d. l. cum mulier. num. 31. circa med. vers. tamen ut clarius. ff. solut. matrim. & differentiam inter officium mercenarii num. 1. & nobile ponit Abb. in c. iudicis num. 1. de offic. iud. Gregor. Tholoian. Sintagma iur. lib. 47. cap. 1. nu. 20. & seqq. & tandem in omnem euentum cessantibus etiam praxiudicis sufficit quod actio civilis sit praxiudicialis criminali ad effectum, quod possit inhiberi stante clausula, confesso, & c. ut dictum fuit.

10 Nec minus resistit text. in l. vltima. C. de ord. cogn. ubi quod prius cognoscitur causa criminalis, quam civilis, quia ut ex lectura text. apparet, & no. glo. ibidem in verbo scilicet causa criminalis, & civilis in casu illius textus non erant super eodem facto, sed ambæ questiones erant principales diuersæ, quod non est in casu isto.

11 Nec Pat. decis. 98. & 175. lib. 1. & Lancello. decis. Proppers Farmacop. K. 4. deat.

de attentat. par. 1. c. 4. limit. 2. aduerfantur prædictis, quia loquuntur non quando agitur super eodem facto, sed super quadam incidenti, quod tollit ius, ut de subornatione testium, falsitate instrumenti, & similibus.

3. Denique non affici Bulla Pii Quarti in §. & si Auditor quia ibi habet, quod tunc Auditor quiescere debet, quando criminalis, est præjudicialis civili, sed nos non versamur in his terminis per supradicta, &c.

ILL.^{MS} D. CARD.^{LIS} LANCELOTTI
Iunioris.

Officij Archiepiscopatus, Veneris 4. Iulij 1603.

A R G V M E N T V M.

Infordecetia in excommunicatione tollitur per absolutionem, per petitionem absolutionis, per alios similes exteriores penitentiae actus.

S Y N M A R I V M.

Testamentum vsurari manifesti fallum, prædictis Canonum cautione nullum, & nullum est, si testator post fallum testamentum iterum vsuram fecerit etiam opaco, nam, 1. & 2.

Infordecetia in excommunicatione per annum, excluditur, si excommunicatus petiit absolutionem a iudice alio, siue signis penitentiae fecerit, num. 2. & 3.

Infordecetia excommunicationis tollitur per absolutionem, nam. 3. 4.

Impunitus hereticus dicitur, qui negat confessionem ab ipso factam, nam. 3.

D E C I S I O C C I I.

1. **P**lacuit Dominis decisio in hac causa facta ex rationibus in ea deductis, quibus non obstat simile deductum ex vsurario manifesti, qui si testamentum fecerit, prædicta canonis cautione, & post testamentum etiam fecerit vsuræ crimen committat nullum erit testamentum, cum ex hoc constet si iam fuisse penitentiam, & primum crimen nunquam dimisisse, sed in eo continuo perseverasse ex quo rediit ad vomitum, iuxta consilium Feder. de sen. 7. quod licet in hoc pro singulari allegetur, tamen est doctrina communis Doctorum in e. quamquam de vsur. in 6. & ibi Gem. in §. omnes autem. num. 7. Abb. num. 15. & alij Bal. in l. excurto. num. 71. C. de execut. rei iudic. Franc. in rubr. de testam. in §. num. 14. Abb. consil. 1. in fine lib. 2. Covar. qui multos congerit lib. 3. var. c. 3. num. 9. vers. decimo.

2. Siquidem illa doctrina non applicatur ad casum nostrum, neminem in vsurario manifesti Ecclesiam non continentur (sola penitentia, vel signis contritionis, sed requiritur actus exteriores, & certam formam traditam in d. cap. quamquam, ut bene animaduertit Franc. in d. rubr. de testam. num. 35. & hæc clauduntur ex quo non obstante cautione vsurarius iterum redit ad vsuram, & redit ad vomitum: At in casu nostro non reperitur expretum, quod Ecclesia requirit certam formam, cum consentiret solis signis contritionis, ex quibus tollitur infordecetia: nam ex petitione absolutionis, & alijs actibus, ac signis penitentiae excluditur illa qualitas, quod animo indurato, & in contemptum

chulorum censuras sustinuerit, sine quo non potest dari infordecetia, ut in alia decisione deductum fuit.

3. Secundo si prædicta doctrina Feder. & aliorum fundatur in eo, quod illud dechum semper duratur, & dicatur continuatum, quod in casu nostro non applicatur, quia infordecetia fuit interrupta per absolutionem, & tempora coniunguntur, ex deductis in dicta decisione, & faciunt tradita per Rebuff. in e. postulat. num. 25. de cler. excomm. minor. prout, nec applicatur Cald. consil. 3. de hæret. ubi ille dicitur impoeniens, & si de conuersus, qui negat confessionem ab ipso factam: nam in negando confessionem, videtur etiam negare absolutionem. Hic autem ignarus nunquam iuegit confessionem, aut absolutionem, & licet creditur securus non fuisse illicius, tamè illa credulitas non inducit præsumptiones fidei penitentiae ad effectum contemptus clauium, neque ad præsumendam penitentiam, si tamen sufficit petitiõ absolutionis, quia illam potuit ad abundantiorum causam etiam petere, quod honoratum est mentium, ut dicit Card. in reper. cap. perpendimus, colum. penul. vers. quæro, An ad probandum de sent. excomm.

ILLME D. CARD.^{LIS} MILLINI.

Parmensi Status, Veneris 5. Decembris 1603.

A R G V M E N T V M.

De Teste subdito, quod regulariter non repellatur à testi monio, deponendo pro suo Domino, nisi concurrat inimicitia.

S Y N M A R I V M.

Subditus, quis dicitur illi Principi, in cuius iurisdictione habitet, num. 2. & 3. ubi amplius etiam, quod quis non præstiterit iuramentum fidelitatis.

Subditi regulariter non repelluntur à testimonio ratione iurisdictionis, num. 8.

Testis non bene officiat erga nos contra quos producitur repellitur à testimonio, num. 8.

D E C I S I O C C I I I.

1. **I**N dubio per me propositum in hac causa, An Cæsar de la Vela sit Testis idoneus, & quæ si des illi sit adhibenda, quia per informatos hunc inde plures excitabantur difficultates Domini firmarunt aliquas conclusiones.
2. Et primo, quod satis verificatur, quod Cæsar tunc examinaretur subditi Comitris Ludouici, quia ex eius depositione constat, quod fuit natus, & educatus in Castro Tibelli, & quod tempore examinationis habitabat in Castro Roecæ Blanchæ, quod tenebat Comes Ludouicus, habitatio est portissima causa subiectionis, & iurisdictionis passus, Bald. in rubr. C. si à non comper. iudic. & latè deducit Roland à Vall. in consil. 3. num. 2. & 3. lib. 1. & quamuis haberet etiam dominum in Ciuitate Parmæ, in qua sumptuaret tempore Pastoris Sanctissimæ Eucharistiam, tamen illa non excludunt subiectionem tempore examinationis, ipse clarè affirmat, quod est habitator Roecæ Blanchæ, Neque in hoc casu ad istum effectum suffragantur Statutum Ciuitatis Parmæ, & exemplum s. l. reor. Clementis Septimi, quia non probatur, quod Cæsar esset eius, vel incola Ciuitatis Parmæ.

3. Non

3 Non obstat, quod Cæsar non præstitit iuramentum fidelitatis, quia hoc argumentum non concludit, quod in eam ratione habitationis non esset subditus.

4 Secundo fuit firmatum constare de terribilitate Comitis Ludouici, & quod timebatur à subditis quia Raymundus de Pizzo Testis Rangonorum examinatus de anno 1532. deponit quod venit ad testificandum ob timorem quem habet de Comite Ludouico, & Pergrinus de Ferratis alius Testis Rangonorum deponit quod si non esset sub domino & potestate Comitis Ludouici, non testificaretur in hac causa, & iuxta interrogatoria deponit, *et non è di tempo ho a signor per noi, na differo sine rita con noi.* & subdit, quod cum se excusaret ad effectum, ut non subiret examen, quia pauper sciebat in hac causa, Comes Ludouicus ei dixit, *et se gli farò andar bono mi.* & ista probatio multum coadiuuatur ex commissione. oronata de Anno 1535. ad instantiam Procuratoris Fiscalis Camere Apostolicæ, in qua narratur multa graues imputationes, & diuersa delicta Comitis Ludouici, & illius vigore fuit mortuus ad personam comparandū, & postea de anno 1536. Sanctæ memor. Paulus Tertius ne in locis Castri Tibelli indebitè grauentur per suum Breue commisit, ut nomine Sedis Apostolicæ auocaretur possessio illius Castri à Comite Ludouico, quia plura damna intulerat subditis, & alia multa & diuersa pessimi exempli commiserat, & istud Breue fuit habitū in magna consideratione à Dominis, quia est fundamentum in excessibus Comitis Ludouici, & si causæ in eo expressæ non fuissent veræ, & notoriæ, Papa eum non priuaret huius causæ possessione Castri, & quæstio non petuatur repositus examinis, sed quatuor, vel quinque annos post examen, tamen inferuntur retro ad tempus examinis, quia tot delicta habent tractum successuum, & non solent committi, neque venire ad notitiam eodem tempore, nec iam breui spatio est verisimilis tanta mutatio vitæ.

5 Non obstat, quod alij Testes affirmant Comitem Ludouicum esse bonum Dominum, discretum, & liberalem, & quod non habebat rimorem Comitis Ludouici, quia præsertim contraria probatio in specie, quæ deducitur ex depositione propriorum Testium Rangonorum, & coadiuuatur ex commissione, & Breui de anno 1535. & 1536. & ex facto illius Bini, de quo deponit Presbyter Baptista examinatus ad instantiam Rangonorum.

6 Non obstat, quod alijs terribilitas Comitis Ludouici non fuerit habita pro probata, Pur. decis. 590. lib. 1. quia tunc non fuerunt ista omnia deducta, nec appareat, quod fuerit habita consideratio istorum relictum, ex quorum depositione deducitur terribilitas.

7 Tertio firmatur Domini, quod Cæsar non erat bene affectus erga Pallaucinos, quia Vincentius Māruanus deponit de viuis, & auditu in Castro Tibelli, quod Cæsar erat inimicus capitalis Pallaucini, & maximo odio eū, & fratres prosequeretur, quia Pallaucinus armatus armis offensiuus eum insequutus fuerat animo verberandi, & idem Cæsar deponit quod Bernardinus ei dederat aliqua verba, & comprobantur ex effectu subsecuto, quia postea reliquit seruauit Pallaucinorum, & probatur ex depositione Vincentij de publica voce & fama, & Baptista de auditu ab ipso Cæzare quod instruebat Testes, quod instructio etiam si nihil inali contineret, tamen ostendit eam affectionem erga Rangonos, ad quorum instantiam Testes ibi habitati examinari contra Pallaucinos.

8 Et ex istis conclusionibus DD. resoluunt hæc Testis non esse adhibendam aliquam fidem, quæ quamuis regulariter subditus non repellitur à testimonio ratione iurisdictionis, Bart. Alberic. Bal. Salyc. Fulgos. & alij in l. eos. C. de testibus. tamen cum vitra iurisdictionem concurrat etiam qualitas personæ Comitis Ludouici, quod iste Testis non erat bene affectus erga Pallaucinos, in hoc casu Testis subditus repellitur in totum, Abb. in c. in l. per. nu. 16. de testib. Roman. quærit. 1. t. ou. 5. præsertim in causa grauissima Paul. de Montepico quæ d. 5. num. 24. & hoc eo magis dicendum est, quia Vincentius Māruanus deponit quod Cæsar erat familiaris de tempore examinis Comitis Ludouici, & confirmatur eius depositio à Baptista, qui dicit quod Cæsar viuebat expensis Comitis Ludouici, quando commorabatur in Castro, & hoc Chæ Bianchi, in quo de illo tempore comminabatur, & quod stabat in domo Comitis Ludouici, quando examinabatur Testes.

9 Mouebantur etiam Domini propter contrarietates, quia negat se subditum, & de contrario constat ex eius depositione, & ista falsitas concernit substantiam, quia subditus concurrentibus alijs exceptionibus repellitur à testimonio, ut dictum fuit.

10 Item deponit, quod post raptum Catherinæ, qui fuit de nocte, die sequenti de mane Ioannes Petrus eius maritus accessit ad Ioannem Franciscum Patrem Bernardini, & cum eo fuit conuersus de rapto, & tamen Galeatus de Nardo, quem ipse allegat in consocium raptus, deponit quod Ioannes Franciscus tempore raptus erat Mediolani, & conciliario, quæ datur quod Ioannes Franciscus licet tempore raptus non fuisset in Castro Tibelli, tamen rediit de mane eod. contra depositionem Galeati, quidquid tempore raptus erat Mediolani, & Castum Tibelli impossibile est, quod Ioannes Franciscus post raptum discessisset à Curate Mediolani, & mane esset in Castro Tibelli, & præsertim in eam raptus, & quomodo fuit de nocte, & excusationes circa alias contrarietates parantur etiam secundum Dominos difficultatem, & propterea ex istis omnibus simul iunctis in hac causa grauissimis, in qua sunt necessarii testes idonei, Domini concludunt hæc Testis non esse adhibendam aliquam fidem &c.

REV. P. D. COCCINI DECANI
Digniss.

Narniensi Consilio. Mercurij 10. Decemb. 1603.

ARGUMENTVM.

Exactissime in hac decisione explicatur;
An, & quando Testes Vniuersitatis admittantur ad deponendum pro sua Vniuersitate, & quantam fidem faciant,

S P M M A R I V M.

Testes de Vniuersitate, sive Ecclesiastica, quam seculari regulariter admittuntur ad deponendum pro sua Vniuersitate, num. 1. & 5.

Testes de Vniuersitate admittuntur, quando agitur de criminibus, num. 2. & 4. Vbi amplius hac clausula etiam quando intra confines adijnt pastora.

Testes Vniuersitatis non admittuntur, quando agitur de interdictis singularibus, n. 3. & 4. Vbi agitur de interdictis singularibus.

D E C I S.

locum sagudo de pascuis, vel nemoribus agitur.

Telles pascuntur in suis idcirco Telles pascuntur etiam
quod auri de pascuis, & semoribus quando pascua, &
memora venduntur, & pretium in a-cta Communi repou-
tur, cum 5. & 6. Hi quod ita in dubio presumitur delictum
pretium commisi in uoluntatem Principatus, pascuis quare
fuerunt.

Testes Universitatis ad hoc ut non probent pro Universitate quando agitur de pastu, vel nemoribus, requirunt quod dicti testes alibi posita commodè habere non possint, & modò exis ad naturalem admittantur, nam. 7.

Telles Universitatés non sunt idonei, quando agitur de onere solutionis gabellarum, quod quando verum sit, Declara verum. 8.

Testes Universitatis non sunt idonei Testes pro Universitate, quando sunt nominati in mandato procura facta ad agendum. Nam G.

Testes Universitatis non probant pro Universitate, quando deponunt in causa mixta intentata scilicet nomine Universitatis, & singulorum, non § 9. & 10. Ibi declaratur quando censetur datum mandatum ad agendum nomine Universitatis, & nomine singulorum simul.

Teles f' in iustificatis non adhibentur, quando causa est criminalis, vel quando est civilis adhaec, vel quando agitur de morte bone, vel de aliqua magna infidelitate arbitrio Iudicis num. 11.

*Tegis Universitatis admittitur pro Universitate, etiam quod
per alios veritas haberi possit, num. 12.*

Testes Universitatis, licet administrant pro Universitate, non tamen sunt integri Testes, & omni exceptione maiores, quod quando tutum sit, num. 12.

*Testes Vainerisantis, si sunt plures, quam duo, unus alterum
supplet, & faciunt plenam probantiam, nn. 14.*

Testes Secordates sunt idemei Testes pro Vniuersitate seculari.
nom. 15.

Tollunt Universitatis depositiones, continuantur ex depo-
sitionibus aliorum Tollunt, qui non sunt de Universitate
nam 16.

Testibus Universitatis minus credendum est, quam Testibus forensibus, num. 17. Declara ut num. 18.

DECISIO CCIV.

Fix per Dominos resolutum Testes de Vniuersitate Collis Scipionis non esse repellendos, quate regulariter admittuntur, cap. insuper, de rebus, gl. i. et loquatur de Testibus in Vniuersitate Ecclesiastica, eius dispositio procedit etiam in vniuersitate laicorum, Felyn. ibidem num. 2. vers. led contrarium, Abb. num. 3. vers. ex qua ratione inferitur, et vers. led vbi non adiungit, Afflic. decif. 400. num. 3. vers. led dictam differenciam, et ibi in addit. Vrsill. col. 1. vers. quam regulam, Alberic. de Maleris de testib. cap. 4. num. 74. vers. he ratio, et vers. in iudicio tame, Hieron. de Monte de fin. reg. cap. 7. et simpliciter, quod Testes de Vniuersitate admittantur, dicit Speculator in tit. de testib. §. 1. num. 22. vers. led nunquid in causa vniuersitatis, Bart. jun. in tantum, §. vniuersitatis, num. 1. vers. unde tenet, gloss. Odofred. vers. hor signori, Alber. num. 3. et sequ. iuncto num. 7. vers. Nec obstat vbi tueri habe partem, et respondet contrarius si de re iudic. Decan. c. tertio loco im. 43. Bald. num. 4. vers. item nota de probat. idem Bald. in c. cum Nunciis in primo nota b. Bart. num. 3. Anan. num. 1. in primo notab. de testib. Salicet. in l. p. ante, nu. 4. C. de testibus l. asin l. distanti bus, num. 4. vers. in simili dicimus C. de testam. Socin. reg. §. 19. in princ. vbi restatur de communi. Menoch. de arbitrar. qui etiam restatur de magis recte p. sententia, et etiam responderi contrarius rationibus cas. 106. nu. 3. et 6. cum seq. lib. 3. Et hanc conclusionem pluries admittit Roa. Chiffani.

CCIV.

decis. 1596. & coram Illustrissimo D. Cardinale Rm-
ethro in causa Conchen. Limitum 19. Januarii
1596. & prius in alia Pampilonen. Sepulture 5. De-
cembris 1584 coram bon. me. Lauretano, & alijs
fapius.

2. *Erin specie, quod Testes de Vniuersitate ad-*
mittantur in terminis nostris scilicet quando agitur
de finibus probandis, dicit Ruin. conf. vltimo,
nu. 16 lib. 4. Menoch. d. conf. 106. nu. 3. Guidopag.
decis. 193 nu. 1. iure fin. Couar. pract. quæst. cap. 18.
num. 4. vers. quarto indices, Bald. qui dicit hanc esse
communem opinionem in conf. 444. nu. 10 lib. 1.

3 Non obstat, quod Plot. de in lit. iurand § 4. n. 26. & Viu in commun. opin. in verbo, et testes de collegio, vel viui sitate dicitur, et Dec in cap. in super. num. 6. de testib. commune opinionione esse, quod Testes de viui sitate seculari non admittuntur pro viui Viu sitate; Nam fuit responsum, quod Viuius & Plotus perperam allegat Dec. quid d. n. 6. nihil dicit, sed n. 18 refutatur esse commune opinionem, quod Testes de viui sitate non admittuntur, quando agitur de interesse singulorum, de quo in praesenti casu non agitur, vel infra dicitur.

4 Minus reueat, quod dicebatur prædicta procedere si ageretur de interesse vniuersitatis, sed cõ agatur de interesse singulorum. Testes vniuersitatis non admiuntur, vt distinguendo dicit Chusianen. decis. alleg. & positus alios Menochio loco prædict. num. 13. & testatur de communi, Lanfianus de re libit. num. 71. Oualch. qui multos refert decis. 99. nu. 39. Quod interesse singulorum deducitur, ex quo agitur de paucis, & quando agitur de paucis, vel neuronibus propter interesse, singulorum. Testes de vniuersitate non sunt idonei, Angel. in l. omnibus. num. 2. ver. aut respicit singulos. C. de re libit. Castren. ibidem num. 2. ver. & per prædicta dicit pater, quod si est questio de paucis. Lanfranch. de re libit. nu. 71. qui de communi, Afflicti. decis. 400. post. num. 3. Couar. præf. quest. capit. 18. num. 4. ver. quarto iudici, vbi quod hæc opinio non probabilius est communis, Roland. qui pater de communi, conf. 72. num. 13. & ieq. lib. 2. Responso enim est, quod prædicta conclusio est verissima, sed non applicatur: nam hic non agitur de paucis, sed agitur de finibus, & quamuis iuxta fines prætenso ad sint paucæ, quæ arceantur per communem: em Narnia, tamen ex Viadigiani finium non resultat per necesse victoria paucorum, materia: finium nihil habet communi curre paucendi, Couar. prædict. quest. capit. 17. in princip. & per totum; & itant simul, quod Tezitorium fit Collis scipionis, & ius paucendi competit Narnien. Couar. loco prædicto, Cepoll. de ierat. rusticor. prædict. capit. 9. Fiorini. de S. Petrosini. item p. fundi. & ieminarios. in finit. de vusufructu. Rora coram bo. me. D. Gyprioin Farfensi. Tezitorij. 9. Maii 1504.

3 Et in omnem euentum eriam, quod agatur de
iure pacendi, & nemoribus, causa non ad singu-
los, sed ad Vniuersitatem spectare dicitur, quod
non, pacendi, & ligandi per Vniuersitatem
venditur, & pretium in arca communis repositur,
Iacob de S. Georgio in l. nullus num. 1. verbi-
deinde in effect. quatio. ff. de re lib. Felyn. in cap.
insuper, num. 1. ad op. & num. 6. verbi scus si ef-
fectus utilitatis, de re lib. & in c. 1. loco. num. 1. in fi-
ne, verbi scus si est questio, de uemore Bald. nu. 4.
verbi vel est questio de nemore, de probat. Bal-
in l. parentes, in fin. C. de re lib. Affid. de re lib.
post. num. 6. vel est questio de nemore, cuius fru-
ctus venduntur, Aufser de re lib. nu. 9. in verbo,
testes, An possint esse in quarta fallacia, verbi scus
effectus.

effectus, Marfil. in l. 1. §. servus municipium. nu. 10. post. med. ff. de quæst. Couar. pract. q. 18. nu. 4. vers. quæ ratione, Hieron. de Monte de finib. reg. c. 18. nu. 9. & seq.

6. Ex quibus cum hodie per Communitatem Narniæ istud ius pacendi vendatur, non potest concludi quod communis Collis Scipionis velit illud acquirere pro singulis, immo magis dicendū est vellet illud arrendare, & sic acquirere pro vniuersis, & iustit. quod non conflat, quid vellet facere Communitas ad effectum quod testes de Vniuersitate Collis Scipionis inquam habentes interesse vti singuli repellantur, ad trad. per Alberic. in d. l. in tantum. §. vniuersitatis. nu. 7. in fine. ff. de ver. diu. Aym. post Butr. & alios, de antiquitat. et ap. par. 1. vers. quid in libro officialis. nu. 21. Roland. conf. 72. nu. 4. vers. pro cuius sententia, & c. ioch. de arbit. cau. 106. nu. 15. in fine, lib. 2.

7. Dicitur et ceteris vti ex Dom. nis, ex Bald. in cap. cum nunci. ante. num. 1. vers. nam iura, de testib. quem sequitur Soccin. reg. §. 19. nu. 6. fallen. vers. Bald. tamen, quod ad hoc, vti Testes Vniuersitatis repellantur, quando agitur de pascuis, vel nemoribus, requiritur quod homines alibi pascua commodè habere non possint, & primum quod grasis ad pascendum admittantur abique aliqua solutione, Bald. in l. parentes, propè fin. C. de testib. Hieron. de Monte, de fin. reg. cap. 58. nu. 8. Capic. decif. 152. num. 6. Soccin. d. reg. §. 19. nu. 6. fallen. vers. secundo limita, Roland. conf. 72. num. 15. lib. 2. Vnde necesse esset quod communis Narniæ, quæ iurat hos testes repelli, probaret, quod pascua alibi commodè habere non possint, & quod communis collis Scipionis esse admissura grasis homines Vniuersitatis ad pascendum eorum animalia.

8. Non affigit, quod aliqui ex istis testibus habeant bona in loco controuersæ, & quod agatur de interesse solutionis gabellarum collectarum, & similibus, quia etiam si declararetur retroriorum esse communis collis Scipionis, hæc tamen omnia essent soluenda illi Communitati. Vnde cum horum testium nō inter sit magis soluere onere Narniæ, quam communis collis Scipionis, propter hoc non sunt repellendi, vti fuit relictum coram Illustrissimo D. Cardinali Blanchetto in causa Conchen. Limitis, supra allegata 19. Ianuarij 1596. Et cessat difficultas, quia homines collis Scipionis sunt exempti à iurisdictione Narniæ ex cōstitutionibus Apostolicis, quare non potest considerari aliquod commodum tale principale pro hominibus de communitate collis Scipionis ex victoria suæ communitatis.

9. Minus facit dum dicitur quod isti Testes non sunt idonei, ex eo quia dederunt mandatum ad agendum, quia ad hunc effectum requiritur, quod homines de Vniuersitate dederint mandatum, tunc enim is, qui in mandato procurat comprehendit esse pro sua Vniuersitate testimonium ferre nō potest, Pot. de iur. iurand. §. 4. nu. 26. vers. maxime vbi omnes, & vers. quod iurata nisi omnes Al. doctand. in addit. ad Dec. in c. tertio loco. nu. 45. littera G. extra de testib. Viu. commun. opin. in verbo, testes de collegio, vers. & hoc porissimum, Roland. conf. 72. n. 17. lib. 2. vbi ampliat quod si causa est mixta, quia scilicet intentatur, tam nomine Vniuersitatis, quam singulorum, tunc singuli de Vniuersitate non possunt testimonium ferre, & ita loquitur decisio coram bo. me. Gyprio in causa Gerunden. Annuariariorum 9. Iunii 1586. & est decisio Illustrissimi Blanchetti in allegata Conchen. Limitum; & licet dicatur, quod omnes tunc accipiunt in mandato, hoc tamen in facto

non subsistit, & copia mandati fideliter minime datur.

10. Nec facit quod mandatum sit datum ad instantiam Communitatis, & hominum Collis Scipionis, quia non proprie: ex est dicendum mandatum fuisse datum pro Vniuersitate, & singulis: Nam verba illa, pro communitate, & hominibus, sunt intelligenda respectu hominum vti Vniuersitatis constituentium non vti singulorum, quia cum agatur de territorio, non possunt considerari vti singuli, & verba sunt intelligenda secundum substantiam materiam, Gemin. conf. 19. Aymon. conf. 171. num. 15. cum aliis.

11. Non releuat quod Testes de Vniuersitate non admittantur, quando causa civilis est ardua, & magna in qua cum æquiparetur criminali, Testes de Vniuersitate non admittuntur, nec quando agitur de magno honore vel de aliqua magna iurisdictione, Felyn. in c. insuper. num. 5. in fine. de re. lib. Marfil. in l. prima. §. servus municipium. nu. 8. in fin. ff. de quæst. Vrtil. Ad Añu. decif. 400. col. 1. vers. nisi tractetur de causa ardua, Menoch. de arbit. d. caf. 106. n. 1. quia cum tota hæc materia relinquatur arbitrio iudicis, vti per eundem Menoch. dicto loco, non videtur fuit Dominus, quod causa de qua agitur sit talis, vti non sit admittendi Testes de Vniuersitate.

12. Minus subsistit quod Testes de Vniuersitate nō sit admittendi cum veritas aliter possit haberi, vti per glof. Innoc. Hostien. Bald. & alios quos refert Felyn. in c. cum nunci. ad de testib. cum aliorum communis opinio est in contrarium, Abbas c. insuper. nu. 2. ad finem, vers. Autem admittantur idem Abbas, in c. tertio loco. nu. 5. vers. faciendo cogligitur vbi dicitur hoc esse verius de probat. Dec. qui pariter testatur de comuni in eodem c. tertio loco. num. 48. 49. & 50. Felyn. in d. cap. insuper. num. 7. in 6. fallen. vbi responderi contrariis, Menoch. de arbit. d. caf. 106. num. 8. cum alijs qui allegari possunt.

13. Nec etiam facit quod si admittuntur Testes de Vniuersitate, non tamen sint integre fidei, quia iste articulus est valde controuersus, circa quem tamen nihil DD. firmanunt, cum pro negatiua teneatur de comuni, Cro. de testib. num. 13. & pro affirmatiua Nicol. f. f. l. in tract. de collat. p. 3. c. 1. sub num. 16. & quamuis opinio negatiua videatur forte ex denominatione Doctorum magis communis tamen, quando alij testes non deponunt contrarium, a firmata videtur magis communis ex allegatis per Honded. conf. 17. n. 37. & seq. vol. 1.

14. Tamen onus est pradiçis, cū sint plures Testes suppletur ex numero ipsorum, quando enim plures, quam duo Testes Vniuersitatis aliquid dicant plenam fidem faciunt, Paul. de Castro conf. 47. nu. 7. vers. adeo quod lib. 3. Imol. in d. c. cum nunci. sub n. 2. vers. deo postea de testib. Alex. conf. 99. n. 19. lib. 5. Prosper Passer. conf. 167. n. 14. cum alijs plur. per Honded. d. conf. 17. n. 42. lib. 1. Aym. qui dicit in hoc Doctores euenire de antiq. temp. par. 1. seq. quod in libro officialium nu. 17. & 18.

15. Eoq. magis hæc procedunt in presenti casu, quia adfuit duo Testes Sacerdotes, qui videntur esse idonei pro ista Vniuersitate seculari, cum finitio nei pro Ecclesia, Dec. in cap. insuper. num. 20. de testib. & in c. tertio loco. nu. 46. de probat. Vrtil. in addit. ad Añu. decif. 400. col. 2. vers. & est opinio Nell. de testib. nu. 22. Alber. de malefic. de testib. cap. 5. num. 39. Aym. de antiq. tempor. par. 1. iect. quod in libro officialium post num. 17. Hieron. de Monte, de fin. reg. cap. 57. num. 1. & 2. Viu. in commun. opin. vers. Testes de collegio, vers. interpretatur quoque vbi de comuni.

- 36 Et cessat difficultas quia concurrunt alij Testes qui non sunt de Vniuersitate: vnde dicta Testium de Vniuersitate supplicatur per dicta istorū Gerard. singu. 34. num. 3. Gabr. de re lib. conclus. 5. num. 1. vbi de commodi. Roland. conf. 19. num. 9. lib. 3. Ozsch. decif. 99. num. 41. Paul. de Castro. Alex. Iaf. in li. quis ex argueritis. §. cogantur. ff. de eden. cum infinitis, qui allegari possent.
- 37 Et ex præmissis credidit, quod dicebatur in concursu magis esse, credendum testibus forensibus contradicentibus quā testibus Vniuersitatis Abb. in c. insuper sub num. 2. col. 4. verif. ego purem hoc dictum procedere Felyn. ibidem num. 1. in 2. fallen. Dec. num. 25. verif. nisi essent alij Testes Af. fust. decif. 403. num. 8. in fine cum aliis. Nam cum ex aliis testibus supplicatur dicta testium Vniuersitatis non potest habere locū prædicta conclusio, quod magis sit credendum testibus forensibus.
- 38 Ultra quos hodie non quæritur, quorum testis dicto sit illandum, & si de hoc ageretur particulare fortasse res posset habere difficultatem, quia cum agatur de materia finium inter viscera Territorij vtriusque Communitatis, vt illi non possint sic bene non esse alij, vt illis de Vniuersitate; forte magis credidit testibus de Vniuersitate quam alijs. Felyn. in d. c. insuper sub 3. verif. sed intellige de testibus Marfilini. p. ima. §. scilicet. municipium. num. 1. verif. quod tamen intelligit. ff. de quæst. Auzer. de testib. num. 91. in verbis, testes. An possint esse verif. sed intellige sanè Menoch. de arbit. d. ca. 9. 106. sub num. 10. circa hoc vtrum tamen nihil sui per Dominos firmatum, sed tantum con fide. a. um in dictu. causa; Et ex prædictis fuit resolutū Testibus de Vniuersitate Collis Scipio nis non esse repellendos.

REVER.^{MI} D. COCCINI DECANI.
Digniff.

*Aretina Spolij. Mercurij 12.
Decembris 1603.*

ARGVMENTVM.

Testes examinati sine citatione ad videndum eos iurare, nulliter examinati dicuntur; Notarioq; enuncianti, Testem iuratum, & c. non creditur, nisi in contrarium sit stylus, qui isto casu poterit per fidem Aduocatorum, & Procuratorum probari.

SVMMARIVM.

Testium iuramentum non probatur ex enunciatibus Notarij dicentis, talis testis iurauit, & c. num. 1. Limita nisi stylus sit in contrarium, num. 2.

Testis examinatus absque citatione ad videndum iurare testes nulliter dicuntur examinatus, nisi stylus sit in contrarium, num. 3.

Stylus sufficiens ordinariis iudicij potest probari ex fide Aduocatorum, & Procuratorum, sufficiat, de eo extrajudicialiter constare, num. 2.

Testium examinati nullius non potest opponi ab eo, qui & in examine fuerunt testium tandem commissi nullitatem, n. 3.

Civile supponit per professionem terminat, quæ habet vim monitionis facta per iudicem, num. 4.

Placuit Dominis, quod videretur particulare, & ex probationibus Chiusi, incriminatum firmatum examen testium pro parte Sozzini fuisse valdum, non obstantibus tribus nullis artibus, quæ opponerentur scilicet citationis ad videndum iurare ceteris, inamentum ipsorum testium, cum solum de eo constet per verba enunciantis Notarij scilicet testis iuratus, qui medio iuramento dixit, ut de stylo Roze non ereditur, Verall. decif. 113. part. 2. & dec. 246. ead. part. 2. & decif. 295. par. 3. & defectus citationis pro die certa ad videndum testes examinari.

Quantum attinet ad primam, & secundam nullitatem, vtrum sit: ea esse sublatam ex stylo illarū partium nam ibi solum citatur pars ad videndum induci, & produci capitula, & non etiam ad videndum iurare testes, neque ad videndum committi receptionem iuramentorum testium, & ipsorum testium inamentum notatur illis verbis, fuisse inductus, & c. & iuratus, & examinatus, qui cum medio iuramento dixit absque verbo, talis, & c. de quo stylo consta: ex fide Aduocatorum, & Procuratorum illarum partium, licet enim non doceatur formaliter, sufficienter tamen, quod de eo extrajudicialiter constet, ex quo respicit ordinaria, non deenotia iudicij, sed de uon decif. 23. Cef. de Grass. decif. 7. num. 1. de probat. & tenuit Rota eorum R. P. D. meo Sacro in causa Mediolanensi Rejectionis contractus die 17. Junij 1601.

Ultra quod quantum attinet ad primam nullitatem scilicet ad citationem ad videndum iurare testes, responsum fuit, quod nec in examine testium partis aduersæ fuit huiusmodi citatio, & ideo cum ille modus fuerit seruatus ab utraque parte sufficienter, quod quilibet iuris, & adest in terminis decisio. bo. me. Rub. sub die 16. Februarij 1582. que datur.

Quod attinet ad tertiam nullitatem, minus placuit Dominis, quia die 7. fuit facta citatio per Chiusinum ad videndum produci capitula, quæ eadem die fuerunt producta, & Sozzinus præiens protestatus fuit non deueniri ad examen absque iuris iure rogatorij, & die 13. fuit exequuta alia citatio contra Sozzinum ad nullas. Chiusim ad videndum produci testes, qui eadem die fuerunt producti, & Sozzinus protestatus est non examinari, nisi cum suis interrogatorijs, & die 14. fuit facta citatio ad instantiam Sozzini ad videndum exhibere quandam petitionem eademque die idem Sozzinus comparuit in iudicio, & petijt copiam capitulorum cum termino ad comitendum interrogatoria, & Iude assignauit terminum trium dierum ad dandum interrogatoria, quæ fuerunt data die 20. & eadem die testes examinati, ex qua facti ferre constat, Testes fuisse valde examinatos, cum post terminum concessum ad dandum interrogatoria fuerunt examinati, quæ quidem præfixio termini habet vim monitionis factæ per Iudicem, quæ citationem supplet. Mutant de ordin. iud. part. 6. pr. in 1. parte iud. de citat. prim. memb. num. 48.

ILL.^{MI} D. CARD.^{LIS} PAMPHILII.

*Foroluiensis Rejectionis Contractus. Veneris 19.
Decembris 1603.*

Contractus ex falsa causa initus, dicitur dolosus, nec in eo Iudicis decretum, aut iuramentum aliquid operatur.

S P M M A R I V M.

- Iuramentum supplet solemnitates à consuetudine requisitas, num. 1.*
Decretum Iudicis ex falsa causa interpositum est ipso iure nullum, num. 1.
Census ex parte emptoris est perpetuus, num. 1.
Creditor non conveniente, non potest debitor verum alium debitorem loco sui ponere, num. 2.
Iuramentum dicitur dolosum extoritur propter falsam causam in contractu appositum, num. 3.

DECISIO CCVII.

Contractus venditionis prædij, de quo agitur non placuit Dominis, & omisso defectu solemnitaris consuetudinis Foro iurij, qui suppletur per iuramentum, iuxta nota in auth. sacramenta poverum. C. si aduersus venditionem dixerunt contractum esse nullum ex falsa causa, quæ reddit Iudicis decretum desuper interpositum ipso iure nullum, & c. l. magis puro. §. 2. s. alienum ff. de reb. eo. l. cum vero. §. perinde. ff. de fideicom. libert. l. i. §. hæc verba. ff. ne vis fiat, c. ii. alleg. fuit enim infirmatum, quod mulieribus erat necessaria venditio, & minus damno pro solutis debitis Andreas earum filius, & nepotis respectu uè, ut in patriam liberè redire possit, & tamen ne quæ dicitur mulieres tenebantur ad debita Andree nec debitor census, in quo erat obligatus Andreas necessarium, quia illius emptor non virgebat, nec virgere poterat pro sorte principalis, cū census ex parte emptoris sit perpetuus, & venditio facta pro illius extinctione, nō dicatur facta ex causa necessaria, ut fuit resolutum in causa Romana census die 23. Januarij 1591. coram bon. mem. Dubalo, & in alijs causis allegatis.

2. Ex quod magis est, nec etiam fuerunt soluta debita Andree, sed ex pretio scilicet. 30. deueniunt ad manus mulierum, & pro alijs 30. fuit data emptori dilatio annorum duorum, & pro residuo ac collauit sibi censum supradictum, in quo erat obligatus Andreas, qui per huiusmodi accollario nem factam sine consensu, & interuentu creditore non fuit liberatus, quo minus possit molestari, prout poterat ante accollationem, quod magna in illegauit. ff. de liber. leg. in fin. Bart. in l. singularia. n. 19. lat. num. 34. ff. si cert. petat.

3. Non obstat, quod venditor per iurata, quia iuramentum vti dolosè extoritur propter causas falsas narratas, falsas, quæ de furt. l. quis affirmant. §. 1. l. quod venditor. ff. de dol. dicitur nullum, & nihil operatur, c. cum contingat, de iururan. cap. licet. eodem tit. in 6. cap. quamuis de pactis in 6. & notant Doctores communiter in dictis lumbis.

ILL. M. D. CARD. LANCELLOTTI
Iunioris.

Romana Donationis de Cangij, Luna 18. Ianuarij 1604.

Donatio, An, & quando censetur facta in fraudem creditorum.

S P M M A R I V M.

- Simulatio non presumitur, ubi causa simulandi non adest, num. 1. & 2.*
Simulatio non probatur coniecturis, sed dilatis probationibus, num. 1.
Donatio non presumitur facta in fraudem fisci, seu creditorum, quando facta fuit multo tempore ante contralla debiti, & commissum delictum, num. 2. & 4.
Posteriores creditoris non succedunt in ius anteriorum creditorum etiam cum preuenia redacta, & habita à posteriores creditoribus fuerit extinctum debitum anteriorum creditorem, num. 3.

DECISIO CCVII.

Cum de validitate donationis non dubitetur ex quo fuerunt in causa adhibita omnes solemnitates requisitæ, Domini dixerunt illam obstat creditoribus iuxta l. j. C. de iur. fisc. lib. 10. nec relucere ea, quæ in contrarium deducebantur simulata, & facta ad fraudandam creditorum faciè tollitur. Nam vitra quod nulla adest causa simulandi, sine qua non inducitur simulatio iuxta cons. Bart. §. 5. & coniectura, quæ afferuntur sunt leues, cū tamen ad hunc effectum debeant esse admodum efficaces immo requirantur probationes dilucida, Caputq. decisi. 16. par. 3. respectu creditorum precedentium, cessat omnis difficultas, quia cum essent creditores hypothecarij nullum eis per donationem inferebatur præiudicium, cum vinea transiret in donatarios cum sua hypotheca, immo eis fuit noua actio acquisita. Itæque p. 10. quod donatarij eis satisfacere deberent.

2. Quo verò ad creditores posteriores cessaret illa causa simulandi, & fraudis, quæ nec probatur, nec presumitur ac ideo eis nocet donatio. Gabr. cons. 12. num. 4. & lib. 1. t. 1. magis quia creditorum parlatim, & per plures annos post donationem impetuerunt, lat. in §. si quis in fraudem, num. 63. infra. de act. sicuti dicitur de alienatione facta multo tempore ante commissum delictum, ut non presumatur facta in fraudem Fisci, ex alleg. per Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 114. num. 1. & seq.

3. Quod autem ex ære alieno post donationem contracto, fuerit extinctum debitum præcedens, haur per hanc solutionem creditores posteriores intrent in locum anteriorum, ex l. si ventri. §. eorum. ff. de priuileg. creditor. fuit etiam sublarum: Nam omisso, quod circa id (quarentur opus esset) melius esset firmandum pactum, nihil omnino præsupposito etiam, quod conser, vel silentem præsumatur ex pecunijs posteriorum creditorum fuisse extinctum æs alienum præcedens, adhuc non potest procedere intentio creditorum nam quantum ad hypothecam ipsi non succedunt in locum creditorum, nisi expressis hoc pactum sit, quod succedant, l. 1. C. de his qui in priu. cred. loc. succedunt, & bene declarat Rup. §. eorum num. 8. & 9.

4. Quantum autem ad reuocationem, neque etiam possunt se hoc iurare, quia nec prius creditoribus competebar, cum ut dictum est, donatio in damnum ipsorum non tenderet, & ad effectum, ut creditoribus competeret reuocatoria, opus est, quod

quod in donatione sunt damnificati, Rolan. conf. 58. in fin. lib. 2.

5. Alia, quæ contra donationem opponeretur non fuerunt visa alicuius considerationis, & fuerunt beate sublata ab informantibus pro donariis. Nam quod donatio non fuerit acceptata, nec per traditionem collatur, ex instrumento possessionis ademptæ, item ex clausula constituti, & ex stipulatione Notarii, per quam fuit questum ius etiam absentibus, quod fuerit conditionalis, dummodo donarii soluerent debita donantis, &c. Cessat quia erat modus, non conditio, cum debita essent soluenda post questum emolumentum, ultra quod non fuit præfixum aliquod tempus, nec donatarii fuerunt interpellati, nec in mora constituti quod donatarii consenserint, quod satisfieret prioribus, tollitur ex quo consensus fuit præfixus sub beneplacito Sanctissimi, quod non fuit obiectum, maxime quod talis consensus non potest aliis vocatis præiudicare, quod donatio esset causa mortis, cum esset in arbitrio donantis illam revocare, tollitur etiam, quia reseruat. ut solum facultas revocandi in casu ingratitudinis, quod pactum non aliter naturam donationis, cum de iure infirmit, & licet donator reservaverit sibi liberum arbitrium declarandi ingratitudinem, tamen non erat prohibitum recurre ad arbitrium boni viri, unde potestas revocandi non erat in libera facultate donatoris.

6. Preterea pro parte creditorum dicebatur, quod cum Blasius solueret debita per ipsum contracta ante donationem, quoniam solutio vigore donationis ad donatarios spectabat, potest illa ratione negotiorum gestorum à donatariis repetere; nec potest dici extinguisse animo remittendi donatariis, cum non sit præsumenda multiplicatio donationum, maxime in impica, otre alieno, circa quod non fuit aliquod decusum, cum videatur caput separatum, non spectans ad donationem, & super hoc quatenus videatur necessarium, opus tunc prius firmare in facto, quomodo res se habeat, & deinde videndum quomodo procedat, & an creditoribus competeat talis actio, prout. Antali casu facienda sit compensatio cum finibus ex vinea preceptis à Blasio post factam donationem, & postquam donatariorum nomine cepit possidere, &c.

REVERENDI SS. D. SACRATI.

*Romana Mercium. Veneris 27.
Ianuarij 1604.*

ARGUMENTVM:

Procaccius, seu Depositarius, An, & quando teneatur de custodia Mercium sibi à Bannitis, & Larronibus derobatarum.

S Y M M A R I V M.

Depositarius seu Custos non tenetur ad restitutionem mercium incursum larronum deperditionem. num. 1.

Incursum larronum reputamus inter casus fortuitos, eodem. num. 1.

Depositarius, seu Custos ad res deperditas, & sibi facta restitutionem tenetur, & si forte sua culpa derobata, & sic culpa processerit casum alius non. num. 2. *Pro quod illa culpa per eam allegantes probari debet siue consistat in agendo siue in omitendo.*

Custos seu depositarius recipiens mercedem pro custodia, si fuerit derobatus suam non culpam probare debet, & sic

in illis transferatur onus probandi. num. 3. *Quod non procedat quousque casus solent evadere sine culpa amittentis,* num. 4.

Procaccius non recipit mercedem pro custodia sed pro transportatione mercium, & sic si fuerit derobata non tenetur. d. num. 3.

Solutum, & communis reputatio excludit culpam in Procaccio, num. 5.

Procaccius non eligens modum securitatem in onerandis, & custodiendis mercibus, si ille fuerit derobatus non tenetur, nisi appareat quod Dominus illarum, ius noluerit, num. 6.

Multas res non evasissent manifestis rationibus probare debet, num. 7.

Difficultas probationis admittit probationes alias non concludentes, d. num. 7.

Manifeste probationes dicuntur quæ sunt per consilium, d. num. 7.

Idem uti res non à bannitis raptarum probatio difficilissima est, d. num. 7.

Sermones Dominum dirigunt solent ad illa quæ frequenter accidunt, num. 8.

DECISIO CCVIII.

1. **P**lacuerunt Domini decisiones alias in hac causa factæ, ex quibus fuit firmatum, Procaccium non teneri ad restitutionem mercium, cum fuerint deperditæ incursum bannitorum, qui casus reputatur inter fortuitos, inter rebus. ver. incursum lanonum. ff. commodat. & propterea nullus illarum debet cedere damno Domino unius, quo fortuita. C. de pign. actio. Alex. conf. 74. num. 4. lib. 6. Dec. conf. 473. num. 5.

2. Et licet ab hac regula recedatur, quando culpa processit casum, si vi contra. §. quod verò si commodat. Tamen in casu de quo agitur, nulla probatur culpa Procaccii, proinde esset per illam allegantes probanda, si nulla. C. de pign. actio. gloss. in l. quoribus. §. si doloso. de prob. Et hoc pro regula siue consistat in agendo, siue omitendo, firmat Bald. in cap. 1. nu. 1. tit. de feud. fin. culp. pon amittere.

3. Non obstat quod immo onus probandi non, culpa incumbat Procaccio, cum receperit mercedem pro custodia, iuxta distinctionem gloss. in l. si quis fundum §. imperatoris. locat. quia dupliciter responderetur. Primò Procaccium non recipere mercedem propter custodiam, sed propter transportationem, licet ad custodiam rebaucit in consequentiam, & multum est considerabile in hac materia, An merces sit principaliter pro custodia, vel ne, ut colligitur ex gloss. in l. qui mercedem. ff. locat.

4. Secundò, fuit dictum conclusionem non procedere, quousque casus solent evadere sine culpa amittentis, ut declarat Bart. in l. si quis ex argentiariis §. an & heredi. num. 4. ff. de eden. dubium autem non est illos fortuitos incursum Bannitorum Regni solere evadere abique culpa Procaccii.

5. Non obstat, quod culpa probeatur ex eo quod Procaccius oneravit merces, de quibus agitur, super bardottis, cum posset illas ponere super mulis, quos concomitant custodia militum Procaccii, & ideo ambulant magis tuti, vi docent experientia, quia mali tabuli equarum, bardotti autem capri sunt, quia ex respondetur, aut culpa deducatur ex eo, quod in odus onerandi merces super bardottis non sit per se satis tutus, & hoc non subsistit, quia ex testibus in hac causa examinatis apparet quod Procaccii regulariter onerant merces super bardottis, & illos pro prima die minuit absque

absque custodia Milirum absq; eo, quod solcat ali-
quis incongrui accidere, quia iter propè Cui-
rem Neapolis soler reputari pro tu. o, quorum di-
ctum redditur verisimile ex eo quod. & Marchio
Rusni, & quidam Canonici Regulares fuerunt cap-
ti vna cum bardotis, non enim est presumendum,
quod personæ adeo notabiles commississent se iti-
neri, nisi illius communiter habitum fuisset pro tu-
to. Siste igitur hoc solito, & communiter reputatio-
ne, excluditur omnis culpa in Procaccia, J. pignus,
ven. & absque solent publice vii. C. de pign. actio. An-
char. conf. 148. num. 2.

6 Aut verò prædicatur culpa ex eo quod Procac-
cia non elegit modum securiorem, & non in-
trat obiectum, nisi appareat quod Dominus ita
voluerit, ut probat tex. in l. fin. §. si ea conditio-
ne, vers. si id fecerit fieri nolle. ff. ad leg. Rhod. de
actu, & l. item quisritur §. 1. vers. siue invito do-
mino. ff. locat.

7 Non obstat quod identitas rerum amissarum
sit manifestis rationibus probanda, l. si creditor,
C. de pignor. actio. cum concord. allegat, & pro-
pterea non sint admittendæ probationes aliæ in
decisionibus ponderatæ, cū non concludant per-
necesse, quia difficultas probationis facit ad mitte-
re probationes aliàs non concludentes, vt com-
muniter in c. veniens. l. 2. §. quia verò, de testib. mul-
tis cumulat Marfil. sing. 71. & in proposito dicit
Bart. in l. si quis §. an hæredi. nu. 3. ff. de eden. quod
manifestæ probationes dicuntur, quæ sunt per
conclusiones, quod autem probare identitatem re-
rum à banno raptarum sit difficilimum, satis
de se apparet.

8 Circa inualiditatem examinis testium, fuit di-
ctum sufficere responsiones in alijs decisionibus
datas, & cessare difficultatem in testibus coram
D. Ala examinator, quod patitur exceptio-
nem circa examen, nec esse verum quod contrariè
rur primis, dum illi dicunt super bardotis consue-
uisse onerari merces, quæ superueniunt, illi autem
dicunt convenisse onerari merces, quæ super sunt
onationis mulorum, quia fuit dictum illa verba
superuenire, & super esse non esse contraria ad in-
necem, quia omne, quod superuenit potest dici
superesse onerationi mulorum, & licet non possit
dici contra quod omne quod superesset super-
uenierit, fuit idem ponderatum quod primi testes
non loquebantur ita taliter, & propterea non con-
cludere quin super eisdem bardotis solerent onerari
merces, quia alijs non superuenissent pos-
sibile mulorum, & forte se restrinxisse ad illa,
quæ superueniunt, quia ita frequenter fieri consue-
verit, ad illa enim, quæ frequenter accidunt solent
dirigi sermones hominum, l. nā ad ea. ff. de leg. &
propterea cum aliquid nō deduceretur, vel quod
esset releuans, vel quod per alias decisiones non
fuerit sublatum, concludum fuit sententiam Rota-
lem esse confirmandam.

REVERENDIS. D. ORTEMBERGHI

Mediolanensi præsentis simulationis Contraſtus,
Veneris 27. Ianuarij 1604.

ARGVMENTVM.

Cambia non debentur Mercatori à debi-
tore propter moram solutionis facien-
dæ, quando mercator debitam pecu-
niam verè ad cambium non accepit,

• licet benè valeat promissio Mercato-
ris de tenendo pecuniam alienam su-
per cambijs,

S P M M A R I V M.

ſſura non excluditur per aſſertionem contrarium factam à
peritijs, quia in eorum potestate, non eſt facere licitum,
quod aliter licitum eſt, num. 1.

Mercator, qui promiſſit alterius pecuniam tenere ſuper cambijs
cum promiſſione tenetur ad cambia. Dominio pecunie, ſiue
conſentiente, ſi ſuper cambijs, ſine non, num. 2.

Cambia nō debentur mercatori à debitor pecuniarum ob mo-
ram in ſolendo ſi mercator verè pecunias debitas ad cam-
bium non accepit, num. 3. & 4.

Societas ad limitatum tempus contralla, non conſentit pro-
rogata ex eo, quod lapſo à tempore remanent aliquæ nego-
cio peragenda, num. 4.

Confeſſio vnijs quando alteri præiudicat, & e contra præſer-
uit in indiuidijs, num. 5. & 6.

D E C I S I O C C I X.

1 D Omini confirmantur decisionem maximè
in hac causa factam, & pars acquiritur cō-
clusionibus in ea deductis. Nec viſū fuit,
obſtare, quod in prohibitum non ſitandum aſſertio-
ni partium, nec in earum potestate ſit facere licitum,
quod aliā ſilicetum eſt. Et in pectore quādo ſit
ad colorandam vituperatam Cambio: unæ exa-
tionem, iuxta decisionem R. P. D. Lætre in Mediano-
Pecuniaria 27. Martij 1602.

2 Quia non eſt prohibita conuentio cum Merca-
tore, vt teneat pecunias ſuper cambijs cum promi-
ſſione, ſed prohibitum eſt exigere cambia pecu-
niam ereditarij, quando Creditor verè non ac-
cepit ad cambium, & per hoc de egiſt acqui-
tum, quia Ioannes Baptiſta nō promittit cambia
Ioanni Andrea de pecunijs accipiendi ad Cam-
bium per Ioannem Andream, quo cauſa promiſ-
ſio eſt illicita, ſi Ioannes Andreas non accepit
ſed ad cambium, Mohed. eadem deſciſ. 1. de viar.
Rota Genueſis deſciſ. 134. nu. 3. Sed Ioannes Bapti-
ſta qui habebat in manibus pecunias Ioannis An-
drea promiſit illas tenere ſuper cambijs, & ſuo
cambiuertit: ſue non cambiuertit teneatur ad cam-
pia ex conuenione, vt dictum fuit in vna Romana
Cambiorum de Ruſpolis 16. Octobris 1601. co-
ram R. P. D. Lancelotto, deinde probatur aliunde
verita: huius confeſſionis ex proprio facto Ioan-
nis Baptiſta, & ſratrum.

3 Non obſtat deſciſio Reuerendiſſ. Pacen in hac
cauſa facta 22. Aprilis 1600. quia in ea minimè
fuit dictum cambia fuiſſe illicita, & prohibita ſon-
pliciter, ſed non ad fuiſſe cambia vera & realia,
quia non apparebat extiſſe à principio tantam
ſummam præſentis pecunie, quæ potuerit cam-
bia: l. & illa conſidebat in mercibus, nominibus
debitorum, ſaltem pro maiori parte, cuius fuit ha-
bita ratio in Inſtrumento in quo poſita fuit dicta
confeſſio, itaut in eadem deſciſione Inſtrumentum
conuentionis fuit præſuppoſitum, & non repro-
batum.

4 Non obſtat quod ſocietas non eſſet finita elap-
ſo triennio, quia contrarium eſt deſciſum. Nec ſi-
cit quod poſt triennium remaneret aliqua nego-
cia peragenda, quia ex hoc ſocietas ad limitatum
tempus contralla non cenſetur prorogata, Rota
Genueſis deſciſ. 7. nu. 6. & ſeqq.

5 Poſtremò non obſtat quod Ioannes Baptiſta
non potuerit conſiderari in præiudicium ſratrum,
& quod ſicut ipſis non præiudicat confeſſio, ita
nec

nec Ioanni Baptista confitenti ratione individui-
tatis, iuxta text. in lin hoc iudicio ff. sam. hercil.
quia Ioannes Baptista habuit complementum, &
cessat difficultas, quia probatur veritas ex libris
omnium fratrum, in quibus fuerant calculata cā-
bia, neque fratres vniquam impugnant talem con-
fessionem.

- 6 Præterea d. l. in hoc iudicio non procedit in ca-
sa nostro, quia loquitur specialiter in iudiciis diui-
foris, vt declarat Hier. Gaba. conf. 6. nu. 1. s. lib. 1. in
illis enim in quibus est actor & reus, in hac autem
conventionem, & negotio cambiarii, Io. Andr. est
actor, Ioannes Baptista, & fratres sunt rei, reliqua
fuerunt sublati in præcedenti decisione, &c.

COCCINI DECANI DIGNISS.

Narnien. Confinium. Lune 15 Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Testes de Vniuersitate An & quando ad-
mittantur, & sint idonei pro ipsa Vni-
uersitate.

S Y M M A R I V M.

Testes Vniuersitatis non repelluntur deponentes pro Vniuersi-
tate, si in causa non habent interesse, nu. 1.

Testes Vniuersitatis qui habent bona in loco controuerso non
sunt idonei Testes pro Vniuersitate, nu. 1. s. nu. 3.

Testes Vniuersitatis, qui interueniunt in mandato dato ab
Vniuersitate non sunt idonei Testes pro Vniuersitate, nu.
1. s. nu. 7. s. 9.

Testes Vniuersitatis adiuuantur etiam quod agatur de pa-
scuis, quando eorum præsumitur in area communi,
nu. 3.

Testes Vniuersitatis non sunt idonei Testes pro Vniuersitate
quando ex v. floris conle. liberantur à solutione eorum,
nu. 4. s. vbi declaratur.

DECISIO CCX.

Fuerat resolutum Testes de Communitate
Collisficionis non esse repellendos, tunc
enim ex deductis visum fuerat non constare
de eorum interesse; Testis autem de Vniuersi-
tate nõ repellitur, nisi habeat interesse in causa ex
allegatis in alia decisione, iterò proposito dubio
ex nouis deductis, fuit conclusum Testes qui ha-
bent bona in loco controuerso, & qui interue-
nunt in mandato ad causam dato nõ esse idoneos.

- 2 Nam quantum ad illos, qui habent bona in lo-
co controuerso, agitur de eorum interesse, vt
enim constat ex quærela per Collisficionem
data, de qua in summario num. 3. controuersia fu-
it per Territorio ex eo orta fuit, quia Narnienses
præterebant pascua super terris particularium
existentibus in suo Territorio, quare ex victoria
Communitatis Collisficionis resultat interesse
horum particularium, qui habent terras quia libera-
rentur ab illa seruante, quam præterendunt Nar-
nienses in terris particularium in suo territorio
existentibus.

- 3 Non obstat, quod Testes de Vniuersitate admit-
tuntur etiam quod agatur de pascuis si præsumitur
pascuorum ponatur in area communi, quia hic non
versamur in ip. terminis, sed in casu, quo ex victo-
ria territorij resultat liberatio habentium terras
in loco controuerso, quia Communitas Narnie
non præterendit pascua, nisi ratione territorij, nec
agitur super communi pascuo intra fines aliquis

territorij controuersi, sed super pascuis, quæ ratio-
ne Territorij extenduntur à Narniensibus, vt di-
ctum fuit.

- 4 Ex alio etiam capite dixerunt DD. huiusmodi
Testes non esse idoneos, scilicet ratione pascua-
rum, & querunt, quæ soluant Collisficionem,
ex victoria enim territorij liberarentur à solutio-
ne huiusmodi onerum.

- 5 Nec placuit quod si non soluere onera Nar-
niensibus, soluere Communitati Collisficio-
nis, vt in causa Conchen. Limiti coram Illustris-
simo Blanchero 10. Ianuarij 1596. quia illa deci-
sio loquitur de onere solvendi decimas, quod est
certum, debent enim solui vni, vel alteri ex pa-
rochis, secus autem dicendum est in casu isto, quia
constat de oneribus soluendis Communitati Col-
lisficionis.

- 6 Nec facit quod homines Collisficionis sunt
exempti à iurisdictione Communitatis Narnie
quia DD. intelligunt hanc exemptionem ratione
bonorum existentium in Territorio Narnie.

- 7 Pariter fuit dictum illos non esse idoneos Tes-
tes, qui interueniunt in mandato, cum illud sit
datum pro Communitate, & hominibus, & con-
firmatum d. Communitatis nomine, & prædictis ho-
minibus, & pro eis; Quæ constitutio satis ostendit
causam esse mixtam, scilicet tam nomine vniuer-
sitaris, quàm singularium, & ideo illi, qui interue-
nerunt in mandato non sunt idonei, quia enim nõ
potest esse author, & testis, Bald. con. 438. num. 3.
lib. 1. Ruyn. conf. 189. nu. 20. in fine lib. 1. & fuit re-
solutum in Gerund. Annuatiariorum 9. Iunij
1530. coram Gyrio.

- 8 Nec placuit, quod dicebatur constitutionem
esse intelligendam pro hominibus, tanquam vni-
uersitatem representantibus, quia verba eorum,
& pro eis visa sunt DD. satis clara.

- 9 Minus etiam placuit, quod ad hunc effectum
omnes de vniuersitate debuissent interuenire in ma-
dato, quia hæc intelligitur ad effectum quod om-
nes repellantur, si de nõ propterea sequitur, quod
illi, qui desiderant mandatum non sint repellendi,
cum militet ratio Doctorum scilicet, quod quia
non potest esse author, & testis de quæper Bald.
loco superius allegat.

LITTÆ.

Romana seu Lugdunens. Pecuniaria. Veneris
2. Aprilis 1604.

ARGVMENTVM.

Pactum quod mercator creditor per mo-
ram debitoris possit accipere pecunias
ad cambium, & recambium valet, dum-
modo realiter appareat, quod sic pecu-
nias acceperit ad cambium, & recam-
bium aliter dicitur illicitum, & vsura-
rium, prout, & vsuraria est taxatio cer-
ti interesse à principio, & An & quando
mercatori solito negociari debeatur in
terese lucri cessantis.

S Y M M A R I V M.

Cambia, & recambia non debentur, nisi pro parte crediti-
oris probetur debitam pecuniam accepisse cum effectu ad
cambia, num. 4.

Interesse certum, & conuenit non debetur vsurarij, s. 5.
Cem.

*Cambis. & recambis si fuerit conventum, ut non excedant
semel pro centenario quolibet anno valet talis conven-
tione. 715.*
*tunc etiam loci cessante debetur mercatoris folio negocii,
num. 6. ubi hinc conclusio declaratur.*

D E C I S I O C C X I.

A Nno 1439.4. Iulij in Chinitate Florentie illustrissimus D. Marchio de Viterbo, mem. median. et publico iuramento, obligatione Censuali vassofo se recognovit debitorum hanc dnm q. Petri An. onij, & Jacobi de Iacomis, & pro eis D. Laurentij Iacomis filiorum tutoris in summa scutorum 6154. fol. 4. denar. 11. auri solis ex causa similis summa ipsi Marchioni solu x per DD. Vhilidum, & Iocros hic Roma in vimi etia. un cambi 4. q. Petri An. onij, & Jacobi, & vltioris se recognovit eundem debitorum in summa scutorum : 41. fol. 12. den. 2. necnon, & in summa scutorum 11. fol. 6. den. 5. auri solis occasione in e. sic ut cessantis, & damni eme gonis eiusdem debiti, & inter ipsas partes ad d. summa calculatur, a die supradicti debiti respectu contracti per D. Marchionem vsque ad diem 7. Septembris eiusdem anni, 1439. de quo tempore ius Marchio dictas summas respectu solue proin sit liber, & absque aliqua exceptione dd. haredibus, & d. Laurentio vbi que oportum fore, & quocunque alio privilegio non obstante pacto adiecto, quod si non soluerit possint dicti haredes, & eorum tutor summam dictorum scutorum 6154. fol. 11. retinere super cambis, & recambis per quasvis mundi partes, dummodo dampnum non excedat 8. & tertium vnum pro quolibet centenario, & anno, quia ad maius interesse noluit tunc ipsi Marchio, sed tantum ad dicta scuta 8. ter vnum, declarando etiam, quod id quod soluitur primo debet poni ad copiam inter esse debiti, scilicet scutorum 141. fol. 11. den. 1. & scutorum : 29. fol. 3. den. 5. & deinde in computum & diminuta iocum supradicta scitis principalis scutorum 6154. fol. 8. den. 11.

Hoc fuit in instrumentis, & nonnullas apparen-
tibus solutionibus in d. causa facti. a D. Marchione, & eo desinito ab illustrissimo D. Iulia Sabella eius vxore, de quibus infra dicitur anno 1460. 27. Iulij D. Vincentio Mazzingo vti Procuratori supradictorum haredum de Iacomis, cum promissione de rato, & particulari obligatione, qua infra soluitur scuta 4555. hic Roma nomine supradicti D. Iulie pro residuo supradicti debiti, vt assensit in instrumento d. folij. onis, vbi inter cetera promittit d. D. Vincentius supradictis nominibus, ac etiam v. i. principalis, pncipaliter, & in solidum, quod in euenrum loque dicti haredes de Iacomis vigare supradicti iust. uenenti die 4. Iulij 1539. celebrati non essent creditores, nec conseqni deberent dictam summam scutorum 4555 prout non debere illustrissimus D. Leo Strozzius Proen. aror. d. Iulie p. x. endi, quod tunc, & eo casu d. D. Vincentius teneatur d. D. Iulia seu dicto D. Leonis, ceterisue et aliter, & cum effectu totam summam predictam scutorum 4555 seu illorum portionem, & ra. am, quae nō esset debita remittens se in hoc dictus D. Vincentius declarationem etiam extrajudiciali faciendam per R. P. D. meum Seraphinum, & per me, vt latius continetur in dicto instrumento, ad quod, &c.

Hinc ita habentibus, cum pro parte dicti D. Iulie vade inferretur pro declaratione sup. adiecta, hinc audire pluribus partibus, & consideratis illarum rationibus Reuere. nissimus Dominus

meus Seraphinus, & ipse venimus in hac sententia, vt pro maiori pariti satisfactioe, & annui nostri quo. e. proponeatur in plena Rota supradictum quibum, scilicet tante promissione D. Vincentii Mazzinghi de restituendo illustri D. Iulia Sabella scuta 4555. vel aliquam illorum partem eius in necessitatis copia damni & alis hinc inde deductis, An sit locus restit. onis, & pro quantitate in causa, & ad effectu de quo agitur. Quo propostis, vtique parte pntiam. e. affirmantem hanc soluturam, videlicet esse locum restitutioni supradicti summa. ex ratione, quia pro parte haredum de Iacomis, & sic pro parte D. Mazzinghi non docetur quod debitorum Marchionis q. Marti dicti D. Iulia restituit ex supradicta instrum. onis anni 15. 2. 4. Iulij Figentis facto rati. scendam summam in eo excessum, videlicet scut. 6154. fol. 8. den. 11. auri solis scitis principalis, ut scuta 141. fol. 11. den. 1. & scuta 29. fol. 6. den. 5. auri solis ratione in e. esse quae summa simul coartatur. constituit summam scutorum 714. fol. 7. den. 9. pro parte Iulie verò docetur de plurius ad iugis soliprionis in dicta causa facti, quae etiam bene iustificatur ex calculo & vbi per ipsum Mazzingum, & quae circumscripta hac paria scutorum 4555. de cuius restitutione agitur, longe transcendunt summam dicti debiti, & clarum est quod solutione eius, quod debetur, soluitur omnis obligatio.

Nec facit, quo in instrumentis supradicti debiti Marchionis sit concessa scilicet haredibus de Iacomis restituendi totam principalem super cambis, & recambis illi vltimam in qua solutor totius praedicti debiti non fuit in facti tempore conuentionis, prout minime facti praetendit, Quia fuit responsum, quod an pntiam. e. causam pro parte dictorum haredum non probatur, quod si fuerint dicta licentia, quod si verè, & crederet dictam totam principalem super cambis, & recambis, & alia seu auerunt scienda ad effectu, vt ipse debeantur praeterea cambia, vt in finibus fuit resolutum in illa Romana de Zaherij. 7. Aprilis 1511. coram h. on. meum. Can. nuncio, & in Romana Vinet. de Bruni 11. Decembris 1591. coram bon. mem. D. Orano, in Romana Cambiorum de Gradiis 15. Maii 1592. coram R. P. D. meo Milino, & coram me in Romana Pecuniaria 15. Decembris 1599. & in Mediolanen. Pecuniaria 17. Martij 1601.

Nec obstat quod facit conuentum inter partes, quod Marchio in plus non teneatur ratione cambiorum, quam ad scuta 5. tertium vnum pro centenario, pro quolibet anno, quod quod d. Rati. ratione factus fuit ille calculus, & creatus, scilicet, quia fuit responsum, quod aut voluitur ex dicto pacto cessare certam, & indubitaram obligationem ipsius Marchionis respectu dictorum scutorum, & tertium vnum pro folio centenario, & anno, etiam quod si principalis non fuit in cambis, & recambis p. dictos haredes exequutionem eiusdem facultatis, & hoc casu contra eos vget illa conclusio, quam Rota semper amplius fuit, quod certum inter esse conuenum non debetur vti vlt. arum, Dec. consil. 115. nu. 3. & consil. 119. & fuit in specie dictum in vna Mediolanen. Simulationis contractus 1. Iulij 1591. coram R. P. D. meo Milino, aut voluitur ex dicto pacto remittere obligationem Marchionis respectu dictorum scutorum 5. tertium vnum vbi iungit cambia, & recambis dicti scitis principalis summam praedictam excedant, prout, & vbi ad conuentum importare videtur, & hoc casu, sicut talis conuentio licita sit, vt in specie dictum fuit

Decis. Properi Farinacj.

L

inducta

nec Ioanni Baptista confentiri ratione individui-
tatis, iuxta text. in Lin hoc iudicio ff. fam. hercl.
quia Ioannes Baptista habuit complementum, &
cessat difficultas, quia probatur veritas ex libris
omnium fratrum, in quibus fuerunt calculata cā-
bia, neque fratres vnquam inpingnant talem con-
fessionem.

- 6 Præterea d.d. in hoc iudicio non procedit in ca-
su nostro, quia loquitur specialiter in iudicijs diui-
forijs, vt declarat Hæc. Gubr. conf. 6. nu. 1. lib. 1. in
illis enim quilibet est actor & reus, in hac autem
conuentione, & negotio cambiorij, Io. Andr. est
actor, Ioannes Baptista, & fratres sunt rei, reliqua
sunt subacta in præcedenti decisione, &c.

COCCINI DECANI DIGNISS.

Narnien. Confinium. Lune 15 Martij 1604.

ARGUMENTVM.

Testes de Vniuersitate An & quando ad-
mittantur, & sint idonei pro ipsa Vni-
uersitate.

S Y M M A R I V M.

*Testes Vniuersitatis non repelluntur de reatibus pro Vniuersi-
tate, si in causa non habent interesse. nu. 1.*

*Testes Vniuersitatis qui habent bona in loco controverso non
sunt idonei Testes pro Vniuersitate. nu. 1. & nu. 3.*

*Testes Vniuersitatis, cui interueniunt in mandato dato ab
Vniuersitate non sunt idonei Testes pro Vniuersitate, nu.
3. & nu. 7. 8. & 9.*

*Testes Vniuersitatis admittuntur etiam quod agatur de pa-
scuis, quando eorum pretium ponitur in arca comuni,
nu. 3.*

*Testes Vniuersitatis non sunt idonei Testes pro Vniuersitate
quando ex vltima consue. liberantur a solutione onerum
nu. 4. & 5. ubi deciditur.*

DECISIO CCX.

- 1 **F** Verar resqum Testes de Communitate
Colliscipionis non esse repellendos, tunc
enim ex deductis visum fuerat non constare
de eorum interesse; Testis autem de Vniuersi-
tate non repellitur, nisi habeat interesse in causa ex
allegatis in alia decisione, iterum proposito dubio
ex nouiter deductis, fuit conclusum Testes qui ha-
bent bona in loco controverso, & qui interuene-
runt in mandato ad causam dato non esse idoneos.

- 2 Nam quantum ad illos, qui habent bona in lo-
co controverso, agitur de eorum interesse, vt
enim constat ex qua rela. per Colliscipionies
data, de qua in summario num. 3. controversia fu-
it per Territorio ex eo orta fuit, quia Narnienfes
pretendebant pascua super terris particularium
existentibus in suo Territorio, quare ex victoria
Communitatis Colliscipionis resulat interesse
horum particularium, qui habent terras quia libera-
rentur ab ista seruicute, quam pretendunt Nar-
nienfes in terris particularium in suo territorio
existentibus.

- 3 Non obstat, quod Testes de Vniuersitate admit-
tantur etiam quod agatur de pascuis si pretium pa-
scuorum ponatur in arca communi, quia hic non
versamur in istis terminis, sed in casu, quo ex victo-
ria territorij resulat liberatio habentium terras
in loco controverso, quia Communitas Narnie
non pretendit pascua, nisi ratione territorij, nec
agitur super communi pascuo intra fines aliquius

territorij controuersi, sed super pascuis, quæ ratio
ne Territorij pretenduntur à Narnienfibus, vt di-
ctum fuit.

- 4 Ex alio etiam capite dixerunt DD. huiusmodi
Testes non esse idoneos, scilicet ratione gubella-
rum, & onerum, quæ soluant Colliscipionies,
ex victoria enim territorij liberantur à solutione
pascu huiusmodi onerum.

- 5 Nec placuit quod si non soluerent onera Nar-
nienfibus, soluerent Communitati Colliscipio-
nis, vt in causa Conches. Limiti coram Illustris-
simo Blanchetto 19. Ianuarij 1596. quia illa deci-
sio loquitur de onere soluendi decimas, quod est
certum, debent enim solui vini, vel alteri ex pa-
rochis, secus autem dicendum est in casu isto, quia
constat de oneribus soluendis Communitati Col-
liscipionis.

- 6 Nec facit quod homines Colliscipionis sunt
exempti à iurisdictione Communitatis Narnie
quia DD. intelligunt hanc exemptionem ratione
bonorum ecclesiæ, in Territorio Narnien.

- 7 Pariter fuit dictum illos non esse idoneos Te-
stes, qui interuenerunt in mandato, cum illud sit
datum pro Communitate, & hominibus, & eorū
etiam de Communitatis nomine, & prædictis no-
minibus, & pro eis; Quæ constitutio satis ostendit
causam esse mixtam, scilicet tam nomine vniuer-
sitaris, quam singulorum, & ideo illi, qui interue-
nerunt in mandato non sunt idonei, quia enim non
potest esse author, & testis, Bald. cons. 43. lib. 3.
lib. 1. Ruyn. cons. 189. nu. 20. in finel. lib. 1. & fuit re-
solutum in Gerunden. Annuerfarij 9. Iunij
1580. coram Gyrio.

- 8 Nec placuit, quod dicebatur constitutionem
esse intelligendam pro hominibus, tanquam vni-
uersitatem representantibus, quia verba eorum,
& pro eis fuit vna DD. satis clara.

- 9 Minus etiam placuit, quod ad hunc effectū o-
nes de vniuersitate debuissent interuenire in mā-
dato, quia hæc intelligitur ad effectum quod om-
nes repellantur, sed non propterea sequitur, quod
illi, qui desierunt mandatum non sint repellendi,
cum militet ratio Doctorum scilicet, quod quis
non potest esse author, & testis de qua per Bald.
loco superius allegat.

LITTÆ.

*Romana seu Lugdunen. Pecuniaria. Veneris
2. Aprilis 1604.*

ARGUMENTVM.

Pactum quod mercator creditor per mo-
ram debitoris possit accipere pecunias
ad cambium, & recambium valet, dum
modo realiter appareat, quod sic pecu-
nias acceperit ad cambium, & recam-
bium aliter dicitur illicitum, & vsura-
rium, prout, & vsuraria est taxatio cer-
ti interesse à principio, & An & quando
mercatori solito negociari debeat in
terese lucri cessantis.

S Y M M A R I V M.

*Cambis, & recambis non debetur, nisi pro parte crediti-
oris probetur debitam pecuniam accepisse cum effectu ad
cambium, num. 4.*

Interesse certum, & cœmentum non debetur vsi vsurario, n. 5.

Cen-

*Cambis, & recambis si fuerit conventum, ut non excedat
scilicet pro centenario quolibet anno valeat talis conven-
tio, ut 5.*

*Itaque esse iuri cessantis debetur mercatorij filio negociari,
num. 6. vbi et conclusio declaratur.*

DECISIO CCXI.

A Nno 1589. d. Iunij in Civitate Florentie illustrissimus D. Marchio de Piumi, bo-
meministiam et publico infamum, obli-
gatione Camerali valla: esse recognovit debito-
rem hanc edum q. Petri An. onij, & Jacobi de Iaco-
minis, & p. d. es D. Laurentij Iacomini illorum
aurorum in summa scutorum 6354. fol. 8. denar. 11.
auri solis ex causa similis summa ipsi Marchioni
sola ex pet. DD. Vbalidum, & Iocoris hic Romae
in vim h. era. num. cambij d. g. Petri An. onij, & Ja-
cobi, & vltimus esse recognovit eorumdem debito-
rem in summa scutorum 142. fol. 12. den. 2. nec-
pon, & in summa scutorum 5. fol. 6. den. 3. auri
solis occasione in era. h. nec cessantis, & damni
eme genis eiusdem debuit, & inter ipsas partes
ad summam calculatur, & die supradicti debiti
respectu contracti per D. Marchionem vsque
ad diem 7. Septembris eiusdem anni, 1589. de quo
tempore idem Marchio dictas summas respectu
solue, & promittit liber, & ab aliis quae exceptio-
nem addidit, & d. Laurentio vbi que locum
fieri, & quocunque alio privilegio non obstante
pacto adiecto, quod si non soluerit postea dicti
heredes, & coheredes, utrosque in summa scutorum
6354. fol. 8. den. 11. retinere super cambijs,
& recambijs per quasvis mundi partem, dummo-
do damnum non excedat. 3. & tertium vnum pro
quolibet centenario, & annos, quia ad maius inter-
esse noluit tempus ipsi Marchio, sed tantum ad
dicta scuta s. ter. vnum, decia. quod etiam,
quod si quod soluerit prius debeatur poni ad ed-
pu. um inter esse debiti, scilicet scutorum 142. fol.
12. den. 2. & scutorum 5. fol. 6. den. 3. deinde
in compun. & dimissionem supradictae sortis
principalis scutorum 6354. fol. 8. den. 11.

Hoc fuit instrumentum, & nonnulli apparen-
tibus solis omnibus in causa facti: ad D. Marchio-
ne, & eo defuncto ab illustrissimis D. Iulia Sabella
eius uxore, de quibus infra dicetur anno 1607.
Iunij D. Vincentio Mazzingio vti Procuratori
supradictorum haeredum de Iacominis, cum pro-
missione de rato, & particula obligatione, qua
infra soluta fuerit scuta 4555. hic Roma nomine
supradictae D. Iuliae pro restitutus supradicti debiti,
vt affertur in instrumento d. sol. ionis, vbi inter
cetera promittit d. D. Vincentius supradictis om-
nibus, ac etiam vti principaliter, principaliter, &
in solidum, quod in eumdem inquit dicti heredes
de Iacominis vigore supradicti infl. uementi die 4.
Iunij 1589 celebrati non essent creditores, nec
consequi deberent dictam summam scutorum
4555. prout non debet illustrissimus D. Leo Stro-
zuz Procurator d. Iuliae praesentis, quod nunc,
& eo casu d. D. Vincentio tunc d. D. Iuliae seu
dicto D. Leonis restituit, & realiter, & cum effectu
totam summam praedictam scutorum 4555 seu
illorum portionem, & tam, quae nunc debita
remittente in hoc dictus D. Vincentius declara-
tioni etiam extrajudiciali faciendo per R. P. D.
meum Seraphinum, & per eum, vltimus conuenit
indictio instrumenti ad quod, &c.

Huius habentibus, cum pro parte dictae D.
Iuliae valde iustaretur pro declaratione supradictae,
hinc aduersus plures partes, & consideratis
illarum rationibus Reuerendissimus Dominus

meus Seraphinus, & ipse venimus in hanc senten-
tiam, vt pro maiori partem restituat, & animi
nostri quicquid epoponere in plena Roma inpra-
dictum dubium, scilicet hanc promissione D.
Vincentii Mazzingii de restituendo illustrissimae D.
Iuliae Sabellae scuta 4555. vel aliquam illorum par-
tem eius in necessitate copia dante, & alius limita-
re deductis, An sit locus restituti, & pro quan-
titate, & ad effectum de quo agitur, Quo
proposito, vtraque pars interuenit ad firmam
sui, & soluta, videlicet esse locum restitutionis
supradictae summae ex ratione, quia pro parte he-
redum de Iacominis, & sic pro parte D. Mazzin-
gii non docetur quod debitor Marchionis q.
Marini dicti D. Iuliae restituit ex supradicto in-
strumento agens 15. 2. 4. Iunij Eminentiae facto tran-
scendat summam hanc ex parte sum, videlicet scuta
6354. fol. 8. den. 11. auri solis ibi principalis, iuxta
scuta 142. fol. 12. den. 2. & scuta 5. fol. 6. den. 3.
auri solis, ratione in esse, & esseque summa simul cor-
tenuat, & nonnulli summam scutorum 7142.
fol. 7. den. 9. pro parte Iuliae vero docetur de plu-
bus ac duobus solipromissionem in dicta causa dictae,
quae etiam bene iustificatur ex cetero exhibito
per ipsum Mazzingium, & quae circumscripta ha-
bita scutorum 4555. de cuius restitutione agi-
tur, longe transcendunt summam dicti debiti,
& clauum est quod solutione eius, quod debetur, sol-
uitur omnis obligatio.

Nec facit, quo in instrumento supradicti de-
biti Marchionis fuit expressa facultas heredi-
bus de Iacominis restituendi sortem principalem
per cambijs, & recambijs id est in summa quae sol-
uitur totius praedicti debiti non fuit facta ne
potest conuenire oportet minime facta praesentibus
Quia iuxta tempus, quod in omni casum pro
parte dictorum haeredum non probatur, quod si
fuerint dicta licentia, quod si videret, & realiter di-
ctam sortem principalem super cambijs, & recam-
bjs, & alia se uenerit sententia ad effectum, vt
ipsi debeant praesentis cambijs, vt in similibus
fuit resolutum in illa Romana de Zabernij 7. Apri-
lis 1555. coram h. orem. Camerario, & in Roma
Vinea de Brumvis 1. Decembris 1591. coram
bon. mem. D. Orano, in Romana Cambiorum de
Gradis 15. Maii 1591. coram R. P. D. meo Milino,
& coram me in Romana Pecuniaria 15. Decem-
bris 1599. & in Mediolanensi Pecuniaria 17. Martij
1603.

Nec obstat quod fuerit conventum inter par-
tes, quod Marchio in plus non teneatur ratione
cambiorum, quam ad scuta s. tertium vnum pro
centenario, pro quolibet anno, quod quid d. itaq.
ratione factus fuit calculus, & creatus d. sortis
quia fuit responsum, quod aut volumus ex dicto
pacto restituere certam, & indubitam obliga-
tionem ipsius Marchionis respectu dictorum seu
totum s. tertium vnum pro singulis centenario, &
annorum, quod si principalis non fuit in cam-
bjs, & recambijs per dictos heredes in exequi-
tione eis data facultati, & hoc casu contra eos
vigerit conclusio, quam Roma semper amplexa
fuit, quod certum interdictum conuenit non de-
betur vti vti arium, Dec. consil. 113. nu. 3. & consil.
119. & fuit in specie dictum in vna Mediolanensi.
Simulationis constat aut 1. Iunij 1591. coram R.
P. D. meo Milino, aut volumus ex dicto pacto
restituere obligacionem Marchionis respectu di-
ctorum scutorum s. tertium vnum vbique
cambijs, & recambijs dictae sortis principalis sum-
mam praedictam excedant, prout, & vbi de con-
uentionis importare videtur, & hoc casu, licet
talis conuentio licita sit, vt in specie dictum fuit
Decis. Prosperi Farinacii. L. indita

nec Ioanni Baptista: confitenti ratione indiuidu-
taris, iuxta text. in lin hoc iudicio ff. fam. herci-
quia Ioannes Baptista habuit complementum, &
cessat difficultas, quia probatur veritas ex libris
omnium fratrum, in quibus fuerint calculata cā-
bia, neque fratres viquam impugnant talem con-
fessionem.

- 6 Præterea d.l. in hoc iudicio non procedit in ca-
su nostro, quia loquitur specialiter in iudiciis diui-
foris, vt declarat Hier. Gibr. conf. 6. nu. 1. s. lib. 1. in
illis enim quilibet est actor & reus, in hac autem
conuentione, & negotio cambiorū, Io. And. est
actor, Ioannes Baptista, & fratres sunt rei, reliqua
fuerunt subdara in præcedenti decisione, &c.

COCCINI DECANI DIGNISS.

Narnien Confinium. Lume 15 Martij 1604.

ARGUMENTVM.

Testes de Vniuersitate An & quando ad-
mittantur, & sint idonei pro ipsa Vni-
uersitate.

S Y M M A R I V M.

*Testes Vniuersitatis non repelluntur deponentes pro Vniuersi-
tate, si in causa non habeat interesse. nu. 1.*

*Testes Vniuersitatis qui habent bona in loco controuerso non
sunt idonei Testes pro Paueritate. nu. 1. & nu. 3.*

*Testes Vniuersitatis, cui interueniunt in mandato dato ab
Vniuersitate non sunt idonei Testes pro Paueritate. nu.
1. & nu. 7. & 9.*

*Testes Paueritatis admittantur etiam quod agatur de pa-
pauis, quando eorum pretium ponitur in arca comuni,
num. 3.*

*Testes Paueritatis non sunt idonei Testes pro Vniuersitate
quando ex vltima causa liberantur à solutione ouerum
nu. 4. & 5. vbi declaratur.*

DECISIO CCX.

- 1 **F** Verat resolutum Testes de Communitate
Colliscipionis non esse repellendos, tunc
enim ex deductis vitiis fuerat non constare
de eorum interesse; Testis autem de Vniuersi-
tate non repellitur, nisi habeat interesse in causa ex
allegatis in alia decisione, iterū proposito dubio
ex noui deductis, fuit conclusum Testes qui ha-
bent bona in loco controuerso, & qui interuene-
runt in mandato ad causam dato non esse idoneos.

- 2 Nam quantum ad illos, qui habent bona in lo-
co controuerso, agitur de eorum interesse, vt
enim constat ex qua rela per Colliscipionem
data, de qua in summario num. 3. controuersia su-
per Territorio ex eo orta fuit, quia Narnienses
præcedebant pascua super terri particularium
existentibus in suo Territorio, quare ex victoria
Communitatis Colliscipionis resultat interesse
horū particularium, qui habent terras quia libera-
rentur ab ista seruitute, quam præcedunt Nar-
nienses in terris particularium in suo territorio
existentibus.

- 3 Non obstat, quod Testes de Vniuersitate admit-
tuntur etiam quod agatur de pascuis si pretium pa-
scuorum ponatur in arca communi, quia hic non
versatur in ipso terminis, sed in casu, quo ex victo-
ria territorij resultat libertas habentium terras
in loco controuerso, quia Communitas Narnie
non pretendit pascua, nisi ratione territorij, nec
agitur super communi pascuo intra fines aliquius

territorij controuersi, sed super pascuis, quæ ratio-
ne Territorij prelegenduntur à Narniensibus, vt di-
ctum fuit.

- 4 Ex alio etiam capite dixerunt DD. huiusmodi
Testes non esse idoneos, scilicet ratione gubella-
rum, & onerum, quæ solunt Colliscipionem, ex
victoria enim territorij liberarentur à soluto-
ne huiusmodi onerum.

- 5 Nec placuit quod si non soluerent onera Nar-
niensibus, soluerent Communitati Colliscipio-
nis, vt in causa Conchen. Limitū coram Illustris-
simo Blanchetto 19. Ianuarij 1596. quia illa deci-
sio loquitur de onere soluendi decimas, quod est
certum, debent enim solui vni, vel alteri ex pa-
rochis, secus autem dicendum est in casu isto, quia
constat de oneribus soluendis Communitati Col-
liscipionis.

- 6 Nec facit quod homines Colliscipionis sunt
exempti à iurisdictione Communitatis Narnie
quia DD. intelligunt hanc exemptionem ratione
bonorum existentium in Territorio Narnie.

- 7 Pariter fuit dictum illos non esse idoneos Te-
stes, qui interuenerunt in mandato, cum illud sit
datum pro Communitate, & hominibus, & con-
i etiam d. Communitatis nomine, & prædictis no-
minibus, & pro eis; Quæ constitutio satis ostendit
causam esse mixtam, scilicet tam nomine vniuer-
sitaris, quam singulorum, & ideo illi, qui interue-
nerunt in mandato non sunt idonei quia enim non
potest esse author, & testis, Bald. con. 438. num. 3.
lib. 1. Ruy. conf. 189. nu. 20. in fine lib. 1. & fuit re-
solutum in Gerunden. Annulariorum 9. Iunij
1580. coram Gyptio.

- 8 Nec placuit, quod dicebatur constitutionem
esse intelligendam pro hominibus, tanquam vni-
uersitatem representantibus, quia verba eorum,
& pro eis visa sunt DD. satis clara.

- 9 Minus etiam placuit, quod ad hunc effectū om-
nes de vniuersitate debuissent interuenire in mā-
dato, quia hæc intelligitur ad effectum quod om-
nes repellantur, sed non propterea sequitur, quod
illi, qui desierunt mandatum non sint repellendi,
cum in iure ratio Doctorum scilicet, quod quis
non potest esse author, & testis de quæper Bald.
loco superius allegat.

LITTÆ.

*Romana seu Lugdunens Pecuniaria. Veneris
2. Aprilis 1604.*

ARGUMENTVM.

Paſtum quod mercator creditor per mo-
ram debitoris possit accipere pecunias
ad cambium, & recambium valet, dum-
modo realiter appareat, quod sic pecu-
nias acceperit ad cambium, & recam-
bium aliter dicitur illicitum, & vsura-
rium, prout, & vsuraria est taxatio certi
interesse à principio, & An & quando
mercatori solito negociari debeat in
teresse lucri cessantis,

S Y M M A R I V M.

*Cambium, & recambium non debetur, nisi pro parte credito-
ris probetur debitam pecuniam accepisse cum effectu ad
cambium num. 4.*

*Interesse certum, & cessans non debetur nisi vsurarium. n. 5.
Cem.*

*Cauius. & recambia si fuerit conuenitum, vt non excedat
fena a octo pro centenarij quolibet anno valeat talis conuen-
tio, n. 5.*

*Ita et si iuri cessantis debetur mercatorij filio negociari,
num. 6. vbi hac conclusio declaratur.*

DECISIO CCXI.

A Nno 1489. 4. Iunii in Chirare Florentie Illustrissimus D. Marchio de Viterbo, bo-
men, in fine et publico instrumento, ob-
ligatione Caneiali vallaio se recognouit debito-
rem habere cum q. Petri An. onis, & Iacobi de Iaco-
minis, & pro eis D. Laurentij Iacomini filiorum
autoris in summa scutorum 63 54. denar. 11.
aui solis ex causa summi summi ipsi Marchioni
sola a per DD. Vbaldinum, & Iocoris hic Romae
in vim hic etiam cum bus q. 9. Petri An. onis, & Iacobi,
& vltimis se recognouit eandem debito-
rem in summa scutorum 44 fol. 12. den. 2. nec-
non, & in summa scutorum 5 9. fol. 6. den. 3. aui
solis occasione in ex. hic ut i. cessantis, & damni
eme generis eiusdem debiti, & inter ipsas partes
ad summam calculatur, & die supradicti debiti
respectu conuicti per D. Marchionem vsque
ad diem 7. Septembris eiusdem anni 1489. de quo
tempore ius Marchionis dictas summas respectu
solus, & prom. sit liber, & absque qua exceptio-
ne dd. hereditibus, & d. Laurentio vbi que locorum
sori, & quocumque alio privilegio non obtinere
pacto adiecta, quod si non soluerit possint dicti
heredes, & eorum, utroq. summam dictorum scu-
torum 5. fol. 3. den. 11. retinere super cambis,
& recambis per quaslibet mundi partes, dummo-
do damnum non excedat, & iterum vnum pro
quolibet centenarij, & anno, quia ad maius inter-
esse noluit temp. ipsi Marchio, sed tantum ad
dicta scuta 3. ter. cum vnum, declarando etiam,
quod id quod soluitur primo debet poni ad co-
pu. ut inquit, esse debet, scilicet scutorum 44. fol.
11. den. 2. & scutorum 12. fol. 7. den. 3. & deinde
in conputum & diminutionem supradictae fortis
principalis scutorum 63 54. fol. 8. den. 11.

Hoc ita est instrumentum, & nonnullis apparen-
tiis solum vobis in d. causa facta. D. Marchio-
ne, & eo defuncto ab Illustrissima D. Iulio Sabella
eius vxore, de quibus infra dicitur anno 1607. 2.
Iunii B. Vincentio Mazzingio vbi Procuratori
supradictorum habere redem de Iacomini, cum pro-
missione de rato, & particulari obligatione, qua
infra soluta fuit scuta 455 5. hic Roma nomine
supradictae D. Iulie pro restituo supradicti debiti,
vt assertum in instrumento d. solut. ionis, vbi inter
cetera promittit d. D. Vincentius supradictis no-
minibus, ac etiam v. i. principalis, principaliter, &
in solidum, quod in eadem inquit dicti heredes
de Iacomini vigare supradicti instrumenti die 4.
Iunii 1539. celebrati non essent creditores, nec
consequi debebant dictam summam scutorum
455 5. proinde debet esse illustrissimus D. Leo Stro-
zini Procurator d. Iulie praecendi, quod tunc,
& eo casu d. D. Vincentius teneatur d. D. Iulie seu
dicto D. Leonis restituere realiter, & cum effectu
totam summam praedictam scutorum 455 5. seu
illorum portionem, & ita am, qua non esset debita
remittens se in hoc dictus D. Vincentius declara-
tionem etiam extrajudiciali faciendo, per R. P. D.
meum Seraphinum, & per me, vt alias continetur
in dicto instrumento, ad quod, &c.

His ita habentibus, cum pro parte dictae D.
Iulie valde insistetur pro declaratione sup ad-
iecta, hinc augens plures paribus, & consideratis
illarum rationibus Reuerendissimus Dominus

meus Seraphinus, & ipse venimus in hac senten-
tiam, vt pro maiori partu satisfactione, & animi
nostri quiete, proponeretur in plena Rota iura-
dictum dubium, scilicet scilicet promissione D.
Vincentij Mazzingii de restitutione Illustriss. D.
Iulie Sabellae scuta 455 5. vel aliquam idem par-
te eius in necessariis copia datur, & alius hinc de
deductis, An sit locus restit. q. ioui, & pro quan-
titate causa, & ad effectum de quo agitur, Quo
propositum, triaque parte instrumenti ea affirmatiue
sunt, solummodo, videlicet esse locum restitutioni
supradictae summae ea ratione, quia pro parte ha-
redum de Iacomini, & sic pro parte D. Mazzin-
gii non docetur quod debitor Marchionis q.
Mariti dictae D. Iulie restituitur ex supradicta in-
strumento agni 15. 9. 4. Iunii Foroyent factio tran-
scendat summam ipsi ex expectam, videlicet, scuta
63 54. fol. 8. den. 11. aui solis fortis principalis, in
scuta 44. fol. 12. den. 2. & scuta 5 9. fol. 6. den. 3.
aui solis, ratioque in e. effigat summa simul coa-
ceruata conduntur summam scutorum 714 8.
fol. 7. den. 9. pro parte Iulie verò docetur de plu-
bus ad diveris fortionibus in dicta causa factis,
quae etiam bene iustificatae & calculo & subito
per ipsum Mazzingium, & quae circumscriptae
parita scutorum 455 5. de cuius restitutione agi-
tur, longe transcendunt summam dicti debiti, &
clarum est quod solutione eius, quod debetur, sol-
uitur omnis obligatio.

Nec facit, quia in instrumento supradicti de-
biti Marchionis hic comenda scutalis & heredes
de Iacomini restitendo fortem principalem in-
per cambis, & recambis in eundem finem quem fo-
lurio totius praedicti debiti non fuit in factu ne-
pore conuenit oportet minime facta praestentia.
Quia sui responsum, quod in genere casum pro
parte dictorum heredium non probatur, quod vbi
fuerit dicta licentia, quod id, verò, & reaher di-
ctam fortem principalem super cambis, & inue-
rit, & alia seauerunt in eadem ad effectum, vt
ipsi debeantur praesentia cambis, vt in similibus
sua resolutio in illa Rota de Zaberni 7. 4. Apri-
lis 1511. coram homine. Canuccio, & la Ro-
mana Vinex de Bruni 11. Decembris 1591. coram
bono. meo D. Orano, in Romana Cambiorum de
Grades 15. Maii 1592. coram R. P. D. meo Milino,
& coram meo Romae Pecuniaria 15. Decem-
bris 1599. & in Mediolanen. Pecuniaria 12. Martij
1602.

Nec obstat quod fuerit conuenitum inter par-
tes, quod Marchio in plus non teneatur ratione
cambiorum, quam ad scuta 3. tertium vnum pro
centenarij, pro quolibet anno, quod quod dictam
ratione factus fuit calculus, & creatus dictor,
qua fuit responsum, quod ad volumus ex dicto
pacto restituere certam, & indubitam obli-
gationem ipsius Marchionis respectu dictorum scu-
torum 455 5. tertium vnum pro singulis centenarij,
& anno, etiam quod fortis principalis non fuit in cam-
bia, & recambia per dictos heredes in executio-
nem eiusdai facultatis, & hoc casu contra ex-
vgerit la conclusio, quam Rota semper amplexa
fuit, quod certum in re esse conuenitum non de-
betur vti vni arum, Dec. conf. 115 nu. 3. & conf.
119. & fuit in specie dictum in vna Mediolanen.
Simulationis contractus 1. Iulij 1591. coram R.
P. D. meo Milino, ut volumus ex dicto pacto
restituere obligacionem Marchionis respectu dic-
torum scutorum 455 5. tertium vnum vbi. quae
cambis, & recambis dictae fortis principalis sum-
mam praedictam excedant, prout, & verba d. con-
ventionis importare videntur, & hoc casu, licet
talis conuenio licita sit, vt in specie dictum fuit

nec Ioanni Baptista confitenti ratione indiuidu-
taris, iuxta text. in l. in hoc iudicio. ff. fam. hercil.
quia Ioannes Baptista habuit complementum, &
cessat difficultas, quia probatur veritas ex libris
omnium fratrum, in quibus fuerunt calculata cā-
bia, neque fratres vnquam impugnant talem con-
fessionem.

6 Præterea d. l. in hoc iudicio non procedit in ea
fide nostra, quia loquitur specialiter in iudiciis diui-
forij, vt declarat Hier. Gabr. conf. 6. nu. 1. lib. 1. in
illis enim in quibus est actor & reus, in hac autem
conuentione, & negotio cambiorij, Io. Andr. est
actor, Ioannes Baptista, & fratres iuxta rei, reliqua
fuerunt sublati in præcedenti decisione, &c.

COCCINI DECANI DIGNISS.

Narnien Confinium. Lune 15 Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Testes de Vniuersitate An & quando ad-
mittantur, & sint idonei pro ipsa Vni-
uersitate.

S P M M A R I U M.

*Testes Vniuersitatis non replentur deponentes pro Vniuersi-
tate, si in causa non habent interesse, nu. 1.*

*Testes Vniuersitatis qui bobent bene in loco controuerso non
sunt idonei Testes pro Vniuersitate, nu. 1. & nu. 3.*

*Testes Vniuersitatis, cui interueniunt in mandato ab
Vniuersitate non sunt idonei Testes pro Vniuersitate, nu.
1. & nu. 7. 8. & 9.*

*Testes Vniuersitatis admittuntur etiam quod agatur de pa-
scuis, quando eorum pretium ponitur in arca communi,
nam. 3.*

*Testes Vniuersitatis non sunt idonei Testes pro Vniuersitate
quando ex vltoria causa liberantur à solutione eorum,
nu. 4. & 5. vbi declaratur.*

DECISIO CCX.

1 **F**Verat resolutum Testes de Communitate
Collisceptionis non esse repellendos, tunc
enim ex deductis viuium fuerat non constare
de eorum interesse; Testis autem de Vniuersi-
tate non repellitur, nisi habeat interesse in causa ex
allegatis in alia decisione, iterum propositio dubio
ex nouit deductis, fuit conclusum Testes qui ha-
bent bona in loco controuerso, & qui interue-
runt in mandato ad causam dato non esse idoneos.

2 Nam quantum ad illos, qui habent bona in lo-
co controuerso, agitur de eorum interesse, vt
enim constat ex quærela per Collisceptiones
data, de qua in summario num. 3. controuersia fu-
it per Territorio ex eo orta fuit, quia Narnienses
præcedebant pascua super terris particularium
existentibus in suo Territorio, quare ex victoria
Communitatis Collisceptionis resultat interesse
horum particularium, qui habent terras quia libera-
rentur ab ista seruute, quam præcedunt Narnienses
in terris particularium in suo territorio
existentibus.

3 Non obstat, quod Testes de Vniuersitate admit-
tatur etiam quod agatur de pascuis si pretium pa-
scuorum ponatur in arca communi, quia hic non
verisimur in istis terminis, sed in causa, quo ex victo-
ria territorij resultat liberatio habentium terras
in loco controuerso, quia Communitas Narnie
non prætendit pascua, nisi ratione territorij, nec
agitur super communi pascuo intra fines aliquis

territorij controuersi, sed super pascuis, quæ ratio
Territorij præsumitur à Narnienses, vt di-
ctum fuit.

4 Ex alio etiam capite dixerunt DD. huiusmodi
Testes non esse idoneos, scilicet ratione gabel-
larum, & onerum, quæ solum Collisceptionibus,
ex victoria enim territorij liberarentur à solum
ne huiusmodi onerum.

5 Nec placuit quod si non soluerent onera Nar-
niensibus, soluerent Communitati Collisceptioni-
bus, vt in causa Conchen. Limiti coram Illustris-
simo Blanchetio 19. Ianuarij 1596. quia illa deci-
sio loquitur de onere soluendi decimas, quod est
certum, debent enim solui vni, vel alteri ex pa-
rochis, secus autem dicendum est in casu isto, quia
constat de oneribus soluendis Communitati Col-
lisceptionibus.

6 Nec facit quod homines Collisceptionis sunt
exempti à iurisdictione Communitatis Narnie
quia DD. intelligunt hanc exemptionem ratione
bonorum existentium in Territorio Narnie.

7 Pariter fuit dictum quod non esse idoneos Te-
stes, qui interueniunt in mandato, cum illud sit
datum pro Communitate, & hominibus, & eorū
etiam d. Communitatis nomine, & prædictis ho-
minibus, & pro eis. Quæ constitutio satis ostendit
causam esse mixtam, scilicet tam nomine vniuer-
sitaris, quam singularium, & ideo illi, qui interue-
nerunt in mandato non sunt idonei, quæ enim ubi
potest esse author, & testis, Bald. conf. 438. num. 3.
lib. 1. Ruyn. conf. 189. nu. 20. in fine lib. 1. & fuit re-
soluendum in Gerundæ Annuerfarij 9. Iunij
1580. coram Gyptio.

8 Nec placuit, quod dicebatur constitutionem
esse intelligendam pro hominibus, tanquam vni-
uersitate in representantibus, quia verba eorum,
& pro eis visa sunt DD. satis clara.

9 Minus etiam placuit, quod ad hunc effectum o-
nes de vniuersitate debuissent interuenire in ma-
dato, quia hæc intelligitur ad effectum quod o-
nes repellantur, sed non propterea sequitur, quod
illi, qui dederunt mandatum non sint repellendi,
cum militet ratio Doctorum scilicet, quod quis
non potest esse author, & testis de qua per Bald.
loco superius allegat.

L I T T E R E.

*Romana seu Lugdunensi Pecuniaria. Veneris
2. Aprilis 1604.*

ARGVMENTVM.

Pactum quod mercator creditor per mo-
ram debitoris possit accipere pecunias
ad cambium, & recambium valet, dum-
modo realiter appareat, quod sic pecu-
nias accepit ad cambium, & recam-
bium aliter dicitur illicitum; & vsura-
rium, prout, & vsuraria est taxatio cer-
ti interesse à principio, & An & quando
mercatori solito negociari debeat in
teresse lucri cessantis,

S P M M A R I U M.

*Cambia, & recambia non debentur, nisi pro parte creditio-
ris probetur debitum pecuniarum acceptis cum effectu ad
cambia, num. 4.*

*Interesse certum, & conuictum non debetur vsu vsurario, n. 5.
Causa.*

*Cambis, & recambis si fuerit conventum, ut non excedat
secula illa pro censuario quolibet anno valet salis conuen-*
tio, no 5.

*Inter esse licet cessante debetur mercatoris solus negociari,
num. 6. ubi hoc conclusio declaratur.*

DECISIO CCXI.

A Nno 1489. 4. Iunii in Civitate Florentie illustrissimus D. Marchio de Pisanis, bo-
mem, in legem & publicam inquisitionem, ob-
ligatione Catholica vallato se recognovit debito-
rem hanc d. q. Petri Antonii, & Jacobi de Iaco-
minis, & p. o. eis D. Lauremii Iacomini filiorum
auctoris in summa scutorum 6354. fol. 8. den. 11.
aut folis ex causa similis summe ipsi Marchioni
solu x per DD Vbaldum, & Iocios hic Roma
in vni li eta. um cambis d. q. Petri An. omi, & Ia-
cobi, & vicarii se recognovit eorumdem debi-
torem in summa scutorum 142 fol. 12. den. 2. nec
non, & in summa scutorum 52. fol. 8. den. 8. aut
solis occasione in eis esse cessantes, & damni
eme genis eiusdem debiti, & inter ipsas partes
ad summam calculari, a die supradicti debiti
respectu commissi per D. Marchionem vsque
ad diem 7. Septembris eiusdem anni, 1489. de quo
tempore idē Marchio dictas summas respectu
solue e prom sit liberē, & absq. aliqua exceptio-
ne d. h. z. ed. u. & d. Laurentio ubique locum
fori, & quocunque alio privilegio non obstante
pacto adiecto, quod si non soluerit possint dicti
hæredes, & eorum tutor summam dictorum scuto-
rum 52. fol. 8. den. 11. retinere super cambis,
& recambis per quasvis munus partes, dum mo-
do datum non excedat 8. & tertium vnum pro
quolibet centenario, & anno, quia ad maius inter-
esse noluit temp. i. ipsi Marchio, sed tantum ad
dicta scuta 8. ter. ium vnum, declarando etiam,
quod id quod soluitur primo debet poni ad cō-
pu in intereste debiti, scilicet scutorum 142. fol.
11. den. 2. & scutorum 129. fol. 2. den. 8. & deinde
in compositione & diminutione supradicta scuta
principalis scutorum 6354. fol. 8. den. 11.

Hoc tunc in instrumento, & nonnullis appa-
rentibus solu vniuersis in causa facti a D. Marchio-
ne, & eo defuncto ab illustrissima D. Iulha Sabella
eius vxore, de quibus infra dicetur anno 1607.
Iunii 13. Vincenzio Mazzingio vti Procuratori
supradictorum ha redem de Iacominis, cum pro-
missione de rato, & particulari obligatione, qua
infra soluta fuerit scuta 4555. hic Roma nomine
supradicti D. Iulie pro restitudo supradicti debiti,
ut asscietur in iust. iumento d. soli, omi, ubi inter
cetera promittit d. D. Vincenz. ius supradictis op-
nibus, ac etiam v. i. principalis, principaliter, &
indisolum, quod in euentum inque dicti hæredes
de Iacominis vigore supradicti iust. iumenti die 4.
Iunii 1589 celebrati non essent creditores, nec
consequi deberent dictam summam scutorum
4555 prout non debent illustrissimus D. Leo Stroz-
zius Procurator D. Iulie p. x. candir, quod tunc,
& eo casu d. D. Vincenz. ius teneatur d. D. Iulie seu
dicto D. Leonie situe et realiter, & cum effectu
totam summam predictam scutorum 4555 seu
illorum portionem, & ra. am, quæ nō esset debita
remittente in hoc dictus D. Vincenz. declarati-
onem etiam extrajudiciali faciendo per R. P. D.
meum Seraphinum, & per me, ut latius continetur
in dicto iust. iumento, ad quod, &c.

His ita habentibus, cum p. o. parte dicti D.
Iulie valde instaretur pro declaratione supradic-
ta, hinc ad iudic. pluris partibus, & consideratis
illarum rationibus Reuerendissimus Dominus

meus Seraphinus, & ipse venimus in hanc senten-
tiam, vtp. pro maiori parti iustificatione, & animi
nostri quie. & propensione in plena Roma im-
pudum ipsorum, scilicet hanc promissione D.
Vincenz. Mazzingio de restituendo illustriss. D.
Iulie Sabella scuta 4555. vel aliquam illorum par-
te cum in necessariis copia datur, & alius hinc u-
de deducis. An sit locus restit. q. omi, & pro qua-
tuor g. in casu, & ad effectum de quo agitur, Quo
proposito, utraque pars iust. iumentum & affirmat
hanc solutum, videlicet eū lo. uni institutioni
supradicti summæ ea ratione, quia pro parte hæ-
redum de Iacominis, & sic pro parte D. Mazzin-
gii non docetur quod debitum Marchionis q.
Mariti dicti D. Iulie restituitur ex iustidictio in-
st. iumenti omi 15. 9. 4. Iuni 1589 tunc facta tran-
scenda summa in eo expectant, videlicet scut.
6354. fol. 8. den. 11. aut foli scuti principalis, iust.
scuta 142. fol. 12. den. 2. & scuta 52. fol. 8. den. 6.
aut foli ratione in e. esse q. summa simul p. o.
centaria constituit summam scutorum 718. fol.
7. den. 9. pro parte Iulie vendit docetur de p. u-
bus ac diuersis solutionibus in dicta causa factis,
quæ etiam bene iustificat ex calculo & exhibito
per ipsum Mazzingium, & quæ circumscripta hæc
partia scutorum 4555. de cuius restitutione agi-
tur, longe transcendunt summam dicti debiti, &
clariū est quod solutio eius, quod debetur, col-
litur omnis obligatio.

Nec facit, quo in instrumento supra dicti de-
biti Marchionis sic concessa facultas hæredibus
de Iacominis retinendi sonem principalem, ut
per cambis, & recambis in iust. iumentum de m. o.
lario totius predicti debiti non fuit facti ut in
p. o. e. o. m. o. prout minime facta prædicti.
Quia sui responsum, quod an p. o. n. e. calum pro
parte dictorum hæredum non probatur, quod vti
fuerit dicta licentia, quod verē, & realiter d.
Iuliam fortem principalem super cambis, & inter-
runt, & alia se iumentum in uenda ad effectum, ut
ipsi debentur præsentia cambis, ut in simili
fuit resolutum in illa Romana de Zabrejex. Apri-
lis 1581. coram bonis mem. Cuius uicio, & in Ro-
mana Vince de Bonini 15. Decem. b. 1591. cor.
bon. mem. D. Orano, in Romana Cambiorum de
Gradiis 15. Maii 1591. coram R. P. D. meo Milino,
& coram me in Romana Pecuniaria 15. Decem-
bris 1599. & in Mediolanen. Pecuniaria 27. Martij
1602.

Nec obstat quod fuerit conventum inter par-
tes, quod Marchio in plus nou teneatur ratione
cambiorum, quam ad scuta 8. tertium vnum pro
centenario, pro quolibet anno, quod quæ d. cl. a
ratione factus fuit calculus, & creatus debitor
quia fuit responsum, quod aut volumus ex dicto
pacto restituere certam, & indubitam obliga-
tionem ipsius Marchionis respectu dictorum ita
totum, & tertium vnum pro singulis centenario, &
anno, etiam quod si op. principalis non fuit in cam-
bia 2. & recambis p. e. dicti q. hæredes in exequi-
tionem eius d. x. facultatis, & hoc casu contra eos
vrget illa conclusio, quam Roma semper amplexa
fuit, quod cum interest conuenitum non de-
betur vti vili arum, Dec. com. 115 nu. 5. & conf.
119. & fuit in specie dictum in vna Mediolanen.
Simulationis contraria 12. Iulij 1591. coram R.
P. D. meo Milino, aut volumus ex dicto pacto
restituere obligatiōem Marchionis respectu dicto-
rum scutorum 3. tertium vnum ubi quæ
cambis, & recambis dicti scuti principalis sum-
mam predictam excedat, prædicit, & verba d. con-
ventionis importare videntur, & hoc casu, licet
talis conventio licita sit, ut in specie dictum fuit
Decij. Properi Farinacj. L. in dicta

in dicta causa Mediolanen. Simulationis contra-
ctus 9. Decembris 1562. coram eodem, & tunc ad
effectum, ut dictum interesse sic taxam debeat-
ur, esse necessarium probare, quod dicta fors
principalis fuerit vere, & realiter cambiata, & re-
cambiata in executionem facultatum ipsa hz-
redibus concessarum, & quidem servatis seu au-
di, de quibus in supradictis decisionibus, quodq;
cambia ipsa, & recambiata dictam summam taxa-
tam, commentari inter partes excescerint, vel sal-
tem eandem, & equaverint, quorum nequium, cum
minime probatum appareat, ideo &c.

9. Nec facit si dicatur, quod mercatori, & sic so-
lito negotiatori regulariter debeatur etiam inter-
esse luctu cessantia, eum venerabilis, vbi Abb. &
Felynum. 7. a. hoc not. de except. Dec. conf. 116.
num. 2. Alex. conf. 14. i. multo. 9. vers. & paret lib. 3.
quia fuit responsum, id demum cum effectu de-
beri, secundum opinionem, quam servat Rota,
vbi probatum sit concurrere requisita per Ca-
stren. in l. fin. s. nunc de offic. num. 3. ff. de eo, quod
cert. loc. 4. ynn. conf. 89. nu. 4. Afflig. dec. 1. 9. nu. 2.
Chiffan. dec. 75. Puc. dec. 137. lib. 1. & fuit & p^{er}
restitutum de quibus, quidem requisitis, cum nec
etiam doctum fuerit pro parte dictorum heredu
merito, &c.

P E N I Æ.

Tudeñ Beneficij. Luna 5. Aprilis 1604.

A R G V M E N T V M.

Recurfus ad Iudices seculares in præiudi-
cium libertatis Ecclesiasticæ facit re-
currentem incidere in excommunicacionem, & si beneficium obtinuerit ca-
ret impetrato, non obstante clausula,
teq; absolventes, &c. quæ apponi solet
in Bullis pro validitate gratiæ favore
impetrantis.

S Y M M A R I V M.

*Recursum ad Iudicem laicum contra Iudicem ecclesiasticum
in se iure incidit in excommunicationem, nu. 1.*

*Iudices laici sunt incapaces iurisdictionis in Clericos, disti-
num 1.*

*Iudices laici non possunt ecclesiasticos corrigere, inhibere, aut
alia præcepta facere, & præteriri penalis. disti. num. 2.*

*Excommunicatus non potest acquirere beneficium impetra-
tum, num. 3.*

*Recurfus ad Iudices seculares præsumitur factus ad instilla-
tum, & periturum eius, qui habet interesse in causa, num.
3. quod non procedit, quando agitur de incurrendo pena
probabilitatis, quo casu requiritur probatio concietus,
num. 4.*

*Recurfus ad Iudicem secularem scientia inducitur ex non re-
clamatione, & non renunciat neque promissioni disti. iudicij
num. 5.*

*Clausula, teque absolventes, &c. quæ concedi consuevit impetra-
ntibus quascunque gratias ad effectum validitatis non
prodest impedienti excommunicationem literarum. Apostoli-
carum, nu. 6. &c.*

*Recurfus ad Iudices seculares pro defendenda sua possessione
est licitus, & permixtus, num. 8. declar. v. nu. 9. vsque
ad num. 12.*

Cum Martinus de Padilla Senior resignaf-
set in manibus Sanctiss. D. N. Clementis
PP. Octavi hoc beneficium ad favorem
Marini de Padilla Junioris ann. 1596. & literis su-
per resignatione expeditis, & coram Promissore
Lucenti illarum executori præfinitis opposuis-
set, se Petrus Gattus ab Ordinario de eodem be-
neficio promissum pro obitum resignans ageres
pro Petro ad præfixione cuiusdam termini, quem
nimis breuem esse præcedebant appellando re-
cusum habuerunt ad Gubernatorem Generalem
Regni Gallicie, & præmissa narravit, quod ad
ipsum pertinebat cognitio super violentia facta
per Iudicem ecclesiasticum, quam amovere, &
rolleare debebat, obtinuerunt eidem promissori na-
dari, sub pena amissionis temporalium, quas
habebat in dicto Regno, ut Petro concederet ap-
pellacionem, aut infra tres dies sequenti extra mitteret
sibi processum, ut eo viso de remedio pro-
videret.

Causa in Rota introducta Petrus nulla facta
mentionis de recurso, neque obtemperat ab solutione
ab excommunicatione propterea incurta idem
beneficium a Sede Apostolica imperavit, sed
quia Martinus prætennebat gratiam a Papa obte-
nta Petronon sibi agiti, dubitavit, An cõsuet de
tali recurso, qui ad pñdũ effectũ Petro obitaret.

1. Et Rota vtraque parte informante recursum
obstat censuit, quia recurrendo ad Iudicem lai-
cum ipsi iure incidit in sententiam excommuni-
cationis cum causam præberet, ut immunitas ec-
clesiastica violaretur, c. nouerit, & c. grauem de
sent. excom. & est rex. quem ignorare non licet
in processu Bullis in Coena Domini, quæ singulis
annis solemniter publicatur, & omnium acribus
insinuat vbi in §. 16. graui anathemate feriuntur,
qui ad Cancellarias, & Curias seculares recurrunt
pro obtinendis prohibitionibus, & mandatis con-
tra Prælatos, & Iudices Ecclesiasticos cum Iudi-
ces laici sint incapaces iurisdictionis in clericos
exercent, & causam, de rescript. c. sacerdotibus.
11. q. 1. & iudicebus ecclesiasticis sunt inferiores
& deniq; & disti. clem. Romani de iur. iur. ideoq;
non possunt, neque debent ecclesiasticos corrigere,
aut eis inhibere, aut alia præcepta facere, & præ-
teriri penalis, prom. in casu proposito Abb. in c.
qualiter, & quando. num. 7. de iudic. Marian. Soc.
in c. si quis clericus. nu. 15. & in c. sane nu. 10. de for.
compet. Rot. dec. 10. de consuet. in antiq. de dum
prætextu violentia auferendæ Iudices laici iudi-
cibus ecclesiasticis superioris ordinis præcipere,
& inhibere audent Sacris Canonibus, perperno
Ecclesiæ vsui, quæ semper huiusmodi recurfus
damnant, & anathemate plectendos censuit gra-
pione violentiam inferunt.

2. Et consequenter Petrus excommunicatus non
potuit acquirere beneficium impetratum, quia
gratia sua ipso iure nulla & postulatus de cler. ex-
com. multatur c. cum bono de error. & equalit.
Imol. in c. post electionem. nu. 1. vers. alij vero de
concel. p. xben. Syl. in tract. de benef. par. 3. quest.
4. nu. 22. vers. 12. facit Couar. in calma mater. par.
1. relect. §. 7. nu. 1. vbi restat de communi in vers.
quam existimio communem.

Ad excusationes deducas per informares pro
Petro sequentes responsiones dedit Rota.

Ad primam, quod recurfus fuit habitus non ab
ipso met Petro, sed ab Alphõso Gatto eius patre,
de cuius legitimo mandato non cõstabat, fuit re-
spõsum Primo istos recurfus ad Iudices seculares
præstus di

per furoi factos ad instantiam, & petitionem eorum, qui habent interesse in causa, vt fuit scriptum in Rota decem, & signanter in causa, Carthaginensium. Partium die 14. Nouemb. 1594. coram D. Seraphino Patriarcha Alexandrino, & in vna Ciuitate. Scilicet 24. Martij coram R. P. D. meo Pamphilio Decano, & nuper coram meo causa Hupaleu. Beneficij die 22. Martij proximè preteritis.

- 4 Sed quia aliqui ex DD. dicebant hoc non procedere vbi agitur de incurrenda pena inhabilitatis, quo casu requiritur probatio concludens, etiam quod de manito recurrentis habitus fuerit recursus, vt fuit conclusum in causa Vicens. Cantoria die 4. Iunij 1603. coram Domino meo Lieta.

Fuit secundò responsum satis habuisse scientiam huius recursus, & illum ratum habuisse primo, quia recursus fuit habitus, & promissio à generali Gubernatore Gallicie fuit obiecta in Curia regie 1. Augusti 1597. & tamen Petrus, sub 16. Iunij præcedentis eundem anni 1597. decelat mandatum Petro de Lemos specialiter ad hanc causam ad comparandum coram quibuscumque iudicibus in Regia Cancellaria Vallisolei, & Regni Gallicie ad obtinendas quascumque provisiones.

Secundò, fuit responsum Petrum vsum fuisse dicta provisione, quia die 13. Augusti eiusdem anni in Curia Lucensis Notarius ad instantiam Petri Gatti, notificauit dictas provisiones Phouliori Lucensi.

- 5 Tertiò dicebatur præsentia Petri in locò audicij, sub die 19. Octobris eundem anni, & ex decreto subintimato, & ex eius comparitione cum clausula in qua rogationem sui Procuratoris, & ex pluribus alijs comparitionibus, & adis per eundem Petrum gestis oriri probationem sufficientem de factis, & vti recusus, & cum Petrus non reclamauerit, aut renouauerit provisioni iudicis secularis, in iudicabatur illam scuisse, & ratam habuisse.

- 6 Ad secundam excusationem deductam ex clausula supplicationis, & reque absolutes, quæ concedi consuevit imperantibus quascumque gratias ad effectum validitatis, substantiam illarum informantes contra Petrum dicebant talem absolutionem non potest impedirentibus executione ligitum Apollolicarum tanquam violatoribus Ecclesiasticæ libertatis, allegabant Felyn. incap. apostolica, in præ. vers. & idem de absolutione, de except. Rebuss. in præ. benef. tit. de forma, & declaratione non promissæ, & reque absolutes, nu. 12. & 13. & Mandol. in tract. de signat. grati in verb. absollu ab excommunicatione, circ. fin. vers. absollu huiusmodi.

- 7 Sed hæc responsio vix fatisset Rote, quia Felyn fundauit, & in regia Innocentij VIII. & Rebuss. in reg. 73. Iulij, III. & similiter Mandol. in reg. 76. tunc vigente, quæ per mortem conditoris expirauit, & idem amplexa fuit reg. 65. S. D. N. Clementis VIII. quia cauetur prædictam generalem absolutionem à Censuris Ecclesiasticis non suffragari violatoribus Ecclesiasticæ libertatis ausu temerario Apostolicis mandatis non obtemperantibus Nuncios, vel executores Apostolicæ Sedis, & eius officialium eis commissæ exequentes in impedimentis libi propter præmissa, vel aliquot eorum ex communicationi à iure, vel ab homine per quatuor menses scilicet excommunicationis (in gentem iam fulminatam). Cum enim vigente hæc regula habitus fuerit recursus contra Petrum meo fuit responsum.

8 Ad tertiam exceptionem pro Petro de dñctm quod ille recurreret in casu licito, & permissio pro defendenda propria possessione quem calum, nec Canones, nec Decisiones Rotaales damnant quin potius videatur permittere, vt apud Achil. decis. 16. de appell. in impieff. & ira in causa Tharacenen Villa de reus die 4. Decembris 1592. coram D. Seraphino tunc Rote Decano, & in vna Salamantina. Canonica die 24. Maij 1595. coram Illustrissimo Blanchetto.

9 Fuit resolutum sicut alijs Rota responderat in causa Olcen Canonie die 1. Decembris 1595. coram me per prædictas decisiones non defendi recurrentis ad iudices laicos, & ad parlamenta, & tribunalia magistratum secularium, licet in eis dicatur posse quandoque haberi recurrentis ad iudices laicos, & inuocare eorum nudum auxilium ad defendendam propriam possessionem, quia quis de facto ipsiatur, & quam quis etiam propria autoritate defendere potest nisi quia tamen dicitur in eis quod talis recursus fieri possit ad tribunaia, seu iudices seculares tanquam iudices ad effectum obtinendi inhibitiones, & mandata contra Prelatos, & iudices Ecclesiasticos, & peractum penalis, vt in casu proposito.

10 Ceterum, quia nihil est tam verè dictum, quod non possit finitè interpretari, & informantes pro Petro viguerunt, vt etiam decis. in d. causa Olcen. Canonica coram me, licet clarissime huiusmodi recursus dedecetur, & damnet, ideoque ex sententia Rote ad tollendam omnem difficultatem visum fuit duo adungere.

11 Primum prædictas decisiones nullum præbuisse, nec præbere istis recursibus auctoritatem, nisi in casibus à iure Canonico expressis, quia multis enim Auditoribus, qui prædictas decisiones compilaueant vix interdum fuerint istis recursibus deferre pro defendenda possessione, quam, quis propria auctoritate defendere potest non quod ad iudices seculares tanquam iudices, & superiores recurrere liceat, sed tanquam ad homines priuatos inuare tamen potentes non secus, ac si quis inuocaret auxilium cuiuslibet transuentis per vicum, vel plauiam si forte de facto ab aliquo potestate propria domopolitana non auiem, vt posset à iudicibus laicis defendi per citationes, inhibitiones, & penam communicationis contra iudices Ecclesiasticos, quia tales recursus tanquam illicitos Rota Sacrorum Canonum gratia nunquam approbatur, aut toleratur, quin potius in ea re grauissimè lapsus, Couar. in præ. quest. cap. 35. tit. 3. & ceteros idem opinantes vno consensu semper censuit, & docuit.

12 Alterum fuit iam superiori seculo viros pios prædictam Achil. decis. formidasse: Nam Quintilianus Mandol. in tract. commiss. in formula 14. in verbo, reuocandi, vers. 4. quarto, licet fateatur prædictam decis. posse subsistere, addit tamen ansam præbere non solum Regibus, sed etiambe Domini temporali cui ea negotia Rotalia, quæ vt plurimum beneficiaria existunt, & circa Sacerdotia, & dignitates, ac personas Ecclesiasticas, & inuoluntatis, contra text. in cap. nobilit. de iudic. & Domini temporales ista occasione, seu prætextu manurent totum, seu defensionem se, & suos super Sacerdotibus, & illorum iurisdictionibus iudices constituant, & ego tempore meo propter istam causam semper, Achil. decis. vix haberi suspectam.

Quod attinet ad decis. Illustrissimi Blanchetti in causa Salamantina Canonica, & sepe fuit reprobara, & nulla eius penitus habita ratio.

Atque ex his fuit conclusum Petro obtinisse re-
L. 2. cursum

cursum, ut non potuerit tanquam excommunicatus acquirere beneficium, quod à Sede Apostolica impetravit.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Nullius Beneficij Veneris 28. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Clericus regulariter, de iure Communi tenetur residere in suo beneficio, nisi fuerit beneficium simplex, prout in dubio presumitur.

S P M M A R I V M.

*Beneficium de iure, residendum requirit, nu. 1.
Beneficium simplex de generali consuetudine non requirit
residendum, num. 2.
Beneficium in dubio simpliciter optinet simplex quia parit, nu. 3.*

DECISIO CCXIII.

Fuit conclusum Beneficium non requirere residentiam, & sine ea beneficium lucrari fructus, licet enim de iure quodlibet Beneficium requirit residentiam, c. penult. de Cleric. non resit. cap. ad hoc. de præb. generalis tamen consuetudo obviat, ut id non procedat in beneficiis simplicibus, Abb. in c. extirpandis. §. qui verò, nu. 31. de præb. cum alijs, per Mandos. in 1. reg. quest. 13. nu. 8. Cefar. de Grat. decis. 4. nu. 1. de præb. Beneficium autem de quo est controversia, est simplex, ut presumitur Aegid. decis. 676. Rebuti. in prax. tit. fecul benef. quoruplex, nu. 11. Staphil. de lit. gra. 2. par. tit. de quali. & stat. benef. in princ. Fuit etiam in vna Calaguritana Congregatione 16. Novebris 1571. coram Oradino, & Iapuis in alijs, nisi aliud ex statuto, consuetudine, vel privilegio caveatur, in hoc clerici, de cler. non resit. ex breui autem, quod exhibetur non videtur probatum, nec privilegium, nec onus residendi, cum non constet Breve habuisse effectum, & beneficium de quo agitur est de illis cæcis ex sumptibus Parochialis dismembris.

ILL. MI D. CARD. LIS MILLINI.

Parmensi Status. Veneris 4. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Testes non examinati super omnibus interrogatorijs datis à parte, An dicantur nulliter examinati. Iudex remissorius, cum clausula, & alijs iuxta tuam discretionem vestram, & quando possit interrogatoria superflua rescare, & quid aliud.

S P M M A R I V M.

Testes examinati, sine interrogatorijs datis à parte non dicuntur nulliter examinati, licet illis fides non adhibeatur, nisi fuerint repetiti, num. 2.

*Testes examinati, sine interrogatorijs datis à parte dicuntur nulliter examinati, quando examinati sunt datæ expressa forma examinatoris Testes cum interrogatorijs, nu. 3.
Index remissorius talis, sine consensu partium, non habet facultatem alterandi formam sibi prescriptam in examinandis testibus, num. 3. & quid si in remissoria sit adiecta clausula, & alij iuxta discretionem vestram.
Iudici remissoriosi data facultas examinandi Testes cum clausula, & alijs iuxta discretionem vestram, quid vigore dictæ clausule facere possit, num. 3.
Index remissoriosus potest rescare interrogatoria superflua, presciantia, Declaret, ut num. 6.*

DECISIO CCXIV.

Fuit iterum dubitatum, An Carlins examinatus de anno 1571. Cremonæ ad instantiam Dominorum de Rangonibus, sit Testis idoneus, & dubio propositis sub die 20. Martij, & postea sub die 10. Maij non potuit capi responsio propter diversitatem opinionum tandem hodie causa iterum proposita, Domini resoluunt Carlinum non esse Testem idoneum.

Fundamentum principale factum fuit super omissione plurium interrogatorijs, & in specie in omissione interrogatorij super confessione, & communicatione, quia quamvis sit magna controversia inter Doctores, an ommissio interrogationum reddat nullum examen, in qua difficiat Rota soluta est tenere, quod examen sit validum, licet non solgat talibus testibus fidem adhibere, nisi ipsi repetitis, Peregr. decis. 84. Pur. 42. 7. lib. 1. Anton. August. in epit. inrit. de testib. §. 6. & fuit resolutum in causa Tullen. Matrimonij 8. Februarii 1574. coram S. D. N.

Nihilominus cum in remissoria fuerit data certa forma iudici remissoriosi, ut examinare Testes super interrogatorijs, & Palluacini fuerunt prolati de nullitate si testes non examinabuntur super interrogatorijs, in hoc casu redditur nullum examen ex defectu potestatis, quia iudex remissoriosus saltem sine consensu alterius partis non habebat facultatem alterandi formam sibi prescriptam, Aegid. in c. per tuas. num. 1. de testib. Riminald. cons. 185. nu. 13. lib. 2. Accoramb. decis. 49. & fuit resolutum in hac causa coram bon. mem. Oriolen. & coram me, & in causa Syracusana Quartæ coram bon. me. Gypso, quæ allegant informantes, & hoc eo magis dicendum est, quia iudex incooperat observare illam formam ad vnam examinandum tres testis super omnibus interrogatorijs.

Et postea non obstat oppositio Rangoniorum, quod rescarentur interrogatoria iterum examinavit tres alios testes super omnibus interrogatorijs, & ideo multo minus poterat rescare interrogatoria recedendo à forma sibi prescripta, quia antea facto ipso declaravit, quod erant pertinentia examinandi super illis testibus non obstante oppositio Rangoniorum, & in hanc sententiam aliqui ex Dominis eo facilius venerunt, quia Carlins deponit, quod non cogitavit super examine, nisi de prescriptis duobus interrogatorijs, & quod non recordatur de aliquibus, quæ dixerit in alio examine in Civitate Parmæ, & quod vidit adus impudicos Bernardini in presentia aliorum testium, quæ omnia videntur multum inreversimilia, presertim cum antea sciret, quod debebat deponere in hac causa, & recedat facta antiqua.

Non obstat, quod forma data à remissoria non sit præcisa, cum sit adiecta clausula, & alijs iuxta discretionem vestram, quia clausula intelligitur ultra expressa, ut præcipue fuit resolutum in Rota, & re.

ARGUMENTVM.

Testes examinati, sine citatione ad videndum illos iurare dicuntur nulliter examinati, & nihil probant, sed An valeat in contrarium stylus, seu consuetudo.

SYMPTA R I P M.

Testes examinati, sine citatione ad videndum eos iurare dicuntur nulliter examinati, & non probant, num. 1.

Stylus dicitur deservitus, & non ordinatus ille, qui res

spiciat probatione, & ex quibus pendet victoria conf. num. 2.

Stylus deservitus non extrajudicialiter, sed in iudicio, &

legimus probari debet, num. 2.

Stylus contra usum commune non potest introduci ad iudicium

deputatus ad ius reddendum, num. 2.

Testes examinati, sine citatione ad videndum illos iurare,

An probent ex stylo, vel consuetudine, num. 2.

Testes in quantum non dicuntur probatum ex examinatione as-

sertione non est dicendum, testis, & c. na. 3.

Stylus iudicis ordinatus probatur per extrajudicialem in-

formationem, num. 4.

Stylus non dicitur probatur, nisi etiam probetur, quod factis

obstant pariter oppositum, & contra dicendum, na. 4.

Testes examinati coram notario, & non coram iudice non pro-

bant, na. 5.

DECISIO CCXV.

Domini recesserunt a resolutis, scilicet dixerunt examini fuisse nullum, quia desinit citatio ad videndum iurare Testes, quia omnino requiritur, cum substantia depositionis Testis consistat in iuramento i. iuratur. C. de testibus, quare si pars non citetur, vel alius sit prefens depositio nihil valet, c. 2. & ibi Abb. nu. 6. & seq. de testib. h. r. quando vbi Bald. nu. 5. C. eodem, Lanfrancus in tractat. de testib. num. 7. vers. quare sexto, Capuraque de dec. 274. num. 3. & dec. 485. eod. tit. & dec. 1. de fid. inst. nu. 3. & 4. in nu.

No obstat, quod ex stylo illarum partium pars citatur ad videndum induci, & produci capitula, & non ad videndum iurare testes, quia huiusmodi stylus est contra ius d. i. iuratur. & respice de victoria, & non ordinatoria, decisio enim causae, & victoria pendet ex probatione. Dec. in c. 3. num. 101. de probat. Alex. conf. 16. num. 7. lib. 5. Ruy. conf. 69. num. 6. & 7. lib. 4. late Affin. in prae. § 19. c. 3. quia e. cū ille stylus sit eodem ius, & respice de victoria debet concludenter probari, nec sufficit extrajudicialis informatio ex fide Advocatorum illarum partium Barr. in l. de quibus nu. 22. ff. de leg. Socin. sen. conf. 36. num. 14. circa med. lib. 4. Dec. conf. 43. nu. 12. Olafch. dec. 22. nu. 3. C. x. ff. de testib. dec. 7. nu. 1. de probat. & quoniam si stylus contra ius non potuit introduci ad iudicium de probatibus ad ius reddendum, Alex. conf. 36. nu. 2. lib. 2. Aym. de antiq. temp. par. 2. in princ. nu. 76. vers. ideo magister ius cum alleg. in causa Rauenar. Catalis prima luna 1534. vbi subditur quod non sufficit stylus, sed requiritur consuetudo, & sic probari debet cor, & tales actus, vt d. venenit ad notitiam populi, vel maioris partis, Alex. d. conf. 36. nu. 11. Aym. d. nu. 36. circa med. vers. secundo intellige.

Placuit etiam Domini illa nullitas scilicet, ad Notarium enunciatum d. iur. testis iuratus, & c. no dispositum testis scripturis, & c. quo casu Romanos solent adhibere fidei testis. Verall. dec. 113. de test. Prosperi Farinac. L. 3. & 46.

& recipit interpretationem a iure communi, vt habet locum si in paribus non dantur interrogatoria, vel quando index vult aliquid supplere, quod est permittum de iure communi. In hoc enim cum de rol. nu. 4. de sent. & re iudic. Pur. de c. 8. de testib. & ideo non tribuit facultatem iudici alterandi suo arbitrio formam sibi quam, scilicet, quando interrogatoria non sunt omnino superflua, & impertinentia, in quibus terminis procedit decisio facta in hac causa eorum. Oriolen. & ille intellegitur comprobatur, quia ista clausula apponitur de stylo etiam quando interrogatoria sunt data in Curia, & transmittuntur ad iudicem remissorialem inclusa in rotulo remissorio, in quo casu propter causam cognitionem adhibendam in Curia, & approbationem Auditoris, cessat omnis nullitas istius, quod index non potest alterare formam sibi praescriptam, & ideo necessarium dicendum est, quod ista clausula non apponitur ad istum effectum, vt index in partibus possit suo arbitrio rescindere interrogatoria.

No obstat, quod etiam circumscripta hac clausula index remissorialem potest rescindere interrogatoria superflua, & irrelevantia, quia saltem interrogatorium super confessione, & communicatione citat relictum, quoniam si testis respondet, quod in illo anno non fuerat confessus sua peccata, necque receperat Sanctissimum Sacramentum Eucharistiae secundum eorum opinionem, quam Rota sequitur repellitur a testimonio, vt fuit resolutum in causa Verbeutiana Tenurium 21. Inno. 1575. eodem bon. me. C. x. de de Grassis, & ideo index remissorialem, non poterat contra formam remissorialem aliud elicere ex te, non certiorari, & consilio Auditoris in Curia, & tanto magis cum istud interrogatorium sit ordinarium, & solutum fieri de stylo in Curia, admittitur in quolibet examine testimonium, & ideo index remissorialem indicaverit illud admissum de alijs testibus, qui faciunt inter eo interrogari.

No obstat, quod illis non tenebatur respondere, & huc interrogatorio, quia etiam si hoc verum esset debebat interrogari quoniam poterat esse, quod vellent respondere, & quod ex responsione appareret, quod erat repellendus, & multum verisimile est, quod testis respondisset propter styli ordinarii curiandi istud interrogatorium, non cessare quod interrogatoria sunt etiam omnia in examine ab iuramento, quia hoc non infert ad validitatem examinis non obstat, quod Pallanus non opposuerint hanc nullitatem, quia nihil impedit, quod hodie duo ante hic non possint illam opponere, cum non approbaverint examen.

Non obstat, quod Pallacini per commissionem ab eis obtinuerunt, quod adhiberetur fides testibus examinatis cum interrogatoris arbitrio iudicum, renunciaturum huic exceptioni, quia ista commissio praesupponit examen cum interrogatorio, & supplet aios defectus, & ideo non intelligatur Dominus de Rangombis, quod ad ista eiusdem, vltra quod propter clausulam arbitrio, cui necessaria declaratio iudicum, quod eis sit adhibenda fides, de qua non apparet.

REVER. MI D. COCCINI DECANI

Digniss.

Aretina Spoly. 2. Decemb. 9. Junij 1604.

conf. 170. num. 6. Paul. de Cast. conf. 34. num. 2. lib. 1. Paris. conf. 100. num. 87. lib. 1. Benintend. de-
 ec. 60. num. 5. Et ex his ult. conclusum iusticien-
 ter fuisse probam scien- tam Petri ad predictu
 esse illam. Ad quod d. decisio. Rorales in corra-
 rum allegatas. responsum fuit in eis non adfuisse
 final. tor. coniecturas ad probandum delictu scien-
 tiam, vel non fuisse in simili casu conceptas, &c.

ILL.^{MI} D. CARD.^{LIS} MILLINI.

Romana Pecuniaria Lune 28. Iunij 1604.

ARGUMENTVM.

Causa civilis, An & quando dicatur preiu-
 dicialis criminali, & quando faciat su-
 perfedere criminale iudicium.

S P M M A R I P M.

*Causa civilis, quando est prejudicialis criminali fuit super-
 federe iudicium criminale, num. 1. & 2. Vbi ampliat
 etiam, nec causa criminalis fuerit primo loco intentata.*

*Causa civilis dicitur prejudicialis criminali, quando sententia
 in civili iudicio lata parit exceptionem rei iudicatam in cri-
 minali, num. 1. & 2.*

*Vt notum causa criminaliter intentata superfedere debet in
 ea dicitur in iudicio civili, ubi quod fuit productum instru-
 mentum cognoscitur, An illud sit exco- nendum nec ne,
 num. 1. & 2. Vbi ampliat etiam, quod causa criminalis
 fuerit primo intentata.*

*Causa criminalis facit superfedere cognitionem in causa civili
 Declara non proce- dere, quando causa criminalis pendet a
 resolutione causa civilis, & quando sententia lata in civil-
 i parit exceptionem rei iudicatam in causa criminali, nu-
 mero 2.*

DECISIO CCXVII.

Fuit per Dominos resolutum causam civil-
 em esse prejudicialem criminali, propte-
 rea iuxta formam commissio- nis esse inhibe-
 re iudici causae criminalis reoluebatur, quia in
 ea civilis petitur executio iustitiae, & cu exequi-
 pendat ab eius validitate, & exclusione vsuq
 necessario prius discutiendum erit in hoc iudicio,
 An instrumentum sit validum, an viuarium, &
 propter ea executio civilis, est prejudicialis cri-
 minali, quia si Rora de clarabit instrumentum esse
 exequendum, erit sublata omnis pre- tensio
 vsuq criminalitatis, & sententia patet ex- ceptionem
 reoluebatur in causa criminali, Bart. in l. 2. §.
 hoc dicto nu. 3. ff. de vi bon. rapt. Cur. ian. conf.
 35. lib. 3. & fuit resolutum in causa Cezaraugustana
 iuris eligendi 27. Maij 1566. coram Sarmiento,
 vi referunt Moder. de attent. 2. par. c. 4. limi. 23.
 nu. 23. & in causa Romana de Srocchis 19. Mat-
 tij 1593. coram bon. me. Gypcio, & in causa In-
 ter ammen. pecuniaria 23. Iunij 1601. coram R. P.
 D. Coccino.

2. Non obstat, quod cognitio causae criminalis
 praecedat cognitionem causae civilis propter eius
 maiori a- tem, & praeminentiam, & exclusionem
 positionis civilis, & praesertim, quando est ceptum
 agi in causa criminali, quia ista no procedit, quod
 causa criminalis pendet a resolutione causae
 civilis, & sententia lata in causa civili parit ex-
 ceptionem: ei iudicari in causa criminali, vt in spe-
 cie fuit resolutum in dict. causa Cezaraugustana,
 in qua iam erat lata sententia in causa criminali,

& nihilominus fuit habita pro attentata, quia
 causa civilis in Rora erat prejudicialis criminali
 propter exceptionem rei iudicatam in causa crimi-
 nali, quam pareret sententia in causa civilis, &
 decisio Verall. 174 p. 2. quae allegat in contrarium lo-
 quuntur in iudicio civili moro co. an iudice causae
 civilis super salutare instrumenti, vi benedec-
 dunt, informantes. Et cessat in hac causa omnis
 difficultas, quia ista deducenda erant in Signatu-
 ra, & cum in Rora, quae habet ex commissione le-
 gem scriptam, quod constituto, quod causa civilis
 sit prejudicialis criminali inhibeat iudici causae
 criminalis, & propterea iustici ad istum effectum,
 quod iuxta formam commissio- nis causa civilis sit
 prejudicialis criminali, &c.

ILL.^{MI} D. CARD.^{LIS} LANCELLOT.
 iunioris.

*Venetiarum Matrimonij Lune 26. Nouem-
 bris 1604.*

ARGUMENTVM.

De Remissoria ad examinandos Testes,
 quod non concedatur, quando articu-
 li non sunt releuantes, & quod matri-
 monium non dicatur metu contractum,
 nisi metus illatus fuerit talis, vt etiam
 caderet in constantem virum.

S P M M A R I P M.

*Remissoria ad examinandos Testes non conceditur, quando
 articuli non sunt releuantes, num. 1.*

*Metus non annullat mat- rimonium, nisi probetur verba talia,
 & metus, quod cadent in constantem virum, num. 2.*

DECISIO CCXVIII.

Post contractum inter Michaelem Situm,
 & Dianam Vendraminam, matrimonium,
 &c. Actum in prius fuit de remissoria,
 quam Domini predicti Domino Michaele de ne-
 gandum esse censuerunt, cum articuli non sint re-
 leuantes, Cassad. decif. 2. de dilat. Cezar. de Grassi,
 decif. 2. num. 6. de dilat. Capuraq. decif. 12. par. 2. &
 66. par. 3. Nam fuit sublatum dilatio ad proban-
 dum id, quod probatum non releuat, l. ad proba-
 tionem C. de probat.

2. Quare nuperum articulus matrimonium fuit
 se a Michaeli metu Paris contractum, tales articu-
 li non releuant, tum quia continent solum verba,
 & minas patri, non autem metum talium, qui
 caderet inconstantem virum, prout etiam nec ces-
 sarius, cap. cum locum, de sponsal. cum ibi notatis
 Lincrum autem ff. de eo, quod met. causi. & com-
 munitur tradunt Doctores, Scholastic. lib. 4. sen-
 tent. distinct. 19. & ibi Scotus quaest. 1. art. 3. sane.
 Antro. par. 3. tit. 1. cap. 7. Salucl. in summa, in verbis
 matrimonium, §. q. 1. Nauarr. in Manual. cap. 22.
 nu. 51. cum allegatis per Gail. praet. obser. lib. 2. ob-
 seru. 93. nu. 7. & ad effectum, vt dicatur metus iustus,
 & cadere in constantem virum plura reperiuntur,
 de quibus per Sanct. Anton. vbi supra, & alios Do-
 ctore passim.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Perusina Inventarij. Veneris 3. Decēbris 1604.

ARGUMENTVM.

Inuentarij nullitas ex eo, quod hæres omiserit i. inuentario describere omnes res hæreditarias non procedit, nisi talis omisso fuerit causata Rodolphus hæres, à quo iusta credulitas excusat.

SYMMARIVM.

Inuentarij nullitas ex eo, quod non omnia bona hæreditaria in eo descripta sunt, deinde concludenter probatur, non autem semper p. 2. num. 1.

Inuentarij nullitas propter non descriptas in eo pecunias hæreditarias requirit dolum in occultando, nu. 2.

Hæres de iustis parat solvere creditum primo venienti, numero 3.

Creditor posterior præferitur anteriori in illa pecunia, quam delictus ruit, nu. 2.

Creditor ut a exceptis à dolo, nu. 2. in fine, & nu. 3.

DECISIO CCXIX.

D Omini tenent pro validitate inuentarij, non obstantibus duobus opposicionibus, prima quæ consistit in eo, quod hæres omiserit ponere in inuentario scilicet 200. tollitur ex facto, quia de existentia d. pecunie non apparet, nisi per vium testum, & vox vnus vox nullus est, veniens. e. licet de testib. cum concord. & in hac materia probatio ex parte creditorem debet esse concludens, Bald. conf. 514. num. 1. lib. 5.

Praterea dicunt Domini, quod etiam admissa pro vero, id quod deponit ille testis, adhuc non resultat dolum, sine quo omisso non vitiatur, & reletur per Surd. dec. 223. nu. 13. quia ipse non deponit simpliciter, quod Octavius hæres omiserit ponere ista pecunia 200. in inuentario, in quibus terminis procedunt, quæ allegant creditores ad presumendum dolum ex sola omissione, sed addit, quod ista pecunia etiam illarum, quas ipse testis per tres dies ante mutauerat Rodolpho defuncto, & quod ex illis, centum sibi fuerunt solutæ, & alia centum ipse mutauit ipsi hæredi ex hac serie facti excluditur dolum, seu quia Octavius hęc pecunias potuit solvere primo venienti. l. in §. & si præfatum. C. de int. delict. vel prætere testem ceteris creditoribus etiam anterioribus, cum essent illarum pecuniarum quas testis mutauerat, iuxta l. vxor marito. ff. de donat. inter vir. & vxor. Roma Ianu. dec. 127. in princ. & sic non ponere in inuentario, necque debui, neque creditum, vel falsum, quia facit potius credere, si ipsi licuisse, quæ nulla erant, à excusat à dolo. igitur. §. generaliter. ff. de libel. caus.

Altera oppositio est, quod hæres id habebat creditum cum Tibicio de Vahis occasione prædicti empi per dictum Tibicium à Rodolpho defuncto consentit Octavius, & transgreditur quod dicitur hæres de, ex quo contractu Tibicium remittit debitor iutor. 3650. & hac summa non repetitur in inuentario de scripta, nec hæres possunt allegare ignorantiam, cum interuenient contra illi, & sed nec illa oppositio mouet Dominos, quia Rodolphus de scriptum emproi tot centus ab

eadem solvendo, & facta per Tibicium accollatione dictorum centum Rodolphus quæ aut Tibicium de integro pretio, unde, vel potest firmari dictum creditum de iure non fuisse ponendum in inuentario, tanquam non creditum Rodolphus, qui iam quietatus creditorem, vel saltem negari non potest, quin hæres habuerit istam causam credendi, quod ita licet, quod iusticia excludendum dolum ex supra allegatis; nec facit difficultatem, quod illi creditores quibus Rodolphus mandauerat solui, obmiserunt se ad alium inter alios creditores Rodolphus, quia ipsi hoc potuerunt facere: nam cum adhuc non acceptassent Tibicium in debitorem, non fuerat Rodolphus liberatus ab eis, nec propterea iudicatur necessarium dolum hæredum.

PENIÆ.

Romana Separationis Thori Luna 30. Ianuar. rj 1605.

ARGUMENTVM.

Notarius, qui falsum commisit non prohibetur conficere alia instrumenta, quæ diu in officio tolleratur, & de falso condemnatus non fuit.

SYMMARIVM.

Notarius falsi instrumenta regere valet, quando non est de falso condemnatus, & in officio tolleratur, nu. 1.

Notarius de falso condemnatus non potest conficere noua instrumenta, sed præterea bene potest publicare, nu. 2.

Divortio sequenti inter virum, & uxorem, vir non potest repetere expensas factas uxori consuevit inuitationis, nu. 3.

DECISIO CCXX.

I Nformante Florentina Capellona, proposuit memorialia loco causæ, ut si possibile esset causa pauperis numeris expediretur, non obstantibus, quæ cepit Alexander Catiameia a Cuius maritus ad retardandam expeditionem causæ propulerat, quæ ad ista capita, videbantur posse reduci primum, ad publicum instrumentum confectum die 17. Aprilis anni 1598. quod continebatur Alexandro fuisse consignatam à Florentina uxore quandam domum sitam in Platea de Signore, pro diuersis expensis, & aliis debitis necessariis solutis ab Alexandro pro Florentina.

Cuca, quod non placuit Dominis responsio data per informantes pro Florentina, quod instrumentum esset falsum, ex quo Florentina criminaretur accusantem Notarium, tanquam falsarium, quia cum in specie non constet Notarium propter dict. quærelam fuisse condemnatum, non corruerat instrumentum, Hostien. in cap. scilicet tenitas, numero quomo super verbo, ad hores, & ibidem lozon. Audi. numero secundo vers. si autem damnarentur, numero seq. & communiter Canonice de hæreticis, illerens Senpium, de Instrumenta Tabellionum vale, & quædam in officio tollerantur, licet in vna certam falsam fecerint, & quæ ob publicam vtilitatem, ne venientes a cura decipiuntur, Roma in vna Romana Notariarum

die 23. Iamati 1584. Vbi explicat condemnationem Notariorum in officio delinquentium reſpicere factura Inſtrumenta, & eis præiudicare, ſed præteritis rogationibus ante condemnationem factis poſſe periculi, & in publicam formam redigi.

3. Secundo, prætereatur Alexander ſibi debent ſcuta 200. pro fructibus ſcuto:um 400. ſibi in dote promiſſorum, & nunquam conſignatorum, pro tempore quo inſtituitione a matrimonii, & conſequenter ſibi competere & retentionem dotis quam petebat Florentia donec ſibi eſſet ſatisfactum, aut admiſſendam compenſationem, ſed placuit reſponſio data pro Florentia, quod cum ipſa eſſet creditrix hæredum priuati mariti vigore legis, & ſcuto:um 400. vt patet ex decifione Domini mei Millini, pro quibus ſueat factum pactum, vt acco: in contractu ſolueretur, & pro alijs 200. prædicti hæredes ſoluerunt fructus Alexandro, qui eos prætendebat, aduerſus prædictos hæredes, non contra Florentiam non obligaram pro fructibus conſignandis & non enim intentare debebat; Primo, quia de illiſ: pacto non conſultabatur. Secundo quia ex liſta inſolutorum, & expenſarum, quam Alexander exhibuerat videatur facta ad manutentionem domus, ideoque factio diuorij maritus non potuit reperire tales expenſas, ſ. fructus 7. alijs diuorij 8. ſ. impendia. ſ. ſol. matrim.

COCINI DECANI DIGNISS.

*Lucana Iurispatronatus. Martij 26.
Aprilis 1605.*

A R G V M E N T V M.

Iurispatronatus quando, quomodo, & à qua iudice conſicari poſſit.

S Y M M A R I V M.

- Iurispatronatus non ſecur ut poſſit à iudice laico, nec ſub conſtitutione ab eo iudice facta conſtitui, num. 1.
Iudex & deſcriptus poſſit deſerere de ſol. & bona deſignationis ſicce ſicce applicare, & iſto reſuſcipit. ſ. ſub ſuſ conſtitutione conſtitui, num. 2.
Iurispatronatus propter patris delictum, quando conſicari poſſit in præſentia filij num. 3.
Iurispatronatus conſtitutio regulariter ſecundum conſtitutionem bonorum ſenſualium, num. 4.
Cedere quis non poſſit ut quid non habet, num. 5.*

D E C I S I O C C X I I.

1. **D**omini in contumaciam alterius Partis ceſſerunt Eccleſiam Sancti Stephani de Taſſignano non acquiſiſſe ſtatim liberatis, quia licet bona Bernardi fuerint conſicrata, tamen iurispatronatus ſub illa conſecratione non comprehenditur, cum facta à iudice laico ſecundum veriorem ſententiam, glo: in Clementin. paſtoralis. in verbo, ſubſcripta, vbi Imola num. 70. & 71. de re iud. & collect. & quibuldam num. 10. verſ. ſed nunquid de poen. & in ſ. fin. num. 4. verſ. quod ſi patronatus de iure patronatus, & ſunt reſcripti in cauſa Agate Iurispatronatus 4. Martij 1602. coram Illuſtriſſimo D. nro Pamphilio.
2. Nec obſtat, ſi dicatur quod licet iurispatronatus non veniat in conſecratione facta à iudice laico, nihilominus poſſit iudex Eccleſiaſticus deſignare, & conſecrare bona ſicce eccleſie

laſtico, & effectus erit quod iurispatronatus in: guerur, & Eccleſia remanebit libera ſub Epico: poſteſtate Imol. in d. Clement. paſtoralis. num. 72. in fine. de re iud.

3. Nam reſpondetur quod cum delictum non ſit comiſſum in Eccleſia, nec ius patronatus ſpectet ad Lucretiam ex perſona patris ſcilicet tanquam eius hæredem, ſed ſolum tanquam eius filiam, merito delictum patris ei nocere non debet ſecundum diſtinctionem Doct. de qua per Igneum in repet. l. neceſſarios. ſ. non alias in prima parte. num. 418. verſ. vel melius. & num. 451. verſ. ſimiliter in paſtoralis. ſ. ad ſenar. conſult. Sillan. & ſentit Rocchus de iurep. in verbo ipſe ſe ſ. num. 72. Siue iſt, licet indiſtincte loquatur, prout alij Summi iſta in verſ. ipſi quæſ. 5. verſ. 6. Angel. num. 36. & Tabien. num. 25.
4. Et his adſtipulatur, quod huiusmodi materia regulariter ſecundum terminos ſend. & emphit. Rocchus loco allegato, Card. in Clement. plures. col. ſ. no. 8. de iure patronatus, & in ſend. & emphitenti Doctores admittunt prædictam diſtinctionem, Cyn. in l. 1. in ſ. fin. C. de liber. & corum liber. ſ. in l. 3. num. 2. C. de interd. & reſeg. laſ. in l. 2. nu. 191. C. de iur. emphit. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 4. c. 11. num. 16.
5. Denique non officiſt ceſſio Reipublice, quia cū ex conſecratione nihil habeat, & poſuit aliquod ius t. anſenſe. iuxta vulg. conſul.

REVERENDISS. D. LVDOVISIL.

*Parmeſi ſtatut. Veneris 2.
Decembris 1605.*

A R G V M E N T V M.

Vita, & mors, matrimonijq; impedimentum, probari debent ab allegante ea.

S Y M M A R I V M.

- Vita, & mors probanda eſt ab eo qui in ea ſe fundat. num. 1.
Reu in exceptionibus dicatur aliter, & ſuam exceptionem probare tenetur, num. 1.
Matrimonij rapediuorietatem probandum eſt ab eo, qui illud allegat. num. 1.
Exceptio eſt alſionis excluſio, num. 3.*

D E C I S I O C C X I I.

1. **P**ropoſiti dubij in Rora, an Domini Pallauicini teneant ut probare mortem Ioannis Petri Viri Carthering, & ipſius Domini Rangonibus vitam eiusdem, & poſt plures propoſitiones Domini venerunt intentionem, Domini Pallauicini non teneant probare mortem, quia cum vita, & mors ſit probanda ab eo, quia hac, vel in illa fundat ſuam intentionem, Bart. in l. ſiquidem, ſub nu. 1. C. de ſolu. matr. Alex. conſ. 7. nu. 7. circa in ed. lib. 7. Corn. conſ. 119. nu. 2. lib. 1. intentione Pallauicinorum, qui actores ſunt non fundatur in morte Ioannis Petri, ſed in matrimonio, & quidem non contrahendo, ſed contrahendo inter Bernardinum, & Cartheriam. Vnde ſatis illiſ: ſuit probare matrimonium, de quo ſuit iam reſolutum in Rora conſ. & ſaltem de facto quia reſolutionem in diſputatione dubij præſupponenda Domini dixerunt. Si autem Domini de Rangonibus obiecerint vitam Domini Ioannis Petri tempore ſecundi matrimonij debent probare hanc exceptionem.

ceptionem, cum in ea sint actores. l. i. ff. de excep. Abbin c. praefertim num. 2. circa med. verſ. aliam opinionem de teſtib. Corn. conf. 227. nu. 7. lib. 3.

Tanto magis, quia hoc eſt alienare impedimentum matrimonii, cuius probatio illi incumbit, qui cogn. confang. vxo. l. uz. c. Dominus de ſecud. nup. c. cum per bellicam 14. qu. eſt. 2. nec ſufficit praſumptio illa vitae viſque ad centum annos Put. de clif. 5. ſub num. 1. Creſc. cenſ. decif. 2. de exceptio. Achil. de clif. 1. de probatio. praefertim cum ſapiat obiectum, qui debet clare, & bene probari, vt per Creſc. d. decif.

Si verò Domini de Ragonibus, vt pro eorum parte fertur, non obijciunt de vita Ioannis Petri, tanto magis à Dominis Pallauicinis eſt probanda mors, quando de vita non opponitur. Nec eſt bona conſequentia ſi Ioannes Petrus viuēbat matrimonium legitimum non poterat cadere inter Bernardinum, & Cartherinam. c. gaudemus de diuor. cum ſimilib. ergo in cum obit omnia Pallauicinis probandi enim non fuiſſe viuum, quia licet vita probata deſtineret intentionem Pallauicinorum tamen cum non fundatur in negatiua vitae, non tenetur illam probare alioquin, cum exceptio ſit actionis excludit. l. i. ff. de except. omnia actor debet probare non exiſtentiam exceptionum, & omnis qui ſe fundat in matrimonio deberet probare, quod in eo ceſſarent omnia impedimenta, & per hoc bene faciunt deducta in Toletana Penſionis coram D. meo luſto.

REVERENDISS. D. ORTEMBERGHI;

*Camerinēſis Conſuſus . Veneris 19.
Decembris 1605.*

ARGVMENTVM.

Data paritate doctrinae inter duos concurrentes ad beneficium, ſeu parochiam, quis eorum praefertendus ſit, praefertim ſi vnus de fornicatione ſit diffamatus.

S Y M M A R I V M.

Episcopi iudicium habet praesumptum pro se, nisi ostendatur dolus, & irrationabile, num. 1.

Concurrentibus pluribus in examine ad beneficium, seu parochiam data paritate circa doctrinam, quis eorum praefertendus sit, num. 3. & 5.

Fornicatio praesumitur ex eo, quod quis fuerit repertus cum aliqua muliere, nec tamen praesumptio non dicitur plena probatio, nec sufficiens ad remouendum clericum ad beneficium, num. 2.

Malus semel, non praesumitur malus semper quando per triennium quis laudabiliter vixit, num. 4.

Appellare. An & quando liceat ad iudicio ordinarij admittere ad beneficium in cōſuſa, vnum potius quam alium num. 6.

DECISIO CCXXIII

VAcante Ecclesia Parochiali Plebis Fauonae Camerinae Dioecesis praeterea examine, & cōcurſu Claudij, & Andreas 2. qua liter quoad doctrinam ab examinatore approbati fuerunt, cumq; Andreas obijceret contra mores, & vitam Claudij, causa cognita mandato Episcopi per eodem examinatore, Claudius omnium suffragijs praefatus, & ab Episcopo magis

idoneus declaratus per Sedem Apostolicam praefatus fuit, sed Andreas non acquiescens, appellatione interposita, Primum Vicario Vrbano, & deinde contra ſe ſententia reportata mihi cautam edimitti obijciunt, quare bis propoſitio dubioſuper dictis iuramentis, Domini re. maruere, conſiderata ea confirmanda cenſuerunt, quia pro Episcopi iudicio praesumitur cap. in praesentia, de re iuranc. nisi ostendatur dolus, & irrationabile, vt fuit dictum in Rauennae Parochialis 22. Decembris 1595. coram illustissimo Aragonio, & in Pampilonen. Parochialis 12. Decembris 1597. coram R. P. D. Litra, & in vna Nullius Parochialis seu Concursus 4. Decembris 1600. coram R. P. D. Ludouico, praeterea in cauſa ſto, in quo concurrunt suffragia examinatorum, quibus etiam in materia marum conſilium plurimum deſert, vt ſunt ponderatum in Tuden. Parochialis 25. Aprilis 1605. coram R. P. D. Sacro, necnon alioque Episcoporum teſtimonio, in quorum Dioecesis honeste viſit, & quidem longae ante tempus conſuſus data.

Et re ipsa nulla praefertur qualitas qua Claudius ab Andrea superetur, quia potius Claudius multis nominibus Andrea superat, cum ille ſci. Clericus Dioecesis Seminarii Clericus, & did. C. uicatus Alumnus, per plures annos interu. ſe Ecclesiae Cathedralis exerceo officium magistri ceremoniarum, & Curati, Alter vero Dioecesis Auximanz Pari. conf. 18. num. 13. lib. 4. Dec. conf. 542. num. 13. Roch. de iurepar. in verbo, honorificum num. 45. deinde Claudius nullum habebat beneficium, aduersarius vero canoniceatui Calderolae obtinebat ea cui de praebend. in 6. decif. 26. in verſ. item ſi aliquis eodem tit. in nouis ſuit dictum in Caiaguitana Dimidia Portionis 19. Ianuarij 1596. coram R. P. D. Penia.

Denique Episcopus non contentus ordinaria diligentia per ſecretas etiam Inquisitionem de ante acta eius vita, moribus, & prudentia animum suum inſtruire voluit, & ſic de illo magis informatus, merito illum petulante videtur, pro cui ſiderari ſuit in dicta Rauennae. Parochialis nō obſtat obiectum, & diffamatio commiſſe fornicationis per Claudij dum ageretur in Ciuitate Iurgi Sancti Sepulchri ex conf. Calderin. 9. de probat. nō enim probatur ex deductis, nisi quod fuerit deprehensus cum quadam muliere, & ſic ſolum praesumptio, quod non ſufficit ad hunc effectum, vt fuit dictum in Lucana Parochialis 12. Maij 1603. coram R. P. D. Penia.

Nec ſufficit relatio Vicarij, quia huiusmodi ſollicitas aſſertus non creditur Rota decif. 1. in vni. de iurepar. in nouis, eoq; minus quia diffamatio non ſuit in loco conſuetus, & per plures annos concurſum praecedat, quo cauſa, et ſi non dum ſortē completum eſt triennij tempus praesumitur mutatione, ſi vero intra triennium. aith. de monach. decif. 162. nu. 20. & ceſſat ſcandalum propter locorum diſtantiā, & probatur mutatio ex literis Episcopi Burgo Sancti Sepulchri, & Episcopi Capitulij, & Communitaris Camerinae, quae roſtunt omnem maculam, quae potuiſſet oriri ex diffamatione, ſuit dictum in Lucana Parochialis 15. Iulij 1601. coram R. P. D. Decano, & in eadem 12. Maij 1605. coram R. P. D. Penia.

Non obſtat familiaritas ordinarij, quia nō probatur, licet probetur de aliquo ſeruitio, c. fin. de verbor. ſignif. in 6.

Nec facit, quod Andreas prouocat ad nouum concurſum quia hac ratione temper eſſet danda appellatio etiam ſi non doceretur de irrationabili iudicio Episcopi contra expreſſum tenorem Con-

Constitutionis Pii Quinti, quæ non simpliciter concedit appellationem, sed tunc demum quâdo dolo, & irrationabiliter iudicatur, ut alias fuit resolutum ind. Nullius in loco, huius coram R. P. D. Ludouico.

P E N I Æ.

*Bonomiensi Redditionis rationis. Veneris 17.
Februarii 1606.*

A R G V M E N T V M.

Administratores, qui semel suæ administrationis rationem reddidit non tenentur amplius illam reddere, nisi constet de dolo, vel errore concludenter probato exceptioque perituri, agentem repellit in quacunque parte iudicij opponatur, nec post perituri incursum absolutio à iuramento prodest agere volenti.

S Y M M A R I V M.

Perituri exceptio agentem repellit à limine iudicij, semperque, usque ad sententiam opponi potest, num. 1. & 3.

Absolutio à iuramento ad effectum agendi debent post incursum perituri non suffragari, num. 2.

Administratores, qui semel rationem reddidit, amplius eam reddere non tenentur, num. 4. nisi doceatur de errore, vel dolo illius, qui rationem reddidit probato tamen ex clariis, & perspicuis probationibus, num. 5.

Tutor non tenetur desistere in inventario bona ab altero occupata, num. 6.

D E C I S I O C C X X I V.

I V S T I.

*Episcopi Archidiaconatus. Luna 20.
Februarii 1606.*

A R G V M E N T V M.

Testes, ut familiaritatem probent quomodo debeant deponere.

S Y M M A R I V M.

Familiaritas concludenter probanda est ad effectum immixtionis virtutis subversionis, num. 1.

Falsitas plene probanda est, quando agitur ad excludendum proutum à beneficio, num. 2.

Familiaritas non dicitur is, qui domi receptus comedit in ea, nisi etiam probetur, quod fuerit deputatus ad certum servitium, num. 3. & 5. Pli amplius hac conclusio.

Testes de agitur non probant familiaritatem, num. 4.

Testes deponentes de servitio alienius in domo eius sitis seioris Domino non probant familiaritatem, nisi etiam deponent de deputacione ad illud officium, num. 6.

Familiaritas non dicitur probata per acquiescent probationem, num. 7.

Familiaritas excluditur ex eo quod quis infernalis tanquam consanguineus, num. 8.

DE-

V Nanimur resolutum fuit non esse probatam reservationem, quia non est probata familiaritas Alphonsi de Vilela, per cuius obitum vacavit Archidiaconatus in Ecclesia Ispalen, cum bon. mem. Cardinali de Castro eiusdem Ecclesie Archiepiscopo, & pro familiaritate firmarent illud, quod reuocabatur in dubium, per informantes ex adverso, videlicet, quod ad effectum immisionis, vtriusque subrogationis requiritur plena, & concludens probatio, ut fuit decisum in Rota coram hoc mem. Gypriothilla Burgen. Præfimonii de Pancocho 24. Octobris 1581. & coram Illustissimo Blanchero in Giennæ Præfimonii 15 Februarii 1591.

Et quando agitur ad excludendum proutum, familiaritas ipsa plene probanda est. Sarnen in reg. de impetrat. benef. vac. per obit. familiar. Cardinal. quest. 8. num. 6. Simonet. de reseru. quest. 16. quod procedit in quacunque alia reservatione, Put. deci. 106. lib. 1. & fuit sepius iterum decisum. Quæ autem sit plena probatio, indicatur secundum casus occurrentes.

Quo præsupposito, quod habetis in consideratione Testibus qui fuerunt in partibus examinati, dixerunt deficere necessarium requisitum ad probandam hanc præsentiam familiaritatis, quoniam enim Testes probant receptionem in domo, & commensationem, quæ est primæ extremæ ostendendi familiaritatem, invidiosè probat receptio, & deputatio ad certum aliquod ieritum excludendum, quod est in quantum extremum, unde non probatur intentio Domini, & familiaritas omnino necessaria ad hanc iocunditatem contrahendam. Sarnen. in d. reg. de impetr. benef. quest. 16. post Zanch. in c. in num. 14. de verb. signif. Et omnis omnibus alij sufficit allegare de iustitione Rote in causa Salamantina, & Acquisita Beneficiorum 3. Iunii 1592. coram R. P. D. Decano.

Non obstat primus Testis, qui videtur deponere de certo officio Alphonsi saltem in itinere Cardinalis ad Civitatem Valentiam dum ibat ad nuptias Regis Hispaniarum, quoniam se ipsum declaravit, & dixit se audivisse non tam ex videlicet, quia non fuit præsens, & hæc probatio non est concludens, Put. deci. 106. lib. 3. cum alijs allegatis.

Non obstat sepius Testis in q. diste, ex quo pretenditur probatam esse deputacionem ad certum officium, sine seruiturum. Nam iste Testis solus deponit de diligentia Alphonsi, ut deputatus, & de seruitio exhibito, sed de deputacione dicit se nihil scire, & consequenter nihil concludit nec in primo examine, nec in repetitione. Vbi tantum deponit de præsentatione Alphonsi ad seruiturum pro tempore illius itineris, quod non indicat simplex seruiturum ad familiarum, sed ad obsequium, & honorem.

Alij Testes dum deponunt de seruitio, non deponunt de deputacione ad effectum, & finem iuratum, ideo nihil faciunt, quoniam enim aliquando exercitium officij sciens Dominus, indicet deputacionem ad officium, l. 1. §. magistrat. ff. de exercit. actio. Bart. in l. 1. §. familia. nomen. ff. de public. Tamen est casus specialis eorum regulam, propter publicam utilitatem cum regulariter scientia non sufficit, ut declarat Alex. coram 30. num. 12. lib. 4.

Quapropter dicebant Domini, vel solum ex Testibus in hac requirere quandam probationem, quæ non sufficit. Creten. deci. 1. de præsumpt. & alijs sæpe, vel etiam excludi probationem familiaritatis: nam probatur solum illa tanquam spe-

stantia ad præfectum cubiculi dum Cardinalis iet ad Civitatem Valentiam, & inde rediit, quæ potest probare præfati non solum tanquam a famulo erga Dominum, sed a nepote erga Patrum, vel erga potentiores consanguineum, vel amicum, ut docet experientia, & præfati in illo regno, in quo aliqui ex Dominijs affirmabant affectum esse inter proceres, & magnates, quod quando se offerunt in iustismodi occasiones secum adducunt consanguineos, & amicos nobiliores, quæ non solum e magnatibus comites in via, sed inferiure curant publice, & palam, nec tantum reputantur familiares, sed consanguinei, & amici.

Excluditur verò ex parte probationis familiaritatis, quia probatum est, Alphonsium fuisse bonæ memoriæ Cardinalis consanguineum, qui illum cum fratribus sustentavit in Vniuersitatibus, & Studijs literarum, deinde recepit tantum consanguineos, & ipsum Alphonsium non probat ita quam nepotem, qui non se gerebat pro familia, nec reputabatur pro tali, & si intinere predicto defecit, deprehenditur mens arregeleis, & subsequens non inferendi, & obsequium, & excluditur familiaritas. Acq. deci. 6. l. in fine, & vltimo Rotæ in allegata Salamantina, & Abusque Beneficiorum. Ex quibus ita fuit decisum, &c.

P E N I E

Romana Inualiditatis Matrimonij, Veneris 28. Aprilis 1606.

A R G V M E N T A

Index quando abbreviare possit ex circumstantijs triennium cohabitationis vxoris cum viro, & quæ esse debeant istæ circumstantiæ.

S Y M M A R I U M

Triennium cohabitationis vxoris cum viro, licet inspecte debeat à Iudice decreui, ubi omnino quando ante decreui præfati triennalis habitatio potest in istis causis triennium respectu circumstantiæ ad breuius tempus recipere, num. 1.

Circumstantiæ quibus Index moueri debet ad abbreviandum Triennium cohabitationis vxoris cum viro ad effectum inualidandi matrimonium, num. 2.

Probatio per inspectionem obituum licet sit fallax, & inbrevis, tamen, cum non possit dari aliqua probatio, quanto minus de coniugibus sit pro matrimonio, alius verò contra, per hoc genus probationis controuersia decerni debet.

DECISIO CCXXVI.

P Ost decisiones in hac causa factas dubitans. An esset locus vtriusque cohabitationi, vel potius esset deueniendum ad inspectionem Camille ad effectum, ut si reperiretur virgo dissolueretur Matrimonium, vel e conuerso si reperiretur corrupta compelleretur redire ad Matrimonium, & cum eo perpetuo habitare, & causa vtriusque parte informata, Rota reformiter censuit ad inspectionem Camille fuisse deueniendum, quia licet triennium cohabitationis debeat incipere à Iudicis decreto, iuxta dicta in decisione in hac causa.

causa facta sub die 21. Februarij 1603. nihilominus tamen non defuerunt Doctores consensantes, quod quando ante decretum præcessit triennialis cohabitatio possit iudex triennium futurum abbreviare, & arbitrio suo inspectis circumstantijs ad brevius tempus reducere. Anton. de Butt. in cap. laudabilem num. 14. in fin. de sig. & mal. vbi Præpos. num. 3. refertur de impotentia apparet, Anchar. in c. 1. num. 10. eodem tit.

Difficultas in hoc casu reducitur ad causas regulandi arbitrium, ut iustum videretur deuenire ad inspectionem, quamvis post decretum Rotæ, ut Camilla, & Iacobus coniuges cohabitarent, & darent operam rei vaxia, nondum effluxisset triennium, & Rota legitimas causas inseruissit censuit. Primum quia exiguum tempus desiderabatur ad triennium complendum, quod inceperat à die 20. Iunii anni 1602. quo tempore sæpe fuit interrupta cohabitatio culpa Iacobi nolentis accedere, ut debebat ad Camillam, quæ semper parata manduis Rotalibus obediendo maritum expectabat. Secundo idem suadebat ætas Iacobi, qui ad sexagesimum annum accedere videbatur, & cum ætate concurrebat aspectus eiusdem Iacobi, & qualitas corporis tenuis, & debilis, unde facile inhabilitas ad maritale opus perficiendum arguebatur. Tertio, concurrebat ratio medicorum, quod die 2. Maij 1603. perquebat Iacobum explorauerunt, renulerunt, quod licet in eo non appareat signa impotentie naturalis, sed potius contraria, nec videretur maleficiatus apparebat tam debilis complexionis, tunc accedebat ratio ostentum, quæ coram Vicario Camillam inspecerant, & virginem reperiisse renulerunt, & licet ea tunc inspectio non fuisset legitime facta, nihilominus tamen aliquod administriculum inspectioni ita faciendo præstabat. Denique ea quæ de modestia honestate, & pietate, Camilla ex iudiciali reuelata fuerunt, multum mouerunt aliquem ex Dominis, ut pro inspectione faciendi facilius sentiret.

Quibus non obstantibus præterea quædam Camillæ confessio dicens se fuisse cognitam à Iacobo quoniam non placuit Dominus probatio facta per Testes, qui videbantur infuisti, cum per eadē verba reuocaretur. Denique non obstabat, quod cum probatio per inspectionem sit fallax, & lubrica non poterat ex ea sumi certum argumentum ad dissoluendum matrimonium. Quia fuit responsum, quod cum in hac materia non possit dari aliqua probatio, quando vnus de coniugibus stat pro matrimonio; Alius vero contra matrimonium, sed controuersia per hoc genus probationis dirimenda est, cap. fin. de frigid. & mal. vbi glossa super verba septima manu, & ibi communiter Canonistæ, & c. proposuisti, de probat. iuxta quem rex inspectio peragenda est, & legitime facta quæcumque fieri poterit omnem fraudem remouebit, &c.

MANZANEDI,

Romana Censuum. Mercurij 10,

Maj 1606.

ARGVMENTVM.

Census dicitur illicitus, & vsurarius si non imponatur super stabilibus fru-

ctiferis, quæ si postea infructuosa, & sterilia euadant ita etiam census extinguitur,

SYMPTOMATA.

Census imponitur super bonis, quæ postea perierunt, vel infructuosa redduntur perit etiam, & extinguitur in parte, in qua bona perierunt, & infructuosa redduntur, num. 3.

Census dicitur illicitus, & vsurarius, nisi imponatur super bonis fructiferis, num. 2.

Produs non dicuntur nisi deductis expensis, num. 4.

DECISIO CCXXVII.

Dominici dixerunt sententiam A. Cesse firmam, cum ex Testium depositionibus satis colligit bona ruris Alphonsum huic censui supposita per eruptiones aquarum de anno 1593. de mense Aprilis, & per maris onem cursus, & aluci Fluminis Rheni, & concurrentiam aliarum aquarum fuisse inundata, & conueria in valles, & paludes, & redditu infructuosa, quin, & omnino perempta, Vnde tamen viuersus, quam proprietates fundi per similem inundationem amittunt, ex rex. expresse in l. i. ager eius. ff. quib. mod. vfusfruct. amitt. & sic intrat dispositio Constitutionis rec. Pii V. incip. cum onus, vers. postremo census omnes, quæ disponitur, quod bonis obnoxij censui in totum, vel in parte peremptis, aut infructuosus redditus, etiam ad maritum census pertat, & extinguitur, cuius dispositionis, ea est potissima ratio, quia aliis emptor census nullum subiret rei emptæ periculum, & semper esset in iure contra reg. rei. in §. cum aut. in l. de empt. & vendit. & tex. in l. 1. Cod. de peric. & commod. rei vendit. & licet non esset contractus emptionis, & venditionis.

Vltimis quia ad validitatem, & iustitiam huius contractus censuales, necessario illius redditus sunt constituendi super certis fundis, & rebus fructiferis, alioquin illicite, vsurarius, & sapienti, censere cur Constitutionis Census alter facta, iuxta extrava. Martini V. & Calixti II. incip. regimini, tit. de empt. & vendit.

Illi autem fundis peremptis, aut redditus infructuosus restat contractus ab eo fundamento, quo nitetur, necessario ad ipsius iustitiam, & validitatem, ergo, & deficiente isto fundamento corruit contractus, ex quibus inferat prædicta conclusio, quod bonus censui suppositis peremptis, aut infructuosus redditus, perit, & extinguitur census, quam firmam, & sequuntur Io. Deligna. in cap. incip. ag. de vsur. & alij relati à Couar. lib. 3. variaz. resolut. cap. 7. num. 5. & ultra ipsos eandem firmat Rom. cons. 4. 17. num. 6. Greg. Lup. in l. 1. §. glo. circa fin. tit. 8. part. 5. Sarmient. seisc. lib. 7. cap. 1. num. 29. & Nauar. tracl. de vsur. num. 74. & num. 95. Stracc. in instruct. marcat. c. 1. §. Felician. de Solis de cens. lib. 1. c. 4. num. 3. vers. tunc præterea, & cap. 9. num. 2. vers. noua conditio, & de peric. de reb. eccl. non alien. in rub. de constit. ann. cens. §. incip. conditiones quibus annuus census, num. 5. Cuius qui de communiter statuit, præd. quæst. lib. 2. quæst. 177. num. 7. Rota decisi. 777. num. 1. p. i. diuersi, ex qua conclusione sic firmata, sequitur etiam quod non solum capitale census percat, sed quod illo perempto, cessat etiam illius pensio percipienda, cum velle pensionem percipere sine iure percipiendi, esset, non iure, sed iniuria aliena percipere.

Non

Non obstat quod aliqua pars huius rei etiam modo colatur, & ex ea fructus colligantur, & ut idē Testes deponunt, quia, ut ex eorum depositionibus deprehenditur, expensis suppetant fructus, quod casu non potest dici illa pars fructifera respectu dictorum spūum, cum non dicantur fructus, nisi deductis expensis, ex tex. in l. diuortio §. impendit ff. solū. matrim. l. si a Domino, vel a Patre. §. si ff. de pgr. h. ar. quom. r. ad hoc dicit singularem, & §. nūcūm, Rom. §. q. 4. ad iudicem, in l. fundus qui doris ff. fam. herc. quem ad hoc commendat Ang. in l. ait prator. §. per hanc, ff. de his, quæ in fraud. credi. l. quod in fructu. ff. de vi fur. his verbis, quod in fructus redigendos impensum, est non ambigitur ipsos fructus diminuerē debere, glof. Bart. Angei & Doct. in l. in fundo. §. de rei vendit. trad. Tirac. de retract. lignag. §. 14. glof. 1. num. 1. & 2. An autem cessante inundatione, & terris redditus fructus seis reuocatur iste census alterius erit inspectionis, &c.

R.P.D. COCCINI DECANI DIGNISS.

*Valentina Parochialis de Palma. Veneris 2.
Iunij 1606.*

ARGVMENTVM.

**De collatione beneficij facta à Papa
Schismatico, An & quando valeat.**

SYMMARIVM.

Beneficij facta à Schismatico non valet, num. 1.

Præscriptio quadragenaria cum titulo, & bona fide sufficit ad præscribendum in his qui sunt contra iur. num. 3.

Titulus etiam inualidus dum modo iudici paret suæ castitatis sufficit in præscriptione quadragenaria, num. 2. & num. 3. ubi quæsi. error. fuit casus ut dicitur à iure, sed etiam factus.

Error iuris valde p. b. comparatur errori facti, num. 3. in fin.

Beneficij collationem petens in spolio debet ostendere habuisse ab eo, qui præscriptum conseruare debet, declarari ut num. 4.

Collatio beneficij facta à Papa Schismatico, An & quando valeat, num. 1. & 6. & per totum.

DECISIO CCXXVIII.

Difficultas restricta fuit, An vno esset legē, jūm præscripta, quia de inualiditate tituli non potest dubitari, cum fuisset datus à Clemente, de anno 1590. in loco iux obediētiæ subiecto, qui fuit Schismaticus, quia bona fuerat electio Papæ Vrbani, vt per Bald. in q. de schisma ante rubr. c. si quis h. q. testa. prohib. Ca. d. in cap. licet de elec. l. ad obediendum in cons. 1. num. 30. & seqq. & Rota censuit affirmare responsum, quia adesset possessio quadragenaria cum titulo, & bona fide, quæ cessante innum. memorabili sufficit ad præscribendum in his, qui sunt contra iur. cap. 1. iuncta glof. in verbo legitimē de præscriptio. ant. c. si in terminis vniū. Philipp. de Perus. quod est inter consilia Felyni 2. num. 1. & 3. Rebuff. in prax. tit. de vniū. num. 35. & fuit latē deductum coram me in causā Feltrē præbendæ 6. Junij anni præteriti, qui titulus licet inualidus, & putatus sufficit, l. celsus. vbi glof. &

DD. ff. de vti cap. glof. in c. de quarta, de præscr. Rebuff. in loco alleg. bona fides verò sufficit, quod allegatur quia præsumitur Bart. in d. l. celsus. n. 17. Neq. facit, quod ad effectum, quod titulus inualidus suffragetur, requiritur, quod sit iusto errore causatus, & alia cessat bona fides, Bald. in re. pen. d. l. celsus. num. 1. ff. de vti cap. Veall. decif. 351. part. 2. & hinc videmus quod ad effectum restitutionis in spolio, in qua requiritur titulus conlojatus, vne debemus dicere adesse, quando fuit obtentus ab eo qui habet potestatem conferendi, Rota decif. 5. de restitu. ipoi. in aniq. Veall. decif. 307. part. 3. & propterea cum iste sit error iuris nō dicitur iustus nec prodest ad præscribendum l. nunquam in vti cap. titubus in princ. ff. de vti cap. Rota decif. 5. vers. licet si iniure de præscript. in nou. Doct. in c. de quarta de præscript.

Nam fuit responsum, quod licet non sit dubitandum Clementem fuisse schismaticum, nihilominus est aduertendum, ad effectum de quo agitur, iudicium satis iusto errore fuisse causatum quia valde fuit dubitatum, An electio Vrbani Sexti legitima Papæ esset canonica Abb. in d. c. licet sub num. 11. in fine de elec. & in rubr. de celsus in fin. Card. in d. cap. licet sub num. 12. vers. dum modo, autem Sanctus Anton. in sua summa rom. 3. cap. 11. §. sexto vers. tertio casu, & ideo ille non fuit merè error iuris, cum haberet mixtum am. facti, nempe circa modum electionis Vrbani, quæ mixta causat iustum errorem ad præscriptionem l. si vir. vbi glof. in verbo, procedere, Bart. num. 3. & seqq. & alii Doctores ff. pro donat. Dyn. in reg. possessor. col. 1. num. 40. de regul. iur. in 6. Cyn. in l. venditioni. nu. 4. C. pro empt. vbi etiam Bald. num. 4. Bellam. in c. vigilanter. nu. 47. de præscript. Felyn. in d. c. de quarta num. 16. in §. limit. & d. tit. Bald. in re. pen. d. l. celsus. num. 26. & tenet Rota d. decif. 351. præscript. in nouis, & Aegid. decif. 704. num. 4. vbi quod titulus errore facti fuit iustus, in huius causam præscribendi, ultra quod cū multi Doctores hinc inde scripserint, error. n. si erat valde dubius, qui æquiparatur errori facti, & præter iustum titulum ad præscribendum, Doctores in locis præcatis, & præterim Felyn. in d. c. de quarta num. 27. Capie decif. 10. num. 10. Coq. in d. c. possessor. par. 3. §. 7. num. 9. vers. tertia conclusio. de reg. iur. in 6. Par. decif. 118. num. 10. lib. 2.

Neque applicatur quod petens beneficij restitutionem in spolio debeat ostendere e habuisse titulum ab eo qui habet potestatem conferendi, quia hoc procedit ne detur vitiosus in greffis ad effectum verò vniū. videtur cum sufficit titulus inualidus putariū, modo si validus esset tribueret ius glof. in c. si diligenter de p. æscript. & quod sufficit etiam titulus habitus ab eo qui nō habet potestatem vniendi modo in errore & si causatus, dicit in specie Philipp. de Pens. loco præcatis num. 14. & facit quod tradit Abb. in d. c. si diligenter. nu. 11. circa finem de præscript. vbi quod sufficit titulus habitus ab eo, qui præbatur Dominus, & Felyn. in d. c. de quarta. nu. 14. ver. vnde dicit Bart. eod. tit. de præscript. vbi de eo qui emit à falso procuratore, & quod generaliter notat idem Abb. in c. cum venisset. num. 5. per illum. rex. de instit. vbi dicit, quod non oportet constare de qualitate tituli, quæ miq. uir Capie decif. 189. num. 10. quia titulus non est discutendus, cum nō requiratur, quod fuerit validus, glof. in d. c. l. in verbo, causam, de præscript. in 6.

Neque officit quod error cessauit post Concilium Constantiense de Anno 1414. quo mediantes Principes fuit retractatus ab obedientia Bene-

dicti Annapæ prius Anticardinalis Clementis, qui in dicto Concilio, fuit depositus, quia neque hoc Concilium, ad effectum de quo agitur, potuit tollere errorem, & causare malam fidem, quia de gestis à Clemente nihil fuit actum, immo fuerunt admissa gesta à benedicto vsque ad primam requisitionem, vt in sess. 20. col. 1. fol. nubi. 347. nom. 2. vnde cum ille fuerit successor Clementis in Schismate potuit aliquo modo credi, quod gesta per Clementem teneat, & quod plus est in sess. 41. in cap. de vniõne dicitur, quod ad petitionem illorum quorum intercessit, reuocabantur iustitia mediante vnione ab obitu Gregorij X. luti rationabilibus de causis fuerint factæ. Vnde cum priam possit dictum Concilium, Monaci remanere in possessione, & à nemine fuerint molestati, veritatem etiam conueniat credere vniõnem factam per Clementem sustinere sanis omnibus supradictis.

6. Neque obstat decisio in causa Tullen. Prioratus 21. Maii 1581. eoram Illustrissimo Seraphino, quia tunc dictum fuit concessionem exemptionis factam per Clementem non suffragari, quia in dicto Concilio Constantiensi de sess. 41. tit. de exemption. fuerant reuocatae omnes exemptiones concessæ post obitum Gregorij XI. nec ibi agebatur ad effectum prescriptionis, sed vt titulus exemptionis se. se suffragaretur.

REVERENDISS. D. SACRATI,

Brachareu Parochialis de Basso. 15.

Decembris 1606.

A R G V M E N T V M.

Integra non transportatio actorum annul-
lat processum, & An assertioni Notarij
Actuarij super productione iurium sit
standum in iudicialibus, & in ciuilibus,
An falsitatis vehemens suspicio habeat-
tur pro falsitate.

S Y M M A R I V M.

*Notarij Actuarij assertioni in iudicialibus statim, num. 1.
Feb. mensi iussu falsitatis in ciuilibus acquiescit ipsi sol-
sati, num. 2.
Processu deficiente causa cognitio, & inde consequitur iudici-
um officium, num. 3.*

D E C I S I O C C X X X.

1. **D**E non integra transportatione actorum
fuit dictum constare, quia D. Episcopus
Feren. produxit quidam præteritatio-
nes, quæ non reperiuntur in actis. Nec visa fuit
subsistere responsio, quod productio dictorum
iurium fuerit verbalis tantum, quia obiectum tol-
litur ex verbis Notarij Actuarij, cuius assertioni
in istis iudicialibus statim. glof. in cap. quoniam,
vers. duos viros, & vbi Burr. Imol. & Anchar. &
communiter Scriben. de probation. verba notarij
sunt ibi quibus visis per Archiepiscopum omnia
actiariæ mandatis in quorum complementum
præferre eijs commissionem, & præsentationem,
& ista non integra transportatio actorum
comprobatur ex alia attestatione Notarij ibili-
cetiati Martini, & c. a me de dictis actis petiti sue;

sunt termini, decreta, & scripturæ, quæ in illis
erant inter alias quorum transumptus est sequens,
ex qua attestatione colligitur, quod nec omnia
acta fuerint per Martinum petita, nec eni omnia
transumpta.

2. Quantum ad secundam partem dubij, nempe,
An acta sint in forma probandi difficultatem fecit,
quod processum reperitur mutilum, altera-
turque numerus denotans tota, ad etiã cassata scri-
pturam in corpore. vnde cum sumus in materia ci-
uili in qua vehemens suspicio falsitatis equipara-
tur ipsi falsitati, vt not. in l. libemus C. de probat.
Anchar. cons. 173. num. 6. Dec. cons. 488. num. 28.
Curt. linc. cons. 166. num. 6. Cratet. cons. 28. num.
9 Ozach. decif. 117. in fin. C. lar. in §. fallum. ver-
trita est conclusio Domini non habuerunt forma
istius processum pro probando.

3. Quantum ad appositionem sequentis petiram
pro parte Martini negatiue visa fuit respicere ex
prædictis quia si deficiat processum deficiat causa
cognitio, & inde consequi debet iudicis officium ex
laussum cumulatim per Felin. in cap. e-
clesia Sanctæ Mariæ. num. 21. cum pluribus seq.
de consur. maxime in beneficiis ibi tam ediposi-
tionis Sacri Concilij Tridentini, sess. 24. cap. 10.
vers. præterea, & c.

COCCINI DECANI DIGNISS.

Narniæ Consilium. 18. Decembris 1606.

A R G V M E N T V M.

Testes de Vniuersitate non probant pro
Vniuersitate, quando tractatur de pas-
sibus, & de interesse singulorum.

S Y M M A R I V M.

*Testes Vniuersitatis licet regulariter non repellantur, repel-
lantur tamen quando habent interese in causa, num. 1.
Testes Vniuersitatis non probant pro Vniuersitate, quando agi-
tur de passibus propter interesse singulorum, num. 2. Dicitur
quando passus venduntur, & pretium repouitur in arca
communis, num. 4. & 5.*

D E C I S I O C C X X X.

1. **V**isum fuit Dominis Testes Communitatis
Narniæ in Rosa examinatos non esse ido-
neos Testes, quia omnes sunt de Vniuer-
sitate, quilibet regulariter non repellantur, cap.
imulper, de testibus, vbi Abb. & Felyn. num. 2. Ta-
men regula non procedit, quando habent inter-
esse, Lanfranch. de testibus, nu. 73. Ozach. qui alios
refert decif. 90. nu. 19. Menoch. de arbit. cap. 103.
nu. 13. lib. 2. Chiffan. decif. 129.

Hoc autem inueniuntur probatur, ex quo Tes-
tes iuxta eo interrogatorum deponunt, quod a
menfe Aprilis, vsque ad mensis Septembris pasce
re possunt in loco controverſie eorum propria
animalia, clarum est enim, quod quando agitur
de passibus propter interesse singulorum testes Vni-
uersitatis non sunt idonei, Angel. in l. omnibus,
num. 2. verba respicit singulos C. de testibus vbi
Castren. nu. 2. vers. & per prædicta patet Lanfran-
in loco præcitato, nu. 73. qui de communis Ozaf.
& Menoch. in locis prælegatis, Affia. decif.
400. post. num. 1. Comar. præf. quæst. cap. 18. num.
4. vers. 4. iudices, Roland. qui de communis cons.
72. num. 13. & seq. lib. 2.

Nec

3. Nec facit, quod hio agitur suspectus, non super pascuis, nec ex victoria finium resultat victoria pascuorum, cum Communitas Naruræ possit habere sequeptem in Territorio alieno, qui hoc erat morium Colliçiponculis, & Rota respondit ad instantiam Naruræsum hæc non applicari in hoc casu, quia cotroqueria fupet Territorio ex eorum est, quia Naruræsum præcedebat pascuis super bonis pascuorum existentibus in suo Territorio, quare ex victoria finium resultat victoria pascuorum, & sic inter est Testium, qui prædicto tempore præsent pascuis in loco controverso.
4. Non obstat quod quando pascua venduntur, & præsent in arca communis reponitur agitur de interesse Vniuersitatis non singulorum, facob de S. Cyprio, in laulus, num. 3. & c. deinde si est quæstio, si de testibus, quia quod tempus quo testes possunt pascuis sua animalia, hoc non facit Communitas, nec releuat dicere quod potest facere, quia agitur de tempore, quia de tempore exipimus Testium, ut videtur, quid consistat in animo pascuis Testis.
5. Minus obstat, quod aliqui ex dictis Testibus non habent animalia, quia hoc inter esse non consistit simpliciter in ipso actu pascendi, sed quare vel facultate pascendi, & ideo, ut Testes non admitterentur, sufficit quod consideretur interesse ex ipso agere pascendi, & c.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Parment. Status. Adversus 24. Januarij 1607.

ARGUMENTVM.

In hac decisione magistraliter tractatur, An, & quando Testes deponentes sint per tempore dicantur tempus probare dubitatur super eo deponendo.

S P E C I M E N A R G U M E N T I.

- Testis deponens se non recordari de tempore non probat, n. 1.
- Testis deponens de iudicio suo dicitur dubitatur deponere, & non probat, num. 1.
- Testes deponentes per dictum, in iura, vel per verba plura, & minus, dicuntur dubitatur deponere, item, 1.
- Dubia probatio etiam respectu temporis probantem non re-
lenat, num. 1. in fine.
- Tempus non dicitur animum, sed pro e ad probandum ubi agitur de reprobandis alius Testis, num. 2. & num. 4.
- Pariter ubi præcedit probatio de tempore & alius, quando agitur de reprobandis alius, item, 1.
- Testis circa tempus deponens de iudicio suo non potest de falso iudicare, num. 3.
- Testis de tempore dicitur deponens dicitur contra alios cum aliis Testibus deponentibus de prædicto tempore, num. 2.
- Testes deponentes iudicio suo probant, quando respondent con-
sistentem rationem per seipsum conceptam, num. 5. ubi declaratur hæc conclusio.
- Testis deponens super alio alicuius probat eadem quod non respondet de ipso iudicio, num. 6.

DE CASU LO. CCXXXI.

Licet fuerit ois resolutum dum ageretur de reprobandis matrimonij, antequam Bernardinus & Catherina, Don Baptista in sua depositione non dicerent, nec dicerent nuptias de dicto matrimonio, quia tamen multum urgebat instantia Domini de Rangombis, & magis

rationes in contrarium allegare, quæ diligenter agebantur discussione Rota voluit, ut particulariter dubitarem, An dux Baptista probet an quod tempus matrimonij, & post longam disputationem maior pars Dominorum amplexa est neg. nam sententiam alias firmatam rationibus, quibus in dictis decisionibus licet obiter, & breuius est, deducimus, inquam oppositionem ex duobus præsuppositis, scilicet de tempore, quorum alius est iur, quia consideratur Don Baptista dixisse non recordari de tempore matrimonij, ex quo sequitur quicquid de eo depositum dubitatur dixisse Angel. conf. 43. num. 3. in fine. Alex. conf. 64. luj. num. 4. vers. & dicit etiam Angel. Sued. conf. 12. num. 43. in fine quod procedat sine difficultate, quia de tempore loquendo nunquam præcise respondit, sed vixit est verbis hæsitatiorem pariter, & dubitationem, seu incertitudinem deponentibus Alex. ibi visus fuit illis verbis, iudicio suo, quod dubia, ignem important Rayn. conf. 12. num. 4. lib. 3. Socin. iun. qui de tempore matrimonij loquitur conf. 11. sub pu. 31. vers. & hoc ex eo maxime lib. 2. c. nullus allegat se per inform. es, & nihil aliud importat, nisi quod non recordatur. Accit. in equores, in fin. de testib. eadem dicitur: em, & igitur admodum indicare illa dictio, iudicio, Ant. de Barr. in c. vlt. in fine de disp. impub. Conf. conf. 173. num. 4. lib. 3. prout etiam illa verba, plus vel minus, Card. de Gall. dec. 7. num. 3. ac præcedit dubia quoniam probatur etiam respectu temporis non recordari. Nat. quæ alios allegat. conf. 170. num. 9.

1. Alium præsuppositum fuit, quod intentio Rangombis est elicere probationem aliquam ex dicto Don Baptista, non ad saluandam eius depositionem, sed potius ad illam perungendam, & ad conuictandam alias probationes matrimonij, ubi agitur agitur ad reprobandum, tempus est præcise probandum, Caput aquen. dec. 147. par. 2. honesta, & quod ait Card. conf. 16. n. 9. & 103. nu. 38. suppositum agitur ad saluandam actum debet ita præcise, & de, erimare probat, ut non possit de hio intelligi.
2. Et præceptum sufficere si Testis dicat iudicio suo, iste enim testis dubitatur deponens non potest redargui, quod saltem dixerit, etiam minus, Alex. conf. 156. num. 12. in fine lib. 1. Sued. conf. 12. num. 41. in fine, ac et cognatus, in quo contestis cum alijs testibus si qui ad eum, de certo tempore matrimonij deponentibus, Paul. de Cader. conf. 26. sub nu. 3. vers. item concludo lib. 1. A. ex d. conf. 156. num. 11. & 12. & 183. num. 3. in fine de leqq. Aym. conf. 78. sub nu. 9. vers. amplius ius Testis, Afflic. dec. 178. num. 4. & quod dicitur de testibus dicendum est de alio genere probationis de iustitie eorum tempus matrimonij.
3. His præsuppositis si mihi resultat responso ad contraria. Nam ad dictum in Bar. in lequod tamen si si alicuius in qua est potissimum fundamentum DD. de Rangombis dictum fuit Bar. loqui ad iuramentum, dicit enim ex hoc dictum eius non firmari, & propterea non applica iudicium nostrum, in quo agitur ad reprobandum, ut eundo præsupposito, dicebant etiam Domini Bar. esse intelligendum quod probatione facta, non autem quoad probandum, tempus determinatum, & ita videtur eius iudicio, alioquin eius dictum esset iuramentum, periculum fore. Accit. in c. quo rictus 14. & 60. de testibus quem sequitur Felyn. ibi nu. 12. vers. sed hoc dictum, & in c. de cayo, num. 1. in fine de homicid. Card. d. conf. 36. sub nu. 10. & 28.
4. Et licet mihi adducantur sequentes Bar. tamen sequi

sequi videtur in eo, quod iudicium iunctum cum sensu corporis admittatur, sed sensus debet esse correspondens, & proportionatus, Bald. in l. solam sub num. 10. ubi etiam Salyc. ad fin. C. de testibus, Paul. de Cast. in l. testium post num. 5. cod. tit. Roman. l. 1. num. 12. circa med. ver. & ratio. si si eicit. petam. autem commune habere videtur recordatio: tempus, & tempus cum visitat. sensus proprius, & principaliter in tempore est memoria, Bald. in l. de quibus. num. 129. in fine. si de leg. cum in casu nostro cesset, quia reus dixit non recordari non erit verum, quod iudicium sit iunctum cum sensu, sed potius separatum, & propterea cessabit fundamentum doctrinae Bart. in l. 1. Bart. loquitur quando Testis solum usus est verbo (videtur) sed Don Baptista ultra verba illa (iudicio tuo) quae acquipollent verbo (videtur) addit alia denotantia incertitudinem.

6. Non obstat alia doctrina in l. de arae. ff. de min. quia Bart. ibi loquitur ad effectum saluandi testem a contrarietate. Item loquitur de eo, quid dicitur videlicet aliquem nasei, & quod in dicto. tempore non concurrunt 14. anni quo casu non est faciendum vis si ignoret annum natiuitatis, quia scientia seu recordatio anni non est de substantia sui dicti pro cuius veritate sufficit, quod natus sit a decimo quarto anno infra, & in tanta latitudine bene sit ista simul, quod sciat natum non perisse annu 14. & quod non recorderet, aut ignoret annum natiuitatis, Alex. cons. 149. lib. 5. vt patet nu. 2. loquitur ad effectum, vt non videtur probatio & non loquitur quando testis dixit non recordari de tempore, & quando videtur dictionibus denotantibus incertitudinem, & dubietatem, quibus conueniunt ibi tenentur contrarium in supra alleg. o. cons. 65. num. 4. lib. 2. immo in d. cons. 149. repelli. testem deponentem de tempore cum dictione (in circa) Curt. cons. 61. lib. 5. loquitur in praedicamento quinquaginta, quae cadit sub sensu vnius Bald. in l. de quibus. num. 127. ff. de leg. & in casu, in quo sensus non est exclusus, sed videtur cum iudicio intellectus.

7. Non obstat, quia Don Baptista dicit de eo tempore fuisse 34. annos: istux anno, quia non dicit determinari, sed cum dictione (in circa) & si non reco. habuit de quo tempore fuit matrimoniu celebratum, non poterat scire, in qua aetate tunc fuisset coniugatus, proinde conuenit (ciui) fieri pariter tempus matrimonii adnuncula, quae adducuntur, quando possunt deferre pro veritate tempore non tamen sunt inditria, quod Don Baptista recordare. iur. & quod intellexit magis de vno, quam de alio tempore, &c.

IVSTI.

Materatoti Hereditatis. Luna 29. Ianuarij 1607.

ARGVMENTVM.

Testamenta duo a Notario stipulata, quorum vnum ex voluntate Testatoris remanet apud haeredem, aliud vero in aliquo Monasterio fuit diuersa, quodnam attendendum sit.

Scriptura originalis dicitur illa, quae prius loco scripta fuit num. 1. ubi etiam ex quibus probetur scripturam primo loco scriptam fuisse.

Testamentum non confecta manu Notarii, nec apparente alio probatello, An valdum sit, num. 2.

Scriptura originalis recipitur illa, quae est confecta manu Notarii, declarata, vt num. 3.

DECISIO CCXXXII.

M Artbazus Vicus Testator mandauit Notario, vt sui Testamenti faceret duas scripturas originales in tra dispositione text. in l. sempronius 48. ff. de legat. 2. quantum vna remaneret penes ipsius Testatoris haeredes altera vero seuaratur in domo, seu Conuictu Sancti Francisci, quae hodie: eperantur, & fuerunt exhibita, inter quas est differentia in vno verbo, propter quod necessarium fuit hoc dubium disputare: nam in vna sic legiur, deficiente linea masculina vult, quod inceatant fuering descendentes ex ipso, & linea masculina, siue feminea in alia vero legitur, siue feminea vnde licet primo coram Illustrissimo D. Cardinali Pamphilio, tunc Rotae Auditor: fuerit approbata prima lectura in hac eadem causa, sub die 40. Februarij 1598. & postea coram me 19. Nouembris 1607. fuit dictum illam habendam esse pro prima scriptura, quae est manu filij testatoris exarata, ubi sunt apostillae, quae sunt postea in corpore alterius scripturae: nihilominus haeredes petierunt iterum audiri, & cum informantibus veritatem patris iterum disputato Domini heterum in decessis, pro maiori parte moti fuerunt, primo quoniam istae sunt duae scripturae originales, vna manu filij Testatoris ita mandante patre, altera manu ipsius Notarii, quantum vna inne dubio post alteram confecta fuit, vnde priorem illam habendam esse censuerunt, quam scripsit filius Testatoris, tamquam facti domi, & magis proxima eius causa, & originalis, quae non deficiunt valde coniecturae, igitur tamen enim, quod scriptura Notarii fuerit in manu filij, & est certum, quod scriptura filij fuerit in manu Notarii & go prioriloco facta, & data per manus. Vterae eadem scriptura filij fuit ab ipsonem Testatore, vel in totum dictata, quia voluntas est in prima persona testatoris explicata, vel in totum lecta, quia ipsam emendandam manu propria, consequenter notitiam habuerit specifiem omnium verborum, scriptura vero Notarii, quae luxta stylum est in terra persona ipsius Notarii exarata, & translata verisimiliter de persona testatoris ad personam ipsius Notarii non constat testatorem specifiem notitiam habuisse, & ineuitabili et visa sunt stringere verba Notarii, quae sequuntur Ego supradicto Testamento interfui, licet sit scriptum manu Hieronymi tamen in publicatione ipsius a Testatore: rogatus praesens fui, legi, subscripti, ac publicati, &c. igitur haec est prima scriptura, quae dum rogabatur in ipsa stipulatione lecta, idest recitata fuit, vt in l. 1. & 2. C. de sent. ex breu. recitat.

2. Et haec lectura, vel recitatio in alia non reperitur tamquam non facta in praesentia Testatoris, lectura enim Notarii, quae pro se ipso requiritur absque alia expressione praesumitur stante subscriptione, Alex. in l. si ita stipulatus 5. chrifogonus, sub num. 3. versic. tamen secundum eum, quando subscripsit, & ibi las. num. 14. circa med. *Dei. Proprii Farinaz.* **M** **daum**

dium, ff. de verb. obligat. Gabr. de præsumpt. conclus. 3. num. 19. & 103. Quibus consonat, quod ipse Notarius in inscriptione Testamenti dicit scriptum apparere manu Hieronymi eius filii, quod per eum scribi voluit cum certis additionibus partim manu ipsius Testatoris, & partim manu ipsius Notarii infrascripti. Et hoc non alia ratione, nisi ad evitandum dubietatem, An Testamenti scriptura non confecta manu Notarii, nec appareat in alio prothocollo sit valida, Felyn in cap. inter dilectos, col. final. de fid. inst. cum allegatis per Gabriel. conclus. 3. num. 17. de præf. Talis enim fuit voluntas Testatoris non dicam Notarii, & consequenter huic scripturæ tanquam altera priori, & magis originali standi, & eius lecturæ attendenda, ut in alijs decisionibus ostensum fuit.

Non obstat, quod originalis repuretur illa scriptura, quæ est manu Notarii confecta, Bart. in l. si quis ex argentiarius. §. prætorque, num. 2. & 3. ff. de edend. Narr. consil. 146. num. 6. cum alijs allegatis; quoniam in hoc casu non dicitur non esse originale, quæ est manu Notarii confcripta, sed quod constat ex præmissis priorem fuisse scripturam Hieronymi nisi sit ex viva voce Testatoris, non videtur ut altera sit veluti transumptum à prothocollo, sed ut inter duo instrumenta originalia inter quæ necessarium est dare prius, & posterius, ex doctrina Bart. in d. l. sempronius, quem sequitur Bald. in l. postum, num. 4. C. de testam. Boer. decis. 352. num. 8. ubi constat coniecturis determinandum esse in lecturis duobus, quæ nam servanda sit. Ultra quod cessat oppositio, quia non veritatem in comparatione prothocolli Notarii cum exemplo transumpto ex prothocollo, quod stare solet penes Notarium secundum terminos DD. qui allegantur exadversis, sed in duobus Testamentis originalibus, quæquid sit de prothocollo, quorum vnum Testator. vobis esse penes heredes, alterum in Cognitione S. Francisci, qui termini sunt valde diverſi, & recurrendum est ad coniecturam, d. l. sempronius, & ibi Bart. ff. de leg. 2. & ex hac diversitate terminorum cessant illa omnia, quæ in contrarium adducuntur. Vnde conclusum fuit standum esse in decis.

REVERENDISS. D. ATTREBATEN,

Bononijs Liberationis à Fideiussione, Veneris 9. Februarij 1607.

ARGUMENTVM.

Error Notarii pbatur præsumptionibus, & coniecturis, & in dubio potius præsumitur error, quam dolus, non tamè creditur Notario asserenti se errasse, nec potest Notarius sine iudicis auctoritate errorem corrigere.

S Y M M A R I U M.

Error Notarii pbatur præsumptionibus, et coniecturis, nu. 1.
Error Notarii potius præsumitur, quam dolus, num. 1.
Libro originali, & matrici potius standum est, quam alteri scripturæ, num. 2.
Notario certius in committendo standum non est ipsius depositioni, nisi alias de errore doceatur, num. 3.

Notarius non potest errorem suum emendare, nisi auctoritate iudicis, num. 3.
Solatio fieri non potest in die Dominico, num. 4. de qua v. num. 5. & 6.

DECISIO CCXXXIII.

Die 12. Iunii proxime præteriti fuit in causa hac relictum sententiam de qua agitur esse confirmandam, nisi obstat nullitas propter defectum citationis, propterea quod dicitur lata 17. Decembris, & eadem die fuit facta citatio domi dimissa copia. Verum Doupini arbitratu sunt ex deductis factis ostendi errorem ad effectum, ut sit locus correctioni. nam ad probandum sufficiunt præsumptiones, & coniecturæ, cum pponeretur ff. de legat. 1. Calder. consil. 1. de fid. instrum. Socin. consil. 94. nu. 4. lib. 1. Et potius presumitur error, quam dolus Notarii. quoties, si. ff. de hered. instat. Hic autem conueniunt multæ præsumptiones; Prima, quia dies 17. non erat iudicialis, & sic non est existimandum sententiam fuisse latam tali die contra stylum Civitatis Bononiensis, in qua sententia semper feruntur ad Benehnum.

Secunda, quia in originali sententia à tergo sit annotata hæc verba, facta lata 19. Decembris 1605. Vnde manifestè conueniunt, quod sententia non potuit cadere sub die 17. de quo nec non de altero errore circa relationem citationis pariter constat ex peculiaris inspectione libri nuncupati, vacchetta relationum, in quo dicitur deferribat ut, & annotantur relationes citationum, & intimationum, in quibus habent hæc verba, sub die 19. Decembris 1605. D. Franciscus Pascualius heri domi ad sententiam per Bartholæum, & Iulium Fraticum, qui liber cum sit originalis, & matrici illi potius standum est, ut not in lib. lib. ff. de reg. iur. Bal. in l. impetator. nu. 27. ff. de test. hom. l. iustitias. §. veritas. ff. de offi. præf. ff. de error. C. de testam. l. C. de errore advocat. l. 1. C. plus valere, quod agitur. Fuit dictum in vna Romana societatis officij 16. Iunii 1595. coram bon. mcm. Orano.

Cumq; d. liber originalis reperiretur in dicta Civitate Bononiensi, ideo Domini censuerunt delegendum esse iudici statui eundem Civitatis, qui examineret super errore, & informationem capiat, eisque huc ad Rotam remitteret: nam ex quo Notarius erravit in committendo scilicet in apponendo vnum diem pro alio, non est simpliciter ad damni ipsius depositionem, nisi aliàs doceatur de errore, sed emendatio fieri debet auctoritate iudicis, Felyn in c. ex litteris, num. 6. de fid. inst. Barr. d. consil. 208. num. 4. maxime postquam copia data fuit partibus, Dec. in d. l. lib. lib. nu. 7. vbi sequitur in fuit. Barr. d. consil. 28. in fin.

Verum remansit difficultas, quod exequutio citationis secundum istam suppositionem incidit in diem 18. qui erat dies Dominicus, quo fieri prohibetur. l. si. C. de feriis, Bald. in l. cum clericis, num. 3. C. de epis. & clericis, cuius doctrinam refert, & sequitur, & dicit eodem, & verè, Lanfranc. in tract. de citat. nu. 18. & Vant. de nullit. sent. ex defectu citat. nu. 46.

Non obstat decisio prima de feriis in nouis, quæ sequitur Cassad. de cil. §. de dol. & contu. & in qua traditur, quod exequutio citationis cum sit persona, siue ad domum fieri possit die feriæ cum sit facta, & non fiat per iudicem, nec cum causæ cognitione, sed per Nuncios, loquuntur enim de tempore vacantiarum Paschatarum generalium, auctoritatem v. canonum, quibus ad dicta quæstio, ut patet ex tenore istarum decisionum, & ex illatione quævis, Cassad. facit in fine, dum dicit: Vnde citatio potest decerni, vel exequi tẽpore feriæ ob necessitatem.

cessitatem hominum, & ita decisiones intelligatur, vbi supra autem num. 47.

- 6 Non obstat stylus Cameracensis Bononiensis exequendi citationes diebus Dominicis & festis in honorem Dei, quia huiusmodi stylus non probatur, cū fides de eo data non faciat fidem.

REVEREN. Mr D. MARCHOMONTII.

Albingan Confidentie. Lunæ 6. Martij 1607.

ARGUMENTVM.

Confidentia quæ dicatur, quomodo probetur, & illius pena contra quos locum habeat, & An Ordinarius possit referuare pensiones ex causa super beneficijs.

S Y M M A R I V M.

Iurisd. No. Auditoris Confidentiarum cessat vbi nulla fuit tractata confidentia, num. 1.

Simonia punibilis non committitur absque pacto, & conditione, num. 2.

Confidentia quæ est crimen Simonie conuentionalis quacunque sine pacto, & conditione non committitur, num. 3.

Simonia punibilis non cadit in ignorantem, num. 4.

Confidentia per V. super confidentiam locum habet contra negotium confidentia tractantem non autem contra tertium, qui illud crimen non committit, num. 5.

Procuratori non censetur data facultas faciendi alium per quod Dominus incidere in crimen, num. 6.

Confidentia non committitur quando quis fratri, vel consanguineo digni personis conficit beneficium, aut pensionem conferri debere legitima auctoritate, num. 7.

Episcopus potest referuare pensiones in fauorem alterius ex iusta causa, num. 8.

Causa iusta dicitur si propter amorem quo Episcopus nepotes prosequitur, vel ut commodius statui operam dare possint exprimat se referuasse pensionem, num. 9.

Confidentia per V. sibi locum vendens in c. lationibus sub conditione factus, quod promissus soluat penam si alicui persona per Episcopum nominanda, non autem si pro certa persona subtrahit iustitiam referuati, etiam iusta causa, num. 10.

Petitiō habens expressam causam non debet trahi ad aliam, num. 11.

Quietas simplex inducitur ex verbis confessionis de recepto, num. 12.

Pen. Simonis solutio sepe fieri solet anticipata, num. 13.

De iud. vbi excluditur, semper facienda est interpretatio, num. 14.

Petitiō plena requiritur ad inducendum crimen confidentie etiam si eliditur de eo ageretur, num. 15.

Simonia ex his quæ postea sequuntur absque precedenti passionem non probatur, num. 16.

DECISIO CCXXXIV.

Domini dixerunt sententiam D. Auditoris causam Confidentiarum, qua declarauit D. Ludouicum incidisse in penam Simoniacis, & Confidentiaribus attributas fuisse nullam, & iniustam.

- 1 Nullitas fuit deducta ex defectu iurisdictionis, quia cum in casu, de quo agitur nulla fuerit contratta Confidentia cessabat iurisdicō D. Auditoris etiam dato quod Simonia interuenisset, quia hæc latius patet quam illa, vt fuit dictum in causa Calagare. Confidentie Veneris 5. Iunii 1592. coram R. P. D. meo Decano.
- 2 Iniquitas autem viâ est manifesta, ex quo certi

luris est, quod Simonia saltem punibilis non committitur absque pacto, & conditione. In manu. cap. 3. num. 107. & 109. Gabr. conf. 177. num. 4. Nec etiam Confidentia, quæ est crimen Simonie conuentionalis, Caput. de iud. 201. & 203. par. 1. & circa vtramque, arretratur de communi, Paris. de confid. q. 26. At vero inter Presbyterum Augustinum cui Parochialis fuit collata, aut inter Episcopum Albingan. qui consulit, & Ludouicum ad cuius fauorem fuit referuata pensio tantum abest, quod pacto vlla tacita, vel expressa probetur intercessisse, quinimo quando vacauit, & collatum fuit beneficium, & referuata pensio Ludouicum erat minor annis quatuordecim ignorans & absens. Vnde sequitur alia conclusio, quod in ignorantem non cadit Simonia punibilis, cap. nobis, de Simon. Sarm. ad reg. de inen. quæst. 12. vers. & ista quæ dicta fuerunt, Nauar. conf. 60. num. 4. de commun. etiam idem Paris. quæst. 14. num. 4.

- 3 Nec vis faciendi est in Bulla sel. mem. Pij V. super confident. Quia illa locum habet contra eos qui negotium confidentia tractant, non autem contra tertium qui illud crimen non committit, vt dixit Rota in causa Cluitorum. Confidentia Sabati 23. Ianuarij 1593. coram Illustissimo Mantica.

Non obstat, quod in acta collationis beneficii comparetur quidam asseritus Ludouici Procurator, qui petiit, & acceperat nomine Ludouici reservationem pensionis fauoratum quinquaginta de quæ agitur.

- 4 Nam eodem modo fuit responsum non constare quod ille Procurator vllam conuentionem fecerit cum Episcopo collatore, aut cum Augustino promissio, & vbi doceretur illum Procuratorem aliquid prohibitorium admisisse non præiudicaret Ludouico cum de eius mandato non constet, & nunquam censetur data Procuratori facultas faciendi actum per quem Dominus incidere in crimen & penam glos. in c. dilectio ibique notat Imol. num. 1. de præben. Bart. las. & alij commun. in l. i. procurator. de condit. indub. & in l. 1. §. si filius. ff. quod quisque iur. Cur. ant. conf. 49. in fin.

- 5 Non obstat quod præcessissent tractatus inter Episcopum collatorem & Ludouicum: nam illi tractatus nihil aliud continebant nisi quod aliquando tam ipse Ludouicus, quam ipsius pater petierant ab Episcopo vt quâdo sese daret occasio vellet Ludouico de aliqua pensione promittere sub benedictio Sedis Apostolicæ (hoc enim semper continent Ludouici responsiones quæ sunt in processu) quo is commodius literis operam dare, & Sacre Theologie studia ad quæ aspirabat percurrere posset, quando autem quis libi, vel fratri aut alicui consanguineo dignis iamen, confidit beneficium, aut pensionem conferri debere legitima authoritate non committitur confidentia nec aliud crimen, cap. qui episcopum. 18. quæst. 1. ibique glos. Præpos. & alij Doctores. argue. i. esse dicendum etiam post Bullas sel. rec. Pij. Quæri & Quinti super confident. trad. Nauar. in manu. cap. 23. n. 109. & Paris. de confid. q. 1. nu. 30.

- 6 Non obstat, quod pensio fuerit referuata per Ordinarium: nam ex hoc sequeretur nullitas pensionis non labes Simonie, vltra quod potest Episcopus ex iusta causa referuare pensionem ad fauorem alterius, Abb. in cap. conuenienti. num. 3. de cler. non resid. Feyn. in cap. ad audientiam. num. 4. & 5. de rescript. Rebuff. de pacif. politen. num. 103. & alij qui habentur in decisi. Meliten. Decis. Presperi Farmacy. M 2 Cano:

Canonice. 6. Martij 1595. coram Reuerendissimo Rodieno. ubi Rota hanc conclusionem firmavit, & controuersi non potest, quin iuxta causæ fuerint illæ, quas Episcopus Albenganen. in reservatione huius pensionis expressit, videlicet amoris quo Ludouicum vtpote suum ex fratre nepotem prosequatur ad rex. in c. dilecto ubi not. Abb. Imol. & alij de præben. & quo eodemodum S. Theologiz operam dare posset, vt per Rebuff. in loc. præalleg.

7. Neque confidentia induci potest ex prædicta Bulla sel. mem. Pij quinti, quandoquidem illa loquitur de collatione facta cum conditione, quod contra iuris communis ordinationes prouisus soluat pensionem alicui personæ, quam postea Episcopus nominauerit, ideo non potest haberi locum hoc casu cum pensio fuerit reservata ne dū ex iusta causa, sed etiam pro certa persona videlicet pro Ludouico, vt fuit resolutum in alleg. causa Melien. & antea in causa Brixien. Confidentiz 5. Iunij 1591. coram R. P. D. meo Decano.

8. Accedit, quod Episcopus supradictam pensionem reservauit sub beneficio Sedis Apostolicæ, & non alias aliter, nec alio modo, & Augustinus prouisus ab Episcopo de nouo beneficium impetrauit a sel. rec. Sixto Quinto, cum eiusdem pensionis reservatione ad eundem Ludouicum sapientem, Vnde Ludouico criminari attribui non potest, quod illam pensionem exegerit, quia ex actio sui facta longe, post christianam a sede Apostolica reservationem, & in specie sui peccati solutio vigore litterarum Apostolicarum, vnde cū petitio expressam causam habuerit non debet ad aliam trahi.

9. Itaque non obstat, loquens in solutione primi termini Natiuitatis S. Iohannis Baptiste, Ludouicus se vocauerit iustissimum de alstra medietate dictæ pensionis decursæ in die Natiuitatis Domini proximè præterito, quod medietas non poterat esse debita vigore reservationis Apostolicæ, quæ solummodo Kal. Ianuarij facta fuerat: penam vltra, quod citius auctoritate Ordinaria pensio hoc casu potuit reservari, vtriduum est, nō constat de solutione illius termini actualiter, immo ex verbis confessionis de recepto videtur potius fuisse simplex quitatio, quæ ad maiorem Augustini satisfactiōem, & ad curandam omnem litis occasionem facta fuerit, deinde cum sapienter omnium solutiones anticipatæ fiant, vt per Rebuff. de pacif. poss. num. 128. potest illa quitatio iustitici æquitate modiciter dignum, qui effluerant à die Natiuitatis Domini ad diem Kalend. Ianuarij argum. rext. in l. lica, de restit. in integr. aut saltem intelligi pro rata temporis à die dictarum Kalend. Ianuarij, & ita potius in dubio interpretatio facienda est ad excludendū delictum l. merito, ff. pro loc. put. decil. 449 lib. 1. Neque ex tam debili argumento inducendum tale crimen, & ad effectum poenæ imponendæ, cum & si ciuiler de eo ageretur tamen requireretur plena probatio Abb. in cap. vniuersi, il primo, num. 4. de test. post glof. ibi quæ commutetur esse approbatam tñ. Alex. consil. 1. ma. 41. tom. 1.

10. Deniq; ex prædictis forsitan dici posset indebitè facta petitio, vel solutio, sed non sequitur, quod contracta fuerit confidentia, aut simoniz labe cum illa ex his, quæ postea sequuntur abique præcedenti pacitione non probetur, cap. archidus, ibi nequam eligi tñ. sp. 1. glof. in cap. quam pie, ver. postmodum. l. q. 2. glof. & Doct. in cap. tua nos de simon. fuit dictum in causa Calaguri;

etna Confidentiz Veneris 25. Iunij 1593. coram Illust.issimo Pamphilio.

Itaque vna tantum parte informantis fuit conclusum sententiam eile reuocandam.

MANZANEDI

Anagnina Vsurarii. Mercurij 14. Martij. 1607

ARGUMENTVM.

Contractus societatis, quo quis ponit præcodium concorditer æstimatum cum pacto, quod capitale integrum remaneat, & quolibet anno pecora mortua debeant de illius anni satibus resarciri, An sapiat usurariam prauitatem.

SYMMARIVM.

Emptio, & venditio censetur si præcodium tradatur æstimatum, num. 1.

Pæcodium æstimatum tradens censetur pastori medietatem vendere, & de illius pretio solum facere, quo casu diuisionem pro illa parte transierit in pastorem, & quilibet pro sua medietate periculum subit, num. 1.

Pæcodium, quod pecora mortua de satibus communibus resarciantur non est usurarium, eod. num. 1.

Damnatio communis de re communis rescindi debet, eod. num. 1.

Dispositio quæ de gressu animalibus statuit ex identitate rationis de membris etiam intelligi debet, num. 2.

Societas in qua pastor solum indistinctum ponit saluaretur, num. 3.

Pæcodium in societate appositum, quod quolibet anno pecora præcodij mortua de satibus præcodij satibus resarciri debeant valet, num. 3.

Pæcodium, quod pastor venator pecora intermixta ex satibus pro sua parte intermixtis resarcire non valet, sed si de communibus satibus valet, num. 1.

Contractus si sit uti pecorum cum pacto, quod factus omnes ipsorum ad me spectent vsque quo sim de meo capitali re-integratus, & pecora publica sibi communia non est usurarius, num. 4.

Usura non datur sine mutuo, num. 4.

Pæcodium, quod pecora pestora quolibet anno de satibus illius anni resarciantur non inducit, quod capitale saluum conseruetur, num. 4. in fine.

Terna Constitutio Sixti Quinti, super contractibus ad caput saluum non habet locum, vbi in eis apponatur clausula, quod partes remittunt se ad illam Constitutionem, & quod societas iuxta illius formam intelligatur contracta, & non aliter, quod etiam in contractibus censuibus locum sibi vindicet, num. 5.

DECISIO CCXXXV.

DE Anno 1591. fuit ad quinquennium interfecta societas inter Iulium de Prosperis de Carpieto ex vna, & Io. Campagnam & Fabritium Ferrarium ex alia, in qua Iulius quoddam præcodium ouium appositum concederet æstimatum ad signa 1020. tali pacto, quod fructus ex præcodio prouenientes, pro dimidia quolibet anno diuiderentur, quod si totum præcodium cum intero vendi contingeret lucrū æqualiter diuideretur, & capitale integrum Iulius haberet item cum pacto, quod quolibet anno pecora præcodij mortua deberent de satibus illius anni resarciri ex quo vltimo pacto oritur Dub. An huiusmodi contractus fuerit illicitus, & pro-

& prohibitus, & An sententia de patribus illam, tanquam illicitam damnans veniat confirmanda, vel infirmanda, & causā in Ro. a per me proposita Iulio tantum informant DD. censuere istum contractum non vitiosum, sed licitum esse, & per consequens prædictam sententiam esse reuocandam.

1 Quia præcodium fuit Iohanni, & Fabricio traditum æstimatum, quo casu censetur emptio, & venditio argl. æstimat. ff. sol. matr. l. plerumque. §. si ante matrimonium. ff. de iur. dot. & in terminis nostri casus trad. Ang. de Perigl. in trad. de societ. par. 3. num. 19. vers. quinto casu, & Bald. in l. si pascenda. C. de pact. vbi Corn. & Paul. de Cast. & Dec. in l. 16. & Alex. in fin. trad. Amb. de Vignar. in trad. de vñr. c. salubri. et ante num. 189. Quo casu isti Doctores considerant, quod qui tradit pecora æstimata censetur medietatem animalem pastori vendere, & de precio illius medietatis illi fidem facere, & tunc dominium pro medietate vendita transfertur in pastorem, & periculum vitæ: pro medietate subibit, per reg. text. in l. pignus. C. de pign. & in terminis nostri text. expressus in l. cū duobus §. damna. ff. pro soc. vbi Doct. & trad. Bald. & Paul. in d. l. si pascenda, vbi Ias. num. 3. & Dec. d. num. 16. & Corn. num. 4. & 5. Vignar. vbi supra vendit infertur quod cum dominium medietatis huius præcodii spectaret ad Iohannem, & Fabricium fuit licitum pascendi, quod pecora mortua de stabulis communibus refarcirentur. Acquis enim est, quod cum damnum refarciendum esset commune, debet et idem ex stabulis communibus refarci.

2 Quibus non obstat, quod in eodem contractu dicitur nempt, quod si totum præcodium cum luto ero vendi conuenit: qualiter lucrum diuideretur, & Iulius habeat suum capitale, quia non ex eo sequitur medietatem præcodii ex æstimatione à principio Iohanni, & Fabricio venditam non fuisse: nam cum de precio illius medietatis fuisset habita fides à Iulio, voluitur partes, quod casu, quo præcodium venderetur cum lucro, quod lucrum diuideretur, & quod Iulius haberet totius præcodii æstimationem, medietatem namque pro suo capitali, medietatem vero pro pretio, quo medietas præcodii Iohanni, & Fabricio æstimata, & sic vendita fuerat. Nec etiam obstat, quod aliquæ supra dictis Doctores velint, quæ dicuntur de pecoribus datis æstimatis intelligere de animalibus grossis prout sunt boues, &c. quia ex indigitate rationis idem est dicendum de animalibus minoribus, vt bene not. Angl. de Perigl. vbi supra, num. 14. circ. fin.

3 Vitæque, & si prædicta æstimatio non præcessisset, & dominium totius præcodii penes Iulium remanisset, & per consequens omne periculum ad ipsum spectasset ex supradict. & lo. & Fabricius tamen modo in ista societate suam industriam posuissent, prout iuxta modo societas coheri valet, iuxta text. in l. 1. & in l. societas ff. pro soc. trad. Iulian. in §. de illa instit. eod. Corrad. de contract. quest. 23. conclus. 6. & vers. & quod sit societas, & Sor. de iust. & iur. lib. 6. quest. 8. art. 1. etiam in isto casu prædictum pactum fuisset licitum cum oues perituræ non venient reintegrandæ ex bonis ipsius Iohannis, & Fabricii, sed ex stabulis ipsis competentibus, prout namque in pactu deduci vt Iohannes, & Fabricius pro dimidia lucris cōseruentur ad cōseruationem capitalis Iulii, iuxta doctrinam Corrad. vbi supra, quest. 92. in 4. cas. vbi dicitur, quod aut Iohannes, & Fabricius dederunt ex pacto oues perituras ex stabulis tantum in sua parte illis tangeribus refarcire, & tunc pactu

esset illicitum, aut verò ad prædictam reintegrationem tenerentur de stabulis tam ipsis quam Iulio communibus, & tunc pactum erit licitum, quia in illo neque grauat alienum plus iustus. Cum nō Iohannes, & Fabricius tantum, sed etiam Iulius ad istam reintegrationem contibuant.

4 Et in fortioribus terminis facit, qd not. Laur. de Rodulā in trad. de vñr. quest. 23. c. 1. & Dñus Anton. eod. trad. comment. 3. §. 1. num. 14. ut pte valere contractum societatis, quo quisdam alicui pecora cum pacto, quod faceret omnes ipsorum integræ ad ipsum spectent, vtique quod sit reintegratus de roto suo capitali, & postea pecora sint communia, quæ cum contractum dicunt supra relar. Doct. non esse vitiosum, & reddunt rationem, quia in isto pacto quamuis capitale reintegratur de stabulis gregis non tamen de pascendis ad pastorem cōferentem in societate suam industriam, sed omnino de pascendis ex cōtentione ad illum, qui consulit gregem in societate, taliter, quod si pereat grex antequam de stabulis sit factus nihil Dominus gregis vult habere à socio, & sic non dicitur tradidisse illi gregem immortalem nec per modum maris cum vitris, vt declarat Corrad. vbi supra dicto cas. 3. ex quibus infertur, quod si sumus in casu quo medietas præcodii propter æstimatorem non fuit vendita Iohanni, & Fabricio nec illius dominium fuit in ipsos translatum, sed eorum remanuit penes Iulium, quod etiam in isto casu cum Iohannes, & Fabricius ex pacto de quo in præsentem non tenentur ad reintegrationem omnium, quæ perissent ex suo proprio, sed ex stabulis communibus, nec si casu omnes oues perissent, ita quod non essent satis ex quibus reintegrarentur non perissent periculo Iohannis, & Fabricii nec illi ad aliquid tenerentur ex supradictis. Sequitur pactum esse licitum, nec aliquam pte reduci ad mutuum, sine quo non potest dari vñra, est text. in c. consilium. de vñr. Archid. in cap. 1. §. 4. quest. 3. Abb. in c. iungant. i. num. 6. eod. tit. & ex eadem ratione colligitur ex isto pacto non posse dici capitale saluum cōseruari, cum si in totum perissent periculo solius Iulii tantum perissent ex supradictis.

5 Et vtrumque sit Iulius exculatur à pœna Constitutionis scilicet Sixti V. super contractibus ad caput saluum, ex clausula in fine contractus apposta in qua partes se referunt, & remittunt ad istam Constitutionem, & quod ista societas iuxta illam intelligatur facta, & non alias, aliter, nec alio modo, prout de simili causā expressa in Constitutione Censui tenet Rota in vna Porolucina Censui 21. Nouembris 1589. coram bo. mem. Orano, & fuit dictum in alia Beneuentana Censui 29. Martij 1591. coram Illustrissimo Pamphilio, quæ fuit confirmata 3. Decembris 1595. coram Illustrissimo Mantica, & ad idem faciunt trad. à Barr. in l. non solum. §. morte. num. 24. & ibi Alex. na. 13. & 14. ff. de op. nou. nunc. & Gabr. consil. 147. num. 8. lib. 2. ex ista namque clausula arguitur prædicta contrahentium intentio non cōtrauendi prædictæ Constitutioni cum iuxta illi cōtrahendi, aig. text. in l. nō aliter. ff. de leg. 3.

P E N I A E.

Conchō Archipresbyteratus de Buendia. Veneris 23. Martij 1607.

A R G V M E N T V M.

Clericus propter homicidium non priuatur beneficijs ipso iure, & ideo antequā
Desig. Proferri Farinacj. M 3 priuc.

priuatur per sententiam etiam accusa-
tione pendente potest beneficia resi-
gnare,

S P M M A R I P M.

Clerici homicida propter homicidium non priuatur beneficiis
ipsius, num. 1.

Clericus homicida accusatione pendente antequam con-
demnetur potest beneficia renuacare, num. 1. & 3. Pro pro-
prietate, quod promissio horum beneficiorum facta ante con-
demnationem in vigore resignationis valida est.

DECISIO CCXXXVI.

A Nno 1599. Mathus de Castro Archi-
presbyter in Parochiali Ecclesia de Bug-
dia Andream quendam, qui sibi iniu-
riam intulerat, interfecit, & antequam ab Ordina-
rio per sententiam fuisset priuatus Archipresby-
teratum in manibus Romani Pontificis ad fau-
orem Don Petri de Castro sui fratris resignauit. Inter-
im Ordinarius Conclue. antequam Mathu-
m condemnasset, & per sententiam priuasset, eundem
Archipresbyteratum consulit Alphonsus de Co-
uarruias, super quo instituit iudicio in partibus
Nuncios Apostolicus in gradu appellationis sen-
tentiam Prouisoris reuocauit super quo dato, &
proposito Dubio. Rota censuit sententiam Nū-
cij confirmandam, quia propter homicidium
Clerici non priuatur ipso iure Beneficiis, sed re-
quiritur sententia priuatorum. cap. cum non ab ho-
mine, ubi notant communiter. DD. de iudic. cap.
cum nostris, de concess. preben. Bald. in l. cum fra-
trem, num. 6. C. de his quib. vt indign. Dec. cons.
166. incip. Ego Philippus Dec. num. 1. Felyn. in c.
inquisitionis, num. 3. de accusat. & alios quos se-
quitur, & refert Bernard. Diaz. in pract. criminal.
canonica. c. 88. alias 97. in verbo homicida, nu. 1.
Franc. March. decis. Definial. 393. incip. quæritur
An homicida, par. 2. Sarnen. super reg. de An-
nal. q. 42. Hieron. Gabr. consil. 169. incip. exilis-
mo, lib. 1.

Et ideo Clericus homicida lite, & accusatione
pendente antequam condemnatur, & priuatur le-
gitime potest beneficia renuacare, glof. commu-
niter recepta, in cap. 2. in verbo, finia, vt lit. pend.
lib. 6. Felyn. in c. inquisitionis, num. 4. in fin. de ac-
cus. Sarnen. d. quæst. 42. nu. 3.

Et consequenter promissio, ex huiusmodi resi-
gnatione subsequens erit valida, Buisign. decis.
5. de re iudic. Sarnen. d. quæst. 42. Vnde cum Mat-
thæus de Castro, antequam per sententiam priu-
retur ad fauorem D. Petri de Castro Beneficiis
resignauerit, & resignatio fuerit valida, sententia
Nuntij, quæ Prouisoris sententiam reuocauit, fuit
valida, & confirmanda.

P E N I Æ.

Bononiensium Bonorum. Ventris 30. Martij 1607.

A R G V M E N T V M.

Simulatio non præsumitur, ubi non adest
causa simulandi, cessanteque causa si-
mulationis, coniecturæ simulationem

non probant etiam, quod plures sint,
simulationis autem coniecturæ, quæ
sint in hac decisione plures enume-
rantur,

S P M M A R I P M.

Simulatio non præsumitur nisi casus de causa simulationis,
neque sufficit proponere simulationem, nisi causa simulandi
etiā doceatur, & non probata causa simulandi conie-
cturæ non sufficiunt, num. 3.

Simulatio præsumitur, quando venditor non obstante ven-
ditione remansit in possessione prædij venditi, num. 4. sol-
lit, quando venditor possidet ex alio titulo, num. 5.

Testatorum affectionibus iuratis super utilitate, & simula-
tione contractus maxime credendum est, num. 3.

Simulatio maxime præsumitur ex venditione facta inter ca-
ritates personas, item ex eo, quod venditor non indigebat
pecuniæ, item ex alijs coniecturis, de quibus num. 6. &
sequ.

Heredes non possunt dare de simulatione contractus facti à defun-
cto, declar. vt num. 9.

Simulatio non excluditur propter clausulam consensu, quan-
do venditor remansit in possessione rei vendite, & adeo
causa simulationis, num. 9.

DECISIO CCXXXVII.

P Resupponebatur in facto Iulium de Comi-
tibus, dum viueret retinuisse in domo sua
Lucretiam de Comitibus matrem Sebastia-
ni de Monterentis; cui ex dispositione Testamē-
ti paterni alimenta subministrare tenebatur, ipsa
tamen suas dotes constitentes, similiter præsup-
ponebatur inter Iulium, & Sebastianum, & inter
Lucretiam, & eundem Sebastianum plures exis-
tuisse lites, & anno 1573. Lucretiam vendidisse
tertiam partem cuiusdam prædij de Arconigio
pro pretio librarum 5120. ad quod ius copu-
rum, prout in Instrumento dicebatur, solare fue-
runt lib. 446. Residuum verò nempe libras
706. remissum fuisse Lucretiæ vendidit in re-
compensam fructuum, quos durante sua vita na-
turali sibi retineuerat.

Quoniam verò hunc contractum Sebastianus
de Monterentis simulatum esse pretendebat. Du-
bitauit An Sebastiano agenti ad bona materna ob-
starent Instrumentum venditionis de Arconigio,
& transactionis de super iuriz. Et Rota utraque
parte informante non obstat censuit, ex eo, qd
contractus erat simulatus.

Quoniam autem simulatio non præsumitur, ni-
si constet de causa simulandi, Bald. consil. 339.
incip. Quod dictus contractus, num. 1. vertic. in
contrarium lib. 4. Crauet. consil. incip. viso pro-
cessu causæ, num. 2. Neque enim sufficit propo-
nere simulationem, nisi causa simulandi etiam
doceatur, l. patronum. ff. de probat. Anchar.
consil. 227. num. 1. & est vulgatum consilium,
lart. 65. incip. factum tale, num. 4. & fuit late
deductum in causa Romana Donarionis die 27.
Aprilis 1592. in causa Romana Bonorum de
Culis 28. Aprilis 1595. coram me, & non
probata causa simulandi, coniecturæ non suffi-
ciunt, licet plures adducantur, vt in prædictis
decisionibus late deductum fuit. Ideo Domini
antequam coniecturæ ponderentur, causam
simulandi examinantes, tam adfuisse dixerunt,
videlicet lites ciuiles, quæ inter Lucretiam ven-
ditricem, & Sebastianum filium vertebantur, in
quibus

quibuseria n. Iulius emporior, & frater Lucreria iuramento: ar, itaut Lucreria, vel ad deterrendum filium, vel propter odium, quod ex libris ortum erat, & sic Sebastianus filius b. nis materis priuaretur, vel ad transfundendum bona in posteritatem in odium colligantem fecerit Instrumentum venditionis, de quo agitur, & licet de anno 1573. fuerit facta transactio per quam dicebatur terminatas fuisse lites, tamen in ea quædam fuerant relictæ, & signanter lites super prædico Aconguiltra quod transactio fuit facta post venditionem, videlicet 24. Ianuarij 1573. quo tempore lites adhuc vivebant.

4. Causa simulandi constituta plures concurrunt præsumptiones, & coniecturæ numeratæ per informantes, ex quibus Rota vrgentiores putauit esse sequentes. Primam, quod Lucreria non obstat transactio, & venditione vsque ad obitum remansit in possessione prædij, hæc enim coniectura ad inducendum simulationem, potissima esse censetur, si scilicet super vacuum ff. quib. mod. pign. vel hypot. soln. Bart. in l. post contractum, ff. de donat. Affl. d. dec. 40 incip. casus est, num. 17. Crauer. cont. lib. 100 incip. tit. de ius, num. 6. Surd. dec. 14 incip. ex pluribus coniecturis, num. 4.

5. Non obstat dicere Lucreriam remansisse in possessione vigore vius factus sibi in venditione reuerari, quia per transactionem cessauit reuerario vius actus, cui Lucreria cessit, & nihilominus post transactionem possedit vsque ad obitum, & hinc etiam fuit responsum ad illud, quod dicebatur hanc coniecturam non habere locum, quod venditor possidet ex alio titulo, verbi gratia donationis, Romun. cont. 104. incip. plura sunt quæ allegantur, num. 1. Quia Lucreria post transactionem nullum habebat titulum possidendi.

6. Secunda coniectura deducebatur ex eadem transportatione, quæ dicebatur facta sub prætextu iam ex eo quod Lucreria iuramentum iurasset, & tamen inter Lucreriam, & Iulium nullæ aderant lites, imo ipsa remisit vsque ultimum, & l. b. a. 100. Unde ex hac transactione magis fuit ar. & ex eo sequenter maior voluit simulandi colligebatur.

7. Tertia simulandi coniectura præsumebatur, ex eo, quod dicebatur in transactione prius fuisse exbursatum per manus Pauli Rignini publici Mercatoris, & tamen in eius libris diligenter inspectis hæc partita non apparebat notata, cum tamen in eis appareat computum eiusdem Iulij, & in eius debitorum nulla partita, præter hæc, quæ etiam fuisse apposta, si uel fuisset soluta.

8. Quarta coniectura vrgentissima deducebatur ex duabus assertionibus, & a. reiterationibus factis à Lucreria in testamento, & edictis illis, quod talis contractus fuerat nullus, & immolatus, quibus ideo multum fuit defectum, quia fuerant facti cum iuramento à Lucreria, & morti proxima eas non reuocauit, cum non sit credendum immemoræ salutis æternæ in peccato mortali decedere voluisse, Crauer. cont. 158. nu. 7. Rot. in Romana extinctionis Cens. 18. & 20. Maij 1583. Supradictis accesserunt alia coniecturæ relatæ per informantes, videlicet quod venditio facta fuerat inter personas coniunctas, nempe inter fratrem, & sororem suam habentes, quod mulier tunc non indigebat pecunijs, ex quo præter alimenta habebat annuam pensionem, & quod non constaret, in quo fuerit inlicitum pretium dicti prædij.

9. Non obstat dicere, quod Sebastianus hæres Lucrerie, quæ tunc legataria Iulij non posset dare de simulatione, quia fuit repositum, quod quando simulatio deducitur solum ad effectum nulli-

litis contra ratiõem ex defectu contentus, non autem ad arguendum alicuius falsitatem, tunc qui liber interesse habens potest dare de simulatione etiam si hæres simulantur, Bellam. dec. 713. incip. non per hoc solum, num. 5. & fuit repositum in causa Cuicaris Castell. bonorum die 29. Maij 1601. coram D. meo Lancellotto. Denique non obstat clausula constituti, quia hæc tunc excludit simulationem, quando non constat de causa simulandi, sicut vero quando constat de causa, Cranett. consil. 156. incip. Iacob. Neyeri, nu. 10. vers. non tollitur ex clausula constituti. Unde in casu proposito concurrente venditione corruit constitutum, tamquam accessorium, quod etiam præsumitur simulatum, & fuit dictum coram me in Romana Bonorum de Cens. 28. Aprilis 1596.

I V S T I.

Maagraten Hereditatis. Lunæ 14. Maij 1607.

A R G V M E N T V M.

Ex Summario clicias Argumentum.

S Y M M A R I V M.

Testamenti scriptura falsa manu Testatoris reuocatur falsa ante scripturam Testamenti manu Notarij conf. 8. am, num. 1.

Notarij scriptura magis creditur, quam scriptura manu Testatoris, declar. ut num. 2.

D E C I S I O C C X X X V I I I.

1. Omni ferè omnes steterunt in decisio, & placuerunt coniecturæ ex quibus colligebatur prima esse Testamenti scripturam, quæ erat exarata manu filij Testatoris, & ipsius Testatoris manu apostillata; Addeunt Dominus, quod in scriptura manu filij aderat querantia Matthæi patris de omnibus administratis, & sequabantur verba, ipso Hieronymo præsentem, & acceptis dictis querantionem. Quoniam verò in actu stipulationis eiusdem scripturæ, non era. Hieronymus præsentem, & acceptis dictis illis verbis, ipso Hieronymo, &c. in apostilla marginis manu Notarij posita fuerant alia verba, scilicet dicto Hieronymo licet absente, & Notario, ut publice per sonæ acceptant, & recipienti, & stipulanti nominem, & vice ipsius Hieronymi. In alia autem scriptura Notarii in corpore erat extensa omnia illa verba scripta manu testatoris & Hieronymo licet absenti, &c. Signis euidens, quod prima scriptura erat ante exarata à Hieronymo, & postmodum à patre visa, & correctæ, & denum cum ipsa correctione, absente Hieronymo à Notario scripta, & publicata.

2. Non obstat, Castren. in l. publicati, C. de testam. Vbi magis creditur scripto manu Notarij, quam manu testatoris, quoniam loquitur in scripto manu Testatoris non publicato à Notario in casu nostro scriptum est à filio, apostillatum à Testatore, & inscriptum, & publicatum à Notario, & tanto magis in hac sententia hæc erunt Domini, quia lectura huius scripturæ, quæ dicitur prima, magis congruit voluntati Testatoris, qui in illis verbis, deficiente linea masculina, vult quod succedat formæ descendentes ex ipso, & linea masculina, vult formam, voluit vocare tantum agnatas, ut in decisione Cardinalis

Dec. Profer. Furinacj.

M 4 Pam;

Pamphili in hac causa facta die 20. Febr. 1591. & illud verbum, femina, correspondet verbo, femina: procedenti, ut sit sententia, quod deficiente linea masculina succedant feminae, siue feminae descendentes ex linea masculina, non autem sic voluit Testator committere cognatas, & descendentes ex linea feminina, de quibus non loquebatur. Et ita decisi, &c.

P E N I Æ.

Neapolitana Inlegimitatis. Veneris 18. Maij 1607.

A R G V M E N T V M,

Quando est timor subornationis Testium examinandorum præsertim in Ciuitate Neapolis, remissoria concedenda non est, & quid tunc faciendum.

S Y M M A R I V M,

Remissoria conceditur, quando concurrunt requisiti, vide licet materia. & relevancia articulum, & in quibus inflant a dari potest. num. 1.

Remissoria Testium non conceditur, quando est timor subornationis, num. 3.

Testes ad passum dependendum, & subornandum in Regro viget conjectura, num. 3. & jura ubi præsertim quod illa causa est solum non examinandi, & examinandi saltem inter alios, & separando alios articulos.

Remissoria Testium nec etiam conceditur quando est timor calumnie, num. 5.

D E C I S I O CCXXXIX.

- 1 **V**trique parte informante Rota dixit concedendam remissoriam, quam petebant D. Marchio della Gioia, & litis confortes quia concurrebant requisiti, videlicet materia, & relevancia articulum, Cassad. decisi. 3. de dilat. & sufficit relevancia unus, Cassad. decisi. 5. ut de sequestro. postea. & fuit. & ideo potest dari in qualibet instantia, Verrali. decisi. 68. par. 3.
- 2 Relevancia erat clara, cum omnes articuli tenderent ad probandam malam fidem laicorum Caracciola, & Magdalenæ, quæ probata cessabat fundamentum decisionis super in hac causa factæ pro legitimitate Lucietæ deductæ ex bona fide unus ex coniugibus.
- 3 Ceterum, quia tota ista materia testibus terminabatur, & vehementer erat timor subornationis, tum quia in hac causa pendebat Neapoli processus criminalis inter subornationem, & non omnium hic, at absolutio subornatorum, tum quia in illis patet viget prava consuetudo falsorum Testium, & vis subornandi, ut dicit Thom. Giam. 101. 14. incipien. in causa Regi Fisci, num. 11. & 12. ideo D. non maiorem vestigia inhaerentes nolluntur precipitanter remissionem relaxare, sed cum opportuna provisione, quod prius articulis, & interrogatoriis exhiberentur hic in Curia coram Auditore.
- 4 Et rursus Agentes pro Marchione nominaret, & adducerent ad Curiam ad minus tres Testes bonæ conditionis, & famæ, in quibus non cadere suspitio subornationis, quos coram Auditore examinare facerent, ex quibus Rota audiret dicta aliorum, & videret An alij fuerint

subornandi, sicut factum fuisse coram Capiteucho in causa Romana Devis, & Calitronum restatur: Verrali. decisi. 70. incipien. remissoria, quando est relevans par. 3. & in vna Tolitana Matrimonij ob similem timorem subornationis, Domini licet pro maiori parte fuerint in hac opinione, quod Agentes pro Marchione in illo casu adducerent ad Curiam ad minus duodecim Testes, ex quibus posset haberi aliqua notitia veritatis, ut ea probatione habita, posset deinde dari remissoria, vnde restatur Peregrin. Fab. decisi. 11. incip. in causa Tolitana Matrimonij lib. 2.

Pro hac autem opinione, quod quando est timor subornationis, vel calumnie, Testes sint ad Curiam conducendi, in prædicta decisione coram Peregrino fuerunt tunc allegati, Host. in summa tit. de testib. & Jacob. de S. Georgio in l. dedec. 5. tutor nu. 10. & seq. ver. nota vtrius, secundum Angel. ff. qui iurandi cogant. & Io. Andr. in c. præsumptum. nu. 9. ver. ludez ergo, de testib. lib. 6. & ibi Anchar. & Franch. tenuit, quod potest etiam iudex comminari certam poenam, quæ ipso facto incurriat in eueniunt non probationis, quod etiam firmat, & commendat Alex. in l. 1. num. 8. ver. ad perre, istud fallit, & la. num. 14. & seq. ff. si quis ius dicit. non obicitur, & in eadem decisione coram Peregrino fuit responsum ad ea, quæ tunc in contrarium allegabantur, videlicet, quod propter suspicionem calumnie non sit deneganda remissoria ex Bald. in l. r. num. 51. Cde his qui accusant. non poss. & ex Afflict. decisi. 351. num. 7. quia fuit responsum probationem non denegari, sed modum probandi, qui est arbitrius restringi, ut aliqui Testes adducantur ad Curiam, quod in casu præfate poterit Marchio diues, & ex prædictis dixerunt DD. non fuisse daudam remissionem, nisi cum præfato temperamento.

REVEREN.^{te} D. MARCHOMONTI.

Bonomiæ de Ballis. Veneris 8. Junij 1607.

A R G V M E N T V M.

Simulatio venditionis An, & quando arguatur ex modicitate pretij, & pacto de retrovendendo,

S Y M M A R I V M.

Simulatio ad hoc, ut præstetur ex modicitate pretij, & pacto de retrovendendo, requiritur probatio modicitatis ipsius ad dimidiam ipsius pretij, num. 1.

Pactum de retrovendendo facit rem venditam minus valere, num. 2. licet alij contra, num. 3.

Simulatio valde præsumitur ex pacto de retrovendendo non nisi post certum tempus, num. 3.

D E C I S I O CCXL.

- 1 **D**omini steterunt in decisiis, Iterumque dixerunt non probari simulationem contractus; An effectum enim illam præsumendi ex pretij modicitate, & pacto de retrovendendo, requiritur probatio modicitatis vigi ad dimidiam ipsius pretij, ita præter Doctores in decisione allegatos tradunt lat. consil. 151. num. 3. & consil. 154. num. 13. Franc. Marc. decisi. 484. num. 25. p. 1. Grammat. decisi. 76. num. 15. Ay. consil. 13. 6. num. 8. Corn. consil. 147. lib. 1. Neuze. consil. 82. num. 3. Cæsar de Grati. quid dicit omnes

ita tenere decif. 189. num. 37. Handed. qui de com-
muni conf. 11. nu. 62. lib. 2.

2. Er in constituenda ista dimidia iusti pretij ha-
benda est ratio pacti de retrovendendo, & dimi-
nutionis, quæ propter illud facienda est de vero
pretio nedum in terminis. l. 3. C. de rescindendo. ven-
dit. sed etiam in terminis capad nostram, de emp-
t. & vendit. & in simulatione detegenda, Abb. in c.
aliquibus. num. 2. & 3. de decim Socyn. conf. 248.
ad fin. lib. 2. Dec. conf. 166. num. 4. & conf. 640. nu-
2. & 3. Cagnol. in l. 1. nu. 58. C. de pact. inter empti-
& vendit. las. cõf. 157. num. 4. lib. 4. Gram. decifio.
138. num. 2. & decif. 178. num. 8. Ruyn. consil. 66.
num. 9. lib. 4. Ryp. in l. 1. §. si hares. num. 16. ad Tre-
bell. Crot. conf. 141. sub num. 4. Bero. conf. 169. nu.
12. & seq. lib. 1. Curt. iun. conf. 118. num. 117. Hon-
ded. d. consil. 33. num. 63. Ferrer. d. d. consilio 114.
num. 5.

3. Ideoque non obstat Gabr. conf. 74. lib. 1. dum
vult in terminis. d. capad nostram, nihil minui de
vero pretio propter pactum de retrovendendo,
quia manifestè loquitur contra communem DD.
sententiam, ultra quod loquitur in pacto de retro-
vendendo, non ad certum tempus, sed post certum
tempus, quod pactum, quia per certum tempus
admiri redimendi facultatem est valde suspectum,
& equipollet ad miniculo, quod quis solitus sit se-
nerari, vt dicit idem Gabriel. cõf. 161. n. 10. & quã-
doquid tale pactum, simulatio facilius præsumitur,
quam vbi pactum adest, quod liceat, quando cum-
que redimere. Handed. d. conf. 33.

4. His stantibus, eaque applicando huius causæ
decifioni, in qua agitur de venditionibus duarum
possessionum, quarum vna dicta possessio Boni-
forini fuit vendita pretio librarum 1600. Altera
dicta possessio de Carolis vendita fuit pretio li-
brarum 1249. non potest consistere de modiciore
pretij, & per consequens, nec de simulatione, in-
stiendo etiam i relationi Nelli Agrimenforis electi
pro parte DD. de Rouerellis, possessioni Bonifori-
ni est tornaturarum 191. Ideoque pretium, quod illi
de Ballis soluerunt fuit ad rationem librarum 63.
in circa pro qualibet tornatura, possessio vero de
Carolis est tornaturarum 189. & pretium fuit ad
rationem librarum 60. circum circa pro qualibet
tornatura. Telles autem, quibus immititur præten-
sio Dominorum de Rouerellis deponunt, posses-
sionem Boniforii fuisse communis valoris seu-
torum 90. pro qualibet tornatura, quæ scuta 10 di-
cuntur constituere libras 200. in distichu Boni-
foriz, vbi testes examinari fuerunt, Alteram autem
possessionem de Carolis fuisse communis valoris
seu torum 35. quæ faciunt libras 140. omnia igitur
omnibus exceptionibus, quæ aduersus istam pro-
bationem superant, quarum etiam aliqua in pri-
ma decifione fuerunt deduxæ, pro nunc sufficit
dicere, quod facta pretij, de quo illi testes depo-
nunt diminutione propter oras emphyteoticum,
& pactum de retrovendendo de quibus illi testes
nullam habuerunt rationem, & eo nomine detra-
ctis, etiam secundum benigniorem sententiam
tantummodo duabus sextis, verum pretium pos-
sessionis de Carolis erit librarum 93. in circa pro
qualibet tornatura, & per consequens positus cal-
culus de eo, quod solum fuit, non remanet mo-
dicioris iuxta dimidiam iusti pretij, & quod ea
præsentia modicitas eo magis excluditur ex alijs
venditionibus bonorum eiusdem qualitatibus, &
iisdem conditionibus factis per totum librarum 80. &
85. pro qualibet tornatura per ipsammet Comitē
Rouerellum, qui hodie præterit suos auctores
fuisse, vel ita, vel deceptos demumque excludit
ex relatione periti per Auditorem Generalem

Bononienf deputati ex officio, quæ continet verū
valorem possessionis Boniforii esse librarum 85.
& possessionis de Carolis librarum 72. pro quali-
bet tornatura, itaque ex his fuit conclusum esse
standum in decifio. &c.

R. P. D. COCCINI DECANI
Dignissimi.

LUCANA IURISCONSULTUS. Veneris 4. Iunij 1697.

A R G V M E N T V M.

Clerici non dicuntur committere crimen
læsæ maiestatis, nec Curia seculari tra-
di possunt, nisi in casibus in hac decifio-
ne expressis, in qua aliquid etiam
tangitur de confiscatione iurispatro-
natus.

S Y M M A R I U M.

*Filia femina propter crimen læsæ maiestatis à patre com-
missum, non priuatur successione alterius, quam patris
delinquens, nu. 1.*

*Clerici filij illius, qui crimen læsæ maiestatis commisit non
incurrunt poenæ, liquisq. C. ad leg. iul. maiest. num. 2.
& 3.*

*Filij committentes crimen læsæ maiestatis sunt incapaces
quacunque successione ex testamento, vel ab intestato, &
perpetuo infames ab omnibus honoribus exclusi, nu. 2.*

*Filia femina propter crimen læsæ maiestatis à patre com-
missum, non incurrit poenæ, liquisq. C. ad leg. iul. mai-
est. num. 1.*

*Clerici uti dinno sunt exempti à investigatione laicorum, nu-
mero 3.*

*Iusticiarius in casu, quo confiteri non potest, transiit ad le-
gionem hæredes, & successores sine ex testamento, sine ab
intestato, nu. 3. & 4.*

*Proximior quis præsumitur, quando prohibetur se con mltum
alteri non ex parte alio, qui se proximiorum prætendat,
num. 4.*

*Iusticiarius venit in confiscatione bonorum facta à iudice
Ecclesiastico, nu. 5.*

*Clericus non dicitur committere crimen læsæ maiestatis, nu.
6. & 8.*

*Clericus Curia seculari tradi non potest, nisi in casibus à lu-
re canonico expressis, nu. 7.*

*Clericus traditur Curia seculari in crimine heresis, pro sup-
pensatione laicorum, Apostolicarum, pro crimine infideli-
tatis contra Episcopum, pro incurrigibilitate, pro crimine
assusum, pro nefandis, pro celebratione blasphemæ, & va-
riamentis parricidia ad mortificationem ab illis, qui non sunt
prohibiti in alijs autem casibus non num. 7.*

DECISIO CCXLI.

Rota censuit sententiam istam per Rem-
publicam Lucanam super exitu per-
duellionis contra Bernardinū patrem Lu-
canæ ei non nocere, quò minus possit succedere:
in iure patris, quia etiam quod sit hæredita-
rium ipsa non agit de succedendo Bernardino pa-
tri, sed Lelio fratri, cui potest succedere: nam ex-
cepta successione patris alijs pœnis, liquisq. C.
ad leg. Iuliam maiest. filia perduellionis non affi-
gitur, vt per Clarum in §. l. x. l. l. maiestatis. num. 10.
versic. hæc autem poenæ, & expressè, quod possunt
alijs succedere, licet non patri dicit Salycet. in d. l.
quiquis

quisquis. num. 1. & incertis author de crimine læse maiestatis, quæst. 5. num. 6. ubi quod hæc opinio non habet contradiccionem. Decian. tractat. crimin. tom. 1. lib. 7. cap. 41. num. 11. & 12. & videtur de mente Bar. in l. 1. num. 1. in fine. ff. de verbor. signific.

3. Neque facit, quod ipse Lelius esset filius Berparidini & sic propriæ delictum patris nulla bona habere posse, vel ex alia successione restari, vel intestati accipere, & perpetuo esset infamis, & ab omnibus honoribus exclusus, vt d. l. quisquis. 6. filijs verò, quia hæc pœna, quæ quis non afflicta ipsum Lelium, qui iam de tempore læsæ sententiæ contra patrem erat Clericus. Gemin. in c. si quis. colum. 2. vers. nec ad clericos, Archidia. ibidem num. 2. Turrescremat. num. 7. Præpositus num. 1. Bellamer. num. 4. in princ. 6. quæst. 1. loz. de Anan. in cap. vergentis. num. 12. vers. quia lex de hæret. Decian. tract. criminal. tom. 2. lib. 7. cap. 41. num. 11. Giga. de crimin. læse maiest. de pœn. quas filij incuriunt, quæst. 9. num. 2. August. Arimin. in addit. ad Angel. de malef. in verbo. & huiusmodi tunc par. 4. num. 12. in fine venietamen meriti.

3. Quorum sententia singulari optima ratione nam Clerici iure Diuino sunt exempti à iurisdictione laicorum gloss. in c. si imperator, in verb. & discerni se distinct. quam ibi Dodores communiter sequuntur Ror. decisio. de consuetud. in antiqu. & proprietas cum d. Lelius Clericus non afficeretur pœnis, d. l. quisquis hinc sequitur quod esset capax successione, & propterea succederet in iure patronatus, quod cum non veniret in conscriptione facta à Principe laico iuxta resolutiones factas Bernardinus eius Pater in eo poruit habere per gloss. in l. ca. sola. 90. ff. de reg. iur. & notat ibidem Cagnol. num. 1. & singulariter dicit Bald. in l. eam quam num. 10. in fi. C. de fideicom. la. in lex factio. 5. Julianus. num. 1. ff. de vulg. & in l. quoties. num. 14. C. quando non per. par. Alex. in l. si quis an. in fi. de leg. 1.

4. Nec ad hunc effectum requiratur, quod esset scriptus hæres, sed sufficit, quod successio ab intestato ad ipsum spectaret, Lambert. de iurepatronat. lib. 1. par. 3. quæst. 2. princ. num. 3. & seqq. Et quod non adesset alia bona in hæreditate, Lambert. d. loco. num. 25. & quatenus requiretur aditio, non est opus de hoc docere, quia cum tunc derineretur in carceribus, factio aliter impediebatur, Vnde potuit transmitti etiam ad extraneum, Bar. in l. ventrem. 83. num. 9. & 14. vers. secunda regula, & num. 80. vers. secunda regula. ff. de acquirend. hæred. Et propterea Lucretia potuit eis succedere, cui sufficit ostendere se esse sanguine coniunctam in gradu successibili, etiam non proximiorē, cum nullus alius se proximiorē prætendat, Tiraque. de retrac. lignag. §. 11. gloss. 3. num. 5. & 6. & in his terminis fuit resolutum coram me in causa Tiburtina Cappellanæ 16. Novembris 1605.

5. Neque etiam facit, quod ipse Lelius per Vicarium Lucanum de anno 1597. fuerit iudicatus reus eiusdem criminis læse maiestatis humane, & priuatus omni officio, & beneficio Ecclesiasticis, traditusque curiæ seculari, bona confiscata, & applicata curiæ Episcopali in qua confiscatione facta à iudice Ecclesiastico, venit etiam ius patronatus. Lambert. de iurepatronatus, lib. 3. quæst. 8. artic. 8. num. 19.

6. Nam præterquam quod Clericus non dicitur committere crimen læse maiestatis in Principem laicum, cum non sit eius superior, Henric. Boic. in c. vergen. num. 16. de hæretic. Vbi Bellam. in l. quæst. quæ reperiuntur in manuscript. Anchar. in c.

quis num. 1. de pren. in 6. Clar. §. læse maiestatis, vers. hinc inferitur, ubi quod hæc conclusio de iure est vera, & in §. quæst. 36. vers. quarto nunquid Clericus, Barbat. conf. 12. num. 1. & seqq. volum. 3. Vbi expressè loquitur de Clerico Lucano, & in c. at si clericus in princ. num. 8. de iudic. Nicol. Boer. in tractat. de sedition. in verbo, præsuppono etiam, num. 1. vers. & sic videtur, Bossut. de crimin. læse maiestatis num. 86. per tot. & præsertim in vers. omnibus consideratis, Arnald. Albert. in repet. c. quoniam, de hæret. q. 11. num. 76. & seq. Roland. conf. 4. vol. 1.

7. Fuit etiam firmiter responsum, sententiam talem quam nullam, & insultum non nocere Lucretiæ, ad effectum, quod dicitur non succedere fratri nam Episcopus non potest venire ad alyalem degradationem Clerici, neque cum tradere curiæ seculari, nisi in casibus à iure canonico expressis, videlicet in crimine hæresis, & ab abolendam. §. præsent. de hæret. & c. 1. & c. super eo, de hæret. in sex to. pro falsificatione litterarum Apostolicarum, c. ad falsarium, de crimine falsi, pro crimine insidiarum cõtra Episcopum, cap. si qui sacerdotem, 11. quæst. 11. pro incorrigibilitate, c. cum non ab homine, de iud. pro crimine assassinij, c. 1. de homicidio, lib. 6. DD. communiter, d. c. at si clericus, de iud. Clar. in prax. §. si quæst. 36. vers. sicur etiam, Boss. in prax. tit. de foro competenti, num. 135. & ex iure nbo pro crimine nequendo ex consuetudine sanctæ memoriæ Pij V. & pro celebratione Missarum ab illis, qui non sunt presbyteri, & pro crimine præsumtum ministrare Sacramentum pœnitentiæ cum non sint presbyteri, ex Constitutione felicis recordationis Clementis Octau. 8. Cùm igitur inter hos casus, non sit iste de quo agitur, & communis opinio etiam sit, quod propter conspirationem in Principem laicum Clericus non tradatur curiæ seculari, vt per Boss. in prax. tit. de foro competenti. nu. 127. sententia non modo fuit nulla ex defectu iurisdictionis, verum etiam iniusta, Vnde non nocet Lucretiæ.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

*Hispaleñ matrimonij de Alcalá, Lunæ 18,
Iunij 1607.*

ARGUMENTVM.

Matrimonium metu contractum, nullum, & inualidum est, etiam propter patris reuerentialem metum. Quomodo autem talis metus inculcus dicatur, & ex quibus actibus probetur latè in hac de cisione discutitur,

S Y M M A R I V M.

- Metus est difficilis probationis præsertim, quando domi inferatur, ideo ad illius probationem domesticæ admittuntur, signis, & conuersis probatur, an. 1.
Metus maximè præsumitur ex qualitate actus, quem qui verisimiliter sponte salutaris non erat, & contra, num. 2.
Metus probatur ex lamentationibus, protestationibus, & conuersationibus, num. 3. & 4. C. 1. C. 20. & 21. Pliam si necesse, quod binijmoti protestationes fiant in alia contrahentibus, & num. 20. & 30.
Metus maximè probatur ex qualitate personarum, tam inculcatis, quam pueris metum, num. 5. & 16.

Metus

quod Marchionissa illam negaret, & manum contrafecerit, vt dicat testes in summario Marchionissæ, num. 3.

4. Nec refert, quod Marchionissa eculam negauerit, quia vt dicunt testes, fuit vi, & metu compulsa ad denegandum, prout etiam eodem metu terribi nouerca negauit se cognoscere, an esset à Marchionissa confcripta, vt ipsa testatur super 7. artic. Secundo, & apertius repugnantiam animi declarant lamentationes, & profectiones continuas, quibus cum iuramento, & maximis imprecationibus negabat se vnuquam nupruram cum Don Philippo, quæ sicut declarant animum Marchionissæ alienissimum à contrahendis dictis nuptiis, si quis pterique ff. de relig. & iump. l. n. si mihi, & ibi s. interdu. ff. de leg. l. ita remouet consensum à contractu, l. si quis in principio testam. ff. de leg. l. Narta confil. 451. num. 20. & dixit Rota in vna Tolentana Matrimonij 3. Martij 1589. coram Illustrissimo Cardinali Se.aphino.

5. Et quoniam multum inspicit debet: qualitas personarum in iuramentis, quam patientis merum, Calderin. confil. 1. circa prime. vt. secundo, quod metus sub rit. de his, quæ vi metus est cau. fin. cum aliis quos refert, & sequitur Tiber. Decian. cõf. 30. num. 24 lib. 4. Surd. decil. 19. num. 24 inferens metum in casu isto est pater, cuius solam reuerentiam in filio pro iusto metu sufficere voluerunt plures relati à Menoch. confil. 1. num. 497. & seq. quorum opinio hec communiter non recipiatur negari tamen non potest, quin propter huiusmodi reuerentiam minor metus requiratur, Franc. Marc. decil. 1090. num. 1. p. 1. & quod sufficiat iunctis adimiculis, Alc. confil. 1. num. 15. lib. 8. & dixit Rota in Valentina Professionis 17. Aprilis 1570. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto.

6. Accedit, quod Marchio, vt dicunt testes, erat multum terribilis, asper, & feruus, quæ qualitas præcipue in persona, cui debetur reuerentia est multum considerabilis Alba. post Ang. quem allegat confil. 77. num. 19. Felyn. confil. 14. sub num. 9. ver. & aduerse ad personam illam patris la. ex mente Bald. quem allegat confil. 3. colum. penult. verum non obstat dictum Bald. lib. 1. decil. Pedem. quæ alios cumulat, & de communi citatur 179. post num. 10 Honded. confil. 19. sub num. 36. lib. 1. quam qualitem magni fecit Rota in vna Neapolitana Professionis 15. Iunij 1598. coram bon. mem. Giptio.

7. Nec in contrarium faciunt testes aduersarii dicentes, quod erat homo placidus, quia non loquuntur, quando erat iratus, & quando contrarietur eis voluntati, vt loquuntur testes Marchionissæ, sed quando erat sedatus, & tranquillus animo, cum reuerentia patris concurrunt importuna, & contraria peruersiones, quibus nomine patris sollicitabatur, tam à Nouerca, quam à quodam sacerdote, quæ sufficiunt sine minus, & verberibus Afflic. decil. 69. num. 4. Aym. confil. 461. num. 2. Honded. d. confil. 19. num. 34.

8. Huiusmodi enim peruersiones importune, quædum sumus in peccata cum debet: erat reuerentia iustum metum incutunt, & vim coactionis habent, Innoc. in c. petito, de iur. iur. Socyn. confil. 262. qu. 8. lib. 1. Cuius in confil. 41. num. 18. Aym. confil. 10. num. 17. & dicto confil. 461. num. 11. Alba. d. confil. 77. num. 10. Io. Bap. Ferrer. confil. 96. num. 17. & seq. Et fuit dictum in illa Romana Legatorum 13. Novembris 1595. cor. Oratio. Et huiusmodi importunitatem iudicandam considerauit Rota in Valentina Professionis 15. Iunij 1597. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio, & multis magis, quæ vi tua peruersiones apparet de repetitis contradi-

ctionibus Marchionissæ, Aym. dicto confil. 461. sub num. 11. De quibus contradictionibus bene deponit Doctor Sebastianus Martinez, iura interrogatorium 3. artic. in summario num. 10.

9. Consideranda est, etiam in patre magna illa indignatio, quam concepit ex apoc. quæ filia contra fecerat, & ex eo, quod non erat suæ voluntati obedire, quæ indignatio plurimum conducit ad inflectionem metus Boer. confil. 10. num. 37. verfic. & idem Abb. fuit dictum in illa Valentina Professionis coram Illustrissimo Dom. Cardinali Pamphilio.

10. Nec facit, quod ista indignatio processerit culpa Marchionissæ, cum non sit pateris Virginalis eligere sibi maritum infæto patre, c. honoratur 32. quæst. 2. & propterea metus illius ex ista culpa non debet illi prodelle, l. si mulierem in princ. ff. quod met. cau. quia respondetur, hoc non procedere in matris onio, quod nullum est propter metum, licet metus in filium culpa sua incidit c. veniens el. secundo, ubi Franc. num. 6. in fi. Ant. de Burr. in 4. no. ab de spons. glo. in c. clericum, in glo. vlt. 30. distinet Abb. in c. 2. num. 8. de his, quæ vi met. cau. fi. Alex. confil. 99. in princ. lib. 3. Paris. confil. 61. num. 19 lib. 4. Ruminian. d. confil. 77. num. 20. inter consil. matris.

11. Concurrunt etiam iunctæ, quæ cum reuerentia personæ debita minime generant iustum metum Bartol. in l. 1. in fi. ff. quar. et ad. non det. Dec. cõf. 232. post num. 4. Purpur. quæ de communi, d. confil. 579. num. 6. Paris. confil. 26. num. 67. lib. 3. Alba. de communi, d. confil. 77. num. 5. Rol. confil. 95. num. 30. lib. 1. quæ minime sunt de istis, quæ iustum metum ingerunt. Tum quia de nece sunt, c. cum dilectus deus, quæ vi met. cau. fi. Bald. & alij in l. in epistol. C. de transact. Tum quia de prouocatione successione Marchionissæ, iustus enim est timor amissionis maioris partis bonorum Bald. post Guid. & Cyn. in l. isti, quidem ff. si is, in fi. ff. quod met. cau. Abb. in cap. 1. num. 1. eodem titulo. Paris. confil. 77. num. 34. lib. primo, latè Aym. confil. 387. num. 19. & 20.

12. Nec facit, quod maioratus ad illam spectasset ex prouisione maiorum, & propterea pater in illo præiudicare non potuisset, quia vt dicunt testes pater illum in maxima parte auerax, & de hoc augmento loquebatur, quod vt separatum à maiorum illi non debebat, sed erat sub libera dispositione patris augentis, ad latè trad. per Molin. de primogen. lib. 1. c. 26.

13. Nec etiam facit, quod istud contrineat nõdammum, sed amissione in luti, quæ non causat iustum metum, quia vitra, quod non procedit, quod agitur de amissione magni lucris. Cyn. in l. in epistol. C. de transact. lat. in l. tria, sub num. 10. verfic. secundo notabiliter ff. de ver. bor. oblig. Ray. cõf. 121. num. 10 lib. 4. Neuz. confil. 17. num. 3. Cephal. confil. 295. num. 17. Roland. confil. 100. num. 126. lib. 4.

14. Cum agatur de successione paterna filio, quasi debet potius iura in damnum, quam in amissionem lucris, l. vltima, ante fi. C. de codicil. Bart. in l. si quis testamento, circa medium ff. de cond. instil. Alex. confil. 144. num. 15. lib. 6. Arcy. confil. 2. col. 1. ver. pro ista conclusione, l. si nunc Titus in l. si vnuquam in praeferat. num. 19. C. de rucac. d. donat. licet in hoc non sit laborandum, cum minime sint etiam de morte. Prout nec etiam est necessarium discutere, an in patre minime sit necesse probare, quod sit solius æqueq. minas, de quo latè per Rimmald. iun. in repet. c. 1. num. 17. de ore, deleg. quæ solutum probant concludenter testes bene uniformi.

- 15 Non obstat, quod non probetur Marchionissam fuisse presentem, quando pater minabatur, quia multum est verisimile, quod pater fuisset illi in faciem minatus: sed forsitan probati non possunt, quia minax à parte illarum sunt diffidit probatio. Bertrand. conf. 64. num. 5. par. 1. in antiqu. Boer. decif. 101. num. 1. Alia d. conf. 77. num. 9. sufficit, quod fuerint Marchionissæ notificata à Nouerca, & illo Sacerdote, qui adhibiti fuerunt mediatores ad terrendum, & minandum nomine patris.
- 16 Multum etiam attendi debet qualitas personæ metum patientis, ubi de illius iustitia agitur, ut dicitur ead. & tradit Decian. in omnibus, sub num. 2. vers. & aduertendum, de reg. iur. Purpur. d. cōf. 379. num. 7. Boer. decif. 100. num. 3. Alia d. confil. 77. num. 2. Menoch. de arbit. ca. 13. num. 4. & dixit Rota in alia Nicie. Matrimonij. Summauiem in muliere, in qua requiritur minor metus, quam in masculo, glof. & Doct. in c. quod locum, de spons. Innocen. & alij in cap. cum causam matrimonij, de offic. deleg. Calder. conj. 1. vers. 3. quod sub titulo, quod met. caus. Anebar. conf. 24. sub num. 7. Abb. conf. 4. num. 3. lib. 1. Fely. conf. 14. nu. 2. & 3. & in pectula, ut dicit vna testis, ad saltem in consuetudine in minori ætate, & minor auctem metus exigitur in minore, quam in maiore, & per se dicitur ætatis. Paul. de Castr. confil. 175. post num. 3. Purpur. d. confil. 379. num. 7. Riminal. Sen. confil. 13. num. 23.
- 17 Marchionissa etiam valde timebat patrem, ut plene dicunt testes. Primus, videlicet, Secundus, & Tertius, super 13. articulo secundæ instantiæ, quæ qualitas est consideranda digna, prout eam considerat. Alexand. de Nevo, confil. 3. num. 7. in fin. ratione enim huius similitudinis minor requireretur metus, ut per Bos. de plur. violen. sub num. 20.
- 18 Non etiam omnittendum, quod Marchionissa non solum carebat matre, quæ illam haberet confortare, sed habebat noueram, quæ haberet illam tenere, & in odio patris ponere, ut in proposito considerandum dicit Paul. de Castr. d. confil. 174. num. 2. ad finem, quod in casu nostro non fiat in terminis præsumptionis, quia sumus in clariis, quod nouerca assidue terrebatur Marchionissâ, ut ipsa fateatur, & deponant alij testes.
- 19 Ad probandum metum in matrimonio adhibuit multum confortatus, & metus illius, quo compulsa fuit Marchionissa ad negandum eedulam à se conscriptam; Tam quia vis illa tendebat ad eundem finem, videlicet ad tollendum impedimentum, quod præstabat matrimonio contrahendo cum Don Philippo, tum quia à solito bene arguitur incussio, & coactio, ut in proposito arguit. Aym. confil. 461. num. 8. in fin. Riminal. Sen. confil. 15. num. 15. & sequen. Tiber. Decian. dict. confil. 30. num. 20. lib. 4. Rota in illa Romana Professionis coram Illustrissimo Cardinali Pamphilo.
- 20 Conferunt etiam multe professiones Marchionissæ de vi, & metu, quæ licet illam non probent, metum. C. quod met. caus. multum tamen coadiuvant, & opaciuntur, ut facilius probetur. Angel. in l. merum. la. 3. ff. de eodem, Dec. in c. fin. sub num. 1. vers. bene verum est, de appell. Ripa in c. cum M. Ferrar. sub num. 93. vers. protestatio enim, de consuet. Natp. conf. 30. num. 18. Couar. in epist. de spons. par. 2. c. 3. §. 5. num. 12. Honded. d. conf. 29. num. 33.
- 21 Nec reiecit, quod non sint factæ in actu contrahendi matrimonij, sed ante. Gemin. confil. 15. ante num. 13. Corn. d. conf. 4. t. num. 14. Paris. confil. 60. num. 14. lib. 4. Couar. ubi supra sub num. 12. vers. si verò fiat. Prout nec etiam, quod sint factæ abiente patre, & Don Philippo, glof. & Doct. in c. 1. de his, quæ viunt, ve. caus. 6. Dyn. Bald. Paul. de Castr. & Molin. l. qualicūque. §. si ubi la. num. 45. ff. de acquir. hæred. latæ Natp. conf. 451. num. 22. Ad arguendum insuper metum, maxime perpedit debet, an contrahens esset in sua libertate consuetudinis. Bald. confil. 17. sub num. 1. vers. prim. est, & 364. sub num. 5. lib. 3. Aym. confil. 49. num. 6. Rim. iun. confil. 25. num. 38. præsertim in contrahendo matrimonio, in quo contrahentis animus debet plurima libertate gaudere, caput. cum locutum, & ibi Abb. num. 4. de spons. Fely. d. confil. 14. sub num. quinto. Ioan. Bapt. Ferrer. cōf. 311. num. 7.
- 22 Marchionissa autem, ut dicunt testes, custodiebatur cum maxima vigilantia, & obiectabatur diligenti mē, ne posset loqui cum aliqua persona, cui dederet animum suum, & Marchio pater veniret, ne ipsa iterat ad confidendum peccata sua soliti Confessariis, sed voluit, quod proprius ipsius Marchionis Confessarius confiteretur, & quod non accederet ad aliquam Ecclesiam, nisi ad Ecclesiam eiusdem Hospitalis propè domum, ut lib. 1. subtraheret tempus, & locum loquendi cum alij quo in itinere. Que tam diligens custodia proculdubio excludit libertatem. Immo plurimum confert ad probationem metus Barbat. confil. 14. num. 19. lib. 1. Corn. d. confil. 41. sub num. 12. vers. maxime cum custodierit, lib. 2. Paris. confil. 61. num. 16. lib. 4. Aym. d. confil. 461. num. 7. in fine, & no. leg. Riminal. iun. confil. 77. num. 36. inter conf. matrim. Est enim talis custodia species carceris. Fulg. conf. 5. ante finem, Angel. Aret. confil. 96. sub num. 2. Dec. conf. 219. num. 5. lo. Bapt. Ferrer. confil. 311. post num. 8. Aym. ubi supra.
- 23 Prohibito etiam commercio, & loquelæ non parum condecit ad arguendum metum, Aym. d. confil. 461. post num. 5. Alia d. confil. 77. sub num. 7. Grammat. decif. 103. sub num. 56. vers. maxime ex prohibitione commercij, fuit dictum in illa Nicie. Matrimonij.
- 24 Et Marchionissa, quæ desiderabat poni in libertate præcurarum propter eam breue Nunciij Apostolicæ, postquam Archiepiscopus Hyspali ad eius officium spectabat, cap. eum locum, ubi glof. in vers. simul etiam timere, & Doct. de sponsal. illud expressè negant: sed nec etiam breue obtrahere potuit, & si non est iustus metus, quando adiri potest Magistratus, l. final. in princip. ff. quod met. caus. Bellon. confil. 18. num. 14. à contrario iustus erit in Marchionissa, cui aditus vndique præcludebatur.
- 25 Considerare etiam oportet non solum amicitiam, quæ maxima erat inter Archiepiscopum, & Marchionem, prout considerat Grammat. d. decif. 103. num. 63. sed etiam persuationes, quibus cōtinuò urgebat Marchionissam, ut obediret patri, cū enim pater ueniret à persona, cui Marchionissa reuerentiam debebat, iuxta tradita per Aym. confil. 483. num. 16. incutebat illi metum, ut dictū est de iustificationibus patris, considerandum est etiam abutis iustitiaz. Ang. confil. 215. num. 3. in fine.
- 26 Perpendebant etiam domini seriem facti, & circumstantias, ut ad monet. Alex. conf. 99. num. 7. circa medium, lib. 3. Paris. conf. 303. num. 55. lib. 4. & modum insolitum, ex quo arguitur non bona fides, ut dixit Rota in illa Nicie. Matrimonij.
- 27 Illa enim nimia festinantia mittendi Tabellarium pro habendo mandato procurat. Don Philippo, & in alijs non carebat suspitione, Aym. cōf. 6. num. 14. & finem celeritatem ad arguendum

fraudem, & merum adducit. Paul. de Cast. d. consil. 174. num. 3. circa medium. Veri est etiam huc presumptio, & consideratur Roia in illa Valentia Profelionis coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio. Immo in casu nostro est manifeste fraudulenta, quia ut dicunt expresse testes, ista sollicitudo erat, ne superueniret aliquod impedimentum.

28. Accedit pro meru, quod matrimonium fuit celebratum ianuus domus clausis. Alex. d. consil. 99. sub num. 4. verbi. Item coadunant praedicti testes. Cepol. consil. civil. 2. sub num. 5. verbi. 3. consil. 10. Bap. Ferrer. consil. 311. inb num. 7. Petr. de Barb. consil. 34. num. 10. & 11. inter consil. matrimon. Riminal. iund. consil. 77. num. 18. item astantibus famularum maris. Corn. d. consil. 41. num. 10. & 11. Paris. consil. 60. num. 15. lib. 4. Ioan. Bap. Ferrer. vbi supra, & consil. 196. sub num. 13. Menoch. praesumpt. 4. num. 8. lib. 3. & nullis interuenientibus consanguineis. Alciar. consil. 5. num. 23. lib. 1. Grat. consil. 36. num. 18. & 20. lib. 2. Ferrer. d. consil. 196. num. 11. post nectid. Menoch. d. praesumpt. lib. num. 14.

29. Concurrunt etiam alia iudicia merus in ipsa nocte, ut lamentationes, & conuersiones, quod contra propriam voluntatem inducebatur, & cogebatur ad contrahendum. Ayn. d. consil. 461. num. 12. Honded. consil. 19. num. 39. lib. 4. aliquid lachrimar. Menoch. d. praesumpt. 4. num. 11. & praesumpt. 126. num. 17. eodem lib. 1. Iuliana Alex. d. consil. 99. num. 11. verbi. secunda est praesumptio, pallor vultus, mestitia, deliquium. Paris. consil. 53. num. 33. lib. 4. Petr. de Barb. dicit. consil. 24. num. 20. & seq.

30. Arguitur etiam merus Marchionis non solum a praecedentibus, & ab his, quae circa actum contrahendi matrimonium interueniunt, sed etiam a sequentibus post matrimonium. Alex. de Neuo consil. 3. num. 1. Paris. d. consil. 153. num. 56. Grat. dicit. consil. 38. num. 23. & ad hoc defectum profectiones post illud emisit. Anchar. consil. 299. sub num. 1. Alexand. d. consil. 99. post num. 4. Gramm. decil. 76. num. 9. Riminal. iun. consil. 362. num. 51. & seq. cum aliis per Menoch. d. praesumpt. 126. num. 23. & apertissime demonstrant maxima tristitia, & inconsolabilis afflictio, quae Marchionissa afficiebatur. Ploratus, & maxime clamores, quos emit rebatur, dum ex ciuitate Hispalch duceretur ad Oppidum de Coira ad ratificandum matrimonium, frastus ipsa praenuntiata tristitia facta fuisse valde deformis, & omnes cogere ad collac, imandum, ut plene deponunt testes in summa. io Marchionis. num. 13. quod etiam in confessione inacturificand. quem fecit cum magna displicentia, metu, & violentia, ut abunde dicunt testes in dicto summario a numero 13. vsque in finem. Et ista violentia in ratificatione opime detegit violentiam in ipso contrahendo adhibita, ut per Riminal. sen. consil. 15. num. 15. & plurib. seqq.

31. Non est verum, ut ex aduerso praereditur, quod intentio Marchionis esset solum, quod filia non nuberet Don Francisco, & indignationem minasset processisse ex eo, quod ipsa vellet illi nubere, quia sicut intentio principalis filiae non erat nubendi Don Francisco: sed impediendi ne contrahere cogeretur cum Don Philippo, ita est conuerso intentio patris prima erat, quod nuberet Don Philippo, non quod se opponeret matrimonio cum Don Francisco. Primum enim testis in summario num. 7. dicit, quod pater erat iratus, & collicus, quia Don Antonia sua filia recusat nubere Don Philippo, & Secundus ibi dicit, quod Marchio dixerat vxori, ut illi suasionibus, & minis induceret ad contrahendum cum Don Philippo.

po. Decimus testis in summario numero tertio dicit, quod pater nunquam libenter asperit Marchionissam, nisi postquam nupsit Don Philippo. Quintus num. 4. quod sicbat violentia, ut contrahelet cum Don Philippo. Primum num. quarto, quod ira collicus euaserat intelligendo, quod recusat nuber. e Don Philippo, & quod minas pater illam interficeret, quod etiam dicunt Tertius, & Sextus num. 6. & lamentationes, ac profectiones Marchionissae, (vbi supra dictum est) adiciant, quod impediretur contrahere cum Don Francisco: quod videtur, ut meru cogitur ad contrahendum cum Don Philippo.

32. Non obstat, quod testes ex aduerso examinati videantur dicere Marchionissam sponte, & libenter contraxisse, quia cum fuerit pro parte Marchionissae probata vis, & merus difficile est probare contrarium. Albar. d. consil. 77. num. 12. imo quod impossibile, Albar. in c. super hoc sub num. 34. de renunciat. Ia. in c. quadrupli. num. 72. inf. de act. sed quicquid sit iurific, quod in concursu plus credetur duobus testibus de meru, quam mille deponantibus de voluntate spontanea, & libera. Innoc. in d. cap. super hoc. Bald. in l. lobseuare. §. profectio. num. 1. per ff. de offic. proconsul. Romanus plus creditur arbit. num. 22. Alex. consil. 156. num. 3. lib. 5. Purpur. consil. 32. num. 14. Crot. consil. 166. num. 37. la. in l. interpositas num. 5. c. de test. cum aliis per Gabr. de testib. conclus. 4. num. 15. Menoch. d. praesumpt. 126. num. 31. quod sine iurific pro procedit, quando testes non solum deponunt de meru, sed etiam de minis, & aliis actibus merum infestibus. Alc. post Imol. quem allegat consil. 55. num. 22. lib. 9. Gabr. d. conclus. num. 16.

33. Minus etiam verum est, quod testes sint singulares, quia immo sunt coniecti in multis factis, & vbi essent singulares adhuc probarentur merum, latere Crot. consil. 106. in 2. dub. Sard. consil. 30. num. 26. prout etiam testibus singularibus probantur minae. Gramm. decil. 5. num. 15. Gabr. de testib. conclus. 2. num. 59.

34. Non obstat, quod deducatur merus ad effectum impedendi restitutionem vxoris marito, quo casu non admittitur exceptio etiam notoria, c. porro. de duob. r. quia ad effectum clausulae arbitrio, quae minuit iuris rigo. etiam operatur, ut possit a iudice regula recedi, ut in hac specie cumulationis petitionum, & possessorem fuit summatum in Romana Corru. 6. Martij anni praeteriti coram R. P. D. meo Sacramento. Alia bene tolluntur per informantes. Oppositiones vero, quae pro parte Don Philippo dantur contra examen, & testes Marchionissae, Domini reuerunt videre in alia positione.

I V S T I.

Comeñ habius. Luna 14. Maji 1607.

A R G V M E N T V M.

De nobilitate, quod probetur per publicam vocem, & famam, & per antiqua instrumenta.

S Y M M A R I V M.

Nobilitas aliquis persona probatur per testes dependentes de publica voce. C. Jan. num. 1.

Nobilitas probatur per instrumenta antiqua. vi. 1.

Arbitrium boni viri dicitur datum per clausulam, si ita expediri iudicauerit, C. 6. numero 2.

Idem;

Idemita persona censetur probata per demonstrationes nominis, & cognominis patris, & matris, & auctoris, & etatis, & temporis.

DECISIO CCXLIII

Quæsum fuit extra Romam de mandato Sanctiss. D. N. An constaret de notorio grauiamine vltimæ sententiæ datæ contra D. Ioannem Antonium Lucinum in casu, & ad effectum, quo agitur, qui effectus erat, vt causa fidei eiusdem Ioannis Antonij committeretur in Rota, non obstante, quod à Commissarijs linguæ Italiæ fuerint relatæ probationes nobilitatis, & semel commissæ causa appellationis à Papa, Magno Magistro, & Cõsilio Ordinario Religio- rum cum clausula appellatione remota, & ad hunc effectum tantum committendi causam de grauiamine visum fuit Dominis sufficienter apparere, quoniam testes pro Lucino examinati probant eius nobilitatem per publicam vocem, & famam, cum alijs requisitis, quod est satis, Bald. in l. i. num. 4. & seq. C. de dignat. lib. 12. Bald. in l. i. prouide. C. de postulando, Guid. Pap. decif. 196. Cale. consil. 8. num. 11. vers. & hoc maxime, Socyn. conf. 146. nu. 3. lib. 2. Fely. in c. super eo al. secundo, num. 5. vers. tamen dicas de testibus. Et cum istis testibus concurrant antiqua instrumenta, quo attenduntur, quia habent vim famæ, & ex quibus constat familiam de Lucinis fuisse nobilem, Guid. Pap. decif. 88. num. 2. vers. & à populo, Aym. conf. 34. num. 10. cum alijs allegatis.

3 Quibus non obstant dicit præcipue obedi-ones vna enim est, quæ tangit personam Ioannis Antonij, qui homicidium cõmissit, & idcirco est incapax habi. us huius Religionis. Cui respondebatur sublatam esse per breue sel. recordat. Clementis Octauo, quod licet esset in forma commissoria dictum Magno Magistro, & cum clausula, si ita expedire iudicaueris, nihilominus verba ista important arbitrium boni viri, l. si fideicommissaria libertas la. secunda in prin. ff. de fideicommiss. lib. 1. si fidei commissi. 5. quoniam ff. de leg. 3. & cum aliorum Doct. Modern. de arbit. iudic. lib. 1. casu 8. in prin. vt quatenus in reliquis constaret de habilitate Lucini ipsum admittere posset Magnus Magister, & vt dispensatio veniret post probata incumbencia, aliàs ista dispensatio ad alium effectum non fuisset commissæ Magno Magistro, qui si volebat dispensare ex motu animi sui conueniens erat, vt id declararet ante aliquam reuocacionem probationum, quæ iam admittitur fuerant in partibus à Commissarijs, iuxta formam stabilimentorum electis, & à capitulo pronunciali sine Assemblea approbare.

3 Altera oppositio erat, quia Ioannes Antonius esset filius Benedicti, quondam Francisci, qui fuit Notarius descriptus in matricula Ciuitatis Comenarij, non constabat ex fide Collegij Notariorum, & concurrerant plures demonstrationes nominis, & cognominis patris, & auctoris, & etatis, ex quibus identitas personæ probata videbatur, Alex. consil. 31. num. 5. lib. 3. cum alijs. Nec facere videbatur assertio illius, qui fidei Notariatum ex auct. aut. & tanquam Testis deposuit nullum adfuisse Notarium, quia id dicit de auct. paterno, & materno, hodie autem agitur de Notariatu patris, de quo testis non deponit. Et hæc oppositio fecit D. dubitare, quia propter Notariatum patris excludebatur ab habitu ex stabilimentis Religionis.

4 Quoniam tamen pars exclamabat asserendo id esse ab omni veritate alienum, & agi de eius igno-

minia, sub falso prætextu, idem Dominis placuit differre resolutionem, & tandem die 14. Maij 1607. Domini resolverunt pro Ioanne Antonio, quia in partibus superius factæ diligentia, tam pro parte ipsius, quam religionis, & exhibita fides authentica multorum, in qua afferitur Franciscum Lucinum habuisse duos filios, & verque vocabatur Benedictus vnum legitimum, & legum Doctorem, qui sustinuit omnia principalia Ciuitatis altorum illegitimum, qui in matricula Notariorum descriptus fuit die 12. Februarij anni 1593. & obiit absque filijs anno 1596. quæ fides licet in iudicio non probaretur concludenter, tamen ad hunc effectum committendi causam iudicari fuit sufficiens, maxime cum post dilatorias aliquas datas informibus pro religione non fuerit contradicium, & ita decilum.

P E N I Æ

*Venetiarum legitimis, Veneris 16. No-
mbris 1607.*

A R G V M E N T V M.

Concubinato præcedente filij inde nati, an, & quando præsumantur legitimi, vel illegitimi, & ad istum effectum quibus præsumptionibus eorundem filiorum legitimis, vel illegitimis deducatur.

S Y M M A R I V M.

Matrimonium probatur leuissimis probationibus, quando agitur de filiorum legitimis, num. 1.

Matrimonium probari debet plenioribus, & efficacioribus probationibus, quando præcessit concubitus, na. 2.

Matrimonium non esse contractum inter præcitos coniuges, maxime probatur ex inspectione libri parochi, in quo matrimonia describuntur, na. 3.

Negatus probatur ex inspectione libri, & scripturarum, num. 4.

Illegitimitas filiorum probatur ex eo, quod pater illos tanquam illegitimos nominant in testamento, num. 4. & 5.

Vbi præfertur, quando sic nominatus filius patris testamentum approbavit.

Publica vox, & fama non censetur probata per testes dicentes se audisse à populo, vel à vicinis, vel quod erat notorium, nisi etiam dicant, quod publice, aut communiter audierunt, num. 6.

Fama probatur debilitatur per contrarias coniecturas, num. 7.

Testes singulares non probant confessionem, quando agitur de probatione legitimis, na. 8.

Filij legitimis non probatur per alios antiquos tractatus conuenientes etiam filijs naturalibus, numero 9. 10. & 11.

Vbi ponuntur exempla huiusmodi antiquorum assensuum. Matrimonium ex iura corroboratur, quando probatur, num. 11.

*Matrimonium nunquid censetur probatum ex eo, quod per mortem vultu præsentis coniugis alter detulerit vestes lu-
gubres, num. 12.*

Matrimonium, seu legitimis filiorum, quando censetur probatum ex libro Baptismatis, num. 13.

Die 30. Ianuarii 1605. Octavio, & Leonora solum informantibus Rota censuit de illorum legitimis consistare; Ceterum sapè deinde causa posita videlicet 21. Maii, & die 12. Iunij eaque non resoluta, tandem hac propositione maturè discussa, Domini à decisio recesserunt, quia licet ad effectum successionis leuiores probationes sufficiant ad inducendam legitimam, Gemin. conf. 17. incip. super dubiis, num. 7. vers. & tunc quilibet sapè à Rota approbato, nihilominus tamen in hoc casu cum fortiores coniecturae concurrerent pro illegitimitate merito à decisione recessum fuit.

3. Et primo loco Domini considerabant, quod cum cohabitatio inter Ioannem, & Tulliam initium duxerit à concubina, quod ambo partes fa-tebantur, plenior, & efficacia probatio concurrere debebat matrimonium, & legitimam probandam, Verall. decis. 70. incip. matrimonium contrarium par. 3. quia confitro de initio concubinae, reputatio, & tractatus postea subsequens, potius inducunt commercium concubinae, quam matrimonium, si quis. C. de adulteriis, l. si in principio, ubi glossa in verbo, presumptionis, ff. de eo, quod metus causa, & ideo coniecit, & probationes, quae alias essent sufficientes ad probandum matrimonium confitro de initio vi. 100. non sufficienti, quia fortiores, equi nuntur, in hac autem causa Rota ad matrimonium excludendum, has censuit esse validas, & alijs consideratis in contrarium praeponderare.

3. Primum, quia cum matrimonium inter Ioannem, & Tulliam praesupponeret celorumque post Concilium Tridentinum, cuius vigore sess. 24. de reformatione matrimonii. c. 1. habebantur teneantur Parochi habere librum, in quo coniugum, & testium nomina diemque, & locum con. acti matrimonij describant, quem diligenter apud se custodiant, in hoc casu facta diligentia in Parochia, in qua Ioannes, & Tullia cohabitauerunt non potuit inueniri notula descripta in libro Parochi super hoc matrimonium. Vnde magnam signi oriebatur ad credendum non fuisse contractum cum ex dispositione Concilij matrimonium describi debuisset, & à communiter accidentibus matrimonij describi soleant, ex qua inspectione probabiliter credebatur, vel probata negatina, Bartol. consil. 81. incip. Martinus Fornicarius num. 2. Dec. consil. 424. incip. propositum, quod nu. 19. & consil. 467. incip. bene, & consil. 4. nu. 12. vers. ista enim negatina, vel saltem magnam adminiculum ad matrimonium excludendum.

4. Secunda coniectura magis firma, & constant deducebatur ex eo, quod tam Ioannes, quam eius frater in suis Testamentis Octauio, & Leonorae, tanquam naturalibus legata reliquerunt, & ipsi tanquam tales agnouerunt legata, Vnde dicebant Domini non esse verisimile, quod Pater intrusus heredes filias facinas ex alia muliere susceptas exclusit Octauio, & Leonora, si legitimi fuissent, cum patres ad conseruandam domum, & familiam filios matulos formis praefere solent, Nec dicatur id fuisse factum ad persuasionem Noueræ, quia eo tempore iam erat mortua.

5. Tertia validissima etiam coniectura prebeatur ex facto Leonorae, quae cum expressa mentione, quod esset filia naturalis Ioannis matrimonium contraxerat, & marito dedit in dotem legata sibi in praesidiis testamentis relictà.

6. Quibus sic constitutis non fuit difficile respon-
dere ad coniecturas in alia decisione relatas, & di-
scutendo per singulas, illa quae pericubatur, à pu-
blica voce, & fama non erat iustitienter probata,
cum de ea deponeret videremus tantum testis;
Alii vero solum testificabantur de auditu, & licet
dicerent se audiuisset à populo, vel à vicinia, vel
quod erat notorium, non tamen dicebant, quod
publicè, aut communiter audierunt, sicut equi-
tatur ad probandum publicam vocem, & famam
Gozad. consil. 13. incip. in hac causa, nu. 35. Verall.
d. decis. 10. num. 3. par. 2.

7. Rursus non deponere per verba praeteriti tē-
poris, & licet fama fuisset legitime probata, nihil-
ominus non sufficeret, quando adesset alia con-
iectura in contrarium, tunc enim à contrariis co-
iecturis debilitata non probaret, Giar. consil. 43.
incip. in praesenti causa, num. 39. lib. secundo. Hic
autem ex supradictis hac fama valde remanebat
debilitata.

8. Confessio Ioannis patris Octavii, & Leonora
non censetur probata per Testes singulares, cū
ad hunc effectum testes requirantur, Paul. de
Castro consil. 396. incip. viti actus, nu. 3. lib. 1. Alex.
consil. 39. incip. vertiturus, & questio, nu. 1. lib. 32.
& tenui. Rota coram me in causa Romana pecu-
naria, die 3. Martij 1595.

9. Tractatus in alia decisione ponderati, viti fue-
runt equiuoci, & cum possint etiam contineri
filijs naturalibus non probare legitimam Octa-
uij, & Leonorae, & maxime, quia aderam tractatus
contrarij testamentis Ioannis, & fratrum eius,
in quibus Octauium, & Leonoram vocauerant
naturales.

10. Quod Ioannes mater Tulliae vocaret Madona-
m, & fratrem eius cognatum non probat legiti-
mum matrimonium cum id potuisset fieri ad cul-
tandum scandalum, & turpiudum peccati, &
eodem modo respondebatur ad illud, quod Tulla
incideret per Verbum cum fazzuolo chiaro,
quia signum illud tanquam equiuocum non proba-
bat matrimonium, clydina cap. illud, num. 11.
de praesumpt.

11. Et similiter dicebatur ad congratulationes, quas
Tullia recipiebat propter matrimonium subse-
quutum cum Ioanne ad enim prudenter faciebat,
vt honori suo consuleret, ex longa cohabitatio-
ne concurrentibus sex requisitis relatis à Menoch.
lib. 3. de praesumpt. praesumpt. 1. nu. 70. & sequen-
tibus licet matrimonium praesumi possit, quoad filiorum
legitimationem, vt succedere deinde possint, in
hoc casu stante malo concubinato initio, coniec-
tura inde petita levis visa fuit, Verall. d. decis. 10.

12. Quod Ioannes propter mortem Tulliae deule-
rit velles lugubres non apparebat legitime proba-
tum. Quod autem exequias celebrarent cum
contingere poterit ob affectum, quod Tulliam
proiequebatur tanquam signum equiuocum, non
probabat matrimonium, eodemq. modo fuit di-
ctum non probat matrimonium, ex eo, quod in
libris baptisimi, & mortuum Ioannes, & Tullia
vocati fuerant iugales, quia istae descriptiones regu-
lariter sunt ad instantiam, & assertionem patris,
& cum Curati non solent adhibere iam exactam
diligentiam, & probationem, tales libri non dicuntur
continere, nisi alia conueniamus actissima,
& certissima veritatem, Rota in causa Papien-
suris patronatus, die 18. Aprilis 1603. coram R. P.
D. Cocchino.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

Sabine⁹ Aluionis. Luna 19. Nouemb. 1607.

A R G V M E N T V M.

Testes de Vniuersitate, An, & quando probent deponentes pro sua Vniuersitate, plures casus enumerantur.

S Y M M A R I V M.

Testes subditi possunt deponere pro eorum Domino quando non habent interesse singulare, num. 1.

Testes de Vniuersitate admittuntur pro Vniuersitate in causa, & commodi, quod principales non spectat ad suam Vniuersitatem sed in conspectum, num. 2.

Testes de Vniuersitate admittuntur pro ipsa Vniuersitate, quod de eorum interesse non est singulare, sed Vniuersitatis, num. 3.

Donator non tenetur esse iudex rei donatae, num. 4.

Testes de Vniuersitate etiam non principales de interesse Vniuersitatis agunt, non probantur pro sua Vniuersitate deponere, num. 4.

Testes de Vniuersitate, licet admittantur ad deponendum pro sua Vniuersitate, non tamen dicuntur omni exceptione maiores, sed non ut supplet, num. 5.

Testes de Vniuersitate repelluntur a testificando pro sua Vniuersitate quando agitur de interesse singulorum, num. 6. Vbi etiam bene declaratur, quando dicatur agi de interesse singulorum, & num. 7.

Testis, an & quando debeat habere interesse in causa, & quantum debeat esse hoc interesse, iudici arbitrio remissum est, num. 6.

D E C I S I O C C X L V.

CONTRA Testes examinatos contra Illustrissimos Madruccios opponitur Galliesanos ad fauorem Vniuersitatis Galliesii, non esse iuratos testis, tractatum qui habent multiplex interesse, quod ipsos vti singulares respicit, sed fuit responsum, quod non solum agitur causa Vniuersitatis nomine, vt conside. aut Rota. in yna Siraculana Præheminentiarum 5 Mali 1586. co. 1. Bubalo, sed etiam tractatur de aliquo eius iure, quia cessit omnia iura sua eius Territorij Dominis Madruccijs: Et licet reuocari fuerit, quod Galliesiani possint eodem Terras donatas, & præferrentur exteris: Hoc tamen non est interesse Vniuersitatis, sed singulorum.

1 Et quoniam aliqui dicant sibi videri, quod Communitas habeat interesse in hac causa, de eo tamen non apparet quia omne ius a se abdicauit, & si quod considerari possit, esset remotum & consecutum Testis autem admittitur ad deponendum super negotio, quod principaliter non spectat ad suam Vniuersitatem, sed in consequentiam, Afflic. de test. 48. nu. 2. in fin. immo nec etiam quando interesse esset proprium, & particulare, distabantibus, Vbi las. num. 4. C. de testam.

3 Nec facit, quod vnus Testis dicat, se credo se habendo la Communità, & homini di Gallese di mata, & caduto al signor Aliprandi quisti beni & serpe che la detta città muniti, & homini si possino dire intercessi, perche l'Aliprandi da far buone, & maner la detta donazione. Ista enim credulitas est erronea, quia hoc non fuit promissum in testamento, nec de iure est debita cautio, cui cessit facta sit ex causa donationis, l. aristo. §. fin. ff. de donat. l. 1. C. de test.

4 Vbi etiam agitur principaliter de interesse Vniuersitatis in causa per eam mora, non tamen prohiberentur Galliesiani deponere ad eiusauorem, Bald. in cap. inter, num. 1. & ibi etiam Felyn. num. 5. ver. est etiam alia regula de testib. An. cap. de Butr. in cap. cum quatuor, num. 3. eod. tit. Alberic. in l. tantum. §. vniuersitatis, nu. 2. & seq. ff. de rer. diuis. Salyet. in l. presentes, num. 7. C. de testam.

5 Et vbi non essent omnino integri propter presumptam affectionem erga Vniuersitatem, quod deliceret ex fide suppleret numerus Testium, Socin. conf. 194. sub nu. 2. ver. secundo qua, lib. 2. cum alijs quos refert, & sequitur Roland. conf. 72. num. 5. circa finem, lib. 2. & sup. dictum in illa Siraculana præheminentiarum, & est regula generalis, quod numerus supplet fidem Testium, ex cumul. per Gabr. conclut. 6. in principio de testib. & dixit Rota in vna Romana Prælationis 15. Octobris 1574. coram Cardinali Scraphino, & sæpius in alijs; maxime cum concurrat sex Testes forentes, vt in d. Siraculana Præheminentiarum.

6 Non obstat quod Testes Vniuersitatis repellantur omnino vbi agitur de commodis singulorum, Bart. in l. tantum, §. Vniuersitatis, num. 1. ff. de rer. diuis. Angel. in omnibus, num. 2. ver. aut respectu singulos C. de testam. Roman. conf. 7. num. 4. Couar. pract. quæst. cap. 13. num. 4. vti quibus suffragatur, vbi quod ita omnium consensu diffinitum est, vt dixit Rota in Narnien. Consensum eorum R. P. D. meo Cocceio, quia fuit dictum non constare de tali singulorum interesse, quod perimat eorum deputationem, interesse enim deductum respectu prælationis in collendo tenas, vitium fuit leue, cum nihilominus soluere debeant, prout soluum de residuo territorij, & quoad istos testes est euentuale, cum non cogantur locare, Maius istis magis, quam alijs Galliesianis locare, est autem arbitrium iudicis, quale, & quantum debeat esse interesse, vt Testes repellantur cum non omne commodum sufficiat, Lanfranch. de testib. num. 71. in fin. sequitur Caputaq. pariter de testib. eg. 56. in 2. & 3. fallenti, vbi etiam idem allegat, Abb. in cap. per suas, de testibus, & modicum interesse non repellit, C. de Graff. decif. 9. num. 3. de testib.

7 Alia virilitas, qua liberabuntur ab oneribus soluendis Malleantibus non placuit, quia non apparet, quod ea. au. similia non sint soluturi d. donataris, prout nec alia ex iure pascendi, non enim est considerabilis, cum dicant se intercedere solvere debere, vt post Bald. & Alex. adductos dicit Capic. decif. 152. nu. 6. Rolan. conf. 72. n. 15 lib. 2. Sicur. t. dicitur cessare interesse singulorum, quam loius pascendi per Vniuersitatem venditur, l. eod. de S. Georgio in l. nullus, num. 8. ver. deinde si esset questio, ff. de reuolunt. Bald. in cap. tertio loco, num. 4. Felyn. in cap. 1. in fin. ver. & idem si est questio, de probat. Couar. d. cap. 13. num. 4. ver. quia ratione.

8 Alia exceptiones, quæ dantur personis tam illorum sex Testium forensium, quam Galliesianorum, vix fuerunt Dominus non esse tales, quod saltem omnibus simul iunctis, non sit adhibenda fides, modo non obest exceptiones in dicto, quæ erunt particulari dubio discutendæ, & sic conclusum, & c.

REVERENDISS. D. LUDOVISI.

Parmen Status. Luce 3. Decembris 1607.

A R G V M E N T V M.

De testibus deponentibus super tempore per verba incerta, & dubitativa, An, & quando probent.

S P M M A R I V M.

Testes singulares, singularitate obliquis non probent,

num. 1.

Maritimi pluralitas, & iteratio non presumitur,

num. 2.

Pluralitas a iure non presumitur in his, que a communitate continguntur iterari, & multiplicari non solent,

num. 2.

*Actus nunquid probetur, per testes dicentes se prout non recordari de anno, quo qui natus est, num. 3. & 7.**Testes deponentes per diffinitionem, circa, declarantur arbitrio iudicis, quantum se extendit illa diffinitio circa presentem in tempore, num. 5. & 6.**Testis deponens de tempore confusus, & dubitativus debet indicari concessis cum alijs testibus certum tempus determinantibus, num. 6.**Testes varii, seu contrarii, quantum potest reducendi sunt ad concordiam ad effectum ut probent, num. 6.**Testes deponentes de tempore dubitativum indicio suo, vel se sibi videtur, nunquid probent, num. 8. & 9.**Testes deponentes per verba plus, & minus, nunquid probent, num. 9.*

D E C I S I O C C X L V I.

Post longam, & pluries iteratam disputationem Domini persistit in decisio auxiliandis, tentes indagandum temporis in depositione Don Baptiste principaliter tendere ad reddendum ipsum non solum singulare in singularitate obliquis, per quam lacerantur probationes, ut dicit Bald. conf. 33. num. 2. in fin. lib. 3. & post eum Aym. conf. 41. lib. num. 7. contra regulam, quod debeat iudicari concessis etiam in tempore ad effectum ut probent, de qua infra dicetur, sed etiam ad reddendum libantur contrarium. Cum enim deponat se fuisse presentem dispensationi Catharine si volumus, ut preteritum Domini Rangoni, quod se restringat ad tempus ab anno 1499. usque ad annum 1507. de quo tempore non fuit matrimonium, cum dispensatio de contrahendo per postea non erit verum quod fuerit presentis dispensationi.

Nec obstat, quod dicitur de pluralitate, & iteratione matrimonii, quia illa nullo modo est presumenda, ut per Ruyn. confil. 141. post num. 11. lib. 4. & facit regula, quod in factis pluralitas non presumitur, ut inor. in l. cum quis 3. in popularibus ff. de iur. iur. & in cap. in presentia, de probat. & per Bald. in l. final. C. de reb. cred. quia sine difficultate procedit in actibus, qui a communitate continguntur iterari, & multiplicari non solent, Dec. in dict. in presentia sub nu. 43. verum si vero multiplicari non solent, cum multis, per Silvan. conf. 57. nu. 16. & multum facit depositio Stephani de Causalis, Testis pro parte DD. de Rangoni usque induci, qui dicit adausse a Don Baptista, quod Bernardinus tempore dispensationis Catharine obtinuit dispensationem in Sede Apostolica, & sic non loquitur de alio matrimonio ab eo

de quo in dispensatione. Et propterea cum agatur de reprobanda dicto Don Baptista, non est facienda vis in tempore, de quo non precise deponit, sed cum dicto one (in circa) & alij incertis, & incertis rhinariis, iuxta decem Caputag. 247 par. 3.

Placebat etiam pluribus ex Dominis, quod in decisione dicitur Don Baptista non recordari de tempore propter eius præsentem protestationem, quæ erat nihilum verum nisi propter præsumptionem oblivionis ex tunc temporis spatio, & inpremediata responsum ad impropositam interrogationem, & dicebat non oblitare, quod ex aduersio obicitur ipsum non dicere se non recordari de quantitate temporis, sed quod non recordatur, de anno precise, quia si non recordatur annum, non potest recordari temporis quantitate: nam qui ignorat principium a quo debet heri dinumeratio, & computatio, dinumerationem, & computationem ignoret, in specie illi non facile, ff. de grad. Bart. in l. de etate, nu. 7. circa med. verum queritur utrum minor etas, ff. de minor. Bald. in l. si minorem, sub nu. 4. C. de testib. in integr. Salyc. in l. a. sub nu. 2. verum item nota hæc. C. de temp. appell.

Cum enim computatio fiat habito respectu ad principium temporis necesse est habere principium, ut sciamus computare, laf. in l. de iurisdictione, nu. 6. ff. solut. matrim. Et propterea Don Baptista, qui non recordatur de anno contra illi matrimonii necesse non eorum: ut quantum temporis effluxerit post contrahendum matrimonium. Accedit quod interrogatus de tempore non dicit simpliciter de triginta annis, sed subiungit (iudicio suo) cum dictione (in circa) plus vel minus, quæ nihil aliud importat, nisi quod non recordatur, Arem. in e. quorundam, in fine, de testibus, & ita si non recordatur de triginta annis non recordatur de pluri, vel minori tempore.

Nec facit, quod recorderet saltem de aliqua latitudine temporis, quia hoc dato non erat talis, quod non possit excedere annum 1498. & 1507. Domini enim in quorum arbitrio est possumus, quod tempus capiat dictio (in circa) & aliter, Alex. conf. 82. num. 5. lib. 7. cum multis allegatis per informantes arbitrati fuerunt, quod non excludat annum 1508. Nec facit, quod soleant referri ad modicum tempus, quia & istud modicum est arbitrio iudicantis, Corn. confil. 179. nu. 4. & 5. lib. 3. & quanta pars dicitur modica, si quis in suo C. de inoffic. testam. & tres anni in ipso quatuor decim annorum, ex glo. in l. pupillum. ff. de reg. iur. & in §. pupillus, in dicit. de iur. stipul. quæ ad propositum ponderat Corn. ubi supra.

Et licet alijs Rota interpretata sit continere minus tempus, atramen aliter, atque aliter iterandum est secundum iudicium materiam, & quod in casu nostro capiat dictum tempus anni 1498. ultra depositionem Stephani de Causalis, tunc relata facit, quod Testis loquens confusus, & dubitativus de tempore debet iudicari concessis cum alijs probationibus certum tempus determinantibus, Paul. de Caltr. conf. 26. num. 1. in fin. lib. 7. Aym. conf. 78. sub nu. 9. verum amplius testis, & est regula ordinaria, Testes esse quantum fieri potest reducendos ad concordiam ad effectum ut probent, Calf. de Grad. dec. 5. num. 23. de sponsal. Caputag. decem. 270. num. 7. par. 3.

Non obstat dictum Bart. in l. de etate, ff. de minor. quia ibi habebatur certum tempus a quo dinumerando testis sciebat non esse elapsos quatuordecim annos, & quando interrogatur de anno respondit nescire, ad salvandum eum debet intellegi, quod nesciat annum Nativitatis Dñi, qualidicet nescio

necio quor anni sunt à Natiuitate Domini, scio tamen quor esset annus à natiuitate pueri, vt sunt verba Bart. & scribi obliuiscens licet ignoraret annum Domini tamen recordabatur quor anni natiuitatis pueri, & sic principium temporis nihil minus si sciebant etiam tempus dissolutionis, Salycet. ind. l. 1. sub nu. 2. vers. item nota hæc C. de emp. appell. & dicebat: simpliciter, & de simplo. quod à tempore natiuitatis, vique ad tempus dissolutionis non curritur tempus 14. annorum. Dō Baptista non recordatur à principio, quia non recordatur de quo anno Catharina sue, at desponsata, non summa tempus, quia non dicit simpliciter sunt triginta anni non plus, non minus, quia aliter, quatinus loquitur.

Non obstat docē, in eiusdem Bart. in l. quid tamen, §. 1. a bi. et. ff. de acerb. si cum intelligimus, prout intelligit Aret. in decr. allego. Sed vlt. ius dicitur non dare ead casum nostrum quia vbi in casu nostro est alia (iudicio suo) eadem iura cum sensu corporis, quod tamē negabant aliqui ex Dominis consensibus à ionibus casibus de mutum distat à casu, ha. i. in quo testis simpliciter dicebat de decem annis, & subingebantur illa verba (vt mihi videtur) quæ secundum intelligentiam patris aduerfus nos, tollunt quomodo probare dictum tempus, in casum nostrum, vtraque professionem præcedentem, quod non recedatur de anno, & sic de initio temporis, vt dictum est, & trad. Nat. conf. 43. numer. 2. vers. nam ex sex testimoniis vtraque verba iudicio suo) quæ quipollet vt bis vt subvidetur.) Testis vixit dictio (in circa, quæ facit vt nō deatut concludente probare tempus, Alex. conf. 149. num. 7. lib. 5. Nat. vbi supra, & Cuius. conf. 91 circa princ. vers. hoc tamen non obstat, quod propter inordinandem, & indecōminationem nihil operatur.

Item subingit (plus vel minus) itur non dicitur certē, & collatur deponere, si ad illi ab hostibus, §. final. qu. 3. in fine, & sequ. ff. quib. ex caus. maio. C. de off. def. nu. 1. de probat. præteritum propter illam alteram iuram (vel) Alex. in l. 1. §. post tres. num. 8. circa med. ff. si quis cau. Nat. dicto consub. nu. 1. vers. item deponit per alteram iuram & ex quibus, resolutum fuit Don Baptista non probat aliquod tempus, scilicet quod excludat annum 1503. &c.

Camertinū Fideicommissi. Veneris 14. Decembris 1607.

ARGVMENTVM.

Simulatio cessionis præsumitur, quando cedens remansit in possessione rei cessæ, nisi in instrumento cessionis, cedens constituerit se possidere nomine cessionarij, & hinc alia nonnulla, de quibus in sumarijs.

SUMMARY.

Testes probantes possessionem quomodo debent deponere nu. 2. vbi præsertim quod possessio dicitur probata per participationem fructuum.

Dominium transfertur ex cessione rei cum traditione, numer. 3.

Simulatio nunquam probatur nisi confect de causa simulationis, numer. 4.

Simulatio præsumitur quando cedens, vel vendens remansit in possessione rei cessæ, vel vendit sed hoc falsum, quoniam in sim. si amicus est si clandestina constituit, num. 4.
Cessio rei non probatur simulata quando causa sua est expressa & iustificata, numer. 4.
Quæcumque sit potestas pro alio non acquiritur alioquin, si sit in manu dominum, nisi ipso alioquin iustificata, nu. 5.

DECISIO CCXLVII.

DE Anno 1512. quidam Andreas de Lippis egit bona, quibusque in Territorio Sippi pro se, & Thoma em. fiat. obliuiscens stipulante tempore pro eo Nota ioh. Anno 1503. ad Andreas, cessæ eadem bona quidam Maiano fratrius Clericus, recognoscendo bonam fidem ratione, quia dicta bona emissa diu de pecuniis proprijs Mariam vtrumque fecerat tanta cunctatione emptoris in personam ipsius Andree, cece, tamen in holi, & Commissariarum, quæ Mariam erat Clericus, inue. aniem tempore cessionis non missam fuerat amoni, & Clerici Camertini fuerat da facultate testandi, tractu temporis de fundis his omnibus ipsi quidam Thoma egerunt pro recuperatione bonorum prædictorum contra Franciscus reitios possessores tempus si de commissarij dicti quidam Mariam pro e. n. recuperatione, & sunt lata sententia in partibus contra actores, quæ in gradu appellacionis fuit per Auditorem Camere reuocata. Deinde obliuiscens commissi in Rota, Dubitant Anconita et bona Sippi, de quibus agitur fuisse in bonis Mariam & Clerici committentes, & resolutum fuit pro alioquin matina, suæ respectu possessionis, siue res, educti domini.

2 Nam quod possessionem satis videtur probatam per Testes camptarios, Primus enim (super v. l. & xi. deponit Mariam plures missi ipsam Testem ad incidendum ligna pro vlt. Domini, & de quibus super eisdem lequid per vlt. scilicet, in quod Mariam ipso p. element mitti debet ligna vna ad colligendos fructus, & facienda quæ asportare ligna, & quod fecit incidere, & tunc: & Testis quid vidit asportare ligna ad dognum Mariam, & granum, & fructus à laborantibus, qui deponunt de duobus prædijs in Villa Sippi in vocabulo Porta di Ferro & Campo & non per quem perceptionem fructuum probatur possessio l. Tit. M. de stat. l. 2. ff. de acquir. poss. C. de Grass. dec. 10. num. 1. de caus. poss. & propr. & dec. 31. n. 2. de probat.

3 Quod vero ad dominium probatur ex cessione facta per Andream Mariam, hic enim est vniuersus modus recognoscendi bonam fidem, & de regendi multa sonem emptio in facta in persona Andree, cum verè agere de acquirendo alteri personæ, videlicet Mariano, Bald. in l. i. in finem in test. nu. 2. vers. sed quomodo probatur, vbi Salycet. 1. vers. sedone qualiter, & Casten. nu. 1. vers. quæ in test. C. si quis alteri, vel filijs, Socin. in con. 1. 2. num. 1. lib. 4. ex qua cessione cum traditione fuit translatum dominium in Mariam, l. tradantibus, C. de pact. l. nunquam nuda. ff. de acquir. re. tum domin.

4 Nec obstat quod dicitur de simulatione huius cessionis, quia non probatur nec constat de aliqua causa, siue quia simulatio non quæ intrat, & a cons. Bart. 61. lib. 1. & licet Andreas romanus, licet in possessione, vt ex asport. adducitur, non minus excludit simulatio, no per clandestinam congitionem, & præcipit ad lat. per. l. iraquei. cum. et. v. ab eo de iure constituitur limit. 9. num. 4. c. p. vbi. bus sequentibus, per quod constituitur in iudicium.

Dec. Proff. Farinac.

N 3 etiam

etiam alia probatio possessionis Mariani. Etenim
ro magis omnis singulario, & frans videtur cessare
re propter causam in dicta cessione narratam ab
Andrea, quod sic eme ei bona prædicta nomi-
ne proprio de pecuniis Mariani Clerici mei spo-
lii, & Commisariationum Cameræ Apostolicæ;
sed quia iam licebat Clericis Cameræ testari,
quia cõpõficant cum Reuerenda Camera agnos-
cendo bonam fidem dicta bona Mariano reposita
cessit.

3 Nec obstat, quod Mariani obtrinuisset facultatem
particulari testandi à Paulo Quarto, socii
memor, per decem annos ante, quia in retroces-
sione non fit mentio de hac facultate, sed de fa-
cultate testandi concessa Clero Camerapensi, &
in omnem euentum hic temporis lapsus non im-
pedi, quin Andreas poneret, quando cumque re-
cognoscere bonam fidem in favorem Mariani,
de cuius pecuniis fuerat facta emptio.

6 Tandem non obstat, dictam emptionem fuisse
factam e. 15. nomine Thomæ absentis fratris An-
dree, pro quo Notarius fuerat stipulatus, qui Tho-
mas non retrocessit, quia cum postea Thomas di-
ctam emptionem non ratificauerit, factus fuit ces-
sio Andree sine Thomæ, cum sine ratificatione
non acquiratur possessio, nec dominium absenti
etiam ex stipulatione Notarii præbente facta iuxta
magis communem opinionem, de qua testatur
Menoch. consil. 733. num. 26. lib. 8. & quod Tho-
mas nõquam habuit animum acquirendi aliquid
ex dicta emptione pater non solum ex non ratifi-
catione, sed ex dispositione facta de dictis bonis post
mortem Mariani inter dictum Andream, & Tho-
mam coheredes, in qua Thomas dictam cessionem
non impugnauit. Et ex hac cessione præcedente
cessat præsumptio iuris familiaritatis. Ex
quibus conclusum fuit bona Sippi fuisse in bonis
Mariani fidei committentis.

JLL. Mre D. CARD. LIS LANCELLOTTI
Iunioris.

*Melisei habitus, seu probationum, Lune 17,
Decembris 1697.*

ARGVMENTVM.

Nobilitas probatur per publicam vocem,
& famam, per instrumenta antiqua, &
alijs modis de quibus in decisione.

S Y M M A R I V M.

*Nobilitas probatur per testes depoñentes de publica voce,
& fama, num. 1.*

*Nobilitas probatur ex eo, quod quis habuit gradus, nuncera,
honores, & officia ciuitatis, quæ solis nobilibus dantur,
num. 2.*

*Nobilitas probatur per instrumenta antiqua, in quibus
enunciatur aliquis nobilis, num. 3.*

*Verba enunciata in instrumentis antiquis, habent vim pu-
blice voci, & fama, num. 3.*

*Verba enunciata Principum in instrumentis antiquis probant
aliquos nobilitatem, num. 3.*

*Nobilitas censetur probare ex eo, quod aliquis familia
habuit propriam Capellam in aliqua Ecclesia, num.
104.*

1 **D**E nobilitate familiarum de Tintis intransfor-
mantibus in Religionem Religiosis Hiero-
solymitanis consistere Dominis vitium fuit
ex testibus per duos fratres Commisarios ad hoc
deputatos examinatis, & ex multis eorum iuris-
dictis, testes enim quorum primus, est annus 64
& quartus 77. depoñunt huiusmodi familiam
de Tintis, de qua cõd. domus Julius esse nobilem,
tam nomine, quàm in suis immo vñ & ex quo-
nobilibus Ciuitatis Sulisonefi, atque homines
illius tam illæ, & in specie patrem, matrem, &
auos semper vixisse, vt videntur nobiles, & de eo-
rum redditibus separatim à plebe, contraxisse ma-
trimonia cum nobilibus, nunquam ex eis cõse-
antes, aut mercaturas, & probant de scientia, &
de auditu ab eorum maioribus, & amicis, & quar-
tus dicit pro talibus ab omnibus effecit, &
reputatos, & primus ita vniuersaliter esse tra-
ctatos, reñtos, & reputatos, & de hoc esse publi-
cam vocem, & famam, per quas antecessores
est probata nobilitas cum ad hunc effectum suf-
ficiat publica vox, & fama Bartol. in l. 1. num. 10.
Codi. de digni. lib. 11. Guido Pape dec. 19.
Calean. consil. 2. num. 13. Socyn. consil. 246. num.
3. lib. 1. Tiraque. de nobilitate. cap. 10. num. 8. Ca-
puta. quæ. dec. 10. 6. par. 2. & fuit dictum in causa
Comen. Habitus 14. Maij 1697. coram R. P. Dom.
meo iusto, & in causa Gianen. portionis 21. Iu-
lii eiusdem anni coram R. P. Dom. impo. causa
Julij.

2 Et cum omnes Testes addant personas istius
familie gaudisse gradibus, numeribus, ho-
noribus, & officiis Ciuitatis, quæ solis nobili-
bus dantur ex hoc etiam dicitur probata nobili-
tas, vt fuit resolutum in causa Oueren. Canoni-
carum 14. Ianuarij 1707. coram Illustrissimo Car-
dinali Scraphino. Et licet isti Testes non specifi-
cent nomen aui, tamen nihil obstat cum de-
ponant etiam de quibus paternis, & maternis
Julij.

3 Eadem nobilitas probatur ex duobus antiquis
simis instrumentis donationum per Regem Sici-
lie sacraum, altero de anno 1465. altero de anno
1467. ex quibus apparet, quod Reges iam ab illo
tempore tractabant hanc familiam tanquam no-
bilem, & in quibus eadem familia nobilitatem enun-
ciatur, & cum sint dux enunciationis vltia centum
annos habent vim famæ, & probant in antiquis
Cassad. dec. 1. de probat. & sæpè decisum fuit,
maximè cum sint enunciationes Principis, quæ pro-
bant nobilitatem, Dec. consil. 146. num. 14. veri-
 prædicta conclusio, las. consil. 65. num. 6. & 13.
veritè secundum principaliter volum. 3. & per hoc
est satisfactum constitutioni siue stabilimento re-
ligionis.

4 Quæ coadiuvantur ex attestacionibus Sindico-
rum Coniunioris, & Conuentus S. Francis, ex
quibus patet, quod ista familia habet Cappella-
m in Ecclesia Sancti Francis, & ex fide Sindico-
rum constat eandem familiam esse de nobili-
bus Ciuitatis per eadem rationes, quæ testes re-
tulerunt, & comprobantur ex literis Equitis Ge-
norij, qui fuit Commisarius, quæque fuit dignitas
de hac nobilitate amplum testimonium reddit,
quæ licet scriptæ sint post factas probationes, ta-
men negari non potest, quoniam magnus administratio-
faciant, ita vt omnibus simul iunctis dicatur proba-
ta nobilitas.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Hispaniæ Matrimonij de Alcalá. Lune 28.
Ianuarij 1608.

A R G V M E N T V M.

Defendantur in hac decisione Testiū depositiones contra quos opponebatur, contra personas, contra dicta, & contra examen, vti in summario vbi dicta hic repetere longum esset.

S P M M A R I U M.

- Testis* 1. p. sumetur habiles dicitur contrarium probatur, n. 1.
Testes qui dicuntur omni exceptione maiores, & habiles, iudicantur ob causam, n. 1.
Testium inhabilitas in pleur ex numero vbi praefertim quando sumitur in causa de iudicis probationis, n. 2.
Metus ultimus metu de iussu pariter probatur etiam per *Testes* non omni exceptione maiores consanguineos, & domesticos, n. 3. & 9.
Testes inhabiles, & non omni exceptione maiores supplentur ex aduocato, n. 4.
Testis Sacerdos minus fides est, quam laicus, n. 5.
Testis deponens de facto proprio maioris fides est quam alius faciens, pbi, nam semper in proba n. 6.
Testium adulti probaturum est certarum personarum, item quilibet admittitur, nisi probetur repertus, n. 7.
Testis Sacerdos (ca parochus qui aliquem baptizauit, non probatur e) *Testis* pro baptizato, n. 8.
Testis mulier minus augeat in fides, n. 8.
Testis minor deponens contra filium mixtum probat, n. 8.
Testis cum quod inuenitur de iussu non valet, nisi de iuramento, pbi, n. 11.
Peritum, ut emittit omnis interpretatio scienda est, n. 11.
Testis in secundo examine plus dicit, quam in primo, non reputatur sibi ipse varius, aut contrarius, n. 12.
Testes non copulati variis contrariis vni plus altero deponat, n. 13.
Testis requirit etiam precor, & precor, ut se pro veritate examinet, n. 13.
Socius & particeps criminis admittitur in Testem in casibus in quibus reus a iudice haberi non potest, n. 14.
Testis deponens de iussu proprio, etiam quod aliquando patitur exceptio nem semper probat, n. 14.
Testis domesticus persone domesticæ non repellitur a testimonio, n. 15.
Testium nuntius seu contrarius in non substantialibus non est inueniendus, n. 16.
Testes, ut non contrahant inter se facienda est interpretatio ut loquantur de duobus temporibus, n. 17.
Testes contrarii non dicuntur, quando vni plus videri, & audiuntur quam alter, n. 18.
Testium inhabilitas quod iudicanda est tempore de positione, & non ante, n. 19.
Testes consanguineos admittuntur in casu matrimonij, praesertim quando non est disparitas inter coniuges, n. 20.
Testis famulus non repellitur a testimonio, quando tempore de positionis non stabat in seruicio producentis, n. 21.
Testes famuli aliorum illustrius persone non repelluntur a testimonio pro suo Domino, n. 21.
Testium iura non sunt excludenda sed inuenda, & sufficienda quantum fieri potest, n. 23.
Pro viro restituta non est in possessio, quando non constat de eius legitimo consensu in contrahendo matrimonij, n. 24. & 25.

Testes fori iudicij admittit probationes petitorij ratione mixtura, & quando agitur de possessione iura, n. 25.
Pro viro restituta non est propter periculum iuramentum, & si merum peccatum, ne debeat oblatum iuramentum, n. 26.
Testes examinari sine interrogatorio datis a parte non dicuntur mulieres examinari, n. 27.
Testes examinari sine iuramento ad dicendum contra articulos non dicuntur mulieres examinari in casu de quo, n. 29.

D E C I S I O CCXLIX.

Testes Marchionis esse idoneos pro nuntiare Matrimonij, & rite ac valide examinatos fuit conclusum vniuersim per Dominos, & omnes nuntios, & informantes p. o. parte Don Philippus auctor extra dubium ex ea probationem mentis iam decitum. Quoniam ad idoneitatem cum quæ est prima pars dubij cum illa præfata maior, etiam ad effectum de quo agitur, quam illi contra iuramentum non probatur, ut per Caput 29. decis. 176. n. part. 3. fuisse respondens, & obiectioibus, quæ multæ ex aduerso adducuntur in genere, & in specie. Et quoniam fundamentum super quo iura obiectioibus machina contrahiuntur, est, quod ad effectum rescindendi matrimonij requiritur Testes omni exceptione maiores, & illud laqueum duntaxat Domini (quo arbitrio remissum est) quod Testes dicantur omni exceptione maiores, Abb. in cap. cum Ioannes. n. 13. circa fin. verbi ego concedo dando, vbi Felyn. a. 44. post modum, verbi in hoc multum versabitur de fid. iur. rum. Couar. de sponsal. par. 2. cap. 4. §. 12. lib. 3. vbi finem in hac coniugali causa) dixerunt non deesse Marchionis. Testes huiusmodi, & ex eorum discussione apparebit. Et quando descenderit qualiter habuit in casu isto, aut non requiritur, aut suppleri ex tribus.

1. Primo ex numero Testium, qui sunt decem & octo, Alex. conf. 47. n. 2. lib. 2. Dec. conf. 161. n. 14. Nat. conf. 164. n. 1. qui omnes loquuntur in causa matrimoniali. Et quod suppleat numerus hanc qualitatem, dixit Rota a. 2. d. 2. de Grass. dec. 5. n. 4. & sponsal. & iuratus in Valentia Profutionis prima Martij 15. 4. eorum Illustrissimo Cardinali Blanchetto, vbi etiam fuit dictum, id maxime procedere, quando negotium est difficilis probationis, & in rebus nostris ad probandum minas paternas pro annullando matrimonio tradit Alexand. de Neuo conf. 47. n. 3. inter consilia matrimonialia, & tenet Rota in vna Nicen. Matrimonij 27. Ianuarij 1536. eo. am. bon. memo. Cip. 10. & est regula generalis, & tria gloss. in l. 1. in ver. numerus ff. de scilicet quæ procedit etiam, vbi omnes patuntur aliquas exceptiones, si Testes sunt vltra numerum trium, Cast. de Grass. d. decis. n. 9.

2. Secundo, quia agitur de annullando matrimonio ex metu illato a parte Marchionis, qui cum inferatur intra domesticos pariter non coram extrans peritiosis, l. vi. c. 579. n. 1. in fin. Corn. consil. 114. n. 4. lib. 3. Socin. iur. conf. 47. sub. numer. 33. lib. 3. non requiruntur Testes omni exceptione maiores, Pu. pur. consil. 161. n. 11. sed admittuntur, qui alios non admittentur, Alexand. consil. 156. n. 15. lib. 5. Honded. conf. 29. n. 24. lib. 1. & propterea admittuntur consanguinei, & domestici, Pu. pur. d. conf. 161. n. 1. in fine, & m. seq. Ang. de Cast. conf. 36. n. 1. & Alex. de Neuo conf. seq. n. 1. inter consilia matrimonialia. In his enim, quæ domi sunt, non iohannem admittuntur domesticos in testes. Consensu C. de repud. cap. veniens l. 2. de rest. Bart. in l. lex, Decis. Proferi Farinac. N. 3. qui

qui tutores nu. 1. C. de administr. tutor. Bald. conf. 427. num. 5. lib. 5. Alex. conf. 151. num. 3. in fine. lib. 5. sed etiam eis magis creditur quam extraneis, Aret. conf. 13. n. 17. Felv. in c. in lictis post nu. 6. de testib. cum alijs per Gabr. de testib. conclus. 10. nu. 38.

4. Tertio, non requiruntur Testes in casu isto, omni exceptione maioris propter adimnicula, presumptiones, & feriem facti, de quibus in decisione, & latius per informantes, vt resoluunt Rota in vna Tolejana seu Mediolanensi Marimonij 17. Martij 1571. eorum Oradino.
5. Non obstat, quod dicitur prædicta non procedere in testibus patientibus plures defectus, quia vltima quod non omnibus dantur exceptiones, ille q adducuntur, vsq; fuerunt Dominis leues. Nam quoad Sebastianum Martinez quem Domini sine difficultate dixerunt esse omni exceptione maiorem, quia Sacerdos, & ob id maiori fide dignum quam laicos, Alex. conf. 143. nu. 5. lib. 7. Socii. iun. conf. 31. nu. 30. lib. 2. Aym. conf. 267. nu. 2. faciunt tradita 3. Gabr. de testib. conclus. 4. nu. 40. vbi quia deponit de facto proprio, & propterea maiorem fidem meretur quam Testis ordinarius, Aym. conf. 178. nu. 7. eadem med. & facit plurquam semiplenam probationem, Caf. de Grassi. decis. 2. in fine. de empt. & vend. fuit dictum in Vrbeuerana Bonorum 4. Iulij 1596. eorum Illustrissimo Cardinali Seraphino, & capius in alijs. Tum & vltimo, quia fuit à parte aduersa approbatus, adhibendo illum ad solemnizationem matrimonij.
6. Neque eius fidei aliquid est detrahendum, ex eo quod sciet animum Marchionissæ alienum à contrahendo matrimonium cum Don Philippo, quia de mandato Cardinalis de Castro Archiepiscopi interfuit, & ad effectum illum excusandi fuit per quod in actu matrimonij Marchionissa non reclamauit.
7. Minus facit, quod vti parochus baptizauerit Marchionissam, quia nullibi in iure caueo, vt quod propterea repellatur à testificatio proprio, & clarum est adiectum de testibus esse probatorum certarum personarum, ita ut quilibet admittatur in Testem, qui non prohibetur l. 1. in princ. vbi Bald. si de testib. Nelli in tract. de testib. par. 1. nu. 4. & 2. Socii. iun. con. 33. & seq. lib. 2.
8. Multo etiam deterebant Domini Donna Fraciscæ Enriquez, tum quia plenissime informata, tum quia esset nobilissima genere, quod multum augere eius fidem, Baldi in l. testium. nu. 30. C. de testib. Aym. conf. 6. nu. 2. lare Tiraquell. de nobilit. cap. 20. num. 33. vbi post Gerard. quæ allegat dicit testimonium mulierum nobilium præferri testimonio virorum non nobilium; Item quia deponit contra proprium interesse in præiudicium propriæ filiar, vt bene deducunt informantes, quo casu multum creditur testi, Soc. c. iun. conf. 6. lib. num. 19. vers. quod etiam lib. 2. Sord. decis. 107. num. 5. & multum considerare solet Rota, vt decis. 11. de iure par. in pou. Pur. decis. 141. lib. 2.
9. Non obstat obiecta domesticitas, quia vt dictum est non minuit, sed potius augere fidem testis in hac materia ratione præsumptæ melioris scientiæ & veritatis, vt per Purp. conf. 579. lib. nu. 11. prout nec etiam quas affirmatis ex eo quod esset Nouerca Marchionissa, vltima quod eo ipso quod detestit esse vxor Marchionis patris de stirpe esse Nouerca Marchionissæ, Alex. c. q. 107. num. 10. in fin. lib. 6.
10. Quod fuerit cõsultrix, & mediatrix in hac causa, non bene probatur, & minus est, quod notetur

de magna affectione erga personam Marchionis, cum in Adasium abierit Nouercais Amor, si quatenus dicitur cum mendacem & penitentem, ad dicit se aliàs deponisse non cognoscere, quod à pocha esset scripta manu Marchionissæ, nec nota in eo quod subiungit negasse ob metum mariti, quia potest accepta in confesso negationis, & rene qualitas meras qua habet contra se præsumptionem. Respondetur potius esse præsumendum mentem, quia cum clarum fir apocham fuisse scriptam manu Marchionissæ, vt fuit ostensum in decisione, & indubitatum Domnam Franciscam habuisse notam manu Marchionissæ, excludendo metum includi cunctas fraudem, & dolum in negando. Vnde pro minori malo dicere debemus, vt fuit dictum in decisione, quod metu mariti terreat id fecerit, ad tradita per Gabr. de crim. conclus. 1. num. 6. & melius est mulum veri similis propter indignationem & furor qui maritum inuaserat, propter talem scripturam, & quia cogit Marchionissam metu, & minus ad illam negandum & contrafaciendum manum.

11. Quo ad peritium, non est argumentum. An ex metuculo iuramento incurritur in quo conuendunt Doct. & laborat informantes pro vtraque parte. Quia non dicit se negasse cum iuramento, nec de illo apparet, & non præsumitur iuramentum in teste etiam ad effectum, vt proleat Abb. in cap. ruis num. 8. de testib. Crot. de testib. par. 7. num. 15. vnde multo minus ad effectum vt notetur de peritio pro quo cuiusdam semper est omnis interpretatio facienda, cap. quemadmodum, de iureiur. c. alijs per Bero. conf. 149. n. 11. lib. 1.
12. Non obstat quod in primo examine nullum verbum dicitur quod Marchio eius vir fuisset occisus filiam, cum tamē id deponat in se cundo. Quia non propter ea debet iudicari sibi contraria, nec vna, prout non sunt contrarii, nec vari testes, si vna deponat pluraquam aliter, Anton. de Butr. in c. 1. in secunda oppositione, de off. leg. Alex. conf. 64. num. 1. lib. 2. Dec. conf. 163. nu. 15. vers. & fundamentum, Corin conf. 220. col. 4. vers. tamē dicta Thomasia lib. 1. potest enim esse quod super eo non fuerit interrogata, & testis post ex. examinari super omnis in primo examine, nec propterea dicitur se corrigere. Iac. Gabr. de crim. conclus. 8. nu. 7. & seq.
13. Nec faciunt tradita per Innoc. & Abb. in c. præterea de c. est. cogen. quia loquuntur quando est timor, quod testis potuerit insinui à parte, quod non potest applicari in casu nostro, attento quod Donna Franciscæ erat omnium bene conscia, & dicit ibi Abb. nu. 12. circa med. quod hoc est arbitrium iudicij, qui habet considerare qualitatē personarum, & alias circumstantias. Non est etiam inconviniens, quod ipsa dixerit, omnes famulæ, quod se examinauerit, & diceret, quia licet non solum iussu, sed etiam prece, & prelio id facere, Dec. quia hos allegat conf. 189. nu. 16. Rip. in l. 1. nu. 37. ff. si cert. petat.
14. Minus etiam facit, quod dicitur fuisse soclam criminis in inferendo meri Marchionissæ, omisso enim quod in casibus in quibus veritas aliunde haberi non potest admittitur particeps & socius criminis, Dec. conf. 189. n. 10. Aym. conf. 173. post num. 3. Alex. de Neuo d. conf. 37. lib. num. 2. inter consilia matrimonialia, Capuraq. decis. 277. num. 8. & seq. par. 3. fuit dictum in vna Romana resolutionis indeministris 1. Iulij 1595. eorum Illustrissimo Cardinali Seraphino. Donna Franciscæ non intulit, sed reulit minus paternis intuitu forsitan pietatis, dubitans (vt ipsa testatur) ne paret

- verè minas exequeret in filiam, quando illa suo non quod imperasset imperio, & cum deponat de eo, quod ipsa fecit, tamen magis probat, ut in terminis per Mandel. conf. 77. num. 7. Immo alias esset inhabilis ex eo iolum, quod deponit in facto proprio, faceret scemplanam probationem. Paul. de Cast. in l. 2. §. si habens, post num. 1. ff. si ex nora cau. aga. Dec. conf. 163. num. 1. Afflict. decif. 369. num. 7. Situel. Adobian. conf. 14. num. 14.
15. Lups de glaua, fuit etiam habitus omni exceptione maior, quia erat bene informatus, cum de tempore contracti Matrimonij esset Secretarius Marchionis patris, & nulla exceptione legitima repelli posset, glof. in c. 1. in ver. maiores, vbi Hostien. num. 2. v. si maiores, Abb. n. 5. Prapo. in 7. de consang. & afflin. Roland. conf. 2. nu. 13 lib. 1. licet enim de tempore examinis offic. familiaris, & domesticus Donna Francisca Nouerca attamen domesticus persona domesticæ non repellitur: a testificando, Innoc. & alii in c. insinuante de offic. deleg. Corf. in v. b. testis sing. 20. Auf. ei. de test. num. 14. Gabr. conclus. 10. nu. 11. de testib. facit decif. A. Egid. 505. & Ror. 12. det. est. in nou.
16. Et nihil facit, quod dicit Sebastianus Sacerdos rem de tempore contracti matrimonij fuisse, & tamen Sebastianus examinatus id non dicat, quia non fuit de hoc interrogatus, & sufficit quod non negat. Dum dicitur consuei de mendacio quia dicit resuise Hieronymum fux matri, Marchionem sibi dixisse, quod filium occidisset si in sua pericula esset opinione. Hieronymum autem dicitur si iam sibi solum dixisset de exherediatione, quia tunc hanc varietas seu contrarietas non sit citra substantialem non est a. respondenda. Alex. conf. 3. num. 10. lib. 1. laf. in l. 3. lib. 1. nu. 16. vers. confirmata. Cadebauor possit. eccl. i. ab. Dec. conf. 100. post num. 4. vers. tertio hoc. Ruyn. conf. 15. num. 2. lib. 4. Capu. aq. de cap. 270. nu. 2. circa med. par. 1. prout nec mendicium, & falsitas. Dec. d. conf. sub num. 4. vers. si iudicet falsitas, Rinaldi. Semor. conf. 44. num. 6. Ruyn. d. conf. 36. num. 3. Capuraq. vbi supra. Vltimus facile euitatur contrarietas referendo illam dictionem (solum) ad verbum sibi, idest quod sibi soli, & non alijs dixerit, aut ad alia verba, ex quibus tollatur repugnancia, licet in originali materno sermone conceptio non repugnat huiusmodi dictio, sed errore interpretantis tunc in adiecta.
17. Facile etiam conciliatur alia præsentia contrarietas, quod dicat se fuisse præsentem quando Cardinalis querebatur cum Marchione Patre, cum tamen septimus & nonus Testis dicant neminem vidisse quia Testis ille deponit, atque cum Marchionissa fuisse vocatam de tempore, quo ibi reperiebatur Marchionissa, præsumendum est enim, quod loquantur de tempore diverso, & successu loci euitandum contrarietatem, Felyn. in cap. translatio, num. 8. circa med. de consub. Ruyn. conf. 1. 10. num. 6. lib. 4. fuit dictum in vna Vixbonen. Professionis 9. Maij 1590. coram Laurentano.
18. Corruit etiam alia præsentia contrarietas inter huiusmodi, & depositionem Sebastiani Martinez, quia dicit nullum extraneum fuisse vocatum ad celebrationem matrimonij, & Sebastianus attestatur fuisse p. gentes nedom famulos, sed etiam equites, & nobiles. Quoniam idem Sebastianus subiungit dictos equites, & nobiles fuisse de domo Marchionis Sunt etiam variz exceptiones, quæ dantur contra Donnam Hieronymam, licet enim dicat Nouercam fecisse nescias mortis, quas Nouerca examinata non dicat fecisse. Attamen satis est,
- quod non neget fecisse, & dum obliquit quod testes dicunt, nullum remansisse in cubiculo, quo erat Cardinalis, responderetur Hieronymum nulli deponere, quod aliquis remansisset. Ad illud, quod alij fuerit præsentis non deponit de ministris, ut deponit ipsa, responderetur, quod forsitan non adue. terit, aut non audierit, prout aduertit, & adducit ipsa, ut in fortioribus terminis dicunt, Alex. conf. 19. num. 5. lib. 1. Corn. conf. 203. num. 2. lib. 4.
19. Nullam etiam exceptionem patiuntur Antonius de Galarza, & Donna Francisca de Figueroa. Quia licet dicatur fuisse eisdem a Marchione, eo quod a suspicabatur ne ipsi præstarent consilium Marchionissæ, Marchio erat mortuus de tempore depositionis, quod tempus semper inficietur ad effectum habitandi, vel inhabitandi testem, l. 3. in princ. ff. de test. glof. in l. carbonianum. §. causa in ver. non eandem ff. de carbo. adit. Bart. in l. ad testium §. conditionem, numer. 4. ff. de test. Alex. conf. 149. n. 7. lib. 1. & nihil habent agere cō Don Philippo cum quo causa agitur.
20. Nihil etiam refert, quando esset verum, quod Donna Francisca desiderasset quod Marchionissæ nuberet cum Don Francisco de Tuniga, quia Don Franciscus de tempore examinis erat vxoratus, & sic euangerat huiusmodi desiderium. Donna Ioanna licet si soror Marchionissæ, attamen ad mitti debet in causa matrimonij, præteritum quando non est disparitatis inter coniuges, glof. & Quor. in c. super eo, l. 2. de testib. Abb. in c. videtur num. 3. & sub num. 6. qui matrim. accip. post Dec. conf. 163. n. 26. Paris. conf. 13. lib. 1. 4. lib. 4. & dixit Rota in illa Valentina Professionis coram Illustrissimo Blanchero. Immo præfertur extraneus quia præsumitur habere plenam notitiam contractus matrimonij vbi supra.
21. Quod Ruthina Lopez inferuerit Marchionissæ nihil est, quia quando etiam seruientes repellentur, non esset repellenda ipsa, quæ tempore depositionis non erat in eius loc. uitio, Specul. de test. §. 1. nu. 13. vers. quid si olim, Abb. in cap. in litteris nu. 6. vbi Felyn. nu. 8. de test. Alexan. conf. 5. nu. 9. lib. 1. Croc. conf. 131. nu. 96.
22. Contra Ioannem de Segura, Mariam de Narvaez, & Ioannem Antonium Galazæ opponitur, quod sunt famuli Marchionissæ sed nihilominus admitti debent famuli Illustrissimæ personæ, Lanfranc. de testib. num. 67. Aufert. de reprob. test. sub num. 13. vers. salit si sit famulus præsertim ad testificandum de his, quæ domi facta sunt ad not. in l. consensu §. ferus etiam, in cauallibus, C. de repud. Croc. dict. conf. 131. num. 26. Alex. de Neuo. conf. 4. num. 1. §. qui de probatione metus loquitur.
23. Catherina de Maiorga, Magdalena, & Alfyia de Figueroa non prohibentur testificari pro Marchionissæ, eo quia sunt famule Donnæ Francisce Nouerca, ut supra dictum est de Lupo Desiana. Aliæ exceptiones, quæ dantur, vix sunt Dominus parui momenti, & bene subleat per informantes pro Marchionissæ, dicta enim testium non sunt cauillanda, sed iouanda, & iustificanda pro viribus, Caffad. decif. 1. nu. 5. de probat. etiam per supplementationem, Dge. conf. 292. nu. 2. & 295. nu. 3. & contrarietates, quæ maxime fieri possunt tempore conciliandæ, Caf. de Grass. decif. 4. nu. 3. de test.
24. Ad secundam partem dubij, quæ respicit validitatem examinis duæ principaliter obijciunt nullitates. Prima ex suspitione petitorij, ex omissione interrogatorio §. altera. Quoad primam fuit dictum possessorem fuisse terminatum per depositum Marchionissæ, prout sæpe coniigit in Rota p.

sequestrum, & alio modo terminari non poterat, quia restitutioni non erat locus, cum ea non de-
retur in matrimonio, nisi quando constat de legiti-
mo consensu, cap. ex transmissa, ubi glossa in ver-
legitim, l. o. Andr. num. 1. Ant. de Burr. sub num.
10. verò l. o. Andr. approbat. Abb. sub num. 1. verò
contra, quod de restit. spol. cap. ex parte, ubi Burr.
in summario, Bellamer. sub num. 12. eodem tit. &
ratio est, quia non potest in persona libe-
ri, quasi possessio huius seu iuris conjugalis, nisi
ex legitimo consensu, Bellamer. ibi sub num. 13.
& propter ea possessorium matrimoniale habet
admixtam causam proprietatis, Cardan. dict. cap.
ex parte, num. 4. Bellamer. num. 13. Ancha. in dict.
cap. ex transmissa, in fin. Mill. in verbo, posses-
sio, & quasi iuris matrimonialis, Rip. in l. nara-
taliter, §. nihil commune, sub nu. 83. ff. de acquir.
possess.

15 Hinc sequitur probationes Marchionissæ ad ex-
cludendum consensum fuisse admittendas, non
solum ratione mixturæ, sed etiam quia in hoc pro-
cedit possessio iuris, ut dicit Imol. in d. cap. ex par-
te, post num. 10. & probationes super meru bene
excluebant consensum, quia deesse non potest,
ubi negus, & coactio in euenit, cap. cum locum,
de sponsal. & in sita à parte terita. Quod non di-
catur matrimonio consensus, tradit. Fely. consil.
14. num. 6. facit, quia iustitiam in spolio matrimo-
niali non datur, si possessio non fuit iusta, vel fuit
violenta, Specul. de petit. & possess. §. final. num. 2.
in fin. Goffred. in summa de restit. spoliat. numero
2. ad fin.

16 Rursus cum negaretur matrimonium, & esset
in promptu probationes debebant admitti, & re-
tardari restitutio, propter periculum animæ, &
timorem peccati, nec daretur cohabitatio illicita,
c. gaudeamus, de infort. Alex. in l. naturaliter, §. ni-
hil commune, num. 10. vi. Rip. sub num. 83. ff. de
acquir. possess. Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 5.
num. 9. post med. cum multis per Gabr. de restitut.
spoliat. conclusi. num. 150. ubi consensum ad res-
tutionem faciendam possidet ad occasionem
peccati debet admitti pars adiecta ad docendum
de proprietate, Felsier. de Sen. consil. 213. num. 4.
Præterea, quia concurtebat aliud periculum
propter virginatatem, & corruptionem Mar-
chionissæ, glossa in c. t. in verbo, iudicium, ut lit.
non constet. Specul. ubi supra, sub num. 2. lazè Bel-
lamer. in c. ex parte, sub num. 11. verò, secunda con-
clusio, de restit. spoliat.

17 Ad secundam nullitatem ex omissione Inter-
rogationum, fuit dictum ex tali omissione non
concludi ad nullitatem examinis, Alex. consil. 171.
nu. 9. lib. 2. Dec. in c. licet causam, num. 56. de probat.
Put. dec. 417. lib. 1. & 3. 17. lib. 2. A coram bon.
dec. 49. Et impurare sibi debet pars aduersa, quod
illa non exhibuit eorum Nuncio, prout fuerat
monita sub comminatione, quod alias examina-
rentur sine illis, Peregr. dec. 129. lib. primo, & 68.
lib. 2.

18 Neque obstat, quod dicitur fuisse exhibitæ que-
dam interrogatoria. Tum, quia de dicto tempo-
re erant examinati plures testes. Tum, quia cum
receptor haberet in mandatis solum facultatem
examinandi super articulis, non poterat aliquid
addere, & altera e formam sibi iudicem, & bene
fecit illa non admittendo, & debuisset pars redi-
re ad iudicem, ut per Franc. Marc. dec. 1. Delphin.
427. par. secunda, & in omni euentum sufficere
possunt testes examinati antea illorum exhibi-
tione.

19 Alia oppositio ex defectu citationis ad dicen-
dum contra articulos non placuit, quia satis est, q

fuit intimata commissio receptoris, in qua dice-
batur, quod examinaretur super articulis hinc inde
deductis. Unde pars nunc potuit opponere,
Causale Gual. dec. 17. num. 4. de fide instrum. Cax-
teia deducta ex aduerso pro nullitate examinis
bene tolluntur per informantes, quorum respon-
siones placuerunt Dominis. Ex quibus fuit con-
clutum testes esse idoneos, & valide examina-
tos, &c.

P E N I Æ.

Bononiens Separationis Thori. Luna 11.

Februarij 1608.

A R G V M E N T V M.

Thori separationem, quando vxor pro-
pter viri seuitiam, vel adulterium pe-
tere vult, potest ex iusta causa diuertere
à viro, & extra viri domum alimen-
ta petere, secus si sine causa iusta, &
que nam isto casu sit iusta causa.

S P M M A R I V M.

Testes examinari in iudicio criminali pro informatione Curie
non faciunt fidem in iudicio civili, nisi iuxta parte citata
fuerint examinati, & reperti, nu. 1.

Confessio facta in iudicio criminali, probat contra constan-
tem in iudicio civili, non ad condemnandum, sed ad inqui-
rendum, num. 2.

Thori separari quæ, quando à muliere petitur propter viri seui-
tiam, vel propter adulterium, nullus alenda est extra do-
mum viri, & viri debet dare alimenta, num. 3. declar. &
nu. 4. & nu. 6.

Vxor propria auctoritate, & sine iusta causa diuertere à vi-
ro, non potest ab eo petere alimenta, secus si cum iusta cau-
sa, num. 4. & nu. 5.

Vbi declaratur, quæ sit iusta causa.

D E C I S I O C C L.

Cum inter Illustrissimos Coniuges Aurelii
ab Annis Senatorum Bononiensium, & Anto-
niani Sanitalem ortu fuissent domesticæ
conuentiones, & Aurelius factis durioribus, nobi-
lissimum, & honestissimum vxoris læcesset, ali-
quot enim alapas eidem impigerat, causa intro-
ducta in Rota dubitauit, an couallaret de tali iuffi-
cienti causa, ut efflet locus submirationi alimen-
torum & expensarum litas, ad effectum, ut Antro-
nia posset facere suas probationes, & ad vltioria
procedere iuxta formam Sacrorum Canonum,
quanto vnus ex coniugibus, vel propter adu-
lterium, aut seuitiam alterius, vel propter alias legiti-
mas causas non potest commodè cum eo coha-
bitare. & Rota vtraque par. e informante censuit
locum fuisse submirationi alimen-
torum, & expensarum, non propter dicta testium examinatio-
nem in iudicio criminali pro informatione Curie,
quia cum fuerint in iudicio summario sine
partis citatione examinati, nec iuxta citationem citata par-
te in iudicio plenario repetiti nulli faciebant proba-
tionis gradum, Bare. in l. fin. in fin. ff. de quæst.
Aegid. Boss. in de delinquent. nu. 6. Abb. in c. graue
nu. 9. de præb. Mar. sing. 50. incipit, acta facta in iu-
dicio summario l. Roas in trac. de her. par. 2. af-
fect. 4. nu. 107. verò testes verò in iudicio summario,
2 Neque

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Boianesi Pisonis, Mercurij 10. Martij 1608.

A R G V M E N T V M.

Testes in possessorio examinati An, & quādo probent in petitorio, & quā in inimicitia requiratur ad effectum repellendi testes à testimonio.

S Y M M A R I V M.

Testes examinati in possessorio An, & quando probent in petitorio, num. 1.

Confessio parit praesentem mille testibus contrarium deponentibus, num. 2.

Inimicitia capitalis requiritur ad effectum repellendi Testes, num. 4.

Fides non facit fidem, num. 4.

D E C I S I O C C L L

Gratiam Marij esse iustitiam resoluunt DD. resignatio enim in manibus Patris probatur ex literis ipsius resignationis quod resignans ius habuerit super beneficio tempore resignationis constare ex hactenus deductis in decisione coram R. P. D. meo Decano sub die 15. Ianuarij 1605. in qua fuit particulari dubio iurimarum, quod autem remaneant eorum pro Rectore, bene probant Testes super hoc examinati, quibus non obstat plures oppositiones, quod datur pro parte Evangelistae nam quod fuerint examinati in possessorio, & propterea non probent in petitorio fuit sublatum per decisionem factam 27. Iunii 1603. coram Illust.issimo Cardinali Milino, quae fuit coram me confirmata 10. Decembris 1606. in qua decisione coram me fuit etiam subla uum, quod iterum opponitur de non praestito iuramento calunniae per ipsi iurmet principalem.

Non obstat, quod diei Testes superfuisse coram meo Decano iunctos tanquam falsos 27. Octobris 1600. quia hoc in dicta decisione non dicitur, sed voluit Rota, quod Ista: etur magis confessioni partis dicentis contrarium, cum confessio praegaleat mille testibus contrarium deponentibus, Gabr. qui alios allegat de testib. conclusi. 4. num. 75. & ubi etiam posuit ex hoc argui de falso, ut per Capuram decem. 283. num. 5. in fine, & num. seq. part. 3. attamen haec falsitas vnicuique tantum testis percutit, videlicet Federicum fratrem Marci Antonij, qui de facto proprio deponendo, dicit se soluisse, non autem alios testes, qui deponunt de solutione per auditum, quia potest esse verum, quod solutio non sit facta, & quod isti audierint esse factam cum etiam multa facta dicantur, &c.

Non etiam obstat, quod dicitur testes non percurrere tempus gratiae, licet nec deductis oncribus, quia quoad tempus testes deponunt, & de tempore Marci Antonij resignararij, ita ut proculdubio includant tempus resignationis, quoad deductionem onerum appareat ex lectura testium, super tertio articulo, quod coram rationem habuerunt, & loquuti sunt ipsi de tractis.

4 Obsta

1 Neque propter assertionem D. Antonij, quia erat pars formalis, & offensa, sed propter confessionem eiusdem D. Aurelij affirmantis iectres, vel quatuor alapas impigisse Antoniam, ex eo, quod immoderato in perpetua iugiter ad sinum cubiculum accedebat, licet enim ista confessio fuisset facta in iudicio criminali phabatur tamen per consensum in hoc iudicio civilis, Guald. p. 3. decem. 254. incip. confessio per aliquem facta, Bellam. decem. 3. incip. confessio in vno iudicio, Ro. a decem. 4. incip. quidam agebat, num. 2. de confess. in antiqu. Czar de Grass. decem. 3. incip. prima difficultas est, num. 3. de solut. qui num. 6. explicat, licet confessio facta in vno iudicio, non valeat ad condemnandum in alio iudicio valet tamen ad institutum iudicium inquisitionis, & ad probandum illud crimen ex praedicta confessione, illud, in l. neri calcul. C. de condit. ob caus. Felyn. in cap. causam quae primo nu. 17. vbi sed responde ex notis per Bald. de testib.

3 Ex his inferbari Dominum Antonij extra domum mariti degenti, & super separatione thori, & cohabitationis cum mari olinga. e. voluit sub ministrari potuisse moderata alimenta, licet non dum esset probata Aurelij mariti sententia, vel adulterium, Afflict. decem. 10. incip. vxor. Rubens in repet. c. per vestias §. 30. nu. 5. de donat. inter vir. & vxor. Rota in causa Bisuntina Separationis Thori die 11. Aprilis 1596. coram D. Cardinali Pamphilio tunc Rotae Auditore.

4 Nec refert, quod alius Rota apud Thomam de Tanis de c. 1. incip. vxor. quae auctoritate propria ex glos. in cap. significasti de iuror. & Feder. de de sen. conf. 176. & in vna Papiensi Matrimonij die 19. Februarij 1596. coram Dominio Cardinali Pamphilio tunc Rotae Auditore, tenuerit vxori propria auctoritate dicenti, & cum viro lingare voluit, nec alimenta nec litis expensis esse a marito praestanda, quoniam, et respondetur id habere locum, quando sine iusta, & rationali causa propria auctoritate seu potius leuitate a marito recedit, secus autem si ex iusta causa iudicio prudenter ponderata, & decidat Doct. in l. si cum dore, §. si in autem in facilius. ff. solut. matrim. Cyn. Bald. & alij in l. quidem in vxore. C. de neg. gest. lat. in l. 1. nu. 4. C. de leg. Afflict. d. decem. 10. nu. 1. & fuit dictum in terminis in dicta causa Bisuntina Separationis Thori.

5 Rota autem in hoc confessione Aurelij cessit rationabiliter potuisse Antoniam ab eo discedere hodie praetermittente, & Aurelio penitus non repugnante sic enim discessit, & voluntari Antoniae, & non repugnantia mariti tribuendus videbatur, quamvis prudenter secisset uterque calore iracundiae remisso reconciliatis amicus ad concordiam redire, & intra domesticos parietes occultare dolorem, qui publicatus non sine coniugum pudicio, & iactura magis augeatur.

6 Neque praedictis obstat, quod non dicitur esse probatum adulterium, neque sententia Aurelij, quia dicebatur, quod si ista fuisset probata causa breuiter potuisset finire sic autem censuit, ut Antonia posset facere suas probationes, & interim aleretur, & sumptus in parandis probationibus facere posset praeteritum cum diuiniorem scitotum 16. mill. Aurelio attulisset.

7 Denique quatuor Rota sic respondendum putaret, magis tamen sibi placebat concordia inter nobilissimos coniuges prole haec tunc carentes, quae in domo, & familia Armia succedere posset eo enim consilio mihi commisit resolutionem, ut curarem concordiam, quam tamen non potui concludere.

- 4 Obiecta inimicitia inter testes, & Camerarij non probatur, quia fides non facit fidem, & non apparet, quod sit Capitis, ut requiritur ad effectum repellendi testes. Marfil in l. 1. §. praterea in princ. nu. 11. ff. de quaest. Aufser. de i. probat. test. sub num. 56. Curt. in tract. de test. num. 107. verbi & praemissa intelligo, Clar. in §. si quaest. 14. sub verb. item quæro. Et in omnem euentum fides loquitur de Federico primoteste, & Ioanne Camillio tertio teste tantum.
- 5 Non est verum, quod testes non reddant causam scientia, quia primus dicit se fuisse ex auctoritate fructuum, alij dicit se scire non solum, quia ciues, sed etiam per publicam vocem, & famam. Alia bene tolluntur per informantes.

ILL.^{MI} D. CARD.^{LIS} LANCELOTTI
Iunioris.

*Perusina nullitatis donationis. Veneris 18.
Aprilis 1608.*

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis requirēs in donationibus subscriptionem donantis, & testium factum ad obuiandum fraudibus procedit etiam in donatione inter Patrem, & filium.

S Y M M A R I V M.

*Extensio statuti facienda est de casu ad casum ex identitate rationis expressit in ipso statuto, nu. 1.
Statutum loquens, & requirens solemnitates aliquas in donatione inter coniungentes, procedit etiam in donatione inter patrem, & filium, num. 1. & 2.
Donatio censetur falsa in fraudem creditorum, quando donans post donationem contraxit plura debita, nu. 3.*

DECISIO CCLII.

S Taturum Vrbis cap. 149. lib. 1. requirens in donationibus subscriptionem donantis, & testium habet locum etiam in donatione facta per patrem filijs, prout Dominus in hac causa resoluerunt, quia cum statutum sit factum ad obuiandas fraudes, quæ in donationibus committuntur, ut pater ex ipsius statuti progenio, ex quo causa finalis colligitur, & cum ista ratio præsumptæ fraudis æque militet in donationibus paternis, sicut in alijs, licet in statuto nulla fiat mentio de patre, & filio, tamen etiam in ipsis debet habere locum, quia quociescundum in statuto expressa est ratio extenditur ad omnem casum in quo viget eadem ratio, ex latè alleg. per Honed. consil. 14. nu. 14. & seq. lib. 1. & pro hac decisione est rex in l. lata. 17. C. de donat. vbi solemnitates requiritur in donationibus factis inter coniungentes intervenientem debent in donatione etiam inter patrem, & filium, & ibi id nor. Bal. & alij, & in terminis, quod propter dispositionem d. l. lata, statutum loquens de donationibus intelligenendis habet locum etiam, quando pater donat filio, dicitur Cuman. consil. 21. nu. 3. circa med. verbi in præsentiam, Dec. consil. 26. num. 2. ante finem, Guido Pap. consil. 104. num. 3. & in individuo de Statuto Vrbis antiquo, Gabr. consil. 52. num. 9. & 10. lib. 2. Tanto magis, quia hoc

Statutum respicit probationem donationis, circa cuius fraudem eadem militat ratio in donatione facta à pari filijs, sicut in alijs.

Non obstat Ripa respons. 1. & 2. de reuocand. donat. ab al. 193. & Lambertus de contract. mulier. in fi. num. 109. quia fundatur in eo, quod inter patrem, & filium non committatur fraus, quæ ratio non est vera, cum contrariis expressè decidatur, per rex. & Doctor. in d. l. lata, quod procedunt in solemnitatibus inducendis ad authorizandum personam donantis, quæ non videtur necessaria in donatione facta filio, quæ potius facta præsumitur propiæ affectionem, quam propter fragilitatem, ut per Bald. & alios allegatos per Lamberg. vbi supra, secus autem est in solemnitatibus requisitis à Statuto ad evitandas fraudes, quæ possunt committi in donationibus factis filijs, sicut in alijs.

Non obstat decisio Crescen. 1. de donat. Tūm, quia ista decisio Crescentij est fundata in donatione modice summi, & parvi momenti, tū quia procedit, quia non agebatur de præiudicio tertij, nec poterat considerari fraus, cum adesset causa parafeni per quam excludebatur suspicio fraudis, secus verò, quando agitur de præiudicio tertij, & intrat præiudicio fraudis, prout hic ubi pater post donationem contraxit multa debita, & quod plus est in ipsa donatione res. auarit sibi administrationem quatenus veller, quod nulla alia ratione factum dici potest nisi ad fraudandos nouos editores, Alix aut. em. decisiones, quæ possunt allegari nemp. Sarnensis, & Romana de Calendis 1. Martij 1604. coram me bene procedunt in solemnitatibus requisitis ad authorizandum, & reinceg. andum personam donantis, prout loquitur Bald. in l. pacta, quaest. 1. C. de collat. & cōf. 407. lib. 2. Vbi fundata est decisio Sarnensis, & illa Romana ad evitandas fraudes, quæ debent propterea adhiberi ab omnibus, in quibus cadere potest suspicio fraudis, ut dictum est.

I V S T I.

Bonomij Laud. Lune 28. Aprilis 1608.

ARGVMENTVM.

Confessio facta in criminali iudicio, an, & quando probet in iudicio ciuili inter easdem partes; quid est contra. Quid si non ad eundem finem. Quid si contra confessionem fuit pronunciatum, & quid si confessio incidenter emanauit.

S Y M M A R I V M.

*Emptio præsumitur falsa ab eo, qui emere tenebatur, num. 1.
Confessio facta in iudicio criminali probat etiam in iudicio ciuili inter easdem personas, & quid est contra, & quid si ad diuersum finem, & quid si contra confessionem in iudicio criminali non fuit iudicatum, num. 2.
Confessiones facte in iudicio criminali probant in iudicio ciuili inter easdem personas etiam quod incidenter emanauerint, & quantum, num. 3.
Emptio, & venditio potest etiam fieri per interpositam personam, & per Procuratorem, nu. 4.*

nis Pij Quinti, ex non interuentu pecuniae numeratae praesumitur feneratorius, & simulatus.

S P M M A R I V M.

Contractus census vigore Constitutionis Tit. V. pecunia numerata non interueniente est ipso iure nullus, num. 1.
Simulationis causa cessante, cessat simulatio, num. 1.
Simulationis inducitur ex indicio, quod sit in, & verisimilitudine, num. 2.

Contractus simulatus non praesumitur, num. 3. Pbi quod hoc procedat ad effectum, quod allegatur simulationem illam teneatur probare, non autem quando videtur probata.

DECISIO CCLIV.

Quia secundum ea, quae de nouo proponuntur nouum responsum dare oportet, & primum non mutatur, sed thema, vt inquit. Bald. in consil. 417. num. 4. in filib. 2. & consil. 32. num. 2. in fine, lib. 3. Propter ea ex nouiter deductis Rota censuit pecuniam numeratam non interuenisse in constitutione census de quo agitur, & per consequens esse feneratorium, iuxta Constitutionem fel. mem. Pij Quinti, & vt citaretur dicta Constitutio apparet de causa simulandi, sine qua simulatio non praesumatur, iuxta consil. Bartol. 65. lib. num. 4. pluries canonizatum. Aritia enim serie facti, quae multum faciat ad derogandum simulationi, vt inquit la. in l. prepor. §. si initium, num. 3. ff. de eden Dec. consil. 544. num. 13. constat dictam pecuniam numeratam non interuenisse: nam de anno 1580. iura fuit societas ex euenio animalia cum pecuniis Bartholomaei Rognoni emptoris census, de quo agitur, inter ipsam Bartholomaeum, Andream, & Petrum Paulum.

Et postmodum de anno 1584. paulo postquam finita fuit dicta Societas Rangoni emptor census pretio seu: orum 1500. super bonis And. ea cum obligatione Petri Pauli, quae soluit partim in pecunia numerata, partim in nominibus debitorum, & animalibus, quae obuenerant, finita dicta societas pro suo capitali, & lucro, & die 1. Septembris eiusdem anni fuit factum Instrumentum secundae Societatis aliis inter finia prima inter Andream, & Petrum Paulum super emendis, & vendendis animalia, & aerebant in instrumentum iam fuisse exposita seu: 1500. in pecuniis, animalibus, & creditis, quae confessio sanis arguebat fuisse exposita illa animalia, pecunias, & credita, quae fuerunt habita à Rangono pro pretio census, & postmodum 7. eiusdem mensis Septembris fuit extrinsecus dictus census, & illinc ad septem dies alius eiusdem cum pecunia numerata, vt constabat ex attestacione Notarij in praesentia testium, quae satis probatur erronea attenta dicta serie facti, & ex quo postmodum vigore istius Societatis fuerunt exacta multa credita, quae erant in prima societate, & quae Bartholomaeus dederat Andree, & Petro Paulo pro pretio primi census, vt constat ex quietacione existentibus penes debitores, & ex partitis librorum huius secundae Societatis, vt de cessat ambigendi locus, quod census fuerit exactus ad effectum erandi nouum cum fiduciae; quod pecunia numerabatur ad euitandum Constitutionem Pij Quinti, cum aliis ad ostendendum simulationem iustitiam etiam indicia, & coniecturae, & verisimilitudo, vt dicit Aynon. consil. 156. nu. 7. & seqq.

3 Nec obstat, quod in dubio contractus non praesumitur

- 1 **C**onstat ex capitulis societatis, quod omnis cura emendi ferici spectabatur ad Grimaldos, solum igitur versatur dubitatio super facto, an fuerint emptores totius ferici, quod si constat ipsum fericum esse emptum, & onus emendi spectat ad Grimaldos, nec probatur alium emisit, videtur necessarium sequi totum fericum emptum esse à Grimaldis, & sic misit eos, qui emere tenebantur, cum sensu ff. de verb. oblig. Aym. consil. 194. num. 4. in fi.
- 2 Verum vltimus ostenduntur confessiones tam Christophori, quam Francisci, quae licet sint in causa criminali, tamen inter easdem partes nocet in iudicio ciuili. Bart. specificat in praeior air, §. hoc edicto, num. 5. ff. de vi bono. rapro. vbi in ver. dico, quod illa distinctio non reprobatur doctrinam supra dictam, sed distinctionem, an ad eundem finem tendat, vel ad alium, & non loquimur de confessione facta in criminali pro eius, non contra, Rota decil. 4. de confessione nantiq. Aegid. decil. 3. Cas. de Grassi decil. 3. de solut. Guido Pap. decil. 164. & coram bon. mem. Cypro in Melitensi Abbatis 17. Aprilis, & 27. Novembris 1592. & coram R. P. Danco Lanccolotto in Bononien. de Rubens 7. Martij 1613. cum alijs per informantes allegatis, maxime quia non ostendit pronuntiatum fuisse contra confessiones, vt allerebant informantes pro Grimaldis.
- 3 Nec facit in contrarium, quod confessiones emanauerint incidenter, quia semper nocent confite. Cas. de Grassi. decil. 3. de solut. quae si non iustificarent ad effectum condemnationis tamen fundant in re iudicata in his terminis, in quibus confessiones adhaerent naturae negotij.
- 4 Non obstat deducta in contrarium, & primo, quod Christophorus non potuit in totum emisse, cum ad iurisdictionem eius iustitias intermedia, & carceratio, quia non probatur, quod infirmitas, & carceratio impediuerint curam emendi, actus vero emptionis potuit fieri per interpositam per suam nomine Christophori.
- 5 Non obstat apoc. Accursij, vbi videtur Accursius emisit, quia Accursius scripsit apocastanquam compemariarius societatis, non tanquam emptor ferici, & sic intelliguntur factae apocae pro cautione emptoris, & pro pretio consequendo non ad demonstrandum Accursium emisit, & hoc non dicunt apoc.
- 6 Non obstat littera, & partia, quibus Grimaldi ostendere conantur, partem emptionis esse de maldaro societatis ab alijs duobus, quia istae litterae continent solutionem pretij non deregatur fericum ab alijs fuisse emptum, vel emptionem demandatam.
- 7 Non obstat denique, quod ex forma concordij DD. de S. Petro debeant prestare auxilium Grimaldis in huiusmodi emptionibus ferici, quia hoc non ostenditur habuisse effectum, vel opus fuisse, quod si probaretur alium emisit probatio releuaret. Et idcirco Domini conuenerunt Christophori fuisse emptorem totius ferici, nisi ostendant aliquas partias ab alio fuisse emptas.

COCCINI DE CANI DIGNISSIMI,

Affixi Censui. Lune 5. Maij 1608,

ARGVMENTVM.

Census contractus vigore Constitutio-

sumitur simulatus, & maxime cum in hoc casu constet post emptionem secunda cunctis, animalia fuisse empta, quia hoc est verum ad effectum, quod allegans simulationem illam tergatur probare, prout videtur probata ex predictis, quae probatio non eliditur ex dicta emptione animalium, quae potuerunt enim ex pecunia numerata data in censu, & ex pecuniis, quae reddebantur ex animalibus, quae diem vendebantur, ut constat ex paritibus librorum huius secunda societatis. Et sic conclusum pro simulatione.

M A N Z A N E D I.

Magnina furarum. Veneris 23. Maij 1608.

A R G V M E N T V M.

Societas pecudum, an sit illicita, & vsuraria ex eo, quod fuerit cōuentum, quod quolibet anno pecudes mortuae remittantur, ex foetibus natis, & inde sumpta occasione discutitur, an, & quando in cōtractu societatis estimatio faciat emptionem, & translationem dominij.

S Y M M A R I V M.

Estimatio facit emptionem, & venditionem, & transferens dominium. num. 1.

Et quod in societate pecudum datum pastoris estimatum, num. 2. & seqq.

Societas pecudum, in qua sunt cōuentum, ut quolibet anno pecudes mortuae deberent de foetibus illis anni resarci, non est vsuaria, aut vsuraria, num. 1. & cunctis seqq.

Estimatio non facit emptionem in cōtractibus non ordinatis ad translationem dominij, num. 3.

Societas pecorum cōtrahenda, si pecora fuerint data estimata, & casu fortuito perierint de annuo erit commune, nisi perierint culpa, aut dolo eius, qui illa estimata accepit, numero 5.

Estimatio, quandoque fit non ad effectum transferendi dominium, sed ad effectum sciendi valorem rei estimatae. num. 8.

Obseruatio subsequens est optima declaratio voluntatis contrahentium, num. 9.

D E C I S I O C C L V.

Dic 4. Martij 1607. Dubitavi, An huiusmodi cōtractus fuerit illicitus, & prohibitus ex illo pacto in eo cōuenito, quod quolibet anno pecora praecodij inorua deberet de foetibus illius anni resarci. Et fuit cōsultum negatiue, Julio tamen tantummodo informante. Vnde postea Ioanne, & Fabricio instantibus audi i super eisdem, idem dubium repropotui, & Domini disputationem diuendendam duxerunt. Et quia primum fundamentum Decisionis erat, quod praecodium fuerat Ioanni, & Fabricio traditum a estimatum, quo casu censebatur pro medietate facta emptio, & venditio, & pro illa rata translatum dominium, & periculum in periculum.

Vnde cum Dominium medietatis praecodij spectaret ad Io. & Fabricium, fuerat licitum pacisci, quod pecora mortua resarcirentur de foetibus cōmunibus, aequi enim est, quod cum damnum resarcirendum esset commune, deberet in id ex societate communibus resarciri ex pluribus doctrinis

in d. decisione adductis. Et fuit dictum, quod prius dicta etiam praedictum fundamentum, & dubium. An estimatio causetur emptionem, & venditionem, & translationem Dominij pro medietate in isto cōtractu, pro cuius dubij parte negatiua adducebatur, Bal. in l. si pascenda, in fin. C. de pact. Alex. ibi in fi. & Corn. nu. 4. & 6. Dec. num. 17. & Ale. nu. 4. & Soc. consil. 165. lib. 2. & Petr. de Vbald. in tract. de duob. frat. p. 3. prin. nu. 20. circa prin. & nu. 21. & Joseph. Ludovic. in decis. Perus. 10. in fi. & quod d. decisio in vna Ferratij Societatis 20. Decembris 1591. coram Illustrissimo Milino.

Vltimus pro hac parte fuit adducta doctrina. Bald. in l. cum duobus, §. si in coheunda, circa fidei centis, quod in cōtractibus non ordinatis ad translationem dominij estimatio non facit emptionem, ex i. ex. in l. cum manu facta §. nemo potest. ff. de cōtrah. empt. & vendit. Ex quo inferrebat, quod cum societas cōtractus non dirigatur ad dominij translationem estimatio in illo non causet venditionem. Praecipue cum si aliqua translatio dominij derur in societate, illa erit communicata inter socios, non vero abdicata dominij vltius in alium, in x. distind. Corrad. de cōtrah. q. 91. in primo Corollario, verum secundo, quod. Ex quibus opinio communis videbatur.

Contraria tamen, imo quod pro medietate dominium transferatur, & emptio causetur a estimatione facta, defenditur a DD. non parua auctoritatis, & estimationis illam enim amplexantur, Bartol. in l. si per certo, §. nunc videndum, num. 4. verum quandoque estimatio, & Bal. in d. l. si pascenda, nu. 4. Vbi Cornan. repetit. num. 7. & in alia lectura, nu. 4. & 5. & Paul. Cast. nu. 2. & Dec. nu. 16. & Alex. in fi. Rim. sen. ibi in fi. & Cur. iun. nu. 13. Chafin. in convec. Ba. §. rub. 4. §. 23. nu. 59. verum quod casus, Ang. de Pe. eg. in tract. de soc. p. 2. nu. 19. & requirunt casu. Ambr. de Vigarij. in tract. de viur. super c. salubritate. ante nu. 189. Syluest. in summa, verbo societas secundo, nu. 1. verum tractum tradunt. in fin. A. util. eodem verbo, num. 12. & summa. Arg. verbo societas secundo, nu. 16.

Ex ponderatur pro ista parte textus expressus in l. cum duobus §. damna. ff. pro soc. vbi deciditur, quod in societate, si pecora fuerint data estimata, & casu fortuito perierint, quod damnum sit commune, nisi acciderit culpa, aut dolo eius, §. qui illa estimata accepit, ergo si periculum est commune, sequitur quod per estimationem pecorū, fuit causa a pro medietate venditio, & dominium translaturum, iux. eg. tex. in l. pignus, C. de pign. act. quod etiam videtur sequi, & tenere, Bald. in d. l. si pascenda, nu. 2. quatenus quare si pecora data estimata, perierint casu fortuito, cum periculo perierint, & distinguit, quod interdu totum periculum erit Domini, ratione iocendi dominij rei incumbari tradit in societatem. Interdu tamen periculum erit commune ratione estimationis, & quoniam inferius, num. 3. dicit, quod in societate estimatio non facit emptionem, quibus verbis edicta opinio fundat videtur. Tamen ibid. Bald. reddit rationem, quare estimatio non faciat emptionem in societate, nempe quia fructus pecorū debent esse commune inter socios, & si emptio causetur ex estimatione fructus pertinent in totum ad emptorem, id quod post venditionem. C. de pete. & communi vend. §. sed et si post insula empt. & vendit. cum alijs, per Decian. consil. 123. nu. 89. lib. 3. Vnde inferi Bald. quod estimatio ipso cōtractu, in quo tota utilitas non perierit ad recipientem non facit emptionem, quae doctrina in suis terminis est vera, & procedit in casu, quo per estimationem omnia pecora data in societatem conferuntur.

tur vendita pastoris, tunc namque omnes fructus spectarent ad emptorem, quod cum sit contra naturam societatis, in qua fructus debent esse communiones dicendum est tali casu estimationem non fecisse venditionem, iuxta Bald. & alios pro illa parte adductos.

- 6 Sed si in societate pecora dantur estimata, cen-
setur emptor non quoad omnia pecora, sed quoad medietatem, & quoad illam fructus eriam communicantur. Et in isto casu est de natura contra-
tus societatis, quod a stimatio faciat pro medietate transferri dominium, & quod pro eadem medietate transferatur, & periculum, prout in istis terminis docere flart. & Corp. ubi supra, & tradit communiter Doctores in l. 1. per illum textum. ff. pro socio, & tradit late Anton. Gomez. var. tom. 2. cap. 5. de sociis num. 3. versum in quarto, ubi de communione. Couar. var. lib. 3. c. 12. in prin. qui citat restat de communione, Mozz. de contr. ff. de soci. num. 22. ex quibus patet etiam duz opiniones tantorum Doctorum, qui inter se apparent contrarie videntur concordande, ut prima procedat quoties per estimationem omnia pecora data in societatem censentur vendita pastoris, tunc namque a stimatio non faceret venditionem, cum aliis fructus omnes spectarent ad emptorem contra naturam societatis, quae vult, quod fructus sint communes. Ultima vero procedat, quando per estimationem medietas tantum pecorum censetur vendita pastoris, tunc namque a stimatio faceret venditionem, & tam iuxta naturam emptionis, quam societatis fructus pro medietate spectarent ad emptorem, & in isto casu procedit fundamentum decisionis.

- 7 Sed quicquid sit de ista questione, & de illius veritate, Domini particulariter consideraverunt in isto contractu aliqua pacta expressa, & ex illis conclusum in isto contractu de quo agitur, estimationem non fecisse emptionem. Et primo ponderabatur pactum, quod in fine cuiuslibet anni essent computanda pecora, & quae superarent capitale divideretur pro medietate, quia & fructus ex quo videtur tantum communicata fuisse incrementa, & fructus animalium. Capitale vero remansisse integrum Domino, iuxta tradita a Franc. Marc. dec. 887. numer. 19. part. 1. potest namque deduci in pactum, quod meliorationes, communicantur non communicato capitali, Bald. in l. t. num. 17. C. pro soc.

- 8 Ad quod etiam tendit aliud pactum eiusdem contractus, quod Ioanni, & Fabritio liceret vendere huiusmodi praedictum cum lucro, & pro medietate lucrum dividere, & Iulius deberet accipere suum capitale, ad quod namque praedicta distinctio incrementi ab ipso capitali, si capitale fuisset commune, tertio adest pactum, quod durantibus quinque annis societatis, non posset Iulius sibi reassumere dictum praedictum, (scilicet massariam illudque) auferre a dictis Ioanne & Fabritio, nec illi de conuersione possent illud Iulio restituere, ubi non loquitur de reassumptione, aut restitutione pretij, sed ipsiusmodi praedicti, & pecorum illius. Ex quo videtur poluisse partes in isto casu per estimationem facere venditionem, iuxta Rotae dec. 136, & 137. par. 2. quae sed quod voluerunt tantummodo estimationem facere ad alium finem, nempe ad effectum sciendi valorem pecorum. Quamvis namque contrarium est aliquando ostendant estimationem ad esse cum communicatione domini capitalis, & illud pro medietate vendendi, & transferendi in pastorem ex supra dictis, nihilominus aliquando illud faciunt ad effectum tantummodo sciendi valorem animalium, & ad quam summam ascen-

dat capitale, ut tradit de Perus. 10. num. 4. cum seqq. & Rota dicit in praedictis decisionibus 136, & 137. & ad illud finem fuit facta estimatio in casu decisionis bonum. Pergrinini illa Roma na Vitarum praesentata 14. Iulii 1597. & in casu decisionis Illustrissimi Milini in causa Ferrarich Societatis, de qua supra actum, & dicitur de consuetudine estimationem fieri ad illum effectum, & in dubio sic censendum esse, tradit praedicta decisio Perusina. 19. num. 7.

- 9 Vltimo facit, quod in fine huius societatis capitale fuit restitutum Iulio non autem pretij, obsecratis autem subsequens est optima declaratio voluntatis contrahentium, Rota dicit dec. 371. nu. 3. par. 1. & exitus probavit, quid fuisset acruum, laut facta, & euenus ff. de pecun. en alijs per Avm. c. 6. n. 4. & per Decian c. 47. n. 52. lib. 4. alleg. ex quibus fuit conclusum in contractu de quo agitur, estimationem non fecisse emptionem. Quoad reliqua vero dictum, quod Ioannes, & Fabritius super eisdem animalibus cum illis non informantibus fuisset facta decisio.

P A M P H I L I I.

*Anconiana territorii. Mercurij 28. Maij
1608.*

A R G V M E N T V M.

Simulatio nunquid probetur ex pacto de retrovendendo, & modicitate pretij, quanta debeat esse ista modicitas pretij ad effectum praesumendi simulationem, quomodo vnde eundem.

S Y M M A R I U M.

Pactum de retrovendendo facti valore rem minoris pretij, nu. 11. ubi praefertur, quando agitur de simulatione contractus.

Pretium, seu valor rei non dicitur probatus per testes nisi deponant de tempore anteriori, & posteriori contractus de quo agitur, nu. 2. & 3. ubi de quanto tempore ante, vel post contractum, & num. 7.

Testis non informat de qualitate rei de cuius pretij probatione agitur, illius pretium, & valorem non probat. num. 4. & 8.

Testis solvens non probat deponendo pro suo principali, quia dicitur deponere in causa propria, num. 5.

Simulatio ad hoc, ut arguatur ex modicitate debet modicitas pretij esse saltem velius dimidia iusti pretij, num. 9.

Testes deponentes super valore seu pretio rei debent deponere de pretio conveniendi aliam non probant, nu. 10.

Pretium territorii non probatur ex quantitate personarum pro quo terra locatur, nu. 11.

Simulatio non de facili praesumenda est nisi plene, & exakte fuerit probata, num. 12.

DECISIO CCLVI.

- 1 **D**omini concludunt non consistere de modicitate pretij territorii, de quibus agitur testes enim pro Seacchis examinati illam non concludunt, ex quo dum deponunt de valore territorii, nullam habent rationem pacti de retrovendendo in contractu appositi, quod utriusque pretij minoris est estimationem, I. fundi parte ff. de contrah. empt. Doct. in l. 1. §. si habes, ubi Soc. sub nu. 4. & 5. la. nu. 10. & Ripa nu. 16. ff. ad Trebel. &

sumitur simulatus, & maxime cum in hoc casu consistit post emptionem secundi censum, an iustitia fuisse empti, quia hoc est verum ad effectum, quod allegans simulationem illam teneatur probare, prout videtur probata ex praedictis, quae probatio non eliditur ex dicta emptione animalium, quae po. uerunt enim ex pecunia numerata data in censu, & ex pecuniis, quae redigebantur ex animalibus, quae diem vendebantur, vt constat ex partitis librorum huius secundae societatis. Et sic conclusum pro simulatione.

MANZANEDI,

Amagrina furarum. Veneris 23. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

Societas pecudum, an sit illicita, & vsuraria ex eo, quod fuerit cōuentum, quod quolibet anno pecudes mortuae remittantur, ex foetibus natis, & inde sumpta occasione discutitur, an, & quando in cōtractu societatis estimatio faciat emptionem, & translationem domini.

SYMMA R I V M.

Estimatio facit emptionem, & renditionem, & transfert dominium. num. 1.

Et quid in societate pecudum deterum pastoris estimatum. num. 2. & seqq.

Societas pecudum, in qua fuit cōuentum, vt quolibet anno pecudes mortuae deberent de foetibus illis anni refarciri, non est illicita, aut vsuraria. num. 1. & conuincit seqq.

Estimatio non facit emptionem in contractibus non ordinatis ad translationem domini. num. 3.

Societas pecorum cōtractu, si pecora fuerint data estimata, & casu fortuito perierint dominum erit commune, nisi perierint culpa, aut dolo eius, qui illa estimata accepit, numero 5.

Estimatio, quandoque fit non ad effectum transferendi dominium, sed ad effectum sciendi valorem rei estimatae. num. 3.

Obseruatio subsequenda est optima declaratio voluntatis contrahentium. num. 9.

DECISIO CCLV.

Die 4. Martij 1607. Dubitauit, An huiusmodi contractus fuisse illicitus, & prohibitus ex illo pacto in eo cōuenito, quod quolibet anno pecora praedicti inorua deberet de foetibus illis anni refarciri. Et fuit cōtroversia negatiue, Iulio tamen tantummodo informante. Vnde postea Ioannes, & Fabricio instantibus auri super eisdem dubium repositum, & Domini disputationem diutius duxere. Et quia primum fundamentum Decisionis erat, quod praedictum fuerat Ioanni, & Fabricio traditum estimatum, quo casu censebatur pro medietate facta emptio, & venditio, & pro illa rata translatum dominium, & periculum in pastorem.

Vnde cum Dominum medietatis praedicti spectaret ad Io. & Fabricium, fuerat licitum pacisci, quod pecora mortua refarcirentur de foetibus communibus, quibus enim est, quod cum damnum refarcendum esset commune, deberet inde ex foetibus communibus refarciri ex pluribus doctrinis

in d. decisione aduersus. Et fuit dictum, quod prius disticta cum praedictum fundamentum, & dubium. An estimatio causeret emptionem, & renditionem, & translationem Domini pro medietate in isto contractu, pro cuius quibus parte negatiua adducebatur, Bald. in l. i. pascenda, in fin. C. de pact. Alex. ibi in fi. & Corn. nu. 5. & 6. & Dec. num. 17. & Ale. nu. 4. & Soc. conf. 265. lib. 2. & Petr. de Vbald. in tra. de duob. fiat. p. 8. prin. nu. 20. circa prin. & nu. 21. & Joseph. Ludovic. in dec. Perus. 10. ite, & quod d. decisio in vna Ferrariensi Societate 20. Decembris 1591. coram Illustrissimo Milano.

Vltimus pro hac parte fuit adducta doctrina. Bald. in l. cum duobus, §. si in coheunda, circa fi. d. centis, quod in cōtractibus non ordinatis ad translationem domini estimatio non facit emptionem, ex tex. in l. cum mansura §. nemo potest ff. de cō. trahen. empt. & vendit. Ex quo inferbatur, quod cum in societate contractus non dirigatur ad domini translationem estimatio in illo non cauet renditionem. Praecipue cum si aliqua translatio domini detur in societate, illa erit communicaria inter socios, non vero abdicata illa domini usus in alium, iux. distinct. Corrad. de contr. q. 91. in primo Corollario, vt fecundum, quia. Ex quibus opinio communis videbatur.

Contraria tamen, imò quod pro medietate dominium transferatur, & emptio causetur a estimatione facta, descendit ad DD. non partu. au horitatis, & estimationis illam enim amplectuntur, Bartol. in l. i. vt certo, §. nunc videndum, num. 4. ver. quandoque estimatio, & Bal. in d. l. pascenda nu. 4. Vbi Corn. in repetit. num. 7. & in alia lectura, nu. 4. & 5. & Paul. Cast. nu. 2. & Dec. nu. 16. & Alex. in fi. Rura. sen. ibi in fi. & Cur. iun. nu. 13. Challa. in conuer. Burg. rub. 4. §. 21. nu. 59. ver. quarto casu, Ang. de Pe. reg. in tra. de soc. p. 2. nu. 19. vt. quin. to casu. Ansb. de Vignat. in tra. de vsur. super c. salubriter. ante nu. 189. Syluest. in summa, verbo societates secundo, nu. 1. ver. tertio tradit. suum. A. in ill. eodem verbo, num. 22. & summa. Ang. ver. bo. societates secundo, num. 16.

Et ponderatur pro illa parte textus expressus in l. cum duobus §. damna. ff. pro soc. vbi deciditur, quod in societate, si pecora fuerint data estimata, & casu fortuito perierint, quod damnum sit commune, nisi acciderit culpa, aut dolo eius. (qui illa estimata accepit, ergo si periculum est commune, sequitur quod per estimationem pecora, fuit causa a pro medietate venditio, & dominium translationum, iux. reg. tex. in l. pignus. C. de pign. act. quod etiam videtur sequi, & tenere, Bald. in l. si pascenda, nu. 2. quatenus quaerit si pecora data estimata perierint casu fortuito, cuius periculo perant, & distinguit, quod iuxta damnum totum periculum erit Domini, ratione retenti domini rei incumtae tradita in societatem. Interdum tamen periculum erit commune ratione estimationis, & quamuis inferius, num. 3. dicat, quod in societate estimatio non facit emptionem, quibus verbis contraria opinio fundari videtur; Tamen ibid. Bald. reddit rationem, quare estimatio non facit emptionem in societate, nempe quia fructus pecori debent esse commune inter socios, & si emptio causeret, ex estimatione fructus pertinerent in totum ad emptorem, id quod post renditionem. C. de peric. & communi vend. §. sed et si post inf. de empt. & vendit. cum alijs, per Decian. conf. 123. nu. 49. lib. 3. Vnde inferit Bald. quod estimatio in contractu, in quo tota utilitas non pertinet ad recipientem non facit emptionem, quae doctrina in suis terminis est vera, & procedit in casu, quo per estimationem omnia pecora data in societatem conferentur.

re vendita pastoris, tunc namque omnes fructus spectarent ad emptorem, quod cum sit contra naturam societas, in qua fructus debent esse communes dividendum est tali casu estimationem non fecisse venditionem, iuxta Bald. & alios pro ipsa parte adductos.

- 6 Sed si in sociare pecora dentur a stimata, pen-
setur emptio non quoad omnia pecora, sed quoad
moderatam, & quoad illam fructus etiam com-
municantur. Et in isto casu est de natura contra-
tus societas, quod a stimato faciat pro moderata
etiam translatum dominium, & quod pro eadem me-
ditate transferatur, & periculum, prout in istis
terminis docet Bart. & Corp. ubi supra, & tradit
communiter Doctor in l. 1. per illum textum. ff.
pro socio, & tradit late Anton. Gomez. var. tom.
4. cap. 5. de sociis num. 3. verum enim quaro, ubi de
communio. Couar. var. lib. 3. c. 19. in princ. qui etiam
refertur de communio. Mozz. de edict. tit. de so-
ciet. num. 22. ex quibus patet etiam quod opinio
tantorum Doctorum, qui inter se apparent contra-
riam videntur concordare, ut prima procedat
quoties per estimationem omnia pecora data in
societatem censentur vendita pastoris, tunc nam-
que estimatio non faceret venditionem, cum aliis
fructus omnes spectarent ad emptorem contra
naturam societas, quæ vult, quod fructus sint co-
munes. Ultima vero procedat, quando per esti-
mationem medietas tantum pecorum censetur
vendita pastoris, tunc namque estimatio faceret
emptionem, & iam iuxta naturam emptoris, quam
societas fructus pro medietate spectarent ad
emptorem, & in isto casu procedit fundamentum
decisionis.

- 7 Sed quicquid sit de ista questione, & de illius ve-
ritate, Domini particulariter consideraverunt in
isto contractu aliqua pacta expressa, & ex illis co-
cluserunt in isto contractu, de quo agitur, esti-
mationem non fecisse emptorem. Et primo ponde-
rabant pactum, quod in fine cuiuslibet anni essent
computanda pecora, & quæ superarent capitale
diuideretur pro medietate, quin & fructus ex quo
videtur tantum communicata fuisse incrementa,
& fructus animatum, & capitale vero remansisse
integrum Domino, iuxta tradita à Franc. Marc.
decis. 137. numer. 10. part. 1. potest namque deduci
in pactum, quod in rationibus, communiscen-
tur non communicato capitali, Bald. in l. 1. num.
17. C. pro soc.

- 8 Ad quod etiam tendit aliud pactum eiusdem
contractus, quod Ioanni, & Fabritio liceret vède-
re huiusmodi præcedium cum lucro, & pro me-
diatate lucrum diuidere, & Iulius deberet accipere
suum capitale, ad quod namque prædicta distin-
ctio incrementi ab ipso capitali, si capitale fuisset
commune, tertio adest pactum, quod durante
quinque annis societas, non posset Iulius sibi re-
stituere diuina præcedium, seu massariam illi-
loco; auferre à dictis Ioanne, & Fabritio, nec illi
de conuerso possent illud Iulio restituere, ubi non lo-
quitur de reassumptione, ex restitutione pretij,
sed ipsiusmodi præcedium, & pecorum illius. Ex quo
videtur nonuisse partes in isto casu per estimationem
facere venditionem, iuxta Rotæ decis. 136,
& 137. par. 2. diuers. sed quod voluerunt tantummo-
do estimationem facere ad alium finem, nempe
ad effectum sciendi valorem pecorum. Quamuis
namque contrahentes aliquando faciunt estimationem
ad effectum communicationis domini capitalis,
& illud pro medietate vendendi, & transferendi
in pastorem ex prædictis, nihilominus aliquando
illud faciunt ad effectum tantummodo sciendi
valorem animalium, & ad quam summam ascen-

dat capitale, ut tradit de decis. Perus. 10. num. 4. cum
sequ. & Rotæ diuers. in prædictis decisionibus, 136,
& 137. & ad istum finem iuxta facta estimationem in
calu decisionis non mem. Peregrini in illa Roma
na Viuarie præiurata 4. Iulij 1597. & in calu deci-
sionis Illustrissimi Millini in causa Ferrarich Socie-
tatis, de qua supra quoniam, & dicitur de conietu-
dine estimationem fieri ad istum effectum, & in
dubio sic censendum esse, tradit prædicta deci-
sio Perusina. 19. num. 7.

- 9 Vitimò facti, quod in fine huius societas capi-
tale fuit restitutum Iulio non aurem præiuratum, ob-
seruata autem subiectione est optima declaratio
voluntatis contrahentium, Rotæ diuers. decis. 171.
num. 3. par. 1. & exiis probatur, quod fuisset actum,
laus facta. 6. cæuenus ff. de pen. cū alijs per Ar-
m. cōf. 18. n. 4. & per Decian cōf. 47. n. 5. lib. 4. alleg.
ex quibus iuxta conclusum in eodratu, de quo agi-
tur, estimationem non fecisse emptorem. Quo-
ad reliqua verò de eodem, quod Ioannes, & Fabri-
tus super eisdem audiuntur cum illis non infor-
mantibus fuisset facta decisio.

P A M P H I L I I.

*Anconiana terrarum. Mercurij 28. Maij
1608.*

A R G V M E N T V M.

Simulatio nunquid probetur ex pacto de
retrouendendo, & modicitate pretij,
quanta debeat esse ista modicitas pre-
tij ad effectum præsumendi simulatio-
nem, quomodo vè ad eundem.

S Y M M A R I V M.

*Pactum de retrouendendo facti valore rem minoris pretij,
num. 11. ubi præstatur, quando agitur de simulatione con-
tractus.*

*Pretium, seu valor rei non dicitur probatus pro testis nisi
deponat de tempore anteriori, & posteriori contractus
de quo agitur, num. 2. & 3. ubi de quanto tempore ante, vel
post contractum, & num. 7.*

*Testis non informat de qualitate rei de cuius pretij proba-
tione agitur, illius pretium, & valorem non probat. num.
4. 6. & 8.*

*Testis fidelissimus non probat deponendo pro suo principali,
quia dicitur deponere in causa propria, num. 5.*

*Simulatio ad hoc, ut arguatur ex modicitate debet modicitas
pretij esse saltem minus dimidia iusti pretij, num. 9.*

*Testes deponentes super valore seu pretio rei debent deponere
de pretio temporis alius non probant, num. 10.*

*Pretium terrarum non probatur ex quantitate pensum pro
quo terra locatur, num. 11.*

*Simulatio non de facili præsumenda est, nisi plene, & ex-
acte fuerit probata, num. 12.*

D E C I S I O C C L V I.

Domini concluserunt non constare de mo-
dicitate pretij terrarum, de quibus agitur
testes enim pro Saccehis examinati illi
non concludunt, ex quo dum deponunt de valo-
re istarum terrarum, nullam habent rationem patris
de retrouendendo in eodratu appositam, quod vti
pars pretij minuit rei estimationem, l. fundi part. 1.
ff. de contrah. empt. Doct. in l. 1. §. si hares, ubi Soc.
sub nu. 4. & 5. laf. nu. 10. & Ripa in x. ff. ad Trebel.
&

& est habenda in consideratione ad probandum legitionem, nam et istis non habens rationem illius non probet Soc. conf. 148. ad finem lib. 3. Ruy. confil. 16. num. 5. ad finem lib. 4. Cagnol. vol. 3. num. 413. C. de rescind. vendit. l. 2. etiam de retract. convent. in prefat. nu. 20. & 25. etiam ad effectum de iudic. de simulationis contractus, vt per Abb. in c. in aliquibus, in secundum notab. de decim. & in cad. noisr, num. 2. ad finem de empto. & vendit. & Cagnol. in l. 2. num. 58. C. de pactis inter emptor. & vend. Tiraq. vbi supra num. 20. cum alijs allegatis in causa Bononiensis de Ballis 19. Martij & 4. Junij 1607. coram R. P. D. nro Marchionio reprobatam opinionem Gabriels contrarium sentientis in confil. 74. num. 21. lib. 1.

2. Præsertim, quod nec deponunt de valore terrarum de tempore anteriori, & posteriori dationis in solutum, vt requiritur in probatione valoris immobilium bonorum, iuxta theoreticam Bart. communiter receptam in l. preter rerum §. 1. nu. 2. in fin. & ibi Alex. nu. 10. ff. ad leg. Falcid. id. Bart. in l. 2. nu. 23. & ibi Clement. nu. 245. C. de rescind. vendit. Aret. in c. cum causa, in l. notab. de test. Burg. in c. cum dilecti sub num. 36. de empto. & vendit. & tenuit Rota in causa Romana Casalij Turicella 10. Martij 1578. coram Cautuccio, & in Tiburtina Castri Arfularum 26. Junij 1508. coram R. P. D. nro Decano, & in Romana rescissionis contractus 30. Octobris coram Illustrissimo D. Cardinali Pamphilio, quicquid dicat Cagnol. in l. 2. num. 158. quem Rota in d. decisione reprobavit.

3. Nec aliquid facit, quod aliqui ex prædictis testibus dicant, ante, & post, quia tempus æternus, & posterius debet considerari per plures annos præcedentes, & subsequentes, vt facta compensatione anni scilicet cum sterili possit iudicari probabilis valor rei, vt inde æstimetur iustum pretium, vt fuit dictum in d. Tiburtina Castri Arfularum.

4. Acedit veteris, quod idem testes plures de seculis patiuntur: nam primus deponit de alijs terris, & de istis facit, & de non esse informatus, Ideo non probat valorem illarum, vt fuit dictum in causa Tiburtina Castri Sancti Poli 26. Nouemb. 1599. coram Litra.

5. Secundus testis deponit in causa propria, ex quo est obligatus de euictione istarum terrarum, & condemnatur ad restitutionem pretij, l. nullus, ff. de testib. l. omnibus. C. eodem, Alex. confil. 141. num. p. lib. 2.

6. Tertius, ultra quod est affinis d. d. de Scacchiis, dicit se non recordari, an istæ terræ essent nudæ, an cum arboribus, Ideoque de illarum valore non ponit deponere cum ignoraret earum qualitates, Alex. confil. 44. nu. 4. & 5. lib. 6. & dixit Rota in d. Tiburtina Castri Sancti Poli.

7. Sextus loquitur de anno 1542. & sic vnde decem annis post dationem in solutum, & per consequens non releuat, ex quo valor debet inspicere de tempore contractus. c. cum dilecti ibi tunc valentem de empto. & vendit. l. si volutate, in fin. C. de rescind. vend. glo. magna, & Doct. in l. 1. C. de rescind. vend.

8. Octauus, vulgo dicebatur il Bugiardus, & non probat, quia interrogatus de pretio terrarum anni 1551. quo istæ terræ fuerant dare in solutum, dicit se nescire, Alex. d. confil. 54. nu. 1. lib. 6.

9. Non obstant testes Ecclesiæ, primus scilicet, & tertius in quibus pro Scacchiis maximum fiebat fundamentum, quia ultra, quod nec ipsi habent rationem pacti de retrovendendo, nec deponunt de tempore anteriori, & posteriori, primus deponit de scuto 20. pro qualibet salma, & sic non concludit legitionem, nec modicitatem vique ad di-

midiam, prout loquitur Barbat. qui de communi testatur in cad. nostram. col. penult. de empto. & vendit. l. 1. confil. 31. nu. 3. col. 2. in prin. lib. 4. Cagnol. in l. 2. nu. 57. vbi pro inconclutia, C. de pact. inter emptor. & vendit. cum alijs deducis in dicta Bononiensis de Ballis superius allegatis.

10. Insuper dicit non bene recordari de valore, & deponit de credulitate, & non de communi valore, vt fieri debet ad probandum legitionem, Bart. o. communiter receptus in l. preter rerum §. 1. sub nu. 2. & ibi Alex. nu. 1. ff. ad leg. Falcid. & in l. 2. num. 17. Cagnol. num. 138. cum seq. C. de rescind. vend. & fuit sapientissimum decisum, Tertius vero deponit de valore scuto 20. & 25. attamen attenta minori summa, nec ipse concludit legitionem, seu modicitatem vique ad dimidiam, & vltimus solum deponit de terris in loco Bouglia, & de alijs nihil dicit, quas ex dictis testibus constat fuisse inculcas.

11. Minus etiam releuat, quod huiusmodi terræ fuerint statim locatæ pro salinis 10. et qualibet salma tunc valeret scuto septem: nam præter id quod hoc dicit vnus tantum testis, et ille, qui est obligatus, et condemnatus de euictione, et sic intercessus eius dictum confunditur ex alio teste nuper pro Scacchiis examinatio, qui testificatur quomolibet salmam granti tunc temporis valuisse scuto vnū, et non amplius, p. et eia fuit responsum locacionem non probare valore rei cum poneret fieri ex particulari affectu, et non ex eo, quod merces decem salmarum esset iusta, et communis pensio, ita vt ex ea probetur verus valor rei, prout requiritur Bart. in d. l. preter rerum §. 1. num. 12. ff. ad leg. Falcid. et in l. 2. num. 35. et ibi Clement. num. 21. et Cagnol. 231. C. de rescind. vendit. et fuit dictum in causa Romana Rescissionis contractus 30. Octobris 1602. coram Illustrissimo Cardinale Pamphilio.

12. Fuerunt etiam multa ponderata per informantes pro præposito ad excludendam legitionem, et iustificandum pretium harum terrarum, quæ Dominis placuerant, præsertim cum agatur de probanda modicitate pretij ad effectum, vt dationis solutum reddatur simulatio, et eo contraria, quo ex supra dictis, et ex qua probatio requiritur, Cast. confil. 267. num. 1. lib. 2. Aryn. confil. 145. num. 2. Capurq. decil. 163. num. 5. et 6. par. 3. et in datione in solutum non ita de facili præsumitur simulatio, sicut in simplici venditione, Fulgos. confil. 133. col. 2. nu. 1. vbi sed illud Cagnol. in l. 2. num. 165. C. de rescind. vendit. Tiraq. de retract. convent. in præfat. num. 27. et ita decisum.

P E N I Æ.

Mediolanensis prietensa illegitimitatis venerit 4. Junij 1608.

A R G V M E N T V M.

Gratia nunquid possit iustificari ex iudicis extrajudiciali informatione, & quando reddatur subreptitia per non expressionem eorum, quæ expressa Principè difficiliorem reddidissent ad illam cōcedendum.

S P M M A R I V M.

*Filiorum legitimis, vt probata censetur sufficit quasi pos-
sesso matrimonio colorata, item sufficit bona fides alicuius
ex coniugibus, num. 1. in fine.*

Gratia,

Gratia, seu dispensatio facta dicitur indifferta ex iudicio extrajudiciali informatione, de Lira vi. nu. 2.

Archiepiscopus Mediolanensis praesentatur habere auctoritatem dispensandi super matrimonio, num. 2.

Gratia non redditur subrepticia ex omnibus tactis, sed solum ex illis de quibus requiritur expressum, vel iure cautum, & quibus expressa gratia nullatenus fuisse concessa, numero 3.

DECISIO CCLVII.

Hieronymus Brugna Miles SS. Mauriti, & Lazari primo cum Elconora Bossia Vi-dua fecerunt Matrimonium contraxit; sed deinde Apostolica dispensatione imperata à seculi recordationis Gregorio Decimotertio, de licentia quae memoriorum Caroli Cardinalis Borromaei tunc Archiepiscopi Mediolanensis in facie Ecclesiae iuxta tenorem dispensationis iterum contraxit. non obstantibus consuetudinibus, & consuetudinibus praedicti Militis S. Lazari, quibus licet Militibus cum vnicâ, & Virgine non cum Vidua contrahere. Instructo postea iudicio in foro Ecclesiastico super huiusmodi matrimonio validitate, vel invaliditate. O. dinarius Mediolanensis illud fuisse validum, & legitime contractum, filiosque inde susceptos fuisse legitimos, & tanquam de legitimo matrimonio natos pro talibus habendos fore, & esse pronuntiavit. Ordinarius vero Papiensis in secunda instantia primam sententiam revocando dixit matrimonium nullum, & invalidum, & filios ex eo procreatos videlicet Carolum, & Ceciliam fuisse illegitimos, causâ introductâ in Rotam tertiam instantia, Dubitaniam sententia Papiensis esset confirmanda, vel infirmanda, & Rota Carolo solum informante, & quam in iustitiam revocantem censuit; quia licet Milites SS. Mauriti, & Lazari non Viduae, sed vnicâ, & Virgine uxorem ducere possint, adeo ratam dispensatio Gregorii Decimotertii, & licentia beatorum memoriorum Caroli Cardinalis Borromaei tunc Archiepiscopi Mediolanensis contrahendi matrimonium etiam domi, quae dispensatio praestitit bonam fidem iusticiariam ad effectum successione in foro contentioso, ad quem, ut solis legitima censetur sufficit, quasi possessio matrimonii colorata, Gabr. de pub. conclus. 8. nu. n. 17. Papazon ad Rot. in decis. de si. praestit. na. 8. in nou. in yna. Panormitana Illegitimitatis die 20. Junij 1579. coram Bualo, & fuit latè deductum in causa Mediolanensis Matrimonij die 29. Novembris 1602. & iterum in simili causa Barcinonensi Matrimonij die 19. Martij 1604. coram me. Ad quem etiam effectum, ut prolis legitima censetur sufficit bona fides alterius ex coniugibus, cap. ex tenore, & biglois & Doctor. quilibet sint legit. Cassad. decis. 1. incip. vtrum putarum matrimonium, num. 1. versic. led primum verius intelligendum de sponsâ, & fuit decisum in causa Neapolitana Legitimitatis die 12. Januarij 1607. coram me.

2 Et cum impedimentum proveniret à iure postulo, vel à voto Equitis Hieronymi potuit Papa super eo dispensare, sicut dispensavit, & licet narrata in dispensatione hodie non viderentur iustificata non obstat, quia cum iste actus dispensationis sit voluntaria iurisdictionis, potuit iudex extrajudicialiter se informare, & Zabarel. conf. 103. incip. redemptoris. num. 1. Bellam. in c. fin. nu. 14. vbi Ioan. de Imol. nu. 9. de preceptis. Lap. alleg. 60. in prin. & in illis terminis fuit resolutum in causa Mediolanensi Matrimonij die 17. Junij 1612. coram Domino Cardinali Millino tunc Rotæ Au-

ditore, & sæpè aliâs, quod facilius videbatur, asserendum in hac causa, cum matrimonium eiter contractum de licentia praedicti Cardinalis tunc Archiepiscopi Mediolanensis pro cuius auctoritate alius praesentatur. Abbas conf. 45. incip. Saluatoris, nam. 1. versic. sed in casu nostro, & nu. 2. versic. quæque e. go lib. 1. Alex. consil. 80. incip. vilius hanc, & c. num. 5. & 6. lib. 5. Neuz. consil. 100. incip. filij concupisc. num. 10.

3 Nec refert, quod non fuisset narratum Papæ Equitem Hieronymum, & Elconoram prius de facto contraxisse, quia non propterea fuit incursum vitium subreptionis, cum non omnia tacta vitient gratiam, sed solum ea de quibus repetitur expressum, vel in iure cautum, quibus expressis eâ gratiâ Papa nullatenus edecisset, Mohed. decis. 37. alijs 13. incip. fuit dubium in fine de cõcess. praeben. in hoc casu, si Papa fuisset narratum, quod matrimonium de facto fuerat contractum, proculdubio dispensationem facilius concessisset.

4 Defectus transportationis à Rotam considerata stylo Mediolanensi non obstat, cum sæpè soleant scribere verbo tantum produci, interm à paribus repetitum factum fuerat in hac causa.

REVEREN. M. D. MARCHOMONTII.

Spoleana bonorum. Veneris 13. Junij 1608.

A R G V M E N T V M.

De testibus possessionem probantibus plura notâda, ac etiâ An possessio probetur ex instrumētis antiquis, ex verbis enuntiatiuis, seu assertiviis Papæ.

S Y M M A R I V M.

Papæ assertioni creditur in antiquis etiam in factis aliena num. 1.

Papæ verba concisiva, vel assertiva determinatè prolata per modum causæ finalis plene probant, nu. 2.

Verba enuntiatiiva creditur in totum, quando verificatur, et iustificatur in parte, nu. 2. in fine.

Verba enuntiatiiva plene probant, quando sunt salubria alijs administrata, num. 3.

Enunciatiiva assertiones duæ unigue, & supra hominum memoriam plene probant, num. 4.

Possessio antiquissima probatur per publicam vocem, & famam, nu. 6.

Possessio praesentatur semper continuata, & usque non perturbata interrupta, vel ab alio occupata, nu. 7.

Testis unus de viciis iudicis cum alijs testimoniis deponentibus de publica voce, & fama plene probat possessionem numero 8.

Haecenus dictio excludit tempus praeteritum usque ad illum diem, num. 9.

Papæ assertioni statim in praedictum illius, qui Papæ supplicationem dedit, num. 10.

Testium contrarietas vitanda est, nu. 12.

Possessio alienius praedicti potest stare penitus, videlicet respectu certorum fructuum penitus, respectu vero aliorum fructuum penitus alterum, num. 13.

Possessio probata per instrumenta antiqua praesertim possessori probata per testes, nu. 15.

Locutiones factae praesentantur à communitate secundum formam decreti ab eadem communitate facti, num. 14.

Locatio possessorum, quid continet cognoscitur ex quantitate pensiois, num. 16.

DE-

DECISIO CCLVIII.

- I**N hac disputatione restricta ad fractus provenientes ex Terris laborantibus Dominis consideratis iuribus, & testibus iam Ecclesie Sancti Petri de Ferentillo, quoniam Curatis Spoletis, censuerunt praevalere probationes Ecclesie, & constare dictam Ecclesiam fuisse in possessione percipiendi ex Terris laborantibus fructus ex cultura provenientes usque ad annum 1530. vel in circa. Antiquissima enim Ecclesie possessio probatur ex Bulla Gregorii Noni de anno 1231. in qua postquam Pontifex sub sua, et Sancte Sedis Apostolice protectione recepit Monasterium Sancti Petri de Ferentillo subdit deinde: Præterea quicunque possessiones, quacumque bona idem Monasterium in presentia habet, et canonice possidet firma vobis, vestrisque successoribus, et illibata permaneat. Hinc propriis diximus exprimenda vocabulis: Denique expiamus Rigoutum, et Petanum de quibus agitur. Siquidem, & narratio Papæ in antiquissimis probat etiam in tacto alieno, Alex. conf. 15. num. 2. lib. 5. Ruyn. confil. 104. num. 20. lib. 2. et alij per Gabr. de probat. confil. 2. num. 54.
- 2** Et in hoc casu non potest dici, quod prædicta Bulla habeat simpliciter verba enunciatiua, quoad dicta bona. Quia cum in illa Papa disponat recipiendo Abbatiam, et bona ad illam spectantia sub sua protectione, dicendum est Papam fuisse bene certificatum, quod Monasterium habebat, et legitime possidebat dicta bona, et illa esse verba assertiva determinate prolata per modum causæ finalis, quia videlicet Papa voluit dicta sub sua protectione recipere, quo casu huiusmodi probant, cap. 1. §. 1. vbi DD. de priuilegiis 6. Clem. litteris de probat. vbi Vital. num. 32. et 42. Oldrad. confil. 258. Roman. confil. 369. num. 18. facit lex his verbis veris, septimo lumen. Cod. de testamento. et accedit, quod ex alijs bonis, quæ in dicta Bulla recententur, Abbas etiam hodie percipit decimas, ut deponunt Testes in sumario numero septimo, qui dicta bona enunciant. Unde maior est adhibenda dictæ narrationi fides, cum usque hodie ferè in omnibus iusticiata appareat.
- 3** Idque facilius procedit, ex quo ista etiam si esset simplex enunciatiua, bene tamen probaret cum dum fulcra sit adiunctis, sed alius etiam corroborata existit per probationibus. Vital. de Gamb. tract. claus. tit. quando verba enunciant privilegia. 24. §. Afflic. decil. 83. no. 1.
- 4** Valde diffinim enim a terminis facit alia enunciatiua, quæ habetur in iuramento antiquissimo de anno 1506. in quo dum Communitas Spoletis facit se ab hominibus Rigouti recognoscere in Dominam ad quam, saluo semper et cetero honore, et iure, quod habet, et dicitur: Monasterium Sancti Petri de Ferentillo. Etenim, vel illæ duæ enunciatiuæ antiquæ, et sup. a hominibus memoriam plenè probant, §. in e. cum olim. in vbi. instrumentis de testibus. Feij. in e. cum causam. no. 3. de probat. Alex. consil. 74. num. 33. lib. 4. Dec. confil. 145. num. 14. Socin. confil. 65. num. 7. volum. 1. vel si dicatur illam secundam non esse simplicem præfæ rationem iuris, sed duntaxat, quasi conditionalem iuris, quod habere dicitur, tamen non potest negari, quin abundè sufficiat pro adminiculo; Ac deinde præsertim alia enunciatiua, Alexandri Quæri Summi Pontificis in litteris in forma significatum, quas Abbas S. Petri tunc exiens obitum contra nonnullos, qui decimas ad

nostram Abbatialem spectantes in tenementis Rigouti, & Petani de inebant.

5 Eadem possessio Ecclesie circa collectionem istorum fructuum colligitur etiam ex quo Canonici Ecclesie Lateranensis, cui per Bonifacium Octauum fuerat de anno 1360. attributa hæc Abbatia, postea de anno 1420. afferret ad respectatam integram, & vniuersalem decimam in Castello Rigouti, & Petani, & carit. prædictæ decimæ partem per plures annos Flicet illa assertio, illa quoque loca onerata etiam prædicta Alexandri Quæri enunciatiua iure de decimis, tamque ex depositione testimonij in sumario Ecclesie numero sexto, & septimo, constat istas decimas, sive istos fructus postquam possidebantur à Canonici Ecclesie Lateranensis. Nam omnia alia cum loca 10. nps Ecclesie Lateranensis fuerint tantum de parte quadam decimæ nihil impedit, quin Ecclesia S. Petri suam possessionem tueri, & continuare poterit in parte residua.

6 Aliud probationis genus consistit in testibus datis in sumario Ecclesie numero quinto, qui ex publica voce, & fama deponit fuisse deus nomine attributa Abbatia bona de quibus agitur, & numero sexto deponunt de antiquissima possessione Ecclesie percipiendi fructus ex cultu a provenientes in testibus de quibus agitur, omnesque testantur de auditu à maioribus agnitione nomina aliqui recentent, & plerique deponunt etiam de publica voce, & fama. Nō est enim dubium, quin antiquissima possessio probetur ex fama, Anchor. confil. 42. Feij. in cap. vniuersalem, primo, num. 16. de testibus, Put. decil. 96. lib. 1. Ioann. Paul. decil. 105. Mohed. decil. 5. de testib. Caffad. decil. 2. de probat. & tanto minus dubium est in hoc casu cum eurrente probatione ex enunciatiuis, & infumtis prædictis.

7 Ista autem possessio præsumitur continuata usquequo non probatur interrupta, vel ab alio occupata, Rip. in cap. cum Ecclesia Surripa, num. 23. verū prima conclusio de caus. possid. & propriet. etiam ad effectum spoli, Roand. confil. 6. num. 36. lib. 2. Menoch. de recup. temel. 15. num. 486. sed vltima hanc præsumptionem ad effectum continuatæ probationis probatio.

8 Datur enim secundus Testis dicens, quod per vnum dumtaxat annum antequam Communitas ista bona occuparet vidit responderi, & solum Ecclesie decimas à plurius, & subdit illam occupationem fuisse factam duobus annis post direptionem Vrbis. Quæ directio cum contrigerit de anno 1527. sequitur quod iste testis deponit de vult de anno 1528. cumque habeantur plures alij testes idem deponentes de publica voce, & fama, omnes simul iuncti faciunt plenam probationem gloss. in c. 1. in verb. famam de appellat. cum cumul. per Gabr. de probat. conclus. 1. num. 2.

9 Coadiuvatur hæc probatio per instrumentum recognitionis factum ab illis de Polino, de anno 1522. vbi dicitur Communiter Spoletis nihil habentis de fructibus ex terris laborantibus percipiendi. Huc enim inferitur Ecclesiam continuasse istam possessionem cum dictis, hæc tunc excludat tempus præteritum usque ad illam diem, Signoroli. confil. 22. num. 4. Rol. consil. 49. lib. 1. Riminal. iun. consil. 491. no. 23. lib. 5.

10 Concurrit brevis Clementis Septimi de anno 1532. in quo dicitur Communiter in duobus superioribus annis continuatè præterire recepisse certam quotam illamque in futurum sibi deberi: Etenim si Communitas prius possedisset non restrinxisset se ad duos annos tantum, atque hæc narratio probat in præiudicium Communiter, per Aymon.

colligitur, quid veniat in locatione, glof. in l. i. §. qui fuper fortem. ff. de fuperficie. Bald. in l. in propt. §. num. 24. C. de locat. Menoch. præfump. 73. num. 5. lib. 3. Jare Surd. conf. 151. r. nu. 7. lib. 2. Non obstat quod alias dictum fuit ex dicta locatione anni 1457. declarari alias præcedentes, & fubfequætes. Nam licet id poffet dici ex fola probationibus Communitatis. Tamen in concursu probationum aliud dicendum eft ex prædictis. Atque ex his, &c.

P E N I Æ.

*Camerinæ Læfionis fivæ Subftantione; Vene-
20. Junij 1608.*

A R G V M E N T V M.

Læfionis probatio quæ effe debeat ad
agendum ex remedio, l. 2. C. de refcin.
vendit. & quomodo per testes probe-
tur valor prædij.

S Y M M A R I U M.

*Læfio quomodo probari debeat ad effeclum, ut fit locus reme-
dio, l. 2. C. de refcinden. vendit. num. 1.*

*Testes periti, & prædici, licet deponent de iudicio fup., & de
pretio fingulari non de communis, tamen iustum præcium
probare videntur, num. 2.*

*Aestimatio bonorum in æftimo, feu caftra craffo modo fieri
folet, l. num. 3.*

*Testibus affirmantibus rem tanti valere magis creditur, quam
negantibus, num. 3.*

*Subftantia etiam fi fit decreto iudicis formata fi adfit enormis
læfio revocatur, num. 3.*

DECISIO CCLIX.

Die 27. Junij 1606, vtraque parte informante
fuit dictum, quod coadiunaretur pro-
batio læfionis, quia ex tunc deductis non
videatur probata ad effeclum, ut effet locus reme-
dio, l. 2. C. de refcinden. vend. in hac autem pro-
pofitione, vtraque etiam parte informante Rota
de læfione conftare cenfuit. Nam prædium de
quo agebatur erat falmarum quaruor, & cuppa-
rum sex, & cannarum viginti quinque, ut appare-
bat ex relatione æftimatoris, quod fuit venditum
pro fcutis 300. Et nihilominus tres Teftes fuper
quarto articulo deponebant, quod quælibet cuppa
abifco domus, & columbario erat valoris flore-
norum 22 aut 23. per quolibet cuppa, Vnde qua-
tuor falmar, & lex cuppe conftituebant valorem
800. aut 900. florenorum, quibus additus valor do-
mus, & columbarij in fcutis 256. apparebat læfio
vitra dimidij circumfcriptis etiam probationi-
bus Nicolofæ.

Neque hæc probatio reddebatur inualida, ex
eo, quod Teftes viderentur deponere de iudicio
fuo, & de pretio fingulari, non de communis, quia
cum effent periti, & prædici, & æftimarent bonæ
rationem, ad ducentes videlicet plures venditio-
nes terrenorum ex curiaue inorum fatis cenfebant
de iusto pretio deponere, Cagnol. in d. l. 2. C.
de refcinden. vend. nu. 241. Alib. conf. 266. incip.
non eff dubium, num. 9. & feq. Rota in caufa Bo-
nontien de Pipinis die 1. Novembris 1577. coram
D. Cardinali Seraphino tunc Rote Auditore, &

eo maxime, quia deponebant de tempore fub-
ftantionis factæ anno 1596. affirmantes quod ab
anno 1592. fuerant eiudem valoris, cum ifta pro-
batione concurreret cafualitas, fivæliber æftimæ,
in quo hæc bona repetebantur de fcripta cum
valore fcorquorum 2000. Vnde petebatur verifi-
cande adminiculum ad coadiunandum probatio-
nem factam per Teftes peritos, & eo præferim
nomine, quia in æftimo craffo modo fit æftimatio,
Cagnol. in d. l. 2. nu. 266. in fin. C. de refcinden. vend.

Teftibus pariter aduerfe tanquam fufpectis, &
negantibus rem tanti valere non fuit creditum,
cum magis credendum fit Teftibus æftimanti-
bus rem tanti valere, ut in his terminis dixit Alex.
conf. 54. incip. circa primum, num. 6. lib. 6. Derivum
non fuffragatur huic decifioni, quod fubftantio
fuit facta cum decreto Iudicis, quia nihil omni-
us propter enormem læfionem erat revocanda.
Bald. conf. 375. incip. cafus fuper quo, num. 2. lib. 1.
Paul. de Caftro. conf. 156. incip. vifio, ac ponderato,
num. 11. verum tamen magis communiter, lib. 7.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

*Hispalen Matrimonij de Alcalá. Lune 23.
Junij 1608.*

A R G V M E N T V M.

Matrimonium metu contraclum, nullum,
& inualidum eft, qualis autem debeat
effe metus annullans matrimonium, &
ex quibus inducatur explicitè in hac
decifione deducitur.

S Y M M A R I U M.

Metus probatur indicis, & confelfio in, num. 1.

*Matrimonium quod metu fuerit contraclum auctoritate pro-
batum, num. 1.*

*Metus non probatur prefumptionibus hominis, de clera fi præ-
fumptiones fœvius remota, & diffantes, non autem fi præ-
pinqæ, & immediate, num. 2.*

*Metus generalium fufficit matrimonium fatis probatur ex uni-
tatis lamentationibus, profeffationibus emiffis ab uno
conjugis, fuffragis, lachrymis, animi deliquæ, & trifitia, quibus
fignificabatur inuicem terribi ad nuptias, num. 3.*

*Matrimonium, quod fuerit metu contraclum, probatur quan-
do mulier fuit polita in cafodis omni deftituta libertate
quendi, loquendi, quibus voluerit, & fimilibus, num. 4.*

*Metus maxime conieclor probatur per præcedentes iteratas
profeffiones, num. 5.*

*Metus maxime probatur ex qualitate perfonarum tam incau-
fatæ metum, quam patris, num. 6. & 7.*

*Metus multo minor requiritur in muliere, quam in mafcula
ad effeclum annullandi æftimæ, num. 8.*

*Metus in muliere ut æftimæ annulet, non eff neceffe quod fit
totalis, qui cadat in conflantem virum, fed fufficit ille, qui ca-
dat in conflantem mulierem, num. 7. & 8.*

*Metus non inducit ex fola reuerentia paternæ, nifi concurr-
rent alia adminicula, & indicia, num. 9. & 10.*

*Metus reuerentia alio non concurrere indicio dicitur levis
metus, & non fufficit, num. 10.*

*Matrimonium ut dicatur metu contraclum, & fit nullum,
An requiratur metus mortis, aut cruciatum corporis, An
verò fufficiat metus calæni in æftimæ viri, l. 1. & feq.*

*Metus cadens in conflantem virum, quia dicatur, relinquatur
arbitrio iudicis, num. 11.*

*Metus, ut contraclum refcindat, An debeat effe metus, feu
cruciatum corporis, An verò fufficiat alius metus, num. 12.
& feq.*

Metus

Metus in iudicio ex metu, sed quæ minus sufficiens, & quæ esse debent, num. 16. & 17.

Metus reverentia cum terrore personæ sufficit ad inducendum iustum votum num. 16.

Metus iustus ex officio metuentis dissolvitur, num. 18.

Testes probantes metum, quomodo debent deponere, numero 19.

Testes inhabiles probant in his, quæ sunt difficultatis probatoria, num. 20.

Testes singulares probant metum, num. 21.

Testes singulares probant consurrexibus administris, numero 22.

DECISIO CCLX.

Die 18. Iunii anni præteritis solum fuit constare de metu Domini Marchionis ab initio contracti matrimonii sed quæ informantes pro parte D. Don Philippi, aut non acquiescebant Decisionsi, aut saltem eam tantum adhibebant ad effectum, qui tu ægebarur, cum muliere petrolicum cum possessione iuxta a. b. tritum Roræ traditum à Signatura Sanctissimi, nõ autem ad effectum infringendi matrimonium, placuit Dominis, quod particulariter dubitaret, An constet de tali metu, qui sufficeret pro annullando matrimonio, & parte viræque informantis fuit vnamini omnium voto affirmativè conclusum, regulacum rationibus, & au horitatibus in decisione firmata, quod metus probe ur perindicia, & consuetu a. procedit etiam quando agitur de infirmando matrimonio, ea enim in his rebus passim vnamini Doctores, & signante; Raturbari consil. 4. in secundo dubio ub. 2. Alex. consil. 99. num. 6. lib. 3. & consil. 11. num. 1. inter consil. marini. Purpur. consil. 597. nu. 12. Parisi. consil. 60. num. 20. lib. 4. Cœsar. in epitom. de sponsal. par. 2. c. 3. §. 5. num. 10. & vñ sunt Romani Niceni Matrimonij 16. Martij 1548. coram illustrissimo Cardinali Scraphino.

Nec raturbar Dominos doctrina Salycetæ aduerso allegata in interpositis, in 3. C. de iudic. cum ex illo tex. notat. non sufficere propter quædam ex similitudines, vel hominis coëctus ad approbandum metum, quia debet intelligi de coëctibus, & verisimilitudinibus erroris, & distantibus non autem de opinioibus, & immediatis, vñ declarat Bald. in d. num. 6. Paul. de Casto num. 4. lat. num. 1. in finalibus Salycetæ, ita simpliciter, & indistinctè intellectus loquebatur non solum contra veram interpretacionem illius tex. sed etiam contra de optimam regulam in materia metus.

Conceditur autem propius quæ, & immediatæ hic plures concurrerant irregularitates perpenit in decisione, tam ex præcedentibus, & sequentibus, quam ex ipso actu matrimonij. Maximum autem inditū videbatur, nimia auctoritatem Marchionis erga huiusmodi iuratas, cuius aperiissimum reddebant testimonium, non solum contradictio, quomodo sepius fecit importunis sollicitatibus precibus eorum, quorum nã maris obediē debuerit, sed etiam continuas lamentationes, & frequentes protestationes, quas ubique, & omni tempore emittebat, suspiria, lacrimarumque deliquia, & tristitia, & alia signa, quod iustitia traiebat ad dictas nuptias.

Ex circumstantiis etiam sacri præcedentibus vehementer metus oriebatur inditū, & præsertim quia Marchionis iura in perpetua custodia possessione detentura liberatæ, tam cunctis, quam loquendis, nisi quæ, & cum quibus placuisset Marchioni Parisi. Et illa erat non solum interdicta omnis species resursum ad Superiorem prohibere.

consequenda, sed etiam patiebatur contrariis Superioris imperium, & vim. Et cū cū illa iura iniur, in actu matrimonij mulier se ostendebat arguentia meus, videlicet, nimia festinatio, elatura hostis, præsentia viro, umari marorum, exteris inroitus prohibitionibus, ibentia propria quorum, & alia in decisione adducta.

Quæ saltem simul iuncta metum sufficientem probant, præsertim stansibus protestationibus, rories iuratis, quæ multum consensum ad probationem metus, Angel. in l. metum, la. terza. si quod met. caus. Dec. in cap. fin. in numero 11. verfic. bene verum est, de appellat. Purpur. d. d. consil. 570. num. 4. in fine. Rip. in cap. n. m. Ferrar. sub num. 91. verfic. pioressatio enim, de consil. Nati. consil. 50. numero 18. Cozzar. in epit. de sponsal. par. 1. cap. 1. §. 1. numero 12. & concurrentibus coniecturis, & iudicibus plenè probant, Bald. in cap. quæ caus. 4. num. 4. in fin. de his, quæ vi metus caus. fuit. Ang. in l. metum autem, la. seconda, in princ. verfic. tunc qualis est si de eo, quod met. caus. Purpur. d. consil. 570. ane in ed. Pet. de Borbo. consil. 14. num. 15. inter consil. marini.

Consideratur etiam Domini qualitate personæ, tam incurrentis metum, quàm patiens, iuxta consil. Calderin. 1. de his, quæ vi metus caus. fuit agitur enim cum patre pro eare, seuero, irato, & minant, & ac solito minas sequi contra oppugnantem suam voluntatem, qui ad magis terrendum adhibetur etiam imperiois, & Archiepiscopi Imperium, & contra aderat Marchionis filia, puella, & virgo, quæ, vñ dicitur teste, patrem valde meuebat, & non est dubium minorem metum requiri in muliere, quam in masculo, iuxta quod communè et recept. in cap. cum locum, in verb. metus, de sponsal. facilius enim in fragiliore sexu metus toleratur, & præsumitur, Aret. consil. 14. post num. 7. & in debiliore persona minor metus sufficit, Inol. in c. cum dilectus post num. 8. de his, quæ vi met. caus. fuit.

Nequè est verum, quod in muliere requiratur metus, qui in virum constantem cadat, quia sufficit ille, qui cadat in constantem mulierem, Anton. de Butr. in c. consultatione in 4. notab. & ibi Præpos. in vñ not. Abb. in 4. de sponsal. Aret. consil. 14. num. 7. Roman. singul. 219. Feij. consil. 14. sub num. 7. Dec. in cap. causam matrimonij sub num. 7. de offic. deleg. Butr. decil. 100. num. 1. ad fin. & ad dict. cap. consiliatorem, quod loquendo de muliere requiritur metum eademem in constantem virum, bene respondent. Præpos. & Dec. vbi supra.

Et si verum esset, quod indistinctè tam in femina, quàm in masculo requiratur metus cadens in virum constantem, inanis esset regula, quod metus probe in inspecta qualitate personæ quomodo constituitur Bald. inc. super eo. in fine de rebus, Alberic. in rub. ff. ex quibus caus. maior. num. 1. Purpur. d. consil. 579. num. 4. cum alijs adductis in decisione.

Non obstat, quod ex aduerso dicitur non sufficere probare metum in genere, sed debere probari in specie, quia hic habemus metum in specie probatum, videlicet metum reuerentiam, qui licet solus, & nudus non sufficit, attamen secus est si cum eo concurrant alia metus inditū, & adimicula, Bald. in l. si cogente. ff. de in. mpt. Alciat. consil. 1. num. 15. lib. 8. Molin. qui alios congerit de primog. Hupan. lib. 2. cap. 3. num. 9. & 13. qui dicit præcipue ve, cum in muliere, & dicit Rota in Valentina Professionis 17. Aprilis 1570. coram Cardinali Lancellotto.

16 Iura autem, ac auctoritates, quæ ex aduersis allegantur, vel loquuntur in metu reuerentiali nudo, & solido, ita enim loquuntur allegata. si congete, cum sic ante intelligant, Bald. ibi, & Abb. in c. 1. nu. 4. de despons. sed leui. vel loquuntur de coactione non graui, sed leui, quæ non sufficit gloriæ in c. præfens, in verb. parrem in fine. 30. qua. 1. 3. Abb. in cap. cum virum nu. 8. circa med. de regul. Felyn. in cap. causam matrimonii num. 3. ante fin. verif. modo probatur, & ibi Dec. sub nu. 7. de offic. deleg. Couarr. de despons. par. 3. cap. 3. §. sexto circa finem.

17 Non obstat illud, in quo informantes pro Don Philippo faciunt præcipuum fundamentum, quod ad annullandum matrimonium requirantur minis mortis aut cruciatus corporis per sufficiens metum, quia fuerunt dati plures responsiones. Et primo hoc non esse verum, quia ad istum effectum sufficit metus cadens in constantem virum d. c. consulationi de spons. quis autem sit metus cadens in constantem virum relinquunt arbitrio iudicis, Alexan. conf. 156. nu. 5. in fine lib. 5. Socin. lun. conf. 77. nu. 4. lib. 5. plures cumulat Thomas Sanchez lib. 4. de purgationum disp. 5. num. 1. qui rationem assignat, eo quia non possunt in particulari exprimi omnes casus, & in discursu dicte dispensationis enumerat duodecim casus metus cadentes in virum constantem non posset autem esse arbitrium iudicis si esset absolute in iure diffinitum, quod requirentur minis mortis aut verbera, & non esset verum, quod repetantur tot casus, in quibus verificari posset metus viri constantis.

18 Non obstat. interpositas, C. de transact. nam quatenus requirit salutaris periculum, vel corporis cruciatum hoc habet locum quoad verba edicti, & actionem directam, secus est quoad viilem actionem, & mentem Prætoris, quia sufficit minor metus, & aliunde proueniens, vt declarant ibi Doctores, & in specie Ang. & Paul. de Cast. in princ. & propterea Bald. ibi num. 8. Salycet. num. 5. & Cur. lun. num. 7. dicunt sufficere li. tunc iur. g. que dampnum.

19 Gloss. in d. c. consulationi. in verb. in constantem virum intelligi debet, vt loquatur per modum exempli, quod metus mortis, aut cruciatus corporis sint quidem metus cadens in constantem, sed non ita, quod non possit aliter dari talis metus, hoc bene comprobatur Ang. in d. l. interpositas in princ. dum dicit, nota, quod metus debet esse talis, qui cada. in virum constantem, puta mortis, vel corporis cruciatu, facit etiam quod tradit Caider. conf. 1. circa p. ult. de his quæ vi metus est causæ sunt vbi dicit meum iuratum iudicem ex celsis simulantibus, vi non solum quæ continent cruciatum corporis, sed etiam quæ continent verba comminationis maxime mortis.

20 Alexan. conf. 156. nu. 20. lib. 5. refert se ad superius per ipsum dicta, supra autem nu. 5. verif. & etiam Alexan. quod potest variis ex causis, & per minas, & aliter interitus metus cadens in constantem virum.

21 Secundo principaliter responderetur, quod dicitur de metu cruciatus corporis apte prout præcedit in extraneo, non ibi eo quod reuerentiam debet, Bart. in l. 1. §. quæ one. and. nu. 4. si quar. rer. ad. non det. clarum est enim propter reuerentiam debuit minorem metum sufficere, Franc. Marc. decil. 1090. num. 4. par. 1. & fuit dictum in decisione.

22 Accedit quod Bart. in dicto §. qui operandæ, in fine, & concordantes adducti in eadem decisione, dum dicunt minas cum metu reuerentiali sufficere, loquuntur simpliciter de minis, nec se restringunt ad minas mortis, & Anron. Gomez. var. resolu. tom. 2. c. 14. num. 27. sed his non obstantibus, ibi præcipuum sit cum perditio metu dicitur, quod quales debeant esse minæ, cum non reperitur ad iare determinatum pendet ab arbitrio iudicis, & est de mente Abb. in c. cum virum, num. 5. circa finem. verif. iuxta ergo ex circumstantiis de regul. & propterea dicit Abb. paulo superius, quod reuerentia cum reuerentiali peritione sufficit pro iusto metu, quod etiam vult Felyn. in c. causam matrimonii lib. 4. nu. 4. verif. quod talis reuerentia de offic. deleg.

23 Tertiò responderetur, quod vbi verum esset responsum debere esse mortis aut cruciatus corporis non tamen propterea requireretur minis mortis, aut cruciatus, sed sufficeret quod Marchionissam probabiliter suspicari posset de morte, ante cruciatu, Alex. conf. 98. num. 5. & Alex. de Nuo conf. 104. nu. 6. & 7. lib. 3. idem Alexan. conf. 21. sub nu. 5. inter conf. maxime Riminiald. lun. conf. 361. num. 73.

24 Timor enim iustus est affectus metuens dignoscitur Alberic. in rub. ff. ex quibus caus. maior. nu. 1. & iusta metus suspicio sufficit pro metu, Bald. in l. fin. num. 7. C. de iud. lib. 1. Riminiald. Sen. conf. 15. num. 16. Alba conf. 77. nu. 11. Grammat. de ciu. 5. num. 7. cum duobus sequ. Paris. conf. 60. num. 1. lib. 4. & dicit Bald. conf. 165. ad finem, lib. 2. Quod in matrimonio animus debet esse liber, non solum à compulsionibus, sed etiam à timore compulsionis.

25 Marchionissam autem talem metum, & suspensionem concepisse, probat Doctor Sebastianus Manriquez iuper §. qui deponit super ea rogatum fuisse ne arbitretur propter dubium quod habebat ne Pater aliquid damni sibi afferret, melius etiam Donna Maria de Narvez, quæ deponit Marchionissam sibi dixisse, quod timebat ne à suo Patre occideretur, si dississet nollet conseruare matrimonium cum Don Philippo. Et quod ista suspicio non esset omnia vana, probat depositio matertera, quæ bene informata de animo, natura, & ira ipsius viri dicit se pro certo habere, quod Marchionissam occidisset si sibi in hoc non obtemperasset. Quapropter præsupponit ad omne petus, quod requireretur inter mortis, aut verberum, Responderetur minas humilium intercessisse, illas enim probant Lupus de Salua, & Donna Hieronyma de Mendoza, quorum dicta coadiuvantur ex dicto Donzæ Franciscæ de Figuerra deponentis de auditu, & depositione Donzæ Hieronymæ de Mendoza, & Donzæ Franciscæ Enriquez, quæ dantur innumera.

26 Non obstant objectiones, quæ dantur contra peritonas, & eorum dicta, quia placentur Dominis responsiones datæ in vltima decisione facta 28. Ianuarij præteriti, supponendo minas peritonas esse dimiculis probationibus, Bertrand. conf. 64. num. 3. par. 1. in antiqu. Alba. conf. 117. num. 9. Boer. decil. 191. num. 1. autem propterea admittuntur Testes, qui aliis non admittentur, Alex. conf. 156. num. 15. lib. 5. Honded. conf. 29. num. 24. lib. 1.

27 Nec obstat, quod dicitur testes esse singulares, & propterea non probare minas, quia magis placuit Dominis sententiæ Angeli Crou. & aliorum vellentium, quod in hoc admittantur Testes singulares, & Doctores in contrarium adducti, vel non dicunt id, quod allegantur, vel procedunt, quando ageretur de probandis minis solis, & propter se non autem pro erudendo metu, iuxta distict. Anchaz. conf. 217. num. 7. circa med. cum sequ. lib. 1.

Siluest.

Silueit. Aldobran ex aduerso alleg. conf. 7 t. numero, 38. & 39. qui facit pro opinione, Angel. & Cui.

23. Præterea Testes singulares probant concubitus admixtum, Paul. de Caus. tract. 25. num. 1024. finem. vel sem non obstat, quod Testes sunt singulares esle. 2. et 3. x. post. num. 3. lib. 2. Aym. cum 178. num. 1. Ceph. cum 42. lib. num. 12. v. & propterea Gab. de resib. concul. 3. in fine. Roland. colli. 8. num. 47. lib. 2. Surd. cum 95. num. 65. ita dictum in via Bifigantien. Pensionis 17. Maii 1574. cum Cardinali. Lancelotto, & in via Romagna Fidei commisi 20. Decembris 1584. contra Dubio. Ad quæstionem finem ex de positionibus aliorum Testium, & ex multis circumstantiis ponderatis per informantes, & adductis finem in decisione huius causæ. Alia ex adverso deducta, vesp. in iudiciis in dicta decisione, vel tolluntur ex deductis per informantes pro parte D. Marchionis.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Partheni Statu. Veneris 9. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

De Testibus singularibus singularitate obstativa, adnunciativa, vel diversificativa quâdo probant; Praesertim quâdo agitur de probando tempus, aut aliquem actum iterabilem.

4-5 "V" M M A R I V M.

Terres singulares probant in alia inagabili, nam. r. contra

*Testium singularitas aliā est oblatima, quā Testimonium in-
fringit, & aliā intrinseca, inā, quā Testimonium confirmat,*

Teori singularitas e teori singularitate diversificata non probantur, nunc 3.

Таблицы и карты. Серия: Деревья с новым прогибом куст 4.

*Tellimus d. H. contraria concordantia per multiplicationem,
& venerationem altorum, num. 5. & 6.*

Testes deponentes substantiis de tempore, non dicuntur discordes, sed contrarii, cum alijs Testibus de praesens tempore deponentibus, non est.

Testes praesumantur coniugende eodem actu si non probentur
singulares num. 6.

DECISIO CCLXI.

Placuit Rotz audire Dominos de Rangoni-
bus super prima parte decisionis vltimo lo-
co facta in eo, quod dicebatur indagari
nem in temporis depolitione Don Baptiste ten-
de ad reddendum cum singulari et singularita-
te obstaris, vel libri contrarium cetera quod DD.
de Rangoniibus se neutrum ostendere obieciunt,
quia dicebant agi de probatorio matrimonio,
quod pluries contrahi, & iterari potest. Specul.
de testib. § iam de interrog. nu. 16. Et proposita non
solum non cadere consuetudinem in Teile, sed
nec exemplum reddendi de singularitate obstaris,
quia contrigit in actu non iterabili, neque
iterato, sed potius singularitate diuersificaria,
quae est de actu multiplicabili, vt per Armd.

Quo non obliuiscamur in eadem sententia
per inane uerbum, obliuiscamur quod singulariter
dictum est, et quod dicitur in unum uocatur.
A. ym. Et ad adueniunt autem in singulis
obliuiscamur dicitur, et per hoc non est
natura, sed lib. Franc. in. ap. quod non obliuiscamur
de uerbo quod est obliuiscamur, hoc non est
Bala. in uerbo de conuersione, lib. ym. in eodem
duplex, vbi dicitur quod est singulariter
obliuiscamur quod in singulis. Et obliuiscamur, sed ad
lib. obliuiscamur, quod est singulariter obliuiscamur, quod
distinctio non est, quod est singulariter obliuiscamur, quod
distinctio est, vbi dicitur in duplice, lib. Franc. in
conuersione, Franc. Curt. in. lib. 1. in monachis,
conuersione.

Non minus ad effectum qui fit in Rba con-
sideratur et equalitas probationes non min-
tus referat. An ve semper in oblatione propria vel
in diversificata. ubi quia Bal. in de equalitate. n. m.
29. lib. 7. de hac diversificatione loquitur dicitur,
quod laici probationes. quia casus sunt. quos
sequitur Aymon. conf. ca. nu. 7. Roland. cons. q. 8.
num. 206. et ibi ca. G. b. lib. caput ca. m. 19. in fine.
lib. 2. Ringuall. lib. conf. 64. nu. 67. et seq. Si
conf. lib. num. 12. et dicit Bal. in cap. licet ca. su-
am. lib. num. 11. de probation. quia talis singula-
ritas omnino vitari probationes. quod etiam tra-
dit Felyn. in cap. hec ex quadam. nu. 4. v. f. et
ibi etiam eleganter de Testibus. Corn. conf. 247.
num. 1. ibi. Surd. lib. nura. 2. et non solum acce-
rat. 3. v. illius. quia sequitur. et decauit probatio-
nes. sed quia per eam diuisio vnus testis debilitat
elidit. detrahendū fuisse aliter. Bal. et Felyn.
in locis per quam allegatis Dec. in dicto capitulo
causam. num. 43. de probatu. Ca. d. m. in d.
de moned. i. lib. num. 209. Franc. Cur. infra.
307. Aym. de antiqu. tempore. par. 6. tit. cum. i. lib.
num. 7. et conf. 269. num. 4. Socin. huc. conf. 29. lib.
1. ibi. Confal. conf. 48. num. 3.

4. Vltimius uocabant Domini veram oblationem contingere non solum per directam, sed et per contradictionem, et reductionem ad impossibile, licet et per reductionem ad inuicibile, Bald. in l. scriptura, num. 1. C. de fid. inst. un. G. azunus. conf. cum l. 6. num. 18. an. fin. Et cit. de genere mol. in epist. cum in num. 4. an. fin. per al. ubi reducti possunt, ubi etiam Felyn. ino num. 11. vers. item procedit, de testib. et cum versibus infra periculi. A communiter accidentibus, vt dicte Bald. in d. l. scriptura, num. 7. G. azunus. d. conf. num. 9. et seq. a communiter accidentibus matrimonium non multiplicamus, vltis azunus inuicibilis uindictas non considerat ab informantibus.

Non obstat quod Specul. loquitur de matrimonio, & dicit primum multiplicationem, quia agit de virgine deinde concordantiam testes, quae conclusio aliquando est per multiplicationem. & reuera inueniuntur, iuxta nos in d. cum tuale testib. In casu autem non loquitur de concordando probationem per pluralitatem. Requies loquitur. Specul. ad effectum iurandi peruram, praece: ca Specul. & alia adducit loquuntur in testibus deponentibus de certo, & praecepto tempore duero, quod non contingit in d. Don Baptista, qui deponit de tempore non bene inueni dubitatur, & conditionibus in circa, & parum plus minus, quocirca testes non dicuntur discordes, sed potius concordare cum alijs probantibus certum tempus continentibus. Alexan. consilio. 15. nu. 2. & seqq. lib. 5. Ruy. consilio. 36. nu. 5. lib. 4. Gar. de iuribus par. 7. nume. 3. Aym. vbi supra. numero. 19. & consilio. 78. sub nume. 9. vcr. amplius. Bero.

Dicit. Propter Firmitatem. Q 3 conf.

conf. 101. nu. 20. Sur de conf. 71. n. 43. ad finem, cum nonnullis sequentibus faciunt tradita per Alex. conf. 121. num. 3. in fine, lib. 7.

Non sufficit quod in faciat possibilitas iterationis, & quod Testes possint esse singulares, quia iurino præsumentur contestes de eodem actu, si non probentur singulares, Innoc. in cap. qualiter, & quando, col. 2. de accusat. las. post Bald. in l. 2. nu. 14. C. de bono possess. secundum iab. Alex. conf. 47. sub. num. 6. verfi. non oportuit, lib. 2. Aret. conf. 136. sub. num. 4. Bai bar. conf. 2. nu. 6. lib. 2. Ruyr. conf. 101. num. 3. ibi 4. Socin. conf. 173. num. 9. in fin. lib. 7. Dec. conf. 310. num. 8. Rimui. Sen. conf. 310. nu. 8. Aym. conf. 68. nu. 9. in fin. Grammat. conf. emil. 79. nu. 10. Cas. de Grassi decil. vnica, de depos. nu. 5. fuit dictum in vna Lucana Pensionis 4. Iunii 1574. coram bo. me. Cardinali Lancelotto. Et in vna Romana Legati della Porta 3. Decembris 1601. coram R. P. D. Cocchio. Et facit, quia si ad concordandum probationes præsumentur pluralitas actuum, ut dictum est, & tenuit Roma in vna Burgen. Decimarum de Scalante 30. Ianuarij 1589. coram Bubalo, contra regulam traditam in cap. cum Ioannes, de fid. instr. multo magis per concordiam probationum debet excludi pluralitas, & presumi veritas: Ex quibus, & alijs adductis per informantes Domini persistunt in resolutis, &c.

I V S T I.

*Tridentina Canoniceatus. Mercurij 19.
Decembris 1608.*

ARGVMENTVM.

Actus quomodo per testes probetur, & An parentes admittantur ad probationem ætatis filiorum,

S P M M A R I V M.

Probatio probationem non excludit, num. 1.
Testes quomodo depurare debeant ad probandum aliquid ætatis, & quomodo reddere rationem sui dicti, num. 3.
Parentes possunt esse Testes ad probationem ætatis filiorum, n. 3.

DECISIO CCLXII.

Decisum fuerat in hac causa coram me die 3. Martij anno 1606 probatum fuisse dictum ætatis Horatii Gaurei chepti. Quapropter, quia probatio probationem non excludit, Aegid. decil. 566. & 625. fuit disputato dubio sub die 9. Iunij eiusdem anni data remissoria, qua mediante Testes examinavi in partibus, & reportata ad Curiam. Ego disputavi dubium, An esset recedendum à resolutione facta, & Domini vili Testibus, & multis, quæ opponebantur voluerunt solummodo Testes probare in dicto natiuitatem Horatii, vt de reliquis videretur separata. Im.

Fundamentum fuit in dictis Testibus poverit examinatorum, quorum primus est commater ipsius Horatii, quæ probat Horatium esse natum de mensis Martij anni 1581. & cõcludit suam dictum, quod aliter esse non possit. Iam deponit tertius testis super decimoquinto, & reddit rationem, quia ipsa nupserat ante 13. annos, & quod tunc Horatium erat annorum trium ad dendo se scire per instrumentum dotis, & quod esset trium annorum

dicte, quia tunc decurtebat per totam Villam, & audierat idem dici à parentibus ipsius Horatii.

Quoniam Testes reddidit sufficientem rationem, dum deponit super vigeesimo primo, & quadragesimo quinto, quod Horatius agebat tertium annum tempore quo sibi nora fuit filia, quæ tempore ætatis habebat 1. annos, & allerit se non posse errare, quia hoc tenuit memi, & eandem rationem reddidit alij Testes, & in specie testatus fuit computationem iuxta tempus contractus sui natiuitatis, & sic omnes applicant memoriam ad aliquod factum memorabile, Bar. conf. 99. num. 3. lib. 1. & in l. de ætate, num. 7. ff. de nup. & fuit dictum in allegata decisione in hac causa, & quatenus deponant de auditu à parentibus hoc potest bene concludere, quia etiam ipsi parentes admittuntur ad probationem ætatis filiorum, l. etiam. ff. de prob. C. Testes idonei, 2. quæst. 1. Vnde fuit ita dictum, & de reliquis postea videbitur.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

*Hispalen. Matrimonij de Alcalá. Luna 15.
Decembris 1608.*

ARGVMENTVM.

Matrimonium metu contractum, quando per subsequentes actus voluntarios conualidatus, metusq; purgatus censetur.

S P M M A R I V M.

Metus semel illatus, semper durare præsuntur, num. 1.
Metus semel illatus semper durare præsuntur vigente eaq; causa metus, num. 2.
Metus non censetur purgatus per quocunque subsequenter actum voluntarium etiam si illi ex intervallo post illationem metus, quando eadem causa, & ratio metus durat, num. 3.
Metus durare semper præsuntur donec durat vna illius quæ metum inquit, num. 4.
Metus semper durare præsuntur donec durat eadem cogendi, & nocendi potestas, num. 5.
Metus, vi purgatus censetur necesse est ut sit cui semel metus illatus fuit sit possessus in plena libertate, num. 6.
Metus non censetur purgatus per subsequenter actum voluntarium quando præcedit processus de quo, num. 7.

DECISIO CCLXIII.

Actum scilicet de purgatione metus per Dominam Marchionissam passi in contrahendo matrimonium cum Don Philippo, quæ discussio triplicem habuit inspectionem, prout tria respiciebat tempus, 1. ætus videlicet quo hac vira sanctus fuit Don Petrus Lopez Portocarræ Marchionis Patris Marchionissæ, tempus quo Marchionis supereminet Cardinalis de Castro Archiepiscopus Hispalen, & denum tempus post obitum vtriusque DD. pro nunc determinantes primum tempus actum sine contradictione, & difficultate resolverunt per actus factos vivente Marchione Patre non fuisse purgatum metum. Morti ex regula quod metus semel illatus durare præsuntur, Bart. in l. 2. nu. 10. Cod. de his quæ vi metuuntur caus. ff. Aret. conf. 14. numero. 18. las. conf. 165. colum. penult. verfi. bene facit, quod notabiliter lib. 2. Rebuff.

Rebuff. conf. 69. num. 24. decif. Pedemont. quæ ab alio allegat, & rationem adducit 179. sub nu. 1. vbi hinc inferit. Quia legalia ad extinguendâ purgationem metus via funt? Rota in Neapolitana Profectionis 26. Iunii 1598. eadem Oratio.

2. Et de piano placuisse vigente causâ, & ratione nec usque in locum de sponsione accedens de processu. Bar. iul. penult. nu. 7. vbi etiam lat. sub nu. 1. verif. rescriptum si de condit. ou. iurp. causâ Bald. iul. 2. nu. 10. verif. secundo causâ. C. quod metus aut. Angeli. qui aliter s. celus ff. de acquir. hered. Bald. conf. 54. num. 6. & 13. lib. 1. Alex. conf. 95. sub nu. 7. lib. 3. lat. Dec. conf. 119. num. 4. circa med. verif. sed his, & similibus. Ru. p. conf. 179. nu. 14. & 15. Corn. conf. 42. nu. 1. in fine, lib. 3. Paris. conf. 130. in fin. lib. 4. Grat. conf. 18. nu. 17. lib. 2. Aloa. conf. 77. nu. 14. dicit Rota in Tolitana Matrimonij coram Illustrissimo Cardinali Scraphino 23. Iulij 17. Martij, & 27. Octobris Anni 1559. & prius in Nicot. Matrimonij 27. Ianuarij 156. coram Ciprio.

3. Quamdiu enim durat causâ metus, quicunque actus sunt etiam si præferant libellam voluntatem, & lætam iucundumq. animum, ne dum metum non purgant, Abb. au. in cap. super ver. filia cuiusdam eius de renunciat. vbi etiam Ioann. Andr. Imol. & Abb. Alex. conf. 90. sub nu. 8. lib. 3. Barbat. d. conf. 54. num. 5. Paris. conf. 13. nu. 7. lib. 4. Grat. d. conf. 18. sub nu. 17. cum aliis quos refert, & sequitur Menoch. præt. nu. 21. lib. 3. plures etiam cumulat Thom. Sanchez de matrim. lib. 4. disputat. 1. num. 7. & sui dictum in illa Tolitana 17. Martij 1559. sed p. in eum magis. conf. mant. vbi dixi. Rota in prælegata Neapolitana Profectionis coram Oratio. Quod verum est quodcumque temporis interuallum intercedat Bald. in l. 2. sub nu. 10. C. de his que vi metus causâ fi. Arelin. iul. in epistol. 25. num. 4. C. de transact. Dec. in l. in omnibus cau. sub nu. 11. verif. sed causam causâ. ff. de reg. iur. s. d. conf. 219. sub nu. 4. verif. primo ex ea cum alijs per Thom. Sanchez vbi supra.

4. Datur autem proculdubio causâ metus quâdum vixit Marchio metus illa or. glof. in cap. 1. in glof. finali circa med. vbi Holtien. in verbo, non timore mortis, Abb. nu. 1. Imol. nu. 14. de his que vi metus causâ. Prob. ad Menoch. in c. vnic. nu. 8. ad fin. vnde in titulo in 6. Caller. conf. 1. quod metus causâ Alex. d. conf. 99. num. 1. Dec. conf. 99. nu. 8. & conf. 209. sub nu. 5. v. f. septimo additio Ruyn. conf. 120. nu. 8. lib. 4. Purpur. conf. 379. nu. 19. Natta. conf. 41. nu. 17. Rebu. f. d. conf. 68. sub nu. 14. 102. in Baptit. Ferrer. conf. 79. nu. 11. & renuit Rota in dicta Neapolitana Profectionis.

5. Ad effectum enim, vt metus durare præsumatur tunc, quando et eadem cogendis, & nocendi potestas, A. em. conf. 14. post nu. 1. Socin. conf. 163. post nu. 1. lib. 2. Corn. dicto conf. 41. nu. 14. & 15. Boec. decif. 100. nu. 13.

6. Accedit, quod dicto tempore Marchionissa nunquam fuit in plena libertate constituta, vt requiritur ad purgationem metus c. accedens de processu 21. c. cum locum de sponsione. Bald. dicto conf. 54. sub nu. 1. Neuz. conf. 52. nu. 53. circa finem, & dixi Rota in dicta Tolitana Matrimonij 1. 12. & 17. Martij 1559. & in Neapolitana Profectionis 26. Iunii 1598. coram Oratio. Considerabant etiam DD. plures pro citationis Marchionissæ præcedentes emissas tempore contracti matrimonij, siue autem, quæ cum remoueret consensum ipsius ab actibus futuris, vt plene fuit deductum in prima dectione huius causæ impediebant purgationem

me us præferam eius causâ adhuc vigente vt resolu. Rota in dicta Tolitana Matrimonij 17. Martij 1559. ex quibus, & alijs de ductis per intermantes resolutum fuit pro constitutione metus toto tempore vixit Marchionis patris.

REVEREN. M. D. MARCHOMONTIL

*Tolitana Cappellanie. Luna 19.
January 1609.*

A R G V M E N T V M.

De Testibus super impuritate deponentibus, plurâ notandâ, & præsertim quomodo Testes super publica voce, & fama deponere debeant vt illam probasse dicantur.

S Y N M M A R I V M.

*Testis mulier, & vili non probat impuritatem, nu. 1.
Testis de auditu ad hoc vi probet in antiquis quid requiratur, nu. 2.*

Fama publica ad hoc vt probet debet esse solida, constans, uniformis, & oblique corrativa, nu. 3.

Testibus deponantibus de bona fama etiam paucioribus, magis credendum quam pluribus deponentibus de mala fama, nu. 4.

Testes deponentes de publica fama proferunt alios Testes dicentes non audisse hanc publicam famam, nu. 5.

Fama publica non probat nisi constet, quod habuerit originem ex probabilibus causis quæ inducant populum ad sic credendum, aliter non est fama sed vox populi conuocanda, nu. 6.

Testibus deponantibus cum causâ, & ratione speciali, magis credendum est quam deponentibus cum causâ seu ratione generali, nu. 7.

D E C I S I O CCLXIII.

1. **R**ota censuit Statutum Ecclesiæ Tolitanz non obstat Domino Iosepho Rodriguez de Benauente. Nam quoad lineam paternam ipsius non proponitur impuritas nisi Christophori Rodriguez aut patris, de qua deponunt quatuor Testes de simplici auditu, & sine c. professione alicuius causæ, seu rationis atque ex illis rebus vigesimusiuris est mulier vili, quæ ad effectum de quo agitur, nullo modo est idonea, Archid. in c. coniangueos 15. quæ ff. Bald. in edictum col. 2. num. 42. de elect. ideoque nec probat vigeimasterius testis, qui deponit de auditu à sola prædictâ muliere, quam in suo seruitio retinebat, & propterea cum in contrarium sint per articulos, quamplurimi Testes, vt mox dicetur iste articulus non indiget alia discussione.

2. Quo vero ad lineam maternam dantur quatuordecim testes, & ex illis aliqui de publica voce, & fama, qui dicunt Ioannem Sanchez argentarium autem maternum Iosephi habuisse ortum à Iudæis, verum illa probatio infringitur ex multis. Omisso enim, An sumus in re antiqua, cum agatur de impuritate hominis via fundi viginti solummodo annis ante capitis informationem, & omisso quod nec probat, nec articulatur suæ ut qualitates requiritur ex dispositione, cap. licet ex quadam de test. ad trad. per Alex. conf. 81. lib. 3. & Hippol. Rumald. qui alios cumulat conf. 363. nu. 137. & seq.

Decif. Prosperi Farinacij. O 4 Et

3. Iti in primis aduertendum, quod prædicti Testes multatim dictas exceptiones patiuntur. Aliqui enim non recordantur a quibus pariter audiuerint id quod deponunt fuisse publice dictum, alij recurrunt ad risas, quæ etiam ad verba iniuriola à pueris in scholis dicta, nonnulli sibi ipsis contrarij depouunt a nemine audiuisse, quod tamè anteq, & post dictum fuisse publicum, & in specie secutus, & octauus, uterque intra quatuor, alij denique allegant illos à quibus audiuerunt, illi autem interrogati respondent, se nunquam ea de re fuisse loquutos, & idem octauus testis allegat testem decimum nonum, & testem vigesimum septimum, qui primò examinati deponunt de puritate, ut in processu fol. 202. & fol. 211. deinde repetiti negant circa impuritatem illa quæ dixisse ad quæ fuerunt allega. i. ut fol. 408. & 409. in testis decimus allegat 70. & 72. testes, qui omnia negant fol. 403. & 409. præterea istis omnino, & notabilis memorix est quatuor testis, qui cum sit annorum dumtaxat quinquaginta prius deponit audiuisse suam matrem appellari cum Ioan. Sanchez malo nomine Chavalonem, & subdit nihilominus dictam matrem deceisse ante annos quinquaginta.

4. Deinde est aduertendum, quod ut fama probet debet esse solida, constans vniuersim, & absque contradictione, & de parentela ita 35. quæst. 6. Bald. in consuet. cum. n. 1. C. de sacerdot. Eccl. & alios cumulat Roland. conf. 3. num. 49. & sequen. lib. 3. Ioann. Gar. de probil. et. 18. num. 1. hic autem adiunt quamplurimi Testes ab ipso Capitulo, & ab eadem D. Iosepho examinati, qui deponunt patres, & ascendentes paternos, & maternos D. Iosephi esse puros, & Christianos antiquos nulla Hebræorum, Sacerdotum, Hæreticorum, vel alia quolibet macula infectos, & pro talibus Christianis antiquis fuisse communiter habitos, euios, & reputatos, & quod si aliter res se habet, eripit Testes id seuisse, & in ius esse non posse ob nimiam tractatam, & communicatorem quam cum ipso habuerunt, & quia fuerunt vniuersi eorum, & alij de causis cognouerunt dictos patres, & in specie illum Io. Sanchez argentinum de cuius impuritate postissimum agitur, itaque vltia quod etiam in casu quo testes deponentes de mala fama essent paulo plures, deberet tamen adhiberi fides, & credi paucioribus deponentibus de bona fama. Gabr. qui plurimos cumulat, de testibus conclus. 4. num. 24. & in terminis statim impunitur Alphons. Hoved. in tract. de incompat. benef. par. 5. c. 23. num. 143.

5. Achue res ipsa loquitur non posse dici, quod hic addit publica vox, & fama impunitate, quæ suffragatur cum post exactissimam informationem capiam à Capitulo continuis quindecim mensibus in ipsa Vrbe Tolitana, in qua propè omnes Ioanem cognouerant, & post nonaginta quatuor testes examinatos, omnis potentia reduci ad depositiones quatuordecim testium, quorum plerique in dicto patuitur exceptiones admodum resiliantes, & haberi eorum se plurimos testes, & haberi eorum se plurimos testes, quæ nec damnescentiam istam matrem famam per Civitatem Tolitanam fuisse, vi bene per Aymon. conf. 57. num. 30. per glo. in l. si tutor. C. de peric. in or. ubi quod non præsumitur ignorantia eorum, quæ publice per famam sunt nota, quinimodo dicunt se, & audiuisse, quod parentes, & ascendentes D. Iosephi communiter pro puris, & antiquis Christianis habebantur, & tenebantur.

6. Tertio est aduertendum requiri ad probationem famæ, quod illa habuerit originem ex probabili causa, quæ inducant populum ad sic creden-

dum, & dicendum alias non est fama, sed vana vox populi contentenda, l. de iuramentis. ff. de pen. Bart. & alij in l. de nupt. ff. plurimum de qua. Bald. in l. proprietas. C. de probat. num. 7. Corn. conf. 110. num. 4. lib. 4. Surd. eod. c. 23. num. 76. lib. 2. in proposito autem quidam ex testibus dicunt se ignorare causam originis istius famæ iniuriarum, quidam vero illam exponunt, quia Ioannes, & eius fratres vocantur in Chavalone, eo quod descendere à quodam Indis, qui in Civitate Tolitana Chavalones vocabamur.

7. Illa autem ratio fama est omnino rejicienda, quia Ioannes, & eius fratres vocabantur Chavalones, non proprio nomine, sed in ius nonum, & in conuinum, & idem testes dicunt, & aliqui in specie addunt illam appellatorem non fuisse in notam male progeniei, sed ex loco, vel situm ex male dicto processisse, ideoque non bene inferunt, quod haberent originem ab illis Indis, nec rectè ecluditur ab appellat. & iocofo, vel ad omne peius iniuriola nomine, ad nomen gentiliū, seu familiare, cum originem. Insuper quia dicta ratio apparet falsa, cum quamplures Testes nent per Quatuordecim, Sextus, Septimus, Nonus, Decimus, Duodecimus, Decimus tertius, Decimus quartus, Decimus quintus, Vigessimus primus, Vigessimus quartus, Vigessimus quintus, Chavalones primus, Octuagesimus quartus, Octuagesimus sextus, Octuagesimus septimus, & Octuagesimus nonus dicant non existere, nec existisse in Civitate Tolitana aliquos, qui Capalones vocaretur unde si de existentia gentis seu familie, & nominis non constat, multo minus de talis familie, seu nominis impuritate constare potest. Alex. in add. ad Bart. in d. plurimum num. 19. in l. iura. d. in fine.

8. Præterea quamplurimi etiam Testes, Quintus, Nonus, Decimus quartus, Decimus quintus, Decimus sextus, Decimus septimus, Decimus octauus, Decimus nonus, Vigessimus primus, Octuagesimus quartus, & Octuagesimus quintus deponunt Ioannem Sanchez, eiusque fratres fuisse dictos Chavalones delictorum causa, fide per iocum, & ritum, quia erant baluientes, & ob linguæ defectum literam H, multum exprimebant, & ista ratio huius cognominis est magis arctenda, cum in agnis specie concludatur, quod illa generica, & incerta quod descendere à Chavalonibus ludis quos non constat vnquam fuisse in seum naturam, ad trad. per Alex. conf. 18. num. 8. lib. 5. Socin. conf. 54. lib. 4. Paris. conf. 74. lib. 1. Alphons. Hoved. dict. tract. de comparib. benef. par. 1. cap. 23. num. 143. vers. quarto erit animaduertendum.

9. Nec facit quod duo testes reddant alias rationes istius famæ, vnus quod Ioannes Sanchez volebat manifestare suos parentes, alter quod auidebatur idem Ioannes, cuius filii essent domites nunquam Testis audiuit, quod præterdedit adscribis confiteri acribus habentibus famam puritatis. Primum enim Testis non dicit, quod Ioannes fuerit eo loco, vel tempore interrogatus de suis parentibus, ut respondere teneretur, sicut, & Secundus Testis non dicit quod Ioannes, cuius filii teutaperint adiuuare dictis confraternitatibus, & fuerint prohibiti, vltro quod nec ista potest esse ratio famæ, quæque communis reputationis, cum sit solummodo discursus, & ratiocinatio illorum Testium, quorum uterque valde deponit de sua damari opinione.

10. Non obstant ista testes, qui deponunt de quodam Sambeniro, sub nomine Ioannis Chaparel Sartoris combustis, & propter consonantiam dictionum Chapalon, & Chaparel insinuant notam istius Sambeniri afficere Chapalones, & per consequens

*Hispalen Matrimonij de Alcalá Luna 26.
January 1609.*

ARGUMENTVM.

Matrimonium metu contractum non re-
conualidatur per cessantiam metus, nec
per actus contrarios, spontaneos, &
voluntarios,

S Y M M A R I V M.

*Matrimonium non iter contrahitur ex quo impotens
quod ab initio viget cessante impotens, non non
datur sed iterum legitime contrahit debet, num. 1.
Matrimonium substantia est consensus, & ubi consensus deficit,
ibi etiam deficit matrimonium, num. 2. & 3. Per quod
iste casus matrimonium est ipso iure nullum.
Metus ubi adest, ibi deficit consensus, num. 4.
Matrimonium requiritur de substantia presertim Perrochi
num. 5. Propterea, quod eo absente solum nullum est.
Forma est de substantia actus, & nisi interveniat tempore,
actus, actus est nullus, num. 6.
Matrimonium metu contractum non reconualidatur per ces-
santiam metus, num. 7. & seqq.
Ratificatio actus facit actum valere, prout ex tunc, non prout
ex tunc, num. 7 & 8.
Ratificatio non facit actum omnino nullum, validum, nu-
mer. 8.
Consensus ubi requiritur certo tempore, ratificatio non val-
det actum, num. 9.
Ratificatio beneficij nulliter facta precavatur, ratificatione
principalis non cans ad datur, num. 9.
Manifestum dicitur illud quod probari potest, num. 10.*

DECISIO CCLXV.

Pratendebatur pro parte D. Philippi purga-
tio metus ex longa cohabitatione, & mul-
tis actibus, quos licebat esse spontaneos, &
non solum libero, verum etiam lato animo fa-
ctos; pro parte vero Marchionis respondeba-
tur, non probari purgationem, & probaram non
relevari, & quod metu cessante, & animo ad suam
libertatem redacto requirebatur matrimonium
denovo contrahi, adhibitis, seu repetitis solemnita-
tibus à Sacro Concilio Tridentino requisitis. Et
propterea dubitavit de ordine Rote, An constet
de purgatione metus, qui suffragatur D. Philipo?
Quo dubio proposito, Domini resolverunt
per actus factos viuentis Marchione Patre non
fuisse metum purgatum, respectu autem tem-
poris post mortem nihil fuisse resoluendum.

Pro faciliiori autem, & celeriori causæ expedi-
tione, Rota, instante Marchionissa, & citato Pro-
curatore D. Philippi statuit, ut videretur, An su-
per necessitatem, quod matrimonium de nouo cum
solennitatibus ab Ecclesiæ requisitis celebraretur?
Si enim requiritur frustra laboratur super purga-
tione metus, quæ non sufficit. Quod dubium
Dominis informantibus tantum Marchionissa, & filie
maritæ resolverunt sequendo declarationem Sa-
cræ Congregationis illustrissimum Interpre-
tem Concilij, quam in propriis terminis prius huc
rat amplexa, Rota in Tolentana Matrimonij

CORAM

sequeus D. Iosephum. Illa enim obiectio est nimis
imbecilla, & fragilis in materia adeo graui tantique
preiudicij, cum non sit id Chisalon, & Chaparel
neque probetur, quod istud, vel illud cognomen
pertineat ad D. Iosephum, multo minus probetur
illius descendencia à dicto Chaparel per gradus
distinctos, prout requirit Rota in alijs causis re-
soluit.

11. Accedit, quod illi testes sunt tantummodo tres
ex quibus sexagesimus certius deponit simplici-
ter, quod sexagesimus octauus Testis dixerat ipsū
ad Ecclesiam Sancti Marci, videbatur ille Sam-
benius, & sibi dixerat, quod Ioannes Sanchez
deicendebat a persona descripta ind. habirello,
quodq; ita audire at à nonnullis, & sic testis per
se nihil dicit, sed tantū refert audita à sexagesimo-
octauo teste id eundem sexagesimus octauus testis
examinatus, & rep. eius deponit, id id qd dixerat
auduisse à sexagesimo octauo teste, addit tamē,
quod ipse etiam, iam tenebat, & credebatur propter
nominum consonantiam. Demum sexagesimus-
nonus testis examinatus respondit, se nescire, quod
Ioannes traheret originem ab illo Chaparel Sar-
tore, sed quod nonnulli nominantur dicebant,
quod illa nomina Chaparel, & Chapalon sunt cō-
similia, & hinc desinēbant coniecturam contra
predictum Ioannem, ex quibus apparer dicta
illorum trium fundari in sola opinione, & imagi-
natione non in iuramento, minime autem,

12. Non denique obicit decimus certus testis, qui
dicit Ioannem Sanchez fuisse cōiobrinum cuius-
dam Nale Fuenfaldia, qui habebatur pro confes-
so, & quod antea procedebat ex eodem trunco,
quodque illud cognomen est impurocum cuius
depositionis occasione examinatus fuerat alij tes-
tes, qui deponunt predictum Ioannem Sanchez
argentarium, quandoque fuisse denominatum de
Fuenfaldia, & alij etiam, qui dicunt illud nomen de
Fuenfaldia haberi pro cognomine impuro-
cum iam in primis ille decimus certus testis est
vincens, nec dat aliquam rationem, ex qua sibi cre-
dendum sit de ista parentela, nec quod fuerit in
reum natiua ille N. de Fuenfaldia, qui habebatur
pro confesso, & quando Ioannes, & alie N. pro-
cessissent ex eodem trunco, non inquirunt tamen
quin impuras, quatenus esset probata, ponit
omni ex alioquo ratio, quod Ioannem non continge-
ret, & conij illa conijuncta sunt incerta æquiuoca, &
insufficienter probata sicut, & æquiuoca est im-
puras cog. omnis de Fuenfaldia, quia omnis in
hoc articulo contrarietatis testium sufficiunt
pro incertitudine; duo alij testes, & quibus octua-
gesimus secundus deponit cognouisse, quam plures
personas huius cognominis, tam naturales Ciuitatis
Tolentæ, quam aliorum locorum & quibus alie habebatur
pro puris, alij pro impuris, nonagesimus secundus
vero testis dicit, quod cognomen de Fuenfaldia Ciuitatis
Tolentæ antiquitus fuit valde infensum, & illud habuerat, quam
plures equites, & nobiles.

13. Postremo si Ioannes Sanchez quandoq; fuit di-
ctus de Fuenfaldia, id potuit euenire ex quo forsā
illius maiores habuerunt ortū ex Oppido de Fuen-
faldia, de quo deponit predictus nonagesimus secun-
dus Testis, ideoq; non concludit ista probatio,
& per consequens, ad effectum de quo agitur, est
inreleuans, Alio. in c. 2. u. si de testib. & fuit deci-
sum in Tolentana Portionis 3. Junij 1594. coram
Illustrissimo D. Cardinali Mantica, Atque ex his
Domini vniuersimodò dixerunt statutum non obsta-
re D. Iosepho.

coram Illustrissimo Cardinali Seraphino. Quoties
curaque enim Matrimonium non tenet ex aliquo
impedimento, quod ab initio viget, si postea ces-
set, opus est, quod omnia de integre ponantur,
quae iura necessaria & de essentia Matrimonii, vt
ex multis, bene comprobatur Victor. in suis Rele-
ctionibus Theologicis Relect. 7. de matrim. in 2.
punct. 1. par. 1. in ceteris, num. 9. Io. Curiera
in Canon. quest. cap. 19. num. 4. & in lib. seq. relati
in illa Toletana, & Nauar. conf. 14. de sponsal. &
aliter informantes addunt quoniam rationes pla-
cuerunt Dominis, quicquid incontrarium dicant,
Modo. Cordub. lib. 1. de matrimonio disputa. 37.

Et si hoc generaliter est verum in impedimen-
tis, maxime procedere debet in defectu consen-
sus, quia nullum est impedimentum ita dirimens,
& nihil à quo ita dependeat Matrimonium, est
enim consensus de substantia matrimonii, & tua
nos, in fine vbi gl'os. pen. Anton. de iur. num. 10.
& seq. Abb. num. vit. de sponsal. & causa effici-
ens ipsius, & sufficiat. 27. qua. 1. c. cum apud, &
cap. tua de sponsalib. duor. Concl. Florentin. in
decret. de matrim. & probat l. nuptias. ff. de
reg. iur.

Defectus autem consensus in Marchionissa est
clarus, itane metu, quo nihil magis contrarium
consensui, l. nihil consensus. ff. de reg. iur. c. super
hoc & ibi not. Abb. de reman. praesertim iuncta
praecedentibus protestationibus, vt bene per Ruin.
conf. 120. num. 24. & seq. lib. 4.

Vbi autem in Matrimonio deficit consensus,
Matrimonium est ipso iure nullum, Abb. in ca. 2.
num. 2. Vbi alii communiter de eo, qui dux. in ma-
trim. quam possit. per adult. Sed etiam dici potest
non fuisse contractum, quia vbi deficiunt substā-
tialia nihil dicitur actum, Io. And. in c. 1. num. 3.
Vbi etiam Anton. de Bur. sub num. 7. lo. de Anan.
num. 1. de Sacri. Vnde. Et propterea omnia sunt ite-
landa, & non est locus suppletioni, vt dicitur ipsi
Hostien. Ioan. And. & alii ibi.

Accedit etiam, quod praesentia Parochi à Cō-
cilio requiritur pro forma, vt dixit Rota in vna
Florentina. Matrimonij 1. Feb. iurij 1580. coram
Viceomite, & probatur, quia Concilium Trida-
tinum procedit annullando Matrimonium eo
absente factum, Bald. in l. 1. post num. 2. vers. in cō-
trarium. ff. de lib. & posthum. Felyn. in c. cum di-
lecta, in quanto signo formae, de i. ceteris. Dec. cō-
sil. 531. num. 11. Sain. in reg. de idiom. quest. 8. in
principio. Quae autem sunt de forma debent in-
teruenire in tempore, quo actus produci ut in ef-
fectu, Bal. in l. obsequiari, §. final. num. 3. de offic. pro-
cur. Anton. de Bur. in cap. cum consue. uanis,
de consue. Felyn. in dicto cap. cum delecta, num. 3.
vers. & ideo.

Nec potest agere ratificatione, ex subsequero
consensu, quia si Matrimonium metu contra-
ctum ex subsequenti reconvalescit, ex nunc,
non vt ex tunc, vt not. Abb. in cap. ad id. in 1. not.
ma. in fine de sponsal. in ratificatione enim actus,
nulli, consideratur tempus ratificationis, Surd.
qui alios allegat, decisi. 241. num. 7. Cum ratifica-
tio actus inualidi nihil aliud sit, quam nouus actus,
l. asse. foro, ff. de hared. inst. l. obuenire. Ioh. de
verb. signif. Socin. conf. 92. num. 11. lib. 3. Menoch.
conf. 80. num. 66. Et propterea omnis forma, & so-
lemnitas, quae debet interuenire in actu, vt va-
leat, interuenire debet, iuxta ratificationem, So-
cin. ibi cum multis ciuiliatibus per informantes,
& tenet Rota in vna Romana donationis 12. Iunij
1586. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino
& in vna Cornetana Bonorum coram Illustris-
simo Cardinali Platto, & sepius in alijs.

Nec potest citare solemnitas per prius ser-
uata, quoniam, vt dictum, illa debet concurrere
de tempore actus, nec potest ab eo separari, nec
iurata potest fictio, aut retroactio, cum non fiat,
quando actus est omnino nullus, Bart. in l. obier-
uari, num. 4. ff. de offic. procur. Alex. conf. 78.
num. 24. lib. 7. Dec. in l. tempore, qui non prohibet,
num. 10. ff. de reg. iur. quia tunc retroactio non
inuenit principium conferuabile, Bald. in l. final.
num. 1. Cad. Velle.

Et vbi consensus requiritur certo tempore, pro-
ut requiritur, ex dispositione Concilij tempore quo
Parochus est praesens nunquam retrotrahitur,
Bald. in d. l. final. sub num. 2. Cad. Velle. Facit simi-
le de consensu praestito, iuxta formam 11. §. de
Procuratione, qui non implendo mandatum nul-
liter praestitit, resignatio enim non consolida-
tur ratificatione resignantis, sed deinde est praestan-
dus alius consensus formalis, Put. decisi. 11. lib. 1.
Cotta decisi. 399. fuit dictum in Hispania, & Cordu-
ben. Praetimon. 1. Iunij 1594. coram in Egypto.

Nullus autem remanet dubitandi locus cum
habeamus in terminis declarationem Sacrae Cō-
gregationis, qui iudicia de relationem Ponetur,
line aliquodis discussione, Rota in illa Toletana omi-
fir longam disputationem super meo pu. gatio-
ne, & ordinari, vt causa expediretur, prout fuit
expedita. Cessat enim omnis scrupulus, quia non
sumus in impedimento merus occulto, sed ma-
nifesto, cuius fuit consensus Ordinarius, Sacerdos,
qui interfuit celebrationi Matrimonij, & plures
Testes, qui postea de eo deposuerunt manifestum
enim non occultum dicitur, quod probatur potest,
gl'os in cap. velia, in venenorum, circa med.
de cohab. cler. & in cap. manifesta, 1. quest. 2.
Cardin. in Clem. nolentes in vers. Norarij, num. 1.
de hared. Gemin. conf. 34. sub num. 3. vt. i. restat
igitur, Abb. conf. 21. col. 1. vers. cum, & secundo,
lib. 1. & in nostris terminis plures refert, & sequi-
tur Thom. Sanchez de matrim. lib. 3. disputa. 37.
num. 11.

REVERENDISS. D. ORTEMBERGHL

Ferrariensis Matrimonij. Veneris 6. Februarij
1609.

ARGUMENTVM.

Matrimonium, quando dicitur contractum
per verba de praesenti, vel de futuro.

S Y M M A R I V M.

Matrimonium, quando dicitur contractum per verba de pre-
senti num. 1.

Matrimonium non dicitur contractum per verba de pre-
senti, quando vix dixit, volo accipere in uxorem te, num. 2.
declara. vt not. 3. & 4.

Matrimonium dicitur contractum per verba de praesenti quo-
modo iuxta modum consensus exprimitur, num. 3.

Matrimonij tractatus vbi praestitus, non subsequens verba
dubia intelligenda sunt de contractu matrimonij, num. 4.

Matrimonium de praesenti probatur etiam per verba dubia,
quando subiectus est ad actum a ueni, & subiectum, num. 5.

Infirmitatem reprobari non potest, nisi per testes omnes ex-
ceptione maiores, num. 7.

Proposito fœpius dubio, An constet de validitate Matrimonii, placuit illud restringere, & discutere; An contrahens esset in ius per verba de presenti, vel de futuro. Res autem in hunc modum gesta fuit: praxius Capitulis matrimonialibus, & sponsalibus, de futuro eodem die, vt in publico instrumento legitur, cõgregatis personis tam dicendis pro celebrando matrimonio infra scripto, Hercules de Blanchis Cappellanus Ecclesiæ Parochialis Bondensis, & Altrans Sanctissimi Rosarii, presentibus Testibus, ac vtroque parente Dominæ Juniperæ Roerellæ, interrogat Reuerendum Patrem D. Iohannem Baptistam Stellam Procuratorem D. Iulii Cæsaris eius fratris, An ipsæ vellet, & conueniret accipere Dominam Juniperam in vxorem, & sponsam legitimam Domini Iulii Cæsaris, & illam desponsatam secundum Ritus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ? Ei Reuerendus Pater D. Ioh. Baptista, ex cõta eius animi sciencia, & animo deliberato, ac omni meliori modo dixit, & declarauit se velle illam accipere in vxorem, & legitimam sponsam sui fratris, & procuratorio nomine in eam consentire per verba de presenti, & offerre se paratam illam desponsatam, casu, quo eius consensum in praxmissis præstare vellet. Deinde idem D. Hercules conuersus ad Dominam Juniperam, illam interrogauit, An prædictis consentire vellet, & ministris ipsius Reuerendi Patris D. Iohannis Baptiste suscipere in eius virtutem, & legitimam sponsam D. Iulium Cæsarem, & permittere se desponsatam? Quibus auditis D. Juniperæ sua sponte, & animo deliberato respondendo dixit se consentire, & velle D. Iulium Cæsarem ministrum Reuerendi Patris D. Iohannis Baptiste eius fratris, & procuratoris accipere in sponsam, & maritum legitimum, ac in ipsum per verba de presenti consentire, & petere, ac vultu se desponsatam à R. P. D. Iohanne Baptista, vt procuratore in vxorem D. Iulii Cæsaris.

2 Informantes pro D. Juniperæ asserbant prædicta verba non facere matrimonium, quia ad contrahendum matrimonium requiritur mutuus viri, & mulieris consensus per verba de presenti, & penult. de sponsal. sed verba voio accipere in vxorem non important matrimonium de presenti, vt notat. in c. ex litteris primo de sponsal. & in Clement. vnica de consanguini & affinitat. idem voluit Berou. quæst. 6. num. 1. & 2. Corn. conf. 91, per totum lib. 1. Ferrer. conf. 281. num. 3. & seqq. & plures cumulat decisio in causâ Matrimonij 10. Nouembris 1577. coram bon. mem. Oriolen.

3 Quibus nõ obstantibus contrarium fuit resolutum nam verba iustitiam clara sunt, quod cõuenienter pro concludendo matrimonio, vt dictum est, & in responsionibus hinc inde specialiter exprimitur, quod præstariæ consensus per verba de presenti, ita vt nullus ambigendi locus videatur, tamen cum ista verba, vis, & voio accipere, adaptari possint tam ad contrahendum sponsalium, quam matrimonij, & adiunctis, & circumstantiis interpretatio capienda est, Corn. d. conf. 91. num. 9. nulla enim sunt verba formalia matrimonij, sed iustitiam quoquo modo consensus exprimitur, c. sufficit. 27. quæst. 3. c. tuz de sponsal. in quibus ff. de reg. iur. Cardinal. in d. Clement. vnica. nu. 16. in fin. Mandos. in addit. ad allegat. Lap. 56. in verb. verba non sunt necessaria.

4 Quandoque hæc verba, voio accipere, in vxorem, proferuntur deliberato, vt in apparatu matrimonij, vel ad interrogacionem alterius par-

tis, vt in proposito, tunc sunt apta ad inducendum perfectum contrahendum matrimonij, Burr. in d. c. ex litteris Car. in d. Clement. vnica. nu. 16. ver. cõsuetudo, idq. efficaciter probatur ex præcedenti tractatu de contrahendo, qui operatur, qd. Et verba dubia intelligenda sint de matrimonio, Cardan. vbi supra ver. vbi concludo, Couarr. in epist. 4. decretal. in 3. par. cap. 1. §. 1. num. 4. Mandos. in præallegata additione in verb. præcedit alius cõtractus, fuit dictum in Romana Pecuniaria de Bupalinis 7. Nouembris 1571. coram Oriolen, & in Parmen Status 23. Octobris 1591. coram bon. mem. Cardinali Seraphino.

5 Idem probatur ex subsequens, & primum ex restrictione anuli, & subharratione tempore celebrati matrimonij, per quem actum denotentem consensum coniugale probatur matrimonium de presenti, etiam si verba dubia præcessissent, quæ fieri non solent, nisi vxori gloriæ in cap. final. de desponsat. impub. in verb. subharratione. Abb. in c. tenor. nu. 3. de sententia, & re iudicata, Lap. d. allegat. 56. nn. 14. ver. vnde analitibharratio, quem, & sequitur Felyn. in c. illud, in fine. de præsumptis, Couarr. d. cap. 4. num. 1. in prin. Nat. conf. 159. num. 7. Paris. conf. 35. nu. 44. lib. 4. Ferrer. conf. 86. nu. 16. fuit dictum in Papæen, Matrimonij 1. Iulij 1594. coram Illustrissimo Cardinali Melius, & in Lucana de Infula Sancta 6. Iulij 1575. coram bon. mem. Cardinali Lancelotto.

6 Accedunt adminicula ex muneribus à D. Iulio Cæsare D. Juniperæ transmissis, quæ absq. scdere matrimonij à muliere nobili, & honesta non fuissent accepta, necnon colligitur ex pluribus litteris ab ea scriptis D. Iulio Cæsari.

7 Non obstat deposicionis testium remissorialium, quia nullus illo tempore interuenit actui celebrationis, ideoque non possunt deponere, An tunc pronuncietur de presenti, vltia quod isti Testes sunt personæ viles, vt ipse fecit, inquit, & factores Instrumentum autem, quod scilicet proba nonem, non potest infringi, nisi Per Testes, omni exceptione maioris, Felyn. in cap. cum Iohannes nu. 4. de fidei iur. in Bar. an l. 1. §. si qui negat. nu. 12. ff. quemadmodum iustitiam apertiantur, Aelian. conf. 53. nu. 2. lib. 7.

CAVALERII.

*Valentina Præfensa Illegitimatis. Lunc 9.
Februarij 1609.*

ARGVMENTVM.

Lacerans folios alicuius libri, falsi crimen incurrit, falsitas autem non præsumitur, præsertim in homine nobili, & etiâ quod ciuilitate agatur, probanda saltem est per coniecturas vehementes, & tendentes ad eundem finem, dataq. possibili veritate in contrarium, omnis præsumptio falsitatis excluditur.

SYMPTOMA.

Edere, & exhibere non teneat, quia scripturam, nisi constet, quod eam habuerit tempore mota liti, num. 1. nisi probetur, quod illam habuerit de recenti ante motam litem, numero 2.

Dubia

Dubio probatio attendenda non est, n. 3.
Amisio instrumentorum, seu scripturarum probatur in a-
mentis amentia, quando ad illas custodiendas non tenen-
tur ex aliqua contrah. aut obligatione, n. 4. dummo-
do pro iuramento concernat aliqua condictura, n. 5.
Laceratio falsi criminis est, nec propter ea presumitur in per-
sona nobili, n. 6.
Falsitas non presumitur praesertim in homine nobili etiam,
quod cuiusvis aetatis probior; debet saltem per consuetu-
des vehementes, & tradentes ad eandem finem, n. 6.
Falsitas excluditur data possibili veritate in contrarium,
n. 7.
Praesumptiones non sunt multiplicandae, n. 9.

DECISIO CCLXVII.

Cum in hac causa praesupponeretur Domi-
 num Raymundum Boyl de Roccafulli
 aliis habuisse a Notario Cruciatz duo
 transumpta authentica dispensationis ad contra-
 hendum aliis auctoritate Apostolica concessae
 per quondam Canoniceum Rosell. commissarium
 eiusdem Cruciatz, inter Don Raymundum de
 Roccafulli Senorem, & D. Adultam Boyl, quae dis-
 pensatio vna cum quibusdam alijs in libris dicti
 Commissarii hodie deficit, cum in eis aliqua folia
 lacerata reperiantur. Dubitatur. An D. Raymun-
 dus teneatur copiam authenticam dictae dispen-
 sationis exhibere. Et DD. responderunt non tene-
 ri, dum enim primo opponitur D. Raymundi
 alia habuisse dicta transumpta, placebat respon-
 sio, quod non constabat ea habuisse penes se rem-
 ptoe motu litis, prout requiritur glossa in l. non
 igno. ab in verbo, fuisse. Cad. exhiben. vbi Cal-
 num. 4.

Nec visa fuit obstat praesumptio, quod cum
 probetur de recenti transumptum existentia
 penes D. Raymundum, hodie etiam praesumatur ea
 habere, Salyc. in d. l. non ignorabit, num. 4. Alex. in
 l. publicati, nu. 3. C. de testam.

Nam Testes induci a D. Helena, qui de talis-
 facti deponunt, dicunt etiam, quod D. Raymundus
 volebat dicta transumpta ad effectum transmitti
 illa ad Romanam Curiam, & ad Civitatem
 Valsioleti, Ludouicus Lupus Notarius, & Testis
 examinatus expresse deponit super tercio, quod
 D. Raymundus voluit duplicatam, ut si vnum de-
 perderetur perveniret alterum. Unde hae non
 est probatio concludens per se, quod hodie
 Don Raymundus ea habeat, idcirco tanquam dubia
 non est attendenda l. non hoc. C. vnde legitimi,
 Verall. d. decif. 247. num. 3. par. 3. & fuit dictum
 in vna Parmen. Status 24. Ianuarij 1607. coram
 R. P. D. meo Ludouico.

Preterea cum D. Raymundus non teneretur ex
 aliquo contractu, aut obligatione curam, & custo-
 diam habere huius scripturae. Domini consuebant
 esse admittendum ad iuramentum, quod ipse of-
 fert praestare, quod dicta transumpta transmisit
 Romanam, & quod fecit diligentias pro illorum re-
 cuperatione, nec ea potuit habere l. vltim. vbi gl.
 in verb. sacram. in qu. C. de fid. instrum. & ibi Bald.
 num. 9. gloss. vltim. in Clement. 1. §. exteum. de
 vlt. Felyn. in accipimus, ng. 16. de fid. instrum.
 cum alijs cumulatim per Burlat. conf. 233. num. 13.
 lib. 2. & fuit dictum in vna Romana Mercum 14.
 Octobris 1585. coram bo. me. Orano.

Et licet ad effectum admittendi tale iuramentum
 debeant praecedere condicturae, Bal. in l. vltim.
 nu. 23. C. de eden. visa fuit utrum sufficiat con-
 dictura allegata. Quam prima et qualitas, & no-
 bilitas D. Raymundi, quae qualitas honestatis per-
 sonae in huiusmodi consideratur a Bal. dicto nu.

1. Guid. Pap. decif. 244. num. 2. secunda etiam vi-
 sa fuit ethicissima, quod Raymundus statim, &
 ab initio declaravit, quod volebat dictas copias
 transmitti ad Vrbem. Accedebat etiam de
 comectura, quia ille Franciscus Mercus ad quem
 transmissae fuerant mortuus est Neapoli.

Alterum, quod opponitur contra D. Ray-
 mundum, quod scilicet ipse laceraverit ex libro
 Commissarii Cruciatz folia illa, in quibus dispen-
 satio erat descripta, licet haberet aliquam deduc-
 ta: in, quia probabatur dictum librum esse in
 in domo, in qua D. Raymundus habitabat. Tamen
 cum hac laceratio inducat crimen falsi, l. §. qui
 in rationibus, & l. Paulus, §. sed & exteros, ff. ad
 leg. Cornel. de falsi. Dominum consuebat hoc
 delictum esse praesumendum, & tanto minus
 persona nobili, & illustri, Decia. consue. nu. 14.
 & seqq. lib. 1. Menoch. de praesumptis praesup. p.
 3. num. 14. & seq. licet huiusmodi agatur ad opem
 non tamen potest separari a iura facti, & debet
 probari etiam, quod civiliter agatur, si est p.
 condicturae vehementes, & respondet ad eandem
 finem, Caputaquen. decif. 107. part. 1. & decif. 4.
 part. 2.

Quibus accedebat, quod cum in dicta d. b. o. te-
 perantur laceratae aliae dispensationes, in quibus
 aliae personae poterant habere integre non visa-
 bantur Dominis subiectae ratio aliqua, cuius prius p-
 sumi debeat hanc lacerationem fuisse factam a
 D. Raymundo, quia ab aliis intercessit, praeterea
 cum neque probetur fuisse factam dum libri erat
 in praedicta domo, ubi po. nec fieri a reo vel post
 l. neque natales cum ibi non aris. C. de probation.
 sufficit enim quod aliquid sit possibile, vi proba-
 rio non concludit, ut fuit dictum in vna Casana-
 gustura de Mazzella s. Nouembri 1599. coram
 illust.issimo D. meo Cardinali Pamphilo.

Et licet libri fuerint delati in domum, quam in-
 habitabat D. Raymundus ab herede Commissarii
 Cruciatz, qui in eadem domo habitavit cum quib-
 usdaliis, non propterea probatur quod D. Ray-
 mundus inuenit libros adesse in dicta domo. Tan-
 dem consideratur Domini, quod contra D. Ray-
 mundum non adducebantur, nisi simplices praes-
 umptiones, dum primo adducebatur praesump-
 tio, quod ex quodlibet habuerat hae transumpta
 praesumebatur etiam hodie habere: licet quod
 praesumebatur habuisse notitiam, quod libri esset
 delati in domum, quam ipse inhabitabat: Terrio
 quod praesumebatur eos lacerasse, & alia: ex quib-
 us eouit, utebatur fabrica praesumptionum, quae
 non visa fuerunt relevantes.

Tum quia non praesumptionibus, sed probatio-
 nibus iudicandum est, l. sciant cuncti. C. de proba-
 tion. cum etiam quia praesumptiones non sunt
 multiplicandae, Ruyn. conf. 66. nu. 1. lib. 3. Merd. decif.
 160. nu. 12. lib. 2. Rimoldi. in conf. 105. sub n. 90.
 cum alijs cumulatim per Saur. conf. 135. sub n. 78.
 ex quibus concluditur fuit D. Raymundum non tene-
 ri exhibere copiam authenticam dispensationis
 in casu, & ad effectum, de quo agitur.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Anconitana Pecuniaria. Veneris 13.

Februarij 1609.

ARGUMENTVM.

Astorum transportationis omisso vitiat
 sententiam de iure civili etiam circum-
 scripto

scripto decreto Sacri Consilij Tridentini, quod in prophanis locum non habet, atq; transportanda sunt non solum coram Iudice appellationis, sed etiam coram quocunque alio iudice, cui fuerit commissa causa ab altero iudice auocata.

S Y M M A R I U M.

Liber mercatoris non probat plenè pro scribente contra tertium, num. 1.

Administratio non tenetur aliquid reddere, nisi prius facta solutio computum, num. 1. in fine.

Concessum ad certum tempus censetur prohibitum post illud tempus, num. 2.

Sententia non visis, nec transportatis actis de iure civili non valet, etiam si transferat per dispositione Sacri Consilij Tridentini c. 23. sess. 24. de reformat. num. 3.

Alterum transportatio necessaria est, non solum coram iudice appellationis, sed etiam coram quocunque alio iudice, cui fuit commissa causa ab altero iudice auocata, num. 4.

Claufula, cum & quas, & non operatur ante transportationem alterum, num. 5.

Mercatorum causa sunt tractanda de bono, & equo, & sola factis veritate inspecta, num. 6.

Claufula, quem & quas, & cum comprehendit quolibet objectum iuris remedium, num. 6.

DECISIO CCLXVIII.

Sententia D. Gubernatoris Anconæ visa fuit infirmanda, quia non iustificatur, neque ex partia tutorum 500. de qua in transactio- ne, neque ex partitis expensarum, de quibus in libris D. Nappi. Non ex partita, de qua in transac- tione, quia illa non debetur solum Domino Nap- pio, sed et Stephano. Unde v. partia integra ad- dicari D. Nappio, poluerit de hinc in actis ostende, quod ipse habebat causam à Stephano. Nō etiam iustificatur sententia ex partitis expensarum, de quibus in libris Domini Nappi, tum quia liber scribens non probat plenè pro scribente contra tertium. DD. in l. ad munedi, ff. de iur. iurand. & præcipue l. ion num. 161. vers. breui er puto, tum quia non possunt per Nappium præstendi ex- pensæ ante finem rediitionis rationis dari, & accepti, potest enim dari casus, quod in solida- tione computorum remaneat debitor, vel non ereditor tantæ summæ. A. nebar. conf. 213. num. 1. vers. præterea Alexand. conf. 192. num. 1. lib. 7. Craut. conf. 275. num. 13. vers. tertio principa- liter.

3. Minus videbatur, quod Nappius potuerit agere contra Gondula in tantum depositarius, quia id expirauerat illius potestas dari ad certum tempus postquam eo loco censetur reuocata, l. si vius. §. si cum reo, & ibi Bald. ff. de pact. cum alijs per Ti- raquell. de ierra. c. conuentional. gloss. 2. §. 1. num. 44. Surd. dec. 75. num. 1.

4. Quantum ad transportationem actuum à Cu- ria Consilium ad Curiam Gubernatoris Domini admittēbant, quod dispositio Sacri Consilij Tri- dentini cap. 10. sess. 24. de reformat. non habebat locum in causis profanis, ut alijs post declaratio- nem Sacre Congregationis, tenuit Rota coram me in causa Romanæ Lignorum, sed nihilominus remanebat infirmanda etiam de iure Causi, tan- quam lata non visis actis probatorijs, Cagnol. in l. 2. C. de edend. Barto. in l. 1. apud quem, num. 3. ff.

de edend. Castad. dec. 1. num. 10. de appellat.

4. Et quantum ad illud, quod Gubernator non es- set Iudex appellationis, & consequenter non esse- ret necessaria transportatio actuum, respondetur, quod Commissio directæ Gubernatori erat auocatoria, ut patet ex illius tenore, & idcirco erat necessaria transportatio actuum coram Iudicibus à quibus causa fuit auocata, quia gesta coram illis ante auocationem valebant Rota in Placentina Causa 1601. 4. Iulij coram R. P. D. Decano. Et in causa Salmantini. Sacristia 13. Maij 1606. coram R. P. D. Ortenbeigo, & tradit Rebus. ad leges Gallias, rom. 1. tit. de auocat. præfatione, in qua, §. num. 14.

5. Nec poterat fieri fundamentum in claufula, quæ, & quas, cuius vigore potest procedi, ut in prima, illa. n. claufula non operatur ante transportatiōē actuum alijs necessarijs, Rota in Baccaren. Parochialis 1. Marij 1602. coram R. P. D. Iusto in in Farfen. Bonorum 28. Iunijs 1606. coram R. P. D. Decano, & in alijs.

6. Alia nullius deducit ex eo, quod Nappius ab iniurio egerit tanquam Depositarius, & sic reme- dio sibi non competente ex supra dictis. Unde nō potuerit obtinere tanquam creditor ex propria persona, non placebat Domijis, tum quia agebatur inter Mercatores, inter quos proceditur de bono, & æquo, & sola facti veritate inspecta. Bays. in l. si fideiusor. §. quædam. si mandata. Roman. cō- sili. 94. num. 2. Rota tamen. dec. 25. num. 4. Pup. dec. 1. x. m. 2. lib. 2. Tum propter causam quæ, & quas, de qua in Commissione directæ Guber- natori, quæ comprehendit quodlibet reuindum competentis quacunque causæ. A. Ech. l. dec. 23. num. 2. de appella. & fuit dictum in Anconitan Pecuniarij 23. Iunijs 1603. coram R. P. D. Decano.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

Vsselen Spoliorum, seu Donationis. Veneris 13. Februarij 1609.

A R G V M E N T U M.

Donatio facta ab Episcopis pro maritan- dis neptibus, An, & quando dicatur fraudulenta, & simulata in præiudicium Ecclesie.

S Y M M A R I U M.

Prælati habentes administrationem in vita acquirunt usufructum, potest per actum inter vivos de fructibus beneficij disponere, potestq; immo etiam tenetur suas con- sistentias pauperes dote, num. 1.

Prælati licetum est donare ex causa remunerationis, nu- mero 2.

Prælati, seu Episcopi potest ex sua promissione conveniri, num. 3.

Prælati, seu Episcopi tenetur de fructibus sua Ecclesia dis- ponere, ac de bonis proprijs, num. 3. & 4. Vbi hoc ampli- ur etiam irregulari effectus Episcopo.

Prælati, seu Episcopi emens subita ex fructibus, & ven- ditibus Ecclesie, acquirit regulariter sua Ecclesia, num. 5. Declara nisi appareat Episcopum non Ecclesie sed alteri ac- quirere voluisse, num. 6.

Acquirere cui quis voluerit ex præcedentibus, & sequenti- bus colligitur, num. 6.

Fraudulenter factum non dicitur, quod lege permittente fa- ctum est, num. 8.

Simi-

Simulatio non dicitur probata, ex eo, quod quis in donatione vivens fructus, sibi reservaverit, num. 10.
Donare, An dicatur simulatio, & facta in fraudem, attenditur quantitas donationis, num. 11.
Constitutio, & lex das firmam futuris, non autem prateritis negotijs, num. 12.

DECISIO CCLXIX.

Petrus Clement Professus Ordinis Carmelitani promissus ad Episcopatu Vñsch emittit die 5. Martii 1595. cum esset Episcopus quoddam domos in Civitate Calariziana pro se, vi persona privata, & laica, pro suis hereditibus, & successoribus, ac pro quibus dedisset, & eiusdem mens eisdem domos donavit Ioseph, & Mariaux eius nepotibus pro ipsarum dotibus. Mortuo Episcopo orta fuit litigatio. Capitulum Ecclesie Vñsch, & donatarius super dictis donum in partibus, ubi Capitulum sententiam favorabilem obtinuit, qua pro parte mulierum fuit appellatum, & causa appellacionis commissa Illustrissimo Camerario, qui d. sententiam revocando pronuntiavit ad favorem Donatarum, & causa ad Signaturam Saecularem declarata placuit, quod videretur in Rota de iustitia vltima sententia, & propterea deducendum. An sententia Illustrissimi Camerarii esset confirmanda, vel infirmanda, quod fuit resolutum pro confirmatione. Quia cum Prelatus habens administrationem in vita acquiritur usufructus, i. v. possit per alium inter viros de usufructibus beneficii disponere, iuxta gloss. communiter receptam, in c. prelati, in verb. relictari, de offic. ord. in 6. Rot. dec. 41. num. 2. de probat. in antiquo ex ipsis non solum potest, sed etiam tenetur dotare confanguineos pauperes, Abb. in c. penult. sub num. 1. vers. & credo, quod bona conscientia, a. buer. Alex. in l. 1. nu. 14. si sol. matr. Capell. Thol. dec. 129. num. 9 Boer. dec. 1. 29. num. 3. Campeg. de dot. par. 1. quaest. 11. suum Soluc. in verb. Cierrens. il. 4. nu. 11. quaest. 15. laie Marfil. de redd. eccles. 31. num. 8. & 9. Sard. de alimen. tit. 8. premd. 92. nu. 3. Chiffan. dec. 181.

Maxime, quia d. in casu isto erat debita non solum iure confanguinitatis, sed etiam ex causa remunerationis propter gloriam servitii recepta, ut cantat donatio, & abunde probant Testes, licet autem Prelato donare ex causa remunerationis, ut per Nauarr. cont. 6. num. 4. de donat. lib. 1. Immo etiam iure actionis debita, quia illa fuerat promissa ab Episcopo, cuius promissum inruit ut fuerat dictum nepres ex regionibus Hispaniarum ad eundem Sardiniam auctor, & cum ex ista promissione non potuisset Episcopus conveniri, Cuiusque suffragio, & ubi gloss. in verb. promissum, in dicto c. l. 12. quaest. 2. cum sit Episcopus ex fratribus, & redditibus Ecclesie teneri solvere sua debita c. peruenit, & ibi not. de fideiuss. Rot. dec. 41. num. 1. de prob. in antiquo.

Quia tanto magis proceditur, quia ex Testibus apparet hoc factum ex pa. simonia, quam adhibuit Episcopus in parte fructuum ad suum victum, & vsum destinatum, alium enim fructum est cadaverio, quod de bonis propriis D. Thom. 2. 2. quaest. 155. artic. 7. in corpore artic. & ibi Caer. quaest. 2. Molin. de iust. & iur. disp. 146. ver. contraarium, ibi, tertio quoniam, Nauarr. de redd. eccles. quaest. 1. monit. 3. num. 1. & 4. ver. sique ratio, Sor. de iust. & iur. lib. 10. quaest. 4. artic. 4. col. 4. vers. cum c. 20.

Nec obstat, quod simul in Episcopo regulari, quia regula est effectus Episcopus facit fructus suos in vita, & de eis disponere potest non minus,

quam secularis, Bald. in c. clerici, l. 2. nu. 7. de vit. & honest. clerici. Ca. d. inc. si quis, col. penult. vers. in religio, de pecul. cler. & in Clement. 1. §. sed & tales, in princ. cod. in. Nauarr. cont. 15. num. 4. per tot. de regul. vbi num. 8. in fine, dicit praxim totius orbis Christiani ita servare, & cont. 70. nu. 4. eodem titulo, dicit neminem contradicere, Sarg. nec. qui alios alleg. de redd. eccles. 1. qua. il. 9. num. 10. & dixit Rota in vna Aquilana Prior. 27. 1. Februarij 1584. relata inter dicef. dec. 772. par. 1.

Non obstat, quod predicta possint procedere, si Episcopus donasset ipsos fructus, vel pecuniam ex eis redactam, secus autem de reb. ex d. pecunia emptis, quia cum bona fuerint ad effectum dotandi empti ad idem iudicari debet quod de redditibus, ut in specie per Nauarr. de redd. eccles. quaest. 1. monit. 47. col. 1. vers. & ita, Jacob. de Grass. cont. 11. num. 21. & seq. de regular. Nec facit, quod res emptae a Prelato Regulari dicantur acquiri Ecclesie, etiam si pro eis stipulatus, iuxta l. ad per. lo. Andr. & alios in c. cum olim. l. 4. de priuil.

Quia ad hoc, in quo vertitur punctus istius difficultatis, fuit responsus non procedere, quando apparet Episcopum noluisse Ecclesie, sed potius alteri acquirere, puta quando alteri stipulatus, quia tunc Ecclesie non acquiritur ex defectu voluntatis, Innocent. in d. c. cum olim. nu. 1. circa med. Hostien. sub num. 12. lo. Andr. sub num. 5. Henric. Boer. sub num. 4. Quod autem in casu isto noluerit Ecclesie, sed nept. bus acquirere suadent non solum verba stipulationis, pro te vi persona privata, & laica, & pro quibus dederit, ponderata per informantes, sed etiam praecedentia, & sequentia, videlicet promissio dotandi praecedens, & donatio ex dicta causa post paucos dies subsequens, & tota series istius facti, ex praecedenti auctoritate, & sequentibus colligitur, cui quis voluerit acquirere, Bald. in l. multum inter. sub num. 1. C. si quis aliter, vel sibi Bero. qui alios allegat. quaest. 46. nu. 5. quid dicit verum, etiam si acquires nomen proprium exprimat, & licet Innoc. & alii stipulati dicant, quod nec etiam tertio acquirere ex defectu potestatis, id tamen dixit propter naturam stipulationis secundum quam alteri quis stipulatur, non potest, l. stipulatio, §. alteri, ff. de verb. oblig. Sed quicquid sit, iusticiis, quod non fuerit domus per emptorem acquisita Ecclesie, & quod quando illas donavit, non donavit rem Ecclesie.

Dicebant etiam aliqui ex Dominis, quod ubi fuisset acquisitum donum Ecclesie fuisset acquisitum revocabile in casu donationis, & si Episcopus potuisset non emere, & non acquirere, potuit etiam acquirere eum ista qualitate revocabilitatis.

Quia dicuntur de fraude sunt bene subtilia per informantes, nec potest dici factum fraudulenter, quod iustitiam lege permittente, l. G. alius. C. de adul. Paris. cont. 72. in fin. lib. 3. Nec etiam quod potuit fieri contra fraudem, Sard. qui alios allegat. dec. 30. num. 38.

Cellam etiam, quae de simulatione dicuntur, cum quia non adest causa simulandi, Bart. cont. 61. nu. 4. Anchar. cont. 12. nu. 7. & sunt fa. res solutis, tunc etiam quia coniectura adducta pro simulatione vixit tunc Dominus laeas.

Reservatio enim usufructus in donatione fuit facta, donec nubent, & illa quae in Instrumento do. al. ad vitam facta legitur, vel est intelligenda secundum eam, quia facta fuit in initio munitio donationis propter verba relativa appoia, vel per iudicatio non potuit de iure neptibus, hoc tamen idem non sufficit pro simulatione, v. fuit dictum

in Bencuermana donationis 27. Nouembrii 1583. coram Gyptio, & id factum fuit iure familiaritatis. Quando autem in eis fabricabat palam, & publice proficerebatur, se id facere in domibus neptum, vt dicunt Testes. Quamuis etiam eaegerit pensionem vnius apothecæ, hoc potuit esse, quia in multis ipsius neptibus auxiliabatur, & præsertim in eis alendis, quando in dicta domo morabatur.

1. Non obstat, quod dicitur de immoderata donatione, & de ea, quæ attentis facultatibus donantis, qui amplissimum ipsorum reliquit, necnon in eorum, & qualitate donatarum secundum, quæ arbitriari debet Iudex, vt in his terminis dixit laion conf. 73. in fine. vt non obstat, lib. 3. & ante cum Hostien. in summa de donat. §. & quod num. 6. in fine, & facit gloss. in l. ced. & si susceperit, quam sequitur ibi omnes. C. de iud. & habita ratione, quod domus inuenire debet, & pro donibus duratum neptum, & quoniam videtur considerari posse excedit, & si aliqua esset, oriretur ex angustia totis potest per Episcopum facto.

2. Breue facit record. Clementis Octau. inualiditas donationis factæ in vita recepto vsu fructu Episcopo donanti non obstat, quia inualida est, quæ viuente donatarius non fuit effectum sortita. Vnde non comprehendit istam, in qua post seculo fuit infra quinque dies tradita, & si illam posset comprehendere, non subiret, quæ emanauit non solum post obitum Episcopi, sed etiam hac die pendente, consuetum enim dat formâ futuris non præteritis negotiis, l. leges Cod. de legibus, & non se extendit ad ea super quibus pender lis, autem in meditatione fieri fac. l. or. & de quoque.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Conceit Beneficij. Lunc 11. May 1609.

ARGVMENTVM.

Gratia, An & quando dicatur subreptitia, & vitietur ex falsa expressione,

S P M M A R I V M.

Beneficium non curatum potest impetrari, etiam à nō Sacerdote, num. 1.

Gratia non dicitur subreptitia ex falsa expressione, quæ fuit superflua, num. 2.

Beneficij non dicitur non curatum etiam si sit Parochialis habitus, num. 2.

Beneficia curata possunt impetrari à Clericis nō Sacerdotibus, dummodo post impetrationem faciant se ordinare, num. 2.

Gratia ex falsa expressione dicitur subreptitia, etiam quod falsa expressio fuerit superflua, quæ concedens facillime motus fuit ad illam concedendam, num. 3. Declare hoc procedere, quando agitur de gratia seruo præiudiciali alias fecit.

Gratia redditus nulla, quando ex dolo impetrantis fuit narratum falsum, num. 4.

Gratia subreptitia non nocet principali, quæ fuit impetrata à procuratore, num. 4.

Gratia inuoluntaria inuoluntaria, & verificanda est parte opponentis, Declare, vt num. 5.

Fuit tentum non obstat Gregorio, quod in eius supplicatione fuerit narratum ipsum esse Presbyterum, cum vere nō esset, quæ ad ageretur de beneficio minime curato, qualitas presbyteratus non erat necessaria tñ de iure cōm. ad not. in c. licet canon. de elect. in 6. quam de notorio stylo Curie, & proinde talis narratio tanquā superflua minime vitiosum gratiam, etiam si reperiatur falsa, Rot. decit. 70. de re script. in antiq. & decit. 10. eodem tit. in nou. Acgid. decit. 4. incip. falsi expressio, & decit. 416. incip. si obtinens, Cas. ad decit. 19. de præben. & decit. 7. de conceit. præben. Put. decit. 183. lib. 1. & 17. lib. 3. Achill. decit. 11. de re script.

2. Nec videtur dubitari quin ad istum effectum beneficium potest dici minime curatum etiam si sit Parochialis habitus, per gloss. in c. licet canon. verb. Parochialis, de elect. in 6. Hostien. c. quia non nulli. num. 1. verū, quantum ad mat. de Cler. non resid. Rebat. in prax. tit. de non prom. intra annum. 14. Quinimō, & ipsa Beneficia actu curata passim concedantur simplicibus clericis dī modo possunt faciant se ordinare, d. c. licet canon. de præben. in 6. cap. sicut. eod. tit.

3. Non obstat, quod Conclusio supra in principio firmata maxime procedat, quando per talem narratiuam Papa facilius motus fuit ad concedendū gratiam, vt. admittitur omnes decisiones supra in principio allegata, & fuit præcis. firmatum in causa Casaraugustana Pensionis coram Illustrissimo Pamphilio 20. Decembrii 1591. & in causa Meren Monasterij 21. Februarii 1609. coram bo. me. Litta, & per plures positiones in causa Burgyn Canonicatus coram R. P. D. meo Ludouisio de anno proxime elapso: Papa verò in proposito casu videatur facilius motus ad concedendum ex narratiua presbyteratus, quia facilius prouideret personis qualitate, & quia tractu temporis reuerentibus Parochianis, Parochialis potest adduci ad actum, quo casu fuisset necessarius Sacra dotum, quia gratia de iuri natura minime est atque præiudicialis Domini existimantur, quod illa narratiua nullatenus fieri habuit in consideratione à Papa, & quod ipsi nihilominus fuisset concessurus. Et quantum ad exempla, de quibus in decisionibus supra allegatis, in quibus Rota alius habuit rationem narratiua valde similes, fuit responsum, quod hoc idem fuit factum, quia gratia de iuri nau a poterant tercio præiudicare, in quibus cum Papa procedat cum maiori circumspiceione oritur suspicio, quod nisi fuisset facta illa narratiua Papa non concessisset, & hunc distinctionis sensū videtur alius habuisse, Rot. apud Cas. ad decit. 10. num. 3. vt. scilicet, quod expressio de præben. & clausus apud Crescen. decit. 10. num. 2. eodem tit. post. Gem. lib. 5. c. 2. atia, num. 4. in fin. de re script. in 6.

4. Non obstat, quod gratia reddatur nulla ex solo dolo impetrantis, Acgid. d. decit. 4. & doli colligitur eo ipso, quod narratiua est in facto proprio, in quo non datur error, & proinde talis narratiua induit & vitiat gratiam, Accorambon. decit. 17. lib. 1. Rota in dicta Casaraugustana coram Illustrissimo Pamphilio, quia cum Gregorius de tempore impetrationis esset abiens, censuerunt Domini hunc errorem esse attribuendum eius procuratori, licet enim Rota nō admittat passim istam excusationem propter fraudes, quæ aliis fieri possent impetrando per mediū Procuratori, vt per Crescen. d. decit. 10. de præben. attamen in propositio

s'accese il fuoco al numero primo s'accese anco nell'altro al numero terzo, & subito estingui nel fondo numero terzo, vedendo gran quantità di fumo, che usciva dalli botri della meraviglia commune, & veniva in detta rimessa al numero terzo, idem testis iuxta: o lo vidit gettar dell'acqua dal fondo del numero terzo nell'botri del muro equum: et idem detto numero terzo, & narra: o primo, cum quo consonat primus testis D. Iustiniani, qui iuxta 11. dicit: nella seconda bottega, si buttava grand'acqua alla meraviglia, che divide la prima bottega, & nell'entrare nella seconda bottega non s'era fuoco; ma fumo con fumo.

REVERENDISS. D. LVDOVISIT.

*Hispalen Matrimonij de Alcala, Veneris
5. Junij 1609.*

ARGUMENTVM.

Remissoria ad examinandos testes non datur, quando articuli continent inuersionem, quando est vehemens calumnia præsumptio, & quando agitur de reprobatione aliorum testium, & de detegendo crimina.

S Y M M A R I V M.

*Remissoria ad examinandos testes non conceditur super eisdem articulis super quibus fuerunt in partibus examinatis alij testes, num. 1.
Remissoria ad examinandos testes non conceditur quando articuli continent inuersionem, num. 2.
Remissoria ad examinandos testes non conceditur, quando est et summa suspicio, num. 3.
Debetur si suspicio fuerit rebus et illis fecit, num. 4.
Remissoria ad examinandos testes non facile conceditur, quando agitur de reprobando alios testes examinatos, & de detegendo crimen, num. 5. & 7.
Remissoria ad examinandos testes non conceditur, quando articuli sunt reprobatores, num. 7.*

DECISIO CCLXXII.

Post plures positiones Domini resoluunt, Don Philippo non esse dandam remissionem: nam quoad articulum continentem libetiam, & libentem voluntatem Marchionissæ in contrahendo matrimonio cum ipso, ea sunt plures in partibus articuli, & plurius induci, & examinari testes, quo casu Rota solet denegare remissionem. Caputque decisi 5. num. 6. part. 3. & denegauit in vna Venera illegitimitatis 23. Iunij 1589 coram illustissimo Cardinali Platto in vna Caputagen. Vmoris 20. Maij 1594. coram R. P. D. meo Detano, & in vna Pampilonen. Decimarum 15. Iunij 1598. coram bon. men. Orano. Credendum est enim quod induxerit, & examinauerit testes, quos habuerit magni doncos, Aegid. decisi 38. post princ. & fecerit inuersionem, & plenioris probationem, quam potuerit. Aym. conf. 134. num. 3. & tanto iustius venit eum admittit. Don Philippus ad probandum liberum, & legitimum Marchionissæ, qui ipsemet cum iuramento in iudicio declarauit scire antequam diceret Marchionissam, Marchionem patrem illi

dixisse, quos non nuoceret D. Franciscus, sed ipsi Don Philippo, & quod nisi iam faceret, eum inaledictio impetere in capite, quæ maledictio paterna quantum esset perhorrendenda a filia, virgine, neino est, qui nesciat.

Quoad alium articulum, in quo articulus testes, qui de metu Marchionissæ in hoc iudicio deposuerunt, prius in alio inter ipsam, & D. Marchionem de Tunga deposuisse de spontanea, & libera voluntate, visum fuit Dominiis ad omni verisimilitudinem alienissimum decem, & octo testes pro maiori parte graues, inter quos etiam Sacerdos, & Parochus in re tam graui inter magnates, & potentes tam breui tempore (patrois) eodem tribunali contraria deponere & fuisse auctores. Quamvis simili ordine hanc reuocantur articuli, & denegatur remissoria, & quia verisimile de præsumptio. Specul. de probat. §. nonne dicitur. nu. 1. Rot. decisi 21. de test. in an. qui. Thau. decisi 26. fuit dictum in Tolera. Porcionis 10. Maij 1591. coram Reuerendissimo Pacen. aur. saltem sebei dari sumus non leuis, quia testes non sunt facile audiendi contra verisimilitudinem Anchor. consilij 330. num. 8. ante fin. vers. quoniam contra id Tit. in l. si vnquam in præf. num. 3. in fin. C. de reuocan. donat. & quando est tanta inherens in iudicio non admittitur quis probandum sine casu cognitione, cap. super eo de renunc. Imol. in l. cap. quia verisimile sub num. 1. vers. quandoque est rita, & Abb. sub num. 1. vers. quandoque verisimilitudo est maxima.

Accedit vehemens suspicio calumnie cum vis quasi impossibile, quod habeantur testes, qui videntur, legentur, & obseruauerint denotari non decem, & octo testium, & post tantum tempus recordari possunt, quod singuli deposuerint. Augere magis suspicio calumnie, quia neque in articulo pro parte Don Philippi exhibitis, neque in interrogatoriis datis in examine testium Marchionissæ aliqua vnquam facta fuit mentio de contraria testium depositione, & qui fuisset vera probatio fuisse opposita, cum Don Philippus contra istos testes plures perit exceptiones, tantum etiam magis, quia post restitutionem in integrum a iuratis omittam probationem, & tamen in articulis datis in gradu dicitur restitutionem nihil exhibuisse super præterito examine.

Nec nam allegata ignorantia, quia Don Philippus 12. Iunij 1602. falsus fuit coram O. d. nariis coram iuramento se habuisse scientiam litis agere & in vna Marchionissam, & Don Franciscum de Tunga. Nec facit, quod non propriè fecit conuadantia de positionis dictorum testium, quia Domini nullo pacto adduci poterant, vt crederent, quod fuerit adum de validitate matrimonij cum Don Philippo contrahi, ipso non solum citato, sed etiam in iudicio præteritum cum articulus fuisse publicum, & notorium: non enim potuisset ignorare id quod omnes publice sciebant. Vnde extenditur præcipuum fundamentum, quod illas exceptiones contra testes nunquam adduxerit, quod de anno 1605. cognouit processum fuisse occultum, & mirum est cum sciuisset, quid contineret processum post amissionem, & non ante, quod præbet suspicandi occasionem fuisse & expectatur hoc tempus, quia si fuisset oppositam ante occultationem ex vi uisione processum statim conuadantia potuisset oppositio.

Et licet Rota non facit denegare remissionem propter suspensionem calumnie, id tamen non procedit, quando suspicio est multum vehemens, vt fuit dictum in Curia iurisdictionis 16. Februarij 1587. coram O. Tolcan. & in alijs congest. Propriè Farinacj. P. f. 113

Asin Conduben Redecimarum 17. Martij 1607.
coram R. P. D. meo Cocchino. Ad minus videba-
tur Dominis pro excludenda tanta præsumptio-
ne calumnia: necessarius sumus. Cassad decif. 3. n.
2. de dilat. Put decif. 106. n. 7. lib. 2. præsertim cum
articuli tendant ad reprobandum testes, quæ re-
probatio sapit quandam narratam criminis, ut di-
cit Oldr. conf. 3. i. sub nu. 8. & de reclusuendo ip-
sos de contrarietate, quæ sine periculo continge-
re non potest. Menoch. de arbit. cas. 108. nu. 9. ad
quod periculum derogandum non faciliè conce-
ditur remissoria Put. decif. 1. de dilat. facit decif.
Caputaquen. 62. & 61. par. 3.

6 Nullus autem datur furus non solum quod isti
Testes contrarium deposuerint, sed neque quod
fuerint in dicto iudicio examinari. immo nec q
aliqua lis fuerit cum D. Francisco super inarrimo-
nio Don Philippi. Præterea occultatio processus
ex parte Marchionissæ, quando esset probata nul-
lum præstaret indicium talis depositionis, nec q
fuisse occultatus, ne ea derogetur, non enim
desinisset alia verisimilior ratio, videlicet ne in pu-
blicum prodiret, quod virgo talis conditionis,
non solum inficio, sed etiam inuito patre, pro-
curasset nubere, & misisset apotham propria ma-
nu scriptam illi, cum quo cupiebat matrimonio
copulari.

7 Non obstat quod dicitur noueram fateri se
aliàs contrariam deposuisse, quia ipsa dicit, quod
metu mariti adducta fuit ad dicendum se non co-
gnoscere. An apotha esset scripta manu Marchio-
nissæ, non autem dicit, quod contrarium deposue-
rit circa metum, & sicut vltro ipsa circa cognitio-
nem scripturæ dixit se alias aliud dixisse, idem
etiam dixisset de metu, si contrarium de metu
prius deposuisset ad l. vni. §. fin. autem C. de cad.
tol. præterea malè inferitur, quod sicut ipsa dixit
contrarium, ita, & alij Testes præsertim quia dicit
se metu Marchionis mariti territam dixisse, qui
metus non cadebat in personis aliorum testium.
Articulus concernens absentiā aliquorum testi-
um à loco, ubi ipsi dixerunt fuisse præstes, vl-
tra quod non percutit omnes, & ob id est irrele-
uans, non est admittendus etiam sine fumo, cum
agar de conuincendo testes non solum de periu-
rio, sed etiam de falsitate per prædicta, super aliis
articulis Domini non fecerunt aliquam vim, &
placuerunt dicta per informantes pro parte Mar-
chionissæ.

NUM. 1.

Fuor non præsumitur, & qui fuorem allegat probare debet

NUM. 2.

Testibus deponentibus de sana mente aliam magis creden-
dum est, quam deponentibus de furore seu dementia, NUM.

3. & 4.

De hism falli decidi debet secundum naturalem aequitatem,
NUM. 4.

DECISIO CCLXXIII.

1 **E**tsi curator ne dum sit dandus furioso ve-
rum etiam mente capto, quod enim ius sta-
tuitur in furioso habet locum in dementi,
seu mente capto, & è contra, vt nota: Ful-
gos. in conf. 29. ante nu. primum, vers. super eo
quæritur: furiosus enim est in mente capus cum se-
ua dementia, & quadam veluti rabie: mente ca-
ptus vero est cum quæta dementia. Bald. in l. huma-
natis, nu. 15. vers. venio ad quam uni notabile, C.
de impub. & alijs substat, sequitur Fulgos. d. loco
nu. 1. vers. nam eleganter.

2 Tamen in casu isto non est locus curatorio, quia
de furore nullo pacto constat qui debet probari
ab allegante, cum quilibet præsumatur sanæ men-
tis ex allegat per Illustrissimum Mamicur de co-
lect. vltim. volum. lib. 2. tit. 5. nu. 2.

3 Circa dementiā vero licet probationes vi-
deantur contrariæ, tamen magis est standum testi-
bus deponentibus contra dementiā, quia cum
vt dictum est sup: a, quilibet præsumatur iuris mē-
tis in concursu magis est standum testibus qui ha-
bent præsumptionē iuris pro se, Bald. in authent.
omnes peregrini, num. 10. in princ. C. commun. de
success. & late prosequitur Franc. Curt. de testib.
conclus. 1. num. 22.

4 Et si dicatur quod ex depositionibus Testium
resultat dubium facti, quod debet decidi secun-
dum naturalem aequitatem, vt per Bald. loco pro-
ximè allegato, tamen nec villa æquitas suadet, q
in concursu probationum magis credatur Testi-
bus deponentibus super dementia, quam deponē-
tibus super sana mente.

REVER. MI D. MARCHOMONTII.

Toletana Canonatus. Veneris 26.

Iunij 1609.

COCCINI DECANI DIGNISSIMI

Romana Bonorum. Veneris 26.

Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Furiosus quis dicatur, & quis mēte captus
quomodo inter se differant, & An testi-
bus deponentibus de furore seu demē-
tia magis credatur, quàm deponenti-
bus de sana mente,

S Y M M A R I U M.

Furioso sicut dandus est curator, ita etiam, & mente capto da-
ri debet, NUM. 1.

Furiosus est mente capus cum sana dementia, & quadam
veluti rabie, mente captus vero est cum quæta dementia,

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de Testibus pro-
bantibus consanguinitatem, seu frater-
nitatem, præsertim de auditu deponen-
tibus, & de eorum depositionis inter-
pretatione, multa notanda explican-
tur, de quibus in Summario.

S Y M M A R I U M.

Confessio viuius tertio non præiudicat, NUM. 1.

Confessio Patris filio non nocet, NUM. 1.

Consanguinitas non probatur per Testes de auditu, qui patre-
rum deponere de visu, & non deposuerunt, NUM. 2.

Testes de auditu probant in antiquis, seu in non antiquis,
NUM. 2. in fine.

Testis viuius depositio non recipit declarationem ab alio in eo
quod est de substantia, & quod principaliter in controuer-
siam deducitur, NUM. 3.

Fra-

Fratria appellacione venit proprii frater utrinque communis, non autem frater ex uno tantum parente natus, Declar. 2. vi. num. 4. & seqq.

Testes deponentes, quoniam esse fratrem aliter, intelliguntur de fratre utrinque communi, non autem de procreato ex uno tantum parente, Declar. 2. vi. num. 4. & seqq.

Testium depositiones ambigae interpretandae sunt contra se suam sententiam in illis etiam impropiis verbis, num. 5. & 13. Pbi quoniam sunt interpretandae contra producendum.

Fratria appellatio non valet conuictio, nec enim utrinque communi sed etiam consanguineo, & uterino, num. 6.

Fratria appellatio comprehendit etiam fratres consobrinos ex fratre, num. 7.

Testes in consilio status examinati in uno iudicio probant etiam in alio, id est in contra alio, Declar. 2. vi. num. 8.

Testes probantes fraternitatem debent reddere rationem sui dicti, num. 9.

Testes de auditu obsequio ratione, vel perferuntur expressione ad quibus audiverunt nihil probant, num. 10.

Relatio semper ferenda est ad proxima, & immediata, numero 11.

Indefinitio oratio non amittit universali in depositionibus testimonium, num. 1. in fine.

Relatio facienda non est ad omnia praesentia, quanto per relationem restat amplius materia odiosa, & restrictio, num. 12.

Relatio non est facienda ad illud, ad quod adaptari non potest, num. 13.

Testes famam deponentes restantur suspecti, quando alii testes de lapsu examinati de fama non deponunt, cum de ea, si vera fuisset, nec non habuissent, num. 13.

Testium depositiones non insunt administratae, quando ex dictis testibus nulla restat fundamentalis probatio, numero 14.

DECISIO CCLXXIV.

IN hac propositione brevioris, ac facilioris dispensationis causa, & sine veri praedictio transferuntur Domini cum praesuppositis formati per Dominos Agnes pro Capitulo, videlicet, quod eadem fuerit Mentia Rodriguez, & de Portalegre, quod filius eisdem Mentia fuerit Joannes de Castilio, quodque sit illandum attestacionibus Secerarij S. Inquisitionis; omniterum ita quae illa omnia, quae ad dicta praesupposita possunt pertinere, & illud in specie, quod in prima decisione fuerat dictum, confessionem Joannis de Castilio in omnem eum non praedictasse Beatrici della Cadena, neque descendentes ab ea, quia confessio non praedictat tertio; Quod procedit ne dum in confessione fratris, sed eam in confessione patris, quae filio non nocet glossa, & Bartolin. licet, sed in ipsa confessione. Ruyn. conf. 142. num. 17. & in nostris terminis dixit Rota antiqua coram Tholomeo in quadam causa Hispanica Pontionis, Unde licet negari non possit, quia illa consideratio nihilum relevet, & quin magna cum ratione per informantes pro Do. Ludouico fuerit in hac propositione reasumitur, tamen illa praetermissa potest veritati, & bono iuri suo esse locus, vium fuit circa eam pro nunc non insistere.

Strictè igitur discussio dubio, An constet de descendencia Beatricis della Cadena à Mentia Rodriguez de Portalegre, Rota respondit negativè dictam descendenciam non probari; Et quidem non datur aliqua directa probatio, quod Beatrix fuerit filia Mentia, sed informantes pro Capitulo, narrant dum axat offendere esse per testes probatum Beatricem fuisse sororem utriusque consanguineam Joannis de Castilio, quem praesupponit

fuisse filium Mentia, Verum illa fraternitas utrinque communis non potest dici probata; De illa siquidem deponit unus tantum testis. Dicitur de Fratre, qui est in primo examine vndecimus, in 27. & in summario capituli primus, inter cetera, quod non possit dici omni exceptione maior, si iudicium in prima decisione, & causae eius depositionem athena et confidat, anti fieri pluriquam perijurium, maxime, quia nec proprio iuramento affirmavit, quod ad se ipsum in hac causa est iudicium, odium, timor, eamorem, vel commodo non praecesserit, & contra cum inspecte aequam aperiret informatio, plures exceptiones propoluerit D. Ludouico, potest etiam dici, quod eum non deponat, cognovisse Joannem de Castilio, non est facile admittendus ad probandum istum factum, de auditu, quam ipse per seoe crevere potuisset, ut videtur innuere, rex in e. licet de testib. ibi cum propter breuem hominum vitam de visu deponere non valeret, ultra quod si dictus Joannes de Castilio fuit in reum natura de anno 1542, non agitur de descendencia antiqua, & per consequens non est locus probationi de auditu; testium. C. de testib. & iam lires, eod. tit. c. inquisitione de accusa. Aym. de antiquo part. 2. §. fin. 7.

Sed deveniendo ad ea, quae sunt extra omnem controversiam, iste testis, quod probationem fraternitatis utrinque communis est et vincus, & per consequens nihil relevat, nec potest coniungi cum alio teste Nicolao del Gado, qui in primo examine est quoddecimus, in secundo 9. in summario capituli secundus, ille enim secundus testis, quantumvis varius, & contrarius, ut aliis dictum fuit, tamen solummodo deponit Joannem de Castilio fuisse fratrem Beatricis, sed non exprimit, quod fuerit frater ex utroque parente. Nec admittendum est, quod iste Nicolaus debeat recipere declarationem à dicto primi testis, talis enim declaratio non procedit in eo, quod est de subtili, quodque principaliter deducitur in contrarium, si Bald. in data op. e. num. 42. C. quae accusa. non poss. C. de Graffis dec. 1. t. n. 6. de probat. Alex. consil. 136. nu. 4 lib. 6. dixit Rota in causa Valentina Professionis 26. Martij 1574 coram Illustrissimo Blanchetto.

Non obstat, quod dicitur appellacione fratris venire proprii fratrem utrinque communem, quia reliqui non sunt fratres simpliciter, sed iudicium quid. Decian. respon. 16. num. 57. vol. 1. ubi dictum rectis simpliciter de fratre, intelligendum esse de fratre utrinque communi. Barf. conf. 98. num. 10. lib. 1. etiam in primis Barf. oppositur Dec. conf. 324. num. 5. ver. debuit etiam secundo probari, ubi per testes simpliciter deponentes de fratre non probatur, quod frater fuerit utrinque communis, quia eorum dictum in fratre, ex altero tantum parte verificari potest.

Deinde etiam si verbi improprietates admittuntur, tamen ex quo frater saltem improprie intelligi potest de consanguinitate tantum, illa interpretatio, quamvis impropria esse expendi in hoc casu, quia d. testis habens plures interdictus, explicari debet contra eum, qui se fundat in eod. Bart. in Laner stipularem, §. si dictum, num. 6. de verb. oblig. Crot. de testib. num. 29. Campeg. conf. 191. in 4. fallent & haec ipsa dictio, frater, duobus recipit interpretationes, prout materia est, vel odiosa, vel favorabilis, Cast. conf. 196. num. 2. lib. 2. Socyn. conf. 194. nu. 3. lib. 2. sic procedunt praedicta, Decian. & Barf. responsa, in quibus frater intelligitur utrinque communis, quia aliter interpretatio eorum nebat favorem agnationis; Ac in eis non potest dari ratio, quare frater potius accipere

Deci. Propter Favorem. P. 2 debemus

debemus pro coniuncto ex utroque parente, quod pro consanguineo tantum. Immo exclusio fraternitatis vtriusque coniunctæ excludit assertam impuritatem, & per consequens iste potius in meliorem amplectendus est vti favorabilior. Nec dicitur etiam statuti observantiam esse favorabilem: responsio enim est in propositum favoreum statuti in eo versari, ut qui impuri sunt accedant ad beneficium insignis Ecclesiæ, sed non in hoc, ut qui puri sunt, rigidioribus ambiguarum dictum declaracionibus contrariis regulas impunitæ efficiantur.

6. Insuper quod frater ex utroque parente sit solus proprius frater, non potest admitti quia quamvis negari non possit, quin iure nature, & sanguinis sit magis coniunctus, tamen in iure verum est fratris appellacionem proprie convenire etiam consanguineo, & vterino. Iur. consil. 5.2. gradu. ff. de grad. & affin. Rom. consil. 411. num. 6. Socin. sen. consil. 1. num. 5. & 6. lib. 1. & consil. 304. num. 1. & 2. lib. 2. Alex. consil. 144. num. 2. lib. 6. Socin. iun. consil. 1. num. 5. & consil. 5. per tot. vol. 1. ubi voluerunt additones consanguineæ, & vterinæ sic rino ad denotandam impuritatem, sed ad exprimendam differentiam fraternitatis, quæ expressio habet etiam locum in fratre vtriusque coniuncto, quem quando designare voluerunt, qui proprie sunt loquuti, non dixerunt simpliciter fratrem, sed cum additione fratrem germanum, ut pluribus notavit eruditissimus Biffon. lib. 6. de verb. sign. in verbo, frater.

7. E converso autem fratris simplex appellatio attributa est non solum patri & iisdem parentibus, sed etiam affinibus, puta fororis marito, ut ex Cicerone qui latine, & proprie loquiscitur singulariter tuo more animadverit Cuiac. observat. 17. lib. 6. igitur si fratris appellatio adeo variè vnde patet sequitur quod ex depositione testis, qui dicit Joannem fuisse fratrem Beatricis non sequitur Mentiam vtriusque matrem fuisse.

8. Non obstat etiam alius Testis in S. Officio examinatus decano 1. §. nam in alio iudicio inter alios, & ad alium finem examinatus nihil probat contra D. Ludovicum. Nec facit quod prænudatum fuisse examinatum in causa illa, ideoque p. obet contra omnes, etiam in alia causa, iuxta linguam, si de ista homin. quia respondetur, quod si fuit causa status, fuit de statu personæ. Mōtiz, An ipsa fuisse condemnata, vel non ad effectum corrigendi habitum, & delendi eius nomen, non autem fuit super delendia, & statu Beatricis, sed si esset, quod ad effectum ut sententia, & probationes efficient, necesse est, quod de illo fuerit principaliter, & non incidenter actum, idque in contradictorio iudicio, cum legitimo contradicte, Alex. in l. sep. numer. 70. de re iud. Castren. consil. 116. na. 3. vol. 1. Mohed. decif. 4. de sent. & re iud. Franch. decif. 523. & 524. Tirac. de nobil. cap. 37. num. 4. Sord. consil. 159. num. 42.

- Deinde iste testis non loquitur de fraternitate Joannis, & Beatricis, sed obiter tantum, & aliud agens dixit Baecalam cum Spinofam fuisse generum vxoris Didaci Lopez de Ocaña, non tamen expressit nomen illius vxoris, ideoque; vltra quod in suo dicto est vnicus, & vltra quod nullā reddit rationem, quod tamen omnino facere debuerat vt bene per Anchar. consil. 52. num. 8. adhuc potest esse, quod ille Didacus Lopez habuerit diuersos temporibus successores duas vxores, siquid probatio non concludit Beatricem vxorem Spinofæ fuisse filiam Mentis vxoris Didaci, & capitulum quod vult excludere prouisum, ut non habet qualitates requisitas, debet dare probationes

concludentes, & certas non autem ancipites, & non iocandas, alias enim non esset denegare prouisum professionem, quia licet impurus, sed esset facere de nouo impuro impurum, ut possessio possit denegari.

10. Aliam exceptionem, quæ est etiam extra omnem controuersiam patitur iste Didacus de Frias, eaque est illi communis cum Nicolao del Gado, & cum alio teste, qui est 92. quo informantes pro capiendo vtriusque parum vtiliter, quia ad summum ex illius depositione nihil aliud inferri potest, nisi Beatricem fuisse nepotem Gaspar Lopez, vnde non sequitur, quod fuerit filia Mentis ex prædictis, ideoque non est insistendum circa alias difficultates, quæ in eius depositione continentur omnes quippe isti tres testes deponunt de auditu absque requisitis à text. in d. licet de testibus, cuius dispoisio procedit in causis omnibus in quibus agitur de graui præiudicio, Alex. consil. 82. num. 6. lib. 1. Corn. consil. 78. num. 3. lib. 3. Aym. consil. 149. nu. 13. Dec. consil. 322. num. 4. quod autem non adfuit dicta requisita est plurimum manifestum, quia exceptio Nicolao del Gado, qui deponit de auditu à suo patre tantum, alii omnes simpliciter omnino de auditu deponunt absque rationibus, vel personarum vlla expressione.

11. Non obstat, quod dicitur Didacum, de fraternitate vtriusque coniunctæ deponere per publicā vocem, & famam, quia in prima decisione fuit multis allegationibus probatum istum vnicum testem, quatenus de fama deponeret, non posse tamen in hac materia coniungi cum aliis ad probationem perscrutandam. Deinde fuit dictum famam ab illo assignari non respectu fraternitatis Joannis, & Beatricis, sed potius respectu eius, quod vltimo loco dixerat de Gabriele de Epitona filio Beatricis, quod se tractaret pro consanguineo, & nepote Joannis de Castilio, qui tractatus non concludit fraternitatem ex utroque latere ad quem intellectum in decisione datum non deservit rationes iuris. Regula enim est, quod relatio fieri debet ad proximam, & immediatam, in l. de legat. parat. Bart. Cast. & alij Doctores in l. palam. §. sed si noiam de testam. Alexand. consil. 204. num. 6. lib. 2. & quod dici possit relationem esse faciendam ad omnia superiora dicta, tollitur ex quo testis loquitur in singulari, & tale fuit publicū ideoque refert vnum tantum dictum, & non plura, si curi, & quod dici possit depositionem esse indefinitam non iustificaretur, quia notum est indefinitam in ore testis non acquiescere vniuersali. Cart. iun. de comuni consil. 17. num. 14. maxime in materia odiosa. 2. ubi Alexand. num. 5. lac. num. 11. Socyn. num. 12. de liber. & posthum. Dec. consil. 425. in fine, Purpur. consil. 33. num. 17. iustificatque, quod materia non sit favorabilis, Sord. consil. 470. num. 23.

12. Rursus nunquam fit relatio ad omnia, quando per talem relationem resultaret amplior materia odiosa, & restringenda, Ruy. consil. 127. nu. 7. lib. 2. & quod plus est relatio non debet fieri ad illud ad quod adaptari non potest. Alex. consil. 81. num. 1. lib. 6. sed in hoc casu fama non potest adparari ad fraternitatem, quia si adfuerit talis fama, alij etiam testes de illa deponerent statim exaustissimis diligentis in hac causa factis, & examine etiam respectu plurimorum testium inter quos adiunt aliqui consanguinei Joannis de Castilio, irat omnino inuicibilis sit talem famam extitisse, quia tunc alij etiam testes habuissent illius notitiam, & de illa deponuissent. A. ym. consil. 57. num. 10. Bald. in l. bona fides. C. de reb. cred. Barro. in l. ad inonend. num. 7. de iur. iur. Narr. consil. 672. nu. 49. & dicitur suspensus, qui vnum tantum refert

indiq.

incit super fama, vt post Bart. tradit fas in repet. Ladmonendi. num. 183.

- 13 Denique negari non potest quin depositio saltem sit iniuncta, & obsequia, ita ut faciendum sit interpretatio contra Capitulum, quod reftas produxit, cum praeterea de probat. Rot. decif. 6. de reftibus in an. q. Alex. conf. 20. num. 516. 4. vel faltem, q. in huius. Testis dictos se fundat vt ita dictum est, & tradit Cor. conf. 31. num. 13. lib. 2.

- 14 Hic ita stantibus non nullum faciem diligenter de ucla adminicula ex praedicto Tractatu edfanguinitatis in eis descendentes Ioannis & Beatri cis, & ex Testibz deponentibus, quod cognomen de Castillo, angit D. Ludouicum. Nam adminicula requasiter iequuntur subfisteriama ienius principis, & fundamen alis probatione, quae hic defit. Deinde consanguinitas praedicta probatur per vnum tantum testem de fama, & pofit uiri aliu de quatuor ex traenitae Ioannis & Beatrieis. Demumq; non concludit quoad fraenitae in vtraque coniunctam, nec quoad descendentiā d. Mentia, & cognomen de Castillo potest tangere D. Ludouicum, & quod Agnes Lopez eiusania malefina erat nepis Gafpiz Lopez senioris, quem vnius testis deponit habuisse in vxore quidam filiam Marefcalli de Nouez, & ex illa processisse cognomen de Castillo.

- 15 Non obstant reftes deponentes de Sambenito vxoris Didaci Lopez Faleon, & de fama impartitis D. Ludouici, quia quatum ad Sambenitum, si probatur quod tangat, & inferat descendentiā D. Ludouici, deseruiet non pro adminiculo tantum, sed etiam pro concludentiā illa probatione impu. itas. Ceterum quatuor ita infestio non probatur, tale adminiculu est inefficax. Ad reftes autem deponentes de fama impartitis iam fuit responsum copiofe in prima decifione, & cum de Mentia non faciant mentionem fuit hodie reprobata, nisi ad demonftrandam eo magis puritatem origines D. Ludouici, quia li Mentia deoit causam tam impu. itas, & hodie probatur Mentia non pertinere ad D. Ludouicum itequitur famam esse veram, & saltam, & per consequens non effe habendam in aliqua consideratione. Itaque ex his fuit concludum non probari descendentiam.

REVERENDI D. MARCHOMONTIL

Paceñ Penfionis. Veneris 20. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

De excommunicato quod ecclesiasticos redditus & pensiones retinere non valeat, ad illos agere possit, quandoque dari possit de subreptione gratia in qua adest clausula, ne de subreptione, obreptione, vel intentionis defectu dari possit, & quid operetur aperiatio oris aduersus Breue Pontificis.

SYMMERIVM.

Excommunicatus non potest agere ad pensionem sibi reuerfendam, num. 2. Vbi quod clausula reddituum Ecclesiasticorum, & non facit finem, q. no. 3.

Excommunicatus non debet manu teneri in possessione exigendi de pensionibus, num. 3.

Excommunicationis exceptio obstat etiam cum mero exequatore, num. 2.

Gratia non indiget iustificatore, quando in ea adest clausula, vt de subreptione, & obreptione dari non possit, num. 4. De clausula, vt no. 6.

Aperiatio oris tollit rigorem clausulae subreptae, & obreptae, facit talem impugnantem gratiam, sed non elidit eius effectum, num. 5. Vbi ampliat hanc conclusio sumptuaria etiam non in proprio, sed ad instantiam partis.

Gratia subreptionem opponit iuribus eius probandi subreptionem, num. 6.

DECISIO CCLXXV.

Rota censuit Breue fel. record. Clementis Octauiani hanc solutionem pensionis, ratio decifionis fuit, quia in d. Breue nonnulla narratur, quosdam ibi excommunicatos, & in specie Ioannem Dellanos, ad cuius fauorē pensio de qua agitur re seruata est, multa ibi specificata communiter in magna Dei offensam, & Ecclesiasticae libertatis prauidium; Deinde subditi declaratio omnes, & singulos supranominatos, qui exequa iocum sententia Rotalis in pedueunt, alias praedicta inordinantia, & grauiora praestiterunt, in pena, & censuras Ecclesiasticas contra libertatis Ecclesiasticae violatores in solidum, & in litteris de Censura Domini legi solitas incurrit, illaque innoxiā, coe fuisse, & esse.

- 1 Vnde inferebatur Domini, quod cum Papa declarauit Ioannem incidisse in penas, & censuras Bullae Coenae Domini, & de abfolutione non doceatur, obstat exceptio excommunicationis, quae agentem ad fructus seu terminos pensionis repellit, ea ratione, quia excommunicatus est incapax reddituum Ecclesiasticorum, & non facit finem suis, & pastoralis, & verum de app. Rot. decif. de sententia excomm. in an. q. Rebuff. in repet. & part. 1. talis, num. 31. & seq. de eloc. excomm. P. de decif. 180. lib. 1. & de sent. excommunic. Bisig. decif. vii. num. 7. cod. tit. Gig. de pension. quaff. 12. & quaff. 36. num. 5.

- 2 Ideoque non suffragatur Ioanni, quod pensio sit legitima, & valide reuerfatur, quodque is sit in quasi possessione illam exigendi, obuiatur enim non inualiditas pensionis, sed incapacitas pensionarii, qui cum sit excommunicatus, non potest agere ad pensionem, nec etiam per viam maiusculonis, vt fuit dictum in Casu angustia: a Dismembratio 31. Maii 1596. coram illustrissimo Pamphilio in Valentina Pensionis 31. Ianuarii 1600. eo am bon. mem. Litta. In Conchen. Archiep. obviatus 19. Nouembris 1605. coram D. Decano, & in Signina Castrorum 16. Iunii 1602. coram D. Ludouico: Quippe exceptio excomm. uicioris, nunquam cenerit excusa, & obstat etiam coram mero exequatore, Gallef. ad quartam partem obligationis Cameralis, quaff. 1. numer. 3. 4. & 5.

- 3 Non obstat, quod afferitur Breue non esse iustifica um; nam vltima quod in contrariam sententiā inclinabat Domini, fuit praeterea ref. onsum, q. cum Breue contineat, ne de subreptione, obreptione, vel intentionis defectu dari possit cum clausula subreptae, & obreptae, quae dictum Breue obtruncat, nihil tenetur probare, neque ad aliquam iustificacionem astingitur, vt fuit dictum in Pamplilonen. Arcludat. onatus 19. Maii 1593. & in Otien. Canoniciatus 3. Nouembris 1597. coram illust.issimo Pamphilio. In Otien. Indult. t. Iunii 1590. & Ba genquidem morum 10. Maii 1596. & 8. Maii 1590. coram D. Litta. & in Meffanen. studij. 5. Iulij 1593. coram illust.issimo Seraphino.

Deaf. Proferri Faruac.

P 3 Non

Non obstat, quod Ioannes obtraheret iniquitatem
d. Breue ori: apertitionem, illa enim apertio tol-
lit rigorem clausulae sublatam, & c. illa. c. cino. o dat
facilitatem impug. ad. Breue, sed non est alios
effectus praedicti non clausularum, neq. transfert
onus probandi in illum, qui Breue obtrahit, quin-
imo illud onus semper remanet penes eandem de
subreptione, quamdiu Breue non reduciat ad ter-
minos iuris communis, Adh. de off. 223. num. 11.
& 1. & fuit dictum in Panisplurim. Archidiaconus
coram à Illustrissimo Pasquillo 19. Maii 1591.
coram Litra, in Romana de Gabulis 12. No-
uemb. 1595. Indagrina Monasterii 9. Decem-
bris coram Oratio, & in Terdenon Hospitalis 27.
Iuni proxime praeteriti coram D. Iusto, quas de-
cisiones D. H. procedere dixerunt, iuxta Breue ema-
nari motu proprio, siue ad nullam partem nec-
que admiserunt distactionem aliam factam in Se-
guntina Dimidia auctor. 6. Iunii 1593. coram
Litra.

Confunditur quippe dicta distinctio, ex quo
Breue motu proprio emanatum etiam si praedi-
ctas clausulas non habeat, tamen non indiget ali-
qua iustificatione, deinde semper verum est, quod
appropinquet de subreptione incumbit onus illam
probandi, iuxta notam in capiteis, vbi gl. Imol.
Abb. & alii de rescript. A. ym. consil. 60. num. 9. Pa-
ris consil. 3. num. 5. & num. 4. Verall. decis. 230. par.
3. & fuit consideratum in dicta Surina Monaste-
rii, & quidem illa decisio Seguntina Dimidia an-
taxa ponit casum in simplici clausula, quod de
subreptione dari non possit, neque ibi concurre-
bat, ut in hoc casu clausula sublatam, ideoque nil ni-
rum, si ibi locus erat iustificationi, quia clausula,
quod de obreptione dari non possit, quando po-
nitur sine clausula sublatam, habet tamen condi-
tionem, quarene preces veritate nuntur, ut fuit
dictum in Hispanen Beneficij de Zerza 6. Nouem-
bris 1609. coram eodem Litra in proposito igitur,
cum in Breue rescripti record. Clementis VIII. lo-
ges Deltanos declaratas sit ex obreptionibus, qua-
dia de subreptione dicti Brevis, vel de absolutio-
ne Ioannis non datur, obstat ex communica-
tione exceptio solutionis, praeteritis. Ita decisum.

REVERENDISS. D. ORTEMBERGHI,

*Sigina Penarum. Veneris 30. Nouem-
bris 1609.*

A R G V M E N T V M.

Penarum Criminalium exadio spectat ad
Principem, & Dominum Castellum; non
autem ad Communitatem, nisi fuerit im-
memorabili tempore praescripta, & quo-
modo talis praescriptio probetur,

S Y M M A R I V M.

*Penarum exadio de iure communi spectat ad Dominum Ca-
stri, num. 1.*

Penae criminales sunt de regalibus Principis, num. 2.

*Penae criminales possunt praescribi tanto temporis spatio, qu-
ant in illis memoria non extat, num. 3.*

*Principi reservata potestas praescribi tanto temporis spatio, cu-
ius iuris memoria non extat, num. 3.*

*Testes probantes praescriptionem immemorabilem debent esse
antiqui auctoritate 54. num. 4.*

*Praescriptio in memorabilibus, ut loquitur consuetudo probata Testes
debent deponere de iure per 40. annos de auditu & memori-
bus, quod maiores eorum intellexerunt consuetudinem, &
de publica voce, & fama, num. 5.*

*Penae non exadio, quod spectat ad Communitatem, & non
ad tributum Castellum, proaeat ex pluribus administratis, de
quibus 4. num. 6.*

DECISIO CCLXX.

IN hac causa resolutum fuit die 28. Novemb. 1609.
anni praeteriti Excellentissimum, & Illustris-
simum Ducem Sforziam, vti Vicarium per-
petuum Cusiaris Signina: habere intentionem fun-
datam in exactione penarum criminalium cir-
cumscriptis iuribus Communitatis, quae praeteri-
dit eandem quasdam se spectare, exceptis quarum
casibus homicidii, proditiis, incendii volunt a-
rii, & stupri, de quibus Statutorum lib. 3. cap. 11.
Quae propositio similiter Dubio pro parte Com-
munitatis Domini firmavit Communitas cin ha-
bere quoque intentionem fundatam in immemo-
rabilibus, & administratis, referendis tamen ex ceptio-
nibus, tam contra Testes, quam alias probationes.

Nam etiam poena criminalis fuit de regibus
Principis, cap. 1. cum ibi not. quae sint regalia in
visibus feudorum, & fuit deductum in praedicta
decisione in hac causa facta, tamen praescribi pos-
sunt tanto temporis spatio, cuius iuris memoria non extat
in contrarium, Rip. in l. quominus. nu-
mero 101. ff. de summius. Alexand. consil. lib. 1.
& consil. 14. num. 14. lib. 5. Nart. consil. 511. num.
43. Bero. consil. 81. num. 14. lib. 1. & consil. 311. num.
6. lib. 1. Bartol. consil. 32. num. 21. vol. 4. Decian. res-
pons. 24. num. 112. vol. 1. & respons. 128. num. 6.
volum. 3. Bonif. de regal. m. 1. Maran. de ord.
iudic. par. 6. a. 1. 10. m. 25. Cramer. de antiq. temp.
par. 4. section. absolutus. num. 13.

Nam immemorabilis habet vim iustitiae, &
privilegii etiam in referendis Principi, cap. quibus-
dam. praeteritis, & ibi gloss. in verbis, non extat
memoria, & Panor. num. 1. de verb. signif. hoc iur.
re. ductus aq. 2. de aqua quorid. & alibi. Paris.
consil. 27. num. 77. lib. 1. Gabriel. consil. 1. num. 3.
de praescript. & traditur in locis proximè allega-
tis, & fuit decisum in Vlixbonen. Decimarum Pi-
scium 15. Januarii 1568. coram Oradino, & in No-
nantulani, seu nullius in bonorum 21. & 22. Martij
1591. coram R. P. D. Decano.

Immemorabilis autem hic probatur ex dictis
quatuor Testibus, qui habent etiam legitimum
probandi immemorabilem: Nam omisso primo,
in quo non fit funda mentum, secundum est an-
num septuagintaquinque, tertius annus sexaginta
septem. Quatuor est annorum sexaginta, &
Quintus annorum quinquaginta septem, cum ta-
men secundum communem opinionem, quam
Rota sequitur satis sit ad probandum immemo-
abilem, quod Testes habebant etiam in quinquagin-
a quatuor annorum denario proaeatorem e iuris,
Iap. Abb. in exp. 1. m. 8. & ibi Genin. & Franc.
num. 16. Anchar. num. 9. & alii Doctores de pre-
script. in 6. Millis in verbo, Testes ad probandum,
Florians de Sancto Petro, in l. servitutis 3. num.
36. ff. de servit. Couar. in regula possessor. in 2.
par. 5. tenio, nu. 7. verbi Testes verò, Rebuff. in
tractat. de decimis, qua. 11. num. 99. Gabriel.
conclus. 1. num. 91. de praescript. Aut. August.
in epist. de praescript. num. 16. Caputa. decis. 71.
num. 2. par. 2. & decis. 254. & 260. par. 3. Et fuit
dictum in Conchen. Limitum anno 1584. coram
Illustrissimo Blanchetto in Capuana Rectoris
32. Martij 1590. coram Illustrissimo Seraphino,
&

& in Calaguritana oblationum 21. Octobris 1588. coram Illustrissimo Pamphilo.

Et isti testes deponunt iuxta requisita dicti cap. primi de præscriptis & videlicet de viui per quadraginta annos, de auditu a maioribus, & quod ipsi maiores nunquam intellexerunt contrarium, & de publica voce, & fama per vos boni fuit, & nota est, Moled. decif. 3. de iure pat. Caputaq. d. decif. 71. par. 2. & 283. lib. 1. in manuscriptis & fuit resolutum in causa Nepeina luntat. 16. Februarii 1556. coram Illustrissimo Blancheno.

Accedunt, quamvis aduincula, quibus distictissimi aduinculatur, vt sine ponderatum in Narnien Communitate 10. Decembris 1601. coram D. mico Coccino Primo ex dispositione Sicut utorum cap. 14. & 23. lib. 1. Vbi statuitur, quod non relaxaretur pena alicui condemnatio in toto, vel in parte nisi prius soluta Communitati integra condemnatione, & poena, & quod Camerarius eiuſdem Communitatis statuatur penas exigere cum effectu. Secundum est, quod Dominum. nm. qui tam D. Dux, quàm eius Prædecessores in edictis positus de continendo per quadraginta annos, & vitia, nempe ab anno 1519. vsque ad annum 1597. videtur possessionem prædictam Communitatis approbasse, quous copia datur in summario Communitatis istius. 3. Tertio ex diuersis receptis eorundem Dominorum pro tempore viuientium de quibus in summario. num. 4. ex illis enim apparet penas in manibus Camerarii Communitatis esse solutas. Quarto ex diuersis epistolis, de quibus in summario. num. 6. ex quibus patet distinctio penarum spectantium ad Communitatem, & ad Dominum, vt ex vna eorum constat, quod quando Duces volumi apponere manus in penas ad Communitatem spectantibus consensum Communitatis expressum, vt in summario. num. 7. Quous ex capitulis de anno 1596. propria manu D. Ducis firmatis, de quibus in summario. num. 8. inter quos secundum habet. Ne Vicecomes possit concedere absoluciones sine scitu D. Ducis, ne Civitas per hoc defraudaretur penis ad illam spectantibus viget Satiuorum, & vt cautis occurrentibus certiorari Syndicus, & Camerarius Communitatis. Sexto, ex oneribus que sustinet Communitas, nempe solutionis officialium, & ministrorum iustitiae. Septimo ex duobus instrumentis de anno 1590. tempore Vrbani Sexti, in quorum vno bona condemnatorum ex causa proditoris pro medietate Camerarii Ecclesie Romanæ, & pro alia communi applicantur; In altero penae iurarium contentæ in statutis sine sanguine committuntur absolute attribuntur Communitati, & si cum sanguinis effusione fuerint commissa duplicantur. Octauo ex sententiis condemnatorum pro officialibus Dominorum ad penas communitatis soluentes, iuxta formam Satiuorum cum effectuatione subsequente, & facit iuramentum, quod solet præstare Potestas de seruandis statutis prædictis. Postremo, concurret præsumptio iusti iudicij ab initio, & cessat omnis suspicio usurpationis in subditis contra Dominos, que solet considerari in potentioribus, & exerceat iuris iudicem, Cuius in regula possessionis. 2. par. 1. d. 5. quarto, num. 5.

CAVALERII.

Vraislauicæ Matrimonij. Veneris 27. Novembris 1609.

ARGUMENTVM.

Concubinatus, vbi præcedit matrimonium

nunquid præsumptiones, & coniecturæ sufficiant ad probationem matrimonij, vbi agitur de legitimitate filiorum, & de eorum successionē.

S Y M M A R I V M.

Matrimonij probatio sufficit præsumptis, & coniecturalibus, vbi agitur de matrimonio, nec inter alia effectum legitimatis Jobol. 1. & successione filiorum. num. 1. Concubinatus, vbi præcedit matrimonium tunc ad probationem matrimonij requiritur plures, & fortiores coniecturæ, quam si concubinatus non præcedat, na. 1. Transiitque finit non probat per se non concurrentibus requisitis, nisi concurrant ad indicium. m. 2. Procuratoris consensu potest iudicari ad principalem non delicto de errore, num. 3. Confessio procuratoris non præiudicat Domino, quando est verisimilis attentior, num. 4. Supplicatio Principi data nomine aliorum, an probet contra illorum vires nomine data est, si ab eo non sit subscripta, num. 5. Testes examinati parte non vixisse faciunt ad adiudicandum ex merito 5. Scriptura informis, & non in forma probatur, licet per se non probet faciant tamen adiudicandum, m. 6.

DECISIO CCLXXVII.

D Vbi ut in hac causa, An ex transumptis iunctis aduinculis probatur matrimonium, & Domini affirmatiue respondetur; moti sunt ea ratione, quia vbi agitur de probatione matrimonij incidit ad effectum legitimatis Jobol. 1. & successione filiorum sufficit leuior probatio præsumptis videlicet, & coniecturalibus. Paris. conf. 57. num. 41. volum. 4. Ferrer. conf. 49. nu. 1. iuxta Gemin. conf. 27. in fine, quod consilium fuisse fuit à Rota canonizatum præcipue in vna Romana, seu Amerina Dominus 8. Iunij 1576. coram bonæ memoriæ Laurentiano, in causa Pamen Status 10. Martij 1580. coram Antonio Augustino, & in eadem Pamen. Status 4. Martij 1592. coram bonæ memoriæ Illustrissimo Seraphino, vbi loquitur in casu, quando constat de malo initio, videlicet de concubina upræcedente, prout in hoc casu, licet tunc requiratur coniecturæ plures, & fortiores. In hoc autem casu Domini censuerunt adesse coniecturas, & aduincula sufficientia nam primo datur transumptum ad recognitionem Senatorum Cuius. Schioldi. & sis, in quo continetur die Mercurij 31. Augusti fuisse contractum matrimonium inter Dominum Danielem Scidulum, & Eam per Parochum eius benedictione, & aliis ceremonijs, & c. præsentibus testibus, vt in eo legitur.

Et licet hoc sit simplex transumptum, quod per se non probat non concurrentibus requisitis per text. vbi Doctor. in c. vlt. de sub. instru. in qua est simplex scriptura informis, tamen quando concurrunt aduincula, & coniecturæ, & es, quæ iustitiam ad inducendum animum iudicis ad credendum illigen probaciones sint arbitraria iure iuris scriptura plene probat, & habetur pro conclusente probatione, Caputaque. decif. 214. par. 1. Pro aduinculo autem præsentis transumpti Rota considerauit hic concurrere plura. Et.

Primo concurrat consilio Procuratoris Domini Sigismundi Scidli in libello portato coram Reuerendissimo D. Nuncio Apostolico penes Martellane Casarem residente, in quo non solum narratur matrimonium, sed etiā locus, periora cotta. Decif. Prosperi Farinac. P 4. hencs.

Non obstat, quod Ioannes obtulerit potestatem
 5 d. Breue orationis peritorem, illa enim a potestate pol-
 lit rigorem clausulas sigillatim, & callos. 2. c. 10. o. dat
 facultatem in preceptis, id Breue, sed non potest alios
 effectus prædicti non clausulas, non; transe-
 rit probandi in illum, qui Breue obtulit, quini-
 mus illud onus semper remanet penes datorem de
 subreptione, quamdiu Breue non reduciatur ad ter-
 minos iuris communis, Affl. de dec. 228. num. 11.
 & 14. fuit dictum in Pamplonens. Archidiacono-
 nus co. à Illustrissimo Paulino 19. Maii 1591.
 coram Lira, in Romani de Clauiculis 12. No-
 uembrii 1595. Indurina Monasterii 9. Decem-
 brii coram Orsino, & in Terdonen. Hospitalis 27.
 Iuni proxime præteriti coram D. Iusto, quas de-
 cisiones D. H. procedere dixerunt, hinc Breue ema-
 natum motu proprio, sine ad instantiam partis ne-
 que ad iudicium suspensionem alias factam in Se-
 quentia Dimidix auctor. 6. Iuni 1593. coram
 Lira.

Confunditur quippe dicta distinctio, ex qua
 Breue motu proprio emanatum etiam si prædi-
 ctas clausulas non habeat, tamen non indiget ali-
 qua iustificatione, deinde semper verum est, quod
 opponenti de subreptione incumbit onus illam
 probandi, iuxta notata in capitulis, vbi gl. in ol.
 Abb. & alii de re script. Aym. consil. 60. num. 9. Pa-
 ris consil. 3. num. 51. & num. 4. Verall. de dec. 230. par.
 1. & fuit, confidendum in dicta Surrina Monaste-
 rij, & quidem illa decisio Sequenti Dimidix an-
 natæ ponit casum in simplici clausula, quod de
 subreptione dari non possit, neque ibi concurre-
 bat, ut in hoc casu clausula sublata, ideoque nil ni-
 rum, si ibi locus erat iustificationi, quia clausula,
 quod de obreptione dari non possit, quando po-
 nitur in clausula sublata, habet tamen condi-
 tionem, quatenus preces veritate nquantur, ut fuit
 dictum in Hispanis Beneficij de Zerez 6. Nouem-
 brii 1609. coram eodem Lira: in proposito igitur
 cum in Breue sepel. record. Clementis VIII. lo-
 mes Dellanos declaratus sit excommunicatus, qua-
 di de subreptione dicti Breuis, vel de absolutio-
 ne Ioannis non docetur, obstat excommunicatio-
 nis exceptio solutionis petitionis. Et ita deci-
 sum.

REVERENDISS. D. ORTEMBERGHI,

Signina Penarum. Veneris 20. Nouem-
 bris 1609.

A R G V M E N T V M.

Penarum Criminalium exadio spectat ad
 Principem, & Dominum Castrum; non
 autem ad Communitatem, nisi fuerit im-
 memorabili tempore præscripta, & quo-
 modo talis præscriptio probetur,

S Y M M A R I U M.

Penarum exadio de iure communi spectat ad Dominum Ca-
 strum, num. 1.

Penarum criminales sunt de regulatione Principis, num. 2.

Penarum criminales possunt præscribi tanto temporis spatio, quan-
 tum iuris memoria non extet, num. 3.

Principi reservata potest præscribi tanto temporis spatio, cu-
 ius iuris memoria non extet, num. 3.

Testes probantes præscriptionem immemorabilem debent esse
 atque annorum 54. num. 4.

Præscriptio in memorabilia, vel licet censetur probata Testes
 debent deponere de iure per 40. annos de auditu i memori-
 bus, quod maiore immemorabilem habet exceptionem, &
 de publica voce, & fama, num. 5.

Tertia non excludit, quod ipse sit ad Communitatem, & non
 ad Individuum Castrum, potest ex pluribus administris, de
 q. l. 1. q. 1. 6.

DECISIO CCLXX.

IN hac causa resolutum fuit die 28. Novembris
 anni præteriti Excellentissimum, & Illustris-
 simum Ducem Sfortiani, vti Vicarium per-
 petuum Cuiusdam Signina habere intentionem fun-
 datam in exactissima pœnarum criminalium cir-
 cumscriptis iuribus Communitatis, & que præter
 dictam eandem pœnas ad se spectare, exceptis quarum
 casibus homicidii prædictionis, in eadem voluit a-
 rari, & stupri, de quibus Statutorum lib. 3. cap. 11.
 Quare propositio similiter Dubio pro parte Com-
 munitatis Domini firmatur Communitas em ha-
 bere quoque intentionem fundatam in immemo-
 rabili, & administris referatur tamen exceptio-
 nibus, tam contra Testes, quam alias probationes.

Nam et si pœnae criminales sint de regulis
 2 Principis, cap. 1. cum ibidem quod sunt regulæ in
 visibus feudorum, & sunt deductum in prædicta
 decisione in hac causa facta, tamen prædicti pos-
 sunt tanto temporis spatio, cuius iuris non extet
 memoria in contrarium, Rip. in l. quominus. nu-
 mero 101. ff. de summius, Alexand. cons. 6. lib. 1.
 & consil. 24. num. 14. lib. 5. Nart. consil. 51. num.
 43. Bero. cons. 31. num. 24. lib. 1. & consil. 31. num.
 6. lib. 1. Barro. cons. 32. num. 21. vol. 4. Decian. re-
 spons. 24. num. 112. vol. 1. & respons. 128. num. 6.
 volum. 3. Bossuet. de regal. num. 11. Marant. de ord.
 iudic. par. 6.2. c. 10. no. 23. Crauet. de antiq. pro-
 par. 4. sectionibus, lib. 1. num. 11.

Nam immemorabilis habet vim iustitiae, &
 privilegii etiam in referuat Principi, cap. quibus-
 3 dam. & præterea, & ibi gloss. in verbis, non extet
 memoria, & Panor. num. 3. de verb. signif. hoc in-
 ter, & ductus aquæ, de aqua quorid. & c. in Paris.
 consil. 27. num. 77. lib. 1. Gabriel. consil. 1. num. 3.
 de præscript. & traditur in locis proximè allega-
 tis, & fuit decisum in Vlisbonen. Decimarum Pi-
 seum 15. Januarii 1608. coram Orsino, & in No-
 nantulan. seu nullius in bonorum 21. & 22. Martij
 1591. coram R. P. D. Decano.

Immemorabilis autem hic probatur ex dictis
 4 quatuor Testibus, qui habent ætatem legitimam
 probandi immemorabilem: Nam omisso primo,
 in quo non fit fundamentum, secundus est anno-
 rum septuaginta quinque, tertius annorum sexaginta
 septem, Quartus est annorum sexaginta, &
 Quintus annorum quinquaginta septem, cum ta-
 men secundum communem opinionem, quam
 Rota sequitur satis sit ad probandum immemo-
 rabilem, quod Testes habeant ætatem quinquaginta
 quatuor annorum descripto procuratore litis,
 1. ap. Abb. in cap. 1. nu. 8. & ibi Genin. & Franc.
 num. 16. Anchar. num. 9. & alij Doctores de præ-
 script. in 6. Millis in verbo, Testes ad probandum,
 Florian. de Sancto Petro, in l. servitutis, l. 1. num.
 36. ff. de servit. Couar. in regula possessor. in 2.
 par. 5. tenio, nu. 7. veri. Testes verb. Rebuff. in
 prædict. de decimis, quest. 11. num. 99. Gabriel.
 consil. 1. num. 91. de præscript. Ant. August.
 in epist. de præscript. num. 16. Capura. de dec. 71.
 num. 2. par. 2. & dec. 254. & 290. par. 3. Et fuit
 dictum in Conchen. Limitum anno 1588. coram
 Illustrissimo Bianchetto in Capuana Recloriz
 32. Martij 1596. coram Illustrissimo Scraphino,
 &

& in Calaguritana oblationum 23. Octobris 1588. coram Illustrissimo Pamphilo.

Et si testes deponit iuxta requisita dicti epp. primi de præscriptis in 6. videlicet de viru per quadraginta annos, de auditu à maiorib. & quod ipsi maiores nunquam intellexerunt contrarium, & de publica voce, & fama per vobum fuit, & non est. Mohed. decif. 3. de iure pat. Caput. d. decif. 71. par. 2. & 23. lib. 1. in manuscriptis & fuit. et solutur in causa Nepeina Iurisper. 16. Februarii 1590. coram Illust.issimo Blanchetto.

- Accedunt, quia plura adminicula, quibus delicta testium adiuuantur, vt hinc ponderantur in Naminè Continuum 10. Decembris 1603. coram Duceo Cocco. Primo ex dispositione Statutorum cap. 14. & 22. lib. 1. Vbi statuitur, quod non relaxaretur pena alicui condemnato in toto, vel in parte nisi prius soluta Communitati integra condemnatione, & poena, & quod Cameratus eisdem Communitati tenentur poenas exigere cum effectu. Secundo ex facto Dominio. nm, qui tam D. Dux. quam eius Prædecessores in edictis postis de eorum ordine per quadraginta annos, & ultra, nempe ab anno 1559. vsque ad annum 1597. videtur possessionem prædictam Communitati approbasse, quorum copia datur in summa Communitatis, nm. 3. Terrio ex diuersis reperijs eorundem Dominorum pro tempore videntium, de quibus in summa, nm. 4. ex illis enim apparet poenas in manibus Camerarij Communitatis esse solutas. Quarto ex diuersis epistolis, de quibus in summa nm. 6. Ex quibus patet distinctio prædicti speculantis ad Communitatem, & ad Dominum. vt ex vna eam eodest, quod quando Duxes volunt apponere manus in poenis ad Communitatem speculantibus consensu Communitatis requiritur, vt in summa nm. 7. Quinto ex capitulis de anno 1506. propria manu D. Ducis finalibus, de quibus in summa nm. 8. inter quæ secundum habet. Ne Vice-dux possit concedere abolitiones sine scitu Do. Ducis, ne Civitas per hoc defraudaretur poenis ad illam speculantibus vigo. & Statutorum, & vt causis occurrentibus certiorer ut Syndicus, & Camerarius Communitatis. Sexto ex oneribus, quæ sustinet Communitas, nempe solutionis officialium, & ministrorum iustitiæ. Septimo ex duobus instrumentis de anno 1580. tempore Urbani Sexti, in quorum vno bona condemnatorum ex causa proditoris pro medietate Camere Ecclesiæ Romanæ, & pro alia communi applicantur. In altero poene iniuriarum contentæ in statutis sine sanguine commissarum absolute attribuuntur Communitati, & si cum sanguinis effusione fuerit commissa duplicentur. Octavo ex sententiis condemnatorum per officiales Dominorum ad poenas communitati soluendas iuxta formam Statutorum cum effectuatione subsequente, & facit iuramentum, quod solet præstare Possessas de servandis statutis prædictis. Postremo, concurrit præsumptio iusti tituli ab initio, & cessat omnis suspitio usurpationis in libidinè cæca Dominos, quæ solet considerari in potentioribus, & ex ceteris iuris iudiciatione, Coarct. in regula possessor. 2. par. c. d. 5. quarto, nm. 5.

CAVALERII.

Vraslavien Matrimonij. Veneris 27. Novembris 1609.

ARGVMENTVM.

Concubinatus, vbi præcedit matrimonium

nunquid præsumptiones, & coniecturæ sufficiant ad probationem matrimonij, vbi agitur de legitimitate filiorum, & de eorum successione.

SYMMARIVM.

Matrimonij probatio sufficit præsumptio, & coniecturalis, vbi agitur de matrimonio nec tenet ad effectum legitimatæ Sobol. 1. & successoris filiorum, nm. 1.
Concubinatus, vbi præcedit matrimonium cum tunc ad probationem matrimonij requiratur plures, & fortiores, cum illarum, quam si concubinatus non præcederet, nm. 1.
Præsumptio simplex non probat per se non concurrentibus requisitis, nisi concurrant ad iudiciam, nm. 2.
Procuratoris confessio potest victori ad principalem etiam non dicto de errore, nm. 3.
Confessio procuratoris non præiudicat Domino, quando est verisimilis attenditur, nm. 4.
Supplicatio Principis data vocali alioquin, An probet contrarium cuius nomine data est, si ab eo non fuit subscripta, nm. 4.
Testes examinati parte non citata faciunt admissionem vniuersam.
Scriptura informis, & non in forma probant, licet per se non probent faciunt tamen ad iudiciam, nm. 6.

DECISIO CCLXXVII.

Debita in hac causa. An ex transiptione iudicis adminiculis probatur matrimonio, & Domini affirmati in eadem respondere, non sunt ea ratione, quia vbi agitur de probatione matrimonij incidit ut ad effectum legitimatæ Sobol. 1. & iuxta filios filiorum, non sufficit leuiores probationes præsumptæ videlicet, & coniecturales. Paris. conf. 57. nm. 4. volum. 4. Ferrer. conf. 40. nu. 1. iuxta Gemin. conf. 17. in fine, quod consilium sapè fuit à Rota canonizatum præcipue in vna Romana, seu Ameina Domus 8. Innu. 576. coram bonæ memoriæ Lamerano, in causa Parmen Statutus 20. Martii 1566. coram Antonio Augustino, & in eadem Parmen. Statutus 6. Martii 1592. coram bonæ memoriæ Illustrissimo Seraphino, vbi loquitur in casu, quando constabat de malo initio, videlicet de concubina u. præcedente, prout in hoc casu licet iure recte, licet coniecturæ plures, & fortiores. In hoc autem casu Domini censebant adesse coniecturas, & adminicula sufficientia nam primo dari transiptionem egi recognitione Senatorum Curia vs. Schoudin. 8. sis, in quo continetur de Meicuri 11. Augusti fuisse contractum matrimonium inter Dominum Danielen Sedulirum, & Eam per Parochum eam benedictione, & alijs caeremonijs, & c. præsertim testibus, vt in eo legitur.

Et licet hoc sit simplex transiptionum quod per se non probat non concurrentibus equis per text. vbi Doctor in c. vlt. de iudicium quia est simplex scriptura informis, tamen quando concurrunt adminicula, & coniecturæ ea, quæ iustit ad inducendum animum iudicis ad credendum illi, cum probationes sint arbitrarie, sic iuxta scriptura plene probat, & habetur per conclusionem probatione, Caput. pen. decif. 214. par. 1. Pro adminiculo autem præteritis transiptionem Rota considerauit hoc concurrere plura. Et.

Primo concurrat confessio Procuratoris Domini Sigismundi Sedlitz in libello portecto coram Reuerendissimo D. Nuncio Apostolico penes Marcellarè Czfaream residentem, in quo non solum narratur matrimonium, sed etiā locus, perione cetera, Decif. Prosperi Farinacij. P. 4. hanc.

Non obstat, quod Ioannes obtinuerit aperi-
 5. d. Breue ori: aperiuntem, illa enim aperi-
 sit: gorem clausula signata, & c. ille a. cap. o dat
 facultatem impug. rda. Breue, sed non pñit alios
 esse cas. p. rda. a. m. clausulam, neq; transe-
 rre probandi in illum, qui Breue obtinuit, quini-
 mo illud onus semper remanet penes dantem de
 subreptione, quando sicque non reducit ad ter-
 minos iuris communis. Affl. decif. 228. num. 11.
 & 14. & fuit dictum in Paupulorum. Archidiaconus
 coram a. Illustrissimo Paupulio 19. Maii 1591.
 coram Lira, in Romana de Subreptione 12. No-
 uemb. 1595. In Summa Monasterii 9. Decem-
 bris coram Orano, & in Terquiti Hospit. 27.
 Iunii proxime preteriti coram D. Iust. q. uo de-
 cisiones Dñi. procedere dixerunt, sine Breue ema-
 nati motu proprio, siue ad nullamq; partem ne-
 que admittunt distinctionem aliis factam in Se-
 quentia Dimidia auctor. 6. Iunii 1593. coram
 Lira.

Confunditur quippe dicta distinctio, ex quo
 Breue motu proprio emanatum etiam si prædi-
 10. ctas clausulas non habeat, tamen non indiget ali-
 qua iustificatione, neq; de semper verū est, quod
 opponitur de subreptione incumbit onus illam
 probandi iuxta notat in cap. lites, vbi gl. in ol.
 Abb. & alij de referit. Aym. consil. 60. num. 9. Pa-
 ris consil. 3. num. 51. & nu. 4. Verall. decif. 230. par.
 1. & fuit consideratum in dicta Summa Monaste-
 rii, & quidem illa decisio Sequentia Dimidia an-
 natæ ponit casum in simplici clausula, quod de
 subreptione dari non possit, neque ibi concurre-
 bat, vt in hoc casu clausula subla, ideoque nil ni-
 rum, si ibi locus erat iustificationi, quia clausula,
 quod de obreptione dari non possit, quando po-
 nitur sine clausula subla, habet tamen condi-
 tionem, quare pñ. preces veritatis nitantur, vt fuit
 dictum in Hispani Beneficio de Zerez 6. Nouem-
 bris 1600. coram eodem Lira: In proposito igitur
 cum in Breue sçl. record. Clementis VIII. lo-
 mes Dellanos declaratus fuit excommunicatus, quā-
 diu de subreptione dicti Breuis, vel de absolutio-
 ne Ioannis non docetur, obstat excommunicatio-
 nis exceptio solutionis petitionis. Et ita decisi-
 sum.

REVERENDISS. D. ORTEMBERGHI,

Signina Penarum. Veneris 20. Nouem-
 bris 1609.

A R G V M E N T V M.

Penarum Criminalium exadio spectat ad
 Principem, & Dominum Castrum; non
 autem ad Communitatem, nisi fuerit im-
 memorabili tempore præscripta, & quo-
 modo talis præscriptio probetur.

S Y M M A R I U M.

Penarum exadio de iure communi spectat ad Dominum Ca-
 strum, num. 1.

Penæ criminales sunt de regulis Principis, num. 2.

Penæ criminales possunt præscribi tanto temporis spatio, quā-
 tus nisi memoriam non exat, num. 2.

Principi reservatis potest præscribi tanto temporis spatio, quā-
 tus nisi memoriam non exat, num. 3.

Testes probantes præscriptiorem immemorabilem debet esse
 etatis annorum 54. num. 4.

Præscriptio immemorabilis, vt lex censetur probata Testes
 debet deperire de iure per 40. annos de auditu iustorum,
 quod maior: non enim in testes spectat contrarium, &
 de publica voce, & fama, num. 5.

Tempus exadio, quod spectat ad Communitatem, & non
 ad Individuum Castrum, potest ex pluribus administrari, de
 q. l. 1. num. 6.

DECISIO CCLXX.

IN hac causa resolutum fuit die 28. Novembris
 anni præteriti Excellentissimum, & Illustris-
 simum Ducem Sfortiam, vti Vicarium perpe-
 tuum Civitatis Signina habere intensionem fun-
 datam in exactione pecuniarum criminalium cir-
 cumscriptis iuribus Communitatis, quæ præter-
 dit eadem penas ad se spectare, exceptis quatuor
 casibus homicidii, proditiis, incedendi voluntari-
 10. ri, & stupri, de quibus Statutorum lib. 3. cap. 31.
 Quare proposito similiter Dubio pro parte Com-
 munitatis Domini firmavit Communitas cum ha-
 bere quoque intensionem fundatam in immemo-
 rabili, & administrabilis, etiam si tamen exceptio-
 nibus, tam eapra Testes, quam aliis probationes.

Nam et si pene criminales sint de regulis
 Principis, cap. 1. cum ibi not. quæ sint regalia in
 visibus feudorum, & fuit deductum in prædicta
 decisione in hac causa facta, tamen præscribi pos-
 sunt tanto temporis spatio, cuius initium non exat
 memoria in contrarium, Rip. in l. quominus, nu-
 mero 101. ff. de summis, Alexand. conf. 6. lib. 1.
 & consil. 24. num. 14. lib. 5. Nat. consil. 31. r. num.
 40. Beron. consil. 1. num. 24. lib. 1. & consil. 31. num.
 6. lib. 1. Barrol. consil. 3. num. 21. vol. 4. Decian. re-
 spons. 24. num. 112. vol. 1. & respons. 18. num. 6.
 volum. 1. Bossuet. de regal. nu. 11. Marant. de ord.
 iudic. par. 6. art. 10. nu. 23. Craver. de antiq. temp.
 par. 4. section. absolutus, num. 11.

Nam immemorabilis habet vim iustitituli, &
 privilegii etiam in reservatis Principi, cap. quibus-
 15. dam, præterea, & ibi gl. in verbis, non exat
 memoria, & Panor. num. 1. de verb. signif. hoc au-
 re, & ductus aquæ, & aqua quorid. & c. illi. Paris.
 consil. 27. num. 77. lib. 4. Gabriel. consil. 1. num. 3.
 de præscript. & traditur in locis proximè allega-
 tis, & fuit decisi in Vilobon Decimarum Pi-
 sciis 15. Januarij 1608. coram Oradino, & in No-
 nantulan, seu nullius in bonorum 21. & 22. Martij
 1591. coram R. P. D. Decano.

Immemorabilis autem hic probatur ex dictis
 4. quatuor Testibus, qui habent aetatem legitimam
 probandi immemorabilem. Nam omisso primo,
 in quo non sit fundamentum, secundus est annu-
 rum septuagintaquinque, tertius annorum sexaginta
 septem. Quartus est annorum sexaginta, &
 Quintus annorum quinquaginta septem, cum ta-
 men secundum communem opinionem, quam
 Rota sequitur satis sit ad probandam immemora-
 bilem, quod Testes habeant aetatem quinquagin-
 taquatuor annorum dempto procreatore suis,
 Lap. Abb. in cap. 1. nu. 8. & ibi Gemin. & Franc.
 num. 16. Anchar. num. 9. & alij Doctores de præ-
 script. in 6. Millis in verbo, Testes ad probandū,
 Florian. de Sancto Petro, in l. servitus, l. 3. num.
 30. ff. de servit. Cuius in regula possessor. in 2.
 parte. §. tenio, nu. 7. veri Testes verò, Rebuff. in
 tract. de decimis, quæ l. 13. num. 99. Gabriel.
 consil. 1. num. 91. de præscript. Aut. August.
 in epist. de præscript. num. 16. Caputa. decif. 77.
 num. 2. par. 2. & decif. 254. & 290. par. 3. Et fuit
 dictum in Conchen. Limitum anno 1588. coram
 Illustrissimo Blanchetto in Capuana Recloria
 31. Martij 1590. coram Illustrissimo Scraphino,
 &

& in Calamitana oblationum 21. Octobris 1588. coram Illustrissimo Panphilo.

Et isti testes deponit iuxta requisita dicti cap. primi de præscriptis 6. videlicet de viui per quadraginta annos, de andrea maiorib. & quod ipsi maiores nunquam inelle seruit contrarium, & de publica voce, & fama per vobum fuit, & nota est. Mohed. decif. 3. de iure pat. Capuraq. d. decif. 71. par. 2. & 283. lib. 1. in manuscriptis & fuit resolutum in causa Nepeina iurispat. 16. Februarii 1596. coram Illustrissimo Bianchiero.

Accedunt, quamplura adminicula, quibus dicta etiam testium adiuvantur, vt sunt ponderatum in Namich Continuum 10. Decembris 1603. coram D. mico Coccupo. Primo ex dispositione Statutum cap. 14. & 23. lib. 1. Vbi statuitur, quod non relaxetur poena alicui condemnatio in toto, vel in parte nisi prius soluta Communitati integra condemnatione, & poena, & quod Camerarius eiusdem Communitatis antea exigeret poenas exigere cum effectu. Secundò ex facto Dominorum, qui tam D. Dux, quam eius Prædecessores in edictis postis de conuictis ordiunt per quadraginta annos, & ultra, nempe ab anno 1519. vsque ad annum 1597. videtur possessionem prædictam Communitati approbasse, quorum copia datur in summario Communitatis, num. 3. Terriò ex diuersis rescryptis eo, undem Dominorum pro tempore venientium, de quibus in summario, num. 4. ex illis enim apparet poenas in manibus Camerarii Communitatis esse solutas. Quartiò ex diuersis epistolis, de quibus in summario num. 6. Ex quibus patet distinctio prænarum spectantium ad Communitatem, & ad Dominum, vt ex vna eorum constat, quod quando Duces voluit apponere manus in poenis ad Communitatem spectantibus consensum Communitatis requisierunt, vt in summario num. 7. Quintò ex capitulis de anno 1596. propria manu D. Ducis firmatis, de quibus in summario, num. 8. Inter quæ secundum habet. Ne Vice-dux possit concedere absolutiones sine consensu Ducis, ne Ciuitas per hoc defraudaretur poenis ad illam spectantibus viget & Statuorum, & vt causis occurrentibus certiorerunt Syndicus, & Camerarius Communitatis. Sextò, ex oneribus, quæ sustinet Communitas, nempe solutionis officialium, & ministrorum iustitiae. Septimò ex duobus instrumentis de anno 1590. tempore Vrbani Sexti, in quorum vno bona condemnatorum ex causa proditiõis pro medietate Camerarij Ecclesiæ Romanæ, & pro alia communi applicantur; In altero poenæ iniunctum contenta in status siue sanguine communi absolute attribuntur Communitati, & si cum sanguinis effusione fuerint commissa dupliciter. Quod ex sententijs condemnationum per officiales Dominorum ad poenas communitati solvendas, iuxta formam Statutorum cum esse quæstione subséquuta, & facit iuramentum, quod soler præstare Potestas de seruandis status prædictis. Postremò, concurrunt præsuppositio iustitiae ab initio, & cessat omnis suspicio usurpationis in subditis contra Dominos, quæ soler considerari in posterioribus, & ex ceteris iuris iudiciationem, Contrarij in regula possessor. 2. par. elect. §. quarto, num. 5.

CAVALERII.

Vratislaviensium Matrimonij. Veneris 27. Novembris 1609.

ARGUMENTVM.

Concubinitus, vbi præcedit matrimonij

nunquid præsumptiones, & coniecturæ sufficiant ad probationem matrimonij, vbi agitur de legitimitate filiorum, & de eorum successione.

S Y M M A R I V M.

Matrimonij probatio sufficit præsumptis, & coniecturalibus, vbi agitur de matrimonio matris, & de filij legitimis Iobohs, & successibus filiorum, num. 1.

Concubinitus, vbi præcedit matrimonio, non sufficit probatio matrimonij requiritur idcirco, & fortiores coniecturæ, quam si concubinitus vbi præcedit rei, num. 2.

Transumptum suorum non probat per se non concurrentibus requisitis, nisi concurrat ad administranda, num. 2.

Procuratoris confessio non sufficit ad principalem etiam non desit de errore, num. 3.

Confessio procuratoris non præiudicialis Domino, quando est verisimilis attenditur, num. 1.

Supplicatio Principis dote uxoris adiuvatur, & non probat contra illam cuius nomen datur, si ab eo non fuit falscripta, num. 4.

Testes exanimati parte uno class. faciunt ad quicquid numero 5.

Scriptura informes, & non in forma probant, vbi per se non probent facit tamen administrandum, num. 6.

DECISIO CCLXXVII.

D Vbi agitur in hac causa, An ex transumptis iudicatis administratis probatur matrimonium, & Domini affirmatiue responderunt; moti sunt ex ratione, quia vbi agitur de probatione matrimonij incidit ad effectum legitimis Iobohs, & successibus filiorum, iudicium sufficit leuioribus probationibus præsumptis videlicet, & coniecturalibus. Paris. conf. 57. num. 41. volum. 4. Ferrer. conf. 49. num. 1. iuxta Gemin. conf. 27. in fine, quod consilium sapientia sua à Rota canonicarum præcipue in vna Romana, seu America Domus 8. Iulij 1576. coram bona memoria Laurentiano, in causa Parmen Stanus 10. Martij 1596. coram Antonio Augustino, & in eadem Parmen Stanus 4. Martij 1592. coram bono memoria Illustrissimo Seraphino, vbi loquitur in casu, quando constabat de malo initio, videlicet de concubina: ut præcedente, prout in hoc casu licet tunc requiritur coniectura plures, & fortiores. In hoc autem casu Domini consensabant ad esse coniecturas, & adminicula sufficientia nam primo datur transumptum esse recognitiõne Senatorum Civitatis Schoidm. & sis, in quo continetur die Martij 31. Anguli fuisse contractum matrimonium inter Dominum Dancielm Sedlitzium, & Enam per Parochiam eundem benedictione, & alijs ceremonijs, & c. prædictis testibus, vt in collegitur.

Et licet hoc sit simplex transumptum, quod per se non probat non concurrentibus requisitis per text. vbi Doctor in e. vlt. de fid. instrum. quia est simplex scriptura informes, tamen quando concurrunt adminicula, & coniectura ex quibus iustitiam ad inducendum animum iudicis ad credendum illi, cum probationes siue arbitrarie, siue iustitiae plenè probat, & habetur pro concludenti probatione, Capua quæst. decif. 234. par. 1. Pro adminiculo autem prædictis transumptum Rota consideravit huc concurrere plura. Et.

Primò concurrunt confilio Procuratoris Domini Sigismundi Sedlitz in libello porrecto coram Reverendissimo D. Nuncio Apostolico penes Maximilianum Cæsarem residentem, quo non solum narratur matrimonij, sed etiã locus, petitiõ contra. Decif. Prosperi Farinacij. P. 4. heures.

Non obstat, quod Ioannes obtraheret in preceptis
 5 d. Breue ori. apertione, illa enim apertio tollit
 rigorem clausulae sigillatæ & c. illæ a. c. m. o. d. t.
 faciunt impug. idæ Breue, sed non p. t. a. l. i. o. s.
 effectus prædictæ uni clausulae, neq. tranfert
 omnes probandi in illam, qui Breue obtinuit, quin-
 imo illud omnes semper citantur p. n. e. d. e. n. t. e. m.
 de subreptione, quando Breue non reducitur ad ter-
 minos iuris communis, Aff. d. dec. 228. num. 13.
 & c. 1. & f. u. i. d. i. c. t. u. m. in Pamplon. en. Archidiaconus
 co. à Illustrissimo Papaphilo 19. Maii 1591.
 coram Litra. in Romana de Gabrielis 12. No-
 vemb. 1595. Insuper in Monasterij 9. Decem-
 bris coram Orann. & in Terdorem Hospitalis 27.
 Iuni proxime præteriti coram D. Iust. quæ dis-
 cussiones D. D. procedere diceunt, sine Breue ma-
 nari motu proprio, siue ad iustitiam unius partis ne-
 que ad iudicem distinctionem illas factam in Se-
 quentia Dimidiz auctoræ 6. Iunii 1593. coram
 Litra.

Confunditur quippe dicta distinctio, ex quo
 Breue motu proprio emanatum etiam si prædi-
 ctas clausulas non habeat, tamen non indiget ali-
 qua iustificatione, deinde semper verum est, quod
 opponitur de subreptione incumbit onus illam
 probandi iuxta notata in capitulis, vbi gl. Inol.
 Abb. & alii de rescript. A. y. m. consil. 60. num. 9. Pa-
 ris consil. 3. num. 51. & nu. 4. Verall. dec. 230. par.
 3. & sunt consuetudinem in dicta Sarrina Monaste-
 rij, & quidem illa de ciso Sequenza Dimidiz an-
 tate ponit casum in simpliciter clausula, quod de
 subreptione eadem non possit, neque ibi concurre-
 bat, ut in hoc casu clausula sublati, idemque nul-
 lum si ibi locus erat iustificationi, quia clausula,
 quod de obreptione eadem non possit, quando po-
 nitur sine clausula sublati, habet tamen condi-
 tionem, quatenus preces veritate nitantur, ut fuit
 dictum in Hispania Beneficij de Zerez 6. Novem-
 bris 1600. coram eodem Litra: In proposito igitur
 cum in Breue f. g. record. Clementis VIII. Ios.
 nes Dellanos declaratus sit excommunicatus, quæ-
 dia de subreptione dicti Brevis, vel de absolute-
 tionis Ioannis non docetur, obstat excommunica-
 tionis exceptio solutionis p. n. e. n. t. i. s. Et ita deci-
 sum.

REVERENDISS. D. ORTEMBERCHI,

*Signa Penarum. Veneris 30. Novem-
 bris 1609.*

A R G V M E N T V M.

Penarum Criminalium exactio spectat ad
 Principem, & Dominum Castellum; non
 autem ad Communitatem, nisi fuerit im-
 memorabilis tempore præscripta, & quo-
 modo talis præscriptio probetur.

S Y M M A R I U M.

*Penarum exactio de iure communi spectat ad Dominum Ca-
 stelli, num. 1.*

Penæ criminales sunt de regulis Principis, num. 2.

*Penæ criminales possunt præscribi tanto temporis spatio, qu-
 us inibi memorie non extet, num. 3.*

*Principi reservata possunt præscribi tanto temporis spatio, cu-
 ius inibi memorie non extet, num. 3.*

*Testes probantes præscriptiorem immemorabilem debet esse
 etatis annorum 54. num. 4.*

*Præscriptio in memorabilia, ut lex consensit probare Testes
 debet de prece de iure per 40. annos de auditis à memori-
 bus, quod maiores non mem. in tellescriptis consuetudinibus, &
 de publica voce, & fama, num. 5.*

*Tempus exactio, quod spectat ad Communitatem, & non
 ad Individuum Castellum, probatur ex pluribus administris, de
 quibus q. 6.*

DECISIO CCLXX.

IN hac causa resolutum fuit die 28. Novembris
 anni præteriti Excellentissimum, & Illustris-
 simum Duces Sfortiam, uti Vicarium per-
 penum Civitatis Signina habere inscriptionem fun-
 damentum in exactio preamatum criminalium cir-
 cumscriptis iuribus Communitatis, quæ præter-
 dit eadem penas ad se spectare, exceptis quatuor
 casibus homicidii, prodigii, incendii volunt a-
 rii, & stupri, de quibus Statutum lib. 3. cap. 31.
 Quare proposito similiter Dubio pro parte Com-
 munitatis Domini firmavit Communitas em ha-
 bere quoque intentionem fundatam in immemo-
 rabili, & administris, & servatis tamen exceptio-
 nibus, tam eadem Testes, quam alii probationes.

Nam et si penæ criminales sint de regulis
 2 Principis, cap. 1. cum ibi not. quæ sint regalia in
 visibus feudis, ut & fuit deductum in prædicta
 decisione in hac causa facta, tamen præscribi pos-
 sunt tanto temporis spatio, cuius initium non exat
 memoria in contrarium, Rip. in l. quominus. nu-
 mero for. ff. de summius, Alexand. cons. 6. lib. 1.
 & consil. 24. num. 14. lib. 1. & consil. 51. num.
 42. Berol. consil. 31. num. 24. lib. 1. & consil. 31. num.
 6. lib. 1. Barcol. consil. 32. num. 21. vol. 4. Decian. re-
 spons. 24. num. 112. vol. 1. & respons. 108. num. 6.
 volum. 3. Bossuet. de regal. nu. 1. Marant. de ord.
 iudic. par. 6. a. l. 10. nu. 25. Crauet. de anrlq. re-
 par. 4. section. absolutis, num. 13.

Nam immemorabilis habet vim iustitialis, &
 3 privilegii etiam in referentibus Principi, cap. quibus-
 dam. præterea, & ibi gloss. in verbis, non exat
 memoria, & Panor. num. 2. de verb. signific. hoc iu-
 re, & doctus aq. de acq. quod. & alibi. Paris.
 consil. 27. num. 77. lib. 3. Gabriel. consil. 1. num. 3.
 de præscript. & traditur in locis proxime allega-
 tis, & fuit decium in Visitatione Decimarum Pi-
 scum 5. Januarij 1568. coram Oradino, & in No-
 nantulam, seu nullius in bonorum 21. & 22. Martij
 1591. coram R. P. D. Decano.

Inmemorabilis autem hic probatur ex dictis
 4 quatuor Testibus, qui habent ætatem legitimam
 probandi in memorabilem: Nam omissio primo,
 in quo non sit fundamentum, secundus est anno-
 rum septuagintaquinque, tertius annorum sexaginta
 septem. Quartus est annorum sexaginta, &
 Quintus annorum quinquaginta septem, cum ta-
 men secundum communem opinionem, quam
 Rota sequitur satis sit ad probandam immemora-
 bilem, quod Testes habeant ætatem quinquagin-
 taquatuor annorum denipro procuratore suis.
 Lap. Abb. in exp. 1. nu. 8. & ibi Gemin. & Franc.
 num. 16. Anchar. num. 9. & alij Doctores de præ-
 script. in 6. Millis in verbo, Testes ad probandū,
 Florian. de Sancto Petro, in l. servitutis, l. 3. num.
 36. ff. de servit. C. de iur. in regula possessor. in 2.
 parte. §. 1. et in l. nu. 7. veri Testes verò, Rebuff. in
 tractat. de decimis, quæ l. 11. num. 99. Gabriel.
 consil. 1. num. 91. de præscript. Ant. August.
 in epin. de præscript. num. 16. Caputaq. dec. 171.
 num. 2. par. 2. & dec. 354. & 290 par. 3. Et fuit
 dictum in Conchen. Limitum anno 1588. coram
 Illustrissimo Blanchetto in Capuana Redoriz
 31. Martij 1590. coram Illustrissimo Scraphino,
 &

& in Calaguritana oblatione 21. Octobris 1588. coram Illustrissimo Pamphilo.

Et isti testes deponit iuxta requisita dicti cap. primi de prescriptis 8. videlicet de viis per quadraginta annos, de auditu a maioribus. & quod ipsi maiores nunquam intellexerunt contrarium, & de publica voce, & fama per vos huius fuit, & non est, Mohe, de cels. 3. de iure pat. Caput. d. decif. 71. par. 2. & 83. lib. 1. in manuscriptis & fuit et solutum in causis Nepeina Iurispat. 16. Februarii 1556. coram Illustrissimo Blanchetto.

Acedunt, quam plurima aduocata, quibus dicta testium adiuvantur, vt sint ponderatum in Nainich Continuum 10. Decembris 1601. coram Daneco Cocchio. Primo ex dispositione Sra utonum cap. 14. & 22. lib. 1. Vbi dicitur, quod non relaxaretur pena alicui condemnatio in toto, vel in parte nisi prius soluta Communitati integra condemnatione, & poena, & quod Camerarius eiusdem Communitatis teneatur penas exigere cum effectu. Secundo ex facto Dominio, um, quidam D. Dux, quam eius Prædecessores in edictis possit de eorum ordine per quod agna annos, & ultra, nempe ab anno 1559. usque ad annum 1597. videntur possessionem prædictam Communitatis approbasse, quousque copia datur in summario Communitatis is, num. 3. Tertio ex diuersis rescriptis eandem Dominorum pro tempore videntur de quibus in summario, num. 4. ex illis enim apparet penas in inanis Camerarii Communitatis esse solutas. Quarto ex diuersis epistolis, de quibus in summario num. 6. Ex quibus patet distinctio penarum spectantium ad Communitatem, & ad Dominum, vt ex via eorum constat, quod quando Duces volunt apponere manus in penis ad Communitatem spectantibus contentum Communitatis requiritur, vt in summario num. 7. Quia ex capitulo de anno 1506. propria manu D. Ducis firmatis, de quibus in summario, num. 8. patet quod secundum habet. Ne Vice-dux possit concedere absolutiones sine sensu D. Ducis, ne Civitas per hoc defraudaretur penis ad illam spectantibus vigo & Statutorum, & vt causis occurrentibus certioretur Syndicus, & Camerarius Communitatis. Sexto, ex oneribus, que sustinet Communitas, nempe solutionis officialium, & ministrorum iuribus. Septimo ex duobus instrumentis de anno 1320. tempore Vrbani Sexti, in quorum vno bona condemnatorum ex causa proditoris per medietatem Camerarii Ecclesie Romanæ, & pro alia communi applicantur; In altero poenæ iniuriarum contentæ in status sine sanguine commissarum absolute attribuantur Communitati, & si cum sanguinis effusione fuerint commissæ duplicentur. Octavo ex sententiis condemnationum per officiales Dominorum ad penas communitati solvendas iuxta formam Statutorum cum effusione subsequenda, & facit iuramentum, quod soler præstare Porcitas de seruandis statuti prædictis. Postremo, concurrunt præsumptio iusti tituli ab initio, & cessat omnis suspitio usurpationis in subditis contra Dominos, quæ soler considerari in potentioribus, & ex ceteris iuris iudiciis, Contrarium regula possessor. a. par. cels. 5. quarto, num. 5.

CAVALERII.

Vratislaviæ Matrimonij. Veneris 27. Novembris 1609.

ARGUMENTVM.

Concubinatus, ubi præcedit matrimonij

nunquid præsumptiones, & coniecturæ sufficiant ad probationem matrimonij, ubi agitur de legitimitate filiorum, & de eorum successione.

S Y M M A R I V M.

Matrimonij probatio sufficit præsumptis, & coniecturalis, ubi agitur de matrimonio inter alios & filios legitimos Job. 1. & successione filiorum, num. 1.
Concedimus, ubi præsumptis non tunc ad probationem matrimonij requiritur plures, & fortiores coniecturæ, quam si concubitus non præcedat, num. 1.
Præsumptum simplex non probat per se non contentum, sed reamissum, nisi contrarium administratum, num. 2.
Procuratoris confessio potest recusari a principali etiam non dicto de errore, num. 3.
Confessio procuratoris non præiudicat Domino, quando est veritatis atterente, num. 4.
Supplicatio Principis data contra alios, & non probat contra illum cuius nomine data est, si ab eo non fuit subscripta, num. 4.
Testes examinati parte non citata faciunt administratum numero 5.
Scriptura informis, & non in forma probant, licet per se non probent facit tamen administratum, num. 6.

DECISIO CCLXXVII.

D Vbi agitur in hac causa, An ex transumptis & indicibus administratis probetur matrimonium, & Domini affirmatiue respondere; moti sunt ea ratione, quia ubi agitur de probatione matrimonij incidenter ad effectum legitimitatis filiorum, & successione filiorum, sunt leuiiores probationes præsumptæ videlicet, & coniecturales. Paris. Conf. 57. num. 41. volum. 4. Ferrer. conf. 49. num. 1. iuxta Gemineum. 17. in fine, quod consilium scripserunt à Rota canonizatum præcipue in vna Romana, seu Amerina Dominus 8. Iunij 1576. coram bonæ memoriæ Lanconio, in causa Pamen Status. Martij 1586. coram Antonio Augustino, & in eadem Pamen Status. Martij 1592. coram bonæ memoriæ Illustrissimo Scipio, ubi loquitur in casu, quando constat de malo initio, videlicet de concubina præcedente, prout in hoc casu, licet tunc requiratur coniecturæ plures, & fortiores. In hoc autem casu Domini censent adesse coniecturas, & admittere la sufficientiam: nam primo datur transumptum eius recognitione Senatorum Civitatis Schoidm. & sis, in quo continetur die Mercurij 31. Augusti fuisse contractum matrimonium inter Dominum Daniele Sciditium, & Eam per Patrichip. cū benedictione, & aliis ceremoniis, &c. prædictis, ubi testibus, vt in eo legitur.

Er licet hoc sit simplex transumptum, quod per se non probat non concurrentibus requisitis per text. ubi Doctor in c. vi. de falsis instrumentis, quia est simplex scriptura informis, tamen quando concurrunt aduocata, & coniecturæ, & ex quæ sunt, sicut ad inducendum animum iudicis ad credendum illi, cum probationes sint arbitrariae, iuxta transumptum plene probat, & habetur pro conclusum præ probatione, Caput. quæ. decif. 234. par. 1. Pro aduocato autem præsentis transumpti Rota consideravit hic concurrere plures. Er.

Primo concurrunt confessioni Procuratoris Domini Sigismundi Sedlitz in libello porrecto coram Reverendissimo D. Nuncio Apostolico penes Mariam Iesarem residentem, in quo non solum narratur matrimonium, sed etiam locus, pericula contra. Decif. Prosperi Fainacq. P 4. hucus.

& in Calaguritana oblationum 21. Octobris 1588. coram Illustrissimo Panphilo.

Et isti testes deponit iuxta requisita dicti cyp. primi de prescrip. in 6. videlicet de viui per quadraginta annos, de auditu à maiorib. & quod ipsi maiores nunquam intellexerunt contrarium, & de publica voce, & fama per verbum fuit, & non est. Moled. decif. 3. de iure pat. Capura. d. decif. 71. par. 2. & 283. lib. 1. in manuscripto & fuit resolutum in causa Nepeunia foripat. 16. Februarij 1590. coram Illustrissimo Blanchetto.

Accedunt, quia plura adiuncta, quibus deinde resiliu adiunguntur, vt fuit ponderatum in Narnici Continuum 10. Decembris 1603. coram D. nro Cocchio. Primo ex dispositione Sra uitorum cap. 14. & 22. lib. 1. Vbi statuitur, quod non relaxaretur pena alicui eundem in toto, vel in parte nisi prius soluta Communis atque integra condemnatione, & poena, & quod Camerarius eiusdem Communis percutatur penas exigere cum effectu. Secundo ex facto Domini, um, quiam D. Dux, quam cum Prædecessores in edictis possidet eorum ordine per quadraginta annos, & ultra, nempe ab anno 1559. usque ad annum 1597. videntur possessionem prædictam Communis approbasse, & quomodo copia datur in summario Communis is, num. 3. Tertio ex diversis reliquis eorumdem Domitorum pro tempore videntur de quibus in summiario, num. 4. ex illis enim apparet penas in inanis Camerarii Communis esse solutas. Quarto ex diuersis epistolis, de quibus in summiario num. 6. Ex quibus patet distinctio penarum spectantium ad Communitatem, & ad Dominum, vt ex via eorum constat, quod quando Duces volunt apponere manus in penam ad Communitatem spectantibus consensum Communitatis requiritur, vt in summiario num. 7. Quomodo ex capitulo de anno 1506. propria manu D. Ducis firmatis, de quibus in summiario, num. 8. ante quæ secundum habet. Ne Viceduci possit concedere absoluciones sine scitu D. Ducis, ne Civitas per hoc destrandatur penis ad illam spectantibus viget Statutorum, & vt causis occurrentibus certiorerur Syndicus, & Camerarius Communis. Sexto, ex oneribus, quæ sunt in Communis, nempe solutionis officialium, & ministeriorum iustitie. Septimo ex duobus instrumentis de anno 1520. tempore Vbiani Sexti, in quorum vno bona condemnatorum ex causa prodicionis per medietate Camerarii Ecclesiæ Romanæ, & pro alia communi applicantur, in altero penæ iniuriarum contentæ in statutis sine sanguine commissarum absolute attribuntur Communitati, & si cum languinis effusione fuerint compulsi duplicantur. Octavo ex sententiis condemnationis per officiales Dominorum ad penas communis solvendas iuxta formam Statutorum cum effectuatione subsequente, & facit iuramentum, quod solet percellat Potestas de senandis statutis prædictis. Postremo, concurrunt præsuppositi iusti nulli ab initio, & cessat omnis suspicio usurpationis in subditis cetera Dominos, quæ solet considerari in potioribus, & exercetibus iurisdictionem, Coarctat in regula possessionis, 2. par. elect. 5. quarto, num. 5.

CAVALERII.

Vratislaviensis Matrimonij. Veneris 27. Noverbris 1609.

ARGVMENTVM.

Concubinitus, ubi præcedit matrimonij

nunquid præsumptiones, & coniecturæ sufficiant ad probationem matrimonij, ubi agitur de legitimitate filiorum, & de eorum successione.

S Y M M A R I V M.

*Matrimonij probatio sufficit præsumptis, & coniecturalibus, ubi agitur de matrimonio utriusque a legitimis legiti-
matis Jobola, & successione filiorum, num. 1.
Concubinitus ubi præcedit matrimonium non tunc ad probandum matrimonij requiritur plures, & fortiores, coniecturalis quanto si concubinitus non precedens, num. 2.
Transumptum simplex non probat per se non concurrentibus requisitis, nisi concurrant ad iudicium, num. 3.
Procuratoris confessio per se non tunc ad probationem principalis etiam non sufficit de errore, num. 4.
Confessio procuratoris non præiudicialis Domino, quanto est verisimilis attenditur, num. 5.
Supplicatio Principis non sufficit ad probationem, & ad probationem illam cuius nominis data est, si ab eo non sit subscripta, num. 6.
Testes examinati parte non citata faciunt ad iudicium numero 5.
Scriptura informis, & non in forma probanti, si per se non probent faciunt tamen ad iudicium, num. 6.*

DECISIO CCLXXVII.

D Vbita in hac causa, An ex transumptis iudicis ad iudicium probatur matrimonium, & Domini affirmatiue respondendum, moti sunt ex ratione, quia ubi agitur de probatione matrimonij incidit ad effectum legitimis Jobola, & successione filiorum, um sufficit leuioribus probationes præsumptæ videlicet, & coniecturalis. Paris. conf. 57. num. 4. volum. 4. Ferret. conf. 49. num. 1. iuxta Gemin. conf. 17. in fine, quod consilium sapientis fuit à Rota canonizatum præcipue in vna Romana, cui Amelina Domus 8. Iunij 1576. coram bonæ memoriæ Lanzerano, in causa Parmen Statutus Martij 1590. coram Antonio Augustino, & in eadem P. men. Statutus Martij 1592. coram bonæ memoriæ Illustrissimo Seraphino, ubi loquitur in casu, quando constat de malo initio, videlicet de concubina ipsæ recentem, proar in hoc casu licet tunc requiratur coniecturæ plures, & fortiores. In hoc autem casu Domini confesant ad esse coniecturæ, & ad iudicium sufficientiam nam primo datur transumptum est recognitione Senatorum Civitatis Scholdini. Et si, in quo continetur die Mercurij 11. Angustij fuisse contractum matrimonium inter Dominum Danielem Sedlitzium, & Euan per Paros. hanc ed benedictione, & alijs coarctationibus, & c. præsentibus testibus, vt in eo legitur.

Et licet hoc sit simplex transumptum, quod per se non probat non concurrentibus requisitis per text. ubi Doctor in c. vlt. de fide iuramento. quia est simplex scriptura informis, tamen quando concurrunt adiuncta, & coniecturalia, quæ sufficiunt ad inducendum animum iudicis ad credendum illam, etiam probationes sunt arbitrarie, & ad iudicium plenè probat, & habetur pro conclusum probatione, Capura. quæ decif. 234. par. 1. Pro adiuncto autem præsentis transumpti Rota consideravit hic concurrere plura. Et.

Primo concurrunt confessio Procuratoris Domini Sigismundi Sedlitz in libello portecto coram Reverendissimo D. Nuncio Apostolico penes Maximilianum Cæsarum residentem, in quo non solum narratur matrimonium, sed etiam locus, persone cetera. Decif. Prosperi Farinacii. P. 4. hanc.

hentes, & dies, quæ omnia concordant cum contentis in dicto transumpto, à qua concordantia circumstantiarum oritur verisimilitudo, & sic licet hæc confessio Procuratoris fuerit retractata, & reuocari poterit etiam non docto de errore Capuaquien. deci. 195. par. 1. tamen confessio, quæge sui natura non retractaretur, quando est verisimilis attenditur, & sic bene inferunt pro administrulo. Dec. eont. 66. num. 3. nec obstat Aym. consil. 202. num. 4. & sunt archim in via Reg. c. Bonorum 23. l. uni. § 70. iam illustrissimò Carimali Blanchetto.

Secundum administrulum desinebatque ex confessione D. Sigismundi in supplicatione portella Marcellati Cæsar ex in illis verbis cum narrat, quæ Daniel alias se obligavit, & obliuiscitur concubina dimittere, & secundum propositum suum contra V. Cæsar Marcellati edicta, vi & iure temporis residentis loci Ordinarii Episcopi Martini inhibitionem, ac enunio sibi iungere noluit, nec debeat. Aliarum post liberationem contra omnes possessiones aliud attentant, & in effectum produxerunt, & in iudicio actus non obiectauerunt, quæ supplicatio licet non sit subscripta à D. Sigismundo, tamen quod iure etiam nomine inter ceteros fuerit data apparet ex illis verbis (A. mihi Sigismundo à D. Cæsar prædicti in iudicio in damnum, & ignominiam, &c.).

Tertio vltimum. Considerabile administrulum restituitur ex depositionibus iurum testium inhibitionum examinatorum ad perpetuam rei memoriam super humilissimi matrimonii contractu, qui licet hinc examinati siue citatione partis, tamen siue administrulum, præiurante etiam testimonio Senatoris Virasiluensis super recognitione instrumenti cum signo, & subscriptione Secretarii, licet enim pars non fuerit citata, tamen administrulum restituitur ex eo, quod transumptum non erat reuocatum in oculo, put. deci. 319. nu. 3. lib. 2.

Accedebant prædictis plura alia, videlicet condonatio deendi, & licentia, quam Daniel ab Imperatore obtinuit, etiam in fuorem suæ uxoris, & libe. omni, quos per subiens matrimonium legitimasit, vi. be. dicitur, item testamentum Danielis, qui vocat. Etiam coniugem de quibus in summano nomen secundo, item iuramentum Confessorii Virasiluensis iura super validitate matrimonii inter Danieli, & Etiam consilium una ab eodem Imperatore, item litem executionis Imperialis exenanata, vi in summano prædicto numero quarto, & quinto. Et licet opponeretur in a prædicta non esse in forma probandi, Responsio: ut, quod etiam scripturæ inter nos, quæ per se non probant, inter nos pro administrulo, Bald. consil. 204. num. 7. lib. 2. reio, ex quibus omnibus simul iunctis Rota censui satis concludere et probatum esse matrimonium, de quo in transumpto inter Danieli, & Luam. An autem huiusmodi matrimonium fuerit sollemniter factum cum omnibus requisitis poterit particulatim videri.

CAVALERII.

Valentina Illegitimitatis. Mercurij 9,
Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

De laceratione foliorum reperta in aliquo libro, An faciat presumptionem

contra eum, penes quem liber laceratus reperitur, & generaliter, quando quis cogi possit ad exhibendum aduersario suo litiganti scripturas penes ipsum existentes.

S P M A R T V M.

Edere, vel exhibere aduersario suo scripturas ad hoc, vt quid cogi possit pro re ipsa iudicari, sed etiam petenti exhibere, & causam scripturam penes eum à quo est facta petiri, num. 1. & num. 3. vbi amplius, quod talis expositio debet probari de tempore, quo petitor exhibere, dicitur, num. 4. & per hoc etiam an sufficiat probare existentiam tempore non lit.

Ingressæ petenti solo exhiberi aliquam scripturam probatur solo iuramento, num. 2.

Alia, & scriptura cui debent in quibus parte indicio, num. 6.

Amisio scripturarum probatur iuramento amittentis, num. 7.

Declaratio agitur de maximo præiudicio petiti, num. 3.

Laceratio foliorum reperta in aliquo libro summario producit contra eum penes, quem liber reperitur, num. 9.

DECISIO CCLXXVIII.

Quia infirmitates pro parte Domini Helena Boyl, non acquiescebant decisioni factæ sub die Lunæ 9. Februarii proximi per eam, in qua firmatum fuerat D. Raymundum Jun. de Rochefort, non teneri exhibere copiam authenticationis dispensationis, quam ipse habuerat à Commissariis C. uenar, plures causas propositas in Rota super eisdem, & cum Domini non fuissent concordati. Tandem die 9. Decembris pro maiori parte censuerunt esse recedendum à decisionibus. Cum enim ad hoc, vt aliquis cogi possit ad exhibendum probo, probari debeant, nempe interesse per eum, & existentiam, cuius exhibitio petatur, in hac actione, si ad exhib. fac. in §. præterea, nu. 4. & pluribus eodem modo de actione.

In hoc casu Domini vtriusque concurrere dicebantur: nam interesse Domina Helena videbatur: satis clarum quia ex dispensatione, cuius exhibitionem ipsa petiit, præiudicium probare eius nullitatem, & ex hoc, & bonam fidem vtriusque coniugis, & sic probo ab illis inceptam non fuisse legitimam, vltra quod interesse ad effectum exhibitionis probari potest solo iuramento, l. hic iuratus, si ad exhib. l. vit. C. de hoc instrum. Bartol. in l. 1. num. 3. si quædam modo est. ap. fac. in §. præterea, num. 46.

Difficulus minor videbatur esse in existentia: nam non contraeuerbatur D. Raymundum alia habuisse à Notario Cuenarum duo transumpta authentica huius dispensationis, sed ipse respondebat: ea habuisse ad effectum transmittendi ad Curiam Romanam, & ad Curiam Vallisolei, ad quæ loca ea transmississe dicebat, & propterea amplius non habere, ac eo quod licet probata esset existentia, non tamen probatur de tempore mortis huius, cui necesse quæstio in non ignorabit in verisimilitudine, Cad exhib. Abb. in c. cum ad sedem, num. 13. in fine, & resumpt. spoliat. vnde non erat consequentia necessaria, habuit antea ergo etiam de dicto tempore, non hoc, C. vnde legit. cum vulg.

Verum domini huiusmodi responsionem non admittunt, quia non constabat ea habuisse post

post mortem licet; nam siue inspicere velimus tempus, quo ista lita fuit principaliter in causa super Baronia de Betera coram iudicibus laicis tanquam competentibus de mensis Martij 1603. vt constat ex responsione articulorum facta per D. Raymundum coram Ordinario Valentino, in summario dato sub die 27. Martij proximi prateriti numero 1010; siue tempus, quo fuit introducta super articulo legitimatitatis coram Iudice Ecclesiastico de mensis Maii eiusdem anni 1603. vt in eodem numero, non potest D. Raymundus se excusare, quia habuerit dicta transiptione de mensis Maii de anno 1603. à Notario Cruciatæ, vt apparet ex decreto iunctis iustis in summario dato die 17. Junij prateriti, numero 1. & 2. sic de utroque tempore post licet mortem.

¶ Nec visum fuit relictans, quod pro parte Dom. Raymundi dicebatur, non constare de existentia trium prout in tempore mortis litis super illorum exhibitioe, quæ præstenditur introducta de anno 1603. ad quod allegabatur text. in l. signi. §. vbi. vbi Osofied. & Alber. ff. ad exhiben. nam placuit responsio, præfata esse intelligenda, quando principaliter ageretur pro vendicatione rei exhibendæ, non autem, quando pendens causa principalis præstatur in hoc casu super successione, & legitimatitatis petetur ex libito alicuius instrumenti pro iure petentis fundando, tunc enim illa petitio est incidentis, tanquam de re necessaria ad causam principalem, & non facit litem nouam, Bartol. in l. vltim. num. 1. versic. oppono, & videtur, ff. de tabul. exhib. Alexand. consil. 53. sub num. 7. lib. 1.

¶ In quolibet enim parte iudicii acta edi debent. Dec. in cap. 1. num. 351. de prob. & in l. secunda, num. 18. C. de edend. ex quibus reuertebatur, quod cum Do. Raymundus transiptionem habuerit post mortem licet etiam hodie præsumitur habere, gloss. in dict. l. non ignoraret in ver. fuisse, Castriell. in l. 1. num. 7. versic. alius. C. de testam. quia scriptura amissa non præsumitur, Surd. consil. 109. num. 9.

¶ Verum, quia D. Raymundus petierat admitti ad instrumentum super amissione, videlicet, quod transimissit dicta transiptione à Romanam Curiam, & adhibitis diligentibus ea non potuit recuperare per gloss. in cap. significasti, in versic. si sita est, de homic. l. vit. §. si uerem, C. de fide instrum. Guid. Pap. dec. 244. ex mente Specul. tit. de edit. instr. §. postquam versic. illud quoque notandum.

¶ Maxime concurrentibus coniecturis qualitate personarum ipsius D. Raymundi, declaratione facta per ipsum, quod volebat transimittere dicta transiptione Romanæ, & obtinere illius ad quem transmissa fuerant, Domini non censuerunt ipsum esse admittendum ad tale instrumentum; nam licet D. Raymundus sit nobilis, & honestæ famæ, tamen, quia hic non agitur de re exigua, sed de maxima successione, & Baronia, & sic maximo præiudicio non est locus iuramento, gloss. in dict. l. vltim. in verb. iuramentum, versic. item creditor, C. de fide instrum. Bec. consil. 47. num. 30. versic. quali. Aym. consil. 347. num. 6. l. al. in d. §. præterea num. 53.

¶ Tandem probatum fuit librum, in quo erat registrata dispensatio, de qua controuersiuit, fuisse in domo D. Raymundi, & hinc in eo reperiri alia quæ solia lacerata, inter quæ deficiet hæc dispensatio, licet non probetur lacerationem hæc fuisse factam à Do. Raymundo ex his deductis in alia decisione non tamen potest negari, quod oriatur aliqua suspicio ratione scripturæ deficientis, cuius interdicti spectabat ad ipsum. Hanc autem su-

spicionem Rota habuit pro sufficienti ad effectum denegandi ei iuramentum. Castren. in l. si quis ex argentiis, §. prout ait. sub num. 5. ff. de eden. Pur. dec. 65. num. 4. lib. 2.

10 Ad Bullam Clementis Octauij scilicet memorie super reuocatione maius monitionum contra Rota, cum dispensationibus à Commissariis Cruciatæ concessis, responsum fuit non applicari, nec respectu temporis, ad quod est restricta, nec respectu graduum vitæ, quod dicta dispensatio poterat partialis decessus vitæ eos, qui sanatur per dictam constitutionem. Ex his Domini pro maiori parte recesserunt à decisio.

REVER. D. MARCOMONTII.

Romana Filiationis. Sabbati 23. Ianuarij 1610.

ARGUMENTVM.

In hac decisione plura deducuntur circumprobationem filiationis etiam illegitimæ, & nonnulla etiam de testibus vilibus, infamibus, singularibus, & inimicis, de quibus in summario.

S P M A R I U M.

Filiatio est difficultis probatio, idem per indicia, & coniecturas probatur etiam quod agitur de probatur filiationis illegitimæ, præsertim quando agitur dumtaxat de alimentis, num. 1.

Filius probatur ex confessione matris, num. 2.

Filius præsumitur esse filius, qui tempore conceptionis ostendit eam matrem cohabitasse, num. 3.

Pater amplius hoc conuincitur etiam, quod eo tempore mater eam aliter conuersata fuisset.

Filius præsumitur ex tractatu patris habentis aliquam profectum, num. 4.

Testes singulares probant alius licet diuersos, ex quibus oriatur filiationis probatio, num. 5.

Testes viles, & infames aduertuntur in materia, in qua alij testes haberi non possunt, num. 6.

Testes inimici aduertuntur, quando inimicitia non est capialis, num. 7.

DECISIO CCLXXIX.

¶ Ad defectum, de quo agitur, qui est, vt à D. Ioanne Antonio tanquam suo patre naturalis Hieronymus consequatur alimentum. Rota censuit consistere de filiatione, cum enim ex parte patris filiationis sit difficultis probatio, receptum est illam probari per indicia, & coniecturas. Lucius Titius, de cond. & demonst. Anchor. consil. 25. num. 6. Surd. consil. 1. num. 30. lib. 2. de arbit. cas. 89. num. 1. Paris. consil. 10. num. 38. lib. 2. quod procedit etiam in probatione filiationis illegitimæ, Innoc. quem alij sequuntur in c. Michael. num. 1. versic. secundum Canones de fil. p. et de Bald. in l. vltimo, num. 1. versic. sed spuria filia non de stat. homin. Paris. consil. 12. num. 35. lib. 2. Cardinal. Paleot. de not. & spur. cap. 26. num. 1. præcipue, quando agitur dumtaxat de alimentis, l. si negat de lib. agnos. Couar. in epitom. lib. 4. 2. par. cap. 8. §. 3. num. 6. quæst. c. 6. num. 2. Alier. de presumpt. reg. 1. præsumpt. §. 8. num. 1. & seq. & consil. 149. num. 4. tom. 3. lib. 9.

2 In primis autem adest in hoc casu infamia q̄
minata, & iurata matris, qui non considerant Do-
ctores, vt per Theor. decis. 1. num. 6. & Aiciat.
Peregr. lib. 1. cap. 12. deinde ex proba iombus
per Hieronymum factis, constat de assidua cō-
uersatione D. Ioannis Antonij, cum Antonia
Hieronymi matre, quando conceptus, & natus
est Hieronymus, Testes etiam deponunt, quod
D. Ioannes Antonius eo tempore dic, noctuq̄
accedebat ad domum Antonia, illique victum
præstabat, & pecuniam pro solvenda domus
pensione, quodque ipsam conducebat, quan-
doque ad domum suam propriam, eamque sibi
per octidies retinebat, ex qua assidua conuer-
satione oritur magna præsumptio, quod filius sit
eius viri, qui cum matre assidue conuersabatur
glor. in dist. capit. Michæel. in verbo conuiscit
Par. in dist. conf. 16. num. 33. & verq̄. laf. conf. 193.
num. 3. lib. 1. Surd. consil. 1. num. 41. Menoch.
dist. cas. 9. num. 26. in tantum, quod licet ex tes-
tibus pro Ioanne Antonio examinatis videatur
probari Antonia pudicitiam eodem tempore
alijs restitutam fuisse, tamen filius magis præ-
sumitur Ioannis Antonij, qui magis liberum, & as-
siduum accessum habebat ad Antoniam, quæ
aliosne accederent, quantum ipse poterat prohi-
bebat laf. conf. 25. num. 1. Ca. d. Palcott. cap. 22.
num. 3. Alept. d. reg. p. præsumpt. 37. num. 3. & 4.
Surd. dist. consil. 1. num. 53. Anchar. d. consil. 1. 23.
num. 5. in fine.

3 Deponunt etiam testes, quod dum Antonia
verum gerebat D. Ioannes Antonius dicebat sibi
perqui. enim esse duas nuptias, quia duæ tremi-
na gemellæ sibi nasci uræ essent, item dicebat il-
li matricem nasci etur cum b. haredem esse tuum,
illius nomen Hieronymi sui fratris prædesun-
di imponendum, & quidem licet D. Ioanne
Antonius absen. & dictum nomen imposuit fuit pue-
ro, qui etiam in libro Parochi sui anno. us si-
lius Ioannis Antonij, & Antonia, sed cum talia
explicatione, quod prædicti parentes essent cō-
iuges, procurate nimirum Antonia de decusiu, &
& culpam vsurpatio coniugis nomine protende-
re, oritur alia præsumptio non minus virgens ex-
tracta ipsius D. Ioannis Antonij erga Hierony-
mum, ad notata per Butr. in cap. tranmissa, num.
30. qui filii sunt legitim. Bart. in l. 1. §. fenatus con-
sulto num. 1. de liber. agnosc. Ruyn. consil. 52. nu-
4 lib. 3. dicunt enim testes D. Ioannem Antonium
accepto Nuncio, quod Hieronymus natus esse
didisse nuntium Florentinum descendum ob-
stetrici, quæ illam exceperat, & aliquo temporis
intervallo eundem puerum adductum ad domū
suam blandè suscepisse, eique dulcia, & pecunias
pro vestibus emendis dedisse, atque sollicitè cō-
sideratum, & sibi mediante i. eulo comparatū
fororisus, quā sibi magis similem dixisse, &
quod magi viget, quia Dominus Ioannes An-
tonius, ducta circa id. temp. legitima vxor, &
negligebat alimenta præstare puero. Addunt etiam
testes Antonia protestantis, fte puerum ad Ho-
spitale S. Spiritus, vel ad lazarum domus ipsius D.
Ioannis Antonij expositurum idque petimicē-
tem D. Ioannem Antonium dedisse Antonia tri-
ticum eique promississe annuam pecuniam præ-
stare pro alimentis Hieronymi.

4 Quæ omnia licet singula parum facerent, ta-
men summi iuncta multum vrgere DD. videbuntur,
neque obstat, quod testes, vt plurimum sint sin-
gulares, quia cum agatur principaliter non de pro-
bandis illis actibus, de quibus testes deponunt, sed
de probando effectu, qui ex actibus resultat vale-
licet filiatione non obstat testium singularitas,

Castren. consil. 151. num. 1. verba 4. Aym. conf. 73.
num. 1. & conf. 107. num. 3. & 4.

5 Videatur ut etiam non obstat exceptiones cō-
tra testes propositæ, quatenus enim ex illis plures
esse dicuntur vires, & infames, illi responsum ef-
fere tenent admittendos, quia non est facile alios te-
stes in hac materia habere, Gabr. de testibus con-
clui. 7. num. 7. & cum adducit alios opponitur de
inimicitia iur. dictum illam non esse capitalem,
scilicet leuem, nam non propterea testes sint reperi-
lem. Alberic. in authen. si testis, vbi de commu-
ni. C. de re iudic. Clar. in præd. §. finali, quæ 24.
ver. etiam quædam, item illi D. Ioannes Antonius
vel circa istas exceptiones, vel etiam super ro-
ta de cõmuni. vel iur. iur. audiri potest in hoc
et tamen.

REVERENDIS. D. ORTEMBERGHI.

Iacei Portionis. Luna 1. Februarij 1610.

ARGUMENTVM.

Carceratus factus, & culpa sua non facie
distributiones quotidianas suas, vbi de
excommunicato, An etiam amittat fru-
ctus beneficij, & An incidens in excom-
municationem maiorem ob percussio-
nem in Clericum illatam ab Episcopo
absolui possit, ita vt faciat saltum fru-
ctus suos.

S Y M M A R I V M.

Carceratus factus, & culpa sua non laetatur fructus, qui con-
sistunt in d. fructibus suis quod illi, num. 1.

Excommunicatus non laetatur fructibus bonis, cap. 1.

Ingenus manus violentas in Clericum facti incidit in excom-
municationem maiorem, tamen ab Episcopo absolui po-
test, num. 1.

Absolutus dicitur esse in bona fide, & facti fructus suos,
num. 1.

Severitas condemnans alioquin ad restitutionem fructuum
non obliganda est de fructibus ab ipso percipit non tunc
ab alio, num. 2.

Iudex adnotens articulos mandando illos intimari parti ad
effectum dandi interdictoria, & videndum in re te-
stes si intimationi subiaceant, non est necessaria cautio,
num. 3.

DECISIO CCLXXX.

1 C Vm D. Hieronymo tantum informante
tunc liquidati fructus à die 24. Decem-
bris 1602. quo fuit spoliatus vsque ad 12.
Oct. 1607. quo fuit reintegratus licet iam pro-
posito dubio, quæ parte info. man. e. Domini
resoluant subdu. eundem esse tempus carce-
rationis, propter excessum committendi in pe-
ccando Sacristam maiorem, quod durauit vsque
ad 31. Octobris 1603. nam ca. cera ut taxo, &
culpa sua non potuit lucrari huiusmodi fructus,
qui dicuntur conuiscere in distributionibus quo-
tidianis, quos cum non lucraretur ij, qui non in-
terueniunt diuinis, Coutar. var. reiol. lib. 3. cap. 13.
num. 8. verba ista quæ etiam alia ratione, quia per
idem fecit tempus ob dictam causam fuit excom-
municatus, cap. pastoralis, 43. in fine, vbi glō.
videlicet per tot. præteritum vero in fine, vbi glō.
distingue

distinguere vtrum de appellat. Couar. in diſt. cap. 13. num. 8. verſic. 22. Put. deciſ. 280. lib. 1. Than. deciſ. 26. poſtquam vero ab ipſo Epiſcopo fuit abſolutus, & liberatus ex carceribus diſtributio- netei debetur, nam etſi iniunctis manus violentas in clericum incidit in excommunicationem maior: em. can. ſi quis ſuadeat diabolo 17. quæſt. 4. nec aſoluitur poſtea, niſi conſectui Apoſtolico ſe præſentauerit, 12. menſium Epiſcopus certis caſibus poſſet abſolvere ab huiusmodi excom- municatione, vt not. in cap. penult. vbi Abb. num. 2. de ſent. excomm. Socin. in cap. officii. ſum. 52. vbi in verſic. ſed dicit Hoſſien. concludit totum committi a bitrio. Eutoci qui ſit leuis percuſſio, Turcotremar. deciſ. cap. ſi quis ſuade- re num. 11. in fine, verſic. ſepriusm. Cl. Hoſſienus, Naſar. in manual. cap. 27. num. 9. & in omnem euentum abſoluitur ante bonam fidem, qua ſta- te poſuit fieri, etſi inſultus, vt poſt Innoc. in c. conſultationibus tradit ibidem Abb. num. 5. verſic. ſed dubitatur de iurapat.

2. Non obſtat, quod ſententia condemnans Ca- pitulum ad reſtitutionem ſuam intelligenda eſt de ſtudibus ab ipſo Capitulo: non autem ab alio perceptis, Rota deciſ. 1. in fine de renunc. in non. Put. deciſ. 1. de ſtudibus, & deciſ. 193. lib. 1. Achill. deciſ. 1. de reſtit. ſpſiat. quia non con- ſtat alium percepſiſſe hoſtius, & ſi forte Ca- pitulum dedit portionario a ſe vti ad nummum ubili in locum dict. Hieronymi ſubſtituto cum ille cauſam haberet in Capitulo, idem eſſet, ac ſi Capitulum percepſiſſet, Achill. deciſ. 20. in fine de reſtit. ſpſiat.

3. Non obſtat defectus citationis ad videndum iurare teſtes: nam quando iudex admittit articu- los mandauit illos intimari Capitulo ad effectum dandi interrogatoria, & videndum iurare teſtes, quæ intimatio fuit ſubſequuta, idcoque non fuit neceſſario rependa alia citatio, vt fuit tentum in Calaguriana iuris votandi 19. Ianuarii i 590. coram bon. mem. Orano in Toliana Decimarū de Sabeodon 6. Februarii, coram R. P. D. Decano, & in Calaguriana Oblationum 16. Martij eodẽ anno, coram Reuerendiſſimo Perulano, & aliis ſæpius.

REVER. Mⁱ D. MARCHOMONTII.

Pacti Penſionis. Luna 1. Februarij 1610.

ARGUMENTVM.

De citatione An, & quando requiratur in declaratione incurſus cenſurarum facta à Papa, contra eum, qui ad impe- diendum executionẽ literarum Apo- ſolicarum recurſum habuit ad iudices laicos.

S Y M M A R I V M.

Citatio neceſſaria eſt etiam in declaratoria Papa, num. 1.

Citatio non eſt neceſſaria, quando Papa procedit de plenitu- dine poteſtatis, num. 2.

Citatio non requiritur, vbi caſus Papam velle, quod alius, vel ſententia valeat in preiudicium non citati, num. 3.

Gratu dicitur ſolus de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia Papa etiam, quod expreſſe dictum non ſit, quando in ea expreſſe diſponitur, quod impugnari non poſſit, ex co,

quod intereſſe habentes vocati, & audit non fuerunt, num. 4.
Citatio non eſt neceſſaria in declarati ne incurſus cenſura ſi facta à Papa, quando int, & ſactum eſt verum, num. 4.
Papa dicitur habere certam ſcientiam, quando eſt informatus à iudice ex publicis inſtrumentis, num. 5.

Recurſum habens ad iudices laicos q̄ impediendum execu- tionem literarum Apoſolicarum incidit in ſententiam maioris excommunicationis, num. 6.

Papa aſſertione ſe ſuſſe de ſalto informatum ſceptum eſt de- nec contrarium probetur, num. 8.

Citatio non requiritur quando agitur contra deinceps bona Eccleſie, num. 8.

Citatio non requiritur, quando agitur contra contemptores libertatis, & inſubſtitutionis Eccleſie, q̄. ca. p. 2.

DECISIO CCLXXXI.

1. Contra reſolutionem in hac cauſa factam die 20. Nouembris 1609. opponebatur declaratoria incurſus cenſurarum con- tentam in Breue Clementis VIII. fuiſſe nullam, quia Ioannes non fuit citatus, curiam tamen etiam in procedendis à Papa regulariter creatio neceſſaria ſit ex cumulatis perſiſt. de citat. concl. 1. num. 9. vtrum hac oppoſitione non obſtante Rota cenſur eſſe ſtandum in reſoluitis duabus præcipue rationibus.

1. Prima eſt, quia quando Papa procedit de po- teſtatis plenitudine, tunc citatio non eſt neceſſaria, Imol. poſt Innoc. Hoſt. & alios in cap. cum in noſtra, col. 4. de procur. Alex. conf. 37. in fine. vol. 2. Marſil. in l. de vnoquoque, num. 16. & ſeqq. 8. de re iud. Grammat. deciſ. 69. num. 49. Iaſ. in l. nec quicquam, §. ibi decretum, num. 29. in fine, ff. de oliſc. pro conſ. & alij late per eundem Grabr. diſc. conſul. t. num. 1. & cap. 16. & hinc dicitur, qd̄ vbi conſtat Papam velle, quod actus, vel ſententia valeat, etiam in præiudicium non citati ſi ſuſtra opponitur defectus citationis, Rota deciſ. 1. de conſirm. vti vel inutil. in nouis, Felyn. in cap. cum olim, num. 15. de re iud. & cap. 1. num. 42. de reſcript. Gozzad. conſilia num. 6. Verall. deciſ. 218. par. 3. & ſuit dictũ in Toliana Admiſſionis 14. Decembris 1609. coram R. P. D. meo Pamphilio.

3. Quod autem in hoc caſu, in quo graniter læſa fuerat Eccleſiaſtica libertas, & iuriſdictio, Cle- mens VIII. procederet de poteſtate plenitudine colligitur, ex quo poſt factum narrationis diſpo- nit inter alia expreſſe, quod Breue impugnari nõ poſſit, ex eo, quod intereſſe habentes, vel præ- tendentes, vocati, & audit non fuerint, quippe cum Papa non poſſit errare in iure dicendum eſt, iſtam diſpoſitionem quatenus ſit contra regulas iuris, factam eſſe ex certa ſcientia, & de poteſtate plenitudine, licet id expreſſum non ſit. Felyn. in cap. cum inter, num. 7. de except. Calſren. in l. ex imperfecto, C. de reſtam. & in conſ. 224. Man- tuan. conſ. 191. col. 6. Marſil. in l. de vnoquoque, num. 30. vbi alij plures allegantur.

4. Secunda ratio eſt, quia etiam ſi Clemens pro- ceſſiſſet ordinaria poteſtate, tamen non erat in hoc caſu neceſſaria citatio ad præſentandam ſententiam incurſus cenſurarum, quia factum, & iuratum erat, caput. reſcribibilis, verſic. niſi forte talis ſit culpa, ibique gloſa, & Doctores de appellat. eadem gloſa in cap. grauem, ibique Abb. num. 5. Felyn. num. 7. de ſent. excommunic. Soc. in cap. perpendimus, num. 261. eodem tit. Dec. in cap. penult. num. 24. de appellat. Conar. in cap. alma mater, par. t. §. 9. num. 5. verſic. ... verò de ſent. excommunic. in 6. Rebuff. de decim. q. vlt. num. 33.

5 Erqui-

SUMMARY.

Restitutio in integrum concedenda est a Iudice confuso de bonae fidei pecunia ex m. num. 1.

Census profumitur celebratus cum reali numeratione recu-
sit, *Ubi* Quartus in inferimento de numeratione fit fa-
ciat, *Quod* contrarium afferat debet aperte ostendere,
NUM. 2.

*Testes deponentes contra tenorem Instrumenti debent esse
omni exceptione maiores, & concludenter deponere, m. 1.
Instrumentum non potest repudiari per Testes, qui non sint
omni exceptione maiores, & non deponentes necessarij,
& concludenter, m. 1.*

Simulans excluditur ex rete praedicta causa, anno 4.

*Simulationis, & fraudis cessas suspicio, res actus potuit fieri
verè, & sine fraude, num. 5.*

*Mulieris contractus celebratus sine consensu propinquorum
requisito à statuto infirmatur, nisi probetur tantum in eo
tempore non solum habuisse propinquos, sed etiam, quod
propinqui poterant celebrationi instrumenti inservire,
num. 6.*

DECISIO CCLXXII.

D Omini dixerunt constare de causis relictionis in integrum ex bono iure Bartholomaei, & Martia conuincunt. Capuinquen. decii. 96. par. 1. Et prope. e. institutum fenecitae cora iptos lata. Guido pap. decii. 21. s. i. sub nu. 8. 36. Et iur. dictu in na. Au. omnia. Domin. 14. Marti. 175. co. 5. b. i. i. i. Cardinali. Seraphino.

2 Bonum ius autem est clarum et publico iuramento, quod facit iure certum, & manifestum, cum dicitur, vbi Abb. num. 1. de folio. Alex. con. 135. num. 5. lib. 6. Et in terminis nostris dixit Roia in Beneuentana Censui 16. Decemb. 5. 1594. coram Illustrissimo Cardinali Manica in Bononiensi. Censui 24. Aprilis 1600. coram Illustrissimo Cardinali Panphilio, & in Romana Censui 10. Ianuarij 1505. coram R. P. D. meo Lancelotto, in quibus fuit dictum ius constare de numeratione pecunie postquam Notarius de ea in iuramento accipitur, & propterea pars, quæ dicit censum creatum sine pecunia interueniente, id habet a peccatissime probæ, vbi fuit dictum in illa Beneuentana, & in iuris iurandis decemibus

Tales autem non sunt probationes, quæ in-
congruam adducuntur: nam reſus ad hoc in-
duci non ſunt conſeſſus, aliqui non ſunt for-
miter examinati, aliqui ut illa Bartilia habent in-
terſe, cum ipſa eſſet creditur, & tamen Teſtes
qui deponunt contra conſeſſa in inſtrumento
debent eſſe omni exceptione maiores. L. optimi,
ad fin. vbi Bald. C. de cont. & com. ſtipul. Bart. in l.
ſi quis neget, num. 2. poſt in ed. ſi quem admo-
dum reſt. ap. laſ. conſil. 144. lib. 4. Fui dictum
in terminis ſiſ in vna Foroliuſi Cenſus 13. No-
uembriſ 1589 coram bono meo. Luta, & in vna
Bononiæ cenſus 19. Octobriſ 1595 coram R. P.
D. meo Decano, Aliqui etiam non deponunt con-
ſiderenter, vt bene perpendunt informen. eſ pro
Bartholomæo, & Maria, & licet Teſtes ſemper
debeat conſiderare ex regula, neque natales. C. de
prob. & cap. in preſentia, c. 1. tit. 1. At in pre-
cipue vbi agitur de probando contra inſtrumen-
tum debent neceſſario, & concludenter depone-
re, Alexan. conſil. 73. num. 15 lib. 3. laſ. conſil. 13,
col. 4. veſi ſecundo, pro cadem parte, lib. 3. Me-
noch. de arbitri. caſ. 105. num. 3.

4. Coniectura adducta pro simulatione non placuerit Dominis, praecedens enim pactio de accipiendo ad censum summam in qua Stabilia remansit.

5 Et quidem, quoad factum publicis documentis in Rota productis confitibit, quod intentum Rotalis et sequitur fuerat per Joannem impedienda, quodque ex occasione ecclesiastica libertas fuerat laesa graueret, & Papa diligenter de omnibus informatione in huiusmodi boni memor. D. Iustitiae iudice causae, vnde sequitur, quod de facto Papa habebat certam scientiam. Alexan. consil. 15, num. 2. & 3. lib. 5. gloss. in capit. 1. ver. de quibus de confirm. viril. vel nulli. ibique Abb. numero 6. & Dec. num. 47.

6 Quo vero ad ius, cum fuisset iudicatus recurſus ad iudices laicos, ad impediendum exequutionem litterarum Apostolicarum, arque immunitas etiam Ecclesie violata fuisset, nemini dubium eſſe potest, quin illi per quos illa conſcrigerat incedissent in sententiam maioris excommunicationis caperetur, captaque de ſent. ex comm. nuntie habetur in §. 16. Bullæ in Crena Domini, & fuit copioſe deſectum in Officij Canoniciſe prima Decembris 1593, coram R. P. D. Decano.

7 Denique consideranda Domini, quod Clementis etiam in dicto Breui declarare Ioannem, & alios incidisse in censuram, tamen vult declaratorium illis in manu, illosq; ad absolutorem imitari, vnde apparet, quod non vult illis adimere citationem illam, quæ est de iure naturali, & quæ competit ad faciendam defensionem, sed magis illos, paternè, & benignè allicere ad absolutorem imperandam, vel dictas defensiones proponendas, ideoque non oblatibus distictissimis clausulis, quæ stante rei vique nunc apparentis notorie in dicto Breui appolite, fuerant statim, atque Ioannes compauit, licet pluribus post declaratorium annis, tamen S. D. N. cauam in Roma commisit, atque dicto Ioanni facultatem concessit deducendi quæcumque vellet, & impugnandam illam facti narrariam, quæ Clementi expolita, & ab eodem in litteris Breuis deducta fuit.

8 Nec hodie illud agitur, nisi vt Ioannes doceat
si potest de subreptione Breui, quoad narra-
ta de factis ipsius, sed quamdiu non debet cen-
turi in habere in contrarium non debet cen-
turi odium, quod iuxta elem. 1. de probat. & ibi
not. Retur narratur Papae antea fuisse de fide
facto informatum, nec debet facere difficultate-
tem, quod Ioannes non fuit curans, quia si fa-
uore Ecclesie receptum est; vt contra de in-
uentus eius bona propter possibilia: citacione glof.
in l. ante quam procedi quib. caus. maior. lo. And. in
capit. cum olim. circa finem, de re iudic. in nou.
Roman. fingit. 683. Parit. consil. 101. colum. 36.
volum. 1. & alios plurimos cumq. Gabr. dict.
conclus. 1. num. 31. non debet cen-
turi in habere in contrarium non debet cen-
turi odium causa, vbi vindic. iure liberat. & in-
iudicacionis contra conuictos, & contuma-
ces Sacrolancta Maior Ecclesia potestatis iure
plenius iudicium exercet.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Romana Censur. Lune 8. Martij 1610.

ARGUMENTVM.

**De simulatione probanda in instrumento
census ob non numeratam pecuniam,
plura notanda ad illius excusationem.**

manus debitorum, non concludit simulationem, im-
mo potius illam excludit, quia legitima causa ca-
piendi pecunias ad censum, prout plerumque con-
tingit, est solutio aris alieni, & debitor erat verus,
& realis, præstans autem causam, quæ vera fuit,
tollit suspitionem simulationis, quæ etiam non
habet locum vbi cumque census potuit realiter, &
verè constitui, vt fuit dictum coram me in alia
Romana censui 26. Nouemb. 1604.

5 Neque etiam argui potest simulatio, ex eo, qd
Muratoris creditores Statilii emerint censum
ab illo ad cuius fauorem eum constituerat Statili-
us, quia vltra, quod hoc est factum, per plures mē-
ses post eius creationem, nihil concludit, quia
potuit fieri verè, & sine fraude, vnde cessat suspicio
simulationis, & fraudis, quæ autem, in princi-
pio, si de his qui inf. aud. credit, & fuit dictum in
allegata Romana Censui coram me. Decisio in
causa Senogallien, Censui coram R. P. D. nro
Decano non applicatur, quia vt ex eius lectura ap-
paret, multa ibi eorum oblatæ quibus oriebatur
maxima præsumptio, quod realiter pecunia non
intervenisset, quæ cessant in casu nostro.

6 Non obstat, quod obicitur censum fuisse im-
positum à Statilio non adhibitis solemnitatibus
statuti, quia in contrarium apparet ex decreto lu-
dicis, & presentia curatoris ad id specialiter con-
stituti. Nec releuat, quod non interuenerint pro-
pinqui, quos constat ex depositionibus Testium
existisse tempore constitutionis census, quia non
iussit, quod extarent, sed debet probari, qd po-
tuerint celebrationi instrumenti intervenire,
Paul. de Cast. consil. 124. in 2. dubio lib. 1. Corn.
consil. 206. num. 5. lib. 1. & fuit dictum in Romana
censui 23. Februarij anni præteriti coram me, hoc
autem Testes non deponunt. Ex quibus fuit con-
clusum cõstare de causis restitutionis in integr. & c.

P A M P H I L I I.

Vicem Prioratus, 19. Martij 1610.

A R G V M E N T V M.

Exequutor rei iudicatæ, vel mandati de
manutenendo, non potest contraue-
nientes excommunicare, sed tantum
debet exequutorialem intimare, qua
reproduca in Rota, Rota procedit ad
declaratoriam præcedentibus quatuor
terminis seruari solitis,

I P M M A R I V M.

Exequutores, vel subexequutores mandati de manutenendo
à Rota relaxari non possunt contravenientes excommuni-
cari solum debent exequutoriales intimare, & sic intima-
ta debent reproduci in Rota ad hoc, vt seruatis quatuor
terminis ad docendum de partitione seruari solitis Rota ad
declaratoriam procedat, si de partitione non doceatur, nu. 1.
& 2. vbi quod hoc etiam habet locum in exequutorialibus
rei iudicatæ.

Exequutio super fructibus fieri non potest vigore mandati de
manutenendo, nisi præcedente norundem fructuum liqui-
datione, num. 3.

D E C I S I O CCLXXXIII.

1 Fuit dictum non esse dandam declaratoriam,
quia subexequutor in partibus, cui mandatum

de manutenendo fuerat præsentatum, processit
ad plures actus, & de eorum declaratione Iacobum,
& quosdam alios laicos excommunicatos, ex eo,
quod dicto mandato parere noluerunt, quod I.
tacere non potuit absque vi in attentatorum, hu-
iusmodi enim subexequutores non possunt in par-
tibus aliud facere, quam exequutoriales intimare,
quæ sic intimari debent in Rota reproduci, ad
hoc vt seruatis quatuor terminis ad docendum de
partitione seruari solitis ad declaratoriam proce-
datur quatenus de partitione, vel alia legitima ex-
ceptione non doceatur, alias totum dicitur exequu-
torum, vt declarat Felyn. in c. ad probandum, nu.
6. de re iud. Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. posses.
& propriet. Crescen. decis. 1. de sequef. posses.
Velt. in prax. lib. 3. cap. vltimo, num. 16. & seq. &
fuit sapientissime decium. Vnde aequum possit
procedi viresius in causa, & deueniri ad declara-
toriam, in primis, & ante omnia debent attentata
ista reuocari c. non solum, & ibi Doctores omnes
de appellat. in 6. Lancellot. de attent. par. 3. cap. 1.
num. 153. & seqq. non enim reuertitur excommuni-
catus indebitè respondere antequam absoluitur,
& ad communionem fidelium restituitur gloss. 1.
in fine, in c. cum inter, & ibi Doctores, præcipue
Jesol. num. 2. Abb. num. 20, Dec. nu. 52. de excepti-
Rota decis. 14. de sent. excomm. in antiq.

2 Et quauis Felyn. Cassad. & alij superius alle-
gari loquuntur in exequutorialibus rei iudicatæ,
visum tamen fuit Dominis idem dicendum esse
in exequutorialibus mandati de manutenendo in
quibus militet eadem ratio: nam licet omnino ex-
equutoriales excommunicat ex tunc, & etiã mē-
dent denunciari excommunicatos, in omnibus
tamè intelligitur si sine ista causa non paruerint
de qua non prius constat, quam fuerit lata senten-
tia declaratoria ad quam Rota non procedit, nisi
præmissis dictis quatuor terminis ad docendum
de partitione, quod fieri non potest, per exequu-
torem in partibus, vt dicit Felyn. in d. c. ad proban-
dum, num. 6. de re iud. quæ ratio cum militet in
viroque casu pari modo stylus Rote debet pro-
cedere etiam in exequutorialibus mandati de ma-
nutenendo, vt in specie fuit admissus in causa Ti-
rasonen Decimum 5. Maij 1606. coram R. P. D.
meo Marcomontio.

3 Quæ omnia facilius procedunt, quoad fructus,
quorum respectu non potest procedi ad exequu-
tionem mandati de manutenendo, neque ad ali-
quam declaratoriam, nisi prius fiat illorum liquida-
tio, quæ hic non adeft, Galles de obligat. Camer.
in d. liquid. num. 12. & ite de qua st. post process.
in eodem num. 12. Achill. decis. 1. de sent. excom-
muni. & in terminis mandati de manutenendo
fuit dictum in causa Turritana Tertiariz 28. Iunij
1591. coram Illustrissimo Bianchetto, & 13. Apri-
lis 1591. coram Illustrissimo Mantica.

R E V E R E N D I S S. D. S A C R A T I.

Romana Stupri, seu Dotationis, Veneris 19.
Martij 1610.

A R G V M E N T V M.

Virginitas, An, & quando præsumatur in
puella stu prata, quando præsertim agi-
tur ciuilitè, & ad consequentem
dotis.

Supra puelle presumitur virgo tempore carnis cognitionis, nisi contrarium probetur. num. 3. & 2. ubi declaratur hoc procedere, quando agitur civiliter ad effectum consequendi dorem seu si criminaliter ad effectum pene.

Virgo presumitur mulier quae pro virgine tenebatur, & reponebatur, num. 5.

Virgo presumitur puelle, quia rescat ab aliis cognosci, num. 4.

Credo, verbum importat explicitam confessionem in principio, num. 5.

Testes rati ampliat dictum, num. 5.

Virginitas presumitur ex emissione sanguinis in cognitione carnali, num. 7.

Testes mulieres viles, & inhonestae adhibentur, & probant cum tormentis, & iudicii adimiculis in probatione stupri, num. 8.

Stuprum non causatur ex attentione facta à pueris, num. 9.

Testis depositus in iudicio facta magis standum est quam extra iudicium. num. 9.

DECISIO CCLXXXIV.

IN causa stupri quam Agatha civiliter, & ad effectum dationis intentat contra Sixtum DD. resoluerunt constare de bono iure dictae Agathae hoc est de virginitate quando prius Sixtus illam carnaliter cognovit. Primo, quia ista est illam quae inest à natura, & quae per solam temporiscursum non mutatur. Unde presumitur de iure, nisi contrarium probetur, Clar. quidem communi in sua praef. §. stuprum verum, sed pone alios plures relict. Menoch. de praesumpt. lib. 6. praesumpt. 89. per totam.

Quibus non obstant Marfil. consil. 7. Cepoll. consil. 17. per totum, quia loquuntur ad effectum pene, & in flammis exorbitant, secus ad effectum civilem, & in agente ex dispositione iuris communis, & quicquid in istis rebus minus dicere possent, attendenda est vera; & communis de qua supra. Burlat. vero consil. 40. num. 1. cum alios allegatis, qui non loquuntur nisi qualiter, & quia in ista à natura non faciunt ad propositum eorum.

Secundo praedicta eo magis videbantur habere locum in hac muliere, quae in domo civilium, & honestorum parentum publicè, & palam tam in habita, quam in exterius gerebat pro virgine; unde talis praedicta erat agendo à contrario sensu in lapid laborem: §. 1. quod virginitatem, si ac in istis facit, ut in casu nullo, §. idemque esse cernimus, & tenet. ex c. 1. in §. 1.

Tercio, fuit considerata confessio ipsiusmet Sixti in iudicio criminali, in qua dixit se credidisse, & habuisse istam mulierem pro virgine, & addidit optimam rationem, nempe, quod ipse in domo contigua istam adinavit per tres annos, & ipsa tunc, & cum pluries sollicitatus, & illa semper negavit se posse illi concipere propter multos oculos, qui super istam vigilabant in domo paterna. Unde concludit, quod si hoc non posuit secum esse credibile, quod noque potuerit cum aliis.

Non obstat, quod Sixtus loquens de virginitate Agathae utitur verbo, Credo, quia in principali illa de verbum importat explicitam confessionem, glo. in cap. ex litteris, verb. ocula vititate de iur. iuran. Specul. tit. de post. §. lexo tractandum, num. 11. Baldan. in §. in fin. C. de fals. caus. ad elect. leg. Abbas in cap. quor. num. 8. de testib. §. in rub. de iur. iur. num. 10. vbi. secundo aduerte, Dec. consil. 47. num. 6. maxime attenta

ratione per illum expressa, quae ampliat dictum ad iudicia per Bald. in l. conveni. eulam, num. 6. C. de Episc. & Cleric. Abbas in d. cap. quor. num. 6. de testib. Alex. consil. 24. num. 14. lib. 2. la. in l. l. in num. 6. ff. de offic. proc. Cap.

Minus faciunt alia, quae in eodem examine subiungit Sixtus, ex quibus apparet ipsum dubitasse de honestate Agathae, quia non tollunt confessionem explicitam, maxime corroboratam ratione, de qua supra, sed concludunt quandam suspicionem, siue Zeio ipsam, quae passionem nunquam ab illis impudicis amoribus.

Quarto, pro Agatha multum facere videbantur quae femina in causa criminali examinare, quae explicitè dicunt. *Che sotto iuramento Agatha, & quod ipse viderunt signa virginitatis, & quod fuerunt etiam ostensa Sixto, qui non negabat istam, & hoc idem faretur Sixtus in suo examine nempe quando primum cognovit Agatham sibi ostensa fuisse dicta signa, licet dicat: potuisse esse prociara aliquo artificio muliebri, quae responsione creditur posse etiam cultari depositio praedictarum mulierum, verum Domini non obstant hac possibilitate habuerunt praedicta signa pro releuantibus, ex quo Doctores passim illa admittunt, nempe glo. in cap. satis §. 3. quæst. 5. Afflic. decil. 316. num. 3. Abb. Alex. & alij in cap. propositi, de probat. immo ipsamet sacra pagina in Deuteronomio. cap. 22. ibi, & ferent secum signa virginitatis eius ad seniores Vrbis.*

Et licet dicatur dicta femina esse viles, & forsan inhonestas, attamen illo iudicio dictum visum fuit Dominis malum considerabile, cum fir ad imminuatam ex confessione Sixti ad decil. C. de Graff. num. 4. & de ipsonal. & matrim. & una illarum sustinuerit in tormentis, quod dicitur maculat, Felix. consil. 36. num. 6. Clar. in praef. §. sed. quæst. 15. in princ. & quia in istis materiam non solent adhiberi per se, inhonestas, unde debet ad mitti testes quales haberi possunt, la. in l. 1. in secunda lectura, num. 42. in fine, & num. 59. C. de Summ. Trinitat. & ad. Carol. Dec. consil. 322. num. 1. & J. Grammat. consil. 30. num. 14. in c. iulibus.

Ad id, quod Agatha constituta in Monasterio, pro exoneratione suae conscientiae concessa fuisse se antequam Sixtus illum cognovisset. Hic se alias cognovit, per quem dantur primum dum licet ad ignoviam, fuit reliquum talem cognitionem non concludere per se necesse admissum virginitatis, compovertat esse simplex attentatam praetorium, quod non tanta stuprum, Bald. in l. 1. in notidicam, num. 17. C. de Episc. & Cleric. bene Maior. et si regulari lib. 2. c. 2. §. 1.

Ex quo fuerit delictum praetorium, sit verisimile ex eo, quod regulari, et non admititur ad scholas viri puberes quam puellus virgo, et tribus, & ex fide Baptismi Agathae, & aliis allegatis. Secundo praedicta, etiam Agathae visa fuit mulier iustitiae, tanquam exorta clam, & contra constitutiones monasterii, & ad iniquitatem fratris Sixti, ut scilicet idem Sixtus liberaretur à penis, imminutibus, quae illam constituto in carceribus imminuebant, tertio fuit dictum, quod quatenus in confessione Agathae posset fieri fundamentum, magis esset attendenda alia confessio, quam fecit in iudicio, & in qua contrarium duxit, tum quia iudicialis ad notat in l. tunc. C. de confess. glo. in l. 1. verb. apud Iudices, ff. de interrogat. a. et. vi. Abb. in cap. ex parte, num. 14. de confess. Tindar. tract. de test. cap. 7. numero 31. quum quia prius Grammat. consil. 39. num. 7. in criminali. Clar. de Graff. decil. 31. num. 3. de ipsonal. & matrim. facit etiam cum ibi notat per Bart. in generaliter, num. 16. C. de

C. de non numer. pecun. tum quia magis administrata Abb. in capit. literar. num. 2. de præsump. Roland. consil. 40. num. 3. lib. 1. Gabr. consil. 173. num. 4. lib. 1.

- 11 Ad aliud, quod Sixtus non cognouit Agatham in domo patris, sed in domo Lucretie mulieris vilis, & parum honeste, unde retorqueretur præsumpcio, de qua supra in secundo fundamen- to fuit responsum ex amore precedenti iteratis sollicitationibus honestas Agathe, de quibus supra ex depositione predictæ Lucretie quæ in tormentis sustinuit se ad infantiam Sixti sollicitasse Agatham ad descendendum ad domo paterna ex modicitate temporis: nam Sixtus fatetur, *che in capo à uno, o due giorni, che non la volle per casa del padre, la trassi à casa di Lucretia*, & ibi rem habuit cum illa ex eo quod, vt idem fatetur Agatham ex postulat, & veliuit, satis colligitur, vel quod Agatha ad infantiam Sixti discessit ad domo paterna, vt ipsam deponit in suo examine, vel saltem quarecum discessit sponte, & ex causa indignationis cum suis parentibus, vt profitentur informantes pro Sixto diluitur suspicio, quod in illa domo fuerit stuprata antequam Sixtus ad illam accederet.

P I R O V A N I.

Romana Hæreditatis. 26. Aprilis 1610.

A R G V M E N T V M.

Filius præsumitur natus, & procreatus potius ex marito suæ matris; quam ex adulterio, tam quoad possessionem, quam quoad proprietatem, nisi probetur maritum fuisse mortuum per nouē menses ante illius natiuitatem, falsitasq; præsumitur ex additione diuersæ manu, diuersoq; atramento cōscripta.

S Y M M A R I V M.

Filius natus ex muliere habente maritum præsumitur legitimus, tam quoad possessionem, quam quoad proprietatem, etiam, quod probetur eo tempore mulierem cum adultero consuetudinem habuisse, num. 1.

Filius non præsumitur natus ex patre legitime, quando probatur patrem obisse per nouem menses ante ipsius natiuitatem, num. 2.

Falsitas præsumitur ex additione diuersæ manu, diuersoq; atramento cōscripta, num. 3.

Liber baptizatus probat quem esse filium illius, qui in eo nominatus est iunctis tamen adminiculis, num. 4.

Falsitas probatur per verisimile coniecturæ, num. 5.

Probatio sumpta ab impossibili superat omnes alias probationes, num. 6.

Instrumentum dicitur probatio probata, num. 7.

D E C I S I O CCLXXXV.

- 12 Vltimum fuit Dominis si sufficiēter probatum, Vincentiam esse filiam Herculis Brambilæ mortui: Nam partes concordant Herculem fuisse maritum Margaritæ, & Vincentiam ex Margarita natam fuisse, Vnde bene probatur filiatio sola iuris præsumptione, L. sum, de iis qui sui, vel alien. iur. l. non epistol. C. de probat. l. si vicinis. C. de nup. cap. per tuas, de probat.

& cap. transmissæ, qui fil. sint legit. quæ præsumptio nedum ad filiationis quasi possessionem, sed ad ipsam proprietatem respicit, Paris. consil. 10. num. 2. & consil. 13. column. 2. lib. 2. Paleot. de notis iur. iisque filijs, cap. 22. Menoch. de arbit. lib. 1. cap. 89. num. 10. & de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 53. nu. 2. post Gabr. Mascard. & Perr. quos allegat. Surd. l. ar. consil. 1. num. 54. affirmantes pro- cedere coniecturam, etiam si probaretur inul- terem cum adultero eo tempore consuetudinem habuisse, per l. miles. §. defunctus. ff. de adulter.

- 13 Nec impugnabant Domini rationem ab impos- sibilitate filiationis deducam per Homiphrgi Tempelstam Aduerfariū, quod scilicet Hercu- les decesserit die 26. Martij 1591. & Vincentia nata sit die 25. Nouembri 1592. arque ita impos- sibile erat, quod mater gesserit in viro filia per viginti menses, & ultra, & eo casu præ- sumptionem cedere veniari, ipsam non esse fi- liam Herculis, vt post Abb. Præpos. Caffr. & Alex. in his terminis dicit Paris. dicto consil. 10. num. 36. Gozad. consil. 13. num. 46. Roland. consil. 22. num. 32. volum. 3. Menoch. de arbit. lib. 2. cap. 89. num. 32. & 50. Vbi dicitur de patre vdecim mensem secundum Philosophorum, & Philosophorum opinionem impossibili, Verum dicebant factum non verificari, quia probatio im- possibilis deducebatur ex libro Plebani, seu Parochi, in quo nomina mortuorum describun- tur, qui licet continerent notam, quod Hercules mortuus fuit dicto die 26. Martij 1591. illata- men visa fuit Dominis ex libris inspectione, ex proposito addita, tum quia in fine pagine ad- dita, tum quia diuersa manu, & atramento con- scripta, tum, & postremo, quia pro parte Vin- centiæ contrariæ afferebantur initials, quæ proba- tiones, quæ agebantur iuxta notam de falsi- tate per verisimile, quod fuisse videbatur, 1. Triqua. l. si vnquam, in prælat. num. 49. C. de reuocand. donat. Primo, apparet fides baptismi, in qua enunciamur filia Herculis, quæ, & si per se non sufficiat ad probandam filiationem, acce- dentibus tamen adminiculis probare fuit aliis resolutum in Papien. l. iustipartitionis 18. Aprilis 1593. eorū R. P. D. meo Coccino, de qua fide respectu temporis baptismi non est contro- uersia.

- 2 Secundo, datur Instrumentum in summa- rio matris, & celebratum ab ipso me Hercule, die 23. Martij 1592. In quo augeat dotem dictæ Marga- ritæ vxoris suæ à scuto 300. ad scuta 500. per quod temporis intervalum vsque ad diem bap- tismi Vincentiæ cum odo tantum menses fluxe- rint ortum non solum probatio ex verisimili, sed ab impossibili, quæ fortior est, & superat omnes probationes, Euerard. in sua centur. legal. loco ab impossibili: nam Hercules simul, & mortuus, & promissor augmenti dotis esse non potuit, & huic probationi per instrumentum cedere debet probatio illa, per scripturam Parochi, quantum aliis iuris præsumptione munita: tum quia non caret suspitione falsitatis, tum etiam, quia probatio instrumentalis nititur maiori veritate; quod continet in se probationem probatam, cap. cum Ioannes, de fid. instrum. Olafch. decisi. 73. nu. 4. & decisi. 17. num. 5. Et ita fuit resolutum vna tan- tum parte informante.

PIROVANI.

*Romana Repetitio in debiti, 30. Aprilis
1610.*

ARGUMENTVM.

Dolus dans causam contractui, & dationi in solutum, illam vitiat, contractusque à carcerato in carceribus factus ad favorem carcerantis non valet si carceratio fuit iniusta, secus si iusta.

SYMMARIUM.

Datio in solutum, seu contractus factus ex falsa causa non subsistit. Et vitatur, num. 1.

Datio in solutum non verificata debito vitatur, Et non subsistit, num. 1. in fin.

Datio in solutum acquiritur venditioni, num. 1. ad fin.

Debitor potest solvere creditori, qui iam de credito suo fecerat alteri cessum, si cessus non habebat notitiam, Et liberatur à debito, num. 2.

Scientia ad hoc, ut ex ea quis obligetur debet esse plena, Et perfecta cum omnibus suis qualitatibus, num. 3.

Confessio debiti facta à carcerato in carceribus praesumitur falsa mens, Et non subsistit, nec valet, num. 4.

Carceratio contractus, seu obligatio facta ad favorem carcerantis, nullus, Et invalida est, quando carceratio erat iniusta, secus si iusta, num. 4.

Metus causa durante idem indicatur, ac si diceret metus, num. 4. in fin.

DECISIO CCLXXXVI.

Ioannes Paulus Manfredus Anno 1575. emit annum censum suorum 16. à Marcello Becoldo, cum obligatione, & accessione Iacobi, & Bartholomaei fratrum de Aicardis. Distracto fundo Anno 1580. super quo Censui erat constitutus egit Manfredus pro manutentione contra Iacobum alterum ex obligatis, quàm ob causam carceri mancipatus Iacobus solvit seuta centum ad computum sortis principalis, & biennio post residuum, & pro complemento reportavit quietantiam à Manfredo per publicum actum, Anno 1606. mortuo exinde Iacobo, Tarquinia Alicornasilia, & haeres Arthemisia, sororis Manfredi vigore instrumenti cessionis de dicto Censu facta per eundem Manfredum Arthemisiam, usque de dicto Anno 1574. egit contra Bartholomaeum Aicardum alterum obligatum vti Dominus census, ea de causa carceratus Bartholomaeus dedit Tarquiniz bona in solutum pro concurrenti quantitate sui debiti. Reperto autem instrumento generalis quietantiae per Manfredum factae egit Bartholomaeus ad repetitionem indebiti, & causa in Rota commissa dubiavit. An datio in solutum subsistat in casu, & ad effectum, de quo agitur, Domini dixerant dationem in solutum non subsistere, cum facta reperitur debito non subsistente, & consequenter ob falsam causam, quae solet vitare dationem in solutum. l. prima. §. hae verba. vel sic. proinde. si. ne vis fiat ei, ibi nihil debet prodesse, Barto. in l. si. lucius. §. cum hae. num. 6. ff. ex quibus causis in poss. ear. Alex. in l. si. fuita, §. Julianus. num. 12. v. hoc tamen intellige, ff. de dam. infest. & Vulpian. in d. vers. proinde, idem existimavit si praeteritus creditor poterat exce-

ptione submoueri, & optinè considerat Menoch. de reuen. poss. remed. l. num. 17. & 18. quod proprie applicatur in casu Bartholomaei, qui tutus erat solutione facta per fratrem, ob quam census extinguitur emanante a. & cessabat etiam alia ratione effectus dationis in solutum, quia cum illa similis sit venditioni, elegante in prin. vbi Bart. Bald. & Castren. ff. de pignorat. ad l. si. q. plures etiam de terra. conlang. §. glof. 14. num. 7. sicut deficient, repretio videtur deficit tanquam carens tuo substantiali §. periculum, infra. de empt. & vendit. eodem modo datio in solutum corrumpitur, non verificata. o. debito obligati, quod est pretium dationis in solutum.

Nec obstant, quae pro parte Arthemisiae dicebantur de subsistentia debiti Bartholomaei, cum solutio per Iacobum Correum facta fuerit Manfredi non vero Domino et census cum dominum usque de Anno 1574. titulo venditionis, & cessionis transluceret in Arthemisiam eius forore. Quia responderetur non dari notitiam debitoris de translatione domini per contractum venditionis, vel cessionis, ponit Iacobus soluere Manfredi pretium census pro illius extinctione, & rectè soluit, & liberationem consequens est soluendo ei, cum quo contraxit, i. filius, C. de pact. vbi Bart. Bald. Alex. laf. & Dec. dicentes hae etiam procedere si recipiens non esset Dominus, Barto. in l. si vrbana, ff. de condit. indeb. Surd. pluribus relatis conf. 4. num. 2. & dec. 600. num. 8. Quia liberatio magis confirmatur cum ex parte Arthemisiae non docetur de requisitis, vel alio eorum, de quibus in l. 3. C. de nouat. scilicet litis contestatione, vel patris debiti solutione, vel denuncatione.

Nec Dominis visa fuit sufficienter probata Scientia Bartholomaei de contractu Arthemisiae ex citationibus in foro capitulo, quae dantur in summario Arthemisiae. numer. 2. & 3. quia ex illis non resultat explicita scie. & a translationis plenitudo in dationem fauorem Arthemisiae. potest enim ex causis visus fructus, vel hypothecae censum possidere, quae licet largo modo de Domino accurrat. Bald. in l. proprietate. C. de probat. §. in l. testimo. num. 5. C. de secund. nupt. non tamen tunc debent extinctionem census, cum vero Dominus, maxime etiam, quia causae illae potest ante credi breui res solubiles cum ab eo Anno 1575. usque ad Annum 1583. quo census fuit extinctus, nec post appareat, quod Arthemisia egerit pro fructibus huius census, propterea non luitur, quolibet sententia, quando agitur, ut ea quae obligatur, sed debet esse plena, & perfecta cum omnibus suis qualitatibus, gloss. in c. concertationi, in v. b. soluitur, de appell. in 6. Nar. conf. 172. nu. 32. & 616. nu. 191. O. sic. dec. 176. Bec. conf. 37. num. 23. Surd. consil. 150. in fin. lib. 1.

Postremo dixerunt Domini non ob stare cessionem Bartholomaei, de qua in instrumento dationis in solutum, vbi expressè facitur et ipsum, & Iacobum eius fratrem fructus huius census soluisse Arthemisiae cessionis per totum annum 1579. tamque recognouerit in Dominum census, quia ex deductis in summario Bartholomaei num. primo, apparet erronea, cum de anno 1577. Manfredus agebat, & exigerat fructus census suo proprio nomine. Præterea ista solutio, & datio in solutum fuit facta ad effectum se liberandi à carceribus, ut expressè legitur in instrumento dationis in solutum, & consequenter nulla memoria datur carceris, Menoch. de arbit. lib. 10. cas. 316. num. 4. Odd. de rest. in integr. q. 7. art. 9. nu. 28. Rol. cons. 2. num. 48. vol. primo, & quae dicebantur ex decisione illustrissimi Cardinalis Platii, in Ro.

Romana Pecuniaria de Ruspolis 10. Maij 1589. videntur procedere, quando aliis constaret carcerationem fuisse iustam, quia tunc obligatio ad euictandam carcerationem iustam non inualidatur secus in caluissio, à quo promouit carceratio pro debito iam extincto, & consequenter inualido, & dum Bartholomaeus extra carceres eandem dationem in soluto ratificauit ex ea non potuit se nuare Archiepiscopo propter reservationem mādari exequi: cui contra eundem Bartholomaeum in caluissio obiciuntur, vnde durante causa in eius noue carcerationes, ideam videri iudicandum, prout de ipso metu, l. pedus. ff. de incend. ruin. & naufr. Mandos. la. iustit. in proem. Gloss. facit. in verbo, timor, vbi plura exempla curular, & ita fuit resolutum.

PIROVANI.

Romana Pecuniaria. 5. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

Pendente iudicio coram vno Iudice non potest, quis coram alio inquietari, etiā si reus habeat plures Iudices paris iurisdictionis. Et An creditor in maiori summa possit cogi, ad recipiendum creditum diminutum, etiam ex iudicis decreto.

SYMMARIVM.

Pendente causa errat vno Iudice, dicitur Iudex procedere non potest, nisi in vim re-summptionis causa cognita. m. 1. vbi, quot hoc procedit etiam, quod reus conuentus haberet plures Iudices pariter iurisdictionis.

Tripartit mandatum continentis pariter rescriptum iuris, secundum leges inter preter debet. num. 2.

Rescripto in certa summa, non potest vigore depositi ex decreto cogi ad recipiendum creditum diminutum. m. 3. vbi, quod sufficit si deficiat numerus.

DECISIO CCLXXXVII.

- R**esolutum fuit decretum A. C. esse infirmandum tam ex capite nullitatis, quam iniustitiae, nullitas visa est clara, quia pendente causa coram secundo Collaterali in Curia Capitolitia, cui ipse A. C. remiserat, per moderationem suam inhibitionis, non poterat exinde ex solo memoriali Sanctissimi in causa procedere, nisi in vim re-summptionis causa cognita. l. vbi ceptum, ff. de iudic. j. & quoniam, Auth. de testib. Olaf. dec. 78. num. 18. Gabr. de iud. concl. 1. ea ratione, ne diuersitas Iudicum perplexitatem inducat. arg. l. qui de crimine. C. de accusat. & optimè considerat Felin. in c. extenore, num. 19. vbi, extra dictos casus de rescripto, qui sub nu. 18. vers. sexto fallit, voluit dispositionem. l. vbi ceptum procedere, etiam quod reus conuentus haberet plures Iudices paris iurisdictionis, quod optimè applicatur, quia Senator, & Collateralis, sicut A. C. ordinarij exercent iurisdictionem in Ciues Romanos, Vestr. in sua praxi lib. 2. c. 15. de Senat. Vrb.
- E**t eo magis videbatur etiam cessare difficultas quia in eo memoriali non aderat aliquod speciale decretum, sed A. C. simpliciter directum, & consequenter eodemque paritè rescriptum auri secundum

legem interpretandi, Calcan. conf. 120. nu. 8. & 9. Dec. conf. 580. nu. 2. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 10. nu. 7. & 8. Vnde cum de iure non posset ea auocari, per A. C. sine causae cognitione, & cōstituto de limitatione ad l. vbi ceptum, ff. de iud. vbi declar. 31. Felyn. & Gabr. supra allegati, nullum super memoriali videtur posse constitutum fundamentum.

- I**niustitia verò fuit deducta ex eo, quia Rotulus, & Luca: ellus cum essent creditores Caroli scilicet. 874. ex instrumentis quoniam Camerali obligatione, non poterant vigore depositi, ex decreto cogi ad recipiendum creditum diminutum, vel in partes, & cum nouis conditionibus, l. greges. s. penult. ff. de pign. l. tutor. §. Lucius. ff. de vtrius. l. qui Romz. in princ. ff. de verb. obli. l. obligatione, C. de solut. fuficit enim si deficiat numerus, ne depositum dicatur integrum, Tiraq. de retract. conuen. §. 4. glof. 6. nu. 23. & 24. & ne contineat conditionem, sed fiat pars, & simpliciter, respondit las. conf. 9. nu. 31. Negus. de pignori. in §. par. princ. memb. 3. in 1. particul. nu. 10. & Menoch. late in vtroque casu comprobans, de arbit. iud. lib. 2. cas. 23. a. num. 28 & 27. in noui. Addit: Atque ita vna tantum parte informante fuit resolutum.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Conclu. Beneficij. Lune 10. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

Gratia quando dicitur subreptitia, vel obreptitia praefertur ex falsa narratiua, & expressione facta sine dolo.

SYMMARIVM.

Gratia non dicitur obreptitia, vel subreptitia ex falsa expressione, & narratiua, quia nec motui concedentem, nec cum dolo falsa fuit, num. 1. & 2. & per totum.

Rescriptum non dicitur subreptitum ex falsa expressione, & narratiua, quia nec motui concedentem, nec cum dolo falsa fuit, num. 1. & 2. & per totum.

Qualitas qua non confert ad casum de quo dubitare contingit non est habenda in consideratione, num. 2.

Subreptio magis vitiat privilegia, quam literas beneficii, num. 3.

Gratia subreptitia excusatur propter instantem ignorantiam etiam ad effectum, vbi impetrans possit retinere verum, ne beneficium sine incomparabili, num. 3.

Gratia subreptitia, & obreptitia à pari procedunt, licet in obreptione sit maior dolus, quam in subreptione, num. 3.

Falsa demonstratio non vitiat, quando constet de voluntate disponentis, num. 4.

Gratia semper habet in se tacitam conditionem si ita sit, declar. vi num. 6.

Gratia semper iustificanda est parte opponente, declar. vi num. 6.

Lex qua simpliciter loquitur An per aliam declaratur, & diffiniquatur, num. 7. & seqq.

Gratia non dicitur obreptitia, ex falsa expressione quando Papa, ex ea motus non fuit ad concedendum beneficium, numero 10. vbi ponuntur plures coniecturae, quibus Papa ex falsa assertionem motus non fuit ad concedendum beneficium.

Dolus praesumitur cessare cessante voluntate, num. 11.

Gratia dicitur subreptitia, quando suus tacita, ea qua e si fissent expressa, vel Papa non concessisset, vel saltem diffidat, num. 11.

Decis. Prosperi Farinacii.

Q DECIS.

DECISIO CCLXXXVIII.

PRo maiori parte fuit confirmata decisio alius in hac causa facta, quod falsa expressio presbyteratus Gregorii non debeat vitare illius gratiam. Moti fuerunt Domini ex eo quod falsa narratiua, quæ nec mouit concedentem, nec fit cum dolo nullatenus nocet narranti, textus est in c. super litteris de rescript. qui licet loquatur in rescriptis ad litteras, vt opponit gl. in c. si motu proprio de preben. in 6. artamen ex identitate rationis videtur posse adaptari ad materiam gratiosam, quod videtur sensisse gl. ibi verbo, litteras, dñm pro explanatione reit. allegat iuraloquentia in materia gratiosa, & expressè voluerit Innocent. in c. postula. si. munt. de rescript. Com. postell. in cap. si proponen. c. num. 1. eodem titulo, Lap. allegat. 89. num. 6. Felyn post illum in c. in nostra. num. 19. 20. Corollar. de rescript. Abb. d. c. super litteris, num. 5. & 6. Ror. siue compilator decis. 4. nu. 7. vers. secus autem de rescript. in antiqui. Agid. decis. 4. in fine, vbi per errorem ponitur verbum prophatis, loco verbi gratiosis, vt patet ex contextu totius decisionis.

Non enim videtur subsistere ratio differentie quod litteræ ad beneficia dicantur ambiciose, non sic litteræ ad litteras, quia falsitas, quæ nec mouit, nec fuit dolosa non augeat huiusmodi ambitionem vnde succedit conclusio, quod qualitas, quæ non consistit ad casum, de quo occurrit dubitatio, minime fit habenda in consideratione ad nos. per Abb. in c. ad aures. num. 1. Dec. num. 3. de rescript. Calderin. conf. 10. cod. titulo, Ror. decis. 30. num. 7. de preben. in noui. & quod ambitio ad istum effectum minime sit considerabilis colligitur ex Felynd. cap. super litteris, num. 3. in princ. vbi multos refert volentes sub-epionem magis vitare & privilegia quam litteras beneficiales, cum tamen in privilegiis non capiat ista ambitio, & tandem concludit in materia d. c. super litteris de pati procedere litteras beneficiales, & privilegia.

Ad prædicta facit text. in c. gratia de rescript. in 6. vbi subreptio circa obiecta de qua in cap. si motu proprio de preben. eod. lib. 6. excusatur propter nullam innotantiam etiam ad effectum, vt impetratio possit retineri vtunque beneficium, nisi antea essent incompatibilia. Ad idem est text. in cap. si eo tempore de rescriptis eodem lib. 6. vbi gratia ad beneficium curatum vel simplex, si delegatur subreptitia quoad curatum propter defectum ætatis non vitatur quoad simplex, & licet illi duo ultimi textus loquantur in subreptione non autem in obreptione, artamen circumspiciendo, quia maior consideratur in obreptione, quam in subreptione, non datur differentia inter vtunque, vt patet in d. cap. super litteris, quod vtunque; parificat, & ibi not. Dec. post alios, num. 4.

Multum etiam vigere videbantur rationes, quas pro hac parte adducit Rota, siue compilator decis. 4. in antiqui. Agid. loco supra allegato quas res sumit Felynd. d. cap. super litteris num. 2. vique ad quintum, nempe quod falsa demonstratio non soluit vitare, quod constat de voluntate l. demonstratio ff. de cond. & demonstr. quod superflua non nocent, & aut vitale, per inutile non vitatur cum similibus, & quia circumscripto dolo & relicita nulla potest assignari ratio, quare litteræ debeant vitari cum qualitas ambitionis nullius sit considerationis ad istum effectum ex iam dictis.

Et in hanc sententiam quod falsitas, quæ nec

mouit saltem facilius, nec fuit dolose facta minime debeat nocere frequentiori calculo iurium per Rotam, quod apparet vltra Agid. decis. 4. & alios allegatos in alia decisione ex decis. 76. de rescript. in antiqui. Agid. decis. 600. incip. in causa mea, Cassid. decis. 12. num. 11. de preben. Put. decis. 17. num. 1. lib. 1. Corat. de Graff. decis. 8. num. 2. de preben. Peregr. decis. 12. in causa Hispani lib. 2. Caputaq. decis. 57. part. 2. in causa Roumæ Contradus 21. Aprilis 1569. coram bon. mem. Scraphino in Volaterrana Parochialis 8. Iunii 1590. coram Giffio in Bisuntina Vnionis 10. Maii 1642. coram dicto D. Scraphino in Compellana Pensionis 7. Nouembris 1520. coram eodem in Valleflorana Iuris nominandi 8. Iunii 1603. coram R. P. D. meo Coccino, & alibi sæpe.

Ad generales conclusiones, quod narratiua sit pars gratia, & semper subintelligatur clausula si ista est cum similibus respondetur, vt per Agid. d. decis. 4. regulam sic se habere. Sed limitari in casu proposito iuribus, & rationibus supra deductis. Eodem modo respondetur ad iura, & decisiones dicentes parte opponente omnia esse iustificanda, nempe esse intelligenda de ijs, quæ mouerunt concedentem, & sine dubio tot decisiones, quæ sunt pro hac parte, fuerunt factæ etiam parte opponente.

Ad text. in d. cap. si motu proprio de preben. lib. 6. de quo gl. ibi verbo, taceatur, facit magnum sensum ex eo quod non distinguatur, respondetur non esse nouum quod vna lex, quæ simpliciter loquitur per aliam declaratur, & distinguatur quod sit manifestum ex eo quod ille text. nec etiam distinguit casum d. cap. gratia & tamē omnes admittunt, quod text. in dict. cap. gratia non corrigatur per d. cap. si motu proprio quod in specie adinaduerit additio ad eandem gl. verb. taceatur.

Ad text. in c. susceptrum de rescript. in 6. & in e. cui de non sacerdotali de preben. eodem lib. respondet compilator d. decis. 4. num. 7. de rescript. in antiq. verba ibi, litteras taceat, & limitatiuè sequitur Felyn. alios allegans in dicto c. super litteris, num. 3. vers. limita 4. colligit verò ob quam verba, ibi, sunt limitatiuè colliguntur ex d. c. cui de non sacerdotali circa finem nempe, quia aliis excederentur fines mandati.

Ex quibus videbatur posse tunc recedi à prædicta gl. in c. si motu proprio, de preben. in 6. Accoramb. decis. 17. incip. in vna Hispani Mohe. dan. decis. 4. num. 1. tit. qui fil. legitimum. cū alijs recentioribus, quæ allegantur.

Quod autem narratiua presbyteratus, nec etiam facilius mouetur ad concedendum Domini arbitrati sunt iungendo plura simul, primo, quod huiusmodi beneficia, quæ regulantur ad instar simplicium ex allegatis in alia decisione, & bene per Caputaq. decis. 60. lib. 1. in manuscript. passim, & sine difficultate dantur non presbyteris, quæ consueto maxime attenditur ad istum effectum, Affid. decis. 116. incip. Princeps. Bignani, num. 4. facit decis. Put. 47. num. 4. & 357. num. 3. lib. 1. secundo hoc tanto magis in gratia, quæ non continet aliquam derogationem iuris tertij ad Cassid. decis. 10. numer. 3. de preben. cum allegatis in alia decisione, tertio, quia est de beneficio in partibus Hispaniarum, in quibus largius proceditur propter multiplicitatem beneficiorum, & Carentiam de sciuitum Romanæ Curie quibus Papa intendit providere. Quarto, quia Gregorius obtinuit gratia perinde valere, quæ licet non retrahat

in primordium D. Gabrielis allegatis pro eo. Attamen potest de eum pro argumento uenire pape, qui ex subsequens declaratur, & qualis fuerit locus ab initio l. si seruus plurium, §. fin. ff. delegat. 1. Alex. consil. 63. num. 2. ver. preterea pontif. lib. 7. & deinde, quia propositio Gregorij tum per resignationem ad iurisdictionem, quo casu l. 2. §. solere facilius in concedendo resignatariis, ex quo beneficium minime vacat ad fauorem alterius, quod Rota in illusterrimis pontificum in causa Arthuri comam peregrino relata, fuit ad hoc. Imp. eff. decif. 163. lib. 3. par. 3. Quo subdamento cessat simul super quo precipue insisterant in remanens pro D. Gabriele: dempe, quod Papa facilius p. omnes qualitates, & licet ex eoribus, quam simplicibus clericis, quia potest forte habere locum in beneficiis simpliciter vacantibus, quibus Papa 3. onet disponere ad fauorem cuiuslibet magis beneuolentis, secus in illis, qui non vacant nisi ad fauorem resignatarii, Put. decif. 523. no. 1. lib. 2. Mohed. decif. 2. de iur. par. onatus eum concedit illi.

1. Quantum ad dolum cessante releuancia narrationis dicebatur facile praesumi illud absesse, Egid. decif. 4. num. 2. & cetera conclusio etiam in aliis materiis, quod cessante utilitate praesumi cessare dolum, & qualitas l. & eleganter, §. fin. vbi illud. not. ff. de dolo, Dec. in cap. autem, num. 2. de rescript. Corn. consil. 83. num. 9. volumin. 3. comprobatur hoc idem ex natura gratiae, quae non est de magnis. Vnde cessat, ut similitudo, quod, si illa habenda Gregorius eogitauerit nouos modos, quod in specie ponderat, Felix. post Innocent. in cap. super litteris, num. 5. ut primus de rescript. Et quatenus replicabatur ista non procedere in narratione propria qualitas is, in qua nulla potest allegari ignorantia. Ultra, quod plures ex decisionibus, quod pro hac parte, allegantur loquuntur etiam in narratione facti propositum, consensum prout in alia decisione, conclusio nem non applicari in hoc casu, ex quo impetratio fuit facta per procuratorem, licet enim Rota moderna non admittat indistincte decif. 74. & 85. de rescript. in antiqua, propter multas fraudes, quae alias possent fieri, ut attestatur Cresc. decif. 10 de p. ex. Attamen conclusio non videtur facere ex duobus. Primo, quia decif. Crescent. loquitur in subreptione eorum, quae si fuissent expressa, vel Papa non concessisset, vel saltem difficilior, vnde non facit ad casum de quo agitur, in quo cessat utrumque ex iam dictis. Secundo non applicatur dicta decisio, quia concurrunt coniecturae de quibus in alia decisione, Ex quibus redditur omnino inueniuntur, quod Gregorius demandauerit fieri huiusmodi narrationem.

2. Ad illud, quod Gregorius videatur ratificasse falsam narrationem, et quo fuit visus gratia illam continere fuit dictum, ex supra deductis habuisse iustam causam credendi huiusmodi narrationem tanquam omnino superfluum, & quae nullatenus nouit concedere minime sibi potuisse nocere.

P I R O V A N I.

Wratiaslauen Spolij sine Praediorum. Ventris 4. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Ex summarijs capias argumentum.

Probationes certum diem habentes praesentant probationem etiam non habentibus certum diem, num. 1.

Testis de iuramento de possessione intelligitur deponere de possessione, prout est factum, & non prout est factum, num. 1.

Testis de iuramento praesentatur rem, quam cognoscit esse ad alterum possessionem, num. 3.

Testis de iuramento & eandem rem eodem tempore duo non possunt, num. 4.

Testis de iuramento etiam existens in possessione, non miris si alio diebus eum non praesentatur, num. 4.

Presumptio non tollit aliam, & reuerentiam tollit minus reuerentiam, num. 6.

Probatio per Testes non scilicet per presumptionem, num. 6.

Notario attestandi in inferno iuramento de alio de alio, si extra eius officium, num. 6.

D E C I S I O CCLXXXIX.

1. Omnia dixerunt sententiam Rotalem esse confirmandam: quia Domina Carherina, & sorores ex sua persona iustificae primum ex crimine, quod est possessio bonorum post mortem Patris, & eam probant deponit, in iudicio secundum, verum, & quia Testis optime ponderatur in decisione R. P. D. mei Manzardi, in hac causa facta 21. Iunii 1608. Nec obstat, quia contra huiusmodi probationem pro parte Domini Abbatissae obijciuntur, scilicet genericae, & equivocae esse, dum Testes deponunt sorores fuisse in possessione istorum bonorum, per aliquos dies post obitum eam Patris, quae assertio verificatur postea in utroque tempore tam ante, quam post Abbatissae possessionem proprie, eadem probatione Abbatissae certum diem habente tanquam certior in concursu praesentare debet, saltem in materia verificando singulariter limita. ff. sol. matr.

2. Nam tollitur obiectum, quia non est quodvis, quod verba illa possunt ad diuersa tempora accommodari, sed de termino inchoatio in instanti post mortem Patris, per quem initium possessionis filiarum certificatur, & de hoc initio bene videtur concludere illa verba, post obitum Patris, quia significant tempus, quod sequitur Bart. in l. 2. §. creditum, num. 7. ff. si cert. perat. dicentem tunc mors sequatur in instanti clarum esse intellectum, quod dictio, post significat tempus, quod sequitur, & cum Bart. idem firmiter, Purpur. ibi num. 41. & 42. Curt. iun. num. 7.

3. Ratione etiam hoc ipsum conuincitur, dum in processu est sermo de utraque possessione sororis, & Abbatissae, eam intelligentes Testes prout est factum non autem prout est iuris, glot. in l. stipulatio ista, §. hae quoque in verbo, stipulatur, vbi la m. 4. ff. de verbo oblig. Dec. consil. 36. num. 3. & 4. & firmatur in decisione R. P. D. mei Manzardi 21. Iunii 1604. Vnde non poterunt secundum sententiam proprietatem sorores dici possidere, per aliquos dies relative ad tempus post violentam Abbatissae possessionem non per nouam apprehensionem, quia Testes de ea non deponunt, non etiam per quidam continuationem non obstante violenta spoliatio, quia illa non praesumitur constitutio de possessione alterius, Rota duar. par. 1. decif. 431. n. 3. & par. 2. decif. 62. num. 6. & sufficit alium esse in possessione, ut quis possidere non possit, quia impossibile est, quod vno, & eodem tempore possessio sit apud plures, l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. possess. Mohed. de rescript. spoliar. decif. 20. alias 138.

Decif. Praesent. Farinac.

Q 2 Et

PRO maiori parte fuit confirmata decisio alijs in hac causa facta, quod falsa expensio presbytericus Gregorius non debeat vitari illius gratiam. Mori fuerunt Domini ex eo quod falsa narratio, quæ nec mouit concedentem, nec fit cum dolo nullatenus nocet narranti, textus est in c. super litteris de reſcript. qui licet loquatur in reſcriptis ad litteras, vt opponit gl.in c. si motu proprio de preben. in 6. an tamen ex identitate rationis videatur poſſe adaptari ad materiam gratioſam, quod videtur ſenſiſſe gloſ. ibi verbo, litteras, dum pro explanatione text. allegat iura loquentia in materia gratioſa, & expreſſe voluerit Innocent. in c. poſtulaſti, num. 1. de reſcript. Com poſſit. in cap. ſi proponere, num. 1. eodem titulo, Lapallegat. 89. num. 6. Felyn poſt illum in c. in noſtra, num. 19. 20. Corollar. de reſcript. Abb. d. c. ſuper litteris, num. 7. & 8. Roſ. ſic compilator deciſ. 4. nu. 7. verſ. ſecus aurem de reſcript. in antiqui. Agid. deciſ. 4. in fine, vbi per errorem ponitur verbum prophanis, loco verbi gratioſis, vt patet ex contextu totius deciſionis.

2 Non enim videtur ſuſſiſtere ratio differentie quod litteræ ad beneficia dicantur ambitioſe, non ſic litteræ ad litteras, quia fallitas, quæ nec mouit, nec fuit doſoſa non augeſt huiusmodi ambitionem vnde ſuccedit conſeſio, quod qualitas, quæ non conſert ad caſum, de quo occurrit dubitare, minime ſit habenda in conſideratione ad not. per Abbatem in c. ad aurem, num. 2. Dec. num. 3. de reſcript. Calderin conſ. 10. eodẽ titulo, Roſ. deciſ. 10. num. 7. de preben. in nou. & quod ambitio ad iſtum effectum minime ſit conſiderabilis colligitur ex Felyn. d. cap. ſuper litteris, num. 3. in princ. vbi multos reſert volentes ſubreptionem magis vitare priuilegia quam litteras beneficiales, cum tamen in priuilegijs non caſus iſta ambitio, & tandem concludit in materia d. c. ſuper litteris de paſi procedere litteras beneficiales, & priuilegia.

3 Ad prædicta facit text. in c. gratia de reſcript. in 6. vbi ſubreptio circa obſtenta de qua in cap. ſi motu proprio de preben. cod. lib. 6. excuſatur propter nullam ignorantiam etiã ad effectum, vt imperatio poſſit retinere vtrumque beneficium, non autem eſſent incompatibilia. Ad idem eſt text. in cap. ſi eo tempore de reſcriptis eodem lib. 6. vbi gratia ad beneficium curatum vel ſimplex, ſi delegatur ſubreptione quoad curatum propter defectum ætatis non vitatur quoad ſimplex, & licet iſti duo vitari textus loquatur in ſubreptione non autem in obſeptione, attamen circumſcripſit dolo, qui maior conſideratur in obſeptione, quàm in ſubreptione non datur differentia inter vtrumque, vt patet in d. cap. ſuper litteris, quod vtrumque parificat, & ibi not. Dec. poſt alios, num. 4.

4 Multum etiam virgere videbantur rationes, quas pro hac parte adducit Roſa, ſive copiator d. deciſ. 4. in antiqui. Agid. loco ſupra allegato quas reſuſcit Felyn. d. cap. ſuper litteris num. 2. vique ad quantum, nempe quod falſa demonſtratio nõ ſolet vitare, quãdo conſtat de voluntate demonſtratio ſi de cond. & demonſtr. quod ſuperflua nõ nocent, & au vitæ, per inuſum non vitatur cum ſimilibus, & quia circumſcripſit dolo & releuanti nulla poteſt assignari ratio, quare litteræ debeant vitari cum qualitas ambitionis nullius ſit conſiderationis ad iſtum effectum ex iam dictis.

5 Et in hanc ſententiam quod falſitas, quæ nec

mouit ſaltem faciliſſis, nec fuit doſoſe facta mini me debeat nocere frequentiori calculo fuit iura per Roſam, quod appareret vltra Aegid. deciſ. 4. & alios allegatos in alia deciſione ex deciſ. 76. de reſcript. in antiqui. Agid. deciſ. 600. incip. in cauſa mea, Caſſad. deciſ. 12. num. 11. de preben. Put. deciſ. 17. num. 1. lib. 1. Caſar de Graſſ. deciſ. 8. num. 2. de preben. Peregr. deciſ. 129. in cauſa Hiſpaleſi lib. 2. Caputag. deciſ. 17. part. 2. in cauſa Romana Contractus 21. Aprilis 1569. coram bon. mem. Seraphino in Volaterrana Parochialis 8. Junij 1590. coram Giſpio in Biſantina Vnoms 10. Maii 1602. coram dicto D. Seraphino in Compoſtellana Penſionis 7. Nouembriſ 1500. coram eodem in Valleſolana Iuris nominandi 8. Junij 1607. coram R. P. D. meo Coccino, & alibi ſæpe.

6 Ad generales conſeſiones, quod narratio ſit pars gratia, & ſemper ſubintelligatur cauſa ſi ita eſt cum ſimilibus reſpondebatur, vt per Aegid. d. deciſ. 4. regulam ſic ſe habere. Sed limitari in caſu propoſito iuribus, & rationibus ſupra deſuſtis. Eodem modo reſpondebatur ad iura, & deciſiones dicentes parte opponere omnia eſſe in ſtificanda, nempe eſſe intelligenda de iſis, quæ mouerunt concedentem, & ſine dubio rot. deciſiones, quæ ſunt pro hac parte, fuerunt factæ etiam parte opponente.

7 Ad text. in d. cap. ſi motu proprio de preben. lib. 6. de quo gloſ. ibi verbo, ræceatur, facit magnum ſeſum ex eo quod non diſtinguar, reſpondetur non eſſe nouum quod vna lex, quæ ſim pliciter loquitur per aliam declaratur, & diſtinguatur quod ſit manifeſtum ex eo quod ille text. nec etiam diſtinguit caſum d. cap. gratia & tamẽ omnes admittunt, quod text. in dict. cap. gratia non corrigatur per d. cap. ſi motu proprio quod in ſpecie animaduertit additio ad eandem gloſ. verbo, ræceatur.

8 Ad text. in c. ſuſceptum de reſcript. in 6. & in c. cui de non ſacerdotali de preben. eodem lib. reſpondet compilator d. deciſ. 4. num. 7. de reſcript. in antiqui. verba, biſtiteret axariẽ, & limitatiue ſequitur Felyn. alios allegans in dicto c. ſuper litteris, num. 3. verſ. ſumma 4. cauſa verò ob quam verba, biſtiteret limitatiue colligitur ex d. c. cui de non ſacerdotali circa finem nempe, quia alijs excederentur fines mandati.

9 Ex quibus videbatur poſſe rãtẽ recedi à prædicta gloſ. in c. ſi motu proprio de preben. in 6. Accoramb. deciſ. 17. incip. in vna Hiſpaleſi Moheſdan. deciſ. 4. num. 3. tit. qui ſil. ſunt legitimi. cũ alijs recentioribus, quæ allegantur.

10 Quod autem narratio preſbytericus, nec etiam ſaciliſſis mouent ad concedendum Domini arbitrari ſunt iungendo plura ſimul, primò, quod huiusmodi beneficia, quæ regulantur ad iſtar ſimplicium ex allegatis in alia deciſione, & bene per Caputagen. deciſ. 60. lib. 2. in manuſcript. paſſim, & ſine difficultate dantur non preſbyteris, quæ conſuetudo maxime attenditur ad iſtum effectum, Aſſiſ. deciſ. 116. incip. Princep. Biſignani, num. 4. tacit. deciſ. Put. 47. num. 4. & 357. num. 3. lib. 1. ſecundò hoc tanto magis in gratia, quæ non conſert aliquam derogationem iuris tertii ad Caſſad. deciſ. 10. numer. 3. de preben. cum allegatis in alia deciſione, tertio, quia eſt de beneficio in partibus Hiſpaniarum, in quibus largius proceditur propter multitudine beneficiorum, & Carentiam de ſeruitutem Romanæ Curie quibus Papa intendit prouidere. Quarto, quia Gregorius obſequi gratia perinde valet, quæ licet non reſtaſſet

in praedictum D. Gabrielis ex allegatis pro eo. Atamen potest de eare pro aliquo mien-
tis Page, quia ex subiectione declaratur, qualis
fuerit pectus ad initio l. si tenens plurimum, §. fin. ff.
de legat. 1. Alex. consil. 63. num. 2. vbi. prae terea
pouit lib. 7. & denique, quia pro quod Gregorius
fuit per resignacionem ad sui fauorem, quo casu
Papa fuit esse facilius in concedendo resigna-
tarius, ex quo beneficium minime vacat ad fauorem
reale ius, quod. Ro. in illis terminis ponit
sunt in causa Abbot. eodem. Peregrinus relat.
fuit de uel imp. et. decif. 162. lib. 3. par. 3. Quo
substantia eorundem alius puer quo praecipue in-
futebant in omnes p. D. Gabrielis. tunc p.
quod Papa facilius p. quod qualis casu, & sic
face. donibus, quam simplicibus clericis quia pos-
sit forte habere locum in beneficiis simpliciter
vacant iure. quibus Papa p. quod disponere ad
fauorem emulibus magis beneuolentia, tunc in
istis, quae non vacant nisi ad fauorem resignata-
rii. Par. decif. 323. nu. 1. lib. 2. Mohed. decif. 14. de
iu. epar. omnia casu concedit.

11. Quamquam ad dolum cessante reuocantia narra-
tionum dicebatur facile praesumi illud abelle,
Egid. decif. 4. num. 2. & est ita conclusio etiam
in aliis modis, quod cessante ueritate praesumi-
tur cessante dolo, & maius, l. & eleganter, §. fin.
vbi ibi. nor. ff. de dolo. Dec. in cap. aureum, nu.
2. de rescript. Corn. consil. 63. num. 9. volum. 3.
comprobatur hoc idem ex parte gratie, quae
non est de magis. Vnde cessat v. similitudo,
quod pro illa habenda Gregorius cognouerit no-
mos modos, quod in specie ponderat, Felyn. post
Innocent. in cap. super litteris, nu. 5. in prin. de
rescripti. Et quatenus replicatur, illa non pro-
cedere in narratiua propria qualia is, in qua
nulla potest allegari ignorancia. Vltra, quod
plures ex decisibus, quae pro hac parte, alie-
gantur loquuntur etiam in narratiua facti proprii
tunc res. omnia prout in alia decisione, conclusio
nem non applicat in hoc casu, ex quo impetra-
tio fuit facta per procuratorem, licet enim Ro.
moderna non admittit indistincte decif. 74. &
85. de rescripti. in antiqui propter multas fraudes,
quae alias possent fieri, vt arceatur Cresc. decif. 1.
de p. p. ben. Atamen conclusio non videtur
facere ex duobus. Primo, quia decif. Crescent.
loquitur in subieptione eorum, quae si fuissent
expresse, vel Papa non concessisset, vel saltem
difficilius, unde non facit ad casum de quo
agitur, in quo cessat vtrumque ex iam dictis. Se-
cundo non applicatur dicta decisio, quia con-
currunt concurrunt de quibus in alia decisione,
Ex quibus redditur omnino inueniunt, qd Gregorius
demandauerit fieri huiusmodi narratiua.

12. Ad illud, quod Gregorius videatur ratificasse
saltem narratiua, ex quo fuit vna gratia illam
continente fuit dictum, ex supra deductis habuisse
saltem causam credendi huiusmodi narratiua
tanquam omnino superflua, & quae nullatenus
nouit concedere minime sibi potuisse nocere.

PIROVANI.

Vraislauen Spolysue Pradiorum. Veneris 4.
Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Ex summarijs capias argumentum.

S P H M A R I V M.

Probationes certaeque diei habentes praesentem probationem
non habentibus certum diem, nu. 1.
Tollit poss. significat tempus, num. 2.
Testes deponentes de possessione intelliguntur deponere de
possessione, prout est factus, & non prout est factus, nu. 3.
Testes vero praesuntur rem, quae possit esse ab altero
possessionem, num. 3.
Possidere rem, & eandem rem eodem tempore duo non pos-
sunt, num. 4.
Possessio de se non est etiam existens in possessione, non
minori spatio dicitur annus una praesentur, num. 4.
Presumptio non tollit eliam, & beneuolentia tollit minus ve-
beneuolentia, num. 6.
Probatio per Testes non tollitur per presumptiones, nu. 6.
Declaratio attestanti in testimonio de actu & seculo non re-
ducit, nullo minus si attestant de actu ab alio & seculo extra
iurisdictionem, num. 6.

DECISIO CCLXXXIX.

1. Omni dixerunt sententiam Rostmese
se confirmandam: quia Dominus Carhe-
rina, & sorores ex sua persona iustificat
primum ex terminis, quod est possessio bonorum
post mortem Patris, & eam probant de pos-
sionibus secundis, tertis, & quatuor Testibus optimis pon-
derant in decisione R. P. D. mei Manzardi, in hac
causa facta 3. Iunii 1608. Nec obstat, quae contra
huiusmodi probationem pro parte Domini Ab-
baris obiectantur, scilicet generalem, & quoniam
eam esse, dum Testes deponant sorores fuisse in
possessione istorum bonorum, per aliquos dies post
obitum eorum Patris, quae assertio verificari pos-
set in vtroque tempore tam ante, quam post Ab-
baris possessionem propterea data probatione Ab-
baris certum diem habent tanquam certior in
concurfu praualere debet, sed in l. 1. nu. 4. vbi se-
condum singulariter limitat, ff. sol. matr.

2. Nam tollitur obiectum, quia non est quæsitio,
quod vbi illa possint adducere tempora accom-
modari, sed de termino inchoatio in instanti
post mortem Patris, per quem iurium possessio-
nis silarum certificatur, & de hoc ratio bene vi-
dentur concludere illa verba, post obitum Patris,
quia significat tempus, quod sequitur Bart. in l.
2. §. creditum, num. 7. ff. si cert. petat. dicentium
morti sequatur in instanti eliam esse intellectum
qd. dictio, post significat tempus, quod sequitur,
& cum Bart. idem firmatur, Par. ibi num. 41.
& 42. Car. in num. 7.

3. Ratione etiam hoc ipsum conuincitur, dum in
processu est sermo de vtrius possessione sororis,
& Abbaris, & eam intelligunt Testes prout est fa-
cti non autem prout est iuris. gloss. in l. stipulatio
ist. §. h. 2. et quod in verbo, stipulatur, vbi l. fin. 4.
ff. de verbo. oblig. Dec. consil. 56. nu. 3. & 4. & firma-
tur in decisione R. P. D. mei Manzardi 22. Iunii
1608. Vnde non poterant secundum terminis pro-
prietatem sorores dici possidere, per aliquos
dies relatiue ad tempus post violentam Abbaris
possessionem nō p. noui apprehensione, quia Testes
de ea non deponunt, non etiam p. quidam conti-
nuationem non obstante violento spoliatio, quia il-
la nō presumitur consistere de possessione alterius,
Rota diuer. par. v. decif. 58. in §. 3. & par. 2. decif. 62.
num. 6. & sufficit alium esse in possessione, vt quis
possidere non possit, quia impossibile est qd. vno,
& eodem tempore possessio fiat apud plures. l. 3. §.
ex contrario, ff. de acquir. posses. Mohed. de re-
stit. spoliat. decif. 20. alias 238.

Decif. Trofferi Farinacj.

Q. 2. Et

4. Et hoc maxime videtur comprobari, quia Testes non dicunt videri nite forores possedisse post obitum patris, sed per aliquot dies, & sic terminatur, quo casu videntur loqui relative ad tempus violentie possessionis, quia illi pauci dies termini habuimus, supra autem de tempore post Abbatis possessionem, in quo non poterat considerari actus possessionis deferendus pro termino paucorum dierum, nec verè nec præsumptum, quia possessionis de iure alio etiam existente in possessione non minori spatio decennij præsumitur. Bald. cons. 12. num. 1. lib. 1. Illustrissimus Mauricius Turritanus Tertianus 17. Aprilis 1592. v. legitur dicta testium secundum proprietatem terminorum conciliantur videtur dicendum iustitiarum esse iurium possessionis fororum de tempore in media rapoli obitum earum patris, quod est auctius possessione Abbatis.

5. Non obstat postremo, quod in instrumento apprehensionis de tempore capiz possessionis per Abbatem Notarium asserit Arrendatorem dixisse, quod ignorabat mortem Testaturi, & idem deponat primus testis ad hunc primum in summa, quæ assertio vehementer præsumptionem inducere videtur, quod forores ad actum veræ possessionis visquehant non venerint, quia similiter Arrendatarius de morte Domini tasset informatus.

6. Respondetur, quod una quidem præsumptio collatur, quando una est altera vehementior, id est de in integrum restit. Dec. cons. 479. num. 10. Tirac. in l. si vngum, in verb. donatione largitus, num. 156. C. de reuoc. donat. sed ex sola præsumptione quæ est certal. vnica, succedit in veris, præsumptio, C. de rei vxor. act. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 8. num. 4. Surd. comp. obans la. de dec. 231. nu. 24. præterea assertio illa Notarij non videtur asserere forores cū arretetur de petenti had officio referens ad dicta Arrendatarii: nam si Notarius non ereditur dum attestatur in instrumento de actu se gesto, Afflic. dec. 43. numer. 1. lat. cons. 155. num. 12. lib. 4. Bec. cons. 5. num. 5. minus erit illi credendum de alio facto, nec vii testi hoc esset tribuendum, quia nec receptus, nec iuratus, & singularis quia non etiam videtur adminiculi ex dicto primi testis, quia ille non deponit, Arrendatorem hoc dixisse, sed ex se affirmat, quod iure nondum habuerat notitiam mortis Testaturi, cuius iudiciū cum potuerit esse fundatum super Notarij dicto, quia hoc ab eo intellexerit eodem defectu laborare videtur, &c.

PIROVANI.

Cometi. Habitus, Mercurij 9. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Nobilitas ex quibus arguatur, ac probetur Testesq; super nobilitate deponentes, quomodo deponere debeant ad hoc ut probent.

S P M N A R I P M.

Nobilitas denigratur ab his qui est nobilis sint exercere tenem artes viles, aut mercenarias, nu. 1.

Nobilitas arguitur ex probatione tituli, qui nobilibus dari solent, ex possessione domus honorificæ, ex affinitate cū

viris nobilibus, & alia signa de quibus, num. 1.

Notum dicitur in quatuor conuentionibus hominum existimatio nobilitatis scilicet, num. 4.

Nobilitas arguitur ex eo, quod quis in ciuitate habuit g. adne, dictum, art. 6. huiusmodi confecti solent, an. 5. & num. 10.

Nobilitas probatur ex inuentione, cuiusque insignis, & armis, num. 6 & art. 2 & 6.

Ch. augustinus seu infans a qua questione quam fidei sciat, num. 7.

Veritas ex naturalibus indiciis, seu præsumptionibus maxime comprobatur, num. 10.

Probatio per iudicia, & præsumptiones in autopsia sufficit, num. 10.

Testes in parili etate deponentes excluduntur à causis aristate & respiciantur, num. 11.

DECISIO CCXC.

1. Vm latz fuissent sententia Rotalis super nobilitate, & ad fauorem D. Ioannis Antonij Lucini præcedentis habere requisita ex statutis, & Ordinibus Hierosolymitane Religionis, vt à susceptione habus in ea, & re ceptionem in fratrem minime esset excludendus, supergenerant in terra infamia, & probantur ex parte scilicet Religiosis de egenis quatuor Notarij in Auo, & Patre ipsius Ioannis Antonij recognoscantur legibus ipsius Religiosis, quæ de Notarij prout onen & R. P. D. meo Marchomontio die 11. Februarij 1609. c. fuerunt sententia Rotalis esse infirmandas. Verum cum de nouo infaret Lucinus audiri An stabilimento de Notarij nobilitatem ei in susceptione Habitus, præsupposito quod in ceteris de requisita nobilitate contraret, Domini viderunt primo ipso videre particulariter de præsupposito, scilicet An probe tur nobilitas, quod sine difficultate non transibat, Toia n. propterea circa nobilitatem deducebatur ex Testibus instrumentis historijs, tum Mediolanensibus, tum Conuentibus.

2. Testes, scilicet primus deponit Franciscus Aud patet non fuisse Notarium, aut Procuratorem, & quod aliter esse non poterat, quia ipse Testis scilicet, vel dici audiuisset. Secundus Testis deponit nunquam audiuisset prædictum Franciscum fuisse Procuratorem aut Notarium. Tertius Testis conuendit Franciscum Auum, nec Benedictum Patrem exercuisse artem vilem, aut mechanicam nec fuisse Procuratores aut Notarios, & quod si res aliter fuisset, scilicet. Quatuor verò expressis de auo non concludit, fuisse Notarium, sed in genere firmat antea Notarios ipsius Ioannis Antonij, neque Notarios, neque Procuratores fuisse, ex quorum depositionibus non leue argumentum videbatur restitui ad proferendam eorum fidem, nam dum in ratione sciencia super inuentione xxi. asserunt se, per se habere domos, amos, & familiarum, consilia, & practica con lero, & ignorant qualiter cum Notariis, qui solent quoridie exercere iura domesticos panes, & ex publicis documentis viue ad illius mortem exercuisse probatur, vel fuisse mendaces, vel de aliis vero similiter non esse informatos assummandum erit, quæ excludit & possunt artes viles aut, mechanicas, quibus nobilitas etiam generica denigari solent, lat. in l. 1. in fin. C. de dignit. lib. 12. Socin. sen. cons. 246. nu. 1. fol. 2. Tirac. in tract. de nobilitate, c. 5. num. 8.

3. Instrumenta verò ac particularia loca ex historijs Bernardini Coyri, & Thomæ Porcacci, quæ dantur in Summario numer. 3. & 4. in quibus Lucini decorantur titulo Domini, & nobilitate, vii.

vir, & aliquos fuisse Episcopos enunciatur, ac ad res maximi momenti delegatos fuisse non videtur iurare Lucium in gradu probationis, qui non probat se ab eis personis originem ducere, nec verè, quia de eius descendencia, per gradus non docet, nec præsumit, quia forte habuerit latifundia, honorificas domos, affinitates cū viris nobilibus, amplas domos, quæ omnia signa sūt antiquæ nobilitatis. Tiraq. de nobilit. c. 2. nu. 28. Dec. consil. ad. num. 3. Crauet. consil. 958. num. 2. vol. 5. vt propterea interiri non possit, vt necesse modicum Lucinum ab alijs non potuisse originem ducere quam ab enunciatis in supradictis instrumentis, & historijs stant plurimæ familiarum de Lucinis, quæ probantur extare in Ciuitate Comi.

4. Quibus tamen non obstantibus Domini dixerunt Ioannis Antonij Lucini nobili. ac em probati, quia Testes dati in summa vi numero primo, ac testes ipsius Religiosis remissoriales, num. 2. secundum antiqua statuta sub tit. de probationibus faciendis concludunt per obant de nobilitate ex omnibus lateribus per bonas, & ad id probandum sufficientes rationes scilicet, quia cognouit patrem, auum, & auas huius patris, & materis nobiles, & nobilitate viuentes, & pro nobilibus fuisse communiter ab omnibus de illa Ciuitate tentas, & reputatas, in enim nobilis dicitur, quem communis hominum estimatio nobilem reputat. Bart. in l. 1. num. 97. C. de dignat. vbi Ioannes de Platea, sequitur Bart. Guid. Pap. decif. 58. verificat quæro, An Domini columnam eperunt. Cuius lib. 1. variar. reuolui. cap. 16. num. 10. Tiraquell. de nobil. cap. 10. num. 6. Menoch. de arbit. cas. 67. num. 4. & veram esse præxim probandam nobilitatem probando communem vulgi reputationem, voluit Ioannes Bart. in d. l. 1. num. 98. & cum eo Io. de Platea, C. de dignat. & testes concludere in probatione, in vi ratione eorum dicti de communis reputatione deponunt, aperte sententiarum Felyp. in cap. lupet. eo, illecondo, col. 3. de reitibus, Tiraquell. de nobil. c. 10. num. 6. Socin. inter consil. Cui. ten. consil. 13. bonus à Cui. in tract. nobil. par. 6 num. 9.

5. Addeuerunt præterea ne huiusmodi communis reputatio sola opinio vulgi niteretur, sed in ratione fundata esset patrem, & aum Ioannis Antonij iuxta interrogatorium xviii. habuisse in ea Ciuitate gradus, dignitates, atque honores, qui solis nobilibus conferri solebant nominando dignitatem decurionatus, cooptationem in Collegium iuris peractorum euidem Ciuitatis, deputationem in Orato. et apud Præsidem Prouincie Mediolanens. quæ omnia ex necessario consequenti videntur constituere de nobilitate et gradu probationis satis perfectum, Bart. in l. 1. num. 97. C. de dignat. Decian. respons. 66. nu. 50. vol. 3.

6. Postremo eandem Io. Antonij nobilitatem cōfirmantur auctoritate Chronici in summa, num. 3. & ex monumentis antiquis ac insignis, & armis familie de Lucinis, quæ cum decurui togæ, ac antiquo, prout deponunt ipsi testes, ab annis 200. circa maximè consequuntur ad probationem nobilitatis.

7. De auctoritate Chroniconum scribit Bart. in l. 1. numero 22. ff. si cert. per. Alex. num. 34. allegans glof. in cap. inter dilectos, in ver. magis in glof. parua, de fid. inst. um. & in cap. per venerabilem, in ver. transtulit. de elect. Purpur. nu. 152. & 156. amplians etiam si auctor huiusmodi historiz de alieno auditu loquatur, & non tantum de proprio sensu Cui. ten. consil. 76. colum. 5. Felyp. in cap. ex parte, in primo, & de re script. Alba.

conf. 64. num. 28. vol. 1. & videtur esse rextus in l. in questionibus, ff. ad l. Iulian. marci. vbi Salustij historia refertur.

8. Ex monumentis antiquis, & inscriptionibus factis in lapidibus, & columnis probant glof. in cap. cum causam, de probat. c. ad audientiam, illecondo, de præscript. cap. cum olim, de cens. cap. sanè 24. qua. 12. quibus adductus, ita respondit Bald. in consil. 3. 10. An parsonatus volum. 5. declarando textum in monumentorum, C. de relig. subdum ipsi enim lapides appellantur tituli, quibus est credendum nisi contrarium appareat, ex quo longinquitate temporis sulcuntur, Bart. in l. 1. in fine principij, ff. de bonorum possess. illecondo, tab. Alber. in l. in finalibus, ff. finium regund. Marfil. de probat. in rubr. num. 281. Crauet. consil. 133. num. 4. referens Bald. in d. consil. 3. 10. Rip. in l. 1. num. 73. ff. si cert. per. & in c. cum Ecclesia Surina de caus. possess. & propriet.

9. Ex insignis denique, & armis tradunt Anchar, consil. 113. num. 4. dicens esse aduenerit, vt in memoria familiarum cōseruaretur, & propter insignia cognoscantur signata, Io. de Anan. consil. 86. nu. 2. vbi Bologninus in add. num. 3. Purpur. in l. 1. nu. 156. ff. si cert. per. qui reprehendit Domin. in cap. duæ sunt 45. distinct. dicens enim, cum perdere me, num qui ponit insignia sua super ornamentis, vbi Capellus Ecclesiæ, quia hoc fine delicti fieri potest, vt probatio consequatur.

10. Et quauis Ioannes Antonij non probei se immixtæ originem trahere ab illis nobilibus de Lucinis, qui enunciantur in Chronicis, vel in lapidibus sculptis reperiantur, atque iudicata eorum maxime videatur authentica, quia ex naturalibus indicij, seu præsumptionibus veritas solet comprobari, Craue. t. co. ff. 158. num. 11. & magnum præferret nobilitatis indicium, quod pater, & auus ipsius Ioannis Antonij fuerint illis dignitatibus insigniti, quibus solum veri nobiles decorantur, quæ nobilitas cum non de ea, quæ ortum habuit in patre, sed de antiqua ex sang. vine intelligenda sit, consequens erit dicere, quod ab antiquis illis nobilibus suam traxerit originem & in istis antiquis, quando indicia sunt certa, voluit etiam Bald. in l. cum semper, C. de reuend. & Roman. consil. 109. sufficere probationem per indicia, & Rota in vna Romana pecuniaria coram bon. memos. Robulterio 12. Octobris 1576. inter impetras. 92. num. 3. par. 1. renauit probationem, per verosimile esse sufficientem, maxime in ijs, in quibus propter antiquitatem temporis, vel propter aliam rationem difficile est reclarare ac liquidum habere, Alou. consil. 64. nu. 28. volum. 1.

11. Nec visum est ob stare, quæ principio contra testes considerabam: nam placuit Dominis responsio illa, quod dum non apparuit hanc Notarium fuisse adeo publicum, quin potuerit ignorari ab aliquibus, vel quod testes hoc fecerint non possunt testes redargui de mendacio, nec pariter ob id dici malè informati, vt in ceteris eius fides non adhibetur, cum qua etiam in puerili ætate, quo casu datur probabilis excusatio eorum ignorantie, vt non adinatur fides dicta illorum, Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 23. num. 15. affirmans testes contrarios, & repugnantia deponentes licet non prohibent tamen non procedere quando attestauerunt de ijs, quæ propter ætatem fieri non potuerunt præter, quia tunc fit incerti præiudicium, quod dolo id non dixerint, cum etiam, quia non desunt alij testes, quibus qualitas hæc mendacii impingi non potest, prout sunt testes remissoriales, qui de nobilitate

Decij Trosper Farinacj, Q. 3. Io. An.

Io. Antonij per easdem rationes concludunt.

11. Quo vero ad nobilitatem eiusdem Io. Antonij secundum nouissima Statuta Religionis, per quæ Notarii, & à Notariis de scendentes prohibentur in fratres recipi Domini referuntur particulariter videre, An obstat exceptio Notariarum, &c.

P I R O V A N I.

Mediolanensium Decimarum Mercurij 3. Iun. 1610.

A R G V M E N T V M.

Testes, An, quando, & quomodo probent possessionem, præsertim in exactione decimarum.

S Y M M A R I V M.

Posseio probanda est tempore litis mota ad effectum habendi mandatum de manutenendo. num. 1.

Posseio probatur ex instrumentis locationis, & ex actione possessionis, num. 2. & 3. Posteriora dicuntur ad probandum habere possessionem sufficere solas locationes. num. 9.

Testes etiam non reddita ratione eorum dicti plene probant, quando deponunt super eo, de quo habent particularem cognitionem. num. 4.

Posseio probatur ex instrumentis locationum inter locatentem & cond. florem. num. 5.

Testis in deponentibus in specie, magis credendum, quam deponentibus in genere. num. 6. Pbi declarat. An, & quando testes dicuntur deponere in genere, vel in specie.

Verba dicuntur speciosa, quæ certum quid significant licet sub se multa continent. num. 6.

Generi per speciem non derogatur, quan lo speciei non est constituta generali. num. 7. & 17. Pbi ponitur regula, quod generi per speciem derogatur.

Testis ab una parte iudicatus plene probat contra producentem. num. 7. & 11.

Prælati Ecclesie, contrahendo non potest sua Ecclesie præiudicare. num. 8.

Confessionem P. alicui statuit etiam in præiudicium sue Ecclesie. num. 8.

Mandatum de manutenendo non requirit discussionem iuris An possessio sit legitima, nec ne, sed tantum operatur manifestationem in colligendo, in quo existit. num. 12.

Decima regulariter debetur Parochis de prædictis existentibus intra limites parochie absque alia probatione, quod ad eos spectat. num. 13.

Testibus conformantibus se cum iure communi, magis creditur quam alijs. num. 13. Declara vi num. 14.

Mandatum de manutenendo regulariter datur possessori. num. 15. Pbi præsertim quando pro possessione sit iuris æstimatione.

Posseio in iur. præsumitur clandestina. num. 16. Declara vi dicti. num. 16.

Posseio probatur ex perceptione fructuum. num. 18. Pbi amplius etiam, quod quis percipere fructus, per interpositam personam.

Testes dicentes vasisse aliquem possidere, & sic deponentes per verbum iuris probant possessionem, quia intelliguntur deponere de iustitia, & de veritate. num. 19.

Testes singulares probant possessionem decimarum. num. 20.

Testis unus probat in causa possessionis, num. 20. Pbi præsertim concurrente præsumptione iuris.

Testes deponentes de facto proprio, & in eorum præiudicium plene probant. num. 21.

Prapositi, & Canonici Ecclesie Collegiate Sandi Victoris, Terra Varisii præsentantes mandatum de manutenendo in possessione exigendi decimas prædiales generaliter, vniuersaliter, & integraliter ex omnibus Terris existentibus infra limites, pro maiori parte Villarum ex viginti quinque constituentium Pieltanarum Rectores vero Parochiarum earundem Villarum consentientes singulis intra fines illarum Ecclesiarum non esse denegandum mandatum de manutenendo in possessione exigendi integras decimas prædiales ab eorum Parochianis particularibus, causam per viam appellationis introduxerunt in Roia, Et dubio per me propositi, cui Ecclesie sit dandum mandatum de manutenendo super decimis, Domini diserunt utrique parti dandum mandatum respectiue. Fundamentum decisionis pro Collegiata fuit, quia, & per instrumenta, & per testes quasi possessionis illius probatur exigendi memoratas decimas vniuersaliter ex omnibus Terris dictarum Villarum, quod est præcipuum in remedio retinendæ, in quo attenditur status de tempore litis motæ, §. retinendæ, §. hodie inest de interd. l. Attilij, & ibi Castr. de donat. Verall. decis. 193. par. 2.

2. Nam quoad decimas Galliati dantur nouem testes in summario num. 1. bene concludentes, & rationem eorum dicti circa actus possessionis ap. possit. residentes scilicet, quia Præpositus, & Canonici decimas i. territorij Galliati, modo vni, modo alteri locabant, & Conductores eas integraliter exigebant; & quæ duo ibi concurrunt, reddunt circa possessionem perfectam probationem, Gloss. in l. qui vniuersi, §. quod per colonum, in verbo, colonum, ibi idem foris si colonus mercedem haredi soluerit, ff. de acquir. poss. l. vbi etiam Bart. ver. ex qua solutione, & iul. quamuis, §. si conductor, ver. item opponit, ff. eodem tit. Ang. in l. quædam mulier, num. 3. ff. de rei vendic. Bald. in au. h. quæ actiones, nu. 18. C. de Sacrof. Eccles. Gabr. de locat. conclus. 4. num. 5.

3. Et eo concluduntur redditur probatio, cum non solum de multiplicatis locationibus concludant nominando conductores, quæ adhuc solæ fuissent ad probandum possessionem secundum Socin. sen. in consil. 187. num. 16. vol. 2. Menoch. de retinen. poss. l. rem. 3. quest. 2. nu. 573. ver. declaratur secundo, sed etiam Rectorem asserunt fuisse Atrendatorem Canonicum in exactione Decimarum Galliati, quæ locatio tanquam inter locatorem, & conductorem absq. effectuactione probatur Ror. in antiq. decis. 1. de fid. instrum. Titiaq. de iur. consil. par. 3. in prima limitatione, num. 22. Gabr. in consil. 1. nu. 9. vol. 1. Pont. de spol. lib. 2. cap. 14. nu. 88. ver. pro iustitiam locationis.

4. Postremo, quod illorum dictum magis authenticare videtur illud est, quia aliquex dictis rebus deponunt, scilicet quatuor, & quintus proprio nomine portionem decimarum Galliati spectantem ad tres Canonicos conduxisse: primum vero, & septimum testis deponunt, quod eorum genitores alias Canoniconum portionem conduxerant, unde quoad istos non erat necessaria alia ratio dicti, tanquam particularem notitiam habemus, Felyn. in cap. ad aures, num. 17. ver. vide in proposito de re script. Pinell. in l. 2. par. 3. cap. final. num. 11. C. de rescind. vendit. & iur. dictum in Calaguriana Beneficij coram

coram R. P. D. meo Sacro 19. Martij 1603.

5 His omnibus addimus in summario iurum Collegiarum num. 1. duo instrumenta locacionum cum R. Francisco Plantarida Rediore & usum loci Galliarde anno 1595. & 1599. pro decimis eiusdem Territorij abique effectuatione per solum nem probant inscripti & contrahentes. Rota in antiquis decisi. 1. de fid. instrum. Socia sen. conf. 89. num. 1. vest. tamen contra conclusorem, vol. 1. lib. 1. de locat. conf. 4. nu. 14. & alius instrumentum locacionis de anno 1603. factum in Iosephum Petrum. & Augustinum fratres de Dauerio iunctis confessionibus solutionum in die 8. Augusti 1604. quae de per se sufficiunt ad implendam propositionem, cum venisset de test. spoliat. cum alij per Gabr. allegatis conclus. 4. num. 2.

6 Nec Dominis vltimum esse censere exceptiones quae ex parte Rediorum contra 14. Telles, & instrumenta Collegiarum asserbantur, dum respectu restituti decimarum eos non deponunt in specie. proinde deponunt Telles Rediorum, qui propterea praef. emiserant, maxime quia ad hunc. cum Rediorum concludebant habebant de iure fundatam intentionem, ut alius summarij Rotam vna Comiti Decimarum eo am R. P. D. meo O. remberg. 19. Decemb. 1604. non praedicta distinctio ea, ea testes non videntur posse applicari, quia licet in eorum depositis loquantur de decimis integ. alibus, & vniuersalibus loci Galliarum illa tamen expressio adhuc dicitur specialis, ex quo certa decimas loci Galliarum demonstrant, quamvis plures numero comprehendant, de dec. ar. Bart. in l. 1. num. 17. & seqq. si de vulg. & pupillat. stir. & ibidem Ripa. num. 67. idem docuit Bald. in e. cum dilecta. nu. 24. de test. per cum dicit verba specialia dici, quae certum significant, licet sub se multa conueniant idem responde. Cianen. confil. 176. numer. 6. Bald. in l. emptorem, numer. 14. C. de locat. & conuict. Alex. conf. 140. num. 11. lib. 5.

7 Nec indubius Rediorum probatio circa particulares per sua iura dicti loci Galliarum videtur desinere p. oblationem Collegiarum, cum qua inter se comparabiles sunt illae probationes, ex quo testes Rediorum distinguunt circa decimas antiquas, & decimas de nouis ab antiquis, ac mox testis, in quibus uoualibus dicunt vetitari ius decimarum ex parte Rediorum, quo casu generi per speciem non derogatur, quia species non est contraria generi, Bart. in l. 1. de hoc autem. nu. 7. ff. de oper. nou. nunciat. Franc. in cap. generi, num. 1. de reg. iur. in 6. Dec. in l. in toto in e. num. 11. de reg. iur. Cognol. num. 9. Arg. lat. sum. conf. 355. num. 3. Menoch. de praesumpt. lib. 6. praesumpt. 38. num. 14. quibus 15. dici sufficere q. genus possit verificari in vna specie, ne per speciem illi derogetur, tunc eriam quia circa antiquas decimas pro Redioribus testes non deponunt, sed potius contrarium firmabat primus testis in summario num. 2. cuius magis asserendum videtur vti à Redioribus in test. pro dno. Roman. conf. 124. num. 6. Crauer. de antiqu. temp. part. 1. §. quatuor erant in hac materia, num. 13. & 14. Ioseph. Ludouic. conclut. 70. vbi fallit primo, Rota Lucen. in nou. decisi. 34. vbi nam talis doctrina, Cui de §. aff. decisi. 7. num. 2. de preben. tum denique quia ex iura assensu non relinquantur probationes de euntiarum antiquarum, vt infra dicam.

8 Dum verò contra instrumenta opponatur falsitas Rediorum in Galliarum conducendo decimas non potuit iura ecclesiae, nec ius testium probare.

iudicia, & Glof. in e. dudum. il. secundum oim verbo se ventare, in fine de elect. Affili. decisi. 168. nu. 4. Menoch. conf. 39. nu. 3. Rediorum de re. eccle. 1. alienas. q. 21. nu. 49. respondeatur, ut eo solus nem veram esse, sed non constat ea illas decimas à Rediore conductas spectare ad Praeceptorum Galliarum, & inter. in standum est consensum Redioris, vt bene p. obat Bald. in cont. 375. in fine lib. 2. loquens de recognoscendo rem possumus in emphyteosium, qui inter in sibi praeiudicat, dū de contrario non apparet, & de aff. 10. ne Episcopi dicentis i. ecclesiam esse de inapportatione, quod attendi debeat, Rot. decisi. 1. de in episcopos. in nou. & fuit resolutum in res Iacobi Portionis de Anfo 4. Maij 1602. coram Illustrissimo Milino.

9 Tollitur, & secundus scrupulus, quod non fuerint instrumenta locacionum effectuantia nisi possit licet moram de quo tempore antiqua possit à Rediorum non ponit inter. Nani Telles vbi superius dicebam, opinant effectuationem probant, & huiusmodi locacionum instrumenta p. o. adminiculo eorum depositum destruunt, & suffragatur ad prob. iorem implendam. Bart. in l. ad probatorem. C. de test. Felix in e. inter dilectos, num. 8. vbi licet fecus de fid. instrum. prout eadem ratione remouetur, & aliud obiectum, quod instrumentum locacionis loquatur de quora parte decime, ex qua Redioribus nullum inferitur praedictum quoad totam decimam, Menoch. in comment. de re. in. possit. c. med. 5. nu. 57. & seq. quia satis est quod testes conueniunt per instrumentum quanta pars ex actione ad ventarem possessionis Collegiarum aperiantur.

10 Quo vero ad decimas loci Bodi, Capitulum, & Canonicos eas iurisdictioni ex integ. ar. c. exegisse, probant quatuor, quinquagesimus, & septimus Telles dati in summario num. 1. & firmantes eorum dictum per rationes quibus ad demonstrandam Galliarum possessionem vti sunt & qui pro maiori parte faciunt Arrendatores Capituli ipsius Collegiarum, nempe quatuor, quatuor, sextus, & septimus habuit patet gentilem Arrendatorem, & alios conductores nonnulli, qui mutantur etiam ex instrumentis locacionis par. 15. decimarum dicti loci Bodi dati in summario num. 1. ac solutionem sibi decimarum in anno 1604. & idem concludunt de decimis Lomagny, & Pombian.

11 De decimis Acciai nouem pariter testes dati in summario num. 3. concludunt Capitulum, & Canonicos exegisse vniuersaliter, & integraliter decimas illius Territorij per rationes supradictas quia videntur locatas fuisse, & conductores eas exegisse nominando conductores decennari per remora, & pro maiori parte asserendo colmet exegisse, quia fuerant Arrendatores Canonici, & idem de decimis Bugugari concludat primus testis, septimus, & octauus, & pro decimis Brunellidem asserunt primus testis, & octauus in summario num. 7. & pro Vrgono idem concludunt primus, secundus, tertius, quatuor, & quintus in processu criminali fol. 4. vique ad 21. repetit in processu civil. fol. 25. vique ad 34. quorum dicta videntur eriam adminiculati ex instrumentis locacionum partis decima dictam Terrarum iunctis instrumentis solutionum, quibus post mo am li tem celebratis, vt in summario num. 2. & 3.

12 Postremo de possessione Canonorum, & Praepositi ex-gendi Decimas ex testis, seu Villis Dauerii, Crofii, Malnati, Calcinati, Mustinari, Oltronz, Lionari, Calciaghi probant testes Decij, Proferri Farinay.

Q 3 pro

pro Rectoribus exarantur, & dantur in Summariorum lib. num. 5. 6. 7. & 8. quibus plene fides contra eosdem Rectores datur ex Roman. consil. 104. & aliis supra allegatis. Nam testes illi admittuntur Prepositum, & Canonici esse in possessione decimarum rectoria predictarum Villarum, sed nescire quo iure, quod de scilicet non laediri hoc iudicio summario, in quo lude nihil aliud pretendit, quam manutentione de tenore in eo statu in quo existit, Rota coram Robustero in Romana Vineæ 23. Iunii 1587. inter impressi. diuersi. 641. num. 8. part. 1. quibus testium depositionibus accedunt instrumenta locutionum factarum ab Arrondatorijs, licet post litem motam, quæ tamen pro adminiculo satis suffragari videntur, vt supra diximus, scilicet pro Territorijs Daueris, & Croisidis parte Decimarum, vt in Summariorum num. 4. pro Malnate respectu totius Decimæ, vt in Summ. num. 3. pro Caleinate, & Mustinate de integrali Decima, vt in Summ. iur. num. 7. & 8.

13. Nec Rectores videntur posse iurari aduersus hanc solum Collegiatæ possessionem exigendi decimas ex dictis territorijs, quia habeant assistentiam iuris, vt scilicet decimæ de prædicta intra limites parochiæ Parochia debeantur de iure cõmuni abique alia probatione, & quod ad eos spectent, cap. si quis laicus, cap. statum. 16. quæst. 1. cap. a nobis, vbi Cardin. num. 1. & Anro. de Barr. num. 4. cap. cum in nra, cap. cum contingat, de decimis. Rebuff. de decimis, quæst. 7. num. 4. Menoch. sequitur Rebuff. consil. 34. num. 20. & propterea eis sit danda manutentio contra Collegiatam, proar alia fuisse resolutum dicebant informantes pro Rectoribus, & præsertim in Taurinen. Decimarum coram Illustriss. Scraphino vltima Aprilis 1604. qui dicit hanc opinionem, læpius Rotam fuisse sequam nempe eam Illustriss. Manica in vna B. monen. Sancti Petronij 28. Aprilis 1595. eo. an Illustriss. Pamphilio in vna Veronæ. Iurisdictionis 13. Maii 1596. coram R. P. D. meo Peina, in vna Montis Regalis 27. Octobris 1596. eo. an R. P. D. Litta in vna Vixibonæ. Iuris consuetudinis 27. Nouembris eiusdem anni 1596.

14. Nam Rotam semper dubitauit de illa Taurinen. Decima, cum coram Illustriss. Scraphino, & coram R. P. D. Peina Decano 30. Ianuarii 1606. eadem causa sæpius propoita noluit resolueret dandum esse mandatum de manutentione, cum ad effectum manutentionis requiratur, probatio quasi possessionis, s. retinendæ, insit. de interdicit. Capic. decis. 130. num. 7. & hanc opinionem contrariam amplecti est in vna Regina Decimarum coram R. P. D. bon. memo. Iusto 4. Decembris 1606. & Rota eam lequitur in hac positione, vltra quod regulæ de assistentia iuris non videtur hoc casu posse applicari, cum de possessione Collegiatæ probetur, Roman. consil. 368. num. 15. Abb. consil. 71. nu. 3. part. 3. Crauen. consil. 55. in fine, vbi bene sateor.

15. Fundamentum verò pro Rectoribus deducebatur, quia ex rebus, & instrumentis docent in in diuiduo de eorum quasi possessione exigendi decimas ex particularibus prædictis in singulis territorijs, in quibus pro Collegiata probata fuit generalis, & integralis exactione, quod sufficit Rectoribus ad hoc, vt in iis prædictis competat manutentio, quia datur regulariter possidendi, s. retinendæ, s. hodie, insit. de interdicit. Caltren. consil. tertio, numero secundo, volum. 1. Neuiz. consil. 80. num. 1. Verall. decis. 198. part. 1. & fuit dictum in Romana Vineæ coram Robustero

21. Iunii 1581. inter impressas 617. part. 1. quæ possessionem magis videtur manutentionis, quia Rectores pro titulo allegant assistentiam iuris quam habent in decimis cap. cum contingat, & cum in tua, de decimis. Rebuff. de decimis, quæst. 7. num. 4. Menoch. consil. 34. num. 20. per quam assistentiam possessionis magis sufficit, & aliquid plus præstat re videntur rectores coram Collegiata in hac particulari probatione, vt bene confide. a Theodoro. decis. 106. in fi. & latius comprobatur Menoch. de reuinc. reme. 3. nu. 733. veritatemque illi casus.

16. Nec obstat, quod ista possessio rectorum sit inferior, & præiudicatur clandestina, sicut anteriori possessione Collegiata, quinimo noue etiam abique scientia, & parentia Præpositi, & Canonici, ut potius rectores acquirere aliquam possessionem, 1. 2. & ibi Bald. numero 1. & 17. Cde. sequit. & aqu. idem Bald. in cap. quærelam, numero 3. de elect. Cald. consil. 12. in fine, de iure patronat. Nam prædicta recte procedunt quatenus de anteriori possessione Collegiata constaret, quæ tamen ex rebus, & iuribus pro eius parte non probatur in in diuiduo respectu particularium partium terræ, de quibus loquimur testes, & instrumenta rectorum.

17. Nec possessio Collegiata percipiendi vniuersaliter, & in generaliter omnes decimas, videntur posse iurari respectu locorum particularium quia in soloiure egerunt persiciem de oga u. & possessio generalis decimarum totius parochiæ non comprehendit loca particularia ad aut possit, vt lapsus fuit rectorum, præsertim in vna Tolitana Decima: un 17. Nouembris 1603. eo. a R. P. D. meo Cocino, & in alia Comen. Decimarum coram R. P. D. Ortenbeogo 31. Maii, & 29. Nouembris 1604.

18. Quod vero ex testium dictis in Summario, & ex processu, & instrumentis p. obtineat rectores exegisse Decimas in particularibus penis eandem Villarum, in quibus annua vni curam exercent, hoc satis aperte de monstratur, quia per testes uocantur singule penæ terræ de singulis territorijs cum quatuordecim, vt in cedula in calce decisionis registrata, per quas de eorum denominata constare potest, & testes reddunt bonam rationem circa usus possessionis, quia videntur rectores exigere, & quia adducit a maioribus suis dicere, quia per quadraginta annos tuerint rectores in pacifica possessione. Asturum percipiendi fructus ad possessionem peruenit. Titia, si de solut. 12. vbi Bart. ff. de acqu. poss. Bald. in l. 3. num. 4. vers. quæ quæ qualiter, C. fin. regnd. Menoch. in com. retinen. reme. 3. quæst. 72. num. 364. Pontan. in tract. de spoliis. l. cap. 14. num. 12. Quod procedere etiam, quando aliter nominat Rectorum decimas perciperet, pura per famulos, vel conductores admittit. Ripan. l. 1. in 208. vers. sed tu considera, ff. solut. matrim. post Aret. & alios quos allegat.

19. Depositorum autem Titium, per verbum, iuris, quod iurint Rectores in pacifica possessione recte de iure eorum intentionem etiam si dixissent, quod viderint eos possidere, quia verba illa sunt intelligenda de iustitia, & detractione. Abb. in cap. inter de rebus, spoliis. Innoc. in cap. cum causam, de rebus, & iur. resolutum coram R. P. D. Manzanedo in vna Vladislauensi Prædiorum 13. Iunii 1608.

20. Nec obstat, quod Testes dati pro Rectoribus, pro maiori parte sint singulares, qui regulariter non probant: Nam tollitur obiectum, tum quia in probatione decimarum adiunguntur Testes singulares, Specul. in titul. de inquisit. 3.

primò. verfic. & prodeff. num. 11. & in tit. de teſte ſ. iam de interrogator. verfic. hinc eſt. num. 11. Riminali. un. conſil. 7. num. 42. & 77. & 79. vol. 1. Tūm etiam, quia ſumus in cauſa poſſeſſoria, in qua ſufficit probatio per vnum teſtem, Bar. in l. 1. C. quomodo bonor. & in l. 2. §. ſin. C. vbi in remaſſio. Dec. in e. cum cauſam. num. 4. de probat. & in conſ. 56. num. 1. Matthe. ſil. ſing. 2. num. 8. Gabr. de reſtiſibus coneluſ. r. num. 23. & maxime vñ plenè probationis obtinere videatur, quia ſunt adminiculati ab aſſiſtentia iuris, quæ conſiderabiliſt eſt in hoc genere probationum, vt in Comen. Decimarum coram R. P. D. meo Ottembergo 29 Nouemb. 1604.

21. Ac pro maiori parte deponunt de factò proprio, & ſibi ipſis præiudiciali, ſcilicet, quia ipſi, & eorum maiores ſoluebant de propriis prædijs, quibus eo caſu plena fides adhibetur, Caſtrenſ. in l. quicunq. C. de ſeu. fugit. & in l. ſi debitor em, in fine, ff. de nouat. Crauet. conſil. 173. num. 7. & la. riſſimè Gabrield. coneluſ. 1. num. 18. Tanto magis quia teſtes Capituli in hac particulari probatione nihil deponunt, vt bene conſiderat, Abb. in cap. propoſuiſti, num. 1. de probat. in cap. canonum, ſtatuta de conſtit. quos reſert idem Mattheſ. noe. 1. num. 8. Ceterum de probatione reſultante, ex libris Reſtorum Aſciatis circa particulares perſas terre dicti loci cum dubiteret de eorum identitate poterit particulariter videri, ſi opus erit. Atque ita ſuit coneluſum, &c.

PIROVANI.

Romana hereditatis. Luna 14. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum non falſum, ſed verum præſumitur, & qui illud falſum dicit probare debet, & alia nonnulla, de quibus in ſummario.

S P M M A R I V M.

Liberrationum Mercatoris, ſeu Aromatarij probat ad ſuorem Teſti, num. 1.

Liber Reſtorum Eccleſiæ, in quo ſit deſcripta mors ſepulchrum plenè probat num. 1.

Aſſum fruſtratorium facere nemo præſumitur, numero 2.

Confeſſio emenſa ab informatis continet falſum poſſibile ſecundum naturam, & ſecundum ius nocet conſentienti, num. 3.

Verbum crederi de paucis menſibus, non de integro, vel vltiori anno intellegendum eſt, num. 3.

Probationes validiores in conſuſu attendi ſemper debent, numero 4.

Inſtrumentum inter aliquos falſum non præiudicat ſeriuſe intelligi in concernentibus præiudicium ratione contratiſta non autem quoad veritatem narrationis in inſtrumento, num. 5.

Inſtrumentum præſumitur verum, validum, & ſolenne, & dicunt, quod ſit falſum incumbit onus probandi, numero 5.

Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, num. 6.

Falſitas ſi ſpſus oriatur ex alio, & modo inſolito, numero 7.

Tempus probandum eſt ab eo, qui fundat ſe in iſto, numero 8.

- D** Omnia ſteterunt in deciſiſ, rationibus in alia deciſione adductis, quibus etiam addebant probationem legitimitatis Vincentiæ, maxime coadiuvant ex partibus ſimilacis Aromatarij, & oryſtano, un. datis in ſummario, num. 11. Quæ omnes percutiunt tempus habile, ſcilicet 26. Martij 1591. quo deceſſit Hercules Brabilla, & probat ſpſmote etiam ſtaturo, vel conſuetudine arbitrio iudicis, Salyc. in l. 1. nu. 9. verſ. quæro, 2. C. de edendo, Menoch. de arbit. iudic. caſ. 91. in primo, Couar. præſt. quæſt. c. 12. num. 8. & de libro Aromatarij aperire non diſſentit. Ancha. conſ. 388. n. 10. verſ. ſed tunc cum de eius commo do agatur, de libro Reſtorum aliquos Eccleſiæ, in quo ſit deſcripta mors ſepulchrum tradit Crauet. de antiq. temp. p. 1. §. vidimus, num. 1. Joſeph. deciſ. Peruſ. 11. num. 17. p. 1. & in ſua coneluſ. 39. verſ. ampliat. 24.

- Quæ maxime etiam videbantur procedere attentione additione hæreditatis d. Herculis facta per Margaritam uxorem in die 17. Aprilis cuiusdem anni 1582. cum Inuentarii cõſeſtione, quod cum intra terminum à ſtaturo Vrbis præſum præſeſtum fuerit cõſequitur multum inuerſiſſimè eſſe, quod Hercules deceſſerit de anno 1591. quia nec inuentarium proſuiſſet, & tanquam extra terminum ſine fructu remaniſſet, & tamen nemo præſumitur facere actum fruſtratorium, l. 1. in fine, ff. ad municip. l. vnica, C. de Theſaur. lib. 10. Ray. conſil. 42. num. 8. lib. 4.

3. Vtgebat, & præterea confeſſio ipſo coniuſum Honaph. ii. ſcilicet, & Margaritæ in inſtrumento matrimoniali, die 13. Nouemb. 1594. Aſſerentium Vincentiam eſſe tunc in infantili ætate, & in ſecundo ſue ætatis anno, vel circiter conſtitutam, quæ confeſſio maxime conuenit probationi mortis de die 26. Martij 1592. & nocet tanquam emanata ab informatis, & contrariis ſanctum poſſibile ſecundum naturam, & ſecundum ius, gloſ. in l. confeſſionibus, ff. de inter. rog. act. Roman. cõſil. 110. num. 10. Surd. conſil. 402. num. 79. Itaut nō ſit præſumendus error vnius anni, cum verbuſum, circiter, de paucis menſibus, non de integ. o. vel vltiori anno ſit intelligendum, l. non tantum, ff. de excuſ. tutor. l. hæc adiectio, ff. de verborum ſignificat. gloſ. in cap. atteſtationes, de deciſiõ, impub.

4. Nec in libro Parochi, aut in fide ab eodem libro extraſta, & præeandem Margaritam antequam nuberet Honaphrio exhibita, Domini aliquid fundamentum conſtituerunt, tum quia vñ in alia deciſione ſuit dictum, non carebat ſuſpitione alterationis, ex illius inſpectione, tum etiam quia ex libro orphanorum, & mercatorum, & inſtrumento augmenti doris probabatur Hercules non fuiſſe inter mortuos, reſarum de anno 1591. quæ probationes, vti validiores in conſuſu magis attendi debent, cap. cum contingat, de offic. deleg. c. in noſtra, de reſtiſ. Ancha. conſil. 388. num. 13.

5. Reſponſiones autem, quæ afferrebantur contra dictum inſtrumentum augmenti doris, Vnde deſumitur probatio ſuperuicentia d. Herculis, non videbantur obſtare. Nam quod contra Honaphrium inſtrumentum dicunt non faciat, quamuis præiudicet conerantibus, & A. Alexand. conſ. 50. num. 8. volum. 1. procedere videtur in concernentibus præiudicium ratione contratiſta, quo verò ad veritatem narrationis in tali inſtrumento, qd ſit talis, vel Titius, qui contrahat, vel rutor, vel hæres

hæres, hoc passim omnibus in probatione deferunt, cum instrumentum prefatum verum, & validum, & solenne, Bald. in illud, circa fin. de prefumt. las. in si post donationem, in prin. C. de iur. & fact. ignor. Grat. conf. 1. un. 1. vol. 2. & cons. 20. & conf. 126. num. 3. vol. 1. Item contradicenti, vel quod sit falsum, vel per suppositam personam celebratum incumbat onus probandi. Rum. sen. c. 6. 407. nu. 1. vol. 3. & probationes debent esse reeulætes, ubi agitur de delicto iustificando, l. si quando in verb. pat. facta, & ibi Bart. postum. l. verum siem oppono, in fin. & las. in 4. notab. nu. 12. C. vnde vi. Abb. in cap. 1. in fin. & ibi Dec. ver. si post. emo, de offic. deleg.

Nec sufficiunt leuiores, & minus concludentes coniecturæ, quæ pro Homophrio allegantur, scilicet enunciatio dotis Margaritæ in scut. 300. quæ tamen ex publico documento apparet fuisse scutum 250. quem errorem non commisit verus Hercules, si verus inter fuisset. Nam enunciatio prædicta, ita specialiter concepit, non legimus, sed cura adiectione, & alias prout in actis D. Fabricij Palmerij Notarij publici, seu alterius Notarij, ad quem, &c. quæ relatio salutar enunciatione ab errore, quia ratione ad iuncti certificatur ob id quod restum semper dicitur in referente cum omnibus suis qualitatibus, las. in toto, ff. de hæred. insti. & scilicet inducit repetitionem omnium cum suis qualitatibus, l. si filio, §. testator, c. si seq. ff. de alim. & cib. legat. Bart. in l. si quis seruum §. vi. de leg. 1. & in l. si de receptator.

Secunda verò coniectura pariter visa est tenuis, si fama dicebatur instrumentum eo tempore fuisse confectum, quo Vincet. a præsupponit Herculeum motibundum decubuisse, & decessisse intra duos dies, & tamen Notarius nullam fecit infirmitatis mentionem cum solita clausula, sanis mente, sed corpore languens: Vnde iste modus insolitus prebere videtur suspicionem falsitatis, e. quam graui, de crim. falsi. sed tollitur vis arguendi, quia licet apponi solet in testamentis Inimicorum huiusmodi clausula ad excludendum mentis alienationem propter morbum, in contractibus tamen solia non docetur, nec omisso vitiatæ est dictus de successu, ab ipso est. las. in mente, C. de transact. vbi Bald. notat.

Postremo non obstant deducta contra præsumptionem, limites §. si fundi, ff. de adul. tam ex eo quod Vincentia non possit dici procreata ab ipso Hercule ob impotentiam coeundi, quia caput agorae ante tempus conceptionis d. Vincentia, quam ex assertionem ipsius matris, quæ defuncto Hercule adiuit eiu. hæreditatem die 17. Aprilis 1592. asserendo, quod decesserat nullis relictis filiis, & tamen non poterat ignorare se tunc esse gravidam: Nam de tempore continuato infirmitatis non docetur, prout et articulandum, & probandum tanquam de substantia, quando vis fit in eis, vt bene probauit loquens de infirmo, Anchar. conf. 138. num. 10. dicitur non solum de die in diem, sed de hora in horam esse probandū, & regulare est, quod quis fundat in tempore eo, & præciso tenetur aliud probare, glo. in actum, vbi Bart. ff. de neg. gest. Dec. in causa presentia, num. 13. de probat. lausimè Sit. d. decisi. 75. nu. 10.

Quisio autem non iudicationis, quod gestaret in utero filium Herculeum non offendit Vincentia legitimitatem nec verè nec presumptiuè, cum quia in die aditionis 17. Aprilis 1592. adeo fenit recens erat, vt non facile se gravidam cognosce, & posset Bald. in l. acceto, num. 4. prop. fin. C. ex quib. caul. infam. erog. Tum denique quia, & proprio iure, hæreditatem poterat adire, quippe nullis exulen-

tibus agnatis à lege sibi delatis, auri præterea, C. vnde vir. & vxor. Corn. conf. 124. Vnde quoquomodo hæreditas fuerit adita semper habuit causam illam ad eundem, ob quam tollitur omnis finis inter, pietario. Atque ita vitæ pæte infosce, nante fuit retolitur.

ILL. ^{MI} D. CARD. ^{LIS} LANCELOTTI Iunioris.

*Casarauogustana Pensionis, Veneris 18.
Iunij 1610.*

ARGUMENTVM.

Clericus contrahendo matrimonium amittit pensionem, & quid si fuit dispensatus à Papa, vt pensiones retineat non obstante matrimonio contrahendo cum quacunque muliere, An comprehendat etiam matrimonium contractum cum vidua.

S Y N N A R I V M.

Clericus contrahendo matrimonium non amittit pensionem ex indolgentia, & dispensatione Papæ, num. 1. declarata num. 6.

Mulieres appellacione vni etiam vidua, num. 1.

Quicunque verbum est generale, & vniuersale, & suum retinet significationem, includit etiam ea, quæ aliis sub simili dispositione non includuntur etiam in materia si de dispensatione, num. 2.

Dispensatio ad beneficia continet etiam beneficia curata, & Cathedralia quando sunt dictum ad quacunque beneficia, num. 3.

Verba vniuersalia, & generalia sunt generatim, & vniuersaliter intelligenda quando præferunt alius nihil operantur, num. 4.

Clerici coniugati cum virgine incedere vbi in 12. & consensu retinent priuilegium suum, §. declarata, vt nu. 5.

Clerici contrahentes matrimonium etiam cum virgine amittunt pensionem, nu. 5.

Dispensatio Papæ, vt Clericus possit retinere pensionem non obstante matrimonio per ipsum contrahendo cum quacunque muliere, intelligitur etiam de muliere vidua, num. 6. 7. & 8.

DECISIO CCXCIII.

PER CONTRACTUM MATRIMONII INTER PETRUM Ximenez de Morillo Clericum Casaraugustanum, & Antoniam Ximenez de Anagues, non fuisse extinctam pensionem ad sanctorum Petri reservatam, Domini cencuerunt, motu ex indulto, & dispensatione eidem per se record. Clementem Octauum concessis: vt pensiones ibi expressas retinere liberè, & licetè valeat. iam matrimonium cum quacunque muliere (nullo sibi iure prohibita) contraxerit, & carnalis copula consumauerit. Quæ verba indultum apta comprehendere etiam viduas: tum ponderando verbum muliere, quod verificatur in vidua, mulieris appellacione cum ibi notatis, ff. de verb. signi. l. exempto, §. si quis virginem, & ibi glo. in verbo, mulier, ff. de actio. empti. cum alijs allegatis.

Tum ponderando verbum, quacunque, quod est

est generale, & vniu ersale, cap. solite in fine ibi, quodcunque, & ibi Abb. in vit. norab. de maiori- ta, & obediens cum latissime adductis per adden- tes ad Roman. conf. 11. & omnes mulieres etiam corruptas comprahendit, ac suam retinet signifi- cationem, etiam in materia istius dispensationis, Calderin. consil. 1. de coniungunt & affinit. Fey- lyn in c. postulat, num. 8. de re script. Aym. conf. 308 num. 3. & fuit resolutum in causa Faren- Pensionis 14. Aprilis 1578. coram bon. me. Clemente Octauo, & per consequens includit ea, quæ aliàs sub simplici dispositione non comprahen- derentur, (glo. in Clement. 1. de vir. & honestat. Cleric. in Clement. 1. in verbo, vbicumq; de iud. Rouin. d. conf. 3. 1. nu. 2. Sarren. super reg. de triena. quæst. 2. col. 2. vers. tamen istis non obstantibus.)

3 Sicut in dispensatione ad beneficia, in qua licet non veniant curata, & cathedralia, si tamen di- spensatio sit ad quæcumque beneficia, illa nihilo- minus comprahenduntur, Rota decisi. 1. ante finem versic. 1. de dispensatio de fil. presb. in no. Sarren. d. quæst. 1. cum allegatis per addentes ad d. c. si. Roman. 3. 1. vers. tertio facit, & pluries fuit de- cisi in Rota, & quod dispensatio ad retinendam pensionem (etiam si contrahat matrimonium cū aliqua muliere sibi bene visa) possit contrahere etiam cum vidua, fuit resolutum in causa Osceñ, & Barbastich Pensionis 14. Ianuarij 1602, coram me.

4 Quæ comprobantur in hoc casu, tum quia aliàs verbum illud, quodcunque, statet sine effectu, & nihil operaretur, quod non esset dicendum, si quid- do, ff. de leg. 1. c. si Papa de privileg. lib. 6. neque in materia dispensationis, Gam. de off. & potest. leg. de lat. lib. 10. num. 273. tum quia per verba subsequen- tia, nullo tibi iure prohibita apparet Papam voluisse excipere mulieres de iure prohibitas, quæ exceptio firmat regulam, quoad aliàs mulieres non exceptas, iuxta notata in l. 1. ff. de reg. iur.

5 Hæc autem restrictio per dicta verba, nullo iure prohibita, non fuit apposta ad excludendum corruptas, sed referuntur ad impedimenta iuris canonici, nempe coniugum unitatem, & similia. Voluit enim Summus Pontifex, respectu facultatis retinendi pensiones vii verbis generalibus comprahendentibus, quamlibet mulierem, nec curam quancumque esset mulier, cum qua nuberet: non tamen voluit dispensa- re ad contrahendum in gradu, vel casu prohibito: cum enim in hoc nollet aliquid indulgere, apposuit verba nullo iure prohibita, quod suadetur: un ratione vitandæ contrarietatis, vt scilicet, hæc verba nullo iure prohibita, possint compari cum verbo quacumque supra ponderato, tum quia licet Clerici coniugati cum Virgine, incedentes in habitu, & tonsura, retineant privilegium fori, & canonis, si quis suadeat diabolo, c. 1. de Cleric. coniug. lib. 6. tamen ad effectum, vt pensiones extinguantur per contractum matrimonium, ita extinguitur si clerici contra- hant cum virgine licenti contrahunt cū vidua, Gog. de pension. quæst. 54.

6 Non obstat quod per Bigamiam amittatur privilegium clericale, & facultas retinendi pensionem, non obstante matrimonio non operetur, vt possit retineri sine clericatu, quia per bigamiam non amittitur clericatus cum sit character, qui im- primitur in anima, nec potest deleri, c. 1. de biga- in 6. vbi non dicitur quod bigamus non sit clericus, sed solum quod est nudus omni privilegio licet autem per contractum matrimonium cum vi- dua amittatur privilegium clericatus, tamen Pa- pa non habuit in consideratione huiusmodi amissionem. Quod patet ex eo, quia voluit Petrus re-

tinere pensionem, non obstante quod non incederet in habitu, & tonsura, quo casu non gaudet privilegio clericatus, vt in c. 6. fest. 23. Concil. Tri- dentin. Et ideo quicquid sit quando pensio datur ratione clericatus, vt in decil. Pur. 4. §. lib. 2. & quid- do quis non habet ordinem clericalem, quo casu procedit decisi. in causa Terulen. coram D. meo Decano, secus est quando quis est clericus, licet privilegium clericatus amitteret, & quando in sa- cultate retinendi pensiones, non consideratur, quod gaudeat privilegio clericali, & sic etiam sol- litur, quod dicitur Papam appellasse Petrum Cle- ricum, quia ultra quod demonstrat iurē, non restri- ctivē, vt in c. 1. quod Petrus est clericus, licet privilegia clericatus non habeat.

7 Non obstat quod verba, cum quacumque mu- liere, possint intelligi de muliere nobili, vel igno- bili, sene, vel iuveni, & similibus, quia istæ quali- tates non considerantur ad effectum matrimo- nij, & ideo debent verificari circa qualitates con- siderabiles, & comprahendere etiam viduas ex supra deductis.

8 Deducta ex decisione Placentina coram Illu- strissimo Bilcherro, quod dispensatio ad retinendam pensionem non obstante contractu matrimo- nij, non extendatur ad secundum matrimo- nium, non applicatur, quia Petrus non reiteravit matrimonium, sed rannum prima vice contraxit, & licet dicatur bigamus interpretatur non tamē sequitur quod fecerit duos actus, itur dispensatio fuit in primo consummata, ex regl. boues, hoc sermone. ff. de ve. b. obligat. in qua fundatur al- lega- ta decisio Placentina.

REVEREN. Mr D. ORTEMBERGHI.

Ferrariens. Matrimonij. Veneris 18. Iu- nij 1610.

ARGUMENTVM.

Instrumentum, vt de falso redarguatur, & reprobetur per testes debent isti te- stes reprobatori esse omni exceptione maiores, & alia plura de testium fide, & probatione de quibus in summario.

SUMMARYM.

Testis inimicus, & odiosus silem non facit, num. 1.
Testis simplex, & solarius a testimonio repellitur, nu-
mero 2.
Declarat, vt num. 10.
Testis procurator non probat pro suo principali, num. de-
clarat, vt num. 10.
Testis, qui procurat, & sollicitat in causa examinari aliter re-
flet habet contra se maximam suspensionem, & effectum
nem erga causam, num. 4.
Declarat, vt num. 10. & num. 11.
Instrumentum non potest reprobari per testes, qui non sint
omni exceptione maiores, num. 4. declarat, vt num. 5.
Testis, vt dicatur omni exceptio- ne maior superare debet om-
nem exceptionem quæcumque finalem, nu. 4.
Testis sollicitator in causa, & non solarius repellitur a testi-
ficando, num. 6. & 7.
Testis sollicitator in causa non repellitur a deponendo pro alio
quam pro eo a quo fuit deputatus, num. 8.
Testes instrumentarii plene probant non obstantibus excep-
tionibus contra eorum personas oppositis, nisi superene-
re in post solum instrumentum, nu. 9.

Tellus

*Testes inhabiles, An in totum a testimonio repellantur, An
verò illi sit danda aliqua fides cum diminutione arbitrii
Iudicis remissum est, num. 10.*

*Testis subornatus, si sua expensa, quando reuocetur ad se
examinandum, num. 11.*

DECISIO CCXCIV.

Postquam in hac causa decisum fuit sexta Februarij 1609. Matrimonium, de quo agitur contractum fuisse per verba de presenti fuerunt examinati aliquot Testes, quorum depositionibus exhibitis, Veneris 12 Februarij proxime præteriti fuit propositum dubium, An recedendum à decisio, quod tempore non potuit capi resolutio, sed mandatum fuit concordari summarij, & causam iterum proponi, & placuit primo discuti exceptiones contra Testes, quorum vnus nomine Petrus Antonius Lima, erat instrumentarius, alter verò Tibertius Cerolus extrajudicialis, contra Tibertium fuit oppositum, quod scriperat litteras ad Se. enisimum Ducem Vrsini, & ad Comitem Hippolytum Rouerellam, dicendo valde malè de isto Matrimonio, Vnde colligitur eius odium, quod omnem illi fidem abrogat. Cuius conf. 6. num. 1. Caph. conf. 104. num. 15, cum duob. seqq. lib. 1.

Deinde quod per quatuordecim annos circiter infersuerit, uti Ecomonus negotiorum actor, & Procurator Comitis Ioanni Patri D. Iuniperæ conuenta mercede octo scut. mensura. Ideoq; uti familiaris, & salarius sui repellendus, glossis in cap. litteris, in verbo, de familia, verbi. familiares, vbi mercenarius de testib. l. 2. C. eod. tit. Laurent. de Pino conf. 44. num. 18. Gabr. de testib. conclus. 10. Put. decis. 4. num. 1. & seqq. lib. 1. Vbi plurib. prosequitur, quod concurrente familiaritate cū mercede, mercenarius non potest esse testis quequid sit in famulo, qui feruit sine salario, & in mercede nario sine cohabitatione.

Accedit quod alij duo fratres sunt in continuo seruitio Comitis Ioannis, quorum vnus est domesticus, & cohabitator, alter Procurator in Hospitali Bondini. Propterea obicitur, quod exercitum officium Procuratoris comparando in iudicio contra D. Iulium Cæsarem, & sic nihil probat cap. Romana. de testibus, lib. 6. & quamvis diceretur illum non seruasse Dom. Iuniperæ, sed Comiti Ioanni Patri, tamen ipsi tenet nominatim fateri se quoque seruasse Dom. Iuniperæ, vltra quod Comes Ioannes etiam est principalis in hac causa.

Deinde obiciebatur, quod cum Lima altero Teste, & Cum Valerio Rouella, qui præcedit D. Iuniperam in vxore, eam accessit Fanum, & ibi procurauit, ut alij Testes se examinarent in hac causa contra D. Iulium Cæsarem, quod inducit maximam suspicionem, Craud. conf. 6. num. 6. Hippo. Marfil. l. vnus, §. seruo vltro, num. 6. ff. de quest. probat. affectionem erga causam, & partem, ideoque non probat, ut fuit dictum in Clusina Pensionis 27. Maij 1573. coram illustissimo Cardinali Biancherio, quibus addebatur instrumentum, quod facit probationem probatam non posse infringi per huiusmodi Testium depositiones cum ad hoc quando Testes non sunt adscripti in instrumento requiratur, ut sint omni exceptione maiores. Bart. in l. 1. §. si quis neget, num. 11. ff. quicquid modum testa. apert. & ibi Imol. Bal. & Sal. in l. in exercendis C. de fide instrum. Fely. in cap. cum Ioannes, num. 44. eod. Alex. conf. 54. num. 1. lib. 7. Narr. conf. 95. num. 10. iste autem Testis non potest dici omni exceptione maior, quia ex prædictis apparet illum

habuisse affectionem erga vnam partem, & ad ius erga alteram, quorum alterutrum iustificat, Alex. conf. 146. num. 10. lib. 5. ad hoc autem, ut dicatur omni exceptione maior superare debet omnem quantumcunque si uiuatur exceptionem, ad eod. §. nulla sibi macula inpingi possit, glo. in §. item verborum, in ve. bo idoneos, in §. de iur. stipulation. & in c. 1. in ve. bo maiores, de confanguinitate & affinitate, & not. in l. optimam, C. de contrah. stipul.

Non obstat, quod Rota non ferret istum rigor, dummodo testes sint idonei, ut asseritur fuisse dictum in Bononem. Cenus 19. Nouembris 1595. coram R. P. Dom. Decano, quia ad hoc tantum allega. ut decisio in causa Parmen. Sarius Mercuri 5. Iunij 1596. coram bon. mem. Cardinali Seraphino, in qua non reprehenditur, sed declaratur dictum generale, quod testes reprobatarii debent esse omni exceptione maiores, & dicitur procedere ad reprobandum instrumentum, & ita intelligendum esse, Probamud Monach. in c. 1. num. 11. de testibus, in §. dum dicit quod probationes reprobatarii debent esse manifestissimæ in specie iuro, loquitur enim de qualitate testium requisitis ad reprobandum instrumentum, ut patet ex numero precedenti non autem generaliter in omnibus Testibus reprobatariis, sed ille testis, neque idoneus dici potest cum sit familiaris, & salarius d. cap. ex litteris, & alijs supra allegatis.

Contra Petrum Antonium Limam Teste instrumentarium se eidem exceptiones opponuntur in specie autem, quod iustitiam sollicitator in hac causa, ut ipsemet deponit iuxta quantum, & miror de, che in questa causa, nella quale mi chiamò in ho soleuato, & portato sotto al Notario del Petroso 15. Iunij habuit coram iustis processum, & scripturarum sibi tanquam Agenti DD. de Rouerellus à Notario causæ confis. anti, ut in processu de partibus fo 51. & in sumario num. 8. necnon intimari fecit R. P. Dom. Siella, reuocationem mandatorum, quæ Comes Ioannes illi dederat ad capiendam possessionem bonorum in dorem assignatam, & ad hunc effectum adduxit Notarium ad faciendum actum reuocationis in præsentia ipsius Reu. Siella, quod licet principaliter non concernat causam matrimonialem, tamen aliquo modo ab ea dependet, sollicitator autem etiam non salarius repellitur iuxta opinionem, quam silebit communem add. ad consilium Roman. 420. vers. sed his non obstantibus, ne recedat à comuni, & ita nominatim tenet l. mol. consil. 15. num. 5. in fin. lib. 5. Fely. in cap. cum à nobis, num. 15. de testibus Soc. iun. consil. 95. num. tertio, & num. 33. & 14. vbi respondet consil. Roman. C. aut. consil. 28. num. 5. Stephan. Auer. in tra. recusat. num. 14. vers. 17.

Et facit ratio per illo allegata, quia non habet salarium videtur magis affici causa cum sola affectio ipsum moueat, salarium verò merces, & alij autem plerique omnes loquuntur indistincte, quod autem sollicitator sit idoneus Testis si non percipit salarium, tenet Rom. d. conf. 420. & Io Bapt. Ferret. conf. 79. nu. 9. & ita videtur tenuisse Rot. decis. 12. de testib. in nou. & coram Cui. de Grass. dec. 4. nu. 3. & 73. de testibus, vbi tamen non omnino figit pedem, iubicit eum, quod & si multi Doctores hoc reproberent, tamen quia multa alia concurrerant omnibus iundis placuit obiciatorem non repellere, sed reuocari arbitrio. In proposito autem informantes pro D. Iulio Cæsare pretendebant illum fuisse salarium etiam in hac causa, nam ut deponit iuxta quantum incepit sollicitare negotia Comitis Ioannis ab Anno 1595. &

dict

dicit se seclisse quendam negociola de hoc anno, & post ea autem non sollicitasse negotia alicuius momenti, imò, & paulo post subicit se non servisse dicto Comiti Joanni, nisi dictis duobus annis, & anno proxime praeterito ante examen, cum itaque immediate ante examen subduxerit rationes, in quibus remanet creditor, tam pro expensis quam pro salario in scuto centum, salarium intelligendum videtur ratione servitii in sollicitando in hac causa, attenta maxime distinctione, quam facit inter residuum scutorum feutorum centum, & aliud residuum scutorum quadraginta, quod erat antiquum, dum dixit se expensis scuta quadraginta pro Comite Joanne in causa ipsius ante quatuor Annos, & quod pro illis habuerat duo mandata scripta Anno 1595. & ex his istum apparere, quod semper solutus fuerit servitio pro salario.

Nec applicatur l. mltario, quod vbi sollicitator fuit deputatus ab alio, & non à principali non repellitur testimonio, Rota dicta decisione 11. Roman. p. consil. 420. cum alijs quos allegat Gabr. de testibus conclus. 11. num. 3. nam hoc in factis non subsistit.

Nec facit quod contra testem instrumentarium non admittuntur exceptiones personales cum fuerit à parte approbatus, §. & licet in verbo, & sup. p. c. ijs, aut hnt. de testibus. l. si quis rebus, C. de testibus. Bald. in l. 1. num. 4. & in l. patientes, numero 4. C. eodem titulo. Nat. consil. 95. numero decimo, & consil. 166. num. sexto, Craue. consil. 16. num. 9. & 10. & fuit resolutum in causa Pacen. Matrimonij decima septima Maii 1596. eorum Illustrissimo Cardinali Mantica tunc Rote Auditor, limitatur enim ista conclusio quando exceptiones superveniant post factum instrumentum, ut ne enim opponi possunt, quia non cen sentur remissa, c. si quis testibus 4. quæstio. 1. Bald. in l. 1. num. 6. in fine, C. de testam. Imol. in l. ad testium §. ad condemnationem, ff. de testibus. Alex. consil. 191. num. 1. vol. 7. Surd. consil. 378. num. 18. vol. 1. Specul. de arbit. sep. ver. & nota quædam Menoch. de arbit. iud. cas. 1. num. 7. Anchar. Mq. dernq. famit. 71. nu. 5.

Placuit tamen Dominis hys testes non esse repellendos in totum, sed illis esse dandam fidem cum diminutione arbitrio Rote, in hoc enim multum viget arbitrium iudicis. Abb. in cap. Ioannes, num. 13. in fine, ver. ego concedo Felyn. num. 44. ver. & in hoc de fide instrum. nam quoad primum etiam si fuerit familiaris domesticus, Ideoque non idoneus, tamen in progressu causæ habenda erit ratio qualitarum illius, maxime quia negotium fuit gestum in loco remoto, quod aliter probari non potest, quam per familiares, Bellam. consil. 43. num. 12. & in specie censuerunt hunc non esse repellendum in eo, quod requisierit alios Testes, ut se examinari facerent pro veritate, quod autem attinet ad procuracionem non praestitit in causa matrimoniali, sed in opponendo se lulo Crisari, ne caperet possessionem bonorum dotalium vigore mandatorum Comitis Joannis, neque ex eo quod Comes illum affecit beneficio dando illi pradium valoris mille scutorum, quia illo beneficio fuit affectus non propter istam causam, sed quia litigavit in Curia Venetiarum, & recuperavit bona maximi pretij, ita ut potius videatur meritis laboris, quam beneficium.

Manu placuit exceptio perjurij eo quod dixerit nunquam se tractasse de matricanda Dom. Iunipera, quia & si scripserit literas ad Serenissimū Ducem Urbani de tractatu affinitatis inter Dom.

Marcellum, Comites Roverellos illa facile inter se possunt conciliari. Quod vero ad Testem instrumentarium visum fuit quibusdam Dominis non esse concludenter probatum, quod fuerit salarius, & non placuerunt exceptiones sequentes. Primo, quod habuit pecunias pro viatico; nam & si Testis compelli possit ad comparandum tamen non possit compelli ad comparandum proprijs expensis, capite cundo, §. venturis. 4. quæstio. 3. Laponiam, vbi gloss. in verbo sumptus, C. de testibus 2. Quod fuerit Famulus cum Comite Valerio ad inveniendum Testes producentis in hac causa, quia inde non sequitur, quod voluerit illos subornare. Tercio, quod sit inamicus Dom. Stellæ, quia & si habuerit suspitionem, quod curasset eiaculari bombardam in illum; vnde posuit in causa criminali, tamen postea comperta re vetiata cessavit huiusmodi suspicio. Quod autem dixerit malè, id tamen probatur aliundè quod per litteras Comitis Hippoliti, quæ non possunt ipsi praeiudicare. Postremo cum omnia supra deducenda tendant ad effectum reprobandi instrumentum, & pars fateatur Testes nihil deponere contra instrumentum, primum erant discutienda dicta Testium, & postea considerandū. An exceptiones contra personam dirigantur ad hunc effectum, &c.

PIROVANI.

Romana Repetitionis indebiti, Veneris 25.
Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Contractus factus à carcerato, An, & quando metu factus dicatur, & quando valeat, vel non.

S P M M A R I U M.

Debitum solvendum suo creditori principali liberatur etiam quod creditor debitum alteri cesserit, si de d. cessione, scilicet non habuit, num. 1.
Carcerati confessio, & contractus factus in carceribus, metu factus presumitur, & non probatur num. 2.
Carcerati contractus non revocantur ratificatione si suis approbata possit ex carceracionem durante eadem causa metui, num. 3.
Metus non censetur ratificatio per quoniamque subsequenter actum durante eadem causa metus, num. 4.
Carcerati contractus valet, quando quod fuit carceratus pro debita iustitia, sed si pro iniuria, num. 4.
Carcerati confessio sufficit, quando carcer non fuit directus ad hanc confessionem consequendam, declarata, 70 num. 5.
Carcerati contractus valet ad sanctorum tertio, num. 5.
Protestatio non est modus inducendi probationem metus, nisi aliunde constet de metu, num. 6.

DECISIO CCXCV.

Dominis resolverunt recedere à decisio favore Bartholomæi Ayacardi, sub die 30. Aprilis eiusdem anni 1610. quia non probatur, quod Iacobus, & Bartholomæus debitores census Arthemisiæ celsi habuerint scientiam huiusmodi cessationis, & propterea solvendo, lo. Paulo Mansredo Domino census liberationem consequuti fuerunt d. filius, C. de pact. vbi Bartol. Bald. Alex. & Iac. cum alijs in hac causa allegatis.

Seien-

2. Scientia autem non est telianens: siue illa deducatur ex primo actu dationis in solutum, siue ex illa ex illius ratificatione ex intervallo sequuta: nani cum illa aliunde non probetur, quam per Instrumentum: alicui confessio est parris, adhuc in carceribus degens, vel sub testatione contra eum mandari per sonas relaxati, non videtur constituisse gradum probationis, quia ipsa vincula satis superque argunt per metum fuisse gesta omnia, quæ in vinculis gesta fuerunt, & ob id nullius momenti sunt, qui in carcerem, ff. de eo, quod met. caus. Noniz. conf. 3. num. 47. Menoch. de arbit. lib. 1. cap. 136. num. 4. Marfil. sing. 306.

3. Ratificatio autem post excecrationem sequuta, & illa remanet sine effectu, quia metus, ubi ab initio probatur illatus persecueri & praesumitur, & omnia censentur metu obfirmata vigore mandati exequutionis, quod fuit causa excecrationis, 1. si per impressionem, C. quod met. caus. Cyn. in l. 2. Cod. eodem tit. quod met. caus. Bald. in l. nouissimè, in fine, ff. de eo, quod falsus, laf. confil. 163. num. 5. vol. 1. Corn. conf. 4. num. 14. vol. 1. Abb. conf. 77. num. 14. & eous. 78. num. 11.

4. Nec obstat, quæ pro Alicornæ deducebantur, scilicet, eum fuisse Aycaardum pro debito carcerata ex eo metus non inferatur, quia iuris executio, nec metum, nec iniuriam inducit, Antiquarum, §. 1. de iniur. 1. quemadmodum, §. magistratus, ff. ad leg. aquil. nec creditor dicitur in metum incutere, si debitor em carceri mancipandus curat, Grai. cōfil. 57. num. 13. Respondetur bene hoc procedere, ut in alia decisione fuit dictum, quando appareat pro debito sustinente, & vero fuisse carceratum, sicut prout in casu praesenti, in quo praesens, carceratio pro debito iniuncta, & canonica.

5. Non etiam vim facere videbatur allegata distinctio confessionem esse sustinendam cum carcer non esset iustus ad hanc confessionem extorquendam, Ruyn. cōfil. 113. num. 7. ante fin. lib. 5. Nam iustus obiectum cum actus confessionis non possit considerari tanquam quid separatum à da ioue in solut. quia tenentia confessionis factæ Atchimisla, per Alf. eundem de iure iur. pro causa obligationis Aycaardi, & ea cessante cessabat pars obligatio 1. 3. C. de nouat. propterea carcer non potuit dirigat obtinendam dationem in solutum, quia effectus dicitur ad extorquendam confessionem scientia confessionis, in qua cadebat ius Alicornæ, nec ab hac ratione discedit Ruyn. allegatus, dum voluit me. cum carcer non possit considerari contra eum, qui non fuit causa carceris tanquam persona à creditore separata ad cuius instantiam carcer directus non fuit.

6. Postremo, quæ de omnia protestatione metus in actu dationis in solutum dicta sunt, non videntur obstat, quia protestatio non est modus inducendi probationem: me. ut, sed requiritur ipsa probatio metus. ut patet ex deductis per Dec. in l. in omnibus causis, nu. 12. de reg. iur. & in conf. 219. num. 4. colum. 1. Alban. confil. 77. num. 15. lo. And. in cap. vii. ubi etiam Dec. de appellat. Bero. quæ ff. 24. num. 6. propterea cum carceratus non eget alia probatione ad demonstrandum eum omnia per metum fuisse gesta, quia praesumptione legis, qui carcerem, ff. de eo, quod met. caus. subleuatur, merito protestatio tanquam otiosa in illo actu dationis in solutum non necessaria non erat.

Ex aduersis autem in Curia Capitolina contra Aycaardum certa scientia deduct non potest, ut iam fuit collideratum in alia decisione in hac causa facta, & vnus ex Dominis dicebat illud iudicium non carere praesumptione fraudis, & malitiae, ex citationibus datis in summatario numero quinto.

Huius Tarquinia exauit Aycaardum coram Audiatore Canalicæ, & coram secundo Collaterali ad constituendum Procuratorem, fuisse vero coram A. C. Procuratorem constitutum, ipsa vero in Curia Capitolina processit per afflictionem ad hoc, ut eod. tra indebitum posset mandari executionum extorque. Argue ita utraque parte informantem fuisse solum, &c.

ILL^{MI} D. CARD. LIS LANCELLOTTI
Iunioris.

Parishen Pecuniaria. Veneris 26. No-
uembri 1610.

ARGUMENTVM.

De mercatore, quod non teneatur exhibere suos libros non probata penes ipsum existentia tempore motæ litis plenè, & concludenter, non autem praesumptiue, de teste examinato parte non citata ad videndum iurare testes, quod non probet, & etiam de teste, qui iudicauit in causa, quod nec etiam probet deponendo ad fauorem suæ sententiæ.

S P M M A R I V M.

Libros suos mercator edere non tenetur, quando de librorum existentia perhibetur pignus, & concludenter probantur non esse, non autem per praesumptiones, numer. 1. & numero 6.

Ibi quod hac existentia penes mercatorem debet probari, quod a fuerit tempore motæ litis, & non antea, num. 1.

Testes examinati sunt citatione partis ad videndum iurare, nulliter examinati dicuntur, numer. 2.

Causis pro singulis diebus, & horis ad videndum examinari testes, tanquam nimis vaga nulla est, num. 3. ubi deciditur.

Testes examinati parte non citata ad videndum iurare testes nihil probant etiam ipsi non citati non fuerit dictum ad videndum committi Notario examinare, & iurare, ut testis, num. 4. & 5. ubi quod de Stylo contrariis.

Stylus respiciens decisoria causæ formetur probandus est, & non per solum, num. 5.

Testis index, qui in causa semel iudicauit, non est idoneus deponere ad fauorem suæ sententiæ, numer. 8.

DECISIO CCXCVI.

Fuit resolutum Bartholomæos non teneti ad exhibendum librum copie de litera de quo agitur, cum non probetur existentia huius libri penes ipsos, quæ esset ad hunc effectum plenè, & concludenter probanda, non autem per praesumptiones, 1. in princ. & ibi glossa in f. sciendum, in vers. summam, ff. ad exhiben. & fuit resolutum in causa Alexina Bonorum 12. Martii 1583. coram Cardinali Blanchetto, & in causa Romana Redditionis Computorum 22. Martii 1602. coram R. P. D. meo Cocchino, & in causa Maritima Thelut 12. Decembris 1604. coram R. P. D. meo Ludouico, & in causa Romana Gemini 27. Novembris 1609. coram R. P. D. Decano, & in alijs pluribus.

Neque

Neque illam probant testes tres: nam omnis exceptionibus, quæ contra personas illorum opponuntur, quod alter sit Avunculus Sylviæ, alter servitor, & alius indicaretur in causa nihil faciunt, cum fuerint nulliter examinati absque citatione ad videndum iurare, quæ est omnino necessaria, l. si quando, C. de testibus cum cap. 1. & ibi Abb. & alij eodem titulo.

Neque obstat citatio, quæ allegatur, quia cum fuerit facta pro qualibet die, & hora, uti nimis vaga, & speciem servitoris indicens fuit nulla, Pur. dec. 138. num. 5. lib. 1. & dec. 132. lib. 2. Mohed. dec. 4. num. 1. de testibus, & fuit dictum in causa Allen. Pasqui 14. Novembris 1606. coram me, & in aliis, & quatenus vellemus illam sustinere pro prima, secunda, vel ad summum pro tertia die adhuc nihil relevarit, quia citatio fuit facta pro die quarta Novembris, & testes iuraverunt die duodecima, neque citatio intermedia, & terminus ad dandum interrogatoria aliqui habet commune cum iuramento, quod non impeditur per penitentiam termini ad dandum interrogatoria.

Et nihilominus quatenus hæc citatio fuisset valida, non fuit citatio ad videndum iurare, sed ad videndum committi Notario examen, & iuramentum testium, & magna est differentia inter citationem ad videndum iurare, & ad videndum committi Notario iuramenta testium, ut patet ex seq. & trad. V. ult. in praxi lib. 1. cap. 6. num. 11. & 12.

Non obstat stylus allegatus, qui est contrarius, & respicit decisoria, & non ordinaria, & ideo non probat per simplicem fidem, & attestationem, sed esset formiter probanda, ut in individuo fuit resolutum in causa Aterina Spolij. Iunii 1604. coram R. P. D. meo Cocino ultra, quod in fide non dicitur quod fiat citatio ad videndum iurare testes, & licet dicatur, quod testes examinantur absque alia citatione ad videndum examinare, non tamen inde sequitur, quod non fiat citatio ad videndum iurare, cum non dicatur absque alia citatione ad videndum iurare, sed ad videndum examinare, ultra quod neque etiam in fide dicitur, quod possint iurare testes per longum intervalum post citationem, & quod citatio ita vaga sustineat etiam ultra duos, vel tres dies.

Propterea etiam si testes fuissent rite examinati probarent solum existentiam penes Bartholomæos per quindecim menses ante mortem litrem, non autem de tempore mortis litris, prout requiritur ad hunc effectum, non ignorabit, & ibi Cast. num. 4. ff. ad exhiben. & fuit dictum in causa Valentina Illegitimitatis. Februarii, & Decembris 1609. coram R. P. D. Cavalerio; nec valet argumentum à preterito in præteritis, vel ad tempus mortis litris, quando ille, qui habet libros, vel scripturas non erat obligatus illos conservare, vel custodire, Castren. in l. 1. num. 7. Corn. 5. C. de testam. & fuit resolutum in causa Romana Computorū 7. Februarii 1590. coram bon. mem. Orano, & in causa Romana Redditionis Computorū 22. Martij 1602. coram R. P. D. meo Cocino, & in causa Romana Tuelitz, seu Administrationis 17. Iunii 1609. coram me, & in causa Ferentina Pecuniaria 3. Aprilis coram R. P. D. Attrebatū, & in allegata causa Maricana Theauraria, quibus fuit dictum, quod non attenditur probatio præsumptiva, sed quæ requiritur probatio de tempore mortis litris.

Neque obstat, quod mercatores solent conservare, & custodire huiusmodi librum copia de ledere, cum quia non probatur hoc solum, cum quia quatenus probaretur, non tamen sequitur, quod teneatur, & sint obligati illum custodire, quod sufficit ad hunc effectum, & cessat difficul-

tas ex attestatione Primariorum Mercatorum Urbis, Vincenrij Lauziani, Carfaris Rodiani, Alexandri Ruspolti, Francisci Tietci, Camilli de Palagio, & aliorum plurium attestantium, quod iste liber deferuit solum per modicum tempus pro memoria, & commoditate iuvenis, qui literis respondet, & quod post annum nihil servit, nec foret custodiri.

Non obstat, quod unus testis deponat de tempore post licentiam motam, cum quia est vnicus, cum quia est etiam suspectus, cum indicaverit in hac causa exhibitionis, & eius sententia fuerit revocata. Unde non est idoneus testis, iuxta notata, in l. ne in arbitris, C. de arbitris, & in c. cum à nobis de testibus, quod procedit etiam post sententiam per ipsum latam, quia præsumptio est, quod velit factum suum exprobare, Felyn. in d. c. cum à nobis, post numerum 5. Aufer. ad dec. Cappel. Tholof. 92. nu. 2.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Casaleñ Irregularitatis, Luna 29. Novembris 1610.

A R G U M E N T U M.

Ex sola assistentia in homicidio irregularitas non incurritur, nisi probetur assistentis participatio, vel quod directè, aut indirectè in homicidio operatus fuerit.

S Y M M A R I U M.

Irregularitas non incurritur ex eo, quod quis assistit in homicidio, nisi assistentia probetur participatio. num. 1.

Irregularis est, qui dat operam relicita ex qua etiam casus provenit homicidium, declarata, quando illicita opera sua causa homicidij alias fecerit. num. 2.

Irregularitas non incurritur ex sola assistentia in homicidio, nisi assistens directè; qui indirectè in eo operatus fuerit, num. 3.

Assistentia in homicidio præsumitur casualis, & non premeditata. num. 4.

Testis examinatus à Iudice laico contra clericum nihil probat. num. 4.

Testibus deponentibus in specie magis credetur, quam deponentibus in genere. num. 4. in fi.

Sententia, qua non iustificatur ex alio, dicitur notorie iniusta, & non transit in iudicium. num. 5.

Sententia narrativa non attenditur, sed tantum dispositiva, num. 6.

DECISIO CCXCVII.

Consuerunt Domini Conradum Molā non incurrisse irregularitatem, nam quod ipse patrauerit aliquod homicidium non probatur in processu, sed tantum, quod illi interfuisset, quæ interfectio, nisi probetur participatio, nullius est considerationis, sicut in fin. 1. quæst. 6. Innocent. in cap. sententiam, num. 1. in fine, verb. interfuisset, tit. ne clericus vel monachus. Specul. tit. de dispensat. 4. num. 9. Abb. in cap. Petrus, num. 1. verfic. secus videtur de homicidio. Felyn. in c. sicut dignum, num. 6. verfic. & omnia ista eo. r. c. Fed. de sen. conf. 168. in princ. latè Paris. conf. 153. nu. 30. 31. & 35. lib. 4.

Non

Nō obstat, quod homicidia sequera fuerint occasione chorearum, quibus non licebat Conradus cum esset clericus, interesse, & proinde tanquam dans operam rei illicitæ teneatur de homicidio etiam casuali, & præter eius intentionem sequuto, D. Thom. 2. 2. quest. 64 art. 8. Nauar. in manual. cap. 27. num. 221. Tolet. lib. 1. infus. & sacer. c. 80. Vgol. de irregul. cap. 18. num. 5. & seq. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 1. num. 1. quia hoc procedit, quando opus illicitum fuit causa homicidij prout ludus noxius, indistincte correctio, & similia se eius si opus illicitum nullo modo fuit causa homicidij, ut latè explicat Couar. super Clem. si furiosus. §. 4. num. 9. vers. illud sanè, & num. 10. per totum de homicid. benè Nauar. conf. 1. 1. nu. 4. eo. rit.

Vnde cessat aliud quod ad incurrendum irregularem sufficiat interuenisse homicidio, licet quis non percussit. Tabien. verb. irregularitas, 2. num. 21. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 4. num. primo. Specul. tit. de dispens. §. iuxta num. 16. quia debent intelligi de eo assente, qui daretur, vel indistincte delicto cooperatus fuit, puta animando percussores, vel quid simile, secus de casualiter reperito in loco, ubi committitur delictum per sup. in prin. alleg.

Quod autem Conradus casualiter, & non animo coadiuandi fuerit repertus in loco delicti, ne dum præsumitur eo ipso, quod contrarium nō probatur ad not. in l. merito, ff. pro soc. Felyn. in c. alij, nu. 6. vers. & omnia ista de homicid. cum aliter per Paris. d. confil. 1. 52. num. 32. & seq. lib. 4. sed etiam iudicatur ex serie facti, e enim homicidia fuerunt perpetrata in birruarii occasione improvisi eorum accessus ad locum, ubi ducebantur choreæ, & captura, quam tentantur facere, de quibusdam armatis armis prohibitis, vnde ipsi ad eua dendas manus birruariorum explorarent tormēta bellica, vulgò seipso appellata, & scier, quod appareret de alia causa cōuenienti in illo loco, hoc est, quia ibi ducebantur choreæ, & quod Conradus accessit ad locum sine armis, ut deponit quatuor Testes in Curia Episcopali formiter examinati, quorum dictum minimè potest labefactari ex eo, quod quidam Testis Sondra nuncupatus contrarium dixerit in Curia seculari, tum quia contra quatuor, tum quia periturus, cum per prius medio iuramento contrarium deposuerit, tum denique, quia examinatus sine iurisdictione, hoc est à iudice laico contra clericum, cap. at si clerici, & ibi Bald. num. 2. de iudic. Oidrad. confil. 157. in fin. Gemin. confil. 142. num. 2. & ex eisdem cessat fundamentum, quod posset fieri super relatione Barocelli facta in eadem Curia nempe se reperisse omnes ibi assistentes armatos. Ultra, quod in omne euentum cum ipse deponat in genere de omnibus magis crederetur prædictis quatuor testibus, anquam in specie deponentibus, Bal. conf. 69. num. 1. vers. & hoc probatur lib. 5. Alex. conf. 148. num. 4. lib. 2. Dec. conf. 448. num. 37.

Non obstat aliud morium, quod Conradus super huiusmodi facto reportauerit in Curia Episcopali contra se condemnationem à qua non appellauerit res videatur occasione rei iudicæ effecta notoria, quia respondetur, primò sententiam, quo ad materiam homicidij non iustificari ex actis, vnde tanquam notoriè iniustam minimè potuisse transire in iudicium ad l. si expressim, & ibi Bart. ff. de appellat. & relar. C. de de Grass. decif. 1. num. 7. de dilat. & decif. 3. num. 3. de reb. Eccles. non alien. fuit dictum in causa Bononiensi de Pipinis 8. Nouemb. 1577. coram bon. mem. Cardina li Scraphino relat. inter diuers. impress. decif. 3. 11. num. 2.

Secundò dicebatur non apparere, quod Conradus fuit: ir. condemnatus propter homicidium, cum de hoc nihil in dispositioni sententia, quæ tota disposita à tenditur, Roman. conf. 157. num. 2. Fed. de sen. confil. 220. in fine, & fuit dictum in Romana, seu Amerina Domus 8. Iunij 1576. corā Canuuccio relata inter diuers. impress. decif. 34. num. 13. par. 2. & posse esse, quod fuerit condemnatus ob solam interuentiā choreæ, & ex scandalo ex eius carceratione, & ductu ad iudices laicos sequuto, quod etiam fit verisimile ex poena brevis exilij, & parua pecunia infligta in dicta sententia, quæ poena non correspondet magno delicto, quod aliàs commisisset Conradus, si participasset de homicidio. Et ita fuit conclusum Conradus solo informante, cum pars aduersa pluries citata non curasset comparere, fuit tamē habita ratio cuiusdam discursus per incertum auctorem contra Conradum formati, & per eundem Conradum dari in Rota, ut patet ex responsionibus supra datis.

PIROVANI.

Tirafanè Canonicius. Veneris 10. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Remissoria non denegatur, quando non petitur calumniosè, & constat de releuantia articulorum, denegatur tamen, quando agitur de probatione eius, quod per scripturam probari potest.

S P M A R I S M.

Remissoria ad examinandos Testes non denegatur, quando de calumnia petitur, & articuli sunt releuantia, numero 1.

Remissoria ob presumptionem calumniae confitit de releuantia articulorum non solet de facili denegari, num. 2.

Remissoria non conceditur ad examinandos Testes super eo, quod potest per scripturam probari, declaratur, ut nu. 4.

DECISIO CCXCVIII.

Resolutum fuit dandum esse remissoriā D. Alphonso Francesi, quia denegari non solet, quando calumnia non est, l. iudicet cum au. h. seq. C. de fide instrum. Verall. decif. 59. p. 3. Cassad. decif. 1. de dilat. & quando articuli sunt releuantia Capriacq. decif. 56. & 68. par. 3. Rota in Bracharen Decimarum coram bon. mem. Cardinali Pamphilio 10. Maii 1591. & in Tolentina Decimarum coram R. P. D. meo Ortembergo 27. Maii 1608. etiam in prima, vel secunda instantia concurrere obligatione de stando vnicæ sententiæ. Capuraq. decif. 57. par. 3. Cassad. de dilat. decif. 3. num. 2. Aechill. decif. 97. aliàs 4. de dilat. Mandat. de commiss. pro remissor. vers. in tertia instantia.

Calumnia visa non est considerabilis confitit de releuantia, ut sapius fuit decifum, & signanter in illa Tolentina Mercedis 4. Iulij 1597. coram R. P. D. Corduba, Ultra, quod Rota ob præsumptionem calumnie non ita de facili solet denegare remissoriā, C. de de Grass. decif. 1. de dilat. Aegid. decif.

decis. 624. in fine, & fuit dictum in supra allegata
Bracharum coram boni. mem. Cardinali Pamphilo,
& in Pamphilicis Decimarum coram eodem
21. Iunii 1600.

Relevancia aurem sufficienter videtur probata,
quia, & si de collatione bus duorum Priorum Canonicorum
ampli, fuit, 1579. & 1580. fatis apparet ex ferri-
pitiis de quibus in actis de anno 1580. quae leguntur
facta per refigurationem Gnesii Gado, quod ex parte Al. honi non admittit. Ita-
quam effectum sortita, quod ex eo deducatur, quod
quia Gnesius de anno 1585. vixit talis Canonicus,
Sede Episcopali vacante inter fuit collationi fac-
tae de simili Canonico ad favorem Hieronymi
Lopez, vix ex instrumento, quod datur in sim-
mario, num. 1. & de anno 1589. possessioni alterius
ad idem, scilicet Joanni Canian in qua simul
erant interveni Christophorus Perez ad favorem
cuius legebatur facta refiguratione de anno 1580.
vix ex eodem lumen. num. 2. unde bene defer-
rebat articulus ad elidendum, quod Gnesius me-
dio tempore non retrocessit, & ad probandum
necessarium, quod propositio facta de anno 1584.
per Episcopum, & Capitulum, simul non fuit de
tertio, sed secundo Canonico, vix exinde offen-
deretur inobstantia concordie Sixti Quarti,
& Leonis, & consequenter sui simultaneum
confendi inter Episcopum, & Capitulum ex quo
necessario inferri poterat Canonico, de quo
agitur, vix vacatum in mense Octobris referen-
tationi subiacere.

4 Nec oblatæ vim fuit, quod cum huiusmodi collationes possint probari per scripturam, remissio non sit concedenda ad parendum laboribus, & maximis sumptibus, qui sunt in remissionibus protegenti considerandum. Aegid. decif. 9. & fuit dictum in vna Vlixbonæ Iuris Conferendi 7. Februarij 1607. coram R. P. D. in eo Lancello- to, & in Toletana. Canonici 11. Novembris 1609. coram eodem. Quia pro responsione fuit dictum, quod adus capitulares, & infirmæta collationum probant quidem infirmitatem, quod raris, vel talis fuerit pius usus de Canonici in dicta ecclesia magis de vno tempore, quam de alio, sed non concludunt negativam, quod non vacentur alius Canonici, quia hoc non continetur in dictis instrumentis, & ab Alphonso ad hunc effe- ctum erat probandum, vt in alia decisione fuit considerandum, quod casus nihil impedit probare per testes, fuit. Cde fideicom. Pa. ff. consil. 13. in princ. lib. 3. Alex. conf. 219. col. 5. lib. 6. Hercul. de probat. neg. num. 174.

Demum accessit obligatio de stando vnicę sententia, quę omnia fecerunt causam remissoria fauorabilem.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Bonomiæ Bonorum. Mercurij 15. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Ad hoc, vt Testator dicatur prohibitus
testari, quæ requirantur, & quomodo
hæc requisiti probentur. est singula-
ris decisio in hac causa.

SPMM, AR, VM.

Probiſcas aliquē reſtari tentatꝝ ad damna, & intereſſe, n. l.

*Tunc prohibetur aliquem testari ad hoc, ut locum habeat, etiam
coguntur requiruntur. Primum, quod quis finis testat
tur. Secundum, quod finis propositum impediretur, per
quod se deficiat a testando. Tertium, quod appareat ad
eius fauorem si testari inueneret, num. 2. Quando lo-
cutione, & quando de huiusmodi requisitis concludi debeat,
num. 3. & seqq.*

Testes singulares probent in his, quæ habent tractum successurum, nn. 2. Vbi per ferrum accedentibus administrales,

*Testacorum prohibitum fuisse tellari probatur per Testes
fistularet, nam. 1.*

Testatorem prohibitum fuisse tellari, quando agitur crimina-
liter, requirantur liquidæ probationes, secus quando
agitur civiliter, num. 4. & 6.

Teglasorem prohibitum fuisse tellari censetur probatum eo ipso, quod cassus Teglas vocatus fuisse dicitur, n. 7.

Testatoreum prohibitum fuisse testari probatur ex clamoribus prohibentibus, ex consuetudinibus testatoris, ex publicato ex. 17. forma. num. 6.

*Testatoris voluntas declaratur per scripturam imperfectam
defectum solennitatis, num. 7.*

DECISIO CCXCIX.

Rota censuit constare de voluntate restan-
di quodam Virgine ad fauorem D. Ca-
roli, & illam ob pietatē suam impedimentū
per D. Andream esse locum damno; una, & iurē-
esse D. Carolo implendam, iuxta notam per scri-
bentes in l. 1. & c. si quis aliquem testatoris prohi-
buerit, Butr. cons. vlt. Ang. in l. non enim, num. 1.
ff. de inoffic. testam. la. in l. dedici, quāquam, nu-
7. ff. de condit. causam. d. Rip. in l. 1. ff. iur. quāstio-
nu. 1. ff. ad Trebell. Clar. in prax. lib. 5. ff. q. 79. in
fi. Gabr. cons. 90. nu. 42. & seq. lib. 2.

¶ Equia in subfantiā ad istum effectum tria co-
pulariū requiruntur. Primum, quod quis iustit
restitatur. Secundum, quod fuerit pra iustitiam
pedimentum, & tale per quod is delinqueret ad resti-
do. Et tertium, quod appareat ad cuius fauorem
intenderet restitui, Bar. in l. si num. 13. i. i. c. o. n. u.
9. ff. si quis aliq. rest. prohib. Parif. qui alios cumu-
lat, consil. 67. a. num. 1. v. si qd. 27. lib. 3. Propter cā
Domini dūstūte procedendo.

De primo confilare dixerunt ex eo quod testes deponunt Virginiam expoliisse iuam voluntatem Notario, qui illam de eius consensu reduxit in nuptias, & iussit accipere Testes numero sufficientes pro Testamento, qui actus dicitur proximi, & de notariis omnino notis voluntariis ex tunc periculis Testamentum, Corn. confil. 232. num. 4. verum communis auctor. lib. 1. Soc. iur. confil. 1. 9. num. 361. lib. 2. Crauet. confil. 117. num. 1. Surd. confil. 414. num. 54. Nec obitare dixerunt, quod Testes sint singulares: nam prater, quod attenta ratio facti serie, quod habuit tractum succedendum videamus posse aliquo modo dici con- testes, fuit dictum quod & Testes singulares iusti- ficabant in hac materia, per con. Alex. 4. num. 11. lib. 7. Soc. iur. confil. 178. num. 6. cum seqq. lib. 2. Crauet. confil. 73. num. 31. Surd. confil. 94. num. 47. & 414. num. 57. maxime concurrentibus ad minuculas, & aliunde apparet Testes vere fuisse vocatos, & ob eam causam accessisse ad domum Testatricis, & notari manu notarii conscripta, & per illum reco- gnita adhuc extet.

Quantum ad secundum licet, quando agitur et
4. minister requiratur liquidissimè probaciones,
v. post Corn. & aliostrad. Socyn. iun. conf. 145.
num. 11. lib. 2. adeo v. si D. Carolus ageret crimina
litter Domini faciliè arbitrari censet, non esse in
probat. attamen ad effectum eiusdem censuerunt
adesse sufficientè probatioe, quia eo casu ppter
Decis. Prosperi Farinac. R. difficil-

difficultatem probationis admittantur præsumpti-
ones, & coniecturæ, vt in specie adnotarunt,
Anchor. conf. 3. 17. num. 2. & seqq. A. J. c. i. confil.
179. num. 3. lib. 9. Crauet. conf. 30. num. 1. vol. 2. &
est generalis conclusio in qualibet materia diffi-
lis probationis, Bart. in l. si quis ex argumetis, § an
nec hæredi, num. 3. ff. de cden. Roman. conf. 7. n. 3.
Alexand. conf. 136. num. 1. lib. 5. Socyn. sen. con-
fil. 213. num. 10. volum. 2. Crauet. confil. 73. nu-
mero 10.

In casu autem proposito adfunt Testes dicen-
tes D. Andream dimisisse Testes, qui accesserant
voti, vt interesset Testamento, quæ dimissio
importat prohibitionem testandi, vt in specie di-
cit text. in l. 2. ff. si quis aliquem testat. prohib. &
in l. marcell. § final. ad rebell. neque ad istum effe-
ctum est necessarium, quod prohibitio sit violenta,
l. eos, C. si quis aliquem testari prohibuerit, A. 20.
in summa eodem tit. num. 1. Anchor. d. confil.
337. num. 1. Angel. in l. non enim, num. 3. ff. de in-
offic. testam. lat. in l. si. num. quarto, C. si quis
aliquem testari prohibuerit, & in l. dodi. § quam-
vis, num. 8. ff. de condit. caus. data, Calcan. con-
fil. 91. num. 9. & sequen. Assuet. decisio. 69. num.
6. & 7.

Nec satis fecit Dominis responsio, quod hoc fe-
cerit D. Andreas, ne turbaretur quæ agerant, an-
6 quia ex multis circumstantiis visum fuit Dominis
quod immo hoc fuerit factum studiosè, & causa
vitandi testamentum, nempe ex præcedentibus
clamoribus ipsius Andree, Anchor. confil. 337.
num. 1. & 3. Calcan. confil. 91. num. 9. & 10. ex con-
sequentiis ipsius Testat. i. c. i. Bartol. in l. si. num.
14. § si quis aliquem testari prohib. Bald. in l. 1. nu.
13. C. eodem tit. Vbi etiam Salycet. in fin. Item ex
transmissione officialis Illustrissimi Legati ad do-
mum Testat. i. c. i. vt vitaretur huiusmodi incon-
ueniens super quibus omnibus dantur Testes in
summario Caroli, quibus accedunt alij de publica
voce, & fama depenones de huiusmodi prohibi-
tione, & licet multa inculcat: tunc contra singulas
specie probationis, & singulos Testes, atque
armenta qualitate inane probandæ, effectu de
quo agitur, & tota serie facti, & iungendo om-
nia simul iuxta regulam, quam in istis terminis
trad. Anchoran. d. confil. 337. num. 4. vertic. ex
istis omnibus plenè, Alexand. confil. 4. num. 11. lib.
7. conclusum fuit circa hoc caput Carolum esse
in probatis.

7 Circa tertium, quid namque intenderet dispo-
nere Virginia ad favorem Caroli, in hoc adest no-
tula à Notario (dictante ipsa Testatrice) con-
scripta, & ab eodem Notario recognita, & Tes-
tes in substantia deponunt de voluntate Testatri-
cis, iuxta contenta in prædicta scriptura, & præ-
stat. maximum ad miniculū relatio officialis mis-
si ab Illustrissimo Legato, Vnde omnibus pariter
simul iunctis dixerunt Domini attendendam esse
prædictam notulam, non inquam solemne testa-
mentum, in quo obflare latè deducta per infor-
mantes pro D. Andrea, sed tanquam indigium vo-
luntatis Testatricis, quæ declaratur per scriptu-
ram imperiectam ex defectu solemnitat. Bart. in
l. fideicommissa, § 1. num. 1. ff. de leg. 1. Bald. in l. si.
num. 17. C. de fideicommiss. Roman. conf. 179. nu.
11. Socyn. iun. conf. 145. num. 11. & seq. volum. 2.
Surd. conf. 94. num. 43. & mittitur exequutioni iu-
dicio tamen ordinati loco damnorum, & inter-
esse iuribus supra in principio allegatis. Et ita fuit
conclusum, &c.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Romanae Penarum, Mercurij 15. Decem-
bris 1610.

ARGUMENTVM.

Agitur de pœnis exactis ex delictis Aro-
matariorum Urbis, an spectent ad Col-
legium Medicorum, an verò ad Aro-
matarios.

S P M M A R I U M.

Pœnae sunt fructus iurisdictionis, num. 1.
Capite naturæ est copulare ea, quæ sunt eiusdem generis, nu-
mero 2.
Supponens nihil disponit in supposito, num. 2. in fin.
Præstationis, seu proemij verba causam finalem demonstrant
num. 4.
Pœni sui erit nullum habent iurisdictionem, num. 4.
Singula iurisdictionis referenda sunt, num. 4.
Observantia subsequenda declarat verba Constitutionis d. b. n.,
num. 5.

DECISIO CCC.

1 V isum fuit DD. Sententiam Auditoris Ca-
mære qua declaratur pœnas exactas ex
delictis Aromatariorum Status Ecclesiæ
stici spectare ad Collegium Medicorum sine par-
ticipatione Aromatariorum Urbis siue corum
Ecclesiæ, esse confirmandam. Iustificatur enim ex
Constitutione Clementis Papæ Septimi, dum cõ-
cedit Prothomedico Urbis, & alijs ab ipso depu-
tandis iurisdictionem visitiandi Aromatarios Sta-
tus Ecclesiæ stici, & illos puniendi nam pœne sunt
fructus iurisdictionis, Bart. in l. si. num. 2. Ang. nu.
1. ff. de iur. matrim. Alex. in l. si de iur. i. § si vir,
n. 10. ff. de eo. Cum cõf. 151. Nar. cõf. 330. n. 13. Crau.
confil. 115. num. 4. Roland. conf. 73. num. 3. lib. 4.
Boss. iur. de pœnis, num. 2. Quod clarius colligitur
ex alia parte eiusdem Constitutionis, per quam
mandatur Prothomedico, vt singulis quibuscun-
que annis pœnas ex pœnis redactas octo Medi-
cis numerarijs assignet, & inter eos qualiter
distribuat, nulla facta mentione de Aromatarijs.
Et hoc idem suadet, quia in eadem Constitu-
tione, & de reddenda ratione Collegio Medico-
rum per eos, qui ad visitandum in partibus trans-
mittuntur, & de illis præstando cautionem, &
quod Collegium Medicorum sustineat expen-
sas huiusmodi transmissionis, cauetur, signum
evidens huiusmodi negotiij ad illud in totum spe-
ctare, pro quo etiam facit, quod vt in eadem
Constitutione habetur Prothomedicus Urbis est
Prothomedicus Status Ecclesiæ stici, de Collegio
autem Aromatariorum nullibi cauetur, quod ex-
tra Urbem habeat authoritatem, ex quibus vnde-
deoque videbatur fundari intentio Collegij
Medicorum Urbis repudiandi per Prothome-
dicum.

2 Nec obflare visum fuit Concordia inter Colle-
gium Medicorum ex vna, & Aromatarios ex al-
tera, & per Gregorium XIII. confirmata in c. 21.
in illis verbis ibi, in pariendis verò pœnis, & mul-
tis, quæ ex delictis, & contraventionibus vrbano-
rum Aromatarij, siue alijs, & quæcumque causa &
extra visitationem à quibuscumque exiguntur, &c.

Quarta

Quarta pars Collegio Medicorum attribuitur, reſequa Hoſpitali Sancti Laurentii in Miranda, & quaſi quoad per illa verba ſue haſue alias ne dum poſſe Aromathariorum Verbis: Vt cum etiam extra Verbum promiſſibus paribus Eccleſiæ Sancti Laurentii, que ſit Aromathariorum, attribuitur, quia ſunt reſponſum illa verba, ſicut haſue amplius e modumque, quem erant exigende poenæ per diſtinctum Eccleſiam uoq̄ autem locum, & perſonas à quibus etiam exigende, & erit ſenſus, ut paritatem poenæ nodum, quæ ex delictis, & contrarietationibus, ſed etiam, quæ per aliam modum promouent ab Aromatharijs Verbis. Qui intellectus ſuade, i videbatur tam ex proprietate verborum, quæ faciſſime adpramur ad ampliationem modi, quæ in loci i habetur in l. 1. §. illud, verbo, neque alias, & ibi gloſſa ff. de aqua quod d. & alibi. Tum etiam ex forma ſermonis: nam immediate copulantur verba, quæ nihil habent commune cum loco ibi, & quæ cumque caſſa etiam extra viſitationem, &c. & tamen natura coqueſt eſt copulare ea, quæ ſunt eiſdem generis, l. ſi p. cuius dicitur, ſi de reue. vnde d. o. leg. cum ſummatiſſime ſummatiſſimal. iulior conſil. 18. num. 40. Tum denique ex natura rei, quæ neque conſideranda emanant ſuper poenis Aromatharijs extra Verbum conſideratis ſibi miniſtre appareat per prius fuiſſe contronemiam, neque d. cap. 22. aliquas poenas Aromatharijs de nouo alligat, ſed tantum dar modum partiendi illas, quæ per prius poenis alligantur ibi in partiendis poenis, &c. Vnde etiam inſoluitur, quod qui ſupponit, nihil diſponit in ſuppoſito, de quo per Alex. conſil. 17. num. 4. lib. 2. Rota deciſ. 23. de p. o. c. in antiquis. Crau. conſil. 146. num. 3. Verſi. quim. no dico.

Facit etiam, quia Collegium Aromathariorum nullam habet iuriſdictionem ſuper Aromatharijs extra Verbum, ſicut habet Prothomedicus per ſupradicta, neque vlt. ſubſequit expenſas pro viſitatione Status Eccleſiaſticali, cum tamen ſint ſubminiſtranda Collegio Medicorum, ut habetur in Conſtitutione Clementis Papa Septimi de qua ſup. a, & in ſpecie de iurisdictione Aromatharij quando accedit tanquam Miniſter Prothomedici, cauetur in hac noua concordia reſpectu. Vnde nullum alligari poſſunt videbatur, quare Aromatharij Verbis debeant nodum participare, ſed etiam habere treas quatuor paribus poenarum, quæ extra Verbum exiguntur.

Neque ſubſiſtere videbatur præſentio Aromathariorum, quod de ipſius Sancti Eccleſiaſticali exercant aliquid iuriſdictionis, & cum comenſatione aduocet ſibi alligari huiusmodi portio, cum in d. cap. 19. et modum diſponatur, quod viſitator Status Eccleſiaſticali debet ſibi aſſumere Comitum, & Miniſtrum vtrum ex Aromatharijs & ibi, & quod Prothomedicus vtrique viſitandi ſp. viciam delegabit, quia diſcretur illam electionem non eſſe ordinatam ad fauorem Aromathariorum, ſed viſitationis ne diſcretiſſimo aliquid impetum ſibi Comitum adiungat, ut habetur in prohibitione diſcretiſſimi, & quo colligitur cauſa finalis ſine ff. de herediſt. in Bald. conſil. 20. num. 1. lib. 1. Alex. conſil. 7. num. 4. lib. 2. & ex verbis eiſdem capituli Comes, & Miniſter, & ex ſubſequenti capitulo dum dicitur, quod Medicus ad viſitandum deſtinatus viſitet, inſpiciat, & debeat poenis puniat, ſatis apparere iuriſdictionem eſſe in ſoludum attributam Medico, & Aromatharij debere inferre pro Miniſtro, & præter nodum conſilium, iuxta peritiam ſui artis, quod nullam importat iuriſdictionem, ſed in cap. ex parte in ſu. verſi. tene. mentis de conſil. Rota deciſ.

79. de reſcript. in antiq. ſignetur, deciſ. 10. de p. r. ben. & quantum ad alia verba d. 1. §. Prothomedicus vtrique cam Prociuum delegabit, diſcretur delegationem eſſe intelligendam illam quæ congrue referenda iuxta regulam quæ ſup. & ibi glo. v. b. geſtione. C. de iur. poſt. & in l. fin. v. b. Vnde ſi ſi v. b. Angul. num. 4. C. de iuriſdictione. Dec. conſil. 384. num. 6. verſi. non obſtant allega a hoc eſt delegabit iuriſdictionem Medico, & miniſtrum, ſue relationem, iuxta peritiam Aromathariorum, Vtra quæ etiam ſi eſſe delegata iuriſdictione non per hoc ſpectetur poenæ ad Col legium Aromathariorum, cum non ipſi delegent, ſed Prothomedicus nomine Collegi Medici, & nullo minus ad illos ſpectat tres ex quatuor paribus poenarum cum in hac communione ſuſtineant natiuitatem poenarum, & illis cauambit circa expenſas viatici.

Non etiam obſtare videbatur, quod in cap. 21. conſtituitur Depoſitarius poenarum exigendarum Aromatharijs non diſtinguendo, Antiqui poceſſent ab Aromatharijs Verbis, vel etiam e inſeretur cap. 22. immediate ſequens, & ſupra ponderatum eſſe pariter de omnibus poenis etiam extra Verbum intelligendum, quia ſunt reſponſum. In mo, negando cap. 21. loqui de poenis extra Verbum cum hoc ibi non legatur, & multa de quibus ſupra ſuadeat contrarium. Secundo, quod eiſſi loquatur, adhuc illius loquutionem in ſubſequenti per neceſſe non inſuere, quia in cap. 24. cauetur quod ſingula capitula ſingulariter, & prout in eis expreſſis verbis deſinitum eſt, intelligatur ibi cogitatio, & declaratio. Analiqui aduerſus ſupradicta decreta deſequitur, & in prenam inciderit necne eiſſiq; poenæ exigende iulio ad eos ſolos, & in ea forma perſent, quibus in ipſis ſingulis capitulis decretorum expreſſis verbis deſinitum eſt, &c. ex quibus apparere ſingula capitula per ſe ſtare, & habere propriam formam, nec vſu habere dependentiam ab altero. Vnde etiam pro conchluſione huius materie inferrebat p. o. c. cluſendis Aromatharijs, ſue illorum Eccleſiæ ab ipſis poenis ſuſcitere, quod eaſdem poenarum applicatio expreſſis verbis po legatur in Capitulis. Quibus accedat obſeruatione, inſequens ad ſubſequenti Collegio Medicorum Verbis, quæ poſſet deterre pro interpretatione huius concordie, quatenus in aliquibus eſſet dubia, ex traditur d. c. in conſil. 21. num. 4. lib. 2. & in conſil. 182. num. 10. lib. 4. Crau. conſil. in ſum. in d. c. in conſil. 364. num. 10. vol. 3. &c.

P E N I E.

Coloniæ. Canonici, Veneris 17. Decembris

1640.

A R G V M E N T V M.

Beneficij prouiſio, ſeu nominatio ſub conditione facta conditione non adimpleta non attenditur, præſertim ſi fuerit admiſſa à non habente iuriſdictionem admittendi, & quando reputetur ſimponiaca ex promiſſione indemnitate, ſeu aliqua alia promiſſione facta poſt Beneficij reſignationem.

Deciſ. Preſerri Farinacj. R. 2. 1714.

S P M M A R I U M.

Nominatio, seu promissio beneficii facta in persona alienigenae nulla est, quando est facta ab eo, qui auctoritatem habet nominandi, & promittendi, nu. 1. & 2.

Beneficium resignatio praecedens fuit in eadem substantia, cum beneficii vacationem per obitum, si resignatio fuerit nulla, secus si casus, nu. 3.

Beneficium resignatio admittit sub conditione, si resignans super xpi per viginti dies conquestus desistente non valeat, nu. 3.

Beneficium resignatio admittit a non habente jurisdictionem admittendi non valet, nu. 4.

Simonia non induitur per promissionem indemnitas facta per aliquem dies post nominationem, nu. 1. & 6.

Proinde de quibusdā alio alia simoniae facta post nominationem, seu resignatio non valet.

Nominatio, seu resignatio beneficii statim acquiritur inq. nominatio, seu resignatio, nu. 6.

DECISIO CCCII.

Pro intelligentia dubij an nominatio, & pro uisio facta in persona Adam Adolphi esset valida, praestiponebatur in factis Lugderum Canonicum Collegiarum Ecclesiae S. Andreae Colonien. hunc Canonicatum, & praebendam habere: & resignatio in manibus Ordinarii collatoris, & vigore praedictae resignationis Canonici Turnarii nomine Capituli eisdem Canonicaatum, & praebendam commisit Joanni Deuz nepti resignanti, cui insuper praedictae tradidit possessionem: cum vero paulo post resignans obiisset Joannes dubitans, ne Capitulum aliquid circa constitutionem sui Canonicaatus innovaret, recusis habuit ad officialem Episcopum, à quo contra Capitulum, & omnes alios, obtinuit specialem inhibitionem, ne sub omni excommunicatione, & maledictione eum infestarent, quae fuit Decano, & Capitulo intimata, deinde de mense Octobris, idem Turnarius ab eodem capitulo iure congruo perijt, & obtinuit de dicto Canonicaatu Ana. mo. fieri collationem, quae eius tamen Turnarius, & Adamus pro indemnitate Capituli praestarent canonem, si Adamus ad possessionem admittetur.

Quibus praenotatis, Rota censuit nominationem fuisse validam, quia facta auctoritate Capituli habentis iurisdictionem fundatam in vacatione dicti Canonicaatus in mense Octobris anni 1607. per obitum Lugderi, & mensis vigore concordatorum est ordinariae collationis, & sic perinet ad Capitulum ipsius Ecclesiae collegiarum, Lapal. leg. 1. nu. 1. Bald. in cap. cum Ecclesia Volaterrana, nu. 1. de elec.

Non obstat praecedens resignatio per quam videbatur impediri vacatio per obitum, quia illa resignatio multipliciter videbatur invalida, tum quia admittit sub conditione, si Lugderus resignans per viginti dies conquestus desistente deficeret, ut constabat ex confessione Joannis Deuz in iura promissio, Rota decis. 4. incip. nota, quod ubi beneficii nu. 1. de re. per. mu. in antiq. Abb. in c. cum pridem, nu. 11. de pact. Mohed. decis. 1. ver. quia cum resigna. 10. Verall. decis. 86. incip. resignaverat, Raynaldus nu. 1. part. 3. Guidobon. decis. 39. incip. vnus resignauerat, Gabr. consil. 55. incip. lo. Baptista consensu. nu. 1. lib. 1.

Tum, quia Turnarius habens ius nominandi, cum non haberet jurisdictionem admittendi non poterat admittere resignationem, Innoc. in c. quod in dubijs, nu. 3. de renunc. Anron. de Butr. nu. 7.

verf. vide in manibus capituli, Sarnen. in reg. de iur. resig. q. 18. nu. 1. verf. nec obstat, si dicetur, Rota decis. 14. incip. quidam Cardinalis, nu. 1. & seq. de renunc. in antiq.

Addebant aliqui ex Dominis non constare in ymoniam ex aduerso obiectam deductam ex promissione indemnitas in capituli, quia cum promissio fuisset facta per aliquos dies post nominationem non poterat reddere eam simoniacam, cap. Arnoldus 8. q. 3. Dec. consil. 118. incip. vilo initium, Verall. decis. 33. incip. simonica clauio, nu. 7. par. 1.

Et merito, quia nominatio, ex qua potissimum fuit Adamo ius quæsitum, Gloss. in verb. pluribus, de offic. leg. Abb. in c. cum Beroldus, nu. 13. de re iud. Rota decis. 4. incip. secundum omnes DD. in princ. de iure part. in nouis, fuit pura, & absque alia qua conditione, aut promissione, & sic respectu illius, quicquid postea factum fuerit non potuit dici simoniacum, quia ex post facto, post ius quæsitum, nulla praecedente conventionem, nulla contrahitur simonia d. cap. Arnoldus 8. q. 3. Pur. decis. 171. incip. in vna Hispanum q. lib. 2. & fuit dictum coram bon. mein. Bualo in causa Orilen. Cōfidenz 1. Februarii 1590. & ex his censuit Rota nominationem de persona Adami fuisse validam, de reliquis autem difficultatibus, quae vtrinq. excitabantur per informantes Domini particulariter videre voluerunt.

PIROVANI.

Leodiens. Salarij, Veneris 19 Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione, an, & quando aduocato salarium non conuentum debeatur.

S P M M A R I U M.

Salarium non conuentum aduocato debetur, nu. 1.

Salarium aduocato debetur pro modo litis, pro aduocati sufficiencia, & fori consuetudine, nu. 1. & 2.

Abbas successor non tenetur soluere debita sui antecessoris, nisi quatenus fuerint contra pre iudicata, vel necessitate Monasterij, nu. 1.

Salarium aduocati potest extendere ad seuta 100. nu. 3.

Testis vnicus, & singularis non probat, nu. 5.

Testes contra partis confessionem nihil probant, & magis ascendunt confessionem, quam testium probatio, nu. 5.

Salarium non conuentum non debetur illi, qui inferunt pro consiliario, nu. 6.

Salarium aduocato non debetur, nisi fuerint specificata causa, & negotia in quibus aduocatus inferunt, nu. 2. & nu. 6.

DECISIO CCCII.

Domini amplectendo partem negatiuam dixerunt salarium non deberi huiusmodi de Huius: nam etsi regula sit pro dictis huiusmodi, quod aduocato debeatur salarium et non conuentum, l. 1. & ibi Barr. de var. & extraordin. cogn. Feder. de sen. consil. 218. nu. 1. & 2. Pur. decis. 1. lib. 3. in fin. Nar. consil. 176. per tot. Alex. consil. 109. nu. 1. vol. 6. tamen in modo constitutis, tria videntur considerari in re. d. 1. de var. & extraordi. cogn. scilicet, pro modo litis, pro aduocati sufficiencia, & fori consuetudine, ad iudiciu quo erat acturus, & merito, quia ex praedictis circum:

circumstantiis magis venit honorandus aduocatus, vel minus pro modo concurus qualitarum, vi bene probat. Soc. de iust. & iur. quæst. 3. art. 4. lib. 5. Lancel. Polir. in traç. de aduocat. cap. 1. Guliel. Roulli. de iust. & iur. Rubr. de aduocat. quæst. 31. verum iurum dictum, quæ maxime videntur obsequia, cum hodie agatur contra Abbatem succellorem non obligatur pro debitis antecessoribus, nisi quatenus fuerint contracta pro utilitate, vel necessitate Monasterii. Abbat. in cap. ex præsentium. num. 5. de pign. glo. in cap. 1. de solut. Pur. de cist. 1. lib. 1. Mohed. de cist. 4. de offi. Vicar.

In casu autem de quo agitur, quamvis Testes pro parte dictorum hæredum videantur deponere, quod dictus Stephanus fuerit famulus, & insignis Aduocatus Curie Leodiensis, & assumptus solus Aduocatus in causis huius Monasterii, & quod inferuerit in omnibus causis, & negotiis, tam iudicialibus, quam extrajudicialibus, tam de tempore Henrici Natalis, quam Jacobi Thomæ Abbatum pro annis scilicet in totum sexdecim non tamen specificat causas, & negotia ex quibus dignosci possit, qualis avlaboris, & præstiti seruitii, ut pro modo eorum ludez possit salarium liquidare, prout cauetur in d. l. 1. & Rota passim solet considerare, ut in Offen. Salarii coram Reu. P. D. Lancelotto 21. Maii 1610.

Et si pro modo se iurij præstiti in patrocinio causæ Nulli fodine, quæ probatur, & admittitur pro parte Monasterii, idem concordatur per transactionem. Anno primo Abbat. de dicto Jacobi, scilicet 1576. salarium esset constituendum in rationem vigue ad seua centum, ad quam summam posse liquidari animaduertit. Barro. in alleg. l. 1. §. si cuius, ff. de var. & extraordin. cognit. de eo adhuc Stephanus satisfactum videtur tum ex quantitate lignorum a Monasterio habitorum, tum ex quantitate librorum eiusdem Monasterii ab eo allatorum, & receptione talorum 10 ab Abbate Natali, de quibus omnibus deponent Testes Monasterii dati in summario. num. 6. tum denique quia toto tempore anteriori sexdecim nec perijt, nec conuulsus est Stephanus de salario sibi non præstito, ex quibus iuris præsumptione satisfactum illi videtur, ut considerauit Rota in vna Romana Mercedis coram Busarino inter impressas 559 par. 1. diuersi & Grauer. referens, & sequens eandem decisionem Thozema 17. num. 20.

Non obstat, quod alix etiam causæ fuerint specificate, & probate, cum in summario hæredum num. 6. testes deponent de lire, super quamdam domo ad inter signum amoris, & super quodam vestigali. Pontia Aurogi, quia sicut dictum, quod vni cuius est testis, & singularis, & de auditu deponit iuxta 13. interrogatorum, cui regulariter non creditur, cap. licet, c. venias, c. iustitiam de testib. Gabr. epd. tit. de cist. l. 1. nu. 1.

Concurrit propria Stephanus confessio, & declaratio, ut in summario Abbat. num. 4. & medio iuramento, quod Galices non habere causas in quibus inferuerit præter illam Nulli fodine, unde in concursu videtur tollere alias probationes Roman. conf. 391. in fin. num. 4. Marant. de origi. in d. l. 5. art. 2. part. iud. post. num. 21. & ab ea non esse recedendum. Alex. conf. 90. lib. 5. Crau. conf. 171. num. 10. verum quando eam, Verall. de cist. 23. 1. nu. 6. p. 3.

Demum non obstat, quod Stephanus inferuerit, pedum in iure Aduocatus, sed etiam pro consiliario, quo casu quilibet capud esset salarium, & iusta esse illius perijt. Rom. conf. 11. C. gaol. in l. dem functo, numer. 159. ff. de offi. assed. Quia

responsum fuit, quod aut pretendit salarium, variam Aduocatus, & tunc sine specificatione causarum, in quibus inferuit, nihil debet, aut contendit illud sibi deberi, vel consilario, & tunc tanquam non conueniunt habere non potest, cum sit speciale in Aduocato, ut bene probat Fedende. sen. d. conf. 218. cum alijs allegatis in principio decisionis.

PIROVANI.

Tirafonei. Decimarum. Luna 24. Maij

1610.

ARGVMENTVM.

Remissoria cõceditur in prophanis etiam non existente præsumptione calumnie, dummodo articuli sint releuantes, & quæ in proposito dicantur causæ prophanæ.

S Y M M A R I V M.

Causa decimarum dicitur profana, nu. 1.

Causa profana dicuntur etiam singulares dummodo super titulo hereditario consistat, & non sint, num. 1.

Remissoria non denegatur in prophanis etiam sine fumo, dummodo articuli sint releuantes, nu. 2.

Consuetudo inuenerit, & non solum decimas sufficit ad præstendum non solationem decimarum, nu. 3.

Præscriptio seu consuetudo inuenerit, & non habet vim iustitiae, & privilegio etiam contra habentes intentionem suam, & de iure præsertim ad seueram personarum Ecclesiasticarum, num. 3.

Acquisitio hereditaria dicuntur res gisti, nu. 3.

Remissoria non denegatur propter praesumptam calumniam quando articuli sint releuantes, nu. 4.

Asignatus seruandus est iudicij interuenum, & aliter, nu. 5.

DECISIO CCCIII.

D Omini dixerunt Commendatario dandam esse remissoria, quia causæ decimarum ad hunc effectum reputantur prophanæ, sicut de illis, & Rota reputat omnes quas prophanas etiam spirituales, modo ut possint beneficio committi non sint, Capuaq. 99 par. 1.

In prophanis autem etiam sine fumo non denegatur remissoria, dummodo articuli sint releuantes, Capuaq. dec. 1. 10. in fine par. 1. & dec. 68. par. 3. & sicut dictum in Bachren. Decimarum coram Illustrissimo Pamphilo 20. Maii 1591. & in Tolera Decimarum coram Reuer. P. D. Orombergo 27. Maii 1608. & in Pamphilonen. decimarum coram Illustrissimo Pamphilo 23. Iulij 1600.

Relevancia probatur, quia articulus immemorabilis consuetudo non soluendi decimas, quæ suffragatur, & habetur pro releuante ad hunc effectum, Rota in Causalicen. Decimarum 24. Decembris 1577. Inter imp. etas 471. lib. 3. & sicut pro quocunque ritu, aut privilegio, l. hoc iure, §. duos aquæ, de acqu. quod ius. & alius. Capuaq. dec. 355. p. 3. etiam contra habentes intentionem fundatam de iure, Paul. de Cast. conf. 42. 1. col. 3. libro secundo, Thob. Non. conf. 83. num. 5. Rebuside decim. q. 3. num. 63. Vaisq. contruer. illud.

Dec. Præf. Farinac.

R 3 lib. 3.

lib. 1. c. 31. item. 40. & fuit dictum in causa Ciuitatis Decimarum 15. Decembris 1594. & 17. Maij 1595. coram Gyprio, quæ omnia in. x. i. n. e. p. c. e. d. e. n. t. u. r. quando agitur de suffragando personis Ecclesiasticis, glo. fuit in fi. c. in quibzdam de decimis. prom. fuit Acquisitio Hierosolymitani, Card. de Grassi. dec. 1. num. 1. de probat. Valq. court. 14. illust. lib. 3. c. 105. num. 49. 50. & 51. dicitur etiam voce religiosis, quia emittitur tria illa vo. a. substantia. b. c. i. r. i. s. p. a. u. p. e. r. t. a. r. i. s. & obediencia, idem fuit Nauar. conf. 1. com. 1. coniug.

Nec vltim. est Dominus hanc reindorsam sap. p. e. c. a. l. i. m. n. i. a. v. i. t. a. q. u. o. d. r. a. t. i. o. n. e. p. a. r. t. i. p. r. e. c. a. l. i. m. n. i. a. r. e. m. i. s. s. i. o. r. i. a. n. o. n. s. o. l. e. t. d. e. n. t. g. a. r. i. , e. x. c. l. u. d. i. t. u. r. e. t. i. a. m. c. a. l. i. m. n. i. a. e. x. q. u. o. a. d. h. u. c. p. e. n. d. i. t. d. i. l. a. r. i. o. d. a. t. a. c. a. p. i. t. u. l. o. a. c. t. o. r. i. a. d. f. u. n. d. a. m. i. n. e. r. i. g. n. e. m. l. i. a. m. , q. u. a. p. e. n. d. i. t. u. r. , & d. e. b. e. t. e. t. i. a. m. r. e. o. c. o. n. c. e. d. i. f. a. c. i. l. i. t. a. t. i. o. n. e. m. i. n. i. s. p. i. o. b. a. t. i. o. n. e. s. , v. i. i. n. i. u. d. i. c. i. s. f. e. q. u. i. t. u. r. æ. q. u. a. l. i. t. a. t. e. r. e. g. i. n. i. u. d. i. c. i. s. , & c. n. o. n. l. i. c. e. t. d. e. r. e. g. i. u. m. i. n. o. m. a. x. i. m. e. c. u. m. n. o. n. c. a. d. a. t. f. u. s. p. i. e. r. i. q. d. i. f. f. e. r. e. n. d. i. i. u. d. i. c. i. u. m. n. o. n. f. u. n. d. a. t. a. i. n. t. e. n. t. i. o. n. e. s. a. q. u. i. s. Q. u. a. r. t. o. , & c.

C A V A L E R I I.

Banquei Fideiussoris. Veneris 14. Ianuarij 1611.

A R G V M E N T V M.

Solutio partis, an liberet fideiussorem pro reliquatu, & quid operetur subscriptio in sine apocæ appolita.

S Y M M A R I V M.

Solutio partis crediti non oritur in extinditione fideiussoris, sed sequitur tenore quoque tota quantitas in obligatione contracta sola fuerit, num. 1.

Subscriptio operatur approbationem, & confirmationem omnium contractuum in scriptura, num. 2.

Subscriptio quæ non est in corpore dictum fuit in corpore scriptura fuit adhibendum, num. 3. & 4.

D E C I S I O C C C I V.

Non placuit Dominis decisiō alijs in hac causa faciā sub die 7. Maij prolixius præteritū, quod ab ea recessitur. Coniunctabant enim Pompij unum simpliciter fideiussore pro summa lib. 400. sed voluisse teneri pro dicta summa, quæ ut dicitur Ceruia esset integrè satisfacta, v. l. g. i. u. r. i. n. a. p. o. c. a. i. n. i. l. l. i. s. v. e. r. b. i. s. *Il signor Pompeo principalmente, & insieme p. comete, & si la scorta quora sia per la somma di lire 400 di qua. i. i. p. r. e. l. e. q. u. a. l. i. t. a. t. e. p. e. r. t. e. r. e. t. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. m. , c. h. e. l. i. b. e. r. a. e. r. a. d. i. a. n. o. i. n. t. e. r. a. m. e. n. t. a. f. a. c. i. t. u. r. ,* Et ideo si d. de Ceruia etiam adhuc e. d. i. t. o. r. e. p. r. o. a. l. i. q. u. a. s. u. m. m. a. P. o. m. p. i. j. s. t. e. n. e. r. e. p. r. o. l. l. a. , q. u. o. n. i. q. u. e. a. d. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e. m. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. c. o. n. t. e. n. t. a. m. , c. o. n. f. i. r. m. e. t. u. r. e. n. i. m. e. i. u. s. o. b. l. i. g. a. t. i. o. f. a. c. t. a. p. r. o. r. e. l. i. q. u. a. t. u. , & i. d. e. o. t. o. t. u. s. p. a. r. t. i. s. n. o. n. e. c. e. d. i. t. u. r. e. x. i. n. d. o. c. u. m. f. i. d. e. i. u. s. s. o. r. i. s. , l. i. n. f. i. d. u. e. n. , s. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. , n. o. n. e. s. t. i. t. u. t. d. i. c. t. u. m. i. n. R. o. m. a. n. a. F. i. d. e. i. u. s. s. o. r. i. s. 20. Maij 1604. coram R. P. D. Lancelotto.

Nec videbatur obstaré, quod apocæ non esset scripta, sed tantum subscripta natus Pompei, quia placebat responsio subscriptionem op. an approbationem, & confirmationem unius cop-

tenentem in scriptura, itaque virtualiter subscriptum dicatur continere, quicquid in corpore scriptura continetur. Ang. in l. si in stipula. us. 1. Gell. l. i. g. o. n. u. , num. 3. l. de verb. oblig. Ba. bar. conf. 17. num. 15. lib. 3. Nat. conf. 87. num. 4. Alex. conf. 147. num. 8. & 10. lib. 2. Ruyn. conf. 193. num. 1. vol. 2. Dec. conf. 1. p. 1. u. 16. versic. præced. in causa nostro. Dec. i. n. o. n. f. i. l. i. u. m. 42. vol. 1. A. ym. conf. 73. num. 40. Paris. conf. 77. nu. 23. lib. 3. Rota lauend. dec. 73. in prin. & dec. 77. num. 1. & dec. 1. 10. num. 1.

Minus Domini censuerunt suffragari replicationem Pompei, quod sub scriptura non erat simpliciter facta, ut videtur loqui Doctores præ allegatis quæ citata, quo casu non attenditur, quæquid dictum fuit in corpore & scriptura, sed ipsa subscriptio tanquam illa, quæ dat robur, v. ex mente Innoc. dicitur Edm. in c. quoniam contra. n. m. e. r. q. 43. vers. habes ergo doctrinam de probat. & Bald. in auth. contra qui proprium, num. 8. versic. item quæro quid si est instrumentum, C. de non num. p. e. q. n. cum alijs in dec. i. l. e. g.

Nam dicebat esse animaduertendam subscriptionem hanc non continere ceteram, & absolutam obligationem Pompei, itur non sit facienda aliqua ratio ad corpus scripturæ, cum in subscriptione non legatur expressum nomen personæ ad cuius iurisdictionem sit obligatio, nec pro qua negotio, nec necessario dicta subscriptio deest habere relationem ad corpus scripturæ, & continet omnia, quæ in eo continentur. exceptis tamen illis, quæ expresse per Pompeium in subscriptione limitatae sunt, prout fuit tempus, quod fuit restrictum ad annum, & quantitas, quæ fuit limitata ad summam lib. 400. quod fieret ex causis contra principale. debitorum, & quod nolchatur ignorare ad aliquod iure esse, v. t. n. c. l. e. g. u. r. , vnde cum quædam reliqua um dicta scriptura non fuit aliquo modo limitata Domini concludebant obligationem Pompei, quod illud esse in eligendam, prout in corpore scriptura conceptum, ac si eius quædam scriptura esset ex supra allegatis. Tandem vlt. etiam iur. iudicium respectum ad ea verba in fine subscripti, quoniam apposita, sed solenniter com. h. i. d. e. u. s. d. e. p. p. r. a. , quæ sunt limitata, & idem limitatam parant obligationem, quia sunt posita respectu prædictarum limitationum appositarum in subscriptione, ut colligitur ex totius subscriptionis contextura, sed non propterea excluditur ratio ad scripturam præcedentem, non iniqua si ex auctoribus. Et ex his Dominus recessit ad decisiō.

C O C C I N I D E C A N I D I G N I S S I M I ;

Romana Domus ad Sanctum Augustinum, Martij 12. Ianuarij 1611.

A R G V M E N T V M.

Nunquid iudex ecclesiasticus, an verò secularis sit competens iudex, ubi agitur de bonis emphyteoticis ecclesiarum inter laicos, & an, & quando statum laicorum possit dispendere super bonis emphyteoticis ipsius ecclesiarum.

Aegidianz ex defectu potestatis statuentium non compr-
henda personas ecclesiasticas, & eorum bona, nu-
mer. 1.

Bona de defunctis dicuntur Sancta Sanctorum, & Patrimonium
CHRISTI, & in illis iurisdictione laicali nullam habet po-
testatem, num. 1.

Connexorum idem est iudicium, num. 1.

Cognita causa annexa spiritualibus spectat ad Iudices Eccl-
esiasticos, num. 2.

Connexitatis ratione radicatum in pupillo extenditur ad ma-
iorem, num. 2.

Foris Clerici extenditur ad laicum, quando causa est commu-
nis inter laicum, & clericum, num. 2.

Episcopo moriente non currit praeceptum, nec contra Episc-
opus, nec contra capitulum, quando agitur de re communi
inter episcopum, & capitulum, num. 2.

Privilegium tui facio quodvis extenditur ad alium, nu-
mero 2.

Causa inter laicos emphyteuticas ecclesiasticas reputatur spi-
ritualis, quando agitur de bonis emphyteuticis Ecclesiae,
& eorum iudice ecclesiastico terminanda est, num. 3. & per
totam decisionem.

Paria sunt sortis forum, & ligari statuta, num. 4.

Statutum laicorum nullo pacto disponere potest super viliis
minori rei emphyteutice ecclesiasticae, num. 4. & 5.

Declaro dummodo non ledatur Ecclesia, num. 9.

Vbi de materia huius declarationis, & num. 10.

Vna eademque res diversis respectibus, & ratione diversarum
personarum diversis, & vbi licet potest, num. 6. vbi de
declaratur: huc conclusio, quando habet laicum

Beneficialis causa, vbi de possessione agitur, nulli potest co-
trari iudice seculari, num. 7. vbi sentitur, quod in contrarium
est communis opinio.

DECISIO CCCV.

D Omini post maturam causae discussionem
centiescunt non esse locum Aegidianz,
quia ex defectu potestatis statuentis non
comprehendit personas ecclesiasticas, & eorum
bona, ut sapienter notat Rota, vt in decisionibus al-
legatis per Modernum Eugubinum in consil. 20.
nu. 2. volum. 2. Bona enim Ecclesiae dicuntur Sancta
Sanctorum, & nulli liceat, & quicunque. 12. q.
2. & dicuntur patrimonium CHRISTI, cap. cum
ex eo, de elec. in 6. laic. Fely. in c. constitutus, num.
19. de rescript. & propterea habens iurisdictionem
laicalem tantum in illis nullam habet potestatem,
& quae in Ecclesiis, & Ecclesia Sanctae Mariae
de constit. & vtrique notant Doctores omnes,
qui defectus potestatis intrat etiam in casu de quo
agitur, quia licet agatur de vili dominio inter lai-
cos, tamen cum sit connexum, & dependens ab do-
minio directo, quod est magis dignum, & effectus,
& qualitas quaedam ipsius, quae non potest esse si-
ne subiecto, vt post Bart. in extrauag. qui sint re-
belles, in verbo, rebellando, num. 17. dicit lasin.
consil. 26. nu. 14. lib. 1. & late probat Bero, in c. quae
in Ecclesiis, num. 10. de constitutionibus, ideo
ratione connexionis tale iudicari debet, quale est
directum, & translatum, de constit. c. praeterea, & ibi
gloss. de offic. deleg. 1. diff. de iurisd. omni. iud. late
Caret. Corta in verb. connexorum.

Et in specie, quod cognitio causae annexae spi-
ritualibus spectet ad Iudices Ecclesiasticos est
tex. expressus in c. quanto, & ibi late glo. in verb.
connexa, & Doctores omnes de iudic. & propte-
rea videmus, quod ratione connexionis illud quod
est iudicandum in pupillo extenditur ad maiorem,
licet cum, si quidem. iterum amittit quod eadem

ratione, si causa est commixta laicum, & clericum,
foris clerici extenditur ad laicum, Bart. in l. preci-
pimus, in §. eod. nu. 1. C. de appellat. & si res est co-
muni episcopo, & capitulo, li. Episcopus moriur
non currit praescriptio contra capitulum, Abb. in
c. 1. de praescript. nu. 4. & privilegium illius, qui ha-
bet vacationem munerum, extenditur ad locum
gloss. in l. fin. C. de muner. & honor. lib. 10. & alia
quae plura exempla adducit, Andr. Siculus in co-
sist. 1. num. 38. & seq. lib. 2.

Et praedicta tanto magis procedunt in casu de
quo agitur, quia omnes causae illius domini viliis
Spirituales sunt, & propterea ab eis recipitur iudi-
cium, Cardin. in Clem. per litteras, num. 12. quae,
15. de praebend. efficiens enim est Ecclesia mate-
rialis, bona ipsa Deo dicata, finalis vero vtilitas Ec-
clesiae ira arguunt, & concludunt, Bero in cap. quae
in ecclesiis, num. 9. & seq. & praetertin, num.
12. de consil. Sylvan. consil. 9. num. 23. & pro ista
sententia videntur bonis ext. in cap. ceterum, vbi
Abb. in princip. de iudic. quem allegat Bero loco
praecitato, vbi lis inter vassallos terminanda est
per Dominum feudali, etiam quod fit Ecclesiasti-
cus, & hanc quoque sententiam (equam fuit Ful-
gos. in consil. 166. num. 1. verifico quinto quia, &
colum. penult. in princ. verifico rursum, vbi quod iudex
laicus nullo pacto potest se inpromittere causa
quod agitur de vili dominio inter laicos, Card.
in consil. 92. num. 8. in fine, verifico infra, per Calder.
consil. 15. num. 1. de iudic. Rebuff. de decin. quae-
stio. 10. num. 1. Cuman. consil. 41. num. 2. verifico
hinc non obstantibus, Campeg. inie. consil. 8. un.
consil. 2. num. 15. verifico, & hoc, quia feudatarii, vo-
lum. 1. Aegid. consil. 40. num. 3. in fine, verifico, & est
ratio, & haec videntur fuisse opinio Francisci de
Tigriano, & Vberti de Bobio, vt colligitur, ex 112
dinis per Ioan. Andr. in cap. quoniam si sequentes,
num. 14. per Butr. in §. quod si super, num. 19. ver-
si autem venit, & per Abbatem in §. in aliis, num.
25. vt lit. non conest. pro qua possunt etiam alle-
gari, quia in effectu hoc sentiunt, Feder. de Senis
consil. 245. num. 3. verifico fine praedictio verita is,
Gemin. in cap. si, num. 14. de for. compet. in 6. An-
char. in cap. ea, quae num. 1. de reg. iur. in 6. Boio-
gnin. in addit. ad consil. Ioan. de Anst. 24. nu. 7. Al-
uar. Valaz. de iur. emphyt. q. 39. num. 14. verifico
idem si durante emphyteusi.

Et praedicta corroborantur etiam alia optima
ratione, quia paria sunt forum sortis, & statuti li-
gar. c. 2. de constit. in 6. quod argumentum ponderat
Bero in d. c. quae in Ecclesiis, num. 12. sed sic
est, quod laicus nullo pacto potest statueri super
vili dominio rei emphyteutice Ecclesiae, vt
est rex. Clarus ind. cap. quae in Ecclesiis, de co-
stitut. & iste est Germanus intellectus illius textus
ex allegatis per Rimin. d. luncor. ibidem, num. 2.
verifico, secundum vero fuit cum pluribus sequenti-
bus vsque ad num. 21. & quamvis dici possit hoc
esse verum, quando agitur de mutatione vassalli,
quia tunc agitur de praedictio Ecclesiae, tamen
considerantur Domini, quod circa validitatem
statuti intrat alia duo possunt considerari, scilicet,
defectus potestatis statuentis, & praedictio Eccle-
siae, vt in d. cap. quae in Ecclesiis, & habetur
etiam in c. Ecclesia Sanctae Mariae, de constit. &
considerat Bero in d. c. quae in Ecclesiis, num.
9. in statuto autem disponente super vili domi-
nio laici, concurrunt praedictio Ecclesiae propter
mutationem vassalli, Campeg. inie. consil. 8. un.
consil. 2. num. 30. verifico, & ideo non possunt statueri,
Rimi. Iun. qui late hoc probat, & multos allegat
in d. c. quae in Ecclesiis, num. 12. de constit. &
dicit ibidem Bero d. num. 9.

Decis. Proferri Farinac.

R 4 Conz

Concurrat etiam defectus potestatis stantentis
 3 ratione connexitatis, quam habet dominum vtile
 cum directo, vt dictum fuit, & probat Bero loco
 proxime allegato, verſi alia quoque ratione, &
 in ſpecie, quod ſtatuta laicorum non comprehendunt
 vtile dominium in bonis emphyteoticis, re-
 tuerunt Card. conſil. 2. num. 1. verſi. in hære-
 ditate. Bald. in aucth. ſi quas ruinas, num. 9. C. de ſa-
 croſanct. eccleſ. Camp. inter conſil. Bruni conſil.
 2. num. 14. vbi quod iſta opinio eſt verior, Abb.
 conſil. 72. in princ. lib. 1. & in cap. quæ in Eccleſia-
 rum, num. 3. in 3. notab. vbi etiam Bero. num. 3. &
 Dec. num. 6. de conſil. Sylua. conſil. 2. nu. 23. Bald.
 conſil. 300. num. 1. & 4. lib. 1. laſ. conſil. 153. num. 9.
 lib. 4. Cuman. conſil. 41. num. 2. verſi. ſed his nõ ob-
 ſtantiſſimis, & eſt de mente Caſtrenſ. in conſil. 146.
 in priu. & conſil. 130. colum. 2. in fine, verſi. & idem
 ſtenor. lib. 3. dñ. dicit in ſuccellione feudis, & em-
 phyteuſis non eſt attendendum ſtatutum loci,
 ſed tenorem inueſtituræ.

Non obſtant in contrarium adducta, & primo,
 6 quod dominum vtile non eſt Eccleſiæ, ſed laici
 inueſtitus, & ideo iudex laicus eſt iudex competens,
 quia connexitas, quam habent iſta dominia inter
 ſe non eſt iſta, quin vtile dicatur proprium laici,
 non autem Eccleſiæ, & licet inſeparabile videatur
 à directo, tamen poſſet diuerſo iure cenſeri
 eo modo, quo vna, & eadem res poſſet diuerſo re-
 ſpectu, ſummo ratione diuerſarum perſonarum,
 diuerſimodè iudicari, vt in puncto dicit Surd. in
 conſil. 318. num. 19. verſi. hæc mouet, lib. 2. Nam
 fuit reſpoſum, quod ſi ſciſt verum, quod aliquan-
 do vna, & eadem res poſſit diuerſo iure cenſeri,
 hoc tamen procedit, quando reſpectu diuerſæ
 perſona, vel diuerſo reſpectu concurrat diuerſa
 ratio, ſecus autem, quando eadem ratio con-
 currit, vt declarat Abb. in d. cum in tua. num. 7.
 verſi. ſolutio ex diuerſis iſtis rationibus de decim.
 dominum autem vtile non poſſet diuerſimodè
 conſiderari reſpectu Eccleſiæ, & laici cum ſem-
 per remaneat annexum cum directo nam per cõ-
 ceſſionem factam laico actualiter non ſeparatur
 à directo, ſed per quandam fictionem intellectus,
 vi dicitur de iure patronatus Gloſſ. in c. piz men-
 tis. 16. q. 7. quam ſequitur Andreas Siculus in cap.
 quæſitum, num. 16. verſi. & ſa dicatur. de iudic. quæ
 operatur, vi dominii vtilis capax ſit laicus, non au-
 tem, quod iſta efficiatur laicale, vt iudex laicus ſit
 iudex Eccleſiaſtico, immo cognitio præſeruiatur iudi-
 cii Eccleſiaſtico, Alex. conſil. 58. in fine lib. 1. &
 in propriis terminis Bero. in d. c. quæ in Eccleſia-
 rum, num. 9. verſi. alia quoque de conſil. & ſi ceſ-
 ſat argumentum Surdi in d. conſil. 338. nu. 9. quod
 bona ſunt perſonarum accessoria, quia hoc eſt ve-
 rum, quidõ res omnino transferretur, ſecus autem
 quando ſolum dominum vtile, quod remanet
 connexum cum directo, & ideo non poſſet diuerſe
 ſo iure cenſeri, vt dictum eſt.

Nec prædicta reſponſio poſſet elidi, ex quo ali-
 7 qui voluerunt cauſam poſſeſſionis beneficii poſ-
 ſe tractari coram iudice ſeculari, & tamen poſſeſ-
 ſio eſt connexa cum proprietate ſpirituale, quo ar-
 gumento vitur Surdus, vbi ſupra num. 25. quia
 ne dum tollitur obiectum ex rationibus prædi-
 ctis, & ex adductis per Bero. in d. c. quæ in Eccleſia-
 rum, num. 13. in ſin. ſed ex quo communis ſententia
 eſt in contrarium, vt teſtatur Auſt. in addit.
 ad decil. Capellæ Thololanæ 47. incip. item fuit
 quæſitum, & de communi etiam teſtatur Aluaz.
 Valaſc. conſil. 93. nu. 3. & et c. ſequitur Guſſel.
 de Benedic. in c. Raymundus in verſi. & vxorem,
 decil. 2. nu. 38. & inſinuat, qui poſſent allegari, & ſe-
 per eam approbatur Rota, vt in decil. 4. de ſiſt. con-

teſt. in antiq. quam ad punctum allegat Auſt. in
 vbi ſupra, & eſt etiam decilio Puti 166. in fine
 lib. 1. & fuit ſepſiſſimè reſoluitur, & ſignanter in
 cauſa Oſſech Canoniciſis 1. Dec. 1593. coram
 Reuerendiſſimo Domino meo Decano.

Non obſtat, quod plures Doctores videantur
 8 tenere cõtrarium, ſcilicet, quod iudex laicus poſ-
 ſit cognoscere ſuper tale dominium vtile inter
 ipſos laicos, quia iſtorum Doctorem authorita-
 tes facile tollunturam Albert. Brun. de ſtat. art.
 2. num. 107. verſi. & faciunt laici, qui pro iſta opi-
 nione allegant, nihil firmari, ſed ſolum reſeri opi-
 nionem Vberr. de Bobio, & Francieſci Tigrini,
 quos inale intellexit, quia ipſi pro contraria ſen-
 tentia poſſunt allegari, vt ex Burr. Ioan. And. &
 Abb. ſupra dictum eſt, & propterea eſt Surd. in d. c.
 conſil. 338. num. 17. dum allegat Brunum dec. po-
 ſit Abb. vero in c. quoniam frequenter, §. in aliis,
 n. 2. vt licet non eſſet licet videatur dicere, quod
 clericus veniens ad cauſam pro deſenſione em-
 phyteuſis non poſſit declinare iuriſdictionem, ta-
 men eſt aduertendum, quod inpreſſio eſt medio-
 ſa, quia Specul. de po. decerio, §. reſtat videre nu.
 24. & 25. quod ipſe allegat, expreſſe tenet, quod iudex
 laicus, non eſt iudex competens clericis venien-
 tis ad cauſam etiam, quod renunciet priuilegio fori,
 & in omni euentum dictum Abb. eſſet
 contra Gloſſam in cap. clericus nullum 11 q. 1. in
 verb. le calarem, Cuman. autem in conſil. 34. eſt ſi-
 bi cõtrarius in d. conſil. 41. num. 2. verſi. ſed his
 non obſtantiſſimis, & in eodem cauſa Cuman. con-
 trarium conſulit Fulgoſ. in conſil. 166. locis præci-
 citatis; Decilio vero in cauſa Auximiana Bonor-
 rii 10. Januarij 1604. licet in terminis dicat, quod
 eſt locus Aegidianæ, quando agitur de vili do-
 minio inter laicos, qui perſonæ ſunt ſeculares,
 ne cagitur de bonis, ſed ſuper poſſeſſione inter
 ipſos laicos non ſignat, quod cauſa poſſit cogno-
 ſci coram iudice laico, ſed ſignat poſius, quod
 Aegidiana habeat locum coram iudice eccleſiaſ-
 tico, quando agitur inter laicos, quod non eſt
 verum, quia Aegidiana reſpicit ordinariam iudi-
 ciam, & ideo ſeruiandum eſt ſori, Contard. de
 Aegid. limit. 4. rat. Can. remeſſa. num. 10. & 11.
 in ſoro autem eccleſiaſtico, vt dictum eſt, non
 habet locum Aegidiana, & propterea cum prima
 vice illa de decilio fuerit allegata in cauſa Sabiniæ
 Villenarum 9. Iunij 1606. eam me, in qua age-
 batur de vili dominio inter laicos, & dubitaba-
 tur, An eſſet locus Aegidiana, Rota voluit vide-
 re iuriſdictionem de manuſcrip. vt in poſ-
 ſitionibus, & dia. iſ. Dominorum ſuis ad nota
 quia cum Rota habeat ytramque iuriſdictionem,
 nempe eccleſiaſticam, & laicalem, cum ageretur
 de vili dominio ſuſtinebamus vice iudicium ec-
 cleſiaſticorum, & propterea erat ſeruiandum ius
 fori eccleſiaſtici.

Neque ſacra alia ponderatio, nempe, quod ſi
 9 para ſunt ſorum lottiri, & ſtatuiſſiſſiſſi, multi
 Doct. eſt enim, quod Princeps laicus poſſet ſta-
 tue. ſuper vili dominio dummodo non lada-
 tur Eccleſia, & aliqui iſtus præiudicio, quo al-
 legant Tiraquell. de terrar. ſignat. gloſſ. 13. num.
 8. Surd. dict. conſil. 338. num. 14. in fine, verſi. quæ-
 ro, quod ſtatuta laicorum, & Aluaz. Valaſc. de iur.
 emphyt. quæſtio. 17. num. 11. & hoc etiam reperi-
 tur ſcriptum in quadam annotatione boni me.
 Orami in cauſa Mediolaneſi Bonorum 17. Nou-
 bris 1596. nam dixerunt Domini, quod Anch. in
 conſil. 125. nu. 7. & in conſil. 433. n. 2. & 3. ſuit auctor
 iſtus opinionis, & ideo reſolutio pædet ab intel-
 lectu Anch. q. verè loquitur in cauſa, quo emphyteuſis
 fuerat acquiſita prop. hiſibus, & mouet primo, quæ
 adact.

aderat statum, per quod sex. nix excluderetur, unde subdit quod ex eo, quod foemina non poterant esse haeredes, non erant successibiles in emphiteusi acquisita pro haeredibus, & secundo mouetur, quia Pater acquirendo pro filiis, vel liberis non censetur acquisivisse pro feminis, quia censetur se conformasse eum dispositione statuti, & eodem modo acquirere, & ita intelligit, & declarat Anchar. Socin. iun. consil. 71. num. 43. vsque ad finem lib. 1. & Brun. de statutu. art. 8. num. 105. in princip. & ita illum etiam intellexit Rota in causa Romana Domus Sancti Ludouici 27. Nouembris 1601. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, & eorundem in causa Romana Emphyteusis 18. Maii eiusdem anni, & 28. Nouembris 1608. & alias saepius, & quomodo Anchar. subdit, quod statutu non disponit super rebus Ecclesijs, sed super viti domo, quod est laicorum, tamen est aduertendum, quod non loquuntur de statutu in ordine ad vtile dominium, sed de statutu in ordine ad intentionem acquirentis, quia intentio acquirentis, ut masculis ex tantibus foeminis non succedant, non dedit Ecclesiam cum ipsius non inserit, ut pater magis acquirat vni, quam alteri ex filiis, sed non propterea dicit, quod si pater acquirat pro filiis masculis, & foeminis, ita ut omnes infusum succedant statutu statutu exclusio foeminarum, foeminae non possint succedere, quia hoc esset contra ius communis regulas, secundum quas tenor iustitiae est seruandus, & non statutu loci, ut per Cast. locis superius allegatis, & Doctores, qui generaliter ponunt istam conclusionem, quod statutu statutu exclusio foeminarum, foeminae in emphyteusi censetur excludi non fundit se in statutu, sed in intentione acquirentis, qui praesumitur in acquiescendo se conformare cum statutu, ut per Bart. in l. ut iurisurandi. §. si liberi, num. quinto, vide oper. libere. Clar. in §. emphyteusis, quest. 31. si sed pone, quos alios allegat Decian. consil. 30. num. 40. & sequi. Curt. iun. qui de communi testatur in consil. 31. num. 3. & dixit Rota in praecitata decisionibus Romana Domus S. Ludouici, & Romana Emphyteusis.

10. Et secundum sententiam Anchar. sunt intelligendi Doctores, quia illas praedictas rationibus ipsum simpliciter sequuntur nempe Alex. consil. 9. num. 1. lib. 3. & consil. 27. num. 4. in fine, volu. 6. & Felyn. in cap. quae in Ecclesiis, num. 95. de consil. Dec. in auct. Cass. num. 9. C. de Sacrosan. Eccles. & consil. 119. num. 2. verum non obstat, & in cap. quae in Ecclesiis, num. 10. de consil. Paris. consil. 32. num. 16. volu. 2. & adden. ad Dec. in cap. quae in Ecclesiis, num. 20. in ver. Ecclesijs, de consil. & merito quidem: nam vltra quod hoc colligitur ex verbis ipsorum Doctorem, intrat quoque alia ratio, quod Doctor est intelligendus secundum ea, quae allegat Roman. consil. 211. num. 5. verum quoad vltimum.

11. Aliorum vero DD. aliqui, vel torquent Anchar. vel etiam secundum ipsum intelligi possunt, alij vero loquuntur in casibus particularibus in quibus sunt reprobat, alij postremo non tangunt istam difficultatem, & in primo genere sunt Barbat. lib. 1. c. 14. colum. fin. verum ad hoc respondendo lib. 1. Brun. de statutu loco supra allegato verum item illam ampliat Ruy. consil. 70. num. 1. volum. 5. Marcbabun. consil. 16. num. 131. Barbat. consil. 56. num. 12. vol. 1. Menoch. de arbit. cas. 110. num. 9.

12. In secundo vero genere sunt Castren. in consil. 194. lib. 1. qui tenet, quod Statutu Florentiae, de prohibita alienatione rei communis irrequisi-

to consorte habeat etiam locum in donatione iurispatronatus, sed nihil probat, cum res ipsa demonstrat auctoritatem huius consilij, contra, quod in specie est consil. Cicin. 67. per tot. in quo concludit contrarium, tam ex detestatore, quam voluntariis statutis. Socin. in consil. 99. num. 2. volum. 2. qui dicit, quod circa solutionem canonis est attendendum statutu, & consuetudo loci in quo debet fieri solutio: nihil etiam probat, quia non valet statutu, & consuetudo in praedictum Ecclesiam, caput. cum causam de i. iudic. cap. 1. de consuetud. cap. clericali de immunit. Ecclesiasticis in 6. & ista consuetudo dicitur proxima sacrelegio, Bald. consil. 9. num. 6. verum non valeret, lib. 1. Ruy. consil. 136. num. 8. lib. 4. ubi quod consuetudo non valet ex causa efficiendi, quia sicuti laici non possunt statutu, ita nec consuetudo inducere onerosam Ecclesiam, Purpurat. verum in consil. 33. a. num. 9. verum tertio contingit, qui loquuntur ad effectum, quod vtile dominium possit collectari, ne etiam facit, quia in contrarium est doct. Bart. in l. priuata, num. 2. C. de excus. muner. lib. 10. ubi etiam post Ang. lo. de Plac. ci. et modum, verum dicit etiam hic, Ang. Cassan. in consuetud. Burgund. §. 4. glof. 6. super verbis textus, & supponit le motu, verum, & intelligit praedicta, numero sexto, Thom. Parpallian. repetit. placet, num. 71. & sequi. C. de Sacrosan. Eccles. §. 2. d. de Thomis de collectis in §. pauperes, aualiquibus num. 29. & sequi. las in l. 1. num. 31. C. de aut. emphy. & habetur ponderosissimum consilium Siluani 9. per totum ubi etiam, & doct. & etiam in casu Purpur. loquuntur Sord. & Aluar. Valaz. qui fuerunt quodammodo nouatores istius opinionis, & propterea conantur fundare intentionem suam deinde praedictas conclusiones.

13. In tertio vero genere sunt Afflid. in cap. impetialum, §. praeterea inter numero 9. de prohibita fendi alienatione per Fridericum, qui dicit consuetudinem esse seruandam, quod Dominus feudi Ecclesiasticus cognoscat de feudo Ecclesijs, tam in possessorio, quam in petitorio, quia ista consuetudo est secundum dispositionem iuris, & propterea Afflid. non facit ad punctum, Soc. iun. in consil. 71. num. 13. volum. primo, qui facit motum, sed concludit cum Ancharano, quod etiam declarat, ut supra dictum est, & ideo non debuisset allegari, Castren. in consil. 390. in fine, lib. 2. loquuntur in terminis illius quaestiones de his quae competunt clericis non vt clericis, sed vt cultibus, de qua per Bart. in l. cunctos populos, quest. 5. num. 28. & sequi. C. de Summa Trinit. & Fid. Cathol. de qua quicquid dicendum sit non facit ad propositum, Rim. sen. consil. 447. nu. 20. vol. 3. & Abb. consil. 8. num. 6. absolute non tangunt istam difficultatem.

14. Non obstat ad notatum bon. mem. Orani in causa Mediolanensi Bonorum, quia illa non est decisio Rotae, ut patet ex eius initio, ibi Domini, per viam inclinationis amplexi sunt decisionem factam sub die 20. Maii ad fauorem D. Commendatarii, Rota enim non facit decisiones, per viam inclinationis, sed in istis casibus est in arbitrio Ponensis si aliquid adnotare veller memoriam fug causam, & tanto magis, quia in priori decisione huiusmodi conclusio non reperitur firmata, praeterea vnus ex Dominis, qui tunc temporis erat in Rota affirmabat, quod via huiusmodi annotationis Rota illam non agnouit pro sua, &c.

PIROVANI.

Benoniensis. Cappellanie: Luna 24. Ianuarij. 1611.

ARGUMENTVM.

Remissoria non denegatur, quando abesse calumnia, & articuli sunt releuantes, vbi quomodo dicatur abesse calumnia, & quando articuli dicantur releuantes:

SYMMARIVM.

Remissoria regulariter non denegatur, quando adest calumnia & articuli sunt releuantes, num. 1. Vbi quod calumnia non probatur ex eo, quod constat de releuancia.

Transportatio aliorum necessaria non est, nec impedit remissionem, quando causa in prima instantia fuit introducta in Rota, sicut si per auocationem ab alio iudice, num. 2.

DECISIO CCCVL

Dandam esse Remissoriam Leandro fuit reiolurum, quia regulariter non solet de negari, quando adest calumnia, & articuli sunt releuantes, Cap. aq. decil. 56 & 68. par. 3. Rota in Brachachi Decimarum coram bon. me. Cardinali Pamphilio 10. Maii 1591. & in vna Tirafonchi Canonici coram me 10. Decembris 1610. Calumnia non probatur constito de releuancia, vt sepius fuit decisum, & signauer in illa Toliana Mercedis 4. Iulij 1579. Releuancia autem videtur clara, quia ex hac probatione testatur iustificatio eius gratie, nempe, quod Beneficium vacauerit per dimissionem Claudij, & qd Claudius dimissi iuxta decretum in literis sue promotionis Canonici appositum super valore, & alijs quae bene releuancia visa sunt Dominis.

Et ideo magis remissoria in casu de quo agitur videtur iauorabilis, quia Leandro non possidet, & cessat suspicio, quod dilationem quarrat, vt diutius in possessione pe. maneat, quod autem dicitur de necessitate transportatione actorum per dictum Leandro antequam decerneretur Remissoria, ex Sacri Concilij Tridentini sess. 24. cap. 10. de reform. non videtur procedere, quia causa per auocationem ab Auditori Cameræ non venit in Rota, sed in prima instantia fuit introducta, quo casu acta non transportantur, tanquam concernentiam causam. Exceptio autem excommunicationis in facto non subsistit, &c.

PIROVANI.

Calaguriana iuris Vistrandi. Veneris 28. Ianuarij 1611.

ARGUMENTVM.

De testibus examinatis cum citatione, in qua non sit expressa certa dies, & hora examinis quando dicantur nulliter examinati, & quando etiam citandus sit

ille, qui protestatus fuit nolle amplius coram iudice comparere.

SYMMARIVM.

Citatio non continens diem, & horam, in qua citatus comparere, assu dicitur manifeste nulla, num. 1.

Testes examinati in termino a iudice partibus concessio ad examinandum testes, probant, & dicuntur valide examinati, quandoqueque in d. termino examinatorum etiam sine citatione partis, num. 2. aliter seui, num. 1.

Citatio non requiritur, quando citatus cum protestate fuerat se nolle amplius comparere coram iudice, num. 3. Declarat vt num. 4.

Testes examinati in loco non designato, & expresso in citatione non probant, num. 4. & 5.

Nuntius Apostolicus non habet iurisdictionem in prima instantia, num. 5.

DECISIO CCCVL

IN Dubio per me hodie proposito, An Testes pro parte Archiepiscytherarum de Aguilaz ini nulliter examinati, Domini pro inualiditate examinis resoluerunt. Nam citatio quae datur in summarijs intimata D. Episcopo, ad omnia contenta in Commissione Numij Apostolici, & ad videndum iurare Testes ad locum de Audiciana, qui producti fuerat ad restitutionem pro parte Cleri, & ex dicto loco assignariis partes, vbi reliqui Testes examinabuntur, cum in prima parte non cōtinuat diem, neq; horam, in qua citatus possit comparere manifeste defectu nullitatis laborat, tanquam vaga incerta, ac seruatus speciem inducens. Aret. & Alex. in l. qui ante calendar, ff. de verb. obligat. Bald. consil. 268. volum. 1. Pur. decil. 25. num. 5. lib. 1. & decil. 152. lib. 2. Rot. in nou. decil. 17. verum tunc quia incerta, & vaga, deterius.

Nec viliū citi posse iurari talem defectum, per intimationem Commissionis receptoriæ cuius vigore iurabatur D. Episcopus assiliter receptori, & acta iudicij custodire, vt ideo non videtur necessitas alia citatio, quam illa, quae duarbat du. ante termino ad comparandum coram receptore designato, vt fuit dictum in Calaguriana huius operandi de mente Ianuarii 1590. coram bon. mem. Olauo, & in Burgen. Fustionij 28. Maii 1590. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, ac in alijs, quae dantur. Quia dicebant Domini non constare Episcopo fuisse in imatum aliquem terminum probatorium, pro ut conuenit, vt fulmineantur testes examinati durante illo termino probatorio, abique alia citatione ex stylo illa: unparum, vi fuit dictum in Conchen Decimarum de Villanueva 2. Iunii 1599. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in his terminis procedere decisioem Calaguritanam, & Burgen. non enim Testes possunt recipi extra terminum ad probandum à lege, vel ab homin. assignatum, Specul. in tit. de test. §. qualiter, num. 25. Roan. consil. 441. numer. 3. Calder. consilio 1. de testib. propterea terminus probatorius poruit quidem supplet defectum incertitudinis temporis, quia in eo pars potest prouidere praeiudicium, & comparere, & dare interrogatoria opportuna, gloss. penult. in cap. fin. de rescript. Bart. in l. ii. vt proponis, la. secunda, num. 1. C. quem, & quando iud. Capua. q. decil. 274. part. 3.

Quod idem non videtur dicendum, quando in Recepto:

Receptorie non adest terminus probationis in quo examen Testium non destinatur, & consequenter circa interrogatoria pars citata præcogitare non potuit. Tollitur etiam alia responsio, quod D. Episcopus fuerit protestatus se nolle amplius coram Receptore chappare, itaque non esset necessaria alia citatio, c. in de dol. & c. om. in 6. Febr. 1593. in c. final. de accusat. Gabr. de citat. conclus. 1. num. 417.

4. Quia hoc non legitur in responsione facta pro parte Episcopi, qui potius pro aliqua dilatione in habet ad effectum recurrendi ad Nuncium ultra quod huiusmodi exceptiones declinatorie non sufficiunt ad constituendum aliquem excommunicatorem, ne videretur comparens sit citandus etiam si dimiserit se nolle amplius comparere cum potius prænitere, ut fuit in solutio in Bugei Fryd. 17. Aprilis 1595. coram Illustrissimo Blanchetio, & in Tudch Beneficij coram eodem 7. Octobris 1577. iniet impetit 411. par. 1. dicitur. Præterea evidenter fuit etiam dictum constare de nullitate examinis, quia D. Episcopus nedom citatus non fuit ad videndum iurare Testes, sed Testes ipsi fuisse et examinati extra locum de Audicana in citatione designatum. Vant. de nullit. ex defect. citat. num. 71. quod probaturum quia examen ad loca inerta fuerat delinatum, dum in citatione dicitur, & ex dicto loco assignabuntur alie partes, ubi reliqui testes examinabuntur; rum etiam quia non præsumitur factum in loco de ignaro nisi probetur, & prout necesse habent probare & iustitiam validitatem examinis, Pij. decr. 162. lib. 1. Rota in Pamplonien. Emolumentis. Decembris 1583. coram Robustio, & in Auren. Parrochia lis de Pao 6. Novembris 1591. coram R. P. D. meo Lancelotto.

5. Nec vim faciebat potestas Receptorie, ut ex ea suppleretur defectus in certitudine propter obligationem assistendi Receptor, ut in decr. Calaguriana, & Burga. supra allegatis. Quia dictum fuit, quod pars non tenebatur se colligere cum Receptore, ut sciret, quo se conferret ad examinandum testes, ut consideratur Dominij in Conchen. Limitum. 12. Januarii & 27. Martij 1591. coram Cornilio. Quia aures dicebantur circa defectum iurisdictionis, ex eo quod Nuncius Apostolicus non habebat iurisdictionem in prima instantia, iuxta dispositionem Sacri Concilij Tridentini sess. 14. cap. 10. & per Cef. de Grass. de eis. 9. num. 1. & 8. de caus. poss. & p. op. Non placuerunt Dominis, quia non agebatur de aliquo interese barali Episcopi, sed de re spectante ad dignitatem Episcopalem, quo casu Episcopus dicitur Index competentis. Roman. Inl. qui iurisdictioni, num. 2. ff. de iurisd. omni iud. & solut. num. 10. Felja. in cap. cum venisset, num. 7. & ibidem. Dec. num. 14. de iud. Gemina. conf. 124. num. 3. Oldrad. conf. 156. num. 1. Atque ita conclusum fuit, &c.

ILL. M. D. CARD. LANCELOTTI

Junioris.

Tolentia Canonizatur. L. 1611.

Januarij 1611.

ARGUMENTUM.

Litteris Apostolicis, quando, & quibus modis contravenire quis dicatur inur

rendo Ecclesiasticas Censuras, præsertim protestando, & non adimplendo simpliciter contenta in dictis litteris.

I P M M A R, I P M.

Rece litteris non obediunt, & contraveniunt, Ecclesiasticas Censuras damnabiliter incurrit, num. 1.

Litteris Apostolicis contravenire quis dicatur, quando illis non parit simpliciter, & eo modo, quo littere disponunt, sed cum protestatione, & assertione contraria, num. 2. 3. 4. & 7.

Apostolicis litteris contravenire quis dicitur quando possessio non per litteras simpliciter sicut tradidit, sed non simpliciter, sed cum aliqua qualitate, & protestatione, num. 5. & 6.

Vim implere, aut omnino non implere aequivalent, num. 6.

Protestari, quousque potest, nec tenetur sedere iura sua, num. 7.

DECISIO CCCVIII

D Vibratum fuit An constaret Decanum, & Capitulum Ecclesie Tolentane sufficere paruisse litteris exequatoriis, & Domini dixerunt illis non paruisse, quod valde dole dum est in Capitulo nobili, & Catholico, quod mandatis Rotalibus, immo verius Apostolicis, parere recusat illa contemnendo esset indecenter contraveniendo, & interim Censuras Ecclesiasticas damnabiliter sustinendo; In sententia namque Rotalibus declaratur, quod Ludovicus descendens ab Ague & Lopez del Rincon, & à Gabriele Spinoza coniugibus, & descendibus nempe Gabriel à Beatrice de la Cadena uxore Alphonsi de Spinoza, & Agnes a Rodenico Lopez del Rincon marito Mariz, Manuel est purus, & nobilis, & à Christianis antiquis purus, & nobilibus descendens, & quod statum Ecclesie Tolentane super parata, & aditu erimine obstat, rem molestationis, & oppositiones per Capitulum eadem Ludovico premissum occasione præstitit, illicitis, indebitis, & iniuste declarantur. In exequatoriis libere autem expresse mandantur Decano, & Capitulo, quia annus Ludovicum in possessionem Canonice inducant, & ad eas pristinum honorem, & dignitatem restituant, prout in eis iuxta prædictarum sententiarum formam, & rationem restituitur, & restitui mandatur.

1. Quibus omnibus tantum abest, quod Capitulum pararet, quin potius contraveniret, cum protestatione facta in actu tradidit possessionem descendenti Ludovico, quos Rota purus nominatim declaravit dixerunt esse impuros, & Ludovicum ab impuris descendente, persistendo in erroneis oppositionibus per Capitulum contra ipsum in Rota factis, & protestatis iustis protestationes renouando, & quasi impugnando decisiones, & sententias Rotalis, ac illas de iniuria, & de pueri, & quod semel est mandatum, & sine ratione, & reservatione germane scriptam in libris Ecclesie pro negotiis concernentibus illius statum deputatis illam inseri in restitutum dictæ possessionis à Notario dante, & tradidit possessionem Ludovico cum dicta responsione, quam in actu traditionis Notarius presentibus Commissariis Capituli, alijs pluribus publicis legibus, quod Capitulum voluerit hanc famulum legum adeo iniquum, & memoratum, & iniustum, ut ex decisionibus, & sententiis Rotalibus deprehenditur in suis libris in perpetuum conservari,

partim nouo, & partim antiquo, num. 2. ubi declaratur
hæc conclusio.

Testis postus examinari in Rota etiam post tractatum sum-
marium depositionum procuratoris, num. 3.

Testes semel examinati super uno articulo, non possunt quo-
pius examinari super alio articulo, num. 4.

Testes non obstante publicatione postius iterum examinari,
quando non fuerint per ipsi examinati, num. 5. decisio
vi num. 6.

DECISIO CCCX.

Proposito semel atque iterum dubio, An
sit locus examini quatuor Testium indur-
torum per Abbatem S. Matthæi DD. ne-
gatiue responderunt, quia Abbas examinavit vi-
ginis itres Testes super primis articulis vigore re-
missoria, & habuit penes se, & per multos dies re-
tinuit processum originale depositionum eo-
rundem Testium vnde post diuicia eorum dicta
non potest denuo super eisdem examinari, au-
thentic. at qui semel, C. de probat. & in corpore,
vnde sumitur in § quia vero, in authent. de testib.
C. frater, & c. inuauit eodem titulo.

Nec facit, quod non obstante publicatione
possint produci Testes super articulo partim no-
uo, & partim antiquo, vt dicunt Butr. & Felyn. in
d. c. frater, quia vidum fuit Dominis non applica-
ri nam licet articuli, qui de nouo dantur aliqua-
liet in cortice, & sono verborum differant ab
antiquis, attamen in virtute, & substantia sunt
ijdem, aut saltem in ipsis comprehenduntur, qd
sufficit, vt nō admittatur nouum examen, vt post
Innoc. & Jo. Andr. tradit Abb. in d. cap. frater,
num. 8. verū sed leuiter concludo, Bart. ind. au-
thentic. qui semel num. 24. Paul. de Castro consil.
103. sub num. 1. verū & sic vide vti lib. 1. Aymon.
conf. 134. num. 47. Anton. Gabr. de testibus con-
clus. 21. num. 17.

Et præteritum est cauendum in isto casu post re-
solutiones factas, & discussa dicta testium, vt dixit
Rota in vna Placentina Bonorum 8. Februarii
1535. eorum bono memor. Cardinali Seraphino,
in qua decisione responderetur antistitid, quod
obicitur de stylo Rote, quod procedat quando
habitu fuit solummodo summarium, vel quādo
originale fuit offensum, aut diffusum in ma-
nibus procuratoris, quod in Curia aliquando ad-
mittitur, & Rota permittit propter legalitatem,
& probitatem procuratoris vnde non debet ex-
tendi ad istum casum, in quo per multum tempus
originale fuit penes principalem iudicem, & Ro-
ta inspicit.

Accedit, quod duo ex dictis testibus, videlicet
Ioannes Antonius, & Marcus fuerunt super illis
antiquis articulis examinati. Vnde amplius non
debent examinari, etiam si non fuisset eorum
examen publicatum, produci, vbi glof. & Bart.
si de testibus, Abb. in dict. cap. conlaturus. si se-
condo, num. 2. de testibus, Salsuet. Aldobrandi-
n. consil. 114. nu. 74. & seq. Peregrin. decis. 87. &
118. lib. 2.

Non obstat, quod dicitur posse denuo exami-
nari testes non obstante publicatione, quando
non fuerint perfectè examinati, ex camularia
per Gabr. d. consil. 27. num. 20. & seq. de testib.
& non fuisse bene examinatos, & interroga-
tos, quia super fama deponunt tantum per verbū
præsentis, & bene interpositi deposuerunt, per
verbum præteriti temporis, quia vltra, quod duq
tantum ex tot testibus deponunt de fama, per
verbum præsentis temporis tantum.

Articulus habet verba præsentis temporis tē-

tum, & per consequens si testes loquuti sunt, præ-
teritū conceptus articulus, hoc non venit ex culpa,
aut negligentia iudicis, seu Notarii examinantis,
sed culpa articulantis, licet autem sit succurren-
dum parti contra negligentiam examinantis, nō
autem contra propriam, aut sui procuratoris.
Præterea fuit resolutum ex pluribus famam etiam
formiter probam nō releuare, vnde nō debet ius
prætextu eius, quod non releuat concedi facilius
examinandi contra regulas iuris, cum examina-
tioni non prohibito non solet admitti, quoad
probandum, vbi materia est incerta, Cassid.
decis. 2. de dilat. Caput. q. decis. 56. part. 2. & vbi
famam iurare posset Abbatem non egeret repeti-
tione istorum testium, quia habet plures testes
bene deponentes de ea, per verbum fuit, &
est, &c.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Bononiæ Administrationis, Luna 18. Fe-
bruarii 1611.

ARGVMENTVM.

Testator an possit liberare tutorem à do-
lo præsumpto, & quomodo colliga-
tur ex verbis testatoris huiusmodi li-
beratio,

SUMMARIVM.

Testator potest liberare tutorem, seu administratorem vsque
ad dolum præsumptum vel finit, num. 1.

Coniectura quibus colligitur testator em voluisse liberare tu-
torem, vel administratorem à dolo præsumpto, num. 2.

Doli verus non consideratur ex non confessione inventarij,
& non retentione computorum, sed tantum doli præ-
sumptus, num. 3.

DECISIO CCCXI.

Censuerunt Domini Bartholomæam non
teneri reddere rationem, nisi probetur
fuisse in dolo vici: nam quod testator
posuit liberare tutorem, siue administratorem,
vsq; ad dolum præsumptum inclusit trad. Dec.
conf. 177. num. 3. & 191. num. 4. Goyezad. conf. 94.
num. 12. Paris. consil. 48. num. 33 lib. 3. Couarr. lib.
2. variat. resol. cap. 14. nu. 4. verū quantum, & verū
victimo omittendum non est, Menoch. consil. 21.
nu. 3. & 5. & tract. de præsumpt. præf. 364. nu. 9.
lib. 4. Rimini. iur. in §. 1. num. 241. instit. de donat.

* Cagnol. qui de communis in l. contra quos, nu. 103.
ff. de reg. iur.

Quod autem voluerit in proposito casu collig-
tur ex verbis testamenti, quæ sunt amplissima.
si quidem testator fecit illam liberam analogiam,
& munimen à confessione inventarij retentione
computorum, & à qualibet redditione ratio-
nis, & ab omni, & quocunque onere tutricibus
de iure, & forma statutorum, quomodolibet
incumbente, addens quod si quomodolibet co-
gerecur ad aliquam restitutionem rationis, & il-
lus occasione iā in ratione administrationis, quæ
curæ, aut etiam præteriti doli in aliquo commisi
tenceretur ex nunc, prout ex tunc eidem pic-
nissimam liberationem reliquit, & quæcunq
ipsa quavis occasione, vel causa condemnaretur
voluit

voluit solui, & sibi ferre de bonis, & hereditare ipsius, testis oris, & ipsam innummum. & exemplum conferuare, & predictis verbas se clausim accedit, quod Bartholomae erat persona commissa hoc est vxor testatoris, quo casu huiusmodi remissiones ex praesumpta faciente testatoris plenioris mercenariarum recipere solent. Dec. conf. 177. num. 4. Graet. consil. 193. num. 9. Goz. id. conf. 94. num. 14.

3. Dolu autem verum non videbatur probatus in hoc casu: nam quod Bartholomae confecerit inuentarium, aut non retinuit in computa, & similia concernent dolum praesumptum, quod proprie consistit in omitrendo, Bart. in l. iuror qui repetitum, in prin. num. 7. vers. praeterea, ff. de administrat. Decid. consil. 177. num. 3. & 191. nu. 3. Menoch. de praesumpt. 164. num. 9.

CAVALERII.

Signina Quartorum Veneris 4. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

De testibus Vniuersitatis deponentibus pro sua Vniuersitate, quando probent, & quando non.

DE TESTIBUS VNIERSITATIS

Testes Vniuersitatis pro Vniuersitate admittuntur, sed non sunt omnino integrae fides. num. 1.

Testes Vniuersitatis ad illi praeiudicium probandi pro Vniuersitate, quando agitur de omnibus rebus, ut singularium, num. 2.

Testes Vniuersitatis non habent probandi pro Vniuersitate, quando agitur de passis, num. 3.

Testes Vniuersitatis non probant pro Vniuersitate, quando deponunt de magna iniustitia Vniuersitatis, vel de causa ordinis, num. 4.

DECISIO CCCXII.

Dubio erat An exceptiones contra personas Testium examinatorum pro Communitate contra Capitulum, & Canonicos Cathedralis Ecclesiae Civitatis Signinae essent releuantes, & infortiahibiles tantum Capitulum, & Canonici Domini vniuersitatis respondere tunc in iudicio. Testes enim vniuersitatis contra de Vniuersitate, & sic sunt omnino integri propter infortiahibilitatem, & honorem publicum, pro qua constituitur A. t. chid. 14. quaest. 1. in prin. Bart. in c. cum huiusmodi, in l. Abb. in c. super, num. 4. vbi Dec. q. 10. 7. q. 1. est vbi, & licet possint esse testes in causa Vniuersitatis, & in super etiam si sit Vniuersitas laica, & ibi Felyn. in l. 1. vers. contra: nam, & melius Abb. in l. 1. vbi est, ex qua ratione, A. t. chid. de c. 1. q. 1. 7. q. 1.

3. Nihilominus hoc litigatur? & non proinde, quando non agitur de omnibus, & vniuersis, sed particularibus, ut singularium, Vniuersitas repellitur, ita declinant Doctores, & leges, & ultra prius Menoch. de arbit. c. 1. s. 1. num. 13. L. in finem de Oris ut tractat de testib. num. 73. vbi de communis Oracis qui in ipsos referre de c. 1. q. 1. s. 1. hinc dictum in vniuersitate. Sequitur 3. Decembris 1584. eorum boni meli. Cameraco, & in Nation. Consilium 15. Martij 1604. & 18. Decembris 1606. eorum R. P. D. meo Caeleph. in terminis de testib. Vniuersitatis, quando agitur de passis, & sic de iure singulo.

rum, Ang. in l. omnibus, num. 2. vers. aut respice singulos, c. de testibus, C. in. ibidem num. 2. vbi de praedicta L. in finem, d. num. 71. A. t. chid. de c. 1. q. 1. s. 1. Cons. praed. quest. cap. 13. num. 4. vers. quanto indices admonendi sunt, vbi testatur de communis Roland. conf. 71. num. 13. & seqq. lib. 2. qui prius de communis, in l. 14. Chiffanet. decil. 157. incipien. Testes si sint subditi, & sunt firmant in via Civitatis Castellane iuris praedicti 25. Februarii pro cuius praeparati coram me.

3. Quod autem si Testes habeant particulare interesse uti singuli, Domini dicebant satis apparere ex ipsorum de positionibus: Nam Primus iuxta 21. deponit habere 15. equas, 30. capras, & duas vacas, & praeterea in dicta animalia posse immitti ad pasendum in Terris Ecclesiae, dum deponit, & ibi dicit, & praeterea de possessione pasce. 3. Tertius habet quinq. vel 6. vacas, viginti capras, & octo, vel nouem boues. Secundus habet animalia propria. Septimus licet non habeat nisi vnam asinum, tamen propter intere esse est repellendus, quia iuxta viginti annorum deponit, quod si haberet animalia praedicta, & sic de iure in Terris Ecclesiae existentibus in Territorio Signino. Octauus habet multas bestias equinas, bouinas, & capras, & habet eandem praetensionem. Duodecimus affirmat habere eandem praetensionem. Et decimus quartus deponit se habere bestias vacas, & vnam trecentam equarum, & c. idem Domini dicebant esse indicandum de alijs testibus, qui licet non habeant animalia ad praesens, & tamen possunt habere in futurum, & sic habent idem intere. Quare coniedebant hic non agi de intere Communitatis, sed particularium, & singularium, quia tunc dicebant agi de intere esse Communitatis, quando Communitas pascu vendiderit, ita distinguit Iacobus de S. Georgio in l. iussum, s. 1. de testibus Felyn. in d. c. in super, num. 2. circa medium, ibi si quis sit esse Nemo, cuius f. iussum venditur pro ipsa Vniuersitate Civitatis de c. 18. num. 4. vers. qui ratione, vel si Communitas habet animalia propria, quae pascerent, ut fuit scriptum in dicta Civitate Civitatis Castellane coram me.

4. Placebat etiam Dominum concludi alias scripta in dicta Pamplonica coram Cameraco, quod quando agitur de causa ordinis, puta de magna iniustitia Vniuersitatis, tunc Testes de Vniuersitate non admittuntur. Bald. in d. c. c. q. 1. in finem, sub d. 1. vers. item si esse quibus de testibus, Felyn. d. c. in super, num. 1. Part. conf. 138. num. 17. vbi dicitur Vbi in A. t. chid. de c. 1. q. 1. s. 1. vbi tractetur de causa ordinis, Menoch. de casu 1. 1. q. 1. s. 1. vbi dicit libet de iure iudicis abberro. In praedicta Pamplonica Dominus videbatur agi de causa facti ordinis, & graui, tunc licet praetendatur super pasca super bonis Ecclesiae, & super acquiescentia, & quibus conclusum fuit exceptiones contra personas horum testium esse releuantes, & sic de iure singulo.

P. E N I Æ.

Alfonsus Canonizatus Veneris 4. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Sententia contumacialis ob non paritionem monitorij comparente citato, re-soluitur, & tranescit, nec sustineri potest.

potest, nisi fuerit lata ex plenis, con-
cludentibus, & legitimis probationi-
bus; quando ex carcere fugiens ha-
beat pro confesso, possitq; benefi-
cij priuari.

S P M M A R I U M.

Sententia in contumaciam lata ob non paritionem non tenet per comparitionem infra annum evanescit, num. 6.

Sententia lata non propter crimen, sed propter contumaciam, non dicitur de iustitiam, sed interloquutoria, & purgata contumacia potest quandoque evocari, num. 6.

Cursus generalis, & incerta pro sanguis dictus, & hostis, contra contumaciam non valet tanquam firmus iudicium induci, num. 3. & 7.

Testes de audire non probant in criminalibus, num. 8.

Pena etiam legitime probata in criminalibus non sufficit ad condemnationem, neque ad torram, num. 9.

Testes parte non citata examinati, non consensuati, & non reperti nihil probant, num. 9.

Fuga non probat delictum, num. 10.

Fuga ex carcere sine effractione non puniatur pena effractionis, num. 11.

Fugiens ex carcere sine effractione non habetur pro confesso, num. 12.

Fugiens ex fracto carcere non privatur beneficio, num. 13.

Pena privationis beneficiorum, non habet locum, nisi in casibus à iure expressis, num. 13.

Compositio cum Fisco, ut se à molestiis liberaret non dicitur satisfactio delictum, num. 13. Vbi proferunt si fuit facta à tertia persona.

Sententia contumacialis contra contumaciam homicidum non sustinetur, nisi fuerit lata ex plenis probationibus, & testibus parte citata examinatis, num. 8. & seq. omnibus, ubi propter, quod non sufficiens Testes de audire, & de publica voce, & fama nulla fuga.

DECISIO CCCXIII.

Hieronymus de Amicis prouisus à Sede Apostolica de Canonatu in Ecclesia Collegiata Sanctæ Mariæ Maioris Terræ Pedemontis Alifanæ Diocesis, eius possessione accepit, & in ea continuauit, de anno 1665. Cum in Ciuitate Alifana in nocturna rixa inter Joannem Baptistam Coloritam, & Leonardum della Vecchia ex vna, & Aemilium de Stephano ex altera parte, Colorita, & Leonardus ab Aemilio interfecit prætenderent, patrem interfectorum in querela criminali Hieronymum tanquam valde amicum Aemilij comprehenderent in processu informativo, tunc contra præfatos homicidas factis, aliquot Testes de publica voce, & fama prædictos querelas homicidum commississe deposuerunt. Rursus promotor Fiscalis monitorium cum solitis clausulis decreuit contra Hieronymum, & Aemilium ad informandum Curiam, qui cum in termino præfixo non comparuissent Vicarius Alifanus Aemilium, & Hieronymum vetos connumacis declarauit, & ad penam 200. scutorum in monitorio contentam condemnauit, & vigore sententiæ contra eosdem facta fuit exequutio in scutis 200.

Hieronymus habita noxia dictæ sententiæ ad Curiam Alifanam se contulit, & in carceribus constituit, & quoniam carcer non erat satis tutus, & firmus ideo idem Vicarius sub penâ 100. scutorum mandauit, vt Hieronymus daret cautionem de habendo carere pro tuto. Interim Hieronymus cum inuideret admitti ad suas defen-

ses illam admisit Vi carnis cum termino quinque dierum, quo tempore Ioannes Nicolaus de Colouta frater Ioannis Baptistæ interfecit agnoscentes innocentiam Hieronymi sponte illum exculpauit, & eum Hieronymus, & promotorum Fiscalem se in processu informativo non fundantem compesceret ad probandam suam bonam famam, & vitam cum interuenit Fiscalis, & illius interrogatorijs coram Vicario Alifano viginti duos Testes examinauit, & suam intentionem copiose probauit, tandem odio carceris affectus, cum licentia oretenus, vt prætendit habita ad salubritatem aërem pro recuperanda sanitare se contulit.

Interim promotor Fiscalis omnino acta repetiuit, & iterum monitorium expediri curauit ad comparandum personaliter sub pena delicti confessari, priuationis Canonatus, & transmissio ad terretres, quod monitorium Vicarius exequimandauit, & non præcedente aliqua citatione ad sententiam, Hieronymum declarauit bannitum, connumacem, punibilem, & culpabilem cum confiscatione bonorum, & transmissione ad terretres, & successu assignauit eidem terminum trium dierum ad se defendendum aliis audiendum sententiæ elapso dicto termino pro die 3. Octobris 1666. & deinde singulis diebus, & horis, & in processu non repertus alia citatio ad sententiam, nec citatio fuit alteri exequuta, neque domini dimissa copia.

Pater Hieronymi audiens hæc, & videns situm grauius læsum compulsiu cum Fisco in scutis 200. & mediante compositione omnes molestiæ cessauerunt, interim quidam Mattheus de Agnesijs iam vita functus Canonicum Hieronymi quasi vacante per sententiam latam contra eum impetravit, sed Hieronymus introducit causam in Rota mandatum de manutendo petebat, quod Rota die 28. Iunii 1610. denegauit, & ordinauit, quod de eius bono iure videretur.

In hac vero propositione solo Hieronymo informante Rota de eius bono iure constare censuit, tum super possessione ex mandato, quod obtinuit à bonæ memoriæ Cardinali Seraphino tunc Rote Auditore, cui non obstat posterior Matthei possessio, Bart. in l. si duo, num. 4. ff. vii possid. præsertim tum Hieronymus non se habere respectu tituli ex litteris Apostolicis suæ prouisionis ex causâ suæ renunciationis, cap. vniuersi, vbi notant Doctores de renunciat.

Non obstat Hieronymo sententiæ criminales ob præfatum homicidium: nam prima lata in contumaciam ob non paritionem monitorij euacuatur, per comparitionem Hieronymi infra annum, quam Index admittit, Rip. in l. admonendi, num. 156. ff. de iur. Alex. Socin. & alij in l. 1. ff. hoc iudicium, num. 3. & 7. ff. si quis ius dicenti non obtemper. Rota in Romana Canonizatus Sancti Angeli vltima Februarij 1567. coram bono mem. Cotta. Et ratio est, quia cum non esset lata propter crimen, sed propter contumaciam non dicitur diffinitiva, sed interlocutoria, & potest quandoque purgata connumacia reuocari.

Similiter secunda non præiudicabat; Tum, quia emanauit ob contumaciam, tum quia fuit pronunciata non præcedente legitima citatione, quæ requiritur specialiter ad sententiam pro certo die, itaue generalis, & incerta citatio tanquam speciem seruitutis inducens non sufficit, glof. in clement. sæpè, in verbo, ad id, de verb. signif. Gemin. in cap. 2. num. 4. de dol. & contumac.

tumac. lib. 6. Felyn. in c. consilium. n. 16. de offic. de leg. Bart. in l. final. in fin. C. de annal. except.

8 Præterea eadem sententia erat iniusta, quia Testes de homicidio deponentes contra Hieronymum loquebantur de auditu, & nomen est in criminalibus requiri probationes luce meridiana clariores, l. sciant cuncti. C. de probat. Jul. clar. in pract. criminal. quæst. 66. num. 3. Sard. conf. 163. incip. arbitrator veram esse conclusionem num. 21.

9 Nec refert quod deponenter de publica voce, & fama, quia fama etiam legitime probata in criminalibus non sufficit ad condemnandum neque etiam ad torturam Crauet. conf. 41. incip. venerabilis D. Iacob. num. 6. ubi testatur de communi. Rursus Testes patiebantur multas, & considerabiles exceptiones, nec fuerant consonanti, nec formiter repeliti, Bart. in l. final. in fin. ff. de quæst. Grammat. conf. crim. 15. & alij quos refert & sequitur Hooded. conf. 161. incip. prima se offert dubitatio, num. 1. lib. 1.

10 Unde non apparebat probatum contra Hieronymum, quod homicidium fuisset ab eo perpetratum, quod etiam excluderetur spontanea Ioannis Nicolai de Colonia interfecti fratris exculpatione, qui Hieronymum exculpauerat. Ex capite effractionis cæcæ non poterat sustineri sententia, quia effractio non apparebat probata, neque ex capite fugæ, quia fuga non probat delictum, l. e cornelia, ff. ad Sillanum, l. 1. §. si autem post commissa. C. de rap. virg. l. raptores, C. de episc. & cler.

11 Rursus fuga sine effractione non punitur poena effractionis carceris, quia si quis de aperto carcere, vel de licentia eadit, ut prætenditur in hoc casu, tunc cessat poena effractionis carceris, ut testatur Albericus & Bald. in l. succurritur, ff. ex quibus causis maiores, & Ang. per illum text. in l. verum, la secunda, num. 8. ff. de furt. ubi dicit illum qui exiit de carcere eo quia inuenit osium apertum, non. ene xi poena effractionis carceris, hoc ipsum profitemur alij, quos refert, & sequitur Duennesteg. 343. incip. fugiens fractis carceribus sim. 1.

12 Præterea fugiens de carcere sine effractione non habetur pro confesso, Boer. decif. 215. incip. & antequam veniam ad decisionem n. 13. & quamvis fuga cum effractione probaretur in casu proposito, Hieronymus de stricta iurisdictione non veniebat primandus beneficij, cum poena privationis non habeat locum nisi in casibus à iure expressis, gloss. & Doctor. in cap. final. de iur. patt. & iur. dictum in causa Albanæ Beneficiorum die 30. Ianuar. 1609. coram R. P. D. Lancelloro.

13 Denique non præiudicavit Hieronymo compulso facta cum fisco, quia ex ea non oritur confessio delicti, cum fuerit facta, ut se à molestiis liberaret, l. furti pactus, ff. de his qui not. infam. Ghirland. l. actat. de relaxat. carcerat. tit. de penis compositis, quæst. 1. num. 3. & q. 4. nu. 1. & 3. Pedemont. decif. 118. num. 16. & eo præsertim necessario, quia fuit facta à patre Hieronymi, cuius factum non debet nocere filio, Natt. conf. 143. incip. ex præmissa facti serie nu. 13. Et ex his fuit dictum constare de bono iure Hieronymi.

REVERENDISS. D. SACRATI

Tiburina Confinium. Veneris 4. Martij 1611.

ARGUMENTUM.

De probatione confinij quomodo Testes deponere debeant plura habentur de quibus in summario.

S Y N N A R I U M.

Testes examinari parte non citata faciens adminiculum, art. 1.

Confinium probatio dicitur difficilis probationis, & in ea multum attenditur ad miniculum, num. 1.

Ar. sententia à iustis & casibus est valdum, & valde potens num. 2.

Confinium probatio valde admittit congruenciam, & verisimilitudinem, num. 3.

Testis generalis et loquax de claretur, & suppletur per alium, l. item deponentem in specie, nu. 3.

Testes deponentes per verbum circa se sunt reduci ad concordiam aliquod detrahendo, & aliquod augendo singularibus, num. 3.

Testium dicta suppletur ex numero, & adincoluit, num. 7.

DECISIO CCCXIV.

Fuit tentum constare de existentia duorum terminorum, videlicet primi in Mote nuncupato illo solo genere, secundi vero in Plano S. Mariæ Insepulsi etiam de eorum evulsionem, & quantum ad existentiam illa visa fuit plenissime probata ex quinque testibus dans in summario Communis S. Poli num. 2. quorum Primus est Baptista Mediolanensis, Secundus Blasius Gallesius de Monticello, Tertius Stephanus de Tagliacozzo, Quartus Sanctus de Rocca giouine, Quintus Franciscus Agaronius, cum quibus concordat duo instrumenta recognitionis factæ ad instantiam Communis S. Poli per Notarium, & Testes de quibus eodem summario num. 1. quæ cognitio licet non sit facta parte citata, & cum iudicis decreto, autem deservit pro adminiculo, quæ adminicula in hac materia confirmant, quæ solent esse difficilis probationis mutuum attenditur, cum causam in fine, & ibi Bald. in princ. Felyn. num. 1. de probat. Alex. conf. 90. num. 4. lib. 6. Dec. conf. 22. num. 10. Paris. conf. 27. nu. 15. lib. 1. Iar. Hic. on. de Mote tract. de finib. c. 53. & sequ. Rota in causa Alesina Bonorum 33. Ianuarij 1583. coram Robustero relata inter duos, l. impref. de cil. 310. par. 2. & pro adminiculo etiam deservit revelationes meæ ex communicationis factæ de quibus eodem summario num. 3. & Testes de auditu, de quibus eodem summario num. 5. & pro adminiculo quoad terminum Falli grandi deservit instrumentum de anno 1520. de quo eodem summario num. 6. & testes super eo, quod locus Falli grandi sit confine, de quibus eodem summario num. 7.

Et quoad terminum S. Mariæ in Sepulsi, ultra Testes, & adminicula, de quibus supra, suffragantur Testes de quibus eodem summario num. 8. deponentes locum esse confine, unde fit multum verisimile, quod in confiniis fuerint appositi termini arguendo à consuetudine, iuxta nos in l. i. quis donaturus, & ibi gloss. de usufructu. Item in vnas, §. si in ff. de recept. arbit. in l. si prius, §. si de aqua plus arceat. Bart. Ang. & alij in l. certu conditio, §. si nummos, ff. si cert. per. & existentia utriusque termini præbet maximum adminiculum terminus plani Montis Nucii acceptatus ab utraque parte ex quo duo reuolunt, alterum quod sicut fuit inter duo Territoria appositi iste terminus, ita, & fuerint appositi alij, cum territoria per longum spatium se ad invicem cōiungant, alterum, quod termini fuerint potius appositi in locis præfatis per Communem S. Poli, quæ l. i. ex quo ille locus magis apte correpondet dicto

dicto primo termino non controuerfo, quàm alteri, vt patet ex planta, & in hac materia, multum defertur congruentia, & verisimilitudini, Menoch. conf. 147. num. 61. Cohn. conf. 333. n. 10. in fine, & num. 11. vol. 1. Natt. conf. 672. nu. 12. Decian. conf. 17. num. 20. vol. 3. Rota in causa Balneoregienſi Conſilium 19. Decembris 1605. coram me.

3. Circa oppoſitiones, quæ fiebant contra Teſtes, de quibus in prædicto ſummario num. 2. illæ viſæ fuerunt bene ſubſcriptæ per informantes pro Communitate Sancti Poli: nam ad illud, quod Franciſcus Agatonius non exprimat inſentem, in cuius medio interuenit terminum, fuit reſponſum, quod illud dictum declaratur per alios d. montem exprimeutes, Purpur. conf. 137. nu. 23. Rota. Sen. conf. 235. num. 26. & quod Teſtis generaliter loquens ſuppletur per alium in ſpecie deponentem, eſt decilio, Caſ. de Graſſi. 8. num. 19. de cauſ. poſſeſſ. & propriæ.

4. Quod contrarietatem, quod aliqui ex Teſtibus dicant, quando fuit facta viſitatio, terminum fuiſſe fractum, alij verò, quod non fuit tactus, ſed relictus, vt ſtat, fuit dictum poſſe concordari, quia, vt aliqui explicant, terminus fuit aliquoties fractus cum mallo, vt videretur, An eſſet de trauertino, vnde Teſtes dicentes de fractura, poſſunt intelligi de illa, alij verò deponentes non fuiſſe tactum, poſſunt intelligi de cuiuſſio ne, vt denotant ſubſequentia verba, ibi. *ma laſciata come ſtano.*

5. Circa aliam contrarietatem, quod primus Teſtis dicat terminum fuiſſe altum à terra *da trè palmi in circa*, ſecundus vero dicat, *da vno palmo più, & meno*, vitra quod variatio non videbatur, circa ſubſtantialia ſuit dictum, quod ex quo vterque deponbat per verbum in *circa*, *più*, & *meno*, portarent redigat concordiam, detrahendo virtute illius diſtinctionis, in circa, à maiori ſumma, de qua deponit primus Teſtis, & vigore euſdem diſtinctionis augendo minore ſumma, de qua deponit ſecundus Teſtis, iuxta illud, quod in terminis huius diſtinctionis tradunt Doctores & præcipue Aſciac. in l. hæc adiectio, ſi. de verb. ſignif. Ang. conf. 94. nu. 4. in fine, Pariſ. conf. 104. num. 35. lib. 1. Mandic. conf. 266. num. 34. Rota in cauſa Parmenſi. Status 3. Decembris 1607. coram R. P. D. nro Ludouiſio, & clarum eſt effe faciendam omnem interpretationem, vt Teſtes ad concordiam reducantur, gloſ. & ſcribentes in c. cum tu, de teſtibus.

6. Alia contrarietas quod vnus Teſtis dicat viſitationem fuiſſe tactam aut prandium, alter vero poſt prandium, poſſet ſaluari quia viſitatio fuit rei cœpta ante prandium, & finita poſt prandium vti quo tempore viſitationis, vnus Teſtis iam ſumpſiſſet prandium, alter vero non. Alia contrarietas, quod primus, & ſecundus Teſtes dicant, *che il termine era di trauertino*, Franciſcus verò Agatonius dicat *che era di certa pietra bianca*, eſt æquiuocum, & apud imperitos lapidum, vbi non eſt viſ in materia, poteſt comprehendere etiam il trauertino.

7. Circa illud, quod Teſtes expreſſe deponant de viſione facta, vna die, & tamen denunt de inſtrumenta, & quibus apparet viſionem fuiſſe tactam duobus diuerſis diebus, fuit dictum ex hoc non ſequi aliquam contrarietatem, quia affirmatio, quod viſio fuerit facta vna die non excludit, quod alia non fuerit facta, cum poſſit ſimul ſtare ad hoc. C. vide cogn. cap. in præſentiam de probat. Alex. conf. 134. nu. 2. lib. 2. Dec. conf. 109. nu. 3. & in omnem eueniunt quatenus prædicti teſtes in ali-

quo defecerint ſupplet numerus Gabr. tit. de reſcrib. conſul. 6. num. 1. & ſeqq. & adminicula Crauet. conf. 178. num. 4.

8. Circa conſurandem in Territorio S. Poli. Teſtes, & inſtrumenta, ex quibus præcedunt informantes pro Vicuario probati, quod pars Territorij in qua erant poſiti illi termini, vere ſpectat ad Vicarium, ſuit reſponſum, quod quicquid concludat, de quo erit ſuo loco agendum, ex illis non reſultare negatiuum quod termini ſaltem de facto, non fuerint poſiti in loco d. *fallo grande*, & *il poſto di S. M.* de quo tantum factum mo. lo. queritur. Quantum ad ſecundum partem dubij An ſcilicet probeat cuiuſſio, viſum fui: Dominis in iudicio elaborandum præter quod illa ſatis probatur ex viſione facta de anno 1579. à D. Genarario, informantis pro Vicuario negat huius modi terminos aliquando fuiſſe in loco, de quo queritur, & proinde includunt etiam tempus præſens, &c.

REVERENDISS. D. LVDOVISII.

Hiſpaleſi Habit. Veneris 11.

Martij 1611.

ARGVMENTVM.

De Teſtibus probantibus ſanguinis puritatem, ſeu nobilitatē, quomodo deponere debeant, & quando etiam præſumatur ſanguinis puritas ſeu nobilitas.

S Y M M A R I U M.

Puritas ſanguinis in dubio præſumitur. num. 2. & non ſolum liberat ab onere probandi, & reuocat onus in actu et viſum, ſed etiam ſtat, vt ceſſet probata puritas eo ipſo quod impuritas non eſt probata. num. 3.

Præſumptio iuris tranſfert onus probandi contrarium in aduerſarium. num. 3.

Publica vox, & fama ſufficit, vt ſanguinis puritas, & nobilitas probata dicatur. num. 4.

Puritas ſeu nobilitas, patris neceſſario conſequetur puritas, in, & nobilitatem filij. num. 5.

Patris perſona non eſt diuerſa à perſona filij, quia pater, & filius eſt vna, & eadem perſona. nu. 6.

Teſtes examinari in vno iudicio non ſunt ſine ſidem in alio inter diuerſas perſonas, & quomodo vtroque cau. conſideretur perſonarum diuerſitas, nu. 6. vbi etiam quid, ſi agatur de ſtat. perſona.

Sententia contra vnum leu. probat etiam contra alios, quando ſuit lata ſuper ſtat. perſona. nu. 6.

Puritas ſanguinis requiritur non ſolum in Equilibus Hiſpalytanicis luſitæ, ſed etiam in Equilibus Cappella. nu. 7.

Nobilitas ſeu puritas ſanguinis ceſſet probata eo ipſo quod quis admiſſus ſuit ad ſuſcipiendum Habitum Equitum The. roſolymitanorum, nu. 8.

Nobilitas ſeu puritas ſanguinis ceſſet probata ex probat. in iudicio in alio præſumptio. nu. 9.

Teſtes de publica voce, & fama non probant reſtringentes ſe ad tempus depolitionis, num. 10.

Publica vox & fama ad hoc, vt probet debet eſſe ſolida, conſtans, perpetua, & ſibi habere in contrarium, quod contradic. nu. 11.

Fama vbi ſunt inter ſe contraria attenditur illa, quæ pluribus teſtibus probata eſt, item illa quæ habet pro ſe præſumptio. item illa quæ excludit malum. num. 12.

Dubitatur An Don Ioannes sit admittendus ad Habitu Equitum Hierosolymitanorum, & à quo tempore, quoad primam partem difficultas non fuit respectu nobilitatis, quia illa videtur quae plene, & abundanter est probata, sed solum circa puritatem, & quid super vno ex quatuor lateribus tantum, quia quoad alia tria non est, neque fuit controuersia, immo habet in his declarationem Concilii fauorabilem. Super latere Donnx Isabelz Auiæ patris ipsius Don Ioannis, fuit questio, quia prætendebatur illi descendere à Magno illo Paulo Burgen Archiepiscopo, quia tunc Christianum fidei suscepit fuit insignis Legis Moiaice Rabbinus.

Verum fuit visum Donnx hoc non probari, sed potius contrarium ex præsumptione iuris, quæ militat pro puritate, ut fuit dictum in vna Toletana Portionis 7. Maij 1594. coram Illustrissimo Cardinali Magica, & plenissime deductum in causa Toletana Canonicatus 10. Septembris 1608. coram R. P. D. Maconeonito, & in Pæcen Puritatis 6. Aprilis sequentis coram R. P. D. Manzanedo, in quibus plures alie decisiones Rotales referuntur.

Quæ præsumptio, ut dicitur in dictis decisionibus non solum liberat ab onere probandi puritatem, & reuocat onus probandi in eum, qui contra eam contendit si in princ. ff. quod mer. caus. l. si prius. an si ff. de iur. dot. l. siue possideris. C. de probat. l. c. etiam efficit, ut censetur probata puritas eo, quod impuritas non est probata.

Illam præsumptionem coadiuvant sex testes, qui dantur pro parte Don Ioannis deponentes de eam puritate, & melius comprobant alij viginti, & plures testes examinati pro licentiatu Castaneda patre ipsius Don Ioannis, cum pereret admitti prius admissus fuit ad habitum eiusdem Militæ, quia Testes optime deponunt de publica voce, & fama, de cuius puritate, quæ probatio fuit dicta in hac materia, Bald. in p. in precludendo. C. de postulando, Tiracquel. de nobilit. c. 5. num. 4. & fuit resolutum in causa Toletana Portionis 27. Ianuarij 1595. coram Illustrissimo Cardinali Manica, in Oxonica Siatur 27. Iunij 1601. coram R. P. D. meo Decano, in Legionen. Canonicatus 1. Julij 1602. coram R. P. D. meo Coccelino, & in Burgen. Admissionis ad Habitu 26. Ianuarij 1604. coram R. P. D. Lancelotto, & sapissime in alijs.

Et cum impuritas obiecta Don Ioannis ex persona Isabelæ prætendatur latere paternam, nõ est dubium, quod putitas patris necessario concludit puritatem filij, cum eadem dicatur viri quæ origo. l. assumptio, §. 1. ff. de municip. An ciunt lare tragica, per Tiracquel. de nobilit. cap. 13. & fuit dictum in dicta Burgen. Admissionis ad Habitu.

Non obstat, quod dicti Testes sint examinati in alio iurisdictione, & inter dispersas personas, quia primo hoc negari potest: nam sicut ex vna parte est religio Hierosolymitana, quæ semper est eadem, ita ex alia parte res persona patris, quæ nõ est diuersa à persona filij, vltima. C. de impub. & alij nobilit. cum finis. §. vltimo. C. de agrie. & censu lib. 11. par. cuncta, & alij sunt vna identitate, ut dicit Bald. consil. 30. in i. ante med. lib. 1. cum cumulat. per Tiracquel. in l. si vnuquam in preter. num. 15. & sequ. C. de reuocand. donat. & ad istum efficitur distinctio, quod persona non sit quiniuo alia, ut per Alex. in l. l. p. e. num. 69. ff. de

re iudic. ubi etiam essent personæ diuersæ cum agatur de statu personæ sententia quantumcumque, inter alios lata, & Testes quicumque inter alios recepti, & examinati fuerint, & probant quoad omnes, l. ingenuum, & ibi not. ff. de stat. homin. Bald. in l. a. C. quibus res iudic. non noc. Alex. in l. 1. tap. e. num. 62. ff. de re iudic. cum mulier, per Surd. de decis. 289. num. 17. & dixit Rota apud Achil. de decis. 5. de sent. & re iudic. Mohed. de decis. conu. tit. Ciescent. de decis. 18. de probat. & fuit iussu terminis dictum in decisionibus Toletana, & Pæcen allegatis.

Nec obstat, quod habitus fratris Capellani, quem suscepit pater Don Ioannis, præstatur ab habitu fratris Equitis de Iustitia, quem præstendit ipse Ioannes: nam distinctio potest quidem considerari circa probationem nobilitatis, sed quoad puritatem nulla est disparitas, quia in utroque habitu requiritur.

Ex ubi non essent Testes sufficere debet ad probandum puritatem, quod ipse fuit admittendus ad suscipiendum habitum, qui non solum concedi, nisi illis, qui sunt puri sanguinis, Decia. consil. 66. nu. 30. lib. 3. fuit dictum in Toletana Portionis 7. Martij 1595. coram Illustrissimo Cardinali Magica, & in pluribus alijs relationibus d. Burgen. Admissionis ad Habitu.

Accedit depositio Testium examinatorum de anno 1521. ad instantiam Ferdinandi de Castagneda patris Donnx Isabelæ deponentium de illius nobilitate, & puritate, necnon Testes deponentes licentiarum Petrum de Castagneda fuisse Consiliarium, & Advocatum Sanctæ Inquisitionis Hiispanicæ, ad quod officium non admittuntur impuri, item Testes examinati de mandato Ordinarij ad instantiam Alphonsi Ramirez deicendentis ex dicto Ferdinando patre Donnx Isabelæ deponentes de illa puritate, quæ omnia inspicui iuncta in iurisdictionem coadiuvant investigationem Don Ioannis, & comprobant eam puritatem, ut ponderant Rota in vna Oueten. Canonicatus 24. Ianuarij 1578. coram bon. mem. Cardinali Seraphino, & plenius in dictis decisionibus Toletana, & Pæcen. &c.

Quibus statibus non obstant Testes deponentes iur. et impuritate respectu Isabelæ de nobilitate voce, & fama, quia aliqui fuerunt examinati extra locum originis contra daturam religionis, & omnes restringunt sangui ad tempus de positionis, cum videretur tantum verbo presentis temporis est, & sic non probant famam, quæ releuet, Cor. consil. 198. sub num. 12. lib. 2. Caput de decis. 9. par. 4. & fuit semper resolutum.

Et ubi fama esset legitime probata tamen nõ releuat, tum quia coniungitur ex iuradicis, & non potest dici solida, constans, & perpetua sicut requiritur, ut post Bald. quem allegat, tradit Mar. in l. de minore, §. plurius, nu. 36. ff. de qua l. Menoch. qui con cordantes allegat consil. 191. nu. 30. & dixit Ro. a in illa Pæcen. Habitus, & probatio fama ut releuet, nihil debet habere in contrarium, & nullam contradictionem, Roland. post alios quos citat consilij, 3. num. 48. lib. 1. & fuit dictum in illa Oueten. Canonicatus.

Accedit, quod cum habemus contrariam famam puritatis probam utriusque hanc est præferenda, tum quia multo plures testes de ea deponunt Ruyin sen. consil. 6. num. 33. tum quia nititur plurimorum, quæ videtur esse stat pro puritate sanguinis, Antiquar. consil. 189. num. 7. circa med. Surd. consil. 111. sub nu. 79. sic etiam quia in concurrens fama boni paletis famæ mali, Anchor. d. consil. 159. post nu. 7. Abb. in c. contingit in fine, de accusat.

cum alijs per Gabr. de testib. conclus. 4. nu. 25. Put. decis. 2. num. 2. lib. 3. fuit dictum in Oxomen. Statuti 27. Junij 1601. coram R. P. D. Decano in dict. Borgen. Admissionis Ad Habitum, & in sapijs allegariis de conditionibus Tolerationis, & Pacem præsertim, quia apparer ex testibus examinatis pro dict. Alphonsio Ravinez famam huiusmodi habuisse ortum à Commissarijs, qui fecerunt informationes, de qua agitur.

13. Non obstat, quod non fuerint examinati super hoc quarto viginti Testes iudei deceterum Concilij, quia Dominus Ioannes deputatus fuit 102. pro subministrandis expensis Commissarijs, & ad effectum ut illi examinarentur, qui autem Commissarij examinarent novem tantum nihil est, quod ipsi impetuerit, immo cum per ipsum non fierent, probatio haberi debet pro facta, ut fuit resolutum in d. Toleration coram R. P. D. meo Marcomontio. Et ita fuit conclusum pro admissione ad habitum, quæ est prima pars dubij. Quoad aliam partem in qua queritur a quo tempore debeat esse admissio, Domini ordinant, quod particulari dubio discutiantur.

ILL^{MI} D. CARD. LANCELOTTI Iunioris.

Romana Successionis Veneris 11. Martij 1611.

ARGUMENTVM.

Iudæi quando inter se litigant coram Iudice Christiano super successione, servandum est quoad decisoria ius Mosaicum, si adsit, quod illum casum deciderit, illeque casus non sit expresse à iure communi in personis Iudeorum decisus.

S Y M M A R I U M.

Iudæi quando inter se litigant coram Iudice Christiano super successione servandum est quoad decisoria ius Mosaicum, si adsit, quod illum casum deciderit, illeque casus non sit expresse à iure communi in personis Iudeorum decisus, num. 1. & seqq.

Ecclesia tollerat Iudeos, num. 2.

Constitutio æquiva, & non inæquiva non est attendenda, num. 4.

DECISIO CCCXVI.

- A D dubium de ordine Illustriss. D. Cardinalis Vicerij propositum, An in casu de quo agitur esset attendendum ius civile, vel Mosaicum, Rota respondit, quod inter Iudæos litigantes coram Iudice Christiano super successione, quando Christianus non est in causa, & casus non est expresse à iure communi in personis Iudeorum decisus, servandum est, quoad decisoria ius Mosaicum, si adsit, quod illum casum deciderit; hæc enim est magis communis, & recepta sententia, à qua non videtur recedendum, Calderin. consil. 10. de constit. & 30. de testamen. glori. in cap. si solus 8. distinction. ver. ergo iudici, Alex. in l. 1. col. 10. ff. si cert. petat. & consil. 60. num. 1. lib. 6. Felj. in cap. iudici, el fecido, novi. 4. de iudic. & in cap. 1. num. 37. in l. limit. de constit. Barbat. consil. 15. numero 12. 13. & 16. lib. 2. Socin. sen. consil. 61. in fine, libro 1.

Natta consil. 62. 1. num. 7. lib. 3. Bero. consil. 1. nu. 1. lib. 1. & consil. 38. num. 27. 19. 64. & 65. Corn. consil. 180. num. 12. lib. 2. Rum. consil. 4. nu. 2. Ruminian. consil. 119. num. 25. & sequen. Triaquell. de iur. primogenit. quest. 66. num. 14. Mai. quæ. de iudicis, par. 1. cap. 4. num. 5. Ferra. caut. 24. num. 2. Sured. decis. 133. in princip. & tradunt Doctores in cap. qui fingera 15. distinct. & admittit Rota in causa Romana Prælationis 20. Nouemb. 1609. coram R. P. D. meo Octenbergo.

2. Ex quorum Doctorum dictis colliguntur rationes, quibus hæc opinio inest, nempe, quia Dominus dixit Moysi, quod hæc lex esset Sancta, & perpetua, & quia Ecclesia tollerat Iudeos, & quia hæc est specialis Iudeorum lex, quæ propter dei dogma generalis.

3. Item colliguntur responsiones ad contraria, nempe, quod Iudici, C. de iud. non procedat inter ipsos Iudeos in expresse decisus per legem Mosaicam, & quod præcepta veteris legis non ligent post Adventum Domini Nostri, non procedit inter ipsos Iudeos, quibus si sunt permixta ceremonialia, judicialia non sunt interdicta.

4. Quantum ad consuetudinem super illa nõ potest fieri fundamentum, cum probationes sint æquivoce, immo potius in calefiant pro hac parte. An autem mater in lege Mosayca sit exclusa per paruum erit videndum.

REVER^{MI} D. MARCHOMONTII,

*Venetiarum Consus. Luna 14. Martij
1611.*

ARGUMENTVM.

De emptione facta à marito nomine vxoris, An, & quando simulata dicatur quandoque emptæ res acquiratur vxori, vel marito.

S Y M M A R I U M.

Maritus emens nomine vxoris si vxoris nomen simulatè expressisse pretendat debet hoc probare, prout, & multo magis hæc res marito defuncti tenentur probare allegantes hanc eandem simulationem in prædictum vxoris, num. 1. & 2. Vbi ampliatur hæc conclusio, etiam quod emptio fuerit facta de propria pecunia.

Simulatio præsumitur ideo, per allegantem præsumenda est, num. 3. Vbi quod non solum est probanda simulatio, sed etiam simulationis causa probabilis, iusticiæ, & verisimilis.

Maritus emens de sua propria pecunia nomine vxoris, acquiri vxori, & non sibi, num. 4. Vbi tamen, quod contra vxorem, pro recuperatione pecunie habet certi conditionem, vel actionem negotio suo gestorum, num. 10. & seq. Vbi responditur contrarij.

Donatio inter viros, & vxorem morte consistit, num. 5. 6. 8. & seq.

Constitutio honorum non tribuitur ad res vxori donatas, num. 6.

Simulatio præsumitur ex celeritate, & brevitæ alterum, Declara. vi. num. 8.

N. nullum, quod est ab initio ex post facto consilidari non potest, Declara. vi. num. 9.

Dixerunt Domini non obitare conclusionibus in decisione firmis dispositionem, l. cū propria, C. si quis alteri, vel sibi, quia Marius vxoris defuncta afferat se non verē, sed simulatē apposuisse uomen vxoris in contractu. In hoc autem casu q. D. Ansofius nunquam dixit nomen D. Lavinie uxoris vxoris fuisse in instrumēto censui appositum per simulationē; Et omisso pro nunc, quod hactenus eiusdem Ansofii nō possunt hodie in praxi iudicium. Lavinie declarare ipsum habuisse animum simulandi, ex latē deductis per Surd. conf. 35. t. n. 1. §. vol. 3. sufficit dicere quod etiam ipse marius uti fuerit superflus, & velle dare de simulatione, debet et illam probare, vt vult, tex. in eadem l. cum propria in ver. docenti et ibi, & in l. si filia, ver. p. oba. C. de don. inter vir. & vxor. & vbi obiq. not. glot.

Nec ad istum effectum satis esset, quod pretium census fuerit relictum de pecunijs ipsius mariti; Nam & in distis legibus idem congerat, & nihilominus exigitur de iurito probatio, & in terminis dicit Bald. conf. 67. lib. n. 1. vol. 3. quod si maritus ex sua propria pecunia emat rem nomine vxoris, non praesumitur simulatio, sed statim in frumento, nisi probetur contrarium.

Et quidem regula est, quod simulatio nō praesumitur, l. quantius, & ibi Bald. in summario, d. rit. C. si quis alteri, vel sibi; & qui, dicit contrarium simulationem probare debet, nē dū simulationē, sed etiam causā simulationis, eamque probabilem, sufficere, & verisimilem, Bart. conf. 65. num. 4. lib. 1. cum alijs conuenerit per Ali. conf. 9. num. 7. & conf. 97. num. 14. Roia de dec. 59. num. 2. par. 2. diuersi in proposito autem casu, neq. simulatio probatur, neque causā simulationis; Nam si agimus de simulatione, quae tangit voluntatem Ansofii ementis nomine Lavinie nulla omnino praesetur ratio, ex qua possit inferri Ansofium voluisse sibi acquirere, & non vxori, & contrarium potius illa deus ex pluribus decisione consideratis, quae iterum explicare nihil esset.

Non etiā probatur causā simulandi, nulla enim lex prohibet, quin maritus ex sua propria pecunia possit emere rem aliquam nomine vxoris, immo huiusmodi emptio est legitima & donatio acquiratur vxori, vt fuit iam dictum in alia decisione, & tradunt Bald. vbi supra Bart. in l. & si instrumenta in fine. C. de iure sig. Signorol. conf. 123. n. 1. Paris. conf. 10. num. 9. lib. 1. & in addit. ad Bart. in l. quintus, de donat. inter vir. & vxor. Nouzzan. in Solu. nupt. lib. 4. num. 23. ver. limita. no. 9. & sunt allegata decisio in causa Romana Fideicommissi 29. Aprilis 1543. coram Bualo. Et quidem aut voluntas maritum credidisse vxori eam pecuniam, qua census, vel alia res ematur, aut donasse se credidit, dabitur cōtra vxorem certū conditio vel actio negotiorum gestorum, si negotiū illius gerens et scilicet maritus emit pro illa vt notauit Cuiacian explicat. d. rit. C. si quis alteri, vel sibi.

Si vero velimus rem esse donatam, non ideo sequitur contrarium esse simulationem eo colore, vt occurreret donatio prohibita inter coniuges constante matrimonio nam in hoc est aduertendum, quod etiam si iure, & veigi esset inter coniuges consistere matrimonio omnino prohibita donatio, hodie tamen licet ex p. orationem, Scueri, & Antonij per quam iuris vigore in parte relaxatus est, vt si donata vique ad mortem, in eadem voluntate donandi permanserint donatio morte confirmetur, donationes & ibi DD. l. licet, C.

de don. inter vir. & vxor. l. cū hic status, §. 1. ff. eod. Bignon. de dec. v. n. c. 5. eodem tit. illustrat. D. Card. Mantica de rat. contr. lib. 21. tit. 7. in print.

Inque licet ante coniugis donatū obitum donatio non sit, nec de iure possit valida, tamen est in statu contingenti, vt processit ad validitatem, quia per in ortem donatus confirmabitur, si interitus per contrariam voluntatem infirmata seu reuocata non fuerit, & ad hoc est optimus textus in l. res vxoris d. rit. C. de donat. inter vir. & vxor. vbi de porratō marito, & publicatis bonis eius omnibus iuxta l. vltimam, C. de sent. pass. non tamen publicantur res donatæ vxori sed manent in pendente, si aut i eas natus in vita sua non reuocauerit, morte confirmatur donatio siue pecunijs ex eluso, ergo si lex non statim irritat donationem: constante matrimonio inter coniuges factas, sed eas relinquit in pendenti, vt ex mutatione, aut perfectioria voluntatis in donante, vel reuocata censeri debeant, vel confirmari.

Cessantibus alijs coniecturis non datur ratio propter quam maritus per simulationem occultare velit donationem, quam facit vxori, cum pecunijs p. eis relictis, nec per humilissimum actum ipse maritus priuatur facultate de rebus donatis aliter disponendi quandoque sibi placebit, & ex his sequitur non obitare §. 3. scilicet, d. §. sed si debitor, ff. de donat. inter vir. & vxor. nam in primis ibi non agitur de simulatione, neque iuristatutis dixit in ea specie occultari viam actionem, vt si ius legi fieret sed celebritate coniungendarum inter se actionum, quod in alijs legibus dicitur breui manu, vt optime declarat Bui. Ansofius lib. 1. de verb. significat. que ista celebritas, & breuitas manifestatur in actu legitimo, & aperto recte adhiberi potest, quod loquitur Vulpianus ex iure antiquo, & quod patet, tñ ex clausula ipso iure, quam semel, atque iterum repetit quibus etiam ex quo allegat Celsium qui vixit sub Adriano Imperatore ante tempora Seueri, & Antonij, qui iuris antiqui in hac materia prohibitionem coarctauit, vt dictum est.

Praterea etiam si praesit, & ad litteram illos textus velimus accipere tamen, vt contentum est cum legibus supra allegatis, dicendum erit, quod ibi dicitur donationem inter coniuges ipso iure ita esse interdistant, vt nihil valeat, quod actum est, debere intelligi, vt ab initio nihil valeat, sed confirmetur, nihilominus ex post facto, si vique ad obitum eadem donandi voluntas in donante durauerit.

Nec obstat regula, quae ab initio non valent ex post facto non conuenerunt: nam id obtinet ipso iure, si casus autem vbi Principis auctoritate aliter conuenerunt, vt in hoc casu, & ita in his terminis responderet Cuiac. in praedicta iouissada d. rit. C. de donat. inter vir. & vxor.

De quo dato etiam, sed nunquam concessio, quod in solutione pretij census, aliqua inter coniuges simulata donatio intercessisset, tamen hoc nihil facit ad emptionem dicti census, quae iuxta Monachos Camaldulenses, & Ansofium nominis iux vxoris facta fuit; quia eum dict. emptio iure subsistat, & separari possit a donatione, poterit vxor teneri ad pretij restitutionem quarens donatio non subsistat, sed non ideo sequitur, quod census eius nomine, & ad ipsius proprietatem tñ acquisitus ad ipsam non pertineat.

Si sic non obstat, quod in d. §. sed si debitorum, liberetur debitor, nec tamen acquiritur vxori pecunia, quia eodem modo in hoc casu valeat quid emptio

emptio, sed census acquiratur marito non autē vxori: Nam ibi non poterat contingere liberario debitori, nisi pecunia marito creditori acquireretur. Et præsupposito, quod non subsisteret donatio, non erat alius modus, per quem à marito in vxorem pecunia transire posset; id eoq; nullum, si dominium illius remaneret penes maritum. Hic vero census emptus Latinix nomine, fuit illi legitime acquisitus illam ad initio, & ita acquisitione ipsiusdem Latinix persona, non minus legitime duas aut, etiam si diceremus periculum fuisse donatum perperam ad Anulio marito, quia etiam ex aliena pecunia emptum acquiratur ei, cuius nomine emptum est, ut dictum fuit in decisione, à qua Domini non existimantur recedendum ex capite illius præsentis simulationis, sed si hec ides Anulio vellet audiri super restitutione pretii, dabitur ea de re dubium particulare.

P E N I Æ.

Colonienſis Canonizatus. Veneris 18. Martij 1611.

A R G V M E N T V M.

Adere scripturas, An, & quando qs alteri teneatur, præsertim quando ex exhibitio tendit ad detegendum turpitudinem illius, à quo petitur editio, vel ad effectum intentandi iudicium criminale.

S P M M A R I V M.

Adere, ut quis teneatur scripturas adversario litiganti duo respiciuntur, primum, quod confes de existentia scriptura penes eum à quo petitur exhibitio, aliud quod confes de interesse petitoris, num. 1. 2. & 3.

Gratia, seu supplicatio beneficii vacantis cum clausula, vel alio quouis modo, non habet locum, non iustificata vacante non dispositio narrata, num. 4.

Adere quis alii scripturas non teneatur, quando ex editione faciendis decessit turpitudine illius à quo petitur exhibitio, num. 5. & 6. Pbi quod si scriptura exhibitio petitur ad effectum intentandi iudicium criminale.

D E C I S I O CCCXVIII.

- 1 **S**uper petitione Ioannis Deurz prætendentis cogendum Capitulum Colonienſis ad exhibendum duas collationes, per idē Capitulum factas similes resignationi de qua agebatur, Dubitavi An Capitulum posset cogi ad exhibendum cōtra re prædictas collationes, & Rota vtraq; parte informāte, non posset cogi censuit.
- 2 Primo, ut cum quis ad exhibendum, seu ad edendum cogatur iuxta titulum Rote, duo copulatim requiruntur. Primum, quod confes de existentia eius rei, quæ petitur exhiberi penes eum à quo petitur exhibitio, signi appellatione, si quis nō possideat, ff. ad exhib. Ruy. conf. 69. incip. in causa, & lire, num. 13. in hoc, verificando sit dubium, & num. 14 lib. 4. & fuit sæpē in Rota decisū, & signanter in causa Romana Computorum 30. Januarij 1605. coram bon. mem. Iusto, & nuper coram me in causa Romana Gemmæ 27. Noubris 1609. Secundum, quod confes de interesse petentis inhibitionem, Innoc. in cap. 1. num. 4. de probat. Rota in dict. causa Romana Gemmæ.

- 3 In hoc casu vtrumque deest, quia existentia datarum collationum penes Capitulum non probabatur, de intere est vero Ioannis petentis exhibitionem non constabat, cum eius gratia esset restricta ad vacationem, sine reservationem, per resignationem factam contra formam Constitutionis Pij V. Nam Canonizatus, de quo agebatur, non vacaverat per resignationem, sed per obitum, ut iam fuit resolutum, vide nihil intererat, quod Capitulum aliās contulerit, vel neq; contulerit contra formam Constitutionis Pij V.
- 4 Nec iustificabatur, quod in gra. iā Ioannis adgratificata, vel alio quouis modo, cui non erat locus non iustificata vacatione dispositum narrata factum de facto, Put. decif. 450. incip. in vna Salamantina lib. 1. & fuit sæpē dictum, & signanter in causa Bononien. Canonizatus 19. Februarij 1590. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio tōc Rote Auditore, & in causa Mediolanen. Præposituræ 16. Februarij 1590. coram D. Cardinali Marto tunc Rote Auditore.
- 5 Denum fuit dictum, quod cum ex petitione Ioanis decesseretur turpitudine illius, à quo petebatur exhibitio, videlicet Capituli suspensio, quod contraveniat illis Apostolicis non erat cogen. ad exhibitionem non probatis legitime duobus requisitis, Ventrall. decif. 143. incip. edere quis non reperit par. 1.
- 6 Quod prædictæ collationes, seu scripturæ collationum non peterentur ad effectum, ut iudicium criminale intentaretur, sed pro iuvenienda veritate in iudicio civili, nec peterentur à Capitulo, sed à notario, seu secretario non operabatur effectum exhibitionis, quia negari non potest, quin ex illis sequeretur turpitudine Capituli, & qui essent de capitulo, quamvis ad Secretarium pertineat illarum custodia, vel ordinatio.

P I R O V A N I,

Concordienſis Concurſus. Veneris 18. Martij 1611.

A R G V M E N T V M.

Possessio tradi potest à Notario per ocularem inspectionem, quando adere affistentes armati ad effectum offendiendi eos, qui ad accipiendam possessionem se conferrebant, & alia nonnulla, de quibus in summario.

S P M M A R I V M.

- Possessio instrumentalit dicitur vera possessio alio non existente in possessione, num. 1.
- Possessio tradita per ocularem inspectionem non instrumentali in possessione rei non transferi possessionem, num. 2. saltem quando adere impedimentum accipiendi possessionem alio modo, num. 3.
- Notario non credendum in his, de quibus non fuit regutus, numero 4.
- Instrumentum omne id quod confes præsumitur continere de voluntate, & commissione eius, qui rogavit, num. 4.
- Officiali credendum est ne dum in concurrendis ad effectum sumo, sed etiam in comessu, num. 4.
- Lata sunt iniquitates possessionis Ecclesiæ, & eius honorum, num. 4.

DECISIO CCCXIX.

Fuit resolutum dandum esse Ioanni mandatum de manutenendo in possessione Ecclesie Parochialis Sancti Martini, quia de possessione constat per instrumentum, quod datur in summario numero primo, quod sufficit ad manutentionem alio non existente in possessione. Caputq. decif. 173. par. 1. & decif. 133. par. 1. Mohed. decif. 12. alias 149. de rescriptis. & Iespissip. fuit resolutum, & signauerunt coram me in vna Aquilana Vnionis 17. Maij 1610. & in Sorana Beneficiorum 14. Iunij 1610.

Et quamuis legatur in Instrumento tradita possessione in conspectu Ecclesie per ocularem inspectionem per Ministros Episcopi vigore sue provisionis, qui modus tradendi videtur à iure improbat, Bart. in l. in prin. verif. sed quid si ex quoque. ff. de acquir. poss. Specul. de primo, & secundo decreto, verif. iam de effectu post prius, Tirac. de iure consuet. poss. l. i. m. 1. & 2.

Tamen stante impedimento, per homines illius Pheb. præstiti, dum armati assidebant explorantes offendere eos, qui ad accipiendam possessionem se conferrebat, de quo attestatur Notarius in eodem instrumento, bene potuit Notarius per aliquid, aut alium modum sicut eam possessionem tradere per rex. in l. eum vult, §. vltimo, cum l. si q. ff. de bon. auct. iud. possid. Bart. in l. 1. vbi etiam Alex. & l. si de acquir. poss. Tirac. de iure consuet. poss. l. i. m. 7. Abb. in cap. cum aliquibus, nu. 5. verif. & signa illam limitationem, de sent. & re iudic.

Non obstat, quod impedimentum hoc non probetur, nisi per attestationem eiusdem Notarii, cum non videat credendum cum de aliquo impedimento non fuerit rogatus, Innoc. in cap. quoniam contra de probat. Dec. cons. 18. nu. 4. in fin. C. anct. cons. 85. nu. 20. quia fuit responsum ergendum esse, cum sit de respiciendo ipsius officialium, ut scilicet actuale, & non velabilem possessionem, tradat adeo, ut quicquid scriptum est in instrumento de impedimento præstito præstatur scriptum de voluntate, & commissione eius, qui rogavit, Bald. in l. erro. c. col. 1. C. de testat. Alcar. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 13. in prin. & in præsumpt. 14. vbi ut officiali credendum ne dum in concernentibus ad officium suum, & de illis in connexis, quod, & de magis credendum placuit Dominis, cum meius resistentis proueneret à laicis incapacibus possessionis Ecclesie Parochialis, & eius bonorum, Ecclesie Sancte Mariæ, vbi Doct. de consuet. Plot. cons. 26. nu. 14. qui cessante non fuisse difficile Ioanni ad Ecclesiam, quæ oculariter inspiciebatur accedere. Atque ita solo Ioanne informante fuit resolutum, &c.

ILL. M^{te} D. CARD. LIS LANCELOTTI junioris,

Iamua, Pecuniaria, Veneris 15. Aprilis 1611,

ARGUMENTVM.

Notarius quando falsum dixisse dicatur asserens in actu celebrationis instrumenti numeratam pecuniam, quæ verè numerata non fuit.

S V M M A R I V M.

Notarius dicens in instrumento contrahentem in actu celebrationis instrumenti habuisse, & recepisse in eius pra-

sentia, & testium sicut quiddecim milia auri in auro bono, & iusti ponderis, & ex quoque semper non redarguitur de falso, etiam quod nulla interuenit pecunia numerata, sed cedula assignata, num. 1. & seqq. vbi fecit si dixisset numeratam, vel manualiter solutam per cedulam, vel quod pars eam ad se traxerit.

Notarius in pecunia ad hoc, si in instrumento falsa sit, & per testes probata sit, neque est, si verba instrumenti de necessitate numerationis imponit, num. 3.

Notarius dicens in instrumento numeratam pecuniam, quæ verè numerata non est, & si falso exonerat omnia iura præstata solvenda, est, num. 3.

Notarius dicens in instrumento contrahentem confiteri accepisse pecuniam, prout verè recepit in auro, & Testium præsentia non dicitur falsum dixisse, etiam si quod pecunia numerata non fuit, num. 4.

DECISIO CCCXX.

Omnis sterneret in decisis ex rationibus in aliâ decisione deductis, quibus non obstat, quod scuta quiddecim milia non fuerint cõsignata Odoardo, & Ioanni Iacobo mediante cedula, sed fuerint soluta in pecunia numerata coram Notario, & testibus, in actu celebrationis instrumenti, in quo consistit fundamentum Io. Iacobi, quod probatur per quiddecim milia auri in instrumento dicens, quod Odoardus, & Ioannis Iacobus confiterentur, & recognouerunt, & recognoscunt à Castellino habuisse, & recepisse, prout verè, & c. cõcedit habuisse, &c. & receperunt ad presentiam mei Notarii, & testium infra scriptorum, scilicet quiddecim milia auri in auro Italice boni auri, & iusti ponderis, & ex quoque; itampis, quæ prædicti Odoardus, & Ioannis Iacobus præ dicto Castellino restituerit promissum.

Nam fuit responsum, quod huiusmodi assertio Notarii bene potest verificari in solutione per cedulam, cum nullum verbum continet, quod pecunia fuerint numerata, vel manualiter soluta, aut quod illas Odoardus, & Ioannis Iacobus ad se traxerint, & sic non importat per processum, quod pecunia fuerint in illo actu soluta, prout reuera non fuisse solutas responsio celebrationis instrumenti, sed mediante cedula mercatorum, concludenter probatur ex Testibus utriusque partis, & ex articulis partis adiectis ex quibus constat, solutionem fuisse factam in ferra per Nigronem, & Pinellum, vigore ordinis eidem dati per Castellinum, quod probant Testes de certa scientia, & in specie ex Testibus prius instantibus, Tertius, qui habebat curam negotiorum Nigroni, & Pinelli, & Quintus, qui virtute cedula sine ordinis Castellini soluit illas pecunias in ferra Odoardo, & pro eo Doris, & Gentili, & Septimus, qui non solum dicitur solutas fuisse illas pecunias, sed etiam, quod videtur ordinem datum per Castellinum Nigroni, & Pinello, ut solueret Odoardo, & pro eo Doris, & Gentili, & alij idem quod probant Testes secunde instantie, nec non Testes pro parte Ioannis Iacobi examinati, & hęc veritas comprobatur ex articulis eundem Ioannis Iacobi, quæ articulus dicta scuta quiddecim milia non fuisse soluta in actu celebrationis instrumenti, sed in ferra ad quod probandum exhiberi fecit libros Castellini, & Odoardi, & deliquit peritos induxit, qui deponunt de eadem solutione facta in ferra Odoardo, & pro eo Doris, & Gentili per Nigronem, & Pinellum de Ordine Castellini, & licet articulus non lateatur, tamen negari non potest, quin id magnum faciat administratum, cum non Ioannis articulus datur obique consideratione, ita ut ex illis comprobentur depositiones Testium quæ soluta de per se iustitice.

Unde cessat fundamentum factum in verbis instrumenti ex quibus probatur vera numeratio, iuxta notata per Bart. Bald. & alios in l. si ex cautione, C. de non num. pecun. & iuxta decisiones in causa Bononien. Censui coram R. P. D. nro Decano, & in alijs nam licet verba instrumenti possint recipere interpretationem, vt importent realem numerationem, si ageretur de validitate actus, vel ad evitandam falsitatem, vt loquuntur iura, & decisiones allegata, nihilominus non important numerationem, ita penes esse vt pro cōcordia cum testibus deponentibus de solutione per cedula, non possint verificari, etiam in cedula mercatoris, quæ dicitur continere veram solutionem, & consignationem, iuxta decis. Put. 163. lib. 1. itaut Notarius attestans de solutione, vt supra intellexerit de consignatione cedule banchariz, quia talis consignatio habet vim vere solutionis, Bart. in l. solutione, nu. 1. ff. de solut. Put. dict. decis. 163. & fuit resolutum in causa Beneventana Censui 20. Martii 1593. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in causa Romana Fructuum Censui 9. Aprilis 1611. coram bon. mem. Iustis, & in alijs ponderando præsertim, quod Notarius non dixit quod pecunia fuerit numerata, vel manualiter soluta, vel quod aliquis illam ad se traxerit prout dixisset, si realiter tunc intervenisset numeratio pecuniarum: Ad effectum enim, vt per verba instrumenti probari possit numeratio illa debet id importare denecessitate alias non probaretur, vt dicit Bart. in d. l. si ex cautione, nu. 1. versu aduerte, C. de non num. pec.

Quin immo cum Notarius incipiat à confessione receptionis ibi consentitur, & recognovetur, & recognoscitur receptisse, & alia verba subsequenter, prout cō effectu receperant, & possunt referri ad ipsam confessionem, Bald. in d. l. ex cautione q. 4. nu. 34. quam confessione possunt etiam referri alia verba ad præsentia in Notarij, & Testiu, & c. vt sensus sit, q. in præsentia Notarii probetur facta confessio non autē numeratio pecuniarum, de qua numeratione nullam mentionem Notarius fecit.

Ad quod etiam facit magna verisimilitudo, tū quia vile erat: Odoardo, quod pecunia solueretur in feria, vbi patiebarur interesse cambicorum, vt in eodem instrumento dicitur; tum quia non est verisimile, quod fuerit numerata tanta quantitas scutorum quindecim millium, & quod fuerit facta inspectio, quod essent boni auri, & iusti ponderis in illo actu celebrationis instrumenti, in quo numeratio non erat de substantia actus.

Non obstat, quod quando solutio fit per cedula Notarij soleant dicere mediante cedula & c. quia non inde sequitur, quod non possint, & soleant dicere simpliciter immo est contra, quod ad intervenit vera numeratio, solent facere mentionem de numeratione, vel dicere, quod quis ad se traxit, & c.

Neque obstat, quod Nundine Placentiz fuerint celebrata per mensem post celebrationem instrumentum, quia nihil refert, quod pecunia fuerint soluta per mensem postea, cū verba possint verificari in traditione cedule continentis ordinem de soluendo in feria.

Non obstant decisiones in contrarium allegata, tum quia in casu istum non probatur per Testes, aut alias probationes, quod solutio iussit facta mediante cedula, tum quia in illis casibus, prout in casibus Doctorum, aderant verba, quæ penes esse cōcludebant veram numerationem, & in casu decisionis Aulicæ coram D. meo Cocino aderant verba in cōtenti, & ad se traxerunt, & in casu decisionis Bononien. coram R. P. D. Decano, in qua fit magnus fundamentum, aderant ver-

ba, & manualiter soluit; Item aderat clausula cetera, quæ iuxta formularium Bononiæ fuit expressa, & inier alia cōtinebat verba ad se trahens, & c. prout de necessitate importarent veram numerationem in illo actu, quorum nullum adeest in casu nostro: vt propterea ex istis omnibus Domini per manerint in decis. & c.

PIROVANI.

Romana Nullitatis Obligationis, Luna 18.
Aprilis 1611.

ARGUMENTVM.

Promissio de soluendo certum quid creditori ob retardatam debiti solutionem an, & quando sit usuraria.

SYMMARIUM.

Ex parte omnis suspicio cessat in contractu mulieris facto cum decreto iudicis, & quæ sita pro iuramento, nu. 1.

Promissio certe pecunie à de hore cōditio, cō dilata solu-tionem usuram sapit, n. 3. declaro, vt n. 3.

Hæres solvens legatum certam pecuniam donec solvere debeat, An, & quando usuram facere videatur, n. 3.

Usura An sit quidam vix moris vix ob istius hereditas re-spectu aliquam pecuniam donec solvi deat restituatur, n. 4.

DECISIO CCCXXI.

Domina Isabella Celsa vicere Decreti Veneranda Fabricia Sancti Petri se obligavit solvere Catherinæ Horrentiæ iuxta quingenta quidam Monialis efficeretur, & professio nō fecisset, & donec solueretur, seu depouierit dicta seuta quingenta promittit eidē prestare alimenta, quæ hucusque præstita fuerunt: Verum cum penes eam in huiusmodi obligatione incidisset causa per appellationem introducta, dubitans An obligatio sit inualida. Et quoad alimenta centue, vnt Domini esse validam, quia illa sunt facta cum omnibus solemnitatibus iuxta formam Sarut Vrbis cum interuentu proximorum, & decreo iudicis, adeo quod omnis suspicio fraudis, & circumventionis cessare videatur, quæ fuit potissima ratio statuentium, vt considerat Rebuffi in licet inter gesta, & patronos, vers. 18. ff. de verb. signifi. & de futuro Vrbis, Granus. Theorema 35. numer.

Non obstat quod obligatio de soluendis alimentis Catherinæ donec D. Isabella soluerit vel depo-suerit dicta seuta quingenta dicatur illicita, & non teneat de iure, cum videatur promissa ob dilata solutionem secundum opinionem Anehar. in conf. 130. nu. 4. in fine, Alex. conf. 27. nu. 9. lib. 4. & aliorum, quos refert Surd. in v. de alim. tit. 2. q. 45. nu. 15. nam placuerunt Domini responsio nesdare per informantes pro Catherina, & c.

Primo visum non posse considerari, quia ex pacto D. Isabella nō fuit in facultate Catherinæ alterum exigere capitale scilicet, vel alimēta promissa vnde cōtinet voluntaria dilatio iudicialia nū rui ficti, idū legatarius nō potest magis eligere pē-sionē exigere quā capitale, cessat obsequenter visus, quæ à voluntate dependet. Cagn. in Lavaribus, n. 14. vers. secundum casus, C. de ac. empt. Socini. in l. 3. nu. 7. ff. de iis quæ pœn. non. Dida. var. res. lib. 3. c. 1. ad fin. Lup. in l. curabitur. conf. 1. §. 4. nu. 73. Menoch. conf. 441. nu. 23. Surd. tract. de alim. tit. 2. priuileg. 29. mun. 6. & seq. & conf. 23. nu. 2. omnes reprobatos conf. Aret. 142. incipit visio themate ac ratione quia non potest

Desi. Profr. Farinacii.

S 4 impu-

imputari legatario, quare quantitarum legatarum non petiit, & exegit, quod proprie contigit Catherinæ, quæ ex forma legari R. P. Laurentii Celsi nihil peti, e poterat ante nuptias, neq. ex obligatione Dominiæ Hæbellæ, quæ erat conditionalis ad nuptias spirituales, competebat aliqua actio.

4. Secundo, visum non esse considerabilem, quia promissio alimentorum non fuit correspondens ad legatum, cuius vigore nihil debebatur ante nuptias, sed fuit meræ voluntaria, ex quo se obligavit solvere huiusmodi alimenta etiam à die obitus mariti longè ante instrumentum promissionis, quo casu reuer obligatio Bald. in l. 1. quæst. 10. C. pro fide, & latissime Sard. comprobatur d. privilegio 29. in fine, & consil. 23. num. 11. vol. 1. ex quibus bene patet responsio ad consilium Anchar. 180. & aliorum, qui in diversis terminis loquuntur, nempe quando soluto matrimonio dos ab hæredibus viri est soluenda vxori, vt eo casu conventio de soluenda pensione, donec dos restituatur censetur in fraudem visurarum, quia dos potest peti, & pensio habet relationem ad dilationem, & sic non deficit voluntas in patre. Atque ita Domini dixerunt, referuando, vt de reliquis videretur, &c.

PIROVANI.

Romana Hereditatis Luna 18. Aprilis 1611.

ARGUMENTVM.

Ex cohabitatione mulieris cum viro, nūquid præsumatur fornicatio, vel matrimonium, quomodo, & ex quibus matrimonium probetur.

SUMMARIVM.

Matrimonium probatur confessis, & presumptionibus, quando agitur de probando illud non principaliter, sed incidenter ad effectum iurisdictionis, & legitimatus, nu. 1. Matrimonium probatur per fidem Parochi, & multo magis ex libro Parochi præsertim concurrentibus administratis, num. 2.

Necesse non multum præponderat in materia probationum, nu. 3.

Matrimonium præsumitur ex cohabitatione mulierum amplexibus filiorum procreatione, & simulacris iustitiae viri, & vxoris, num. 4. Declarat, vt num. 5. & 6.

DECISIO CCCXXII.

1. Dominus Honoraphius non acquiescens resolutionibus super filiacione Vincentis in Rota tactis ad aliquid Dubium conuoluit, Antiscilicet cõstat Margaritam fuisse vxorem Herculis, quomodo filiam Vincentia prædictæ, in hoc postremo non valde Domini elaborant existimantes potius ad differendum principale negotium fuisse penum quam, vt probabiliter iudicet eo matrimonio dubitari posset, propterea Vnanimis dixerunt constare de matrimonio. Nam cum non agatur de eo, probando principaliter, sed incidenter ad effectum successionalis & legitimatis iustitiae probatio coniecturalis, & præsumptiva, e. cautam. 4. primo, qui fil. sint legit. Gemina, ex illo tex. consil. 27. num. 8. quem lex sequitur est Rota, vt in Parmen. Status 2. Decembris 1573. coram bon. memor. Orioleo & in eadem 6. Martij 1594. & 23. Octobris

eiusdem anni coram bon. memor. Cardinali Seraphino, & in Romana, siue Ainerina Domus coram Cantruccio, quæ est 34. num. 19. par. 2. diuersi. Parilare comprobans consil. 37. nu. 41. lib. 4. & consil. 11. num. 32. lib. 2.

2. In casu autem proposito nedum leuiores, sed vehementes, & concludentes concurrunt præsumptiones. Nam datur fides Parochi in sumuario numero primo, attestantis se celebrasse matrimonium, per verba de præsentibus, & præsentibus Testibus inter dictam Margaritam, & Herculem Brambillam, qui, & si maior fides adhiberetur, si ad præsens in eius libro adnotata reperiretur secundum Sacri Concilij Tridentini dispositionem sess. 24. cap. primo, de refor. matrimonij. Adeo tamen bene ad minucularum legitur, vt non careat virtute probandi, Bald. in l. instrumenta, num. 1. C. de probat. las. consil. 129. nu. 14. vers. quia ad hoc lib. 1. Crauert. de antiqu. temp. par. 1. §. viro, de verbis, num. 6. & fuit dictum in vna Romana Extinctionis Censui, inter inpresas, vltim. par. diuersi, num. 1. & sequen.

3. Primo, emanauit vique de anno 1585. ante motam litem, & ad effectum consequendi doctes à Congregatione Sanctissimæ Annuntiatæ, ac Sancti Jacobi Hispanorum, & consequenter tempore non suspecto, & ex fide certior fuerunt per dictas Congregationes Doctes exubriatæ, prout ex instrumentis Congregationum, quæ dantur in sumuario Vincentis, numero quinto, & sexto, & cum sit notorium, ista pia loca adhibere maximam diligentiam antequam Doctores consignent, multum præponderat in materia probationum, I. cum, qui probabilis, C. de Episc. & cleric. cap. primo, de cleric. non resid. Bald. in cap. fin. de caus. posses. & propriis. Euerat. plenè in loco à communiter accidentibus, nu. 1. & seq. Menoch. consil. 207. num. 7. volum. 3. Accessit etiam moderna Parochiarum testificatio, & iurata, qui de casu à se gesto examinator depositus verè matrimonium inter Margaritam, & Herculem contraxisse, & verum diuise præsumunt, cum nihil vtilitatis, aut incommodi pecuniarij ex ea assequutus esset.

4. Concurrit etiam cohabitatio multorum annorum, & filiorum procreatio, & simultancus inter eos tractatus viri, & vxoris, ex quibus oriri præsumptiones veri matrimonij probantur, Abb. Anton. de Burr. Felyn. in c. illud, de præsumpt. Bald. inter consil. matrimon. Zile. consil. 3. num. 11. Angel. inter eadem consil. 45. num. 10. Burfar. consil. 99. num. 7. & sequen.

5. Et quamuis Aleiat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 5. voluerit per cohabitationem matrimonium non præsumi, sed fornicationem per cap. aliter 30. quæst. 5. & in hac opinionem descendisse videantur, Hostien. & Io. And. in d. c. illud. de Præsumpt. vel saltem de cohabitatione decem annorum esse intelligendum, vt respondit Alex. consil. 150. num. 11. vers. constat autem, lib. 5. Tiraquell. in tra. de præscript. §. primo, glof. 4. vers. sexto eiusdem.

6. Tamen hæc procedere videntur, quando agitur de retrahendo alio matrimonio, vel in præiudicium alterius matrimonij, vt omnes scribentes censent in dicto cap. illud, quos adducit Paris. consil. 59. numero 7. 8. & 9. lib. 4. & Alex. in dicto consil. 150. numero 11. & consil. 151. num. 3. volum. 3. & etiam vbi alij conieciunt non concurrere secundum Dec. consil. 163. num. 1. vers. accedit etiam, quæ tamen multè in casu, de quo agitur, concurrunt vltra narratas, videlicet depositio vnus testis, confessio partis in articulis, diuersè

diuerſe emaneſcunt, & demum aſſecuratio dotis per inſtrumentum.

7 Non obſtat, quod fidei parochi aduerſetur fides Monafterii Sanctæ Catharinæ, dum dicit Margaritam exiuiſſe de Monafterio die 14. Februarij natiuitatem cum Hercule, & tamen Parochus aſſerit fuiſſe maritam die 17. & ſic in die immediatè ſequenti. Nam bene cõuenire poſſunt, vt prior intelligatur de poſſiſſilibus, & fide mutuo data. Secunda vero cum effectu ſubſequero.

Non obſtat decifio Bubali, quæ verè non repugnat alijs decifionibus, cum nihil aliud præſupponat quam in materia filiatiõis, vt probationes conſtant, vel faltem quaſi filiatiõis poſſeſſionem ex contractu, & hoc caſu agitur de matrimonio ad eſſe. Item ſuccellionis, ideo nihil ex ea poteſt inferri &c.

P I R O V A N I,

Bergomeſi Capellanie. Veneris 22. Aprilis
1611.

A R G V M E N T V M,

Fides licet non faciat fidem regulariter hoc tamen fallit in caſu, in quo ſufficiunt leuioreſ probationes, & concurrunt adminicula.

S Y M M A R I V M,

Mandatum de manutenendo, regulariter dandum eſt poſſeſſori num. 1.

Fides licet non faciat fidem regulariter hoc tamen fallit in caſu in quo ſufficiunt leuioreſ probationes, & concurrunt adminicula num. 2.

D E C I S I O CCCXXIII.

1 P R O Ambroſio fuit reſolutum dandum eſſe iſte mandatum de manutenendo, quia de eius poſſeſſione Capellaniz, de qua agitur, ſufficiens conſtat, & hodie, & retinenda, iuſtit. de interdictis.

2 Probatum enim poſſeſſio ex ſile Rectoris Eccleſiæ, in qua ſita eſt Capellania, quæ datur in ſummario, num. 2. quæ regulariter, eſt fidem non faciendi ſcriptura informis, & atteſtatio de præterito. Inſtrumenta. I. rationes. I. exemplo, C. de probat. l. nuda, ſi de donario. I. inter cartulas, C. de conuen. Fiſci debitor. lib. 10. Tamen in caſu de quo agitur cum ſufficiant leuioreſ probationes, videlicet vnus Teſtis etiam minus idoneus, & præſumptiones, Dec. conſil. 65. num. Et fuit dictum in Mediolanenſi Reſeruationis 28. Iunii 1591. coram bon. mem. Gipro, & etiam plura concurrant adminicula ſufficiens probare voluit, Bald. in i. inſtrumenta, C. de probat. laſ. conſil. 129. eol. vlt. verſ. quia primo, lib. 1. Crau. de antiqu. temp. par. 1 §. viſo, de verbis, num. 6. fuit dictum in vna Romana Extinctionis cenſus inter impreſſi, vlt. prima par. diſcrep.

Primum deducitur, quod ipſemet Ambroſius Miſſas celebrauit, nec ſuos pro mercede celebrationis factæ ad Alare Sancti Michaelis denegari fuerunt per ſiduos bonorum Capellæ, vt in ſummario num. 6. exinde autem ſequuta fuit proſteſtatio Piſoni, de qua in ſummario numero 3. per

quam declarauit, quod non intendebat pro futuro reſpondere aliquos fructus, hæc enim per ſe ſufficiunt, cum agamus circa priuationem nõ ac commodetur niſi præſupponatur habitus poſſeſſionis. I. decem, ſi de ſolu. & ſuit conſideratum in vna Seguiniana Fideiſſum 10. Septembris 1607. coram Reuer. P. D. nico Pamphilo Accedebat niſi, datum præcedens Vicarij Reſponſi. de tradenda poſſeſſione cum reſponſione triuicium, præſentatio per alios de Piſoni ad hanc Capellaniam, inſtitutio per Vicarium facta, ex quibus bene coloratur, & augetur præſumptio vera poſſeſſionis, Teſaur. decif. 296. in fine cum allegatis ibi eo.

REVERENDISS. D. ATTREBATEN.

Ferrariẽſi. Matrimonij. Veneris 29. Aprilis
1611.

A R G V M E N T V M.

Notarius quando ex intentione contractum poſſit addere clauſulas non appoſitas in inſtrumento. An inſtrumentum de falſo ſuſpectum reddatur per additionem inter lineam, & lineam, & An illud reprobetur per teſtes dicentes nõ audiuiſſe quæ à notario ſcripta ſunt.

S Y M M A R I V M.

Matrimonium. An dicatur contractum de præſenti per iſta verba, accipiam pro viro, vel uxo accipere pro viro uxor nam. 1. & 2.

Matrimonium probatur per atteſtationem Parochi concurrentem verſimilitudine, num. 2.

Conſuetudo maxime attendenda eſt in celebratione matrimonij, num. 2.

Notary verba referuntur verba contrahentium, num. 3.

Falſitatis præſumptio non oritur per additionem verborum inter lineam, & lineam, quando ex præcedentibus poteſt eſſe veritas, num. 4.

Notarius poteſt ex voluntate partium addere in inſtrumento clauſulas quas omiſit, num. 4.

Matrimonium non poteſt probari per inſtrumentum. Declara, vt nam. 5.

Inſtrumentum non reprobat ex eo, quod teſtes negent ſe audiuiſſe verba de quibus in inſtrumento, quia ſatis eſt, quod potuerint audire, licet non audierint, num. 6.

Matrimonium per verba de futuro contractum per emiſſionem enadi, & alia circumſtantia probatum dicitur, num. 7.

D E C I S I O CCCXXIII.

1 D Omini confirmantur decifionem in hac cauſa factam die 6. Februarij 1609. in qua reſolutum fuit contractum matrimonij celebratum eſſe per verba de præſenti, vel talia, quæ erant apta ad inducendum perfectum contractum matrimonij non obſtantibus in contrarium deductis, quæ in tribus poſitionibus examinata fuerunt, illa enim redeuntur ad Teſtes deponentes, quod Domina Iunipera in actu celebrationis matrimonij viſa fuerit his verbis, Signori mi che lo pigliarè. Verum ex dictis reſtitum non conuincitur neceſſario non fuiſſe expreſſa etiam alia verba denotantia conſenſum de præſenti, quia ſecundum iuxta decimum quintum, decimum ſextum,

tum, & decimum septimum fatetur expresse fieri posse, quod Dominia Iunipera ultra dicta verba protulerit, alia que non fuerint ab ipso Teste intellecta, & tamen illa dicta Testium integrè accipiantur, ipsi comprobant instrumentum matrimonij, cum referant totam facti seriem, & tam in verbis, quam in facti narratione, & circumstantijs cum instrumento concordant.

Ex quibus apparet celebratum fuisse matrimonium de presenti, quod non fundatur ex illis verbis. Volo accipere, quæ defuerunt pro exploranda voluntate D. Iuniperæ, sed in tota facti serie; nam prolatis illis verbis, Presbyter recepro mutuo amborum partium consensu, Inuocato nomine Diuino, Matrimonium inter prædictas personas celebrauit, & actum celebrationis descripsit à tergo licentiæ, quam illi dederat Episcopus Ferrariensis ad huiusmodi matrimonium celebrandum absque denunciacionibus, in qua descriptio- ne exprimit clausulam per verba de presenti, cui attestacioni standum est concurrente cum ea verisimilitudine, ut aliàs tenuit Rota in vna Vlixbo- peni Matrimonij 5. Iulij 1777. cõam bonæ memorie Lautetani, quæ est decisio 91. part. 2. diuersi. Eodem contextu in signum veri matrimonij Reu. P. D. Ioannes Baptista Stella immisit anu- lum, ac Dominam Iuniperam desponsauit, quæ desponsatio de more Italico fieri solet eum ma- trimonium contrahitur, quod consuetudo atten- denda est, gloss. 1. in fine in c. vltimo, & ibi notatur de desponsi. impuber. Card. eod. 24. ante numerum secundum.

Succesit Notarius post consignatam sibi de- scriptionem à Presbytero interposuit stipulationem, sue rogatum de approbatione actus cele- brati per Sacerdotem facta à consensibus præmissis declaratione vulgaris sermone, quæ facit, ut verba Notarij censentur verba partium. Bald. in l. error. C. de testam. & in l. mater num. 4. C. de rei vendic. Soc. sen. conf. 119. num. 14. vol. 2. Dec. eod. 450. num. 1. & 3. & consil. 639. num. 9. præterquam quod contrahentes in-errogati, An consentirent matrimonio celebrato per verba de presenti per Sacerdotem affirmatiue responderunt.

Non obstat, quod in matrice, clausula illa per verba de presenti fuerit addita super lineam, quia sufficit, quod ex precedentibus possit elici veritas glo. in cap. cum vene. abilis in verbo, præter prædicta, de Religiosis de omnibus, Ruin. consil. 68. num. 3. in fine, versic. nam sicut, vol. 4. & tamen etiam si huiusmodi clausula non adesset in matrice, nihilominus posset Notarius in extensione facere hæc expressionem iuxta voluntatē partium, Roman. conf. 179. nu. 6. Dec. d. conf. 450. nu. 1. Ruin. consil. 15. nu. 24. lib. 1. Aleat. de præsumpt. reg. 3. de præsumpt. 13. nu. 2.

Non obstat, quod per instrumentum non pos- sit probari matrimonium, attenta dispositione Concil. Trident. sess. 14. cap. 1. de reformat. matr. Quicquid enim dicendum esset si Notarius sim- pliciter diceret celebratum fuisse matrimonium per verba de presenti, cessat difficultas, quando Notarius rogatur de toto actu, & quando ex ipso instrumentum constat aliter, quam per enunciati- um Notarij, ut in hoc casu. in quo concurrunt im- missio anul, & alia in decisione ponderata, ex quibus probatur matrimonium per verba de presenti.

Nec redarguitur instrumentum ex eo, quod Testes negant se audiuisset alia verba, quia illa re- lata, signantur mihi et sic legistis, quamuis fortasse D. Iunipera potuerit alia proferre, quia satis est, quod Notarius rogat Testes, & quod ipsi potuerint au-

dire, licet nõ audierint, ut per Ruin. & alios quos allegant Surd. conf. 414. nu. 49. & nu. 73. Menoc. de arbit. aud. cas. 105. num. 31.

Denique cessat omnis difficultas, quia verba de futuro cum immisione anul, & alius circum- stantijs præcedentibus, & subsequenibus plenè probat matrimonium, ut in alia decisione. Quoad ea quæ dicuntur de voluntate Dominæ Iuniperæ conquirendi informaciones de qualitatibus D. Iulij Cesaris, & quod Reuer. P. Dom. Stella ampli- ficauerit qualitates, & redditus sui fratris, & suæ domus, & quod dicebat expectandum esse ad- uentum Illustrissimi Cardinalis Aldobrandini, illa non probantur, nec tangunt substantiam ma- trimonii.

ILL^{MD} D. CARD. LIS LANCELOTI
Iunioris.

Lucana Locationis. Veneris 18. Martij, &
29. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Gratia concessa à Papa Episcopo de loca- do bona Ecclesiæ per nouennium, etiã recipiendo pecunias à maiori parte ad interesse quomodo intelligatur, & An istud interesse possit à conductore in cõ tractu locationis taxari, & An taxatum sit vsurarium, & vitiet totum contractũ, & alia ad materiam non seruantijs for- mam in huiusmodi gratia expressam,

S Y M M A R I V M.

Taxum de soluendo anticipatè fructus ad rationem sex sororis sex pro centenario, & anno ratione lucris cessantis, & da- ni emergentis est illicitum, & vsurarium, num. 1.

Taxato inter esse protempore summo est illicitum, & sa- tisfactum etiam in mercatore solito negociari, num. 2. quod præ- cedis etiam, quod per te alterum, quod inter esse soluitur pro lucro cessante, & damno emergente, num. 3.

Concessio Papa de recipiendo fructus anticipatè intelligitur de interesse lucris in genere, & incerto, non autem de et- te, & ab initio taxato, num. 4.

Concessio Papa recipi interpretationem à iure communi, qua- tenus interesse licitè debeatur, num. 4.

Interesse damni emergentis, ad hoc, ut debeatur reprimiri, ut in individuo probetur, quod ex quo non habuit pecunias alij mutuat, damnum sequutum fuit, num. 5.

Opinio Ruin. conf. 104. num. 6. lib. 1. valens sufficere, quod consistet de damno ex quo præsumitur, quod si fuerit solutus, id quod debebatur illud non fuisset postum, à Rota Ro- mana reprobatum, num. 5. in fine.

Concessione nulli a potestati maior probatio, num. 6.

Interesse lucris cessantis ad hoc, ut debeatur debent concurrere requisitæ, Paul. de Caste in l. 3. ff. de eo quod certo loco, & quod occasione fidei precepta, & parata, indicibus, & premixibus damni pecunias ad lucrum, num. 7.

Gratia in quam qui commissi tueri non potest, num. 8.

Distinctionem, ut taxativa, & auferentia, nu. 8. in fine.

Gratia, & privilegij forma non seruata præsertim in iustitia- libus ambulatoriis illius commodum, num. 9.

Pfura non cadit nisi in meno vero, vel patetio, num. 10.

Taxum dicitur contra substantiam contractus, quando idem facti transire de vna specie in aliam, num. 10.

Pile

Vile per inutile vitatur, quando materies est indidua, nu. 11. Pbi de eo, qui non fuisse contrarius sine certo paffo. Indiduas non confideratur folam, quando adeft ex natura iuris, fed etiam ex parvitate intentionis, & voluntate, quando fuit, quia non fuisse contrarius, nu. 12.
Voluntas, & intentio cōfiderantur, quod aliter non fuiffent contrarius colligi ex confenfus, & verifimilitudine, num. 13.
Conclufio aliqua, quod quis non effiet alias contrarius ad effectum prefatum contrarium vfuarium, nu. 14.
Ecclefia non cogitur flere contrarii nullo, num. 15.
Gratia dicta de defeffu intentionis ab non expreffione eius, quod si Papa fignificet, vel non concipiat, vel diffinitio moris fuerit ad concedendum, nu. 16.
Diffinitio, quod dicitur, quod modicum, nu. 17.
Gratia fuffragari non debet, ubi non est completa qualitas in ea appofita, nu. 18.

D E C I S I O CCCXXV.

D Vbi erat, An Breue facultatis locandi, & pecunias anticipatas recipiendi concessum per fœlicis recordationis Clementem Octauum bonæ memoriæ Episcopo Veracellensi fuisse agere & conductorem Abbatie, cuius Cōmendam per obitum dicti Episcopi celsauerat in casu, & ad effectum de quo agitur, quod dicta die 18. Martii fuit resolutum non fuffragari, & cum die 29. Aprilis etiam vtrique parie informare & proponitum esset; Dominus pœfiteretur in decifis.

Et in primis firmatur, quod pactum initum iurer Pinum conductorem, & Episcopum, quod pro fœcis 1500. annis ipse solutus solueretur fructus rationem fœcutorum sex pro quolibet centenario, & annotatione lucri cessantis, & damni emergentis, fuit illicitum, & vfuarium, quia taxatione inter se pro tempore futuro effi illicita, & fœneraria, loan. And. in cap. salubriter, quem alii fequuntur de vfuus loan. de Anan. in cap. vi. nu. 61. eodem tit. Bald. in l. rogasti. §. si tibi. ff. si cert. petat. Aymon. conf. 159. num. 2. vers. aut sumus, & Alexand. consil. 62. in fin. lib. 2. & consil. 80. lib. 3. Socyn. conf. 179. num. 2. Dec. conf. 111. num. 3. & conf. 119. num. 3. Roman. conf. 329. num. 8. Natta conf. 417. num. 3.

Erat in maiore solito negociari, iuxta opinionem Rotæ, Mohed. decif. 2. & 3. de vfu. & fuit resolutum in causa Mediolanen Cambiorum coram fœc. record. Clemente Octauo, quæ est 315. p. 2. & in alia Mediolanen. Simulationis Contractus 1. Iulij 1597. coram Illustrissimo Cardinali Milino.

Quod procedit etiam quod partes afferuerint, quod illa fœca sex pro centenario foluebantur pro lucro cessante, & damno emergente, & quod Pinus conductor requisitus à multis, destinauerat dictas pecunias conueneri in censibus, & si illa conuenerit habuiffet sex pro centenario, Bald. in d. rogasti. §. si non, num. 7. vers. quod ergo, Cagn. in Leuarbit, num. 51. C. de act. empr. Nart. consil. 490. num. 3. & 4. & fuit dictum in causa Romana Cambiorum de Grandis 19. Iulij 1592. coram Illustrissimo Cardinali Milino, & in causa lanuch pecuniarum 7. Iulij 610. coram me.

Non obstat, quod in Breui detur facultas anticipare recipiendi dicta fœca 1500. & obligandi fructus Abbatie pro solutione fructuum, quia intelligitur de interefse licito nempe, si fuiffet cōuenerit de interefse in genere, & incerto, non autem de certo, & ab initio laxatum, ne dicamus Papam dediffe facultatem committendi viuas tui ex regula, lanuch r. ff. pro socio, tunc quia talis con-

cessio recipit interpretationem à iure communi, quare non fœlicet, interefse licite debetur. Bald. in l. si tradito, colum. 3. num. 4. vers. aduerte. C. de act. empr. & fuit dictum in causa Recanareff Pecuniarum 27. Martij 1602. coram bona memoria Cardinali Seraphino, & cessat omni difficultas, quia talis facultas soluendi interefse declaratur ex alijs verbis eiusdem Breuis, nempe cum pactis fœcitis tamen, & honestis ex quibus patet Papam fœcisse de interefse, quod licite percipi, & in pactum deducti potest.

Non obstant iura exhibita ad probandū, quod Pinus pariebatur damna ex quo eodem tempore foluebat fructus, & interefse diuerforum debitorum, ac inde inferitur, quod ei licite debeatur interefse damni emergentis, quia si illas pecunias habuiffet debita extinxiffet, nec damna passus fuiffet; nam fuit responsum, quod omisso, An probaretur veritas huiusmodi debitorum, huiusmodi etiam illis admissis non releuant, cum non fufficiat, quem pari interefse, nisi in specie probetur, quod ex defectu fructuum pecunia unde debita non extinxit, quod hiflis pecuniis habuiffet, illa extinxiffet, & ideo iuxta opinionem Rotæ requiritur ad hunc effectum, quod in indiduo probetur, quod ex illa causa videlicet, quod non habuit pecunias illas, damnum unde queri fuerit, Mohed. decif. 2. de vfu. & fuit resolutum in causa Romana Pecuniarum de Zambecellis 7. Aprilis 1581. coram bonæ memoriæ Lauretiano, & in causa Romana Vineæ de Brunis 2. Decembris 1591. coram bonæ memoriæ O. anno, & in causa Rouina Carv. 2. bionum 15. Maii, & 19. Iulij 1591. coram Illustrissimo Milino, & in causa Rouina de Pabis 24. Maij 1600. coram me; & vtriusque locum causa Lugubunen. Computorum 11. Decembris 1600. coram R. P. D. meo Cocchino, in quibus in specie dictum, quod Rota non fœcit in causa fœciti, coram me, lib. 1. qui volebat fuiffet, quod extinxiffet de damno ex quo preciamini, quod si fuiffet solutum id quod debebatur, illud non fuiffet pactum, & interefse, quia potest esse, quod fœcians non soluiffet illa debita, & quia alijs daretur magna occasio fraudibus, & posset, quis prætere viuis debitorum roo. dare diuerfis personis sub viuis multo maiorem summam.

Hic autem tantum abest, quod probetur, vel possit probari in indiduo, quod ex defectu fructuum pecuniarum Pinus non extinxit sua debita, ac inde passus damnum, vel de illis & extingendis cogitauerit, quin potius aperte constet de contrario ex confessione eiusdem Pini facta in instrumeto locationis dum dixit, quod huiusmodi pecunias destinauerat conueneri in censibus; si igitur destinauerat conueneri in censibus, vtque nolebat ex illis sua debita & extingere, & sic cessat illud requisitum ex ipsamet confessione Pini, quia nulla potest dari maior probatio, l. etyffe. C. de transact. cum vulgar.

De interefse lucri cessantis, neque etiam potest haberi aliqua ratio, tunc quia neque conuenit requisita ad hunc effectum per Castren. l. 1. §. 1. num. de co. ff. de co. quod certo loco, & in specie, quod occasiones essent promptæ, & paratæ, & indidua; & occasio nunc præmanibustextens dandi pecunias ad lucrum, Aymon. consil. 320. num. 6. Roland. consil. 15. num. 13. lib. 1. Nart. consil. 450. num. 6. Mohed. decif. 3. de vfu. Pur. de cec. 3. eodem tit. & 217. lib. 1. Caput. decif. 1. lib. 3. in ma nufcript. & fœpissime fuit decifis in Rota, vt in causa Romana Fundaci 9. Decembris 1585. coram bonæ memoriæ Seraphino, & in causa Romana Societaria 26. Aprilis 1591. & 28. Iulij 1592. coram

coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, & pafsim in aliis.

Quibus ita conftitutum, primum fundamentum
8 decisionis fuit, quia cum in Breui fuerit concessum Epifcopo, quod Epifcopus poffit arrendare ad nouennium fructus Abbatis, & anticipatè recipere fcuta 1500, etiam fub interefle, & quæcunque inftrumenta de fuper conficere, cum pafsis beneuifis licitis tamen, & honeftis, & cum huic con-
ceffioni partes contrauerint, ex quo inuenit pactum illicitum, & vfurarium, commodum illius Breuis perdidit, iurari non poffit iurari huiusmodi gratia in quam commiferunt ad l. auxilij, ff. de minor. c. quia fruftra. de vfur. & faciunt tradita per Anchar. poft Lap. & alios in cap. 1. nu. 3. verfi. quæro fi ille de fili. pref. vt. lib. 6. Fely. conf. 4. num. 8. Ruyn. conf. 11. num. 5. lib. 1. Mandof. conf. 11. nu. 2. & fuit refolutum in caufa Legionen. Prioratus 8. Junij 1587. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio, & in caufa Carthaginen. & Abulen. Beneficiorum 20 Junij 1608. coram Reu. P. Dom. meo Sacratio, & in caufa Beneuentana, Refervationis Fructuum 12. Ianuarij 1609. coram Reuer. P. D. meo Decano, maxime ponderata dictione illa tamen, bi licitis tamen, & honeftis per quam cenfetur reftituta gratia ad pacta licita, & prohibita contraria tanquam per dictionem aduerfati-
uam, & taxatiuam, iuxta uotata in l. t. vbi la. num. 10. ff. qui ius dicen. non obtemper. Bezzach. in
repet. in verbo tamen.

Non obftat, quod pactum de foluendo huius-
9 modi interefle non fit contra fubftantiam con-
tractus, & quod reiciatur pactum non autem an-
nulus actum, & vile per inuicem non vitietur ex
decisionibus, & alijs auctoritatibus allegatis: nam
ea procedunt in contrarijs quædam vigore iu-
ris communis factis qui non recipiunt vires à gra-
tia Apostolica non autem in contractu qui recipit
ex Breui validitatem refpectu fuccelloris, qui
contractus vigore breuis factus vitatur ex quo
non fuit feruata illius forma, & quia cum fuiffet
breui in fubftantia breui contrarium, patet il-
lus commodum antecurari, & dictum fuit, & eft
text. in cap. priuilegium 11. quæftio. 3. nunc vigore
iftius breuis non teneatur fuccellor, neque ad
mutuum, neque ad locatorem, quicquid di-
cendum fit contra heredes Epifcopi, qui pecu-
nias receperunt, quod folum fufficit pro decisione
iftius dubij.

Ultra quod tale pactum eft contra fubftantiam
10 contractus, nam cum pactum fit vfurarium, vt
dictum eft, & vitium non cadat nifi in mutuo vero,
vel palleario, iuxta notata per Calder. & alios in
cap. naviganti, de vfur. vtique pactum dicitur contra
fubftantiam contractus, quia facit tranfire cõ-
tractum de vna fpecie in aliam, Abb. conf. 72. nu.
2. lib. 1. Crota. in repet. l. non folum, §. morte, num.
327. ff. de nou. oper. nunciat. nempe in mutuum,
quod appellatur pallearium Calder. in dic. cap. na-
viganti, num. 11. de vfur. & confil. 11. eodem titulo
quo fit, vt vile per inuile vitietur Bald. confil.
475. num. 7. lib. 1. Crota. in repet. d. l. non folum, §.
morte, nu. 174.

Præterea quando materia eft indiuidua, vile
11 per inuile vitietur, pecunia, ff. de vfur. Barr. in l.
græcè §. illud, num. 4. de fideiuf. Socin. in l. 1. §. fed
erit mihi, num. 9. de verb. oblig. Dec. in auth. qui
sem. in fin. C. de facroland. ecclef. Aym. conf. 109.
num. 6. & in refpon. prægen. num. 30. Dec. confil.
421. num. 5. Tiraquel. de retrad. lignag. §. 43. glof. 1.
num. 23. Couarr. lib. 1. variat. refolut. cap. 18. num.
54. & de eo quod non fuiffet contractus, abique
12 pacto, Alexan. conf. 17. num. 10. libr. 4. Sord.

decif. 148. in fine, verfi. vnum addo, & in simili-
bus terminis fuit refolutum in caufa Mediolanen.
Refcifionis Permutationis 18. Maji 1599. & 21.
Februarij 1600. coram bonæ memoriæ Cardinali
Pamphilio.

Et indiuiduas non confideratur folum quan-
13 do adit ex natura iuris, fed etiam confideratur
ex partium intentione, & voluntate, quando non
fuiffet alijs contractura, l. 1. §. fed fi mihi, & ibi
Alicar. in §. indui. num. 20. ff. de verb. oblig. confil.
109. num. 27. vol. 4. Narr. confil. 479. num. 16. Aym.
conf. 170. num. 6. Tiraquel. d. §. 23. glof. 1. Caputiq.
decif. 106. num. 6. par. 1. Rota decif. 709. num. 8. p. 1.
& 318. nu. 3. p. 2.

Voluntas autem, & intentio contrahentium
14 quod aliter non fuiffet contractura colligitur
ex coniecturis, & verifimilitudine, Dec. in d. auth.
qui rem, in fin. Ruin. conf. 109. num. 17. verfi. fuit
etiam lib. 4.

Quæ coniecturæ in hoc cafu adfunt vrgentes,
15 tam ex parte Epifcopi, quia ad hunc effectum, &
vt fuis neceffitatibus fubuenire poffet, obinuit
breue, quam ex parte Pini conductoris, q. i. non
foluiffet huiusmodi anticipatos affictus abfq. in-
terefle ftante qualitate perionæ, & quod fuma
feutorum 1500 arati in auro nõ fit exigua, & quod
Epifcopus non erat eius confanguineus, & ftante
quod in inftrumento idem Pini affertus, & quod
habebat occasiones dictas pecunias inuicendi;
& quod ideo fecit anticiparam foluionem, quia
Sanctiffimus concefferat, quod fieret fub interef-
fe, quæ vltima coniectura eft v. geniffima, Dec. d.
confil. 421. num. 3. verfi. & ita cum in caufa noftro, 1
vltia quod cum Pini fecerit hanc foluionem
anticiparam cõ dicto interefle præfumi, quod
non fuiffet alijs contractus, Ruyn. confil. 109.
num. 17. verfi. nam vt in dictis locis lib. 4. Immo
cum omnia in prædicto inftrumento continuan-
tur, dicuntur fe correpectu, Mohed. decif. 15
in fin. de fuma & 10. de re iud. Caput. decif. 206. p. 1.

Neque obftat, quod huiusmodi indiuiduas & re-
16 fpectu fauorem Pini conductoris, qui illam non
allegat, & qui poffet modo declarare, quod etiam
abique dicto interefle fuiffet contractus, cum
quia ex dictis coniecturis apparet, quod non erat
alijs contractus, tum quia illa nullas refpicit
etiam fauorem Ecclefie, quæ non cogitur ftare
contraui nullo, qui poffet propterea fubfiftere
abique nouo confenfu locatois, fua Ecclefie,
vt fuit in terminis reuoluum in allegata caufa
Mediolanen. Refcifionis permutationis 18. Maji
1599. & 21. Februarij 1600. coram Illustriffimo
Pamphilio.

Secundum fundamentum decisionis fuit nulli-
17 tas breuis ex defectu intentionis Papæ, in breui
enim fuit expreffum, quod locatio præcedens in-
fra biennium circiter expirabat, vnde Papa con-
cedendo nouem annos à fine primæ locatioris
intellexit concedere vndecim annos, fice vnde-
cim recolletas fructuum, & tamen veritas eft, q.
locatio præcedens non expirabat infra biennium,
fed duabai adhuc per tres annos, & duos menfes,
traut fuerint conceffi duodecim anni, fice duo-
decim recolletæ, quod fufficit pro defectu in-
tentionis Papæ, qui non voluit concedere duodecim
recolletas, fed vndecim tantum, quod fi Papa cõ-
ceffiffet locationem durare per tres annos, vel non
conceffiffet gratiam, vel diffidiffet motus vultus
ad concedendum, quia hoc modo feruimus in be-
neficio, & præiudiciu fuccelloris per annum
vltia prorogabat quare gratia eft nulla in totu,
vt in decif. 6. 16. num. 5. par. 1. inter impref. etiam fi
fit conceffa motu proprio: nam motus proprius
non

non tollit defectum intentionis concedentis, qui fuit motus ex falsa causa, sed tota grata coram ex defectu intentionis, iuxta nor. in c. si mori proprio de praebe. lib. sexto. Card. conf. 69. Felyn. in cap. ad aures. numer. 9. de script. Ruin. consil. 215. num. 19. lib. 1. Alex. conf. 15. in princip. lib. 7. Paul. conf. 4. num. 27. lib. 2. cum aliis per Gabr. de claus. confus. 2. num. 20. & 34. & est decisio inter impress. 451. p. 1. & fuit dictum in causa Tullen. Monasterij 19. Januarij 1609. coram R. P. d. meo Sacrato.

Neque obstat disquisitio, circiter, de qua in breui, 17. quia importat quid modicum, & in spatio duorum annorum non potest comprehendere tres collectas, & 14. menses Hosti. in cap. si. num. 3. de consens. impub. lo. And. in cap. consuebatu. inu. 11. & ibi Butr. in 7. codit.

Tertium fundamentum decisionis secundum aliquos ex Dominis fuit, quia dicitur in breui, quod locatio debea fieri meliorem conditionem offerentibus, & infra cum pactis, capitalis, & conventionibus monasterio utilibus, per quae verba appareret Papam voluisse, quod locatio fieret ad libitum Commendatarij, & quod ille posset quilibet gratificari in praedictum successoris, sed voluisse, quod locatio esset utilis Ecclesiae, quod etiam de iure iuratur, ut in simili locatione ad monachum pro iuncto pretio facienda, ponderavit Rota in causa Vigiliantem Locationis 22. Novembris 1600. coram Reuerendissimo Pacen. hic autem cum non constet fuisse factam aliquam diligentiam de inveniendi maiori pretio, vel qui meliorem conditionem offerret non potest dici servata forma, nec impleta, qualitas brevis, quod propter suffragari non potest conditoris, Felyn. in c. dila. 2. num. 6. de script. & fuit resolutum in allegata causa Benedictiana coram R. P. d. meo Decano, & ita conclusum.

PIROVANI.

Romana census. Veneris 29. Aprilis 1611.

ARGUMENTVM.

De testibus nonnulla notanda, de quibus in summario.

S P M H A R I P M.

Propter quorum presentiam in contractu mulieris, quae dicit non intervenisse, & ob id contractum esse nullum debet probare propinquus tempore contractus existit, num. 1. & 3. in fine, ubi quod amplius debet probare, quod propinquus commodum poterat intervenire in contractu.

Testis uno de facto proprio deponens credendum est, numero 2.

Testis consuetus non est integer Testis in causa sui communis, ibi. num. 3.

Testis redditus suspensus dum de uno recordatur, & de alijs memoriis non habet, num. 3.

DECISIO CCCXXVI.

Fuit resolutum standum esse in decisio rationibus, & fundamentis, de quibus in causa: nam cum onus probandi existentiam propinquorum de die contractus ad effectum annullationis eiusdem incumbat regulariter venienti aduersus cocontractum, ut fuit firmatum in decisione, & sequitur Rota resoluit, hoc non videtur praestitisse D.

Moroldus: Nam quoad personam Antonij Gristolini mariti Horrendi, & foras Staritz, quamvis videtur probata praesentia de die contractus ex eo, quod comparuerit eodem die in foro Cipriolino, tum quia eiusdem 11. videntur super eadem adesse affirmatis necessaria non fuit probata, Domini nullum construxerunt fundamentum, ex Bald. Turanell. & alijs in decis. fallit.

Praesentia autem Iuliani Palmerij mariti neptis ex sorore Staritz, neque ex depositione eiusdem Iuliani, nec ex Testibus examinatis videtur probata. Non ex eius depositione, quod de dicto tempore esset in Vrbe, quamvis alias fides esset adhibenda, et vide factum proprio deponenti, ut plenius probavit Socy in tra. Fallen in reg. Testi. veri. secundum limitatur, Verall. decis. 167. par. 3. Dec. conf. 36. num. 4.

Nam est consensum Staritz, qui in causa conjunctionis non est integer Testis cap. consanguinei, cap. aeculiores, ij. 3. quard. 5. Bartol. in l. admodum, col. 1. verbi testis esset talis conditionis, num. 37. de iure in specul. in tit. de test. §. 1. num. 8. vel 6. sed nunquid frater, in fine, Alex. conf. 80. num. 7. lib. 4. Praeterea interrogatus non recordatur, quae dies esset illa 20. Februarij, nec quid sibi comigerit d. die, aut quae negotia tractaverit in illis diebus 19. & 20. 21. Februarij 1511. subdemonstratio imperitiz, non hō memoria de die giornata, ex quibus duo inferuntur ad imperfectam probationem 1. vnum quia non casu habet suspitionem, dum de vno recordatur, & de alijs memoriis non habet; Secundum quia ad effectum huius probationis erat necessarium concludenda habilitas, scilicet, quod commodum poterat intervenire, Bartol. in l. si tertius, num. 6. ff. de aqu. plu. arcen. Lambert. de contract. eorum, glo. 12. quard. 3. & 4. quae non concludit, si non recordatur de gestis a se eodem die.

Postremo Dominis non placuit declaratio eiusdem Iuliani post sex dies facta ad corrigendum mendacium, super eo, quod non fuerit in eadem causa examinatus, tanquam nimis crassa, & suspecta: Nec illius depositio videtur posse adiuvare ex libro Depositarij melius Sancti Petri, quia est, quod adminiculum posset suffragari, non tamen concludit respectu temporis, nempe diei 20. Februarij, ne dum verē, quia in commentis, quidem solutionum, sed non dies apponitur, sed nec etiam praesumptio, quia numerus equorum, qui se subscripserunt eodem mense videlicet 36. vel 39. vel 40. inter quos Iulianus reperitur, potest quidem arguere eius praesentiam in Vrbe magis in principio mensis, quam in fine arguendo ab ordine scriptur, sed quod magis vna die, quam altera accesserit ad recipiendos fructus sui Censualitatis, hoc non inferitur, & potius arguenda a divisione numeri equorum 200. magis die 7. vel 8. mensis esset arguendum cum numerus 39. aut 40. respiceret hanc quatuor partem equorum in libro Depositarij descriptorum.

Testes autem dari in summario D. Maroldi non etiam probant personam dicti Iuliani, nec Francisci Valdriini. Nam Mincrua non concludens dicit quoad Valdrinum respectu illius praesentiae die 20. Februarij. De Iuliano autem, quamvis dicat se posse affirmare in veritate, quod in dictis diebus 19. 20. 21. Februarij erat praesentem in Vrbe, & non impedire adeo, quod commodum poterat intervenire celebrationi contractus, ut in summa rio D. Maroldi numero secundo, Tamen dum reddit causam scientie dicit, quia adiuvit a vicinis, quod non sufficit, sed praeterea eius diuturnam modum infirmatur, quia ipsamet iuxta decimum inter-

interrogatorium afferit se modicam habere memoriam, nec recordari ne dum de tempore decem, aut viginti annorum, sed nec etiam, quid in extrema die comederit. Quare Dominus ex hac irrelevanti probatione noluerunt à decisione recedere, &c.

P E N I Æ.

Vlixbonensis Tabernariorum Mercurij 5. Maij

1611.

A R G V M E N T V M.

Argumentum sumas ex summario posito in primo numero.

S Y M M A R I V M.

Tabernarii prohibiti sub poena vendere diebus Festiuis panem, vinum, & alia huiusmodi, contravenientes non incurant poenas si vendant ob moralem necessitatem, & quæ isto casu dicatur moralis necessitas, num. 1. & omnia seqq.

Poenæ excommunicationis non potest infigi, nisi in subsidium, num. 5.

D E C I S I O CCCXXVII

IN Archiepiscopatu Vlixbonensi extat Constitutio Synodalis, quæ cauere ne Dominicis, & Festiuis diebus quis audcat vendere panem, vinum, & alia huiusmodi, exceptis Aromaticis profectuo infirmorum, donec finita sit sacra concio in ea Civitate, sub poena quinquaginta regalium Merino applicandorum: hac constitutio in honorem Domini cultus semper fuit inuolabiliter obseruata, cui cum Tabernarii contrauenire prætenderent, ideo Vicarius Vlixbonensis die 31. Januarij 1595. per inonorum constituit ne in futurum aliqui vendere auderent sub poena excommunicationis ipso facto incurrendæ, sed cum Tabernarii non paruissent tandem contra eos in Curia Archiepiscopali fuit lata sententia, quæ declarauit Tabernarios lapsos in prædictam excommunicationem, in gradu appellationis prædicta sententia fuit confirmata, à qua rursus Tabernarii appellantes causam committi obtinuerunt Auditori legati, qui prædictas duas sententias ad fauorem Merini latus reuocauit. Ab hac sententia Merinus appellans in gradu iux appellationis Auditoris sententiam reuocari, & duas latus ad suum fauorem confirmari obtinuit.

Sed cum ab hac sententia Tabernarii ad Sedem Apostolicam appellarent causa introducta in Rota dubitauit An constaret de tribus conformibus, iuxta esset locus exequutionis, & Rota vtrique parte informante, quamuis fuisset, conformes, non tamen esse exequutioni de mandandis censuit. Primò, quia opponeretur aliquot nullitates, quæ non satis firmiter, & subsisterent remouebantur. Rursus quoniam iustitia sententiarum non satis videbatur explorata, habita præsertim consideratione ad vultum, & populorum Civitatis Vlixbonæ propter magnam concursum aduenturum, milium, & laboratorum frequenter accedentium, & recedentium quibus ne Tabernarii vendant vinum, & alia obfuscia si quæ habent vix possunt excusari.

Cum autem huiusmodi moralis necessitas postularet, vel scandala oriantur, vel aduenz, aut

Ciues mala aliqua patientur non obstante constitutione, quæ alias laudabiliter est iuncta, possent Tabernarii, & Macellarij ante tempus præscriptum vendere abique incutiunt rei, aut constitutionis necessaria ad vitæ sustentationem, & discipulos de consecratis distinet 5. vbi glo. in verbo, famæ, Siluest. in summa, in verbo Dominica, circ. sil. nu. 9. quæst. 7. Martinus Nauarrus in Manuali Confessorum c. 13. nu. 15. & 16.

Nec refragatur constitutio, quæ cum genericè loquatur, debet accipi, prout deliure, vt intelligatur, ne liceat prædicta vendere diebus festiuis, exceptis casibus necessitatis, vel pietatis, vel alijs de iure concessis, vt in terminis dixit Siluest. in præcitato loco.

Denum respectu sententiæ excommunicationis, quæ Vicarius fulminauit non placuit Dominis eius processus, quia quamuis excommunicatio sit neruus Ecclesiasticæ discipline, & ad continendos in officio populos valde salutaris (sobrie tamen, magnaquæ circumspectione ferenda est, cum experientia doceat, si temere, aut leuibus ex rebus incutiantur magis contemni, quam formidari, vt sapienter monuit Concilium Tridentinum sess. 25. de reform. cap. 3. Vnde cum ad coercendum prædictorum Tabernariorum excessum esse inposita poena pecuniaria, licet, potuerit Vicarius penam pecuniariam augere non debuit tamen ad excommunicationem fulminandam, quæ in subsidium dari debet propter, cap. alma mater, & cauere de sententia. excommun. lib. 6. & fuit dictum in causa Tartarorum. Portionis Bicus, die 10. Nouembris 1605. coram bonamemorie Iusto, Tameris verò ob prædictas rationes, & causas, ita iux intentionis, vel præiudicare constitutioni laudabili, vel receptæ consuetudini cultui Divino fauere nec præbere occasione Tabernarijs, aut alijs similibus cordonibus, & ministris, vt insolent, & iusta Superiorum præcepta contemnunt, quod si facerent, & in penas constitutionis incurrerent, & valde totum conscientiam legè, & iur.

P I R O V A N I.

Dononici. Pecuniarum. Veneris 13. Maij

1611.

A R G V M E N T V M.

Sententiæ dicuntur conformes, quando concordant in aliquo, licet in alijs sint discordes, & in eo, in quo concordant exequendæ sunt, & ad istum effectum in summa maiori inest minor.

S Y M M A R I V M.

Sententiæ dicuntur conformes, quando concordant in summa, num. 1.

Sententiæ dicuntur conformes, quando concordant in summa minori, num. 1.

Sententiæ, vs dicuntur conformes est faciendi sententiarum numeratio, num. 2.

Sententiæ conformes, licet non sint in omnibus exequendæ, tamen sunt in his, in quibus sunt conformes, num. 3.

Resoluerunt Domini constare de duabus conformibus, & esse locum Statuto Bononien. taut ad illarum executionem procedendum sit. Nam Hercules conuenit coram Auditore Generali Bononien. passus est etiam contra se sententiam, quae postmodum fuit in Rota confirmata, quoad sortem principalem, vnde cum vna condemnat D. Hierulem ad solutionem librarum 3994. Secunda vtriusque confirmat, satis dicitur inter se conformes, quia in summa, quo de 4 principalibus conueniunt. Franc. in c. licta, colum. 2. vtriusque conclusio, n. 3. de appellat. Ang. in l. vnica, C. de lict. et. prouoc. Vestr. in prax. lib. 2. cap. 1. num. 6. Dec. confil. 385. in prin. Theaur. dec. 121. num. 7. Et in tantum videtur procedere huc conclusio, vt etiam dicantur conformes si in vna maior summa extingatur, quam in altera, quia semper in minori conuenire, & eo formate dicantur inter pares, ff. de re iudic. l. 1. §. si quis plures, ff. de iur. leg. Did. pract. questio. cap. 25. num. 6. Afflict. dec. 161. per tot. Sord. conf. 103. num. 7. vol. 1. Theaur. eadem dec. 103. num. 10.

Statutum autem Bononien. data conformitate sententiarum, bene iuratur per executionem earum, tum quia sententia extra Sacrum Palatium late nunciantur ad effectum non liceat appellare, Rota dec. 30. de sent. & re iudic. in amq. Vestr. in prax. lib. 7. c. 3. num. 19. Tum quia causa est inter Bononien. & plures sunt resolutum, & signatur in causa Bononien. de Pannolis coram R. P. D. Martomomio 10. Decembris 1610.

Non obstat, quod sententia Rotalis non continet condemnationem poenae conuenientialis, & interdic. prout continet sententia de partibus, quae omisso agitur diffinitionem sententiarum, & conuenienter eas reddit inexecutable, cum non sufficiat eas conuenire in aliquibus, Rota de sent. & re iudic. dec. 12. quia pro responsione fuit dictum, quod et si sententia in omnibus conformes non sunt, in capitulis tamen in quibus conueniunt, sunt exequenda, quia eadem est ratio statuti partis, quoad partem, quae est totius, quoad totum, l. quae de rota, ff. de rei vend. Dec. qui eo modo in terminis nostris arguitur confil. 385. colum. 2. & si te simili statuto idem concludit Castr. conf. 163. Proponitur in facto, quod duo fratres, numer. 2. vol. 2. Afflict. dec. 361. Sord. post alios, quos allegat, & confil. 102. num. 15. vol. 1. & num. 11. dicens ea ratione appellacionem denegari, quia in eo, in quo sententia admittit non grauat, sed releuat appellacionem, & cessante gratumine, cessat appellatio. Quare cum Hercules fuit releuatus per sententiam Rotalem ad solutionem poenae conuenientialis, vti non grauat dare non potest de appellacione, & conuenienter, nec etiam executionem ex forma statuti Bononien. impedire.

REVERENDISS. D. SACRATI,

Romana Societatis. Veneris 20. May 1611.

ARGVMENTVM

Factum in societate officij de non molestando officialem factum per apocham priuatam, an & quando reducat socie-

tatem in purum mutuū in aliorum praedictum, & alia nonnulla de quibus in summario,

S Y M M A R I U M.

Subscribers non censetur sateri omnia contenta in folio, quando apparet aliquid fuisse scriptum post subscriptionem, num. 1.

Notarius potest, quandoque dare instrumentum de rogatu ab ipso, & iam datum corrigere etiam si non reperitur protocolium, num. 2.

Notarius subscribit in officio, qui se rogavit de instrumentum, si Dominus rogatum de sit esse subscribitum non potest amplius extendere instrumentum per ipsum rogatum, num. 3.

Extensio non fit de casu verò ad mixtum in eadem sententia, & periculosum, num. 4.

Tellum in societate officij de non molestando officialem repugnat naturae societatis, & illam transmutat in mutuum, num. 5.

Declarat, vt num. 5. & 6.

Veret non potest improbare factum defuncti ex qua improbatione defuncti decibus sequatur, n. 5.

D E C I S I O CCCXXIX.

Domini resolverunt per mortem quendam Hieronymi Ameri pecuniarum per eum datas ad societatem officij fuisse quasdam sociis, siquidem societatis stabam super periculo eius vita, vt cessat ex iust. multo coniecto super duabus societatibus, de quibus agitur. Non obstat, quod Hieronymus testis nactus sit facultatem transferendi periculum vitae suae alium, & huiusmodi translationem fecerat ante quam moreretur, quia Dominus non vita sui probata illi translatio: nam dum in primis illa deducitur ex eo, quod in folio memoriz societatis inter scripturas Hieronymi reperto adli. in ordine scriptura. Primo memoriam translationis postea odo officialis de soluendis pecuniis, & deinceps quicquid illorum, qui habuerunt pecunias cum eorum subscriptione ex quo inferitur, quod ipsi subscripserunt solum in quo erat scriptura translatio, videntur illam ratificasse, vel saltem habuisse auctoritatem translationis periculum, vt in Rotunda Societatis Officij 3. Nouemb. 1598. coram bon. mem. Orano. Ad hoc fuit responsum conclusum, quod quisse habere locum, nisi ex eadem scriptura appareret, quod annotatio translatio fuit facta post subscriptionem: nam nominari cantat sub die 24. Februarii, subscriptio verò sub die decima eiusdem mensis, & sic apparet, quod quando fuit subscriptum solum, nondum praesentia translatio erat, sed facta per quatuordecim dies post.

Secundo praetendebatur probata translatio ex quadam notula facta quadraginta diebus post per illum, qui se rogavit de societatis, & per hoc cumulatibatur regula, quod Notarius rogatus possit, quandoque dare instrumentum de rogatu a se ipso, immo iam datum corrigere, etiam si non reperitur protocolium cum similibus, ad hoc fuit responsum, quicquid sit de illis conclusionibus, quae habent suas declarationes illas non applicari, quia ille, qui dedit notulam non se rogauit nomine proprio, sed nomine sui Magistri, vt praedicatur in Notariis Auditoris Camerae. Vnde aut ista notula praetenditur habere vim a persona propria istius, & non potest, quia nec ipse rogauit nomine proprio, nec etiam constat, quod sit Notarius, vnde non applicantur conclusiones, quae loquuntur.

loquuntur de Notariis rogatis, aut prætenditur substantiarum ex persona Magistris, & cum defierit esse substantiarum illius officij non potest se immiscere in iis, quæ ad prædictum officium spectant ad Put. decif. 1. de sentent. & re iud. lib. 1. in manu scriptis. Achil. in epit. tit. de appell. in fi. faciunt tradit per Castr. conf. 191. nu. 1. & 2. conf. 158. circa med. vol. 1. glo. in cap. mandato. verb. reuocato. de procur. Castr. ad decif. 2. num. 4. de appell.

4. Aut denique prædicti casus mixtus, & in istis exorbitantibus, & periculosis non visa fuit posse fieri extensio ex traditis per scribentes in l. vim passam, §. per se iptione. ff. de adulter. Bart. in l. 1. in pñcia. num. 2. circ. fin. de verb. oblig. Rom. conf. 159. in fine, & 194. num. 4. Alex. conf. 96. nu. 6. lib. 3. Dec. conf. 333. numer. 4. Tertiò dicebatur Hieronymum Amicum semper consueuisse nominare periculum vix super alijis personis, prout ex nota plurimarum societatum, cuius copia fuit data, sed præterquam, quod res reddebatur dubia ex notis societatum datarum, pro parte Pauli dicebatur hoc non concludere, quod Hieronymus hac vice non potuerit, aut voluerit retinere periculum super propria vita.

4. Secundo principi aliter dicebatur nõ fuisse deperditas pecunias per mortem Hieronymi, quia ipse sub eadem die qua contraxit societates, de quibus agitur, sicut apocam in qua promissit non molestare occasione istarum societatum Dominicum Oregum officialem super cuius officio fuerunt contractæ societates, a quo inde inferbatur hoc pactum tanquam repugnans naturæ societatis, quæ tota in officiali consuet. l. verum, §. fin. ff. pro loc. illam vitare, & traducere contractum in merum mutuum, vt fuit dictum in causa Rostana Saluani Interdicti 17. Maij 1589. coram bon. mem. Orano, & consequenter non fuisse locum lucro pecuniarum, cum istud lucrum nõ fiat in mutuo, sed in societariis.

5. Ad hæc fuit responsus. Primò non probari, quod ista apoca fuerit confecta de consensu officialis; & prout non posuisset Hieronymum confingendo libi apocam ipsi mutare formam contractus, qui canat in societatem, quinimod euitandam præsumptionem delicti, quod scilicet Hieronymus voluerit ex mutuo percipere fructus, quos percipit dicebatur esse presumendum illam apocam non habuisse effectum, & Ioannem Baptistam modo adnotem, & illius hæc edem non posse allegare contrarium, quia includeret delictum defuncti, quod non potest facere cum sit illius hæres, l. si creditoribus, C. de ieruo pign. dat. manumiss. l. venditrici, C. de off. alien. non alien. Ruin. conf. 131. num. 7. in fin. lib. 4.

6. Secundo etiam si verque nempe Hieronymus, & officialis voluissent, adhuc dicebatur per huiusmodi pacta clandestina non posuissent præiudicare illis, qui receperant pecunias, & soluerunt fructus ante ipsos societatem, & nullam habuerunt notitiam huiusmodi pacti ex traditis per Dec. conf. 18. num. 3. vers. venio igitur ad quartum dubium. Achil. decif. 1. in fi. de offic. Vicar. facit quia ista clandestinitas vix vitare, quæ vtriusq. proueniret in damnum tertij videatur dolose factus ex cumulat. per Crauet. conf. 11. num. 20. Rota in causa Romana Societatis con. Illustrissimo Cardinali Blanchetto relat. inter diuers. impress. decif. 192. num. 1. par. 2. dolus autem deceptus annulat contractum, vt in prædicta decisione 191. nu. 4. Ex quibus cessat decisio Romana Saluani Interdicti coram Orano supra allegata, quia ibi pacti de non molestando officialem fuerat factum nedum cum scientia illius, qui bonam fidem societa-

tis recognouerat, sed imò ad illius instantiam, & fuerat oppositum in subtilioribus ipsius societatis, nempe in ratificatione, vt patet ex lectura illius decisionis.

REVERENDISS. D. SACRATI

Vlixbonen. Parochialis. Lunc 6. Iunij

1611.

ARGUMENTVM.

Remissoria ad examinandos Testes etfi regulariter danda sit, quando tamen est suspitio, quod calumniosè petatur, conceditur non retardata expeditione causæ.

S P M M A R I V M.

Remissoria ad examinandos Testes regulariter danda est, quia probationes non sunt auguande, nu. 1.

Remissoria petitio quandoq. præsumitur calumniosa ex pluribus de quibus nu. 2.

Remissoria quando est suspitio, quod calumniosè petatur conceditur, sed sine retardatione expeditionis causæ, nu. 3.

DECISIO CCCXXX.

1. Informantes pro Ignatio, visa decisione in causa facta sub die 14. Martij proximi articulant factum contrarium decisioni, & super illo probando petunt remissoria, vnde quia ex facti mutatione totum ius mutatur, si is qui se excusat, tut. Federic. de sen. conf. 152. nu. 1. Bald. conf. 251. circa finem, vers. non est dubium lib. 3. Ang. conf. 191. in pñcia. & quia probationes non sunt coangustandæ, Quoniam in fine C. de heret. cap. quoniam frequenter, vt lic. non com. est Bald. conf. 317. nu. 1. lib. 4. Federic. de sen. conf. 114. nu. 3. Rota decif. 2. nu. 1. de sequestrat. post. & factum in non visum fuit Dominis concedere remissoria.

2. Ceterum, quia non cauebat suspitio calumnia, quia ista causa fuit per plures instantias agitata in partibus, vnde sit verisimile, quod ibi fuerint factæ probationes, quæ fieri poterant ad decisio. Caputag. 63. par. 3. Peregrin. in 128. lib. 3. & quia petitur remissoria, quando causæ est in expeditione ad Lnon ignorat, vbi Bal. in primo not. vers. si differt per e. C. de iud. & lit. expent. Inno. in cap. si post elccl. bonum, nu. 3. vers. si autem, de concess. præb. fuit dictum in causa Tullei. Meten. Marimonij 9. Maij 1550. relata inter diuersas impress. dec. 322. lib. 3. par. 3. item quia articulantur ius patronatus elicauxem cuiusdam Turci, quæ neque habet in iudiciouem, vt habetur in eisdem articulis, quæ materia visa fuit satis noua, nec etiam quia nihil fuit articulum circa præsentationem Agaris, de qua in vltimo capite decisionis ob hæc fuit ordinatum, vt daretur remissoria taliter, vt per illam retardaretur, vel nõ retardaretur expeditio arbitrio Rote.

ILL. MI D. CARD. LIS LANCELOTTI
iunioris.

Ianneñ. Pecuniaria. Lunc 6. Iunij 1611.

ARGV.

Vfurarius, an, & quando sit contractus mutui cambij, seu alius in quo interesse damni emergentis, vel lucri cessantis, fuit à principio deductum in pactum, explicantur in hac decisione plures notabiles declarationes in hac vsurarum materia.

S P M M A R I V M.

Taxatio certi interesse ab initio est illicita, & vsuraria, num. 1.

Taxatio certi interesse ab initio super pecunijs retentis super cambijs est vsuraria, num. 2.

Taxatio certi interesse ab initio super pecunijs retentis super cambijs tunc demum est licita, & non vsuraria, quando ex circumstantijs conuulsus interesse iustificatur per veras probationes, & ab illi dolus, & praua intentio, num. 3.

Concessio partis non attenditur in taxatione interesse à principio tanquam finalata, & in fraudem vsurarum dist. num. 4.

Vbi quod hoc non procedit, quando apparet fraudem non extitisse, & taxatio est verisimilis, & proportionata.

Certitas de certa quantitate soluenda ratione interesse passij non potest, num. 5.

Vbi quod hoc falsum quando ex circumstantijs, & condicione persona, an taxari possit aliquid pari proportionabilitate bonelli iuri, & creditur verum probet, quod tantum erat suum interesse.

Taxatio certi lucri non reddit contractum illicitum, sed exaltat, num. 6.

Taxatio certi lucri à principio, quando commensuratur ad fructus, seu interesse, valet, num. 7.

Taxatio certi lucri permittitur quando res est de sui natura fructifera seu in pecunijs, & cambijs, num. 8.

Vbi quod hoc non procedit, quando non datur pro fructibus pecunie, sed ratione interesse passij, & prout ob datam pecuniam, que substat alibi super lucro.

Taxatio interesse tunc demum non est licita in materia pecuniarum, quando censetur solui per confessionem partis, seu quando iustificatur, & probata fuerint circumstantie, num. 9.

Constitutio Pro Quinti prohibens taxari à principio certum interesse, h. b. i. locum in cambijs non habet in alijs contractibus, num. 10.

Vbi quod hoc non habet locum, quando adest passum.

Iura quod quando verisimiliter, & iuste taxatum est, & in estimatione dei sum non attenditur mora, & sic tam ante, quam post al. in d. b. i. num. 11.

Declaratione pendente non adest mora, & sic interesse non debetur, num. 12. vide declarata.

Taxatio repositio in cambijs non admittitur cum aliquando percipitur in uno aliquando plus, num. 13. Vbi quod non potest, quando à principio conuulsus verisimiliter, & proportionabiliter consideratur variatio.

In iura non tenentur certum, & taxatum interesse dicunt vsurarium, nisi conuulsus circumstantijs facti ex quibus alibi per veras probationes probetur, & illius taxatio sit veri, iusta, & proportionata, quo casu erit licitum, num. 14. Vbi in fine afferuntur nouissima circumstantie, que faciunt posse ab initio passum de futuro interesse.

Statutum lanuz, iniquum de taxatione interesse, intelligitur de taxatione, que fit in calumelioso, & recipi interpretationem à iure communi, num. 15.

Interesse lucri cessantis non potest ab initio in passum deduci in mutuo secundum opinionem Innocentii, num. 16.

Vbi quod illa non procedit in eo, qui verè, & assuliter implicauerat pecunias ad lucrum, seu bene, si erat paratus

implicare, vbi etiam quod opinio contraria est verior, dummodo cesset fructus, & prauis intentio, & taxatio per veras probat. non iustificatur.

Interesse in passum delatari, & taxari potest etiam in mutuo, quando est proportionatum, & verisimile, & ab illi dolus, & fructus passum vsurari, num. 17. & seq. vbi afferuntur rationes.

D E C I S I O C C C X X X I.

Sententiam Episcopi Saanen. reuocandam esse tanquam iniustam, Domini censuerunt post maturam causæ discussionem moti ex depositionibus Testium hinc inde examinatorum, & alijs probationibus in hoc iudicio factis in prima, & alijs instantijs, & ex circumstantijs, que in hoc casu concurrunt, præcipue verò ex illis, que in alijs decisionibus firmata fuerunt ex quibus omnibus constat.

Primo, quod Castellinus soluit Odoardo eius sororio scuta 15. mill. non se sponte offerendo, sed ab eodem Odoardo requisitus, & vt rem grati faceret, eumque à maiori interesse liberaret.

Secundo, quod iste contractus fuit celebratus de consilio Theologorum, & præsertim Patris Viperæ & Societate Iesu Theologi famosi, qui cōsultus in specie de tali contractu, antequam celebraretur, respondit, quod licet si periret, cum Castellinus eadem pecunias in cambijs inueltas, & implicatas retineret.

Tertio, quod Odoardus sustinebat interesse estiorum, nolum pro summa seu iuror 15. mill. sed etiam multo maiori, à quo per huiusmodi contractum fuit liberatus.

Quarto, quod ipse Castellinus erat solutus suas pecunias negociari, & easque super cambijs retinere.

Quinto, quod in Ciuitate lanuz, tam de tempore contractus, quam ante, & post, occasiones erant, & fuerit promptæ, & paratæ retinendi super cambijs nedum scuta 15. mill. sed multo maior res summas.

Sexto, quod interesse cambiorum ad rationem sex, & octo, in Ciuitate lanuz de eo tempore reputabatur pro interesse probabili, & verisimili, & quasi certo.

Septimo, quod in dicta Ciuitate lanuz soliti erat accipere pecunias ad interesse ad rationem sex pro centenario, & anno, ad effectum illas dandi ad cambium.

Octauo, quod Castellinus erat vir bonæ conditionis, & famæ, non solitus frenetari.

Nono, quod Castellinus de tempore contractus non solum ista scuta 15. mill. sed etiam maiorem summam retinebat actu super cambijs cum Nigronis, & Pinellis, vnde locauit scut. 75. mill. etæ quod Odoardo consignauit.

Decimo, quod cambium cum Nigronis, & Pinellis in iura erant contractus ita seque sicuti contractus cum Odoardo, & Socijs.

Vndecimo, quod in Ciuitate lanuz anno 1500. vsque ad annum 1599. inclusiue, & sic de tempore contractus cambium ex cesserint scuta sex pro centenario, & quod lucrum cambiorum, que fuerit vera, & realia, passum fuit calculum ad scuta octo pro centenario, licet enim cambium non fuerint vniuersum, tamen ex cesserint scuta sex, quod ex cesseris non fuerit conformis.

Ex quibus probationibus, & circumstantijs factis, resultat iniustitia sententia Saonen. nā licet verisimile sit, quod communiter iste contractus de se in iura sit iustitici possit, sed veniat scilicet damnandus, qui taxatio certi interesse ab initio sit illicita, & vsuraria, lo. And. quem alij sequuntur

Præf. Prosperi Fernacy.

T

in cap.

in cap. salubriter, in princ. de vsur. Io de Anan. in cap. vit. num. 61. eodem tit. Bald. in l. rogati. ff. si ff. ff. si cert. petat. etiam in Mercator. iusto nego. ciari. iuxta opinionem Roze, Moheban. decil. 4. & 1. de vsuris, & fuit retoluit in causa Mediolanen. Cambiorum coram felicis recordationis Clemente Octavo, quae est 315. par. 2. & vltimo loco in causa Lucana Locationis 19. Martij 1. & 29. Aprilis huius anni coram me, maxime in mutuo, quod debet esse gratuitum, nihil ab ipso expectando, & plerique 14. quae 3. cap. consuluit de vsuris, & vtrobique notant Doctores.

3. Et praesertim, quia pecunia: erinebantur super cambijs, quae quandoque plus, quandoque minus, & aliquando nihil lucri, & aliquando damnum afferant, prout sepius fuit decisum in Rota, vt in dicta causa Mediolanen. Simulationis contractus, prima Iulij 1592. coram Illustrissimo Milino, & in causa Romana, seu Lugdunen. Pecuniarum, secunda Aprilis 1604. coram bonae memoriae Litta, & in alijs similibus, de tractat. passim Doctores pro Io. Iacobo allegari.

5. Nihilominus verum etiam est, quod quando concurrerint totae circumstantiae contractus iustificatur, & abest dolus, ac praua intentio, & interesse est verè probatum atque per veras probationes iustificatum, vt in casu de quo agitur, non autem per confessionem partis valet taxatio, quia quauis confessio partis non attèdatur vti limulata, pec. lica illam admittit more fraudis, quae iuris fomenum praestat, tamen si appareat fraudem non exiitit nec locus interesse vere proba- etiam ab initio taxatio, quando taxatio est veritatis, & proportionata, illa in specie conclusi. Bald. qui in contrarium allegatur in dicta l. rogati. 11. §. scribi, colum. 1. in fine, verfic. in contrarium non valet, ff. si certum petatur, quod ei tenet Rota in causa Romana dominorum, & interesse tertia Iulij 1575. coram Corta, quae est inter impressi. 67. par. 1. num. 2. ubi nisi aliunde probe- tur de interesse praedicti, & in alia Romana Societatis 28. Aprilis 1570. coram bonae memoriae Cardinali Lancellotto, quae est 192. eadem par. 3. ubi nisi illud aliunde probebatur, & post Bald. in d. l. rogati, tradit ibi Purpur. colum. 7. & 8. in fine, num. 39. & 51. Alexand. consil. 17. viso rhemare, colum. vltim. in fine, & l. 1. in principio, verfic. 1. limita, num. 4. Cod. de tenent. quae pro eo, quod inter Dec. consil. 39. num. 3. verfic. & ad hoc est notabilis decisio, & consil. 321. vltis consilij, colum. penult. in fin. verfic. benefacit, quod not. num. 4. & consil. 111. in fin. num. 14. & consil. 116. num. 6. post med. verfic. ad hoc benefacit, Menoch. consil. 1027. num. 1. lib. 11. Cagnol. in l. 1. curabit, num. 54. vltique ad num. 58. Cod. de act. empr. Rimin. lun. consil. 218. num. 90. lib. 3. Rota laenue decil. 97. in ff. & decil. 193. num. 70. qui omnes in specie mutui sequuntur, Bald. in d. l. rogati, §. si tibi, ff. si certum petat. cum illa distinctione, An fuerit probatum interesse verè, vel per confessionem, & de inuio tractat Sor. de iust. & iur. lib. 6. quae 10. prima, artic. 3. conclus. 5.

4. Amplius licet non possit creditor pacifice certa quantitate soluenda ratione istius interesse, tamen aienta qualitate, & conditione personarum, & alijs circumstantijs poterit taxari aliqua pars proportionabilis honesti lucri, dummodo postea per creditorem probetur, quod iure tantum erat suum interesse, quauis enim esset illicia taxatio, à principio tamen sustineretur per probationem postea subsequens, illa declarat, Lup. de vsuris, §. 6. in fine, verfic. & quod dictum est supra, num. 26. post Dec. consil. 111. pro renui,

re ff. verfic. secundo non obstat, num. 14. Ansel. quaelio. 33. num. 4. lib. 2. Rubens, Alexand. consil. 86. in ff. Nauar. in manual. c. 17. nu. 21. & de vsur. notat. 13. num. 4. cum alijs per Burfar. consil. 329. num. 54. & 86. lib. 3. Plot. in l. i. quod, num. 453. ad med. C. vnde viatè Spud. consil. 327. num. 14. & 53. lib. 3. & consil. 485. num. 6. lib. 4. Rota laenue decil. 91. in fin. num. 12. Cagnol. in l. 1. num. 51. Cod. de tenentis, quae pro eo, quod inter, quasi taxatio certi lucri non reddat contractum illicitum, sed exadio, Aymon. consil. 189. colum. penult. ad med. verfic. non negare tamen, num. 8. & quia taxatio est concessio interesse, quae pendet à iustificatione faciendi, & operatur fauore recipientis, quae etiam si cambijs reddiderit maiorem summam, prout reddiderunt in hoc casu nihilominus recipientis non teneatur ad maiorem summam, illi verò reddiderit minus non teneatur nisi in eo, quod re vera cambia reddiderunt, vt in hoc solum ad sit interesse illius, qui pecunias accomodauit, summeque interesse, & damnum iustificauit cum totae circumstantijs,

5. Ideo etiam in terminis, curabit, Cod. de act. empr. valet taxatio certa à principio, quando commentatur ad fructus, seu interesse, Dec. in cap. cum venerabilis, col. 7. ante med. verfic. putare tamen num. 65. de excep. Paril. consil. 69. num. 33. & 34. lib. 1. Surd. decil. 159. num. 16. & sepe decisum fuit in Rota, vt in decil. Cael. de Grassi, in num. 4. de vsur. & alijs pluribus.

6. Neque obstat, quod huiusmodi taxatio ab initio permittitur, quando res est de sua natura fructifera, secus in pecunijs, & cambijs, Roland. consil. 53. num. 3. 1. & 2. lib. 2.

Quia non iustinetur, neque debetur tanquam pro fructibus pecuniae, sed ratione interesse passu, & probat ob actum pecuniam, quae addita industria, quae facta super lucro, prout hic ita- batur red. l. vt illarum, Molin. de contractibus. dispo. 3. 15. num. 7. Nauar. de vsur. num. 46. Alphonsi. Villag. eodem tit. quae 18. conclus. 1. colum. 3. in fin. verfic. quae propter concludendum erit, Courad. de contract. tract. 4. quae 10. conclus. 3. col. 4. in princ. verfic. enim non valet.

7. Maxime, quia tunc taxatio non est licita in materia pecuniarum, quando conuenerit solum per confessionem partium, quia tunc videretur facta in fraudem vsurarum, cum in materia interesse non situr assertio partium, sed de eo debet verè constare, Bald. in l. cum alleges, col. 3. C. de vsur. Dec. consil. 167. num. 1. Narr. col. 499. num. 4. secus in casu nostro in quo iustificatur interesse per tot tempus contractus, & fuerunt probatae totae circumstantiae, & in quo nulla alia ratioe fuit celebratus contractus, nisi ad subueniendum vrgentibus necessitatibus indigentis de Consilio Theologi cum damno illius, qui pecunias accommodauit, vt docuit effectus subsequens, iur. tunc saluetur ab vsuris iuxta doct. Bald. in l. rogati, §. si tibi, col. 1. in fin. & ibi Purpur. num. 51. ff. si certum petat. Menoch. consil. 1027. num. 50. lib. 11. cum alijs supra allegatis.

8. Minus obstat Constitutio Pij Quinti prohibens taxari à principio certum interesse, quia legitur in cambijs neque extenditur ad alios contractus, Nauar. in manual. c. 17. num. 21. verfic. & quod inter omnes conuenit, & de vsur. notat. 13. num. 42. verfic. inter omnes, & consil. 1. num. 1. verfic. & non est certum de officio, maxime stante probatione veritatis interesse, quod excludit omnem fraudem vsurarium, ob quae taxatio certa prohibetur, Alex. consil. 27. num. 11. lib. 4.

9. Nec facit, quod hic non addit aliqua mora, sine

sint quia non datur interesse lucri cessantis Innoc. in cap. fin. num. 2. de vsur. Peguer. decif. 13. nu. 6. post princ. vers. & ratio esse potest col. 4. in fin. cum alijs allegatis, quod non procedit quando adest pactum, & ratio differentia est, quia ille qui recepit, forsitan non receperit si cessauit se esse obligatum ad vsuras, immo potuit credere contrarium, cum regula sit, quod ex mutuo nulla debeatur compensatio, & proinde, vt teneatur ultra alia requisita, requiritur eius voluntas, vel vera, prout quando interuenit pactum, vel praesumpta, prout quando interpellatur, & propterea quando inter esse iustum, & verisimile est taxarum, & in conuentione deductum, non attenditur mora, cum tam ante, quam post illam debeatur, Alphons. Villag. de vsur. q. 18. in 1. & 2. concl. Grat. conf. 49. nu. 9. & 10. lib. 2. Barb. in l. 1. in princ. p. 1. nu. 48. ff. solut. matrim. post Nauar. in manual. c. 17. num. 111.

10 Nec aduersatur dilatio, quia pendente non adest mora, neque debetur interesse, Roland. conf. 15. num. 20. lib. 1. quia cum possit debitor quando-cunque soluere debitum principale, non consideratur dilatio, prout debet considerari si ante eam non daretur solutio multo creditore, & sic promissio, & iactatio erit facta pro interesse, & damnis passis, & probatis, ac iustitiam non pro dilatione solutionis, ita in specie concludit Alex. conf. 221. in fin. lib. 2.

11 Nec obstat taxatio vniformis, quae non admittitur cum aliquando plus, aliquando minus percipitur in cambijs, Ror. diuers. decif. 115. nu. 6. par. 2. quia sufficit, quod a principio concurrat vti similitudo, & proportio non habita consideratione variationis, Cui de Graff. decif. 1. & 2. de vsur. Couar. lib. 3. var. resol. c. ann. 1. Decan. c. cum venerabilis, col. 7. ante med. vers. putarem tamen, num. 14. de except. alias huiusmodi ratio, neque possit admitteri in terminis, l. curabit cum ad hunc effectum non potest considerari ratio diuersitatis.

12 Ex quibus non obstant auctores, & decisiones in contrarium adductae, dum concludunt instrumentum continens certum, & taxatum interesse futurarium, quia non loquuntur, quando concurrunt tot circumstantiae facti, neque de conuentione iustificata cum tot requisitis, per veras probationes, prout in casu nostro, neque de verisimili, & proportionario interesse, quod facit taxationem licitam ex supra allegatis concurrente probatae mutuanis, neque soliti feneratori, & cum suo notabili damno abdicantis a se maius lucrum, quod perciperetur ex suis pecuniis in speculatione positis non intentione lucrandi, sed iolum, vt rem vtilem faceret eius affini indigenti ob periculum, quod illi imminerebat propter quae alienum, quod derinebatur, & propter nauis interesse, quod pariebat, & cessantis iolo, & praua intentione, vt constet ex actis, quae omnia faciunt posse etiam ab initio pacifica de futuro interesse, vt in specie declarat Fely. in cap. cum venerabilis, num. 9. col. 4. post med. vers. nisi mutans esset homo de except.

13 Non obstat Statutum Ianuense nam ultra responsiones datas, pro parte Simonistale Statutum intelligi debet de taxatione quae fit in casu illicito, tum quia recipit passuum interpretationem a iure communi, tum quia id probatur ex verbis prohemij, ex quo colligitur causa finalis, & sic non comprehendit hunc contractum, & taxationem satis iustificatam, ex probationibus consideratis.

14 Denique non obstat, quod interesse lucri cessantis non possit ab initio in pactum delucui, in mutuo iuxta opinionem Innoc. in cap. nauiganti, de vsur. quem sequuntur ibi Io. Andr. column. 2. vers. quod si habens. Io. de Anan. num. 10. Areti. conf. 1. i. num. 16. vers. praeterea, & alij quorum rationes refert Sor. de iuris. & iur. lib. 6. quod vlt. t. attic. j. in 4. concludunt omnino, quod Innocent. non loquitur in eo, qui vere, & actualiter implicauerat pecunias ad lucrum, sed de eo, qui erat paratus implicare, & magna videtur differentia inter eum, qui iam deuenit ad actum, & cum, qui paratus erat deuenire. Item omnino, quod Innocentius dicit, quod suae opinioni alii contradicebant, & quod Io. de Anan. qui eum sequitur d. num. 16. referendo Lauren. de Rodolphis dicit, quod dictum Hostien. qui contrarium tenuit est verum de iure dummodo cesset fructus, & ibi Abb. num. 14. licet dicat, quod opinio Innocent. est tutior, tamen ipse inclinare videtur in contrariam partem, quando non adest praua intentio, & omnino, quod Innoc. & alij, qui eum sequuntur solum loquuntur in terminis, quando est facta promissio in eresse non autem quando ultra actum lucrandi, in quo reperiebatur pecuniae interesse, & taxatio fuerunt postmodum, per veras probationes iustificata, & concurrent tot circumstantiae, & qualitates vt hic quo casu p. subsecutas probationes, & iustificationes, ac circumstantias facti, cessante dolo, & praua intentione sustineretur ratio etiam in mutuo, ex supra allegatis.

15 Nihilominus contra ariam opinionem Hostien. quod possit a principio interesse in pactum delucui, & taxari, quamuis sit in mutuo quando est pro oportunarum, & verisimile, & abest omnis dolus, & fraudulenti vsus, est magis communis, & recepta, vt per eundem Hostien. in c. subriter, col. 2. in fin. vers. ideo puto ex mente, & in c. nauiganti, col. 5. post med. vers. quid ergo si quis paratus de vsuris, quem sequitur Nauar. qui de communis testatur in manual. cap. 17. num. 211. vers. & quod inter omnes conuenit, & conf. 6. per tot. & conf. 10. num. 2. de vsur. & conf. 1. num. 1. vers. & non est certum de offic. iudic. & in tract. de vsur. notab. 15. vers. tertio, in e. omnes conuenit Couar. lib. 1. var. resol. c. 4. num. 5. ante med. vers. item & illud quod maxima, qui etiam de communis, Grat. conf. 49. nu. 9. lib. 2. Fely. in c. cum venerabilis, col. 4. post med. vers. nisi mutans esset homo nu. 9. de except. Aleci. conf. 8. nu. 10. rom. 1. lib. 1. Honded. col. 41. nu. 40. lib. 2. de magis vera, & communi opinione testatur Gutierrez de contract. iurat. p. 1. cap. 2. num. 5. post med. vers. immo, & a principio Barb. in l. 2. p. 1. in principio, nu. 48. ad fin. ff. solut. matrim. Vrsill. ad Afflic. decif. 20. nu. 3. Claud. ad Bertaz. conf. crim. 164. in fin. vers. vltimo falli, Ruyn. conf. 140. col. penul. in fin. vers. & ideo multo magis est dicendum, num. 10. lib. 4. Narr. conf. 477. num. 3. ad fin. Surd. decif. 319. num. 16. & 17. & de alim. tit. 1. q. 45. num. 75. Sufficit in suma in verbo vsura, il primo, quest. 23. Angelic. nu. 15. & 16. Armill. nu. 3. Colin. Philiar. de offic. Sacerd. lib. 5. cap. 7. in fin. rom. 2. Tolet. de iust. lib. 2. cap. 5. cap. 3. Ludovic. Lopez de contract. & negociat. lib. 1. cap. 33. num. 3. Conrad. de contract. tract. 2. quest. 30. colum. 3. ad fin. vers. tertio auctoritas, Molin. eod. tit. disput. 315. nu. quinto, vbi quod ista est verior opinio, prout etiam testatur lare Alphons. Villag. eodem tit. de vsur. quest. 18. conclus. 1. & 2. Petr. ad Nauar. de oblat. restit. rom. 2. lib. 3. cap. 3. num. 287. Adrianus Sextus Pontifex Maximus in 4. lib. fement. tit. de restit. quest. quia fact. est de interesse, vers. sed & quia nihil plus, vbi quod communiter Theologi, des. Prosper Farinacj. T 2 & Ca.

& Canonistę ita tenent, & hanc esse veram, & receptam opinionem in patet ex traditis per Michael. Salon. in suis comment. de iustit. ad D. Thomam. 2. 2. q. 78. art. 1. contr. 9. tom. 2. qui rationes, & autoritates hinc inde, & latissime articulum profertur, & ponit septem conditiones, quæ in hac etiam facti specie concurrunt à pagina 35. v. que ad 277. secundum ultimam implicationem Venetiam, idem tener Baldus in d. l. rogatis cum aliis pluribus supra allegatis, qui etiam sequuntur in mutuo, & sic patet, quod quando concurrunt requisiti prout in hoc casu, & in specie, quod absque dolo, & fraud, & taxatio sit iustitialis, & proportionata communis opinio est e contra Innoc. alias esset valde iniquum, quod ille, qui requisitus vendit sua stabilia, aut loca montium ad effectum pecuniam accommodandi indigenti, & eiem gratiam faciat, eumque à maiori damno, & interesse liberet, non possit percipere ratione interesse id quod ex suis prædijs, aut locis montium perciperet, cum tamen nemo debeat alteri beneficium præstare suo damno, & in commodum, eundem iura, & principia naturæ, ut per Michael. Salon. vbi supra.

- 16 Ratio prædictorum est, quia id quod interest etiam ex mutuo non habetur pro vltura quamvis sumus in interesse lucri cessantis, Alex. consil. 221. col. 2. num. 1. lib. 1. post Cyn. in auth. ad hæc quæst. penult. de Bald. col. 2. C. de viudiciat. consil. 151. in fin. lib. 4. Arety. conf. 9. col. vii. cum alius late per Tiraquell. de retract. signag. §. 1. gloss. 18. num. 71. maxime in istis negotiationibus in quibus lucro cessans est magis vicinum damno emergenti, quæ lucro cessanti, Osiach. decisi. 143. in fi. post Couar. lib. 3. var. resoluit. cap. 4. num. 1. & 2. & quæ taxatio cerri lucri non reddat contractum illicitum, sed ex alio, unde si creditor non vult exigere nisi quod iuxta inter sit contractus erit validus, & taxatio habetur pro non facta, Aym. consil. 119. colum. penult. ad med. vers. non negarem tamen num. 8. post Dec. consil. 11. & in cap. cum venerabilis, de except. & sic faciendo differenciam inter validitatem contractus, & illius invaliditatem, & taxationem, & taxationem, intelligitur idem Dec. consil. 116. & consil. 119. f. ita decium, & c.

PIROVANI.

Romana Filidationis, Veneris 19. Junij 1611.

ARGUMENTVM.

De Filio, quando præsumitur potius natus ex Concubina, & conceptus à concubinario, quàm ex proprio marito, & de confessione in iudicio criminali facta, quando probet in civili.

SPMMARIYM.

- Filiatio respectu patris est difficilis, & fere impossibilis probare.* num. 1.
Filiatio probatur presumptionibus, & coniecturis, num. 2.
Filius præsumitur natus ex concubina domitente, num. 3.
Filiatio probatur ex eo, quod quis procurantem comparatrem in Sacramento baptizati, num. 4.
Filiatio præsumitur ex latione, & educatione, num. 5.

Filiatio probatur ex ommissione patris fallaciæ proferim in articulo mortis, num. 6.

Filius natus ex meretrice non potest dici vnus potius, quàm alterius filius, num. 7.

Confessio in iudicio criminali facta inter diuersas personas, & ad alium effectum, non probat in iudicio civili, num. 7.

Filius præsumitur conceptus ex marito potius, quàm ex adulterio, num. 8.

Testes deponentes per verbum, videtur non concludunt, num. 9.

Testes singulares filiationem non probant, num. 10.

Filiatio probatur leuioribus, & minus concludentibus probationibus, quando agitur saltem de confessione alimentorum, num. 10.

Testes singulares probant iussus administris, num. 11.

Testes inhabiles etiam admittuntur in materia difficultis probationis, num. 12.

DECISIO CCCXXXII.

- 1 **F**uit resolutum constare Septimiam esse filiam D. Fabij Carolij. Nam quamvis Scribentes vbiue voluerint filiationem respectu Patris esse difficilem, & penè impossibilis probationis ex quo procreatio filiorum nõ cadit in certum sensum hominis, cum nemo testificari possit aliquem ab alio genitum, aut conceptum, vt omnes tradidere, & signauer, Bartol. in l. i. num. 1. & 2. C. quorum bon. Bald. in l. filium, ff. de iis, qui sunt sui, vel alien. iur. Dec. in rubr. de probat. num. 162. & in cap. in præsentia, nu. 5. eodem tit. de probat. cum alijs allegatis per Nat. consil. 473. num. ceter. 38. & 44.
- 2 Tamē eam non esse improbabilem omnes cōueniunt, si accedant sufficientes præsumptiones, & coniecturæ, per quas videtur procedendum, vbi agitur de materia difficultis probationis, l. Lucius, ff. de condit. & demonstrat. l. neque naturales, C. de probat. gloss. in l. i. ff. de probat. gloss. Innocent. & alij in cap. Michael, de fil. presbyt. Menoch. de arbit. cas. 39. num. 2. Surd. latissime consil. 1. num. 19 & 40. v. l.
- 3 In casu autem de quo agitur Dominis visum est iustitiam enunciat, & probari coniecturas, & quamplures pro Septimia. Primò, quia ex relictibus, qui dantur nam. primo, secundo, tertio, & sexto. Probatur Vriolinam matrem Septimie fuisse Concubinam D. Fabij Carolij, in cuius domo relinebatur antequam pareret Septimiam, ibique eam peperisse, & post multum simulcum D. Fabio cohabitasse, ex quibus cum venet non appareat incusdotus eadem iuris præsumptio, quæ deservit proli legitima, quamvis Mater interrim cum alio se immiscuerit, l. miles, §. defuncto, ff. ad leg. lul. de adult. eadem procedit in Concubina reuera in domo, quia præsumitur filius eius, qui eam concubinam retinet, non alterius secundum gloss. in cap. Michael, de fil. presbyt. Alciat. de præsumpt. leg. 3. præsumpt. 37. num. tertio, Paris. consil. 19. num. 33. volum. 1. Surd. consil. 1. num. 44. volum. 1.
- 4 Secunda subsequitur coniectura consequens præcedenti, videlicet cum primum nata fuit Septimia D. Fabius proprijs expensis ex sacro fonte leuæ e curauit, quod onem pro Comparre requisivit, & fuit illi Comparre, hæc deponunt Testes da in summario nu. 3. & 4. inter quos est ipse Comparre, & alij tres de audiu. ab alijs, & hæc videtur vrgens præsumptio pro filiatione, cum videtur eadem actum differentem quæ propriè ad partem spectat, cū filius est infans sustineatur enim confessio illa in fide parentum, maxime, quò comparres filios

filios baptizandos offerunt de voluntate, & eon-
fessu parentum, prout factum fuit in praesenti ca-
sa, N. 11. conf. 44. num. 11. Surd. conf. 1. m. 44. qui
in puncto examinatur.

5 Tertia concomitantur praesumptio procedens
ex lactatione, & educatione Septimiae, de quibus
attestatur primus testis examinatus in partibus
& primus examinatus in v. be in summario, num.
3. 6. 7. Quod semper cum videtur in domo D.
Fabii, quando eis contingebat accedere ad eam
domum, & esse vehicentem voluit, Bald. in l. no
ignorat, num. 3. C. qui accus non poss. dum inquit,
quod praesumptio filii probatur, probando,
quod lactant, & nutritur, sequitur l. col. 102. col.
penult. in fi. vol. 4. Alex. eonf. 88. num. 7. vol. 2. Surd.
in allegat. conf. 1. m. 46.

6 Deum accedit fides Parochi cum depositione
velius Testis, qui dicitur Fabium in articulo
mortis commendasse D. Marco fratri Septimiae
filium suum designando Illi pro dote scia quin-
genta acquisit ex officio Capononatus, quae ex-
in se mortuo Fabio fuit reposita ab eo. Item Do-
minio Marco ad educandum in Monasterio San-
ctissime Annunciatz Neophitarum, quasi in exe-
quationem praecedentis tractatus cum fratre, iux-
ta gloss. in l. quaedam mulier, fi. de rei vendic. & in
l. C. de acq. poss. l. fec. conf. 6. num. 8. Et quamvis
alia causa fuerit pro eundem D. Marcum expres-
sa, quod scilicet, soluebat per caris, ea tamen
Dominus vita non fuit verisimilis tantibus praedi-
ctis.

7 Non obstant, quae pro parte D. Marci informi-
tes adducunt ad euitandum praedictas praesump-
tiones, & significant, quod Vrsolina erat mere-
trix pluribus se prostituens, itaque ex commix-
tione seminum fecerit non possit, An magis ex vno
quam ex alio Septimia fieri concepta, l. vulgo,
quod sit, si de his, qui sunt sui, vel alieni iur. cum alijs
allegatis.

Quia fuit dictum, quod Testes de fama vite in-
honestae non percutiuntur tempus conceptionis Se-
ptimiae, nec excludunt habitationem de eo tempo-
re in domo Fabii, quoniam Testes de propria
inhonestate deponens videtur affirmare, quod
Vrsolina habitaret in domo Fabii, dum assentit se
cum carnaliter cognouisse in domo Fabii, nec co-
fessio eiusdem Vrsolinae in iudicio criminali ema-
nata, quo i. scilicet, cognosceret Fabium a tribus
annis citra, & ab eo pensus domus soluebat, ac
in caeteris alimentaretur tanquam in alio iudicio
inter diuersas personas, ac ad alium effectum vi-
deatur tollere probationem cohabitationis secun-
dum distinctionem. Ar. 1. in l. equaliter, & qua-
do, num. 58. de accus. Boss. in tit. de pluribus viol.
num. 117. vbi. quanto praedicta conclusio, Dec. in
Lisapud quem, nu. 62. C. de eden. latissime Surd.
eonf. 424. num. 23. & 26. volum. 1. ad eum finem
agebat in iudicio criminali, ut se defenderet a pe-
na delicti comminatus, & ad alium in praesenti co-
tendit pro interese propriae filiae, ut certum Pa-
trem habere possit.

8 Non obstat secundo, quod de tempore nati-
tatis, & conceptionis Septimiae Vrsolina maritum
haberet, cuius mariti, non auct. auct. eam esse
filiam, lege denum videtur, l. filium diffinitus,
fi. de j. qui sunt sui, vel alieni iur. l. miles, §. de fun-
do, si de adult. Ale. de praesumpt. reg. 1. praesump.
37. cum alijs allegatis per Menoch. de arbitr. cau.
89. num. 196. & de praesumpt. lib. 6. praesumptio. 53.
num. 2.

9 Nam pro responsione fuit dictum, quod testes
dasi pro D. Marco in summario, num. 4. & 5. asse-
uerat inter non deponunt Rotam maritum Vrsoli-
nae.

linea tempore natiuitatis Septimiae vixisse, sed du-
bitatur, & obicitur per verba, Mi pare, congo,
penso, quae nedom probationem necessariam no
reddunt, prout debent, & in praesenti, de probat.
Felyn. in proem. diceret. in princ. sed nec eis
excludunt contrarium pro parte Septimiae in sum-
mario, num. 13. & 14. quod Rotam ante natiuita-
tem Septimiae per 14. annos vita functus esset, &
quamuis testimonium epiuri videtur cadere in
tempore, quo testes agebant o. sumum, vel duo de-
cimum annum, tamen videtur nihil referre, quia
actus mortis potest etiam cadere in habente mi-
norem etatem, Felyn. in cap. cum nobis, num. 9. de
praescript. Rota in vna Romana fideicommissi
coram Bubalo inter impressas 119. num. 2. par. 2.
diuersi.

10 Denum non obstat, quod praedicti coniclu-
rae probentur Testibus singularibus tempore ab eo,
qui facit de Comparatim, & de Nutrice eiusdem Se-
ptimiae, quae iure non probant peritennium fili-
ationis, Ruyn. conf. 12. col. 3. vol. 3. Gabr. couet.
2. num. 14. de testibus, l. minimald. conf. 289. num. 2.
vol. 2. Angust. conf. 79. num. 3. cum alijs allegatis,
& quae plenae, & concludenter debet probari ad
eum effectum quicquid sit pro consequenti ali-
mentis vbi lex iunioribus probationibus comen-
tatur secundum, Alciat. de praesumpt. reg. 1. praesump-
tum. 18. num. 6. Couet. de spons. par. 4. ca. 93.
num. 6. Atque ita etiam Rota sepe resoluta, &
nouissime in Romana Filiationis 4. Februarij 1611.
coram D. meo Marcomontio.

11 Nam consideratur Domini Testes praedictos
esse singulares, alijs tamen adimiculis coadiuua-
runt, quia de facto proprio deponunt, quod
vnus suscepit ex sacro fonte Septimiam, alter
quod lae eidem praestiterit, quod Fabius in arti-
culo mortis vti filiam fratri suo commendauerit,
& frater cum educati fecerit, quae omnia moue-
runt Dominos ad praedictam fidem dictis testi-
bus, iuxta Doctrinam Castrensi. in l. quoniam in
fine, C. de seru. fugit. quam latissime comprobat
Rota Bononiensis teste Casare Barz. de decis. 90. nu.
3. & 4.

12 Et quamuis praedicti duores testes pariautur exce-
ptionem, tamen quia agitur de materia difficultis
probationis, in qua non est facile alios testes con-
pelli, & personae etiam alia inhabetiles videtur ad-
mittenda, Gabr. de testib. eonclus. 7. vbi latissime
agit, Atque ita fuit resolutum consistare de filiatio-
ne Septimiae, &c.

III. M. D. CARD. LIS LANCELLOTTI iunioris,

Bononiensis. Censur. Veneris 10. Iunii. 1611.

ARGVMENTVM.

Census impositio, An, & quando dica-
tur illicita, & vsuraria ex non designa-
tione bonorum super quibus fuit im-
positus census, ex pacto de soluendo
fructus anticipare, & ex non integra
numeratione pecuniarum facta tem-
pore instrumenti,

S Y M M A R I V M.

Testes probant per clausulam confitenti etiam contra hy-
pothesim causam ab ipso constitutentem, num. 1.

Decij. Trogeri Farinacj. T 3 Testes.

Proffeso probatur per substantiationem litæ cum adminiculis, num. 1. in fine.

Exceptio requirit altiore indaginem non est admittenda in saluano interdicto, num. 2.

Census impostus super stabulis non designatis, & certis fiscalis nulliter impostus dicitur, num. 3.

Census impostus cum pacto de solvendo fructus anticipari non bene impostus dicitur hoc tamen pactum vitiosum, sed non vitiat pactum contrarium, census, num. 4.

Census non vitiosus ex pacto contrarii Rulle De Quæstionibus præstationis, pacta non apponenda habeantur pro non appo, num. 4.

Necario assertum pecuniam fuisse manualiter, & in censu numeratam creditur, & qui contrarium dicit, debet hoc probare per convincentissimas probationes, num. 4.

DECISIO CCCXXXIII.

Sententiam in Saluano latam confirmandam esse Domini censuerunt cum concurrant omnia ad hunc effectum requisita, constat enim de credito cum hypotheca ex publico instrumento census, quod facte probationem probatam, & de utroque extremo cum primum probetur ex instrumento venditionis factæ per Linu Torphanio de anno 1591. cñ clausula constituti Ang. in l. quedam mulier. fide rei vend. Ruy. consil. 169 lib. 1. Grat. conf. 42. num. 12. lib. 2. Nat. cōf. 419. num. 3. lib. 2. Tiraquell. de iur. consil. par. 3. l. 1. m. 1. num. 10. quæ probat etiam possessione contra habentem causam ab ipso constitutente, Nat. d. consil. 439. num. 3. Tiraquell. vbi supra, Rota diversif. decil. 766. num. 11. par. 1. scilicet eundem verò probatur per litas substantiationem cum adminiculis, Capura q. decil. 169. par. 2. Cæsar. de Grass. decil. 4. de restit. spoliat.

2 Non obstat allegata nullitas census, & quod super eius validitate pendet litis, & ideo donec fuerit terminata, non sit locus saluano: nam vitra, quod talis exceptio tanquam requirens altiore indaginem non est admittenda in hoc summariissimo iudicio, Menoch. post alios de adipiscen. r. med. 3. num. 189. Rot. decil. 14. no. 23. par. 2. diversif.

3 Nihilominus nullitates apposite facili tolluntur: nam quod census non fuit impostus super re certis finibus designata, iuxta constitutionem Felice. Pij Quinti cessat, quia potius de contrario apparet, cum fuerit impostus super tornaturis 70. satis designatis, quia dantur pro cōfine domus cundo versus heredes Theodosij de Cruce, & verus bona Alexandri Sniacis, ab alia terra illorum de Bombellis, ex quibus demonstrationibus satis dicitur probata, & certa identitas, Bald. in l. demōstratio falsa, in 7. quest. ff. de condit. & demonstr. Alex. consil. 35. num. 5. lib. 3. Roland. consil. 67. num. 17. lib. 2. Socy. consil. 89. num. 1. lib. 1. Et fuit dictum coram me in causa Bononiæ, fidei commissi de Rubels 15. Decembris 1597.

4 Aliis nullitas de anticipata solutione, neque etiam adest, quia constitutio probatur pactum de soluendo anticipare, quod pactum in instrumento non legitur, & quando adest vitiatetur pñ vitietur census, ut fuit dictum in causa Bononiæ. Census de anno 1600. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio maxime itanc protestatione, quod patres intendebant se conformare cum d. constitutione, & non aliter, quæ protestatio operatur, quod si aliquando adest contra formam constitutionis, illud habeatur pro nō appposito, ut fuit resolutum in causa Benedemana Census 28. Martij 1593. coram eodem bon. mem. Cardinali Pamphilio.

5 Nec refragatur, quod in peritis extrais extitibus mercatoris reperitur adnotatum, quod lib. 2000 fuerunt diuisi in banco ad effectum recuperandi infra duos menses ab Amonio venditor censui, & sic apparcat non esse solum in integrum pretium in ipso actu impositionis census quia conventio inita, quod lib. 2000 remanerent in banco ad tempus superuenit post pretium instrumentum census, & ideo non ponit illud inualidare.

6 Et ex hoc collitur, quod dicitur de excomputatione librarum 55. facta à Mangino in illis verbis, *che li facce buoni per non doney hora al ppefente libro 2000. delle quale fatto erpione si il banco del Turino al tempo*: Quia cum dicta excomputatio fuerit facta in vim prædictæ conventionis, & limis non gauderet d. pecupis cum esset factus creditori ad tempus Manginus ex æquitate remisit illas libras 55. ex quibus non arguitur, quin pretium fuerit integrè solutum in actu impositionis census cum ista omnia facta sint post celebratum, & perfectum instrumentum, quæ non possunt propere retrotrahi ad invalidandum censum in cuius celebrationis actu interuenit pecuniam numeratam, concludenter probatur ex attestatione Notarii in instrumento census assertis prælii fuisse manualiter, & incontinenti solum eorum ipso, & testibus, ex quæ probatur vera numeratio, ut fuit in istis terminis resolutum in pluribus causis, & præsertim in causa Bononiæ Census 8. Martij 1610. coram R. P. D. meo Ludouico in quibus fuit in specie dictum, quod qui vult venire contra huiusmodi instrumentum, & contrarij probare debet asserere concludentissimas probationes, quæ tamen non adiuvent in hoc casu, quod verò obicitur de diminutione, siue corollione Terrarum, nullibi probatur, & cum in omni euentum omnia deducta requirant alioquin indagationem non possunt impedire immiſſionem in Saluano.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Bononiæ Administrationis. Veneris 10.

Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Administrator, qui semel reddidit rationem administrationis non potest amplius cogi ad illam reddendam de nouo, nisi probetur administratoris verus dolus.

S Y M M A R I V M.

Administrator reddita semel ratione non potest amplius cogi ad illam iterum reddendam, nisi constet de ipsius vero dolo, num. 1.

Administrator, vbi reddita ratione fuit liberatus, præsumitur restituisse omnia reliqua, & contrarium dicenti incumbit onus probandi, num. 1.

Statuti verba, vbi non conueniunt, nec etiam tunc habet locum statuti dispositio, num. 2.

Statuta expugnantia extorsionem non merentur, numero 3.

Et 4.
Vbi præsertim est maior ratio in uno casu, quam in alio.

DECISIO CCCXXXIV.

D Omini perfluerunt in decifis in hac cau-
fa fub die 28 Februarij proximi, quod ſci-
licet Bartholomæa non teneatur redde-
re rationem, niſi ex parte DD. de Barzelinis pro-
beatur, dolus verum ex deductis in prædicta decifio-
ne. Et alii illud, quod ſaltem teneatur reſtituere
reliquarum, quicquid fit de hoc, quando eſt lega-
tim illud in quo quis remanet debitor, prout in
hoc caſu dictum fuit ceſſa & difficultatem, quia
nō p. obatur, quod adſit aliquid vitia illud, quod
reſtauit ſia. tholomæa, quod omnis probandi inci-
bit Dominis de Barzelinis tanquam fundamentum
eorum interationis, l. ei qui de probat. cum
concord. & in ſimil. de illo, qui dicitur ex fructu
bus perceptis factus locupletior eſt conſil. Angel.
169 in fin. Gabriel. qui de magis communi conſil.
108 num. 10. cum plurib. ſeqq. lib. 1. Menoch. qui
pariter de communi tract. de recuper. remed. 13.
num. 536. Rota in cauſa Vebuciana Legarij 17.
Octobris 1389. coram Illuſtriſſimo Platona iſis ſi
diceretur onus probandi incumbere illi, qui eſt li-
beratus in ampliffima forma à redditione ratio-
nis, Bartholomæa, prout eſt liberata deſtrueretur
communis conſulio firmata in alia decifione,
quod ſcilicet liberatio fieri poſſit: nam iſtud do-
cere, quod non adſit reliquarum nihil aliud eſt quā
reddere ipſam rationem, vt de ſe patet.

Quo verò ad Statutum Bononiense, lib. 4. titu-
l. de iur. §. præterea, quod mandat tutores reddere
rationem non obſtare alij quā abſolutione, vel di-
ſpoſitione Teſta. oris, ſunt reſponſum illud ſtatutum
non loqui de ratione ordinariā, quæ à tutore
poſt finitam tutelam, prout eſt caſus de quo agi-
tur, ſed de quadam ratione extraordinaria, quam
ſtatutum nianat reddi ſingulis annis durante tu-
tela duobus agnatis, ſive cognatis, aut vicinis, &
proximè cum cauſa de quo agitur minime conue-
niat: verba ſtatuti, ininus conueniunt illius diſpoſi-
tio, l. adje. cautioni §. oris, ff. de damn. infect. Ro-
man. conſil. 109 in princ. verſic. circa præmiſſa, Si-
gnorell. conſil. 191. num. 5. Alex. conſil. 8. num. 22. lib.
3. Dec. conſil. 634. num. 1. maxime cum hoc exorbi-
tet à iure communi ſecundum, quod tutor nō te-
netur reddere rationem durante tutela, l. nui finit-
ta, ff. de tut.

Et proxime non eſt trahendum extra ſuum ca-
ſum, & quæ à iure communi exorbitant de reg. ac.
in 6. C. de in. conſil. 62. num. 9. verſic. exorbitantia,
Abb. conſil. 44 in fine, lib. 1. Oldrad. conſil. 130. nu.
3. Dec. conſil. 37. num. 5. Bec. conſil. 3. num. 4. Surd.
de ciſ. 49. num. 10. & placuit ſimile de quo in Bono-
niensi Laudi 6. Aprilis 1609. coram bon. mem. Lu-
ſio, vbi fuit dictum, quod ille, qui promiſerat tra-
dere billiam ſingulis annis non poterat cogi ad
ſequens iam conuenientem finira ſocietate, & ela-
piſis pluribus annis aliud finire eorum me di-
ctum in cauſa Lucana Bonorum 6. Nouembris
1604. nempe, quod ſi quis habet locationem per
biennium, & à locatore ſpolietur re locata, & per-
mittat ſibi biennium non poterit poſtea peccare
restitutionem ad rem conſuetam, quia ſtatutis rei
eſt immutatus, & aliud pro alio reſtituerat, & ibi
enam fuit allegata alia ſimilis decifio in Roma-
na Vinex 7. Octobris 1567. coram bon. mem. Car-
dinali Seraphino, & ſact. rex. an. ſi viſus ſuſtus mi-
hi in biennium, & cſi, quia alius ſuturus ſit, ff. de vſu
f. uſi. leg.

Placuit etiam, multis ex Dominis alia reſpon-
ſio, quod ſtatutum tanquam exorbitans non ha-
beat locum, quando legatur illud in quo admi-
niſtratur.

ſtra: or remanet debitor eſi tali caſu terminant
magis fortes ex allegatis in alia decifione quod ſta-
tutum exorbitans non itatur de cauſa ad caſum
ex ſupra deductis, maxime, quando in vno eſt ma-
ioritas rationis, quam in alio, vnde: in cauſa
la: uni Cancellaria fuit totam me dictum in cau-
ſa Meſſanenſi Canonici cauſa 7. Februarij proximi,
& licet, Mōremerus ſuper d. ſtatuto in verbo abſo-
luti, teneat contrarium, at tamen cum nullam de-
ducatur rationem, nec Plot. per eſi allegatus, aliquid
dicat, & in contrarium ſint ſupra adducta vitium
fuit Dominis poſſe tunc recedi ab illius opinione.

Quantum ad illud, quod Bartholomæa iam ob-
tulit reddere rationem, & propterea ſit cogenda
ad præſtandum illud, quod obſiuit ſit reſpon-
ſum, quod oblatio non fuit ſimplex, ſed cum mul-
tis proteſtationibus, & præſertationibus iuricis,
& animo non admittendi aliquid de intentione
aduerſarij, & cum alijs de quibus in dictis proteſta-
tionibus, & c.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Romana dñorum, Veneris 10. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Actorum omiſſa transportatio non reddit
ſententiam nullam in tribus caſibus, de
quibus in hac decifione.

S Y M M A R I V M.

Nullitates leues, & turbida poſt remiſſionem præſentem,
quando non ſunt ex tribus reſpondendo ſunt, n. 1.

Transportatio ſcripturarum, ſex inſtrumentorum, quæ non
ſuerunt produlla in alio ſi facta non ſuit, non reddit ſen-
tentiam nullam etiam, quod inſtrumenta non transporta-
ta fuerint rogata in adu. Notary cauſa, n. 2.

Correſpectus aliorum ſocij ſeparate eſſe viciuſum alium
per ſiſſionem ſol non ſecundum veritates, n. 3.

Paſſa correſpectus dicuntur, quando fuerint. Huplaia es-
de loco, & eorum ſiſtem viciuſum, & ſiſtem, n. 4.
Inuſitatis notoria dicuntur illa, quæ ex alio deprehenditur,
num. 5.

Altorum omiſſa transportatio non reddit ſententiam nullā,
quando alii non perſonebant ad inſtitutionem cauſa, nec tolli-
bant, quo minus iudici de inſtituta loqueret, num. 6.

Altorum omiſſa transportatio rigore iudicij Tridentini nō
reddit ſententiam nullam, quando cauſa non eſt eccleſiaſti-
ſtica, n. 6. & 7.

Statutum vbi de transportatione aliorum, reſpicit interpre-
tationem à iure communi, num. 7.

DECISIO CCCXXXV.

C Auſa iterum ſuper eſſeſſem propoſita DD.
nullo diſcrepare perſeuerant in decifis
obſtare Flaminia, & litiſ, conſortibus rem
iudicata m. Nam quoad nullitates ſuper quibus in-
formantes pro ipſis inſtituti, illæ aliaſ vici fuerūt
Dominus leues, & turbida, & propterea non argu-
denda, præterit poſt rem iudicatam Clement.
vi calumnias de re iud. Greſc. decif. 21. eod. tit. præ-
ſertum cum non ſint de tribus, & ſic reſponde per
Conſtitutiones Pij III. & Clementis VIII. Et illæ,
quæ reſpiciunt primam ſententiam, quæ fuit per
ſecundam eſſeſſem ceſſant ex diſpoſitione Sta-
tuti vbiſ. c. 190. lib. 1.

Quoad nullitatem autem deductam ex non in-
regra transportatione actorum, quia ſuper alijs
Decif. Proſperij Farinacij. T. 4. Domini

Domini vinu non faciebant, & placebant respo-
siones datæ pro Virginia quærenus defectus dedu-
citur ex eo, quod non adit instrumentum pacti
de retrovendendo obiectio tollitur, quia nunquã
fuit per partem aduersam productum, seu repeti-
tum, aut saltem non probat productionem, & re-
petitionem propter, quam fuerit effectus de actis,
quod probari debet, cum aliis intrer præsumptio
integritatis actorum, vt fuit dictum in vna Seno-
gallien Syluæ 24. Maij 1607. coram Lierra, & æ-
pissimè in alijs. Neque sufficit instrumentum esse
reperitum in officio Notarii causæ, quia requiritur
reperitio cum partis citatione ad effectum, vt sit
de actis. Feder. de sen. consil. 160. Sarni in regula de
annal. quæstio. 4. sub numer. 3. versic. quinimo
etiam.

Et quæ dicuntur de correptione pacti de
retrovendendo cum venditione ad effectum trans-
portationis, nihil facit, quia quando adesset cor-
reptionis, & propter ea possit dici vnquam in-
strumentum & vnu actus. Caputq. de clif. 307. nu.
3. par. 2. attamen hoc est per fictionem, quia secun-
dam veritatem sunt actus distincti. Menoch. præ-
sumpt. 12. nu. 23. lib. 6. & nullus dixerit, quod pro-
ductum instrumentum venditionis censeatur produ-
ctum instrumentum pacti.

Vltra quod vt fuit dictum in decisione, cor-
reptionis non adest, & decisio Turrinana Pala-
tium non facit, quia ibi pactum de retrovendendo
fuerat non solum eadem die stipularum, sed etiã
eodem loco coram ipsodem Notario, & Testibus,
vnde non est mirum, si adierat correptionis,
Bald. in l. petens. num. 14. C. de pact. Corn. consil.
36. num. 14. lib. 1. Dec. consil. 245. num. 5. & quia ex
multis coniecturis, quæ ibi concurrerant pro si-
mulatione apparebat, quod pactum fuerat scori-
sum appositum calide, & in fraudem.

Et hinc etiam tollitur præsentia notoria in iusti-
tia, quia si non constabat in actis de pacto retro-
vendendi, quod est fundamenctum partis aduersæ
contra sententiam non potest erui notoria in iusti-
tia, cum notoria in iustitia dicatur illa, quæ ex ipsis
actis deprehenditur, ad cumuli per Contard. in l.
vnde limit. 9. num. de ciuonono. C. si de moment.
protesti.

Defectus quarundam intimationum non tran-
sportatarum non fuit habius in consideratione,
cum non pertineret ad iustitiam causæ, nec tollere
quominus de ea plenè liquere potuisset iudici
ad quem sumus enim in prophans, & præterea,
quicquid sit ex dispositione Sacri Concilij Tride-
ntini illa non habet locum, quando causa non est
Ecclesiastica, vt fuit resolutum in Romana Ligno-
rum coram R. P. D. Sacro 23. Iunij 1603. & in
Roman. Dotus de Trincijs 5. Martij 1607. coram
R. P. D. meo Ottombergio.

Et statum Vrbis dum loquitur de transporta-
tione actorum debet recipere declarationem à
iure communij. vt gradatim. §. & si lege, vide mu-
ne- & honor. l. 2. C. de noxal. Bartol. & alij in l. 1. §.
sublata, ff. ad Trebell. Crot. conf. 74. n. 8. Socer. iun.
consil. 29. num. 8. lib. 3. & sicut interpretatur ius
commune, eodem modo debemus interpretari,
& intelligere statutum, Paris. consil. 84. num. 11.
lib. 2.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Romana testamenti seu hereditatis, Veneris

17. Iunij 1611.

ARGUMENTVM.

Testamentum, an dicatur imperfectum ex
eo, quod non fuit à Notario testibus
præsentibus lectum, & stipularum cre-
dente propter vim morbi propter, quã
testator non poterat suam voluntatem
integre explicare non posse illud lege-
re, & stipulari.

S P M M A R I V M.

- Sententia notoria in iustitia dicitur illa, quæ ex actis non iustifi-
catur, num. 1.
Index non potest moueri ad pronunciandum nisi ex his, quæ
sunt in actis, num. 1.
Negatiua iuris probatur ex resolutione aliorum, num. 1. in
fine.
Testis causæ facit cessare causam intestati, num. 2.
Testamentum perfectum per institutionem heredis, nume-
ro 2.
Testamentum potest etiam sine scriptis, etiam quod interne-
tarius, qui in testamento sine scriptis confertur
adhibere potius pro faciliari probatione, quam pro sub-
stantia, num. 3.
Notary iudicium in habendo testamentum pro imperfecto,
quod verè perfectum fuit paribus non nocet, numero 3.
in fine.
Testamentum potest etiam probari per testes, num. 4.
Testamentum etiam non lectum à Notario, nec publicatum
sufficitur, num. 4.
Testes instrumentarios suis rogatos à Notario probatur
per testes, & sufficiunt duo, num. 5.
Testes instrumentarios sufficit suis rogatos à Notario etiã
quod non fuerint rogati à partibus, num. 5.
Testamentum non dicitur perfectum quando testator plus va-
lens disponere, quàm disposuit, declarat, vt num. 6. & 7.
Vbi etiam declaratur, quando testator dicitur non disposuisse,
scilicet id quod disponere voluit, & non 8.
Translatio multa, quæ postea non fuit, num. 7.
Testator etiam in actu condendi testamentum potuit mutare
suam voluntatem, num. 3.
Voluntas testatoris in audio præsumitur completa, & absola
14, num. 9.
Testis vnicus non probat, num. 10.
Velle facere aliquid, an idem sit, quod facere, num. 11.

DECISIO CCCXXXVI.

Tenerunt Domini non esse locum Agi-
dianæ stante notoria iniustitia ad late ca-
mulata per Contard. super d. const. limi.
9. per tot. & de notoria iniustitia constare eo ipso
quod sententia non iustificatur ex actis: nam Ro-
ta requirit opinionem, quod iudex aliunde non
possit moueri ad pronunciandum, vt apud Cæf. de
Grass. decil. 2. num. 6. & 10. de solut. & decil. 16. nu.
15. de probat. fuit dictum in Tolerana Portionis
24. Martij 1610. coram R. P. D. meo Cocchino, &
in Forolucina Censu 16. Nouembris 1605. coram
R. P. D. meo Lancellotto, & alibi sæpè, & merito
quia alias tolleremur legitimæ defensionis.
Nam pars non potest diuinare ea, quæ sunt extra
acta, & inde facere suas diligencias? Vnde vulgo
dici solet ea, quæ sunt extra acta sunt extra mun-
dum, Castr. in l. ait prætor. §. si index, vers. & pro-
bo, ff. de re iudic. & quod non ius probatur ex re-
solutione actorum, Bald. in l. si contra, num. 1. C.
de appell. Dec. consil. 483. num. 4. Roland. consil. 1.
num. 71.

num. 71. in fine, & seq. lib. r. Becc. conf. 40. num. 2. fuit di Quin in Fefulana Preceptorie 27. Ianuarii 1563. coram Reueren. P. D. Robulterio, & in Barchinouch. Parochialis 7. Junij 1619. coram R. P. D. Ottembergo.

Quod autem fententia non iustificetur ex actis patet, quia conceffio immissionem perinde ac si q. Balthafar decciffet ineflatum, & nihilominus ex actis constat, quod decessit testator, quod facit cessare causam ineflati ad Liquidum. ff. de acqui. hared. cum concord. adfunt enim octo Testes inter quos est Notarius, qui dicunt predictum Balthafar coram te congregari ad effectum audiendi iustitiam mentum instituisse haredem D. Angelum vxorem tuam, implempe iuxta 16. interrog. orium, & super 6. articulo, secundum iuxta 7. 9. & 13. interrog. orium, & super 5. & 6. articulis, tertius iuxta 7. 14. & 18. interrog. orium, & super 6. articulo, quartus iuxta 7. interrog. orium, quintus iuxta 7. & 13. interrog. orium, sextus iuxta septimum interrog. orium, & super 8. articulo, qui fuit Notarius vocatus ad scribendum testamentum iuxta 8. interrog. orium. Odaus testis iuxta 11. & 16. per quam haredis institutionem perficitur testamentum, & ante haredis institutionem. Instit. de lega. 5. in primis. infir. de fideicom. hared. p. proximo, ff. de ijs que in testam. delemur, l. fin. ff. de iure codicil.

Non obstat, quod Notarius timens, quod testamentum esset imperfectum ex eo, quod Balthafar propter vim morbi non posset integrè explicare suam voluntatem, noluerit conficere scripturam testamenti, vel illam coram testibus legere, & publicare, quia & sine feris p. valere testamentum hac consilij summa. 5. per nunciationem C. de testam. 3. fin. infir. eodem tit. l. fin. C. de codicil. l. r. vers. infirmitur, ff. de hared. infir. etiam si interueniat Notarius, quia non censetur adhibere pro substantia, sed pro faciliiori probatione, illustris Mantie de consuet. ult. volunt. lib. 2. tit. 12. num. 1. bene Honded. post alios consil. 77. num. 20. lib. 1. & testator praximur voluisse testari omni meliori modo quo potuit, vt latè per Ruin. in his terminis consil. 1. num. 21. vol. 2. & num. 22. circa med. Subdit quod iudicium Notarij in habendo testamentum pro imperfecto non nocet, quod etiam sentit Roia in causa Romana hareditatis relata inter diuers. impress. decil. 173. num. 5. ad finem part. 2.

Sicut etiam non obstat, quod non fuerit lectus, & publicatum testamentum coram testibus, iuxta not. per Castr. in l. si is qui num. 3. ff. de testam. quia Castr. inquir de scriptura, quoad Testamentum facendum parabatur, vt patet ex l. ex ea scriptura, ff. cod. & l. indecom. in prin. ff. de leg. 2. quas ipse allegat, & ita respondit Ruin. d. consil. 1. pu. 12. ad finem lib. 2. cum alijs per Honded. consil. 77. num. 19. & 20. lib. 1. Hic autem fuit deuentum ad ipsum actum testandi, Præterea illa conclusio non procedit, quando agitur de probando Testamento per Testes, vt in hoc casu latè Ruin. d. consil. 1. pu. 2. lib. 2. & seq. lib. 2. cum concord. per Honded. consil. 77. num. 17. & seq. lib. 1. Roia, quæ etiam de communis testator in dicta causa Romana hareditatis relata inter diuers. impress. decil. 173. numero 5, part. 1.

Minus facit, quod testes non fuerint rogati, quia contrarium vilius fuit constare ex dictis corundem in sumario D. Angel. num. 5. quorum duo deponunt de rogatu testium facto à Notario, qui duo testes sufficere, Bald. & alij in l. comparationes in 3. notab. C. de fide instrum. Alex. consil. 47. num. 3. lib. 1. cum alijs per Illustris. Mant. d. lib.

1. tit. 16. num. 16. Surd. conf. 414. num. 14. Crass. 8. testamentum questio. 58. num. 6. & licet nonnulli alij testes ponderati per informantes pro Rufo-nibus dicant, *in non fano maiestate rogato da Balthafare Testatore*, non per hoc excludunt rogatum Notarij, qui rogatus sufficit, Alex. d. conf. 47. num. 5. lib. 1. lat. in l. sciendum, num. 49. ff. de verb. oblig. Berro. conf. 92. num. 10. lib. 1. Surd. conf. 14. num. 25. Crass. d. q. 58. num. 5. Vt res illa verba, *in non fano maiestate rogato*, possunt intelligi de proprio, & explicito rogati, non autem excludunt probationem largo modo, quæ quibuscunque verbis fieri potest, vt bene ad propositum. Corn. conf. 7. num. 4. d. Surd. vbi supra nu. 31.

Non etiam constare visum fuit de imperfecta voluntate iuxta notam in l. si quis cum testamento ff. de testam. ex eo quod testator volebat facere duo legata, vnum foris moniali, & alterum Archiconfaternarij Suffragij, prout dicunt testes, quæ postea non fecit, quia ad effectum, vt testamentum portaret, ex hoc capite requiritur, quod in ipso actu testandi apparcat, quod testator voluerit aliquid plus proficere, & morbo, vel morte præuentus non posset, vt not. Bart. & alij in d. l. si quis latè Ruin. consil. 15. num. 10. lib. 2.

Nec sufficiens tractatus per eodentes ipsi adhi testandi, quia multoties testantes non retinent voluntatem, quam explicarunt in tractatu, vt bene ad propositum Cephal. conf. 294. nu. 39. Menoch. conf. 97. nu. 66. lib. 1. & est trita regula, quod multi tractantur, quæ postea non fiunt, si voluntate, C. de rescind. vend. Bald. in l. multum num. 2. C. si quis aliter, vel sibi, Alex. consil. 13. num. 22. lib. 1. Dec. conf. 458. num. 9. & 10.

Quinimò, nec sufficit probare, quod in principio condendi testamentum testator dixerit se vellet aliquid facere, quod postea non legatur in testamento, quia ponit dum conceder testamentum mutare voluntatem, l. si testamentum, C. de insty. & substat. Crauer. consil. 147. num. 6. Curt. in, consil. 12. num. 2. vers. tertio, lib. 1. Menoch. consil. 214. num. 20.

In proposito autem casu neque probatur voluntas legandi in ipso actu testandi, quia testes deponunt de tempore, & autem quæ testator deuenisset ad actum testandi, imò quando adhuc non cõuenerant omnes testes, nec minus probatur impedimentum in ipso actu, imò contrarium quandoquidem testes deponunt, quod post hereditas institutionem interrogatus An veller facere legata non respondit, & quod postea testator nominatim ecrecorum, signum euident quod testator non destitit respondere, ex eo quod esset sibi impedita loquela, cum ex post protulerit alia verba, & pro hoc intellectu faciunt communes conclusiones, quod voluntas praximur completa, & absoluta, Alex. consil. 105. in fine, lib. 7. Roia d. decil. 173. nu. 1. & 6. p. 2. & quod testator noluerit aliud addere, Honded. post alios consil. 77. num. 11. lib. 1. & quod dicenti contrarium incumbit onus plenè probandi, & per media, quæ concludant per necesse. Ruin. d. consil. 15. num. 19. lib. 2.

Et licet Notarius dicat, quod testator cepit dicere, *Bartholomeo meo nepoti*, & quod sibi vilius fuit testatorem habuisse animum aliud dicendi, attamen in hoc est vnicus, cum alij dicant, se tale quid non audiuisset, vnde nihil probat, cap. veniens ad nos, & cap. licet vniuersis, de testamentis, in iusurandi. C. eodem tit. Præterea non sufficit probare, quod testator volebat aliud dicere, sed probandum debet, quod aliud volebat addere testamentum, cum posset velle dicere aliud diuersum à materia testamenti, maxime cum iam diuersum ad nunciationem

minationem executoris, quod indicat perfectionem testamenti, & sic probatio non concludit per necesse ad Ruyn.ubi supra.

- 11 Minus facit, quod quantum ad institutionem hæredis, aliqui ex Testibus deponant Testatorem dixisse, volo facere hæredem uxorem meam, quæ verba, volo facere, regulariter denotant voluntatem imperfectam ex allegatis, quia conclusio non procedit, quando ex circumstantiis apparet Testatorem ex tunc habuisse animum disponendi. l. Pamphilo, §. propositum, ubi Scribentes, ff. de legat. 2. Bart. in l. fin. num. 1. ff. de testam. Ruyn. conf. 1. num. 23. lib. 2. Couar. qui de commun. in eap. cum tibi, num. 4. de testam. & in simili, quod verba, volo accipere in verum, iunctis circumstantiis impotent matrimonium fuisse dolum in causa Ferrarum. Matrimonij coram R. P. D. meo Ortenbergo die 6. Februarii 1609. Circumstantiæ autem in proposito casu hoc evidētissimè suadent, nempe conuocatio Notarii, & sepius Testium ad effectum testandi dictum aliorum Testium deponentium, quod Balhasar ex punctione debet testari, & quod Notarius capite rogare de testamento, & alia, de quibus supra.

PIROVANI,

Romana Matrimonij. Mercurij 22. Iunij
1611.

ARGUMENTVM.

De testibus probantibus matrimonium, quomodo, & qualiter deponere debeant, præsertim deponendo de publica voce, & fama.

S Y M M A R I V M.

- Matrimonij probatio debet esse conclusiva, quando agitur de scilicet matrimonij, num. 1.
Matrimonij probatur per librum Parochi, num. 1.
Libri Matrimonij, & assini plene probant, quando illi sunt approbati a lege generali, vel municipalis, num. 1. in fine.
Testes examinati parie non citati præsumptionem faciunt, num. 2.
Testis deponens de facto proprio in hiis, quæ ad eius officium spectant plene credendum est, vel saltem producit vehementer administratum, num. 3.
Publica vox, & fama facit semiplenam probationem, numero 4.
Testes super publica voce, & fama deponentes probant etiam, quod non nominant a quibus illam audierint, num. 4. & 7.
Testis vocatus alium in contumeliam, qui dicat contrarium nihil probat, & propter repugnantiam neutri creditur, num. 5.
Testes duo reprobatissimi sufficiunt in quolibet actu, num. 5.
Vbi præsertim in probatione matrimonij, num. 6.
Testis famulosus pro Domano non caret iurisdictione, num. 6.
Testis iudicialiter deponens contrarium eius, quod prius extitit iudicialiter deponens non caret iurisdictione, num. 6.
Testes non probant publicam vocem, & famam, nisi deponant de successibus, & continuata statim post factum, non autem si aliquibus diebus post factum, num. 7. Vbi declaratur.
Testes probantes publicam vocem, & famam debent reddere rationem eorum dicti, de clara vi num. 7.

Testes probantes publicam vocem, & famam, illam probare dicuntur si dixerint se sic publice audisse, num. 7.
Matrimonij probatio non requiritur tota conclusiva, & tam exacta, quando agitur de probatione matrimonij natis tempore celebrati, & præsertim quando non agitur de dissolvendo matrimonio, num. 7.

DECISIO CCCXXXVII.

- 1 Fuit resolutum consistere de matrimonio tracto inter Petrum Paulum Tannottum, & Prudentiam Liliam, quia & si agatur de scilicet Matrimonij principaliter, & in quo conclusus probatio desideratur, cap. 1. cum glossa de consang. & affinit. glossa in l. mulier, de iureiuran. Dec. conf. 133. num. 1. Gemm. conf. 27. in princ. Alex. conf. 143. num. 4. & 5. lib. 2. Paris. conf. 37. num. 41. lib. 4. cum aliis adductis per Menoch in conf. 199. num. 1. vol. 2. & tamen visa est Dominus concludens in casu proposito: Nam datur fides Parochi in summario num. 1. Testibus munita, & ex libro extracta, in quo solent matrimonia contrahta describi, vel legatur matrimonij inter supradictos, per verba de presenti celebratum, cui libro, vti scripturæ legalis postquam a Saico Concilio Tridentino scilicet 24. cap. 1. de reor. matrim. necessitatur fieri, & a Parochio diligenter custodiri, plena fides in iudicio videtur adhibenda, cum dictus de fid. instrum. & illum plene probare affirmatur, Menoch. conf. 199. num. 32. Causalca. dec. 12. num. 23. p. 2. ca. ratione, quia fides adhibetur libris non mercatorum, tum æstimi, quando à lege generali, vel municipalis approbatur, quod observari inquit idem Causalca. in huiusmodi libris, qui approbatur a concilio, & quando ordinate concepti reperuntur, Rota in Colonien. Status coram Robultero inter inpt. dec. 340. num. 2. p. 2.
- 2 His accedunt depositiones duorum testium, qui matrimonio presentes fuerunt, & si non formiter citata parie examinati aliqui tamen solum pronem faciunt pro matrimonio, Dec. in c. tu nioe, nu. 27. de testib. Capra. q. dec. 98. nu. 7. p. 1.
- 3 Concurrunt etiam depositiones eiusdem Parochi, cui, & si singulari, ex quo testatur de facto à se ipso, & ratione officii videtur adhibenda plena fides, secundum Alex. in conf. 197. nu. 5. lib. 7. Dec. conf. 54. num. 4. Socin. conf. 3. nu. 13. lib. 2. vel saltem instat videtur pro vehementer administrato, qui alias pro adminiculis, pro plena probatione deservit, Castr. in l. qui cumque, in fine, C. de scr. fugit. Gabr. de testib. conclus. 1. num. 18. Rota Bonon. dec. 50. num. 4.
- 4 Additur præterea publica vox, & fama, quæ de pectore semiplenam facit probationem, etiam quod testes non nominant a quibus illam audierint, Paris. conf. 31. in fine. lib. 3. Casla. dec. 3. de probat. Verall. dec. 108. numero septimo. par. 2. de ea, enim deponunt Testes darii in summario numero secundo, & quarto, nominando etiam personas a quibus audierunt, scilicet Cicerium famulum Petri Pauli, & Ioannam, quæ assistebat Prudentiæ dum infirmabatur, & interfuerunt in matrimonio, ita ut tamquam procedens ab informatis, & ex opinione, quam sequitur Bart. in l. de minorib. §. plurimum, numero 21. ff. de iust. & ex verisimili præsumptione, secundum Alex. conf. 143. num. 7. lib. 2. videtur attendenda. Ex quibus omnibus bene administrata remanet fides Parochi, quatenus de illis sufficienti probatione aliquem potest haberi.
- 5 Non obstat, quod fides Parochi infirmetur ex eo quod Cicerius ipse fide nominatus pro teste, &

& ab ipso Parocho in eius depositione neget matrimonium fuisse contractum, quo casu propter repugnantiam neutri videtur credendum, Bald. in cap. cum eadem, num. 1. de testibus. Gram. consil. crimi. 36. num. 1. Dec. consil. 133. num. 3. & 5. cum alijs allegatis, & vacillante fide propter defectum vnus testis nota probatio tanquam accessoria ad fidem contruere videtur; Nam fuit responsum negationem, seu vnus contradiotionem illius famulus non infirmare fidem ex libro extra dam, ex quo remanent alij duo Testes ad illius probationem, nempe Presbyter Augustinus, & Ioanna de Mediolano, qui regulariter sufficiens in quocunque actu probandi, vbi numerus, si de testibus, cap. in omni extra eodem tit. cap. placuit. 1. quæst. 4. & Sacrum Concilium numero prædicto assensum videtur in allegata test. 14. capit. 1. de reform. matrim. lib. 1. quam præsentare Parocho, & duobus, vel tribus testibus, & sufficere remaneant Domini in causa Tullen. Matrimonij 1. Junij 1585. coram Oratino, & in Papien. Matrimonij 1. Junij 1594. coram Illustrissimo Cardinali Millino, ex fide autem sufficienter comprobara ex perfecto numero super existenti cessat timor vacillationis, gloss. in l. 1. §. si quis neget, ff. quemadmodum. testam. aperiat. vbi Barr. quem sequari sunt Dec. Paris. Socin. & alij, de quibus per Menoch. de arbit. cas. 105. num. 11.

6 Er hæc ipsa Ciorciulli contradictio videbatur eo minus fidem Parochi offendere, quia non carebat suspitione, vt Domino suo complaceret, tū quia eiusdem Petri Pauli famuluserat, Abb. in c. inquisitionis, §. 1. num. 9. de accus. Tum etiam quia idem famulus prima die post contractum matrimonium illud inter vicinos propalauit, deponunt duo testes in summario Prudentie, nu. 2. quorum dictum, & si extra iudiciale, & singulare diminuit tamen fidem d. posteriori iudiciali, & suspitione falsitatis carere non dicitur, Abb. consil. 52. num. 1. lib. 1. Corn. consil. 170. num. 15. vers. secundo detrahitur etiam eorum fidei, Capel. Tholo. decis. 376. num. 1.

7 Demum non obstat famam sufficienter probatam non esse, quia testes in prima instantia examinati dumtaxat dicunt existisse publicam vocem posttride diei matrimonij non autem successiue esse continuatam, primus autem Testis in secunda instantia nihil probat, quia personas non nominat, secundum Barr. in l. de minore, §. plurimū, num. 21. ff. de quæst. Rol. à Vall. consil. 3. num. 31. lib. 1. nec reddit rationem, Clar. in §. fin. quæst. 6. vers. postremo, rursus vnicus tantum testis famam probat, qui est de vltimis, & tamen duo saltem videantur adhibendi, alijs vnus tantum de fama non cōiungitur, Gabr. de probat. conclus. 1. num. 31. Rim. iun. consil. 466. num. 22. & 23. vol. 6. Nam hæc omnia visa sunt Dominis posse iudiciali responsione tolli, quia non vnus, sed plures testes, nempe scilicet d. & quartus ultimo loco examinatus, & primus de vltimis famam probat, qui duo primi testes etsi non exponant à quibus audierint, nec causas reddant, aut famam continuasse cōcludat etiam non interrogati, sufficere tamen quod dixerint publicè audiuisse, dum non excludunt continuationem famæ, secundum opinionem quam seruat Rota, testatur Cassad. decis. 1. num. 7. de probat. Paris. consil. 51. in fine, lib. 3. Ferret. consil. 169. post num. 19. & de magis recepta sententia, Burfat. edf. 87. num. 47. vol. 1. quæ maxime etiam videbantur procedere cum ageretur de matrimonij noctis tempore celebrato, & probatio non tendebat ad dirimendum illud matrimonium, in quibus casibus tam exacta iustificatio non deßideratur, Laur.

de Pin. consil. 71. num. 15. Ferret. consil. 364. nu. 14. & consil. 186. num. 12. lib. 2. Dec. consil. 163. nu. 4. & hoc ipsum approbat Dominus in vna Tullen. Matrimonij coram pia memoria Clemeute Oñauo inter impressas 109. in princip. par. 1. diuersi. Et ita resoluimus.

ILL^{MI} D. CARD. LANCELOTTI Junioris,

Parisiens. Pecuniaria, Veneris 3. Julij 1611.

ARGVMENTVM.

Remissoria in profanis passim conceditur etiam absq; fumo, quando articuli sunt releuantes, & etiam quod ad sit præsumptio calumniæ, semelque concessa, quædo iterum concedi debeat.

SYMMETRICVM.

Remissoria in profanis passim conceditur etiam absq; fumo, quando articuli sunt releuantes, num. 1.

Mercatores teneantur exhibere libros, etiam pro eorum memoria in confesso, & quærit Canonica, & de sibi Rota probata existens, & interesse contra, nu. 2.

Siluis exorbitans à iure communi formiter probandus est, num. 2.

Remissoria non facili denegatur propter præsumptam calumniam data releuancia articulo, num. 4.

Testium inobedientiam examen non impeditur per oppositas exceptiones, saltem quod fuit mandatum examinatori testis, falsus exceptionibus, num. 4.

Remissoria semel concessa, quando iterum concedi debeat, num. 5.

DECISIO CCCXXXVIII.

1 D Omini dixerunt dñdam esse remissoriam, quæ in profanis passim conceditur etiam absq; fumo quando articuli sunt releuantes, Cassad. decis. 1. de dilat. Cef. de Grass. decis. 1. eodem tit. numero 10. Put. decis. 334 in fin. lib. 2. Caputaz. de cef. 63. par. 3. & sæpè decisum fuit. Et tamen in hoc casu ultra releuantiam datur etiam magnus fumus ex testibus, qui metu excommunicantis deposuerunt dicentibus, quod epistola de qua agitur fuit scripta à Bartholomæo Anno 1589. & quod in illa liberatur Oriecellaris ab omni eo, quod Bartholomæi prætendere poterunt super oedula Curatorum 20000. quæ illis antea à Nafio fuerat consignata, renunciano omni, & cuiusque hypothecæ, & quod talis epistola reperitur registrata in quodam libro appellato, popia di lettere, ex quibus resulstat etiam releuantia; nam si pro parte Siluæ probeatur Bartholomæos de Anno 1589. scripsisse prædictam epistolam, & quod illam registrarunt in libro dicto oopia di lettere registrata in dicto libro, habuerunt suum effectum Oriecellaris essent liberari à molestijs Bartholomæorum, quibus sublati Siluæ poterit facilius exegere suum creditum.

Neque obstat, quod Mercatores non teneantur exhibere libros pro eorū memoria confectos, quia contrarium verius est de equitate Canonica, & iuxta stilum Roræ, quæ vbi constat de interesse partis probata existentia cogit ad exhibendum, Rot.

Rot. decif. 5. de probat. in nou. & fuit refolutum in caufa Arimenei Caftrotum 21. Aprilis 1597. coram bon. memor. Cardinale Seraphino, & in caufa Sublaecii Bonorum 18. Nouembris 1603. coram bon. mem. Litra, quod maxime procedere debet in cafu ifto, vbi non requiritur totalis perquisitio librorum, fed designatur locus, & pagina. Prout non obftat, quod libri continentes copias litterarum non probent poff biennium, vt ex fide, que datur, quia fides non facit fidem, maxime cum fit valde exorbitans, & propterea ftitutus debet formiter probari, vt fuit refolutum in caufa Aretin Spoij 1604. coram R. P. D. Cocchino.

3 Neque etiam obftat, quod non confitet de prefentatione epifcopis, quia preteritudo probandi eſt ſuetudo, quod in huiusmodi libris maxime ſolent regiſtrari litteræ, quæ alias non ſunt tranſmiſſæ, & præſentatæ, immo etiam præteritudo probandi præſentatio, & obſeruantia ex alijs circumſtan- tijs, ſed nihilominus etiam ſi non probaretur præſentatio litterarum, tamen negari non poteſt, quin illæ etiam non præſentatæ faciant magnum adminiculum, quod ſufficit pro relevantia probacionis.

4 Non obſtat ſuſpicio calumniæ, & timor ſubornationis, quia vitra quod nullibi adeſt calumnia nihilominus propter præſumptam calumniã, non facile denegatur remiſſio. Arg. decif. 614. & fuit dictum in caufa Virdunen. Fructuum. 16. Nouembris 1605. coram me, & maxime quando datur ſumus. Quæ dicuntur de exceptionibus contra Teſtes non relevant, quia ſub huiusmodi prætextu non retardatur examen ſaltem cõ clauſula, ſalutis exceptionibus.

5 Neque obſtat, quod remiſſoria fuerit ſemel conceſſa, tum quia illæ fuerunt litteræ compulſoriales ad extrahendum iura, non autem remiſſoriales pro examinandis teſtibus; tum quia ex caufa ſolet etiam concedi ſecunda, præcipue autem quando vigore primæ teſtes fuerint examinati. Peregr. decif. 47. lib. 3. par. 3. Rota decif. 11. de probat. in antiqua, & fuit refolutum in caufa Bergomen. Legati 7. Iunij 1604. coram Reuerendiſſ. Attrebaten.

MANZANEDI,

Aſſiſſen Pecuniaria, Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Notarius tenetur exhibere omnes, & quæſcunque ſcripturas ipſi conſignatas etiam nullas, & inualidas, & iurantiæ illas amiſſiſſe non creditur.

S Y M M A R I U M.

Notarius tenetur ratione ſui officiij cuſtodire inſtrumenta, & illa illique partibus habentibus intereſſe exhibere, num. 1.

Scriptura dicitur de alijs eo ipſo, quod fuerit iudici conſignata, declarata vt num. 2.

Notarius tenetur exhibere omnem, & quæſcunque ſcripturam ipſi conſignatam, etiam quod non ſit originale, & etiam quod ſit nulla, num. 3.

Prodens inſtrumentum ſi declaravit eo noſte vt ad nullũ eſſe illud, poteſt declarare ad aliũ eſſe illud, ipſa 4.

Prodens inſtrumentum etiam declarat eo ſe vel nolle, iudex tamen poteſt in illo facere fundamentum ſi vult, num. 4.

Amiſſio ſcriptura non probatur inſuper Negarij, num. 5.

DECISIO CCCXXXIX.

1 D Omini conſuevit Notarium teneri ad exhibitionem folij, de quo agitur; Conſtat enim ex ipſius confeſſione dictum folium fuiſſe illi conſignatum a Iudice vnde inſtat conſeſſio, quod Notarius tenetur ratione ſui officiij cuſtodire inſtrumenta, & ad ea arq̃e partibus exhibere docto de intereſſe l. 1. & ibi Doct. C. de edend. Dec. in c. 1. num. 46. & 53. de probat. de intereſſe vero Pomponij ita conſtat ſi ſetur cum ipſe per deiectionem Rote fuerit excluſus à ſua intentione, eo quod dictum folium non exhibuit.

2 Nec obſtat, quod folium non ſit de actis: nam cum fuerit Notario conſignatum à Iudice ad quem fuerat de partibus tranſmiſſum, ſatis debet cenſeri extiſſe de actis, Cagnol. in l. 1. num. 53. C. de eden. Bald. in l. interrogatam, num. 1. C. de liberal. cauſ. Pacian. de probat. cap. 64. nu. 4. vitra quod fuit à ſubſtituto ſicali repeti. um, & reproductum eadem die qua fuit Notario conſignatum à Iudice, & fuit etiam enunciatum in extra-Quæſtorum.

3 Minus obſtat, quod dicatur non eſſe originale. Nam quamvis hoc eſſet verum, nihilominus qualiſcunque ſcriptura conſignata Notario debet ab ipſo edi, & reſpreſentari docto de intereſſe partis perentis, Dec. in d. c. 1. num. 46. poſt princ. nec illi agendi ad ſui exonerationem, & pro cuius- da exhibitione credendum eſt: agit enim de ſuo intereſſe. Beron. conſ. 59. nu. 5. lib. 1. Decian. conſ. 91. num. 21. lib. 3. Menoch. conſ. 159. num. 8. lib. 3. latè Pacian. vbi ſupra, num. 9. vbi alios allegans dicit, quod ſcriptura etiam nulla, vel ſcripta debet edi à Notario. Vitra, quod in hoc caſu potius apparet dictum folium fuiſſe originale, tam ex dicto vnus teſtis, qui illud vidit, quam ex rei ſerie, & facto, quia dictum folium fuit tranſmiſſum de partibus ad iudicem cauſæ criminalis in Curia, vt apparet de corpore delicti, & alteratione partis, que alteratio diſcerni, & iudicari non poterat niſi in peſcto originali.

4 Minus obſtat Pomponium in alio iudicio criminali declaraffe nolle vti dicto folio, quia non ideo minus Notarius illud ſibi traditum à Iudice cuſtodire tenebatur, & cum illa declarari iuraret facta ad vnũ effectum, quia videlicet Pomponius non intendebat ſe purgare ex inſpectione folij: nam ſue alteratione eſſet, ſine non iuſticebat ſibi alterationem non fuiſſe per ipſum factam, neque ipſo mandante, hodie vero vult vti folio ad aliũ effectum, & ideo talis declaratio ſibi non obſtat, Aym. conſ. 9. num. 16. Gabr. de reg. iur. conſ. num. 36. Surd. conſ. 28. num. 49. lib. 1. & Iudex poteſt ex officio ſe fundare in dicto folio etiam ſi fuiſſet à Pomponio impugnatum Burr. in cap. licet cauſam, num. 44. verſ. quæro cõ gloſa de probat. Barr. in poſt legatum, nu. 8. ff. de his, quib. vt indig. Alex. conſ. 183. nu. 4. & 5. vol. 5. Gabriel. vbi ſupra num. 58.

5 Non obſtat allegare amiſſionem etiam cum iuramento, & quod facta diligenti perquisitione inter ſcripturas officiij non inueniatur, iuxta text. in l. ſimil. ſ. ſi autem, C. de ſid. inſtitum. Aretin. conſ. 110. num. 2. Notarius enim qui ratione officiij tenetur ad ea cuſtodire, & partibus exhibere

non excusatur, nisi plene, & concluderet probet amissionem, & calum illius, aliter quod per iuramentum. Bart. in l. si quis ex argenti. §. an vero huiusmodi, num. 2. & 4. ff. de eden. Grat. conf. 13. nu. 19. lib. 1. & fuit pluribus adductis dictum in vna Romana Depositum 9. Iunij 1593. coram bono mem. Cardinali Pamphilio.

REVERENDISS. D. LUDOVISII.

Casaraugustana Pensionis. Veneris 1. Iunij 1611.

ARGUMENTVM.

Dispensatus à Papa, vt possit pensionem retinere non obstante matrimonio contrahendo cū quacunq; muliere An extendatur ad matrimonium contractum cum muliere vidua, & hinc plura deducuntur de interpretatione verborum generalium, & vniuersalium.

§ P M M A R T U M.

Verba sunt propria intelligenda, & quatenus verborum proprietates possint lata sententia est interpretatio, etiam in materia odiosa, nu. 1.

Verba semper interpretanda sunt, vt aliquid operentur, & non sint otiosa, nu. 2.

Verba vniuersalia restringuntur à verbis immediatis seqq. declarata, vt nu. 3.

Verborum restrictio fieri non debet, nisi solus ratione restituitur, nu. 4.

Verba vniuersalia, & generalia non debent stare sine effectu, & esse superflua, nu. 4.

Sibi, alio, personarum denotat, nu. 4.

Qualitas clericus adiecta in dispositione censetur posita de ministrante non quatenus ministrat, nu. 5.

Bigamia tollit privilegium clericale, non tamen tollit car. aliter, & bigamus verè remanet clericus, nu. 5.

Verba generalia, & vniuersalia comprehendenda omnia etiam quod in vno sit maior ratio, quam in alio, nu. 6.

DECISIO CCCXL.

Fuit resolutum sententias Rorales esse confirmandas, quin contra earum validitatem nihil esset quod obijci posset, & iustitia comprobatur ex decisionibus in causa factis, quia cū sel. rec. Clemens Octauus dispensauerit cum Petro, vt postea pensiones retinere etiam si matrimonium cum quacunque muliere contraheret. Clarum est quod maioris appellatione non solum venit corrupta, sed etiam proprie, immo magis proprie, quam virgo, vt dicitur in decisionibus ex quod sequitur, quod non solum propter vniuersaliter verborum dispensatio intelligi debeat etiam si Petrus nupsit viduam, sed etiam propter proprietatem verbi, cum in materia quantumvis odiosa, non recedatur a proprietate verborum, sed lata fiat interpretatio, quatenus eorum proprietates patitur, l. cum lege vbi Aret. ff. de testam. Calderin. conf. 1. in prin. de consangu. & affin. Dec. conf. 11. nu. 6. vers. & ad hoc facit, Aym. conf. 18. nu. 1. Narr. conf. 63. nu. 18. & in terminis dispensationis trad. Calderin. conf. 24. in 1. sub de pra. ben.

Præsertim quia verbum illud (quacunque) aliàs

esset superfluum, & otiosum, vt bene deducitur in decisionibus, quod non admittitur etiam in dispensatione. Cald. conf. 6. qui fil. sine leg. Aym. in responso pro genero sub nu. 46. necq; in quacunque materia stricta, & odiosa, vt late per Aym. d. num. 4. 6. Rumin. conf. 38. num. 11. & seq. Surd. conf. 127. nu. 9. ad fin.

Non obstat, quod generalitas verbi (quacunque) refertur, & restringitur per illa immediata sequentia (nullo sibi iure prohibi a.) & per consequens non capiat viduam, quia de iure est prohibita clerico propter bigamiam, & iriuguatatem, quia debet quidem ab eis restrictionem recipere non tamen in totum tolli, ac reddi superfluum, & vanum, vt per Afflic. decif. 354. num. 11. in fine, & seq. debet enim restrictio intelligi quatenus possit fieri salua ratione restrictionis, l. si pluribus, ff. de solut. l. in l. in cap. de transact. Paul. de Cast. in laquidiana, ff. eod. tit. Alex. conf. 46. sub nu. 1. ver. præsertim lib. 1. Afflic. de commun. decif. 28. 5. nu. 7. & vbi supra late Surd. decif. 217. nu. 13. in fin. & nu. seq.

Vt autem verborum generalitas non sit superflua, quod esse non debet, Dec. conf. 69. nu. 4. & restrictio non sit sine effectu intelligi debet, propterea interpretata est, quod Papa indulserit Petro, vt possit retinere pensionem, non obstante matrimonio cum quacunque muliere contracto, modo non sit consanguinea, vel talis, cum qua non possit matrimonium contrahi, noluit enim dispensare cum eo super ipsius matrimonium, sed tantum voluit habilitare quoad pensionem respectu effectus matrimonii, & facere quod illud non obstat retentioni, cum quacunque muliere esset contractum, & respectu istius effectus nulli habuit distinctiorem malum, propterea dixit nullo sibi iure prohibita, verbum enim illud, sibi, quod personalitatem denotat, l. vbi gloss. in verbo sibi, C. de præscript. trig. vel quadrag. ann. inquit quod Papa considerat particularem eius personam, non autem clericatum alias dixisset nullo iure clericis prohibita, vel simpliciter nullo iure prohibita.

Non obstat, quod Papa concesserit Indultum Petro vti Clerico, quia hoc factum fuit demonstratiue non limitatiue, vt in dubio præsumi debet, l. si §. titia, ff. de libe. at legat. Bar. in centum, ff. de vulgar. Aym. conf. 301. nu. 5. & licet consideraretur vti clericum, hoc fuit, quia noluit, quod fuisset pensione, nisi esset clericus, licet autem Bigamia tollat privilegium clericale, non tamen tollit caracterem, & bigamus verè remanet clericus, Rot. decif. 1. nu. 6. de bigam. in nou. Borgaf. de irregular. par. 3. sub tit. de bigam. num. 54. licet enim obistente bigamia, clericus priuatur exercitio, & privilegio clericali, in fundamento tamè ratione caracteris non destituitur clericatu.

Non obstat, quod difficultas dispensetur cum bigamo, quam cum alio, quia hoc non tollit, quod non veniant sub verbis generalibus dispensationis, quia omnia comprehendunt etiam quod maior ratio sit in vno casu, quam in alio, l. 1. §. quod autem, ff. de aleator. l. si autem, in fin. & ibi Bald. ff. de testam. m. l. Aym. conf. 93. nu. 4. & hic non agitur de dispensatione quoad suscipiendos sacros Ordines, aut eos exercendos, sed tantum quoad retentionem pensionis. Hinc etiam tollitur, quod dicitur bigamum non quodere privilegio clericali, quia quicquid sit de hoc sufficit Petro modo quodere privilegio suæ dispensationis indulto a papa: Nam quod Papa non habuerit præoculis privilegium clericale, probatur ex eo quod dispensauit cum eo, vt retinere posset pensionem, &

D E C I S.

& non incedat in habitu clericali. Et alia plene sublati sunt in decisionibus.

P A M P H I L I I.

Hispalenſis Habitus. Veneris 1. Julij 1611.

A R G V M E N T V M.

Ex ſummarijs accipias argumentum.

S P M M A R I P M.

Altorum transportandarum omniſi non vident ſententiam, quide tſpore transportationis talia alia non reperiebantur, num. 1.

Probatio habetur pro ſalla, quando non ſitit per eum, qui probare debet, num. 2.

Appellare non licet à ſententia interloquutoria, num. 3.

D E C I S I O C C C X L I.

D Omini fuerunt ſententiam Rotaalem eſſe confirmandam, quia vt patet ex proceſſu illa reperitur lata ſeuatis terminis ſubſtantialibus, & alijs de iure ſeruandis, & de illius cuſtodia clarè conſtat ex decisionibus factis coram R. P. D. meo Ludouiſio, quæ Dominus placuerunt. Neque obſtare defectum transportationis exaſaminis nouem Teſtum vltimo loco exaſminatorum, quia cum de tempore conſeſſi proceſſus in actis Cancellariæ Melitenſis non adeſſent huiusmodi teſtes, vt colligitur ex reſponſione Secretarij ad monitorium ibi pro illorū transportatione factum, non poſſunt dici acta fuiſſe minus integre transportata, quia illud, quod non eſt, ſeu non reperitur transportari non poteſt, vt fuit dictum in cauſa Albanenſi Beneficiorum 4. Nouembris 1609. coram R. P. D. meo Lancelotto.

2 Minus etiam obſtare, quod non fuerint de nouo factę probationes per viginti Teſtes, prout fuerat ordinatum per ſententias, quæ tranſitum fecerant in iudicium, quia vt fuit dictum in hac cauſa coram R. P. D. meo Ludouiſio 11. Martij præteriti Dominus Ioannes depoſuit ſcura 300. pro ſubminiſtrandis expenſis Commiſſarijs ad effectum, vt prædicti viginti teſtes exaſminarentur. Vnde ſi Commiſſarij noueni dumtaxat teſtes exaſminarunt, nihil eſt, quod ipſi D. Io. Imputari poſſit, quinimo cum per eum non ſteterit, quo minus probatio prædicta facta non fuerit, illa pro ſalla haberi debet, vt facta in ſimilibus terminis reſoluta in cauſa Tolentana Canoniciatus 10. Decembris 1608. coram R. P. D. meo Marcomonio, quod tanto magis viſum fuit adducendum auctore reſcripro Sancti iſſini mandantiſ hanc cauſam terminari cum probationibus factis.

3 Et ex hoc ceſſat, quod dicebatur fuiſſe neceſſariam euocationem dictarum ſententiarū, quia ex præmiſſis patet in omnibus fuiſſe pro parte Domini Ioannis illis ſatiſfactum vltra, quod dictæ ſententię fuerunt merè interloquutorię ſuper incidenti facti, non autem diſſinię totius negotij, in quibus propterea ceſſat diſpoſitio, l. prime, C. quando prouoc. non eſt neceſ. vt ratid Felyn. in c. inter monaſterij, nu. 12. in 13. limitatione de re iud. Socin. in tract. de reg. iur. reg. 153. in 10. ſall. Alię oppoſitiones Dominus viſę fuerunt ſatis friuolę, & bene tollebantur per informantes pro D. Io. cum quibus Domini tranſierunt, & ita deciſi,

C C C X L I I.

ſententiam Rotaalem eſſe confirmandam. fuit tamē dictum, quod ſi Prioratus vult producere illos nouem Teſtes vltimo loco exaſminatos ſuper illis quiditur, &c.

P I R O V A N I.

Romaſq Societatis, Luna 14. Nouēbr. 1611.

A R G V M E N T V M.

De Adminiſtratore ſeu Socio, quando, & de quibus rationem reddere teneatur.

S P M M A R I P M.

Adminiſtrator teneatur reddere rationem de adminiſtratiōe, num. 1.

Adminiſtrator, qui eſſeſſe ſe non adminiſtraſſe, ſed alium, teneatur probare, num. 1.

Adminiſtrator teneatur reddere rationem tantum per ipſum, non de adminiſtratiōe per alium, num. 2.

Socius teneatur reddere rationem ſocio de adminiſtratiōe per eum, num. 3. & 4.

Adminiſtrator teneatur reddere rationem de tota eius adminiſtratiōe, & non de parte, num. 4.

D E C I S I O C C C X L I I.

C Oontraſta Societate inter Dominos Portegianum, & Panizzaſ ſuper rebus fundacalibus prius emptis, per eundem Portegianum à Chriſtophoro del Pace, extinde in diſſolutione illiusorū controuerſia inter eos ſuper onere reddendæ adminiſtratiōis, propoſitū d. Panizza de rebus fundacalibus, & Domini venerunt in eam ſententiam teneri reddere rationem tantum de adminiſtratiōe per ipſum, conſtabat enim ex capitulatione ſocietatiſ onus adminiſtratiōis principaliter adſcripſum fuiſſe Panizza, tam ex mandato generali cum facultate deputandi exaſtores, & procuratores ad eum effectum, vt de exigendis, depoſitarijs eſſet, quā eum etiam ex conuentione, vt penes eum eſſe deberent omnes libri, & ſcripturæ, quę in negotio reperiebantur, & demum ex liberati facienda expenſas neceſſarias circa exaſtiones, & lites ſaturas, quæ omnia reſpiciabant iuriam adminiſtratiōem, & obligarunt eum ad huiusmodi omniſ ſuſcundum, & rationem reddendam, ex quo ipſe ſolus, qui tenebatur præſumitur adminiſtraſſe alio non apparente, l. cum ſeruus, ſi de verb. obligat. Crauer. conſ. 304. num. 4. in fine, Surd. conſil. 19. num. 19. & fuit dictum in cauſa Bononię Laud. 18. Aprilis 1608. coram bon. memor. Iuſto, & iterum in eadem cauſa 14. Decembris 1609. coram Reuerendiſſimo Arrebaten.

3 Ceterum, quia Portegianum pariter adminiſtraſſe dignoſcitur ex ijs, quæ dātur in ſummario Panizza, tum ex venditione rerum fundacalium, tum ex ſolidatione computorum, & alijs propterea fuit dictum eundem teneri tantum de adminiſtratiōe per ipſum, quia hoc eſt regulare in quocunq; adminiſtratore, tam neceſſario, quā voluntario. l. 1. & tot. tit. de rurel. & rat. diſt. l. aduerſus, l. rationes, C. de adminiſtrat. tur. Specul. in tit. de iudic. §. 2. num. 19. verſ. ſequitur, nunc videre de actione rurel. & Natt. conſilio 134. numero 7. Petr. de Vbal. de duob. ſatrib. p. 12. princ. num. 2.

Et

Et de socio administrante, quod teneatur de administratis per eum confocio rationem reddere, tradit Bald. in conf. 152. lib. 3. per text. in l. quodam sunt personæ, ff. de edend. Soc. sen. consil. 73. per tot. & consil. 34. num. 3. vol. 1. Petr. de Vbald. d. tract. & part. num. 1.

Non obstat, quod Portegiano teneatur nedd de administratis per ipsum, sed integram totius negotij fundacalis rationem reddere, ex quo reddere rationem pro parte, non est reddere rationem, Bald. in l. si plures, nu. 17. C. de condit. inster. Menoch. de arbit. cas. 109. num. 17. Quia fuit dictum, quod onus principale administrandi non Portegiano, sed Panizzz fuit in capitatione adscriptum, ideo satis est de peruentis ad eius manum rationem integram reddere.

Nec dicatur, quod illa conuentiones fuerint facultatiue, non autem necessitatiue, & præfixæ, ut adstringerent Panizzzam ad onus prædictum subeundum, & consequenter non præstiterint impediendum Portegiano circa vniuersalem administrationem, quia non ideo infertur totum administrasse Portegianum, & ad integram rationem teneri, & sufficit, quod socius socio de administratis per eum reddat rationem, secundum regulas bonæ societatis, quædam sunt personæ, ff. de edend. Petr. de Vbald. d. p. 11. num. 1. Rota lauren. decil. 10. nu. 3. & decil. 173. nu. 17.

Et secundum hunc sensum, quem Rota approbavit non videntur primum, & secundum laudum in ea parte aliquam conipere contrarietatem, ex qua in primo liberatur indefinitè Portegianus redditione rationis administrationis factæ de rebus fundacalibus, in secundo verò condemnatur ad redditionem rationis omnium pecuniarum ad societatem spectantium, tam ex causa venditionis bonorum fundacalium, quam ex nominibus debitorum, quæ condemnatio respiciebat particularem Portegiani administrationem, ante conclusam capitationem, quæ tamen vigore illius erant Panizzæ communicanda, & ita fuit resolutum.

REVERENDISS. D. LUDOVISII,

Causallieñ. Feudi, Sabbati 26. Novembris.
1611.

ARGUMENTVM.

Testes in vno iudicio examinati An, & quando fidem faciant in alio, & inter duos personas.

S Y M M A R I U M.

Testes examinati contra unum probant etiam contra eius successorem vniuersalem, & singularem, nu. 1.

Instrumenta producta contra unum probant etiam contra eius successorem vniuersalem, & singularem, nu. 1.

Testes examinati super illis aliquos probent etiam inter diversas personas, nu. 3.

Res inter alias actus sponte prodest, quem vocat, nu. 1.

Testes quod fuerint examinati parte citata præsumitur ex cursu quadragesima annorum, nu. 2.

Sententia etiam sine processu probat propter temporis antiquitatem, nu. 1.

Sententia, & probationes à pari procedunt, nu. 3.

Testium publicatio emissa non tollit fidem testium in Rota,

per alio supremo Tribunali, & idem est quando testes sunt mortui, nu. 4.

Testes examinati in possessione, quando probent in possessione, nu. 5.

Testes examinati super exceptione, an & quando probent, ubi agitur per nam exceptionis, nu. 6.

Replicatio super naturam actionis non autem exceptionis, nu. 6.

Aditum natura est, ut regulare secundum naturam sui præstentis sui excedat, nu. 7.

Probationes dicuntur tendere ad eundem finem, quando agitur ad eandem rem consequendam, nu. 8.

Per rei est eiusdem natura, & qualitas, cuius est tota res, nu. 8.

Agendi finis qualis fuerit dignoscitur ex parte Actoris, nu. 9.

DECISIO CCCXLIII.

Antonius Semianus agens vtj masculus primogenitus ad successionem feudi Castri Noui contra Ioachinum Semianum possessorum ad probandum successionem Castri debere iure primogenituræ produxit plures Testes ad examinatos in vno iudicio: Rotalis de Anno 1573. lre super d. Castro, que eius pertinuit vertente inter Ioachinum Seniore, & Ludouicum Semianum; propterea conigit in primis dubitari Andictum examen fuisse agere D. Antonio, & afficeret Dom. Ioachinum iuniorum. Vnde dato dubio An prædicti Testes fidem facerent in hoc iudicio, atque per duas positiones examinato fuit in Rota Martiniana capta resolutio ad fauorem Dom. Antonii affirmatiua, quia Dom. Ioachinus est non solum hæres Ioachini iunioris, sed etiam donatarius Castri de quo agitur, & dicta Testium probant contra successorem non solum vniuersalem, sed etiam singularem, Bart. in l. si mater, §. filius, de except. rei iud. Auer. consil. 36. sub num. 1. veris secundo dico, Soc. consil. 21. num. 10. lib. 3. Ruyn. consil. 115. num. 16. lib. 1. C. de de Grassi. decil. 2. de iud. prout etiam dicitur de instrumentis, & scripturis, Bald. consil. 466. nu. 3. lib. 1. præsertim, quia illi sunt probationes, quatenus fuit Ioachinus author ipsius Ioachini iunioris: vnde non conuenit, quod alius contra eius successorem vtatur, vt bene per Caphal. consil. 15. in fin. & tanto magis, quia agitur de statu, & qualitate d. Castri ex primogenitura, quo casu probarent etiam inter personas diuersas iuxta ingenium, ff. de stat. hom. vt resolutum Rota in vna Burgen. Maioratus 31. Ianuarii 1590. coram Reuerendissimo Perulino. Et sicut nocent D. Ioachino, ita etiam iurare debent, & magis Dom. Antonium successorem Ludouici, quia res inter alios acta facilius prodest, quam nocet, Aym. consil. 106. num. 1. licet non possit dici persona diuersa à Ludouico, cuius est hæres, §. 2. inauth. de inre iur. à mor. præst. l. hæredem, ff. de reg. iur.

Non obstat, quod non doceatur de citatione in examine, quia illa ex cursu tanti temporis præsumi debet, iuxta tradita per Gabr. de præsumpt. conclus. 1. numer. 36. nec refert quod non fuerint cum toto processu remissionis producti, quia fue runt producti ad effectum iurium, & sunt fere quadraginta anni, quod fuerant examinati, & idcirco probant absque exhibitione processus propter antiquitatem temporis, vt de sententia dicitur Cassad. decil. 3. de procur. Put. decil. 138. lib. 1. Ant. Augusti. decil. 145. lib. 3. cum ad effectum de quo agitur paribus passibus ambulent probationes, & sententia, Bart. & alij in l. vbi Cagnol. num. 229. C. de edic. & propterea iudicariis volent

jm.

impugnare examen sub pretextu nullitatis ipse debebit exhibere processum. Put. d. decif. fuit dictum in vna Bononici. Bonon. 18. Januarij 1600. coram R. P. D. nro Decano.

Ita etiam potest responderi ad illud, quod obijci-
4 tur de non publicatione Testium ultra quod Rota illam non curat, prout ne cala suprema tribu-
nalia, Guido Pap. quaestio. 186. & non procedit quando testes sunt mortui. Alex. cons. 52. sub nu. 21 lib. 7. Fel. in c. causam que il primo. nu. 13. de re-
sibus ista autem Testes fuerunt examinati de anno
1572. & erant valde fenes, & ob id presumun-
tur mortui, v. per informantes.

Non obstat, quod Testes fuerint examinati in
possessione, & propterea in petitorio non probent,
quia non procedit quando fuerunt, vt in hoc
casu, plenarie examinati, quo ad modum proce-
dendi, quia tunc licet examinetur in iudicio summa-
rio probant in plenario. Anto. de Bur. in cap.
cum ele. tus. §. verum, num. 15. prop. finem, v. et li.
plus dicit de ord. cognit. Fel. in d. cap. causam nu.
6. Dec. consil. 96. num. 2. & dixit Rota in vna Pam-
pil. Beneficij 29. Octobris 1576. coram Laureta-
no, quia plenaria cognitio non attenditur penes
ordinem iudicii, sed penes qualitatem probatio-
nis, Bald. in l. si iudex. nu. 5. in fin. ff. de his qui sunt
sui, vel alieni iuris Dec. d. consil. 96. nu. 2. circa me-
diū, sed verius est, quod articuli, prout respici-
unt petitorium, videlicet ceteri iurprimogenituræ, ita
etiam fuerunt dari in petitorio; quia Ioachino
agenti ad restitutionem honorum excipiebat Lu-
douicus ea ad ipsum iure hereditario spectare.
Vnde fuit necesse replicando probare, quod bona
illa non veniebant sub hereditate paterna, sed
erant subiecta primogenituræ ex factis, & prouen-
ientia maiorum suorum.

Ex quo patet etiam responso ad illud quod
6 obijciunt testes examinatos super exceptione non
probare, vbi per viam actionis proceditur, quia
non est verum, quod sint examinati per Ioachi-
num excipiendo reconuentionis Ludouici, sed
prius replicando in sua conuentione, vt dictum
est, replicatio autem sapit naturam actionis, & se-
cundum eam regulatur. Alex. in l. fin. post nu. 25.
verf. sed & alij, & ibi Curt. sub num. 106. de
eden. Paris. consil. 95. nu. 36. lib. 1. & dixit Rota co-
ram Lauretano in vna Romana Censibus 27. Iunij
1580 dicitur enim condemnatio actionis, Bal. in l.
1. §. aditionis nu. 17. ff. de eden.

Et in processu articuli inter Ioachinum agen-
tem, & Ludouicum appellatum additionales ar-
ticipuli, vide licet prius fuerunt dati à Ioachino
Seniore, vti ad præfata etiam dicitur cum est de istis,
quia natura additionis ea est, vt regulatur secundum
naturam sui præfatis cui accedit, 4.
etiam, vbi Bar. & Bald. & alij C. de iur. dot. Inter
focerum, cum inter ff. de pact. dotal. l. si ex pto,
ff. de leg. 1. c.

Probationes etiam tendunt ad eundem, quia tunc
7 prætendebatur finem, cum agatur ad eandem re-
consequendam Bellamer. in cap. 1. num. 10. verf. si
alij distinguunt de ordin. cognit. Paris. consil. 87.
num. 7. lib. 7. Agitur enim ad consequendum Cas-
trum ex iure primogenituræ, prout agebat Ioachimus
senior, quando examinauit Testes. Licet enim tunc
agereetur ad bona, quæ dicebantur de iure Castri,
de hodie agatur ad Castellum ipsum, at-
amen pars est eadem natura, & qualitas cuius-
que eorum. 1. Locus vbi quod. de iur. iust. l. i.
greg. & l. si cum ista not. ff. de leg. primo, & ex
dem cognitio circa primogenituram est ad libe-
da ex quo arguitur et identitas finis, & intentionis
actoris Bellam. vbi sup. nu. 15. verf. sed contra & c.

Nec refert, quod in illo iudicio ageretur de ex-
cludendo secundogenito, hic autem agatur de
exclusionis finem, quoniam finis agendi, qui
consideratur ex parte actoris, si quis intentione
ambigua, ff. de iudic. Aug. in l. 1. in fin. ff. de tritie.
non alteratur, nec diuersificatur ex persona rei
conueni, l. 1. §. 1. ff. si pars hered. Conrad. post
Bald. & Soc. quos alleg. in l. vnic. limit. 2. §. 4. num.
2. C. si de mormen. post ex quibz alius iuratus per
informantes de quibus fuit conclusum testes facere
in hoc iudicio fidem. Aur. cum concludat
primogenituram secundum intentionem Anto-
nino non est præfatis inspectionis, sed erit suo lo-
co videndum.

CAVALERII.

*Ciuitatis Castellana iuris pascendi, in Rota
Martiniana Sabbati 26. Novembris
1611.*

ARGVMENTVM.

Testes probantes immemorabilem pos-
sessionem super iure pascendi, & ligna-
di ad fauorem Vniuersitatis, quando
quid, & quantum probent.

SYMMARIVM.

Testes probare volentes immemorabilem possessionem super
iure pascendi, & lignandi debent concludere de visu per
quadraginta annos, num. 1. & 2.

Immemorabilis possessio super iure lignandi, & pascendi, vt
concludenter dicitur probata quomodo testes debeant de-
ponere, num. 1. & 3.

Testes iuri pascendi ad fauorem Vniuersitatis non crese-
tus probata per pasturam animalium incolarum particu-
larum, num. 3.

Testes non debent probare immemorabilem possessionem
ex eo, quod dicitur, dà 60. annis in quibus, quia hoc dicitur
postulare verisimili in eo quod vis heri. nu. 4.

Testes de Vniuersitate non probant possessionem ad fauorem
Vniuersitatis super iure pascendi, & lignandi.

DECISIO CCCXLIV.

1 CVM ad instantiam Communitatis Galle-
sijterum proposuissim dubium aliis in
hac causa vltimo loco decerni, sub die
25. Februarij proximè præteriti, Domini nolue-
runt recedere à decisione facta, & placuerunt rati-
ones in ea adductæ, nullo tamen modo censent
probatam immemorabilem à Communitate arti-
culatam super iure pascendi, & lignandi. Nam
Testes non concludunt de visu per quadraginta
Annos, quod est inter alia præcipuum requisitum,
per quod in cap. 1. in verbo, memoria, de præ-
script. in 6.

2 Et quamuis deponant, quod semper viderunt
spatio quinquaginta annorum, & vltra tanten
interrogati si Communitas habet propria anima-
lia, responderunt nescire, & quamuis deponant,
quod Communitas vendidit pascua, tamen non
deponunt de visu per quadraginta annos, sed iā
videtur, quod aliquando Communitas, quando sibi
videbatur, vendidit forensibus, nec ipsi vnquam
fuerunt præfentes venditionibus, sed audierunt
ab istis, qui pasciebant animalia, quantum dicunt,
quod

animalia quinimo dicunt, quod homines particulares Gallesani pascunt cum propriis animalibus absque eo, quod aliquid vngui soluerint, ex quibus satis videbatur exclusa pretensa possessio Communitatis vendendi pro spaciis quadraginta annorum.

Et eisdem exceptiones dicebat Domini obesse ipsam Testibus dum deponunt super iure ligandi, ultra quod valde confuse deponunt de communitate, & hominibus, dum dicunt ius ligandi spectare ad communitatem, & homines, pro eorum commoditate, transferre ligna ad proprias domos absque eo, quod aliquid solvant, unde potius videntur excludere possessionem communitatis, quæ nec recipit ligna pro se, nec vendit alijs, nec habet animalia propria, & sic per pasturam animalium incolarum particulari nulla fuit quædam possessio communitatis, Cypol. de senit. rustico. prædior. c. 9. nu. 16. Aym. conf. 117. num. 4.

Præterea illi Testes, qui deponunt de 64. annis in quod, & de 13. annis in quod non videbatur Dominis, quod probaret vltimo modo quadriagenarium, quia hæc dicta possunt verificari in eo, quod fuit heri, Bart. in l. cilius, nu. 3. ff. de vlt. cap. Alex. conf. 88. in fine, lib. 5. versum dum dicit.

Quare vltima fuerit subsistere fundamenta decisionis, quod scilicet illi Testes tanquam interestati non sunt integri, nec faciunt concludentem probationem, Archid. 14. quæst. 2. in princ. Butr. in c. cum nunciis, nu. 7. in fine de testib. cum alijs adductis in Pampilonæ Sepulture 5. Decembris 1584. eorum bon. memor. Lauretano: nam secundum ipsorum depositiones, vtilitas non ad Communitatem, sed ad ipsos singulares spectaret, quo casu Testes de vniuersitate non admittuntur, Canoniz. in d. c. cum nunciis Bart. in l. in tantum, §. vniuersitatis, ff. de rer. diuis. Couaz. præd. quæst. c. 1. s. num. 4.

Tria instrumenta affictus herbarum, quia sunt recentia ab anno 1581. & sic citra, non percutiunt quadragenariam ante mortem licentiam; similiter placebat responsio ad penas, & damna soluta Communitati, quia hæc quoque sunt de recenti, nec dicuntur esse in forma probanti. Et quod adesset hæc scientia non obstat, vt fuit dictum in hac causa 14. Martij 1601. eorum Illustrissimo D. meo Cardinale Millino, & in omnem euentum non probatur scientia, & patientia Monialium, quæ tenuit hanc dedicationem in emphiteusim illis de Paparotij. Et ex his Domini concludunt quadragenariam non probari, & ideo steterunt in decisio.

CAVALERII.

Leodien. Fideicommissi. Veneris 9. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Hæres alienans bona hereditaria contra Testatoris prohibitionem factam sub pœna priuationis hereditatis priuatur hereditate, nec ignorantia eum excusat.

S P M M A R I V M.

Excusatio, & restitutio à pari procedunt vtriusque verbo lex indifferenter tanquam sinonimo vtitur, num. 1. in fine.

Ignorantia iusta non excusat qui minus, quis ipso iure inci-

dat in commissum licet de equitate soleat præbere iustam causam restitutionis in integrum, nu. 1.

Restitutio in iure, cum est remedium extraordinarium, & subsidiarium, & non datur, quando alia via succurrere potest, num. 3. in fine.

Ignorantia excusatio caducitatis, & quando, num. 1. & 4. Ignorantia excusatio affectatæ pro scientia reputatur, & non excusat à caducitate, nec à penâ, num. 4.

Scientia eorum, quæ in testamento continentur excluditur ex pluribus de quibus, num. 5.

Ignorantia allegari non potest ab eo, qui consensu non desistit, num. 6.

Ignorantia non excusat à delicto eius qui post superuenientem scientiam in delicto persistit, num. 6.

Ignorantia non presumitur, sed probanda est per allegatam aduersus eum, qui habet intentum fundatum, nu. 7.

DECISIO CCCXLV.

IN hac causa sub die 2. Maij proximè præteritæ resolutum fuit Paulum, & illos ab Nalsal qui consenserunt alienationi bonorum, de quibus agitur contra prohibitionem Pauli, & Mariz Testatorum non esse restituendos in integrum à iudicis caducitatem, quam D. Cornelia, & eius filij illos incurrisse prætendebant, ad effectum, vt bona ad ipsorum fauorem iuxta Testatorum voluntatem deuoluta essent; cum autem pretendere iidem posse saluari ex capite excusationis, rursus dubitari, An essent excusandi à dicta caducitate, & deuolutione, & causa iterum de ordine Sanctissimi per omnes DD. vlt. Rota negatiue respondit, & ex eisdem rationibus propter quas in dicta decisione fuit de negata restitutio, censuit non esse locum excusationi, cum excusatio, & restitutio æquo iure procedere videntur, & lex vtroque verbo indifferenter tanquam sinonimo vtatur. Auxilium, ff. de minor.

Vnde cum in dicta decisione plurima deducta fuerint ad elidendam ignorantiam allegatam ad effectum restitutionis, tanquam suprema, et afficta eadem DD. cenfebant obstat Pauli, & alijs, ad hoc vt non possent excusari, cum neque ignorantia iusta excuset, quo minus quis ipso iure incidat in commissum licet de equitate soleat præbere iustam causam restitutionis in integrum, Salycet. post gloss. vlt. in l. 2. num. 5. C. de iure emphiteutico, l. mol. in c. potuit, nu. 56. de locat. Dec. conf. 53. in fine, Corn. conf. 165. num. 38. lib. 2. Clar. in §. emphiteusis quæst. 8. in vers. prosequendo materiam, fuit dictum in Romana Vinearum de Maximis 12. Nouembris 1571. eorum bon. mem. Otadino.

Nec videbatur obstat, quod stante ignorantia non incurritur caducitas ex æquitate, quia id intelligitur habito respectu ad effectum restitutionis competentis. Corbul. de iure emphit. in tit. de caut. priuati. ob non solut. canon. limit. 20. nu. 6. & quod dicitur de æquitate, pariter intelligitur, per viam restitutionis in integrum, vt loquuntur omnes Doctores præallegati, & subest optima ratio, quia si non incurreretur caducitas iusta daretur restitutio in integrum, quod est remedium extraordinarium, & subsidiarium, & non datur, quando alia via succurrere potest. l. in causa, l. 2. secunda, ff. de minor. Butr. conf. 27. in fine, Aym. conf. 151. num. 6.

Quare concludebant Domini, quod si iusta ignorantia non excusat à caducitate, sed tantummodo facit competere remedium restitutionis extraordinarium, multo minus excusabit talis ignorantia crassa, & affectata, quæ pro scientia reparatur, cap. 2. de tempore. ordin. in 6. *Dei. Troperi Farinac.* *V.* *vbi*

vbi gl'ia in verbo. affectata, & ibi Anchar. nu. 2. gl'ia in Clem. 1. in verbo scilicet. de consang. & affinit. & etiam in penalibus non suffragatur talis ignorantia etiam, Tirac. de retrac. lignag. §. 3. gl'ia. 4. num. 34. & seq. Gail. pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 4. num. 1. s. & seq.

Immo Dominus habuit scientiam pro factis probata ex promissione geminata euictionis, que superuenire potuisset ex causa testamenti de quo agitur, argum. l. Balista, ff. ad trebellian. ex depositionibus scilicet, ex solutione legari in dicto testamento contenti, ex qua inducitur scientia, Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres, nu. 14. vers. potest ex alio, ff. de verbor. oblig. Alex. consil. 4. nu. 20. vers. idem si apparet. lib. 2. ex licentia alienandi imprætrata, per alienantes ex qua probatur scientia prohibitionis, Bald. in l. 1. C. de iure aut. annull. Curt. sen. consil. 73. nu. 14. cum alijs ponderatis in dicta decisione quæ non repeto.

Quibus accedat pertinacia Pauli, & illarum ab Hanibal, qui per tantum tempus item subsistentia sunt pro defensione emptorum contra voluntatem expressam testatorum, quo tempore cum non possent excusari aliqua ignorantia, videntur incurrisse in notam contraveniendi, & nouum contempnum, argum. con. l. si quis sit fugitiuus, §. idem an sit seruus, ff. de adilit. adit. non enim potest allegare ignorantiam, qui cum scit non destituit, Sord. consil. 174. num. 24. & ille qui ab initio ignorabat si non destituit, quando scit non excusatur a delicto, quia persequentia inducit indicium præcedentis animi, Cephal. consil. 76. num. 10. vbi allegat Bald. Odofred. & Alberic. & fuit hæc eadem ratio ponderata in hac eadem causa dic. 22. Martij 1610.

Quare non solum excludatur allegata ignorantia, sed factis videbatur probata scientia, & cum Cornelia, & suis confortes haberent intentione fundatam in alienatione contra voluntatem Testatorum, & sic in contraventione, altera pars, que proponit excusationem sub prætextu ignorantie, debet eam plenè probare non solum aurem non viâ fuit probata, sed potius visum fuit constare de scientia ex dictis.

Ex tanto magis hæc videbantur procedere, quia D. Cornelia, & filij non mouerant principaliter iudicium contra Paulum, & illos de Hanibal super caducitate, led tantummodo egerunt contra Iul. Thomam emptorem, & Tertium possessorum bonorum alienatorum, & cum Rota resoluisset bona esse ab ipis auocanda veniunt ad causam Paulus, & alij alienantes præterentes restitutionem in integrum ad effectum eadem bona auocandi, quæ ipis fuit denegata. Ex hodie ex iisdem resolutum fuit non esse locum excusationi.

V B A L D I,

Bonomiæ Professionis, Veneris 9. Decembris 1611.

ARGVMENTVM,

Professio Monachi, nūquid vitietur propter morbum comitalem, & quomodo talis morbus probetur per Testes.

S Y M M A R I V M,

Monachus quando dicatur in sua Religione fuisse legitimam professionem, num. 1.

Professio non vitietur ex quolibet gravissimo morbo de iure communi, & An vitietur propter morbum caducum iuxta formam Constitutionum R. eligendi, num. 2.
Professio alius est vitio, citroque obligatoria, num. 3.
Professio impediendum probari debet ab allegante, num. 3.

Morbus caducus, quomodo per testes probari debeat, num. 4.

Testes habentes affectionem ad causam, repelluntur, vel solum in consensu aliorum maiorem minorem de eorum fide, num. 5.

Medici prius deponentes super infirmitate aliquis, eorum non videntur, nec curant, An, & quomodo probent, num. 5.

Medici periti in eorum arte standum est, num. 6.

Confessio extrajudicialis probata per tres testes satis probat, num. 7.

Morbus comitalis, An sit medicabilis, num. 8.

DECISIO CCCXLVI.

DOmni dixerunt professionem a Iosepho Maria emissam in Venerabili Religione Fratrum Minorum fuisse validam, cum esset ab eo facta in ætate legitima, & post annum probationis cum solemnitatibus requisitis, cap. 1. de regular. lib. 6. ad apostolicum eodem titulo, & cum Gonfaldus 17. quest. 2. Specular. in tit. de regular. num. 1. & seq. Rota decil. 216. num. 3. par. 2. diuers. & habetur per Sacrum Concilium Tridentin. sess. 5. de Regular. cap. 15. & seq.

Neque de iure communi obflare videbatur allegatus morbus caducus in Iosepho, cum quilibet morbus euan. g. ausinus non vitiet professionem, ut dicit gl'ia in c. sicut tenor, in verbo, extra mentem, de Regular. & probatur in c. sicut nobis, vbi Bart. Abb. & alij communi et, c. porrectum, eodem titulo, vnde difficultas oriebatur ex Constitutionibus dictæ Religiosis quatenus essent confirmata a Papa, per quas expresse cautetur, ut Nouiti professio laborantis tali morbo sit prorsus irrita, iuxta con. Nauar. 2. s. de Regular. num. 2. lib. 3. & eisdem de c. 10. & ex eo, quod professio dicebatur emissâ a Fratribus in ipsa actu professionis, iuxta formam dictarum Constitutionum, ex qua videbatur deficere consensus Fratrum, & Religiosis, casu quo iste professio laboraret morbo caduco, qui tamen consensus necessario debet intervenire, cum actus professionis sit vitio citroque obligatorius, Abb. in c. porrectum, sub num. 10. de Regular. Nauar. consil. 16. nu. 16. eodem tit. & consil. 27. num. 1. de voto, Ruyn. consil. 123. num. 3. lib. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 83. num. 1. & seq. cum alijs per Honded. consil. 78. num. 5. lib. 2.

Sed hæc non videbantur Dd. obflare, quia non fuit probatum Iosephum laborasse tali morbo tempore professionis, prout erat necessarium, gl'ia in c. sicut tenor, in verbo, extra in c. item, & ibi Doctores supra allegati, Beron. consil. 29. nu. 12. lib. 1. Rota decil. 107. nu. 14. par. 2. diuers. Honded. d. consil. 78. num. 72. lib. 2.

Neque obstant Testes examinati pro parte Iosephi ad probandum, quod ipse etiam ante professionem, & de tempore pueritæ laborabat dicto morbo, & quod videretur eum in terram cadere, & alia signa recensent eiusdem morbi, quia fuit responsum eos non necessario concludere de morbo comitali, vel caduco, cū adfuerit alij morbi similes, & causantes eadem ferè accidentia, ut est vertigo, quam appellant tenebrosâ, quæ facit patientem in terram cadere, Vnde ex hoc non inferitur morbus caducus, ut fuit reio.

dictum in causa Leodien. Frustrum 31. Maij 1604. coram bo. mem. Litta, cum copia data fuit volumi similitudo dicti morbi, vel ad eñ procreatio, vt fuit dictum in Pampilonen. Abbatis 20. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Ludouilio.

Accedit, quod dicti Testes parim sunt Fratres eiusdem Monasterij, & ideo aliquo modo interrogati. Nar. conf. 572. num. 58. lib. 4. Præsertim cum dicant se habere affectionem ad causam in summario Antonij num. 3. quo casu testes repelluntur. Paris. conf. 15. num. 10. lib. 2. Rota decif. 36. num. 4. par. 2. diuersi. vel saltem in concursu aliorum multum minuitur qd eorum fide. Afflict. decif. 400. num. 8. præterquam quod cum non sint periti non videntur posse deponere de tali infirmitate. Achar. conf. 330. num. 6. Arcin. consil. 142. num. 14. vers. sed tamen his non obstantibus, Rota in eadem Leodien. Frustrum 14. Aprilis 1606. coram Litta parim vt licet sint Medici, & periti, tamen non deponunt nisi per modum responsi super facto eis proposito, non autem per sententiam corporis, quia videtur patientem, & eius infirmitatem qualiter diiudicare potuerint, quæ ex accidentibus potissimum dignoscitur, iuxta tradita in c. communiter 33. distict. & ibi Archidiacon. & alij, & in dicta Leodien. Frustrum 30. Maij 1604. nec verificatur, quod accidentia expressa in illo casu concurrant in hoc Fratre, & tamen ad effectum inuadendum professionem, requiritur plena probatio, Mohedan. decif. 3. de Regular.

6. Tolli autem videbatur omnino fides dd. Testium ex alijs pro contraria parte inductis, qui sunt numero plures, testes, & Periti in arte, nec constat eos habere aliquam affectionem ad causam: nam in primis plures Testes dicunt hunc fratrem solum præsentem morbum suum, eijs occurrere, vel alij ei reinheritando, vel comedendo, vel sedendo, vel aliud simile faciendo, & solum recordari accidentium, quæ sibi occasione dicti morbi cucurrerant. Et tamen Medici deponunt in summario Antonij num. 8. quod patiens talem morbum non recordatur de eius initio, sicut etiam Medici, qui dictum Fratrem viderunt deponunt illius accidentia non fuisse morbi caduci, sed veriginis, vt supra quorum iudicio rationem in arte perito. nun standum videretur. I. seprimi mente, vbi Bald. ff. de statu homin. Bart. in l. 1. num. 4. ff. de veni. in p. Rot. decif. 107. num. 6. par. 2. diuersi. & fuit in nostris terminis dictum in dicta Pampilonen. Abbatis coram D. meo Ludouilio.

7. Accedit confessio ipsius Iosephi Mariz ante litem motam, quod ipse iam morbo non laboraret, sed finxit se laborare, vt de religione exiret, vt in summario Antonij num. 2. quæ confessio probata per tres Testes, satis videtur probare secundum magis communem opinionem, de qua Hieronymus Gabriel. confil. 40. numer. 57. lib. 2. præsertim cum duo ex dictis Testibus sint Religiosi, & ex usu vsus ex eadem Religione Manu, quibus magis creditur, Castren. consil. 143. vñ processu, volum. vlt. vers. dictum ergo, lib. 4. Aym. conf. 169. num. 3. & ista confessio etiam redgitur verisimilis ex eo, quia ille Frater alias augebat se septis Religiosis, & fuit eo nomine condemnatus, vt in dicto summario num. 13.

8. Vitio considerant DD. Testes qui dicunt dictum Fratrem per tenebram, & ultra ante professionem aliquod non fuisse passum, ex quo sequitur, vel quod ille non esset morbus caducus, quod patiens impossibile est non cadere frequentius, & exacto vigesimo secundo xtratis

anno angumui velicententis, vt deponunt Testes periti dicto summario num. 11. & talis morbus vix villa arte est medicabilis, vix mente Hippocratis, & Galeni fuit dictum in causa Salamantina dimidia portione 13. Ianuarij 1609. coram D. meo Marcomonio, & propter eam vim, & magnitudinem, morbus Herculeus à veteribus appellabatur Teste Galeno in libro 6. Ignorat de morbo vulg. conim. 6. quem refert pluribus alijs ad propostum congestis, Brisson. lib. 3. de verb. signif. in verb. comitiali morbum, vel quod tali morbo, quicumque ille esset, fuisse liberatum, vt fuit dictum in dicta Pampilonen. Abbatis 20. Iunij 1603. coram D. meo Ludouilio.

9. Non obstat prædicta protestatio, quia videbatur non sufficere probari cõ de ea deponant tantum Fratres ipsi intercellati, & affectu, & vñ thoriam causa, vt supra dictum est cum tamen in illo actu professionis adferunt plures laici quorum nullus hoc deponit, vt in dicto summario, num. 12. Ultra quod non probato morbo caduco, vt supra dictum est protestatio illa nihil operatur. Ex quibus, & alijs allegatis per informantes DD. concluditur pro valide ratione professionis quæ etiam videbatur tutor opinio pro exoneratone conscientie d. Frariz, & Annæ salutis.

P I R O V A N I.

Carthagineñ Canonatus. Luna 12. Decembris 1611.

A R G V M E N T V M.

Testes examinati in vim remissorie coram Iudice, & Notario suspecto recusato, dicuntur nulliter examinati, & de materia.

S Y M M A R I V M.

Testes examinati coram Notario, & Iudice recusati dicuntur nulliter examinati, & non probant, num. 1.

Indice suspecto allegato, & procedente ad videri, si sit à sol: processu appellatum nulliter procedi dicitur, num. 2.

Ex quoque ubi recusatur suspectus, sufficit recusationem proponere etiam ipso excoarare, num. 3.

Legimus Contradictor, An, & quando qui falsus dicitur, num. 3. 4. & 5.

D E C I S I O CCCXLVII.

1. D Omini resoluunt pro nullitate examinationis, non ex eo, quod Notarius remissorie fuerit recusatus, per D. Petrum Valde iur. sum resignantem cum notarius ille ex particulari rescripto Rotæ, visus fuerit, vt ex recusatione non obstante, omnia prosequi, & terminari curaret, sed ex recusatione notarii, & Iudicis remissorie apposite per D. Ioannem Velez resignatarii, de qua in dictis constat cõ expresse iuste causas, & ab eis per recusantem fuit appellatum, iur. attendi non potest valide ad vltiora fuisse processum, Innoc. & alij in c. cõ specialij, de appell. Lap. alleg. 1. Achill. decif. 13. de except. Lancellor. de autem post recusat. num. 2. & est regulare, qd vbi cumq; aliquis potest priuari partem in examinatione Testes, vel extrahendo iura in illis potest recusari, vt suspectus, Abb. in cap. super question. nu. 5. de offic. deleg. decif. 390. p. 1.

2. Non obstat, quod Iohannes non possit iurari ex Decif. Profferi Arinac. V 2 ceptio.

DECI S.

ceptione recusationis ad invalidandum processum, cum recusatio debuisset proponi in Rota, non autem eorum executione, secundum Burr. in d. c. super quæst. num. 32. de offic. deleg. Quia fuit dictum ad effectum impediendi processum ad ulteriora de quo agitur, posse proponi coram quocunque Iudice recusatio, sicut, & libellus appellationis coram Iudice, qui g. auauit, licet secus sit respectu cognitionis causarum suspicionis. Anch. in c. suspensionis, in 1. norab. & ibid. Burr. nu. 3. & 12. de offic. deleg. Innoc. & Card. qui hoc bene distinguunt in d. c. super quæst. s. quem verò, cod. tit. de off. deleg.

3 Non obstat, quod cum Ioannes nondum fuisset admissus ad causam tempore oppositæ recusationis non habuit facultatem allegandi huiusmodi exceptionem; Nam ex deductis per Procuratorem Ioannis, tam in Rota, quam in partibus, & ex oppositis per D. Caxam, viuis est legitimæ contradictio. Primo namque die 1. Octobris 1607. producit in Rota mandatum in personâ Didaci Spinofæ prius constituti Procuratoris Valdeuicij resignantis, qui iudicialiter illud acceptauit, & promittitur est nomine Ioannis nihil fieri, nisi eo citato die 11. eiusdem mensis, & anni, vti procurator eiusdem se opposuit petitioni prorogationis remissoriz per Caxam in partibus, sub die 21. Nouembris 1607. producit litteræ subrogationis eiusdem Ioannis ad docendum de interesse.

4 Iterum in Rota die 16. Januarii Didacus se opposuit vti Procurator Ioannis petitioni Caxæ pro termino remissoriz prorogando, & eadem die cadit citatio facta Didaco ad instantiam Caxæ ad videndum pariter prorogari terminum remissoriz, & exinde pluries Didacus fuit citatus, & vti Procurator Ioannis comparuit nempe sub diebus 19. Martij, & 18. & 21. Aprilis Anni 1608. ex quibus quamuis hæsitari posuisset, ut Ioannes per productionem gratiz in partibus, & per Didaci comparitionem in Rota cum proestatione nihil fieri, nisi eo citato diceretur admissus ad iudiciū, & factus legitimus contradictor, tamen per citationes subsequeutes visum est Dominis cessare hæsitationem, & taliter approbatus, vt postea articuli non possint ad nouam petitionem legitimari. Dec. conf. 665. nu. 1. Newz. conf. 17. nu. 8. Fely. in c. cum inter num. 115. de except. Menoch. de adplic. remed. 4. num. 355. 367. 611. Surd. decif. 104. nu. 10. decif. 108. nu. 11.

5 Cæterum, quia advertebatur in citationibus originalibus instante Caxa emanatis Ioannem specificè non enunciari, sed fuisse dictum in eis, citetur Didacus Spinofa ex aduerso Procurator, qui dum iustitiet mandatum, vtriusque resignantis, & resignatarii, prætenditur citationem referendam ad personam resignantis, qui in lite erat, non autem ad personam Resignatarii, qui tunc non erat admissus ad causam, & consequenter non probati approbatam illius personam in iudicio, absque alia ratificatione petiuit Caxa iterum audiri super eisdem supposita veritate citatonum originalium.

V B A L D I.

Hispalen. Legitimitatis. Lune 12. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Quando quis recurrit ad Curiam secularē

CCCXLVIII.

pro impediendis extractionibus, exhibitionibus instrumentorum, citationibus, & alijs huiusmodi, tunc aduersus sic recurrentes, & impediētes admittuntur probationes minus legitimæ, & minus authenticæ cum alijs de quibus in summario,

S Y M M A R I U M.

Infirmamentum transumptum, seu publicatum ab eodem notario, qui illud rogatus probat etiam, quod probatio sit facta sine citatione partis, & decreto iudicis, nu. 2. Impedens se citari habetur pro legitime citato, nu. 1. Recurrent ad iudices seculares ad impediendam executionem litterarum Apostolicarum ponitur etiam in eo, quod de huiusmodi impedimentis adhibetur fides scripturarum, & probationibus minus legitimis, vel authenticis, nu. 3. Impedimentum non excusat illum, qui alia via sine succursu potest impedimentum remouere, nu. 4. Procurator dicitur etiam pars, nu. 4. in fin. Altorum omnium transportatio facienda est in causa instantia non autem in prima, in qua potest quisque, quem velit partem aliorum, & processum producere, nu. 6. Instrumentorum extractio seu transumptio fieri non potest, nisi parte citata ad audiendum, & collationendum, declarare, vt nu. 7. Testes examinari coram Iudice laico, non faciunt fidem coram Iudice Ecclesiastico in causa legitimatæ, nu. 8.

DECISIO CCCXLVIII.

Prxsupponitur, quod Regium Consilium Madriti concessit D. Agniet, siue Domino Francisco Duarte eius filio in missionem in possessionem cuiusdam Maioricatus purificati per obitum Dom. Marrini Fernandez, & quod fuerit reiecta D. Anna Ceron filia dicti Marini sub prætextu, quod inier D. Martinum, & Dom. Annam Emanuelem eiusdem Annæ Ceron genitiores non fuerit contra datum matrimonium, & consequenter d. Anna Ceron non sit legitima, nec eapax successione in d. Maioriciatu, licet ad probandum d. matrimonium, & legitimam plures testes examinati, & alie probationes dicitur factæ pro parte Annæ in Ciuitate Hispalis vigore remissoriz a consilio concessæ. Successiue cū D. Anna, & D. Ioannes eius vtr obnuisset ne causam super legitimatate committi in Rota, & fuisset decreta citatio cum inhibitione, & compulsoriale, necnon citatio in partibus exequuta D. Franciscus aduersarius illas ad Regium consilium deferri curauit, & quo fuit recuperata citatio cum inhibitione, compulsoriale autem cum processu in causa immisionis predictæ fuerant in Cancellariam Granatensem, a Consilio transmissæ, ideo cū D. Anna, & Ioannes dicerent citationem, eiusque executionem cum alijs scripturis ad Rotam transpositas, fuit dubitatum de illarum fide, & Rota vtraque parte informante, censuit extractionem scripturarum suffragari, & cum iactis producta fuerint septem genera scripturarum, de prima, secunda, & septima non videbatur posse dubitari.

Prima enim continet citationem cum inhibitione Rotali, originali, a cuius tergo reperitur scriptum instrumentum executionis dictæ citationis, rogatum per Ioannem de Armillon publicum Notarium coram tribus testibus, cum subcriptione, & signo eiusdem Notarii rogari, & cum legalitate. Secunda verò continet diligētias factas

factas ab eodem Notario de citandis personis expressis in summario D. Annz num. 1. & cum presentibus testibus, & legalitate, quod fidei faciunt, etiam sine citatione partis, & auctoritate iudicis, cum sit publicata ab eodem Notario rogato, Bald. in l. publicari, num. 9. & ibi las. num. 4. C. de testam. Bart. in l. q. temponus, ff. de leg. 2. Doctor. in authent. si quis in aliquo, vbi Alex. num. 5. las. nu. 3. Dec. num. 15. & 16. Cagnol. num. 65. C. de edendi. Didae. pract. quest. cap. 19. sub num. 3. vers. nam ea. Caputa. dec. 170. num. 1. par. 1. & dec. 144. par. 2. Bora. dec. 1. de iud. in nou. in nou. Sepma. v. o. scriptura continet Breue originale dispensationis concessi per fische. ecc. Gregorius XIII. super Mammisio de quo agitur.

3. Quod pertinet ad tertiam, quantam, quartam, & sextam, quia continent tantum primum iurium, aduocum, & probationum in causa possessionis, quod transumptum parum fuit extractum ex ipso originali, & publicum per Joannem Baptistam de Artega Notarium, & Secretarium D. Nuntii Hispaniarum cum legalitate eiusdem D. Nuntii, partim per eundem Artega collationatum, vt latius, & seriatim, de qualibet scriptura eiusque legalitate habetur in dicto summario num. 3. & sequ. dixerunt Domini extraxionem suffragari, licet sit facta sine compulsoialibus, & citatione partis, quia cum propter impedimentum praesentium ab Aduersario, qui curauit literas compulsoiales perferri ad Curiam Regiam non potuit pars citari, & iudicis Compulsoialis decretum interponi, scriptura debet haberi pro legitime extractis, sicut in simili, qui impedit se citari habet pro legitime citato, c. quomodo frequenter, §. porro, vbi Abb. num. 3. vt lit. non conuictat. Crescent. dec. 13. num. 2. de sent. & re iud. Et fuit dictum in causa Segobien. Habitus 4. Februarii 1611. coram R. P. D. meo Sacro, & alias propter impedimentum recurrenti ad Iudices Laicos pro impediendo extractis, exhibitionibus, & aliis similibus, fide adhiberi scripturis, vel alijs probationibus minus legitimis, vel authenticis, censuit Rota in vna Valentin. Admissionis relata inter impress. dec. 160. par. 3. lib. 2. & in vna Carthagin. Posterioris 18. Nouembris 1598. coram bono reu. Cardinali Seraphino, & late habetur in causa Terulen. Quart. 9. Maii 1611. coram Reu. reddiss. D. iugo Dacano, vbi, & alia plures decisiones allegantur.

4. Non obstat, quod idem Artega Notarius D. Nuntii attestat transumptum dictum processum ex originali sibi offenso pro parte Annz, vnde si Anna habet processum originale in manibus debet illum transportare ad Curiam, nec potest allegari impedimentum ad effectum, vt de iud. fides scripturae informi, cum impedimentum non proficiat, qui alia sibi via succurrere potest, Sarmen in reg. de annal. quest. 71. Affist. dec. 30. num. 4. Par. dec. 127. sub num. 4. lib. 2. Ludouicus dec. 1. Per. in 36. nu. 8. cum alijs allegatis per informantes pro D. Francisco. Quia ius responsum, tales processus originales in illis partibus fore accommodati pro curatoribus, cum obligatione reportandi intra triduum, & etiam attestatur plures Causales, quorum fides data fuit, & Notarius dixit sibi fuisse processum offensum ab Anna, vel Ioanne eius viro, sed pro parte Annz, & illi parti restituisse, quod verba possunt bene intelligi de Procuratore, qui etiam dicitur pars, & suborta, de sent. & re iud. Cassid. dec. 3. num. 4. de re script. Caputa. dec. 35. num. quinto, par. 1.

5. Non obstat, quod processus remissioialis vi-

deatur sumptus de sumpto, quia praeterquam quod viger semper ratio praedicta impediens, Respondebarus, & id tollit ex facto, quia etiam testium fuit receptum per Gabrielem de Ouidio deputatum ad Consilio, de quo ex amme facto per d. Gabrielem publico Instrumeto illud exhibuit, & consignauit Francisco de Arieta Actus ius causae possessionis in eodem consilio, qui illud remisit in actis, ex quo postea fuit datum transumptum D. Ioanni ex decreto Consilio, & cum citatione partis, vt in eodem summario num. sexto, & illud postea ad abundantiam eiusdem fuit etiam collationatum per eundem Artega Notarium D. Nuntii.

6. Ad illud, quod fuit extractus totus processus fuit responsum nos non verari in causa appellationis, in qua fuisse transportandum uterque processus prima instantia, sed suus in prima instantia, in qua ille processus fuit extractus, & proditus ad effectum iurium, quo casu potest quisque quam veli partem producere, vt fuit dictum in causa Altorien. Pioranus 12. Octobris 1599. coram bono reu. Cardinali Seraphino, & in Tolerana Parochialis 3. Octobris 1592. coram Illustrissimo D. Cardinali Aragonio.

7. Non obstat, quod pars non fuit citata in hac extraxione, sicut ad auscultandum, & collationandum, vt fuit dictum in Bergen. Proheminentiarum 5. Maii 1600. coram bono mem. Pacen. & in Montis Regalis Iurisdictionis 24. Nouembris 1597. coram alio reu. D. meo Decano, cum alijs allegatis. Quia respondetur, quod citatio non poterat fieri coram alio Iudice, pendente causa in Rota, & quod pars citata praesentibus alia impedimenta, recurrendo ad Curiam Regiam. Ad illud, quod non constet fuisse adhibita aliquam diligentiam ab Anna, vel D. Ioanne pro remouendis impedimentis. Respondetur, quod immo impedimenta erant remouenda ab ipso Francisco, qui illa praestitit.
8. Denique non obstat, quod Testes examinati coram Iudice Laico non faciunt fidem in causa legitimis coram Iudice Ecclesiastico. Quia dicebant Domini, hoc non esse praesentis impediens, in quo fuit tractatus de legalitate scripturarum, vel eorum extraxionis, quare fuit, vt supra conclusum.

C A V A L E R I I.

Mediolanen Decimarum S. MARIAE Passonis, Lune 19. Decembris 1611.

A R G V M E N T V M.

De Testibus probantibus possessionem in summarissimo possessorio retinendam aliquam notanda de quibus in summario.

S Y M M A R I U M.

Mandatum de mandando dandum est possessori utpote mota liti, num. 1.

Testes probatur, per conductores deponentes soluisse decimas, num. 2.

Testes conductores pro locatore admiuntur, quando non habent interesse in causa, num. 2.

Testes etiam notabiles admiuntur in possessorio retinendo summarissimo, num. 2.

D Omini censuerunt dandum esse mandatum de manutendo Abbati, & Canonicis Sanctæ MARIÆ Passionis super decima vineæ, de qua agebatur, tanquam possidentibus non solum ante, sed etiam de tempore mortis litis, s. retinendæ, instit. de interdict. Barro. in l. ait prætor, s. quod ait, numero secundo, & 14. ff. vii. possid. Caput quæ. decil. 193. p. 3. quasi possessio autem probatur per duos testes deponentes de facto proprio, qui vii conductores iuris decimandi competenti Abbati, & Canonicis palam, & publicè sine aliqua contradictione exegerunt decimam super vinea, de qua agitur 4.

Necque hi Testes ex eo, quod erant conductores poterat dici interessari: nam vii deponit primus super 2. non habebant se pro interessatis, & expressè dicit, quod non agebatur de suo interesse, quia si non poterant decimare vineam præstebant sibi debere fieri defalcum, præterea in hoc interdicto summarijssimo retinendæ non admittuntur exceptiones contra testes, Capic. decil. 55. nu. 2. & 5. Rol. consil. sub n. 31. lib. 4. Consar. præd. quæst. c. 17. sub nu. 4. verif. septimo, fuit dictum in vna Nucetina Beneficij 6. Februarij 1609. eoram me.

Nec etiam visum fuit relevans, quod dicebatur non consistere de identitate vineæ ex eo, quod Testes deponunt de vinea nuncupata de Vertua, & Domini Fagnani non emicunt vineam aliquam sub d. denominatione de Vertua: nam Testes super primo deponunt, quod hæc vinea antea vocabatur de Vertua, à quodam Vertua Canonico Sancti Laurentij Majoris Mediolani, qui ruse illam possidebat, sed postea fuit empta à Fagnanis &c.

P A N P H I L I I.

*Januæ. Iurispatronatus. Luna 23. Januarij
1612.*

A R G V M E N T V M.

Iurispatronatus An, & quando transeat ad illegitimos, & naturales,

S Y M M A R I V M.

Iurispatronatus transit etiam ad illegitimos quando fundator eos expressè non excludit. nu. 1. & 2. ubi præsertim quando filij, & descendentes sunt vocati non per verba civilia legitimam importantes, sed per verba naturalia, quibus veniunt etiam naturales.

Filij illegitimi, & naturales veniunt appellatione filiorum, & descenduntur, quando illi sunt vocati non per verba civilia legitimam importantes, sed per verba naturalia nu. 3. declarata, ut nu. 6.

Iurispatronatus transit etiam ad filios illegitimos, & naturales, quando fundator in vna casu illar expressè excludit, & in alijs nihil dicit, nu. 3.

Iurispatronatus transit etiam ad illegitimos, & naturales, quando fundator eos in aliquo casu admittit, nu. 4.

Alternat una dictio, vel non potest flere copulatio, quando in vtriusque parte verificari potest, nu. 4.

Testatoris voluntas in testamentis declarata ostendit qualis fuerit illius voluntas in præcedenti dispositione, nu. 5.

Testatorem incontinenti vellet si corrigere non est præsumendum, nu. 6.

Iurispatronatus generalitatem & agnationem non transit ad illegitimos, & naturales, nu. 7.

Malculum mentio vbi in testamento facta est operatur, ut testator censetur habuisse respectum ad qualitatem masculinitatis, non autem ad qualitatem agnationis, numero 7.

Clericus potest etiam esse illegitimus, & naturalis ex dispensatione Ordinarij, nu. 8.

DECISIO CCCL.

C V M in hac causa fuissent factæ plures declarationes coram bonis memorijs D. Litta, in quibus fuerat dictum illegitimos ad hoc iurispatronatus non esse vocatos, & informantes pro Ioanne Stephano, & Innocentio fratribus illis non acquiescerent sub die 12. Februarij 1607. coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto in locum Littæ subrogato fuit super hoc particulariter dubitatum, & Domini attempo tenore fundationis, censuerunt illegitimos in hoc iure patronatus non fuisse semper exclusos, sed solum in eoductu legitimum, & in hoc casu debere procedere prædictas declarationes D. Littæ, sed causa ad me devoluta, ut satisfacerem Comiti Francisco supra dicta die dubitavi, An Ioannes Stephanus descendens ex linea Nicolai illegitima sit vocatus in fundatione, de qua agitur, itaut sit recedendum, vel ne à dicta decisione Illustrissimi Cardinalis Lancellotti, & Domini re mature discussa censuerunt Ioannem Stephanum esse vocatum, & propterea à dicta decisione non esse recedendum nisi illi obster spueras, de qua volum, quod particulariter videatur, siquidem vii optimè in prædicta decisione consideratur, cum fundator illegitimos expressè non excludit censetur illos voluisse relinquere sub dispositione iuris cõmunis ad l. cõmodissimè, ff. de lib. & posthū secundum quam sunt capaces iurispatronatus, vt per Bald. in l. eam quam in fin. C. de hieicom. Rocch. de iure patronatus, verb. competens, num. 9. cum alijs, tam in eadem decisione, quam per informantes pro Ioanne Stephano allegatis.

Quam conclusionem eo facilius Domini in hoc casu admiserunt, quia verba fundationis ex sui natura sunt apta comprehendere etiam illegitimos, cum ad istum patronatum esse vocari filij, & descendentes Nicolai non per verba civilia, & legitimam importantes, sed per verba naturalia sub quibus veniunt naturales, Bart. in L. utelas sub nu. 3. & seq. ff. de cap. dimittit. & in l. ex facto, s. si quis rogatus, l. primo, & ibi Angel. Imol. Alex. ff. ad trebel. Feys. in cap. in præsentia, nu. 22. de probat. cum alijs per Illustrissimum Maticam de conic. vii. vol. lib. 11. tit. 9. nu. 2. & fuit dictum in Tiraflores Elemosynariz 26. Aprilis 1602. eoram eodem Illustrissimo Cardinali Lancellotto.

Preæsertim, quod quando fundator præ oculis habuit qualitatem legitimatis, & ad legitimis volum dispositionem suam restringere id expressè, vt fecit in linea Alberti, & Vgonis, in qua ad hunc patronatum vocavit solum illorum filios, & descendentes legitimis, quod cum non fecerit in filiis, & descendentibus Nicolai, & Federicis, trique datur intelligi, quod noluit, quoad ipsos restringere successum ad solos legitimis ad text. in l. vni. ca. s. sin autem ad deficiendum, C. de caducis toll. Anan. consil. 21. num. 3. verif. est etiam multum ponderandum cum simil. & fuit dictum in Bononici de Malucij 23. Martij 1609. coram R. P. D. meo Sacratio.

Et præmissa suadebantur ex eo, quod fundator

in verſ. ſi vero acciderit dum vocauit deſcendentes Opizon poſuit in conditioe deſcendentes Nicolai, & Federici iam legitimis, quam naturales cum illa diſiunctura, vel quæ non poteſt violari, nec reſolui in cõiunctam dum poteſt in vtraque ſui parte veniſſe, Bart. in l. ſi is, qui ducenti, §. vtrum, num. 7. verſ. aut inter alia, & ſi item ſi pater. in p. iur. & ibi Socin. num. 5. ff. de reb. dub. Ruyn. conſ. 6. num. 1. lib. 3. ex hoc enim non ſolũ apparet, quod naturales non abhorruerit, ſed etiam reſultat, quod in vocatione facta de filiis, & deſcendentibus eorundem Nicolai, & Federici ſenſerit quoque de naturalibus. Bart. in Lex facta, §. ſi quis rogatus. l. primo, num. 2. ff. ad trebell. cũ aliis deductis in hac cauſa iud. die 30. Ianuarij 1609. coram bon. mcm. D. Juſto.

5 Quod etiam clariuſ, & expreſſius colligitur ex teſtamento, per quinquennium poſt hanc fundationem ab eodem fundatore facta in quo conſtituit primogenituram in bonis patrimoniis ad fauorem eorundem quos prout ad ſum patronatum inuitauerat, vocando illos eodem ordine, & cum eadem qualitate clericus p. iur. vocauit in fundatione patronatus, & in illo in deſcendũ legitimo, um expreſſe vocat naturales deſcendentes ad prædictũ Nicolau, & Federico ex prædicto autem teſtamento declaratur qualis fuerit eius voluntas in præcedenti fundacione, vt late per Illuſtriſſimum Mantice de conſeſ. vit. volunt. lib. 3. tit. 1. num. 2. cum multis ſeqq.

6 Non obſtat, quod fundator videatur vſus verbis ciuilibus, & excludentibus naturales, dum voluit proximioribus proximioribus ſuccedere, & ſue ceſſionem deſcendendi ad propinquiores nec non ad fratres, & illos non exiſtentibus ad nepotes, ex late adductis pro Comite Franciſco, quia præter id quod fundator expreſſe mentionem fecit de naturalibus, fuit reſponſum, quod cũ fundator vſus fuerit dictis verbis ciuilibus poſtquam iam vocauerat filios, & deſcendentes, & ſic poſt facta vocationem, per verba naturalia expreſſio proximiorum, & propinquiorum dicitur facta ad obſtandum ordinem ſuccedendi, non autem ad reſtringendam ſue ceſſionem iam antea, per verba naturalia expreſſa, alijs reſultaret, quod fundator in conſequenti ſe correxiſſet, quod non eſt dicendum, l. non ad ea, nuſta gloſ. verb. prius ad fin. ff. de condit. & demonſtr. & fuit dictum vna in Ciuitatis Caſtellis F. de i. commiſſi 10. Nouembriſ 1578. coram Bualo.

7 Non obſtat etiam, quod dicebatur illegitimos de iure non eſſe capaces iuriparionatus geſultij, & agna. iij. vt per Rocch. de iure patr. verb. com. j. c. ens. num. 10. verſ. hanc tamen cum alijs allegatis, quia cum ad hunc patronatum fuerint vocati filij, & deſcendentes nulla facta mentione generis, & agnationis, non poteſt dici, quod verſum in patronatu gentilitio, & agnationis Mentio enim maſculinum dumiſſa operatur, vt cenſetur cõtemplata qualitas maſculinitatis, nõ autem agnationis, vt per Surd. conſ. 448. num. 24. lib. 3. vbi de magis communiter teſtatur, & tenuit Rota in Turdeſina F. de i. commiſſi de Cortadis 23. Aprilis 1587. coram Giupio, & vltimus ceſſat diſſicultas, quia vt ſapẽ dictum eſt, fundator in iſto patronatu naturales non abhorruit, ſed eos inuitauit.

8 Pariter non obſtant ea, quæ dicuntur de nobilitate, & eminẽti qualitate fundatoris, necnon de inueſtiſſimi vocatione illegitimorum, qui de iure clerici eſſe non poſſunt, quia ſuit reſponſum omnia ceſſare ex eo, quod tam in fundacione, quam in dicto teſtamento de naturali-

bus mentio facta reperitur cum eadem qualitate clericatus, quo ſit vt nullatenus dici poſſit de eis fundatore non cogitaſſe, Bart. in d. Lex facta, §. ſi quis rogatus l. primo, num. 2. verſ. vel ſi in alia parte teſtament. Angel. num. 1. in fine, Alex. num. 6. in 2. ſallentia, & Ripa. num. 17. ff. ad trebell. Illuſtriſſimus Mantice de conſeſ. vit. vol. lib. 11. tit. 9. nu. 22. vltia, quod cum non requiratur niti ſimplex clericatus uſque quo Ordinarus diſpenſat poteſt c. 1. & ibi gloſ. & Doctores de filiis præſbyt. in 6. & de facili etiam diſpenſetur verſimile eſt fundatori de naturali etiam cogitaſſe, Roland. conſ. 1. num. 15. lib. 2.

9 Poſtremo non obſtant abſurda per informantes pro Comite Franciſco conſiderata, nempe quod illegitimi excluderent legitimis, quia quantum attinet ad legitimis deſcendentes ex Nicolao, & Federico nullum poteſt conſiderari abſurdum cum Domini intelligant illegitimos eſſe totum vocatos ceſſantibus legitimis, per rationes deductas in deciſionibus Lutz, & Cardinali Lancelotti, reſpectu vero deſcendendum ex Alberto Vgone, & Opizone, abſi dum ceſſat ex voluntate teſtatoris, qui licet iam Nicolai, & Federici ante alios vocauit, & ſic prædixit l. h. c. es me, §. ſi ſi ad trebell. Aym. conſ. 61. nu. 7. & conſ. 101. num. 1. verſ. ex alio: ex qua prædilectione ceſſat quoque fundamentum inæqualitatis, quæ ea ſane te conſiderari non poteſt. Et ita deciſum.

PIROVANI.

Mediolanenſi Decimarum S. Donati. Luna 23, Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Mortui Notarij Instrumenta, quando ab altero Notario publicari poſſunt, & quæ requirantur, vt publicata dicantur in forma probanti, & fidem faciant.

SYMMARIVM.

- Notarij ad hoc, vt poſſint publicare instrumenta alterius notarij mortui, quæ requirantur, num. 1.
Instrumenta Notarij mortui publicari poſſunt ab alio Notario habente hunc publicandi licentiam, num. 2.
Notario afferenti de ſua commiſſione credendum eſt, nu. 3.
Afferenti officialium, in his, quæ reſpondent eo, non offici non pient credatur, num. 4.
Instrumenta publicari poſſunt à Notario, qui de illis ſe rogauit, num. 5.
Instrumenta rogata ab vno Notario publicari poſſunt à ſucceſſore in illo Notariatu officio, & in dubio ſucceſſor Notarii præſumitur publicare instrumenta tamquam ſucceſſor, num. 6.
Instrumenta iſte pendente, quando publicari poſſunt ſine partis citatione, num. 7.

DECISIO CCCLI.

D Vbi utitur ſit An instrumenta, de quibus in dubio eſſent in forma planti, quæ ſi cui inter ſe diuerſam formã ad eſſe eorum probationis continent, ita ex particularibus rationibus, & fundamentis fuit dictum in vnaquaque eorum ſpecie eſſe in forma probanti; Alia enim instrumenta prout 1. 2. 3. 4. 5. 10. 11. ſunt poſſ. Proſperi Farinacij. V 4 excm.

exemplata, per Notarios habentes auctoritatem
expleudi documenta Notariorum defunctorum,
alia vero edita per Notarios originarios ut sex-
tum, & notum alia extracta per Cancellarios ex
Abbreviatoris Cancellarie Archiepiscopalis Me-
diolani, prout sunt seprimum, & octavum. In pri-
ma specie habent omnia requisita ad publica In-
strumenta, secundum glossam in generali, Cade ta-
bul. lib. 10. Specul. de iur. iur. edit §. 1. nu. 1. Abb.
in cap. 1. nu. 1. & ibidem Imol. num. 1. Pely. nu. 2.
de fid. instr. Bart. in li. quis ex argentariis, §. si in-
strum. in repet. num. 6. ff. de ed. in sol. in rubr. nu.
2. ff. de not. oper. nunc.

1. Nō obstat, quod fuerint exemplata ab alio, quā
à Notario rogato, quia Notarii illi id cgerunt, nō
ex eo, quod Instrumenta ad eorum manus sim-
pliciter pervenerint, sed ex auctoritate, & licen-
tia ibi ipsis attributa respectu tum ab ordinari-
o, tum per Abbates Collegii notariorum, quia
hoc potuerunt vigore Statutorum Mediolanen-
cap. 177. vol. 1. priuare etiam quoad alios iudi-
ces ibi de cetero nō concedatur alicui Notario
auctoritas explendi aliquas abbreviaturas, per
aliquem iudicem, sed solum per ipsos Abba-
tes, quod sufficit, ut plena fides de iur. Instrum-
ent. exemplaris, cum p. tabellio, de fide instrum.
vbi Abb. num. 2. Fely. num. 1. & Card. num. 1. idē
Abb. conf. 53. p. 1. Alex. in auth. si quis in aliquo,
num. 3. in fine, vers. faceret etiam fidem, C. de
ed. in ibidem tit. num. 3. ver. Cetero principaliter
Verall. decif. 55. p. 2. Guidop. decif. 120. nu. 1.
Myding. obferuat. 73. num. 5. & 18. centur. 6. quod
fuit etiam dictum in vna Mediolanē Matrimo-
nij 19. Nouemb. 1604. coram R. P. D. De-
cano Pena.

3. De licentia autem satis apparet ex assertione
eorundem Notariorum, dum in subscriptio-
nibus attestantur de auctoritate sibi ipsi concessa,
quibus creditur de stilo Rotæ, Verall. decif.
245. & 266. p. 1. & sapius Rota resoluti signanter
in causa Dertusien. iuris conferendi 24. Maij 1596.
coram bon. mem. Cardinali Seraphino, & in Ger-
unden Vini 13. Maij 1598. coram R. P. D. Pe-
na Decano, & in Ferrarien Bonorum 23. Mar-
tij 1601. coram illustrissimo Cardinali Lancel-
otto tunc Rota Auditore, & quod de stilo Ca-
sarianum credatur notario afferenti de sua com-
missione, aperit etiam firmavit Menoch. de prae-
sumpt. lib. 2. prae. sumpt. 79. num. 20. sequendo de-
cisionem Capuraq. 266. supra allegatam.

4. Præterea aduerterunt Domini adesse litteras
testimoniales Abbatum, notariorum, & Vicarij
Curie Archiepiscopalis Mediolani, in quibus
asseritur notarios prædictos habere respectu
licentiam exemplandi Instrumenta, quibus fides
in dubitata solet adhiberi, tum ex iuris dispo-
sitione, cum agatur de pertinentibus ad eorum fa-
ctum, & iurisdictionē, si quis decurio, Cade falli.
appa. iores, de exact. trib. lib. 12. Pap. alleg. 77.
num. 6. Tum ex illo, cum sit modus certificandi
abientes de veritate scripturæ exemplatæ.

5. De secunda specie cessat difficultas cum aga-
tur de Instrumento extracto à Notariis, qui ori-
ginale scripserunt, Bart. in auth. si quis in aliquo, in
2. oppositio. C. de ed. per li. si quis ex argenta-
riis, §. prohibet, eodem tit. la. in d. auth. num. 1.
Dec. num. 15. Roman. consil. 107. num. p. Rota in
nois decif. 1. de fid. instrum. Capuraq. decif. 331.
in princ. p. 2.

6. Postremo autem in tertia specie posita, cum
sint extracta à successoribus in officio, nempe à
Ludouico Barbauaria, & Alexandro Marino
Canonicis ordinariis, & Cancellariis Archiepi-

scopi Mediolani, satis dicuntur in forma proban-
ti. Capuraq. decif. 344. p. 2. de quorum successio-
ne in officio, quamvis in eorum subscriptionibus
nemo non habeatur, tamen iuris præsumptione
eo ipso, quod se subscribunt Cancellarii dicuntur
successores in officio, ut pluries considerauit
Rota, & signanter in Gerunden. Beneficij 14. Ianu-
uarij 1604. coram bon. mem. Litra, & in Tar-
raconen. Præposituræ 14. Iunij 1604. coram R. P.
D. Coccino in quibus fuit dictum iura extracta à
Regente Cancellariam Curie Episcopalis dici in
forma probanti, tamquam extracta à Successore
in officio, quod magis confirmatur ex qualitate
officii Cancellariæ solij conferre tantum Cano-
nicis Ordinariis ex Concilio Provinciali Medio-
lani Sancti Caroli, prout fuerunt Magiolus,
& Barbauaria. Quibus omnibus accedunt litte-
ræ testimoniales Vicariotum, per tempora eun-
dem Curie Archiepiscopalis prædictos Magio-
linum, & Barbauariam Canonicos fuisse, & esse
Cancellarios illius Curie fideles, legales, & au-
thenticos, quæ verba conueniunt solum Succes-
soribus in officio, quibus à lege, vel Iudice tribu-
ta est facultas Instrumenta exemplandi, ut supra
fuit dictum.

7. Non obstat, quod Instrumentum, tam in primo,
quàm in postremo casu, specificata sint extra-
cta licet pendente, & sine partis citatione, quæ
regulariter non probant, cap. fin. vbi Doct. de fide
instrum. Quia fuit dictum conclusionem non
procedere, quando Successor in officio extrahit
Instrumenta Notarii defuncti, vel scripturas
suorum prædecessorum repetas in scribania,
Bart. in li. quis ex argentariis, §. cognetur, num. 3.
de ed. Dec. post alios in auth. si quis in aliquo
num. 26. eodem tit. Coar. præf. questio. cap.
19. num. 3. Capuraq. decif. 351. num. 3. p. 2. & fuit
firmatum in pluribus causis, in allegata Ferrarien.
Bonorum, in Firmana Beneficij 27. Ianuarij
1610. coram R. P. D. Marcomonio, & in vna
Tirafonen. Canonicis coram meo vltima Fe-
bruarij 1611. videtur enim necessaria, dumtaxat
citatio illa, quando vnum publicum Instru-
mentum, quod cum sumitur exemplatur, secus
quando matrix, seu prima scriptura remanet in-
tacta, quia tunc non requiritur citatio, sicut si ip-
se Notarius viuens exemplaret, Bald. in li. fin. ad
finem, C. de ed. Fely. in d. cap. cum p. Ta-
bellio subdens rationem diseritatis, quia in pri-
mo casu statim exemplaro, sicut originali, nec
potest amplius deregri falsitas in secundo, potest
semper recurri ad originalem scripturam; Ex
quibus omnibus firmatur Domini iura de quib-
us in dubio esse in forma probanti, &c.

V B A L D I.

*Romana Redditionis Computorum, Luna 7.
Februarij 1612.*

A R G V M E N T V M.

*Confessio iudicialis An, & quando reuoca-
ri possit docto, vel nō docto de errore.*

S Y M M A R I V M.

*Confessio confitenti præiudicat, nu. 1. vbi quod nulla est ma-
ior probatio, quam oris proprii confessio, præsertim facta
in iudicio, & in responsione petitionum.*

Confessio facta in iudicio ex interno præsertim reuocari

non potest nisi de docto de errore. nu. 3. ubi præsertim quando confessio fuit geminata.

Positiombus factis confessio in eorum responsione, nec etiam prætextu errorum reuocari potest. nu. 1.

Confessio omni reuocata de stylo Palatii admittitur vsq; ad sententiam etiam non docto de errore. declar. vi. nu. 3.

Confessio non acceptata à parte potest quocumq; reuocari. num. 5. ubi tamen, quod facta dicitur confessio acceptata à parte si pars illi non contradicit.

D E C I S I O C C C L I I.

Domini recesserunt à decisio in hac causa sub die 23. Martij 1609. corā bon. mem. Iusto quoad particulam primā partitæ continentem summam scutorum 423. b. 16. quia in inuentario olim facto inter hæreses Laurentij Barocchini, & Sanctem Angelinum occasione societatis inter eos contractæ, & finitæ ponuntur credentiz, seu nomina debitorum pro summa scutorum 753. ex quibus Sanctes habuit partem sibi debitam, quæ fuit scutorum 335. vt in summario Barocchinorum numer. 3. cum igitur Andreas Dulcinus qui Angelino in administratione d. societatis successit confessus fuerit in responsionibus ad positiones se exegisse nomina debitorū descripta in dicto inuentario, vt in eodē summario, num. 1. necessario sequitur cum fuisse cōsequitur ex dictis nominibus debitorum summam residuam nempe scutorum 417. & consequenter particulam primā partitæ relationis periri, in qua Dulcinus constituitur debitor in summa scutorum 423. 16. non esse delendam, vt dicebatur in d. decisione, sed potius reducendam ad dictam summam scutorum 417. vulgatum enim est confessionem præiudicare confitenti, & nullam contra eum esse meliorem probationem. l. cum te. C. de transact. Bald. conf. 190. Sempronius, nu. 3. lib. 3. Paris. conf. 121. num. 30. & seq. lib. 1. Rota diuersi. decis. 98. nu. 1. & nu. 2. part. 2. præsertim quando est confessio iudicialis. Marant. in suo specul. par. 6. tit. de conf. num. 22. & de confessione re-sultante ex responsione ad positiones partis probat. text. in cap. 1. de conf. lib. 6. Crau. conf. 217. num. 9.

3 Non obstat reuocatio, quia cum confessio fuerit facta in iudicio non potuit saltem ex intervallo reuocari, nisi docto de errore cap. per tuas, de probat. l. si post diuisionem, i. error. C. de iur. & fact. ignor. Specul. in tit. de posit. f. fin. nu. 8. vers. item si ponens. Bar. in l. pon. fatetur, ff. de conf. Marant. in suo Specul. tit. de posit. artic. product. num. 6. Verall. decis. 191. part. 1. & fuit scilicet in causa Conchei. Pecuniaria 15. Maij 1587. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilo, quod eo magis dicendum est hoc casu, cum confessio fuerit geminata, Roman. conf. 346. num. 10. Verall. d. decis. 191. in fin. & missa post datum terminum ad deliberandum, & monitorium ad respondendum positionibus quo casu non videtur posse reuocari, neq; etiam prætextu erroris. glo. in c. ex litteris de diuor. Rom. d. conf. 346. n. 10. Surd. decis. 130. nu. 10.

3 Non obstat, quod ex stylo Palatii admittitur reuocatio confessionis vsq; ad sententiam etiam non docto de errore. Aegid. decis. 693. in fin. quia responderi ut procedere quando error verus in factu alieno, in quo error, & ignorantia præsumitur, l. vlt. ff. pro suo, secus in factu proprio, in quo non præsumitur error, & ideo oportet probare circumstantias, ex quibus error præsumitur. Aegid. decis. 694. num. 1. & talis error debet probari testibus, vel instrumentis, vel alijs modis ex

quibus appareat veritatem aliter se habere Rota decis. 1166. num. 2. part. 3. dicitur.

4 Non obstat, quod docetur de errore ex fide Angelini, qui confessus est se habuisse ex nominibus debitorum scuta 335. vt supra in principio dictum est, & sic appareret de errore confessionis Dulcini, quia ad positiones simpliciter respondit se exegisse dicta nomina debitorum, cum tamen certum sit non omnia nomina potuisse illum exigere, si eorum pars erat ab Angelino exacta, quia responderetur pro qua parte docetur de errore pro ea confessionem reuocari tanquam erroneam, unde cum constet de errore solum quoad sc. 335. ab Angelino exacta non debet inferri, quod Dulcinus non exegerit nomina debitorum, quæ supererant tempore scuta 417. circa quæ de errore non docetur.

5 Non obstat, quod ista confessio non fuit acceptata à parte, & ideo potuit reuocari ad notariā per Marfil. in rub. C. de probat. num. 113. & sing. 329. num. 8. quia sufficit quod pars expresse non contradixerit Bald. in l. cum precum sub num. 1. vers. aut non contradicit, C. de lib. caus. Franch. in cap. cum positionibus, numero sexto, de iure iurand. in sexto, ex quibus Domini recesserunt à decisio.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Carpni, Bonorum, Veneris 16. Martij 1612.

A R G V M E N T V M.

De Testibus Communitatis, seu Vniuersitatis admittendis, pro ipsa Vniuersitate, vel Cōmunitate, & præcipue de Ministris, & Officialibus Montis Pietatis, quando pro ipso Monte recipiantur in Testes, & quantam faciant fidem.

S Y M M A R I U M.

Testes Vniuersitatis, seu Communitatis non repelluntur à Testimonio ferendo, nisi habeant interesse particulare, num. 1.

Testes Officialis Montis Pietatis non repelluntur à Testimonio pro ipso Monte, nisi habeant interesse particulare, num. 1.

Prælati possunt esse Testes pro sua Ecclesia, nu. 1.

Testes Vniuersitatis, licet admissantur pro Vniuersitate non sunt tamen integri testes, numerus tamen supplet, num. 2.

Testium inhabilitatem depositiones suppleantur ab alijs, qui non patiuntur similes exceptiones, nu. 2. & 5.

Testis famulus finis famulus non prohibetur esse testis pro suo domino, nu. 3.

Testis Procurator non prohibetur esse testis pro suo principali finis procura, nu. 3.

Testis non dicitur habere interesse in causa, quando nihil consequitur aut perdit ex illius victoria, nu. 4.

Testis vnicui nubi probat, num. 6.

Indefinita oratio non equipollit vniuersali in testibus, nu. 6.

Periti possunt etiam examinari, vt testes nu. 7.

Preterea, & valor rei deprehenditur ex quantitate fructuum, & ex communis reputatione, nu. 8.

Testium dicta sunt continuanda, & non cauillanda, num. 12.

Inuentarium probat contra eum qui illud fecit, nu. 13.

Confluerunt Domini probari valorem triū prædiorum iuxta decisionem in hac causa factam die 14. Iunii 1610. corā Illustrissimo D. Cardinali Lancelotto, à qua non putant recedendum ex deductis in hac propositione. Ad primum etenim, quod aliqui ex Testibus sint officiales Montis Pietatis, qui est actor in hac causa, fuit responsum, quod non propterea erant in totum repellendi, quia aliud est interesse ipsorum aliud interesse Montis, unde si testes, ex quibus constat Communitas, non repelluntur à testimonio ferendo pro Communitate, nisi habeant interesse particulare. Bartol. in l. in tantum, §. vniuersitatis, num. 1. ff. de rer. diu. Bald. in c. in super, num. 1. Anchat. num. 5. Fely. num. 6. vers. secus si effectus de test. Alexand. conf. 99. nu. 9. vers. præterea, lib. 5. Crauet. de antiqu. temp. §. primo, vers. quid in libro officialis, num. 17. Rota in causa Narnien. Confinium 10. Decembris 1603. & 17. Martij 1604. coram R. P. D. Coccino, quanto minus debent repelli Ministri, & Officiales, qui sunt personæ omnino separatae ab ipso Monte, & facit simile de Priore, & Prelato Ecclesiarum, qui potest esse testis pro sua Ecclesia, c. in super, vbi Bald. num. 1. & 2. Abb. & Imol. in princ. Fely. in 1. notab. de testibus gloss. in cap. super prudentia, verb. Stephanus, vers. similiter, 14. quæst. 2. Specul. tit. de testibus, §. primo, num. 23. Tiraquell. traçt. res inter alios acta, limit. 1. vers. item prælaus, sicut etiam potest esse Canonicus profuso collegio, Henric. Boic. in d. cap. in super, nu. 11. de test. Bald. in cap. tertio loco, num. 1. vers. ubi regularis, de prob. Auferre de reprob. test. num. 91. in 3. fall. vers. ad idem facit.

2. Et licet sicut testes de Communitate non sint omnino integri iura non per Abb. in d. c. in super num. 3. de test. Butr. in cap. cum nuncius, num. 3. in fin. Imol. cum 2. eodem tit. Roland. consil. 73. in fin. lib. 2. C. quar. pact. quæst. cap. 18. vers. quato in fine, Affid. decil. 400. num. 9. vers. sed ubi plures, lib. 5. Socyn. conf. 104. nu. 1. vers. se cundo propter, lib. 2. Roland. d. conf. 73. num. 5. circa finem, lib. 2. Crauet. de antiqu. temp. part. 1. vers. quid in lib. num. 17. latè Gabriel. de testib. concl. 6. in princ. & depositio aliorum, qui non patiuntur similes exceptiones, lat. in l. si quis ex argentarijs, §. cogen tur, num. 10. & seq. ff. de eden. Roman. consil. 290. num. 7. Socyn. consil. 134. num. 2. lib. secundo, Roland. consil. 19. num. 9. lib. 3. Pedemont. decisio 99. num. 41. cum alijs per Gabriell. de testibus conclus. 5. num. 1.

3. Dicitur etiam quod de tempore examinis iam deposuerant officium, quod tolleret omne oblatum, prout in simili de famulo finito famularum, procuratore finita procuata, & similibus, quod sint idonei testes, tradunt Specul. tit. de testib. §. 1. num. 13. Bald. in l. didantibus, num. 5. C. de testam. Tiraquell. traçt. de caus. cess. par. 1. nu. 104. latè Gabriel. tit. de testib. concl. 10. nu. 9. & 10.

4. Ad secundum, quod alij testes fecerunt partem in hoc iudicio, ex quo alij soluerunt certum, quid pro introducenda hac lite alij autem se obligauerunt illa durare soluere certam summam singulis annis, fuit responsum, non propterea posse dici ipsos facere partem formalem, cum ex victoria Montis nullum sint commodum consequuturi, neque ex eo, quod ex pedita lite ad fauorem Montis sit cessatura annua præstatio, quam aliqui ex prædictis faciunt, possunt dici pars formales,

quia idem est etiam conueniunt, si succēbat Mōs, unde cum idem sint consequuturi ex succumbentia Montis, quod ex victoria Montis potest dici de illorum interesse, quod vincat Mons, ad not. in l. 1. §. in propria causa, ff. quando appellat. sit in e. biduum, vers. palam, 1. quæst. 6. Butr. in c. cum nuncius, num. 3. vers. quia non est propria de test. Bald. in c. tertio loco, nu. 4. de prob. Affid. decil. 400. nu. 6. Pedemont. decisio 99. num. 9. vers. secus si deponerent.

5. Et quatenus ex prædicta subministracione expensarum posset colligi aliqua affectio erga Montem, non propterea debent tanquam pars idem iuris in totum repelli, maxime, quia summa fuit valde modica, etenim non soluerunt, velie obligauerunt soluere plusquam scutum vnum singulis annis per decennium, cuius pars de tempore examinis erat iam lapsa. Accedit, quod cum Mons Pietatis sit causa pia, ex hac modica subministracione expensarum, quæ resultat in meam elemosinam non potest argui affectus inordinatus in istis rebus, & nolentia, quod D. Erminio iurum tribuatur. Et cessat difficultas ex alijs rebus non patientibus similem exceptionem, quoniam numerus supplet, & sufficit cum sint plures, quam duo, ad tex. in c. in omni negotio, de rebus in cap. licet vniuersis, eodem tit. & in cap. si 15. q. 6.

6. Ad aliud quod Testes sine multum affectu ad fauorem Montis, ex quo vix ex illis dicitur, quod homines volunt ponere proprium sanguinem, & sustinenda hac lite, fuit responsum, quod illi testes in hoc est vnicus, unde nihil probat, & emittit, il. 1. cap. licet ex quadam, de testib. lausisurand. C. eodem tit. c. ad monere, 13. quæst. 2. cap. fin. 35. quæstio. 6. & experientia docuit contrarium, ex quo pauci, & in modica summa voluerunt contriungere, ultra quod in rebus indefinita non acquiescit vniuersali, vt per scribam caudis, de præscript. & proinde non includit, quod omnes homines Carpi habeant affectionem, & sic non includit per necesse examinatos in hac causa.

7. Ad aliud quod §. 6. & 1. testes examinauerunt se tanquam testes, & deponant tanquam periti, iuxta formam affirmationis, quam decurante tempore examinis fecisse, placuit responsio alias data in decisione nullo iure cauere, quod periti non possint induci in testes, & quod pro ratione eorum dicti non possint deducere iura, & comprehensa de tempore affirmationis, & ista exceptio etiam non percutit omnes testes.

8. Ad quintum obiectum, quod testes nullam habent scientiam de fructibus solitis colligi in istis prædijs, fuit dictum primò istam exceptionem non percutere primum, tertium, quartum, & octauum Testes, & si eos illos remanere integros, & sufficere. Præterea nec etiam respectu aliorum refragari, quia licet ex quantitate fructuum liceat argui valor, non propterea excluditur communis reputatio, & alij modi, de quibus in l. si secundum, ff. ad leg. Aquil. in l. pretia rerum, vbi gloss. Bart. & alij, ff. ad leg. Falcid. & per Salycet. in l. 2. num. 33. Cagnol. num. 233. Cod. de rescindend. venditio. Abb. in cap. cum causa, num. 1. in fi. de testib. F. 3. Mar. decil. 485. num. 11. & 38. par. 1. Verall. decil. 264. num. 4. par. 3.

9. Ad sextum, quod in istis prædijs sunt Terræ appellatæ dulces, alia vero fortes, quæ multum differunt inter se, quoad fertilitatem, & consequenter quoad valorem, & testes exceptis secundo, quinto, & decimo, interrogati dicunt ignorare quantitatem Terrarum dulcium, & fortium, fuit dictum præter, quod exceptio non percutit prædictos tres, qui sufficiunt, & Testes deponere de prædijs,

predijs, quorum habent notitiam, omnia simul cu mulſo, & fic implicite habere rationem Terrarum ſeruilium cū minus ſeruilibus, maxime dum exprimunt, quænam petiæ ſunt cluſuræ, & quænam campagæ, quod idem importat in ſubſtantia.

- 10 Ad ſeptimum, quod aliqui Teſtes deponant de valore prædiorum cum domibus, & ignorent qualitatē domorum, ſuit dictum, quod iſta exceptio non percuriebat, niſi aliquos Teſtes, vnde remanebant alij, qui non patiuntur huiusmodi exceptionem, vltra quod primus non dicit, ſe non eſſe informatum de domibus; vnde illius dictum adum deponit de valore prædiorum, poteſt intelligi cum domibus deſtinatis pro habitatione colorum illius prædij; alij reſtes affirmant ſe ſcilicet qualitatē ædificiorum, & quod ſunt *parte di pietra*, & *parte di terriccio*, & licet non omnino ſciant quanta ſit *parte di pietra*, & quanta di *terriccio*, non propiæ vitiaſur in totum eorum dictum, quia iſta qualitas habito reſpectu ad totum prædium, & quod iſta ædificia ruſticorum in æſtimatione prædiorum non ſolent haberi in magna cōſideratione non videtur multum alteratæ valorē prædij.

- 11 Ad octauum, quod teſtes non ſciant valoreſ terrarum, & alia niſi per relationem ad meſurationem cuiusdam Hilarij ſuit dictum obiectum ceſſare reſpectu maioris partis teſtium, qui non faciunt mentionem de libro meſurationis Hilarij. Vltra, quod nec alij videntur reſtringere cauſam ſcientiæ ad illum librum, vt patet ex leſtura.

- 12 Ad nonum, quod teſtes ignorent confiniā non ſuit viſum pariter ſubſistere in quantum ad primum teſtem licet dicat ſe accepiſſe informationem de cōfinibus a ſecundo teſte, quod etiam affirmat idem ſecundus teſtis, at tamen hoc fuit ex abundanti, vt ſunt verba etiam primi teſtis ibi, *ex informato per il paſſato ditta più parte, ma per meglio ſaperlo io ſono tornato ad informarmi*, & *li ho tobo in nota*. Quoad quartum teſtem non obſtat, quod ſextus dicat ſe conceſſaſſe confiniā cum quarto, dicendo, *parte ne haueua io, e parte ne haueua lui*, quia hoc pot inſtelligi reſpectu denominationis, & ſcrupuloſe designationis, nõ autem, in ſubſtantia reſtes nõ haberent notum quousque extenderentur confiniā ſingularum prædiorum. Quoad nonum teſtem licet ipſe perierit a Martinello notulam cōfinium, non per hoc concluditur, quod non fuerit per prius informatus, ſed potuit deſiderare prædictam notulam ex abundanti, vt videret, An reſponderet ſux informationi. Similiter, quæ dicebantur de ignorantia cōfinium reſpectu vndecimi teſtis, viſa fuerunt ceſſare ex leſtura totius dicti illius, & ſignanter, dum dicit, quod confiniā, quæ ignorabat à ruſticis edicebat viſitando dictas terras, & faciunt vulgares conſuſiones, quod teſtium dicta ſunt adiuvanda non caſillanda, Alex. conf. 5. num. 12. lib. 1. Corn. conf. 172. num. 17. lib. 2. Dec. conf. 100. num. 2. Rol. conf. 33. num. 4. lib. 2. & ad iunq. quæ plures alij, qui non patiuntur ſimilem exceptionem, qui per ſe ſufficiunt, & ſupplet alios, vt ſupra dictum eſt.

- 13 Ad decimum, quod teſtes ignorent quantitatem terrarum ſuit dictum, immo contrarium eſſe verius, cum deponant de quantitate bubulcarum, & valore vnus cuiusque bubulcæ, & patet ex dictis teſtium ponderatis in alia deciſione in hac cauſa facta vltra, quod ſufficeret, quod ſciſſet qualitatē terrarum, & confiniā cum valore cuiusque bubulcæ, quia facta meſuratione per peritum fa ciliſ erit calculus, ſed in propoſito adeſt etiam meſuratio deſcripta in inuentario, quæ probat

contra deſeribentem, & habetẽ cauſam ab eo final. C. arbit. turel. Roman. conf. 102. num. 3. verſic. cum itaque, Bald. conf. 407. nu. 6. lib. 1. Caſt. conf. 199. num. 2. verſic. ad reſtium lib. 2. Socyn. conf. 159. num. 2. lib. 2. Afflic. deciſ. 13. in princ. ad ſunt etiam libri Hilarij concordantes in meſura ab eo facta, qui ſaltem poſſunt deſeruire pro ad miniculo, ſitibus circumſtantijs de quibus informantes pro Monte.

P A M P H I L I I.

*Valentina Pratenſe Illegitimitatis, Veneris
16. Martij 1612.*

A R G V M E N T V M.

Inceſſæ nuptiæ non impediunt ſuſceptorum filiorum legitimitatem, quādo impedimentum à coniugibus erat ignotum, quando hæc ignorantia bona fide præſumatur; Et quando etiam præſumatur diſpenſatio.

S Y N O P S I S.

Reſtitutio in integrum non datur, vbi non conſtat de leſione, num. 1.

Vbi etiam, quod de leſione debet conſtare plenè, & concludenter.

Legitimitas probatur lentioribus probationibus, vbi agitur de ſucceſſione alicuius Baronie, num. 2.

Legitimi dicuntur filij etiam nati ex coniugibus conuulſis in ſecundo, & tertio gradu, viſi conſet coniuges habuiſſe ſcientiam dicti impedimenti, nu. 3.

Vbi amplius, quod ſufficiat bona fides vnus coniugis.

Bona fides, & ignorantia impedimenti matrimonij in dubio præſumitur, num. 4.

Matrimonium, vbi ſuit publicè contractum inter conſanguineos præſumitur coniuges fuiſſe ignorantes conſanguinitatem, & impedimentum, nu. 4.

Ignorantia præſumitur ex abſentia, nu. 5.

Præſumptio vna tollit aliam, nu. 5.

Matrimonium, vbi eſt clandestinum ignorantia impedimenti in coniugibus non præſumitur, num. 6.

Matrimonium ſine denunciationibus contractum dicitur clandestinum, num. 6.

Vbi tamen, quod in dubio præſumuntur denunciationes ſubſiſtiſſe contrarium probatur.

Matrimonium contractum inter conſanguineos præſumitur contractum ex diſpenſatione. Papa ex longa cohabitacione in figura matrimonij, communiquæ reputatione, & tractatu matrimoniali, num. 7. & 8.

Vbi quantum tempus requiratur ad præſumendum hanc diſpenſationem.

Diſpenſatio matrimonij contracti inter conſanguineos præſumitur ex ſpatio decem annorum, nu. 8.

Edere ad alterius inſtanciam, qui non habet aliquod intereſſe in editione nemo tenetur, nu. 11.

Probatio non admittitur, neque expellatur, ſine reſponſu nihil operari, num. 11.

Tituli inuoluntati producti excludit præſumptionem tituli validi, deſidera vt num. 12.

D E C I S I O CCCLIII.

POſt plures poſſitiones cauſa maturè diſcuſſa Domini dixerunt non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum. Quia vbi ſcientia eſt ſuſta ceſſat

cessat omnis actio sine qua non datur restitutio, cap. 1. & ibi Abb. num. 2. de restitut. in integ. Salv. in l. 1. nu. 3. & seq. C. si aduerf. rem iudic. ubi quod latio debet plene, & concludenter probari, quod erant traditi Innoc. in eum ex literis num. 7. verif. ego non credo, & ibi Abb. num. 16. de restitut. in integ. Benintend. decif. 35. num. 9. & fuit dictum coram me in causa Officii Archidiaconatus 4. Maij 1607. & alijs fexipfime.

3. Iuliana vero senectute Rotalis clara colligitur ex declinatione in hac causa facta coram R. P. D. meo Cauallero, in qua fuit finitum inter Raymundum Seniore, & Andulfiam auos paternos fuisse contractum matrimonium, ex quo cum natus fuerit pater D. Raymundi junioris fatis dicitur constare de eius legitimitate itam possit succedere in Baronia, ad quem effectum iusticiari le uioces probationes legitimarum, iuxta eonf. Gemin. 27. fexipfime in hac materia & Rota approbatum, Casif. decif. 18. num. 9. de probationibus, & fuit dictum in causa Parme. Status ao. Martij 1556. coram Anron. August. & 6. Martij 1592. coram bon. mem. Cardinali Scraphino, & in quaplibus alijs causis.

3. Non obstat, quod dd. Raymundus, & Andulfia essent inter se coniuncti in fecundo, & tertio consanguinitatis gradu. Quia ubi non probatur ambo coniuges habuisse scientiam dicti impedimenti eorum ignorantia, & bona fides ex ea iustulatus prodest filijs, itaut dicantur legitimi etiam ad effectum succcessionis, cap. 2. & ibi Ancharan. in 7. not. Abb. in primo not. & Prapof. in primo not. qui filij sunt legitimi. Quinimo iustifici bona fides vnus ex coniugibus glossis in cap. referente, verb. legitimum, & in cap. ex tenore, verb. legitimum qui filij sunt legit. Gemin. d. conf. 27. post num. 10. & conf. 66. in 3. dub. Gabriel. de legitum. conclus. 1. num. 6. & conclus. 4. num. 2. Couarr. de sponfial. par. 2. cap. 1. §. 1. num. 1. in fine, & seq. Caputa. decif. 150. num. 7. & 203. num. 3. par. 2. & iur dictum in causa Veneta Legitimitatis 16. Ianuarij 1589. coram Orano.

4. Quod autem in casu isto excludatur scientia impedimenti, saltem respectu Andulfie, quae potius iur in bona fide vitum fuit Dominis iurispotari non solum ex praesumptione iuris, de qua in dubio bona fides praesumitur, Couarr. vbi supra, §. 1. num. 4. & fuit dictum in causa Panormitana Illegitimitatis coram Bubalo 20. Iunij 1579. relati inter impress. diuersi. decif. 477. in fine par. 1. sed etiam ex vrgentissimis coniecturis, & praesumptionibus, quae adducebantur tum ex eo, quod matrimonium fuit publice contractum, Rayn. consil. 51. num. 16. verif. & quamuis lib. 5. Put. de cif. 95. num. 2. & seq. lib. 2. tum ex tenore ipfius Andulfie, item ex distantia loci vltima centum milliaria; Ac denique ex depositione Annae eius sororis germanae, quae pro parte Helenae examinata deposuit se nescire inire Raymundum, & Andulfiam fuisse aliquod vinculum coniugum; itis, ex qua redditur admodum verifimilis ignorantia impedimenti etiam respectu ipsius Andulfie, sicut enim ipsa Anna ignorauit impedimentum praedictum, ita verifimile est Andulfiam eius sortem illud ignorasse.

Neque vis fieri potest in capitulis matrimonialibus, in quibus fit mentio de dicto impedimento, quia non constat fuisse cum ea, nec in eius praesentia celebratum, idcirco ex eis inferri non potest ad aliquam scientiam ipsius circa dictum impedimentum. Caputa. quoniam decif. 403. num. 2. par. 2. & etiam cessante talis coniectura ad probandam scientiam, & malam fidem Andulfie, quae vix fuit,

fatis leues, & in omnem euentum eliduntur ex ceteris, & vrgentioribus praesumptionibus supra ponderatis ad text. in l. diuus, ff. de restitutio. in integ.

6. Non obstat, quod ignorantia impedimenti non suffragetur, ubi matrimonium est clandestinum, cap. cum ubihibito, §. si quis vero ad fin. de clandest. de spons. & matrimonio dicitur clandestinum, quando contrahitur sine denunciationibus, vt per gloss. ibi in princ. & §. si quis vero in verb. clandestina, cum alijs per informantes pro Dominica Helena allegatis. Quia omnia haec quaestione, quae est multum controuersa, vt patet ex late adduct. per Sanchez de matrim. lib. 3. dispur. prima, fuit respositum obiectum in casu, iusto cessare, quia non probatur denunciations fuisse omittas, prout probari debet, Henric. Boich in cap. perugit in fine, qui filij sunt legit. & sentit Rota in causa Barchinonensi Matrimonij 19. Martij 1604. coram R. P. D. meo Decano, maxime, quod stante spacio tanti temporis interueniente praesumitur iuxta not. in l. si filius famul. Cod. de petit. hared. cum similib.

7. Sed difficultas videbatur Dominis cessare ex longa decem, & octo annorum cohabitacione Raymundi, & Andulfie in figura matrimonij, ex ea enim iuncta praesentem communi reputatione, & traditam matrimonij praesumuntur dispensationi ad valide contrahendum non obstant dicto impedimento, iuxta decif. Verat. 169. par. 1. A. Chul. primam de praesump. & Barchinonensi Matrimonij superius allegatam non enim est veniunt, & Episcopus, & contra iuram, tam longam cohabitacionem tolerantem eosque veros coniuges reputasset, si dispensationem non interuenisset praecipue, si illorum consanguinitas erat non ororia, prout d. Helena praetendi, & concurrere etiam quod inter partes iuratae conuenit, quod dispensatio a Sede Apostolica communibus iuribus impetrata, cui, & plura alia ponderata per informantes pro D. Raymundo, ex quibus de facili arguitur dispensationem interuenisse ex late adductis in dicta decisione facta in hac causa coram R. P. D. meo Cauallero.

8. Nec placuit, quod dicebatur ad praesumptum dam dispensationem requiri spacio, quod agnita annorum, itaut minus non iustificae, ex Put. decif. 19. & 257. lib. 3. quia fuit respositum subteresse tempus decem annorum iuxta praedictas decisiones, & Put. in contrarium citatus loquitur secundum congruentiam illius facti in quo aderat quod fuis quadraginta annorum, ex quo quidem dicitur praesumptum dispensationem, non autem, quod tantum tempus requiratur, nec minus sufficere, & facit, quod spacio decem annorum praesumptum valdum matrimonium ad effectum legitimatus pro his, Gabriel. de praesumption. conclusio prima, numero 49.

9. Ultra, quod quando etiam esset necessarium tempus triginta, vel quadraginta annorum in casu isto adeit longe maius, si cum spacio decem, & octo annorum, quo Raymundus, & Andulfia in figura matrimonij sunt cohabitauerunt coniungatur tempus quo ipsa mortuo eius viro fuit habita, pro vidua, & eius filio pro natis ex legitimo matrimonio, & vti tale admittit quamplures adhuc per informantes relatos, ad quos solus vxor, & filij legitimi admitti solent, quod coniungendum videtur, cum tendat ad eundem effectum legitimatis proles, qui durat etiam post mortem coniugum.

10. Nec contrarium probatur ex diligentis, quae in hac propofitione ad effectum duplicationis fuit

sine veri præiudicio fuerunt præsuppositæ, quia ex fide Officialis Pœnitentiarij apparet, quod in ea de illo tempore huiusmodi dispensationes concedebantur etiam in foro fori, quo fit, ut aliæ diligentie non suffragentur, quia deficit registrum illius temporis, sine quo diligentie non concludunt negatiuam non concessæ dispensationis ex latè adductis in causâ Barghij Canonicius 19. Ianuarij 1607. coram R. P. D. meo Ludouiso. Ultra, quod dispensatio potuit obtineri à Commissariis Cruciatæ, qui de facto tales concedebant dispensationes, ut patet ex Breue Clementis Septimi, quillas sic de facto concessas recu- lidauit.

11. Non obstat postremò, quod pro causis restitu- tionis informames pro D. Helena adducebant, nempe, quod D. Raymundus tenebatur edere transumpta dispensationis obirentæ à Commissariis Cruciatæ per ipsum habita, ut fuerat in hac causa in Rota decium, sub die 9. Decembris 1609. Siquidem fuit responsum Helenam non fuisse ex hoc in aliquo iuram, ideoque cessare causam restitutionis: Nam dato etiam quod dicta transumpta fuissent illi per D. Raymundum exhibita, & illa dispensatio fuisset inualida, non tamen cessaret præsumptio alterius dispensatio- nis validæ. Put. decif. 136. num. 2. lib. 1. Vnde fuit opus vterius insistere super huiusmodi exhibi- tione cum tali casu cesset interesse dictæ Helene, sine quo non potest pars cogi ad exhibendum, l. in hac actione, ff. ad exhibendum, l. si in s. præ- terea, num. 44. & sequentibus, instit. de action. & fac- cit regula, quod non admittitur, nec expectatur probatio eius, quod probatum non releuat, cap. cum contingat, s. verum, de offic. deleg. l. ad pro- bationem, la prima, Cod. de probat. Federic. de Sen. consil. 148. num. 2. verific. item facit alia, Rom. consil. 126. num. 3. verific. quarto idem ostendi- tur. Præferim cum pro parte D. Raymundi fue- rit pluries oblatum, quod fabricatur similis dis- pensatio arbitrio boni viri ad effectum, ut satisf- faceret parti, quæ pluries requisita nunquam id acceptare voluit, quod clarè ostendebat talem exhibitionem ad alium effectum non fuisse peti- tam, quam ad diferendam litem.

12. Nec visum fuit posse applicari id quod diceba- tur de productione tituli inualidi ad excluden- dam præsumptionem alterius tituli validi, iuxta trad. per Aegid. conf. 10. colum. 10. in princ. ver- item & aliter respondet, Aymon. conf. 114. num. 44. Quia fuit dictum hoc procedere in productione voluntaria facta coram Iudice à parte, quæ præsumitur meliorem titulum producere, ut di- cunt dñ. Doctores & fuit dictum in causa Cremonen. Pensionis 3. Decembris 1582. relat. inter im- press. diuers. decif. 71. num. 19. par. 1. Non autem in editione coacta, quæ fit parti ad effectum paren- di Iudici, ex qua propterea non debet cessare præsumptio alterius tituli, tum quia editio ista valde differt à productione, ut patet ex tradit per Doctores in l. 1. §. editiones, ff. de eden. Tum etiam quia productio facta ad vnum finem non præiudicat, quoad alium, & diuersum, Grat. consil. 14. num. 17. lib. primo, & bene facit, quod dicit Surd. decif. 267. sub num. 4. verific. alterum fundamen- tum. Vbi quod productio non inferi approba- tionem, quando ex necessitate ad illam non trahi- tur, & in similibus terminis, quod productio ti- tuli inualidi facta ad alium effectum, quam in eo se fundandi non excludat producentem, quominus possit allegare alium titulum tenuit Rota in causa Pamplionch Decimarum 14. Maij 1610. co- ram R. P. D. meo Ludouiso. Pro quo etiam fa-

cit, quod productio per Compulsum non opera- tur approbationem, Capuraq. decif. 191. nu. 5. par. 1. Et fuit pluries decifum.

V B A L D I.

Ianuæ Pecuniaria. Veneris 16. Mar-
tij 1612.

ARGVMENTVM.

Testes examinati à Notario sine Iudicijs mandato, quando probent, quid de Testibus examinatis ex sola citatione ad videndum illos iurare singulis die- bus, & horis, quid etiam de Testibus examinatis sine iuramento, de quo no- tarius solum enuntiatiue fidem facit di- cens, puta, iuratus, &c. Et quid etiam de Testibus examinatis parte non cita- ta, præfente tamen, & monita, quan- do Iudex fecit decretum de examinan- dis Testibus, & quæ propterea dedit interrogatoria.

S Y M M A R I V M.

Testes examinatur à Notario etiam sine commissione Iu- dicio hante, si style loci sic examinandi, numero primo, & secundo.

Citatio licet fieri non possit à Notario sine mandato Iudicis tamen ex consuetudine tale mandatum præsumitur, & citatio valet, num. 1.

Style probatur ex inspectione plurium processuum, nu- mero 1.

Testes etiam mulier examinati probent, quando parti non opposuit, & dedit interrogatoria, numero 1. & 11.

Style contra ius non valet, nec seruandus est, name- ro 2.

Citatio ad videndum iurare Testes singulis diebus, & horis, valet, & in practica seruatur, numero 3. & 4.

Qui quod talis citatio sustinetur pro integro termino proba- torio, immo etiam post terminum, dum tamen Testes intra terminum iurauerint.

Testes examinari possunt post terminum, si iurauerint in ter- mino, num. 1. & 4.

Quanto melius habetur temporis limitationem, nulla, & inua- lida est, nu. 4.

Testes sine iuramento examinati dicuntur, quando Notarius solum enunciat, quod iurauerint, &c. vel si dicat iuratus, &c. vel si dicat iuratus testis scriptoris, &c. Declara, vt num. 5. & seqq.

Clauisula seu dictio, & cetera, comprehendendi omnia, quæ sunt de natura, & substantia actus, num. 7.

Mentio Iudicis supplet defectum citationis, pa. 10. & 11.

Contentio desistit suppletur per presentiam partis, nu- mero 11.

DECISIO CCCLV.

Testes primæ, & secundæ instantiæ fuisse valide examinatos, Rota censuit vtraque parte informante non obstantibus pluri- bus nullitatibus eõtra vtrumq; examen adductis: Nam

Nam quoad primam nullitatem circa examē pri-
mæ instantiæ, quod testes fuerint examinati cor-
am Notario, absq. decreto, & commissione Iu-
dici ad conf. Gemin. 38. num. 7. cum alijs allegatis,
fuit responsum, quod talis commissio, & decretū
facile præsumitur stare silo illius partium re-
cipiendi iuramenta, & examē per Notarium absq.
quo interuenit Iudex, de quo silo constat ex at-
testationibus plurium Notariorum, & Causidico-
rum Cuiusvis lanque de quibus in summario Dom.
Simonis, num. 5. & 6. & ex ille Ordinarij lanque
sis, quæ data fuit sicut in simili, licet citatio fieri
non possit à Nuncio sine Iudicis mandato, tamen
ex consuetudine tale mandatum præsumitur, &
citatio valet, vt per Van. de nullit. ex defectu ci-
tat. num. 41. Et quod vbi adest huiusmodi stylus,
ualeat receptio iuramenti, & testium in manibus
Notarij, est decisio Verall. 26. par. 3. qui etiam
stylus comprobatur ex inspectioe aliorum pro-
cessuum illius Cuiusvis, vt fuit dictum in causa
Florentina Iuriparatorum 3. Decembris 1607.
coram Illustrissimo D. Cardinali Lancelotto, qui
processus ne omnes intirentur visitari causa ille
stylus videtur sustinendus, vt fuit dictum in causa
Cuiusvis. Constitutionis Capellani 20. Februa-
rij 1599. coram bon. mem. Seraphino, vltra quod
pars auctoris dicit interrogatoris, nihil opponens
de huiusmodi nullitate, vt fuit consideratum in cā
Venera sacerdotis Matrimonij 8. Iulij 1598. coram
Reuerendissimo D. meo Decano, examinavit eod-
em modo.

Non obstat decisio in Aretina Spolij 1610. cor-
am Reuer. P. D. meo Coccino, quia intelligitur
de stylo contra ius commune, vt ibi patet, sed hæc
consuetudo recipiendi examen per Notarium
non est contra ius, Clement. prima, de offic. de-
leg. Vestr. in prax. lib. 6. cap. 1. sub num. 12. versicu-
lo, quæ consuetudo.

Secunda etiam nullitas, quod citatio ad viden-
dum iurare testes pro singulis diebus, & horis iu-
ridicis, sit nimis vaga, & non adest citatum, celsa
est ex eo, quod ius talis citatio valet secundum
practicam Aduocatorum, de qua testatur Bald. in
l. 1. §. quæst. sub num. 8. versicu. practica Aduoca-
torum dicit. ff. si quis cau. Caputragen. dec. 108.
num. 2. par. 1. & ratio est quia talis citatio non in-
ducit perpetuam feruituram, sed sustinetur pro
intero termino probatorio, Bald. in l. si quando,
num. 1. C. de test. Vestr. in prax. lib. 6. cap. secundo
sub num. 21. versicu. quæ verba, immo etiam post
terminum, dum tamen testes intra terminum iu-
rauerint, Vestr. ibidem, & ibi Adden. num. 59. Ro-
ta dec. 3. de test. b. in nou. Caputaq. dec. 135. nu-
3. par. 3.

Non obstat, Caputaq. dec. 274. par. 1. & alie
decisiones allegatæ, quia loquuntur quando cita-
tio nullam habet temporis limitationem, aliter
conf. Bald. 265. Factum tale lib. 1. in proposito an-
tem testes in prima instantia bene iurauit intra
terminum, cum duraret vsque ad diem 30. Aprilis,
vt ostendunt informantes in facto pro Donno
Simone, & testes iurauit die 13. & 15. eiusdem
mensis, vt in eodem summario num. secundo, &
eodem modo iurauit iuramentum Decij, & Sel-
uagij, quorū vnus iurauit die 26. Aprilis, alter 28.
eiusdem mensis, & sic intra terminum, qui dura-
bat vt supra.

Tertiā nullitas ponebatur, quod testes non iu-
rauerunt corporaliter tactis scripturis, sed Notarius
solum enunciavit, quod testes iurauit, quod non vi-
detur sufficere, ad dec. Caputaq. 223. & 246.
par. 2. & dec. 185. & 295. par. 3. Sed fuit respon-
sum illas decisiones procedere quando verba No-

tarij sunt simpliciter enunciata, vt quando dicit
Testis iurauit, &c. quo casu Notario non credunt,
quia attestatur de actu præterito, de quo forte nō
est iogatus, vt in d. dec. 285. & 295. par. 1. etiam si
dicat, iuratus tactis scripturis d. dec. 246. par. 2. Et
certum est quod verbis Notarij enunciatijs non
credunt, Burr. conf. 32. in princ. Cardin. conf. 10.
num. 7. vertic hic dico, Alex. conf. 147. num. 1. lib.
6. Secus videtur quando dispositum attestatur de
iuramento, vt hic per verbum de notarijs actum,
de quo ipse rogatus fuit, cum designatione diei,
& horæ, & quem describit in libro actuum, Ca-
putaq. d. dec. 285. num. 4. & fuit dictum in Pa-
pian. Matrimonij 28. Nouembris 1597. coram Il-
lustrissimo Mantica, & licet non dicam tactis
scripturis, tamen quando Notarius, vt supra at-
testatur de iuramento præsumitur illud interuenisse
eo modo, quod debuit, vt bene declarat Imol.
conf. 86. num. primo, secundo, & 3. & fuit in simi-
li dictum in dicta Cuiusvis. Constitutionis Ca-
pellæ 20. Februarij 1589. coram bonæ memoriæ
Cardinali Seraphino, & in Calaguriana oblatio-
nem 26. Martij 1590. coram Reuerendissimo Pe-
rusino, & apud Cas. de Grassi. dec. 13. num. 6. &
15. de testib.

Quæ eo magis procedant statibus pluribus
circumstantijs, quæ hic concurrunt. Primo, quod
Notarius testatur de iuramento in actu separato
ab actu examinis sub certa die, & hora, vt dictum
est, & patet in dicto summario, num. 2. quo casu
Notarius fidem meretur, iuxta practicam de qua
Barrol. in l. rhecompus, num. 1. ff. de dor. præ leg.
quam Rota sequitur, vt fuit dictum in causa Clu-
sina Pensionis 30. Martij 1576. coram bon. mem-
oriæ Card. Blanchetto. Secundo, quia iuramenti
fuit præstitum sub termino citationis, vt supra est
ostensum, & fuit resolutum in d. Clusina Pension-
is, & in dicta Cuiusvis. Constitutionis Capellæ,
coram Seraphino.

Tertio accedit, quod Notarius apposuit illam
ditionem, & cetera, Testis iurauit, & cetera, sub
qua comprehenduntur omnia quæ sunt de natu-
ra, & substantia actus Barrol. Soc. & alij in l. galus
fidem credendum, ff. de liber. & posthum. Bald.
conf. 289. num. 1. lib. 3. latè Cephal. conf. 88. num.
1. & seq. lib. 1. & in his terminis Imol. d. conf. 86.
num. 4. Alciat. in rubr. extr. de iurici. nu. 38. versicu.
secundus casus.

Quarto, quia Notarius in extensione exami-
nis dicit, Testis iurauit, & denuo ad cautelam iu-
rat, & suo iuramento testificando dixit, quando
autem Notarius, vterius procedit aliquid addē-
do ex quo depræhendi possit iuramentum fuisse
interuenisse, vt debuit, tunc ei creditur, vt fuit di-
ctum in dicta Cuiusvis. Constitutionis Capellæ,
& in proprijs nostris terminis in Vicen. fendi 27.
Ianuarij 1571. coram fel. record. Clemente VIII.
tunc Rota Auditor, in qua dicitur id fuisse so-
lemniter resolutum in vna Beneuentana, coram
bon. mem. Groppeiro.

Quinto, corroborantur prædicta ex silo com-
muni illarum partium, probato vt supra, secun-
dum quoniam sufficit attestatio Notarij, quod Tes-
tes iurauerint, quia stante silo præsumitur iu-
rauit tactis scripturis, vt concludit Alciat. loc. cit.
versicu. tertius casus, Couar. in cap. quæmus, 1. par. 5.
sub num. 2. in fine, & pact. in 6. Menoch. consil.
114. num. 18. lib. 2. & fuit dictum in dicta Clusina
Pensionis coram Blanchetto, in dicta Cuiusvis
coram Seraphino, in dicta Calaguriana coram
Petrusino, & in dicta Florentina coram Illustris-
simo Cardinali Lancelotto.

Quo verò ad secundum examen, siue secun-

die instantis factum coram Subdelegato ab Episcopo Saonen. opponitur, quod subdelegatio fuit facta die 12. Octobris 1600. in personam Praepositi Sancti Donati, cum facultate recipiendi iuramenta, & examen Testium, servatis servandis, & tamen dicitur subdelegatus processisse ad examē, de mense Augusti sequenti sine ulla citatione ad videndum iurare coram dicto subdelegato, sed ista nullitas cessat ex decreto Iudicis facto die 12. Octobris paribus praesentibus, cum monitione ad videndum iurare Testes, tam in Civitate Saonen coram Iudice causae, quam Iamiae coram subdelegato pro singulis diebus, & horis, durantibus illa. ionibus probatoribus, vt in summario D. Simonis, num. 3. quae dilationes fuerunt prorogatae die 31. Iulij 1601. ad 20. dies, & die 8. Augusti ad alios quatuordecim dies, vt fuit ostensum ex processu, Testes autem iurarunt a die 13. Augusti vsq. ad 23. eiusdem mensis, vt in dicto summario numer. 9. & sic durante termino.

- Nec obstat defectus citationis, quia sufficit siue se partes praesentes coram Iudice delegante, qui eas monuit ad videndum iurare, vt supradictum est. partium enim praesentia supplet defectum citationis, vt fuit dictum in causa Veneria Foederis Matrimonij 8. Iunij 1598. coram D. meo Decano, neque coram Receptore, vel Delegato, erat necessaria ad hoc alia citatio, vt fuit resolutum in Calaguritana Oblationum 26. Martij 1590. coram Reuerendissimo Petrusino. Ex praedicta corroborantur tum ex eo, quod pars aduerbia seruauit per omnia eundem modum. Tum ex eo, quod dedit interrogatoria, ex quo videtur neglexisse nullitates hodie propositas, Pat. decisi. 30. l. 1. 3. & supradictum est, & licet ex hoc solum non sanarentur aliae nullitates ex appropis. praesertim sine commissione lenatoria arbitrio Rota, vt in decisionibus ex aduerso allegatis, tamen ex praedictis saltem simul iunctis, & consideratis, vt supra, Domini resoluētur pro validitate primae, & secundae examinis.
31. Circiterterium verò factum vigore remissionis Rotalis, nihil conelulerunt, cum DD. Simon. & Carolus non videretur velle eo vt, & sine veri iudicio supponeretur nullum, vt etiam videtur supposuisse Rota in hac causa 7. Iunij 1619. coram Illustriss. D. Cardinali Lancelotto.

P I R O V A N I.

Albanen. Beneficiorum. Luna 9. Aprilis 1612.

A R G V M E N T V M.

De non integra transportatione actorum, quando reddat sententiam nullam.

S Y M M A R I V M.

- Sententia dicitur nulla ob non integram actorum transportationem, num. 1.
- Iudici offeruntur in sententia dicenti, visis actis &c. non credider, quando apparet acta non fuisse transportata, num. 1.
- Actorum integra transportatio, si non fuerit facta sententia redditur nulla num. 1.
- Actorum transportatio coram tertio Iudice sufficit, quod fuit omnium actorum transportatorum coram secundo Iudice, num. 2. Aclar. vt num. 3. & seqq.
- Negativa ex visione actuum non probatur, nisi constet fuisse factam diligentiam in omnibus actis, num. 3.
- Sententia nulla semper remanet quando fuit lata non visis

actis cum quibus priores Iudices pronunciaverunt, num. 4.

Sententia vana verborum Illustrata prolata reputatur invalida, nec propterea potest pro parte valere, & pro parte non, num. 5. & 6.

D E C I S I O C C C L V I.

1. C Vm in hac causa 27. Maij amij praeterij fuit resolutum processus transportatos coram bon. mem. Cardinali Massep non esse integros, nec legales, vltimū est Dominus esse respondendum sententiam eiusdem Cardinalis fauore D. Abbatis Tagliaserri iam esse nullam, Vera namq. est conclusio ratiocine iure, tam comuni, quam speciali ex dispositione Sacri Concilij Trident. sess. 24. cap. 20. de reform. 6. praei. ea sententiam non transportatis actis esse nullam, quia non visis actis Iudex non potest absoluerē, vel condemnare, I. propterandum 36. & I. quidem, vbi Bart. num. 6. C. de iudic. Felv. in cap. Ecclētia Sanctae Mariae, num. 16. vers. ad id quod notat Bald. de cons. C. de Grassi decisi 9. num. 5. & 6. de caus. posses. & propriet. & expresse fuit dictum sequendo eam Sacri Concilij dispositionem signanter in causa Brittonich. Bonorum 15. Nouemb. 34. Iunij 1598. coram Reuerendissimo D. Penia Decano, & in Imolen. Saluina 30. Octobris 1600. coram Illustriss. Cardinali Lancelotto tunc Rotae Auditor. Et in tantum procedit conclusio, vt hae qualitas transportationis verificari nequeat assertionē Iudicis in sententia, sed ex aduerso mino sit iustificanda. Socin. cons. 47. num. 15. lib. 4. quod ipsum firmatur Rota in Lauden. Deuotionis 27. Maij coram bon. mem. Corduba.

2. Non obstat, quod sententia Cardinalis sustineatur ex quo indicauit cum iisdem actis cum quibus pronunciauit Pinzochi vltimus Iudex eas sententiam petebatur infirmari, & coram quo alia non erant transportanda etiam si fecisset ad causam, prout fuit dictū in Auximana Tutel. 17. Februarij 1572. coram Rubeo, & iterum in Bononien. Bonorum 16. Ianuarij 1601. coram Reu. P. D. Litta.

3. Fuerunt enim datae plures responsiones, primò non constare in facto, quae acta fuerint transportata coram Pinzochi, vt exinde inferri possit Cardinalem cum iisdem iudicasse, neq. super eo, quod talis transportatio non reperitur in actis adnotata probatio perficitur, quia hic non est modus probandi negatiuam nisi diligentia concludant in omnibus locis in quibus posuerit fieri adnotatio transportationis, vt fuit dictum in causa Burgen. Canonicius 19. Ianuarij 1607. coram Reuerendiss. Ludouicio, & in Valentin. Illegitimitatis 16. Martij coram R. P. D. Pamphilio. Porrit enim talis adnotatio fieri super iisdem extractibus non transportatis, vt ex fide Notariorum, quae data fuit, cui vel erit credendum, vel erit probandum, quod aliunde, quam apud acta adnotatio praedicta fieri non solet.

4. Secundò fuit responsum, quod sententia Cardinalis nedum reuocauit sententiam Pinzochi, sed etiam Auditoris Camerae, & Moschari, quae fuerunt late cum omnibus actis integris, & legalibus, ac praeterea vniorem nullam declarauit, quibus non transportatis facere non potuit, cum semper sententia remaneat nulla non visis actis cum quibus priores Iudices pronunciarunt, Vant. de nullit. tit. 4. quod & quib. num. 21. vers. nec sufficeret post Bart. in l. 2. nu. 3. C. de ed.

5. Nec visum est saltem pro reuocatione sententiae Pinzochi sententiam Cardinalis posse sufficere cum reuocatio plures sententias comprehendat.

dat, & ex nullitate in parte reuocante priores inferri non possit ad nullitatem sententiarum Pinzochi, quod dicitur caput separatum. Surd. dec. 176. num. 8. Coniar. de moment. limit. 1. nu. 38. cui reuocationi non conuenit exceptio non transportationis ad iorem, prout respectu priorum possit obstat, ex quo Pinzochus cum iisdem actis iudicauit.

- 6 Nam fuit dictum ex iisdem responsionibus cessare obiectum, quia si non apparet cum quibus actis pronunciatetur Pinzochus, & super vitione declarauerit Cardinalis non visis actis, quod debuerant transportari, conuenit ut nullitas laborare ut supra dictum fuit. Preterea animaduertunt Domini omnes sententias vnica verborum structura in reuocatione fuisse comprehensas, & sic vniuersaliter quo casu tanquam indiuidua non potuit pro parte valere, sed in totum remanere nulla. Afflicti. dec. 213. nu. 4. Put. dec. 323. lib. 1. & quod dicebatur sententiam Pinzochi fuisse pariter nullam eodem defectu, existimantur Domini pertinere ad aliam inspectionem, quia Capitalium non fuit fundat in ea, sed super nullitate sententiarum Cardinalis, quae fuit opposita.

Erita fuit reuolutum &c.

REVERENDISS. D. LVDOVISI.

Romana Domorum. Luna 9. Aprilis
1612.

ARGUMENTVM.

De testibus deponentibus super rei valore, & pretio, quomodo deponere debeant ad hoc, ut ex eorum depositione latio probata dicatur.

S Y M M A R I V M.

- Latio non praesumitur nisi probetur, quia rei semper praesumitur vendita in suo pretio, nu. 1.
Latio probanda est tempore contractus, nec de praesenti valore praesumitur in praeteritum, nisi quando modicum intercesserit intervalium, nu. 2.
Pretium verum stabilium non cognoscitur ex quantitate praesentium rei locata, num. 3. ubi quod quatenus ad quantitate praesentia esset arguendum ad quantitatem pretii, tunc facienda esset calculatio ad rationem quicquid pro censurando.
Pretium, seu valor rei non probatur per testes deponentes de iudicio suo, nu. 4.
Testis recusat respondere interrogatori non probat, num. 5.
Testes super valore, & pretio rei deponentes debent considerare omnes qualitates rei, de cuius valore agitur, nu. 6. & 7. ubi ponuntur exempla dissimilium qualitatum.
Valor seu pretium rei determinatur per qualitates in contractu venditionis desumptas, nu. 8.

DECISIO CCCLVII.

- 3 Proposui dubium de ordine Rotae An constet de latione, quae suffragetur D. Flaminia, & liti confortibus, quod informante tantum Virgilio fuit negativae resolutum, quia latio non praesumitur, l. nam & postea, §. minor, & ibi not. ff. de iur. Gozad. conf. 144. nu. 8. Grat. cōf. 257. nu. 10. lib. 2. Natta conf. 690. nu. 8. Caph. conf. 3. in fin. res enim praesumitur iusto pretio vendita Bald. in l. si fundus in fin. ff. de reb. eor. Pinell. in l. 1.

par. 7. c. 4. nu. 41. C. de rescind. vendit. Menoc. conf. 318. nu. 23. & fuit dictum in illa Montis Falisci 25. Maii praeteriti coram me.

- 2 Testes vero examinari eam non probant, quia deponunt habito respectu ad tempus praesens, & tamen valor rei, ac latio sunt considerata secundu[m] tempus contractus. si voluntate, C. de rescind. vendit. c. ad aures, de reb. eccles. non alien. gloss. Bart. & alij in l. 2. C. de rescind. vendit. Ang. conf. 311. col. 3. versad illud autem, Guido Pap. q. 157. Aym. conf. 114. nu. 16. pretia enim rerum variantur ex tempore. l. pretia rerum, §. non nulla, ff. ad l. Falcid. & licet aliqui velint ex valore praesentis temporis inferri in praeteritum, artem procedere potest quando modicum intervalium temporis intercessit, Bald. in d. l. 2. col. fin. nu. 23. Castren. 4. in fin. Crem. num. 227. & 229. C. de resc. vendit. Natta conf. 353. nu. 3.
- 3 Quamvis autem primus testis videatur percurrere annum 1595. attamen nihil probat, quia pro ratione adducit quandam somniam locationem, quae ubi esset vera, non probaret valorem fructuum domus, Sarnen in reg. de valore q. 11. dixit Rota in vna Neapolitana Censui 4. Decembris 1589. coram Laureano, & in vna Clodien. Beneficij 19. Decembris 1603. coram me, & ubi probaret quantitatem, & valorem reddituum, artem in domibus, & aedificijs ex folijs redditibus non cognoscitur pretium, ut per Natta conf. 332. num. 4. quando autem ad quantitate pensionis esset arguendum ad quantitatem pretij in casu isto excluderetur omnis latio calculando, ut faciunt informatas ad rationem quicquid, vel circa pro centenario, iuxta gl. in aum. perpetua, C. de fa. cros. eccles. quam sequuntur communiter Doctores las in l. fundum per fideicommissum, nu. 5. vers. item adde. ff. de leg. 1. Tiraq. de retrac. lign. §. 1. gl. 6. nu. 19. Couar. lib. 3. variar. resolut. c. 9. num. 5. & fuit in his terminis resolutum in Romana de Magdalenis 2. Maii anni praeteriti coram R. P. D. meo Cocchino.
- 4 Minus etiam probat dum dicit domum tunc temporis tantum valuisse suo iudicio, ut fuit dictum in vna Romana Reuocatus contractus 10. Octobris 1603. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in Romana Casalis Iuliani 1595. coram R. P. D. Litra.
- 5 Super secundo Teste non est facienda vis, quia ultra quod super pluribus interrogatorijs, respondere recusavit, & propterea nihil probat, Nell. in traq. de testib. nu. 99. retrad. a iur. q. suam depositionem conscientia, ut ipse dicit ductus, ipse ignorat confinia domus, & apothecae, ut fatetur iuxta 16. interrogatorum, & testis qui hoc ignorat non potest concludere verum valorem rei, ut idem testis fatetur iuxta 16. interrogatorum, & cō probatur ex traditis per Alex. conf. 54. nu. 4. & 5. lib. 6.
- 6 Accedit etiam quod praedicti testes non considerant plures qualitates iustum pretium minues, & ob id imperfecte deponunt Menoc. conf. 353. nu. 23. veri. respondeatur.
- 7 Qualitates autem plures recensentur ab informantibus, videlicet, q. fuit non tota domus, sed eius pars vendita, pp. quod res dicitur vilioris pretij, Menoc. post alios quos allegat d. conf. 358. nu. 29. & quod fuit empta a carcereo plurimox re alieno grauato sine cautione cuiusdā, ut fuit dictum in Romana Palatii 5. Maii praeteriti coram Reuerendiss. Attrebaten. & in Romana reuocationis Domuscularum 22. Iunii 1609. corā eodē.
- 8 Concurrent etiam aliae qualitates late deducit per informantes, quae cum minuant pretium excludunt etiam lationem Pinell. in d. l. 1. p. 3. c. vlt. nu. 11.

num. 11. & seq. Tiraz. de retrat. conuent. nu. 2.
dixit Rota in supradicta Romana Reſciſſionis
Contractus, & ind. Romana Palatii.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Romana Societatis. Veneris 16. Aprilis 1612.

A R G V M E N T V M.

Socius, An lucratur pecuniam acceptam
ad societatem officij quādo is, qui de-
dit pecuniam pro delicto fuit conde-
mnatus ad mortem, & morti traditus.

S Y M M A R I V M.

Socius in societate officij lucratur societatem per mortem so-
cij furca suspensus, num. 1. & seqq.

Mors naturalis dicitur etiam illa quæ facit furca suspensus,
num. 1. & seqq.

Verba intelligenda secundum naturam alius, qui geritur, &
secundum id quod verisimiliter fuit cogitatum à contra-
hentibus, num. 4.

Contrahentes non presumuntur cogitare de infamia, nu. 5.
Societas officij An sit furca quando confectus fuit condemnatus
ad mortem, & effectus servus pœne, nu. 6.

D E C I S I O CCCLXVIII.

Q Vidam Ioannes Baptista Canaparius de-
dit plure pecuniarum summas ad socie-
tatem officiorum cum solito pacto, qd
mouente ipso Ioanne Baptista morte naturali nō
violenta illata ab homine ferro, veneno, aqua,
igne, vel alias quomodolibet violenter pecuniarum
lucrum fierent à socio, euenit, quod idem Ioannes
Baptista ob sua delicta, per manus iustitiae laqueo
suspensus interiret, fuit coram me dubitarum, An
per istam mortem esset locus factio de superius
crandis pecuniis, & pro affirmatiua conclusum,
quia vera ista est mors naturalis ad differentiam
cruelis, vt per Bald. consil. 2. num. 3. lib. 4. & non
potest dici illata ab homine, quia mors, quæ in-
fligitur de ordine iustitiae non attribuitur homi-
ni, sed legi, vt est rex in c. homicidas, & in c. si ho-
mucidum, in fin. 3. quæst. 5. & latè per Modern.
Fanen. tract. de societate. cap. 29. per tot cuius ra-
tiones placuerunt Dominis, & quatenus posset
dici illata ab homine, non tamen erit illata vio-
lenter, prout requirit pactum cum sit illata se-
cundum legem, & rationes, c. quos Deus, verbo,
violenter, quæst. 1. vbi glof.

2 Non obstat, quod immo erit illata violenter
ab homine, quia verò non est ipsa lex, quæ occi-
dit, sed carnifex. Vnde si carnifex nunquam per-
citeret, nonquam morteretur condemnatus et
etiam violenter, quia semper dicitur mors vio-
lenta, quando causatur à nocumento extrinseco,
vt videtur de mente Bald. d. consil. 2. & latè tra-
dit Dims Thom. in summ. par. 3. quæst. 14. art. 2. in
quodlib. 1. art. 3. vbi propterea concludit, quod li-
cet D. N. passus fuerit voluntarie, iuxta illud Esaie
oblatas est, quia ipse voluit, eius tamen mors fuit
violenta quia causata à nocumento extrinseco.

3 Quia responderetur, mortem quidem Ioannis
Baptistæ fuisse violentam ad differentiam mor-
tis naturalis quæ causatur à nocumento intrin-
seco, sed non propterea posset dici illam ab ho-
mine, vt vult pactum, quia homo in hoc casu ser-
uit tanquam merum instrumentum, & res inani-

mata, vt in d. homicidas, & c. si homicidium, vel
saltem quatenus posset dici illata ab homine nō
erit illata violenter, vt haberetur in aduersio vio-
lenter posito in fine pacti, quod illud totum qua-
lificar, & olim, de rescript. l. 1. c. de liber. præ. l. do-
li, vbi Bart. in summ. ff. de sen. corrupt. Alex.
conf. 101. nu. 10. lib. 3. Decian. consil. 70. nu. 19. & seq.
lib. 3. nec facit quinimo dicitur illata violenter cū
pueniat ex nocumento extrinseco, p. Doct. sup. a
allegat. quia dum paries mortis inferendæ per ho-
minē addiderunt verbum iustitiae aliquid plus
nocumentum extrinsecū, et enim eo ipso, qd erat
illata ab homine erat illata per nocumentum ex-
trinsecum. Vnde aduersus violenter statet oriose,
& sine ministerio contra regulam, de qua in c. si
Papa, de priuileg. in d. si quādo in princ. vbi glof.
verb. iustitia, ff. de legat. 1. Bald. in rubr. C. de edic-
t. empt. nu. 9. Roman. consil. 186. nu. 5. Alex. consil. 11.
nu. 13. lib. 2. Roland. consil. 61. nu. 14. & seq. lib. 3.
& consequenter illud adiectionem violenter, debet
intelligi, quod sit illata ab homine contra ordinē
iustitiae, quia nō reperitur alia violentia, quæ pos-
sit adesse, & abesse à morte illata per hominem,
quam ista, quæ opponitur iustitiae.

4 Et iste intellectus iustitiae datur ex eo, quia exceptio
mortis illata ab homine non videtur adinueni-
propter aliud, quam ne alias per illum, qui est lu-
cratur pecunias parum in infamia vitæ illius, qui
dedit pecunias, & etiam antiquis temporibus in
quibus societas per mortem officialis vacabat ad
lucrum Cameræ Apostolicæ, non fiebat ista ex-
ceptio, sed quomodo cunque mortem officialis
erant amissa pecuniarum societas, cum igitur illud
periculum cessat in morte, quæ inferitur de ordi-
ne iustitiae debet cessare, & cautela adnotata in l.
1. vbi Bald. in princ. Salycet. & Caltren. num. 1.
de nautic. fenor. glof. in l. 3. verbo, propinquæ
mortis, ff. de donat. caus. mort. Roman. consil. 404.
num. 9. & quatenus verba omnino repugnant de-
bent intelligi secundum naturam actus, qui gerit-
ur, Bald. consil. 34. in princ. lib. 1. Corn. consil. 6.
num. 17. vers. ex quibus lib. 2. & illud quod verni-
liter fuit cogitatum, Bald. consil. 159. num. 5.
vers. Nam verb. lib. 3. Angel. consil. 149. num. 2.
Crauer. consil. 3. num. 12. & periculum vitæ mo-
dernarum societatum subrogatum in locum vac-
cationis officij, de quo in antiquis societatis
quæ sunt nunc, ita & tunc contingebant, & quo-
cumque genere mortis quatenus verba omnino
non repugnant, censendum est subrogatum, de
quibus qualitatibus ad regulam subrogatum, de
qua per Gabr. tit. de regul. conclus. 2. per totam.
vbi ponit multa similia.

5 Non obstat, quod in morte illata de ordine
iustitiae possint cadere infamiae, puta in subroga-
tis Testibus, vel corrumendo Iudicem, quia istig
sunt res nimis insolite, & à longe petite, de
quibus non præsumitur contrahentes cogitasse, An-
gel. consil. 176. num. 2. Dec. consil. 74. num. 2. Go-
zadin. consil. 94. num. 42. & seq. Narr. consil. 181.
num. 2. Silu. consil. 56. num. 24. Rolan. consil. 45. num. 3.
20. & 22. lib. 2.

6 Quæ dicebantur, quod Io. Baptista post sen-
tentiam capitalem effectus fuerat servus pœne,
& inde finita societas, vnde de tempore eius mor-
tis non adiecit, quod vacauerit, & similiter,
quod societates uerum cōtra dedit pecuniis fur-
tibus ad quorum restitutionem dedit deo furro re-
cuperant in viroque foro obligati illi, qui eas recu-
perant. Non potuerint lucrificari per mortem
Ioannis Baptistæ, fuerunt per DD. seruata ad aliā
inspeccionem.

Romana Lapidum, & Statuarum. Luna. 14.

Atq. 1612.

ARGUMENTVM.

Theſaurus inuentus in fundo emphyteutico ab emphyteuta ſpectat ad emphyteutam inuentientem non autē ad Dominum directum, & idem de Statuis, ſeu Lapidibus in eodem emphyteutico fundo repertis.

S Y N N A R I U M.

Theſauri inuentio acquiritur inuentioni Statuarū, vel Lapidum, & qui de iure Theſaurus inuentus acquiritur, illi eodem acquiritur Statuis, & Lapidibus, num. 2.

Theſaurus eſt quodcumq; reus depositi pecunie, cuius non extat memoria, ut iam Dominus non habeat, ſiquē eius, qui illum inuenit, num. 2.

Theſaurus inuentus in agro emphyteutico ab emphyteuta, ſpectat ad ipſum emphyteutam, num. 1. & 6.

Emphyteuta dicitur Dominus fundi emphyteutici, num. 4.

Emphyteuta habet vtilem ſcilicet pro petendo fundo emphyteutico, num. 5.

Theſaurus inuentus caſu fortuito ſpectat ad inuentientem non quando eſt inuentus data opera, declar. vii. num. 7.

DECISIO CCCLIX.

Verrenſite in Rota coram me, inter Veneneabile Monafteriū S. Antonii lo. & Pauli ex vna, & filios, & heredes Cāpituli Carneuiſi ex altera ſup. Statuis, & alijs Lapidibus in fundo poſſeſſe p. d. hēdes reſpiciens, cuius fundi Monafteriū p. d. eſſe Dñm directū, & ſic ad ipſum ſalutem p. diuina dictas Statuas, & Lapidēs ſpectat. c. Praſertim autem heredes cōtendūt ad ipſos etiā iāq; emphyteutas omnino priuere. Vnde dubitauit Auditor Statuas, & alia bona excauata in dicto fundo ſpectent ad Monafterium, & pluries cauta p. p. ſua, quia Domini diuerſi fundi ſpectabant non potuit reſoluitio capi vtiq; in hodiernum diem, in quo vtrūq; parte informare Dominum ad dubium negatiue reſpondere cenſuere.

Et quia p. parte dictorū heredū Dñm directū Monafteriū valide controuertebatur, illudq; negabant, & adducta per Monafteriū non in totum ſateſcere videbantur p. fundando illius Dñi. Nihilominus iſta controuerſia reſecta, & adiudiſſe cura. Vbi ſiudiſſe q. Dñm directū retideat. penes Monafteriū, Dñi dixerunt ad illud dictas Statuas, & Lapidēs nō priuere moti vnico, & p. p. fundamento, nēpe, quia adquebant inuentione iſtā Statuarū, & Lapidum inuentioni Theſauri ab eodē in agro, ita ſup. poſſitū circa Theſaurū, videatur poſſitū circa illas Statuas, & Lapidēs, Paſſus enim Conſtitutus in l. iij. q. v. theſaurus, ſi de acquir. rei. domini. Theſauri diſſini, q. eſt q. i. q. i. verus de p. o. pecunie, cuius nō extat memoria vtiā Dñi nō habeat, ſi enim ſi eiusq; inuenit, vt ſunt verba, reſ. put. etiā ex p. o. l. vnica, c. de theſaur. lib. 1. o. ibi theſauri iſtē cōditi ab ignotis Dñis rēpore veniſſorū mobilia, ita & iſtē Statuas, & Lapidēs, q. ſunt mobilia, & cōditi fuerūt in iſto agro ab ignotis Dñis, cuius nō extat memoria vnde theſaurus ade queri cū ipſis cōueniat diſſini o theſauri in p. dictis iuribus aſſignata, vnde nimirū ſi poſſitū circa theſaurū remaneat applicanda illis Statuis, & bonis ex iſto fundo excauatis,

Sed ſic eſt, q. de iure theſaurus inuentus in agro emphyteutico, & p. emphyteuta repertus ſpectat ad ipſum emphyteuta Dñm vtilem agri, cum. n. iam dñm nō habeat ſi eius, q. illū inuenit in ſuo fundo, vt pbat. rex. in d. l. numquam, verſ. theſaurus, & in d. l. vnica. ibi nam in ſuis q. dem locis vniciq; theſaurū q. rere, & inuento vti liberā tribuimus facultatē ne viterius Dei beneficiū inuidioſa calumnia pſequatur. Idem pbat in ſ. theſaurus, inſtit. de rer. diuiſ. ibi theſaurus, quos q. in loco ſuo inuenit, Diuus Adrianus naturalē q. ratē ſequutus ei cōceſſit, q. eos inuenit, vbi gloſ. in verb. ſuo, declarat locū dici ſuum ad iſtū eſſe. ſum ſue iure dire. o. ſue vili, ad quem ſpectat put. ad emphyteuta iuris vtilis Dñm ſpectat. q. & confirmat, gloſ. in d. l. vnica, verb. nam in ſuit.

Ex quibus elicitur, q. emphyteuta dicitur Dñs fundi, & habere vtile dñm in ſidio, & ſic nō ſolum directus Dñs dicitur inuenire theſaurū in ſuo ſidio, ſed etiam emphyteuta dicitur illum inuenire in ſuo, iſt. q. theſaurus p. priē, nec fructus q. dem eſt fundi ciuiliſ, at. de naturaliſ, diuorrio, ſ. l. ſi fundum, ſi ſolus. maritim. nec verē dicitur fundi portio, l. 3. & ne. at. ſi. de acq. poſſeſſ. Sed dicitur reſ. penitus a fundo ſeparata nihil habens cū fundo commune, & p. de beneficiis Dei in viliſſimis terris reconditum, l. qui theſaurus, & l. ſi is, qui. q. ſi ſeruus, ſi. de acquir. rei. domini. Vnde nimirū ſi inuentori poſſeſſori, & dñs q. vili cedere debeat potius quam alteri.

Vterius, q. emphyteuta habet vtile actionē p. fundo petendo, & iurē, rex. in l. i. ff. ſi age. vtiq; vel emphyteut. per. ſed ſic eſt, q. ſua cuiuſq; videtur, q. vendicari pot. eſt, l. Quintus Mennus, §. arg. leg. o. legator, & ſ. cui legatum eſt, ſi. de acq. & arg. leg. & meum eſt, cuius vendicatio iur. habeo, l. ſolum, §. meū eſt, de rei. vendic. & in ten. ad i. o. p. perit eis, qui iur. e. gentium, aut ciuili Dñm acq. unt, l. in rem actio, ſi. de rei. vendic. vnde, & Imperator Theodoſius in l. poſſeſſores, in ſ. c. de fund. patrimon. lib. 1. i. etiam emphyteuticas poſſeſſores fundo, om. Dominos vocauit.

Ex quo emphyteuta in ſuo inueniſſe dicitur ſi inueniat theſaurū in re emphyteutica, & ſibi totū acq. uiritur ex inſupradictis iuribus, & gloſ. & notat Faber. in d. ſ. theſaurus, num. 2. & ibi Aerin. num. 2. verſ. in gloſ. in ſuo, & Soan. l. 3. & ſeq. & Port. num. 2. & Oynot. num. 6. quicq; dicit cōm Myſingierus num. 8. Thon. Giam. num. 7. & Nicaf. 10. Specul. tit. de emphyteutiſ, §. nunc aliqua q. 132. num. 15. & ibi lo. Andr. in addit. Galiel. Bened. in c. Raynarius in verb. & vxorem nōie Adelaſi, deci. 4. num. 5. lo. testam. vbi teſtatur de cōi. Bart. in d. l. vnica, num. 5. & ibi Bald. num. 2. laſan. l. i. num. 20. C. de iur. emphy. Caſan. in cōi. Burgum. in tit. de iudicis, §. i. in verb. eſt pauſ. num. 1. & ibi in praſ. in tit. de ſurt. & latron. c. 10. num. 61. verſ. & intelligitur Dñs p. diſ. lib. 1. praſ. Papien. in ſor. lib. 1. actionē. eal. in gloſ. iure dñi, num. 12. verſ. & hoc Aluato. poſt. l. i. in c. vnica. in q. ſint regal. num. verſ. q. ro. q. & Prap. poſt. ibi. num. 8. Barla. cont. 209. num. 5. lib. 2. per text. in c. 1. vbi ſeu. lib. 1. q. ſint regal. Capic. in inue. feudal. verſ. cū inuentionibus ac theſauris. ſub verſ. feudoſū clauſulā Thoſolan. de ſinagm. lib. vni. uerſ. in tit. de theſaur. c. 1. num. 10. lib. 1. Henri. Roſent. in tit. de regalib. concl. q. 9. §. Molin. de primo. lib. 1. c. 2. num. 7. vbi de cōi. q. & de magis cōi. teſtatur Valaſch. de iure emphyteut. p. 1. q. 15. quicq; ipſe conſtituit ibi teſtatur, quid etiā ſeqt Nauar. in ſuo Manual. c. 17. num. 163. & Borgin. deci. 15. num. 1. par. 3. ſed quicq; dixerit iſtā partē ſequentes, contraria eſt magis communis, & eam ſequi ſunt Domini ex ſupradictis.

Conchen. Beneficij de Valdeciendis. Mercurij 13.
Iunij 1612.

ARGUMENTVM.

Constitutio quando dicatur penalis ex eo
q̄ actū annullat, lucrum auferat, vel ius
quæsitū tollat, quando per non vsū di-
catur sublata Principe sciente, & non
contradicente, seu ipsius officialibus.

S Y M M A R I V M.

*Scriptura ordo demonstrat quid ante, & quid postea factum
fuerit, num. 1.
Prohibeo vna coadiunvat aliam, num. 2.
Camera circa expeditionem litterarum debet regulari à stylo
Cancellarie, num. 1. declaro vt num. 4.
Cancellaria vna vbi vt attendenda est, num. 3.
Consuetudo, vt tollatur per non vsū est necessaria scientia Pa-
pe cum iugissimo tempore in casu, & consuetudo ad vsū
in loco vbi Papa est præse-nt, num. 5. & 6. vbi etiam dicitur
scientia officialium Papæ inferatur ad situm vsus Pa-
pæ, & num. 7. vbi dicitur requiri aut consensu expressum Papæ
An verò sufficiat tollerancia cum scientia.
Scientia Officialium Papæ An arguat scientiam Papæ ad ef-
fectum tollendi consuetudinem per non vsū, num. 8. & 9.
Dubietas iuris æquiparatur dubietati facti, & excusatur à con-
trarietate, num. 8. & 9.
Dispositio dicitur penalis, quando agitur de tollendo ius quæsitū,
num. 9. & 10. vbi declaratur.
Abus ex officio non est proprius pape, num. 11.
Tana inuenitur ex sole negligentia, num. 12.*

P E N I Æ.

Vlixbonen. Tabernariorū. Lunæ 28. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summario capias argumentum.

S Y M M A R I V M.

*Tabernarij, & Macellarij prohibiti ab Ordinario videri ante
tempus ab eo præscriptum, inquit in casu necessitatis co-
traueniendo incurrit pœnam, 1. & 2. num. 1.*

DECISIO CCCLX.

- P**roposita cā super eisdē vtraq; parte infor-
mare Rora in decisio^{ne} mansit sub die 4 Maij
1611. ex iisdē rationibus, quibz cū munira
fuit decisio in qua licet ex Siluestro, & Nauarro
fuerit dictū, q̄ in casibus necessitatis moralis, ne
cineaspendia patiantur non obstante constitutio-
ne possēt Tabernarij, & Macellarij ante tēpus
p̄scriptū vendere absq; incurfu in pēnā constitutio-
nis necessaria ad virē sustentationē, hoc pruden-
ter intellexerunt Dñi, dñmodo ne id Taber-
narij publicē, nec aburantur facultate vendēdi in
dijs casibus necessitatis: nā si ea facultate abure-
rentur non essent immanes à pēna constitutionis,
& prouiderē de remedio spectabit ad Ordinariū
ad quē cū spectabit prudens deliberatio, & declara-
tio casus in quibz id liceat Tabernarijs facere.
- V**idebatur et̄ Dñs p̄ magnum concursū ad-
uenariū, miliariū, & laboratorū, & nauigantium ac-
cedentium, & recedentū, p̄tēpōis oportuna
posulāt occasio constitutionē p̄dictā posse à
Reuerendiss. D. Ordinario Vlixbonensi declarari
vbi non haberet locū, quoad forenses, sed hoc do-
minationis suæ iudicauerunt, non p̄scripserunt, vt p̄
sua prudētia ita prouiderēt cultui, & celebrationi
Diuinorum, ne ciues, & adueniē in vtroque ho-
mine detrimenta patiantur, &c.

DECISIO CCCLXI

- D**omini p̄stiterūt in decisio^{ne} corā me in hac
cā sub die 14. Nouēbris p̄ximā tandem
tis de quibus in decisione tunc extēdā. Ad
illud, q̄ non p̄beret consensus extractos p̄ parte
Gregorii fuisse annoratos post 15. dies, ex quo nō
adeit Nulla à qua cognoscitur, An sint annorati
intra 15. dies, vel post, iurē respōdū, imō hoc posse
cognosci sine missa, nēpe ex ordine scripturæ su-
xta modū datū ab ipsamet constitutione, vt cōmī-
derant Rora in cā Veronen. S. Zenonis corā. Al-
dobrā dīno relata in rer dīueris. impres. decis. 247.
in prin. par. 1. q̄ 21. est regulare in alijs materijs, vt
in 5. q̄bus, vbi Bald. nu. 5. Barr. nu. 18. Castren. nu. 11.
in t. cōst. C. gl. in c. cū dilecta, verb. transpos. tates,
dere script. Bald. in l. de rebas, nu. 5. C. de donan-
te nupt. 10. Andr. in c. 1. nu. 2. verū primo casu de
iuratu in 6. Marfil. sing. 72. nu. 2. Alex. conf. 112.
nu. 4. lib. 5.
- E**r p̄dicta probatio coadiunvat ex fide No-
tariorum, testibus, & alijs probationibus pro non
vsū ponderatis in alia decisione, est h. clar. iuris, q̄
probationes scād inuicē coadiunvant, vt per Scri-
ben. in c. cum cām, iuncta gl. verb. adminicula de
probat. Barr. in c. veniens, l. de testib. Anch. cōf.
376. nu. 4. Alex. conf. 53. nu. 4. lib. 1. Paris. conf. 3. nu.
94. & seq. lib. 4. latē Gabr. concluat. de probat.
- A**d multos consensus adnotatos infra 15. dies
nuper extractos pro parte D. Gabrielis ad probā-
dum vsam constitutionis fuisse scire vltiū fū-
sio dara in alia decisione ex conf. Dec. 1. t. num. 10.
cum alijs tunc allegatis. Ad illud q̄ decisio Ordi-
narij allegata in decisione in hac cā facta loquat̄
de Cancellaria, non autem de Camera, iurē respō-
decis. Præstigi. Farinac. X. a. sum

fum, quod imò magis dat obur non vñus probat
10 in Camera, quia Camera circa expeditionem
litterarum debet regulari à stylo Cancellarie, Caf.
de Graff. decif. l. mm. 10. de probat. et enim Can-
cellaria lude expeditione, & prouide illius vñus,
vbiq; attendendus. Cañan. catalog. glor. mund.
par. 4. confid. 13. verf. & inter officarios,

- 4 Vnde non obstat decif. Arigon. in manuſcripte,
incip. eſt difficultas allegata pro parte D. Gabrie-
lis, dum ſumit ex receptione in Camera non in-
ferri ad receptionem in Cancellaria, quia hi ter-
minifunt contrarii, etenim ex ſtylo Cancellarie
corroboratur ſtylus Camera, non autem e contra,
vñ in cauſa decif. Arigo. vnde illa decifio potius fa-
cit pro hac parte, dum magis tribuit Cancellarie,
quam Camera. A. ecedat quod in omni euen-
tum illa decifio non ſit im periculoſa, cum nimis
tribuat non vñus aduerſus Conſtitutiones Apoſto-
licas, contra ea que dicta fuerunt in cauſa Roma-
na Concordiæ S. Pauli coram R. P. D. Caualerio
allegata in decifione in hac cauſa facta.

- 5 Ad illud, quod ex ſcientia Notariorum, tanquã
officialium nimis inferiorũ minime inferatur ad
ſcientiam Papæ in primis neceſſariam pro vali-
dando non vñus, vñ fuit admiſſum, & firmatum in
alia decifione, fuit reſponſum quod illa ſcientia
non pòt negari, ſane longiſſimo temporis curſu
& multiplicare aliud in loco, vbi eſt præſens
Papa, quocquid dicendum eſt in locis remotis, ex
traditis per Inn. in c. bonæ, nu. 1. verſ. haſaũt præ-
ſcriptiones de poſtulat. Prælat. Abb. in c. 1. cum
Eccleſia Surrina. n. 3. verſ. & an præſumatur ſci-
entia de cõ poſſet. & propr. Crau. de am. i. temp. par.
4. ſ. materia, nu. 62. P. decif. 217. nu. 2. verſ. dice-
batur, & decif. 264. nu. 3. verſ. concurrebat etiam,
lib. 1. Rota in c. Reuina Beneficij 20. Iunij 1576.
coram bon. mem. Cardinali Seraphino relata in-
ter diuerſ. imprefſ. decif. 116. nu. 4. par. 1.

- 6 Maxime, quia officiales plerumque ex minoribus
gradibus aſcendunt ad maiores, ſignatè Clementis
Papæ VIII. coram quo dum eſſet Rota Auditor,
fuit facta prædicta decifio Vronen. S. Zenonis, &
interuenit in alijs decifionibus factis in hac ma-
teria, & enumeratis in alijs decifionibus, ſub die
14. Nouembris in hac cauſa factis, ſciur illud nõ
vñus, & nihilominus illum permiſi in Ponti-
ficatu Sixti Papæ V. dum eſſet Dararius, & ſucceſſi-
uè in eius Pontificatu vique ad annum 1604. quo
tempore iuſſit conſtitutiones obſervari. Vltra q̃
eſt multum veriſſimile, quod officiales ſuperiores
ſunt nati uel ſolerti de hijs quæ faciunt Officiales
inferiores, cum ad officium prædictorum ſuperio-
rum ipeſcet continere iſtos inferiores in eorum
officio, vnde tot ordinationes, & reformationes
quotidie emanant ab officialibus ſuperioribus ſu-
per ijs, quæ geruntur ab inferioribus. Quantum
ad regulam Pauli III. & edictum Pauli Dararii
poſt hanc cauſam factum ſur edictum, quod ex
illis potius probabatur non vñus, quia ſi conſtitu-
tiones fuſſent in vñus, non fuſſet neceſſaria, nec
prædicta regula, neq; illud edictum.

- 7 Circa illud, quod vt non vñus, ſeu contrarius vñus
fuſſet ſuffragetur in hac materia requiratur conſen-
ſus expreſſus Papæ, fuit reſponſum, conſuſionem
procedere vbi ad ſerualia difficultas in cõtra-
dicendo, etenim vt tolerancia Superioris ſuffra-
getur, requiritur illa ſacilitas contradicendi, vt
hæc per Fely. in c. 1. nu. 6. verſ. lex noua, de trega.
& pace, at in propoſito cauſa præſuppoſita ſci-
entia, quæ ex prædictis nõ poſſet negari, dicebatur
per neceſſe inferri ad conſenſum, quia alias ſine
vñus prioris difficultate poſſent Summi Pon-
tifices prouidere, prout prouiderunt Paulus III. p

remam, & Clementis VIII. per ſum edictum
quando voluerunt conſtitutiones obſervari.

- 8 Sed quod videbatur tollere omnem difficulta-
tem fuſſi, quia ex prædictis Domini non intende-
bant præciſe ſignare validitatẽ non vñus, ſeu cõ-
trarii vñus prædictarum conſtitutionum, fed tan-
tum quod in iſto non vñus, ſeu contrario vñus Gre-
gorius fuerit excuſandus ab amiſſione ſui iuris p̃
ea quæ dicta ſunt in ſecunda parte alienus deci-
ſionis, etenim negari nõ poſſet, quin ex prædictis,
iſus conſtitutionum non ſit valde dubium, quæ du-
bietas iuris excuſat, cum æquiparetur dubio ſci-
endi, Fel. in c. de quarta, nu. 17. de præſcript. Ruyn. conf.
128. nu. 11. lib. 1. Soc. conf. 47. nu. 10. lib. 1. Nat. cõf.
338. nu. 10. Alex. conf. 92. in fin. nu. 12. lib. 1. Corn.
conf. 197. nu. 3. lib. 4. Cuius. conf. 18. nu. 8. Cap. h.
conf. 407. nu. 32. Quod magis de plano procedit,
qñ, vt in hoc cauſa eſt mixtura facti, ſi vñus, vbi
gl. verbi. procede. c. Bar. nu. 1. ff. pro dõto. Dyn.
in reg. poſſeſſion. num. 40. de reg. iur. in 6. Cui in li-
venditioni, nu. 3. vbi Bald. nu. 4. C. de vñus cap. pro
emp. toce, Bellam in c. vigilanti, nu. 47. de præſcript.
Rota decif. 1. de præſcript. in nou. Aegid. dec. 304.
Fel. in c. de quarta, nu. 16. eod. tit.

- 9 Non obſtat, quod hic propoſitum non agatur de pe-
na, ſed de impediendo lucro, vt in c. Sabinenſiſ-
ſionis, die 12. Decembris 1594. corã Illuſtriſſimo
Mantica, quia ſur reſponſum, omni agi de pena, ex
quo ab initio ſimpliciter qualium religioſa
coſtitur in cauſa quo annoſatio infra 15 dies nõ
facit, et enim quando ius ab initio ſimpliciter qua-
ritur, ſi poſſit obſtẽdum, quod auferatur, diſpoſi-
tio dicitur pœnalis, vt late ſur corã me deſuſſi
in c. Bononienſi. ſidei. com. nulli de Pannolus, die
4. Februarii 1602. & tenet ſpecie C. Felten. decif.
209. incip. regula de extenden. cõſenſu lib. 1. ma-
nuſcripte. hic autem ſur ab initio ſimpliciter fuit
quæſitum Reſignatario pro ſola ſupplicatione,
per ea quæ dicta ſunt in alia decifione, & magis
in ſpecie proſequitur Mohod. decif. 5. num. 1. de
renunciat. poſt Caffad. decif. 1. eodem tit.

- 10 Quibus non obſtat decif. B. au. relata inter di-
uerſ. imprefſ. decif. 47. 1. nu. 1. quia illa decifio
loquitur tantum ad effectum penitentie reſig-
nantis ſecus eſt, quoad alios effectus, vt patet
ex prædictis, vnde negari non poſſet, quin con-
ſtitutiones illud auferentes nõ ſint pœnales, ideoq;
non obſtat prædicta decifio Sabinenſi. coram Illu-
triſſimo Mantica, quia in cauſa illius decifionis
fuit ab initio, & in eadem ſupplicatione datũ lu-
erum cum certa forma, & conditione; Vnde nõ
mirum ſi illis nõ ſeruatis intravit decretum, quia
per illud non fuit ablatum ius, ſed impeditum lu-
erum, quod eſt quid diuerſum, vt conſideratur in
eadem decifione, & eo modo reſpondetur, ad
decif. Burgen. Abbas. 27. Februarii 1587. coram
Cantuſcio. Vltra quod illæ decifiones non fir-
mant, quod etiam ſi agatur de lucro, quis nõ poſſit
excufari, ſi alias ſeruauit formam requiſitam
de iure communi, & excuſatio nitatur cauſæ ra-
tionabili, prout in hoc cauſa, immo dicta decifio
Sabinenſi Penſionis hoc videtur præſupponere,
dum quatit An ſit locus excuſationis.

- 11 Quo vero ad decifionem Hypotheſiſ Canonici
21. Octobris 1584. coram Ozaño, fuit re-
ſponſum, qd ibi non agebatur de auferendo iure,
ſed tantum de annullando actu Collatoris, quæ
annullatio non eſt pœnæ pena, & Collator nihil
de ſuo amittit, vt conſiderat ibi Rota poſt Bald.
in l. nemo maritus, nu. 6. C. de ſacroſanct. Eccleſiæ.

- 12 Non obſtat, qd ex ſola negligentia in curatu
pœna, l. me inuenit, C. vnde vñ, vt per Bar. cõf. 91.
nu. 4. Anchar. cõf. 133. in fi. quia cõcluſio poſſet
habere

habere locum, quotiescūq; lex est clara, & indubitata, tam quoad sui intellectum, quā quoad vim quales nō sūt istę cōstitutiones ex supra allegatis. Et in hanc sententiam equior ē, Dñi facilius deueniunt, ne annullareur quā plures resignationes contra formā dictarū cōstitutionū p̄ntia factę, & ponatur incerto status plurimorū Beneficiatorū, vt in simili cōsiderauit Rota apud Mohed. decif. 5. de testam. Achill. decif. 4. in fi. de cōstit. & in cā Otien. Canonici coram Prospero relata inter diuerf. impress. decif. 45. in fi. lib. 2. par. 3. Cetera minoris considerationis viā fuerūt bene subleata per informantes pro Gregorio.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Romana Societatem. 1612.

A R G V M E N T V M.

Interesse ab initio conuentum vsurariam sapit prauitatē, nec interesse lucri cessantis debetur propter propinquā lucrandi commoditatē nisi in specie probetur lucrandi occasio.

S P M M A R I V M.

Interesse lucri cessantis seu damni emergentis non debetur sine mora debitoris, num. 1.

Interesse lucri cessantis non debetur ex sola p̄pinq̄ua potentia lucrandi, nisi etiā in specie probetur occasio lucri, num. 2.

Interesse conuentum ab initio contractus vsurariam sapit prauitatē, sicut de iure Diuino, quoniam humano, num. 3.

D E C I S I O C C C L X I I I.

Domini dixerūt, fructus occasione societatum exactos per Petrū Marcū nō posse cedere loco damnorū, & interesse, ex cā lucu cessantis, seu dñi emergentis, quia deficiunt p̄ncipales requirīt, videlicet mora debitoris, l. cā, versic. nec ante fortem, & versic. si quantitate, ff. si cert. petat. l. in fructu, ff. de cond. instit. Canon. in c. salubriter de vītur.

Non probatur etiā lucri cessantis interesse ex potentia p̄pinq̄ua lucrandi, prout requirit Paul. de Cast. in l. nunc. ff. de eo, quod cert. loc. quia ex qualitate loci in quo possim inueniuntur occasiones pecunias ad lucrū collocandi, Rota nō censuit p̄hui istam potentiam lucri p̄pinq̄uam, vt alias corā D. meo Gra. in vna Anconitana Pecuniaria tenuit cū requiratur in specie pbatio, qđ tēpore interpellationis creditor habet certā occasionem pecunias inuenire nū, vt per Alex. in l. diffinitio. in p̄. nu. 1. ff. 13 in c. cum venerabilis. col. 5 de except. Franc. Marc. decif. 167. lib. 1. Lap. in l. vñ. nu. 41. C. de sent. qui pro dote, quod communiter fuit ita resolutum in pluribus causis.

Nec etiā potest periri vñ interesse ab initio conuentum, qui sapit vsurariam prauitatē, & conuentiois huiusmodi nulla est habenda ratio, 15 de iure Diuino, quā humano, vt per Reuerēdū Patrem D.D. in cā Romana Expensarū coram R. P. D. meo Decano 16 Decēbris 1596. ex quibus, & alijs allegatis D.D. censuerunt p̄rata per quā societates sustineri non poterant, fructus exactos coherere extinctioni sortis principalis.

V B A L D I.

Januū Pecuniaria. Lune 18. Junij 1612.

A R G V M E N T V M.

Testes quādo possint examinari a Notario sine cōmissione iudicis, Quādo cōmissio p̄sumatur, & quid stylo seu consuetudine contraria existente.

S P M M A R I V M.

Testes examinari a Notario sine cōmissione iudicis solum est stylo dicti loci, vbi examinari solum, nu. 1. & 2. vbi quod ex hoc stylo iudicis cōmissio p̄sumitur.

Civitas salta sine iudicio cōmissione iudicis, & valida est ex stylo seu consuetudine contraria, num. 2.

Testes videntur ex amicitia de mandato induci eo stylo, quod index admittit articulos, & magis citari partem ad videndum iurare, recipi, & examinari Testes, nu. 3.

Stylus examinandi testes sine cōmissione iudicis non dicitur contrarius consuetudine, num. 3.

Stylus seruandus est, quando alius non seruatur in preiudicium multi processu, num. 3.

Statutum laicorum non seruatur in foro Ecclesiastico, num. 5.

Dilationes date vni parti censentur etiā ceteris cum alio, nu. 7.

D E C I S I O C C C L X I I I.

Fuit summum in decisione in hac causa facta 16. Marij p̄teriti Testes p̄m, & secundę instantiæ fuisse valde examinatos, nō obstantibus quibusdam nullitatibus ex aduerso deductis, quibus iuxta in decisione responsi, & in hodierna p̄positione Dñi steterūt in decis. neq; obstat re dixerunt replicationes allatas contra responsiones decisionis. Nam quoad primam nullitatem ex eo deductam, quod testes essent examinati a Notario absq; decreto, & cōmissione iudicis, si Notarius sustineret ex stylo illarū partium.

Nec obstat, qđ stylus non dicat sine cōmissione posse Testes examinari, sed solum, qđ tunc interuentu iudicis quia responderet qđ nec decisione id dicit, neq; canonizat eulmodi stylum, vñ sine mandato iudicis possint Testes examinari, sed qđ ex stylo mandari p̄sumitur, sicut in simili dicitur de citatione quæ tunc mādatur iudicis fieri nō potest, & tamē ex consuetudine p̄sumitur facta de mandato, Vend. de nullis. ex defect. citat. num. 41. Ang. in l. hęc autē, §. 1. nu. 3. ff. ex quib. cau. in poss. cat. l. a. m. §. quadruplum. 18. in lit. de act. quod eo magis iustificatur ex fide styli quæ hodie tunc data in qua explicite dicitur, quod eo ipso, qđ index admittit articulos, & mandat citari partem ad videndum iurare, recipi, & examinari testes intelligitur delegare Notario eorum examen.

Non obstat, qđ de hoc stylo itaq; iuri cōtrario debeat cōstare p̄legitimas pbationes: qā negatur esse iuri cōtrariū, vñ testes recipiant ex p̄ Notariū sūt cōmissione iudicis, Vñ in prax. lib. 6. c. 2. sub num. 12. Capura. decif. 265. par. 1. & fuit firmatū in supradict. decif. Et alia respōdetur ad decisione in cā Arcena Spoli, & alias in contrariū allegatas, qā loquantur in stylo, vñ cōsuetudine cōtra usq; etiā stylus in casu p̄posito coadiunxerunt ex multis p̄cessibus illarū partū simili modo factis, vnde ne omnis irritē publicę vtilitatis cā videretur stylus sustinendus, vt fuit dictū in cā Cuiatam. Cōstructionis Cappelle 10. Februarij 1619. coram bon. mem. Cardinali Scraphino, & in simili apud Mohed. decif. 5. in fine de testam. rñ ex eo qđ pars aduersa in hac cā suos Testes eodē modo examinauit, vnde nō videt posse opponere talē nullitatē, vt fuit dictū in cā Toleana Decimarū de Sazedon 16. Februarij. 1596. corā R. P. D. meo Decano, tū, & postremo qđ multum mouebat Dños, ex eo, quod eadem pars aduersa decif. Prosper. Farinac. X 3 citata

S P M M A R I P M.

citata ad videndum iurare, recipi, & examinari, fuit proceflata contra Notarium fub pretextu impertinentiæ articulorum: Tefles reciperet, neque illis iuramentum deferret alias faceret item iurata nam fine dubio non fuiffet, ita proteflata, nifi feinfeffet alioquin poffe Notarium virtute commiffionis faltem præfumpere examinare Tefles.

Non obftat, quod ftatim debeat conuallari ex inpeffione aliorum piceffum Licitatis lanuz in quibus Iudices expellit committit Notario, vt debeat iuramentum teflibus, quia id procedit fecundum diftinctionem cafuum, qui confiderantur in prædicta fide illi de nouo dari, videlicet quantum pars opponit de impertinentia articulorum, & Iudex cit dubius. An debeat eos admittere, tunc enim, ne terminus probatorius labatur follet particulari cum conuiffionem facere Notario, vt interim teflibus deferat iuramentum, vt patet in dicta fide in verf. *per vxo &c.* fed hic non eft casus nofter, quia Iudex admittit articulos tanquam pertinentes, & mandauit citari partem ad videndum iurare &c. quo casu intelligitur commiffiffe Notario examen, vt in dicta fide in principio, & fuprà dictum eft.

Non obftat allegatum ftatutum, quod examinatio teflum non poffit committi alicui, nifi Notario quando actus ius eft legitimè impeditus, quæ præterquam quod eft ftatutum maiorum, quod non viget in foro Ecclefiaftico, iuxta not. in c. Ecclefia Sanctæ Mariz, de confit. hic etiam dicitur fuisse commiffum examen ipfi Aftuario, faltem præfumptiue ex fuprà dictis.

Circa aliam nullitatem ex defectu iuramenti duorum teflum in termino probatorio, fuit factum in deoffione, ex eo quod dilatio, vel eius prorogatio durabat per totum mensem Aprilis, & illi duo tefles iurauerunt die 16. & 18. eiusdem mensis.

Nō obftat, quod prorogatio, quæ fuit facta die 12. dicti mensis per octo alios dies, fuerit facta abfque citatione, vel intimatione partis, quia fuit offenfum ex proceffu, fuiffe datam prorogationem infra terminum iuræ dilationis ad instantiam eiusdem partis, videlicet Philippiffraris, & Procuratoris D. Io. Iacobi, vt conftat ex fummario ipfius Io. Iacobi nunc dato nu. 1. vnde pars quæ impetruit prorogationem, fine dubio non erat citanda, & certum eft, partem aduerfam, quæ non obtrinit dilationem poffe ea durante facere fuas probationes, cum dilationes fint communes, petendæ vbi Doct. & in fpecie Paul. de Caft. nu. 1. Cde temp. in integ. tefl.

Obiiciebatur etiam defectus mandati eorum, qui dilationes obtinuerunt in fecunda instantia, fed fuit fubtus ex inpeffione actōrum in quibus apparet de inanda o Ambrofij, & Ioannis Pelleri Procuratorum refponfione, vtriusque partis. Et ex his fuit concludum ftandum effe in decifio.

P A M P H I L I I.

Lunet Saranen. Iurifpatronatus. Veneris 16. Nouembris 1612.

A R G V M E N T V M.

Interrogatus an vellet vti teflibus pro bonis, & legalibus An fimpliciter, & fine conditione respondere teneatur, & fufficiat refponfio fe velle vti donec de contrario fuerit certificatus.

Interrogatus an vellet vti teflibus pro bonis an, & quando teneatur fimpliciter, & abfque vlla conditione respondere, num. 1. Proferimus dato illi competentis termino ad deliberandum, num. 2. & an fufficiat refponfio fe velle vti donec, & quousque fuerit de contrario certificatus, num. 3. & 4.

D E C I S I O CCCLXIV.

Conclufum est Domini, quod Lazarus interrogatus An vellet vti pro bonis teflibus de quibus agitur, pro eius parte productis teneatur fimpliciter, & abfque vlla conditione respondere ex Bar. in l. diuis, la fecunda nu. 1. ff. ad leg. Corn. de fals. La p. leg. 1. 19. nu. 1. verf. refponfio, & nu. 4. verf. primam partem. Cepol. cauell. 53. nu. 1. verf. sed tu dic, & num. seq. Fulgof. confil. 177. nu. 1. verf. in oppositum, Ferret. confil. 8. lib. 1. Gabr. de malef. lib. 2. concluf. 7. nu. 1. & 2.

Quod maxime procedit dato Lazaro competentis termino ad deliberandum, prout Domini dandum effe dixerit, iuxta not. per Bar. in l. diuis, nu. 1. verf. refponfio, & ad leg. Corn. de fals. Paul. de Caft. in l. 2. nu. 4. C. de fid. instr. Felyn. inc. presentium, nu. 12. de teflibus. Rsp. i. e. cum M. Ferrar. nu. 190. verf. primum eff. de consil. Fulgof. d. confil. 177. nu. 1. Bar. in tit. de fals. nu. 151. verf. sic igitur videns vbi dicit, quod fecundum magis communem opinionem ftatuto termino debet fimpliciter, & abfque conditione respondere, & ita feruari in practica, refertur Clar. lib. 5. inc. ent. §. falum, nu. 18. verf. vnde dicto, & ibi in fine dicit, quod longior dilatio dari debet vbi refponfio vertatur circa factum alterius, prout in casu illo.

Nec vifa fuit iusticiens refponfio Lazari dum dixit se velle vti, donec & quousque fuerit de contrario certificatus legitime fecundum opinionem Specul. tit. de edit. infl. um. §. videndum rest. nu. 3. verf. ego talis, & Alberici in l. C. de fide instrum. quam etiam fequitur fuit Rora coram Capizuc. eo in causa Portuen. Cafti Riani 15. Ma. 1555. quia illa non procedit, vbi prout in casu illo, ex teflibus, & alijs ponderatis per informantes pro Iohanne datur odor falsitatis, tunc enim producent poffet cogi ad fimpliciter respondendum, vt post Ant. Rub. Alex. in l. non solum, §. morte num. 3. 14. verf. pro resolutione tenuit Rora in d. Portuen. Cafti Riani 15. Ma. 1555. & in causa Senogallien. Frumenti 8. Octobris, & 3. Decembris 1571. coram Robustorio.

Minus et placuit confiderare, quod hoc modo detur ansa procedendi criminaliter, vt per Cepoll. d. caut. 53. in princ. & Clar. d. §. falum nu. 18. quod Rora solet abhorre, quia quicquid fit de hoc placuit refponfio, quod si Lazarus vult effe tutus, vt contra ipsum non procedatur criminaliter poffet fimpliciter declarare se nolle vti, iuxta not. per glo. in l. falsos, verb. adstrinxerit, in §. ibi Bar. nu. 1. C. ad l. Corn. de fals. alijs debebat effe abstinere a productione, nec Rora det dare occasionem partibus, vt se inuicem decipiant Et ita decifum &c.

C A V A L E R I I.

Romana Societatis, Veneris 16. Nouembris 1612.

A R G V M E N T V M.

Mulier pregnans si abortum fecerit, & an

te abortum correpta fuerit febre, & morbillis, & post abortum factum obicitur dicitur mortua propter abortum, & pręgnantiam, non autem propter superuenientem febrem, & morbillos, & sic non est locus lucro pecuniarum datarum in societatem officij super periculo vitę mulieris excepta partus, & pręgnantię causa.

SYMMARIUM.

Mulier pręgnans si abortum fecerit, & ante abortum correpta fuerit febre, & morbillis, & post abortum factum obicitur dicitur mortua propter abortum, & pręgnantiam, non autem propter superuenientem febrem, & morbillos, num. 1. & omnia hęc sequi.

Levisiter vulneratus, si ex ruina, & naufragio superuenient obicitur dicitur mortuus ex ruina, & naufragio non autem ex vulnere, num. 1.

Causa casus est causa casus, num. 2.

Vulneratus dicitur obijisse ex vulnere, si post vulnus superuenit frigus, & post frigus non obicitur, num. 2.

Mulier decedens in pręgnantię, & abortu, qui dicit eam non ex pręgnantię, sed abortu mortuam esse, sed ex alia causa, probare debet, num. 3.

Medici Peritis flandum est de cause obitus dicenti, num. 5.

Medici peritis discordantibus magis flandum est illis, qui causam informi præferunt, num. 5.

Societatem officij, quod qui lucratus non fuerit in dubio indiget officio, potius quam quod lucratus fuerit, num. 6.

DECISIO CCCLXV.

FVir alias facta Societas officij Tutorum 400. in fauorem D. Francisci Contarelli super officio militis Lulij Sfortis Lucarelli, in qua recognouerunt bonam fidem Boccardus, & Bonetallus super periculo vitę Domine Ioannę Contarellę, excepta partus, & pręgnantię causa quę Ioanna post aliquot annos nupsit, & facta est pręgnans, & in quinto mense pręgnantię passā est renum dolores, deinde correpta fuit febris, & morbilis, & in die 14. infirmatissimē fecit abortum cum magna sanguinis fluxione, & post septem horas mortua est, cum autem D. Contarellus disjuncta societate capisset agere pro restitutione sortis, & solutione studium coram Auditore Camere contra debitorēs societatis, & instaret pro mandato executiuo, & ipsi excepissent de lucro tamquam Domina Ioanna non ex causa abortus, sed febris, & morbillorum decessisset D. Auditor Camere voluit consulere Rotam, & proposuero per me Dubio. An sit locus petito mandato, vel lucro pecuniarum in casu, & ad effectum de quo agitur. Domini sub die 20. Iunii, præteriti non fuerunt concordēs: causa autem iterum per me propōita die 16. Novembris, pro maiori parte censuerunt esse locum mandato, non autē lucro pecuniarum, cum enim tota difficultas reduceretur ad illud, An dicta mulier censetur decessisse ex causa abortus, An verō ex febris, & morbillis Domini valde mouebantur ex decisione alias facta in causa Romana Societatis 17. Iunii 1569. coram bono memor. Oradino cuius decisionis casus videbatur valde similis casui propositō: nam ibi illa mulier passā erat multā incommoda occasione pręgnantię, & postea febris superuenierat, & demum abortus, & mors, & nihilominus Rota tunc resoluit mortē fuisse

tribuenti abortus, & pręgnantię, non autē febris, per textum in l. hunc scripturę, §. si seruus, ff. ad l. aquilam, qui i. c. xus videbatur valde in terminis: nam ibi constabat seruū fuisse leuiter vulneratum, & tamen post vulnus superuenierat ruina, & naufragium, ex quo obicitur, & deciditur illi, non posse agi contra vulnerantem de occiso, quia pręsumitur mortuus ex secunda causa vigeniorum, & vehemētior. Videlicet ruini, vel naufragij, & tamen ibi constat seruū fuisse leuiter vulneratum, vnde applicando ad casum nostrum licet præcederent febris, & morbillos, tamen superuenit postea abortus cum maxima sanguinis effusione, qui siue dubio letalis fuit, vt docuit euentus, & ideo hęc causa tanquā proximior, & vehemētior attendenda est, vt in dicto §. si seruus periclitum cum appareat panes enixē voluisse ex capere huiusmodi causam partus, & pręgnantię quam geminare ex prelerant, vt apparet ex verbis instrumenti, argum. l. balista, ff. ad trebell. cum similibus.

2. Nec videbatur obitare, quod febris poneretur causare abortum, & ideo mortem post abortum sequutam attribuendam esse febris tantum primę causę ex regula vulgarī, quod quicquid est causa causę, est causa causati, l. in manu militionis, ff. de iust. & iur. Bald. cons. 7. vers. nam quando, lib. 2. vt in simili si post vulnus illatum superueniat spasmus, & mors, tunc mors attribuitur vulneranti, Bald. cons. 328. vers. item an, pr. pte vulnus, eodem lib. 2.

3. Nam placebat responsio causam febris, & morbillorum in presenti casu equiuocant, & potuisse, & non potuisse gignere hunc effectum abortus, vt experientia docet, & cum ex depositionibus testium vltimo, loco examinatum appareat D. Ioannam antequam superueniret ei febris passam fuisse dolorem renum cum periculo abortus, non poterat dici abortum fuisse sequutum ex febris, neque faciebatur obitulum simile allegatum de ipsa, quia ibi certum erat spasmum non potuisse contingere, nisi ex vulnere illato, & ideo mors attribuitur fuit vulneri, ad tradita per Menoch. de arbit. cas. 275. num. 7.

4. Accedebat præmissis in presenti casu adesse duos morbos febrim videlicet cum morbillis, & abortum cum accidentibus supra narratis, vnde, qui dicit mulierem hanc esse mortuam, ex febris id probare debet, vt in similibus terminis fuit decretum in Romana causę partus 6. Iunii 1580. cor. 3. fel. record. Clemente VIII. quę est 791. par. 1. diuersa enim magna sanguinis effusio non potest attribui febris, sed abortui, cum est immediatus effectus, & ideo exitus actus approbat, vt in dicta decisione.

5. Præterea fiebat vis in iudicio Medicorū, qui mulierem hanc curarunt, & formiter examinari deponunt eam obijisse ex abortu, quorum dictis 15. quum in arte peritis flandum est, l. septimo mese, ff. de stat. homin. l. 1. ff. de ven. insip. Boer. dec. 323. num. 11. Bald. d. cons. 137. & cons. 138. lib. 2. & licet pro altera parte inducantur etiam alij Medici, tamen videtur potius flandum esse iudicio illorum, qui informati, & curę interfuerunt, vt fuit consideratū in dicta decisione Romana causę partus in fine, & fuit dictum in Bononien. Possessionis 9. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Vbaldo.

6. Tandem Domini valde mouebantur ex eo, quia negari non potest, quin res si dubia propter concursum Medicorum, & Testium variē deponentium, & ppter difficultatem huius probationis, ex quo morbo mulier decesserit, quo

Deq. Præf. Farinac.

X 4 casu

casu Roa benigniorem interpretationem solet amplecti, videlicet fauore illius, qui agit de damno emittendo contra illum, quia ger de lucro capiando, & fuit in his terminis dictū in dicta Romana Societatis coram Oradino. Et ita decum fuit pro maiori parte.

MANZANEDI.

Perusina pecuniaria. Mercurij 28. Nouembris. 1612.

ARGVMENTVM.

De suspitione falsitatis, quod pro falsitate habeatur, quando ciuilitur agitur ad tollendum fidem alicui scripturæ, & de pluribus falsitatis præsumptionibus.

S Y M M A R I V M.

- Copia scripturæ nihil probat parte præsertim protestante, num. 1.*
- Necario non creditur de iij, de quibus non fuit rogatus, num. 1.*
- Apoca non exhibita in archiuo publico iuxta formam Constitutionis Sixti 7. nihil probat, num. 2.*
- Iud cum rbi fuit cepimus via ordinaria non potest amplius procedi via exequutionis, num. 3.*
- Falsitas sola suspicio habetur pro veritate, quando ciuilitur agitur, num. 4.*
- Falsitatis præsumptiones probant falsitatem, quando ciuilitur agitur, num. 4.*
- Falsitatis præsumptio oritur ex multiplicitate apocarum, & ex illarum confirmatione non necessaria, num. 5.*
- Interrogatus, An velit vti scriptura probata pro bona, & legali, si recusat declarare, fuit præsumere scripturam falsam, num. 5.*
- Alius per interpositionem personam gestus arguit suspensionem falsitatis, num. 6.*
- Falsitatis præsumptio oritur ex interpositione personæ, numero 6.*
- Nec opina probatur ex inspectione librorum, num. 7.*
- Paula insolita arguit falsitatem, num. 8.*
- Falsitatis præsumptio oritur ex eo, quod testes in instrumentis descripti reperiantur mortui, num. 9.*
- Missio scripturæ non præsumitur, idcirco qui dicit illam casu amissam fuisse probare debet, num. 10.*
- Sententia nulla cum transit in iudicium, num. 11.*
- Confessio procorum non qualitas debet acceptari cum sua qualitate, num. 12.*

DECISIO CCCLXVI.

D Omini dixerunt mandatum A. C. non esse exequendum motum ratione nullitatis illius, quam iniudicium, nullitatis quidem, quia de obligatione Camerali cuius vigore fuit actum non constabat, nisi ex quadam copia apocæ, quæ nullam meretur exequutionem non ducto, nec recognito originalitate præsertim protestatione partis, quod ite cognoscitur, Oldrad. conf. 1. nu. 30. Paris. conf. 1. 15. nu. 3. lib. 4. Rota de cif. 1. 15. nu. 1. in fine lib. 3. part. 3. diuersi, quæ recognito non probatur ex enunciatione notarij facta in fide productionis, quia in hoc ei non creditur, cum de dicta recognitione non fuerit rogatus, Gozad. conf. 11. num. 5. Surd. decif. 23. r. num. 2. & seq.

Præterea cum apoca non fuerit præsentata in

Archiuo Villæ Mansionis infra quindecim dies remanebat nulla, & inualida, iuxta Constitutionem fel. ec. Sixti Quinti, & licet post dictos quindecim dies fuerit præsentata, & concordatum cum Archiuista, tamen non propterea dicta nullitas fuit sanata, quia vt eadem Constitutio declarat huiusmodi concordia suffragatur in instrumentis publicis, non autem in scripturis priuatis, vltra quod Archiuista expressè præteruauit præiudicium partis, vnde decem dam exequutionem talis scripturæ annullare ob dictum defectū videtur etiam nullum.

Vltierius quoque fuerat ceptum agi via ordinaria, per obseruatos terminos iustitiales non poterat amplius procedi exequutione, Rota dec. 551. nu. 5. lib. 3. part. 3. Borgin. decif. 1. nu. 16. par. 1. Marant. in Specul. 6. par. tit. 8. nu. 14.

Quo verò ad iniquitatem considerabant Domini contra dictam apocam vigere vehementer suspensionem falsitatis, quæ sola suspicio sufficit in ciuilibus ad effectum, vt scriptura non meretur fidem, & consequenter non debeat mandari executioni, Aym. conf. 8. 9. nu. 5. Alba. conf. 99. nu. 8. Menoch. conf. 199. nu. 5. namq; incuiuslibet sola suspicio falsitatis habetur pro falsitate, Curt. iun. conf. 64. nu. 5. & conf. 132. nu. 10. Dec. conf. 189. post princ. vers. nam in contrarium, Surd. testam. de communi conf. 6. num. 4. & ad illam probandam admittitur coniectura, Caputaq. decif. 207. in fine par. 1. & decif. 4. par. 2. Aym. conf. 136. nu. 7. in fine conf. 143. num. 12.

Quæ coniecturæ plures, & vrgentes in casu nostro adesse videbantur, quatum prima oritur ex multiplicitate apocarū, & ex illarum cōfirmatione non necessariā si alix priores fuissent veræ, Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 2. nu. 2. 4. Cephal. conf. 198. nu. 21. maxime, quia Ludouicus requisitus ad declarandum, An illis vellet vti pro bonis semper hoc recusat, Lap. alleg. 119. num. 1. Menoch. ibidem num. 22.

Accedat inueniendum, quod Florentius voluit iura 350. donare Ludouico ruius militi, & illa committere fidei tororis pauperis, & egenæ proprios filios habentis, vt ea conueneret pro nepote, sine alicuius scripturæ confessione, cum potius ea dedisset Petiliano patri Ludouici tunc viuenti, quia actus hic per interpositam personam gestus arguit suspensionem l. pupillis, §. si ipsa, ff. de auctor. tutor. l. 1. & ibi Bart. nu. 1. C. de natal. liber. Aym. d. conf. 136. num. 11.

Præterea in libris Petiliani patris Ludouici in quibus designantur omnes summe etiam minimæ ad Ludouicum spectantes, quæ etiam positæ in communi cum Petiliano non reperitur adnotata ista summa, adeo notabilis scutorum 850. quæ iura in apochis dicebatur, quod in communi posita erat cum d. Fabrius, vnde oritur suspicio, quod talis summa non deberetur nec esse vera, Bart. in l. fin. C. de reb. cred. Balan. in insti. nu. est nu. 2. C. de edendo Herculan. de negatur. nu. 171.

Vltierius pacta insolita appolita in tertia apocæ augebant d. suspensionem Epld. conf. 175. nu. 2. lib. 2. Paris. conf. 34. num. 39. lib. 1. Curt. iun. confil. 178. nu. 12. item modus insolitus iud; reteratus, quod Ludouicus confessus fuit huiusmodi apocæ habuisse, nempe duabus vacibus humi, iacentes in aperiendo hostium domus.

Facit etiam ad huiusmodi suspensionem eliciendam, quod Testes, qui in vltima apoca dicuntur adhibiti nesciebant scribere, & sunt mortui ante illius exhibitionem, hæc enim facta præsumuntur ne falsitas cōmussa degeretur. Aym. confil. 28. num. 7. Paris. confil. 27. num. 24. lib. 2. Cephal.

Cephal. confil. 409. num. 33. decif. Pedem. 117. nu. 10. Menoch. d. conf. 119. num. 13.

- 10 Tandem virgens oriebatur fufpicio ex iterata, & affectata allegatione admiſſionis tam pꝛotum apocarum, quam tertia conſuetudinis pꝛorum pꝛæſenti cum dicta apochæ per illarum produ-
ctionem factam in partibus eſſent eſſent compꝛo-
miffæ, Ludovicus qui recuperavit originalia re-
negeret probare illa caſu, & ſine ſua culpa fuiſſe
amiffa, Alex. conf. 54. num. 5. lib. 1. Caſtrenſ. confil.
301. num. 5. lib. 1. Honded. conf. 19. num. 17. & 18.
lib. primo, quod tunc in cau noſtro nullatenus fa-
ctum fuit.

- 11 Non obſtat reſiudicata, quia cum mandatum
ex prædictis fuerit nullum, & miſſe relaxatum,
non poſuit in iudicium tranſire, Caputa. decif.
114. num. 2. par. 3. Affl. d. decif. 28. num. 6.

Minus obſtat conſeſſio Procuratoris, Fabritij
facta in iudicio criminali de exiſtentia apochæ,
quia illa acceptari deberet cum ſua qualitate tal-
ſitatis, Boer. decif. 141. num. 5. Menoch. conf. 701.
num. 3. Verill. decif. 101. num. 2. par. 1. & fuiſſe au-
effectum detegendi falſitatem, & ideo non opera-
tur ad alium effectum. Surd. conf. 371. num. 6. lib.
3. ex quibus ita fuit reſolutum, &c.

M A N Z A N E D I.

*Magiſtratus Hereditatis. Luna 10. De-
cembꝛis 1612.*

A R G V M E N T V M.

Falſitatis præſumptio, an, & quando ori-
atur ex caſſatione, ſeu cancellatione re-
perta in teſtamento in hac deciſione ma-
giſtraliter explicatur.

S P E C I A L I T E R.

Falſitas non præſumitur ex caſſatione reperta in teſtamen-
to quia præſumitur falſa de voluntate, & ordine teſti-
toris, num. 1. & num. 2.

Falſitatis præſumptio non oritur ex cancellatione, ſeu caſſa-
tura, quæ ex alia ſcriptura comprobatur, num. 2. & nu-
mero 3. & 6.

Præſumptio falſitatis non oritur ex cancellatione, quem con-
ſtat fuiſſe ſaltem ante traditam copiam parti, nu. 3.

Falſitas præſumitur ex repugnancia rationis vel ſermonis,
num. 4.

Falſitas præſumitur ex caſſatione, ſeu cancellatione non ap-
probata à Notario, decifio, vi num. 5.

D E C I S I O CCCLXVII.

- 1 Propoſui dubium 11. Maij præſenti, An in
ſubſtitutione tranſſuſſit alium ſit legendum,
& deſiciente linea ſceminina, vel potius de-
ficienſe linea maſculina ſceminina, & tunc non
fuit capta reſolutorio, ſed dictum dilata. Vnde 26.
Novembris iterum eodem modo dubio repro-
poſito propter diverſas Dominorum ſententias
fuit dictum non liquet, & tandem hodie iterum
idem dubium propoſui, & Domini dixerunt legē-
dum eſſe deſiciente linea ſceminina: nam cum duo
teſtamenta originalia reperiantur, quorum alte-
rum manu Notarii alterum vero manu filij teſta-
toris ſcriptum reperitur, & hoc vltimum in hac
cauſa Rota approbavit, & in eo apparent verba

illa, deſiciente linea maſculina ſceminina, attamen
cum caſſatione illius dictionis maſculina, quæ ſic
caſſata videatur non attendenda, cum præſumatur
caſſatio falſa de voluntate, & ordine teſtatoris,
Bart. in l. ſi vnu, num. 2. & ibi laſ. num. 7. Cade-
ſtam. Imol. in l. proxime in fueſſe de hijs, quæ in te-
ſtam deſcunt. Alex. conf. 14. num. 16. lib. 6. Rub. Alex.
conf. 95. num. 4. Parif. conf. 18. num. 4. lib. 2. Illu-
ſtriſſimus Mantic de coniect. vltim. volunt. lib.
12. titul. 1. num. 10. quæ doctꝛina magis procedit
ſtatibus adſimulatis quam in cau noſtro robo-
rantibus.

- 2 Primò namque adeſt prædictum aliud inſtru-
mentum teſtamenti originale, in quo ſimiliter
legitur deſicienſe linea ſceminina abſque dicta di-
ctione, impenſa, & tunc caſſata etiam ſuſpecta
non attendi quæ quando ex alia ſcriptura reſtas
comprobat, Surd. d. conf. 16. num. 11. Caputa. de-
cif. 3. numer. 2. par. 2. Rot. diverſa 10. pꝛincip.
par. 1.

- 3 Secundò fuerunt poſſerata alia duo tranſum-
pta eiſdem teſtamentis extrada de tempore non
ſuſpecta; Alterum nempe poſt mortem teſta-
toris de anno 1512. in quo legitur tantummodo
deſiciente linea ſceminina. Vnde colligitur caſ-
ſaturam prædictam fuiſſe factam in eoſdem pꝛi-
ante traditam copiam parti, Felyn. inc. ex literis, nu.
8. de fide inſtrum. Corn. conf. 118. num. 1. lib. 4. Pa-
rif. d. conf. 28. num. 42. lib. 2. Alteri vero tranſum-
ptum fuit de Anno 1544. productum coram Au-
ditore Camere cum dicta dictione, maſculina,
caſſata tamen, ſicut in originali approbato per
Rotam apparet, quibus ſtatibus non videtur at-
tendenda prædicta caſſatura, ſed præſumendum
fuiſſe factam de tempore teſtamenti, Bald. in l. 1.
ſed cõſol. off. de hijs, quæ in teſtam. deſcunt. Rub.
Alex. vbi ſupra Bero. conf. 91. nu. 11. lib. 3.

- 4 Tertiò accedit, quod iſte teſtimus deſiciente li-
nea maſculina ſceminina videbatur valde notus,
& ineptus, & omnino repugnans rationi recte ſer-
monis, & quod illo nunquam alijs reſtor vſus
fuerit in hoc teſtamento, quod non parum condu-
cere vſum fuit, Caſtrenſ. conf. 131. num. 1. verſic.
item facit dubium ineptitud. lib. 2. Mantic de cõ-
iect. vlt. volunt. lib. 1. tit. 4. nu. 14.

- 5 Quibus obſtare non videbatur, quod iſta caſſa-
tura non fuerit per Notarium approbata, præci-
pue cum plures ab ipſo approbatæ legantur. Re-
ſpondebatur enim, quod licet iſte Notarius plures
caſſaturas approbaverit, non tamen omnes,
cum quamplures reliquerit ſine approbatione, ut
patet in eodem teſtamento, vel quia illarum non
meminit, & obiectum eo tamen, procedit cum ta-
lis approbatio non ſit de neceſſitate, ſed ad cau-
ſam, Bart. in l. ſi vnu, num. 2. & ſeq. C. de teſtamen.
Parif. vbi ſupra num. 48.

- 6 Minus obſtat præſumptio, quod caſſatura fa-
cta fuerit inconſulto teſtatore, cum iſtud teſta-
mentum fuerit repertum non penes ipſum, ſed penes
illum, qui præſentit vultuſque conſequi ex ta-
li caſſatura. Iſta enim præſumptio eliditur, &
omnis ſuſpectio falſitatis, ex quo in alio originali,
& in tranſumpto illico poſt mortem Teſtatoris
facto, legantur tantum prædicta verba deſicien-
te linea ſceminina, Surd. d. conf. 16. num. 22. Ex
quibus fuit reſolutum.

M A N Z A N E D I.

*Romana Dotis de Sfortia. Veneris 14.
Decembꝛis 1612.*

A R G V.

A R G V M E N T V M.

Instrumentum originale, si non reperiatur
presumitur occultatum ab eo de cuius
interesse agitur, repertaque illius co-
pia inter rogatus Notarij plenam facit
fidem concurrentibus adminiculis, &
coniecturis,

S Y M M A R I V M.

- Amisissum instrumentum, seu scriptura tenor semper dicitur
probat per vnam testem, num. 1.
Testis instrumentarius semper probat, num. 2.
Instrumentum repertum inter alia instrumenta rogata à No-
tario presumitur, & illud ob eodem notario rogatum, etiam
sine ipsius notarii subscriptione, aut signo, num. 4.
Signum Notarii, & illius subscriptio non est necessaria, quod
instrumentum habet diem, annum, & numerum te-
stium, & notarius est mortuus, num. 5.
Copia, seu exemplum instrumenti adhibetur fides concurrenti-
bus adminiculis, & coniecturis sufficientibus ad inducen-
dum animam iudicis ad illi credendum, num. 6.
Occultatum instrumentum presumitur factum ab eo de cuius in-
teresse agitur, ut illud occultetur, num. 6. in fine.*

D E C I S I O C C C L X V I I I.

Resolutione facta 4. Iulij præteriti in hac
causa coram bon. mem. Penia, quod con-
stabat de existentia declarationis, factæ
per q. D. Io. Baptistam de Comitibus circa suum
testamentum, & reiecit: ob dubio dicitur de ne-
cessitate, An copiam declarationis prædictæ esset adhi-
benda fides, ad illud hodie propositum Domini
respondentes affirmatiue ex eo, quia constat origi-
nale prædictæ declarationis fuisse reperiuntur
Archivio Vailismonotoni, Castri subiecti Excel-
lentissimo D. Duci, & inter protocollo Mariani
Casarchiz Notarij, qui de dicta declaratione fue-
rat rogatus, & constat, quod amplius non repertum
in d. Archivio, ut patet ex diligentis pro illa
reperiendo factis, ut testantur Archivistæ, & No-
tarius causæ qui & constat de tenore prædictæ
scripturæ, & quod concordet cum copia, de cuius
fide queritur, quæ fuit in actis exhibita per
Adamum Procuratorem D. Ducis, qui primo re-
uelavit metum ex communicationis, & deinde for-
miter examinatus deposuit habuisse, ut talé Pro-
curatorem copiam ab Archivistâ tenoris, ut in
ipsâ, & constando de tenore, & de amissione scrip-
turæ resultat (semplena probatio, ut notat Bart.
in l. licet iniquum in prima lect. num. r. vers. quan-
doq. probatur de fid. instrum.)

Quibus accedit depositio Iacobi Gaulliz testis
testamentarij deponentis, quod Matheus Casar-
chia Notarij, fuerat rogatus de dicta declaratione,
& quod tunc ipse testis illi se subscripsit, pro-
ut subscriptus reperitur in copia, de qua agitur,
ut testis testamentarius de visu semper pro-
bat ad tex. in cap. ex insinuatione de procur. & ibi
glos. & scribentes in l. in bonâ fidei, C. de reb. cre-
dit. & gloss. in l. admonendi, & ibi Bart. num. 36. &
l. in num. 178. & seq. ff. de iur. iur. & dicit commu-
nem Parisi. loquens fere in nostris terminis consil.
57. num. 3. lib. 1. Surd. consil. 12. num. 55.

Accedit, quod testes deponent d. declarationem
fuisse repertam in sæculo rogationum d. Maria-
ni Notarij, ex quo sequitur probatio, quod ille
fuerit de illa rogatus, Cur. iun. consil. 162. nu. 1. vers.

confirmantur præmissa, lib. 1. Ruyn. consil. 159. nu.
12. in fine lib. 4. Rom. diuers. decil. 250. num. 1. par.
1. iuncto adminiculo Archivistæ xta aum. ad hanc
C. de fid. instrum. Aym. consil. 158. num. 5. Gabr. de
probat. conclus. 1. num. 1.

Et ex hoc colligitur obiectum de defectu subscri-
ptionis, & signi Notarij cum nullum istorum sit
necessarium, quando scriptura reperitur inter alios
rogatus eiusdem Notarij, iuxta prædictam decil.
250. num. 3. par. 1.

Vltra, quod cum habeat annum diem, & nume-
rum Testium, non requiritur præcisè signum, &
subscriptio, præsertim cum illa esset matrix, &
Notarius obierit, adeo ista non requiruntur, Ro-
land. consil. 44. num. 40. in fine, & seq. lib. 1. Curt. iun.
d. consil. 162. nu. 1. verum tamen nemo negat.

Vnde non obstat regula de iurpra, ex auth. si
quis in aliquo. C. de eden. & ibi Doct. copiz In-
strumenti non esse adhibendam fidem, cum hoc
limitetur concurrentibus adminiculis, & come-
cturis sufficientibus ad inducendum animam iu-
dicis, ad illi credendum, ut dixit Rota apud Ve-
rall. decil. 234. par. 1. Et Domini ex prædictis iudi-
carunt satis adhibendam esse fidem ipsi copie, ma-
ximè cum D. Ducis interfuit, ne originale reperiat-
ur, & tunc intrat præsumptio, de qua per Bart. in
l. si. num. 5. ff. de quæ. ff. quæ quis contra D. Du-
cem non possit admitti, possit tamen intrare in
hoc sensu, quod aliquis cogitans D. Ducem rem gra-
tam facere d. scripturam occultauerit. Ex quibus
omnibus simul iunctis ita fuit conclusum,

P I R O V A N I.

Causa licet Feudi. Luna 17. Decembris 1612.

A R G V M E N T V M.

Testes deponentes super immemorabili
prescriptione primogenituræ, ut illâ
proben, quomodo deponere deant.

S Y M M A R I V M.

- Prescriptio immemorabilis, ut bene dicitur probata per te-
stes, quæ requiruntur, num. 1.
Testes probantes prescriptionem immemorabilem cuius sta-
tus esse debeant, num. 2.
Dilatio, semper, significat temporis continuationem, nu-
mero 3.
Testes probare volentes immemorabilem prescriptionem su-
per primogeniturâ, & illius possessione, quomodo deponere
debeant, num. 4. 5. 6. & 7.
Solus, dictio, ponitur ad distinctionem, & separationem ali-
quorum, qui tunc poterant concurrere, num. 6.
Prescriptio completa interrupti non potest, num. 7.
Testes etiam non interrogati debent reddere rationem sui di-
cti, quando deponent super eo, quod non cadit sub sensu
corporis, num. 9.
Vbi declaratur hæc conclusio.*

D E C I S I O C C C L X I X.

Fuit resolutum standum esse in decisis corâ
Corta 14. Decembris 1573. in qua decisio-
nem fuisse statum circumscriptis exceptio-
nibus contra Testes ex illis Testibus probari pri-
mogeniturâ ab immemorabili tempore in Baro-
nia Castri noui visum est enim Dominis, quod
tertius, duodecimus, decimus septimus, & deci-
mus octauus Testes super quorum dictis Rota
manda;

mandatum, ut strictè informetur circumscriptis probationibus D. Ioacchini, de quibus postea esset videndum bene concluderent immemorabilem super statu primogenituræ secundum requisita, gloss. in verb. memoria, cap. 1. de præscript. lib. 6.

2. Omnes namque deponunt de auditu à maioribus, qui ab antenatis audierant, & de fama, & quod nunquam viderunt, aut audierunt contrarium, sed ab immemorabili fuisse observatum, filium primogenitum semper successisse, ac succedere debere, etiam quod eodem tempore extarent fratres; Habent legem inam etiam de precepto etiam tempore legis secundum opinionem, quam servat Rota de qua per Cap. aq. dec. 71. num. 1. par. 1. cum iuris sit anteriorum 95. duodecim annorum 96. decimus septimus annorum 97. & decimus octavus annorum 74. & à tempore litis motæ de anno 1534. usque ad annum 1572. quo fuerant examinati intercesserint dumtaxat anni 18.

3. Concludunt præterea de visu, & de certa scientia per 40 annos ante mortem litem, dum referunt statum, & tempus Stephani Melchioris filii lenia in nepotis, & Ioacchini pronepitis, ac dum post narrationem, quod ab immemorabili tempore fuit observatum, quod primogenitus filium Baronis Castri nostri succederet in dominio, & Baronia, tertius testis dicit, quod à dictis Ioannis, quibus memor est semper vidit Dominum dicti Castri pro tempore existentem possedisse solum, & insolidum, & duodecim testis dicit, quod toto tempore vitæ suæ, vidit ita semper observatum fuisse, & clausi decimus octavus Testis in illis verbis, prout, & toto tempore ipsius deponit ut vidit observatum, quæ verba includunt nedum probationem de visu propter verba, toto tempore, sed & propter dictionem, semper, quæ pariter præsupponit continuationem totius temporis 40. annorum, & ultra. Socyn. in cons. 54. num. 10. lib. 4. Rota dec. 128. num. 3. par. 2. divers. & Gabr. de præscript. cons. luf. 1. num. 74. Sed etiam videtur firmare statum primogenituræ in prædictis quatuor personis, cum non semper ita observatum fuisset, si Stephanus, Melchior, & alii alio iure, quam primogenituræ possederent Castrum prædictum.

4. Non obstat, quod huiusmodi probatio nihil concludat ad effectum iuris primogenituræ, ex quo Testes non dicunt, quod omnes isti quos tempore 40. annorum videntur possidere habuerint fratres minores nati, qui à successione remiserint exclusi, nec quoad personam Melchioris possuissent dicere, cum fratres non habuerint, sed vigenitus possederit per 30. annos, quod tempus non videtur computandum ad effectum istius probationis, prout videtur tenere litem. in imperiali. §. præterea ducatus, num. 38. de prohib. feud. alienat. per Feder. & Afflicti ibidem, num. 44. & vers. sed iuxta hoc, & in cap. statum, num. 7. de prohib. feud. alienat. per Loth. & in dec. 248. num. 3. Bolzar. in d. §. præterea ducatus, num. 17. cum aliis allegatis per Tiraquell. de iure primogenit. quest. 30. num. 8. & per Molin. de primogenit. lib. 1. cap. 6. num. 22. fuit enim primo loco responsum Testes in eorum dicto concludere qualitatem primogenituræ etiam in personam Melchioris, dum dixerunt, vidisse toto tempore vitæ eorum ita observatum fuisse, & cum non teneantur specificare casus, & personas, sed nudum factum, quod primogenitus successerit, Guido Pap. cons. 331. num. 1. qui hoc bene dicit Afflicti. in cap. imperiali. §. præterea ducatus, num. 40. de prohib.

feud. alienat. per Feder. Molin. de primogenit. Hispan. lib. 1. cap. 6. num. 19. Decian. cons. 5. num. 25. volum. 3. idem non fuit eis impossibile videre actus posteros inferentes magis ad successionem iure primogenitæ, quam ad successionem iure hereditario, quorum declaratio sic in prædicta ab animo Melchioris, 3. cum ibi notatis. ff. de acquit. poss. l. utique ex facto, & verbis illius ponuntur hanc distinctionem percipere. l. Paulus, ff. rem rat. hab. ex facto inquit quia forte excludit patros, vel alios descendentes ab eis, ex verbis, quia id ipsum intellexerunt ab eodem Melchioris, prout audiuisse ab eo affirmat tertius testis.

5. Secundo, animadvertendum Dominum, quod Isernia, Afflicti, & alij supra allegati loquuntur, quando simpliciter agitur de vigenitis filius, nec probatur, quod præcesserint alij in possessione primogenituræ habebimus fratres, qui exclusi remanserint, hic autem præcesserint alij, nedum ante Stephanum, ut dicunt Testes de fama, & auditu à maioribus referentibus audiuisse à maioribus suis, qui excludunt fratres, quod fama in antiquis plenè probat, Castad. dec. 1. num. 4. de probat. sed Stephanus ipse pater Melchioris, qui successit in primogenituræ Castri exclusi Bartholomæo fratre, & Guilielmo sorore, quo casu non renatur probatio quoniam, prout in primo de primogenit. alio non probatur, Schrad. in puncto limitans prædictorum opinionem, cons. 1. num. 34. vers. namque respondet, concurrens et inde probatio alterius extremi in persona lenzani filii Melchioris, quem Testes prædicti deponunt successisse iure primogenituræ excludens Ludovicum fratrem, quæ cum habeant inter se necessitatem, & verisimilem consequentiam inducendi hanc consuetudinem primogenituræ, medium conferme de sumitur, scilicet, quod Melchior habuerit animum taliter possidendi, Barto. in l. celsum, num. 21. ff. de viucap. Tiraquell. de præscript. §. 1. glo. 4. Couar. in reg. possessor. 2. p. §. 1. num. 1. Alcide præscript. reg. 3. præscript. 2. & Menoch. eod. tit. lib. 6. præscript. 36.

6. Nec dicitur, quod initium prædictum in persona Stephani non remaneat probatum, cum effectus non dicunt eum à quo desumitur continuè iohabuisse fratres aut sorores, quia ultra, quod non deest probatio de auditu à maioribus, quod alij præcesserint possessores primogenituræ, de Stephano etiam duodecim, & decimus septimus Testes idem affirmare videntur, dum dicunt cognovisse Stephanum, qui cum viveret erat solus Baro, & Dominus dicti loci, dictio namque solus, postea est ad distinctionem, & separationem aliorum, qui tunc poterant concurrere, l. liberi, l. prima, C. de bonor. poss. contra tabulas, & in l. aduersus, C. si aduersus iudic. & consequenter ad separationem Bartholomæum eius fratrem à successione, quod præterea manifestè conuincitur, quia prædicti Testes subdunt, quod à mortuo Stephano successit Melchior, quem nimirum enunciant cognovisse Baronem, & Dominum solum, de Barone, & Dominum simpliciter ad distinctionem qualitatis vigenitis in Melchioris, quæ non erat in Stephano.

7. Nec obstat, quod lenzanus non possederit ita quam primogenitus propter litem motam per Ludovicum eius fratrem videbatur in facto subsistere, quia Ludovicus dumtaxat de anno 1574. mortui litem, quo tempore, si quidragenaria iam completa erat, non potuit per litis contestationem inter impendo præscriptionem tollere iusque suum ex quadragenaria, Abb. in cap. auditus, numero decimo, in vltim. notab. per illum text. de præscript.

prescript. Felyn. in cap. illud num. 11. eodem tit.
8 Postremo dixerunt Domini opinionem Iser-
niz, & aliorum procedere ad effectum prescribē
di præsupponunt enim quod ius succedendi vi-
gorie primogenituræ præscribitur spatio 30. an-
norum concurrente alio fratre, & sciente, & non
contradicente, & mouentur ea ratione, quia qui
non habet statim non habet contra quem pos-
sit inchoari prescriptio in casu autem de quo agi-
tur non veriamur in prescriptione, sed in consue-
tutine, quod ita observatum fuit ab inmemora-
bili tempore, pro qua ascendenda non requiritur
scientia, aut parentia ad quos statim, sed sufficit
vñs maioris partis, vt præiudicat minoris, siue cō-
tradicenti, siue non contradicenti ad vtrūque ef-
fectum ad iudicē, & passim, vt dicunt Guido Pap. cō
sil. 131 num. 6. Schrad. conf. r. 3. num. 348.

9 Non obstat, quod secundo principaliter obij-
ciebatur Testes non reddere rationem, quare ma-
iores illi possederint iure primogenituræ, prout
necessarium erat etiam non interrogatos ex eo,
quod qualitas primogenituræ non cadit sub sen-
sum corporis, Angel. in l. 1. num. 2. C. de reuoc. do-
nat. Felyn. in cap. cum causam, l. primo sub num.
3. vbi fallit secundo de testib. cum alijs allegatis;
Quia pro responsione fuit dictum ex verbis ipso-
rum testium colligi sufficientem rationem, cum
duo ex eis dicant, quod semper primogenitus fue-
rit exclusus secundo gentis, quare ratio primo-
genituræ concludit, vt admittunt Isern. & Af-
f. & in d. cap. 1. §. præterea Ducas ille sub num.
37. iste sub num. 38. & clarius videtur etiam hanc
qualitatem exprimere dum dicunt, quod secun-
do geniti non succedebant, sed tantum alimenta,
& vestitus eis præstabantur, præterea fuit etiam
consideratum, quod hæc materia non est absolu-
tè abstracta à sensu, sed potest videri, & audiri per
actus post iuos, vt supra dictum est, propterea iā
quam mixta, si Testis interrogatus rationem sui
dicti non reddit nihilominus probat, Felyn. in d.
c. cum causam sub num. 3. col. 3. vers. secundo tem-
pora, & vers. modo hanc fallentiam de testib. Gui-
do Pap. conf. 131.

10 Ad id quod dicebatur Testes non deponere
de continuata possessione toto tempore quadri-
genariæ propter omissionem copulæ, & citra, se-
cundum doctr. Bartolin. celiu. num. 23. & seqq.
de vñcap. fuit dictum non releuare, cum depo-
nant per verba acquiescentia continuationem
temporis denotantia, videlicet de vñu de toto
tempore eorum vitæ, quæ verba excludunt om-
ne tempus intermedium, ex eodem Bartolin. dict. l.
celius, num. 25. & Felyn. in c. licet causam sub nu-
3. de probat. Quod etiam fuit dictum in Toleta-
na Decimarum 20. Martij 1600. coram bon. mem.
Cardinali Seraphino, & ita resolutum.

MANZANEDI.

Afflicti Pecuniaria. Veneris 11. Ianua-
rij 1613.

ARGVMENTVM.

Notarius non exhibendo scripturam, seu
instrumentum coram ipso productum
teneat ad damna, & interesse, etiam
quod scriptura sit nulla, seu de falso
suspecta.

Notarius tamen, quo fuit producta aliqua scriptura, si il-
lum non exhibet teneat ad damna, & interesse, num. 1.
& 2.

Vbi quomodo illo casu interesse consideretur.
Necnon teneat exhibere scripturam sibi consignatam
eiusdem nullam, & de falso suspectam, nr. 3.

DECISIO CCCLXX.

1 F Ad hæc resolutione in hac causa prima Iulij
1611. Notarium teneri ad exhibitionem so-
lii, de quo agitur, & illo adhuc non exhibi-
to, hodie dubitari, An teneatur ad interesse, &
ad quantum, & Domini ad primam partem du-
bii affirmatiue respondere, cum certum sit, quod
Notarius, qui habuit scripturam, si non restituit
teneatur ad damna, & interesse partis, si quis ex ar-
gentarijs, hoc edicti argentiarius, §. cum aure,
ff. de eden. Mandell. conf. 650. num. 3. & conf. 309.
num. 13. Cephal. conf. 170. num. 9 lib. 2. Natt. conf.
609. num. 45.

2 Quo verò ad secundam partem dubij respiciē-
tem quantitatem interesse, Domini resoluunt
teneri pro quantitate partis controuersiæ, cum
enim propter impedimentum huiusmodi exhibi-
tionis solij, Pomponius non potuerit se defende-
re, & per Rotam fuerit exclusus à sua intentione,
videtur interesse etiam ad partem contro-
uersiam, quæ in dicto folio continetur, d. §. cum
autem, vbi Alex. in princ. & l. qui tabulas, & l. iulio-
la prima, in ff. de iur. iudi. l. 1. §. condemnatio, num. 3. ff. de tabul. exhib.

3 Non obstat falsitas contra dictum folium pro-
posita, quia de illa non constat, nec ad illam res iudi-
cata, immo sententia super falsitate lata fuit reuo-
cata, & ad illam sententiam contraria per quas Bla-
sius condemnatur ad faciendum bonam partem
de qua in dicto folio cum omnibus damnis,
& interesse. Præterea ad exclusionem huiusmo-
di falsitatis ad ius plura adinueniuntur per inform-
tes pro Ancefforibus pōderata, quæ placuerunt Do-
minis, quibus accedit, quod non facta exhibitio-
ne solij, non potest videri, An ea, quæ obijciuntur
sint talia, quæ illum reddant suspectum, vitra quæ
Notarius teneatur exhibere scripturam etiam in-
speciem, & nullam d. l. qui tabulas, & d. l. iulio in fi-
ne in illis verbis, nec teneat cancellari, nec ne sint,
Bartolin. l. 2. §. hoc interdicitur, ff. de tabul. exhib. Pa-
cian. de probat. c. 65. num. 9.

4 Ad ea verò, quæ obijciuntur, quod solium non
sit de dictis, quod non sit origina, & quod non con-
stet de interesse Pomponij, vel eius hæredum, &
quod Pomponius in iudicio criminali declarauit
nolle vri d. folio, responderetur in decisione in
hac causa facta d. die prima Iulij 1611. Ex ita reso-
lutione.

REVERENDISS. D. SACRATI.

Romana Separationis Thori. Luna 28.
Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Thori separatio, quando petitur ab vxore
propter viri seuitiā, qualis debeat esse
ista seuitia, & quomodo probanda, in
hac decisione singulariter resoluitur.

S Y M M A R I U M.

Thori separationis causa dicitur gravis, & ardua, ideo in ea requiritur plena, & concludens probatio, nu. 1. & seqq.

Thori separatio ubi præcedit oris scilicet viri, scilicet probanda est per testes omni exceptione maiores, & concludenter deponentes, nu. 2. & 11.

Sententia viri non probatur per verba iniuriosa, nec per minas, nisi minas sit naturæ terribiles, & solius minas exequi, num. 3.

Maritus scilicet est verberare uxorem moderatè, imò debet hoc facere, nu. 4. & 5. Vbi amplius quod non valet promissio de non corripienda uxorem.

Uxorem semel tantum verberare maritus non prohibetur, num. 5.

Mariti scilicet in uxorem non erunt probata ex eo, quod dicatur illum esse alevatorem, & blasphemantem, nu. 6.

Maritus qui molè irascitur i primam uxorem, non presumitur male tractare secundam, nu. 7.

Testes de auditu non probant scilicet viri in uxorem, nu. 8.

Maritus quod verberaret uxorem non probatur per testes dicentes auditivè uxorem vociferantem, nu. 9.

Metus infirmus censetur illi non ex eo, quod quis ponit gladium ad collum alterius, nu. 11.

Testes, & eorum dicta debent acceptari cum qualitate, cum qua deponunt, nu. 10.

Odiū, & inimicitia capitalis oritur ex querela criminali, nisi querela fuerit truncata, nu. 12.

Uxor imens offendi à viro, non est viro restituenda sententiæ non præstata de non offendendo, nu. 13.

D E C I S I O C C C L X X I

Fuit resolutum sententiam extra Rotam laram, quæ separat Thorum inter Petrum, & Claricem eius uxorem esse revocandam, etiam scilicet Petri, cuius prætextu fuit lara prædicta sententia, non vili fuit probari, licet enim appareant aliqua inditia scilicet Petri, atamen in hac materia, quæ existimatur gravis, & ardua, Specul. & alij per Paris. conf. 54. nu. 14. lib. 4. Nat. conf. 616. nu. 1. Domini de siderauerunt plenam, & concludentem probationem, iuxta notata per Paris. d. conf. 54. nu. 15. Rol. conf. 27. num. 10. lib. 1. Nat. d. conf. 616. nu. 1. verif. & in ea requiritur, Bertazz. conf. 228. nu. 5.

Tam circa existimantiam facti, vnde testes patentes exceptiones, minime admittuntur in hac materia, Abb. in c. 1. nu. 5. de consang. & affin. Paris. d. conf. 54. nu. 16. Nat. d. conf. 616. nu. 1. verif. & testes, Bertazzol. conf. 228. nu. 5. quam circa illud, quod factum per necessè concludant scilicet, iuxta trad. per Arg. conf. 401. in fin. & per Dec. cōf. 413. nu. 25. cum pro hoc requirantur causæ non leues, Thom. Sanch. de matrim. part. 2. lib. 19. disput. 18. nu. 10. & 16. per roiam.

Vnde non sufficient verba iniuriosa, nec minæ, nisi alias probeatur, quod minas sit natura terribilis, & solius illas exequi, Rol. conf. 27. nu. 20. verif. aut vim, & nu. 1. lib. 3. Paris. conf. 54. nu. 12. lib. 4. Nat. conf. 616. nu. 4. Bertazzol. conf. 228. num. 15. Sanch. d. disput. 18. nu. 11.

Quinimodò, nec sufficient verbera, nisi alias sint immoderata, cum nedum liceat marito verberare uxorem, Bald. conf. 176. num. 3. lib. 1. Rol. conf. 27. nu. 13. & 17. lib. 3. latè Tirac. de legib. connub. gl. 1. par. 1. nu. 22. Sed imò debet hoc facere, glo. in c. quemadmodum, in fine de iureiur. Bald. d. conf. 176. num. 3. verif. imò certè, lib. 1. Bertazzol. conf. 228. nu. 14.

Adeo vt, nec teneret promissio de non corrigendo tanquam contra bonos mores, & præbens

causam delinquendi, Bald. conf. 176. nu. 1. lib. 1. Paris. conf. 54. nu. 13. lib. 4. Rol. conf. 27. num. 14. & 15. lib. 3. Bertazz. d. conf. 228. nu. 14. & tanto minus sufficient prædicta, quando non sunt reiecta, Bald. conf. 176. nu. 3. verif. & si mulier, lib. 1. Rol. cōf. 27. nu. 1. lib. 3. Rumin. iun. conf. 174. nu. 31. lib. 2.

Probationes autem factæ pro parte Claricis, minime vix fuerunt sufficere; nam dum deponunt testes, Petrum esse alevatorem, & blasphemum, quidquid sit de eo, An probent talem qualitatem, hoc nihil refert ad scilicet cum uxore.

Sicut etiam non concludunt inagratias, cū prædicta uxore: nam omisso, An bene probentur, potuerunt probare etiam particularem odium, quod cum illa uxore ex particulatibus causis. Petrus habuisset, de quo datur sumus et assertio male vitæ illius mulieris facta per Claricem, de qua infra.

Alij testes deponentes de verberibus daret per Petrum Claricem, de auditu, vnde nihil probat, capmam litem, de testib. Lestum, vbi glo. C. eod. tit. Paris. conf. 54. nu. 17. lib. 4. tamen circa factum verberationis, quam circa immoderationem verberum, ex qua sola inmoderatione oritur sententia per supra allegata.

Et quatenus vna ex testibus dicit se audivisse Claricem vociferantem vira quod est vnicus, ad rex. in c. licet vniuersis, de testib. & in Lustrandis, C. eod. tit. vociferario non concludit verbera, Paris. conf. 54. nu. 3. lib. 4. Rol. conf. 17. nu. 10. lib. 1. Bertazzol. conf. 228. n. 13. & multo minus immoderationem verberum,

Difficultas reducebatur ad duos testes deponentes de confessione Petri, quod ipse apponeret gladium ad collum Claricis, quod videtur inducere iustum metum, ad l. metum, ff. quod met. caus. gl. in c. dilectus, de his que vi vel met. caus. & cum fuit consideratum, quod dictum testium est accipiendum cum qualitate, quam deponunt, nēpē quod Petrus hoc fecerit non animo sciendi uxorem, sed vt illa erueret, quoniam intellexisset quendam, quæ ipsa Claris protulerat contra honorem primæ uxoris dicti Petri, & sic ista nō fuit proprie scilicet, cum non esset ordinata ad sciendum Claricem, sed quendam artem, seu caliditas ad explorandum auctorem verborum nimis impudenter prolatorum à Clarice, vnde in manu Claricis est magis prudenter loquendo, in futurum vitare istam causam, qualem scilicet.

Prædictis accedant exceptiones contra testes, de quibus per informantes separationis Thori, ex Paris. conf. 54. n. 16. lib. 4. cum aliis supra allegatis.

Circa odiū capitale, quod prætedebatur ortum ex duabus rebus correctis per Petrum contra Claricem, vna scilicet, quod ipsa Claris sponte procuraverit abortum comminibus suis, altera scilicet, quod ipsa Claris fuerit auxilium quardam percussioem cum lapidibus ab incerta persona tempore noctis ipsi Petro factarum, fuit responsum, quod cum Petrus huiusmodi querelas minime fuerit prosecutus, sed imò statim ab illis recesserat visum fuit, quod ex illis non possit dei nam tale odiū, quod sufficiat in materia tam gravi, maxime cum ex circumstantiis appareat, quod Petrus maximo amore prosecuebatur hac suam uxorem.

Quia tamen omnibus simul iunctis non desunt indicia terribilitatis Petri, voluerunt Domini, quod ipse Petrus anre restitutionem uxoris, præter idoneam cautionem de illa non offendenda, & bene tractanda, iuxta trad. per Abb. in c. ex transmissa, nu. 2. & 3. de testib. spoliatis, & in cap. 1. num. 7.

num. 7. vt lit. non concist. Parif. d. conf. 14. nu. 15.
lib. 4. Narr. conf. 616. nu. 2. & 6. Rol. copl. 27. num.
16. lib. 1.

REV. P. D. V B A L D I

Januēn. Pecuniaria. Ventrīs prima Martij
1613.

ARGVMENTVM:

In hac decisione cumulatè explicatur, An
& quando lucrum cessans possit in pa-
ctum deduci, & à principio taxari ad
certam quantitatem. præsertim quan-
do est verisimile, & de eo cõstât aliud.

S P M M A R I S M.

Lacrum effusus potest in passum deduci à necratore qui per-
cussit amico egenti iustitiam quasi in promptu habeat eas
res quas debet dare. ut in 2. de leg.

La suma de los intereses de los deudores, en el caso de que se declare, en el numeral 3.º de la ley.

secq.
Lucrum cessans à mortuatore potest in partem deduci quando
procurator quas habebat in cambijs, et amicorum gratiam
faciat eidem amicis mortuatis, etq. ex cambijs extimis, n. 4
et seq. C. n. 1. et 2.

*Interesse lucri cessantis etiam sine mora debetur, quando ad-
est passum, ut pendente dilacione aliquid solvatur pro di-
fferentia, no. 6.*

Cești lucr., f. 10, interesele taxativă preferențială în mutui regulari
taxa probată est., nu. 7. declarați nu. 8.

Cambium cum non sit uniformis non possunt à principio laxari
an. 7. decidere, ut an. 8. & an. 10. non contra.

Inveni cessantem, & interesse taxatio non est prohibita, quando est verisimilis, & proportionata ad bonum incrementum at

est verissimum, & proportionale ad numerum personarum
tenens qualitate personarum, & dummodo per creditores
nulla probetur tanti sui interesse quanti sui summa est

Inter esse verisimile taxatum debetur, si aliunde infirmitur

et si talia fuerit excessus, et superflua, excessus, et superflua refoculant, m. 9.

DECISIO CCCLXXII.

Domini censuerunt sententiam Rota-
lem esse confirmandam potissimum ad ra-
tionibus, et auctoritatibus copiose addu-
ctis in decisione in hac causa facta die 6. Iunii
1611. coram Illustrissimo Cardinali Lancelotto
tunc Rota Auditor-e, et quia rota difficilis vi-
debatur reduci ad duo capita. Primum An po-
tuerit in casu proposito in pactum deduci lu-
crum cessans, quod Castellinus percepisset ex
cambis in quibus retinebat pecunias quas postea
mutavit in Quidam. Secundum An illud lucrum
proerit taxari ab iniuria; Domini re manere di-
cunt, et cum praesuppositis in factis iudicatis,
vtn processu, et in decisione in causa factis
eorum eodem Illustris. Lancelotto ad vtrumque
caput affirmative responderunt.

Nam quoad primum, licet non careat contradi-
 ctionibus opinio Hostii. in cap. salubriter.
 num. 4. ver. ideo puto, & in cap. naviganti, sub
 num. 5. ver. quid ergo de vsuris, volens quod mer-
 cator cessante suspitione fraudis, qui erat para-
 tus ire ad nundinas, vt pecunias ibi in mercibus

implicaret, posset sine labe vifur eafdem peccatum cum eadem, & pccati mutare pacificum de illo licet, quod in nudis fecisset, quam opinionem in fequitur fuit. *Covar. lib. 3. var. refol. c. 4. lib. num. 5. verificum, & lib. vbi de communi Nauarra in manual. confell. cap. 17. numer. 212. vif. & quod inter omnes, & in trad. de vifur. notat. 1. num. 43. verifico. pro contraria vbi addit pro hac parte tredecim fundamenta, & confil. 6. per tot. de vifur. cum alijs copiofe confeffis dicta decifione 6. lunt. verifico. nihilominus contraria pro qua etiam opinione faciunt Doctores qui dicunt lucrum cellas concurrentibus debitis circumftantijs omni iure debet iunctis alijs qui dicunt omnivide, quod de iure deberi poffe in padum deduci, prout primam conclufionem ponunt late Doctores in l. vnica, vbi Cagnol. num. 37. *Cart. iun. num. 10. vbi de communi Rebuff. late num. 379. & feq. Bologn. lib. 120. c. de fentent. qux pro eo, quod intereft, Abb. in d. cap. fabubri. sub numer. 1. Innoc. & alij in cap. facro de feuteat. excomm. Dec. conf. 11. 1. num. 9. & in cap. cum venerabilis, num. 38. de except. Rota. lantien. decif. 1. num. 43. decif. 34. num. 3. & decif. 78. num. 12. & decif. 84. num. 3. late Pedem. decif. 147. num. 3. *Capfar. Roder. in trad. de ann. redd. lib. 3. quæft. 8. num. 37.***

3 Secundum vero conclusionem illud quod de iure debetur posse in pactum deduci probat rex. in l. mutuo. §. sub conditione. ff. de reuel. Soc. conf. 176. col. 3. vers. fecimo confirmatur lib. 2. Aym. conf. 189. sub num. 7. vers. secundus casus. Surd. de aliment. rit. 1. q. 4. §. nu. 76. et in terminis huius lucri faciunt ea quae dicuntur infra super taxatione in secundo capite.

4 Attamen quicquid fit de illa opinione Hostien-
videbatur Dominis in proposito casu rem transi-
re plano, & in illis terminis non habere con-
tradictorem, quia a Hostiensis, & sequaces loquun-
tur in casu quo mercator actu non exposuit
pecunias in negotiationibus, sed erat paratus re-
ponere eas, & pactus est de lucro, quod in negocia-
tione forte fecisset, sed in casu nostro Castellianus
actu habebat pecunias in cambiis implicatas, ex
quibus lucrum maius percipiebat, quam fieret
summa deducta in pactum, ut fuit iustificatum
in decisionibus huius causae, Ideo termini sunt
longe diuersi, & minus fortes in hoc casu, rñ quia
differentia est inter preparationem, & decur-
sationem ad actum. I. si definitio, ff. de procurator.
Ripa in rubr. extra de iudic. num. 12. cum pluribus
sequ. lar. Dec. Cagnol. & alij in rubr. C. de eden-
tium quia in illo casu poterat fuisse suspicio fran-
dendi vltimas, cum facile posset mercator fran-
gere se iuratum ad mandamina offerendo se prom-
ptum cum calcaribus, & equo si posset hoc colo-
re tractu stipulari aliquid vltra sortem sub colore
sperari lucti, & ideo vi fraudibus claudatur vi-
cimanis sequamur Innocentij opinio qui contra
Hostiensem tenetur in dicto cap. nungun-
ti, vbi Ioan. And. column. 2. & Anan. num. 16. ex
presse id firmat de vsur. Anchoran in reg. pec-
cari venia in 6. quæst. de reg. iur. in 6. Gm. consil. 45.
nu. 10. lib. 1.

8 In casu autem nostro cessat omnis fraudis sus-
picio propter circumstantias iam firmatas, & ex
probationibus factis cessat etiam illa incertitudo
An esset lucrativus, nec ne, quae erat in casu In-
nocentii, & aliis, in hac materia magna est diffi-
cilentia, An lucrum sit in potentia proxima, vel
potius in actu, & hic An vero in potentia tantum
remota, vi post Sanctum Thomam, latè tradit
Molin. de contract. tra. 2. disp. 3. §. 1. nu. 13

Not

9 Non obstat, quod hic non adfit mora, duran-
te iocennio concessio ad restitutionem pecunia-
rum, & fine mora non videatur deberi interesse
lucris cessantibus ex allegatis, quia intelligitur nisi
adfit pactum, ut pendente dilatione aliquid solua-
tur pro interesse, quod postea fuit probatum, ut
hic, Castellan. i. lularius, § ex vendito, ff. de ac-
t. empt. Dec. in d. e. cum venerabilis sub num. 61.
de except. & conf. i. r. num. 13. A. b. in e. falabratur,
sub num. 3. in fine, de viuris, Alex. conf. 21. num.
8. lib. 2. & de commun. Cout. lib. 1. v. ar. refol.
e. 4. sub num. 3. ver. item, & illud Navar. conf. 6.
in fine, de viur. l. ar. Barbo. post plures ab eo reclusas
in l. de divisione, num. 73. ff. solut. matr. in fuit
dictum in d. d. d. e. 6. Iunij coram Illustrissimo
Lanceflorlo, vbi etiam fuit consideratum, quod
cum Odoardus posset, quando eumque solvere & so-
lente durate dilatione summa deducta in pactum
non esset promissa pro dilatione cara, fuit pro
interesse, ut per Abb. & Alex. in locis proxime al-
legatis, & alias, quod idem operetur in casu iur-
is partium consensus, quod operatur mora, post
quam non est dubium interesse deberi, tenuit Ro-
ta in causa Romana Fructu. D. 12. Iunij 1606.
eorum bon. mem. Penia, & in Bononien. Pecunia-
ria. 9. Iunij 1608. coram Reuerendissimo Dama-
sceno.

7 Circa secundum verò caput licet ratio er
rilius, præsertim in numero regulariter sit proba
la. And in e. sububriter in prime de viis. Dec.
conf. 111. num. 5. et conf. 119. et fuit dictum in cau
sa Simulationis contractus prima Iulij 1592. conf.
Illustrissimo Milino, et alias sæpè, quæ ratio
multò minas hoc casu videatur possit fieri reser
ctu cambiorum cum illa non sint in forma im
mo modo plus, modo minus, et nunquam nihil lu
eri, & aliquando danturum adferant, ut dixit Rota
conf. 31. num. 6. par. 2. duerf. et alias in huiusmo
di taxatione certa, ut in forma videatur haberi
repectus ad pecuniam, & quamvis etiam debiram
non autem ad interefle, & sic taxatione videat
ur reddi illicitæ, Roman. conf. 32. num. 8. Natta
conf. 417. num. 3. cum alijs congeffis per Cæfar. de
Graff. decif. 1. num. 2. de viis.

Tamen, quando taxatio est verifimilis, & proportionata ad honestum lucrum praefertim attente qualitate personarum contrahentium, & dummodo per creditorem postea probetur tanti fisci interesse, quous fuit summa ab initio taxata, quae omnia in hoc casu concurrunt huiusmodi taxationi fustinetur, Bal in l rogatus, s. ubi sub nu. 7. verifimil probatur, ff. de eccl. perat. & ibi Purpurar. sub num. 39. Decid. cum venetabilis, sub num. 65. verifimil probatur tamen de excepti. & d. conf. 111. e. ca. fin. ver. 3. non obstat, Coar. var. refolur. lib. 3. c. 1. sub nu. 3. verit. quato hinc, & c. sub num. 5. in septima illatione, Lup. tract. de vfur. f. 6. nu. 26. Cui de Graff. deicit. t. num. 3. & de vfur. relat. inter unpref. deicit. 340. par. 1. Burfat. conf. 320. num. 70. lib. 3. & alij plures cumulatim in deicit. 6. Iunij coeam illuftriffimo Cancellario, Quibus addi po- teft, Nat. conf. 47. sub num. 3. verifimil tamen lib. 2. Barbof. in l de diuifione, num. 72. vbi de magis communi testatur, ff. folur. matrim. Gaspar Ro- der. de ann. reddit. q. 5. num. 39. & teq. vbi num. 43. dicit, quod in hanc fententiam itum est a Theo- logis, Canoniftis, & Legiftis, & ratio est, quia eius- modi taxatio videtur non fimpliciter prohibita, fed ad certum effedum, vili fiat infraudare vfu- rarios, & promouere vbi cellas fraudis fupremo pas- fim admittitur, vt in materia, l. curabit vbi Doct. & res onines, C. de ac. empt. Cuiar de Graff. deicit. s. num. 4. de vfur. & in tenuius magis propiusque

nemp̃ lucorum mercant̃ dīxit Rora in causā
Ferrariensis Societatis 28. Iunij 1590. coram Illust.
Cardinali Millino, Vnde etatenus videtur prohibi-
ta quatenus ex ea partes velint probare, quod inter-
terit, vel tantiterit, quia in hoc non litatur at
terrore, vel confessioni partium, vtr̃ Bald. in d.
Lroga, §. si tibi, et in l. cum alleges. col. 3. Cod. de
vfur. Nat. conf. 49. num. 3. lib. 3. Cagnol. in l. cur-
bit. num. 34. ver. et generaliter. C. de al. cinpr. et
fuit firmatum in decisione in hac causā 7. Iunij
1610. et 6. Iunij 1611. coram Illustissimo Lancel-
loto, etiam si assertio, vel confessio fuerit iurata,
Roman. conf. 320. num. 11. Tiraquell. de retrac-
tatione ad ad. sit. ubi. §. 152. Purp. in d. §. si tibi,
num. 4. et alij congesti per Gaspar Roder. d. q. 5.
num. 40. sed debet aliunde probari verum inter-
terit, per veras, et concludentes probationes, vnde
axatio prædicta per se non videtur vitare con-
tractum, sed potius ipse vitari, et reddiri ineffi-
cax, vel ipse fluxa cum totum pendeat à proba-
tionibus postea faciendis, Ideoque videtur habe-
re implerim conditionem, si probetur ad ran-
tam summam ascendere et interesse taxatum quibus
in simili videmus, quod confesso illorum quibus
de iure non creditur, minime vitare contractum,
sed tantum est per se inefficax nisi aliunde iustifi-
cetur, Com. conf. 210. ppin. 4. lib. 2. et in terminis
nostris, Alex. conf. 27. num. 11. lib. 4. Dec. conf. 321.
num. 4. vbi refertur, et sequitur, Bald. in d. Lroga
§. si, §. tibi supra alleg.

Quare cum in hoc casu taxatio iustificetur aliunde non potest animum superflua vitare: contra tractum, sed ad summam reddere superflua, vel inefficax, quæ superflua regulariter non videntur, testamur. C. de testam. l. facimus. C. de donat. non solent. ff. de reg. iur. & ideo eleganter dixit Aym. conf. 189. lib. 1. dicitur. 8. verbi non negarem, quod non est prohibita taxatio, sed exactio, & taxatio pro non facta habetur ex quo eroditur illa non vratur, sed potius p. oblationibus postea factis ad effectum exgendi interesse probatum, iuxta si recte impiciatur talis taxatio, nec; dici potest superflua, cum oportet, vt si probatio interesse transcendat summam taxatam, proat in hoc casu probatum fuit cambia reddidisse plusquam sex pro centenario, non tamen debitor teneatur, ad maiorem summam, si dictam debitor teneatur, licet è contrario, si probatio interesse fiat in minoris summa non teneatur, nisi ad dictam minoris summam probatum, cum illud possit vete diciendi creditoris, vt si consideramus in d. decisione 6. lunij v. b. amplius, ex quo eo magis iustificatur ille contractus non obitare dicta taxatione, cum illa tendat ad fauorem potius debitoris, quam muratoris.

10 Neque videbatur obflare, quod taxatio videatur prohibita in cambiis ratione incertitudinis in cri, quod afferunt ex supra adductis, quia respondebatur, quod si effer vera sit ratio, neque in materia, curabit, si neque officio, neque mercanti possit fieri ratio ab initio, cum tamen contrarium conllet ex supra allegatis, præsertim ex dicta Ferrarii Societatis eorum illustrissimo Mullino, & suis dictum in causa Romana Societatis s. Junij 1611. eorum R. P. meo nunc Decano, immo ne idcirco retis emi poffet, nec vita hominis, quia nihil est incertius & inani poffet, cum tamen contrarium habeamus, in l. si adum retis, ff. de act. empt. & in l. hæreditaria, ff. ad leg. falc. non enim in materia taxationis attenditur, quod aliquando fit, sed quod communiter, & verumiter fieri potest, Cuius de Grassi. decif. 1. & 2. de vitur. Sor. de iust. & iur. lib. 6. q. 1. artic. 3. concl. 5.

N avar

Nauar. in manual. c. 17. num. 211. Couar. var. respl. lib. 3. cap. 4. num. 5. Sord. conf. 32. num. 54. lib. 3.
 ¶ Vnde cum in hoc casu concurrant tot circumstantiæ saltem principales, quæ bene probantur ex actis, & relictibus, quorum summarium fuit per Dominos alias visum, & consideratum, & ex ista collatur pœnitus, quæ liber suspicio fraudis, quæ fuit vni eâ ratio prohibitiæ taxationis, & cum ex probationibus constet interesse taxatum, non modò fuisse verisimile, & proportionatum ad lucrum, quod Dominus Castellanus fecidisset, si pecunias nō mutuasset, sed minus, & interius dicto lucro sequitur, vt dicta taxatio non debeat in hoc casu vitare contractum, & hunc senium videtur aliàs habuisse Rota apud Cælidæ Grassi decisi. num. 1. de vsur. & in decisi. 67. num. 1. & 193. pat. 1. diuersi. & Rota lanuen. decisi. 91. in si. Dec. conf. 321. vili. nu. 5. Paril. conf. 60. num. 38. lib. 1. Couar. var. respl. lib. 3. c. 4. num. 1. ad finem. Cagnol. in l. vnica. num. 51. C. de sent. quæ pro eo, quod interest. Sord. d. conf. 327. num. 55. lib. 3. & conf. 483. nu. 6. lib. 4. cum alijs supra allegatis dum ponderantur iustificacionem interesse postea facien.

13 Tandem nec videbatur facere, quod maxime extollebatur per informantes pro D. Ios. Iacobo, nempe, quod si approbaretur iste contractus fierent in ille fraudes, & vitæ, quia retentis terminis in quibus veriamur, & extra quos Domini nō intēdebant aliquid firmare nulla poterit fieri fraus nam suppositi o cum, qui mutuat pecunias iam eas habere implicitas in honesto lucro, & quicquid fuerit taxatum pro interesse non posse ipsum mutuantē consequi, nisi illud qd p̄babit se fuisse lucraturum, si pecunias ibi retinasset, vbi erant, immo quantumvis probet se fuisse lucraturum plusquā importet taxa nihilominus nō posse obtinere supra taxam certè vix etit; vt homines lucra causa proficiant ad istum contractum, cum plus lucrari non possint, sic contrahendo immo minus ex prædictis, quā si pecunias reliquissent, vbi erant, Vnde bene videtur applicari conclusio, quod non datur præsumptio fraudis, vbi non adest lucrum, Aym. conf. 73. nu. 16. & seq. Corn. conf. 63. nu. 9. lib. 3. Decian. conil. 57. num. 36. lib. 1. Menoch. de præsumptio. lib. 5. præsumpt. 1. num. 10. Et ita fuit decisi.

L A V S D E O.

INDEX LOCUPLETISSIMVS RERVM·VERBORVM·AC·SENTENTIARVM.

quæ in hisce criminalibus decisionibus continentur.

ABBAS successor non tenetur solvere debita sui antea facta, nisi quatenus fuerint contra facta pro utilitate, vel necessitate monasterii. *decif. 321. num. 1.*

Abbas, seu administrator quando dilapidario contra eum presumitur, dilapidatio contra eum autem propter imperitiam sciri debet, & non propter dilapidationem in specie ostendi. *decif. 113. numero 5.*

Abortum si mulier pregnant, fecerit, & ante abortum corruerit febre, & morbo, & post abortum saltem oherit, dicitur mortua propter abortum, & pro gaentum, non autem propter imperitiam sciri debet, & morbo. *decif. 363. num. 1. & omnibus seqq.*

Absentia praesumptionem ignorantia implet. *decif. 334. numero 5.*

Absentia dominium, & possessionem non acquirit notorius filius pro absentia, nisi ipso absente ratificante. *decif. 247. num. 6.*

Abolutio à iuramento ad effectum agendi obtemperare post incursum periculum, non suffragatur absolutio. *decif. 224. numero 2.*

Absolutio perituri non obtemperare à iudicio repellendi sunt. *decif. 89. num. 5.*

Absolutio dicitur esse in bona fide, & facta fructus suos. *decif. 350. num. 1.*

Absolutio talis infordescit excommunicationis. *decif. 302. num. 3.*

Absolutio excommunicationis si expedita fuerit, & excommunicationis literas absolutio non recipit, an per hunc expeditio non dicitur infordescit excommunicationis excludatur. *decif. 196. num. 4.*

Accessus non tunc probatur per testes examinatos parte non citata, & non coram iudice, decisione 50. numero secundo, & tertio.

Accipiam pro viro, vel volo accipere pro viro talem, an per praedicta verba matrimonium de praesenti ante altum dicatur. *decif. 324. num. 1. & 2.*

Accipere volo in verbum N. si vir dixerit, matrimonium contraham non dicitur per verba de praesenti. *decif. 366. num. 2. Declara, vi num. 3. & 4.*

Accusans iudicem tanquam à se corruptum, non potest ex illa illa confessione denari. *decif. 95. num. 3.*

Acquirere cui quis voluerit ex praecedentibus, & sequentibus colligere. *decif. 269. num. 6.*

Actor in exceptionibus dicitur reus, & suam exceptionem probare tenetur. *decif. 222. num. 1.*

Actorum confessio facit reputare esse verum actum

per filionem, sed non secundum veritatem. *decif. 335. num. 3.*

Ablatum omnia transpositio non reddit sententiam nullam, quando illa non pertinebat ad iustitiam causae, nec tollent, quo minus iudici de iustitia liqueret. *decif. 335. num. 6.*

Ablatum omnia transpositio rigore Concilii Tridentini non reddit sententiam nullam, quando causa non est Ecclesiastica. *decif. 335. num. 6. & 7.*

Ablatum integra transpositio si non fuerit nulla sententia reddit nulla. *decif. 350. num. 1.*

Ablatum transpositio coram tertio iudice sufficit, quod fiat omnium actuum transpositionem coram secundo iudice. *decif. 356. num. 2. Declara, vi num. 3. & seqq.*

Ablatum transpositio non in integra non videtur, quando sententia transposita alia facientia ad causam, de qua agitur, illa non fuerit in transposita illa ablativum causa. *decif. 182. num. 1.*

Ablatum transpositio praesumitur integrè facta, & qui contrarium dicit probare tenetur. *decif. 182. num. 2.*

Ablatum transpositio omnia videtur sententiam, etiam ad effectum, vi suspensio penitentie procedatur in possessione. *decif. 77. num. 1.*

Ablatum transpositio in dubio integra facta praesumitur, & qui contrarium praeiudicat, probare debet. *decif. 143. numero 1.*

Alia transpositio sententia rigore Concilii Tridentini in causis appellationum, non autem in alijs. *decif. 144. num. 3.*

Alia transpositio in causa appellationis, debet esse eadem causa, & eandem iudici, non autem ablativum causa, & diversis iudicibus. *decif. 143. num. 4. & 5.*

Alum fructuorum facere nemo praesumitur. *decif. 293. numero 1.*

Ablatum transpositio non est necessaria, quando illa sunt facta in diversa causa, diversoque iudice. *decif. 178. num. 1. & 2. Proinde quando illa dicantur esse eandem, vel alij versa causa.*

Ablatum transpositionis omnia videtur sententiam etiam in probationibus. *decif. 18. num. 1.*

Ablatum transpositio est necessaria, quando causa sit communis cum causa sua. *decif. 335. num. 2. & num. 5.*

Ablatum transpositionis omnia reddit sententiam nullam. *decif. 402. num. 1.*

Ablatum transpositionis omnia videtur sententiam, etiam quod illa transpositio sint irrelevantia. *decif. 56. numero 1.*

Ablatum transpositionis omnia videtur sententiam non solum quando agitur coram Episcopo, sed etiam coram quocunque iudice. *decif. 59. num. 2.*

Alum

Altorum omnium transportatio facienda est in secunda instantia, non autem in prima, in qua potest quisque quam vellet pariter ad aliorum, & precipue producere. dec. 348. num. 6.
Alia, & scriptura educta debent in quolibet parte indicij. dec. 218. num. 6.
Alia integra opposita ad indicem appellationis transferre debet, si autem iudex iurisdictione careat cessatur. dec. 114. num. 1.
Altorum imperfectio, ex quibus dignoscatur. dec. 314. num. 2.
Altorum transportatio, a quo & quando censetur integra ex non exhibitis plurium aliorum in alia causa sustineri. dec. 161. num. 2.
Alia quando impugnant iustitiam sententia, licet non sint transportata, non reddunt processum nullum. dec. 300. num. 2. Contra dicta num. 3.
Altorum transportatio deficit, quando culpa pariter procedit non videtur processum dec. 300. num. 5.
Altorum transportatio necessaria non est, nec impedit remissionem, quando causa in prima instantia fuit iurisdicte in Rota, sicut si per avocationem ab alio indice. dec. 306. num. 2.
Altorum transportatio in dubio falsa presumitur integra. dec. 116. num. 1. Vbi per asteriscum, quando ambo partes fecerunt instantiam pro sententia.
Alia falsa coram iudice incompetenti transportanda non sunt. dec. 116. num. 2.
Altorum transportatio omisso non videtur sententiam, quando illa non fuerunt transportata ab una parte negligere, & altera sua alia transportavit; Tunc enim iudex potest pronuntiare super productis dec. 34. am. 1. Declara, vi num. 3.
Altorum transportatio omisso in secunda instantia vitios sententiam dec. 34. num. 3. in fine.
Altorum transportatio omisso non videtur sententiam, quando non fuerunt transportata omnia alia iuxta tamen causa dec. 38. num. 1.
Altorum transportatio am omisso non videtur sententiam, quando tempore transportationis talia alia non reperebantur. dec. 343. num. 1.
Altorum transportatio necessaria est, non solum coram iudice appellationis, sed etiam coram quocunque alio iudice, cui fuit commissa causa ab altero iudice avocata. dec. 368. num. 4.
Alia non transportet, nec visa, sententia de lure civili non valet, etiam circumscripta dispositione sacri Concilij Tridentini sess. 24. de reformatione dec. 368. num. 2.
Alia non sunt transportata iuxta ad quod iurisdictionis exercitium non habet, nec causa ad ipsum devolvitur. dec. 125. num. 1. & 2. Vbi quod hoc procedit maxime parte opposita.
A qua iij. de verij assertionis in iudicialibus statur. dec. 229. num. 1.
Alia quilibet perficitur ex potestate, & voluntate. dec. 27. num. 4. in fine.
Alia professio est vitio citroque obligatoria. dec. 346. num. 2.
Alia per interpositam personam gestus arguit iurisdictionem falsitatis. dec. 366. num. 6.
Alia agnitionem non operatur ultra eorum iurisdictionem. dec. 358. num. 6.
Alia annullatio non est propter penam. dec. 361. num. 11.
Alia satisfactio facit alium valere. proxi ex auct. non proxi ex auct. dec. 265. num. 7. & 8.
Alia satisfactio non validatur. Vbi consuevis requiritur certo tempore. dec. 365. num. 9.
Alia etiam nullas redditur de proxi in alia opposita ex verisimili mente disponentis. dec. 112. num. 8.
Alia nullas refutat. Vbi in aliquo alia de iure prohibita penam apponitur. dec. 112. num. 7.
Alia substantia renouat, renouatur & ipse alia. dec. 11. num. 1.
Alia licet diversi, ex quibus filiationis probatio oritur, & idcirco singularibus probantur. dec. 279. num. 4.

Alium vicinis arguit simulationem. dec. 75. num. 8.
Alium pluralitas non praesumitur in his, qua & communiter continguntur iterari, & multiplicari non solent. dec. 246. num. 2.
Alium vicinis simulationem arguit. dec. 31. num. 2. & dec. 75. num. 8.
Alia retrisimilis requiritur, ut excludat censuram dicatur de. c. 515. num. 1.
Alum magna celeritas, metus, & fraudis praesumptionem inducit. dec. 142. num. 3.
Actio reddituorum locum habet non solum in venditione animalium morbosorum, vel vinisorum, sed etiam in venditione librorum. dec. 136. num. 1.
Actio reddituorum competit etiam quod res fuerit vendita talis qualis est, quando vitium non erat tale, quod ab emptoribus facili cognosci poterit. dec. 136. num. 2. & 3. Vbi declaratur de hoc conclusio, & num. 4.
Actio naturae, non autem exceptio replicari sequitur. dec. 343. num. 6.
Actio exclusio est exceptio. dec. 322. num. 3.
Additio verborum inter litteram, & litteram, quando ex praecedentibus veris elici potest, falsitatis praesumptionem non inducit. dec. 324. num. 4.
Additio scriptura diversa manu, diversaque atramento falsitatis praesumptionem implicat. dec. 285. num. 2.
Adiunctio iurata est, ut regatur secundum naturam sui praesistentis, cui accedit. dec. 343. num. 7.
Addere in instrumento clausulas notarius potest ex voluntate partium, quas comprehendit. 324. num. 4.
Adiunctio, conelationes, & apostillas in marginibus & notariis non subscriptas habens instrumentum repetitur in solo valenti exstanti in suis nihil potest. dec. 106. num. 1. & 2.
Adherentes vnius partis non possunt dici qui alteri parti inserviunt. dec. 165. num. 13. Declara, vi num. 16.
Adherentes occulti in pace non comprehenduntur. dec. 165. num. 13. Declara, vi num. 17.
Adherentes etiam persequi pariter pax comprehendit, quando pacificantes promittunt iurata, & singula vicium observare, etiam quod in de alterutrum vnius tantum pariter expressa falsa fuerit mentio. dec. 165. num. 13.
Adherentes etiam comprehendit pax, quando est falsa ab aliquo supremo Principe habente in iurisdictionem in eum, cum quo fecit pacem. dec. 165. num. 8.
Adherentes non quid comprehenduntur in pace falsa tam alii quo non falsa expressa adherentium mentione. dec. 165. num. 5.
Adherentes etiam in pace comprehenduntur, quando non est verisimile, quod pacificantes voluerint adherentes à pace excludere. dec. 165. num. 6. & num. 12.
Administratio redditus semel ratum non potest amplius cogi ad illum iterum reddendum, nisi consensu de ipsius vero deici. dec. 374. num. 1.
Administrator, vbi redditus ratione sui liberatur praesumitur retinuisse omnia reliqua, & contrarium decetis incumbit onus probandi. dec. 374. num. 1.
Administrator non exhibet libros sua administrationis delatus ipso arguitur. dec. 101. num. 5.
Administrator, seu tutor vsque ad delictum praesumptum incluitur sine delictum liberari potest. dec. 311. num. 1.
Administrator, qui semel rationem redditus amplius reddere non tenetur. dec. 224. num. 4. nisi doceatur de errore, vel dolo talis, qui rationem redditus, redditor tamen ex claris, & perspicuis probationibus num. 5.
Administrator tenetur reddere rationem de administratione. dec. 342. num. 1.
Administrator, qui asserit se non administrasse non tenetur probare. dec. 342. num. 1.
Administrator tenetur reddere rationem tantum de adiunctis, sicut per ipsum non de administrata per alium. dec. 342. num. 2.
Administrator tenetur reddere rationem de tota administratione, & non de parte. dec. 342. num. 4.
Administrator non tenetur, aliquid reddere, nisi prius falsa solida.

I N D E X.

felicitate cum potorem. decif. 368. num. 1. in fine.
Admittitur etiam vel Tutorum concilio colligitur
in ius praesumptio, et collationem valuisse liberare. decif. 112.
num. 2.
Admirator, quando adspirator contra eum praesumitur,
manifeste delapidatio ostendit debet, & alius delapidator
in respectu ostendit. decif. 115. num. 5.
Admiratorum huiusmodi Tractatus in vita asperatur visu-
ellianario, persequitur per aliam inter viros de fructibus
beneficij disponit, & potestque in omni eorum rebus suas co-
tingencias paterne dote. decif. 269. num. 1.
Admirator at hoc, ut de admittitur reoratur dno proban-
da sunt. Primo quod admittitur. Secundo quod nomen
aliteris admittitur. decif. 142. num. 1.
Admittantur verbum relictum fuit am. empus. decif. 87. nu-
mero 25.
Adulterium esse suam uxorem, quod quis dicat, si ipse aliam
uxorem, vel mulierem videri habet esse inveniendum, &
habet iniquum falsitatem. decif. 51. num. 1.
Adulterium, ut probetur, licet non requiratur et testificatio pro-
bantes, cum non agitur de fovere matrimonij, ac illius
diffinitio, tamen lexores non sufficiunt. decif. 133.
num. 1.
Adulterium non probatur testes si deponunt de auditu relatio-
nis ab alijs sed debet deponere de auditu proprio, vel de
auditu al cuius testis proximi ad copulam. decif. 133. an. 8.
Adulterij, & famulij viri causa, ubi si paratione, sequitur,
quod deum deus lauro, & augmento dote. decif.
135. num. 1.
Adulterij, causa remediatio, & remissio laurie facit cessare
penam. cap. plenitudo de dotali iure virum, & uxorem.
decif. 135. num. 3.
Adulterij preparari matria remittitur per reconciliationem. de-
cif. 114. num. 5.
Adulterium solum per eundem non impedit matrimonium cum
adultera. dec. 64. num. 1.
Adulterium solum ad hoc videtur impedire, inquit contrabidi-
cum adultera, & divinat contrarium non sufficit, nisi vi-
cente coniuge sit admittum cum matrimonio de facto cum
adultera contrahit, vel scit ditione de adultera dante,
vel in novum coniugij, ut deum lauro matrimonij contra-
bruto machinatione fuerit. decif. 64. num. 1. Pbi quod ad
hunc effectum illa copulationi requiratur.
Adulterium committitur cum conjugibus, tenetur tam de in-
cessu, quam de adulterio. decif. ven. 61. num. 6.
Adulterij, vel fornicationis causa, quando à muliere separatio
thori petitur, mulier alenda est extra domum viri, & vir
debet dote alimenter. decif. 250. num. 3. Declarat, ut num.
4. & 6.
Adulterij causa, separatio thori conceditur, etiam viri. decif.
191. num. 2.
Adulterij causa, thori separatio non conceditur, quando post
et in iussu adulterium, contra illud sit ens, cum coniuge in
inimicis. decif. 193. num. 3. Pbi quod in dubio scientia
non per assumitur.
Adulterij causa remittitur ab vno ex coniugibus thori separatio
conceditur. decif. 95. num. 1.
Advocato saltem debetur pro modicis, pro advocati sus-
scientia, & consuetudine. de off. 102. num. 1. & 2.
Advocati saltem potest ascendere ad scuta centum. decif.
303. num. 3.
Aegidiana ex defectu potestatis statuimur non comprehendit
personas ecclesiasticas, & eorum bona. decif. 303. an. 1.
Aegidiana constitutione vigore Iulii Pauli Tertij servanda
fuit in omnibus terris iuxta dadi subiectis, non autem me-
diat. dec. 27. num. 1.
Aegidiana vigore, si non licet à sententia in causa possessionis
apellare, non tamen prohibetur dari de nullitate senten-
tiae. decif. 130. num. 1.
Aequitas servanda est in iudicio inter reum, & alterum. dec.
298. num. 4.
Aequitatem consuetudo, & non uniformis non est attendenda.
decif. 316. num. 4.

Acchumata pecunia tradita cessatur Pañori medietate, ut ve-
dere, & de illius pecunia si rem facere, pro causa Domini
pro illa parte transmittitur in Pañorem, & quibus pro sua
medietate periculum. decif. 23. num. 1.
Acchumata si proculius tradatur, emptio, & restitio cessat.
decif. 235. num. 1.
Acchumatio facit emptorem, & venditorem, & transferit do-
minium. decif. 255. num. 1. & quod in societate periculum
datarum pallori acchumatur. num. 2. & seq.
Acchumatio non facit emptorem in contrahens non ordinat
ad transmissum dominij. decif. 255. num. 3.
Acchumatio quatuorque si non ad effluviu transmittendi domi-
nium, sed ad effluviu sciendi naturam rei acchumata. decif.
255. num. 8.
Acchumatio honorum a alimo, seu catastrographo modo fieri
solet. decif. 259. num. 2.
Acchumatio, & mercatio si impleant probat, quando illi sunt appro-
bati a lege generali, vel ut accepti. decif. 137. an. 1. in fine.
Actus nunquam probatur per testes dicesse se praesentem non re-
cordari de anno, quo quis natus est. decif. 246. num. 3. &
4. & num. 7.
Actus minor probatur per testimonium curatores in praesentem
illius ad eum instantis sui dante curatore. dec. 102. an. 4.
Actus minor probanda est per eum, qui se fundat in illa. decif.
102. num. 4. an. fine.
Actum minorem probantes testes, quomodo deponere debent.
decif. 102. num. 5.
Actum filij, licet aperto matris probare videtur, tamen non
est sufficiens probanda. decif. 34. nu. 5.
Actus filiorum ex testificatione parentum probari potest. decif.
261. num. 3.
Actus aliternus probatio, & testium depositio, quomodo esse
debeat, & quomodo ratio eorum disti. reddi debeat. decif.
261. num. 2. 3.
Actus aliternus testis deponere probat, etiam quod non recer-
datur de anno nativitate. decif. 231. num. 6.
Actus testium probantium praesentem innumeraibilem
quantum esse debeat. decif. 169. num. 2.
Actus testium, si innumeraibilem praesentem probatorem
inducit, debet esse omnium quinquaginta quadrum. dec. fi.
276. num. 4.
Affinitatis praesentem oritur ex illius instantibus copula
canalem ad praesentem probat, qua diffidit ut per pro-
bationem in contrariis, nisi in foro casu. decif. 72. num. 2.
Affinitas cum vno adulterio, possit deinceps deinceps fieri,
& tunc alij, qui nobilitas, dari solet, nobilitatem arguunt.
decif. 290. nu. 1.
Agendi finis qualis fuerit, & insitit ex parte alioris. decif.
343. nu. 8.
Agri, vel Vinca inter filios nulli vendi possunt, pro certo precio. de
off. 190. num. 4.
Alendi liberis omnia transmittitur etiam quod bona transmitti in
filium. decif. 91. num. 2.
Alendilibus est obligatio, nec pacto parium, nec consuetudine, nec
lege aliqua tolli potest. decif. 91. num. 2. an. fine.
Alere filios spurios condemnunt pro crimine lese Maiestatis,
Filios, & eius criminis reoratur. decif. 62. num. 7. Pbi
quod hoc precedit etiam in crimine harese, in quo à die
commisii delicti bona huiusmodi dicuntur confiscata.
Alenda est Mulier extra domum viri, & vir alimenta dare
debet, quando à Muliere separatio thori petitur propter viri
fornicationem, vel propter adulterium. decif. 250. num. 3. De-
clarat, ut num. 4. & num. 6.
Alimenta debentur filijs quomodolibet illegitimis. dec. 81. an. 2.
Alimenta licet filijs illegitimis, & spurij deinceps de iure Ci-
vili, tamen de iure canonico debentur. decif. 81. num. 1.
Alendi filios spurios omnia transmitti ad filium sicut in iustis ad ha-
redes defuncti. decif. 81. num. 2.
Alimenta de iure naturae debentur. decif. 81. num. 11.
Alimenta consilia debent filijs defuncti ab eo, qui reddere harre-
ditatem illius soluta certa pecunia non quantitate, nulla ha-
bita ratione pecuniae soluta, sed eo modo, ac si nihil foret
impensum. decif. 90. num. 1.

*Alimenta praestari debent filijs per fuerint potius pro modo
fuerint, quam ex parte cuius in utero decij. 91. num. 2.*
*Alimenta praestantur et tenentur filijs delinquentibus criminariis scilicet,
qui cum bono iure, & meritis habet rationem delicti, non autem
rebus, potius si tunc, ubi soluta ratione pecu-
naria, quae soluit proportionem ad rationem decij. 91. num. 2.*
*Alimentari debet pater & mater, quando ab eo & se suis propter
illius salutem decij. 127. num. 4.*
*Alimenta petere non potest pater & mater de rebus ab eo propria
hereditaria, vel in illa causa, sed si cum illa causa.
decij. 130. num. 4. & 1. ubi declaratur, quia si illa causa.*
*Alienatio, seu venditio decedentis facta ante decessum per
annum presumitur simulata, & in fraudem creditorum,
se distans servat. Hae tamen praesumptio recipit inter-
pretationem in contrarium decij. 137. num. 2.*
*Alienatio facta de decedente in voluntatem posterorum credito-
rum praesumitur etiam anterioribus si bona fide facta sunt.
decij. 137. num. 2.*
*Alius, alia, aliud, est iudicio relativum, & preparativum, prece-
dentium decij. seu ver. 61. num. 35.*
*Alternativa dicitur, vel non potest fieri copulativa, quando in
utroque sui partem est iudicium potest. decij. 150. num. 4.*
*Alternativa obli-gatoria, quando in una parte est iudicium, alia vero
illud non, unde videtur per mutabile iudicium. decij. 176. num. 6.*
*Amisio scripturae non praesumitur, ideo, qui dicit illam causa
amisse, probare debet decij. 166. num. 10.*
*Amisio scripturae probatur iuramento amittentis si facta dili-
genti perquisitio non inveniatur. decij. 97. num. 3. ubi
proferuntur quando exhibitio scripturae peritur officio iudicis.*
*Amisio scripturae non probatur iuramento amittentis, qui te-
netur custodire ratione officij, & iure actionis illam ex-
hibere etiam non probato delicto, seu culpa. decij. 97. num. 4.*
*Amisio librisque de iuramento excusat, quando cum eo
concurrat administratio. decij. 115. num. 2.*
*Amisio unius personae idem habet manifestis rationibus probari de-
bet decij. 208. num. 7.*
*Amisio scripturarum probatur iuramento amittentis. decij.
27. num. 7. Declaratur negatur de me, non praesumitur par-
tis decij. 278. num. 8.*
*Anno infirmamentorum, seu scripturarum probatur iuramen-
to amittentis, quando ad illas custodiendas non tenetur
ex aliquo contractu, aut obligatio. decij. 267. num. 4. Dum-
modo pro iuramento contrahatur aliquo de iure. num. 5.*
*Amittentis librum iuramentum non sufficit, cum ad il-
li custodiam tenetur. decij. 30. num. 1.*
*Amisio instrumenti, seu scripturae tenetur servari dicitur pro-
batur per iuramentum decij. 68. num. 1.*
*Amisio instrumenti non probatur iuramento non tenetur. decij.
336. num. 1.*
*Animus, & praesentium diliguntur maleficia. decij. seu ver.
61. num. 5. & 11. num. 2.*
*Annotatio scripturae privatae in libro mercatorum subordi-
nata ad illas, & alia si ipsa in uno tenetur, & alia suspi-
ciosa decij. 18. num. 2.*
*Annullatio principalis obligacionis, remanet nulla obligatio ac-
cessoria solutiva. decij. 15. num. 3. Pro quod hoc non pro-
cedit, quando solutiva est obligatio solutiva pro principalis.
Annullatio alius non est proprius. decij. 61. num. 11.*
*Annullatio processus, propter non integram transportationem
aliorum ad iudicium tenetur nulla instrumentum in eo producta.
decij. 114. num. 3.*
*Anonum detestatio facta praesumere in contrarium, & obli-
gationem ad executionem. decij. 11. num. 34. num. 1.*
*Anticipata solutio fructus censui facta in ipso contractus
censui contra prohibitionem consuetudinis per. 6. an videtur
ipsum censum. decij. 159. num. 1.*
*Anticipata, vel postposita fructuum solutiones non sunt de for-
ma substantialium. decij. & venditionis censui decij. 159.
disto num. 1.*
*Antiquissima possessio probatur per publicam vocem, & sa-
mum decij. 255. num. 6.*
Antiqua probatur per testes de antiquo. decij. 57. num. 4.
Antiqua monumenta, insignia, & arma nobilitatis probatio-

ne implicam. decij. 190. num. 6. & 11. num. 8. & 9.
*Antiqua insignimenta, in quibus nobilitas dicitur emittitur
nobilitas em probatur decij. 248. num. 3. & decij. 343. num. 1.*
*Antiqua in numerata rationem verba enunciativa habent
viam publicae voci. & forma decij. 148. num. 5.*
*Antiqua enunciativa assertionis iura, & supra dominium me-
moriam. seu voluntatem decij. 251. num. 4.*
*Aperitio gratia tollit rigorem clausulae soluta, & datque faci-
tatem impugnationis gratiam, sed elidit alios effectus. decij.
275. num. 5. ubi ampliat b. c. conclusio, siue gratia em-
nanciet motum proprio, seu ad instantiam partium.*
*Apocrypha non exhibita in Archivio publico iuxta formam consue-
tutionis Sixti V. nihil probatur decij. 166. num. 2.*
*Apocrypha confessa de manu tertij afferentis illam scripturam de ma-
nu viri sine partis, & non habentis aliquod interesse
plene probatur, etiam quod fuerit subscripta ab una tantum
parte decij. 73. num. 1. & 2.*
Apocrypha non recognita, & inserta non probatur decij. 114. num. 5.
*Apocrypha non implicat, & illorum confirmatio non neces-
saria solutiva praesumptionem inducit decij. 166. num. 5.*
*Apostilla in margine matricis instrumenti non subscripta, nec
approbata de Notario, & per quam arguitur substantia in-
strumenti obli-gando personam in eo contentam non pro-
bat, praesertim concurrentibus pleribus cancellariis. decij.
146. num. 1.*
*Apostilla, & cancellari in margine in locis substantialibus
de Notario non subscripta habent i-firmamentum respec-
tum in solo volenti, exlicite in filiis nihil probatur. decij.
106. num. 1. & 2.*
*Apostolicus Notarius non habet iurisdictionem in prima
instantia. Declaratur. decij. 307. num. 5.*
*Apostolica littera contraveniens, qui dicitur, quando posses-
sionem quam littera simpliciter alius tenet in hereditate non
simplex, sed cum aliqua qualitate, & protelatione.
decij. 308. num. 5. & 6.*
*Apostolica littera contraveniens, quis dicitur, quando illi non
parat simpliciter, & eo modo, quo littera disponit, sed
cum protelatione, & assensione contraria. decij. 308. num.
2. & 3. & 4. & 5. & 6.*
*Apostolica littera contraveniens executionem impediendi causa re-
current ad iudicem, qui in casu in functionibus maioris ex-
communicationis. decij. 281. num. 6.*
*Apostolica littera contraveniens executionem impediendi cause re-
current ad iudicem, qui in casu in functionibus maioris ex-
communicationis. decij. 281. num. 6.*
*Apostolica littera contraveniens executionem impediendi cause re-
current ad iudicem, qui in casu in functionibus maioris ex-
communicationis. decij. 281. num. 6.*
*Apostolica littera contraveniens executionem impediendi cause re-
current ad iudicem, qui in casu in functionibus maioris ex-
communicationis. decij. 281. num. 6.*
*Appellare licet de iure Canonico ad Papam omisso medio,
& quando decij. 27. num. 1. & 2. & 3. & 4.*
*Appellare quando licet ad Papam omisso medio in propo-
niti. decij. 27. num. 23.*
*Appellare quando licet ad severitatem iudicium. decij. 17. num.
24. in additione litterae.*
*Appellare an littera officiali renderentur pro delicto commissi
in officio. decij. 27. in additione litterae. A. ver. & facio.*
*Appellare licet vigore legidiana non licet ad severitatem in cau-
sa possessionis, non tamen prohibetur de nullitate sententiae.
decij. 130. num. 1.*
*Appellare an, & quando licet ad iudicium ordinari admittentis
ad beneficium in consensu unum potius quam alium. de-
cij. 213. num. 6.*
*Appellans integra esse ad iudicem appellantis transferre
debet, alia iudex iurisdictione caret, & censetur decij. 114.
num. 1.*
*Appellantis causa commissio non inducit novam, & diver-
sam, causam sed instantiam. decij. 201. num. 4.*
*Appellationum causas cognoscendi iurisdictionis supreme non
prohibetur. decij. 27. num. 7.*

Appel.

Afferimus Papa creditur in antiqui etiam in falso alieno dec.
253. num. 1.

*Afferimus enunciativus duo antiqui, & supra hominum me-
moriam plene probant. decif. 253. num. 4.*

*Afferimus enumerative notariis dicitur testis, &c. non probat
Testis iuramentum. decif. 115. num. 1.*

*Afferimus Papa statim in praedictum illum, qui Papa supplica-
tionem dedit decif. 258. num. 10.*

*Afferimus Notarii de sua commissione credendum est. decif.
351. num. 3.*

*Afferimus officium in his, quae respiciunt eorum officium ple-
ne creditur decif. 151. num. 4.*

*Afferimus notarii aliter in iudicialibus statim. decif. 229.
num. 1.*

*Afferimus notarii in instrumento pecuniam fuisse numeratam
creditur. decif. 131. num. 5.*

*Afferimus mariti pluries carnaliter cognovisse uxorem magis
creditor, quam afferimus uxoris contraria. decif. 193.
num. 6.*

*Afferimus a ministris se non administrasse, sed aliam probare
tenetur. decif. 242. num. 1.*

*Afferimus notarii de testis iuramentis, &c. An creditur, quod
Testes iurati deponerint. decif. 4. num. 3.*

*Afferimus in iuramentis Testatorum super veritate, & simulatione
contrarias credendum est. decif. 237. num. 8.*

*Afferimus, vel nunciatum verba Papa de crimine proleto per
modum causae finalis plene probant. decif. 256. num. 2.*

*Afferimus notarii pecuniam fuisse manualiter, & in constanti
numeratam creditur, & qui contrarium dicit, debet hoc
probare per conclusivum probationis. decif. 333.
num. 6.*

*Afflictus, in homicidio directus, aut indirectus, nisi in eo opera-
tus fuerit, ex sola afflictione irregularitas non incurritur.
decif. 297. num. 1.*

*Afflictus in homicidio presumitur casualis, & non praemedi-
tata decif. 297. num. 4.*

*Atramento diverso, diverso quae manu addita conscripta in-
ducit praesumptionem falsitatis. decif. 185. num. 2.*

*Asrocismum, & maxime excedendum est crimen Simo-
nia. decif. 108. num. 1.*

*Auferat fuit, & pro otentatu venientur, quae possi inibi-
dere non geruntur. decif. 155. num. 2.*

*Attentata non veniuntur fuit & consensu parit. decif. 105.
num. primo.*

*Audito Camera potest cognoscere causas eorum, qui ad ip-
sum recurrunt in iusto iudicio. decif. 27. num. 24. & in ad-
ditione littera B. vbi de materia.*

*Auditorii confitentium iurisdictionem cessat vbi nulla fuit con-
tralia confitentium. decif. 254. num. 1.*

*Augmentum doli, seu laesum, veniunt in consequentiam
separatim. decif. 131. num. 4.*

*Authoritas, seu decretum superioris, damnum, & laesum
non possit decif. 74. num. 4.*

*Authoritate iudicii Notarii errorem suum debet emendare.
decif. 113. num. 3.*

*Authoritate propria fideicommissarius possessionem bonorum
fideicommissi subditorum capere potest, quando non ad
sunt heredes de quorum manu capere potuisset. decif. 140.
num. 1. & 1.*

*Authoritatem dissolvendi super matrimonio Archiepiscopus
Mediolanensis habere praesumitur. decif. 257. num. 2.*

*Authoritate propria, & sine iusta causa vxor dicitur esse a viro
non potest ab eo petere alimentum, secus si cum iusta causa.
decif. 350. num. 4. & 5. Vbi delatur, quia sit iusta causa.*

*Authoritate magnorum virorum errant in iure decepti exco-
municantur. decif. 30. num. 4.*

B

B Ancharia cedula habet vim solutionis, & numerationis
transfertur in contrarium sensum. decif. 124. num. 2.
Littera B. cedula consignata accepta a contrahente nume-
rata pecunia dicitur. decif. 118. num. 7.

*Benchoria cedula ut vix ut probet in ore iudicii in Tertio. An
sit necessaria, quod habet reposita, de quibus in Litteris, quibus
C. qui, ut in pign. hab. decif. 122. num. 1.*

*Benchoria cedula vix in proba potest per Testes, qui fuerunt
praesentes, & ex labor rationis habet. decif. 110. num. 1.*

*Benchoria cedula, consuevit a numeris accipi, non autem, & cen-
sus venditum absque numeratione pecuniae dicitur nullum
venditum nec fidei numerationis pecuniae per cedulam ben-
choriam. decif. 112. num. 3. Littera, v. num. 4.*

*Bannum, seu excommunicatio in contrahentibus in suis defensionibus
non auctoritas ut possit tenetur praesumit a Bulla Py Quar-
tis quando in testis gaur dila Bulla, & de quibus contra-
nariis. decif. 191. num. 5.*

*Bannum, & excommunicatio propter contrarietatem non potest
primari legitime. decif. 192. num. 7.*

*Bannum contraxit dicitur nullum bannum, si citatio contra
ipsum non fuit formata exequuta dec. sec. voc. 61. num. 20.*

*Bannum est in capite, & in habili ad succedendum, idcirco non
potest agere ad simple meum legitime decif. 175. num. 1.*

*Bannum, & homicidium, & in Bulla Sixti Quinti, non solum
sunt comprehensae in vbi de subiectis, & etiam in mediis
Ecclesiae, & sic barones, & feudatarii. decif. 170. num. 1. num.
14. & num. 16. & seq. & in a huius littera E.*

*Bannum, seu excommunicatio pro bono edicto, seu non de summatione
sunt suspensae omnia ab illius reformatione. decif. 191. num. 4.*

*Baptismi liber probat quodam fuerit Pater patris baptizati.
decif. 172. num. 3.*

*Baptismi liber probat quodam esse filium illum, cui in eo nomi-
natus est, nullus tamen admi. val. decif. 185. num. 1.*

*Baptismi liber, quando sequenter in filio non, seu matrimonio
non probat. decif. 244. num. 12.*

*Barones, & feudatarii Ecclesiae non possunt in insolito Papa
armari, seu canonicas fuisse, necque ipsos nullum coge-
re, item de iure communis quod in vbi de consil. utramque Ta-
pulum decif. sec. vol. 60. num. 2.*

*Barones, & feudatarii Ecclesiae comprehenduntur sub illatibus
Fribus, & ab ipsi legantur dec. sec. vol. 60. num. 1.*

*Barones, & feudatarii Bulla Sixti Quinti contra homicidas,
bannum, &c. an comprehendantur decif. sec. vol. 61. num. 14. &
num. 16. & seq. & in additio littera E.*

*Beneficialis causa vbi de possessione dicitur transferri potest co-
ram iudice seculari decif. 105. num. 7. Potestatem quod in
contrarium est communis opinio*

*Beneficialis causa non tam videtur a subreptione, quam prin-
cipalis vi videtur. dec. 289. num. 2.*

*Beneficialis causa potest etiam considerari transferri, etiam quod
agitur de inhabilitate propter bonum. decif. 113. num. 1.*

*Beneficialis vita durante, equiparatur vbi fuit vbi, & red-
ditum &c. esse dominium acquirant, & de iure disponere
possunt. decif. 115. num. 6.*

*Beneficialis malis redditibus Ecclesiae vocantes, in vbi prae-
convenientes pro quibus prae-
disponunt, non tamen incurrunt in poenam principalis bene-
ficiarum. dec. 115. num. 6.*

*Beneficialis filius haereticus, non perdit beneficium obtem-
perantiae patris delictum decif. 87. num. 14.*

*Beneficialis de fructibus beneficij potest ad sui libitum dispo-
nere, & etiam illi resignare sub iure. decif. 109. num. 3.*

*Beneficialis privatur ipso iure Clericus matrimonium contrahens.
decif. 3. num. 1.*

*Beneficiarius privatur clericus contrahens matrimonium etiam
non sequuta copula, & etiam, quod matrimonium sit nul-
lum alia ratione, quam de iure consuetudine. decif. 6. num. 1. & 4.
Vbi declarat quod in matrimonium decif. de foris. obstat.*

*Beneficiarius non privatur filio haereticorum obtemperantiae ante decif. 113.
patris. decif. 113. num. 3. Vbi tamen quod contraria opinio
est verior, & communior.*

*Beneficiarius impetratum acquirere excommunicatus non potest. de-
cif. 113. num. 2.*

*Beneficiarius restitutionem petens in iudicio debet ostendere habuisse
Titulum ab eo, qui potestatem conferendi habet. Declarat,
in decif. 228. num. 4.*

Beneficiarius

Beneficium ordinis felle. Papa dispensatio, An, & quando valeat. decif. 2. §. 8. nu. 1. & 6. & per totum.

Beneficium vacans per licentiam gratia cum claufula, vel alio quocumque modo, non habet locum non infirmitate vacationis de fupplendi non tenet. decif. 318. nu. 4.

Beneficium propositum, seu committitur factum in personam alienius valde est, quando est facta ab eo, qui non iurisdictionem habet nominando, & proinde decif. 101. nu. 1. & 2.

Beneficium resignatum prius factum in iudicio subsequenter in iure. & statim per alium, si resignatio fuerit valida, statim si valeat. decif. 301. nu. 3.

Beneficium resignatum ad alium, sub conditione, si resignans superueniat per hunc autem conditionem deficiente non valet. decif. 301. nu. 3.

Beneficium resignatum admissa a non habente iurisdictionem admittere non valet. de off. 301. nu. 4.

Beneficium obtentu etiam filii beneficiarii ipso iure priuatur, vel saltem veniunt priuandi. de off. 121. nu. 9.

Beneficium priuati filii beneficiarii, coeque etiam priuati personarum. decif. 113. nu. 11.

Beneficium Ecclesiasticum obtentu filii beneficiarii ipso iure priuatur, & redditur inhabilis ad habendam, & ad secundam generationem per lineam masculinam. decif. 107. nu. 1. & 2. nu. 3.

Beneficium ipso iure priuatur filii per uenturum Cardinales, qui tempore eorum obierunt. decif. 78. nu. 9.

Beneficium Ecclesiasticum filius Clerici cuiusdam, ob crimen lese Maiestatis humane non amittit, obtinens ante delictum. decif. 57. nu. 10.

Beneficium si fuerit collatum Tarentum hereticorum delictum, filii non sunt alio iure priuati, sed si fuerit collatum post delictum hoc priuatur eorum. de off. 111.

Beneficium obtentu iure deorum filii hereticorum priuatur ob parum delictum, quando ad ipsius parum preter illud beneficium obtinuerunt. de off. 107. nu. 13.

Beneficium Ecclesiasticum filii, qui alii & seruatur non intelligitur publicum, si sit de ordine lese Maiestatis condemnatione. decif. 57. nu. 11.

Beneficium Ecclesiasticum, non priuatur filius committens crimen lese Maiestatis in Principem Seculare. decif. 123. nu. 7.

Beneficium oblatum, ad filii hereticorum, & factorum priuatur, nullo reperi. An iure casuum. decif. 57. nu. 18.

Beneficium obtentu regulariter non priuatur inhabiles ad illud obtinendum. decif. 57. nu. 21.

Beneficium appellatione in materia priuationis non veniunt pensiones. decif. 57. nu. 22.

Beneficium appellatione pensiones consequenter veniunt, quando constituta per alium extenditur de similia significatiore vocabulo ad latius. decif. 57. nu. 19.

Beneficium appellatum, quando pensiones veniunt, de quibus tantum pensionibus intelligitur, quia de iure in beneficium Tridum, non enim de his, qui tanquam fructus ad sustentationem largiuntur. decif. 57. nu. 21.

Beneficium Ecclesiasticum obtentu, & oblatum ad filii Secularium, qui habent indistincte redduntur, ex de possessione Textus in c. 1. de Sedi. in 6. decif. 123. nu. 5.

Beneficium bonorum, & dignitas habet iurisdictionem, & non ipsamque filii, & nepotes priuatur, iuxta consuetudinem Federici Imperatoris, etiam etiam per consuetudinem. de off. 123. nu. 4.

Beneficium obtentu ante delictum parvis non priuatur filii hereticorum, licet inhabiles reddantur ad alia obtinenda. decif. 123. nu. 7. Potestamen, quod contrarius opinio est verior, & communior.

Beneficium resignatione, per nominationem, statim acquiritur Lex nominatio seu resignatio. decif. 301. nu. 6.

Beneficium obtentu, etiam ante Patris condemnationem filii hereticorum priuatur. filii. decif. 50. nu. 1. contrarij. nu. 2.

Ex hac contraria opinio tanquam benignior recepta est in officio Sacella Inquisitionis. nu. 3.

Beneficium Curato, & Cathedrali, de off. Episcopi ad Beneficium dicitur, quando factum dicitur ad quicquam, beneficium. decif. 293. nu. 1.

Beneficium resignatum nulliter. f. 72. ad Præteritum, ratificatio est prius patris non con. aliter. decif. 261. nu. 9.

Beneficium non priuatur fugiens ex fructu carceris. decif. 313. nu. 12.

Beneficium priuationis per non habet locum, nisi in casibus ad hoc expressis de off. 313. nu. 12.

Beneficium fructus ex. irregularitas non laeditur. decif. 280. nu. 11.

Beneficium de iure relictum requiritur. decif. 142. nu. 1.

Beneficium fructus de generali consuetudine non requiritur relictum. de off. 213. nu. 1.

Beneficium in dubio presumitur petus similes, quous caratur. decif. 213. nu. 2.

Beneficium non priuatur ipso iure Clerici homicida propter homicidium. decif. 216. nu. 1.

Beneficium emendare parit (licet hom. cida accusatio) p. deat, antequam condemnatur. decif. 216. nu. 2. & 1. P. de. propterea, quod prius hoc beneficium factum ante condemnationem vigore resignationis valde est.

Beneficium non Curatum potest impetrari etiam a non sacerdotibus. decif. 270. nu. 1.

Beneficium dicitur non Curatum etiam si sit Parochialis habitus. decif. 270. nu. 2.

Beneficium Curatum potest impetrari a Clericis non sacerdotibus, augendo post imperatorem faciens se ordinare. decif. 270. nu. 2.

Beneficium Ecclesiasticum filii qui ad preteritum hereticum parentem priuatur, & fructum ob inueniunt merito illi priuatur. decif. 37. nu. 28.

Beneficium ipso iure priuatur filii per uenturum Cardinales, qui tempore eorum obierunt ad merita. decif. 37. nu. 9.

Beneficium obtentu non potest (licet illegitimus, nisi fuerit super illis imitari Ecclesiasticum f. 72. ad Præteritum, & generaliter ad quicquam h. iure ad obtinenda de possessione facta. decif. 70. nu. 2. & seq.

Beneficium, & hoc in causa expressa de delictis parva, de mon. lib. allegatur, & probatur, quod facta ante in iure priuatione, & potest priuatur priuatur, quod qui fuerit non in dolo, quam ex illa iure const. de off. 58. nu. 1.

Bigamia licet tollatur privilegium (licet non tamen tollatur character, & bigamus non tenetur Clericum. decif. 340. nu. 5.

Burgarius, Telus ad habendum non admittitur. decif. 113. nu. 4. vers. Et de burgarij, P. de quo. hoc propter eorum si tempore depositionis non sint comp. burgarij. de off. 107. nu. 4.

Blasphemator, Testis non est ibi eum Testis. decif. 104. nu. 2.

Blasphemator, & Alcor ex iure maritus, non per hoc narius factus in Perorem coeque priuatur. decif. 177. nu. 6.

Bona fama tollit statum non committitur. decif. 162. nu. 4.

Bonorum restitutio, & gratia extenta a vobis non tenetur ad bonorum incorporationem, & restituta sunt propter illius dorem. decif. 197. nu. 3.

Bona delinquuntis facta de non in f. 72. incorporata, cum ibidem non possint fieri apprehensio de off. 197. nu. 2.

Bona non restitutio facta de bonis non tenetur generaliter, p. de. c. 1. de iure, qui in iure non tenetur, & c. non tenetur ad bona, qui fuerit filii non iura, & excepta. decif. 197. nu. 4.

Bonorum restitutio facta delinquuntis comprehendit etiam bona, que perueniunt ad tertium. decif. 197. nu. 5. Declara illud potest de in vi bonis que perueniunt ex ipso conditio natiuitatis, & a ligno alio preteritis, & ex ipso delicto, sententia. decif. 197. nu. 6.

Bonorum restitutio propter filii delictum non extenditur ad bona ipsi filio donata per patrem. decif. 145. nu. 1.

Bonorum confiscatio propter delictum filii non extenditur ad illius pecuniam etiam Castellense, in priuationem patris. decif. 145. nu. 1.

Bona confiscata existimantur in diuersis terminis tanquam tenentis sicut caput bona in eo existentia. decif. sen. tot. Bon. nu. 6.

Bona bonis confiscari non possunt pro quocumque delicto. decif. 145. nu. 1.

excepto crimine laesa maiestatis. dec. seu vot. 61. num. 2. ad formam.

Bona confiscata v' g're Pallo Sixti Quinti contra Poenitent. &c. non subiacent Bulla 7ma Quoni de non infundenda. decif. seu vot. 61. num. 7. & num. 10.

Beneficium decessantis ob cessationem praestations Canonis ob pacta non servatur, vel ob delictum committitur non locum non habet, nisi Papa, vel directio domini volens. decif. seu vot. 61. num. 10.

Beneficium confiscatio a lege, vel a statuta imposita ipso iure ad hoc, ubi habetur locum requiritur sententia declaratoria, & Principe volente, aliis secus. decif. seu vot. 61. num. 10. & 11.

Beneficium appellations passio venit decif. 123. num. 12.

Beneficium confiscatio non valetur ad verba Paridonata. decif. 317. num. 6.

Bona Ecclesiae dicuntur Sancta Sanctorum, & Patrimonium Christi, & in illis iurisdictione laicali nullam habet potestatem decif. 105. num. 1.

Bona in loco controverso habentes testes non versantur, non sunt identici testes pro universitate decif. 210. num. 1. & 2. & 3.

Bona vendita quando non faciunt de cripta ac Catastro sub nomine emptoris, simulatis praesumunt. decif. 199. num. 3. in fine.

Beneficium assignatio in Actum seu Catastro, creatio modo fieri solet decif. 219. num. 2.

Beneficium in omnium quibuslibet magna quantitate seu rei notabilis iudici capienti in iurisdictione decif. 82. num. 3.

Bona fides ab errore iuris debet iudicari saltem ad audiendam penam decif. 26. num. 1.

Bona fides, & ignorantia impedimenti matrimonii in dubio praesumitur. decif. 355. num. 4.

Bona quando transferantur in fystema, transferuntur etiam omnia alenda Libera decif. 91. num. 2.

Bona Ecclesiae Parochialis Loci possidere non possunt, & incipere sunt possessionis dicta Ecclesiae, & locorum ipsius. decif. 319. num. 4.

Bulla Pii V. de non infundendo est correctoria iuris communis, & propterea recipitur interpretatio in possumum a iura communis, interpretaturque debet, ut illud corrigat minus quam fieri possit decif. seu vot. 61. num. 10.

Bulla Sixti Quinti contra homicidas, Excommunicati, &c. comprehenduntur omnes iurisdictionis v' v' in iudicio Ecclesiae, & sic Barones, & feudatarii. decif. seu vot. 61. num. 10. & num. 14. & seq. & in addit. littera E.

Bulla Pauli Tertii contra Constitutiones Aegyptiacas servanda sunt in omnibus Terris immunitate Ecclesiae subiectis, non autem modice. decif. 37. num. 18.

Bulle quando ex conventione exponantur sumptibus, & expensis permatentibus beneficiis, simonia arguitur. decif. 87. num. 1. Declara. vt am. 3.

Bulla Sixti Quinti potius incurrit faciens communalem, seu congregat. v' v' armatorum hominum, & tenent. l. bulle de va publica. decif. seu vot. 61. num. 2.

Bulla Pii Quartii contra Excommunicatos, & condemnatos in cisternam quomodo intelligatur, & de quibus excommunicatis, quidam Excommunicati seu condemnati in cisternam in suis defensionibus non audiant post tempus praefixum a dicta Bulla. decif. 191. num. 5.

Caducus morbus quando per testes privatus debet decif. 346. num. 4.

Calumniarum causa, An valeat Proffessio iuxta formam Constitutionum R. eligimus, quibus de iure Communis ex quo libet gravissimum modo non videtur. de cif. 346. num. 2.

Calumniarum iuramentum praestatum censetur ex observatione, & reiteratione terminum subsecuturum. decif. 195. num. 5.

Calumniarum iuramentum peritum, & non praestitum redditur sententiam nullam decif. 149. num. 2.

Calumniarum iuramentum non praestitum non vincit sententiam,

quando fuerint servati termini subsecuturum. decif. 45. num. 1. & 2.

Calumniarum iuramentum, An valet quando ab se confitetur de bona fide. de cif. 145. num. 6.

Calumniarum iuramentum defertur, An se defertur citationis, iurisdictionis, seu maiestatis. dec. 340. num. 2.

Calumniarum iuramentum proferatur praestare non potest, nisi habet speciale mandatum dec. 46. num. 1.

Calumniarum iuramentum iuramentum, & auctoritas proferitur, & sustentatur decif. 152. num. 1. Pbi quod sit iudicium attenditur etiam quod non sit ex tribus.

Calumniarum quando abest, & archidiaconi relictum Remissoria regulariter non de necessitate decif. 105. num. 1. Pbi quod talis non probatur ex eo quod constat de relevancia.

Calumniarum quandoque praesumitur Remissoria petita ex pluribus de quibus de cif. 150. num. 2.

Cambium cum non sit uniformis non possit de p'ncipio lexari. decif. 345. num. 7. Declara. vt am. 25. & am. 10. Pbi contra.

Cambium, & recommissionum debetur nisi pro parte ex litoris prodebetur debitorum pecuniarum accipere in officio ad Cambium. decif. 114. num. 4.

Cambium, & recommissionum facti consentium, vt ante eadem sententia octo pro contenta in quolibet anno valeat talis conventio. decif. 211. num. 6.

Cambium non debetur Mercatoribus debitorum pecuniarum ob quosdam in solvendo, si Mercator veri pecunias debitorum ad Cambium non accepit. decif. 329. num. 2. & 3.

Cambium, & recommissionum, vt Mercator pro parte debitorum debitoris solutio non debetur, vt pro parte debitoris, vt creditores habent hanc facultatem de iuramento iurandi praesentem ad Cambium, & recommissionum, & si non solvitur, quod non possit ad Cambium, & recommissionum, nisi per quosdam profectionem, & utime iura debitoris decif. 173. num. 11.

Cambium recommissionum debet ut creditur, & debitor uti solvantur debet plene constare, & quod item creditur accipere in hanc causam praesentem ad Cambium, aliisque debitoris iustificatione. decif. 173. num. 2. & am. 5.

Cambium non daturur laici, nisi constet de iure Cambium transmissum ad auctorem in casum debitoris decif. 173. num. 3.

Cambium ubi sunt iudicia non debentur, etiam quod debetur de illis de debito non servit decif. 173. num. 4.

Cambium ubi sunt iudicia, & interesse ubi revidetur solvencia mercatorum non debetur, nisi ubi non est auctoritas, & interpretatio sequens decif. 32. num. 2. & 4. Pbi declaratur hanc causam decif. am. 5. & seq.

Camera circa expellendum literarum debet regulari a Rile Cancellaria decif. 361. num. 3. Declara. vt am. 4.

Camera, Auditor potest cognoscere causam, qui ad ipsum retineatur omnia me lura decif. 27. num. 24. & in additione littera B. ubi de materia.

Camera ubi ob 2to ex rationis est, nec eius ex ratione retardandi poterit resistere in iuramento, que requirit aliterem indigiam decif. 193. num. 7.

Cancellaria ubi, ubi non attendenda est decif. 361. num. 3.

Cancellatio, seu cassatio repetita in iuramento sollicitudinis praesumptionem non inducit, quia praesumptio facta de voluntate, & ordine testatoris. decif. 367. num. 1. & num. 3.

Cancellatio seu cassatio sollicitudinis praesumptioem non implicat quando ex alia scriptura comprobatur. decif. 367. num. 2. & 3. & 6.

Cancellatio seu cassatio non approbatur a Notario sollicitudinis praesumptioem. Declara. vt decif. 367. num. 5.

Cancellatio seu cassatio, & aliquid in margine a Notario non subscipitur habens iuramentum repetitum in folio volenti existentem filii nihil probat. decif. 106. num. 1. & 2.

Cancellatio seu cassatio habens apostilla posita in margine notitiae iuramentum non subscipitur, accipitur tamen a Notario, & per quem arguitur sollicitudinis iuramentum obligandum possumus in eadem causam non probat decif. 146. num. 1.

Canonium ius attendi debet in Tertio Ecclesiae. decif. 27. num. 15. in fine.

Capitalis inimicitia quæ ex questione omniū bonorum seu
morum quantitate seu rei portatib. dec. 83. num. 1.
Capitalis inimicitia & odium oritur ex querela criminali, nisi
querela fuerit reuocata. dec. 771. num. 11.
Capitalis inimicitia requiritur ad effectum repellendi testem.
dec. 351. num. 4.
Capitalis, quando non est inimicitia testes inimici admittuntur.
dec. 279. num. 5.
Carceratum delictorum vi eximetur a Carceribus, in quibus
deinchartur pro delicto, penitus credituri ad interfectum. dec.
76. num. 5.
Carceratum eximetur ex Carceribus etiam concussis hominibus
armatis, tunc enim tenetur prius venia in Italia Sixti
Pentra Banchieri, & quando carumpat, est de illis ban-
ditis facinorosis hominibus in Italia sua expressa alias
scitis. dec. sen. 7. 61. num. 16. & seq. & num. 21.
Carcerati contrahunt, seu obligati sunt ad faciem carcerum
ut nulla, & invalida est, quando carceratus erat in Italia,
scitis si in Italia. dec. 25. num. 4.
Carcerati confessio, & contrahunt factus in Carceribus metu
factus presumitur, & non probatur. dec. 395. num. 2.
Carcerati contrahunt non censentur ratificari, si sui approba-
tus post excommunicationem durante eadem causa meum.
dec. 395. num. 3.
Carcerati contrahunt valet quando quis fuit Carceratus pro
delicto iudicis sicut si pro iniuria. dec. 395. num. 4.
Carcerati confessio in Italia, quando Carceratus fuit dictus
ad hanc confessionem extorcentiam. Declara vi dec.
395. num. 5.
Carcerati contrahunt valet ad faciem Tertii. dec. 395.
num. 5.
Carceratus factus, & culpa sua non laqueus suus, qui consti-
tuitur in diffinitionibus quædam. dec. 395. num. 1.
Cardinales, qui percurant, contra se ipsos iure priuati. be-
nefici, que teper communi criminis obsequium. dec.
37. num. 9.
Cataliter iuxta votum cognouissent iuramento marito creden-
dam est, quamvis vxor contrahat. dec. 110. num. 2. &
dec. 191. num. 6.
Causa fortuito reputatur incursu letorum. dec. 108. num. 1.
Causa fortuito Thebais inuentus fuit ad inuentionem,
non quando est inuentus data opera. Declara vi dec. 359.
num. 7.
Causalis, & non premeditata presumitur assensu in boni-
tatis. dec. 297. num. 4.
Causa iusta dicitur, si propter avaritiam, quo Episcopus nepotes
persequitur, vel vi contrarius studij operam dare possunt,
expressis se reseruisse periculum. dec. 34. num. 6.
Causam expressam petitiu habens, non debet obui ad aliam.
dec. 345. num. 5.
Causa qualibet excusat a periculo. dec. 34. num. 3.
Causa qualibet excusat a periculo, illa regula procedit quod
penas periculi, non autem quod ipsius periculi. dec.
34. num. 4.
Causa civilis dicitur preiudicialis criminali, quando ea resoluta
resoluitur etiam criminis. dec. 101. num. 3.
Causa civilis, & criminalis non possunt arguere vno: inuicem
quando oriuntur ex eodem facto, & quod si dicitur etiam
ad vnum, & eundem finem, vel diuersum. dec. 101.
num. 3.
Causa criminalis dicitur preiudicialis civilis, & contra, quod
possunt vni contrarietate finem suum, & altera causa.
dec. 101. num. 2.
Causa civilis quando fuit prius inuenta, quam criminalis, illa
etiam prius cognoscitur, & se inuicem debet. dec. 201. num.
3. & 4.
Causa appellationis Commissio non inducit nouam, & diuersam,
causam, seu in sententia. dec. 201. num. 4.
Causa inuentionis, quando concurrens cum civilis, & preiudicialis
est vice iudicialis, debet prius cognosci, & terminari
causa criminalis, tempore iuror. dec. 201. Declara vi
num. 6. & num. 10. & seq.
Causa civilis etiam prius inuenta: non fuit superflua su-

diem volentem ex officio criminaliter inquirere. dec.
201. num. 7. Declara vi num. 8. & 9.
Causa appellationis reputatur in generali confessione iuristi-
bilis quando sumus in Tertio, in quibus ad sunt diuersa
Tribunalia. Declara vi dec. 27. num. 13. & seq.
Causa quæ libet etiam iniuria excusat a conuentione. dec. 194.
num. 3.
Causa, tam civilis, quam criminalis. dec. 365. num. 2.
Causa viarum non recipit prescriptionem, nec bonam fidem,
nec aquarum. dec. 35. num. 3.
Causa exorta cognito spiritibus fides ad iudicem Ecclie-
siasticum. dec. 305. num. 2.
Causa inter emphiteuticas Ecclie, reputatur spiritualis, quan-
do agitur de bono emphyteutico Ecclie, & eorum iudice
Ecclie, terminanda est. dec. 395. num. 3. & per
viam declarationis.
Causa beneficiis ubi de possessione agitur trahitur potius coram
iudice seculari. dec. 305. num. 7. Si tamen quod in con-
trarium est communis opinio.
Causa iniuria licet excuset a dolo, debet tamen aliquo modo
esse celebrata quæ causa frivola non attenditur. dec. 53.
num. 8.
Causa iniuria, & bestialis excusat a dolo, & pona, dum modò
allegatur, & probetur, quod oia fuerint ante incursum
pona, aliis potius presumuntur, quod qui fuerit mortis dolo,
quam ex iura mala causa. dec. 53. num. 1.
Causa excommunicationis cessante propter absolutum debet
etiam cessare impedimentum, quod excommunicatione pæ-
beatur. dec. 170. num. 3.
Causa inuentionis dicitur associata a suo iudice, nisi expresse di-
catur. dec. 193. num. 1. in fine, & num. 2.
Causa civilis, quando est preiudicialis criminali facit super se-
dere laicam criminalis. dec. 217. num. 1. & 2. Plu-
mular etiam quod causa criminalis facit prius loco in-
uentionis.
Causa civilis dicitur preiudicialis criminali, quando sententia
in civilis iniuria lata fuit extorcentem rei indicata in
criminali. dec. 217. num. 1. & 2.
Causa iuramentum criminaliter intentata superflua debet in ea
dote in iudicio civilis, ubi fuit productum in iuramentum
cognoscitur, & illud fit: expectandum necesse. dec. 617.
num. 1. & 2. Plu- mular etiam quod causa criminalis
fuit prius inuenta.
Causa criminalis facit superflua cognitionem in causa civilis.
Declara non procedere, quando causa criminalis pendet a
resolutione causa civilis, & quando inuenta lata in causa
civilis patet exceptionem rei indicatæ in causa criminali.
dec. 117. num. 2.
Causas appellationis non suprema iurisdiclio cognoscendi non
prescribitur. dec. 27. num. 7.
Causa quando non est Ecclie, siue sit transportata aliorum
vigore Concilii Tridentini non reuocatur sententiam iudicis.
dec. 335. num. 6. & 7.
Causa finalis a verbo problemi, seu præstationis denon-
stratur. dec. 300. num. 4.
Causa simulationis: ubi non adeo, simulatio non datur. dec.
269. num. 9.
Causa simulationis cessante, cessat ipsa simulatio. dec. 170.
num. 5.
Causa inuenta durante, per quemcumque subsequentem alium
metus non censetur ratificata. dec. 295. num. 3.
Causa testis facit cessare causam inuentionis. dec. 366. num. 2.
Causa cognito deficit processui decedente, & inde conuicti.
iudice officium. dec. 219. num. 2.
Causa pendens coram vno iudice, alius iudex procedere non
potest, nisi in vim reuersionis causa cognita. dec. 187.
num. 1. Si quod hoc procedit, etiam quod reus commoveret
haberet placeat iudices pariter iurisdiclionis.
Causa simulationis cessante, cessat simulatio. dec. 34. num.
primo.
Causa Matrimonij dicitur gravissima. dec. 94. num. 7.
Causa quælibet, etiam minima, excusat a dolo. dec. 39.
num. 6.

Censu Beneficialis potest etiam cedere, nullius, etiam quod agitur de inhabilitate propter homicidium. decif. 113. num. 1.
Causa civilis dicitur, & non criminalis, quando non agitur ad poenam privationis, vel fisco applicandi. decif. 113. num. 2.
Causa dicitur civilis, & non criminalis, etiam cum accusator sit incriminatus ad poenam laicam, quando non agitur ad poenam criminalem Beneficij, sed solum ad rem amovendam aliquem tanquam inhabilem. decif. 113. num. 3.
Causa decimarum dicitur proposita. decif. 137. num. 1.
Causa proposita dicitur etiam proposita, dummodo super titulo Beneficij commissa non sit. decif. 298. num. 1.
Causa a dato datum contrahitur, qui non rescinditur, nisi dolus fuerit manifestus. decif. 148. num. 1.
Causae Mercatorum sunt insulae de bono, & a quo, & sola facti veritate inspicitur. decif. 168. num. 6.
Causa quovis rite communis inter clericum, & laicum, foris Clerici extenditur ad laicum. decif. 305. num. 2.
Causa separationis Tiboni dicitur gratis, & ad ea libet ea requirere plene, & concludens probatio. decif. 371. num. 1. & seqq.
Causa simulationis essentia, cessat etiam praesumptio simulationis. decif. 157. num. 3.
Cedere ei qui non potest illud quod non habet. decif. 221. num. 5.
Cedula primata roboratur Testimonio d. fi. 1. qui deponat de tempore, non censetur simulata. decif. 28. num. 3.
Cedula recognovit ab eo qui eam scripsit, illius fides multum scripturae continetur. decif. 120. num. 1.
Cedula bancharia habet vim solutionis, & invocationis, praesertim in contractu censu. decif. 114. num. 2.
Cedula, seu scriptura non exhibet naturam, productam in eius Officio, tenetur ad interesse decif. 97. num. primo.
Cedula bancharia consignata acceptata a contribente, numerata pecunia dicitur. decif. 128. num. 7.
Cedula bancharia non hoc in probet in praedictum tertij, An sit necesse quod habeat requiritae, de quibus in l. scripturas. Cui potest in pugna habetur. decif. 110. num. primo.
Cedula bancharia videtur probari potest per testes qui sunt praesentes, & ex libet rationis bancharia. decif. 110. num. primo.
Cedula bancharia dicitur potest completa seu vera pecunia numerata, & censu redditus aliquae numeratione pecuniae dicitur nulli, & redditus, nec possit numerare per cedulam banchariam. decif. 132. num. 3. Declara. vt num. 4.
Census impositus ad ratum censu pro centenario, & cum passio redimendi quandoque est illicitus, & nulla continet rursus suspensionem. decif. 19. num. primo.
Census etiam licitus contra formam Bullae Tj Quinti valde reputatur ex protestatione in contrarium apposta, quod omnia pacta contra dictam Bullam apposta habeantur pro non appostis, & quod reducantur ad formam dictae Bullae. decif. 124. num. 1.
Census impositus super re etiam licita, An & quando valeat. decif. 124. num. 7.
Census impositus potest super re licita. decif. 151. num. 3.
Census ubi est vjvarius reputatur ex Bulla Tj Quinti fructus non debentur, & percepti compensantur in genere. decif. 189. num. 1. & seqq.
Census fructus ex p. non possunt postquam relaxatum fuit mandatum pro restitutione sortis principalis. decif. 139. num. 1. & num. 7. & num. 4.
Censum redimere quodcumque licet venditori, non autem licet emptori cedere venditorem vel redimendum. decif. 139. num. 1.
Censu parte invisa de lre communi non potest extinguere pro parte. decif. 139. num. 3.
Census praesentatur celebratus cum reali numeratione pecuniae, ubi Numerum solum fuit in instrumento de numeratione, & qui contra non agitur, debet aperitissimè probare. decif. 283. num. 1.
Census de extingui dicitur requiritur delicti extingui. decif. 158. num. 1.

Census non dicitur extingui, nisi restituta sorte principalis. decif. 158. num. 1.
Census non dicitur restitui, nisi interveniat pretij tractatus. decif. 158. num. 2.
Census non dicitur extingui per relaxationem mandati etiam pro sorte principalis, cum effectus sui principalis restitutus fuerit. decif. 158. num. 3.
Census dicitur extingui per restitutionem partis sortis principalis, si mandatum fuit relaxatum pro sorte summa. decif. 158. num. 4.
Census extinguere est in potestate venditoris, non autem in potestate emptoris. decif. 158. num. 5.
Census ex parte emptoris est perpetuus. decif. 106. num. 1.
Census non relaxatur decem pro centenario sustinetur ex consuetudine Regiom. decif. 6. num. 5. & 6.
Census non dicitur illicitus, nec contra Bullam Tj P. quando in contrarium sui protestatus non est emptore vel esse emere secundum formam Bullae, & non aliter, alias & c. decif. 4. num. 2. & num. 3. Vbi propterea quod pacta contra formam dictae Bullae pro non appostis habeantur, & num. 4.
Census venditori cum pacto, quod emptarius liceat quodcumque venditoris compellere ad satisfaciendum pretium, illicitum est, & fructus soluti sortem principalem extinguunt. decif. 93. num. 1.
Census impositus nulla est, quia modo pecunia numeratio non intertinetur. decif. 190. num. 2.
Census cum numerata pecunia celebratur censetur, quando censum vendens super fructus persolvit. decif. 190. num. 3.
Censum fuisse celebratum cum numerata pecunia probatur per assercionem Numeri. decif. 190. num. 3.
Census super aliqua re impositus cum promissione, quod dista res non subiacet nisi alicuiusmodi, si reventur esse alijs obligationibus gravata sustinetur, si dista res excedat valorem dictorum obligationum. decif. 126. num. 2.
Census venditoris clandestin in instrumentis non dicitur census appositus resistitur in universis reale emptoris. decif. 126. num. 3.
Census constitutus super re incerta, & pecunia non praesente ante constitutionem Tj Quinti editum valet. decif. 154. num. 1.
Census ante constitutionem Tj Quinti impositus poterat super omnibus bonis decif. 154. num. 3.
Census sustinetur etiam si census non sit praesens, dummodo perceptus, & fructus satisfactorio. decif. 154. num. 4.
Census impositus cum pacto, quod non debeatur durare nisi per sex annos dicitur illicitus, & vjvarius, & in eorum videtur. decif. 85. num. 1.
Census impositus, ubi est vjvarius licitum iustificando valere non potest. decif. 85. num. 2.
Census contrarius illicitus, & vjvarius a Papa confirmari non potest. decif. 85. num. 3.
Census contrarius vjvarius constitutionem Tj Quinti pecunia non meretur non interveniente est ipso iure nullus. decif. 154. num. 1.
Census impositus super bonis, quae postea pereant, vel infra missa reddantur, perit etiam, & extinguatur in parte, in qua bona pereant, & infrascripta reddantur. decif. 127. num. 1. & 3.
Census dicitur illicitus, & vjvarius, nisi imponatur super bonis fructiferis. decif. 127. num. 2.
Census dicitur illicitus ex pacto, quod emptor possit cedere venditori ad illum redimendum. decif. 84. num. 1.
Census ubi est illicitus, fructus debent refluere in parte percepti ante licentiam censuum. decif. 84. num. 1. & 2.
Census quando est illicitus, & vjvarius propter pactum, quod emptor possit cedere venditori ad illum redimendum, tunc fructus soluti sortem principalem extinguunt. decif. 92. num. 1.
Census impositus facta cum pacto, quod venditor teneatur infra quatuor annos censum redimere, constitutus vitine. decif. 10. num. 1.
Census impositus facta cum pacto non approbatus a bulla

Præ Quiriti non vitatur in retum, sed tantummodo vitatur passio sine praestatione, quod qua sunt contra formam habentur pro non appositis decif. 11. num. 3.
Census dicitur impositus in pecunia numeraria, quando sit in instrumentum per X. notarium afferatur. decif. 89. num. 1.
Census dicitur impositus super certo corpore rei immobili, quamvis sit impositus super vinea, & domo certa, certique finibus creatus scriptis, licet postea soldatur super omnibus, & qualibetque bona decif. 89. num. 6.
Census impositus in passio contrarij constitutioni Præ Quiriti non vitatur sicut praestatione, quod non apponenda habetur, pro non appositis decif. 90. num. 7.
Census si fuerit impositus super re fictici, non est subiecta, & alienari prohibita, nullius impositus dicitur, cumqueque census egere potestatem contra principalem venditorem, quam tamen subiectores ad restitutionem precij. dec. 150. num. 1. & per totam decisionem.
Census non licet abique enumeratione pecunie dicitur nulliter venditus, nec ingreditur nomen: etiam per centum d. in baris. decif. 132. num. 3. Declara, vt num. 4.
Census si actio anticipata siuctionis facta in infernet contraltu census contra prohibitionem constitutionis Præ Quiriti, & in vitat contraltum decif. 159. num. 1.
Census finitius in contraltibus sitis census non emittitur, sed in percipiendis habetur rei super qua census imponitur. decif. 159. num. 4. & 5.
Census non redditur seu actio, & nullus ex passio, qua non sunt contra substantiam contraltis, sed tantum circa accidentalitatem. decif. 176. num. 2. 3. & 4.
Census dicitur vsuarius, & soluitur ex passio, quod vt dicitur, textus aliquo modo illum retinere contra suam voluntatem. Declara, vt decif. 176. num. 4. & 5.
Census impositus super stabiliis non digneatur, & certificatio nulliter impetratur dicitur. decif. 133. num. 3.
Census impositus cum passio de soluto: si actus anticipat, non bene impositus dicitur, hoc tamen quia iam vitatur, sed non vitat totum contraltum census. decif. 133. num. 4.
Census non vitatur ex passio contrarij bulla Præ Quiriti sine praestatione, quod passio non apponenda habeatur pro non appositis. decif. 133. num. 4. & decif. 124.
Certi luri taxatio non dicitur contraltum illicitum, sed exaltu decif. 133. num. 4.
Certi luri taxatio a principio quando commensatur ad fructus, seu interesse valet. decif. 133. num. 5.
Certi luri taxatio in permissis, quando res est de sui natura fructifera, sicut in pecunia, & cambijs. decif. 133. num. 6. Vbi quod non procedit quando non datur pro fructibus pecunie, sed ratione interesse passio, & probat ob datam pecuniam quod stat ab alio super luro.
Certi interesse taxatio ab initio est illicita, & vsuaria. decif. 133. num. 7.
Certi interesse taxatio ab initio super pecunijs retentis super cambijs, tunc denum est licita, & non vsuaria, quando ex circumstantijs contraltus interesse iustificatur per veras probationes, & absque alio, & prout intento decif. 133. num. 3.
Certi interesse taxatio ab initio super pecunijs retentis super cambijs est vsuaria. decif. 133. num. 2.
Certum & taxatum interesse instrumentum continet dicitur vsuarium nisi concurrant circumstantia facti, ex quibus illud per veras probationes probetur, & illius taxatio sit verisimilis, & proportionata, quae causa erit licitum. decif. 133. num. 12. Vbi in fine affirmatur nonnulla circumstantia, quae faciunt posse ab initio potestatem de futuro interesse.
Certum quantitate de soluendo ratione interesse, creditur pacifice non potest. decif. 133. num. 4. Vbi quod hoc saltem quod ex circumstantijs, & conditione personarum taxari potest aliqua pars probabilitatis bene luri & creditur verè probet, quod tantum erat summi interesse.
Certi luri taxatio continens affectionem ipsius luri est licita. decif. 180. num. 4. Quod procedit quando quantitas taxata est proportionabilis ad aliquam euentum luri. num. 5.

Certiluri, seu interesse actus, praesertim in mutuo regulariter prohibetur est. decif. 172. num. 7. Declara, vt num. 8.
Certis affectus debitor ibidem vt mortis rei debitor, non interveniente dolo, vel culpa, ita ex raditione rei facta bona fide solui auctore decif. 76. num. 3.
Certum, & commensatum interesse non debetur rei vsuarium. decif. 111. num. 5.
Certum faciem Papa dicitur habere, quando est informatus a iudice ex publicis instrumentis. decif. 281. num. 3.
Certum dicitur, probatorem habentem praesentem probationibus non habentibus eam dicitur. decif. 189. num. 1.
Cessante suspensione fraudis in suis iuribus prima, cessat d. l. d. suspensio. decif. 188. num. 1.
Cessatio luri interesse debetur mercatori solito negociari. decif. 111. num. 6. Vbi hoc conclusio declaratur.
Cessatio luri interesse non datur sine mora. decif. 133. num. 9. Vbi quod hoc non habet locum, quando adest passum.
Cessatio luri interesse non potest ab initio in passum deducti in mutuo secundum opinionem Innocentij. decif. 133. num. 14. Vbi quod illa non procedit in eo, qui verè, & analiter implicatur, pecunia ad lucrum, sed bene si erat paratus implicare, vbi etiam quod opus contraria est veritas damnum, testes frans, & prout intento, & taxatio per veras probationes iustificatur.
Cessatio luri interesse ad hoc, vt debetur debent concurrere requirita Paulus de Caste in l. 1. ff. de ex. quod certe loco, & quod occasiones sint promissa, & parata individua, & per mandatum dandi pecuniam al luri. decif. 325. num. 7.
Cessatio luri ratione usura non debetur, etiam illi qui soluitur est solutus ad bonitatem lucrum potest. decif. 96. num. 2.
Cessatio lucrum p. nulli in passum deducti a mercatore, qui pecuniam amittit genti maris, quia in promissa habetur et mercator implicare decif. 372. num. 2. Declara, vt 1. & seqq.
Cessatio lucrum de iure d. h. i. m. & interesse de iure debitum potest in passum deducti. decif. 372. num. 3. Declara, vt num. 4. & seqq.
Cessatio lucrum a mercatore potest in passum deducti, quando pecunia, quae habetur in cambijs, vt amittit rem gratiam faciat eodem amico maris, easque ex amittit exim. decif. 372. num. 4. & seqq. & num. 11. & 12.
Cessatio luri interesse etiam sine mora debetur, quando adest passum, vt pendente dilatione aliqui soluitur pro dilato interesse. decif. 372. num. 6.
Cessatio luri, & interesse taxatio non est prohibita, quando est verisimilis, & proportionata ad bonitatem lucrum adtentis personarum qualitate, & damnum pro creditore postea probetur tanti sui interesse, quanti sui summa ab initio taxa. decif. 372. num. 8. & 9.
Cessatio causa simulationis cessat ipsa simulatio. decif. 170. num. 5. & decif. 254. num. 1.
Cessatio luri interesse non solum debetur mercatori solito negociari, sed etiam damni emergentis. decif. 60. num. 1.
Cessatio luri interesse non potest deducti in passum, nisi mora praesentia. Declara, vt decif. 69. num. 2.
Cessatio luri interesse, seu damni emergentis, non debetur sine mora debitoris. decif. 362. num. 1.
Cessatio luri interesse non debetur ex sola propinqua potentia lucrandi nisi etiam in specie probetur certa occasio luri. decif. 362. num. 2.
Cessatio periculo vita, & amissione sortis principalis contraltus facit remanere parum mutuum. decif. 3. num. 1. Vbi quod illa taxatio seu concessio futuri interesse facta ab initio est illicita, & in fraudem vsuarium, nisi illud aliunde probetur.
Cessatio periculo vita fructus societatis ad rationem duodecim pro centenario recipi non possunt. decif. 59. num. 1.
Cessatio periculo mortis exigui fructus societatis committit vsuam, & illi compensatur in sortem. decif. 59. num. 2.
Cessatio luri interesse non debetur, nisi praecedente mora debitoris, & cessante occasione inuolvens pecuniam ad lucrum, & praesentem creditorem debitoris notificata. dec. 142. num. 2.

Cessantis

- Cessantia** lucri interesse non debetur ab eo debitoris, qui dabit et se debitorum decif. 142. num. 1. & 5.
- Cessionarius** fisci, praerogativa hereditatem acceptante cum honoribus, & oneribus tenetur ad aliena praestanda filii fisci, prout fisci tenentur. decif. 82. num. 1.
- Cessionarius** fisci tenetur dare filio fisci sponte confectum, etiam pro crimine laici non uicari decif. 32. num. 7. Pro quod hoc procedit etiam in crimine heretici in quo à de crimine filii delicti bona heretici dicuntur confiscat decif. 82. num. 7.
- Cessionarius** fisci, qui cum bonis, & oneribus hereditatem delinquens retinet, tenetur praestare alimenta illius filio, prout fisci tenentur, nulla habita ratione pecuniarum, quas soluit pro reposcenda cessione decif. 91. num. 2.
- Cessionarius** dicitur agere non in re aliena, sed in re propria decif. 186. num. 2.
- Cessio** non praesumitur simulata, quando causa in ea expressa relictur decif. 147. num. 4.
- Chronica** uniuscuiusque aetatis, quam si levis faciat. decif. 90. num. 7.
- Circa** delictum, quantum se extendit praesentem in tempore, depromentes testes per illam uisum non esse, arbitrio iudicis declaratur. decif. 45. num. 3. & 6. & decif. 172. num. 1. & decif. 131. num. 1.
- Circiter** delictum, impositum modicum decif. 325. num. 17.
- Circiter** verbum de paucis mensuris, non à integro, vel videri anno intelligi potest quod decif. 231. num. 3.
- Circumstantia** quibus index non averti debet ad abbreviandum trionem collocationis prout in viro ad effusum insulandi matrimonium decif. 226. num. 2.
- Citati** se impetitus habetur pra legitime citatio. decif. 348. num. 3.
- Citatio** prima per edictum fieri non potest, praesentem in causa criminali decif. 127. num. 3. & 4. ubi quod si senatus illud quod delinquentes possunt per contrarium citari.
- Citatio** non compungit dare, & horum, in qua citatio comparere possit, dicitur manifeste nulla. decif. 107. num. 1.
- Citatio** non requiritur quando citandus iam processatus fuerat vel nulli amplius comparere coram iudice. decif. 307. num. 3. Declara, vi num. 4.
- Citatio** an, & quando requiritur in executione, & coram iure exequatore. decif. 215. num. 7.
- Citatio** non requiritur ubi index habet facultatem procedendi extrajudicialiter. decif. 50. num. 2. & 3.
- Citatio** non requiritur, quando agitur contra detinentes bene Ecclesiae. decif. 181. num. 8.
- Citatio** non requiritur quando agitur contra concuptores libertatis Ecclesiasticae decif. 281. num. 8.
- Citatio** necessaria est, etiam in declaratione Papae. decif. 281. num. 1.
- Citatio** non est necessaria quando Papa procedit de plenitudine potestatis. decif. 281. num. 2.
- Citatio** non requiritur, ubi constat Papam velle quod esset, vel sententia valeat in praesentem non citati. decif. 281. num. 2.
- Citatio** non est necessaria in declaratione incursus censurarum facta à Papa, quando ius, & saltem est certum decif. 281. num. 4.
- Citatio** per affirmacionem ad valorem fieri non potest, nisi prius approbata sit in causa decif. 127. num. 2.
- Citatio** pro singulis diebus, & horis ad videndum examinari testes per quosdam nuntios nega, nulla est. decif. 156. num. 3. ubi declaratur.
- Citatio** facta sine iudicis commissione sustinetur, & valida est ex ipso, seu consuetudine contraria. decif. 363. num. 2.
- Citatio** nullam habens temporis limitationem nulla, & invalida est. decif. 155. num. 4.
- Citationis** defectum movit iudicis supplet. decif. 355. num. 10. & 11.
- Citationis** defectus suppletur per praesentiam partium decif. 355. num. 11.
- Citatio** acti fieri non possit à nuncio sine mandato in huiusmodi ex contraventione iudicis mandatum praesentatur, & citatio valet decif. 355. num. 1.
- Citatio** non videtur in re ipsa si ipsa diebus, & horis valet, & in praesentia servatur decif. 355. num. 3. & 4. ubi quod talis citatio sufficit per magis terminum probatoria, immo etiam post terminum, dum tamen testes intra terminum interveiant.
- Citationis**, irriducibilis, seu mandati defectus, an sit defectus iuramentum calumniae. decif. 146. num. 2.
- Citatio** generalis, & incerta pro singulis diebus, & horis contra contraventionem non valet tanquam servanda precium indicem decif. 113. num. 3. & 7.
- Citatio** ad videndum in re testes fieri die, & hora ratione incertitudinis non valet, & hoc ratione reddit ex parte nullum. decif. 53. num. 1.
- Citatio** fieri non potest in die Dominicae. decif. 313. num. 4. Declara, vi num. 5. & 6.
- Citationis**, & examinationis defectus apparente, processus corrum decif. 93. num. 2.
- Citatio** suppletur per praesentem terminum, non habet vim monitionis facta per iudicem decif. 101. num. 4.
- Citatio** si contra bonitatem contravenit non solum formam exequi, nulliter dicitur haberi. decif. sen. vol. 61. num. 10.
- Civilis** causa dicitur praesentibus criminali, quando ea resoluta resolvitur etiam criminali decif. 10. num. 1.
- Civilis**, & criminalis causa non possunt cognosci vicio contrarii, quando erit vici ex eodem. facta, & quod si ambo tendant ad vici, & eundem finem, vel dixerint decif. 101. num. 2.
- Civilis** causa quando sit prius intentata, vel criminali illa etiam prius cognosci, & terminare debet. decif. 101. num. 3. & 4.
- Civilis** causa etiam prius intentata non facit suspendere iustitiam violentam ex officio criminali ex iniquitate. decif. 101. num. 7. Declara, vi num. 8. & 9.
- Civilis** causa quando est praesentibus criminali facit suspensio de re iudicata criminali decif. 217. num. 1. & 2. ubi amplius etiam quod causa criminali fuerit primo loco intentata.
- Civilis** causa dicitur praesentibus criminali, quando sententia in civili iudicio lata parit exceptionem rei iudicatae in criminali decif. 217. num. 1. & 2.
- Civile** pot non dicitur in criminali decif. 65. num. 2.
- Civile**, & non criminali dicitur causa, quando non agitur ad penam privationis, vel fisci applicandam. decif. 113. num. 2.
- Civile**, & non criminali dicitur causa, etiam quod recusator se rescripserit ad penam alienam, quando non agitur ad privationem beneficii, sed solum ad remissionem aliquem tempus subaliis. decif. 117. num. 1.
- Claufula** subdita in litteris apostolicis opposita etiam iudicibus aliter indicandi facultatem, deest cit per Papam ut aperitur. decif. 67. num. 1.
- Claufula** subdita, in innovet, iudices prodigentes non solum procedere priusquam per signatum Papae aperitur eis ut decif. 67. num. 1.
- Claufula** subdita, ubi de ea coram iudice non opponitur non annullat processum, & sententia inde sequuta valet. decif. 67. num. 2. contra, & verum num. 4. & seq.
- Claufula** subdita est impedimentum reale ad iudicem inferiori iurisdictionem, & reddit illam ad iudicem iurisdictionem, & sic de ea quandoque opponi potest. decif. 67. num. 3.
- Claufula** subdita inhabilitat ipso iure alique eo quod opponatur exceptio aliqua decif. 67. num. 4.
- Claufula** subdita, beneficio renunciat qui non testetur si in iudicio tractatur, & condemnatur causam super iudicibus & nullitate sententiae committit decif. 67. num. 7.
- Claufula** teque absolventes, & eque concedi consensum imperatoribus quod sineque gratias ad effectum validitatis non prodest impetitionibus exceptionem litterarum Apostolicarum decif. 212. num. 6. & 7.
- Claufula** censita quod causa sit praesentibus & c. indicit iuramentum, quod omnia servari debet decif. 101. num. 1. & 2. num. 6.

I N D E X.

nom. 5. in fine. *ubi declaratur quis sit effectus huius clausulae.*

Clausula sine praedictis inter alteri quosvis, nullum in eo non tribuit, sed tantum tantum reservat. decif. 179. num. 6.

Clausula, non alter elias, nec alio modo, arguit praedictae prohibitionis intentionem. decif. 43. num. 1.

Clausula, seu dictio, & cetera, item, referre omnia quae sunt de natura. & substantia alius decif. 355. num. 7.

Clausula in instrumentis veniunt censui apponit exstringuntur ad interesse reale emptoris decif. 116. num. 3.

Clausula quam, & quoniam incidentibus, & emergentibus circumstantiis, vel divisionem in commissione apposta quomodo sit intelligenda decif. 114. num. 3.

Clausula flammis, & meritis & cetera clausula quorum tenores, & cetera quoniam iudici tribuit iurisdictionem. decif. 38. num. 4.

Clausula arbitrio Rectoris facultatem servandi quietem, relaxat; iurisdictionem. decif. 121. num. 2.

Clausula, quoniam, & quoniam non operatur aucte transpositionem alio. decif. 265. num. 5.

Clausula quoniam, & quoniam & cetera comprehendit quolibet competens iuris remedium decif. 166. num. 6.

Clausulas quoniam omnia Quotius in instrumentis ex voluntate partium addere possit. decif. 124. num. 4.

Clausula in societatebus Quotius, quod pariter remittunt se ad constitutionem statuti Quotius super clavibus ad caput saluum, & quod societates iuxta statuta formam investigat contradio, & non alias & cetera non pariter per nos contentas in illis. Quod etiam in contradiis consensibus locum sui videtur decif. 235. num. 5. & cetera.

Clausula, subdita, Papa non censetur derogare per derogationem constitutionibus statutorum, & cetera terminantur. decif. 67. num. 5.

Clausula subdita & cetera rigore tribuit per nos operationem, datur quod facultas impugandi gravamina, sed eius effectus non eliditur. decif. 275. num. 3. ubi amovetur hac consensio, sine gratia emanante auctoritate propria, sine ad instantiam partium.

Clausula subdita quando in literis Apostolicis obstat, iurisdictioni in iudiciis consensuum. decif. 45. num. 1.

Clelicale Praeceptum licet ex legum solatur non tamen tollitur in illis, & legumina vult in manus clericorum. decif. 340. num. 5.

Clericatus qualitas obdila in dispositione censetur posita demonstrat non aucte in illis. decif. 140. num. 5.

Clerici sunt iure divinis & iurisdictione iudicis secularis excommunicati. decif. 87. num. 10.

Clerici sunt condemnati ob crimen lase maiestatis humanae non aucte beneficium Ecclesiasticum obtinent aucte delictum decif. 87. num. 10.

Clerici, & Praecepti secularis in dispositione reddituum Ecclesiae habere pinguis iam quam regulares. decif. 115. num. 6. in fine.

Clerici matrimonium contrahentes ipso iure beneficii privantur. decif. 3. num. 2.

Clerici contrahentes matrimonium privatur beneficiis etiam non sanctum capite, & cetera quod d. matrimonium sui malum alia ratione quam de se habent. decif. 8. num. 3. & 4. ubi declaratur quando in matrimonio dicitur deficere consensus.

Clerici illegitimos in dispensatione facta, non prodest dispensatio concesso ante matrimonium, & de tempore quo inter parentes consenserunt non potest matrimonium. decif. 174. num. 1.

Clerici foris extenditur ad laicum, quando causa est communis inter clericum, & laicum. decif. 101. num. 2.

Clerici recurrentes ad iudices laicos excommunicati refulat ex aduersariis, & non ex alio, quia posita sunt per laicos 1. iura. decif. 179. num. 5.

Clerici de bonis acquisitis ex beneficio ecclesiastico testari non possunt, & testamentum solum nullum est. decif. 186. num. 1. & 3.

Clerici contrahentes matrimonium non aucte personam ex indulgentia, & dispensatione Papa. decif. 293. num. 1. Declara. 1. num. 6.

Clerici coniugati cum virgine incestuales in habitu, & consensu retinent privilegium foris. decif. 293. num. 5. Declara. vi num. 6.

Clerici contrahentes matrimonium etiam cum virgine aucte personam decif. 203. num. 5.

Clerici dispensati a Papa, vi possit retinere pensionem non obdante matrimonio pro ipso contrahendo cum quacunque muliere intelligatur etiam de reuoluto videtur decif. 293. num. 6. & 8.

Clerici potest etiam esse illegitimus, & naturalis ex dispensatione ordinarii decif. 150. num. 3.

Clerici filii illius, qui crimen lase maiestatis commisit non incurrunt poenam Lquisit. C. ad l. litem Maiest. decif. 241. num. 2. & 3.

Clerici iure divinis sunt exempti a iurisdictione laicorum. decif. 241. num. 3.

Clerici non dicitur committere crimen lase maiestatis. decif. 241. num. 6. & 8.

Clerici Curia seculari non potest, nisi in casibus a iure expressi decif. 241. num. 7.

Clerici traditur Curia seculari in crimine heresim pro falsificatione litterarum Apostolicarum pro crimine infamiae contra Episcopum pro incorrigibilitate, pro crimine effusum, pro nefandis, pro celebratione Missarum, & Sacramentis puniuntur ministrante ob illi, qui non sunt Presbyteri alii autem casibus non decif. 241. num. 7.

Clerici ad solum conprehensi sunt in possessione a Praeceptis p. nentes de bonis necum quilibet de fructibus beneficiorum, sed etiam de bonis patrimonialibus. decif. 82. num. 1. & cetera.

Clerici illegitimi, nisi fuerit super illiguntate specialiter dispensati non possunt beneficia obtinere, etiam si generaliter vel quacunque obdanda beneficia dispensati fuerint. decif. 70. num. 4.

Clerici boni, da proper beneficium non privantur beneficiis ipso iure decif. 36. num. 1.

Clerici homicida accusatione pendente, antequam condemnentur possunt beneficia recipere. decif. 236. num. 2. & 3. ubi propterea quod praesumitur bonum beneficiorum saltem antequam condemnentur vigore investigationis valida est.

Clerici iurisdictioni seculari inponens consuetudo, non est attendenda. decif. 103. num. 2.

Coadunans homicida armatus ad effectum committendi homicidium, seu aliud delictum, tenetur de delicto ad quem fuerint coadunati, non autem de coadunatione. decif. 61. num. 4. & 7. & 16. & 21. ubi propterea, quod si non videtur incipere vere per nos contentas in bulla Sixti P. de cavalcis. & cetera, in a. litem littera D.

Cognatio causa annexa spiritualibus spectat ad iudices Ecclesiasticos. decif. 105. num. 2.

Cognatio causa defuncti, processu deficiente, & inde conquisita iudiciis effectum. decif. 279. num. 3.

Cohabitatio in eadem domo indicat praesumptionem scilicet. decif. 216. num. 3.

Cohabitatio requiritur (vi matrimonium propter viri impotentiam) pro crimine, in quo fiat ex perpetua de illa impotentia. decif. 14. num. 1. & 3. ubi declaratur hoc procedere, quando impotentia est invincibilis, & non 4.

Cohabitatio multorum annorum, filiorum, procreatorum, & simulanteur traditur viri, & vixit praesumptionem matrimonii implent. decif. 321. num. 4. Declara. vi numero 5. & 6.

Cohabitatio triennalis vixit cum viro, licet incipere debeat a iudice decretum, mobiliter, quando ante decretum praescripta triennalis cohabitatio, potest inde illud futurum matrimonium in posse filii consensum alio brevis tempore reducere. decif. 26. num. 1.

Cohabitatio longa matrimonium quando praesumatur. decif. 244. num. 11.

Collatio beneficii facta a Papa schismatico, an & quando valet. decif. 123. num. 5. & 6. & per totam.

Comi-

Comitalis morbus, an sit iudicabilis decif. 345. num. 8.
Commissio ad aliquid expressa non extenditur cum sit iuridici iuris decif. 112. num. 2.
Commissio causa appellationis non inducit novam, & diversam causam, sed instantiam decif. 201. num. 4.
Commissio non praesentia in actis confessionem non inducit. decif. 89. num. 4.
Communis reputatio, & solium excludit culpam in protractio decif. 208. num. 5.
Commune damnum de re communi refarci debet. decif. 235. num. 1.
Communia debiti solutio, seu alterius fieri potest animo repetendi partem ad illam spectantem, & valde. decif. 177. num. 4.
Communis valet probatur ab instrumentis venditionis terrarum eiusdem qualitatis, & pretij modicatas excluditur. decif. 71. num. 3.
Communitatis, seu Universitatis testes non repelluntur a testimoniis seculo, nisi habeant interesse particulare. decif. 351. num. 1.
Communitatis seu Universitatis testes probant pro sua Communitate, vel Universitate, quando non agitur de eorum principali interesse decif. 161. num. 2.
Componentes cum fisco, ut se à molestis liberaret non debent fieri delictum decif. 313. num. 3. Et praesertim si suis facta à tertia persona.
Componere aut passus. Archiepiscopus iuravit in sua Ecclesia orator inter Sacerdotes, & Clericos, & an etiam pater excommunicatus clamorem in Clero, vel Sacerdotum decif. 119. num. 4.
Compulsoria praeiuratio iurisdictionem iudicis compulsi, non quoad partes sed quoad decessum. decif. 21. num. 1.
Concilio Papa de recipiendo fructibus anticipat intelligitur de interesse licet in genere, & interim, non autem de certo, & ab initio tunc decif. 325. num. 4.
Concessio Papa recipit interpretationem à iure communi, quantum interesse licet debetur. decif. 325. num. 4.
Concessio seu donatio omnimoda iurisdictionis, & superioritatis, an sit favorabilis, vel odiosa. decif. 27. numero. 5. & num. 12.
Concessio, & donatio differit eandem. decif. 27. num. 6. *Pro declaratur haec conclusio.*
Concessionem omnes referuntur ex passiva interpretantur ad ordinem iuris, & ad id quod iuris est decif. 27. num. 22.
Concessio semel revocata, quando iterum concedi debet. decif. 338. num. 5.
Concilium Toletanum in c. 1. mandans visitari ex benignitate ad profanos honores sive haereticorum nisi post paternum delictum si eorum parentes respiciunt, quando sit intelligendum decif. 123. d. 10. num. 1.
Concilio Tridentini regione acta transportanda sunt in causa appellationum, non autem in alijs decif. 143. num. 3.
Concilio Tridentini forma non servata in celebratione matrimonij reddit matrimonium nullum, & invalidum. decif. 194. num. 3.
Concilium Archiepiscopatus Toletani, idem est cum Picario generali, & est idem nationalis Archiepiscopi. decif. 133. num. 1.
Concilio dispositio in 5. Præterea, de transportatione alteram aut habet locum in praesentibus aut ecclesiasticis, etiam si causa eorum iudice ecclesiastico pendat. decif. 200. numero. 4.
Concubinatus ubi praecedat matrimonium, tunc ad probationem matrimonij requiruntur plures, & fortiores coniecturae, quam si concubinatus non praecedat. decif. 277. num. 1.
Concurrentibus pluribus in examine ad beneficium, seu parochialem, data paritate circa doctrinam, quis eorum praefertur ad sit decif. 223. num. 2. & 3.
Condemnatio seu basina pro homicidio, seu etiam diffamatio, sunt asserta ab omnibus alibus legitimis. Quomodo isto casu eam per vim firmari decif. 191. num. 4.
Condemnatio seu basina in concubinationem in suis defensionibus non auferuntur post impium praesentem à bulla Tū Quarta.

Quomodo intelligatur dicta bulla, & de quibus condemnatur. decif. 191. num. 5.

Condemnatio, & bonitas propter concubinationem non potest privari legitima. decif. 191. num. 7.

Concilio partis non attenditur in taxatione interesse à principio, tanquam simulata, & in fraudem iuramentum. decif. 311. num. 1. *Et quid hoc non procedit, quando apparet fraudem non extinguit, & tataris est verisimile, & proportionata.*

Confessione nulla potest dari maior probatio decif. 325. num. 6.

Confessio donantis simulacionem arguit falsa post donationem non praeiudicat donatarie, qui donationem accepit, & in quem fuit translatum dominium bonorum donatorum. decif. 75. num. 5. & seqq.

Confessio coacta super fidei datione de duenda adultera vi-vente uxore non probatur per testes singulares. decif. 64. num. 3.

Confessio quando probatur per testes singulares. decif. 64. num. 5.

Confessio coniugum fidei dationem non sufficit de matrimonio inter eos contrahendo, etiam concubinae uxore uxoris non operatur ad derivandam matrimoniam. decif. 64. num. 7. & 8.

Confessio coniugum super fidei datione, quando emanavit tempore non suspensa, puta ante contrahendum secundum matrimonium, & quando certum est coniuges nolle inter se caludere in otium matrimonij decif. 64. num. 7. & num. 9.

Confessio in dubio intelligenda est ad favorem confessionis, ut excoheret à delicto decif. 115. num. 1.

Confessio recipi debet cum suis qualitatibus. decif. 115. num. 1.

Confessio implicata, & per verba emittitur, & cum qualitatibus in dubio non tribuit debet ad delictum. decif. 115. num. 2.

Confessio, quae non est clara, & evidens non sufficiens ad effectum privationis. decif. 115. num. 3.

Confessio facta cum qualitate eo magis attendenda est quando contra illam qualiteratem non addit aliam probationem, nec iuramentum, quia illi obstat. decif. 115. num. 4.

Confessio quando non est clara trabenda potius est ad licitum quam ad illicitum decif. 115. num. 5.

Confessio extrajudicialis probata per tres testes satis probat. decif. 346. num. 7.

Confessio Praelatis habet etiam in praesidium sua Ecclesiae. decif. 321. num. 8.

Confessio in iudicio criminali facta inter diversas personas, & ad alium effectum non probat in iudicio civili. decif. 332. num. 7.

Confessio procuratoris qualislibet debet acceptari cum sua qualitate decif. 366. num. 12.

Confessio facta in iudicio criminali probat contra confitentem in iudicio civili, non autem condemnandum, sed ad inquirendum. decif. 250. num. 2.

Confessio vivit quando alteri praedictus, & contra, praesertim in individuali decif. 209. num. 1. & 6.

Confessio facta in iudicio criminali, probat etiam in iudicio civili inter easdem personas, & quid contra, & quid si ad diversum finem, & quid si contra confessionem in iudicio criminali non fuit iudicatum. decif. 332. num. 3.

Confessiones facta in iudicio criminali probant in iudicio civili inter easdem personas, etiam quando incidenter emanaverint. & quantum decif. 332. num. 3.

Confessio procuratoris potest revocari à principali etiam non docto de errore decif. 277. num. 3.

Confessio procuratoris an praesudicialis Domino, quando est verisimilis attenditur decif. 277. num. 3.

Confessio non probatur à testimoniis singulis, quando de probatione legitimis agitur. decif. 244. num. 8.

Confessio de recepto, licet regulariter non probet solutionem, probat tamen expensarum administrationis decif. 180. num. 5.

Confessio procuratoris principali nocere non debet semperque, & quandoque revocari potest, etiam non docto de errore. decif. 187. num. 3.

Confessio delicti facta à carcerato in carceribus, praesumitur falsa metu, & non iussu, nec tunc decif. 286. num. 4.

Confessio

I N D E X.

Confessio hereticis, & extraneis facta in carceribus non fit in praesentiam, & non per oia dec. 295. num. 2.

Confessio hereticis facta, quando carcer non fuit directus ad hanc confessionem exequendam. Declara. vi dec. 195. num. 5.

Confessio rursus tertio non praedicat. dec. 274. num. 1.

Confessio per filium non nocet. dec. 274. num. 1.

Confessio confitenti praedicat. dec. 313. num. 1. *Pro* quod nulla est materia probationis, quam circa propriam confessionem praestitam factam in e. n. & in re ipsa probationem.

Confessio facta in iudicio ex iuramento praestito revocari non potest nisi docto de errore dec. 352. num. 2. *Et* si praestitum quando confessio sua genuina.

Confessio facta postulationibus in eorum responsione, nec etiam praestata erit revocari potest. dec. 352. num. 2.

Confessio non revocatur de illo *Pro* aut alioquin non videtur de sententia, etiam non docto de errore. Declara. vi dec. 352. num. 3.

Confessio non acceptata a parte potest quodcumque revocari. dec. 353. num. 1. *Pro* tamen, quod facta dicitur confessio acceptata a parte si pars illi non contradicit.

Confessio partis praesens mille rebus contrarium deponentibus. dec. 353. num. 2.

Confessio facta in iudicio criminis. probat etiam in iudicio civili inter easdem personas dec. 353. num. 4. & dec. 353. num. 3. & dec. 210. num. 2.

Confessio non propria nulla materia prohibet. dec. 394. num. 4.

Confessio erronea sine fructum negotium potest revocari. dec. 394. num. 4.

Confessio emanata ab informi est sine fructum possibile, secundum naturam, & secundum legem non consenti. dec. 392. num. 3.

Confessio coniugum, quod matrimonium non fuit consummatum non facit, quando agitur de dissolutione matrimonii. dec. 36. num. 3.

Confessio accessoria & incidentes ad diversum finem facta consueti non nocet dec. 95. num. 3. & 4.

Confessio in re iudicata non nocet consueti in alio diversis. dec. 95. num. 3. *Pro* amplius etiam inter easdem personas.

Confessio non nocet consueti, quando est contraria confessioni alterius. dec. 95. num. 4.

Confessio quae citatur omne illud, sine quo quod confitetur esse non potest dec. 95. num. 1.

Confessione procuratorum non habentium speciale mandatum a constituto possunt revocari a principalibus, etiam si docto de errore dec. 99. num. 3.

Confessio mariti iudici probationem filiorum. dec. 279. num. 2.

Confessio mariti attestatio, quam probatio regit. dec. 391. num. 5.

Consensus in contraria ubi non fuit iurisdictionis Auditoris consilii. dec. 234. num. 1.

Consensus, quae est crimen sine iudicio conventionalis sine poelle, & consensio non committitur. dec. 134. num. 1.

Consensus non committitur, quando quis fratri, vel consanguineo dixit per se non confiteri beneficiis, aut pensionem consueti debere legem i. auctoritate. dec. 234. num. 5.

Consensus non iurisdictionis iurisdictionis iurisdictionis quando in literis Apostolicis oblat clausula habita. dec. 66. num. 1.

Consensus dicitur confessio, quando quis recipi beneficium ex resignatione, ut bene fit fructus, vel eorum pars alij concedat, vel pensionem soluat. dec. 109. num. 1. Declara. vi num. 2. *Pro* videtur procedat, quando a principio talis consensio praestatur, sicut si post acceptationem beneficii, quis fructus, aut ex aliqua causa iusta fructus aut eorum partem resignanti, aut alij concedat num. 3. & 3.

Consensus iurisdictionis factus a Sixto Quinto dato, licet sit amplissima contra alios iudices non propterea per illum derogant gratia specificis, & particularibus, & proferunt illi, quae habent clausulam habita. dec. 67. num. 6.

Consensus in prob. in difficultate probatur. dec. 14. num. 1. *Pro* attendatur ad iurisdictionem. dec. 14. num. 1.

Consensus probatio nulli admittit congruentiam, & verificatam sine in. dec. 314. num. 2.

Consensus sensu dicitur probari & demonstratione bonorum ad iurisdictionem, & videtur dec. 333. num. 3.

Confirmatio Papae in statuto non dicitur in illis loquuntur de iure c. illi, ubi etiam canonice in contrarium. dec. 65. num. 5.

Confirmatio in iustitiam non potest a iudice revocari, nec sub confirmatione ab eo iudice facti confirmari. dec. 221. num. 1.

Confirmatio bona bona non possit per quocumque delictum, ex capto crimine lesi. *Pro* illa. dec. 35. num. 2. *Et* finem.

Confirmatio bonorum propter filii delictum, non extenditur ad bona ipsi filio donata per partem dec. 155. num. 1.

Confirmatio bonorum per errorem delictum filii, non extenditur ad illius peculatum etiam Calixte in praedictis. dec. 145. num. 1.

Confirmatio bonorum a lege, vel a statuto imposita ipso iure, ad hoc, ut habeat locum requiritur sententia declaratoria, & princeps iure & alibi sententia. dec. 35. num. 1. *Pro* 11.

Confirmatio bonorum non videtur ad res vatori donatas. dec. 317. num. 6.

Confirmatio in iustitiam regulariter secundum confirmationem bonorum formaliter. dec. 22. num. 4.

Confirmatio bonorum facta a iudice ecclesiastico, venit etiam in iustitiam. dec. 26. num. 5.

Confirmatio bonis expositis in diversis territoriis, variis ad hoc territoriis si habent capit bona in eo exposita. dec. 35. num. 6.

Confirmatio bona vige & bullae Sixti Quinti contra Banque, &c. non habentur bullae. *Pro* Quasi de non infidelibus. dec. 35. num. 7. & num. 10.

Congregationem seu conventum nullum a maioribus hominum facit tenetur a iudice de vi publicis. *Pro* eorum etiam pueri contentus in bulla Sixti Quinti de casualibus dec. 35. num. 1.

Coniunctura ex quibus apparet de adulterio excludit praesumptionem, quae facit praesumptionem filiorum. dec. 72. num. 5. *Pro* fine.

Coniunctura est quod calumniae veras. dec. 113. num. 12. *Pro* fine.

Coniunctura similis probatur. dec. 6. num. 1.

Coniunctura, quae sufficit ad in iudicio non simulatorem in iustitiam iudici arbitrio rebus. dec. 68. num. 1.

Coniunctura nonnulla ponatur, quibus similitudo arguitur. dec. 68. num. 2.

Coniunctura, quae probant simulatorem contra alios debent esse a iure approbata, & non bonae simplicitate. dec. 29. num. 2.

Coniunctura aliqua, quod quis non esset alius contra alium ad effectum praesumpti contra alium iurisdictionis. dec. 25. num. 14.

Coniunctura non sufficiens ad arguendam simulationem, nisi etiam constet de eorum similitudine dec. 75. num. 1.

Coniunctura, & praesumptionibus statim probatur. dec. 33. num. 2.

Coniunctura simulata non probatur, sed dilatare probationibus. dec. 107. num. 1.

Coniunctura, & praesumptionibus probatur simonia cum oculis committitur. dec. 108. num. 1.

Coniunctura simonia non probatur, nisi fuerint vehementes, & reum de crimine committentes. dec. 108. num. 3.

Coniunctura, & praesumptionibus probatur matrimonio illi sufficiens. *Pro* de matrimonio iudex ad effectum legitimis sit solus. & successio in filiorum dec. 277. num. 1.

Coniunctura probatur mandatum procuratoris, videtur ex productione processuum ex solutione regestis, & aliam improbatum. dec. 171. num. 4.

Coniunctura, & praesumptionibus simulatim probatur. dec. 99. num. 1.

Coniunctura, seu praesumptionibus, licet dolus, fraude, sortem, de illaque omnia difficultas probatur probatur, debent tamen tales praesumptiones esse violentae in tantum, quod vehementer praesumptio non sufficit, etiam quod ciuitate agatur. dec. 9. num. 1.

Coniunctura, & indicio metus probatur. dec. 260. num. 1.

Coniunctura probatur matrimonium, quod metus fuerit contra simoniam. dec. 160. num. 1.

Coni-

I N D E X:

Conciliarius testificari dolo probari debet. *decif. 199. num. 11.*
Constituta quibus colliguntur testamentum voluisse liberare tutorem, vel administratorem a dolo praesumptio. *dec. 3. l. 1. n. 2.*
Constitutio iudicialis, & versumalitudinis simulatio inducitur. *decif. 234. num. 2.*
Constitutio non sufficit ad inducendam simulationem, quia simulatio non praesumitur, nisi constet de causa simulationis, neque sufficit proponere simulationem, nisi causa simulandi etiam doceatur, & non probata causa simulandi. *dec. 237. num. 3.*
Constitutio, & praesumptionibus huius error probatur. *decif. 313. num. 1.*
Constitutio, & praesumptionibus probatur matrimonium, quando agitur de probando illud non principaliter, sed incidenter ad effectum successione, & legitimatitatis. *decif. 312. num. 1.*
Coniugum confessio, quod matrimonium non fuit consummatum, statim, quando agitur de dissolutione matrimonij. *decif. 36. num. 3.*
Coniugii confessio super fidei datione de ducenta adultum veniente uxore, non probatur per testes singulares. *decif. 64. num. 3.*
Coniugum confessio super fidei datione, quando emanavit tempore non suspecto, puta ante contractum secundum matrimonium, & quando certum est coniuges noluisse iactare se coluere in eodem matrimonio. *decif. 64. num. 7. & 9.*
Connexorum idem est indicium. *decif. 105. num. 1.*
Connevitatis ratione radicatum in populo, extenditur ad maiorem. *decif. 305. num. 2.*
Conianguinei testes admittuntur in causa matrimonij praesertim, quando non est disparitas inter coniuges. *dec. 249. num. 10.*
Conianguinei, & domestici testes probant metum illatum intra domesticos pariter. *decif. 249. num. 3. & 9.*
Conianguineorum praesentia, & iudici decretum praesumptio non metum excludit. *decif. 198. num. 0.*
Conianguineus fuit pauperes praesentia de fructibus beneficii defendi potest, immo etiam tenetur. *decif. 169. num. 1.*
Conianguineus testis non est integer testis in causa sui conianguinei. *decif. 316. num. 3.*
Conianguinitas non probatur per testes de audiu, qui praenunci deponere de visu, & non deprehenit. *decif. 174. num. 2.*
Consensus est substantia matrimonij, & ubi consensus deficiat ibi etiam deficit matrimonium. *decif. 265. num. 3. & 4. n. 5.*
Potest quod illo casu matrimonium ipso iure nullum. *Consensus ibi deficiat, ubi actum moris. *decif. 165. num. 4.*
Consensus ubi requiritur certo tempore, satisfactio non validat actum. *decif. 165. num. 9.*
Consensus deficiente, contemptum non inducitur. *decif. 10. num. 4.*
Consentens deficiente particeps delicti dicitur. *decif. 30. num. 1.*
Consensus, qui elicitur ex facto non creditur falsum. *decif. 101. num. 1.*
Constitutio Pij Quinque super confidentij locum habet contra negotium confidentia traheatur, non autem contra tertium, qui illud crimine non commisit. *decif. 234. numero 3.*
Constitutio Pij Quinque sibi salum vendicat in collationibus, sub conditione factis, quod praesentibus soluit praesentibus alicuius persona per Episcopum nominanda, non autem si pro certa persona fuerit facta reservatio, & ex ista causa. *decif. 234. num. 7.*
Constitutio Pij Quinque contra filios clericorum illegitimos, an prius illi alimur, & quando intelligatur. *decif. 82. num. 9. cum duobus seqq.*
Constitutio Pij Quinque non habet locum, nec prohibet leice disponere in illegitimis de bonis meri patrimonialibus, & laicis non de bonis mixturam non bonis ubi Ecclesia profectus. *decif. 22. num. 14.**

Constitutio Pij Quinque comprehendit filios clericos disponentes de bonis nequam de filiis ubi beneficiorum, sed etiam de bonis patrimonialibus. *decif. 82. num. 15.*
Constitutio Pij Quinque non deponit, apprehendit laicos disponentes de bonis ab Ecclesia profectis sicut bona Ecclesiastica, puta scuta, emphyteuta, & bona ex personarum acquisitione. *decif. 82. num. 16.*
Constitutio Pij Quinque comprehendit eas, quibus applicari potest una ex rationibus contentis in praenotata bulla, puta si ordines ecclesiastici non essent, vel scandalum parerent. *decif. 82. num. 17.*
Constitutio Pij Quinque prohibet taxari a principio certum interesse habet locum in cambijs, non autem in alijs contrahibus. *decif. 311. num. 8.*
Constitutio Sixti Quinque super facit arbitrio ad caput saluum, quae prohibet contractus pactiones, & contra dispositionem iuris cum munis celebrato addit non per nos auctor, non habet locum ubi facit non est viciarius, nec prohibita, ex dispositione iuris communis. *decif. 180. num. 7.*
Constitutio penalis extendi non debet. *decif. 87. num. 19.*
Constitutio penalis extenditur de frivolis veniensione vocabuli ad latam, & consequenter personas significum appellatione beneficiorum. *decif. 87. num. 20.*
Constitutio Federici Imperatoris l. 1. contra hereticos, fautores eorum, & ipsorum filios, nepotesque, privando eos beneficiis, honoribus, & dignitatibus, licet defuncti potestatis ad beneficia ecclesiastica non extendatur, tamen cum suis iuris canonizata per continuationem Pontificia dicitur effecta. *decif. 123. num. 4.*
Constitutio Nicolai Tertij contra hereticos, quare non possit dici retroacta, & consequenter abrogata. *decif. 123. num. 6.*
Constitutiones iuris penales favore fidei extendi debent, nec potest ab illis recedi. *decif. 123. num. 14.*
Constitutiones Arg. d. auctor. rigor bullae Pauli Tertij, servanda sunt in omnibus terris immo dicit Ecclesia subditis, non autem mediis. *decif. 27. num. 18.*
Constitutiones, & lex de forma futuris, non autem praeiudicant negotijs. *decif. 170. num. 12.*
Constitutio ut tollatur per nos nunc est necessaria scientia Papa cum longissimo tempore casus, & multiplicitate actuum in loca ubi Papa est praesens. *decif. 161. num. 5. & 6. P. ubi etiam an ex scientia officium Papa inferatur ad scientiam ipsius Papa, an vero sufficiat tulerantiam eam scientia.*
Constitutionis Sixti Quinque pena super contrahibus ad caput saluum non habet locum, ubi in eis apparetur clausula, quod partes renuntiant se ad illam constitutionem, & quod societas iuxta illas formas intelligatur contrahere, & non alias. Quod etiam in contrahibus consensibus locum sibi vindicat. *decif. 235. num. 5.*
Constitutionis Pij Quinque vigore contrahens consensus pecunia numerata non interuenient est ipso iure nullus. *decif. 234. num. 1.*
Constitutio procuratoria ad praesentandum cum reservatione personarum, si non est facta incontinenti non datur simonia, & illicita. *decif. 25. num. 1.*
Constitutio procuratoria censetur revocata per constitutionem alterius procuratoris. *decif. 137. num. 2.*
Constitutionis Sixti Quinque vigore, epocha non exhibita in Archivio publico, iuxta formam illius constitutionis nihil probat. *decif. 356. num. 2.*
Constitutionis verba dubia de clarantur ab observantia subiecta. *decif. 300. num. 5.*
Constitutio irritabilis, & contra bonum publicum non est servanda. *decif. 27. num. 14.*
Constitutio non excusat ab iurij. *decif. 177. num. 1.*
Consequendo regionis facit censum ad rationem decem pro censu tenario solvendi. *decif. 43. num. 5.*
Consequendo facit censum licitum, qui alias esset illicitus. *decif. 43. num. 6.*
Consequendo, seu illius etiam non formatur probatur excusari a dolo. *decif. 199. num. 1.*

Consuet.

I N D E X

Conferentia equivoca, & non uniformis non est attendenda. de off. 116. num. 4.

Conferentia variabile non potest censui impositionem, ubi referri est impossibilis. de off. 85. num. 2.

Conferentia non potest valere contrarium illicitum, & ysurarium. de off. 84. num. 1. & 2.

Conferentia in ysuris nihil operatur. de off. 3. num. 1.

Conferentia ex officio a pane ysuris, sed non validas alium. de off. 2. num. 1.

Conferentia, quae clericis in illis illis seculari supponit extendenda non est. de off. 103. num. 2.

Conferentia immemorabilis non solvendi decimas, sufficit ad praescribendum non solvendi decimas. de off. 195. num. 3.

Conferentia seu praescriptio immemorabilis habet vim ritalem, & privilegii, etiam contra habentes intentionem fundatam de iure, praesertim ad favorem personarum ecclesiasticarum. de off. 298. num. 3.

Conferentia maxime attendenda est in celebratione monasterii. de off. 324. num. 2.

Conferentia, si fiat, statim, & consuetudinibus derogans Papa, non censetur derogare de iure, sed sola, quae tribuit privilegium. de off. 67. num. 5.

Conferentia contrarius, recipiunt interpretationem. de off. 165. num. 6.

Conferentia obligatio alendi liberos totum non potest. de off. 91. num. 2. in fine.

Conferentia etiam immemorabilis, quod recurrentes ad indices seculares non sunt excommunicati, attendenda non est. de off. 181. num. 1.

Conceptus non inducitur deficientis consensu. de off. 30. num. 4.

Contractus, qui habet veritatis substantiam, licet in nullo sit clem sit translatum non dicitur simulatus. de off. 29. num. 3.

Contractus simulationem coniectura probantes debent esse ad iure approbata, & non ab homine simpliciter. de off. 29. num. 3.

Contractus societatis pecorum cum passio, quod satis omnes ipsorum ut ne spectent ysurum sine de maiori capitali re-integrata, & pecunia possit sint crimina non est ysurarius. de off. 235. num. 4.

Contractus nullo Ecclesiae iure non cogitur. de off. 315. num. 1.

Contractus non dicitur perfectus, qui dependens non a sole voluntate contrahentium, sed a voluntate alterius. de off. 174. num. 4.

Contractus quando est nullus, eo quia ius illi resistit, omnes etiam obligationes nulla sunt. Declara, ut de off. 357. num. 7.

Contractus tempore, iusto probanda est, nec de praesentis valore praesumitur in praeteritum, nisi quando modicum intercesserit intervallo. de off. 357. num. 2.

Contractus mulieris celebratus sine consensu propinquorum requisitus ad statum solentem, nisi probetur mulierem eo tempore non solum habuisse propinquos, sed etiam quod propinqui potentes celebrationi instrumentum intervenire. de off. 282. num. 6.

Contractus recipiunt interpretationem a consuetudine. de off. 165. num. 6.

Contractus omnis praesumitur licitus, iustus, & legitimus non autem fornicarius. de off. 43. num. 1.

Contractus simulatio arguitur ex manifestis factis contraria veritate. de off. 170. num. 2.

Contractus licitus redditor a consuetudine, qui alias esset illicitus. de off. 43. num. 6.

Contractus plures vana post alium facti simulationem arguunt. de off. 20. num. 2.

Contractus illicitus vi & calculator significatio verborum debet ad intellectum sanam civitem, & vicio caritatem applicari. de off. 130. num. 6.

Contractus clam celebratus excluditur ab infirmatione in actus publicis redacta iuxta formam statutorum. de off. 75. numero. 12.

Contractus factus ad libertatem temporis non censetur praeterita ex eo quod lapsus sit tempore, praeveniente aliqua negotia peragenda. de off. 209. num. 4.

Contractus quando dicitur matrimonium per verba de praesenti. de off. 366. num. 1.

Contractus non dicitur matrimonium per verba de praesenti, quando vir dicit, volo accipere in uxorem N. de off. 266. num. 3. De Lara, in num. 3. & 4.

Contractus non dicitur matrimonium per verba de praesenti quomodo huiusmodi consensus exprimitur. de off. 166. num. 3.

Contractus ut valeat omnis interpretatio facienda est de off. 69. num. 3.

Contractus metu matrimonium, nullum & invalidum est, etiam quod in metum, qui sua culpa decidit. de off. 342. num. 10.

Contractus indicatur non ex illius figura, sed ab eo quod partes inter se agere voluerint. de off. 99. num. 1.

Contractus factus ex falsis causis, seu dolo in substantiam non subsistit, & variatur. de off. 265. num. 1.

Contractus, seu oblatio carcerari factus ad favorem carcerarii nullus, & invalidus est, quando carcerarius erat in iustitia. de off. 286. num. 4.

Contractus, seu consensio carcerarii facta in carceribus, metu facta praesumitur, & non probatur. de off. 295. num. 2.

Contractus carcerarii non censetur iustus, si sui approbatus post excommunicationem, durante eadem causis metu. de off. 295. num. 1.

Contractus carcerarii valet, quando quis fuit carceratus pro debito iusto, sed si pro vicio. de off. 295. num. 4.

Contractus carcerarii valet non favorem carcerarii. de off. 295. numero. 5.

Contractus emptio, & venditio licita praesumitur, & non ysurarius. de off. 71. num. 1.

Contractus ysurarius non redditur ex sola pretii modicitate. de off. 71. num. 3.

Contractus societatis cessante periculo vicia, & emissio fortis principalis remanet per totum mutuum. de off. 3. num. 1. Vbi quod illa taxatio, seu concessio facti in interesse facta ab initio est illicita, & in fraudem ysurum, nisi illud aliunde probetur.

Contractus simulatio non arguitur ex pretio apposito in contraria conventioni, & venditionis de retrovendendo, quando illud ius longe post contrarium attribuitur, puta inde ad tres annos. de off. 71. num. 4.

Contractus mulieris a iudice decreto non firmatur, quando causa propter quorundam interpretum est falsa. de off. 183. num. 1. & illud decretum est ipso iure nullum. num. 2.

Contractus cuius vigore consuetudinis Tri Quinque pecunie numerata non interveniente est ipso iure nullus. de off. 354. num. 1.

Contractus simulatus non praesumitur. de off. 254. num. 3. Vbi quod hoc procedit ad effectum, quod allegatus simulationem illum teneatur probare, non autem quando iam videtur probatum.

Contractus illicitus, & ysurarius a consuetudine validari non potest. de off. 84. num. 1. & 2.

Contractus variatur ab impositione census facta cum passio, quod venditor teneatur infra quatuor annos censum redimere. de off. 10. num. 1.

Contractus non variatur ex passio, quae non sunt contra substantiam contractus, sed circa accidentia, licet sint illiciti, non variant contractum, sed vitiantur. de off. 11. num. 1. in fine, & num. 2.

Contractus quando est nullus, cui ius resistit, nulla est fideiussio, & non subsistit. Declara, ut de off. 118. num. 4.

Contractus datus casum datus illud non refundit, nisi fuerit manifestus. de off. 148. num. 1.

Contractus mulieris factus cum decreto iudicis, & consensu proximorum omnem fraudis suspitionem excludit. de off. 321. num. 1.

Contractus ab initio nullus, & ysurarius, tacto partium consensu consolidari non potest. de off. 85. num. 1.

Contractus

Contractus illicitus, & usurarius census à Papa confirmari non potest. decij. 85. num. 2.

Contractus illicitus non reditur à taxatione certi lucri, sed ab exactione. decij. 331. num. 4.

Contractus validatus praesentatur à protestatione facta contra-bentium in eodem instrumento. decij. 124. num. 4.

Contractus proprius non est solutio fructuum, sed distractus in iuris actionem, & exequutionem contractus iam soluti. decij. 159. num. 5.

Contractus, si ex metu rescindatur, an metus debeat esse mortis seu cruciatus corporis, an verò sufficiat alius metus. decij. 160. num. 11. & seqq.

Contractus principalis nullitas, obligationem fideiussores non destruit, nisi contractus fuerit nullus ex defectu forma, non autem materia. decij. 157. num. 6.

Contradictio creditur in pecunia propter hypothecam, quia habet in bonis delinquens non impedit incorporationem fidei faciendam, sicut si contradictio erit respectu domini. & possessionis, quia impedit incorporationem. decij. 197. num. 3.

Contradictio legitima, an & quando quis saltem dicatur. decij. 147. num. 1. & 5.

Contrahentes non praesumentur cognovisse de infamia. decij. 358. num. 5.

Contrahentes excusantur à probabili ignorantia iuris dubij, & difficultate cogitationis. decij. 36. num. 3. quod procedit etiam in alijs gravioribus delictis, puta heresi. num. 4.

Contrahentium intentio, & voluntas, quod aliter non sufficit contrahenti colligatur ex consuetudine, & versimilitudine. decij. 35. num. 13.

Contrahentium protestatio in eodem instrumento facta praesentatur validitatem contractus. decij. 124. num. 1.

Contrahens praesentatur informatus de consensu illius, cum quo contrahit. decij. 100. num. 11.

Contrahens quando non deliquit, si iudex criminalis non potest ferre sententiam super nullitate contractus. decij. 128. num. 4.

Contrahentium confessio non remittitur ab expressione, vel omissione criminis, quia non sunt de forma substantiali contractus. decij. 159. num. 1.

Contrahens r. clericus matrimonium etiam cum virgine amittit pensionem. decij. 291. num. 5.

Contrahentium voluntas optinet ab obsequia subsequenda declaratur. decij. 155. num. 9.

Contrahentes per se iura commissa inter ipsos praesumptionem simulationis inducunt. decij. 68. num. 4.

Contrahentium verba consensur verba Naturae. decij. 324. num. 3.

Contrahens quando non sit in libertate consensur metus in eo praesumitur. decij. 143. num. 1. & seqq. Vbi ponantur exempla, quando quis non dicatur in sua libertate.

Contrarietas, seu veritas testium in non substantialibus non est attendenda. decij. 249. num. 16.

Contrarietas testium veritas est. decij. 258. num. 12.

Contrarius sibi ipsi testis non probat. decij. 138. num. 5.

Contrarius sibi ipsi testis in tempore potest concedari ex diversitate temporis. decij. 166. num. 5.

Contrarius dicitur sibi ipsi testis: Primo dicens se fuisse praesentem, & postea deponens de auditu. decij. 166. num. 7.

Contrarius sibi ipsi testis repellitur etiam in non substantialibus, quando renovat priorem depositionem. decij. 166. num. 8.

Contrarius testis, in modo sunt suspecti, & examinati per examinationem. ubi probant, etiam quod processit fuerint se nolle recedere à prima depositione. decij. 166. num. 9.

Contrarius sibi ipsi testis non dicitur. Primo deponens de auditu, & postea de visu, sed potest succurrari. decij. 166. num. 4.

Contrarius sibi ipsi testis in aliquo credendum non est. decij. 100. num. 1. & num. 5.

Contrarius, seu varius testis, quantum potest reducendi sunt ad eundem ad id sufficiens, ut probetur. decij. 246. num. 6.

Contrarius in assertis factis à paribus non excludit usuram, quia

in eorum potestate non est facere licitum, quod aliter illicitum est. decij. 209. num. 1.

Contrarius datus confessio vocatur à teste, propter repugnantiam verbi creditur. decij. 317. num. 5.

Contrarius, aut varius sibi ipsi testis non reputatur dicens in secundo examine plus, quam in primo. decij. 249. num. 12.

Contrarius, aut varius testis non reputatur, si unus plus altera deponat. decij. 249. num. 12.

Contrarius testis non dicatur, quando unus plus vidit, & audit, quam alter. decij. 249. num. 12.

Contrarius testis confessionis variis possunt etiam admitti, quando agitur de remissione illius confessionis. decij. 94. num. 4.

Contraria protestatio suffragatur decij. 10. num. 4.

Contraria dicta testium concordantur per multiplicationem, & reiterationem assertum. decij. 261. numero 5. & numero 6.

Contraucienis, & non obediens litteris Rota ecclesiasticae censuræ debeat incurrere. decij. 108. num. 1.

Contraucienis Apostolicis litteris quis dicitur, quando illi non parat simpliciter, & eo modo, quo littera disponant, sed cum protestatione, & assertionem contrariam. decij. 108. num. 3. & num. 7.

Contraucienis Apostolicis litteris quis dicitur, quando possessionem, quam littera simpliciter dedit a diti habens, vacat non simpliciter sed cum aliqua qualitate, & protestatione. decij. 108. num. 5. & 6.

Contraucienis proprii iuris dubietatem à pura excusatur. decij. 361. num. 8. & 9.

Consummatioles sententia contra contumacem homicidium non sustinetur, nisi fuerit lata ex plenis probationibus, & testibus parte citata examinatis. decij. 31. num. 6. & seqq. Vbi propterea, quod non sufficiunt testes de auditu, & publica voce, & fama in iudicio fugat.

Consummatioles sententia lata ob non peritorem monitum per comparationem infra annum emanat. decisione 313. numero 6.

Consummatioles sententia lata propter crimem non dicitur dissoluta, sed interinquinata, & purgata contumacia potest quocumque renovari. decij. 313. num. 6.

Consummatioles sententia non dicitur lata propter delictum, quando illa praesentat ob non partem monitum, & ob non comparitionem rei monitum. decij. 191. num. 2.

Contumacia non caret culpa, immo dicitur delictum, & pro ea quis potest excommunicari. decij. 15. num. 2.

Contumaciales sententia contra aliquem lata tertio non nocet. decij. 15. num. 1. Vbi ampliat hanc conclusio sine tunc tenetur de delicto sen optima sua.

Contumaciales sententia lata, & fundata super testibus per informationem Curiae examinatis, non dicitur lata ob delictum. decij. 145. num. 4.

Contumaciales sententia lata contra absentem deficiente legitima probationibus, & non dicitur lata ex delicto. decij. 175. num. 1. & 2. Vbi ampliat hanc conclusionem quod iudex in sententia assertat consistere de delicto per veras probationes.

Contumaciales sententia non sufficit ad pernam, nisi aliter constet de delicto. decij. 175. num. 2.

Contumacia causa benedicti, seu condemnati in suis defensionibus non audiantur postea proposita à Bulla P. Quar. Quomodo intelligatur dicta Bulla, & de quibus condemnatis. decij. 191. num. 5.

Contumax benedictus non potest privari legitima. decij. 191. num. 7.

Contumax benedictus, dicitur nulliter benedictus si citatio contra ipsum non fuit formis exequuta. decij. sen 701. 61. num. 10.

Contumacia alicuius delictum non probat. decij. 145. num. 2.

Contumaciales sententia non reddit delictum notorium, etiam quot iudex illud notorium asseruerit. decij. 184. num. 1.

Contumacia causa si contra partem benedicti lata sit sententia non praesumit fuisse. decij. 133. num. 13. Vbi quod non procedit post annuam contumaciam, quo casu talis contumacia

- acquiratur pertinere, & habetur pro hereditate, vel si sententia contra creditorem non sit, dicitur contumacia fuerit lata, sed quod plenius facit probatum delictum.
- Conventiuntur** seu Congregationem armatorum binorum faciens tenetur l. ubi de vi publica, & inveniuntur ponit contentas in Bulla Sixti Quinti de consensu. dec. 170. §. 1. num. 1.
- Conventio inter emptorem ius praeficiendi inducit.** dec. 195. num. 1.
- Conventio**, quod Bulla expediret sumptibus, & expensa per mutuum beneficium, argui sinesum. dec. 187. num. 1. Declare, vi num. 3.
- Conventio** si iura, vi cambie, & recambie non excedant sententia pro centenario quolibet anno valeat talis conventio. dec. 211. num. 5.
- Conventio** talis parum non incurritur, ab eo, qui paralem conventionem ignorat. dec. 115. num. 1.
- Copia** scribere nihil probat parte praesentem protestante. dec. 366. num. 1.
- Copia**, seu exemplo instrumenti adhibetur fides concurrentibus admodum, & contrariis sufficientibus ad inducendum animam iudicis ad illi credendum. dec. 368. numero 6.
- Copula** probatur ex confessione coheredum inter se. dec. 72. num. 1. in fine.
- Copula** probatur per publicam vocem, & famam. dec. 72. num. 2.
- Copula** probatur ex filiorum susceptione. dec. 72. num. 3.
- Copula** probatur, quando aliqui filio concubina relinquuntur. dec. 72. num. 3. in fine.
- Copula** natura est copulata ea quae sunt eiusdem generis. dec. 300. num. 2.
- Correspondentia** patet dicitur, quando fuerint stipulata eodem loco, & usum Notario, & testibus. dec. 335. numero 4.
- Correspondentia** altorum fuit reputata esse, vicinum altum per fiduciam non secundum veritatem. dec. 335. num. 3.
- Corrigere** se incontinenti testatorem velle non est praesumendum. dec. 330. num. 6.
- Craffa**, & supina ignorantia est nefaria, quod scire debemus, quod comparatur culpe, nec excusatur. dec. 365. num. 2.
- Craffa**, & effellare ignorantia pro scientia reputatur, & non excusatur a contrariis, nec a paria. dec. 345. num. 4.
- Creditores** contradietio in pecunia propter hypothecam, quam habet in bonis delinquentis non impedit incorporationem a fisco facienda, sicut si contradietio erat respectu dominij, & possessionis, quia impedit incorporationem. dec. 197. num. 3.
- Creditor** de certa quantitate solvenda ratione inter esse possit non potest. dec. 32. num. 4. P. quod hoc fuit quando ex circumstantiis, & consideratione sermionum accipi potest aliqua pars proportionabilis bonis licet, & creditor verus probet, quod tantum erat suum interesse.
- Creditor** exigens debitum aliis exactionibus, tenetur civitatem assidue in solum, & criminaliter ex Hellmatu. dec. 201. num. 1. & 5.
- Creditor falsus** scienter recipiens indebitum ab ignorante committit factum. dec. 201. num. 5. Declare, vi num. 5.
- Creditor** exigens iterum debitum iam exactionem minus delinquat eo, qui falsus creditor existens indebitum exigit. dec. 201. num. 5.
- Creditor** exigens debitum iam exactionem impedit iudicium criminale restituendo parum indebitum exactionem. dec. 201. num. 5. in fine.
- Creditor** non consentiente non potest debitor verus alium debitorem loco sui ponere. dec. 206. num. 2.
- Creditor** posterior non succedit in ius anteriorum creditorum eiusdem cum pecunia redita, & habita a posterioribus creditoribus fuerit extinguitur debitum anteriorum creditorum. dec. 207. num. 3.
- Creditor** posterior praesentem anteriori in illa pecunia, quam debitor mutavit. dec. 219. num. 2.
- Creditor**, vi cambie, & recambie a debitore licet solvantur, debet plene collare, quod idem si editor accepit in hanc causam pecunias ad cambium, plene debitoris notis excuset. dec. 171. num. 2. & 5.
- Creditor** tenetur ad interesse eximens carteratorem debitorem vi a carteribus, in quibus pro debito reovebatur. dec. 176. num. 5.
- Creditor** celens creditum suum alieni, si debitor notitiam confessionis non habuit, solvere potest delicto creditoris, & liberatur a debito. dec. 236. num. 2.
- Creditor** suo principali debitor solvendo liberatur, etiam quod creditor debitum alteri cesserit sine dicta cessione scientia non habuit. dec. 295. num. 1.
- Creditor** in certa summa non potest vigore depositi ex decreto cogi ad recipiendum creditum dominatum. dec. 287. num. 3. P. quod sufficit si deficiat numerus.
- Creditor** decessit debitor, qui ante decessum procuravit sibi solutionem fieri de suo credito, non potest alius anterioribus creditoribus molestari. dec. 110. num. 2. & 3.
- Credo**, verbum, importat explicitam confessionem in principall. dec. 214. num. 5.
- Creditor** primo veniens potest habere debitoris solvere. dec. 219. num. 2.
- Credulitas** iusta excusatur a dolo. dec. 219. num. 2. in fine, & num. 1.
- Crimen** lae maiestatis committitur ab eo, qui dolo malo facit ne hostes, & reuelat Principi in causa Graecia de nunciis. dec. 170. §. 1. num. 16. in fine.
- Crimen** lae maiestatis non committitur contra Dominos inferiores de i. seu not. 61. num. 17.
- Crimen** lae maiestatis non dicitur in eum, ex eo quod in aliquo constituitur et pro aliquo delicto invenitur pena criminis. l. 1. de i. seu not. 61. num. 17.
- Crimen** si bonitas non infamatur, quando civilis alio non infamatur. rei dec. 301. num. 5.
- Crimen** iniurie atrocissimum est maxime execrandum. dec. 130. num. 1.
- Crimen** lae maiestatis committitur Clericus non dicitur. dec. 241. num. 6. & 8.
- Crimen** quando spiritale nomen non habet, Hellmatu per bonum habet. dec. 201. num. 1.
- Crimen** lae maiestatis a patre commissum, per hoc filius femine non provenit successione alterius, quam patris. dec. 241. num. 1.
- Criminis** socius, & antiprius admittitur in testem in casibus, in quibus veritas aliunde haberi non potest. dec. 249. num. 14.
- Crimen** yfura est Ecclesiasticum. dec. 16. num. 7.
- Crimen** falsi lacratum est, nec propter ea praesumitur in persona nobili. dec. 167. num. 6.
- Criminalis**, & civilis causa non possunt aggregari vnicui contextum, quando oratur ex eodem facto, & quod si ambo tendant ad vnum, & eundem finem, vel diversum. dec. 201. num. 2.
- Criminalis** causa dicitur praesudicialis civilis, & contra, quando possunt nasci communi sententia in vna, & altera causa. dec. 201. num. 2.
- Criminalis**, civilis causa dicitur praesudicialis, quando ea resoluta, resolvitur etiam criminalis. dec. 201. num. 1. & dec. 217. num. 1. & 2.
- Criminalis** causa quando cum curia cum civilis, & praesudicialis est vicissitudinarius, debet prius cognosci, & de minori causa criminalis utrumque maior. dec. 201. Declare, vi num. 6. 10. & 109.
- Criminalis** causa facit supersedere cognitionem in causa civilis. Declare non procedere, quando causa criminalis procedit a resolutione causa civilis, & quando severata lata in causa civilis parit exceptionem rei indicata in causa criminali. dec. 217. num. 2.
- Criminaliter** intentata causa yfurarum supersedere debet in ea donec in iudicio civilis, ubi fuit productum instrumentum cognoscatur, an illud sit exequendum necne. dec. 217. num. 2. P. si amplius etiam quod causa criminalis fuerit prius intentata.

Criminialis index non potest sententia nisi super nullitate contrarietas, ubi contrarius non deliquit. decif. 128. num. 4.
Criminialis causa non dicitur, quando non agitur ad penam primitivam, sed sibi applicandam. decif. 113. num. 2.
Criminialis causa non dicitur etiam quod accusator se inscripserit ad persequendum, quando non agitur ad privationem beneficii, sed solum ad remedium iudicis tanquam inobedientem. decif. 113. num. 3.
Crimine sine maleficio in principem secularem committitur, filius eius beneficii ecclesiastici non privatur. decif. 123. num. 7.
Criminales poene sunt de regalibus Principis. decif. 276. num. 2.
Criminales poene possunt prescribi tanto temporis spatio, cuius initium non erit memoria. decif. 276. num. 2.
Crimen laesi maiestatis si quis commiserit filij illius sunt in capitei quatenus successione ex testamento, vel ab intestato, & perpetuo infames ab omnibus honoribus exclusi. decif. 241. num. 2.
Crimen laesi maiestatis si poterit committi, clericus filius eius non interit per suum legitimum. C. ad l. l. maiest. decif. 241. num. 2. & 3.
Crimen laesi maiestatis si quis commiserit, non per hoc sumitur filius illius interitum penam legitime. C. ad l. l. maiest. decif. 241. num. 1.
Culpa, & dolus, evallenti in culpa, seu dolo patrocinari non debet. decif. 58. num. 7.
Culpa, & dolo per se sumitur in eo qui ratione officij tenetur ad custodiam dei. decif. 57. num. 5.
Culpa presumpta non sufficit ad hoc, ut quis ob crimen alterius puniatur. sed requiritur eterna, & certum delictum. decif. 57. num. 23.
Culpa in presentibus cadit ad filios, & communem reputationem. decif. 203. num. 5.
Culpa comparatur ignorantia crassa, & supina. decif. 36. num. 6. 1.
Culpa, & dolo non interveniente in debitore certa species interitus rei debet liberari. Ita & exactione rei salta bona fide salta non debet. decif. 76. num. 5.
Cum libera, & quod possit Procurator facere omnia, quae dominus si praesentis est facere possit. Procurator non videtur censetur contrarius ad faciendum aliquid, si per quem principis in aliquam penam cadat, etiam quod mandatum sit saltem eum praedicta clausula generalis. decif. 128. num. 2.
Curator, sicut surrogatus dandus si, ita cum, & mentis capto dari debet. decif. 279. num. 1.
Curator, seu tutor tenetur parvo ad interesse lucris cessantibus propter non solvitas sibi pecunias. decif. 142. num. 4. declarata. 27. num. 5.
Curie seculari clericus tradi non potest, nisi in casibus de iure expressis. decif. 241. num. 7.
Cursu seculari clericus traditur in crimine heresim, pro falsificatione licentiarum, & pro falsificatione, pro crimine inobedientiae, contra Episcopum, pro incorrigibilitate, pro crimine blasphemiae, pro recusando, pro celebratione Missarum, & Sacramento Penitentiae ministrante ab illis, qui non sunt presbyteri in alio autem casibus non. decif. 41. num. 7.
Custos, seu depositarius non tenetur ad restitutionem mercedis, incursi latravum deperditionem. decif. 107. num. 1.
Custos, seu depositarius ad rei deperditionem, & sibi facta restitutione tenetur si fuerint sine culpa deperditio, & sic culpa praecesserit casum, alio non. decif. 205. num. 2. In quod illa culpa per eum allegari probari debet, siue consistat in agenda, siue in omittendo.
Custos, seu Depositarius recipiunt mercedem pro custodia si fuerint solvitas, ita ut non calumnia probare debet, & sic illi transierit onus probandi. decif. 101. num. 3. Quod non procedit quatenus casus solus, exonerare culpa omittit. 27. num. 4.
Callosa causa procecat non recipit mercedem, sed pro transgressione iuratum, & sic si fuerint devota non tenetur. decif. 208. num. 3.

Dammum commune de re communi refectari debet. decif. 235. num. 1.

Damni emergentis interesse ad hoc vi debeatur, requiritur, ut in indicio probetur, quod ex quo non solvitur pecuniae alij mutatas damnum sequatur fuit. decif. 235. num. 5.

Damni emergentis, seu lucris cessantibus interesse non debetur sine mora debitoris. decif. 362. num. 1.

Dammum seu lasso vel superioris decreto, vel auctoritate non tollitur. decif. 71. num. 4.

Dammus, & interesse, seu cambium ob retardationem solutionem mercatori non debetur, nisi ob moram debitoris, & interpellationem sequamur. decif. 235. num. 2. & 4. ubi declaratur hac conclusio. & num. 5. & seqq.

Dassessantia anni in qua Testes non dicuntur probare immemorabilem possessionem, ex eo non dicuntur praedicta verba dassessantia anni in qua, quia hoc dicta possunt verificari in eo quod fuit verum. decif. 314. num. 4.

Datio in solutum seu contrarius factus ex falsa causa non subsistit, & viatur. decif. 285. num. 1.

Datio in solutum non verificata debet, viatur, & non subsistit. decif. 268. num. 1. in fine.

Datio in solutum a quiparator venditioni. decif. 285. num. 1. ad finem.

Datio in solutum in contraria causis vim pretij obtinet. decif. 154. num. 2.

Debitor verus alium debitorem loco sui ponere non potest creditore non consentiente. decif. 206. num. 2.

Debitor certis speciebus liberatur interitus rei debita non interveniente dolo, vel culpa, ita, & traditio rei salta bona fide salta non debet. decif. 76. num. 3.

Debitor solvere de suo creditori principalis liberatur, etiam quod creditor delitum alteri cessit si de dicta cessione scientiam non habuit. decif. 294. num. 1.

Debitor creditari ob retardationem solutionem fructus non debet, nisi concurrentibus requisitis à Paulo de Castro. decif. 139. num. 1.

Debitor non carceratur vi eximio à carceribus, in quibus tenebatur pro debito tenetur creditori ad interesse. decif. 76. num. 5.

Debitum alius exactionem exigens creditore tenetur civiliter affligi in solutum, & criminaliter ex belloniam. decif. 201. num. 1.

Debitum iam exactionem iterum creditore exigens minus delinquit eo, qui falsus creditore exactionem indebitum exigit. decif. 201. num. 5.

Debiti confessio salta à carceribus in carceribus presumitur salta mentis, & non subsistit nec valet. decif. 286. num. 2.

Debitum non verificatum, datio in solutum viatur, & non subsistit. decif. 286. num. 1. in fine.

Debitum potest solvere creditori, qui iam de credito suo fecerat alteri cessionem, si cessionis non habebat notitiam, & liberatur à debito. decif. 286. num. 2.

Debitum baris potest solvere creditori primo venienti. decif. 219. num. 2.

Debitum nominis in solutum dari possunt. decif. 154. num. 2.

Debitore decessit ante decessum creditore, qui procuravit sibi solutionem fieri de suo credito, non potest ab alio creditore anterioribus molleseri. decif. 110. num. 2. & 3.

Debitum communis, seu alterius solutio fieri potest animo repetendi eundem ad alium spectantem, & valet. decif. 117. numero 4.

Debitum dubitans se debitorem interesse lucris cessantibus non debet. decif. 142. num. 1. & 5.

Debitum testis non prohibetur esse pro suo creditore. decif. 49. num. 6.

Deceptus in iure errans auctoritate magnarum virorum excusatur. decif. 16. num. 4.

Decima regulariter debetur Parochia de praedictis existentibus intra limites Parochiae absque alia probatione, quod ad eos spectent. decif. 291. num. 13.

I N D E X.

- Excommunicatus** si forte debeat dici nisi per triennium continui in excommunicatione persistit. decif. 196. num. 5.
- Excommunicatus non potest agere ad pensionem sibi referendam** decif. 275. num. 2.
- Id quod est incapax reddituum Ecclesiasticorum, & non socii fructus suos** num. 3.
- Excommunicatus non debet manentem in possessione exigendi pensionem** decif. 275. num. 3.
- Excommunicatus si sine iudicio repellitur** decif. 179. num. 3.
- Excommunicatus qui recusat ad Curiam secularem** decif. 179. num. 3.
- Excommunicatus non dicitur recurrere ad iudicem laicum ante declarationem, nisi probetur naturam recursus** decif. 167. num. 1. & 4.
- Excommunicatus necesse gesse ratione publici officii sufficere ante declarationem decif. 167. num. 2.**
- Excommunicatus non tollitur seculari scientes decretum, & si interuentum in recessu Clericorum ad eos habito** decif. 179. num. 5.
- Excommunicatus iam recurrentis ad iudicem seculares, nec attendenda est contractio contraria etiam immemorabilis** decif. 181. num. 1.
- Excommunicatus non lucratur fructus beneficij** decif. 280. num. 1.
- Excommunicacionem maleverit licet incurrit indicat manus violentas in clericum, tamen ab Episcopo absoluti potest** decif. 219. num. 1.
- Excommunicatus si perijt absolutio, absque assensu, seu signa penitentiae fuerit, infirmitas in excommunicacione per annum excutitur** decif. 302. num. 2. & 3.
- Excommunicatus etiam protervus non solum contumaciam in excommunicacione infirmitatem requirit** decif. 131. num. 2.
- Excussio, & restitutio a pari procedunt, utroque verbo lex indifferenter, tamquam sinuato videtur** decif. 345. num. 1. in fine.
- Exemplum sonare N. ararius potest ex suis notis abique alia solennitate** decif. 107. num. 1.
- Exemplum infirmum p. ad effectum successit in officio absque iudicio auctoritate potest** decif. 107. num. 1.
- Exemplum, seu copia instrumenti debet in fidei concurrentibus communicari, & communicari si sit certum ad indicandam veritatem iudici ad illi ostendendum** decif. 368. num. 6.
- Exequutores, vel subexequutores mandati de manutentione & alia relaxati, non possunt contravenire excommunicacione solum enim debent exequutores inquirere, & sic indurati debent reproditi in fide ad hoc ut serventur quatuor terminis ad decernendum de paratione seu missi hunc ad declarandum procedat si de pastione non doctus** decif. 241. num. 1. & 2.
- Id quod hoc etiam habet locum in exequutoriis aliorum rei indicata**
- Exequutor, ubi recusat suscipere iudicium recusatorem proponere coram ipso exequutore** decif. 347. num. 2.
- Exequutor super fructibus fieri non potest vigore mandati de manutentione nisi procedente coramdem fructuum liquidatione** decif. 281. num. 3.
- Exhibere, vel edere inductario suo scripturam ad hoc, ut quis possit, duo requiruntur, interesse sibi ut patens editio sit, & ex illa scriptura patet cum a quo editio petatur** decif. 278. num. 1. & 3.
- Id amplius quod talis existentia debet probari de tempore quo petatur exhiberi** declarata, vi num. 4. & seq. Id etiam an sufficiat probare existentiam tempore mortis liti.
- Exhibere, & edere non tenetur quis scripturam, nisi constet quod etiam habuerit tempore mortis liti** decif. 267. num. 1. nisi probetur quod illas habuerit de recenti ante mortem liti. num. 2.
- Exigens fructus societatis cessante periculo mortis mortuorum suorum, & illi computantur in sententia** decif. 59. num. 2.
- Exigens possessio tenuitatis prolativus producat Acti. 160. num. 1.**
- Eximens tenebatur ex carcere etiam etiam notis hominibus armatis, tunc deinde tenebatur pona contentum in bulla. Item Quibus contra bananos, & c. Quando exemptus est de illis bananis, & facinorosis hominibus in bulla bulla expressi, alias fecit decif. seu ver. 61. num. 16. & seq. & num. 21.**
- Eximens vi coactionem debuerit ad carcere, in quibus tenebatur pro debito tenebatur credituri ad interesse** decif. 76. num. 5.
- Exonerans Archiepiscopum in consilio diocesanum Territoriorum, & occidit aliquem extra consensum, ad quod iudicis puniendi decif. seu ver. 61. num. 3. & num. 6. & in addita litera B. Vbi de materia.**
- Exorbitantia sinita excessivem non meretur** decif. 334. num. 3. & 4. Vbi praesertim est maior ratio in uno casu quam in alio.
- Expensis in expeditione officij super quo contracta est societas sunt pari capitulis ex quibus socius in aduocatum ad officium nec daturum extrinsecum, nec intersecum passus** decif. 180. num. 2.
- Expensa sunt subministranda relictis, quando ad se examinandum veniunt decif. 304. num. 11.**
- Expeditio, vel officij eorum, quia non sunt de forma substantiis contractibus non rursus consensum contrahendum, nec solum contractum transire in alium sicutem contractus** decif. 159. num. 1.
- Expeditio novum optime ostenditur ex relatione ad alia, quae factam rem novam decif. 45. num. 4.**
- Expeditio bonorum generalis, & incerta in inuentum non sufficit, sed inuentum debet continere omnia bona cum suis qualitatibus** decif. 199. num. 2. Vbi quod si in inuentum reperitur descripta, una castella di libris parte restituta a mano, & parte in stampa.
- Expensum satis dicitur, quod venit in consequentibus expensis** decif. 179. num. 4.
- Extensio est si de casu vero ad mixtum in extensibilibus, & periculis decif. 129. num. 3.**
- Extensio non dicitur fieri, sed comprehensio, quare verba sunt clara, & omnes casus continui decif. 165. num. 5.**
- Extensio statui sententia est de casu ad casum ex identitate rationis expressa in ipso statuto decif. 252. num. 1.**
- Extensio non meretur statui extensibilibus** decif. 314. num. 3. & 4. Vbi praesertim est maior ratio in uno casu, quam in alio.
- Extensio si de casu ad casum in dispositione indella ratione evitanda facienda, quando non roqui casu idem eadem ratio** decif. 182. num. 10.
- Extensio N. ararius infirmum in prebendam non tenetur viciam conservare** decif. 117. num. 5.
- Extensio infirmum aliena manu si N. ararius sit solutus sit illa extensio, sicut in falsitate casus decif. 117. num. 6.**
- Extinctus, ut censui dicitur, requiritur alius retrofusus decif. 158. num. 1.**
- Extinctus non dicitur censui nisi restituta forte principali decif. 158. num. 2.**
- Extinctus non dicitur censui per relaxationem mandati etiam pro forte principali, nisi cum effectum forte principalis restituta fuerit decif. 158. num. 3.**
- Extinctus non dicitur censui per restitutionem partis forte principalis si mandatum sibi relaxatum pro tota summa** decif. 158. num. 4.
- Extinguere censum est in potestate venditoris, non autem in potestate emptoris decif. 158. num. 5.**
- Extractio seu transumptio instrumentum fieri non potest, nisi parte citata ad asserendum, & collationandum** declarata, vi decif. 348. num. 7.
- Extra iudicialis confessio probata per testes satis probat** decif. 346. num. 7.
- Extra iudicialis informatio probat solum iudicij ordinatorum** decif. 215. num. 4.
- Extra iudicantes omnes concernentes hereticorum materias, licet non sint posita in corpore iuris, & sunt validae, & observandae, tamen cum repugnent alia consuetudinibus posita in v. in iudicibus iuris non sunt observandae** decif. 87. num. 29.

Factor simplex, seu negotiorum gestor non tenetur libros administrationis conficere. decij. 101. num. 5.

Factum cum iuramento promissum, quando tenetur praeiudicium adimplere. de cl. 163. num. 3.

Fallo non variis procellis requiritur. decij. 30. num. 4.

Facultas ad factum Quinto data iudici considerandum, sicut sit amplissima contra alios iudices, non propter per illum derogant gratia specificis, & particularibus, & praesentibus illis, quae habent clausulam subiecta. decij. 67. num. 6.

Facultas item fluendo, fluentes extra proprium territorium non habent. decij. 65. num. 4.

Facultas iurandi priuato non est ppa. decij. 34. num. 4.

Facultatem iurandi in iorem non amittit iurans absque dolo. decij. 34. num. 4.

Facultas procedendi extraiudicialiter, quando iudici est data, testes non examinati coram iudice probant. decij. 50. num. 1.

Facultas procedendi extraiudicialiter, quando est data iudici citatio non requiritur. decij. 50. num. 1. & 3.

Facultas quando est data Procuratori constituitur, iurandi de calumnia, potest etiam iurare in omni causa, in quo iuramentum praestatum est ad principalem. decij. 309. num. 4.

Facultas alterius de formis sibi praescriptam in examinandis testibus iudici remittitur sine contraria partium data non est. decij. 214. num. 3. & quid si in remissione sit adiecta clausula, & alias iuxta discretionem vestram.

Facultas data iudici remissioali examiniandi testes cum clausula. Et alia iuxta discretionem vestram, quod vigore dictae clausulae facere possit. decij. 214. num. 5.

Facultas gubernatori vbi est, quod testes examinari sine parti citatione probent absque alia repetitione. Declara, vi decij. 191. num. 1.

Falsitas plenae, & conclusivae probanda est, nec propter ea sufficit semiplena probatio. decij. 111. num. 1.

Falsitas exclusivae datae possibiles veritate in contrarium. decij. 111. num. 1.

Falsitas in antea non praesumitur ex rursus falsa in tempore data, quando appareat rursus fuisse falsam ad corrigendum errorem. decij. 42. num. 9.

Falsitatem quod quis committere voluerit non praesumitur. decij. 43. num. 10.

Falsitatis praesumptiones quantum operentur iudicii arbitrio remissam est. decij. 42. num. 5.

Falsitas, & subornatio testium conclusivae probanda est. decij. 110. num. 2.

Falsitas in vno legato relicto in testamento, ubi reddit falsa alia de iure separata. decij. 85. num. 4.

Falsitas non dicitur praescripta in domine nobilitatem quod civiliter auctor probare debet falsum per consuetudinem vel bonum et, & tendentes ad eandem finem. decij. 167. num. 6.

Falsitas exclusivae datae possibiles veritate in contrarium. decij. 267. num. 9.

Falsitas praesumitur ex additione diuersa manu, diuersoque atramento conscripta. decij. 185. num. 2.

Falsitas probatur per verisimiles consuetudines. decij. 185. num. 2.

Falsitatis praesumptiones probant falsitatem, quando civiliter agitur. decij. 166. num. 4.

Falsitatis praesumptio oritur ex multiplicitate operum, & illarum confirmatione non necessaria. decij. 166. num. 5.

Falsitatis praesumptio oritur ex interposicione personae. decij. 366. num. 6.

Falsitatis praesumptio oritur ex eo, quod testes in instrumento descripti reperiuntur mortui. decij. 366. num. 9.

Falsitatis sola suspicio habetur pro veritate, quando civiliter agitur. decij. 366. num. 4.

Falsitatis suspicione non caret testis indistincte deponens contra eum, quod prius extraiudicialiter deponerat. decij. 337. num. 6.

Falsitatis suspicione non caret testis indistincte deponens contra eum, quod prius extraiudicialiter deponerat. decij. 337. num. 6.

Falsitatis suspicio cessat ex extensione instrumenti alieni monum si N. tarius sui solus sit illa extendere. decij. 117. num. 6.

Falsitatis vehementer suspicio in ciuitatibus equiparatur. decij. 229. num. 2.

Falsitatis exceptio non impedit immisionem. decij. 155. num. 1.

Falsitatis suspicio oritur ex alia, & modo inoplate. decij. 192. num. 7.

Falsitatis imaginem habet, quod quis dicat adulterum esse suam uxorem, si ipse alium uxorem, vel mulier aliam virum habuit, & est inuicibilis. decij. 51. num. 1.

Falsitas non praesumitur ex cassatione reperta in testamento, quia praesumitur fassa de voluntate, & ordine testatoris. decij. 367. num. 1. & 3.

Falsitatis praesumptio non oritur ex cancellatione, seu cassatione qua ex alia scriptura comprobatur. decij. 367. num. 2. & 6.

Falsitatis praesumptio non oritur ex cancellatione, quoniam constat fuisse falsum ante radiationem copiam parit. decij. 367. num. 3.

Falsitas praesumitur ex repugnancia rationi recti sermone. decij. 367. num. 4.

Falsitas praesumitur ex cassatione, seu cancellatione approbata a Notario Declara, vi decij. 367. num. 5.

Falsitatis praesumptio non oritur per adhibitionem verborum inter lineam, & lineam, quando ex praecedentibus potest elici veritas. decij. 334. num. 4.

Falsus creditor soter recipiens indebitum ab ignorante committit furum. decij. 201. num. 5. Declara, vi num. 5.

Falsus testis committit ex eo, quod alij testes deponunt contrarium eius, quod ipse deposuit. decij. 100. num. 1.

Falsus testis in vno reddi ut falsus in totum. decij. 100. num. 1. Pn praesentem quando falsitas consistit circa negotium principale & num. 11.

Falsa demonstratio non valet, quando constat de voluntate disponentis. decij. 285. num. 4.

Falso procuratori solvens non liberatur. decij. 76. num. 1.

Falso procuratori solvens liberatur, quia de sic solvens habuit iustum causam credendi illum non esse falsum procuratorem. decij. 76. num. 2. Pn declaratur, & num. 3.

Falsam scripturam praesumere facit inuicem quia an veli vi scriptura probata pro bona, & legali si recusat declarare. decij. 366. num. 5.

Falsi Notarii instrumenta rogata velle quomodo non est de falso condemnatus, & alia officio toleratur. decij. 110. num. 2.

Falsa causa Notarii condemnatus non potest conficere nouum instrumentum, sed praeterea bene po. eis publicare. decij. 21. num. 2.

Falsa demonstratio non mutat veritatem falsitatem. decij. 94. num. 4.

Falsum si committit Notarius substitutus, an dominus notarius pro eo tenetur, & an illum exhibendo liberetur. decij. 14. num. 3.

Fama bona tollit diffamationem contrariam. decij. 195. num. 4.

Fama, & vox publica non censetur probata per testes dicentes se audisse, & a populo, vel a vicinis, vel quod erat notorium, nisi etiam dicat, quod publicum, non communiter audierunt. decij. 244. num. 6.

Fama probatio debilitatur per contrarias consuetudines. decij. 244. num. 7.

Fama publica ad hoc, vi probet, debet esse solida, constans, uniformis, & absque contradictione. decij. 264. num. 4.

Fama publica non probat, nisi constet, quod habuit originem ex probabilibus causis, quae inducant populum ad sit credendum alias non esse famam, sed non vox populi contentenda. decij. 264. num. 6.

Famam, & vocem publicam testes non probant, nisi deponent de ea successione, & continuata finem post falsum, non autem si aliquis ad dictum post falsum. decij. 337. num. 7. Pn declaratur.

Famam, & vocem publicam testes probantes debent reddere rationem eorum dicti. Declara, vi decij. 337. num. 7.

For. con.

- Dilapidatio intelligitur respectu bonorum. Eccl. 32. non autem respectu fructuum. decif. 115. num. 6.*
- Dilatione pendente non auget mora, & sic interesse non debet. decif. 311. num. 1. Pari declaratur.*
- Dilationes date vni parti censetur etiam communes cum alia. decif. 163. num. 7.*
- Dispensatio redditur inobsequia ob non qualitatem expressam. decif. 72. num. 1.*
- Dispensatio fidei Clerico illegitimo non prodest dispensato concepto ante matrimonium, & de tempore, de quo inter partes consistere non poterat matrimonium. decif. 174. num. 1.*
- Dispensatio ad beneficium continet etiam beneficium curatum, & cathedralis, quando fuit dillam ad quancumque beneficium. decif. 203. num. 3.*
- Dispensatio Papa, ut Clericus possit retinere pensionem non obliuente matrimonio per ipsum contrahendo cum quacunque muliere intelligitur etiam de muliere vidua. decif. 293. num. 6. 7. & 8.*
- Dispensatio seu gratia satis dicitur iustificata ex iudicii extrajudiciali rationatione. Declaratur, ut decif. 257. num. 2.*
- Dispensatio matrimonii contractus inter consanguineos presumitur ex spolio dicti auctorum. decif. 354. num. 8.*
- Dispensatio ad obituenda quocumque beneficia non tenetur alii dispensatione, seu dispensationi facere mentionem. decif. 70. num. 1.*
- Dispensare legatus non potest cum illegitimo, nisi hoc ei specificetur a Papa, sicut concessum est. decif. 70. num. 2.*
- Dispensatio specialiter nisi fuerit iugitima Clericus super illegitimitate non potest beneficium accipere, & si generaliter ad quancumque beneficia dispensatus fuerit. decif. 70. num. 2. & seq.*
- Dispensatio in l. scriptura, C. qui pot. in pign. hab. tota in fraudis susp. & cor. fundatur. decif. 110. num. 1.*
- Dispensatio l. scriptura cessat quocumque fraudis suspicio saltem ex certis, & vixit probum videtur. decif. 120. num. 1.*
- Dispensatio l. scriptura, C. qui pot. in pign. hab. tota fundatur in suspensione fraudis, quia per amissionem committitur. decif. 20. num. 1.*
- Dispensatio quicquid. C. ad l. huiusmodi, in qua filii communitionem contrahunt, si non est illata vixit et permittitur, si bene etiam licet quod filii alienati. decif. 62. num. 8.*
- Dispensatio verba, vbi non committitur, nec tamen consensus debet dispensari. decif. 145. num. 3. in fine.*
- Dispensatio gener alius nullam recipit restrictionem aduersus proprietatem verborum etiam in materia odiosa. decif. seu. 60. 61. num. 2. 4. & 5.*
- Dispensatio feminae praecedenti dispensationi inducitur ad dilationem si mulier. decif. 165. num. 1.*
- Dispensatio loquens cum aliquo praesupposito licet non habet, nisi versum praesupposito. Declaratur, ut decif. 165. num. 4.*
- Dispensatio dicitur punialis, quando agitur tollendo iam quoscumque. decif. 161. num. 9. & 10. Pari declaratur.*
- Dispensatio quando est favorabilis verificatur ultra primum verum. decif. 27. num. 12.*
- Dispensatio, qua de iustis animabus statuit ex identitate rationis de minime etiam intelligi debet. decif. 235. num. 2.*
- Dispensatio statuit tantum licet non habet, vbi statuit verba non conueniunt. decif. 314. num. 2.*
- Dispensatio Concilii in s. potestate, transportatione alienam non habet locum in profanis non ecclesiasticis, etiam si causa eorum iudice ecclesiastico pendet. decif. 200. num. 4.*
- Distributio oratio intelligenda est singula singula referendo. decif. 165. num. 4. in fine.*
- Diuortio sequuto inter viros, & virorem, vir non potest repetere expensas factas uxori consistente matrimonio. decif. 220. num. 1.*
- Donarium, & superius ibi persequitur. decif. 135. num. 2.*
- Doctores non debent de consuetudine non creditur. decif. 101. num. 8. credendum. decif. 75. num. 4. reprobandum. num. 3. 12.*
- Doctrina Augustini ad Angel. de malest. in verbo, che hai tradito. decif. 87. num. 15. repetendum. num. 3.*
- Dolus non presumitur. decif. 101. num. 4.*
- Dolus debet per allegatorem perspicui, & concludenter probari. decif. 101. num. 4.*
- Dolus eioisio arguitur, cum quis sit administrationis liberos non exhibet. decif. 101. num. 5.*
- Dolus cessare presumptionem cessante veritate. decif. 283. num. 11.*
- Dolus, & culpa exalient in dolo, seu culpa patrocinari non debet. decif. 53. num. 7.*
- Dolus, & culpa presumuntur in eo, qui ratione officii tenetur ad casum. decif. 97. num. 4.*
- Dolest dicitur extortum in omentum propter falsam causam in contractu appositum. decif. 206. num. 1.*
- Dolus in dolo non presumitur. decif. 170. num. 4.*
- Dolo, & culpa non interueniente in delictis & certa specie, interuenit debet liberari, ita & traditio rei nulla bona fide solum. decif. 76. num. 3.*
- Dolam fraudem, sortum, vel delictum allegans probare debet. decif. 9. num. 1.*
- Dolus, sicut, se. fortum est delictum, amodo etiam committitur si quis difficultat probationem, committitur si probatur. decif. 9. num. 1.*
- Dolus si sit fortum, delictum, omnia diffidit; roborens licet conuictus probatum, sicut p. asumptionibus, debet tamen tales presumptiones esse violentas, interuenient, quod e benevolentia presumptum non iustitiam etiam quod iustitiam agatur. decif. 9. num. 1.*
- Dolus probatur de his iudicis perspicui. decif. 9. num. 1. in fine.*
- Dolo, & culpa exalient in dolo, & in dolo causa damnum allegatur, & probatur, quod a se factum, ante in consensu regna dicit posita praesumitur. quod causa facta in dolo, quam ex illa inuenitur. decif. 53. num. 1.*
- Dolus, & fortis vbi non alius iugur p. huiusmodi cessat. decif. 120. num. 1. in fine.*
- Dolus non presumitur, nisi probetur. decif. 199. num. 1.*
- Dolus cum efficitur perspicui a proba debet. decif. 199. num. 11.*
- Dolus non presumitur tamen in eo, vbi p. in eo causae descripta minus bona habet etiam, quia talis omnis iugur amittit, & per errorem iusta praesumitur. decif. 199. num. 11.*
- Dolo praesumptio excluditur ab hac ter. in continente protestatione, & classificatione et si p. huiusmodi fuerit, cum ad notitiam peruenit. decif. 199. num. 12.*
- Dolus verus non consideratur ex non eo, si non inuenitur, & non retentione computatur, sed tantum dolo praesumitur. decif. 311. num. 1.*
- Dolus praesumitur in conuentione vbi alius testatur, & transactum. decif. 30. num. 6.*
- Dolus datur causam conuictus, cum non resistit, nisi fuerit manifesta. decif. 145. num. 1.*
- Dolus notari non presumitur, si p. prius error. decif. 313. num. 1.*
- Dolus propter iniam credulitatem excluditur. decif. 219. num. 2. in fine. & num. 3.*
- Dolus maior est in obsequio, quam in subreptione, licet obsequio, & subreptione pari procedant. decif. 233. num. 1.*
- Domestici testis presumuntur ipsi iurati, & probant. decif. 51. num. 5.*
- Domestici mei, seu mei, illius intra domum pariter probant etiam per testes non omnes excoptiones non accedunt, & domesticum. decif. 240. num. 1.*
- Domestici, & consanguineos testis probant meum illius intra domesticum pariter. decif. 249. num. 9.*
- Domestici ipsi personae domesticae non repelluntur a testimonio. decif. 249. num. 15.*
- Domus vendita, vbi liber ab omni censu, & onere, si venditor promiserit facere consuetum onem praesumitur, & ante receptionem prius liberaverit domum ab omni censu, curibus, non datur velasse desigere in p. m. decif. 143. num. 1.*
- Dominium, & possessio censetur translati ex traditione scripturarum, & instrumentorum. decif. 10. num. 3.*
- Dominium rei vendita, si post venditionem sumatur apud ipsum venditorem, nulla praesumptio summaturus est. decif. 68. num. 6.*

Dominium transferri ex cessione rei cum traditione. dec. 247. num. 3.

Dominium, & possessionem non acquirit abfenti Notarius stipulans pro abfente, nisi ipfo abfente ratificante. dec. 247. num. 6.

Dominium transferri ex affimatione. dec. 255. num. 1. & quid in societate precum datorum paffori a fittimatum. num. 2. & feqq.

Dominium reddituum Ecclefie beneficiati vita durante acquirunt, & acquiritur usufructuarii, & de illis redditibus difponere poffunt. dec. 115. num. 6.

Dominus fuper emus in fui terris habet duplex ius, unum tanquam Dominus particularis, aliud tanquam univerfalis, & fupremus Princeps, & concedendo unum remanet aliud. dec. 27. num. 3.

Dominus fupremus quando dat aliquid fupremam potestatem, non tantum dat aliquid, quantum potest, fed retinet cum illam dei can. aliquid, non autem privatam. dec. 27. num. 3.

Dominus fundi emphiteutici dicitur emphiteuta. dec. 359. num. 4.

Dominus tenetur pro delicto familie, quando delinquit in eo, in quo quis est prepositus. dec. 14. num. 1. Declara nifi prepositus fit bone fame, folius cum integritate fe gerere, nec delinquere. num. 1. & 2.

Domiui Celfi est exaftio penarum de iure. dec. 276. numero 1.

Donatus confefio fimulationem arguens falfa post donatum non preiudicat donatario, qui donationem accepit, & in quem fuit tranfitum dominium bonorum donatorum. dec. 75. num. 5. & feqq.

Donat & propter nuptias, & de uxoris non venit in confefatione anctorum mariti delinquentis. dec. 197. num. 1.

Donatarius infirmus in alio publico redditu iuxta formam flatutorum excludit contractum clari esse ceterum. dec. 75. num. 12.

Donatio fatta a Principe Ecclefiaftico in favorem alicuius, non impedit quia illa non obftante donatus renovat penes fe prioritate ex fuprema potestate promittentem ad effectum cognofcendi caufas appellationum, ficut fecit fit in donazione fatta a Principe feulari. dec. 27. num. 2.

Donatio seu confefio antrorum interdicti omni, & fuperioritate, an fit favorabilis, vel adfiva. dec. 27. num. 5. & 12.

Donationes, & confcriptiones differunt a feudo. dec. 27. num. 6. Vbi declaratur hac confefio.

Donatio an dicatur fimulatione, & fatta in fraudem attenditur quod antea de donatione. dec. 269. num. 11.

Donatio inter viros, & uxorem morte confirmatur. dec. 317. num. 5. 6. & 9. & feqq.

Donatio erit in falfum in fraudem creditorum, quando donans post donationem contraxit plura debita. dec. 252. num. 2. 3.

Donatio non praefumitur fatta in fraudem fisci seu creditorum, quando fatta fuit multo tempore ante contracta debita, & commiffum delictum. dec. 207. num. 2. & 4.

Donatio fatta a phrenetico, & non fana mentis non fufinetur. dec. 37. num. 1.

Donat & fella ad fuggellionem, & interregalorem donatarii in articulo mortis non valet. dec. 17. num. 6.

Donator non tenetur de evulfione rei donatae. dec. 245. numero 3.

Donatio omnium, seu maioris partis bonorum fimulationem non arguit, quando illa fuit fatta ante contractum et alium. dec. 75. num. 11.

Dos uxoris, & donatio propter nuptias non venit in confefatione bonorum mariti delinquentis. dec. 197. num. 1.

Dos uxoris refutatur, flante claufula in inftrumento appofita in eam, & quatenus cafum reffu uxoris, cum proximo incipit maritus propter condemnationem exulera abfq. eo quod bona ipfius publicentur. dec. 197. num. 6.

Dotis augmentum seu lucrum veniens in confequentem fepa rationis tunc. dec. 124. num. 4.

Dotis fructus debentur tam ex flatu Pbris, quam ex equitate. dec. 189. num. 1. Declara, vi num. 5.

Dotis probationes preferenda sunt probationibus contrariis. dec. 170. num. 1.

Dotare causa quicquid fuit pauperes Pralatus de fructibus beneficii poffit, immo etiam teneri. dec. 269. num. 1.

Dubitatur utrum acquiritur dubitanti falfis, & excufat a ppea contravenientem. dec. 161. num. 8. & 9.

Dubium, & acquiritur reffu a fion, contra producentem interpretari debet. dec. 74. num. 3.

Dubio iuris, & difficultati cognitionis ignorantia probabili excufat contravenientem. dec. 16. num. 1. quod procedit etiam in alij criminibus del. fil. p. va. b. reffu. dec. 26. num. 4.

Dubia confuetudinis verba declarantur ab obfervantia fuftequente. dec. 300. num. 5.

Dubia etiam refponfo tunc admittitur, quando poffiones fuit perquisita cum falfis alienis. dec. 134. num. 1.

Dubia probata etiam in refpectu temporis probant non retenta. dec. 221. num. 1. in fine.

Dubium falfi dec. debet fecundum naturalem equitatem. dec. 273. num. 4.

Dubia teftium de poffiones interpretantia fua contra fe fundantem in illis, etiam interpretantia verba. dec. 274. num. 5. & num. 13. Vbi quod fuit interpretanda contra producentem.

Dubij iuris error induci hanc fitem, folum ad evitandum potant. dec. 26. num. 1.

Dubitatur de tempore teftis deponent dicitur confefio cum alius teftibus deponit alius de praefato tempore. dec. 232. num. 1.

Dubia probatio attendenda non est. dec. 267. num. 3.

Duo teftes regulariter fufficiunt in quolibet affu dec. 337. num. 5. Vbi praefertim in probatione iuramenti.

Duo infidum poffidere non poffunt. dec. 150. num. 5.

Duo hominibus commiffis eodem tempore non comprehenduntur fub flatu excludendi & hancum pro delictis homicidij a fualitate fe redimendi infra annum. dec. seu vot. 61. num. 14.

Dua praefumptiones, vel plures non convinguntur ad faciendam plenam probationem in caufis matrimonialibus, quod agitur de matrimonio dirimendo. dec. 24. num. 6.

Dua antiqua evangetica afertiones, & fupra bonum notitiam plenam probant. dec. 258. num. 2.

Duo teftes probant teftes inftrumentarii fuffice ad Notario rogatos. dec. 336. num. 5.

E

Ecclefia Sedis Apoftolica difcreti transferri in alium principatum quoad fe fupremam iurisdictionem, quam facit fecularis potestas. dec. 27. num. 4.

Ecclefia redditibus male veniens, & in vfu pravos convertentes beneficiati pro qualitate prava difpofitionis graviter peccant, non tamen incidunt in penam privationis beneficiorum. dec. 115. num. 6.

Ecclefia non cogitur ftare contractui nullo. dec. 325. num. 15.

Ecclefia Pralatus contrahendo non poffit in a Ecclefia praeficere. dec. 291. num. 8.

Ecclefia bona dicuntur Sancta Sanctorum, & patrimonium, & in illis interdictio laicis nullam habet potestatem. dec. 305. num. 1.

Ecclefia Berones, & feulariter comprehenduntur fub flatu Pbris, & ab ipfis ligantur. dec. seu vot. 60. num. 3.

Ecclefia fua regulariter ftatilibus emptis ab Epifcopo seu Pralato ex fructibus, & redditibus Ecclefie acquiruntur. dec. 269. num. 5. Declara nifi appareat Epifcopum non Ecclefia fed alteri acquirere voluiffe. dec. 269. num. 6.

Ecclefia tolerat iudaismum. dec. 316. num. 2.

Ecclefiam Parochialem laici habere non poffunt, nec non fua incapaces poffeffionis dicit Ecclefia, & eius bonorum. dec. 319. num. 4.

Ecclefia reddituum dominium beneficiati vita durante acquirunt, & acquiritur usufructuarii, & de illis difponere poffunt. dec. 115. num. 6.

Ecclefiafticum beneficium filij, vel praebenda, qua illi referantur

I N D E X.

antur non intelligitur publicata, parente decedente la-
sa masculis condemnatur. decif. 87. num. 17.

Ecclesiastica beneficia sunt, quod preter hereticorum paren-
tem, famulum, & similes obsequantur, merito illis pri-
uatur. decif. 87. num. 2.

Ecclesiasticus uxor potest declarari delictum, & bonis delin-
quentis fide ecclesiastica applicare, & hoc casu in pa-
natus sub tali configuratione continetur. decif. 221. nu-
mero 2.

Ecclesiasticum forum non seruat statum laicorum. decif. 163.
num. 5.

Ecclesiasticus Princeps in fauore alienius donationem facit,
quæ non impedit, quin illa non obstante, donum retineat
genus se priuilegium ex suprema potestate proueniens
ad effectum cognoscendi causas appellationum, licet ser-
uati in donatione facta à Principe semel. decif. 27. nu. 2.

Ecclesiasticus confessor damnabitur in curia non obediens, &
contrarietas literis Ræ. decif. 308. num. 1.

**Ecclesiastica, quando causa non est, alterum omnia transfor-
tatione vigore Concilii Tridentini non reddit sententiam
nullam.** decif. 335. num. 6. & 7.

**Ecclesiasticus iudex confessor bone, sub illius configuratione
venit etiam in patronatus.** decif. 241. num. 4.

Ecclesiasticum est vixit a crimen. decif. 16. num. 7.

**Ecclesiasticus iudex secularibus iudicibus superiores sunt, &
non possunt inhiberi à dictis secularibus iudicibus non ha-
bentibus nec aliam, nec habent iurisdictionem in clerico.**
decif. 103. num. 4.

**Ecclesiastica persona, & eorum bona ab Aggione ex defectu
potestatis secularium non comprehenduntur.** decif. 303.
num. 1.

**Ecclesiasticus beneficium filius Clerici condemnatur ob crimi-
nosa masculis humane non amittit obedientiam ante
dictum.** decif. 87. num. 10.

**Ecclesiasticus beneficium obnoxiis filij hereticorum priuatur ip-
sissime, & redduntur inhabiles ad habenda vsque ad secun-
dam generationem per lineam masculinam.** decif. 87. nu-
mero 2.

**Ecclesiasticorum reddituum est incapax excommunicationis, &
non facit fructus suos.** decif. 275. num. 3.

Ecclesiasticus à laicis iudicibus corrigi aut inhiberi non possunt.
decif. 212. num. 1.

**Edere libros suos mercator non tenetur quando de librorum
exhibitione per se non piam plet, & concluditur prius non
est, non autem per presumptionem.** decif. 256. num. 1.
& 6. Vbi quod hoc ex illius generis mercator debet pro-
bati, quod fuerit tempore morte sua, & non antea.

**Edere, ut qui secutus scripturas saluatur litem, duo re-
quiruntur, primum quod constet de exhibitione scripturae pe-
nitentium à quo petitor exhibetur. Aliud quod constet de in-
teresse petitoris.** decif. 318. num. 1. & 3.

**Edere quis alteri scripturas non tenetur, quando ex editione
facienda detegitur turpitudine illius, à quo petitor exhibe-
no.** decif. 318. num. 5. & 6. Vbi quod si scriptura exhibi-
tio petatur ad effectum interuadendi iudicium criminale.

**Edere, vel exhibere aduersario seu scripturas ad hoc, ut quis
origi possit, duo requiruntur. Interesse scilicet petitoris edi-
tionem, & exhibitionem scripturarum penes eum à quo edi-
tio petitur.** decif. 278. num. 1. & 3. Vbi amplius, quod ca-
sus exhibitionis debet probari de tempore quo petitor exhibi-
tio. Declina, ut num. 4. & seqq. Vbi etiam ad sufficiat pro-
bare exhibitionem tempore morte sua.

Edi debent scripturae, & alia in qualibet parte indicij. decif.
278. num. 6.

**Edere ad alterius iustitiam, qui non habet aliquod interesse
in editione non tenetur.** decif. 354. num. 11.

**Edere, & exhibere non tenetur qui scripturas, nisi constet
quod eam habuerit tempore morte sua.** decif. 367. num. 1.
nisi probetur, quod illas habuerit de recenti ante mortem li-
tem. num. 2.

Efficacius patet suis abolitio iniurie, & reconciliatio sequuta.
decif. 165. num. 11.

Electio facta à suspensum non valet. decif. 228. num. 1.

**Emens hereditatem à fisco tenetur ad omnia onera, & obli-
gationes, quæ his fisco tenentur.** decif. 59. num. 3.

**Emus stabula ex fructibus, & redditibus Ecclesia Prælatum
regulariter sua Ecclesia acquirat.** decif. 269. num. 5. De-
clara nisi appareat Prælatum non ecclesie, sed alteri ac-
quirere voluisse. num. 6.

**Emergentis damni interesse ad hoc, ut debetur reuocatum, ut
in indicio probetur, quod ex quo non habuit pecunias alij
mutuas damnum se iuratum.** decif. 325. num. 5.

**Emergentis damni interesse non fidem, sed etiam luri cessan-
ti debetur mercatori seluo negotij.** decif. 69. num. 2.

**Emergentis damni interesse, si luri cessanti non debetur sine
mora debeat.** decif. 163. num. 1.

Emphyteota dicitur dominus fundi emphyteoticij. decif. 359.
num. 4.

**Emphyteota habet vtilem actionem pro petendo fundo emphy-
teotico.** decif. 359. num. 5.

**Emphyteota inuenerit defunctum in agro emphyteotico, ad ip-
sum emphyteotam ille hereditas spectat.** decif. 359. num. 3.
& 6.

**Empio, & venditio confessor si procedunt iudiciali assen-
timento.** decif. 215. num. 1.

Empio presumitur facta ab eo, qui emere tenetur. decif. 333.
num. 1.

**Empio, & venditio potest etiam fieri per interpositum perso-
nam, & per procuratorem.** decif. 553. num. 4.

**Empionem, & venditorem alij matto fieri, & dominium
transfieri.** decif. 255. num. 1. & quod in societate pecunias
datorum patiori assentimento. num. 2. & seqq.

**Empionem non facit assensum in contrahentibus non ordinis
ad translationem dampni.** decif. 255. num. 3.

**Empionem, & venditorem nonnulli locum presumunt, &
non reseruant.** decif. 71. num. 1.

**Empio tenetur, quando petenti quod dicitur empio confessor, qui
domum suam esse impotens condixit, & petiti occupat,
etiam loca in se perfecta, nisi prius facta per venditorem
confessor redemptionem, & extinctionem, licet voluerit per
viam interuallum contra contrahentem naturam compelli ven-
diti ad redimendum, tamen non videtur eum ad alij.** de-
cif. 19. num. 4.

**Enormissima lesio non presumitur, sed probanda est clare, &
manifeste.** decif. 198. num. 6.

**Enormissima lesio preterea periculis agere non potest non
petita ab olutione, nisi prius de illa enormissima lesione
constet per sententiam, vel alias euidenter.** decif. 33. nu-
mero 2.

**Enormis lesio si adset, subdilatatio, etiam si fu decreto indicij
firmata reuocatur.** decif. 159. num. 3.

**Enunciatio verba in instrumentis antiquis habent vim pu-
blica vocis, & fama.** decif. 248. num. 3.

**Enunciatio verba Principi in instrumentis antiquis prestant
alicuius nobilitatem.** decif. 248. num. 3.

**Enunciatio assertio non tenetur dicenti testis, & in iuramento
testis probatum non dicitur.** decif. 215. num. 2.

**Enunciatio, vel assertio verba Papa determinat prolata
per modum causæ finalis plene probatur.** decif. 357. num. 2.

**Enunciatio verba testium in iuramento, quando verificatur, &
iustificatur in parte.** decif. 258. num. 1. in fine.

**Enunciatio verba plene probant, quando sunt soluta alijs ad-
ministratis.** decif. 358. num. 3.

**Enunciatio assertio duas antiquas, & supra dominium no-
torium plene probatur.** decif. 258. num. 4.

Enunciatio contra enunciatum probatur. decif. 113. num. 2.

**Enunciatio non tenetur dicenti testis iuratur, & non pro-
bat testium iuramentum.** decif. 205. num. 1. Limita, nisi filius
suus in contrarium. num. 2.

**Episcopus potest referre pensiones in fauorem alterius ex
iusta causa.** decif. 254. num. 6.

Episcopus, seu Prælatum potest ex sua promissione commendari.
decif. 169. num. 1.

**Episcopo, seu Prælatum licitum est donare ex causa remunera-
tionis.** decif. 169. num. 2.

**Episcopus, seu Prælatum tenetur de fructibus, & redditibus
suis**

sunt ecclesie solvere debita. decif. 269. num. 2. in fine.
 Episcopus, seu Prælati potest de studiis sue ecclesie dispo-
 nere, ac de bonis propriis. decif. 260. n. 3. & 4. Vbi hoc
 ampliatum etiam irregulariter efficitur. decif. 260.
 Episcopus, seu Prælati habent administracionem in vita e-
 quiparantur vniuersitariis potestates per alium inter viros
 de s. alibi de beneficiis disponere, potest, immo etiam te-
 nentur suas conianguntias pauperes dotare. decif. 269. nu-
 mero 1.
 Episcopus, seu Prælati emunt Rabilia ex finibus, & red-
 ditibus ecclesie sue et parit regulariter ius ecclesie. dec. 269.
 n. 4. Declara. n. si appareat in non ecclesia, sed
 alicui acquirere volu. s. decif. 269. num. 6.
 Episcopus moriens non iuravit præscriptis, nec contra Episcopum,
 nec contra Capitulum, quando agit in re communi inter
 Episcopum & Capitulum. decif. 301. num. 2.
 Episcopus denunciare debet. Ar. b. presbyter inobediens, &
 omnia ad effectum, & contra eos, prout ipsi videri fuerit
 procedendi, & inobedientes exco. quæ prænam iniunge-
 re Archiepiscopus non potest. decif. 129. num. 1.
 Episcopi iudicium habet præiudicium pro se, nisi ostendatur
 dolus, & irritabile. decif. 223. num. 1.
 Episcopus potest absolvere inuicem non videntur in cle-
 ricum in casum in excommunicationem maiorem. decif.
 280. num. 1.
 Equites Hierosolymitani dicuntur religiosi. decif. 303. num. 3.
 Equites Hierosolymitani in illis non solent, sed etiam equites
 Capellani sanguinis paritatem habere debent. decif. 315.
 num. 7.
 Equites Hierosolymitani quando admittunt aliquem ad susti-
 pendum habitum illius religionis, eo ipso, nullitas, seu
 pugna sanguinis in eis non probatur. decif. 315.
 num. 8.
 Errans in iure deceptus, auctoritate magistrorum viciorum exco-
 muni. decif. 316. num. 4.
 Errat Notarius in commitmentto, ipsius depositioni standum
 non est, nisi aliter de errore doceatur. decif. 311. num. 3.
 Error iuris valde dubius, & quæritur error falsi. decif. 228.
 num. 1. in fine.
 Erroneæ confessio ante finitum negotium potest reuocari. decif.
 94. num. 4.
 Error iuris dubii inducit bonam fidem, solum ad evitandum
 penam de c. 16. num. 1.
 Error Notarii probatur presumptionibus, & coniecturis. de-
 cif. 111. num. 1.
 Error Notarii potius presumitur, quam dolus. decif. 113. nu-
 mero 1.
 Error iuris & Notario emendandi non potest, nisi auctoritate iu-
 dica. decif. 111. num. 3.
 Et alius iuxta de secretionem vtriusque clausule iudici remissio-
 nis data facultas exco. natus, testis, qui de vigore dicitur clau-
 sula facere possit. decif. 216. num. 5.
 Etiam de c. non stat ampliatum, non autem restrictum. decif. 165.
 num. 4.
 Exco. in c. quando adscribi debeat officio Notarii seu
 facto per opus credens de enim monacho exco. decif.
 117. num. 3.
 Exco. perno. um de iure communi spectat ad dominum, Ca-
 st. decif. 276. num. 1.
 Exco. perno. um, quod spectat ad communitatem, & non ad
 dominum Casti probatur ex pluribus administrac. de quib.
 decif. 276. num. 6.
 Exco. in testium non reddere nullum ex eo, quod aduer. sicut
 ad docendum contra articulos non fuerit citatus, quando
 index admittit ad probandum, & infirmum mandatum citari
 per se ad videndum præsentari, iurare, & cognoscere
 a se. decif. 113. num. 2.
 Exco. in testis subornare, non tenetur, nisi prius illud
 factum petenti legatur. decif. 41. num. 1.
 Exco. in iure in exco. ex interdictis, & post quatuor dies te-
 stis non potest, nec petere quod illud sibi legatur. decif. 41.
 num. 2.
 Exco. in testium potest ad indicem usque committi. dec. 147. n. 4.

Exco. in testium nullitas non potest esse ob eo, qui est in
 examine iuramentum testium eandem committi nullitatem. de-
 cif. 201. num. 1.
 Exco. in testium absque citacione ad videndum iurare testes,
 nullus dicitur exco. natus, & si sit in contrarium.
 decif. 205. num. 2.
 Exco. in testium nullitas est, si non appareat testes testis scriptu-
 rum in alio. decif. 93. num. 2.
 Exco. in testis non tenetur citacione ad videndum iurare tes-
 tes non probant. decif. 32. num. 1.
 Exco. nullum testis citacio ad videndum iurare testes sine
 die, & loco, ratione incertitudinis. decif. 32. num. 1.
 Exco. in testium nullitas non impeditur per oppositum exce-
 ptiones, solum quando sunt mandatum examinatorum testes
 solus exceptio. decif. 338. num. 4.
 Exceptio exco. ad casum sui natura, vel probabili con-
 uictio. decif. 137. num. 11.
 Exceptio quando firmat regulam in casibus non exceptis. decif.
 137. num. 6.
 Exceptio est alium exco. decif. 222. num. 3.
 Exceptio exco. in testium obstat etiam coram non exco.
 decif. 227. n. 4.
 Exceptio nullitatis opor. non pot. nisi or. si conterminatur
 ad docendum de nullitate. decif. 102. num. 6.
 Exceptio perituri agere non repulsi ad iurare iud. q. seu. neque
 vici ad sententiam oppositi potest. decif. 224. num. 1. & 3.
 Exceptio falsitatis non impedit inuicem. decif. 135. num. 2.
 Exco. non potest de iure testis, nisi in totum sit exco. solum
 iuris agens. decif. 136. num. 4.
 Exco. de non integra transpositione aliorum inuicem
 non probatur nisi de iure de iure ad indicem ad quem
 integ. falsa pronuntiat. decif. 101. num. 1.
 Exceptio requiritur ad iorem in iuramentum non est admittenda in
 saluam interdictum. decif. 333. num. 1.
 Exclusio fraudis in premissa scriptura probatur per adminicu-
 la. decif. 110. num. 1.
 Exclusio aliorum est exceptio. decif. 222. num. 3.
 Exco. in testium non potest exco. natus, vel subsequen-
 tes mandati de manutentione. Ar. re. l. an. con. exco.
 testis, solum enim debet exco. natus de iure, & sic
 in iura debet reprobare in iura ad hoc. vbi si prout qua-
 tuor terminis ad docendum de paritate iurari solus Ro-
 ta de declarationem procedat si de paritate non doceatur.
 decif. 183. n. 1. & 2. Vbi quod non etiam habet locum in
 exco. in testium rei indicem.
 Exco. in testium clericis recurrentibus ad indices laicos res-
 soluit exco. recessus, & non exco. alij, qui postea sunt
 per indices laicos. decif. 179. num. 1.
 Exco. in testium causa cessante propter absolutionem, de-
 bet etiam cessare inperditionem, quod exco. in testium
 probatur. decif. 179. num. 3.
 Exco. in testium in iuramentum exco. natus per instantiam
 fallam ab exco. natus pro absolutione. decif. 196. num. 1.
 & seq. & num. 4. Vbi quod si absolutio exco. natus fuerit,
 & exco. in testium sit absolutio non recipit.
 Exco. in testium in iuramentum exco. natus, qui in exco. in
 testium peruenit peruenit, & induratur animo in con-
 temptum clausum. decif. 196. num. 2. & 3.
 Exco. in testium in iuramentum exco. natus per absolutionem.
 decif. 202. num. 3.
 Exco. in testium exceptio obstat etiam coram iure exco.
 decif. 275. num. 3.
 Exco. in testium maioris sententiam incurrit recurrent ad
 indices laicos ad impedendum executionem litterarum
 Apostolicarum. decif. 281. num. 6.
 Exco. in testium iure redeunt testes non probant, nisi
 fuerint parte citati exco. natus. decif. 138. num. 9.
 Exco. in testium non potest iurare, nisi in iudicium.
 decif. 327. num. 5.
 Exco. in testium qui potest propter contrarietatem. decif. 15.
 num. 2.
 Exco. in testium non potest acquirere beneficium imperatorum.
 decif. 212. num. 2.

Exco.

I N D E X.

Decimarum causa dicitur profana decif. 303. num. 1.
 Decretum alienatio, seu venditio facta ante decolionem per
 annum praeſumitur ſimulata, & in fraudem creditoris,
 ſic deſtine illa iure. Hac tamen praſumptio recipit inter-
 pretationem in contrarium decif. 157. num. 1.
 Decretum debitor ante decolionem creditur qui procuravit ſibi
 ſolutionem fieri de ſua credito, non pot. ab alijs auctorita-
 bus creditoribus moleſtari decif. 110. num. 2. & 3.
 Decreti precavimus nandum nota mercator habens in ſua banca
 poſſet ante decolionem decolionem debitoris, cuiusque cre-
 diti inſtanti de ordine debitoris ſolvere etiam in praſenti-
 cionem anteriorum decolionum decif. 110. num. 3. & 4.
 Vbi declaratur.
 Decretum alienatio facta ab eo in utilitatem poſteriorum cre-
 ditorum, praſumitur etiam anterioribus ſitona ſole facta
 fui decif. 157. num. 4.
 Decretum iudicis tollit praſumptionem leſionis decif. 198.
 num. 6.
 Decretum iudicis ex ſua causa interpoſitum eſt ipſa iure nul-
 lum decif. 206. num. 1.
 Decretum iudicis ſeculares facientes, & ſe in comitantes in
 reſuſa clericorum ad eos habito ſunt excommunicati decif.
 179. num. 5.
 Decretum ſeu auctoritas ſuperioris non tollit damnatum, ſeu le-
 ſionem decif. 7. num. 4.
 Decretum iudicis non firmat contrarium mulieris quando cau-
 ſa propter quam illud interponitur eſt falſa decif. 183.
 num. 1.
 Et illud decretum eſt ipſo iure nullum, num. 2.
 Decretum iudicis, & praſentia conſanguineorum praſumptio-
 nem metus ex iudicio decif. 19. num. 2.
 Deſectus citationis ſuppletur per praſentiam partis decif. 355.
 num. 11.
 Deſectus iuramenti calumniae, an ſit deſectus citationis iuriſ-
 dictioſis ſeu manati decif. 36. num. 2.
 Deſectus iuramenti nullitatem gratia non expreſſione
 eius quod ſi Papa ſignificet, vel non conceſſerit, vel diffi-
 cultas non ſit ſiſſe ad conſuetudinem decif. 325. num. 16.
 Deſectus reſponſionis actorum, quando culpa partis proce-
 dit non vitat proceſſum decif. 100. num. 5.
 Deſectus notulionem non expreſſum in impoſitione eo magis gra-
 tiam vitat, cum non ex ſimplicitate ſed ex caliditate ſup-
 preſſus ſit decif. 70. num. 4.
 Deſectus qui non pendet a poſſetate partium non ſuppletur a
 ratiſicatione decif. 15. num. 5. Vbi quod hoc non procedit,
 quando agitur ad eſſectum offendendi cauſam ex rati-
 ficatione.
 Deſectus citationis ſuppletur per iudicis monitionem decif. 355.
 num. 10 & 11.
 Deſectio ans, & ſtopans puellam ſub ſe ſituri matrimonij, te-
 netur illam in uxorem ducere, etiam quod ſponſalia non
 fuerint iurata decif. 7. num. 4. & 5. Vbi etiam quod ſpon-
 ſalia fuerint clauſulae contraria.
 Deſectio an ſit mulier necesse ſtatu diſta obſectricum, etiam
 quod maritus eam deſectricum aſſeruit decif. 24. num. 2.
 & 3.
 Vbi an hac obſectricum relatio ſufficiat ad dirimendum
 matrimonium.
 Deſuncti ſi ſuo alimenta conſumunt debent ab eo, qui redemit ha-
 reditatem illius ſolui certa pecuniarum quantitate, nulla
 habita ratio quo pectunia ſoluitur eo modo, ac ſi nabi foret
 impoſitum decif. 91. num. 1.
 Delegantis morte expirat inſuſceptio praſerim quando prima
 citatio non ſit decreta, neque exequuta viuentis delegante
 decif. 127. num. 1.
 Delictum ut excludatur ſemper faciendum eſt interpretatio decif.
 214. num. 9.
 Delicti grauitas cognoscitur ex grauitate poena decif. 195.
 num. 2.
 Delictum longi maior eſt diuini, quam humanum ledere ma-
 ius eſt decif. 87. num. 9.
 Delicti poena non inducitur ex contumacia allicius decif. 145.
 num. 2.

Delicta ſolam dantur generi eodem tempore commiſſa, non
 vnica, ſed pluribus poenis obſect debent Declara uſi ſunt
 praedicta ad eundem ſectum, quia tunc vnica tantum
 poena preſentatur decif. ſeu vol. 61. num. 1. & ſeqq. & nu.
 11. & 10. & ſeqq. & num. 23. & in addit. litera A, Vbi
 alia ad mortem.
 Delicta ſolam eſt eodem tempore commiſſa an puni-
 antur vnica, vel pluribus poenis, & quod ſi ſtantum im-
 ponent loquatur in rem, vel in perſona decif. ſeu vol. 61.
 num. 5. & in addit. litera C.
 Delicta coraria non dicuntur illa, quae conſtant ex ſententia in
 contumaciam lata decif. 184. num. 1. Vbi ampliatum etiam
 quod index illa notoria aſſeruit.
 Delictum notorium dicitur quod procedit a certa ſcientia popu-
 li, & aliter procedi non dicitur notorium decif. 184. num. 2.
 Delictum notorium non dicitur uſi prius plures conſect delictum
 eſſe commiſſum decif. 184. num. 2.
 Delictum notorium non dicitur quod ſolam cruſta per publicam
 vocem, & ſanam decif. 184. num. 4.
 Delictum notarium non probatur per teſtes non reddentes ra-
 tionem eorum de illi decif. 184. num. 4.
 Delictum fraudem, dolum, vel ſurum allegant probare debet
 decif. 9. num. 1.
 Delictum eſt dolus, fraus, ſeu ſurtum, quod occulte commiſſi
 ſet, & quia difficilis probationis conſecturis probatur
 decif. 9. num. 1.
 Delicta omnia d ſicili probantur ſicili conſecturis probantur,
 ſeu praſumptio notoria, debent tamen tales praſumptiones
 eſſe violenta in actum quod uideatur praſumptio non
 ſuffici etiam quod conſect agatur decif. 9. num. 1.
 Delicti partes cauiſa, quando in praedictum ſitum inſuſceptio-
 nem, & conſect conſect decif. 221. num. 3.
 Delictum ex iure non probatur decif. 313. num. 10.
 Delictum ſitum non dicitur componi cum ſiſto, ſi ſe deſe-
 ctu liberaret decif. 313. num. 13. Vbi praſerim ſi ſua ſa-
 tis aſſerit per ſona.
 Delicti partes dicitur, qui delictum conſect decif. 310. num. 2.
 Delicti cauiſa non dicitur lata ſententia in contumaciam, quando
 illa reſertur ab non participantem monitorij, & non com-
 paritionem rei moniti decif. 311. num. 2.
 Delictum, contumacia dicitur imo non caret culpa, & pro ea
 qui poſſet ex contumacia decif. 15. num. 2.
 Delictum ut excludatur amicus interpretatio faciendum eſt decif.
 121. num. 2.
 Delictum, & uſura ut excludantur, verba ſunt interpretanda
 decif. 137. num. 3.
 Delinquens, ſeu reus plures poenis aſſect non debet ſeu
 vol. 61. num. 22.
 Delinquens bona ſitua dicuntur ſiſto incorporate, cum illarum
 poſſeſſionem ſitua apprehenderet decif. 107. num. 2.
 Delinquens falſa bonorum reſtitutio comp. bndit etiam bona,
 quae perueniunt ad tertium decif. 197. num. 5. Declara
 illud procedere in hi bonis, quae perueniunt ex iſta conditi-
 onatione abſque aliquo alio praedicti, & ex ipſo delicto,
 ſeu ſententia decif. 197. num. 6.
 Demonstratio falſa non vitat, quando conſect de voluntate
 diſponit decif. 288. num. 4.
 Demonstratio falſa non mouet reuſaria ſubſtantiam decif. 94.
 num. 4.
 Remonſtrationibus nominis, & cognominis patris, & ani, &
 atati identitas perſone probata conſect decif. 243. num. 3.
 Deponens inuerſimili teſti reddatur de falſa ſuſceptio decif.
 138. num. 6.
 Deponens teſtis de ſactu proprio, & in quo nullum habet inte-
 reſe probat plerumque ſemper decif. 78. num. 1.
 Deponens de tempore ſe non recordari teſti non probat decif.
 231. num. 1.
 Deponens de iudicio ſuo teſti dicitur habitum deponere, &
 non probat decif. 231. num. 1.
 Deponens perditionem an citat, vel per verbum pluri, & mi-
 nus, teſtes dicuntur dubitandi deponere decif. 231. num. 1.
 Deponens circa tranſitu de iudicio ſuo teſti non poſſet de falſo
 reddere decif. 231. num. 3.

Depositi habitatio de tempore testis dicitur contestis cum alio testibus deponantibus de praefato tempore. decif. 231. num. 3.

Depositor de iudicio suo testes probant, quando reddunt conclusionem rationem per se ipsum corporis. decif. 231. numero 5.

Depositor super astate alienius testis probat etiam quod non reponitur de auct. natalitatis. decif. 231. num. 6.

Depositor testes quos nescit fratrem alienius intelliguntur de fratre utique consensu, non autem de procreato ex uno tantum parente. Decif. 2. vi decif. 274. num. 4. & seqq.

Depositor iuramentum testis reddunt suspecti, quando alii testes de super examinati de fama non deponunt, cum de ea si vera fuisset notitiam habuissent decif. 274. num. 2.

Depositor de tempore habitatio testes non dicuntur discordes, sed contestes cum alii testibus de praefato tempore deponantibus decif. 261. num. 5.

Depositor testes de veritate conversationis de tempore in scriptura expressa fatiant testare dila fraudis suspitionem. decif. 220. num. 2.

Depositor auct. auctoritatis, & oppositorum testes non probant, nisi sui iudicium reddant rationem. decif. 49. num. 1.

Depositor de publica voce, & fama testis non probat, nisi sciat quid sit fama. decif. 20. num. 4. Vbi tamen, quod non tenetur exaltare fama dignitatem reddere.

Depositor testis contra se ipsum, & contra proprium commodum, & interese eo magis probat decif. 49. num. 6.

Depositor iuramentum non valet declarationem ab alio, in eo, quod illi est substantia, & quod principium in controuersia de hoc. decif. 274. num. 3.

Depositor datus si suum interpretandum sunt contra se fundentem in illis, etiam exprimens verba decif. 274. num. 5. & 13. Vbi quod sunt interpretanda contra producentem.

Depositor testium non inuenitur admittitur, quando ex diffinitione nulla resolutio fundamentalis probatur. decif. 274. num. 14.

Depositor testis quemvis arbitrio iudicis remittitur ad quod tempore reformi debeat deponere cum illi sit in circa, & aliquando ad idem, vel quatuor annos continet, tamen ad hunc effectum ante dila sunt tollenda, & verisimilitudines, subleuata materia. decif. 172. num. 1.

Depositor testis in iudicio facta iuramentum attendenda est, quam extra iudicium. decif. 282. num. 10.

Depositor Notarij errant in committendo sententiam non est, nisi alias de errore dicatur. decif. 313. num. 3.

Depositor testis prima attentio potius, quam secunda, licet sit dubitata. decif. 162. num. 2.

Depositor testis de facto de iure iurati facta ante condemnationem subleuatur, in alia veri causa postea facta nihil probat decif. 163. num. 4 & 5.

Depositor testium subleuatur suppletur ab aliis, qui non possunt similes exprimerent decif. 333. num. 2. & 5.

Depositor testis debet tota acceptari, nec potest diuidi. decif. 49. num. 7.

Depositor testis, seu custos non tenetur ad restitutionem intercomitatus Larocum deperat terum. decif. 208. num. 1.

Depositor testis, seu custos, ad redepertit, & si non fuerat restitutionem tenetur si fuerit sua culpa derobata, & si culpa preteritum casum alias non. decif. 280. num. 2. Vbi quod ista culpa per eam allegantes probari debet, siue iuristat, in agendo, siue in oporendo.

Depositor testis, seu custos recipiunt mercedem pro custodia si fuerit derobatus suum non culpam probare debet, & si illam transierit non probandi decif. 208. num. 3. Quod non procedit quousque casus solus enim sine culpa amittitur. num. 4.

Depositor testis bonum non ob cessationem praestationis canonis ob passa una servata, vel ob debitum iuramentum locum non habent. Papi, vel directio Domini valente. decif. seu vol. 61. num. 10.

Dila testium sunt examinanda, & non cauillanda. decif. 333. num. 12.

Dila testium non sunt cauillanda, sed inuenda, & subinuenta quantum fieri poterit. decif. 249. num. 21.

Dila testium suppletur ex numero, & aduinculis. decif. 314. num. 7.

Dila iuramentum reddit debet a testibus fraternitatem probante. decif. 274. num. 9.

Dila iuramentum reddit debet a testibus etiam non interrogatis deponantibus super eo, quod non cadit sub sensu corporis. decif. 369. num. 9. Vbi declaratur haec conclusio.

Dila iuramentum non redditur testes probationem delicti notari non implicat. decif. 184. num. 4.

Dila iuramentum ratione incertitudinis loci examinis redduntur nulla. decif. 104. num. 1.

Dila testium contraria conciliatur per multiplicationem, & reiterationem assertum decif. 261. num. 5. & 6.

Dila testis a ratione ampliat. decif. 266. num. 5.

Dila testis aequonem, & dubium contra producentem interpretari debet. decif. 75. num. 3.

Dila testium acceptari debent cum qualitate cum qua ipsi deponunt. decif. 171. num. 10.

Dila iuramentum, in text. c. fin. de test. ad nup. denotat aperit licentiam contrariam, in quolibet parte anni. decif. 65. num. 6.

Dila iuramentum est taxativa, & aduersaria. decif. 325. num. 8. in fine.

Dila circiter, importat quid modicum. decif. 325. num. 17.

Dila, ferè, est dimensura, & non firmata in eumdem. decif. 201. num. 8.

Dila suum, intelligitur cum aliquo temporis intervallo, & secundum substantiam materiam. decif. 124. num. 5.

Dila videtur, est declaratio mentis illam proferentis. decif. seu vol. 61. num. 14.

Dila per dila, est relativa, & preparativa praecedentium. decif. seu vol. 61. num. 25.

Dila alius, alius, alius, est relativa, & preparativa praecedentium decif. seu vol. 61. num. 35.

Dila, seu aduersum, videtur, comprehendit omnia loca, abique illa restitit me. decif. seu vol. 61. num. 25.

Dila, idem, fiat restitutio ad iam dila. decif. seu vol. 61. num. 9.

Dila similiter, inducit dispositionem similem praecedenti dispositioni decif. 165. num. 3.

Dila etiam, fiat ampliativè, non autem restrictivè. decif. seu vol. 165. num. 4.

Dila alternativa, vel, non potest stare copulativè, quando in utraque sui parte verificari potest. decif. seu vol. 350. num. 4.

Dila, seu conclusa, & cetera, comprehendit omnia, quae sunt de natura, sua substantia affue. decif. seu vol. 355. num. 7.

Dila hostiens excludit tempus praeteritum vsque ad illam diem. decif. 258. num. 9.

Dila sibi, personalitatem denotat decif. 340. num. 4.

Dila semper, significat tempus continuationem. decif. 369. num. 3.

Dila solus, ponitur ad distinctionem, & separationem aliorum, qui tunc poterant concurrere. decif. seu vol. 369. num. 6.

Dila post, significat tempus. decif. 289. num. 2.

Dila cultas probationis admittit probationes alias non conciliantes. decif. 208. num. 7.

Dila illorum est identitas verum à dantiis raptum. decif. 208. num. 7.

Dignitas, honoribus, & beneficiis priuaturus beneficiis, fauoribus eorum, ipsorumque sig. & nuptas iustis constitutionem Federici Imperatoris, licet defuncti potestatem ad beneficia Ecclesiastica dila constitutio non extenditur; Tamen eam fuerit Casanquati per constitutionem Transiuntur datur effectus decif. 123. num. 4. & decif. 87. num. 1.

Dilapidatio contra administratorem, seu Abbatem manifeste probari debet, & actus dilapidationis in specie ostendi. decif. 115. num. 5.

Fama, & vocis publicum testes probantes illam probare dicuntur si dixerint se se publico auditu. decif. 337. n. 7.
Fama, & vox publica facit juxta probationem. decif. 337. n. 4.
Fama, & vocis publica deponentes testes probant etiam quod non nominant a quibus illam audierint. decif. 337. numero 4. & 7.
Fama, & vox publica deponentes testes nobilitatem probant. decif. 245. n. 1.
Fama, & vox publica testes concludenter probant, quando agitur de probando quod antiquum. decif. 43. n. 1.
Fama, & vox publica probata per plures testes, vni testis de his probat. decif. 45. n. 2.
Fama publica iuxta cum vox teste delictum non probat. decif. 6. n. 2. in fine.
Fama, & vox publica antiquissimam possessionem probat. decif. 355. n. 4.
Fama testes deponentes redduntur suspecti, quando alij testes si super examinati de fama non deponunt, cum de eisi ve ra fuisse notatum habet. sen. decif. 274. n. 12.
Fama etiam legitime probat in criminibus non sufficit ad condemnandum, neque ad iurata. decif. 313. n. 9.
Fama, & vox publica sufficit, ut sanguinis puritas, & nobilitas probata dicatur. decif. 315. n. 4.
Fama, & vox publica ad hoc, ut probet debet esse solida, constanti, & perpetua nihil habens in contrarium, quod contradicat. decif. 315. n. 11.
Fama ubi sunt inter se contraria attenduntur illa, quae pluribus testibus probata est, item illa quae habet pro se presumptionem. Item illa quae excludit malum. decif. 315. numero 12.
Fama publica probatur etiam per testes informatos. dec. 57. n. 3.
Fama facit plenam probationem, quando est probata per testes pluresque sexagenarios, qui a parente de communis reputatione, eorum vita detrahit, & auditu a maioribus. decif. 37. n. 5.
Fama, & vocis publica testes probant aliquem esse de tali genere vel familia. decif. 57. n. 2.
*Familiaris testis in totum non repellitur in his, quae demi sunt. decif. 355. n. 3.
 Familiaritas per testes de auditu non probatur. decif. 225. numero 4.
 Familiaritas non dicitur probata per aequivocam probationem. decif. 225. n. 7.
 Familiaritatem non probant testes deponentes de servitio alieni in domo alterius scientie domini, nisi etiam deponent de depuratione ad illud officium. decif. 225. n. 6.
 Familiaritas excluditur ex eo, quod quid infirmat tamquam cognationem. decif. 225. n. 4.
 Familiaritas concludenter probanda est ad effectum immunitatis virtute subrogationis. decif. 225. n. 1.
 Familiaritas plene probanda est, quando agitur ad excludendum proutsum a beneficio. decif. 225. n. 2.
 Familiaris non dicitur is, qui demi receptus comedit in causis etiam probatur, quod fuerat depuratus ad certum servitium. dec. 225. n. 3. & 5. Pbi amplius haec conclusio.
 Familiaris testis sine famula non prohibetur esse testis pro suo domino. decif. 335. n. 3.
 Familiaris testis pro suo domino non caret suspitione. dec. 337. n. 6.
 Familiaris testis non repellitur a testificando, quando tempore depositionis non stabat in servitio producentis. decif. 249. n. 1.
 Famili testis aliusque illiusque persona non repellitur a testificando pro suo domino. decif. 249. n. 2.
 Familiaris testis, & salarialis a testimonio repellitur. dec. 294. n. 2.
 Familiaris testis non prohibetur pro suo domino deponere, quando tempore depositionis non est amplius famulus. decif. 5. n. 3.
 Fatalium pruratio petenda est non obstante longe dubiorum dispensatione. decif. 185. n. 2.*

Federici Imperatoris constitutio lata contra hereticos, sanctos etiam, ipsi quoque filios, & mercatores primo eo benedicti, honoribus & dignitatibus. loci defuncti possessoris ad bene fidei ecclesiam non excluduntur, item cum iuravit c. nonnulla per constitutionem Pontificiam dicitur effellat. decif. 123. n. 4.

Fere alius, est dominus, non finit in omnibus. decif. 101. n. 8.

Feudatarii, & Barones Ecclesiae non possunt insensu Pape, armati, seu consensu facere, neque copias vel arma cogere extra domum suam, quam vigore constitutionum Papalis. n. decif. sen. 60. n. 2.

Feudatarii, & Barones Ecclesiae comprehenduntur substantia & rebus, & ab istis ligantur. decif. sen. 60. n. 3.

Feudum dicitur a concessione, & donatione. decif. 25. n. 6.

Fideicommissarius potest utriusque auctoritate capere possessionem bonorum fideicommissi subiectorum, quando non alius haeredit, de quorum manu capere potest. decif. 140. n. 2. & 3.

Fiduciarie filii potest pro liberatione patris ex carceribus, & etiam quando pater non est carceratus, sed immittit periculum carcerationis, nec ulla causa minor in integrum restituitur. d. cit. 198. n. 4. & 5.

Fiduciarie filii pro ex carceratione patris, vel ne poter carceretur datur ex parte opus pietatis. decif. 9. n. 5.

Fiduciarie pater filiosfamilias non soluit pro extantio, sed etiam pro patre. decif. 193. n. 1.

Fideiussores soluti ab uxore pro liberatione sui viri si carcerent etiam si si. iuramento valeret, & cum decreto iudicis si ex illavocaretur penitus indoluit, & sine aliquibus bonis est nullus, & invalidus. decif. 70. n. 1. Quomodo tamen a quod remaneat bona viri super quibus non est est consensum pro dote. n. 2. Pbi quomodo procedat ista secunda opinio.

Fideiussores non pro pio tunc de manu valet, quando vir detinetur in carcere pro causa criminali, & non propter alium alium. n. 3. Pbi tamen quod tunc demum potest sufficere pro causa civilis, quando illa est talis, ut non remaneat penitus indoluit, sicut si indoluit, decif. 74.

Fideiussores in contractu nulli, cuius testis nulla est, & non si solus. Declara, vi decif. 123. n. 4.

Fideiussores in contractu nullo alio casu recusat, nisi contractus declaratur nullus propter defectum forme, seu defectum materiae. decif. 14. n. 3.

Fideiussores quando est recipere perie etiam tacite consensiente Notarius non recusat. dec. 145. n. 1.

Fideiussores minus idonei recipiunt Notarius regulariter tenetur parvi reficere damnum, & interesse. decif. 45. n. 1. Quod procedit excusatio prius si iussore. n. 1. & 5.

Fideiussores recepti a Notario, qui pro fideiussores non tenentur si tempore receptionis non habuerint potestatem, & possederint bona immobilia licet subacta fideicommissum. decif. 45. n. 2.

Fideiussores obligati remanent nulla respectu nullius obligationis principalis, quando notitas est propter defectum forme, quae facit contrarium ab initio non valere. decif. 193. n. 7.

Fideiussores testis non probat deponendo pro suo principali, quia dicitur deponere in causa propria. decif. 246. n. 5.

Fideiussores obligati, ut principali, & insolidum remanent obligati etiam quando contrarius, in quo fideiussores sit nullus. decif. 157. n. 6.

Fideiussores obligati non corruunt propter nullitatem contractus principalis, nisi contractus fuerit nullus ex defectu forme, non autem materiae. decif. 157. n. 6.

Fideiussores eo ipso quod fideiussores dicitur lesus. Declara, vi decif. 198. n. 7. in fine.

Fideiussores non sunt idonei testes ad favorem eius pro quo fideiussores, decif. 43. n. 7.

Fideiussores ante solutionem aduersus principalem agere non possunt. decif. 13. n. 6. in fine.

Fideiussores pecuniam sub usuris accipere possunt, ut creduntur satisfaciunt, & debitor tenetur ad usuras. Declara, vi decif. 23. n. 7.

Fideiussores cautionis contineri non possunt cautione non sequa.

tanquam etiam fuerit promissum tradere rem venditam liberam. decif. 150. num. 4.

Fides illius qui cedulam scripsit, etiamque manus recognito multum scriptorem adiuvat. decif. 120. num. 2.

Fides prebiteri iuridis administrantis super fidei alibi coram ipso contradiendo est. decif. 174. num. 6.

Fides in iudicio civilis non adhibetur testibus in iudicio criminali pro informatione. Curia examinasti, nisi iterum parte citata fuerint examinasti. & repetit. decif. 150. num. 1.

Fides nulla adhibetur infirmum non recognovisti. decif. 63. num. 3.

Fides non facit fidem. decif. 251. num. 4.

Fides bona per turis doli erroris inducitur, saltem ad eandem den penam. decif. 16. num. 1.

Fides non dominatur testibus, quibus ante examen factum ostendi articuli. decif. 141. num. 1.

Fides non adhibetur testibus examinatis sine interrogatoriis datis in parte, nisi illi fuerint repetiti, licet nullius examinasti non dicatur. decif. 114. num. 2.

Fide. Adnotatum, & Precuratorem probat potest fuit respectus ordinarius iudicij, sufficiens de eo extrajudicialiter constare. decif. 205. num. 2.

Fidei testibus per omnem testium publicationem in Rotam, seu alio supremo tribunali non habetur, & idem est quando testis fuit mortuus. decif. 343. num. 4.

Fides adhibetur exemplo, seu copia instrumenti concordantibus administrantibus, & consiliis sufficiens ad inducendum animam iudicis ad illi credendum. decif. 368. num. 6.

Fides licet non faciat fidem regulariter hoc tamen salis in casu in quo sufficiunt levis probationes, & concurrant admodum. decif. 323. num. 3.

Fidei nulla adhibetur libris mercatorum proteritis, contra tertium. decif. 19. num. 1.

Filiatio probatur leuioribus, & minus concludentibus probationibus, quando agitur solum de consequuntione alimentorum. decif. 332. num. 10.

Filiatio per singulares testes non probatur. decif. 332. num. 10.

Filiatio respectu patris est difficilis, & fere impossibilis probatione. decif. 332. num. 1.

Filiatio probatur presumptionibus, & consiliis. decif. 334. num. 3.

Filiatio probatur ex eo, quod quis procuratorem comparatorem in se circumstito. decif. 332. num. 4.

Filiatio presumitur ex educatione, & educatione. decif. 332. num. 5.

Filiatio probatur ex nominatione patris facta praesentem in articulo mortis. decif. 332. num. 7.

Filiatio est difficilis probatione, ideo per indicia, & consilia probatur, etiam quod agatur de probatione filiationis illegitimae, praesentem quod agatur de alimentis. decif. 179. num. 1.

Filiatio probatur ex cooffensione matris. decif. 179. num. 3.

Filiatio presumitur ex tractatu patris habentis aliquem pro filio. decif. 179. num. 3.

Filij de iure presumuntur patris ex proprio viro, quam ex adultero non. decif. 73. num. 4.

Filiorum per presumptionem, qui constantur potius ex viro, quam ex adultero nati, non habet locum, quando concurrunt nominatio, tractatus, & repudiatio. decif. 72. num. 5.

Filij quomodolibet illegitimi alimentis debentur. decif. 82. num. 1.

Filij illegitimi, & spurij licet alimentis de iure civilis denegentur tamen de iure canonico debentur. decif. 82. num. 1.

Filii spurij alicui omni transi ad filium, sunt transire ad heredes defuncti. decif. 82. num. 2.

Filij spurij tenentur ad prestanda alimenta cessantibus filij praesentem si hereditatem acceptant cum honoribus, & oneribus, prout filios tenentur. decif. 82. num. 3.

Filii spurij condemnantur filios, & cum cessantibus alere tenentur etiam pro crimine lesu in articulo. decif. 82. num. 9.

Pro quod hoc procedit etiam in crimine heresij, in quo de commisso delicti loca heresij dicantur confusata. decif. 82. num. 7.

Filij illegitimi clericorum an vigore constitutionis. P. Quia alimantibus priuatur. decif. 82. num. 9. cum archiep. seq.

Filio defuncti alimentum constitui debent ab eo, qui velint multum redituem illius, solum certa pecunia an quantitate nulla habita ratione pecuniae soluae, sed ea modo, ac si nihil foret impensum. decif. 91. num. 1.

Filij alimenta praestant debent per successorem patris pro modo facultatum, qui erant post eius mortem. dec. 91. na. 3.

Filio delinquentis alimentum praestare tenetur testisarius filij qui cum honoribus, & oneribus hereditatem illius redemit, prout filios tenentur, nulla habita ratione pecuniarum quas soluit pro repandendo testamento. decif. 91. num. 2.

Filij suscepti ex vatore adulterio viuentis uxor prima uxore sua spurij, nec legitimitas per subiectum matrimonium. decif. 64. num. 10.

Filij suscepti ex matrimonio nullo, patet, quia ultra copulam probatur fideiario fuit illegitimi, secus si dictum fideiatio non probatur. decif. 64. num. 10.

Filij hereticorum parente condemnato per eandem sententiam reputantur inhabiles, & incapaces ad dignitates, & beneficia obiecta, & obtinent iure patris delictum priuatur. decif. 87. num. 1.

Filij heretici non ipso iure priuatur beneficiis Ecclesiasticis obtentis, & redduntur inhabiles ad obtinenda usque ad secundam generationem per lineam masculinam. decif. 87. num. 3.

Filii heretici priuatur beneficio obiecto. decif. 87. num. 3. ref. qui a. num. 8.

Filij perueniunt ad Cardinales, ipso iure priuatur beneficiis, quae tempore commissi criminis obtinebant. decif. 87. numero 9.

Filii clerici condemnati ob trimum lesa maiestati humanae, non amittunt beneficium ecclesiasticum obtentum ante delictum. decif. 87. num. 10.

Filij hereticorum tunc de iure priuatur beneficiis obtentis ob patris delictum, quando ad ipsius patris preces illud beneficium committunt. decif. 87. num. 11.

Filii heretici beneficiis non perdit beneficium obtentum ante patris delictum. decif. 87. num. 14.

Filij hereticorum priuatur iure beneficio iam obtento, ob actum contrarium sui inter de hereticos, per eadem sententiam. decif. 87. num. 15.

Filii condemnati ob crimen lese maiestatis, beneficium ecclesiasticum filij vel probandi, quia illi referuntur non intelliguntur publicae parente de crimine lese maiestatis condemnato. decif. 87. num. 17.

Filij hereticorum, & fautores, quod priuatur beneficiis obtentis nullo reperitur iure eorum. decif. 87. num. 18.

Filij hereticorum, qui ad preces hereticorum parentum fauorem, & similia obtinent ecclesiasticum beneficium, merito illi priuatur. decif. 87. num. 28.

Filij hereticorum, qui in articulo mortis heresim committunt, priuatur. decif. 123. num. 1.

Filij hereticorum priuatur vel filio, quod a quo conuenit nativitate, & nasciturus. decif. 123. num. 2. Pro quod hoc procedit in delictis in crimine lese maiestatis humanae.

Filij hereticorum licet inhabiles reddantur ex delicto patris ad obtinenda beneficia, non priuatur tamen obtentis ante delictum. decif. 123. num. 3. Pro tamen quod contrarie opinio si verior, & communior.

Filij scismatici vel heretici ex dispositione textus in c. 1. de scismaticis in 6. indistincti beneficiis ecclesiasticis obtentis, & obtinendis indigni redduntur. decif. 123. num. 5.

Filii committentes crimen lese maiestatis in Principem seu laicem beneficiis ecclesiasticis non priuatur. decif. 123. numero 7.

Filij hereticorum sunt perpetui infames infamia iuris. decif. 123. num. 9.

Filij hereticorum sunt ipso iure, vel solum veniunt priuandi etiam beneficiis obtentis. decif. 123. num. 9.

Filij hereticorum priuati beneficiis consentent etiam priuati pensionibus. decif. 123. num. 11.

Filij hereticorum, quod priuatur ob delictum patris est inaequale.

I N D E X.

aquitate canonica fundatum decif. 123. num. 14.
Filius non illegitimatus probatur ex eo, quod pater illos tamquam illegitimos nominat in testamentis. decif. 144. num. 4. & 5. Vbi praefertim, quando sic nominatur filius patris testamentum approbat.
Filiorum legitimorum non probatur per alios aequinoctios tractatus conuentiones etiam filij naturalium. decif. 144. num. 9. 10. & 11. Vbi ponuntur exempla huiusmodi aequinoctium alium.
Filiorum legitimorum, seu matrimonium, quando testatur probatur ex libro baptifmorum decif. 144. num. 13.
Filius prosumitur natus ex concubina detrimenda. decif. 332. num. 3.
Filius natus ex meretrice non potest dici vnus patris quam alterius filius decif. 332. num. 7.
Filius prosumitur conceptus ex matre, potius quam ex adultero. decif. 332. num. 8.
Filius natus ex muliere & coniugata praesumitur conceptus ex marito habitante cum ea, etiam quod pater adulterum commiserit decif. 171. num. 1.
Filius quod sit natus ex adulterio, & non conceptus ex marito probatur praesumptionibus decif. 171. num. 2. Vbi ponuntur etiam aliqua consilia.
Filius fideiherede potest pro liberatione patris ex carceribus, & etiam quando pater non est carceratus, sed minime pro ricendum carcerationis, nec ideo casu minor in integrum restituitur decif. 195. num. 4. & 5.
Filius fideiherede pro ex carceratione patris, vel ne pater carceretur, debet exerceat opus pietatis decif. 198. num. 5.
Filius familiaris potest fideiherede non solum pro ex carceratione, sed etiam pro parte decif. 199. num. 1.
Filius illegitimus, & naturalis veniens appellatione filiorum, & descendendum, quando illi sunt vocati non per verba civilia legitimorum impotantia, sed per verba naturalia. decif. 330. num. 2. Declara. vii num. 6.
Filius heredes primus fideiheredes beneficij obtinens etiam ante patris condemnationem. decif. 90. num. 1. Contrarium an. 2. Et hoc contrarium opinio tamquam benignius recepta est in Officio Sanctae Inquisitionis num. 3.
Filius famulus propter crimen lese maiestatis a patre commissum non priuatur successione aliorum, quem patris delinquens. decif. 241. num. 1.
Filius Clerici illius, qui crimen lese maiestatis commisit non incurritur poenae Legationis. Cad. leg. in l. maiestatis. 241. num. 2. & 3.
Filius committens crimen lese maiestatis sunt incapaces quatuorque successione & testamentum, vel ab intestato, & perpetuo infames ab omnibus honoribus exclusi. decif. 241. num. 2.
Filius femina propter crimen lese maiestatis a patre commissum non incurritur poenae Legationis. Cad. leg. in l. maiestatis. decif. 241. num. 3.
Filius etatem licet essetis matris probare videatur, tamen non ita sufficienter probat decif. 134. num. 5.
Filius non nocet confesso patris decif. 274. num. 1.
Filius non legitimus, si vi probata testatur sufficit quasi possessio matrimonij colorata. Item sufficit bona fides alterius ex co. mixtus. decif. 257. num. 1. in fine.
Filius putatus, & nobilitatus, ex putante, sine nobilitate patris necessario concluditur decif. 315. num. 5.
Filius persona non est diuersa a persona patris, quia filius, & pater est vna, & eadem persona decif. 315. num. 6.
Filius non atque per parentum scificationem probatur decif. 268. num. 3.
Filius legitimus dicuntur etiam notrix coniugibus consensu in secundo, & tertio gradu, nisi constet coniuges habuisse filios alios impedientes. decif. 354. num. 3. Vbi amplius, quod sufficit bona fides vnus coniugis.
Filius natus ex muliere habente maritum praesumitur legitimus, tam quoad possessionem, quam quoad proprietatem etiam quod probetur eo tempore mulierem cum adultero co. iurandem habuisse decif. 285. num. 1.
Filius non praesumitur natus ex patre legitime, quando pro-

batur patrem obisse per nouum mensis ante ipsius natiuitatem decif. 225. num. 2.
Filius praesumitur esse illius, qui tempore conceptionis cum matre aliquid carnis habuit. decif. 270. num. 2. Vbi amplius, hac consilio, etiam quod eo tempore mater cum alio carnaliter fuisset.
Filiorum procreatio, cohabitatio multorum annorum, & similitudinis tractatus veri, & veritatis praesumptionem matrimonij inducunt. decif. 323. num. 4. Declara. vii num. 3. & 6.
Filius illegitimus, quando a fundatore inuigilatorum expressit excusati non sunt, inuigilatorum transie etiam ad illegitimos. decif. 350. num. 1. & 2. Vbi praefertim quando filij, & descendentes sunt vocati non per verba civilia legitimorum impotantia, sed per verba naturalia, quibus veniunt etiam naturales.
Filius illegitimus, & naturalis, quando a fundatore inuigilatorum in vno casu expressit excusati sunt, & in alio nulla ratio falsa fuit. Inuigilatorum transie etiam ad filios illegitimos, & naturales decif. 350. num. 3.
Filius illegitimus, & naturalis, quando a fundatore inuigilatorum in aliquo casu admitti sunt, inuigilatorum etiam ad eos transie. decif. 350. num. 4.
Filius illegitimus, & naturalis in interpretatione gentilitio, & agnatio. & ad alios non sunt decif. 350. num. 7.
Filius iuxta loca heredis, & bona cum onere, & non aliter capiti decif. 81. num. 2.
Filius inuigilatorum praesertim si hereditatem acceptauit cum honoribus, & oneribus rececit ad alimentum praesentia filij spurii, prout filius tenebatur decif. 82. num. 3.
Filius de bonis confiscatis exilientibus in diuersis territoriis, vnicuique: terminis filius capiti bona in eo existentia. decif. 34. vbi 60. num. 6.
Filius, & eius cognatus tenetur alere filios spurios condemnati etiam pro crimine lese maiestatis. decif. 82. num. 7.
Filius quod hoc proderet etiam in crimine heresit, in quo a die canonici delicti bona heredis dicuntur confiscata. numero 7.
Filius cognatus, qui cum honoribus, & oneribus hereditatem delinquentis redemptus tenetur prestare alimentum illius filij, prout filius tenebatur. nulla habita ratione pecuniarum, quas solui pro reportanda cessante. decif. 91. numero 2.
Filius vendens hereditatem, sic intelligitur vendere, ut ad eam emptor non sit tenetur. decif. 91. num. 3. Vbi quod hoc multo magis locum habet quando ille emi cum honoribus, & oneribus.
Filius cum possessionem bonorum delinquentis apprehenderis, satis illi bona filio incorporata dicuntur. decif. 197. numero 2.
Fiduciaritius, & nullus census non redditur ex patris, quia non sunt contra substantiam contrarius, sed tantum circa accidentalitatem decif. 176. num. 2. 3. & 4.
Fiduciaritius, & illicita est taxatio interesse pro tempore futurit decif. 325. num. 1.
Fiduciaritius, & illicita est taxatio interesse pro tempore futuro etiam in mercatore soluto negociari decif. 325. num. 2. Quod praeterea etiam quod partes afferunt, quod interesse soluitur pro lucro cessante, & damno emergente decif. 325. num. 3.
Fiduciaritius non praesumitur contrarius, sed illicitus, iniustus, & legitimus decif. 43. num. 1.
Foliorum laceratio repta in aliquo libro suspitionem fraudis contra eum, poenae quem liber reperiebatur. decif. 278. num. 9.
Forma privilegij, & gratij non seruata praesertim in substantiis constituit alium commodum. decif. 325. num. 9.
Forma sententiae, non autem materia spectanda est. decif. seu vot. 61. num. 14.
Forma omnino vult adum ipso iure. decif. 164. numero 1. in fine.
Forma futuris, non autem praeteritis negocij a legis constitutione tribuitur. decif. 269. num. 12.

Forma est de substantia alius, & nisi interveniat tempore alius, alius est nullus. decif. 265. num. 6.

Forma expressa, quando examinandi data sunt examinandi testes cum interrogatoriis datis de parsi testes examinandi fuerint sine interrogatoriis dicuntur nulliter examinari. decif. 214. num. 3.

Forma Concilii Tridentini non servata in matrimonij celebratione, matrimonium nullum, & invalidum est. decif. 34. num. 3.

Fornicatio presumitur ex eo, quod quis fuerit repertus cum aliqua muliere, hec tamen presumptio non dicitur plena probatio, nec sufficit ad removendum clericum à beneficiis. decif. 213. num. 1.

Fortuito casu occideat hominem, aliud agere intendit, non tenetur pena ordinaria homicidij. decif. seu ver. 61. num. 5. ad finem.

Fortuito casu si pecora, post contractam pecudum societatem, que iam fuerat data affirmata, perierint, damnum erit commune nisi perierint culpa, aut dolo eius, qui illa assumpta accepit. decif. 155. num. 5.

Fortuito casu invenitur thesaurus spectat ad invenientem, non quando est inventus data opera. Declara, vt decif. 359. num. 7.

Fortuito casu reputantur incursi Lateranum. decif. 202. num. 1.

Forus Clerici extenditur ad laicum, quando causa est communis inter clericum, & laicum. decif. 105. num. 2.

Fori privilegium retinetur à clericis coniugatis cum virgine incestibus in habitis, & consensu. decif. 293. num. 5. Declara, vt num. 6.

Fori contentiosi iurisdictionem Archiepiscopus in Parochiis non habet, sed tantum prebentorialis. decif. 129. num. 3.

Forus Ecclesiasticus statum laicorum non servat. decif. 163. num. 5.

Fratris appellatio venit proprii frater utriusque coniunctus, non autem frater ex uno locum in parente natum. Declara, vt decif. 274. num. 4. & seqq.

Fratris appellatio in iure communi non utriusque coniunctus, sed etiam consanguineus, & utriusque decif. 274. num. 6.

Fratris appellatio comprehendit etiam fructus conjoints ex fore. decif. 274. num. 7.

Fraternitatem probati testis debet reddere rationem sui iudicii. decif. 274. num. 9.

Fraudulenter factum non dicitur, quod lege permittente factum est. decif. 269. num. 8.

Fraudis suspicio quicunque tollitur ex certis, & veris probandis, dispositio scripturarum cessat. decif. 120. numero 1.

Fraudis excoisio in privata scriptura probatur per administrationem. decif. 120. num. 1.

Fraudis suspicio in scriptura privata existit quocumque visus testis de visu affirmat cedulam confectam à e, & anno, de quo in ea. decif. 120. num. 2.

Fraudis suspicio excluditur à testibus deponentibus de veritate numerationis, de tempore in scriptura expressi. decif. 120. num. 3.

Fraudis presumptio non cadit verisimiliter, ubi constat de veritate debito. decif. 120. num. 5.

Frans ad servientis commodum, quando non cadit, presumitur pro scriptura. decif. 120. num. 3.

Frans suspensio cessante in scriptura privata cessat dispositio scripturarum, & qui pocius pignori debeant. decif. 28. numero 1.

Frans, & simulatio nunquam presumitur, nisi doceatur de causa simulationis. decif. 112. num. 1.

Frans, & simulatio suspensio cessat, ubi alius potius fieri videtur, & sine fraude. decif. 282. num. 5.

Frans, & mens presumitur ex magna celeritate alium. decif. 242. num. 37.

Frans, dolum, furtum, vel à clisum aliquis probare debet. decif. 9. num. 1.

Frans, dolum, seu furtum est delictum, quod occultè committitur, & quia difficile probatum committitur probatur. decif. 9. num. 1.

Frans, dolum, furtum, delictumque omnia difficultè probationis licet convincitur probatur, seu presumptio alius, debent tamen tales presumptioes esse violentæ, in tantum quod verbumque presumptio non sufficit etiam, quod civiliter agitur. decif. 9. num. 1.

Frans, & cetera, ubi non adeo rigor solemnitatum cessat. decif. 199. num. 1. in fine.

Frans omnia presumptio cessat in contractibus mulieris facto cum decreto iudicis, & consensu proximorum. decif. 3. 21. numero 1.

Frigiditas, & impotentia mariti probari potest per testes de tempore matrimonij, & ante matrimonium. decif. 24. numero 2.

Friusola causa non attenditur, & iniusta causa licet excuset à dolo, debet tamen aliquo modo esse colorata. decif. 58. numero 1.

Fructus agri, vel vinea interius vendi possunt pro certo pretio. decif. 150. num. 4.

Fructuum census anticipati solutio facta in ipsomet contractibus census contra probationem consiliorum Ty. Quamvis videri ipsum contractum. decif. 159. num. 5.

Fructuum solutiones anticipati, vel posticipati non sunt de forma substantialis emptoris, & venditoris. decif. 159. num. 1.

Fructuum solutio non est proprii contractus, sed distrahendi in substantiam, & exequationem contractus iam facti. decif. 159. num. 5.

Fructus in contractibus census non emuntur, sed ius percipiendi illis indubius rei super qua census imponitur. decif. 159. num. 6.

Fructus ex contractibus census nullo non debentur. decif. 152. num. 2.

Fructus iurisdictionis sunt pignora. decif. 300. num. 1.

Fructus dati debentur tam ex flatu vrbis, quam ex auctoritate. decif. 189. num. 1. Declara, vt num. 5.

Fructus percepti, & consumpti bona fide restituendi non sunt praesertim si ante scripturam trinitatem. decif. 189. numero 1.

Fructus non debentur creditori à debitoribus ob retardatam solutionem, nisi concurrerint requisiti à Paulo de Castro. decif. 139. num. 1.

Fructus census exigi non possunt postquam relaxatum fuit mandatum pro restitutione vrbis principalis. decif. 139. num. 13. & 4.

Fructus accipere ex mutuo vrbis est. decif. 177. num. 1.

Fructus, & vrbis indebit solutio repetitur. decif. 96. num. 1.

Fructuum perceptio possessionem probat. decif. 191. num. 18. Vbi amplatur etiam quod qui percipere fructus per interpositionem tertiorum.

Fructus, quando res est, certa lucris actio permittitur in distate de sui natura fructifera, sicut in pecuniis, & ceteris. decif. 131. num. 6. Vbi quod hoc procedit quando non datur pro fructibus pecunia, sed ratione interesse passivum, & probati ob datam pecuniam, quae statim alii super lucro.

Fructus societatis ad rationem duodecim pro centenario recipi non possunt cessante periculo vite. decif. 59. num. 1.

Fructus societatis cessante periculo mortis exigunt vrbis committitur, & illi compunguntur in forem. decif. 59. numero 2.

Fructus societatis officii illa distilla non debentur neque ex parte, neque loco damnum, & interesse, nisi praecedat prestatum, & requisita interesse luri cessant. decif. 11. num. 1.

Fructus beneficii excommunicationis non lucratur. decif. 280. num. 1.

Fructus sunt absoluti facit, & dicitur esse in bona fide. decif. 280. num. 1.

Fructus non dantur nisi deest illi expensis. decif. 27. num. 4.

Fructus societate officii contractibus vrbis valore officii non possunt percipi, & soluti compunguntur in forem, quando qui societatem contraxit sciebat valorem officii. decif. 53. num. 1. & seqq.

Fructus inchoati percepti, vel cedenti loco damnum, & interesse.

de reſſe ratione lucri conſiſtens requiruntur ea de quibus. de-
ciſ. 53. num. 3.

Fuga non prohibet deſiſt. deciſ. 113. num. 10.

Fuga ex carcere ſine eſſentiali non punitur pna eſſentiali car-
ceris. deciſ. 313. num. 17.

Fugiens ex carcere ſine eſſentiali non h. bene pro conſeſſo.
deciſ. 313. num. 12.

Fugiens ex ſtallo carcere non punitur beneficii. deciſ. 313.
num. 12.

Furius eſt mentecaptus cum ſeſe dementia, & quomodo ve-
luti rabi; mentecaptus vero eſt cum quicquid dementia. de-
ciſ. 273. num. 1.

Furius ſicut dandus eſt curator, ita etiam, & mentecapſe da-
ri debet. deciſ. 273. num. 1.

Furor non preſonatur, & qui furorem allegat probare debet.
deciſ. 273. num. 1.

Furor eſt præſonatus de tempore aſſue, quando agitur
de invalidando aſſue. deciſ. 131. num. 2.

Furtum dolus, fraudes, vel doliſum aliquem probare debet.
deciſ. 9. num. 1.

Furtum, fraus, ſeu doliſus eſt doliſum, quod occultat committi
ſolet, & quis doliſum probationis conſiderari probatur.
deciſ. 9. num. 1.

Furtum, dolus, fraus, doliſque omnia doliſum probationis,
licet conſiderari probationis, ſeu præſonationis, debent
tamen tales præſonationes eſſe violentæ, in tantum quod
rebellum præſonationem non ſufficiat etiam quod ſimuliter
agatur. deciſ. 9. num. 1.

Furtum committitur a credulæ ſeſe recipiente ſcienter in-
debitum ab ignovente. deciſ. 101. num. 5. Declara, vi nu-
mero 5.

G

Emiratione verborum offendiſe emixem diſponendiſe inten-
tionem. dec. ſeu vi 61. num. 15.

Generalis diſpoſitio nulla recipit reſtriſtionem adverbis pro-
prietatem verborum etiam in materia obſiſa dec. ſeu vi.
61. num. 14. & 26.

Generalis reſtriſtione reſtriſtionem ad perſonas, &
cauſas in ea nominari comp. beneſ. deciſ. 165. nu. 3.

Generalis verba, & ſubſtantia comp. obſiſtunt omnes illas ad
quod negotium pertinet, quando ſic ſuſtinet ex verſi-
militate mente diſponendiſe, & ex ſubſtantiâ materia. deciſ.
165. num. 4.

Generalis, & univerſalis eſt verbum, quicquidque, & ſuam re-
latione ſignificationem, includitque ea, qua alios ſub ſim-
plici diſpoſitione non includeretur etiam in materia ob-
ſiſa diſpoſitionis deciſ. 93. num. 2.

Generalis, & univerſalis verba ſunt generaliter, & univer-
ſaliter intelligenda, quando præſentia alias nihil ope-
rentur deciſ. 293. num. 4.

Generalis, & univerſalis verba non debent ſtare ſine effectu,
& eſſe ſuperflua. deciſ. 340. num. 1.

Generalis, univerſalis, & quantitatiſe præſentia verba re-
ſtriſtionem ex poſſiſa interpretatione ad id quod iuriſe eſt,
ac probabile, & veriſimile eſt. deciſ. 27. num. 3.

Generalis, & præſentia verba non comprehendunt inſolita,
vel exceſſiva, nec id quod ſeparatim reprehendi poſſit.
deciſ. 27. num. 3. in fine.

Generalis, & incerta clauſa pro ſingulis diebus, & bene com-
p. a continuacionem non valet ſemper ſervantia ſpeciem
inducere deciſ. 311. num. 1. & 7.

Generalis, & univerſalis verba comprehendunt omnia etiam
quod in ſua ſua maior ratio, quam in alio deciſ. 340. nu. 6.

Generalis, & incerta expreſſio boni in inventariis non ſuffi-
cit, ſed omnia bona, cum ſui qualitates inventarium
conſervare debet. deciſ. 199. num. 1. Pbi quod ſi in inventa-
rio reperitur deſcripta. in ea caſſa de libri parte ſerata ad
mem. & parte in ſtampa.

Generalitatem eminationem verbum quodcumque importat.
deciſ. 122. num. 11.

Generis per ſpeciem non derogatur, quando ſpecies non eſt com-

traria generi de uſ. 2. c. 1. num. 7. & 17. ſi poſitive regula,
quod generis per ſpeciem de derogat.

Gella per munus in ad eius valorem non valet parte oppo-
nente. Declara, vi deciſ. 102. num. 3.

Gella non ſunt excommunicacione ratione officij ſuſtinentur
aut deciſ. notoria. deciſ. 167. num. 2.

Gellus negotiorum, ſeu ſimpliciſe ſaltem non tenetur libros ad-
muniſtrationis conſervare. deciſ. 101. num. 5.

Gratia, & reſtitutione bonorum obſiſta ad viro non trahitur ad ha-
bitum inſuperioris, & reſtituta xxvi propter illius do-
nem. deciſ. 197. num. 1.

Gratia in quaſi quis commiſſiſe inveni non poſſit. deciſ. 325. nu-
mero 8.

Gratia, & privilegij forma non ſervata præſentia in ſubſtan-
tialibus non annuatim illius conmodum. dec. 325. num. 9.

Gratia dicitur nulla deſiſta intentionis ad non expreſſionem
eius, quod ſi Papa ſimuliter, vel non conceſſiſſet, vel diſ-
ſiſtente moris fuſſet ad concedendum deciſ. 325. nu. 16.

Gratia ſuſcepta non debet, viro non eſt completa qualiter in ea
appropia. deciſ. 325. num. 18.

Gratia dicitur ſubſcripta, quando ſine tacite ea, qua ſi fu-
ſſet expreſſa vel Papa non conceſſiſſet, vel ſaltem difficul-
tatem. dec. 328. num. 11.

Gratia non dicitur obſiſtente, vel ſubſcripta ex falſa expreſ-
ſione, & præſentia, qua ne moris concederetur, nec can-
cel. falſa ſuit. deciſ. 328. num. 1. & 2. per decem.

Gratia ſubſcripta exceſſatur propter inſiſta ignorantiam ad
eſſiſtam, vi impetranti poſſit reſtitere vitæque beneficii,
nisi ſiſt incompaſſabili. deciſ. 284. num. 3.

Gratia ſubſcripta, & obſiſtente ad partem procedunt, licet in ob-
reptione ſit inſiſta dolus, quam in ſubſcriptione. deciſ. 328.
num. 3.

Gratia ſemper habet in ſe tacitam conditionem, ſiſta ſit. De-
clara, vi deciſ. 284. num. 6.

Gratia ſemper inſiſtente eſt parte opponente. Declara, vi
deciſ. 328. num. 6.

Gratia non dicitur obſiſtente ex falſa expreſſione quando Papa
ex ea motus non ſuit ad concedendum beneficiiſe. deciſ.
284. num. 10. & 16. ponatur plures conditiones, quibus Pa-
pa ex falſa expreſſione motus non ſuit ad concedendum be-
neficiiſe.

Gratia non indiget inſiſtente, quando in ea adeſt clauſula,
vi de obſiſtente, & obſiſtente dari non poſſit. dec. 275.
num. 4. Decla. a, vi num. 16.

Gratia ſubſcriptum eſt per ſuſtinentibus omnes probandi ſub-
reptionem. dec. 327. num. 6.

Gratia dicitur eſſe de plenâ obſiſta poſſiſta ex certa ſcientia
Papa etiam quod expreſſe diſtans non ſit, quando in ea
expreſſe diſponatur, quod inſiſtente non poſſit ex eo quod
inſiſtente habentes vocari, & emitti non ſervat. deciſ. 284.
num. 3.

Gratia, ſeu ſupplicatio beneficii vacantis cum clauſula, vel
alio quomodo modo non habet locum non inſiſtente vacante
diſpoſitioniſe narrata. deciſ. 318. num. 4.

Gratia, ſeu diſpoſitio ſciſe dicitur inſiſtente ex indicio ex-
traneitatis inſormationis. Declara, vi deciſ. 257. nu-
mero 1.

Gratia non redditur ſubſcripta ex omnibus totis, ſed ſolum
ex illis de quibus repertum expreſſum, vel iure tantum,
& quibus expreſſe gratia nullatenus fuſſet conceſſa. de-
ciſ. 257. num. 3.

Gratia non tenetur ea præſentia parti, qua eſt fundamentum gra-
tie plenâ inſiſtente illi deciſ. 26. num. 1.

Gratia dicitur ſubſcripta, quando ſupplicatur non expreſſe id
quod ſi expreſſe fuſſet, non gratiam non obtinuiſſet, nec ſed
difficilis eſt. deciſ. 70. num. 1. & 3. Pbi quod in hoc attendi-
tur ſtylus cancellariæ, & ſignatura.

Gratia eo magis valet de deſiſta inſiſtente in ſupplicatio-
ne non expreſſum, cum non ex ſimplicitate, ſed & ex
caliditate ſupp. eſſaſe ſunt deciſ. 70. num. 4.

Gratia non dicitur ſubſcripta ex falſa expreſſione, qua ſuis
ſuperſuſi. deciſ. 270. num. 1.

Gratia ex falſa expreſſione dicitur ſubſcripta, etiam quod
falſa

- falla expreffio fuerit fuprema, quando concedens facilius motus fuit ad illam concedendam. decif. 170. num. 3. Declarat hoc procedere quando agitur de gratia tertii prae-dicti, alias fecus.*
- Gratia fub rebus non valet principali, quando fuis impetrata à procuratore. decif. 170. num. 4.*
- Gratia redditus nullus, quando ex dolo impetrantis fuit narratum. falfum. decif. 170. num. 4.*
- Gratia indiffinitè impetranda, & verificanda efl parte oppo-nente. Declara, vt decif. 270. num. 5.*
- Gratuitas delicti cognofcitur ex gratuitate punie. dec. 195. nu. 2.*
- Gratiffima dicitur caufa matrimonij. decif. 94. num. 7.*
- Gratia dicitur caufa feparationis fitori, lito in ea requiritur plena, & concludens probatio. decif. 371. num. 1. & fe-quentib.*
- Gubernatoris Urbis facultates inter alias funt quod teftes fuae citationis pariti excoherant probent abfque alia repeti-tione. Declara, vt decif. 191. num. 1.*

H

- H** Abiles praefumantur teftes donec contrarium probetur. decif. 149. num. 1.
- Hactenus, delicto, excludit tempus praeteritum vsq; ad illum diem. decif. 258. num. 9.*
- Hares debetur pignori foluere creditori primo venienti. decif. 219. num. 2.*
- Heres prohibitus alienare fub pignora primatienis hereditatis, alienando, & contrahendo pignora incurrit. decif. 30. num. 1.*
- Heres non potefl dare de fimulatione contractus falfi à defun-cto. Declara, vt decif. 37. num. 9.*
- Heres foluens legatario certum pecuniam, donec foluerit le-gatum, an & quando rforam fupere videatur. decif. 321. num. 3.*
- Haeredes legitimi fuccedunt in iurapatronatus, fine ex tefta-mento fuit ab inteflato, in cafu quo iurapatronatus confis-ri non poffit. decif. 241. num. 3. & 4.*
- Haereditas loca fuccedit fiftica, & bona cum onere, & non aliter eam. decif. 82. num. 2.*
- Haereditas, & fuccelforibus non vocati fententia non nocet. decif. 58. num. 4.*
- Haereditate teftatoris indignus dicitur is, qui illius voluntati contrarietur. decif. 30. num. 3.*
- Haereditas à fiftis vendita, vtpropter dilla haereditatis tenetur ad omnia onera, & obligationes, quibus fiftus tenetur. decif. 91. num. 3.*
- Haereditate vendita à fiftis, fit intelligitur vendita, vt ad onera emptor non fiftus tenetur. decif. 91. dilla nu. 3. Vbi quod hoc multo magis cum habet, quando ille emi cum oneri-bus, & boni ibat.*
- Haereditis fiftus oritur etiam ex teftibus examinatis parte non citata decif. 2. num. 1.*
- Haereditis fiftus oritur contra eum, qui menitus recufauit in fello Teftibus iuris vellefium fovere cum alijs fiftiffimam Eucheriffiam. decif. 22. num. 1.*
- Haereditis manifeftum fupit confulere Demones pro fciendis occultis decif. 17. num. 1.*
- Haereditis caufe pro fufliciantur literarum Apoflolicarum, pro crimine infideltatem contra Epifcopum, pro incorrigibilitate pro crimine eflonij, pro nefando pro celebratione Mif-farum, & Sacramenti praefentia miniftratione ab illis, qui non funt p'rebyteri iurica traditur Curia fectulari, in alijs autem feftus non. decif. 241. num. 7.*
- Haereticorum filij parente condemnato per eandem fententia reprobantur inhabiles, & incapaces ad dignitates, & be-neficia abirenda, & obtinenda ante patris delictum primar-ter. decif. 87. num. 1.*
- Haereticorum filij ipfo iure primantur beneficijs Ecclefiafticis ob-tenent, & reftantur inhabiles ad habenda vsque ad fecun-dam generationem per lineam mafculinam. dec. 87. nu. 2.*
- Haereticus filius primatur beneficijs obtenendo. decif. 87. num. 3. Vt-que ad num. 8.*

- Haereticorum filij tunc demum primantur beneficijs obtenent ob patris delictum, quando ad ipfius patris praesent illud bene-ficium obtinuerunt. decif. 87. num. 13.*
- Haereticus filius beneficiarius non perdit beneficium obtentum ante patris delictum. decif. 87. num. 14.*
- Haereticorum filij primantur necat beneficijs iam obtento, et alio contrarium inter Doctores, vt egerit Summi Pon-tificis decifione. decif. 87. num. 15.*
- Haereticorum, & contrarium filij, quod primantur beneficijs ob-tenent nullo reprobant iure canonico. decif. 87. num. 16.*
- Haereticorum materiam concernentis omnes extraneas, li-cet non fint pofta in corpore iuris, & fine valide, & ob-feruanda, tamen cum repugnant alijs conftitutionibus po-ftis in voluminibus iuris non funt obferuanda. decif. 87. num. 29.*
- Haereticorum filij, qui in articulo mortis haereticum committunt puniuntur. decif. 123. num. 1.*
- Haereticorum filij puniuntur, vt filij quod aequae conuenit na-tis, & nafcentis. decif. 123. num. 2. Vbi quod hoc procedit indiffinitè in crimine laesa maiestatis humanae.*
- Haereticorum filij licet inhabiles redduntur ex delicto patris ad obtinenda beneficia non primantur tamen obtinent ante delictum. decif. 123. num. 3. Vbi tamen quod contrarietate opinio efl verior, & communior.*
- Haereticorum pignora ad fofmationem etiam extenduntur. decif. 123. num. 5.*
- Haereticus, & eorum filij refpectu pignorum temporalium, & qua non funt corporis effluuijs poffidentur, & quod efl difpofitum in uno cenfetur in alio difpofitum. decif. 123. num. 8.*
- Haereticorum filij fuit perpeffio eflames infamia iuris. decif. 123. num. 9.*
- Haereticorum filij ipfo iure, vel faltem veniant primandi etiam beneficijs obtenent. decif. 123. num. 9.*
- Haereticorum filij primati beneficijs cenfentur etiam primati poffidendi. decif. 123. num. 11.*
- Haereticorum filij quod puniuntur ob delictum patris efl in a-quitate Canonica fundatum. decif. 123. num. 14.*
- Haereticus declaratus patronus amittit iurapatronatus à die quo in haereticum labitur. decif. 6. num. 2. in fine.*
- Haereticus impudens dicitur, qui negat confeffionem ab ipfo factam. decif. 208. num. 3.*
- Haereticorum filij primati funt beneficijs obtenent etiam ante patris condemnationem. decif. 90. num. 1. contrarium. nu. 2. & hac contraria opinio tamquam beneque recepta efl in officio Sanctae Inquifitionis. num. 1.*
- Haereticus filius fiftus, & eius foffimarius alere tenetur cuius bona à die commissi delicti confiftata dicuntur. decif. 82. num. 7.*
- Haereticus, fi contra eum in contumaciam lata fuerit fententia, non praefumit filij. dec. 123. nu. 13. Vbi quod hoc non procedit poff annuam contumaciam, quo cafu talis con-tumacia equiparetur pertinacia, & habetur p haereticum, vt fi fententia contra contumacem, non propter contumaciam fuerit lata, fed quod pfecto fuit probatum delictum.*
- Hebraei de iure communi tenentur reftituere bona pigvorata eorum dominis obijcti vltimè p'fent reftitutione, fi ea pigno-ri acceptum ab alijs quem à fuis dominis. dec. 182. nu. 1.*
- Hebraeorum liber primatus pigvorati acceptum bona fub vfu-rijs de iure communi non probat ad fenevendi differtum habere eorum. decif. 182. num. 4.*
- Hebraei quando inter fe litigant coram iudice Chriftiano fup-er fuffeffione, feruandam efl quoad deciforia huius poffef-ffionis fi affij quod illam cafum decider, fi ea pigno-ri acceptum à iure communi in perfonis Hebraeorum. decif. 3. decif. 16. num. 1. & feqq.*
- Hebraei ab Ecclefia tolerantur. decif. 376. num. 2.*
- Hierofolymitani Equites dicuntur religiofi. decif. 303. nu. 1. Hierofolymitani equites iuftitia non folum, fed etiam & equites Capellani puritatem fanguinis habere debent. decif. 315. num. 7.*
- Hierofolymitanorum equitum habitus fufceptus ab alijs, feu ex ipfo, quod quis admittit fuit ad illam fuffuffectum puritatis.*

puritas, seu nobilitas sanguinis censetur probata. decif. 135. num. 8.

Hypo: heca amicitia pro eo, quod verè gestu est, & non amicitia sua lata. decif. 139. num. 3.

Hypothesis credita habens in bonis delinquentis, contradi-
ctiohipotesis creditoris in pecunia propter diffam hypothesi
non impedit in reparationem si sua faciemus, jactu si
contradictio erat respectu domini, & possessionis, quia in-
pedi in compensationem decif. 109. num. 3.

Historiarum, seu Chironia deus aethiopia, quem fidem faciat.
decif. 195. num. 7.

Homicida testis a testimonio repellitur decif. 118. num. 4.
versus. Et de homicida. Vbi etiam quod hoc procedit etiam si
ab homicida abstinuit absolutio in re. dicto. num. 4.

Homicida, & homicidii in bulla Sixti Quinti non solum sent
comprehensum homicidii subiecti, sed etiam modale eccle-
siae, & sic Barones, & feudatarii decif. seu vot. 61. num.
24. & num. 16. & seqq. in addenda littera E.

Homicida, si communiis sententia contra ipsum sit lata, non
sufficit, nisi fuerit lata ex plenis probationibus, & te-
stibus pariter citatis examinatis. decif. 113. num. 8. & seqq.
omnibus: Vbi propterea quod non sufficit testes de audi-
tu, & de publica voce, & fama iuxta foga.

Homicida Clerici propter homicidium non priuatur beneficiis
ipso iure. decif. 136. num. 1.

Homicide Clerici inuisione pendente antequam euiden-
tetur potest beneficia relinquere. decif. 136. num. 2. & 3.
Vbi propterea quod propositi bonum B. necessarium fuisse ante
condemnationem in re reprobata valida est.

Homicidia duo commissa eodem tempore non comprehendun-
tur sub statuto ex quo tenentur homicidii pro duobus homicidiis
ad facultate se reducere infra annum. decif. seu vot. 61.
num. 13.

Homicidia pignora ordinaria non tenentur occidere hominem sar-
vato e ipsa, aliud agere intendunt. decif. seu vot. 61. na. 5.
ad finem.

Homicidii causa homicidii, seu condemnatio, seu etiam diffamatio
sunt suspensae ab omnibus actibus legitimis. Quandoque ipse
casu capitur diffamatio decif. 191. num. 4.

Hominum formae digne solent ad illos, quae frequenter ac-
cidunt. decif. 108. num. 8.

Hominis armatus coactus ad effectum committendi homici-
dium, seu aliud delictum tenetur de delicto ad quem finem
fuit coactus, non autem de condensatione. decif. seu vot.
61. num. 4. 7. 19. & 23. Vbi propterea quod si non voluit
incurrere penas contentas in bulla Sixti Quinti de ca-
nalicatis, & armatis, & in additione littera D.

Hominem armatum congregacionem, seu conuentum facien-
tem tenetur l. i. de re publica, & in rebus etiam po-
tius contentis in bulla Sixti Quinti de canalicatis decif. seu
vot. 61. num. 2.

Hominis praesumptiones non sufficiunt ad condemnandum
aliquem ad falsum iuramentum, nec ad solvendum fidem iura-
mento, sed iuris, & de iure approbata requiruntur. decif.
117. num. 5.

Hominis quatuor male le genere non inferi ad delictum in spe-
cie decif. 14. num. 2.

Hominis nobilitas praesumptione non falsitatis excludit, & in ho-
mine nobili, etiam quod cunctis agatur, falsitas non pre-
sumitur, & probari debet solum per coniecturas rebe-
tes tendentesque ad euadendum finem. decif. 267. num. 6.

I

Identitas personae confessor probata per demonstrationes no-
minis, & cognominis patris, & aui, temporis, & aetatis.
decif. 141. num. 1.

Identitas verum amillarum manifeste rationibus probari de-
bet decif. 108. num. 7.

Identitas verum ad bonarum rapinarum probatio difficilior est.
decif. 108. num. 7.

Idem diffus, fiat restrictio ad iam dicta decif. 100. num. 9.

Idem testes falsitatem non sunt ad sanctorum eius, pro quo fi-
dei inferunt. decif. 43. num. 7.

Idem testes non est iudex, qui in causa seculi iudicant de
ponere ad finem sui testamenti. decif. 106. num. 8.

Idem testes non sunt in universitate, testes universitatis, qui
intervenierunt in mandato duo ad universitatem decif. 110.
num. 1. 7. 8. & 9.

Idem testes non sunt pro universitate, testes universitatis,
quando ex vultione causa libenter ad solutionem conuenit.
decif. 210. num. 4. & 5. Vbi declaratur.

Idem testes non est testis vultus, & pariter decif. 194. num. 2.

Idem testes non est falsus benemerit decif. 109. num. 2.

Idem testes sunt pro universitate, testes universitatis, etiam
quod agatur de pastura, & novoribus, quando pastura, &
novoribus tenduntur, & praesentia in acta communi repenti-
tur decif. 104. num. 5. & 6. Et quod ita in dubio pro-
sumitur de eorum praesentia conuenit in vultione universita-
tis, praesentia quam suspicamus.

Idem non sunt testes universitatis, quando agitur de con-
suetudine gubernationis, quod quando verum sit. Declara-
tur decif. 104. num. 8.

Idem non sunt testes in universitate pro universitate, quando
sunt nominati in mandatis procuratorum factis ad agendum. de-
cif. 104. num. 9.

Ignorantia insuperabilis, seu insuperabilis est, quae humani-
tatis non insuperabilis non potest, quae excusat ignorantem. decif.
16. num. 1.

Ignorantia crassa, & furiosa est necessaria, quod siue debemus,
quae comparatur stupore, nec excusat decif. 16. num. 2.

Ignorantia probabilis excusat decif. 16. num. 1.

Ignorantia probabilis non debet, & diffidit cognovisse ex-
cusat causam ab eo decif. 30. num. 3. quod protulit etiam
in acta gratiorum de illis, puta bene. num. 4.

Ignorantia insula non excusat, quo minus quod ipso iure incidit
in commissum licet de agere & scire praesentia nullam cau-
sam relictam in integrum decif. 345. num. 2.

Ignorantia excusat a delictis, & quando decif. 345. num. 3.
& 4.

Ignorantia crassa, & affectata pro scientia reputatur, & non
excusat a delictis, nec a pena decif. 345. num. 4.

Ignorantia allegata non potest ab eo, qui consilium non desistit.
decif. 341. num. 6.

Ignorantia non excusat a delictis, qui post supervisionem
suum fecerunt in delictis perpetrare dec. 245. num. 6.

Ignorantia non praesumitur, sed probanda est per allegantem
alioquin enim, qui habet intentionem iudicatum decif. 345.
num. 7.

Ignorantia, & ob id praesumitur ex lapsu decem annorum
ad excusandum a poenitentia decif. 34. num. 1.

Ignorantia conventionalium praesumitur non inferri diffam pignum
conventionalium decif. 151. num. 1.

Ignorantia insula causae: Gratia subreptitia excusat etiam
ad effectum, ut insuperabilis possit retinere utrumque bene-
ficium, nisi sine incomparabili decif. 288. num. 3.

Ignorantia impropria non inferri, & bona fides in dubio
praesumitur decif. 154. num. 4.

Ignorantia praesumitur ad absentiam decif. 154. num. 5.

Ignorantia impedimenti in conjugibus non praesumitur. Vbi
matrimonium est clandestinum decif. 154. num. 6.

Ignorantia confessorum, & impedimenti iussu coniuges pre-
sumitur. Vbi matrimonium fuit publicum contractum inter
conjuges decif. 154. num. 4.

Ignorantia praesumitur in muliere, praesumitur in falsis alieno.
decif. 21. num. 4.

Illatio ex diversis fieri non potest decif. 16. num. 5.

Illegitimus, & spurus filius, licet de iure et civilis alimenta de-
beantur, de iure tamen canonico debentur. decif. 83. nu-
mero 1.

Illegitimi quomodolibet filii alimenta debentur dec. 82. n. 1.

Illegitimus, & natus filius potest esse clericus ex dispensatione
ordinaria decif. 350. num. 8.

Illegitimus, & natus filius venit applicatione filiorum, &
descendentium, quando illi sunt vocati non per verba ci-
vilia legitimitatem impetrant, sed per verba naturalia.
decif. 350. num. 3. Declara, ut num. 6.

E 2

Illi:

I N D E X:

Illegitimi, quando expressè à fundatore iniriparatus exclusi non sunt, iniriparatus transi etiam ad ille. *decis.* 350. num. 1. & 2. Ibi præsertim quando filii, & descendentes sunt vocati non per verba civilia legitimitatem importantia, sed per verba naturalia, quibus veniunt etiam naturales.

Illegitimi, & naturales, quando fundator iniriparatus in uno casu expressè exclusi, & in alio nihil dicit iniriparatus etiam ad filios illegitimos, & naturales transi. *decis.* 350. num. 3.

Illegitimi, & naturales, quando à fundatore iniriparatus in aliquo casu admitti sunt, iniriparatus etiam ad eos transi. *decis.* 350. num. 4.

Illegitimi, & naturales in lareparatus gentilitio, & agnatio admitti non sunt. *decis.* 350. num. 7.

Illegitimi sunt filij suscepi ex matrimonio nullo, puid, quia ultra copulam fructus non probatur, sed si doli a fiscalis non probatur. *decis.* 64. num. 10.

Illegitimus clericus nisi fuerit pro illegitimitate specialiter dispensatus, non potest beneficia obtinere, & si generaliter ad quacunque obtinenda beneficia dispensatus fuerit. *decis.* 70. num. 2. & 3. & 4.

Illegi ini Clericorum filij, an principiter alimentis ex constitutione Pij Quinti caritati filii clericorum illegitimi. *decis.* 82. num. 3. cum duobus seqq.

Illegitimus filiorum probatur ex eo, quod pater illos semper illegitimos nominavit in testamento. *decis.* 344. num. 4. & 5. Ibi præsertim, quando sic nominatus filius patris testamentum approbavit.

Illicitus, & iurarius illicitus à consuetudine validari non potest. *decis.* 84. num. 1. & 2.

Illicitum non est pællum, quod damna, & interesse possint taxari quousque pro centenario probet anno, & non ultra, nec ex eo debet taxari pro alio aliquo interesse, nisi eo probato. *decis.* 69. num. 1. & 3.

Illicita, & iniusta pæssa non reddunt illicita, & iniusta pæssa licita, & iusta. *decis.* 43. num. 4.

Illicitus, & iurarius quando est ex iure, propter pællum, quod emptor possit cogere venditorem ad alium redimendum. Tunc fructus soluti forent principalem extinguere. *decis.* 92. num. 1.

Illicitus, & iurarius dicitur census ex pæssa, quod venditor amittat aliquo modo illum redimere contra suam voluntatem. Declara. *vi.* *decis.* 176. num. 4. & 5.

Illicita, & iuraria si taxatio certi interesse ab initio. *decis.* 311. num. 1.

Illicitus contractus non redditur propter taxationem certi interesti, sed propter exaltationem. *decis.* 331. num. 4.

Illicitus contractus, *vi.* exaltationis; Perborum significatio debet ad intellectum iurum civilem, & non iuramentum applicari. *decis.* 180. num. 6.

Illicita quando una pars est, alia vero licita alternatim obligantur nam quid vult peritente viuetur. *decis.* 176. num. 6.

Illicita alia maiusculam non præsumitur datur. *decis.* 29. numero 2.

Illicita, & feneratoria est taxatio interesse pro tempore futuro. *decis.* 325. num. 1.

Illicita, & feneratoria est taxatio interesse pro tempore futuro, etiam in mercatore solus surgenti. *decis.* 325. num. 2. Quod procedit etiam quod partes afferunt, quod interesse sit pro lucro cessante, & damno emergente. *decis.* 325. num. 3.

Illicita, & iuraria est taxatio interesse à principio facta, nisi ab initio interesse probetur. *decis.* 7. num. 2.

Illicita rei operam danti, ex qua casualis provenit bonificatio irregularis est. Declara quando illicita opera sua causi bonificati alio fecit. *decis.* 297. num. 2.

Immemorabilis possessio super iure legatum, & pascendi, *vi.* includit priuilegia quomodo testes debeant deponere. *decis.* 344. num. 2. & 3.

Immemorabilis possessio à testibus probata non dicitur dicentibus de sessenta anni in quibus, bene dicta possunt verificari, in eo quod iura bene. *decis.* 344. num. 4.

Immemorabilem possessionem testes probare volentes super in re pascendi, & legumini, de bene concludere de visu per quod agitur. *decis.* 344. num. 1. & 2.

Immemorabilis præscriptio, *vi.* bene dicitur probata per testes que requiruntur. *decis.* 369. num. 1.

Immemorabilem præscriptionem testes probantes, etiam atatis esse debent. *decis.* 369. num. 2.

Immemorabilem præscriptionem testes probare volentes super priuilegiis, & illius possessione, quomodo deponere debeant. *decis.* 369. num. 4. 5. 6. & 8.

Immemorabilis consuetudo non solvendi decimas sufficit ad præscribendam non solutionem decimarum. *decis.* 392. num. 3.

Immemorabilis consuetudo, seu præscriptio habet vim iudicii, & priuilegij etiam contra habentes institutionem fundatam de iure, præsertim ad fauorem personarum Ecclesiasticarum. *decis.* 298. num. 3.

Immemorabilis consuetudo, quod recurreret ad iudices seculares non sunt excommunicati attendenda non est. *decis.* 151. num. 1.

Immemorabilis præscriptio, *vi.* bene consuetudo probata per testes debent deponere de visu per quadraginta annos, de auditu à maioribus, quod maiores nonquam intellexerint contrarium, & de publica voce, & fama. *decis.* 276. num. 5.

Immemorabilem præscriptionem testes probantes debent esse atatis annorum quadraginta quatuor. *decis.* 276. num. 4.

Impediens se citari debetur pro legitima citatione. *decis.* 343. num. 3.

Impedimentum non excusat illum, qui alia via sibi succurrere potest, & impedimentum remouere. *decis.* 348. num. 4.

Imperfectio aliorum ex quibus dignetur. *decis.* 114. num. 1.

Imperium iuratum, & iuratum, & alia regalia non veniunt in simplici concessione iurisdictionis, vel omnium iurium. *decis.* 27. num. 3. Declara si aliud fundatur ex verbis iniunctura, & iustitia concedi ex causa remissionis, & qualitate personarum dolum.

Imperatarius Federici consensu contra hereticos, fautores eorum, ipsorumque filios, & nepotes primando omni beneficij honoribus, & dignitatibus licet defunctis concessis ad beneficia ecclesiastica non extendantur, tamen cum suis vii canonizata per Constitutionem Pontificiam dicitur esse. *decis.* 133. num. 4.

Imple aut omnino non implere videntur æquiparentur. *decis.* 308. num. 7.

Implicita confessio, & per verba conuincitur, & cum qualitatibus in dabo non trahi debet ad delictum. *decis.* 1150. num. 1.

Impetens hereticus dicitur, qui negat confessionem ab ipso factam. *decis.* 202. num. 3.

Impossibilia, seu inuicibilissima deponens testis nihil probat. *decis.* 100. num. 13.

Impotentia concordandi non Ratum dissoluit matrimonium, sed debent coniungi per tricenarium cohabitare, & experiri, an impedimentum sit peremptorium. *decis.* 111. num. 3.

Impotentia concordandi non reuocatur ex impedimento apertissimo. *decis.* 311. num. 2.

Impotentia mariti an possit probari alio modo, quem per cohabitationem triennalem. *decis.* 24. num. 1. 3. & 4.

Impotentia, & frigida mariti probari possit per testes de tempore matrimonij, & ante matrimonium. *decis.* 24. num. 2.

Impotentia mariti probatur ipsius confessione. *decis.* 24. num. 3.

Impotentia viri causa, *vi.* matrimonium queritur dissolui non apparet de viro, aut morbo vel defectu membrorum genitalium visibili, recurrendum est ad remedia ecclesiastica, videlicet ad triennalem cohabitationem, pro credenda peccatorum confessione, & suspensio sacramentalis. *decis.* 192. num. 1. & 3. seqq. aliam quod antea per plures annos infirmus habitauerit. *vi.* & seqq. Ibi recluduntur alia opinionem, & ita concluditur.

Impuritas sanguinis sufficit, quod ex uno tantum parente producat. *decis.* 37. num. 1.

Impuritas non probatur per testem mulierem, & vilem. *decis.* 264. num. 1.

Iniqua;

Inæqualitas inter focos est permiffa, quando vnus ex focis inuicem patitur, vel fortis, vel indignus in societatem confert. decif. 180. num. 1.

Incensura probatur multis, & coniecturis, etiam quando queritur de eius origine. decif. 271. num. 1.

Incendium præsumitur ortum in illo loco, in quo prius fuit visus ignis. decif. 271. num. 1. & 2. Vbi amplius hæc coniectura, etiam quod possibile est ignem habere originem in alio loco.

Intestus, origo, quando de testium depositione probatur. decif. 271. num. 5.

In circa. Dependent testes per distictam diffinitionem, in circa, vel per verba, plus, & minus, dicuntur dubitatus deponere. decif. 231. num. 1.

In circa. Quamuis arbitrio iudicis remittatur ad quod tempus referri debeat depositio testis deponens cum disticta diffinitione, in circa, & aliquando ita, vel quatuor anni cōtineat, tamen ad hoc effectum attendenda sunt coniectura, & verisimilitudines, & subiecta materia. decif. 172. num. 1.

Inconueniens, & absque interuallum dicitur falsum quando non habet intercapitula ad se circumsidendo. decif. seu. post. 61. num. 10.

Inconueniens testatorum vult se corrigere non est præsumendum. decif. 350. num. 6.

Inconueniens quando locatio rei vendita falsa est ab emptore venditori, simulata venditio per alium. decif. 99. num. 2.

Inconueniens constitutio procuratoris ad præstata cum reservatione pensionis si non est falsa non dicitur simoniacas, & illicitas. decif. 25. num. 1.

Incorporata fisco facta bona delinquentis dicuntur cum illorum possessionem in fisco apprehenderit. decif. 197. num. 2.

Incorporatio ad fisco facta non impeditur a contrarietate creditoris in pecunia propter hypothecam quam habet in bonis delinquentis, si fisco per contradietionem erit respectu dominij, & possessionis quia imponit incorporationem. decif. 197. num. 9.

Incurtus latronum reputatur inter casus fortuitos. decif. 208. num. 1.

Indefinita oratio non equipollet vniuersali in testibus. decif. 353. num. 6. & decif. 274. num. 11. in fine.

Indefinitum oratio namque non restringitur, quando inter vnum, & alium casum non potest reddi ratio diuersa. in. decif. 165. num. 4.

Indefinitum, & generalia verba comprehendunt omnes illos, ad quos negotium pertinet, quando sic fundatur ex verisimili mendis dispositionem, & ex subiecta materia. decif. 165. num. 4.

Indefinitum oratio non equipollet vniuersali in depositionibus testimonij. decif. 274. num. 11. in fine, & decif. 353. num. 6.

Indignus hereditate testatoris dicitur is, qui illius voluntati contrarietur. decif. 50. num. 3.

Inditum effectum in materia de officio probationis testes de credulitate præsumit. decif. 271. num. 4.

Inditum, & coniecturis incursionem probatur, etiam quando queritur de eius origine. decif. 271. num. 1.

Inditum perspicuum doli probari debet. decif. 9. num. 1. in fine.

Inditum, coniecturis, & verisimilitudinibus simulatio inducitur. decif. 254. num. 2.

Inditum naturalis, seu præsumptio maxime veritatem comprobant. decif. 20. num. 10.

Indivisiuitas non consideratur solum, quando adest natura iuris, sed etiam cum probatur intentione, & voluntate, quando si licet quis non fuisset aliter contrahitur. decif. 325. num. 12.

Indivisiuitas quando est materia, vult per inutile viuitur. decif. 325. num. 11. Vbi de eo qui non fuisset contrahitur sine certo passo.

Infamia non irrogatur, quando de crimine agitur per viam exceptionis. Deciditur, ut non irrogatur infamia iuris, siue infamia facti. decif. 9. num. 2.

Infames, & viles testes admittuntur in materia, in qua alij testes haberi non possunt. decif. 179. num. 5.

Infames infamia iuris perpetui sunt filij hæreticorum. decif. 123. numero 9.

Infans minor non tenetur reddi processum adhibere, etiam quod passus fuerit illi domum intrare. decif. 40. num. 2.

Inferior iudex non debet cognoscere de vi huius inhibitionis. decif. 55. num. 2.

Inferior iudex admittit irregularem clausula subleat, & reddit illam ad indicandum inibulum. decif. 67. num. 3.

Informes scriptura, & non in forma probatur, licet per se non probetur, facit tamen ad iudicium. decif. 277. num. 6.

Infra, dictio, in textu conf. de sermo. auri. denotat operis licentiam concessam in quibus parte anni decif. 65. num. 6.

Inhabiles ad beneficium nominandum regulariter obiectis non primantur. decif. 87. num. 21.

Inhibita, & incapax ad succedendum est hominis, ideo non potest agere ad implemendum legatum. decif. 175. num. 1.

Inhibiles licet filij hæreticorum ex dicto patris redduntur ad obtinenda beneficia, non primantur tamen obtinenda ante dictum patris. decif. 123. num. 1. Vbi tamen quod coarctari opinio est verior, & communior.

Inhibiles testes licet admittantur in iura, quæ solent occulte committi non tamen probant, & quando concurrat suspicio alij, quales sunt. iuris. & iurisdictionis. decif. 194. num. 8.

Inibulum testium de depositione supplicat ad alij, qui non primantur simul ex exceptione. decif. 353. num. 2. & num. 5.

Inibulum testis, & non omni exceptione maioris supplicat ad iudicem. decif. 204. num. 4.

Inibiles testes probati in iura, quæ sunt difficultatis probationis. decif. 260. num. 10.

Inibiles testes an in totum a testimonio repellantur, an verò illis sit cuncta alij non facit cum domo evincere arbitrio iudicis remissum est. decif. 204. num. 10.

Inibiles etiam testes admittuntur ut in possessario retinenda sunt iurisdictiones. decif. 349. num. 2.

Inibulum in testimonio tamen non impeditur per oppositam exceptionem, saltem quando sit mandatum examinari testes sicuti excoꝛnatus. decif. 338. num. 4.

Inibulum ad indicandum redditur index inferior, ex clausula subleat. decif. 67. num. 3.

Inibulum testimonij supplicat ex numero. decif. 240. num. 2.

In præsertim quando sumus in causa difficultatis probationis, Inibulum testimonij consideranda est tempore depositions, & non ante. decif. 240. num. 10.

Inibitum ad obtinenda beneficia, an primatur obiectis, & quomodo hæc regula procedat. decif. 159. num. 8.

Inhibitio Regalis, siue iuris, siue iustitie tenenda est. decif. 55. num. 1.

Inibulum Regalis siue iuris, siue iustitie tenenda est, & ideo sententia lata post inhibitionem nulla reputatur. dec. 130. num. 2. & 3. Vbi hoc amplius etiam non cognito, an inhibitionis factæ canonice valeat.

Inibitum etiam emanatum iure & commissionis subreptitia tenenda est, & causas attendit. decif. 130. num. 4. Vbi præsertim quando in commissione nescit clausula quem, & quæ, num. 6. & 8.

Inibitum per contraveniendum casus attentatæ peritiuitatis, etiam quod non fuerit intimatæ iudicij, de iure. 130. num. 5.

Inibitum non causat attentatæ, quando is ad cuius instantiam emanatum reddit ad indicem inibitum. decif. 130. num. 7.

Iniciens manus violentas in Clericum licet incidat in excommunicationem maiorem, tamen ab Episcopo absque potest. decif. 280. num. 1.

Inimicitia capitalis requiritur ad effectum repellendi testes. decif. 251. num. 4.

Inimicitia capitalis inducitur ex questione omnium bonorum, seu magis quantitate, seu rei notitia. decif. 81. num. 3.

Inimicitia capitalis, & odium oritur ex querela criminali, post querelam siue revocata. decif. 371. num. 12.

Inimicus iustus, seu pauper, & inboneste persona non probat. decif. 9. num. 2.

Inimicus, & odiosus testis fidelem non facit. decif. 204. num. 1.

Inimici testes admittuntur, quando inimicitia non est capitalis. decif. 279. num. 5.

In iuriæ remissio, & reconciliatio propter adulterium facili cessare pœnt cap. plerumque de d. nat. inter vir. & vxor. decif. 135. num. 5.
 In iuriâ adulterij perpetrati per reconciliatiorem remittitur. decif. 134. num. 5.
 In iuriâ abolitâ, & reconciliatio sequuta sunt effectus patris. decif. 165. num. 11.
 In iuriâ, & bestialis causa excusat à dolo, & pœna dammodo allegata, & probatur, quod orta fuerit ante incussum per, alias potius præsumitur, quod quis facinorose dolo, quam ex illa iuriâ causa. decif. 38. num. 1.
 In iuriâ causa licet excusset à caly, debet tamen aliquo modo esse colorata, quia causa finisla non attenditur. decif. 58. num. 2.
 In iuriâ notariâ sententia dicitur illa, quæ ex alio non iustificatur. decif. 336. num. 1.
 In iuriâ notariâ dicitur illa, quæ ex alio deprehenditur. decif. 335. num. 5.
 Inquiri non potest minor, nisi ipsi deo curatore. decif. seu vob. 61. nu. 18. & 28. & in additione laici F. vii de materia.
 Inscriptio donationis in alio publico redacta iuxta formam statutorum excludit contrarium clam esse celebratum. decif. 75. num. 12.
 In solitiâ clausula, & contra ordinariu Stylum in instrumentis appofita arguit simulationem. decif. 68. num. 1.
 In solitiâ clausula contrarietates non præsumuntur. decif. 338. num. 5.
 In solitiâ pœda arguitur falsitas. decif. 366. num. 5.
 Infordescentes excommunicatione dicitur in qui in excommunicatione per seuerat peritiam, & indurato animo in contemptum clauisui. decif. 196. num. 2. & 3.
 Infordescentes excommunicati non dicitur, nisi per triennium continuu in excommunicatione persistu. decif. 196. num. 5.
 Infordescentia excommunicationis excluditur per inscriptionem factam ab excommunicato pro absolutione. decif. 196. num. 1. & seq. & num. 4. Vbi quod si absolutio expellat facta, & excommunicatus literas absolutionis non receperit.
 Infordescentia in excommunicatione per annum excluditur si excommunicatus petat absolutionem, absque alio, seu signa præbentia fecerit. decif. 202. num. 3. & 3.
 Infordescentia excommunicationis tollitur per absolutionem. decif. 202. num. 3.
 Infordescentia requirit non solum contumaciam in excommunicatione, sed etiam excommunicati protestum. decif. 181. num. 2.
 Infordescentia sola non sufficit ad effectum pœnitionis beneficii, nisi infordescentia possit autem facta citatus ad se expectandum. Declara, vi decif. 181. num. 9.
 Infantia date in contrarium coram argumētum. decif. 202. num. 5.
 Instrumentalis possessio dicitur vera possessio, alio non existente in possessore. decif. 319. num. 1.
 Instrumenta: rosi stes fuisse rogatus a notario probatur per testes, & sufficiunt duo. decif. 336. num. 5.
 Instrumentarii testes sufficere fuisse rogatos à Notario, etiam quod non fuerint rogati à partibus. decif. 336. num. 5.
 Instrumentarii testes plene probant, non obstantibus exceptionibus contra eam personas oppositis, nisi superueniat post factum instrumentum. decif. 294. num. 9.
 Instrumentarius testis semipert probat. decif. 370. num. 3.
 Instrumentatum continet certum, & taxatum interesse dicitur testariu, qui inueniant circumstantia facti ex quibus illud per veras probationes probetur, & illius taxatio sit verisimilis, & proportionata, quo casu etiam licetum. decif. 311. num. 12. Vbi in fine efficitur nouissima creatio, facit, quæ faciunt ab initio pacificæ de futuro interesse.
 Instrumētum publicum cum dicitur per obatio probato, & veritas apparet. decif. 128. num. 5.
 Instrumētum non testis repræsentat, sufficit quod sint idonei, nec requiritur, quod sint omni exceptione maiores. decif. 128. num. 5.
 Instrumētum non potest reprobari per testes, qui non sint om-

ni exceptione maiores, & non deponentes necessarii, & concludentes. decif. 181. num. 3.
 Instrumētum vob, seu scripturam transportatio, quæ non sunt probata in alio, si facta non sunt, non reddit sententiam nullam etiam quod instrumentum non sit asportata, fuerit rogata in alio coram eisdem. decif. 133. num. 3.
 Instrumētum reprobari non potest, nisi per testes omni exceptione maiores. decif. 260. num. 7.
 Instrumētum testes reprobandos debent esse omni exceptione maiores. decif. 43. num. 7.
 Instrumētum in quo attestatur computa fuisse reddita libera per d. illum instrumentum, necum ad illa redanda cogi non potest. decif. 104. num. 2.
 Instrumētum plura, vnum alteri inter se adimiculatorum. decif. 170. num. 5.
 Instrumētum transumptum, seu publicatum ab eodem notario qui illud rogauit, probat etiam, quod publicatio sit facta sine citatione partis, & decreto iudicis. decif. 343. num. 1.
 Instrumētum antiquum probat nobilitatem. decif. 243. num. 1.
 Instrumētum locutione, & exalio perfusio probat possessionem. decif. 201. num. 2. & 2. Vbi etiam dicitur ad probandam hanc possessionem sufficere locutiones, & num. 9.
 Instrumētum locutionem inter locutiones, & contradicendum probant possessionem. decif. 291. num. 5.
 Instrumētum rogatus falsi non valet, pœnā non est de falso condemnatur, & in officio teneatur. decif. 320. num. 2.
 Instrumētum nouum notarius de falso condemnatus censetur etiam potest, sed prateribent potest publicare. decif. 220. num. 2.
 Instrumētum extraxit, seu transumptio fieri non potest, nisi parte citata ad examinandum, & collationandum. Declara, vi decif. 148. num. 7.
 Instrumētum in probabili notarius extendit non tenetur notari ceteris. decif. 117. num. 5.
 Instrumētum venitionis terrarum eisdem qualitatibus probant commanem valorem, & excludunt pretij modicationem. decif. 71. num. 3.
 Instrumētum non recognita nullam fidem faciunt. decif. 63. num. 2.
 Instrumētum quando parte opponente recognosci debent. decif. 63. num. 2.
 Instrumētum notarij mortui, vi publicari possunt ab altero notario, qui requiritur. decif. 351. num. 1.
 Instrumētum predecessoris exemplari possunt à succedere in officio obij; iudicis auctoritate. decif. 107. num. 3.
 Instrumētum ex extrahi, & publicari possunt à notario alterius notarij agramenti. decif. 107. num. 3.
 Instrumētum inter aliquos factum non præiudicat tertio. Ita intelligi in contrarietibus præiudicium ratione contrarietatis non autem quod veritatem narratorum in instrumentis. decif. 294. num. 5.
 Instrumētum præsumitur verum, vnde videtur, & saltem, & decet, quod sit falsum incumbit onus probandi. decif. 292. num. 5.
 Instrumētum præsumitur verum, & iuris præsumptio, fiat per instrumentum. decif. 117. num. 2.
 Instrumētum, & scripturam traditione dominium, & p. fessu translati creatur. decif. 10. num. 3.
 Instrumētum repertum in folio volanti existenti in filio, & habens in locis substantiatis, additiones, cancellationes, & apostillas in marginibus à notario non subscriptis, nihil probat. decif. 106. num. 1. & 2.
 Instrumētum præsumitur verum facit vob certum, & maiusculum, & vbi est casus instrumenti effectus omnis dispositio. decif. 89. num. 1.
 Instrumētum admiſſum probationem in contrarium. decif. 89. num. 2. Vbi tamen quod aperitiua requiritur probatio.
 Instrumētum non potest reprobari per testes, qui non sint omni exceptione maiores. decif. 294. num. 4. Declara, vi num. 5.
 Instrumētum, seu scripturam amissio probatur iuramento amittenti, quando ad illam custodendam non tenebatur

I N D E X:

Et quod necessitates sunt promptae, & paratae individuae, & pro moribus deinde pecuniae ad lucrum. decif. 325. numero 7.
 Interesse seu lucri taxationem esse excessivam, qui dicit, & allegat probare debet. decif. 117. num. 9.
 Interesse taxatio à principio falsa vsuaria, & illicita est, nisi aliunde iustitiae probetur. decif. 7. num. 2.
 Interesse, & lucri cessantis taxatio non est prohibita, quando est verisimilis, & oportunitate ad honestum lucrum attendit qualitate personarum, & damno: do pro eorumdem postea probatur taxari sua interesse, quanti sui summa ab initio taxata. decif. 372. num. 8. & 9.
 Interesse lucri cessantis etiam sine mora debetur, quando adeo passum, ut pendente dilatare aliquid solvantur pro dillo interesse. decif. 372. num. 6.
 Interesse de iure debitum, & lucrum cessans de iure debitum potest in passum de iure. decif. 372. num. 3. Declara. vi num. 4.
 Interesse, seu certi lucri taxatio praestitum in mutuo regulariter prohibita est. decif. 372. num. 7. Declara. vi num. 8.
 Interesse verisimile taxationem debetur si aliunde iustitiae est taxatio fuerit excessiva, & superflua excessiva, & superflua reforescat. decif. 372. num. 9.
 Interesse certum, & conuenient non debetur vi vsuarium. decif. 211. num. 5.
 Interesse lucri cessantis debetur mercatori solito negociari. decif. 211. num. 6. Vbi hac conclusio declaratur.
 Interesse particulare non habetur testis vniuersitatis, seu Communitatis non repellitur à testimonio ferendo. decif. 353. num. 1.
 Interesse particulare Officiales Mousis Pietatis non habentis à testificando pro ipso Moute non repelluntur. decif. 353. num. 1.
 Interesse in casu testis habere non debetur, quando nihil consequitur aut perdit ex illius visoria. decif. 351. num. 4.
 Interesse taxatum ad quaque pro contentum dicitur proportionabile, & non excessivum, idem talis taxatio valet. decif. 69. num. 2.
 Interesse non solum damni emergentis sed etiam lucri cessantis debetur mercatori solito negociari. decif. 69. num. 2.
 Interesse lucri cessantis, non potest de iure in passum, nisi mora praecesserit. Declara. vi decif. 69. num. 3.
 Interesse singulare non habet testes subditi possunt pro eorum Domino deponere. decif. 245. num. 1.
 Interesse in casu, an & quando testis habere dicatur, & quando debeat esse hoc interesse, iudicis arbitrio remissum est. decif. 245. num. 6.
 Interesse lucri cessantis, seu damni emergentis non debetur, sine mora debitoris. decif. 362. num. 2.
 Interesse lucri cessantis non debetur ex sola propinqua potentia lucrandi, nisi etiam in specie probetur certa occasio lucri. decif. 362. num. 2.
 Interesse conuenient ab initio contractus vsuariam sapit proximitatem, item de iure diuino, quam humane. decif. 362. numero 3.
 Interesse potentis, sibi exhiberi aliquam scripturam probatur falso iuramento. decif. 278. num. 2.
 Interesse, seu damna, & cambia ob retardatam solutionem mercatorum non debentur, nisi ob moram debitorem, & interpretationem sequamur. decif. 23. num. 2. & num. 4. Vbi declaratur hac conclusio. & num. 5. & seq.
 Interesse lucri cessantis non debetur nisi praecedente mora delictoria, & existentia occasiois iniuriam pecuniae ad incurrendum, & praestatione creditoris debitoris notificata. decif. 142. num. 2.
 Inesse esse lucri cessantis non debetur ab eo debitor qui dilatus se debitorum. decif. 142. num. 3. & num. 5.
 Interpellatio iudicialiter ad implendum ea, ad qua quis tenetur, & non adimpledo committitur stipulatio, & obligatio ad interesse. decif. 151. num. 1. Vbi quod ista casus loci ditionum, & interesse potest relaxari mandatum in contraria censum, iam pro forte principali, quam fructibus.
 Interpellatio requiritur ad hoc, ut debitor solvens, qui pro eo

soluit, teneatur ad dimissa, & interesse. decif. 23. num. 3. & omnibus seq.
 Interpretatio semper facienda est, ut delictum excludatur. decif. 214. num. 9.
 Interpretationem à iure communi recipi statum Probi de transportatione alterum. decif. 135. num. 7.
 Interpretatio omnis facienda est, ut delictum excludatur. decif. 121. num. 1. in fine.
 Interpretatio omnis facienda est, ut contractus valeat. decif. 69. num. 3. in fine.
 Interpretatio omnis facienda est, ut priuilegium euitetur. decif. 249. num. 11.
 Interpretatio omnis facienda est, ut à falso Notarius excusetur dictus in instrumentis numeratam pecuniam, qua verè numerata non fuit. decif. 320. num. 3.
 Interrogatoris testis recusatus respondere non probat. decif. 357. num. 5.
 Interrogatoria, quando à parte data non fuerint, & opposita neque fuisse non fuerint testes etiam nulliter examinati probant. decif. 355. num. 1.
 Interrogatoria, superflua, & irrelevantia inter remissoriales rescire potest. Declara. vi decif. 214. num. 6.
 Interrogatoria, quando à parte data fuerint, si testes fuerint examinati cum dictis interrogatoriis probant, etiam quod alibi sint nulliter examinati ex decif. 357. iurisdictionum.
 Declara. vi decif. 122. num. 3.
 Interrogatoria, quando à parte data fuerint, testes examinati, sine dictis interrogatoriis non dicuntur nulliter examinati. decif. 249. num. 7.
 Interrogatus, An velit vi scriptura produlla pro bona, & legalis recusat declarare facit praesumere scripturam falsam. decif. 66. num. 5.
 Interrogatus, An velit vi testibus pro bono, An & quando tractetur simpliciter, & aliquae vi conditione respondent. decif. 364. num. 1. Praestitum dato illi competentis termino ad deliberandum an. 2. An sufficiat responso se velle vi, donec, & quousque fuerit de contrario certificatum. num. 3. & 4.
 Inuentarium probat contra eum, qui illud fecit. decif. 333. num. 13.
 Inuentarii nullitas ex eo, quod non omnia bona hereditaria in eo descripta sunt, debet concludenter probari, non autem semper. decif. 219. num. 1.
 Inuentarium debet continere omnia bona cum suis qualitatibus, nec sufficit expressio bonorum non generalis, & incerta. decif. 199. num. 2. Vbi quid si inuentario reperitur descripta, Vbi cassetra diluuii parte scripta à mano, & parte in Stampa.
 Inuentarium praesumitur, quod continet, & in eo sunt descripta omnia bona, & qui contrarium praesentat, debet probare. decif. 199. num. 3.
 Inuentarium sufficit etiam quod in eo non fuerint descripta omnia bona mobilia. decif. 199. num. 4.
 Inuentarium quando conficitur ab heredibus citandi sunt creditores certi. decif. 199. num. 5. Declara. vi num. 6. & 7. Vbi quod licet non valeat respectu creditorum non citatorum, valet tamen respectu citatorum.
 Inuentarium, in quo non sunt descripti duo saeculi scripturarum existentes in bareddis sufficit. decif. 199. num. 8.
 Inuentarium habens relationem ad testamentum in quo sunt nominata bona hereditaria, sufficit etiam quod dicta bona in inuentario non sint descripta. decif. 199. num. 9.
 Inuentarium debet continere, non solum descriptionem bonorum mobilium, & immobilium sed etiam an. 4. & 5. adiacent. Declara. vi decif. 199. num. 10.
 Inuentarium heredis si in eo non sunt descripta omnia bona hereditaria non praesumitur descripta, qua talis omisso ignoratur, & per errorem falsa praesumitur. decif. 199. num. 11.
 Inuentarium si continet clausulam, & profectionem adde vel si quid omisum fuerit, cum ad noticiam peruenierit, deest pro suppletionem excludit. decif. 199. num. 12.
 Inuentario describere bona ab altero occupata inter non tenetur. decif. 224. num. 6.

Iacobi,

Inse narij non confitetur, & comparatum non retentione do-
biti xeris non consideratur, sed tantum color praesumptus.
decif. 3. 1. num. 3.

Inuicibilis Testis deponens redditur de falso suspectus. dec.
13. num. 6.

Inuicibilis, seu impossibilis deponens Testis nihil probat. dec.
100. num. 13.

Inuicibilis praesertim si Testis singularis deponit non pro-
bat. decif. 1. num. 1.

Inuicibilis deponens Testes non probat. decif. 161. num. 4.

Inuicibilis est, & habet imaginem falsitatis, quod qui dicit
adulterum esse suum vorem, si ipse aliam vorem, vel
mulier alium virum habet. decif. 51. num. 1.

Inuicibilis deponens Testis non probat. decif. 194. num. 3. 4.
& 5.

Vbi aut Testis deponit verisimilis, & inuicibilis statim
arbitrio iudicis.

Inuicibilis, & sobornationis qualitates, & suspitio odij,
quando concurrunt, Testes in habiles licet in occultis delictis
admittantur, tamen concurrentibus praedictis non probant.
decif. 194. num. 8.

Inuicibilis, seu inasperabilis ignorantia est quae humana vin-
ci industria non potest, quae exasperat ignorantem. decif. 36.
num. 1.

Irrationabilis confectio, & contra bonum publicum non est
seruanda. decif. 17. num. 14.

Irregularitas non incurritur ex sola officio in homicidio,
nisi afflicti directus, aut indirectus in eo operatus fuerit. dec.
297. num. 3.

Irregularitas non incurritur, ex eo quod quis afflicti in homi-
cidio, nisi afflicti probetur participatio. decif. 297.
num. 1.

Irregularis est qui dat operam vel illicitae, ex qua etiam causale
provenit homicidium. Declara, quod illius opera fuit
causa homicidij ab eis decif. 297. num. 2.

Iudex quando inter se litigant coram Iudice Christi duo super
successione fermandum est quod decif. in materia
si afflicti quod illorum eorum de decider, alij casus non sit expre-
ssae de iure communis in personis Iudicem decif. dec. 316.
num. 1. & seq.

Iudex ab Ecclesia toleratur. decif. 316. num. 2.

Iudex de iure communis in iurisdictione restituitur bona pignora totum
Domini abque villa pignori restituitur, si eo pignori acce-
perunt ab alijs, quam si suis Domini. decif. 312. num. 1.

Iudex coram priuatis libere pignori accipere non licet sub vltimo
de iure communis non probant ad favorem distorum Iudex
num. decif. 182. num. 4.

Iudex criminalis non potest de causa civilis interesse pronun-
ciare obsequendo rem de crimine. decif. 5. num. 1.

Iudex inferius non licet cognoscere de vi & malis individualibus.
decif. 55. num. 2.

Iudex arbitrio relinquitur, quae coniectura sufficiunt ad indi-
cendam simulationem in instrumentis. decif. 63. num. 1.

Iudex consideratur non iurisdictionis cessat, quando in iurisdictione Apo-
stolica obstat clausula subdita. decif. 66. num. 1.

Iudex consideratur non de iure Quia data, licet sit amplissima
contra alios Iudices, non propterea per illum derogatur
gratui specificis, & particularibus, & praesertim illis, quae
habent clausulam subdita. decif. 66. num.

Iudex laici sunt incapaces iurisdictionis in Clericos. dec. 312.
num. 1.

Iudices laici non possunt Ecclesiasticos corrigere, inhibere, aut
alia praeccepta facere, & praesentia formalia. decif. 312.
num. 1.

Iudex criminalis non potest sententiam ferre super nullitate
contractus, vbi contractus non delinquit. decif. 128. nu-
mero. 4.

Iudex compellitur tribuere iurisdictionem controuersis, nisi quando
pariter, sed quando de materia. decif. 23. num. 1.

Iudex reuocatur in interdictum concedere et debet consilio de
bono iure petentis cum de cif. 23. num. 1.

Iudex decretum tollit praesumptum laesione. decif. 194.
num. 6.

Iudex decretum, & praesentia controuersum non tollit per sum-
ptum metas. decif. 198. num. 9.

Iudex secularis facientes decretum, & se interuenientes in
recessu Clericorum ad eos habere sunt excommunicati. dec.
179. num. 5.

Iudex decretum ex falsa causa interpositum est ipsi inue-
nim. decif. 206. num. 1.

Iudex assertor in sententia dicitur, vixit alij, & non cre-
ditur, quando apparet alia non fuisse transposita. decif.
356. num. 1.

Index testis, qui in causa semel iudicatus non est idoneus depo-
nere ad favorem suae sententiae. decif. 296. num. 8.

Index Ecclesiasticus potest declarare delictum, & bona delin-
quentis sicut Ecclesiastico applicat, & in casu inappro-
priato sub tali configuratione contrahitur. decif. 211. num. 2.

Index tenetur iudicare & secum alia, & probata, & non aliter
de cif. 145. num. 4.

Index secularis non iudicat de beneficiis Ecclesiasticis, neque
Clerico per suam sententiam fraudare potest. decif. 7.
num. 19.

Iudex quando est data facultas procedendi extrajudicialiter,
testes non eximuntur eorum eodem Iudice probant. decif.
50. num. 1.

Index vbi habet facultatem procedendi extrajudicialiter, citatio
non requiritur. decif. 52. num. 2. & 3.

Iudex monitus super delictum citationis. decif. 355. num. 10.
& 11.

Iudex remittit, testis si ante reuocationem examinatus fuerit
ad dicto Iudice probant. decif. 102. num. 1.

Iudex Ecclesiasticus aspirans bona delinquentis sicut Ecclesia-
stica, etiam in iurisdictione sub tali configuratione contrahitur.
decif. 241. num. 1.

Iudex arbitrium excluditur, & necessitas inferitur ex verbis,
operetur. decif. 164. num. 2.

Iudex arbitrio remittit, quod quantum praesumptiones falsitatis
operetur. decif. 42. num. 5.

Iudex arbitrio remittit, quod quales testes habiles, & omni ex-
ceptione maiores dicuntur. decif. 249. num. 1.

Iudex laici, quando ab eo examinatus fuerit testis contra
Clericum nihil probat. decif. 297. num. 4.

Iudex iurisdictionis carere censetur, quando appellans interu-
enit ad dictum Iudicem appellantis non transibit. decif.
114. num. 1.

Iudex non potest numerari ad pronuntiandum, nisi ex his, quae
sunt in alio. decif. 116. num. 1.

Iudex officium transgreditur, & causa cognoscit deficit de iudice
processu. decif. 219. num. 3.

Iudex arbitrio quomodo remittitur, ad quod tempus referri
debeat depositio testis deponens cum diffinitione in circa, &
aliquando tres vel quatuor anni possint, tamen ad bonam
efficiam attendenda sunt coniectura, & verisimilitudines,
& saluella materia. decif. 172. num. 1.

Iudex adhibetur articulo mandando illis inimici parvi ad
effectum dandi interdictum, & videndum iurare testes,
si intimatio subsequatur non est necessaria alia citatio.
decif. 280. num. 3.

Iudex decretum non firmat contrarium mulieris, quando cau-
sa propter quod illud inuocatur est falsa. decif. 183.
num. 1. Et illud decretum est ipso iure nullum. num. 3.

Iudex ad quem non habet iurisdictionem exercitum, nec causa
ad ipsum deuolvitur si alia non sint transposita. decif.
115. num. 1. & 2. Vbi quod hoc procedit maxime parte
opponentis.

Iudex remissorialis sine consensu pariter non habet facultatem
alterandi formam sibi praescriptam in examinatione testi-
bus. decif. 214. num. 3.

Et quid si in remissoria sit adiecta clausula, & iuxta discre-
tionem vestram.

Iudex remissorialis data facultate examinandi testes cum clau-
sula, & alia iuxta discretionem vestram, quid vigore dictae
clausula facere possit. decif. 214. num. 5.

Iudex remissorialis potest resistere interrogatori superfluo,
& irreuerentia. Declara, vi decif. 214. num. 6.

Iudicis

iudicis auctoritate, Notarius errorem suum emendare potest. decij. 113. num. 3.

Iudices seculares, nec habent iurisdictionem in Clericos, & cum sine inferioris iudicis Ecclesiastici non possunt illis subdere. decij. 103. num. 4.

Iudicis arbitrium in iure regulari debet. decij. 118. num. 1. in fine.

Iudici ex ipso quod scriptura fuerit configurata de aliis dicatur. decij. 119. num. 2.

Index quibus circumstantiis moveri debet ad abluendum trimumm cohabitantis uxoris cum viro ad effectum invidiandi mar: inominum. decij. 116. num. 2.

Iudici inferiori in clausula sublate admitti iurisdictione, & reddit illam ad iudicium subtilem, & sic de ea quodcumque opposui potest. decij. 67. num. 1.

Index Notario examen testium committere potest. decij. 147. num. 4.

Iudice suspensus allegat, & procedente ad videri, si fuit ad teli processum appellatum, nulliter procedi dicatur. decij. 147. num. 1.

Iudicialiter interpretatus ad adimplendum, ea ad que quis tenetur, & non adimplendo committitur stipulatio, & obligatio ad ius crece. decij. 153. num. 1.

Poi quod illo casu loco denuciatur, & interesse potest relaxari mandatum in contrarium census tam pro parte principis, quam fructibus.

Iudicium iurisdictionis Archiepiscopi in suis Archiepiscopis non habet sed omnia debet referre Episcopo, nec aliquid contra eius decreta ordinare potest. decij. 129. num. 2.

Iudicio suo, vel vi sibi videtur. Notarius testes deponentes de tempore dubitantes per dilla verba iudicio suo, vel vi sibi videtur probent. decij. 146. num. 8. & 9.

Iudicio suo, & credere. Deponenti testis per dilla verba de suo iudicio, & credere, nihil probat. decij. 100. numero. 6. 9. & 12.

Iudicium. ubi fuit capsum via ordinaria, non potest amplius procedi via exequutiva. decij. 366. num. 3.

Iudici filius ordinarius probatur per extrajudicalem informatum. decij. 215. num. 4.

Iudicium possessionis admittit probationes petitoris, ratione mixta, & quando agitur de possessione iuris. decij. 249. num. 25.

Iudicium Episcopi habet per suspensionem pro se nisi ostendatur defectum, & irrationabile. decij. 223. num. 1.

Iudicium Notarii in habendo testamentum pro imperfecto, quod vere perfectum fuit partibus non nocet. decij. 336. num. 3. in fine.

Iunior possessio presumitur clandestina. decij. 291. num. 16. Declara, vi dicto num. 16.

Iuramentum non suffragatur amittenti librum, cum ad illius custodiam tenebatur. decij. 35. num. 1.

Iuramentum optimi: excusat libri amissionem, quando cum eo concurrens administrata. decij. 35. num. 2.

Iuramentum calumnie preiudicium, censetur ex observatione, & reiteratione terminum substantiale. decij. 195. num. 5.

Iuramentum calumnie nullius sententiam non obstat, quando aliter constat de bono iure. decij. 195. num. 6.

Iuramentum testis non dicitur probatum ex conuincta assertione Notarii dicentis falsum. decij. 215. num. 3.

Iuramentum calumnie preiudicium, non preiudicium reddit sententiam nullam. decij. 149. num. 2.

Iuramentum supplet solennitates ad consuetudine requisitas. decij. 206. num. 1.

Iuramentum dicitur dolus extortum, propter falsam causam in contrarium oppositam. decij. 206. num. 3.

Iuramentum calumnie non preiudicium non vincit sententiam, quando fuerunt servati termini substantiales. decij. 46. num. 1. & 2.

Iuramentum calumnie defectus, an sit defectus citationis, iurisdictionis, seu mandati. decij. 46. num. 2.

Iuramentum amittenti amissio scriptura probatur, si falsa illa

gravi perquisitio non invenitur. decij. 97. num. 1. ubi praefertur quando exhibitio scriptura petitur officio iudicis.

Iuramentum amittenti amissio scriptura non probatur, si ratione officii calumnie teneatur, & iure illam illam exhibere, etiam non probat dolo, seu culpa. decij. 97. num. 4.

Iuramento solo probatur interfectio petitoris sibi exhiberi aliquam scripturam. decij. 178. num. 2.

Iuramento amittenti amissio scripturarum probatur, decij. 178. num. 7. Declara, nisi agatur de magno preiudicio partium. num. 8.

Iuramentum testium receptio de filio Hispania in manibus Notarii fieri potest. decij. 113. num. 1. & 3. ubi plura.

Iuramentum calumnie creisse videtur, & annullat processum, & sententiam. decij. 152. num. 1. ubi quod illa nullitas attenditur, etiam quod non sit ex tribus.

Iuramentum Notarii iudicis illud, quod ab initio officii fuit preiudicium, licet in remissione requiratur, quod Notarius sui iuratus. decij. 147. num. 3.

Iuramentum testium non probatur ex conuincta Notarii dicentis talia testis, iuratus. decij. 205. num. 1. Limita nisi filius sit in contrarium. num. 2.

Iuramento amittenti in iudicio extortum, scripturam amissam probatur, quando ad illas considerandas non tenebatur ex aliquo contrahente, & obligatus est. decij. 267. num. 4. Dominum pro iuramento contrarius alique censetur. num. 5.

Iuramento Notarii amissio instrumenti non probatur. decij. 339. num. 5.

Iurans obsequio dolo non amittit facultatem iurandi in liem. decij. 34. num. 4.

Iurans testis ducendi veritatem super articulis, & tuta causa potest etiam viro articulatam deponere. decij. 40. num. 1.

Iurandi de calumnia facultatem habetis procurator constitutus potest etiam iurare in omni casu, quo iuramentum preiudicium est ad principalem. decij. 309. num. 4.

Iurare de calumnia procurator non potest, nisi speciale mandatum habeat. decij. 46. num. 1.

Iurasse testis talis scripturis si non apparet, testium examen nullum est. decij. 91. num. 2.

Iuratum transaliohem non servans incurrit penas l. siquis maior. C. de transalio. decij. 30. num. 2.

Iurati assertio non testatur super nullitate, & simulatione contrahitis maxime credendum est. decij. 237. num. 8.

Iurati testes extra verbum non, nulliter passim examinari dicuntur. decij. 17. num. 1.

Iuratus, &c. Testes quod iurati deponerint, an credatur assertioni Notarii dicentis iuratum, &c. decij. 4. num. 1.

Iurididictio Amittitur cum testis teneatur iurari, vi nulla fuit contrahente confidencia. decij. 134. num. 1.

Iuridictio iudicis confidetur amittit cessat quando in literis Apostolicis obstat clausula sublate. decij. 66. num. 1.

Iurisdictione seculari potest ex causa remunerationis absque magna Regni laesione in alium primatum transferri. decij. 27. num. 4. ubi declaratur hac conclusio.

Iurisdictione omnimoda concessa cum iure, & mixto Imperio censetur tantummodo concessa facultas cognoscendi primas causas, & primas instancias, non autem causas appellacionum nisi nominati fuerint expressa causa appellacionum. decij. 27. num. 9. Quod quando verum sit. num. 10. & seq.

Iurisdictione iudicis compenferi ad compulseria tribuitur, non quoad partem, sed quoad Notarios. decij. 22. num. 1.

Iuridictio in prima instancia non in Apostolica non est. Declara, vi decij. 307. num. 5.

Iurisdictionis fructus sunt panna. decij. 30. num. 1.

Iuridictio nulla est peritus sua artis. decij. 300. num. 4.

Iuridictio in memorialibus non tribuitur. decij. 127. numero primo.

Iuridictio morte delegantis expirat, praefertur quando prima citatio non fuit decreta, neque exequutio vivit delegatus. decij. 127. num. 1.

Iuridictio in causationis, seu mandati defectibus, an sit defectus iuramenti calumnie. decij. 46. num. 2.

Iurisdictione laicorum Clerici de iure diuino exempti sunt, dec.

244. num. 3.

Iurisdiclio iudiciali non est Archiepiscopi in suo Archiepiscopatu, quia omnia Episcopo referre debet, nec aliquid contra eius decreta ordinare potest, decif. 129. num. 3.

Iurisdiclio fieri contentiosa in Parochianis Archiepiscopi non est, sed tantum potestatis decif. 129. num. 2.

Iurisdiclio rerum regulariter subditi testimonio non repellitur, decif. 203. num. 2.

Iurisdiclio exco. et in iudex ad quem non habet, nec causa ad ipsum deuoluatur, si ulla non sint transportata, decif. 125. num. 1. & 2. Vbi quod hoc p. o. edit maxime parte opposuit.

Iurisdiclio seculari Clerici consensu supplicum attendenda non est, decif. 103. num. 2.

Iurisdiclio laicali nullam habet potestatem in bonis Ecclesie, que dicuntur sancta sanctorum, & Patrimonium Christi, decif. 305. num. 1.

Iurisdiclio superioritatis omnimoda donatio seu concessio ex se fauorabilia, vel odiosa decif. 27. num. 5. & num. 12.

Ius exco. magis illustratum est de regibus Principibus decif. 27. num. 12.

Ius Canonicum attendi debet in terra Ecclesie, decif. 27. num. 15 in fine.

Iuris ualidi dubij error equiparatur errori falsi, decif. 218. num. 3. in fine.

Iuris dubietas equiparatur dubietati falsi, & excusat a pena contramissionis, decif. 361. num. 3. & 9.

Ius duplex habet Dominus supremus in suis terris, unum in quoque Dominus particularis, aliud tanquam vniuersalis, & supremus Princeps, & concedendo vni remanet aliud, decif. 27. num. 3.

Ius nullum nouum tribuitur a clausula sine preiudicio iuris alteri quassit, sed tantum antiquum reueretur, decif. 179. num. 3.

Iuris negatiua probatur ex resolutione affirmum, decif. 336. num. 1 in fine.

Ius civile dicitur ius correctum, decif. 65. num. 2.

Iuris presumptio transferi non potest in aduersarium, decif. 311. num. 3.

Iuris presumptio stat per publico instrumentum, decif. 117. num. 2.

Iuris per assumptiones, & a iure apprehensa requiruntur ad concedendum aliquem, ex facto terti, & ad tollendum fidem instrumentum, sed per assumptiones hominis non sufficiunt, decif. 317. num. 5.

Ius ad rem acquiritur ex presumptione, decif. 25. num. 1.

Iuris dubij error inducit bonam fidem saltem ad evitandum p. o. em. decif. 26. num. 1.

Iurisdictionis consuetudo non potest a iudice laico, nec sub consuetudine ab eo iudice facta contrarietur, decif. 321. num. 1.

Iurisdictionis etiam, sub consuetudine facta a iudice Ecclesiastico contrarietur, decif. 321. num. 2.

Iurisdictionis propter potestatem delictum, quando consuetudo possit in preiudicium filio suo decif. 321. num. 1.

Iurisdictionis emittit potestatem declaratur hereticum a die quo in heresim labitur, decif. 6. num. 2. in fine.

Iurisdictionis consuetudo regulariter secundum consuetudinem bonorum funditionum, decif. 221. num. 4.

Ius per sententiam contentio inter compertiones inducit, decif. 195. num. 1. in fine.

Iurisdictionis transire debet ad illegitimos, quando fundator eos expressit non exclusit decif. 350. numero. 1. & 2. Vbi praesertim quando filij, descendentes sunt vocati non per verba civilia legitimorum importantia, sed per verba naturalia, quibus veniunt etiam naturales.

Iurisdictionis transire etiam ad filios illegitimos, & naturales, quando fundator in uno casu illos expressit exclusit, & in alio nihil dixit, decif. 350. num. 3.

Iurisdictionis transire etiam ad illegitimos, & naturales, quando fundator eos in aliquo casu admittit, decif. 305. num. 4.

Iurisdictionis gentium, & agrarum non transit ad illegitimos, & naturales, decif. 150. num. 7.

Iurisdictionis in casibus consuetudinis non potest transire ad legitimos heredes, iustitiosos, siue ex testamento, siue ab in

testato, decif. 314. num. 3. & 4.

Iurisdictionis rerum in consuetudine bonorum facta a iudice Ecclesiastico, decif. 341. num. 5.

Nulla causa dicitur, si propter amorem, quo Episcopus nepotes prosequitur, vel ut commodius studij operam, daret possint, ex primis si reuerentia pensionem decif. 334. num. 1.

Iustus, iudex, & legitimus omnia contraria praesumitur, non autem inuenerimus, decif. 43. num. 1.

Nulla exco. talis exco. a dolo, decif. 219. num. 2. in fine, & num. 3.

Nulla ignorantia non excusat, quo minus quis ipso iure incidit in commissum, licet de aequitate solent praesumere in san-

ctam restitutionem in integrum, decif. 345. num. 2.

Nullus metui dicitur ille, qui constatur ex timore maioris partis bonorum, decif. 142. num. 11.

Nullus metui dicitur ille, qui constatur ex timore maioris partis bonorum, decif. 371. num. 9.

Nullus pretio rei vendita semper praesumitur, decif. 357. num. 1.

L

L Accratio solummodo reperta in aliquo libro suspitionem producit contra eum, penes quem liber reperiebatur, decif. 278. num. 9.

Laceratio salis criminis est, nec propterea praesumitur in persona nobili, decif. 267. num. 6.

Lex maiestatis crimen committitur ab eo, qui dolo maleficio, ne hostes, & rebelles Principis in manus Curia deneciem decif. ex vot. 61. num. 16. in fine.

Lex maiestatis crimen non committitur contra Dominum inferioris alicuius, sed vot. 61. num. 17.

Lex maiestatis crimen non dicitur incurrere ex eo, quod in aliqua constitutio sit pro aliquo delicto imposita pena criminis, sed maiestatis, decif. ex vot. 61. num. 27.

Lex maiestatis crimen committi iure Clericus non dicitur, decif. 241. num. 6. & 3.

Lex maiestatis crimen a patre commissum, propter hoc crimen filio solum non primarius succedens alicuius quam potest delinquentis decif. 241. num. 1.

Lex maiestatis crimen si pater commiserit, Clericus filius illius non incurrat penam Legum, C. ad leg. iul. iur. decif. 241. num. 1. & 3.

Lex maiestatis crimen non committitur, si filij eius sunt incapaces quocumque successione ex testamento, vel ab intestato, & perpetui infames, ab omnibus honoribus exco. decif. 241. num. 2.

Lex maiestatis crimen pater committens, non per hoc filia summa incurrat penam Legum, C. ad leg. iul. iur. decif. 241. num. 1.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lex maiestatis crimen non praesumitur, sed probanda est clare, & manifeste, decif. 198. num. 6.

Lalci

Laici indices non possunt Ecclesiasticos corrigere, inhibere, aut alia precepta facere, & praefertim penalia. dec. 312. num. 1.

Laicorum statum nullo pacto disolvere potest super vili dominio rei emphiteutice Ecclesiastica. dec. 309. num. 4. & 5. Declara dummodò non laetatur Ecclesia. num. 9. Vbi de materia.

Laicorum statum non servatur in foro Ecclesiastico. dec. 363. num. 5.

Laici indices sunt incapaces inquisitionis in Clericum. dec. 312. num. 1.

Laicos iudex, quando ab eo contra Clericum testis examinatus sit nihil probat. dec. 297. num. 4.

Laicos & clericos deputari non possunt ad recipiendum iuramentum in testium contra Clericum, cum supiat inquisitionem. dec. 71. num. 2.

Laici sunt incapaces possessionis Ecclesiarum Parochialium, & eius beneficiorum. dec. 310. num. 4.

Laicali inquisitiones possessionum nullam habent in bonis Ecclesiarum, quae dicuntur sancta sanctiorum, & Patrimonium Christi. dec. 305. num. 1.

Lapsus decem annorum factum presumere ignorantiam, & obliuionem ad excusandum a priuio. dec. 314. num. 8.

Latronum incursus inter casus fortuitos reputatur. dec. 208. num. 1.

Legati literis creduntur, & dicuntur esse in forma probantis quòd habeat sigillum, & subscriptionem officialium. dec. 41. num. 1. N. ubi agitur de literis praedictis, num. 2. Vbi declaratur hoc falsitatem, quando esset timor avaritiae.

Legati litera sine ipsius subscriptione, non dicuntur esse in forma probantis. dec. 42. num. 1. & per totum.

Legatus in certum pecuniam sibi tenet, & deus legatum soluerit, an & quando visum sapere videatur. dec. 321. num. 3.

Legislatores super minores criminis varijs ex causis maioribus penam solum exercere. dec. 87. num. 27.

Legitimitas filiorum non probatur per alios aequales transmissos conuincientes etiam filios naturalibus. dec. 244. num. 9. 10. & 11. Vbi ponuntur exempla huiusmodi aequales transmissos.

Legitimus filiorum, seu matrimonium, quando censetur probatum ex libro baptismi. dec. 244. num. 12.

Legitimus filiorum, & probata censetur, sufficit quasi possessio matrimonij colorata, item sufficit bona fides alterius ex coniugibus. dec. 257. num. 1. in fine.

Legitimus probatur leuiores probationibus, ubi agitur de successione aliorum Baroniae. dec. 354. num. 2.

Legitimi dicuntur filij etiam nati ex coniugibus coniunctis in secundo, & tertio gradu, nisi cesset coniuges habuisse sententiam disti impedimentum. dec. 354. num. 3. Vbi amplius quod sufficit bona fides vnius coniugis.

Legitimi heredes succedunt in interpretatione, sine ex testimonio sive ab intellectu, in casu quo iustitiam confutari non possit. dec. 241. num. 3. & 4.

Legitimus contraditor, an & quando quod factum dicatur. dec. 347. num. 3. 4. & 5.

Legitimus dicitur, & in suis omnibus contrariis praesumitur, non autem favoreis. dec. 41. num. 1.

Legitimus filius praesumitur filius ex matre habente matrem legitimum quod possessionem, quam quod proprietatem, etiam quod probatur eo tempore mulierem cum adultero consuetudinem habuisse. dec. 285. num. 1.

Legitimus filius natus ex patre non praesumitur, quando probatur patrem obijisse per naum mensis ante ipsius natiuitatem. dec. 285. num. 2.

Legimus primus, non potest haberi, & condemnatur propter contumaciam. dec. 191. num. 7.

Letaliter vulneratus si ex ruina, & naufragio superueniente obierit dicitur mortuus extrinsecus, & naufragio, non autem ex vicio. dec. 305. num. 1.

Lucas, & similes militatus post rem indicant, praefertim quòd non sunt ex tribu requirenda sunt. dec. 335. num. 1.

Lus, & cetera probationes sufficiens in his quae sunt difficilius

probationis. dec. 35. num. 3.

Lus in probandis probationibus possit exigendi probatur. dec. 160. num. 1.

Lus in probandis probationibus legitimis probatur, ubi agitur de successione aliorum Baroniae. dec. 315. num. 2.

Lus in probandis probationibus matrimonium probatur, quando agitur de filiorum legitimis. dec. 244. num. 1.

Lus, & consuetudo de forma futuris, non autem praeteritis negotijs. dec. 269. num. 12.

Lus qua simpliciter loquitur, an per alium declaratur, & distinguatur. dec. 258. num. 7. & 8. & 9.

Lus, & statum imponens ipso iure confessionem bonorum, ad hoc ut habeat locum requiritur sententia declaratoria, & Principe volente alias fecit. dec. 97. num. 6. 1. num. 10. & 11.

Lus aliquis, nec consuetudo, nec partium passum, tollere potest oblationem alicuius liberi. dec. 91. num. 2. in fine.

Libertas per instrumentum, in quo assignatur compulsi fuisse reddere, auctore ad illa reddenda non potest. dec. 101. num. 2.

Libertas alicuius non transferretur, etiam quod bona transierint in ipsum. dec. 91. num. 2.

Libertas alicuius obligatio nec potest partium, nec consuetudine, nec lege aliqua tolli potest. dec. 91. num. 2. in fine.

Libri mercatorum aduocatus probans etiam inter tertias personarum. dec. 124. num. 4.

Libri mercatorum pro tertio contra tertium nullum fidem faciunt. dec. 29. num. 1.

Libri baptismi probant quoniam fuerit pater pueri baptizati. dec. 171. num. 1. & dec. 285. num. 1.

Libri Parochii matrimonium probat. dec. 337. num. 1.

Libri mercatorum, & alij plures probant, quando illi sunt approbati a lege generali, vel municipalis. dec. 337. num. 1. in fine.

Libri suos mercator edere non tenetur, quando de librorum exitibus penes ipsum plene, & consuetudine probatum non est, non autem per presumptiones. dec. 296. num. 1. & 6. Plura de hoc exitibus penes mercatorem debet probari, quod fuerit tempore motu litis, & non tunc.

Libri exituum instrumentum optimè taxat, quando cum eo concurrunt adiuncta. dec. 35. num. 2.

Libri non in ipsius, negantur probatur. dec. 366. num. 7.

Libri, & scripturae in ipsius negantur probatur. dec. 244. num. 3.

Libri Parochii in ipso, in quo matrimonium describitur, maxime probat matrimonium non esse contrarium inter personam coniuges. dec. 244. num. 3.

Libri sine administratione, cum quis non exhibet, dolus eo ipso arguitur. dec. 101. num. 5.

Libri admodum conseruare simplici facti, seu negociationum celari non tenentur. dec. 101. num. 5.

Libri priuati Hebraeorum pignori accipientibus bona sub vsu de iure communis non probant ad fauorem dictorum Hebraeorum. dec. 183. num. 1.

Libri annorum mercatorum, seu Armatarij probat ad fauorem tertij. dec. 292. num. 1.

Libri Regiorum Ecclesiarum, in quibus descripta sunt sepulchrorum plene probat. dec. 292. num. 1.

Libri originali, & matrici prius standum est, quam alteri feri perura. dec. 313. num. 2.

Libri baptismi probat quoniam esse filium illius, qui in eo nominatus est, inducti tamen adiunctis. dec. 285. num. 2. & dec. 171. num. 3.

Libri mercatoris non probat plene per scribens contra tertium. dec. 268. num. 1.

Libri Parochii concurrens adiunctis probat matrimonium. dec. 351. num. 2. & dec. 337. num. 1.

Libri baptismi, quando matrimonium, seu filiorum legitimis censetur probatum. dec. 244. num. 12.

Lite pendente instrumentum quando publicari possit sine partis citatione. dec. 351. num. 7.

Litterae legati sine ipsius subscriptione, an dicantur esse in forma probantis. dec. 42. num. 1. & per totum.

I N D E X.

Literis legatis creduntur, & dicuntur esse in forma probandi, quod habet sigillum, & subscriptionem officialium. dec. 42. num. 1. nisi agatur de aliquo prauidio. num. 2. **Pbi declaratur h. c. saltem,** quando effectus immo antilata.

Literis Rota non obediunt, & contraveniunt Ecclesiasticis censuris damnablem interitum. dec. 108. num. 1.

Literis Apostolicis contravenire, quis dicitur, quando illis non parat simpliciter, & eo modo, quo litera disponunt, sed cum profectione, & obsequio contraria. dec. 308. num. 2. 3. & 7.

Literis Apostolicis contravenire quis dicitur, quando possessionem, quam litera simpliciter alicui tradi iubent tradit non simpliciter, sed cum aliqua qualitate, & profectione. dec. 308. num. 3. & 8.

Littera beneficiaria minus valentur ad subreptionem, quam privilegia. dec. 188. num. 2.

Litterarum Apostolicarum executionem impediendi causa recurrens ad iudices laicos incidit in sententiam maioris excommunicationis. dec. 121. num. 6.

Litteris Apostolicis opposita clausula soldata adimit iudicibus aliter iudicandi facultatem, donec eis per Papam sit aperitur. dec. 67. num. 1.

Litterarum Apostolicarum executionem impediendi causa recurrens ad iudices seculares puniatur etiam in eo, quod de huiusmodi impedimento exhibetur fidei scriptura, & probationibus minus legitimis, vel authenticis. dec. 348. num. 3.

Litterarum presentium non probatur testium. dec. 98. num. 4.

Loca omnia comprehendit auctoritas, ubique, obique vlla restrictione. dec. 59. vi. 61. num. 5.

Locationes facta praesumentur ad Communiatem, secundum formam decreti ab eadem Communiatem facti. dec. 158. num. 14.

Locatio possessionis, quid continet, cognoscitur ex quantitate pensum. dec. 158. num. 16.

Locationis instrumentum, & pñsonis exacte probat possessionem. dec. 291. num. 2. & 3. **Pbi etiam dicitur** ad probandam hanc possessionem iudicare solus locatorum, & num. 9.

Locationum instrumenta inter locatorem, & condonorem possessionis probant. dec. 291. num. 5.

LUCRUM, seu augmentum dotis venit in consequentiam separationis iheri. dec. 134. num. 4.

Lucri certi taxatio non reddit contractum illicitum, sed exactio. dec. 331. num. 4.

Lucri certi taxatio a principio, quando commensuratur ad finem, seu interesse valet. dec. 331. num. 5.

Lucra cessantia intere, non datur, sine mora. dec. 331. nu. 9. **Pbi** quod hoc non habet locum, quando adest passum.

Lucri certis taxatio permittitur, quando res est de sui natura fructifera, seu in pecunia eiusque dec. 331. nu. 6. **Pbi** quod hoc non procedit, quando non datur pro fructibus pecunia, sed ratione interesse passu, & probati ob datam pecuniam, qua stabat aliu super lucro.

Lucri cessantis interesse non potest ab initio in passum deduci in mutuo secundum opinionem Innocentii. dec. 331. nu. 14. **Pbi** quod illa non procedit in eo, qui verè, & actualiter implicauerat pecuniam ad lucrum, sed bene si erat paratus implicare. **Pbi** etiam quod opino contraria est reuocandum moro cesset fraud, & prava intentio, & taxatio per veras probationes iustificatur.

Lucri cessantis interesse ad hoc vt debeat debere concurrere requisita, Paul de Cast. in l. 3 ff. de eo. quod cert. loco, quod occasiones sint prompte, & paratae, individuae & praesens dantis pecuniam ad lucrum. dec. 325. num. 7.

Lucri certi taxatio continet allocationem ipsius lucri est licita. dec. 180. num. 4. **Quod** procedit quando quantitas taxata est proportionabilis ad dubiu eueniunt lucri. num. 5.

Lucri taxatio annua non habet respectu impedimenti, seu instrumenti non est permissa. dec. 180. nu. 6.

Lucrum versimile societatis potest taxari a principio contractus. dec. 177. nu. 5. & 8.

Lucri, seu interesse taxationem esse excessum, qui dicit, & al. legat probare debet. dec. 137. num. 9.

Lucrum cessans potest in passum deduci a mercatore, qui pecuniam amico egenti mutuat, qui in promptu habeat eas in mercibus implicare. dec. 372. num. 1. **Declara,** vt num. 3. & seqq.

Lucrum cessans de iure debitum, & interesse de iure debitum potest in passum deduci. dec. 372. nu. 3. **Declara,** vt nu. 4. & seqq.

Lucrum cessans a mercatore potest in passum deduci, quando pecuniam quas debebat in cambii, vt amico rem gratam faciat eidem amico mutuat, etiam ex cambii exitum. dec. 372. num. 4. & seqq. 11. & 12.

Lucra cessantia interesse etiam sine mora debentur, quando adest passum, vt pendente dilacione aliquid solvantur pro dicto interesse. dec. 372. num. 6.

Lucra certi, seu interesse taxationis, praesertim in mutuo regulariter prohibentur. dec. 372. num. 7. **Declara,** vt num. 8.

Lucra cessantia, & interesse taxationis non est prohibita, quando est versimilis, & proportionata ad beneficium lucrum attempta qualitate personarum, & damnum pro creditore postea p. obtinet tanti sua interesse quanto fuit summa ob initio taxata. dec. 372. num. 8. & 9.

Lucra cessantia interesse debetur mercatori solita negociari. dec. 211. num. 6. **Pbi** hac conclusio declaratur.

Lucra cessantia ratione vjura non debentur, etiam illi qui solitas est pecunias ad beneficium lucrum ponere. dec. 96. num. 1.

Lucra aut facit etatem solius in locutione officij per mortem socii facta iustip. ex dec. 355. num. 1. & seqq.

Lucra tax nuncem excessum omni probandi incumbit alleganti. dec. 180. nu. 5.

Lucra etiam cessantia non solum damni emergentis debetur mercatori solito nego lari interesse. dec. 69. num. 1.

Lucra cessantia interest non potest deduci in passum, nisi mora praecesserit. **Declara,** vt dec. 69. num. 5.

Lucra cessantia, seu damni emergentis interesse non debetur, sine mora debeat. dec. 362. num. 1.

Lucra cessantia interest non debetur ex sola propinqua potentia incidendi, nisi etiam in specie probetur certa occasio lucri. dec. 362. num. 2.

Lucra cessantia interesse non debetur, nisi procedente mora debitoris, & existentia occasiois inuestimenti pecunias ad lucrum, & profectione creditore debitori notificata. dec. 142. num. 2.

Lucra cessantia interesse non debetur ab ea debitor, qui dubitat se debitorum. dec. 142. num. 3. & 5.

Lucra cessantia interesse debetur pupillo a tutore, seu curatore propter non solutas sibi pecunias. dec. 142. num. 4. **Declara,** vt num. 5.

M

MAcellarij, & tabernarij prohibiti ab Ordinario venere ante tempus ab eo praescriptum, nunquid in casu necessitatis contraveniendi incurrant penas. dec. 360. num. 1. & 2.

Maieftatis laesa crimen committitur ab eo, qui dolo malefacit ne hostes, & rebelles Principis in manus Curiae decedant. dec. 59. vi. 61. num. 16. in fine.

Maieftatis laesa crimen non committitur contra Dominos inferiores. dec. 59. vi. 61. num. 17.

Maieftatis laesa crimen non dicitur incursum ex eo, quod in aliqua constitutione pro aliquo delicto imponatur pena crimin. lae. maieft. dec. 59. vi. 61. num. 27.

Maieftatis lēss crimen a patre & committitur, non per hoc filij s. p. nung primantur successione alterius, quam patris delinquentis. dec. 241. num. 1.

Maieftatis lēss crimen Clerici poter committere, non per hoc Clericus incurrit penas l. quiquis. c. ad l. l. maieft. dec. 241. num. 2. & 3.

Maieftatis lēss crimen si quis commiserit, filij illius sunt incapaces quatuor successione ex testamento, vel ab intestato, & perpetuo infames ab omnibus bonoribus exclusi. dec. 241. num. 2.

Maieftas

I N D E X.

Malefatis laesa crimen si pater commiserit, siue femina non per hoc incurrit punam Lquisquis. C. ad Lul. malef. dec. 241. num. 1.

Malefatis laesa crimen committere clericus non dicitur dec. 241. num. 6. & 8.

Malus femel, non praesumitur malus semper, quando per triennium quis laudabiliter vixit dec. 123. num. 4.

Mal: hominis qualitas in genere non infert ad delictum in specie dec. 14. num. 2.

Mandatum procuratoris amplius, & satisfactio principalis, actum per procuratorem gestum consuevit dec. 195. num. 7.

Mandatum non praesumitur datum ad actum illicitum dec. 20. num. 2.

Mandatum de manutenendo non requirit discussionem iuris, aut possessionem si legitima necesse, sed tantum operatur munitionem in eo statu, in quo existit decisio 291. numero 12.

Mandatum de manutenendo regulariter datur possessori dec. 291. num. 15. **ubi praesertim quando pro possessione fiat iuris assensum**

Mandatum procuratoris probatur coniecturis, vtpote ex productione processuum, ex sollicitudine registri, & aliarum impensarum dec. 171. num. 4.

Mandatum non soles admitti in Rota post sententiam cum ratificatione gestorum dec. 171. num. 5.

Mandatum de manutenendo non derogatur existent in possessione tempore mortis litis dec. 179. num. 1.

Mandatum de manutenendo in exsitione pensionis alienius beneficii concedatur, quae requiruntur dec. 179. numero 2.

Mandatum speciale ad interdictum de calumnia procurator non habens iuram de calumnia non potest dec. 46. num. 1.

Mandati iurisdictionis, seu citationis defectus, an sit defectus iuramenti calumniae dec. 46. num. 3.

Mandatum de solvendo licet de illo non constet concurreribus administris praesumitur dec. 160. num. 2.

Mandatum Principis contra iura purum scriptum iuris secundum leges interpretari debet dec. 287. num. 2.

Mandatum speciale ad contentum procurator non habens, eius confessio a principi, etiam non docto de errore revocari potest dec. 89. num. 1.

Mandatum non praesumitur in actu in quo modica requiritur impensa dec. 59. num. 4.

Mandatum de manutenendo dandum est possessori tempore mortis litis dec. 149. num. 1.

Mandatum de manutenendo regulariter dandum est possessori dec. 123. num. 1.

Manifestae probationes dicuntur, quae sine perconsecratione dec. 208. num. 7.

Manifestis variis identis verum probari debet dec. 208. num. 7.

Manifesti vforarij testamentum factum praestitum canonum cautione, nullum, & invalidum est si testator post factum testamentum iterum vforam fecerit etiam occultis dec. 203. num. 1. & 2.

Manifestum dicitur illud, quod probari potest decisio 265. num. 10.

Manifestum sapit haereticum consulere Damos pro scienda ecclis dec. 13. num. 1.

Manifestum, & certum rem instrumentum facti, quod verum praesumitur, & ubi est casus instrumenti casus omnia distinguuntur dec. 89. num. 1.

Manifestus nisi fuerit dolus datus causam contrarium, illum non rescindit dec. 143. num. 1.

Manifeste dilapidatus contra administrationem, seu Abbatem probari debet, & actum dilapidationis in specie ostendi dec. 115. num. 3.

Manifeste, & diu enormissima lesio probanda est, aliter non praesumitur dec. 191. num. 2.

Manifeste nulla dicitur causatio non continere diem, & horam, in qua citatus comparere possit dec. 307. num. 1.

Marius vocatus ingredi in Clericum, licet incidat in excom-

municacionem maiorem, tamen ab Episcopo absolui potest dec. 280. num. 1.

Martini Notarij testamentum non confectum, nec apparence alio probaculo, an validum sit dec. 32. num. 2.

Manu diversa, diversaque, atremeno addito conscripta praesumptione in falsis inducitur dec. 255. num. 2.

Manu testatoris facta testamenti scriptura reputatur facta esse scripturam testamenti manu Notarij conscripta dec. 238. num. 1.

Martius cumque nomine vxoris, si vxor in nomen simulat appo-
fuisse praetendit, debet hoc probare, & multo magis
heredes mariti defuncti tenentur probare allegantes hanc
eandem simulationem in praedictum vxoris dec. 117.
num. 1. & 2. **ubi amplius hac conclusio etiam quod em-**
ptio fuerit facta de propria pecunia.

Martius emendo de sua propria pecunia nomine vxoris acqui-
rit vxori & non sibi dec. 317. num. 4. **ubi tamen, quod**
contra vxorem pro procuracione pecuniae habet certi con-
dictionem, vel assensum negotiorum gestorum, & no. 10.
& seq. ubi respondetur contraria.

Martio ostendit carnaliter cognovisse vxorem credendum
est, quamvis vxor contradicat dec. 111. num. 2.

Martius impotentia, an possit probari alio modo, quam per coha-
bitacionem ritalem dec. 24. num. 1. & 4.

Martius impotentia, & frigida probari debet per testes de dis-
crete maritimonij, & ante maritimonium dec. 24. num. 3.

Martius impotentia probatur ipsius confessione dec. 24. num. 4.

Martius assertioni pluries carnaliter cognovisse vxorem magis
credatur quam assertioni vxoris contrariae dec. 112. num. 6.

Martius licetum est verberare vxorem moderate immo debet
hoc facere dec. 171. num. 4. & 5. **ubi amplius, quod non**
valet promissio de non corrigendo vxorem.

Martius sicut tantum vxorem verberare non prohibetur dec.
371. num. 5.

Martius scilicet in vxorem non constitut probata ex eo quod
dixit illum esse aliatem, & blasphemum vxorem dec. 371.
num. 6.

Martius qui male traxit vxorem, non praesumitur
male traxisse secundum dec. 371. num. 7.

Martius quod verberavit vxorem non probatur per testes di-
centes audivisse vxorem vociferantem dec. 371. num. 9.

Martius (ausita non praesumitur, nisi probetur dec. 39. num. 3.
ubi etiam quod vani timoris nulla habenda est conside-
rato.

Martius potest ex causa vxorem ad correctionem iuribus verber-
rare dec. 19. num. 4.

Masculorum mentis in testamentum facta est, operatur ut
testator careatur bonis rebus ad qualitatem masculinitatis, non autem ad qualitatem aequalitatem dec.
150. num. 7.

Mater testis deponens contra filium maxime probat dec. 249.
num. 5.

Mater assertio licet filii aetatem probare videatur, tamen non
ita sufficiens probat dec. 34. num. 5.

Mater confessio proba filium esse dec. 279. num. 2.

Matrimonium in sacra Ecclesia celebratum ad hoc, ut di-
rectum requiruntur plures probationes dec. 64. num. 2.

Matrimonium cum adultera non impeditur propter adulterium
solum praecedens dec. 64. num. 1.

Matrimonium non legitime contractum, ut dirimatur requiritur,
ut testes sint omni exceptione maiores, & probationes
clara dec. 64. num. 5.

Matrimonium canonum probationes debent esse conclusi-
vae, prout in causis criminalibus dec. 64. num. 6.

Matrimonium causa probationes, seu plures praesumptiones
conueniuntur, quando agitur de matrimonij validitate dec.
64. dist. 1. num. 6.

Matrimonium non dirimitur ex confessione coniugum fidei-
litione, in intercessu, de matrimonio lateri ex contrahendo
etiam coeuvit etiam timor & vicinis dec. 64. num. 7. & 8.

Matrimonij subsequenti causa non legitimeatur filij iustitiae,
ex

I N D E X.

et vere adultera vivente alius prima xxxi. decif. 64. num. 10.

Matrimonium probatur literis probationibus, quando agitur de filiorum legitimatione. de cif. 244. num. 1.

Matrimonium probatur debet plenitudo, & officiorum probationibus, quando preceps concubinas. decif. 244. num. 2.

Matrimonium non esse contrarium inter preteritos coniuges probatur ex libro ditione libri Parochi, in quo matrimonium defertur. decif. 243. num. 3.

Matrimonium ex longa cohabitatione, quando prefatur. decif. 244. num. 1.

Matrimonium nuptia confectur probatur ex ea, quod per mortem preteriti coniugis aliter detulerit vestes ingubres. decif. 244. num. 12.

Matrimonium seu legitimitas filiorum quando censatur probata ex libro baptismatis. decif. 244. num. 18.

Matrimonium de presentibus censetur probatum per omissionem auct. decif. 8. num. 1.

Matrimonium Clericus contrahens ipso iure hereticus primatur. decif. 5. num. 2.

Matrimonium pluralium, & iteratio non presumuntur. decif. 246. num. 3.

Matrimonium Clericus contrahens primatur hereticus, etiam non sequuta copula, & etiam quod matrimonium sit nullum alia ratione, quam defectu consensus. decif. 8. num. 3. & 4.

Vbi declaratur, quando in matrimonio dicitur deficere consensus.

Matrimonium impedimentum probandum est ab eo, qui illud alit. decif. 250. num. 2.

Matrimonium non valet, nisi probetur verba talia, quibus, que in consensum virum cadunt. decif. 218. num. 1.

Matrimonium cum tam virgine Clerici contrahentes amittuntur penitentiam. decif. 291. num. 5.

Matrimonium Clericus contrahens non amittit penitentiam ex indulgentia, & dispensatione Papa. decif. 291. num. 1. Declara, ut num. 6.

Matrimonium, quando dicitur contrarium per verba de presenti. decif. 266. num. 1.

Matrimonium dicitur contrarium per verba de presenti quomodo modo iurisperiti consensus exprimantur. decif. 266. num. 3.

Matrimonium non dicitur contrarium per verba de presenti, quando vir dixit, Volo accipere uxorem N. decif. 266. num. 2. Declara, ut num. 3. & 4.

Matrimonium tractum vbi preceptum tunc subsequens verba dubia intelligenda sunt de contrarium matrimonii. decif. 266. num. 4.

Matrimonium de presenti probatur, etiam per verba dubia, quando subsequens traditio auct. & iohannis dec. 266. num. 5.

Matrimonium probatio debet esse conclusiva, quando agitur de fidei matrimonii. decif. 237. num. 1.

Matrimonium probatur per librum Parochi. decif. 337. num. 1.

Matrimonium probatum non requiritur, tam conclusiva, & tam ex alio, quando agitur de probatione matrimonii nulli tempore celebrati, & presentis quando non agitur de dirimendo matrimonium. decif. 337. num. 7.

Matrimonium probatio sufficit presumptio, & consuetudo.

Vbi agitur de matrimonio incidenti ad effectum legitimitatis filiorum, & successus filiorum. decif. 277. num. 1.

Matrimonium, vbi concubitus preceps, tunc ad probationem matrimonii requiruntur plures, & fortiores consuetudo, quam si concubitus non preceps. decif. 277. num. 1.

Matrimonium in contrarium nullum, & invalidum est, etiam quod in metum, quis sua culpa incidit. decif. 24. num. 10.

Matrimonium mulier contrarium ex aliquo impedimento, quod ab initio viget, cessante impedimento non reconvalidatur, sed iterum legitime contrahi debet. decif. 265. num. 2.

Matrimonium substantia est consensus, & vbi consensus deficit aut etiam deficit matrimonium. decif. 265. num. 3. & 5.

Vbi quod in casu matrimonium est a iure nullum.

Matrimonium requiritur de substantia presentium Parochi. decif. 265. num. 6. Vbi propterea, quod ab absentibus nullum est.

Matrimonium in contrarium non reconvalidatur per consensum nuptiarum. decif. 265. num. 7. & sequ.

Matrimonium impotenti utriusque non statim dissolvitur, sed debet coniuges per triennium cohabitare, & experiri, an impedimentum sit perpetuum. decif. 111. num. 2.

Matrimonium ab obsequio viro vxo tenetur, & cum cohabitare. decif. 111. num. 1.

Matrimonium plect censetur probatum si tam semel probatio concubitus coniectura, & presumptiones. decif. 73. num. 3.

Matrimonium, quod fuerit in contrarium probatur, quando mulier sua posita in custodia anni delicta libertate eundi loquatur, quibus voluerit, & similis. decif. 260. numero 4.

Matrimonium, ut dicitur in contrarium, & sit nullum, an requiratur minima mortis, aut cruciatus corporis, an vero sufficiat metus cadens in consensum virum. decif. 260. num. 11. & sequ.

Matrimonium quod coloratur possessio ficticia, ut legitimitas filiorum probata censetur: licet sufficiat bona fides alterius ex coniugibus. decif. 257. num. 1. in fine.

Matrimonium non servatur forma Concilii Tridentini nullum, & nullatum est. decif. 94. num. 1.

Matrimonium causa dicitur gravissima. decif. 94. num. 7.

Matrimonium vbi fuit publicum contrarium inter conjugum presentium consensum fuisse querentes conjugum, & impedimentum. decif. 354. num. 4.

Matrimonium vbi est clandestinum, ignominia impotenti in coniugibus non presumuntur. decif. 354. num. 6.

Matrimonium, siue denuntiatio contrarium dicitur clandestinum. decif. 354. num. 6. Vbi tamen quod in dubio presumantur denuntiationes fuisse, nisi contrarium in probetur.

Matrimonium contrarium inter conjugum presentium cohabitans ex dispensatione Papa, ex longa cohabitatione in figura matrimonii, communis reputatione, & tractatu matrimoniali. decif. 354. num. 7. & 8. In quantum item per requiritur ad presumendum hanc dispensationem.

Matrimonium contrarium dispensatio inter conjugum presentium est, & hoc dicitur contrarium. decif. 354. num. 8.

Matrimonium propter impotentiam viri, si dissolvatur requiritur cohabitatio per triennium, in quo has experientia de illa impotentia. decif. 344. num. 2. & 3. Vbi declaratur hoc procedere, quando impotentia est innata. & numero 4.

Matrimonium presumptum est illud, quod ex precedenti promissione per verba de futuro, vel substativum, vel aucti immixtum, & subsequenti copula contrarium est. dec. 62. num. 1. & decif. 266. num. 5.

Matrimonium probatur presumptionibus pluribus tamen a iure approbatus, & ad eundem finem concurrentibus, quando agitur de successione in filiis legitimorum, naturalium, & de legitimo matrimonio propter eorum. decif. 62. num. 2.

Matrimonium probatur presumptionibus, etiam quod consistat de concubitu ab initio, & de dissolute perjuramentum. decif. 62. num. 4. Vbi tamen quod illo casu fortiores, & plures requiruntur consuetudines. & num. 5.

Matrimonium quod non fuerit consummatum confessioni coniugum non statim quando agitur de dissolutione matrimonii. decif. 86. num. 3.

Matrimonium dissolui potest à Papa perferendo de consensu coniugum ex aliquo iusta causa. decif. 86. num. 1.

Matrimonium dissolui potest à Papa causa evitandi scandala. decif. 86. num. 7.

Matrimonium non vbi requiritur dissolui propter impotentiam vbi, nec apparet de vicio, & morbo, vel defectu membrorum genitalium visibili, recurrendum est ad remedia Ecclesiastica: videlicet ad orientalem cohabitationem perpendenda peccatum confessione, & suspensionem sacramentalium Excommunicatio.

Metus non censetur purgatus per subsequenter alium voluntarium, quando praedicta praestatio de qua dec. 263. num. 6.
 Metus non annullat matrimonium, nisi probetur verba talia, & minus quae cadunt in consuetudinem veram dec. 218. num. 2.
 Metus reverentialis non praesumitur, sed probari debet per allegantem, nisi sola reverentia, quae debetur personae metum inducit, dec. 197. num. 8.
 Metus praesumptio cessat ex praesentia consanguineorum, & decreto iudicis dec. 193. num. 9.
 Metus cadit in consuetudinem veram, qui dicitur, relinquatur arbitrio iudicis, dec. 260. num. 1.
 Metus, ut contrahens rescindat, an debeat esse mortis, seu cruciatuum corporis, an verè sit effectus alius metus, dec. 260. num. 11. & seqq.
 Metus inducit ex iniuria, sed quae minus sufficiat, & quales esse debeant, 260. num. 16. & 17.
 Metus reverentialis cum terribilitate personae sufficit ad invalidandum iustum metum, dec. 360. num. 16.
 Metus infusus ex effectu metum causa diffunditur, dec. 260. num. 18.
 Metum probantes testes, quomodo deponere debeant dec. 260. num. 19.
 Metus est diffinitio probationis, praesertim quando demi inferitur, idcirco ad illius probationem domus admittitur signifi- & conclusum probatur, dec. 142. num. 1.
 Metus maxime praesumitur ex qualitate iuris, quem quis verisimiliter sponte falsatus non erat, & è contra, dec. 242. num. 2.
 Metus probatur ex lamentationibus, praestantibus, & consanguineis, dec. 242. num. 3. & 4. & num. 20. & 31. Vbi an sit necesse, quod duos modi praestantibus sunt in alio contrahens, dec. 242. num. 19. & 30.
 Metus maxime probatur ex qualitate personarum tam incutientis, quam patiens metum, dec. 242. num. 5. & 16.
 Metus ex sola reverentia infusus admodum censetur probatus, dec. 242. num. 5. & 6. Vbi quod pro admittendo sufficit terribilitas personae, & num. 7. Vbi etiam pro admittendo consideratur importuna, & certissima persuasione, & num. 8.
 Metus censetur probatus, & induitur, ex importunitate, & certissima persuasione infusus ab eo, cui debetur reverentia, dec. 242. num. 7. & 8. & 25.
 Metus infusus satis praesumitur ex indignitate illius, de cuius infusione est, dec. 242. num. 9.
 Metus sua culpa illatur metum passio prodesse non debet, declaratur, & dec. 242. num. 10.
 Metus ex minus iuncta reverentia personae satis dicitur probatus, dec. 242. num. 11.
 Metus infusus dicitur ille, qui causatur ex timore maioris peris bonorum, dec. 242. num. 11.
 Metus an inducat ex timore amissionis lucris, dec. 242. num. 13. & 14.
 Metus minor requiritur in muliere, quam in masculo dec. 242. num. 15. & dec. 260. num. 6.
 Metus minor requiritur in minore, quam in maiore, dec. 242. num. 16.
 Metus minor requiritur in persona timida, quam in persona non timida, dec. 242. num. 17.
 Metus infusus, & causae maxime arguitur ad solus, dec. 242. num. 19.
 Metus maxime praesumitur in eo qui contrahens non erat in sua libertate constitutus, dec. 242. num. 21. & seqq. Vbi ponitur exemplo, quando quis non dicitur in sua libertate constitutus.
 Metus, & frons praesumitur ex magna celeritate altum, dec. 242. num. 17.
 Metus praesumitur in contrahens fello iuratis clausis, & astantibus foveis armatis, dec. 242. num. 23.
 Metus arguitur non solum ex praecedentibus, sed etiam ex subsequentibus post contrarium, qui metus falsus pretendunt, dec. 242. num. 30.
 Metus probatur per testes singulares, dec. 242. num. 33.
 Metus illam intra domesticas parietes probatur etiam per

testes non omni exceptione maiore consanguinitas, demeritos dec. 242. num. 3. & 9.
 Metus ubi ubi ab eis censetur confensus dec. 265. num. 4.
 Metus contrahens matrimonium non reconducitur per cessantem metum, dec. 265. num. 7. & seqq.
 Metus praesumitur felle confisso deinde fuisse à contrahens in carceribus, & non sub illis nec valet dec. 270. num. 4.
 Metus causa daturae, deinde indicatur, et si duraverit metus, dec. 280. num. 4. in fine.
 Metus non censetur significatus per quemque subiectum altum durante eodem metus, dec. 295. num. 3.
 Metus falsus praesumitur contrahens falsus in carceribus, dec. 295. num. 2.
 Metus probatur indicis, & consensibus, dec. 260. num. 1.
 Metus non probatur praesumptioibus bonis, declaratur si praesumptiones fuerint remotae, & distantes, non autem si propinquae, & immoderate dec. 260. num. 2.
 Metus tantum altum fuisse matrimonium satis probatur ex continuis lamentationibus praestantibus emisso ab eo, & consanguineis, iuratis, & armis delictis, & testibus, quibus significatur iuramentum trahi ad iuramentum, dec. 260. num. 3.
 Metus, quod ex trimonio foret contrarium probatur, quando mulier sui posita in custodia omni destituta libertate etiam loquendi, quibus valuerit, & similia dec. 260. num. 4.
 Metus maxime censetur probatus per praecedentes iuratis praestantibus, dec. 260. num. 5.
 Metus maxime probatur ex qualitate personarum tam incutientis, quam patiens metum, dec. 260. num. 6. & 8.
 Metus maior minor requiritur in muliere, quam in maiore ad effectum annullandi altum dec. 260. num. 6. & dec. 242. num. 16.
 Metus in muliere, ut altum annullat, non est necesse quod sit talis, qui co lat in consuetudinem veram, sed sufficit illa, quae incutientem mulierem dec. 260. num. 7. & 8.
 Metus non induitur ex sola querela poterna, nisi concurrant alia adimittenda, & indicia, dec. 260. num. 9. & 10.
 Metus reverentialis ad non concurrentem indicio, dicitur levis metus, & non sufficiens, dec. 260. num. 10.
 Metus infusus censetur illatus ex eo quod quis ponit gladium ad collum alicuius, dec. 371. num. 11.
 Minus (non si fides praesumitur, dec. 242. num. 15.
 Minus infusus metum, sed quae minus sufficiat, & quales dec. 260. num. 16. & 17.
 Minus probatur per testes singulares dec. 260. num. 23.
 Minus nisi sit natura terribilis, & solam minatur per, per verba, num. 31. & per minus viti sanum non probatur, dec. 371. num. 3.
 Minus mortis aut cruciatuum exprobrant requiruntur, ut matrimonium metus contrahens datur, & si nullum an verè sufficit metus tunc in consuetudinem veram dec. 260. num. 11. & seqq.
 Minor non potest inopari, nisi ipsi dato curatore, dec. 371. num. 3.
 Minor non restituitur in integrum adversus fidei iuramentum per ipsum solam, ubi agitur de defensione patris dec. 198. num. 5.
 Minor fidei iuramentum pro liberatione patris ex carceribus, & aliam quando non est carceratus, sed tamen periculum carcerationis, illo casu minor in integrum non restituitur, dec. 193. num. 5.
 Minor alius probatur per datorem creditum in praesentibus illius, & eius instantum fidei datur curator, dec. 102. num. 4.
 Minor non probatur ex per eum, qui se fundat in illa, dec. 193. num. 4. in fine.
 Minorem astatem probantes testes quomodo deponere debeant, dec. 102. num. 5.
 Minor infusus non citatus reddit processum nullum etiam quod postea fuerit illi datur curator dec. 40. num. 2.
 Minor quando contra eum interdictum sententia data sit nulla, & invalida est, dec. 40. num. 3.
 Minus, & plus, quando testes per dicta verba plus, & minus deponant, nonquid probent, dec. 246. num. 9.
 Minor, & plus, quando testes per dicta verba deponant, vel per distinetum, in circa, dicitur dubitatis deponere, dec. 221. num. 1.
 Minus agi debet cum eo, qui non est obligatus, quam cum eo qui tenetur, dec. 33. num. 1.

Mixtum non intelligitur in casu simplici nec in paraliibus. decif. 170. num. 21.

Mixtum, & merum imperium, & alia regalia, non veniunt in simplici concessione iurisdictionis, vel omnium iurium. decif. 27. num. 8. Declara nisi aliud fuerit ex verbis instrumenti, & infolus conventi ex causa remunerationis, & qualitate personarum ibidem.

Mixtum non continetur sub simplici. decif. 130. num. 6.

Modicitas pars est illa, quæ non esse censenda, et ob decessum pro quo maior pars imponi debet. decif. 154. num. 2.

Modicitas pretii, & passum de retrouendo solo iussu probatione simulationis indicat. decif. 90. num. 1.

Modestas sola pretii non reddit contrarium vsuarium. decif. 71. num. 3.

Modestas pretii excluditur per instrumentum venditionis Terrarum censum qualitatibus, & communis valor probatur. decif. 71. num. 3.

Monachus quando dicitur in sua Religione fecisse legitimam provisionem. decif. 346. num. 1.

Monito indicat supplet defectum citationis decif. 355. num. 10. & 11.

Monitorij celebratio maxime attendenda est secundum consuetudinem. decif. 324. num. 2.

Monumenta antiqua, insignia, & arma nobilitatem probant. decif. 290. num. 6. & 9.

Mora non habet locum, nisi aduersus eum, qui est in dolo saltem presumptus seu lata culpa. decif. 23. num. 3.

Mortalis necessitas, quæ dicitur. decif. 327. num. 1. & omnibus seqq.

Morbis commissio, an sit medicabilis. decif. 346. num. 8.

Morbis caducis, quomodo per testes probari debeant. decif. 346. num. 4.

Mors, & vita probanda est ab eo, qui in ea se fundat. decif. 222. num. 1.

Morte delegatus expirat iurisdictione prefertim quando prima citatio non fuit decretis, neque exequutio rinate delegato. decif. 117. num. 1.

Mori naturalis dicitur etiam illa, quam facit furca suspensio. decif. 358. num. 1. & seqq.

Morte confirmatur donatio inter virum, & uxorem. decif. 317. num. 5. 6. & seqq.

Mortui quando reperiantur testes in instrumento descripti, ex hoc presumptio falsitatis oritur. decif. 366. num. 9.

Mortui notarii instrumenta publicari possunt ab alio notario habente hanc publicandi licentiam. decif. 351. num. 2.

Mortui periculo cessante exigens fructus societatis committit vsuram, & illi compensantur in sortem. decif. 59. num. 2.

Mortui notarii instrumenta, signata, & subscripta illius non est necessaria, quando instrumentum habet duos annos, & numerum testium. decif. 368. num. 5.

Mortui notarii instrumenta, vt ab altero notario publicari possint, qua requiritur. decif. 351. num. 1.

Mortuus, quando quis sit sententia contra eum prolata est nulla. decif. 66. num. 2.

Mortui quando confocius societatis officij fuerit condemnatus, & effectus servus pena, an per hanc condemnatio sit finita societati. decif. 358. num. 6.

Mortui minores cruciatus corporis, an requirantur, vt matrimonium dicatur metu contractum, si vultum, an vero sufficiat metus cadens in consuetudinem viri. decif. 260. num. 11. & seqq.

Mulieris propter sexus fragilitatem, si ille labantur, & decipiuntur. decif. 34. num. 8.

Mulieris non facit presumptum donare. decif. 68. num. 5.

Mulieris non adnotantur ad testificandum in casu iurandi, ubi agitur de illo dirimendo. decif. 64. num. 5.

Mulier, & vultu testis non probat impartemem. decif. 264. numero 1.

Mulier prægnans, si abortum fecerit, & ante abortum correpta fuerit febre, & moribundis, & post abortum seculum obierit, dicitur mortua propter abortum, & prægnantiam, non autem propter sapientem seculum, & moribundis. decif. 365. num. 1. & omnibus seqq.

Muliere decedente in prægnantia, & abortu, qui dicitur cum

non ex prægnantia, sed abortu mortua esse, sed ex alia causa probare debet. decif. 365. num. 4.

Mulieris contractus celebratus sine consensu propinquorum requisitus à litigio soluitur, non probatur mulierem eo tempore non solum habuisse propinquos, sed etiam quod propinquus poterat celebratum instrumentum remanere. decif. 283. num. 6.

Mulieris appellatio venit etiam vidua. decif. 291. num. 1.

Mulier sine dote nubere non praesumitur. decif. 170. num. 1.

Mulier quando fuerit posita in custodia omni desinita libertate ex illa, quæ non quibus voluerit, et similia probatur quod matrimonium fuerit metu contractum. decif. 260. num. 4.

Mulieris contrahens per decretum iudicis non firmatur, quando causa propter qua illud interponitur est falsa. decif. 183. num. 1. Et illud decretum est ipso iure nullum. num. 2.

Mulieris testes viles, & inhonesti admittuntur, & probant cum tormentis, & iniuriis administratis in probatione super. decif. 254. num. 8.

Mulieris an si desolata necesse sit illi obsequium, etiam quod maritus cum desolasse affirmet. decif. 24. num. 2. & 5.

Vbi ex hoc obsequium relatu sufficiat ad dirimendum matrimonium.

Mulieris contractus falsus cum decreto iudicis, & consensu propinquo, non fraudis auis suspensus est. decif. 321. num. 2.

Mulieris contractus, qui dicitur propinquorum praesentem interuenisse, & ob id contrarium esse nullum, debet probare propinquos tempore contrahendi extitisse. decif. 216. num. 1. & 3. in fine. Vbi quod amplius debet probare quod propinquo commode poterat interuenire in contrahendo.

Mulier petens propter viri leuitatem, vel propter adulterium separationem abori, mulier alienda est extra domum viri, & vir debet dare alimentum. decif. 350. num. 3. Declara, vt

num. 4. & 6.

Multa simul iniusta, qua ad eundem rei finem tendunt faciunt plenam probationem. decif. 28. num. 2.

Multiplicatio ratiōum datur in beneficiis libris. decif. 168. num. 1.

Multiplicanda praesumptiones non sunt. decif. 167. num. 3.

Multiplicatio apocryphorum, & confirmatio illarum non necessaria sufficiunt praesumptionem implentem. decif. 366. num. 3.

Mutare propositum licet etiam monitum decessit. decif. 170. num. 1.

Mutatio valoris, & pretii non presumitur. decif. 100. num. 10.

N

Naturalium defectus non expressus in supplicatione, eo magis gratiam viuit, cum non ex supplicatione, sed ex collatione superius fuit. decif. 70. num. 4.

Natura copula est copulare, ex qua sunt eiusdem generis. decif. 300. num. 2.

Natura cognata dicitur verisimilitudo, & ad illam excludendam requiritur clara probatio. decif. 2. num. 1.

Natura societatis repugnat passum in potestate officij de non molestando officialibus, & traditum illam in necem mortuum. decif. 329. num. 4. Declara, vt num. 5. & 6.

Naturam animi, non animi expositum repletus sapientie. decif. 343. num. 6.

Natura adductus est, vt regulatur secundum naturam sui praedictam, cui accedit. decif. 343. num. 7.

Naturalis, & illegitimus etiam Clericus esse potest et ex dispensatione Ordinarii. decif. 350. num. 8.

Naturalis mors dicitur etiam illa, quam facit furca suspensio. decif. 358. num. 1. & seqq.

Naturales, & illegitimi sunt veniunt appellatione filiorum, & dicuntur naturam, quando illi sunt vocati non per verba civilia legitimitatem imponunt, sed per verba naturalia. decif. 350. num. 2. Declara, vt num. 6.

Naturales, & illegitimos filios quando fundatur in iurisdictione in non casu expressè extitisse, & in alio nulli datus iurisdictionis ad eos transit. decif. 350. num. 3.

Naturales, & illegitimos, quando fundatur in iurisdictione in aliquo casu admittit, in iurisdictionem etiam ad illos transit. decif. 350. num. 4.

Naturales, & illegitimi in iurisdictione gentilitio, & agna-

ti. 10

- ius admitti non fuit. decif. 350. num. 7.
 Necessaria induit, seu per presumptionem maxime probationem
 veritatis implantat. decif. 290. num. 10.
 Necessaria est scientia Papae cum longinquo tempore cursu,
 & multiplicitate assensuum in loco ubi Papa est praesent, ut
 constitutio per non usum tollatur. decif. 361. num. 5. & 6.
 Pbi etiam an ex scientia officialium Papa informat ad
 scientiam ipsius Papae. & nn. 7. Pbi an requiratur consensus
 expressus Papae. A. ut veritas sit tolerancia cum scientia.
 Necessaria est citatio etiam in declaratoria Papae. decif. 281.
 num. 1.
 Necessaria non est citatio, quando Papa procedit de plenitu-
 dine potestatis. decif. 281. num. 2.
 Necessaria non est citatio in declaratione incursum censurarum
 facta à Papa, quando ius, & factum est certum. decif. 281.
 num. 4.
 Necessaria non est transportatio actorum, nec impedit remissio-
 nem, quando causa in prima instantia fuit introduita in
 Roia, secus si per auocationem ab alio Iudice. decif. 306.
 num. 2.
 Necessaria non est transportatio actorum, quando acta sunt fa-
 cta in diversa causa diversoque iudicio. decif. 178. num. 1.
 & 2. Pbi etiam quando acta dicuntur esse eisdem, vel di-
 versa causa.
 Necessaria est transportatio actorum, etiam quod causa sit
 commissio cum clausula inuentionis, & quantum sufficit vi-
 debitur. decif. 38. num. 2. & 5.
 Negatiua probatur ex inspectione libri, & scripturarum. dec.
 244. num. 3.
 Negatiua probatur ex inspectione librorum. decif. 366. nu-
 mero 8.
 Negatiua ex visione actorum non probatur, nisi constet fuisse
 factam diligentiam in omnibus actis. decif. 356. nume-
 ro 2.
 Negatiua possessionis respondere quis tenetur, quando habet
 simplicem affirmatiuam. decif. 309. num. 3.
 Negatiua responsio non continet affirmatiuam in ordine re-
 spondentis. decif. 144. num. 2.
 Negatiua responsio ita simpliciter non est, illa responsio, non
 credo, rei positurae rei, qui respondet rei abique credere po-
 tuerit, de mendacio dicitur comini. decif. 34. num. 1.
 Negatiua iuris probatur ex resolutione actorum. decif. 331.
 num. 1. in fine.
 Negatiua probatur ex inspectione actorum, & sententia. dec.
 38. num. 3.
 Negatiuum non probant testes, nisi remoueat actum à sensu.
 decif. 86. num. 4.
 Negligentia sola est causa, quod pena incutatur. decif. 361.
 num. 12.
 Negotiorum gestus sine simplex faller non tenetur libris ad-
 ministracionis confiteri. decif. 101. num. 5.
 Nicolai Terij Consiilius contra hereticos, quare non possit
 dici antiquus, & consuetudine abrogatus. decif. 123. nu-
 mero 6.
 Nobilis non presumitur committere vsuram. decif. 43. nu-
 mero 2.
 Nobilis dicitur is, quem communis hominum estimatio nobili-
 tatem facit. decif. 290. num. 4.
 Nobilis non presumitur committere falsitatem, etiam quod
 ciuilitas eorum probaturque debet saltem per ciuilitatem re-
 uerentes, & tendentes ad eandem finem. decif. 267. nu-
 mero 6.
 Nobilitas probatur per testes deponentes de publica voce, & fa-
 ma. decif. 248. num. 1.
 Nobilitas probatur ex eo quod quis habuit gradus, munera Jo-
 noris, & officia Ciuitatis, quae soli nobilibus dantur. decif.
 248. num. 2.
 Nobilitas probatur per instrumenta antiqua in quibus tran-
 sactio alicuius nobilitatis. decif. 248. num. 3.
 Nobilitas censetur probata ex eo, quod aliquis familia habeat
 propriam Cappellam in aliqua Ecclesia. decif. 248. nu-
 mero 4.
 Nobilitas alicuius persona probatur per testes deponentes de
 publica voce, & fama. decif. 243. num. 1.
 Nobilitas probatur per instrumenta antiqua. decif. 243. nu-
 mero 1.
 Nobilitas testis multum auget eius fidem. decif. 249. num. 8.
 Nobilitas, seu puritas sanguinis censetur probata ex ipso quod
 quis admittit ius ad suscipiendum habitum Equitum Illiro
 solymitanorum. decif. 315. num. 8.
 Nobilitas, seu puritas sanguinis censetur probata ex pluribus
 insigniis in illis per assumptionibus. decif. 315. num. 9.
 Nobilitas, & sanguinis puritas, ut probata dicatur, publica
 vox, & fama sufficit. decif. 315. num. 4.
 Nobilitas, seu puritas patris necessarii concludit puritatem,
 & nobilitatem filij. decif. 315. num. 5.
 Nobilitas denigratur, ab ipso, qui et si nobilis fuit exerceat ta-
 men artes viles, aut mechanicas. decif. 290. num. 2.
 Nobilitas arguitur ex probatione tituli qui nobilibus dari solet,
 ex possessione domorum honorificarum, ex affluente, cum
 vi in nobilibus, & alijs signis de quibus. decif. 290. nu-
 mero 3.
 Nobilitas arguitur ex eo, quod quis in Ciuitate habuit gradus,
 dignitates, & honores nobilibus conferri solitos. decif. 290.
 num. 5. & 10.
 Nobilitas probatur ex monumentis antiquis, insigniis, & ar-
 mis. decif. 290. num. 6. 8. & 9.
 Nomina debitoris in solutum dari possunt. decif. 154. num. 2.
 Nominatio, seu proscriptio beneficii facta in personam alicuius
 valida est, quando illi facta ab eo, qui auctoritatem habet
 nominandi, & presidenti decif. 301. num. 1. & 2.
 Nominatio, seu resignatio beneficii statim acquiritur ius
 nominatio, seu resignatio. decif. 301. num. 6.
 Non aliter, alius nec alio modo clausula, arguit praesentem proce-
 dentem intentionem. decif. 43. num. 2.
 Notarius recipiendi seditionem minus idoneum regulariter te-
 netur parti resistere damna, & inter esse. decif. 45. num. 1.
 Quod procedit excessu prius seditione, & nu. 3.
 Notarius non tenetur pro seditione si tempore receptionis ha-
 bebatur pro idoneo, & possidet bona immobilia, licet sub-
 iecta paterno seditionis iura. decif. 45. num. 2.
 Notarius non tenetur quando seditionis est receptus parte citi-
 consensiente. decif. 45. num. 3.
 Notarius potest quandoque dare instrumentum de viginti
 ab ipso, & tam datum corrigere etiam si non repetitur
 probolatum. decif. 329. num. 2.
 Notarius substitutus in officio, qui seruiens de instrumentis
 nomine sui Domini postquam desit esse substitutus non
 potest am. linc. extendere instrumenta per ipsum rogata.
 decif. 329. num. 2.
 Notarius dicens in instrumentis; Contrahentem in actu cele-
 brationis instrumenti habuisse, & recepisse in eius presen-
 tia, & testium fuisse quindam milia auri in auro bini,
 & insi ponderis, & ex quoque stampis, non redargui-
 tur de falso, etiam quod nulla inter numeris pecunie uene-
 ratio, sed cedula assignata. decif. 230. num. 1. & seq. Pbi
 fecit si dixisset numeratam, vel manuliter solum pecu-
 niam, vel quod pars eam ad se traxerit.
 Notarius dicens in instrumentis nro numeratam pecuniam, quae
 veri numeratam est, & in falso excessu omni inter-
 pretatio facienda est. decif. 320. num. 3.
 Notarius dicens in instrumentis contrahentem confiteri rece-
 pisse pecuniam, pro qua verè recepiti in eius, & testium pre-
 sentia, non dicitur falsum dixisse, etiam quod pecunia un-
 merata non fuerit. decif. 320. num. 4.
 Notario non creditur de ipse quibus non fuit rogatus. decif. 366.
 num. 1.
 Notarius non exhibens cedulam, seu scripturam productam in
 eius officio tenetur ad interesse. decif. 97. num. 1.
 Notarius successori sui non exhibet scripturam productam in eius
 officio tempore sui antecessoris tenetur ad interesse. decif.
 97. num. 2.
 Notarius etiam sine commissione iudicis testes examinare po-
 test, flante filio laci sui examinandi. decif. 355. nu-
 mero 1. & 2.
 Notarii falsi instrumenta rogata valent, quando non est
 de falso.

de falso condemnatus, & in officio toleratur. decif. 320. num. 2.

Notarius de falso condemnatus non potest conferre noua instrumenta, se de preteritis bene potest publicare. decif. 220. num. 2.

Notarii assertio probat censum fuisse celebratum cum numerata pecunia. decif. 190. num. 3.

Notarius ad hoc, ut possit publicare instrumenta aliorum notariorum mortui, quia requiruntur. decif. 351. num. 1.

Notarii mortui instrumenta publicari possunt ab alienario habente hanc publicandi licentiam. decif. 351. num. 2.

Notario alicuius de sua commissione credendum est. dec. 351. num. 3.

Notarius publicare potest instrumenta, qui de illis se rogauit. decif. 351. num. 5.

Notarius, qui de instrumentis se rogauit, illius instrumenta publicari possunt a successore in illo notariatus officio, & in dubio successio notarius presumitur publicare instrumenta tanquam successio decif. 151. num. 6.

Notarii iudicium in habendo testamentum pro imperfecto, quod uerum perfectum fuit pariter non nocet. decif. 336. num. 5. in fine.

Notarius extendit instrumentum in protobello non tenetur notulam conferre. decif. 117. num. 5.

Notarius officii Dominus tenetur pro subdito delinquente in officio, seu circa officium, vel colore officii. decif. 117. num. 1.

Notariatus officio, an & quando exactio ditioni debeat, seu falso proprio credimus, de cuius mandato exigitur. decif. 117. num. 3.

Notarius si solius sit instrumenta aliena mona extendere, suspicio falsitatis cessat ex extensione instrumenti aliena manu. decif. 117. num. 6.

Notarii aduocati officium in iudicialibus statuit. decif. 329. num. 1.

Notarius laicus deputari non potest ad recipiendum iuramentum testium contra Clericum cum sapas inuicem. dec. 71. num. 2.

Notarii assertio dicitur, iterum, &c. non credatur, quod testes iterum deposuerint. decif. 4. num. 5.

Notarius coram quo fuit protalis aliqua scriptura, si illam ad exhiberi tenetur ad damnum, & interesse decif. 370. num. 1. & 2. Pbi quando illo casu interesse consideratur.

Notarius tenetur exhibere scripturam sibi consignatam etiam nullam, & de falso suppletum. decif. 507. num. 3.

Notarius potest ex suis notis sumere exemplum aliquod aliquam solennitate. decif. 107. num. 1.

Notarius aliorum notariorum ageretur instrumenta in extrahere, & publicare possit. decif. 107. num. 3.

Notarius subsumitur si falsum committat, an dominus notariatus pro eo tenetur, & an illi ex habito liberet dec. 14. num. 3.

Notarius subsumitur si pro falso fuerit in contumaciam condemnatus dominus notariatus pro eo tenetur ad damnum, & interesse. dec. 14. num. 2.

Notarii error probatur per assumptionibus, & coniecturas. decif. 312. num. 1.

Notarii error potius per assumptiones, quam delat. decif. 313. num. 1.

Notario erranti in committendo standum non est ipsius depositioni, nisi alias de errore doceatur. decif. 313. an. 3.

Notarius non potest iterum suam emendare, nisi auctoritate Iudicis. dec. 313. num. 3.

Notarii mensa testamentum non confectum nec apparens alio protobello, an validum sit. decif. 232. num. 2.

Notarius stipulans pro alio, non acquirit absenti professionem, aut dominium, nisi ipso absente ratificet dec. 147. num. 6.

Notario assertum in instrumento pecuniam fuisse numeratam credatur. decif. 132. num. 5.

Notarii iuramentum sufficit illud, quod ab initio officii fuit prestitum, licet in remissionem requiratur, quod notarius sit iuratus. decif. 147. num. 3.

Notario ex causa testium a Iudice committi potest. decif. 147. num. 4.

Notarii signum, & illius subscriptio non est necessaria, quando

instrumentum habet diem, annum, & numerum testium, & notarius est mortuus. decif. 368. num. 5.

Notario attestanti in instrumento de alia de se gesto non creditur, multa minus si attestetur de alia ab eo gesto extra eius officium. decif. 289. num. 6.

Notarii scripturae magis creduntur, quam scriptura falsa manu testatoris. Declara. per decif. 238. num. 2.

Notarius, qui se de instrumentis rogauit, & ad eodem notario transumptum, seu publicatum illam instrumentum probat, etiam quod publicatio fuit falsa, sine citatione partis, & decreto Iudicis. decif. 345. num. 2.

Notarii enunciativa assertio dicitur, talis, &c. non probat testis iuramentum decif. 215. num. 3.

Notarius non creditur in his de quibus non fuit rogatus. dec. 319. num. 4.

Notarii uerba consenser uerba contrahentium. decif. 324. num. 2.

Notarius potest ex voluntate partium addere in instrumento clausulae quas consensit. decif. 314. num. 4.

Notario assertum pecuniam fuisse numeratam manifestatur, & instantiam credatur, & qui contrarium dicit debet hoc probare per cancellatum officii probationem. decif. 333. num. 6.

Notaria delicta non dicitur illa, quod constat ex sententia in eam inuicem lata. decif. 184. num. 1. Pbi amplius etiam, quod Index illa notoria afferunt.

Notarium delictum dicitur, quod procedit a certa scientia populi, & aliter procedunt non dicitur notarius. dec. 184. num. 2.

Notarium delictum non dicitur, nisi prius plene eo constet delictum esse commissum. decif. 184. num. 2.

Notarium delictum non dicitur, quod solum constat per publicam famam. decif. 184. num. 4.

Notarium delictum non probatur per testes non reddentes rationem coram Iudice. decif. 184. num. 4.

Notarium per testes de auditu non probatur. decif. 184. numero 3.

Notarius recusat, nisi probetur, ante declarationem, recusat ad Iudices laicos excommunicatus non dicitur. decif. 167. num. 3. & 4.

Notarius iniuria dicitur illa, quae ex alio deprehenditur. decif. 375. num. 5.

Notarius iniuria dicitur sententia, & non transit in iudicatum, quae ex alio non iustificatur. dec. 297. num. 4. in fine.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

Notarius iniuria dicitur sententia, quae ex alio non iustificatur. dec. 370. num. 1.

- [illegible]

Nuncio falso bona fide tradens certam rem, liberatur, quando
fide tradens habuit iustam causam credendi, & non inter-
veniente decif. 76. num. 3.

O

Obligatio alendi liberos, nec pultio partium, nec confuetu-
dine, nec lege aliqua tolli potest d. 6. q. 1. num. 2. in fine.

**Obligatio fideiussoris remanet nulla respectu utilitatis obliga-
tionis principalis, quando nullitas est propter defectum
formae, quae facit contractum ad initium non valere decif. 153
num. 3.**

**Obligatio accessoria fideiussoris nulla remanet obligatione prin-
cipalis annullata decif. 153 num. 2. Vbi quod hoc non procedit,
quando fideiussor est obligatus in solidum pro principali.**

**Obligatio fideiussoris non contrahit propter utilitatem contractus
principalis, nisi contractus fuerit nullus ex defectu forme
non autem materia decif. 157. num. 6.**

**Obligatio Cameratis ex quaerenda est, nec rursus exequutio retur-
danda per restitutionem in integrum, quae requiritur alioquin
indignum decif. 198 num. 7.**

**Obligatio, seu promissio ad factum obligat promittentem non
prius ad faciendum, sed tantum ad praestitorem inte-
resse decif. 168 num. 1.**

**Obligatio fideiussoris ut principalis, & in solidum remanet ob-
ligatus etiam quod contractus in quo fideiussus fuit nullus.
decif. 157. num. 6.**

**Obligatio contractus, seu contractus factus ad favorem cerce-
ranis nullus, & invalidus est, quando contractus erat in-
iustus secus si iustus decif. 286 num. 4.**

**Obligatus, se a promissio de faciendo consentire omniem perso-
nam, &c. procedit dumtaxat imperio interfecti, & non alius
decif. 126 num. 4.**

**Obligatio alterius quando vna pars est licita, alia vero
illicita, non quia vna pars in iure videtur dec. 176 num. 6.**

**Obligatores, & contra omnia transiunt ad ementem hereditate
ad si se promittit pignus tenebatur dec. 91. num. 3.**

**Oblatio, & ignorantia praesumitur ex lapsu decem annorum
ad excusationem a primis decif. 14 num. 8.**

**Obreptitia, vel obreptitia gratia non dicitur ex falsa expres-
sione, & narrativa, quae non manum concedentem, nec cum
dolo falsa iura decif. 183 num. 1. & per totam.**

**Obreptitia, & subreptitia gratia de pari procedunt, licet in ob-
reptitia sit maior dolus, quam in subreptione decif. 188
num. 3.**

**Obreptitia non dicitur gratia ex falsa expressione, quando Pa-
pa ex ea motus non fuit ad concedendum beneficium decif.
283. num. 10. Vbi ponuntur plures coniecturae, quibus
Papa ex falsa assertionem motus non fuit ad concedendum
beneficium.**

**Observantia, seu usus subservitus declarat, & interpretatur
concessionem praecedentem decif. 27. num. 13.**

**Observantia subservita declarat verba constitutionis dubiae dec.
300. num. 5.**

**Observantia subservita est optima declaratio voluntatis contra-
hentium decif. 255. num. 9.**

**Observanda sunt omnia extraneorum concernentes heretico-
rum materias, licet non sint posita in corpore iuris. Tamen
cum repugnant alijs constitutionibus positis in volumini-
bus iuris non sunt observanda dec. 37. num. 29.**

**Obstericum dicitur statum, an mulier sit deserta necne, etiam
quod maritus cum deserta esset morietur dec. 24 num. 2. &
num. 5. Vbi an hac obstericum relatio sufficiat ad dirimen-
dum matrimonium.**

**Obstericum probatio licet sit fallax, & labrica, tamen cum non
possit dari aliqua probatio, quando vult de coniugiis fiat
pro matrimonio, alius vero contra, per hoc genus proba-
tionis contrarium iuris debet dec. 226. num. 3.**

**Occidens hominem furum capto alius augeat intendens, non
tenetur poena ordinaria homicidii dec. sen. tit. 61. num. 5.
ad finem.**

**Occisus excommunicatus gesta ratione publici officij sustinentur
ante declarationem decif. 167. num. 2.**

Occisus instrumentum praesumitur falsum ab eo, de cuius inte-

resse agitur, vel illud occultatur decif. 168. num. 5. in fine.

**Occuli adherentes in pace non comprehenduntur decif. 165.
num. 15. Declarat. ut num. 16.**

**Oidium, & invenia capitalis erit ex querela criminali, nisi
querela fuerit revocata decif. 371. num. 12.**

**Oidium capitale viri, & feminae viri in votum censetur proba-
ta per testes deponentes de minus, verbis iniurijs, verbe-
ribus, alijsque malis tractatibus dec. 156. num. 1.**

**Oidium habere privilegium regulariter numerat solet decif. 142.
num. 13.**

**Oidium suspitio qualitas subornationis, & inveniendandis,
quando concorsus, licet inhabiles testes adstantur in his,
quae occidit communis scientia, tamen concurrentibus tradi-
tis non probatur decif. 194 num. 8.**

**Oidium, & inimicus testis fidei non facit decif. 294 num. 1.
Oidium, vel favorabilis an sit confessio, seu dimissio unanimis
in istis casibus, & superioribus decif. 27. num. 5. & 12.**

**Officiales Manus Pictavi: testes non repelluntur a testimonio
pro ipso Monte, nisi habeant interesse particulare decif.
313. num. 1.**

**Officium subpignori, & sigillum habentes littera legati,
dicuntur esse in forma probatur, & illis creditur decif. 4. num. 1.
Vbi agitur de alterius pignore num. 2. Vbi declaratur
hoc falsum, quando esse timor cavet.**

**Officium Papa sciens, an arguit scientiam Papa ad effe-
ctum tollendi constitutionem per non usum decif. 161. num. 1.
& 6.**

**Officium assertio in his, quae respiciunt eorum officium ple-
nitudine decif. 351. num. 4.**

**Officium credendum est iudicium in concernentibus ad officium
iurum, et etiam in contra. xis decif. 319. num. 4.**

**Officium praesentem, quod quod iuratus non fuerit in dubio iudi-
candum est, potius quam iuratus fuerit dec. 365. num. 5.**

**Officium societatis ultra illius valorem non sustinetur, quia remanet
purum mutuum decif. 177. num. 1.**

**Officium societatis an sit finis, quando societas fuit condemnata
ad mortem, & effectus servat perna decif. 358. num. 1.**

**Officium Notarii, an & quando ex acta adhiberi debeat, seu
falso proprio creditoris, de cuius mandato existit decif.
117. num. 3.**

**Officium iudicis consuevit, & cognitio causa deficit deficientia
processus decif. 129. num. 3.**

**Omissio, vel expressio eo. num. quae non sunt de forma substanti-
ali contractus non remouet consensum contrahentium,
nec facit e. nullum in casibus in alium finem contra illud
decif. 159. num. 1.**

**Omissio transpositionis aliorum vitiis sententiam, etiam ad
effectum, ut suspensio peritior procedatur in possessore.
decif. 77. num. 1.**

**Omissio iuramentum calumniam vitiis, & annullat processum, &
sententiam decif. 152. num. 1. Vbi quod ista annullat atten-
ditur, etiam quod non sit ex tribus.**

**Omissio forma vitiis alium ipso iure, decif. 164. numero pri-
mo in fine.**

**Omissio transpositionis aliorum vitiis sententiam, etiam in
pro. fana decif. 38. num. 1.**

**Omissio transpositionis aliorum reddit sententiam nullam.
decif. 40. num. 1.**

**Omissio transpositionis aliorum vitiis sententiam etiam quod
transposita esse sine irreverentia decif. 56. num. 1.**

**Omissio transpositionis aliorum vitiis sententiam non solum
quando agitur contra Episcopos, sed etiam contra quoscunque
Iudices decif. 56. num. 2.**

**Omissio transpositionis aliorum non vitiis sententiam quando
non fuerant transposita omnia alia diversa ratione causa.
decif. 88. num. 1.**

**Omissio testimonii publicatio non tollit fidem testibus in Rota, seu
alio supremo Tribunali, & item est quando testes sunt
mortui decif. 343. num. 4.**

**Omissio aliorum transpositionis non vitiis sententiam quando
tempore transpositionis talia alia non reperiebantur.
decif. 341. num. 1.**

**Omissio transpositionis aliorum non vitiis sententiam quando
alia**

I N D E X.

P

illa non fuerint: transacta aut vna parte negligente, & alia sua alia transierunt, sic enim iudex potest promissionem super produbio. decif. 14. num. 1. Declara. vi. num. 3.

Omnia transacta in aliorum in secunda instauria vniuersi sententiam. decif. 54. num. 3. in fine.

Omnia alia iurisdictionis concessa cum mera, & mixto imperio: et iurisdictionem vnde concessa facilius cognoscitur prius causis, & prima in instantia, non autem causas appellationum, nisi nominatim fuerint expressa causa appellationum. decif. 17. num. 9. quod quando verum sit. decif. 27. num. 10. & seq.

Omnia iurisdictionis, & superioritatis donatio, seu concessio, an sit iurisdictionis, vel solida decif. 17. num. 3. & 12.

Omnia generaliter per verbum, quodamque iurisdictionis. decif. 123. num. 11.

Omnia alia iurisdictionis transierunt aliam, quod bona transierunt in hunc. decif. 91. num. 2.

Omnia alia iurisdictionis transierunt aliam, sicut transierunt ad heredes defuncti. decif. 82. num. 2.

Omnia omnia, & obligationes transierunt ad euentum hereditatem ad filios propter filios iurisdictionis. decif. 91. num. 3.

Omnia probandi iurisdictionis iurisdictionis iurisdictionis allegari. decif. 180. num. 3.

Omnia iurisdictionis, & iurisdictionis, quando a iurisdictione soluta semper fuerint, hoc iurisdictionis iurisdictionis iurisdictionis. decif. 99. num. 3.

Omnia probandi iurisdictionis in aduersarium transierunt iurisdictionis iurisdictionis. decif. 315. num. 3.

Omnia probandi iurisdictionis iurisdictionis de non integra transiunt iurisdictionis, cum illa de iurisdictione in quo, ad iurisdictionem ad quem integrum factum iurisdictionis. decif. 161. num. 1.

Omnia probandi iurisdictionis iurisdictionis, quod iurisdictionis iurisdictionis iurisdictionis. decif. 202. num. 5.

Omnia probandi iurisdictionis iurisdictionis iurisdictionis iurisdictionis. decif. 275. num. 6.

Opinio Ruyi conf. 140. num. 6. lib. 1. volentis iurisdictionis, quod iurisdictionis de iurisdictione ex quo iurisdictionis, quod si iurisdictionis iurisdictionis id quod debetur, illud non iurisdictionis iurisdictionis Ruyi Ruyi reprobat. decif. 115. num. 5. in fine.

Opinio Ruyi non iurisdictionis probatur. decif. 17. num. 16.

Opportet verbum, iurisdictionis necessitatem, & excludit arbitrium iurisdictionis. decif. 164. num. 2.

Oratio vniuersali omnes includit, & neminem excipit. decif. sen. vob. 60. num. 4.

Oratio iurisdictionis non aquipollet vniuersali in testibus. decif. 111. num. 6.

Oratio iurisdictionis non aquipollet vniuersali in depositionibus. decif. 274. num. 11. in fine.

Oratio iurisdictionis non potest recitari vniuersalis. decif. 165. num. 4.

Oratio iurisdictionis intelligenda est singulari singulari referendo. decif. 105. num. 4. in fine.

Oratio iurisdictionis non aquipollet vniuersali in depositionibus. decif. 274. num. 11. in fine.

Ordo scripturarum demonstrat quid antea, & quid postea factum fuerit. decif. 161. num. 1.

Originali, & manu scriptum iurisdictionis est quam alteri scriptura. decif. 111. num. 2.

Originalis scriptura dicitur illa que primo loco scripta fuit. decif. 111. num. 1. Vbi etiam ex quibus probetur scripturam primo loco scriptam fuisse.

Originalis scriptura reputatur illa que est iurisdictionis manu. decif. 101. num. 1. Vbi etiam ex quibus probetur scripturam primo loco scriptam fuisse.

Originalis scriptura dicitur illa, que primo scripta fuit. decif. 109. num. 1.

Originalis iurisdictionis, quod iurisdictionis ex exemplo, & non iurisdictionis iurisdictionis iurisdictionis. decif. 169. num. 1.

Oris aperta tollit rigorem censuram soluta, & datque facilitatem impugandi gratiam, sed non elidit alios effectus. decif. 175. num. 1. Vbi amplius hac conclusio, sine gratia emanante manu proprio, iurisdictionis in iurisdictionis partem.

Pactum quod censura sit liber ab omni onere, non repugnat naturae contractus. decif. 19. num. 2.

Pactum in venditione rei immobilitatis, quod onera pertinent ad venditorem est contra naturam contractus venditionis, & ideo iurisdictionis iurisdictionis. decif. 19. num. 2.

Pactum quod emptor censura, qui domum super qua est iurisdictionis condaxit expelli nequeat iurisdictionis locutione perfella, nisi prius facta per venditorem censura redemptio, & extrinsece, licet videatur per viam indirectam contra contractus naturam compelli venditorem ad redimendum tamen non videtur contractus. decif. 19. num. 4.

Pactum, quod peccata morina de foribus communibus referantur, non est iurisdictionis. decif. 235. num. 1.

Pactum in societate appositum, quod quilibet annis peccata praecedat morina de ipsius praecedat foribus referantur debent valere. decif. 133. num. 3.

Pactum quod pastor teneatur peccata iurisdictionis ex foribus pro sua parte tangentes reintegrare non valet, sed si de communibus foribus valet. decif. 133. num. 3.

Pactum, quod peccata peritua quilibet anno de foribus illius anni referantur, non iurisdictionis, quod capitale saluum conservetur. decif. 135. num. 4. in fine.

Pactum de solucione anticipat fructus ad rationem societatis sex pro centenario, & anno, ratione iurisdictionis cessant, & damni eius. decif. 137. num. 7.

Pactum dicitur contra substantiam contractus, quando illud facit transire de vna specie in aliam. decif. 125. num. 10.

Pactum in societate officii de non uale. l. vbi officiales repugnat naturae societatis, & aliam transiunt in meram societatem. decif. 129. num. 4. Declara. vi. num. 4. & 6.

Pactum societatis quo facta societate, iurisdictionis resiliantur in consilium in quo reperiebatur tempore contractus, non est iurisdictionis. decif. 137. num. 7.

Pactum de retrovendendo facit valere rem minori pretii. decif. 250. num. 1. Vbi praefertur, quando arguit de similitudine contractus.

Pactum est iurisdictionis, quod dissoluta societate officii debentur fructus ad rationem duodecim pro centenario. decif. 7. num. 1.

Pactum de retrovendendo facit rem venditam minus valere. decif. 140. num. 2. licet alij contra num. 1.

Pactum, & modicis pretii, ut praesumptionem similitudinis indicat, requiritur pretio modicioris, usque ad dimidium ipsi pretii. decif. 140. num. 1.

Pacta iurisdictionis argunt satisfactum. decif. 156. num. 8.

Pacta corripellunt dicuntur quod fuerint stipulata volum. 102. et coram ipso N. nario, & testibus de decif. 135. num. 4.

Pacta iurisdictionis, & iurisdictionis, non recedunt iurisdictionis, & iurisdictionis pacta iurisdictionis. decif. 41. num. 4.

Pactum de retrovendendo non nisi post certum tempus, & post fructuum recellitorem arguit satisfactionem. decif. 20. num. 2.

Pactum, quod venditor satisfactum, & non emptor, & quod det iurisdictionis iurisdictionis tempore quo sit retrovendendum arguit simulationem. decif. 20. num. 3.

Pactum in iurisdictionis venditionis arguit simulationem, de quibus. decif. 20. num. 4.

Pactum quod damna, & interesse possint tertiis quinque pro centenario quilibet anno, & non ultra, non est iurisdictionis, nec ex eo debet iurisdictionis per alium aliquod interesse, nisi eo probato. decif. 69. num. 1. & 3.

Pactum de retrovendendo appositum in contractus emptoris, & venditoris, quando fuit longi post contractum adhibendum, quia inde ad tres annos, non arguit simulationem contractus. decif. 7. num. 4.

Pactum in iurisdictionis appositum ex quo tantum casus belli, & postea comprehensio videtur non excludit alios casus, quibus de iure communi venit faciendus remissio. decif. 81. num. 2.

Pacta, quae non sunt contra substantiam contractus, sed circa accidentia, licet si iurisdictionis non videtur contractum, sed videtur. decif. 19. num. 1. in fine, & num. 2.

I N D E X.

Palla, quæ non sunt contra substantiam contrahunt, sed tantum contra accidentalitatem non reddunt certum fœderaticium, & nullum. *decif. 170. num. 2. 3. & 4. num. 4.*

Pallum, quod venditur censui tenetur aliquo modo illum vendere & contra suam voluntatē reddi censum illicitum, & usurarium. *decif. 176. num. 4. & 5.*

Pallio partium obliquitur alieni liberi tolli non potest. *decif. 91. num. 1. in fine.*

Pallum, quando dicitur, ut pendente dilatione aliquid solvatur pro interesse, etiam sine modo dictum interesse lacrimas cessant debetur. *decif. 173. num. 6.*

Papæ confirmatio in statutis non dat robur illis loquentibus de iure civilis deus per ius Canonicum correctio. decif. 65. num. 2.

Papæ concessio de recipiendo fructus anticipatè intelligitur de interitu lre in genere, & in certo, non autem de illicito, & ab initio certo. *decif. 325. num. 4.*

Papæ concessio recipi interpretatur de iure communi quatenus interesse licitè debetur. *dec. 325. num. 4.*

Papæ prohibitio, ut contrarius celebratur sub alia forma quam ibi tradita non refertur ad palle, quæ non sunt de forme substantiæ. *decif. 150. num. 3.*

Papæ per derogationem constitutionibus, statutis, & consuetudinibus non constituit derogare clausula soluta, quæ tribus privilegiis. *decif. 67. num. 5.*

Papæ non debet se intrinsecare, nec inferre Dominum impedire in prius casibus, vel in secundis influant, quando illas iniquitatem expressè concessit. *decif. 27. num. 22. P. i. declaratur.*

Papæ non differat contra ius divinum super palle usurariis. *decif. 7. num. 1.*

Papæ esset qui se frui de facto in formam standum est de utri contrarium probetur. *decif. 231. num. 5.*

Papæ, quando procedit de plenitudine potestatis, citatio non est necessaria. *decif. 231. num. 2.*

Papæ dicitur habere certam scientiam, quando est informatus à iudice ex publicis instrumentis. *decif. 251. num. 5.*

Papæ dispensatio, ut clericus possit retinere pensionem non obstat matrimonii per ipsum contrahendo cum quacunque muliere, intelligitur etiam de muliere vidua. *dec. 293. an. 6. 7. & 8.*

Papæ scientia, an arguatur per scientiam officialium Papæ ad effusionem tollendi confusionem per non vnum. *decif. 361. num. 5. & 6.*

Papæ concessio beneficium sibi iuratum, an & quando valeat. *decif. 228. num. 5. & 6. per totam.*

Papæ privilegium possessionem probat, in quo fit mentio locorum, de quibus est contraversia. *decif. 43. num. 4. etiam quod mentio fiat per verba enumerativa.*

Papæ, quando minus fuerit ad concedendum beneficium non ex ipsa expressione, gratia obreptoria non dicitur. *decif. 283. numerus 10. P. i. ponitur plures constituta, quibus Papæ ex ipsa assertione minus non fuit ad concedendum beneficium.*

Papæ assertio cretus in antiqui, etiam in facto ad eam. *decif. 258. num. 1.*

Papæ verba evocativa, vel assertiva determinat prolata per modum causæ finales probant. *decif. 258. n. 2.*

Papæ assertio statim in presentium illius qui Papæ supplicationem dedit. *decif. 258. num. 10.*

Papæ non potest confirmare contrarium cæsi illicitum, & usurarium. *decif. 155. num. 2.*

Papæ potest d. fulgere manumissionem, presentem de confensu coniugum ex aliquamvis causa. *decif. 36. num. 1.*

Papæ potest d. lare matrimonium causâ evadendi scandal. *decif. 36. num. 7.*

Papæ inquisitio, Pariter, & Fœderatary Ecclesiæ non possunt armatas, seu cauissantes facere, neque copias militum cogere tam de iure communi, quam rigore constitutionum Papalium. *decif. seu voc. 60. num. 2.*

Parentes possunt esse testes ad probationem ætatis filiorum. *dec. 202. num. 3.*

Paria sunt iurari foras, & ligari statim. *decif. 305. num. 4.*

Parochi liber probat matrimonium. *decif. 137. num. 1.*

Parochi regulariter decime debentur de predictis exilientibus intra limites Parochie ubique alia probatur, quod ad eos spectent. *decif. 291. num. 13.*

Parochi liber, in quo matrimonium deservitur, matrimonium non esse contrarium inter priores coniuges maxime probatur. *decif. 244. num. 7.*

Parochus seu sacerdos testis, qui aliquem baptizavit non probatur esse testis pro baptizato. *decif. 140. num. 7.*

Parochi presentia in matrimonio de plurimantibus. *dec. 265. num. 6.*

P. i. proprietas, quod eo absente factum nullum est.

Parochi sine Registorum Ecclesiæ liber, in quo sit descripta mors sepulchrorum plenè probat. *decif. 292. num. 1.*

Parochi fides, & multo magis liber Parochi conventibus presentem administrata probat matrimonium. *decif. 322. num. 2.*

Parochiadem Ecclesiam laici habere non possunt, necnon sunt incapaces possessionis illius Ecclesiæ, & eius honorum. *dec. 319. num. 4.*

Parochi attestatio concurrente verisimilitudine probat matrimonium. *decif. 324. num. 2.*

Pariter est eiusdem naturæ, & qualitatibus cum est tota res. *decif. 341. num. 3.*

Pariter opponere nullitatem super illa est prius pronuntiandum. *decif. 125. num. 2.*

Pariter in consensu semper fit iuri communi conformiter censeri debet. *decif. 31. num. 2.*

Pariter presentia suæ ipse defectum citationis. *decif. 355. num. 11.*

Pariter citata, quando in illa nomen late pendente presentia possint. *decif. 511. num. 7.*

Pariter non nocet initium notarii in habendo testamentum pro imperfecto, quod verè perfectum fuit. *decif. 336. num. 3. in fine.*

Particeps, & socius criminis admittitur in testem in casibus, in quibus veritas aliunde haberi non potest. *decif. 249. num. 14.*

Particeps delicti dicitur, qui delicto consentit. *decif. 30. num. 2.*

Particeps confisus filio non nocet. *decif. 204. num. 1.*

Partis mobilis, seu parti ea necessaria conclusa pariterem, seu mobilitatem filij. *decif. 115. num. 5.*

Partis pers. non est dimeria à persona filij, quia pater, & filius est una, & ex leu pers. *decif. 315. num. 6.*

Partis tractatus habentis aliquem pro filio indubio præsumptionem filij atque. *decif. 279. num. 3.*

Partis nominatus factus per eum in articulo mortis probat filiationem. *decif. 332. num. 7.*

Partis delictum, quid, in istis casibus propter partis delictum confisus ipsa et per suum filium. *decif. 251. num. 1.*

Partis commutatus crimen legi maiestatis propter hoc crimen, filij faming non puniuntur successione aliorum, quam patris. *decif. 241. num. 1.*

Partis commutatus crimen legi maiestatis per hoc filij faming non incurrent penas legi quibus. C. ad l. iud. maiest. *decif. 241. num. 1.*

Partis commutatus crimen legi maiestatis; Clerici filij illius nō incurruni penas legi quibus. C. ad l. iud. maiest. *decif. 241. num. 2. & 3.*

Partis commutatus crimen legi maiestatis filij illius sunt incapaces quacunque successione ex testamento, vel ab intestato, & perpetuo in iura ab omnibus bonis exili. *decif. 241. num. 1.*

Partis ut coarctetur, vel pro partis excoarctatione filius pro eo standendo dicitur & veritate opus patet. *decif. 198. num. 5.*

Partis ut coarctetur, vel pro eius coarctatione filius subire poterit nec ideo casu minor in integ. & nullum. *decif. 189. num. 4. & 5.*

Partis, quando in testamento filius illegitimus nominatus ex hoc illegitimitas alterum probatur. *decif. 244. num. 1. & 3.*

Partis presentia, quando sit nominatus filius, patris testamentum approbat. *decif. 244. num. 1.*

Partis lapsus in deprehen. si contra eum in contumaciam late fuerit successio filius non preiudicat. *decif. 133. num. 13.*

I N D E X.

Pecunia dicitur nullius in potestate, quando resignata suis familia, & simulato praesentur ex vicinitate alium decif. 31. num. 1.

Percutientium Cardinales filij ipso iure priuatur beneficijs, quae se ipso committit crimini obstant. decif. 17. numero 9.

Perfectio testamenti, & eius substantia pendet ab heredi institutione. decif. 155. num. 3.

Petiti Medici deponentes super infirmitate alicuius quem non viderunt, nec curarunt, an & quando probent. decif. 346. num. 5.

Petitis Medicis in eorum arte standum est. decif. 346. numero 6.

Petitis sua artis nullam habent iurisdictionem. decif. 300. numero 4.

Petitis Medicis discordantibus magis standum est illi, qui causa infirmi praesentur. decif. 365. num. 5.

Petitis Medicis standum est de consensu alicuius decif. 365. num. 5.

Petiti etiam possunt examinari, ut testes. decif. 153. num. 7.

Petitis attestantibus de non fuisse alicuius mori magis credendum est, quam alij. decif. 37. num. 2.

Petiti, & praedicti testes licet deponant de iudicio suo, & de pretio singulari, non de communis, tamen nullum praesentur probare videntur. decif. 259. num. 2.

Petitorium vi inducitur requiritur plena probatio. decif. 34. num. 5.

Petitorium vi existeret in dubio facienda est interpretatio. decif. 34. num. 5.

Petitorium excusatur ex qualibet causa decif. 34. num. 3.

Petitorium ex qualibet causa excusatur, ita regula procedit quoad parvas petitiones, non quoad ipsam petitionem. decif. 34. num. 4.

Petitorium vi existeret omnis interpretatio facies de est. decif. 249. num. 11.

Petitorium non incurritur ex actione, quod res aliqua sit libera, & tamen repetitur obligata, damnum illa actione non sit dolosa, & alteri praesentur. decif. 126. num. 5.

Petitionis exceptio agentem repellit a iudicio iudicij semperque usque ad executionem opposui potest. decif. 324. num. 1. & 3.

Petitionis non obstat absolucio de iudicio repellendi sunt decif. 59. num. 5.

Petiturus repellitur a limine iudicij agens non petens a absolucio decif. 13. num. 1.

Petiturus sub praetextu commissioe lesionis agere non potest non petens absolucio, nisi prius de dila & commissioe laesione constet per sententiam, vel alias euenit decif. 33. num. 2.

Personae qualitas, quae sit de suspitione fraudis aliena scriptura sit. m. arguat decif. 120. num. 4.

Persona qualitas excludit praesumptionem simulationis in contractu. decif. 29. num. 2.

Persona committit inter se contrahentes, praesumptio simulationis arguitur. decif. 68. num. 4.

Personae nobilitas probatur per testes deponentes de publica voce, & fama decif. 247. num. 1.

Personae identitas conuenit probatur per diu. notationes nominum, & cognominis patris, & anni, tempora, & etatis decif. 243. num. 3.

Persona interposita arguit praesumptionem falsitatis. decif. 306. num. 6.

Persona patris non est diuersa de persona filij, quia pater, & filius est una, & eadem persona. decif. 315. num. 6.

Persona inuolucella testis non probat decif. 79. num. 2.

Persona, vel rei qualitas non attenditur ubi aliquis est indubium de re. decif. 58. num. 1.

Petipiculus emittitur dolus probari debet. decif. 99. num. 11.

Propositi iudicij dolus probari debet. decif. 9. num. 1. in fine.

Propositi iudicij non coadiuuatur equiparatur. decif. 112. num. 5. ubi quod hoc procedit in minore, non autem in maiore.

Propositi iudicij importuna, & commissa falsis ab eo, cui debetur reuerentia; Merito indubium, & probatur constatur. decif. 41. num. 7. & 25.

Petens plus debita de iure debet condemnari in expensis, quod procedit etiam, quando plus petatur sine fraude. decif. 201. num. 1.

Petentis interesse sibi exhiberi aliquam scripturam probatur solo iuramento. decif. 127. num. 1.

Petitio habens expressam causam non debet trahi ad aliam decif. 234. num. 8.

Petitio remissiva quoadque praesentur calumniosa ex pluribus de quibus testis. 110. num. 2.

Phrenetici donatio, nulla & inuolucella est, seu donatio falsa a phrenetico, & non sane me nra non sustinetur. decif. 37. num. 1.

Phreneticus de bonis suis disponere non potest. decif. 37. num. 2.

Pignoris venditio falsa a iudice non praesentur pecunia nulla est. decif. 164. num. 1.

Pignoriata bona si loca de iure communi securantur restituere empta domini alicuique villa pretij restitutionem, & loca pignori acceptum ab alijs, quam a suis dominis. decif. 182. num. 1.

Pij Quinti Constitutio contra filios clericorum illegitimos, an prius illos alimentis, & quomodo intelligatur. decif. 82. num. 9.

Pij Quinti Constitutio non habet locum, nec prohibet laicos dissonare in illegitimos de bonis patrimonialibus, & loca libus non habentibus mixtam cum bonis ab Ecclesia profellu decif. 82. num. 14.

Pij Quinti Constitutio comprehendit solum clericos dissonantes de bonis ab Ecclesia profellu, si sunt bonis Ecclesiastica puta fidei emphyteusis, & bona ex personibus acquisita decif. 82. num. 16.

Pij Quinti Constitutio comprehendit solum clericos dissonantes de bonis actum quaestis de fructibus beneficiorum, sed etiam de bonis patrimonialibus. decif. 82. num. 15.

Pij Quinti Constitutio comprehendit eos quibus applicari potest una ex rationibus contentis in praesentibus bulla, quia si ordinis Ecclesiasticae noxia essent, vel scandalum parerent. decif. 82. num. 17.

Pij Quinti constitutio super confitentibus locum habet contra uicemiam confitentem non obstat, non autem contra tertium, qui illud crimen non committit decif. 234. num. 3.

Pij Quinti constitutio sibi solum vendit in collationibus sub confessione factis, quod promissus soluit per personam aliam personam per Episcopum nominandam, non autem si per o. certa persona fuerit falsa confessio ex illa causa decif. 234. num. 7.

Pij Quinti constitutio prohibet taxari a principio certum incrementi haberi locum in casibus non autem si alij contra. dicitur decif. 331. num. 8.

Pij Quinti bulla de u. in suspendendo si correctoria iuris communi, & propter recipi interpretaciones passim de iure communi. decif. sen. rot. 61. num. 10.

Plena probatio requiritur ad inducendum crimen confidencia etiam si constiteret de eo ageretur. decif. 234. num. 9.

Plena probatio inducitur per famam, quando testis pluraquam sexagenarius cum probet, deponente de communis reputatione, eorum rursus durante, & auctis de maioribus. decif. 57. num. 5.

Plura delicta eiusdem generis eodem tempore commissis, an puniantur vnicuique, vel plurius punitur, & quod si sit autem impotens loquatur in rem, vel in personam. decif. sen. rot. 61. num. 5. & in additione littera C.

Plura delicta eiusdem generis eodem tempore commissis non vnicuique, sed plurius punitur plecti debent. Declaratur nisi sint praesentur ad eundem finem, quia tunc vnicuique tantum pars plectitur. decif. sen. rot. 61. num. 3. & seqq. & in additione littera A. ubi dicitur ad materiam.

Pluribus punitur delinquentes, sen. reus officii non debet. decif. sen. rot. 61. num. 22.

Plures praesumptiones non committuntur ad faciendum plene probationem in casibus matrimonialibus, quando agitur de matrimonio dissolvendo. decif. 64. num. 6.

Plures praesentur probantes, sen. probationes committuntur in causa

I N D E X.

matrimoniali, quando agitur de matrimonij validitate. decif. 64. num. 6.

Talia instrumenta vnum alteri inter fe adminiculatur. decif. 170. num. 5.

Talia de iure poffidendi autem à donante contralla arguunt donationem esse fallam in fraudem creditorum. decif. 253. num. 1.

Talia totius erande sunt dati, omnes citari debent, aliis processibus nulli. decif. 30. num. 2.

Talia contractus, si vnum poffum falsi arguunt simulationem. decif. 20. num. 2.

Talia concurrebant in examine ad beneficium, seu Parochialem data paritate circa doctrinam quis eorum preferendus sit. decif. 23. num. 2. & 3.

Talia presumptionibus probatur matrimonium, tamen à iure approbat, & ad eundem finem concurrentibus quòd agitur de successione masculinam legitimam naturalem, & de legitimo matrimonio praeceptorum. decif. 62. num. 2.

Pluralitas aduocum non presumitur in his, quae à communiter coniunguntur literari, & multiplicari non solent. decif. 246. num. 1.

Pluralitas matrimonij, & iterum non presumitur. decif. 147. num. 2.

Plus, & minus, quando testes per dicta verba, plus, & minus, deponunt nunquid probent. decif. 246. num. 9.

Plus, & minus, quando testes per dicta verba deponunt nunquid probent. decif. 246. num. 9.

Plus, & minus, quando testes deponunt per dicta verba, vel per diffinitionem, in circa, dicuntur dubitanter deponere. decif. 221. num. 1.

Pecunia à iure civilis contra secundo nubentes infra annum lapsa, per ius Canonicum, hodie sunt soluta. decif. 65. num. 1.

Pena à iure civili indulta favore filiorum in laicis, & h. hac ad illud, & de secund. nups. non censetur per ius Canonicum abrogata. decif. 85. num. 3.

Pena in laicis, & h. hac ad illud non sunt indulta in adu matrimonij, sed fauore filiorum. decif. 64. num. 3.

Pena à iure civili impedita contra secundo nubentes infra annum lapsa, non censetur per ius Canonicum soluta, quando nuptiae non sunt proprii solutae ad secundas nuptias. decif. 65. num. 5.

Pena, quae imponebantur propter fornicationem matrimonij sunt omnia de iure canonice soluta, & hac opinio reuocatur. decif. 65. num. 6.

Pena constitutionis Sixti V. super contrahendis ad caput saluum non habet locum, ubi in eis apponitur clausula, quod partes remittunt se ad illam constitutionem, & quod societas iuxta illam formam intelligatur contralla, & non alias; Quod etiam in contrahendis consensibus, locum sibi vindicat. decif. 235. num. 5.

Pena praeiudicialis, nunquam imponitur, nisi exprimitur, quod veniat imponenda. decif. 87. num. 10.

Pena quae inferatur alicui ab alio alterius, non habet locum ubi sententia lata est in principalem ob contumaciam. decif. 261. num. 23.

Pena imposita à sacris canonibus filijs haereticorum comprehendant natos etiam, & possunt patris delictum. decif. 123. num. 1.

Pena haereticorum ad siftemas etiam extenduntur. decif. 123. num. 5.

Pena siftemas locum habet, quando crimen non habet speciale nomen. decif. 291. num. 1.

Pena sunt fructus in iudicialibus. decif. 300. num. 1.

Pena prohibentis aliquem testari ad hoc, ut locum habeat tria copulatiue requiruntur. Primum, quod quis fuisse testatorum. Secundum, quod fuit praestitum impedimentum, per quod is desisteret à testando. Tertium, quod apparet ad cuius fauorem is testari intendere. decif. 290. num. 1. Quomodo autem, & quando de huiusmodi requisitis censurari debeat. num. 3. & seqq.

Pena praeiudicialis incurritur sine interpellatione, quando sunt

expressae terminae, in quod aliquod adimpleri debebat, & in casu non adimplementi apponitur pena. decif. 58. num. 2.

Pena non proprie est annullatio actus. decif. 361. num. 11.

Pena incurritur ex sola negligentia. decif. 361. num. 12.

Pena conventionalis non incurritur ab eo, qui praesentem concensationem ignorat. decif. 151. num. 1.

Pena modestas ostendit quoniam non esse condemnationem ob delictum pro quo minor pena imponitur. decif. 195. num. 2.

Pena ubi apponitur in aliquo actu de iure probatur, unde etiam resoluta eiusdem actus non datur. decif. 193. num. 7.

Pena in actu apposi a facie etiam actum nullum ex verisimilitudine disponitur. decif. 182. num. 8.

Pena praeiudicialis beneficiorum non habet locum nisi in casibus à iure expressis. decif. 312. num. 12.

Pena per testatorem apposta ex causa iusta per immediateum, & imobedientiam committitur. decif. 310. num. 3.

Pena incurritur etiam ex actu nullo, quando illa committitur contraveniendo voluntati testatoris, & contrabendum. decif. 310. num. 5.

Pena sine dolo non incurritur. decif. 310. num. 6.

Penarum exaltio de iure communi siftilat ad dominum Castri. decif. 276. num. 1.

Pena criminis facti de regulis Principis. decif. 276. num. 2.

Pena criminales possunt praefrui tanto temporis spatio, quantum in memoria non reuertitur. decif. 276. num. 2.

Penarum nulli quod siftilat ad communitatem, & non ad dominum (alibi probatur pluribus administris, de quibus. decif. 276. num. 6.

Penalitas in siftema ex parte non debet. decif. 87. num. 19.

Penalis constitutio extenditur de illius significatione vocabulis ad latum, & consequenter personae veniunt appellatae non exceptorum. decif. 87. num. 30.

Penales periti constitutiones favore sifile extendi debent, nec potest ab illis recedere. decif. 123. num. 14.

Penae, & signa constitutionum habere paria sunt. decif. 190. num. 6.

Positiones quando sunt permixtae cum sifile alieno, tunc responsio etiam dubia admittitur. decif. 34. num. 1.

Positionibus respondere semper excusatur à peritorio. 34. numero 2.

Positionibus obiectis respondere quando quis teneatur. decif. 309. num. 1.

Positionibus etiam criminosis respondere quis tenetur, quando incidunt in potentiam. decif. 309. num. 2.

Positionibus negantur respondere quis tenetur quando habent implentem affirmativum. decif. 309. num. 3.

Positionibus sifile concessio in eorum responsione, nec etiam praetextu erroris reuocari potest. decif. 352. num. 2.

Positionibus concernentibus tempus nullum reuocari ipse respondere non tenetur. decif. 95. num. 2.

Posui reuocari non potest, nisi dolo de errore. decif. 95. numero 3.

Possessio probatur ex perceptione fructuum. decif. 291. numero 18. Pro amplius etiam, quod quis percipere fructus per interpositam personam.

Possessio probatur ex instrumentis locati: num inter locatorem, & conductorem. decif. 291. num. 5.

Possessio in iure praesumitur clandestina. decif. 291. num. 16. Declara, ut d. num. 16.

Possessio probatur ex privilegio Papa in quo fit mentio locorum, de quibus est controversia. decif. 291. num. 4. etiam quod mentis fiat per verba enunciativa.

Possessio probanda est tempore litis motae ad effusum habendi mandatum de manutenendo. decif. 291. num. 1.

Possessio probatur ex instrumentis locatensibus, & ex sectione penfionis. decif. 291. num. 1. & 3. ubi etiam dicitur ad probandum hanc possessionem sufficere sifile locatensibus, & num. 9.

Possessio inmemoralis super iure lignandi, & pastendi, ut accidentialiter dicitur probata, quomodo testes debeant deponere. decif. 344. num. 2. & 3.

Possessio iuris pastendi ad fauorem vniuersitatis non censetur probata

- dem plerum probatorem in causis matrimonialibus, quando agitur de matrimonio dirimendo. decif. 6. num. 6.
- Præfumpciones plures, seu probatorem contriungatur in causa matrimoniali, quando agitur de matrimonio validitate.** decif. 64. num. 6.
- Præfumpciones falsitatis quantum operentur, iudicis arbitrio remittitur.** decif. 42. num. 5.
- Præfumpciones falsitatis probant falsitatem, quando civiliter agitur.** dec. 196. num. 4.
- Præfumpcio falsitatis oritur ex multiplicitate apocorum, & ex aliarum confirmatione non necessaria.** decif. 366. num. 3.
- Præfumpcio falsitatis oritur ex interpositione personæ.** decif. 366. num. 6.
- Præfumpcio falsitatis oritur ex eo, quod testes in instrumeto descripti repellantur mortui.** decif. 366. num. 9.
- Præfumpcio lesionis tollitur per decretum iudicis.** decif. 366. num. 9.
- Præfumpcio metus cessat ex præfente disjunctivæ & decreto iudicis.** decif. 198. num. 9.
- Præfumpcio simulationis excluditur ab effectu subsequente.** decif. 152. num. 2.
- Præfumpcio iura cessat ubi alia præfumpcio capi potest.** dec. 16. num. 7.
- Præfumpcio iuris transferri onus probandi contrarium in adversarium.** decif. 315. num. 4.
- Præfumpcio iuris fiat pro publico instrumeto.** decif. 117. num. 1.
- Præfumpciones hominis non sufficiunt ad condemnandum aliquem ex falso veris, nec ad tollendum fidem instrumeto, sed iuris, & à iure approbata requiruntur.** decif. 117. num. 5.
- Præfumpcio una tollit aliam.** decif. 354. num. 5.
- Præfumpciones non sunt multiplicanda.** decif. 167. num. 9.
- Præfumpcio una tollit aliam, & vehementer tollit minis vehementem.** decif. 389. num. 6.
- Præfumpcio falsitatis non oritur ex cancellatione, seu cassatione, quæ ex alia scriptura comprobatur.** decif. 307. num. 2. & 6.
- Præfumpcio falsitatis non oritur ex cancellatione, quam constat fuisse falsam ante traditam copiam periti.** decif. 307. num. 3.
- Præfumpcio falsitatis non oritur per additionem verborum inter lineas, & lineas, quando ex præcedentibus patet elici veritas.** dec. 324. num. 4.
- Præfumpcio vehementer dicitur illa, ad quam vehementer animus iudicis applicatur.** decif. 181. num. 7.
- Præsumens aliquid post longum tempus, & quo difficult probatorem haberi possunt, cum tamen aliud verisimilius prætereire poterit, & facilius probare tempore debito.** decif. 118. num. 10. & seqq.
- Presbyteri facti iudicis adminiculis super sponsalibus coram ipso com. assis. credendum est.** decif. 174. num. 6.
- Pretii, & valoris mutatio non præsumitur.** decif. 100. num. 10.
- Pretium, & valor rei consideratur intra eisdem rei bonum, vel malum qualitatem.** dec. 100. num. 3.
- Pretium, seu valor rei, non probatur per testes dicentes rem tanti valere, nisi etiam addant, quod tanti vendi possint.** decif. 100. num. 4.
- Pretium, seu valor prædij non censetur probatum per testes ignorantes eisdem prædij consilia.** decif. 100. num. 5.
- Pretium, seu valor rei non distat probatum per testes, nisi deponant de tempore anteriori, & posteriori contractibus, de quo agitur.** decif. 256. num. 2. & 5. *ubi* de quanto tempore ante, vel post contractum, & num. 7.
- Pretium terrarum non probatur ex quantitate personis pro qua terra locantur.** decif. 256. num. 11.
- Pretium, & valor rei deprehenditur ex quantitate fructuum, & ex communis reputatione.** decif. 353. num. 3.
- Pretium rerum mobilium non cognoscitur ex quantitate personarum rei locatar. decif. 357. num. 3. *ubi* quod quantitas de quantitate personarum esset arguendum ad quantitates pretij, non facienda esset calculatio ad rationem quinque pro centenario.**
- Pretium, seu valor rei non probatur per testes deponentes de indico suo.** dec. 357. num. 4.
- Pretium, seu valor rei diminuitur per qualitates in contractu vel litione deducitas.** decif. 357. num. 5.
- Pretium, seu valor rei censetur probatum per testes deponentes de solis, & consensu valore eisdem rei, licet non dicant de communis valore.** decif. 99. num. 1. in fine.
- Pretium solis modicitas non reddit contractum usurarium.** decif. 71. num. 3.
- Pretium vim obviat, datus in solutum in contractu census.** decif. 134. num. 2.
- Prima cautio per aditum fieri non potest, præsertim in causa criminali.** decif. 128. num. 3. & 4. *ubi* quid flante flante, quod delinquentes possunt per contradias causari.
- Prima depositio testis attenditur potius quam secunda licet sit deducita.** decif. 163. num. 2.
- Primogenitus primæ iure primogenituræ contraveniens voluntati patris, qui primogenituræ insinuat.** decif. 30. num. 3.
- Primordium veritatis excusat à pæna falsi.** decif. 201. num. 5.
- Princeps superior potest se intromittere in causis eorum, qui ad ipsum revertuntur, & supplicat omisso medio decif. 27. num. 17. & seqq. *ubi* præsertim de iure Canonico, & in terra Ecclesiæ.**
- Principia verba concludunt in instrumentis antiquis probant alicuius nobilitatem.** decif. 248. num. 3.
- Principia mandatum continentis parum rescriptum iuris, secundum leges interpretari debet.** decif. 287. num. 2.
- Principi reformata possunt prescribi tanto tempore, quantum in eorum memoria non exierit.** decif. 276. num. 3.
- Principale præpositum semper attendendum est.** decif. 22. num. 62.
- Principali obligatione annullata, remanet nulla obligatio in subsidiis accessoria.** dec. 153. num. 2. *ubi* quando hoc non procedit, quando si quis est obligatus in solidum pro principali.
- Privatæ scripturæ, fraudis suspicio excluditur quando una testis de visu affi. mat cedulam concessam die, & anno, de quo in ea.** decif. 110. num. 2.
- Privata scripturæ annotatio in libro mercatorum subordinata ad alias, & alia ad ipsam omnino tollit fraudis suspensionem.** decif. 28. num. 2.
- Privatus cedula robata iuramento dicitur, qui deponens de tempore, non censetur simulata.** decif. 28. num. 3.
- Privatus liber hieherum pignori accipiens bona subversis de iure communis non probat ac favorem dictorum hieherum.** decif. 152. num. 4.
- Privatio facultatis inveniendi non est pæna.** decif. 34. num. 4.
- Privationis pæna nunquam importatur, nisi ex primario quod veniet imponenda.** dec. 35. num. 20.
- Privatio ipso iure ubi à lege statuitur, adhuc declaratoria requiritur.** decif. 179. num. 9.
- Privationis beneficium non pæna non habet locum, nisi in casibus à iure expressis.** decif. 313. num. 12.
- Privilegiis, & gratia forma non servata præsertim in subsidis tibiis, amittitur illius commodum.** decif. 325. num. 9.
- Privilegium sui socii concessum extenditur ad alium.** decif. 305. num. 2.
- Privilegium clericale licet tollatur bigamia, non tamen tollit characteres, & bigamus verè remanet clericus.** decif. 340. num. 5.
- Probabilis ignorancia excusat.** decif. 36. num. 3.
- Probabilis ignorancia iuris dubij, & difficultas cognitionis excusat co-heredes.** decif. 36. num. 3. quod procedit etiam in alijs gradibus decif. 36. num. 4.
- Probandi omni incumbit excipienti de non integra transportatione aliorum, cum illa de iudice de iudice ad quem integrè facta præsumatur.** decif. 161. num. 1.
- Probationes etiam leviore sufficiunt in hiis etiam, qui sunt difficultatis probationis.** decif. 35. num. 3.
- Probatum plena requiritur ad inducendum crimen confidentiæ, quæ si similis de eo ageretur.** decif. 234. num. 9.

I N D E X.

Probationes licet non requirantur exactissime, ut probetur adulterium, cum non agitur de fide matrimonii, ac illius dissolutione, tamen leniores non sufficiunt. decij. 138. numero 1.

Probationes ad hoc, ut infimus coniungatur, debent esse quilibet in suo genere perfectissimæ. dec. 138. num. 2.

Probatio, nulla maior potest dari confessione. decij. 125. numero 6.

Probationes in causis matrimonialibus debent esse conclusentes prout in causis criminalibus. decij. 64. num. 6.

Probationes, seu plures præsumptiones coniunguntur in causa matrimoniali, quando agitur de matrimonij validitate. decij. 64. num. 6.

Probatio delicti non inducitur ex contumacia alicuius. decij. 143. num. 2.

Probationes in criminalibus sunt maxime de substantia. dec. 145. num. 4.

Probatio solum debilitatur per contrarias coniecturas. decij. 144. num. 4.

Probatio sigilli non attenditur, quando contra sigillum est aliqua suspicio. decij. 41. num. 6. §. de clarat.

Probatio vna continetur aliam. dec. 161. nu. 1.

Probatio matrimonij non requiritur tam conclusiva, & tam exacta, quando agitur de probatione matrimonij molli tempore celebrati, & præsertim quando non agitur de dirimendo matrimonium. decij. 117. num. 7.

Probatio matrimonij debet esse conclusiva, quando agitur de fide matrimonij. dec. 137. num. 1.

Probatio qualitate præsupponit præcedentem probationem substantia. decij. 184. num. 1.

Probatio matrimonij sufficit præsumptio, & coniecturalis ubi agitur de matrimonio ad effectum legitimari sobolis, & successoris filiorum. decij. 177. num. 1.

Probatio si diffidat admittit probationes alias non conclusentes. decij. 201. num. 7.

Probationes manifestæ dicuntur, quæ fiunt per coniecturas. decij. 103. num. 7.

Probationes de præferenda sunt probationibus contrariis. decij. 170. num. 1.

Probatio confirmatio dicitur difficilis probaturis, & in ea multum attenditur ad minutia. decij. 314. num. 1.

Probatio confirmatio valde astringit congruentiam, & verisimilitudinem. decij. 114. num. 2.

Probatio probationem non excludit. dec. 263. num. 1.

Probatio per impedimentum obli. ricam. lat. sit salax, & laherica, tamen cum non possit dari alius probatio, quando vna de coniugibus fiat per matrimonium alius verbis contra, per hoc genus probationum contrariis si dirimi debet. decij. 226. num. 3.

Probationes validiores in concurrantibus semper debent. decij. 203. num. 4.

Probatio per indicia, & præsumptiones in antiquis sufficit. decij. 250. num. 10.

Probatio non admittitur, nec exstat, cuius eventus nihil operatur. decij. 354. num. 11.

Probatio dubia etiam respectu temporis probationem non relevat. decij. 211. num. 1. et fin.

Probationes, quæ consistunt ex facie instrumenti sunt magis privilegiatæ, quam alie probationes ab extra. decij. 118. num. 2.

Probatio sumpta ab impossibili superat omnes alias probationes. decij. 185. num. 3.

Probatio dubia attendenda non est. decij. 167. num. 3.

Probatio habetur pro falsa quando non fit per eam, qui probare debet. decij. 341. num. 2.

Probationes certum diem habentes, prævalent probationibus non habentibus certum diem. dec. 159. num. 1.

Probatio per testes non tollitur per præsumptiones. decij. 289. num. 6.

Probationes dicuntur tendere ad eundem finem, quando agitur ad eundem rem consequendam. dec. 343. nu. 1.

Probationes, & sententia à pari procedunt. decij. 143. numero 3.

Procuracius non recipit mercedem pro talibus, sed pro transportatione meritorum, & sic si fuerint debeat non tunc decij. 108. num. 2.

Procuracius non eligi modum secretorum in onerandis, & cassandis meritis, si illa fuerint debeat non tunc, nisi appareat, quod Dominus illarum ita voluit. decij. 208. num. 6.

Procuracius nullitatem qui allegat eam probare debet. dec. 119. num. 5.

Procuracius in dubio præsumitur integrè extractus, & transportatus. decij. 144. num. 1.

Procuracius annullatus propter non integram transportationem aliorum non facit centeri nullis instrumenta in eo producta. decij. 114. num. 3.

Procuracius deficiente, deficiat causa cognita, & inde conquiescat iudicium officium. decij. 229. num. 3.

Procuracius, qui habuit præsumitur illum perlegisse, & scientiam habuisse omnium contentorum in processu. dec. 216. num. 3.

Procuracius corrigit apparentem defectum citationis, & examini testium. decij. 93. num. 1.

Procuracius mandatum amplissimum, & ratificatio principalis alium per procuratorem gestum consolidat. decij. 195. num. 7.

Procuracius non censetur dare facultatem faciendi alium per quem Dominus incideret in crimen. dec. 134. num. 4.

Procuracius nunquam censetur cessare tam ad faciendum alium per quem principalis in alium per quem cessat etiam quod mandatum sit factum cum clausula generali cum libera, & quod potest procurator facere omnia, quæ Dominus si præsumit esset facere. test. decij. 118. num. 2.

Procuracius testis non probatur esse testis pro suo principali sententia. decij. 151. num. 3.

Procuracius constitutus ad vendendum præsentis rebus non potest aliter vendere, & solum facere de prelo. decij. 164. num. 1.

Procuracius mandatum procuratoris committitur, ut patet ex productione processus, ex solatione registorii, & aliarum instrumentorum. decij. 171. num. 4.

Procuracius confessio qualifacit debet acceptari cum sua qualitate. decij. 166. num. 12.

Procuracius falsus solvens non liberatur. decij. 76. num. 1.

Procuracius falsus solvens liberatur, quando sit solvens habuit in se causam credendum illum non esse falsum procuratorem. decij. 76. num. 2. ubi declarat. & num. 3.

Procuracius constitutus ad dandum pecuniam, non censetur constitutus ad recipiendam. decij. 76. num. 4.

Procuracius censetur reuocatus per constitutionem alterius procuratoris. decij. 127. num. 2.

Procuracius in expensis condemnari non debet. decij. 127. nu. 4.

Procuracius non potest iurare de calumnia, nisi habeat speciale mandatum. decij. 46. num. 1.

Procuracius confessio potest reuocari à principali, etiam non dollo de errore. decij. 177. num. 3.

Procuracius confessio non præiudicat Domino, quando est verisimilis attenditur. decij. 277. num. 3.

Procuracius reuocatur reuocare suam principalem de omnibus emergentibus in lite. decij. 181. num. 4.

Procuracius dicitur etiam pari. decij. 348. num. 4.

Procuracius constitutus ad presentandum cum reservatione personæ, si non est facta incontinenti non dicitur simonia, & illicita. decij. 241. num. 1.

Procuracius non dicitur habere notitiam locorum ubi testes ex numeris debent ex eo, quod in articulis suis specificat non se super quibus examinari debent. decij. 104. num. 2.

Procuracius non habentium speciale mandatum ad comparandum possunt reuocari confessiones ab eorum principibus etiam non dollo de errore. decij. 89. num. 3.

Procuracius testis non probat pro suo principali. decij. 394. num. 3. Declara. vi num. 10.

Procuracius confessio principali nocere non debet, semperque, & quandoque reuocari potest etiam non dollo de errore. decij. 188. num. 3.

Productus

Producers testamentum, illud censetur approbare. decif. 169. num. 1.

Prodens instrumentum, si declaravit eo velle ut ad vnum effectum potest contrarium declarare ad alium effectum. decif. 339 num. 4.

Prodens instrumentum etiam si declaravit eo se velle, Index tamen potest in illa facere fundamentum si vult. decif. 339 num. 4.

Prodictio scripturarum facienda est pars citata ad hoc ut dicatur de offi. decif. 145. num. 3.

Prodictio iurisiurandi excludit presumptionem iuridi validi. Declarat. decif. 354. num. 12.

Profectio non vitatur ex quolibet gravissimo morbo de iure communi, & an vitetur propter morbum castitatem, luxuria se non constitutionum Religio. decif. 346. num. 2.

Profectio vis alius est ultra citroque obligatorius. decif. 346. num. 2.

Profectio impeditur probari debet ab allegante. decif. 346. num. 3.

Progenici verbum accipitur pro linea descendendum nec requirit probationem certitudinis. decif. 57. num. 7.

Procurator profectionis verbum, causam finalem demonstrant. decif. 300. num. 4.

Prohibens aliquem testari tenetur ad damna, & interesse. decif. 299. num. 1.

Prohibens in aliquem testari, pena ad hoc vi locum habet tria capitula requiruntur. Primum, quod quis fuisse testaturus. Secundum, quod fuit praesentium impedimentum, per quod in delictum a testando. Tertium quod apparet ad causam finem in testari intendere. decif. 299. num. 2. Quomodo autem, & quando de huiusmodi requisitis consilium dicatur. num. 3. & seq.

Prohibitio Tapa ne contrahat celebretur sub alia forma, quam ibi tradita non refertur ad passu, qua non sunt de forma substantiali. decif. 159. num. 3.

Prohibito vna censetur prohibitum omne aliud per quod denegatur ad alium decif. 299. num. 6. num. 16. in fine.

Prohibitum fuisse testatorem testari probatur per testes sententia decif. 299. num. 3.

Prohibitum fuisse testatorem testari, quando agitur criminaliter requiritur liquidissima probatio, sicut quando agitur civiliter. decif. 299. num. 4. & 6.

Prohibitum fuisse testatorem testari fuisse probatum eo ipso, quod constat testis votum fuisse dimissum. decif. 299. num. 5.

Prohibitum fuisse testatorem testari probatur ex clamoribus prohibentis, & conquestionibus testatoris ex publica voce, & fama. decif. 299. num. 6.

Prohibiti heredes alienare sub pena priuationis hereditatis, alienando, & contrahendo penam incurrit. decif. 30. num. 1.

Promissio de vendendo non est venditio. decif. 174. num. 1.

Promissio de restituendo capitale fructu societate intelligi debet de capitali remouere, & proinde extat. decif. 137. num. 3. & 4. Pbi quo talis promissio non est iuratoria.

Promissio, seu obligatio ad factum obligat promittentem non praeiudicat ad faciendum, sed tantum ad praestandum interesse. decif. 168. num. 1.

Promissio de tenendo pecuniam alienam super cambio absque periculo damna pecunias valet, & si promittens non tenuerit dictas pecunias ad cambium, tenetur ad interesse. decif. 168. num. 1.2. & 4.

Promissio nec ceterum de soluendo habet vim solutionis. decif. 124. num. 3.

Promissio certa pecunie a debitore creditori ob dilatum solutionem vsuram iapa. decif. 21. num. 2. Declarat, vi numero. 3.

Promittens factum cum iuramento, quando tenetur praeiudicium adimplere. decif. 168. num. 3.

Promittens verbum, magis respectu futurum, quam praesens tempus. decif. 174. num. 2.

Pronuntiatio vna-salis limitatur a suo termino restrictivo. decif. 197. num. 4.

Propinquorum praesentia in contrahendo, qui dicit non intervenire, & ob id consensum esse nullum debet probare propinquos tempore contrahendi extitisse. decif. 326. num. 1. & 3. in fine. Pbi quod amplius debet probare, quod propinquus commode posset intervenire in contrahendo.

Propositum mutare licet ex nouiter detectis. decif. 170. num. 1.

Protestari vniuersi potest, nec tenetur cedere iura sua. decif. 308. num. 7.

Protestatio contrahentium in eodem instrumento facta, praefertur validitatem contrahendi. decif. 124. num. 2.

Protestatio non est motus induendi probationem metus, nisi aliunde constet de metu. decif. 295. num. 6.

Protestatio contraria facta recipitur. decif. 30. num. 4.

Provisio seu nominatio beneficii facta in personam alicuius valida est, quando est facta ab eo, qui ad hoc tenetur habere nominandi, & proinde non decif. 301. num. 1. & 2.

Proximior quis praesumitur, quando praebuit se contrarium, alicui non existente alio, qui se proxiorem praetendat. decif. 24. num. 4.

Publicari postea instrumenta Notarii mortui ab alio Notario habente hanc publicandi licentiam. decif. 351. num. 2.

Publicari postea instrumenta in Notario, qui de illis se rogauit. decif. 351. num. 1.

Publicari possunt instrumenta ab uno Notario rogata, & a successore in illo rogata. & in alio successore Notarii praesentibus publicari instrumenta tanquam successores. decif. 351. num. 6.

Tabulari quando possunt instrumenta sine pendente sine partis cautione. decif. 351. num. 7.

Publicatio seu transumptum instrumentum ab eodem Notario, qui illud rogauit, probat etiam quod publicatio sit facta sine citatione partis, & decreto iudicis. decif. 358. num. 2.

Publicatio testium omnia non testis scilicet in Nota sine alio supra Notarium, & sic quando testis sententia mortui. decif. 34. num. 4.

Publicum instrumentum dicitur probatio probata, & veritas apparet. decif. 128. num. 5.

Publica vox, & fama non censetur probata per testes dicentes se audire a populo, vel a vicinis, vel quod cui non norunt, nisi eundem dicant, quod videtur, aut conueniant audierunt. decif. 344. num. 6.

Publica fama ad hoc vi probet debet esse solida, constans, uniformis, & absque contradictione. decif. 64. num. 4.

Publica fama non probat nisi in eis, quod habuerit originem ex probabili causa, qua indicat populum ad se eductum aliam non esse famam, sed vana vox populi contentenda. decif. 364. num. 6.

Publicam vocem, & famam testes non probant, nisi deponant de ea successore, & conueniant statim post factum, non autem si aliquibus diebus post factum. decif. 337. num. 7. Pbi declaratur.

Publicam vocem, & famam vi probent testes debent reddere rationem eorum dicti. Declarat, vi decif. 337. num. 7.

Publicam vocem, & famam testes probare dicuntur si dixerint se sic publice audisse. decif. 337. num. 7.

Publica vox, & fama facit sempernam probationem. decif. 337. num. 4.

Publica vox, & fama sufficit de sanguinis puritate, & nobilitate probata dicatur. decif. 215. num. 4.

Publica vox, & fama ad hoc, vi probet debet esse solida, constans, perpetua, nihil habens in contrarium, quod contradicat. decif. 315. num. 11.

Publica fama probatur etiam per testes informatos. decif. 57. num. 3.

Punibilis finis non committitur absque pacto, & committitur. decif. 234. num. 2.

Punibilis finis non cadit in ignoranter. decif. 234. num. 2.

Puritas sanguinis in dubio praesumitur. decif. 315. num. 2. & non solum liberis abeone probandi, & recipit omni in aduersarium sed etiam facti, vi censetur probata parum.

I N D E X.

Probationes licet non requirantur exactissime, ut probetur adulterium, cum non agitur de fidei matrem, et illius dispendio, tamen leuiores non sufficiunt. decif. 138. numero 1.

Probationes ad hoc, ut infans coniungatur, debent esse quilibet in suo genere perfecta. dec. 138. num. 3.

Probatio nulla maior potest dari confifione. decif. 325. numero 6.

Probationes in causis matrimonialibus debent esse conclusivæ prout in causis criminalibus. decif. 64. num. 6.

Probationes, seu plures præfumptiones coniunguntur in causa matrimoniali, quando agitur de matrimonij validitate. decif. 64. num. 6.

Probatio delicti non inducitur ex contumacia alius. decifio. 148. num. 2.

Probationes in criminalibus sunt maxime de substantia. dec. 145. num. 4.

Probatio fama debilitatur per contrarias coniecturas. decifio. 344. num. 4.

Probatio sigilli non attenditur, quando contra sigillum est aliqua suspicio. decif. 41. num. 6. §. 1. de clarat.

Probatio una continetur aliam. dec. 161. num. 2.

Probatio matrimonij non requiritur tam conclusiva, & tam exacta, quando agitur de probative matrimonij nullis tempore celebrati, & præsertim quando non agitur de dirimendo matrimonium. decif. 337. num. 7.

Probatio matrimonij debet esse conclusiva, quando agitur de fidei matrimonij. dec. 337. num. 1.

Probatio qualitas præfupponit præcedentem probationem substantia. decif. 184. num. 2.

Probatio matrimonij sufficit præfumptio, & coniecturalis ubi agitur de matrimonio ad effectum legitimæ sobolis, & successus filiorum. decif. 177. num. 1.

Probatio est difficile admodum probationes alias non concludentes. decif. 205. num. 7.

Probationes manifestæ decipiunt, quæ fiunt per coniecturas. decif. 108. num. 7.

Probationes decipi præferenda sunt probationibus contrariis. decif. 170. num. 1.

Probatio confifionis dicitur difficilis probatio, & in ea multum attenditur admodum. decif. 314. num. 1.

Probatio confifionis valde admittit congruentiam, & verifimilitudinem. decif. 314. num. 2.

Probatio probationem non excludit. dec. 262. num. 1.

Probatio per inspectionem obicitur. licet si fallax, & labilis, tamen cum non possit dari alia probatio, quando unus de coniugibus sit pro matrimonio alius vero contra, per hoc genus probationum controuersia dirimenda. decif. 226. num. 3.

Probationes validiores in consensu attendi semper debent. decif. 202. num. 4.

Probatio per iudicium, & præfumptiones in antiquis sufficit. decif. 290. num. 10.

Probatio non admittitur, nec expellitur, cuius euentus nihil operatur. decif. 354. num. 11.

Probatio dubia etiam respectu temporis probantem ad recludit. decif. 231. num. 1. in fine.

Probationes, quæ consistunt ex facie instrumenti sunt magis privilegiate, quæ aliæ probationes ab extra. decif. 118. num. 2.

Probatio sumpta ab impossibili superat omnes alias probationes. decif. 285. num. 3.

Probatio dubia attendenda non est. decif. 167. num. 3.

Probatio habetur per facta quando non stetit per eum, qui probare debebat. decif. 141. num. 2.

Probationes certum dicunt habentes, prævalent probationibus non habentibus certum. dec. 219. num. 1.

Probatio per testes non tollitur per præfumptiones. decif. 289. num. 6.

Probationes dicuntur tendere ad eundem finem, quando agitur ad eundem rem consequendam. dec. 343. num. 3.

Probationes, & sententia à pari procedunt. decif. 343. num. 3.

Procurator non recipit mercedem pro callosa, sed pro transportatione mercedum, & si facti fuerint debeat non teneatur. decif. 108. num. 3.

Procurator non eligens modum securitatem in overando, & callositatis meritis, si illa fuerint debeat non teneatur, nisi appareat, quod Dominus illarum ita voluerit. decif. 208. num. 6.

Processus iudicialis qui allegat, tam probare debet. dec. 119. num. 5.

Processus in dubio præsumitur integre extrahitur, & transferatur. decif. 144. num. 1.

Processus annullatus propter non integram transportationem alteram non facit censeri nulla instrumenta in eo profecta. decif. 114. num. 1.

Processus deficiente, deficiit causa cognita, & inde compellitur iudicis officium. decif. 229. num. 3.

Processus, qui habetur præsumitur illum periculis, & scilicet habuisse omnium consentum in processu. dec. 216. num. 1.

Processus errat apparente defectu citationis, & examinis testium. decif. 93. num. 2.

Procurator mandatam amplissimum, & ratificatio principalis actum per procuratorem gestum consolidat. decif. 195. num. 7.

Procuratori non censetur data facultas sciendi actum per quem Dominus incidit in crimen. dec. 134. num. 4.

Procurator nunquam censetur constitutus ad faciendum aliquid per quem principalis in aliquam partem calat etiam quod mandatum sit factum cum clausula generali cum libera, & quod possit procurator facere omnia, & quæ Dominus si præsentis esset facere videretur. decif. 118. num. 2.

Procurator testis non probatur esse testis pro suo principali si non probetur deest. decif. 151. num. 3.

Procurator constitutus ad vendendum præsentis recusat non potest aliter vendere, & si tamen facere de prelo. decif. 164. num. 1.

Procuratoris mandatam consilium, ut patet ex prodictione processu, ex soluti ne regitur, & aliarum imperium. decif. 171. num. 4.

Procuratoris confifio qualicunque debet acceptari cum sua qualitate. decif. 166. num. 12.

Procurator iusto solvens non liberatur. decif. 76. num. 1.

Procurator falso solvens liberatur, quando sit solvens habuit iustam causam credendum illum non esse falsum procuratorem. decif. 76. num. 2. §. 1. de clarat.

Procurator constitutus ad dandum pecuniam, non censetur constitutus ad recipiendam. decif. 76. num. 4.

Procurator censetur renuocari per constitutionem alterius procuratoris. decif. 127. num. 2.

Procurator in expensis condemnari non debet. decif. 127. num. 4.

Procurator non potest iurare de calumnia, nisi habeat speciale mandatum. decif. 46. num. 1.

Procuratoris confifio potest renocari à principali, etiam non dolo de errore. decif. 177. num. 3.

Procuratoris confifio non præiudicat Domino, quando est verisimilis attenditur. decif. 177. num. 3.

Procurator censetur certiorari etiam principalem de omnibus emergentibus in hoc. decif. 161. num. 4.

Procurator dicitur etiam parti. decif. 348. num. 4.

Procuratoris constitutio ad præstandum cum reservatione personæ, si non est facta incontinenti non dicitur iuramentum, & illud decif. 241. num. 1.

Procurator non dicitur habere notitiam locorum ubi testes etiam mineri debent ex eo, quod in articulis sine specificatione casu super quibus examini debent. decif. 194. num. 2.

Procurator non habentem speciale mandatum ad comparandum passum renocari confifiones ab errore principis etiam non dolo de errore. decif. 194. num. 3.

Procurator testis non probat pro suo principali. decif. 394. num. 3. Declare, 71. num. 10.

Procuratoris confifio principali nocere non debet, semperque, & quandoque renocari potest etiam non dolo de errore. decif. 183. num. 3.

Producers

Producens testamentum, illud testatur approbare. decif. 169. num. 1.
 Producent instrumentum, si declaravit eo nolle vii ad vnam effellum potest contrarium declarare ad alium effellum. decif. 339 num. 4.
 Producent instrumentum etiam si declaravit eo se vii nolle, Index tamen potest in illo facere fundamentum si vult. decif. 339 num. 4.
 Productio scripturarum facienda est parte citata ad hoc ut dicatur de illis. decif. 145 num. 3.
 Productio ituli inuoluiti excludit presumptionem ituli validi. Declarat, ut decif. 354 num. 12.
 Professio non videtur ex quolibet grauissimo morbo de iure communis, & an videtur propter morbum catatum, iuxta se mem conuentionem Religionis. decif. 346 num. 2.
 Professio actus est vltra citaque obligatoria. decif. 346 num. 1.
 Professio impedimentum probari debet ab allegante. decif. 346 num. 3.
 Prognici verbum accipitur proliem descendendum nec requirit probationem corrigendam. decif. 57 num. 7.
 Prociuij seu prefationis verba, casum finalem demonstrant. decif. 300 num. 4.
 Prohibens aliquid testari tenetur ad damna, & interesse dec. 399 num. 1.
 Prohibens in aliquem testari, pena ad hoc vii locum habet tria copulatione requiruntur. Primum, quod quis fuisse testatorem secundum, quod fuit praestitum impedimentum, per quod in dilectis a testando. Tertium quod apparet actum suum in testari intendere. decif. 399 num. 2. Quomodo autem, & quando de huiusmodi requisitis constare dicatur, num. 3. & seqq.
 Prohibito Papa ne contrahat celebretur sub alia forma, quam ibi tradita non refertur ad pella, qua non sunt de forma substantiali. decif. 159 num. 3.
 Prohibito vno censetur probatum omne aliud per quod denatur ad illud. nam dec. sen. vot. 61 num. 16 in fine.
 Prohibitione fuisse testatorem testari probatur per testes singulares decif. 399 num. 3.
 Prohibitione fuisse testatorem testari, quando agitur criminaliter requiruntur liquidissimae probationes, secus quando agitur civiliter. decif. 399 num. 4. & 6.
 Prohibitionem fuisse testatorem testari censetur probatum eo ipso, quod constat testes vocatos fuisse dimissos. decif. 399 num. 5.
 Prohibitione fuisse testatorem testari probatur ex clamoribus probentibus, & conuentionibus testatoris ex publica voce, & fama. decif. 399 num. 6.
 Prohibitione heres alienare sub pena priuationis hereditatis, nil nando, & contrarietate penam incurrit. decif. 39 num. 1.
 Promissio de vendendo non est venditio. decif. 174 num. 2.
 Promissio de restituendo capitale fuita faciente intelligi debet de capitali remanente, & prout extat decif. 137 num. 3. & 4. Vbi quod talis promissio non est vsuaria.
 Promissio, seu obligatio ad salum obligat promittentem non praeiudic ad faciendum, sed tantum ad praestandum interesse. decif. 163 num. 1.
 Promissio de tenendo pecunias alienas super cambii absque periculo damis pecunias valet, & si promittens non tenuerit illas pecunias ad cambium, tenetur ad interesse. decif. 168 num. 1. 2. & 4.
 Promissio meritorum de soluendo habet vim solutionis. decif. 134 num. 3.
 Promissio certa pecunia a debitore creditori ob dilatum solutionem vsuam capit. decif. 321 num. 2. Declarat, vi numer. 1.
 Promittens salum cum iuramento, quando tenetur praeiudic adimplere. decif. 168 num. 3.
 Promitto verbum, magis respicit futurum, quam praesens tempus. decif. 174 num. 2.
 Pronunciatio vniuersali limitatur a suo termino restrictio. decif. 197 num. 4.

Propinquorum praesentiam in contrahendo mulieris, qui dicit non intervenisse, & ad id contrarium esse nullum debet probare propinquos tempore contrahendi exstisse. decif. 326 num. 1. & 3. in fine. Vbi quod amplius debet probare, quod propinquus commode potest ad occurrendum in contrahendo.
 Propositum mutare locis ex nouis deducitur. decif. 170 num. 1.
 Protestari vniuersally potest, nec tenetur cedere iura sua. decif. 308 num. 7.
 Protestatio contrahentium in eodem instrumento falsa, praesertim si non est iura inducens probationem metus, nisi aliunde constet de metu. decif. 329 num. 6.
 Protestatio contraria falsa reuocatur. decif. 300 num. 4.
 Provisio seu nominatio beneficii falsa in personam alicuius valida est, quando est falsa ab eo, qui auctoritatem habet nominandi, & promittit. decif. 301 num. 1. & 2.
 Proximior qui praesumitur, quando probatur se conuictum, alicui non exstiterit alio, qui se proximioris praesumat. decif. 341 num. 4.
 Publicari possunt instrumenta Notarii mortui ab alio notario habente hanc publicandi licentiam. decif. 331 num. 2.
 Publicari possunt instrumenta de Notario, qui de illis se rogauit. decif. 331 num. 5.
 Publicari possunt instrumenta ab vno Notario rogata, a successore in illa rogata. firmo, & in alio iurisdictione Notarii praesentium publicari instrumenta a quocumque successore. decif. 331 num. 6.
 Publicari quando possunt instrumenta luependente sine partis citatione. decif. 331 num. 7.
 Publicatum seu transumptum instrumentum ab eodem Notario, & in illis rogatum, probat etiam quod publicatum sit falsa sine citatione partis, & decreto iudicis. decif. 338 num. 2.
 Publicatio testimonii omnia non testis fidem testium in Rote sine alio supponit. T. inuoluiti, & ut illi quando testes sunt mortui. decif. 343 num. 4.
 Publicum instrumentum dicitur probatum probata, & reuocari apparet. decif. 329 num. 5.
 Publica vox, & fama non censetur probata per testes dicentes se audiuisse a populo, vel a vicinis, vel quod erat notorium, nisi etiam dicant, quod publici, aut communiter audierunt. decif. 344 num. 5.
 Publica fama ad hoc vii probet debet esse solida, constans, vsuaria, & absque contradietione. decif. 344 num. 4.
 Publica fama non probat. x. in et, quod habuerit originem ex probabilibus causis, quae inducant populum ad se. etiam dum alias non est fama, sed vana vox populari conuentione. decif. 344 num. 6.
 Publicam vocem, & famam testes non probant, nisi dependent de ea iustissima, & conuentione statim post factum, non autem si aliquibus diebus post factum. decif. 337. nu. 7. si declaratur.
 Publicam vocem, & famam vi probent testes debent reddere rationem eorum dicti. Declarat, vi decif. 337 num. 7.
 Publicam vocem, & famam testes probare dicuntur si dixerint se se publici auduisse. decif. 337 num. 7.
 Publica vox, & fama facit simplicem probationem. dec. 337 num. 4.
 Publica vox, & fama sufficit vsu sanguinis puritas, & nobilitas probata dicatur. decif. 315 num. 4.
 Publica vox, & fama ad hoc, vi probet debet esse solida, constans, perpetua, vel habens in contrarium, quod conuentione. decif. 315 num. 11.
 Publica fama probatur etiam per testes informatos. decif. 37 num. 1.
 Panibilibus simonia non committitur absque pallo, & condicietione. decif. 234 num. 2.
 Panibilibus simonia non cadit in ignorantem. decif. 234 num. 2.
 Puritas sanguinis in dubio praesumitur. decif. 315 num. 2. & non solum liberat ab onere probandi, & respicit omni in aduersarium sed etiam facti, vi censetur probata puritas eo ipso

Probationes licet non requirantur exactissima, ut probetur ad-
ulterum, cum non agitur de ff de emendatione, ac illius
dissolutione, tamen leuiores non sufficiunt. decij. 138. nu-
mero 1.
Probationes ad hoc, ut infans coniungatur, debent esse quæ-
libet in suo genere perfectæ. dec. 138. num. 3.
Probatio, nulla maior potest dari confessione. decij. 325. nu-
mero 6.
Probationes in causis matrimonialibus debent esse concluden-
tes prout in causis criminalibus. dec. 64. num. 6.
Probationes, seu plures presumptiones coniunguntur in causa
matrimoniali, quando agitur de matrimonij validitate.
decij. 64. num. 6.
Probatio de illis non inducitur ex contumacia alicuius. decij.
143. num. 2.
Probationes in criminalibus sunt maxime de substantia. dec.
145. num. 4.
Probatio fama debilitatur per contrarias coniecturas. decij.
244. num. 4.
Probatio sigilli non attenditur, quando contra sigillum est
aliqua suspicio. decij. 42. num. 6. P. de claustris.
Probatio vna condiscipuli aliam dec. 361. m. 2.
Probatio matrimonij non requiritur tam concludens, & tam
exacta, quando agitur de probatione matrimonij mælis
tempore celebrati, & praeteritum quando non agitur de di-
uimendo matrimonio. dec. 337. num. 7.
Probatio matrimonij debet esse concludens, quando agitur de
fidei matrimonij. dec. 337. num. 1.
Probatio qualitatis praesupponit precedentem probationem
substantia. decij. 184. num. 2.
Probatio matrimonij sufficit praesumptio, & coniecturalis
ubi agitur de matrimonio ad sigillum legitimatæ sobri-
etatis, & successus filiorum. dec. 177. num. 1.
Probatio si difficile admodum probationes alias non conclu-
dentes dec. 201. num. 7.
Probationes manifestæ dicuntur, quæ sunt per coniecturas. de-
cij. 208. num. 7.
Probationes datæ praefenda sunt probationibus contrariis.
decij. 170. num. 1.
Probatio confinium dicitur diffinitio probationis, & in ea mul-
tum attenditur ad modum. decij. 14. num. 1.
Probatio confinium vult admitti congruentiam, & verifi-
candam. decij. 114. num. 2.
Probatio probationes non excludit. dec. 261. num. 1.
Probatio per inspectionem obiecti rucum, licet sit fallax, & lu-
brica, tamen cum non possit dari aliqua probatio, quando
vult de coniugio litari pro matrimonio alius verò contra,
per hoc genus probationum controversia sua diuina debet. decij.
216. num. 3.
Probationes validiores in concursu attendi semper debent. de-
cij. 202. num. 4.
Probatio per iudicia, & praesumptiones in antiquis sufficit.
decij. 290. num. 10.
Probatio non admittitur, nec expellitur, cuius euentus nihil
operatur. decij. 354. num. 11.
Probatio dubia etiam effectus temporis probationem non reuocat.
decij. 211. num. 1. in fine.
Probationes, quæ conduntur ex facie instrumenti sunt magis
praesumptæ, quoniam alia probationes ab extra. decij. 118.
num. 2.
Probatio sumpta ab impossibili superat omnes alias probatio-
nes. decij. 185. num. 3.
Probatio dubia attendenda non est. decij. 267. num. 3.
Probatio habetur pro falsa quando non stetit per eam, qui
probare debebat. decij. 341. num. 2.
Probationes carum diem habentur, praevalent probationibus
non habentibus certum diem. dec. 250. num. 1.
Probatio in per testes non tollitur per praesumptiones. decij. 289.
num. 6.
Probationes dicuntur tendere ad eundem finem, quando agitur
ad eundem rem consequendam. dec. 343. num. 2.
Probationes, & sententia à pari procedunt. decij. 143. nu-
mero 3.

Procurator non recipit mercedem pro castodia, sed pro trans-
portatione in carcerem, & sic si fuerit debeat non tenetur
decij. 208. num. 3.
Procurator non eligens modum secretum in operando, &
castodiendis mercedibus, si illa fuerint debeat non tene-
bitur, nisi appareat, quod Dominus illorum ita voluerit.
decij. 208. num. 6.
Proceffus nullitatem qui allegatur non probare debet. dec. 119.
num. 5.
Proceffus in dubio praesumitur integer extrahitur, & transfor-
tatur. decij. 144. num. 1.
Proceffus annullatio propter non interuentum transporationem
aliorum non facit ceteri nulla instrumenta in eo produ-
cta. decij. 114. num. 3.
Proceffus deficient, defici causa cognita, & inde conquisit
iudici officium. decij. 229. num. 3.
Proceffus, qui habuit praesentem illum perlegisse, & scientiam
habuisse omnium contestationum in proceffu. dec. 216.
num. 3.
Proceffus corruit apparente defectu citationis, & examinis tes-
tum. decij. 93. num. 2.
Procurator mandatum amplissimum, & verificatio principalis
alium per procuratorem gestum consolidat. decij. 195.
num. 7.
Procuratori non censetur data facultas sciendi alium per
quem Dominus incederet in crimen. dec. 134. num. 4.
Procurator non potest censetur confitetur alii facit alium
per quem principalis in aliam prout causat etiam quod
mandatum sit falsum cum clausula generali cum libera,
& quod postea procurator facere omnia, quæ Dominus si
praesens esset facere iussit. decij. 118. num. 2.
Procurator testis non probatur esse testis pro suo principali
sine proci. decij. 153. num. 3.
Procurator constitutus à vendendum praesente reuocat non
potest aliam vendere, & scilicet facere de praesente. decij. 164.
num. 1.
Procuratoris mandatum probatur coniecturalis, ut patet ex pro-
ductione proceffus, ex solatione registri, & aliarum impetu
serum. decij. 171. num. 4.
Procuratoris confessio qualitas debet accipiari cum sua qua-
litate. decij. 160. num. 12.
Procuratoris factio solutus non liberatur. decij. 76. num. 1.
Procuratoris factio solutus liberatur, quando sit plures habuit
in eam causam credenda illam non esse falsum procurato-
rem. decij. 76. num. 2. P. de declarator, & cum 3.
Procurator constitutus ad eundem pecuniam, non censetur
constitutus ad recipiendum. decij. 76. num. 4.
Procurator censetur reuocatus per constitutionem alterius pro-
curatoris. decij. 127. num. 2.
Procuratoris in expensis condemnari non debet. decij. 117. num. 4.
Procurator non potest incurrere de calumnia, nisi habeat speciale
mandatum. decij. 46. num. 1.
Procuratoris confessio potest reuocari à principali, etiam non
dolo de errore. decij. 177. num. 3.
Procuratoris confessio non principalis Domino, quando est
verisimilis attenditur. decij. 277. num. 4.
Procurator censetur contrarius iurum principalem de omnibus
emergentibus in lite. decij. 161. num. 4.
Procurator dicitur etiam par. decij. 348. num. 4.
Procuratoris constitutio ad praesentiam cum reservatione
penfionis, si non est facta innotuerit non dicitur simonia
ca. & illucina. decij. 21. num. 1.
Procurator non dicitur habere notitiam locorum ubi testes exa-
minari debent ex eo, quod in articulo sine specificata cau-
sa super quibus examinari debent. decij. 104. num. 2.
Procuratorum non habentium speciale mandatum ad compo-
rendum passim reuocari confessiones ab eorum principa-
libus etiam non dolo de errore. decij. 89. num. 3.
Procurator sessus non probat pro suo principali. decij. 394.
num. 1. Declara. 75. num. 10.
Procuratoris confessio principalis necesse non debet, semperque
& quoadocumque reuocari potest etiam non dolo de epe-
re. decij. 188. num. 3.

Producers

Producens testamentum, illud censetur approbare. decif. 169. num. 1.
 Producent instrumentum, si declaravit eo velle ut ad vnam effectum potest contrarius declarare ad aliam effectum. decif. 339 num. 4.
 Producent instrumentum etiam si declaravit eo se vti nolle, licet tamen potest in illo facere fundamentum si vult. decif. 339 num. 4.
 Productio scripturam faciendi est parte titatis ad hoc ut dicatur de offi. decif. 145. num. 3.
 Profectio iurisi iudicii excludit presumptionem iurisi validi. Declarat. decif. 354. num. 12.
 Professio non vitatur ex quolibet gravissimo morbo de iure communi, & an vitatur propter morbum caducum, iuxta se non constitutionem R. eligenti. decif. 346. num. 2.
 Professio vi adus est ultra citroque obligatorius. decif. 346. num. 2.
 Professio impedimentum probari debet ab allegante. decif. 346. num. 3.
 Progeniti verum accipiunt proline descendendum nec requirunt probationem certig. adu. decif. 57. num. 7.
 Proximi sui per fractionis verba, causam finalem demonstrant. decif. 300. num. 4.
 Prohibens aliquem testari tenetur ad damna, & interesse dec. 299. num. 1.
 Prohibens aliquem testari, parat ad hoc vi locum habeat tria copulationes requiruntur. Primum, quod quis fuisse testatorem. secundum, quod fuit praestitum impedimentum, per quod si delictum in testando. Tertium quod appareat ad causam favorem in testari intendere. decif. 299. num. 2. Quomodo autem, & quando de huiusmodi requisita constare dicatur. num. 3. & seqq.
 Prohibitio Tape ne contractus celebraretur sub alia forma, quam ibi tradita non refertur ad pella, qua non sunt de forma substantiali. decif. 159 num. 3.
 Prohibitio vno censetur prohibitum omne aliud per quod denegatur ad illud vnum dec. sen. vot. 61. num. 16. in fine.
 Prohibitum fuisse testatorem testari probatur per testes singulares decif. 299. num. 3.
 Prohibitum fuisse testatorem iurari, quando agitur criminaliter requiruntur liquidissima probationes, secus quando agitur civiliter. decif. 299. num. 4. & 6.
 Prohibitum fuisse testatorem testari probatum eo ipso, quod constet testes vocatos fuisse dimissos. decif. 299. num. 5.
 Prohibitum fuisse testatorem testari probatur ex clamoribus probentibus, & conquisitionibus testatoris ex publica voce, & fama. decif. 299. num. 6.
 Prohibens heres alienare sub pena pinationis hereditatis, alii natus, & contraveniente penam incurrit. decif. 30. num. 1.
 Promissio de vendendo non est venditio. decif. 174. num. 2.
 Promissio de restituendo capitale pona societas intelligi debet de capitali remanente, & prout extat. decif. 137. num. 3. & 4. ubi quod talis promissio non est usuraria.
 Promissio, seu obligatio ad factum obligat promittentem non praeiudicat facientem, sed tantum ad praestandum interesse. decif. 168. num. 1.
 Promissio de tenendo pecunias alienas super cambii absque periculo damna pecunias valet, & si promittens non teneatur distat pecunias ad cambium, teneatur ad interesse. decif. 168. num. 1. 2. & 4.
 Promissio rei materiam de soluendo habet vim solutionis. decif. 124. num. 3.
 Promissio certa pecunie a debitore creditori ob distatam solutionem vsuram sapit. decif. 321. num. 2. Declarat, vi numero. 3.
 Promittens factum cum inuenio, quando teneatur praeiudicare decif. 168. num. 1.
 Promissio verbum, magis respicit futurum, quam praesens tenet. decif. 174. num. 2.
 Pronuntiatio vniuersalis limitatur a suo termino restrictivo. decif. 197. num. 4.

Propinquorum praestatio in contractu mulieris, qui dicit non intervenisse, & ob id eorum allum esse nullum debet probare propinquos tempore contractus extrinseci. decif. 326. num. 1. & 3. in fine. Vbi quod amplius debet probare, quod propinquus commode poterat intervenire in contractum.
 Propositum mutare licet ex nouiter detectis. decif. 170. num. 1.
 Propter hanc vniuersis, potest, nec tenetur cedere in sua decif. 308. num. 7.
 Protestatio contrahentium in eodem instrumento facta, praefertur validiorem contractus. decif. 124. num. 2.
 Protestatio non est motus inducendi probationem metus, nisi aliunde constet de metu. decif. 129. num. 6.
 Protestatio contraria facta reuocatur. decif. 30. num. 4.
 Prouisio seu nominatio beneficii facta in personam alicuius valida est, quando est facta ab eo, qui ad eandem habet nominationem, & prout in decif. 201. num. 1. & 2.
 Proximo quis praesumitur, quando probatur se remissum, alicui non existente alio, qui se praesumitur praecedere. decif. 24. num. 4.
 Publicari possunt instrumenta Notarii mortui ab alio Notario habente hanc publicandi licentiam. decif. 351. num. 2.
 Publicari possunt instrumenta ad Notarium, quod de illis se rogauit. decif. 351. num. 5.
 Publicari possunt instrumenta ab uno Notario rogata, & successore in illa rogata. scilicet, & in eis in iurisdictione Notarii praesumitur publicari eis inueniunt tanquam successores. decif. 351. num. 6.
 Publicari quando possunt instrumenta huius pendente sine partis citatione decif. 351. num. 7.
 Publicatum seu transumptum instrumentum ab eodem Notario, qui illud rogauit, probat etiam quod publicatio sit facta sine citatione partis, & decreto iudicis. decif. 358. num. 2.
 Publicatio testium omissa non tollit scilicet testium in Rota sine alio superius tribuendi, & in eis quando testes sunt mortui. decif. 341. num. 4.
 Publicum instrumentum dicitur probatio probata, & veritas apparet. decif. 128. num. 5.
 Publica vox, & fama non censetur probata per testes dicentes se audire a populo, vel a vicinis, vel quod erat notorium, nisi etiam dicant, quod probant, aut communiter audierunt. decif. 344. num. 6.
 Publica fama ad hoc vi probet debet esse solida, constans, uniformis, & ab ipso contrarietate. decif. 64. num. 4.
 Publica fama non probat nisi cum ei, quod habuerit originem ex probabili causis, quae inducant populum ad se eandem aliam non esse famam, sed vana vox populi contraveniens decif. 64. num. 6.
 Publicam vocem, & famam testes non praebent, nisi deponent de ea successiva, & continuata iterum post factum, non autem si aliquibus diebus post factum. decif. 337. num. 7. ubi declaratur.
 Publicam vocem, & famam vi probent testes debent reddere rationem eorum dicti. Declarat, vi decif. 337. num. 7.
 Publicam vocem, & famam testes probare dicuntur si dixerint se sic publicam audire. decif. 337. num. 7.
 Publica vox, & fama facit simplicem probationem dec. 337. num. 4.
 Publica vox, & fama sufficit vi sanguinis puritas, & mobilitas probata dicatur. decif. 315. num. 4.
 Publica vox, & fama ad hoc, vi probet debet esse solida, constans, perpetua, nihil habens in contrariam, quod contradicatur. decif. 315. num. 11.
 Publica fama probatur etiam per testes informatos. decif. 37. num. 3.
 Punibilis simonia non committitur absque pella, & condictione. decif. 234. num. 3.
 Punibilis simonia non cadit in ignorantem. decif. 234. num. 2.
 Puritas sanguinis in dubio praesumitur. decif. 315. num. 2. & non solum liberat ab onere probandi, & reuocat onus in aduersarium sed etiam facit, vi censetur probata puritas eo ipso

I N D E X.

Probationes licet non requirantur exactissima, ut probetur adulterium, cum non agitur de fide matrimonii, ac illius dissolutione, tamen leuiores non sufficiunt. decif. 138. numero 1.

Probationes ad hoc, ut infamia coniugum, debeat esse quælibet in suo genere præfilla. dec. 158. num. 3.

Probatio, nulla maior potest dari confessione. decif. 325. numero 6.

Probationes in causis matrimonialibus debent esse concludentes prout in causis criminalibus. decif. 64. num. 6.

Probationes, seu præfilla præfumptiones coniunguntur in causa matrimoniali, quando agitur de matrimonij validitate. decif. 64. num. 6.

Probatio delicti non inducitur ex contumacia alicuius. decifio. 143. num. 2.

Probationes in criminalibus sunt maxime de substantia. dec. 145. num. 4.

Probatio fama debilitatur per contrarias coniecturas. decifio. 244. num. 4.

Probatio sigilli non attenditur, quando contra sigillum est aliqua suspicio. decif. 42. num. 6. P. v. claratur.

Probatio vna conuincit aliam. dec. 361. num. 2.

Probatio matrimonij non requiritur tam concludens, & tam exacta, quando agitur de probatione matrimonij nollis tempore celebrati, & præferim quando non agitur de diuincendo matrimonio. decif. 337. num. 7.

Probatio matrimonij debet esse concludens, quando agitur de fide matrimonij. dec. 337. num. 1.

Probatio qualitatibus præfuppone præcedentem probationem substantia. decif. 184. num. 2.

Probatio matrimonij sufficit præfumptio, & coniecturalis ubi agitur de matrimonio ad effectum legitimarij solui, & successus filij. num. d. c. 177. num. 1.

Probatio in difficultate admittit probationes alias non concludentes. decif. 201. num. 7.

Probationes manifesta dicuntur, quæ sunt per coniecturas. decif. 308. num. 7.

Probationes dotis præferenda sunt probationibus contrariis. decif. 170. num. 1.

Probatio confusum dicitur diffusis probationibus, & in ea multum attenditur administratio. decif. 314. num. 1.

Probatio confusum valde admittit congruentiam, & verifimilitudinem. decif. 114. num. 2.

Probatio probationum non excludit. dec. 262. num. 1.

Probatio per impossibilitatem obli. ricum. lat. fit salax, & labrica, tamen cum non possit dari aliqua probatio, quando vni de coniugibus fiat per matrimonium alio verb. contra, per hoc genus probationis controuersia dirimitur. decif. 220. num. 3.

Probationes validiores in concursu attendi semper debent. decif. 293. num. 4.

Probatio per indicia, & præfumptiones in antiquis sufficit. decif. 290. num. 10.

Probatio non admittitur, nec expectatur, cuius eventus nihil operatur. decif. 354. num. 11.

Probatio dubia etiam in respectu temporis probationem non relemat. decif. 233. num. 1. ut fuit.

Probationes, quæ collantur ex facie instrumenti sunt magis privilegiatæ, quam alie probationes ab extra. decif. 118. num. 2.

Probatio sumpta ab impossibili superat omnes alias probationes. decif. 185. num. 3.

Probatio dubia attendenda non est. decif. 267. num. 3.

Probatio habetur pro facta quando non fiat per eam, qui probare debet. decif. 341. num. 2.

Probationes certum dicuntur habentes, prævalent probationibus non habentibus certum dicuntur. dec. 259. num. 1.

Probatio per testes non tollitur per præfumptiones. decif. 289. num. 6.

Probationes dicuntur tendere ad eundem finem, quando agitur ad eundem rem consequendum. dec. 343. num. 3.

Probationes, & sententia à pari procedunt. decif. 343. numero 3.

Procurator non recipit mercedem oro collata, sed pro transportatione meritis, & si facti fuerint debeat non tenetur. decif. 108. num. 3.

Procurator non eligens modum secretionem in onerandis, & collatendis meritis, si illa fuerint debeat non tenetur, nisi appareat, quod Dominus illarum us toleret. decif. 208. num. 6.

Processus nullatem qui allegat, eam probare debet. dec. 119. num. 5.

Processus in dubio præsumitur interge extrinsecus, & transportatus. decif. 144. num. 1.

Processus annullatio propter non integram transportationem alterum non facit centri nulla instrumenta in eo producta. decif. 114. num. 3.

Processus deficiens, deficiit causa cognita, & inde conquisitio iudicij officium. decif. 229. num. 3.

Processus, qui habuit præfumptionem illic perlegisse, & scientiam habuisse animi contentorum in processu. dec. 216. num. 3.

Processus currit apparente defectu citationis, & examinis testium. decif. 93. num. 2.

Procurator mandatum exemplum, & ratificationem principalis alium per procuratorem gestum conuincit. decif. 195. num. 7.

Procuratori non tenetur data facultas faciendi alium per quem Dominus incidit in crimen. dec. 124. num. 4.

Procurator nunquam tenetur consilium ad faciliorem alium per quem principalis in alium parum casu etiam quod mandatum sit factum cum clausula generali cum libera, & quod possit procurator facere omnia, quæ Dominus si præfatus esset facere iussit. decif. 18. num. 2.

Procurator testis non probatur esse testis pro suo principali finis procura. decif. 151. num. 3.

Procurator contentus ad vendendum præfente necesse non potest aliter vendere, & fidei facere de prelo. decif. 164. num. 1.

Procuratoris mandatum probatur coniecturaliter, ut patet ex productione processus ex solutione registri, & aliorum instrumentorum. decif. 171. num. 4.

Procuratoris confessio qualifacita debet acceptari cum sua qualitate. decif. 166. num. 12.

Procurator isola solutus non liberatur. decif. 76. num. 1.

Procurator falso solutus liberatur, quando sit solutus habuit in se causam credendo alium non esse falsum procuratorem. decif. 76. num. 2. ubi declarat. & num. 3.

Procurator confusus ad eandem pecuniam, non tenetur confiteri ad recipiendam. decif. 76. num. 4.

Procurator tenetur reuocari per constitutionem alterius procuratoris. decif. 127. num. 2.

Procurator in expensis condemnari non debet. decif. 127. num. 4.

Procurator non potest iurare de calumnia, nisi habet speciale mandatum. decif. 46. num. 1.

Procuratoris confessio potest reuocari à principali, etiam non dollo de errore. decif. 177. num. 3.

Procuratoris confessio præiudicat Domino, quando est verisimilis attenditur. decif. 277. num. 3.

Procurator accusatus certiorare suam principalem de omnibus emergentibus in lre. decif. 181. num. 4.

Procurator dicitur etiam parti. decif. 348. num. 4.

Procurator constitutio ad præfentandum cum reservatione pensio. si non est facta incontinenti non dicitur simonia ca, & illicita. decif. 25. num. 1.

Procurator non dicitur habere notitiam locorum ubi testes examinari debent ex eo, quod in articulo sine specificata causa super quibus examinari debent. decif. 104. num. 2.

Procuratorum non habentium speciale mandatum ad comparandum passim reuocari confessiones ad eorum principalem etiam non dollo de errore. decif. 19. num. 3.

Procurator testis non probat pro suo principali. decif. 394. num. 3. Declara. ut num. 10.

Procuratoris confessio principali nocere non debet, semperque, & quandoque reuocari potest etiam non dollo de errore. decif. 188. num. 3.

Productens

Producens instrumentum illud censetur approbare. decif. 169. num. 1.
 Producent instrumentum, si declaravit an velle ut ad vnum effectum potest contrarium declarare ad alium effectum. decif. 339 num. 4.
 Producent instrumentum etiam si declaravit eo se velle nolle, iuxta rationem potest in illis facere fundamentum si vult. decif. 339 num. 4.
 Productio scripturarum facienda est parte citata ad hoc ut dicatur de offi. decif. 145 num. 3.
 Profectio tunc in illis excludit prajumptionem tituli validi. Declara. in decif. 354. num. 12.
 Profectio non valetur ex quolibet gravissimo morbo de iure communi, & an valetur propter morbum caducum, iuxta solam constitutionem Religionis. decif. 346 num. 2.
 Profectio alius est vltra caraque obligatorius. decif. 346 num. 3.
 Profectio impeditur probari debet ab allegante. decif. 346 num. 3.
 Prognitum verbum accipitur pro linea descendente nec requirit probationem certitudinis. decif. 57 num. 7.
 Prognitum seu prajonem verbi, causam finalem demonstrant. decif. 300 num. 4.
 Prohibens aliquem testari tenetur ad damna, & interesse dec. 399 num. 1.
 Prohibens aliquem testari, pena ad hoc ut locum habeat tria copulata requiruntur. Primo, quod quis fuisset testaturus. Secundum, quod fuit prajonem impedimentum, per quod in delictum a testando. Tertium quod apparuit ad cuius favorem in testari intendere. decif. 299 num. 2. Quomodo autem, & quando de huiusmodi requisitis constare dicatur, num. 3. & seqq.
 Prohibito Papa nec contractus celebratur sub alia forma, quam ubi tradita non refertur ad p[re]s[ent]ia, que non sunt de forma substantiali. decif. 359 num. 3.
 Prohibito vno censetur prohibitum omne aliud per quod denegatur ad alud vnum dec. sen. vot. 61 num. 16. in fine.
 Prohibitionem fuisse testatorem testari probatur per testes singulares decif. 299 num. 3.
 Prohibitionem fuisse testatorem testari, quando agitur criminaliter requiritur liquidissima probatio, secus quando agitur civiliter. decif. 299 num. 4. & 6.
 Prohibitionem fuisse testatorem testari censetur probatur eo ipso, quod constet testes vocatos fuisse damnatos. decif. 299 num. 5.
 Prohibitionem fuisse testatorem testari probatur ex clamoribus probentibus, & conquisitionibus testatari ex publica voce, & fama. decif. 299 num. 6.
 Prohibitionem heres alienare sub pena privationis hereditatis, alii navando, & contraveniendo pernam incurrit. decif. 30 num. 1.
 Promissio de vendendo non est venditio. decif. 174 num. 1.
 Promissio de restituendo capitale fides faciatate intelligi debet de capitali remanente, & prout existit. decif. 137 num. 3. & 4. Vbi quod talis promissio non est testatari.
 Promissio, seu obligatio ad factum obligat promittentem non prajudicat ad faciendum, sed tantum ad prastandum ininteresse. decif. 168 num. 1.
 Promissio de tenendo premias alienas super cambis absque periculo dantis pecunias valet, & si promittens non tenetur ditas pecunias ad cambium, tenetur ad interesse. decif. 168 num. 1.2. & 4.
 Promissio nec censetur de solvendo habet vim solutionis. decif. 124 num. 3.
 Promissio certa pecunie a debitorum creditoribus ob dilatum solutionem usum sapit. decif. 321 num. 2. Declara. in numero 3.
 Promittens factum cum iuramento, quando tenetur prajudicare adimplere. decif. 168 num. 1.
 Promissio verbum, magis respicit futurum, quam prastatum tenetur. decif. 174 num. 2.
 Pronuntiatio vniuersalis limitatur a suo termino restrictio. decif. 197 num. 4.

Propinquorum prastantia in contractu mulieris, qui dicit non intervenisse, & ab id contractum esse nullum debet probari propinquos tempore contractus extitisse. decif. 326 num. 1. & 2. in fine. Vbi quod amplius debet probari, quod propinquus commodum potest ac pervenire in contractum.
 Propositum mutare licet ex noniter desolus. decif. 170 num. 1.
 Protestari vniuersis potest, nec tenetur credere in sua decif. 301 num. 7.
 Protestatio contrahentium in eodem instrumento facta, prastant validitatem contractus. decif. 124 num. 2.
 Protestatio non est motus inducere probationem metus, nisi aliunde constet de motu. decif. 325 num. 6.
 Protestatio contraria facta reveretur. decif. 30 num. 4.
 Prouiso seu nominatione beneficii facta in personam alienam valida est, quandoque facta ab eo, qui nominationem habet nominandi, & promissa noli decif. 301 num. 1. & 2.
 Proximitas quis prastantur, quando probantur de consuetudine, aliter non existente alio, qui se proximitatem prastant. decif. 241 num. 4.
 Publicari possunt instrumenta Notarii mortui ab alio notario habente hanc publicandi licentiam. decif. 351 num. 2.
 Publicari possunt instrumenta a Notario, qui de illis se rogauit. decif. 351 num. 5.
 Publicari possunt instrumenta ab uno Notario rogata, a successore in illa notarius firmo, & a alio iuramento Notarii prastantur publicari instrumenta a tanquam successore. decif. 351 num. 6.
 Publicari quando possunt instrumenta late pendente sine patris amissione decif. 351 num. 7.
 Publicatum seu presumptum instrumentum quod eodem Notario, qui illud rogauit, probat etiam quod publicatio sit facta sine citatione partis, & decreto iudicis. decif. 358 num. 2.
 Publicatio testium omnia non tollit fidem testibus in Rota, seu alio supremo Tribunali, & est illi quando testes sunt mortui. decif. 341 num. 4.
 Publicum instrumentum dicitur probatio probata, & veritas appareat. decif. 128 num. 5.
 Publica vox, & fama non censetur probata per testes discretes se audiunt a populo, vel a vicinis, vel quod cum uocatum, nisi etiam dicant, quod publici, aut conuincuntur audientibus decif. 344 num. 6.
 Publica fama at hoc vi probet debet esse solida, constanti, vniuersa, & absque contrarietate. decif. 344 num. 4.
 Publica fama non per obit, nisi cum et, quod habetur originem ex probabili causis, que inducant populum ad se eadem aliam aliam non est fama, sed vana vox populi taceantur decif. 344 num. 6.
 Publicam vocem, & famam testes non probant, nisi deponent de ea successus, & continuata statim post factum, non autem si aliquibus diebus post factum. decif. 337 num. 7. ibi declaratur.
 Publicam vocem, & famam vi probet testes debent reddere rationem eorum disti. Declara. in decif. 337 num. 7.
 Publicam vocem, & famam testes probare dicuntur si dixerint se sic publice audiuisset. decif. 337 num. 7.
 Publica vox, & fama facit semper plenam probationem. dec. 337 num. 4.
 Publica vox, & fama sufficit ut sanguinis paritas, & nobilitas probata dicatur. decif. 315 num. 4.
 Publica vox, & fama ad hoc, ut probet debet esse solida, constanti, perpetua, nihil habens in contrarium, quod contradicat. decif. 315 num. 11.
 Publica fama probatur etiam per testes informatos. decif. 57 num. 3.
 Punibilis simonia non committitur absque p[re]s[ent]ia, & condicione. decif. 234 num. 2.
 Punibilis simonia non cadit in ignorantem. decif. 234 num. 2.
 Puritas sanguinis in dubio prastantur. decif. 315 num. 2. & non solum liberat ab onere probandi, & recipit omnia in aduersarium sed etiam facti, ut censetur probata puritas eo ipso

I N D E X.

Probationes licet non requirantur exactissima, ut probetur adulterium, cum non agitur de fide matrimonii, ac illius dissolutione, tamen leuiores non sufficiunt. decif. 138. numero 1.

Probationes ad hoc, ut infamul conuincatur, debent esse quilibet in suo genere perfectæ. decif. 64. num. 3.

Probatio, nulla maior potest dari confefione. decif. 325. numero 6.

Probationes in causis matrimonialibus debent esse concludentes prout in causis criminalibus. decif. 64. num. 6.

Probationes, seu plures præfumptiones coniunguntur in causa matrimoniali, quando agitur de matrimonij validitate. decif. 64. num. 6.

Probatio delicti non inducit ex concumacia alicuius. decifio. 148. num. 2.

Probationes in criminalibus sunt maxime de substantia. decif. 145. num. 4.

Probatio fama debilitatur per contrarias coniecturas. decifio. 144. num. 4.

Probatio sigilli non attenditur, quando contra sigillum est aliqua suspicio. decif. 41. num. 6. *Plur declaratur.*

Probatio vna concludit aliam. decif. 361. num. 2.

Probatio matrimonij non requiritur tam concludens, & tam exacta, quando agitur de probatione matrimonij nocturno tempore celebrati, & præferitur quando non agitur de diuicendo matrimonium. decif. 337. num. 7.

Probatio matrimonij debet esse concludens, quando agitur de fratre matrimonij. decif. 337. num. 1.

Probatio qualitatis præfuppone præcedentem probationem substantia. decif. 184. num. 2.

Probatio matrimonij facit præfumptum, & coniecturalis ubi agitur de matrimonio ad effectum legitimæ subditæ, & successus filiorum. decif. 277. num. 1.

Probatio in difficultate adiuuat probationes alias non concludentes. decif. 301. num. 7.

Probationes manifestæ dicuntur, quæ sunt per coniecturas. decif. 108. num. 7.

Probationes datus præferenda sunt probationibus contrariis. decif. 170. num. 1.

Probatio confirmatio dicitur diffidit probationis, & in ea multum attenditur ad minutia. decif. 314. num. 1.

Probatio confirmatio vult admittere congruentiam, & verifimilitudinem. decif. 114. num. 2.

Probatio probationem non excludit. decif. 261. num. 1.

Probatio per inspectionem obliuiscitur. *Id est: si fallax, & lubrica, tamen cum non possit dari alius probatio, quando vult de coniugibus sita pro matrimonio alias verè contra, per hoc genus probationum controuersia dirimi debet.* decif. 226. num. 3.

Probationes validiores in consensu attendi semper debent. decif. 205. num. 4.

Probatio per infamiam, & præfumptiones in antiquis sufficit. decif. 190. num. 10.

Probatio non admittitur, nec expellitur, cuius eventus nihil operatur. decif. 354. num. 11.

Probatio dubia etiam in effectibus temporis probatorem non reuelat. decif. 211. num. 1. in fine.

Probationes, quæ collant ex facie instrumenti sunt magis præiudicate, quam alie probationes ab extra. decif. 118. num. 1.

Probatio sumpta ab impossibili superat omnes alias probationes. decif. 185. num. 3.

Probatio dubia attendenda non est. decif. 167. num. 3.

Probatio habetur pro falsa quando non fit per eam, qui probare debebat. decif. 341. num. 2.

Probationes certum dicunt habentes, prævalent probationibus non habentibus certum dicem. decif. 289. num. 1.

Probatio per testes non tollitur per præfumptiones. decif. 289. num. 6.

Probationes dicuntur tendere ad eandem finem, quando agitur ad eandem rem consequendam. decif. 343. num. 8.

Probationes, & sententia à pari procedunt. decif. 143. numero 3.

Procurator non recipit mercedem pro castiditate, sed pro transportatione in crimen, & sic si fuerit debeat non teneatur. decif. 208. num. 7.

Procurator non eligit medium secretorum in operando, & castiditatem mercedis, si ille foret debeat non teneatur, nisi appareat, quod Dominus illarum sit solutus. decif. 208. num. 6.

Procurator nullitatem quam allegat, eam probare debet. decif. 119. num. 5.

Procurator in dubio præsumitur integre extrahit, & transportat. decif. 144. num. 1.

Procurator annullatio propter non integram transportationem aliorum non facit censeri nulla instrumenta in eo prodacta. decif. 114. num. 3.

Procurator deficiente, deficit causa cognitio, & inde conuincit induci officium. decif. 229. num. 3.

Procurator, qui habuit præfumptum illum periclitari, & scientiam habuisse omnium contentorum in processu. decif. 216. num. 3.

Procurator corripit apparentem defectum citationis, & examini testium. decif. 91. num. 2.

Procurator mandatum amplissimum, & verificatio principalis alium per procuratorem gestum consolidat. decif. 195. num. 7.

Procuratori non censetur data facultas faciendi alium per quem Dominus incidit in crimen. decif. 134. num. 4.

Procurator non quam censetur constitutus ad faciendum alium per quem principalis in alium ponem casus etiam quod mandatum sit factum cum clausula generis cum libera, & quod possit procurator facere omnia, quæ Dominus si præsentibus facere possit. decif. 118. num. 2.

Procurator testis non probatur esse testis pro suo principali finis pro eo. decif. 151. num. 3.

Procurator constitutus à venditorem præfente reuocari non potest aliter vendere, & solus facere de prece. decif. 164. num. 1.

Procuratoris mandatum probatur venientis, ut patet ex productione processu ex solutione regitri, & aliorum impensarum. decif. 171. num. 4.

Procuratoris confessio qualicunque debet acceptari cum sua qualitate. decif. 165. num. 12.

Procurator ipso iure non liberatur. decif. 76. num. 1.

Procurator falso iuratur liberatur, quando sic iuratur habuit infamiam causam crediti illam non esse falsum procuratorem. decif. 76. num. 2. *Id est: declaratur, & cum 3.*

Procurator constitutus ad dandum pecuniam, non censetur constitutus ad recipiendum. decif. 76. num. 4.

Procurator censetur reuocatus per constitutionem alius procuratoris. decif. 127. num. 2.

Procurator in expensis condemnari non debet. decif. 117. num. 4.

Procurator non potest iurare de calumnia, nisi habuit speciale mandatum. decif. 10. num. 1.

Procuratoris confessio potest reuocari à principali, etiam non dolo de errore. decif. 177. num. 5.

Procuratoris confessio non præiudicat Domino, quando est veniens illi attenditur. decif. 277. num. 3.

Procurator cessat etiam in summa principalem de omnibus emergentibus in lite. decif. 181. num. 4.

Procurator dicitur etiam parti. decif. 348. num. 4.

Procurator constitutus ad præfentandum cum reservatione pensum, si non est iusta incontinenti non dicitur simonia. *Id est: illicita.* decif. 215. num. 1.

Procurator non dicitur habere omnium locorum nisi testes exa minari debent ex eo, quod in articulo suo specificata causa super quibus examinari debent. decif. 104. num. 2.

Procurator non habentem speciale mandatum ad comprehendendum possunt reuocari confessiones ab eorum principali, libet etiam non dolo de errore. decif. 89. num. 3.

Procurator testis non probat pro suo principali. decif. 394. num. 1. *Declaretur, ut num. 10.*

Procuratoris confessio principali necesse non debet, semperque, & quandoque reuocari potest etiam non dolo de errore. decif. 188. num. 3.

Producers

Producens testamentum illud censetur approbare. decif. 169. num. 1.

Producens instrumentum, si declaravit eo nolle vi ad unum effectum potest contrarium declarare ad alium effectum. decif. 339 num. 4.

Producens instrumentum etiam si declaravit eo se vi nolle, iudex tamen potest in illo facere fundamentum si vult. decif. 339 num. 4.

Productio scripturarum facienda est parte citata ad hoc ut dicatur de offi. decif. 145. num. 3.

Produtio tituli invalidi excludit presumptionem tituli validi. Declara. vi decif. 354. num. 12.

Proffessio non vitiat ut quolibet gravissimo morbo de iure communi, & an vitietur propter morbum caducum, iuxta se mem. constitutionem Religioni. decif. 346. num. 2.

Proffessio vi alius est ultra citroque obligatoria. decif. 346. num. 2.

Proffessio impeditur probari debet ab allegante. decif. 346. num. 3.

Prognici verbum accipitur pro linea descendendum nec requirit probationem certi gradus. decif. 57. num. 7.

Proximi seu professionis verba, causam finalem demonstrant. decif. 300. num. 4.

Prohibens aliquem testari tenetur ad damna, & interesse. dec. 299. num. 1.

Prohibens aliquem testari, pena ad hoc vi locum habet tria capitula requiruntur. Primum, quod quis fuisset iustitiam, secundum, quod fuit praesidium impedimentum, per quod si delictum a testando. Tertium quod appareat ad cuius favorem si testari intendere. decif. 299. num. 2. Quomodo autem, & quando de huiusmodi requisitis consule dicatur. num. 3. & seqq.

Prohibitio Papa ne contrahat celebretur sub alia forma, quam ibi tractata non refertur ad passim, qua non sunt de forma substituti. decif. 159. num. 3.

Prohibito vno ex testibus probatum omne dicitur per quod denegatur ad alium vnum dec. seu vat. 61. num. 16. in fine.

Prohibitionem fuisse testatorem testari prohibuit per testes singulares decif. 299. num. 3.

Prohibitionem fuisse testatorem testari, quando agitur criminaliter requiruntur liquidissima probationes, secus quando agitur civiliter. decif. 299. num. 4. & 6.

Prohibitionem fuisse testatorem testari censetur probatum eo ipso, quod constat testes vocatos fuisse damnatos. decif. 299. num. 5.

Prohibitionem fuisse testatorem testari probatur ex clamoribus probentibus, & conquestionibus testatoris ex publica voce, & fama. decif. 299. num. 6.

Prohibitionem habere alicuius sub pena privationis hereditatis, alii nando, & conquestionibus parum incurrit. decif. 30. num. 1.

Promissio de vendendo non est venditio. decif. 174. num. 1.

Promissio de restituendo capitale fructus societate intelligi debet de capitali remuneratione, & prout extat decif. 137. num. 3. & 4. ubi quod talis promissio non est usuraria.

Promissio, seu obligatio ad factum obligat promittentem non praeiudicat ad faciendum, sed tantum ad praestandum interesse decif. 168. num. 1.

Promissio de tenendo pecuniam alienam super cambii absq. periculo deus pecuniam valet, & si promittens non tenuerit dicitur pecuniam ad cambium, teneatur ad interesse. decif. 168. num. 1. & 4.

Promissio nec eorum de solvendo habet vim solvuntis. decif. 174. num. 3.

Promissio certae pecuniae a debitore creditori ob dilatum solutionem usuram facit. decif. 321. num. 2. Declara. vi numero. 3.

Promittens factum cum iuramento, quando teneatur praeiudicare adimplere. decif. 168. num. 1.

Promissio verbum, magis significat futurum, quem praesens item. decif. 174. num. 2.

Pronunciatio iuris facti limitatur a suo termino restrictivo. decif. 197. num. 4.

Propinquorum praesentiam in contrahendo mulieris, qui dicit non intervenisse, & ob id contrarium esse nullum debet probare propinquos tempore contrahendi extitisse. decif. 326. num. 1. & 3. in fine. Vi quod amplius debet probare, quod propinquus commodum poterat intervenire in contrahendo.

Propositum mutare licet ex noviter deductis. decif. 170. num. 1.

Protestari vniquisq. potest, nec tenetur credere iura sua. decif. 308. num. 7.

Protestatio contrahentium in eodem instrumento facta, praefertur validitatem contractus. decif. 124. num. 2.

Protestatio non est motus inducendi probationem metus, nisi aliunde constet de metu. decif. 295. num. 6.

Protestatio contraria facta revocatur. decif. 302. num. 4.

Provisio seu nominatio beneficii facta in personam alicuius valida est, quando est facta ab eo, qui administrationem habet nominandi, & prout in edictis. decif. 201. num. 1. & 2.

Proximus quis praesumitur, quando probatur se contrarium, alius non existit alio, qui se proximorem praesendit. decif. 241. num. 4.

Publicari possunt instrumenta Notarii mortui ab alio notario habente hanc publicandi licentiam. decif. 351. num. 2.

Publicari possunt instrumenta de Notario, qui de illis se rogavit. decif. 351. num. 5.

Publicari possunt instrumenta ab uno Notario rogata, & succedere in illo notarius sibi. & in alio iuxta officio Notarii praesentium publicari vult instrumenta tanquam successores decif. 351. num. 6.

Publicari quando possunt instrumenta lite pendente sine partis citatione. decif. 351. num. 7.

Publicatum seu transumptum instrumentum ab eodem Notario, qui illud rogavit, probat etiam quod publicatio sit facta sine citatione partis, & de iure iudicis. decif. 358. num. 2.

Publicatio testimonii omissa non tollit fidem testibus in Nota seu alia super eo. T. id. in aliis, & in aliis quando testes sunt mortui decif. 341. num. 4.

Publicatum instrumentum dicitur probatio probata, & veritas apparet. decif. 128. num. 5.

Publica vox, & fama non censetur probata per testes dicentes se audire a populo, vel a vicino, vel quod erat notorium, nisi etiam dicant, quod publicè, aut communiter audierunt decif. 344. num. 6.

Publica fama ad hoc vi probet debet esse solida, constans, vni-versalis, & absq. contrarietate. decif. 64. num. 4.

Publica fama non praeiudicat, nisi cum et, quod habuerit originem ex probabili causa, quae inducat populum ad se, eodem alius non est fama, sed vana vox populi concurrenda decif. 164. num. 6.

Publicam vocem, & famam testes non probant, nisi deponent de ea successiva, & contraria statim post factum, non autem si aliquibus diebus post factum. decif. 337. num. 7. & ibi declaratur.

Publicam vocem, & famam vi probent testes debent reddere rationem eorum dicti. Declara. vi decif. 337. num. 7.

Publicam vocem, & famam testes probare dicuntur si dixerint se sic publicè audire. decif. 337. num. 7.

Publica vox, & fama facit sempernam probationem. dec. 337. num. 4.

Publica vox, & fama sufficit vi sanguinis puritatis, & nobilitatis probata dicitur. decif. 315. num. 4.

Publica vox, & fama ad hoc, vi probet debet esse solida, constans, perpetua, nihil habens in contrarium, quod contradicat. decif. 315. num. 11.

Publica fama probatur etiam per testes informatos. decif. 37. num. 3.

Punibilis simonia non committitur absq. pacto, & conditione. decif. 234. num. 2.

Punibilis simonia non cadit in ignoranter. decif. 234. num. 2.

Puritas sanguinis in dubio praesumitur. decif. 315. num. 2. & non solum liberat ab onere probandi, & rejicit onus in adversarium sed etiam facta, vi censetur probata puritas eo ipso

- no ipso quod impunitas non est probata, num. 1.
Puritas sanguinis, ut probata dicatur, sufficit publica vox, & fama. decif. 315. num. 4.
Puritas seu nobilitas patrie, necessario concludit puritatem, & nobilitatem filii. decif. 315. num. 6.
Puritas sanguinis requiritur non solum in Equitibus Hierosolymitanis infima, sed etiam in Equitibus Capellani. decif. 315. num. 7.
Puritas, seu nobilitas sanguinis censetur probata ex pluribus infimis iunctis praesumptionibus. decif. 315. num. 9.
Puritas seu nobilitas sanguinis censetur probata ex ipso quod quis admittitur fuit ad suscipiendum habitum Equitum Hierosolymitanorum. decif. 315. num. 8.

- Q**uadiagenaria praescriptio cum titulo, & bona fide sufficit ad praescribendum in his, quae sunt contra ius. decif. 228. num. 1.
Quisilio omnium bonorum, seu magne quantitatis seu rei utabilitatis inducit capitelem inimicitiam. decif. 31. num. 3.
Qualitas personae, quae sit in suspitione fraudis aliena scripturae fidem irrogat. decif. 120. num. 4.
Qualitas personae excludit praesumptionem simulationis in contrahendo. decif. 29. num. 2.
Qualitatis probatio praesupponit praecedentem probationem substantiae. decif. 184. num. 2.
Qualitas quae non confert ad casum, de quo dubitare contingit non est habenda in consideratione. decif. 281. num. 2.
Qualitas Clericatus adiectione in dispositione censetur posita demonstrat non autem limitat. decif. 340. num. 5.
Qualitas rei, vel personae non attenditur ubi aliquid est indubium. Rego. decif. 56. num. 1.
Qualitas bonorum mala in genere non infert ad delictum in specie. decif. 14. num. 2.
Querela seu reclamatio, supplicatio, recursus, appellatio, quomodo inter se differant, & an valeat argumentum de uno ad aliud, & de forma procedendi in causa supplicationis, & recursus in additione litterae C. vers. penult. & seqq. decif. 27.
Quiescatio simplex inducitur ex verbis confessionis de recepto. decif. 234. num. 9.
Quodcumque verbum importat omnimodam generalitatem. decif. 123. num. 11.

- R**atificare non est necesse contrarium qui iam perfectus est. decif. 174. num. 3.
Ratificatio alius facit alium valere prout ex nunc non prout ex tunc. decif. 265. num. 7. & 8.
Ratificatio non facit alium omnino nullum, validum. decif. 265. num. 8.
Ratificatio non supplet defectus, qui non pendet a potestate patris. decif. 154. num. 5. *Ubi quod hoc non procedit, quando agitur ad effectum ostendendi consensum ex ratificatione.*
Ratio semel reddita non est iterum reddenda. decif. 101. num. 1.
Ratio semel reddita non est iterum reddenda, haec regula non prodest, quando constat de solo, quod procedit etiam si ad sit in incertum, & liberatio quibusvis amplioribus verbis concepta fuerit. decif. 101. num. 3.
Receptio iuramentorum testium de illis Hispania in manibus & a vi fieri potest. decif. 133. num. 1. & 3. *ubi plura.*
Reclamatio seu querela, supplicatio, recursus, & appellatio quomodo inter se differant, & an valeant argumentum de uno ad aliud, & de forma procedendi in causa supplicationis, & recursus. decif. 27. in additione litterae C. vers. penultimo, & seqq.
Recognitio scripturae necessaria non est quando tempore prodellus ubi innotuit. decif. 193. num. 9.
Reconciliatio, & iniurie remissio praepar adulterium facit cessare poenam. cap. plenius de donat. inter vir. & vxor. decif. 135. num. 3.
Recurrens ad iudices seculares ipso iure privatur omni iure

- suo.* decif. 179. num. 7. *Declara de reconv. pleud, & concludenter confiter de reconv. alius fecit d. 4. m. 7. item declarata de reconv. alius declaratorius facti.* decif. 179. num. 9.
Recurritur clerici ad iudices laicos, excommunicatio refulat ex actu recursum, & non ex alio, quia postea fuit per iudices laicos. decif. 179. num. 5.
Recurritur ad iudices laicos non dicitur excommunicatus ante declaratorium, nisi probetur materialis recursus. decif. 167. num. 3 & 4.
Recurritur ad iudicem laicum contra iudicem Ecclesiasticum ipso iure incitatus in excommunicationem. decif. 12. num. 1.
Recurritur ad iudices seculares ad impediendum executionem litterarum Apostolicarum, punitur etiam in eo, quod de huiusmodi impedimentis adhibetur fides scriptoria, & probationibus minus legitimis, vel authenticis. decif. 348. num. 3.
Recurritur ad Curiam secularem pro obviando prohibitionibus, & mandatis contra iudices Ecclesiasticos incidenti in sententiam excommunicationis. decif. 103. num. 1.
Recurritur habens ad iudices laicos ad impediendum executionem litterarum Apostolicarum, incitatus in sententiam maiorem excommunicationis. decif. 281. num. 6.
Recursum habens ad Curiam secularem est excommunicatus. decif. 179. num. 3.
Recursum ad Curiam secularem ad effectum, ut recurritur incidenti in poenam debet prodest, & concludenter probari non autem praesumitur, ideo non sufficit praesumptio transportationis aliorum, vel consummationis, & utilitatis, quae ex recursum habetur. decif. 179. num. 7.
Recursum, supplicatio, appellatio, querela, seu reclamatio, quomodo inter se differant, & an valeant argumentum de uno ad aliud, & de forma procedendi in causa supplicationis, & recursus. decif. 27. in additione litterae C. vers. penultimo, & seqq.
Recursum ad iudices seculares, praesumitur factus ad instantiam, & petitionem eius, qui habet interesse in causa. decif. 12. num. 3. *Quod non procedit, quando agitur de incurrenda poena inhabilitatis, quia casu requiritur probatio tendens.* decif. 311. num. 4.
Recursum ad iudicem secularem silentio inducitur ex non reclamacionem, & renunciatione provisioni dicti iudicis. decif. 211. num. 5.
Recursum ad iudices seculares pro defendenda sua persona allicitus, & permissus. decif. 12. num. 8. *In eadem era vi. num. 9. usque ad num. 12.*
Recursum habentes ad seculares iudices excommunicati sunt, nec attendenda est consuetudo contraria etiam immemorabilis. decif. 181. num. 1.
Recursum ad Curiam secularem praesumitur factus de scientia, & ad instantiam illius, qui dedit speciale mandatum ad comparandum coram quibusvis iudicibus Regia Cancellaria. decif. 216. num. 3.
Recursum ad Curiam secularem praesumitur factus de mandato illius, qui habet interesse in causa. 216. num. 1.
Recurritur ad Curiam secularem praesumitur factus de mandato illius, ad cuius instantiam provisio Regia fuit praesentata. decif. 216. num. 3.
Recursum ad Curiam secularem est omnino prohibitus in omnibus casibus non obstat ne quacumque contraria consuetudine. decif. 103. num. 2.
Recursum ad Curiam secularem non est improbatum ad effectum defendendi propriam possessionem, quia qui d. facto possidet, & quoniam qui iuratur proprie auctori ac defendere potest, non tamen talis recursum admittitur ipsa casu ad obviando inhibitiones contra iudices Ecclesiasticos. decif. 103. num. 3. & 4.
Reddita semel raris non est iterum reddenda. decif. 101. num. 1.
Redhibitoria alio locum habet non solum in venditione et malum morbosum, vel vicioformi, sed etiam in venditione librorum. decif. 136. num. 1.
Redhibitoria alio competere etiam, quod res fuerit vendita tali qualitate, quando tamen non erat tale, quod ab emptoribus facili cognosci poterit. decif. 136. num. 2. & 3. *ubi declaratur haec consuetudo, & num. 4.*

Red.

Redditi Ecclesie, malis videntur beneficiis, & in usus pra-
nos convertentes, pro quibusdam primum diffinitionis gmi-
ter peccant, non tamen incidunt in penam privationis be-
neficiorum. decif. 113. num. 6.

Regalia crescentur concessa in generali concessione, quando in
ea aliqua species regalium fuerit excepta dec. 27. num. 1.

Registrari scripturae in libro analium, suspensionem pra-
dictam tollit decif. 120. num. 2.

Regula quod ratio semel reddita non est iterum reddenda non
procedit quando citas de dolo, quod procedit etiam si ad-
sit iuramentum, & liberatio quibusvis amplificationis verbis
concepta fuerit. decif. 101. num. 3.

Relatio nunquam debet fieri ad omnia supra expressa si sit
contra restitutionem personarum, aut restitutionem iuris, &
intentionis. decif. 159. num. 4.

Relatio ad alia, quae faciunt rem videri optimam nominis ex-
pressionem ostendit. decif. 43. num. 4.

Relatio fieri semper debet ad proximam, & immediatam decif.
274. num. 11.

Relatio facienda non est ad omnia praecedentia, quando per re-
lationem requiritur amplexio in materia odiosa, & restrin-
genda decif. 274. num. 12.

Relatio non est facienda ad illud, ad quod adaptari non potest,
decif. 274. num. 12.

Relatum dicitur esse in referente cum omnibus suis qualitati-
bus. decif. 292. num. 6.

Religiosi dicuntur, Equites Ierosolimitani dec. 303. num. 3.

Remedium cap. reintegrande competi etiam meo, & nudo
detentori decif. 140. num. 5.

Remissio in iuria, & necessitas propter adulterium facit ces-
sare penam & plerumque de donat. inter. xiv. & vxor. decif.
135. num. 3.

Remissio mercedis si habita ratione anni sterilitatis cum fertili-
tate dec. 81. num. 1.

Remissio quando facienda est pro rata temporis, & damni est
habenda ratio totius temporis pro por. in solut. dec. 81. num. 5.

Remissoria ad examinandos testes non conceditur super eis
articulis, super quibus fuerint in partibus examinari alijs
testibus decif. 273. num. 1.

Remissoria ad examinandos testes non conceditur, quando arti-
culi continent inveniuntur dec. 272. num. 2.

Remissoria ad examinandos testes non facit conceditur quan-
do agitur de reprobandis alijs testibus examinatis, & de de-
tegendis criminibus decif. 272. num. 5. & 7.

Remissoria ad examinandos testes non conceditur, quando arti-
culi sunt irrelevantes decif. 272. num. 7.

Remissoria ad examinandos testes regulariter danda est, quia
probationes non sunt auguenda decif. 350. num. 1.

Remissoria petitio quovisq; praesumptum calumniae ex pluri-
bus, de quibus. decif. 350. num. 2.

Remissoria, quando est suspicio, quo si calumniae petatur, conce-
ditur, sed sine retardatione expeditionis causae dec. 330. num. 2.

Remissoria ad examinandos testes non conceditur, quando arti-
culi non sunt relevantes decif. 238. num. 1.

Remissoria tendens ad impugnandum rem indicatam non con-
ceditur decif. 134. num. 1.

Remissoria post rem indicatam, & quam alius quis obviando,
tamquam calumniae iterum non conceditur dec. 134. num. 2.

Remissoria ex praesumpta calumnia non denegatur, nisi extra
res indicata decif. 134. num. 3.

Remissoria ad examinandos testes datur in materia prophana
indistincte decif. 162. num. 1.

Remissoria propter praesumptam calumniae non facit denegat-
ur, quando sumus in materia prophana, & non agitur
de titulo beneficii decif. 162. num. 1.

Remissoria non datur propter irrelevantiam articulorum decif.
162. num. 2.

Remissoria in prophane conceditur alijs sumis boni iuris in
secunda, vel videri in instantia decif. 190. num. 1.

Remissoria non conceditur, quando articuli materia non est
relevans decif. 190. num. 2.

Remissoria non conceditur quando calumniae petitur ad diffe-
rendam causae expressionem decif. 190. num. 2.

Remissoria conceditur, quando concurrent requisita, videlicet
materie. & relevancia articulorum, & in quibusdam instan-
tia dari potest. decif. 239. num. 1.

Remissoria testium non conceditur quando est timor subversio-
nis dec. 239. num. 2.

Remissoria testium non conceditur, quando est timor calu-
mniae decif. 239. num. 5.

Remissoria non datur ad impediendum immixtionem ex rene-
datione. C. de edict. adu. Adrian. 10. decif. 155. num. 1.

Remissoria non datur super articulis irrelevantibus. dec. 253.
num. 1.

Remissoria regulariter non denegatur, quando est calumnia,
& articuli sunt relevantes dec. 306. num. 1. Pbi quod calu-
mnia non probatur ex eo quod confit de relevancia.

Remissoria non impeditur ex transportatione articulorum, quia non
est remissoria, quando causa in prima instantia fuit intro-
ducta in Rota, sicut si per associationem ab alio iudice de-
cif. 306. num. 2.

Remissoria ad examinandos testes in causa prophana, quando
articuli sunt relevantes regulariter danda est, praesertim
in causa matrimoniali. decif. 94. num. 1.

Remissoria ad examinandos testes conceditur, si unus ex pro-
ductis articulis fuerit relevans, etiam quod alij non sint
relevantes decif. 94. num. 2.

Remissoria, ut denegatur propter praesumptam calumniae non
sufficit quod sit calumnia suspicio, sed debet esse, vel ve-
bementer, vel saltem probabilis decif. 94. num. 3. arbitrio
iudicis, num. 6.

Remissoria non conceditur ubi per calumniae petitur. decif. 98.
num. 1.

Remissoria non conceditur, & calumniae petitio praesumptur
quando alias illam petens non est probare articulos in
remissoria concurrens, & nihil probatur dec. 98. num. 2.

Remissoria non conceditur ad ea, quae probari possunt per scrip-
turam decif. 98. num. 4.

Remissoria non conceditur ad probandum ea, quae sibi invicem
contrariantur dec. 98. num. 4.

Remissoria ad examinandos testes non denegatur, quando non
calumniae petitur, & articuli sunt relevantes dec. 298. num. 1.

Remissoria ob praesumptionem calumniae confit de relevancia
articulorum, non sola de facili denegari decif. 298. num. 2.

Remissoria non conceditur ad examinandos testes super eo, quod
potest per scripturas probari. Declara. vi dec. 298. num. 4.

Remissoria non denegatur in prophanis etiam sine sumo, dum-
modo articuli sint relevantes dec. 298. num. 2.

Remissoria non denegatur propter praesumptam calumniae
quando articuli sunt relevantes dec. 298. num. 4.

Remissoria in prophanis passim conceditur etiam absque sumo
quando articuli sunt relevantes dec. 338. num. 1.

Remissoria non facit denegatur propter praesumptam calum-
niam data relevancia articulorum dec. 338. num. 4.

Remissoria semel concessa, quando iterum concedi debeat dec.
338. num. 5.

Remissoria iuxta textum sine consensu partium non habet facultate-
tem alterandi formam sibi praescriptam in examinationis
testium dec. 214. num. 3. & quid si in remissoria sit articuli
clausula? Et alias iuxta discretionem vestram.

Remissoria habet potestatem recipere interrogatoria superflua, &
irrelevantia. Declara. vi dec. 214. num. 6.

Remissoria iuxta textum data facultate examinandi testes cum elau-
sula. Et alias iuxta discretionem vestram quod vigore dis-
tinctae clausulae facere possit decif. 214. num. 5.

Replicatio super naturam articulis non auctor exceptionis dec.
343. num. 6.

Reprobantes testes instrumentum, debent esse omni exceptione
maiores decif. 43. num. 7.

Reprobantes testes instrumentum, sufficit, quod sint idonei nec
requirunt, quod sint omni exceptione maiores decif. 128.
num. 5.

Reputatio communis, & solim excludit culpam in proce-
du decif. 208. num. 5.

Rei valor, & pretium consideratur, iuxta eiusdem rei bonam,
vel malam qualitatem dec. 100. num. 3.

- Rei valor, seu pretium** non probatur per testes dicentes rem tanti valere, nisi etiam addatur, quod tanti vendi potuisset. decif. 100. num. 4.
- Rei valor, & pretium de p. e. h. e. d. t. u. r. ex quantitate fructuum, & ex communi reputatione** decif. 119. num. 8.
- Rei indicia pro veritate habetur** decif. 119. num. 1.
- Rei valor, seu pretium non probatur per testes depoñentes de iudicio suo** decif. 137. num. 4.
- Regrum stabilitas prei non non cognoscitur ex quantitate pretij sui locata** decif. 137. num. 3. *Pbi* quod quatenus ad quantitatem pretij non efficit argumentum ad quantitatem pretij rite faciendum est calculatio ad rem in rem quibus pro cetero.
- Regrum amillarum ad veritas consuetudinis rationibus probari debet** decif. 105. num. 7.
- Regrum à hereditate raparum identitas difficillimè probatur** decif. 304. num. 7.
- Rei pretium seu valor non dicitur probatur per testes, nisi depoñens de tempore anteriori, & posteriori contrarius de quo agitur** decif. 136. num. 2. & 3. *Pbi* de quanto tempore ante, vel post contrarium, & num. 7.
- Rei pretium seu valor consuetudine probatur per testes depoñentes de solito, & consuetudine valore eiusdem rei, licet non dicant de communis valore** decif. 99. num. 1. in fine.
- Rei vel persone qualitas non attenditur ubi aliquid effi indolentia à Regede** decif. 146. num. 1.
- Rei bonis fide venditis propter minimam causam inempta fieri non debet** decif. 148. num. 1.
- Rei inter alios alia facilius p. o. lest, quam nocet** decif. 143. num. 1.
- Rei pars est cuspide natura, & qualesis, cuius est tota res** decif. 341. num. 8.
- Reus in exceptionibus dicitur effor, & suam exceptionem probare tenetur** decif. 222. num. 1.
- Reus sine delinquens pluribus p. p. u. officii debet** decif. sen. rot. 61. num. 2.
- Rescripta etiam sine mandato impetrari possunt** decif. 34. num. 6.
- Rescriptum non dicitur subrepticum ex falsa expressione, & narrativa, que nec movet concordantem, nec cum dolo sua facta** decif. 238. num. 1. & 2. & per totum.
- Reservare possessionem Episcopatus potest in favorem alterius ex iusta causa** decif. 114. num. 6.
- Reservata Principi, possunt prescribere novo temporis spatio, cuius initium non moria non exat** decif. 376. num. 3.
- Resignatio beneficii proleptus facta revocatur si resignans subrepticum beneficii vacatorem per obitum, si resignatio fuerit valida, secus si revocatur** decif. 101. num. 1.
- Resignatio beneficii admissa sub conditione si resignans supererit per viginti dies, conditione deficiente non valet** decif. 301. num. 1.
- Resignatio beneficii amissa à non habente iurisdictionem admittendi non valet** decif. 301. num. 4.
- Resignatione, seu nominatim beneficii statim acquiritur ius nominatus, seu resignans** decif. 101. num. 6.
- Resignatio beneficii nullius facta à procuratore, ratificatione principalis non consolidatur** decif. 265. num. 9.
- Responsionem non credo, vi ponitur, non est illa simpliciter negativa, inquit qui respondet, si aliquis credere potuisset de mendacio dicatur convinctus** decif. 34. num. 1.
- Responsio negativa non continet affirmationem in ordine respondendi** decif. 144. num. 2.
- Restitutio in integrum concedenda est à iudice confisus de bono iure petens eam** decif. 183. num. 1.
- Restitutio beneficii petens in ipso debet ostendere habuiss. f. titulum ad eo, qui postulat eam concessam habet** Declara. vi decif. 128. num. 4.
- Restitutio in integrum non conceditur adversus contrarium iuratum quando revocanti est petitiō d. l. restitutio** decif. 198. num. 2.
- Restitutio in integrum, statutus tollere potest** decif. 108. num. 3.
- Restitutio in integrum non impedit exequutionem Cameralis obligationis, preterea quando fuit p. r. e. m. i. t. a. m. in petitione exequutionis** dec. 188. num. 7. in fine.
- Restitutio bonorum facta delinquenti comprehendit etiam bona, que percurantur ad iterum** dec. 197. num. 5. Declara illud procedere in his bonis, que proveniunt ex ipsa condemnatione absque aliquo aditu precedenti, & ex ipso delicto, seu sequeuti decif. 197. num. 6.
- Restitutio bonorum, & gratia obtenta à viro non traditur ad bona rem incorporata, & restituta vxori propter illius dationem** decif. 197. num. 2.
- Restitutio bonorum facta quibuscumque verbis generaliter, p. q. t. omnia, & quocumque bonorum, & non traditur ad bona quæ fuerunt sibi incorporata, & excepta** decif. 197. num. 4.
- Restitutio, & exequutio à pari procedunt, utroque verbo lex differtur tamquam sinuato viro** decif. 345. num. 1. in fine.
- Restitutio in integrum est remedium extraordinarium, & subsidium, & non datur, quando alia via succurrit potest** decif. 145. num. 3. in fine.
- Restitutio in integrum non datur ubi non constat de lesione** decif. 354. num. 1. *Pbi* etiam quod de lesione debet constare plene, & conclusivè.
- Revelantes verum excommunicationis non probant, nisi fuerint parati citate excommunicati** decif. 138. num. 9.
- Reverentialis notus non presumitur, sed probari debet per allegantem, nec sola reverentia, que debetur personæ metum inducit** decif. 195. num. 8.
- Reverentialis metus cum terribilitate personæ sufficit ad inducendum iuramentum metum** decif. 160. num. 1. 6.
- Reverentialis metus alio non concurrente iuramentum dicitur levis metus, & non sufficiens** decif. 160. num. 1. 10.
- Reverentialis metus ex precibus non inducitur, nisi sit fuerint tales, quales sufficiunt ad metum inducendum** decif. 112. num. 4.
- Reverentialis metus inducitur ex importunitate precibus patris ad excludendum causam, & inadvalidam aliam** dec. 112. num. 3.
- Reverentialis confessio de sibi palatii admittitur vbi ad sententiam etiam non dolo de errore Declara. vi decif. 352. num. 1.**
- Rigor solemnizationis cessat ubi non adest dolus, & fraud** decif. 99. num. 1. in fine.
- Rotæ sibi est quando revocat ex novis deductis illam causam exprobrare** decif. 30. num. 2.
- Rotalis iudex ubi o. sive iudex, sive iudex timenda est** decif. 55. num. 1.
- Rota licet non soleat attendere aliorum Tribunalium sententias, nisi vixit actus, & confusio de bono iure, hoc tamen non ferat in sententiis latis ab ipsa iudicibus hactenus prout decif. 123. num. 10.**
- Rota literis non obducitur, & contraveniens Ecclesiasticas censuras damnabiliter incurrit** decif. 308. num. 1.
- Rotalis inhibitor, sive iudex, sive iudex timenda est, & id est sententia lata post inhibitionem revocanda** decif. 130. num. 2. & 3. *Pbi* hoc amplius etiam non cognito quod inhibitor fuerit canonice, nec nō.

Sacerdotes sunt idonei testes pro universitate seculari decif. 204. num. 15.

Sacerdos testis maioris fidei est, quam laicus decif. 249. num. 5.

Sacerdos sen Parochus, qui aliquem baptizatum non prohibet esse ut sit pro baptizato decif. 249. num. 7.

Sacra verbi, & capituli edictum vixi in vxorem censetur probata per testes depoñentes de morte, verbi inuicem, verbi decif. 156. num. 1.

Sententia probatur per testes singulares decif. 156. num. 2.

Sententia vixi non probatur per verba in iuramento, nec per minas, nisi minas sit natura servilis, & solus minas excepti dec. 371. num. 3.

Sententia vixi in vxorem non censetur probata ex eo, quod dicitur illam esse alienam, & blasphemam dec. 371. num. 6.

Sententia vixi in vxorem non probatur per testes de auditu decif. 371. num. 8.

Seu de mariis non praesumitur, nisi probetur. dec. 19. num. 3. *ubi etiam quod vari timoris nulla habenda est consideratio.*

Salarium non consentium non debetur illi, qui inferiunt pro consilio. dec. 102. num. 6.

Salarium Advocato non debetur, nisi fuerint specificata causa, & negotia, quibus Advocatus inferiunt. dec. 102. num. 2. & 6.

Salarium non consentium Advocato debetur. dec. 102. num. 1.

Salarium Advocato debetur pro modo litis, pro Advocati scientia, & fori consuetudine. dec. 102. num. 1. & 2.

Salarium Advocati potest ascendere ad centum. dec. 102. num. 1.

Sana mens non ex eo praesumitur, quod quis dicat aliqua verba ad propositum, quia filii etiam aliquando loquuntur ad propositum. dec. 37. num. 4.

Sana mens in dubio licet quis praesumatur, tamen cum constet illam in furore incidisse ei, qui dicit eundem fuisse sane mensi tempore quo disposuit, non probandi incumbit. dec. 37. num. 3.

Sanguinis impuritas sufficit, quod ex uno tantum parente procedat. dec. 59. num. 1.

Sanguinis puritas in dubio praesumitur. dec. 315. num. 2. & non solum liberis ob onere probandi, & reijci onus in adversarium, sed etiam satis, ut censetur probata puritas, eo ipso quod impuritas non est probata, num. 3.

Sanguinis puritas, ut probata dicatur, ac etiam nobilitas, sufficit publica vox, & fama. dec. 315. num. 4.

Sanguinis puritas requiritur non solum in Equilibus Ierosolymitanis instituta, sed etiam in Equilibus Capellanis. dec. 315. num. 7.

Sanguinis puritas, seu nobilitas censetur probata eo ipso, quod quis admittit fuit ad suscipiendum habitum Equitum Ierosolymitanorum. dec. 315. num. 8.

Sanguinis puritas, seu nobilitas censetur probata ex pluribus testimoniis praesumptivis. dec. 315. num. 9.

Scientia officialium Papa ex argut scientiam Pope ad effectum tollendi constitutionem per non vsum. dec. 361. numero 5. et 6.

Scientiam certam Papa dicitur habere, quando est informatus à nobis ex publicis instrumentis. dec. 281. num. 5.

Scientia non comitetur, sed conclusenter probari debet, quoniam de agitur de incoercenda pena, seu amissioni iuris sui. dec. 151. num. 1.

Scientia coram, qua in testamento continetur excluditur ex pluribus, de quibus. dec. 345. num. 5.

Scientia non praesumitur, sed plene, & conclusenter probanda est, quando agitur de privatione beneficii. Declarata, nisi per suspensiones juri vehementer, & urgentes. dec. 181. num. 6. *ubi praesertim quando non agitur criminaliter, & non.*

Scientia sola non sufficit in penalibus, nisi etiam concurrat intimatio. Declarata, ut dec. 181. num. 8.

Scientia ad hoc, ut ex ea quis obligetur debet esse plena, & perfecta cum omnibus suis quocumque. dec. 286. num. 3.

Scientia de praesenti non inferi scientiam de praeterito. dec. 193. num. 3.

Scientia non comitetur, sed plene, & conclusenter probanda est, quando agitur de probando delictum ad effectum privationis rei, seu iuris quocumque, etiam quod civiliter agatur. dec. 116. num. 1.

Scientia sufficit, quod praesumptum probatur quando agitur de probando delictum ad effectum amissionis iuris, seu iuris quocumque. dec. 116. num. 2.

Scientia praesumptum ex coactione in eadem domo. dec. 216. num. 3.

Schismaticorum filii, ubi heretici ad dispositionem textus in c. 1. de schismaticis in 6. indistincte beneficii ecclesiastica obtinent, & obinde indigne redduntur. dec. 223. num. 2.

Scripturae amissio non praesumitur, idem, qui dicit illam casu amissam fuisse probare debet. dec. 166. num. 20.

Scriptura copia nihil probat parte praesentis praesentia. dec. 366. num. 1.

Scripturae amissio probatur iuramento amissionis si falsa diligenter perquisitione non invenitur. dec. 97. num. 3. *ubi praesertim quando ratione scripturae petitor officii ind-*

cia scripturae amissio non probatur iuramento amissionis, qui tenebatur custodire ratione officii, & iure adfonsi illam exhibere etiam non probat dolo, seu culpa. dec. 97. num. 4.

Scripturarum, seu instrumentorum quod non fuerint produlla in alia transportatione si falsa non sunt non reddunt sententiam nullam, etiam quod instrumenta non transportata fuerint rogata in alia Notarii causa. dec. 33. num. 2.

Scriptura verba demonstrant quid ante, & quid postea factum fuerit. dec. 161. num. 1.

Scripturas adversaria litiganti, ut quis e de re teneatur duo requiruntur. Primum quod consistit de existentia scripturae penes eum, à quo petitor exhibebit. Aliud quod consistit de interesse petentis. dec. 318. num. 1. & 3.

Scripturas quis edere alteri non tenetur, quando ex editione facienda detegitur turpitudine illius, à quo petitor exhibebit. dec. 318. num. 5. & 6. *ubi quis si scripturae exhibebit petatur ad effectum interdictum in dolo crimine.*

Scripturarum prodellio succedat ad hoc, ut dicatur de alia. dec. 141. num. 3.

Scripturae informes, & non in forma probandi, licet per se non probent factum tamen admodum. dec. 277. num. 6.

Scriptura recognitio necessaria non est, quando tempore productionis nihil opponitur. dec. 195. num. 9.

Scriptura primatae fraudis suspicio excluditur, quando vnde testis de viis affirmat certum consilium die, & anno, de quo in ea. dec. 120. num. 2.

Scripturae registratio in libro cedularum suspicionem praedicti tollit. dec. 110. num. 2.

Scriptura primatae annotatio in libro mercatorum subdistracta est alia, & alia ad ipsam, omnino tollit fraudis suspicionem. dec. 128. num. 1.

Scripturas adversariae suo edere, vel exhibere, ad hoc, ut quis cogi possit, duo requiruntur, interesse scilicet petentis, existentiam, & existentiam scripturarum penes eum à quo petitur. dec. 278. num. 1. & 3. *ubi amplius quod talis existentia debet probari de tempore, quo petitor exhibebit.* Declarata, ut num. 4. & sequ. *ubi etiam an sufficiat probare existentiam tempore morte litis.*

Scripturae, & alia edenda sunt in quolibet parte iudicii. dec. 178. num. 6.

Scripturarum amissio probatur iuramento amissionis. dec. 178. num. 7. *Declarata, nisi agatur de magno praedictio partis.* num. 8.

Scriptura originalis dicitur illa, qua primo loco facta fuit. dec. 232. num. 1. *ubi etiam ex quibus probatur scripturam primo loco scriptam fuisse.*

Scriptura originalis reputatur illa, quae est confessa manu Notarii. Declarata, ut dec. 232. num. 1.

Scripturarum, seu instrumentorum amissio probatur iuramento amissionis, quando ad illas custodiendas non tenebatur ex aliquo contractu, aut obligatione. dec. 267. num. 4. *Dimmodo pro iuramento concurrant aliqui consilii.* num. 5.

Scripturae edere, & exhibere quis non tenetur, nisi constet, quod eas habuerit tempore mortis a litis. dec. 167. num. 1. *nisi probetur, quod illas habuerit de recenti ante mortem litis.* num. 2.

Scripturae, seu instrumenti amissio tenet, semper plene dicitur probata per unum testem. dec. 368. num. 1.

Scripturae testamento facta manu testatoris, reputatur falsa ante scripturam testamenti manu Notarii confessa. dec. 238. num. 1.

Scripturae Notarii magis creduntur, quam scripturae facta manu testatoris. Declarata, ut dec. 238. num. 2.

Scripturae dicitur de alio eo ipso quod fuerit indistincte consignata. Declarata, ut dec. 339. num. 2.

Seculares iudices facientes decretum, & se inpromittentes in recessu Clericorum ad eos habito sunt excommunicati. dec. 199. num. 5.

Secularis iurisdiclio potest ex causa remunerationis abijci magne Regni lesione in alium privatum transferri. dec. 127. num. 4. *ubi declaratur hac conclusio.*

Secularis iudex non iudicat de beneficiis Ecclesiasticis, neq; clerico et suam sententiam prelatitare potest. decij. 37. num. 10.

Seculares iudices, nec alii, nec habitus habent inuicibilium in clericis, & eam sua inferioris indicibus Ecclesiasticis, non possunt illis subdere. decij. 103. num. 4.

Semel minus non semper presumitur malus, quando per triennium, quis laudabiliter vixit. decij. 223. num. 4.

Semper dictio, significat temporis continuationem. dec. 369. num. 3.

Sententia declaratoria lata contra aliquem tamquam hereticum, valet etiam quod non dicat de quo tempore condemnatus esset hereticus, quia declaratur ex alio dec. 6. num. 2.

Sententia declaratoria, quod quis sit hereticus facit ius quoad omnes. decij. 6. num. 2.

Sententia lata contra praesentem, nocet etiam praesentem, decij. 6. num. 2.

Sententia in contumaciam lata facit ius quoad omnes quando ex alio constat de delicto per probationes. dec. 6. num. 3.

Sententia, qua non intelligitur ex alio, dicitur novit in iusta, & non transit in iudicium. dec. 197. num. 5.

Sententia narrativa non attenditur, sed tantum dispositiva. dec. 297. num. 6.

Sententia nulla confirmari potest, quando constat de illius iniustitia, nisi a parte fuerit oppositum de inutilitate. decij. 149. num. 1.

Sententia non nocet successoribus, & heredibus non vocatis. decij. 58. num. 4.

Sententia nulla non transit in iudicium. dec. 366. num. 11.

Sententia dicitur nulla, ob non integram transiitionem aliorum. decij. 316. num. 1.

Sententia nulla semper remanet, quando sua lata ubi visus alius, cum quibus priores indices pronuntiati. dec. 356. num. 4.

Sententia unica verborum structura prolata reputatur iudicialis, nec propterea potest pro parte valere, & pro parte non. dec. 356. num. 5.

Sententia valens ex reuelatione aliorum dignoscitur, & probatur. dec. 156. num. 4.

Sententia contra absentem lata deficiente legitimis probationibus dicitur sententia lata in contumaciam, & non ex delicto. dec. 175. num. 1. & 2. Pbi amplius hac conclusio etiam quod iudex in sententia afferat cessare de delicto per varias probationes.

Sententia lata propter contumaciam non sufficit ad penam, nisi aliter constet de delicto. dec. 175. num. 2.

Sententia contra absentem praesumitur potius lata propter contumaciam, quam propter delictum. dec. 175. num. 3.

Sententia forma, non eadem materia spectanda est. dec. seu vot. 61. num. 14.

Sententia est iurialis iuris, nec plus operari debet, quam ex ipsa necessario inferitur. dec. seu vot. 61. num. 14.

Sententia dispositiva, non autem narrativa attenditur. dec. seu vot. 61. num. 15.

Sententia debet esse clara reiciens, non autem inducens ambiguitates. dec. seu vot. 61. num. 15.

Sententia in contumaciam lata, & fundata super rebus pro informatione Curiae examinatis non dicitur lata ob delictum. dec. 145. num. 4.

Sententia lata contra patrem hereticum in contumacia non pro iudicant si ipsi dec. 113. num. 13. Pbi quod hoc non procedit post annalem contumaciam, quo casu talis contumacia quipatur coniugium, & habetur pro heretico, vel si iuraverit contra contumaciam, non propter contumaciam fuerit lata, sed quod plene suis probationibus delictum.

Sententia efficitur impediens pendente causa appellationis super utilitate contrahendi. decij. 153. num. 7.

Sententia contra mortuum prolata est nulla. dec. 66. num. 2.

Sententia absque clausula ex nuntio deducta renouata, censetur ex eisdem aliis renouata. decij. 80. num. 2.

Sententia novit in iusta dicitur illa, qua ex alio non iustificatur. dec. 36. num. 1.

Sententia data contra minorem indefensum, nulla, & invalida est. decij. 40. num. 3.

Sententia in contumaciam lata ob non partitionem monasterii per comparitionem infra annum, censetur. dec. 313. num. 6.

Sententia lata non propter crimen, sed propter contumaciam non dicitur definitiva, sed introductoria, & poenae contumacia potest quandoque revocari. dec. 111. num. 6.

Sententia consensualis contra contumacem homicidam non sufficit, nisi fuerit lata plenis probationibus, & testibus pariter citatis examinatis. dec. 113. num. 8. & seq. omnibus.

Propterea quod non iustitiam testes de auditu, & de publica voce, & fama in iusta fuga.

Sententia contra unum lata, probat etiam contra alios, quando fuit lata super statu persona. dec. 313. num. 6.

Sententia dicitur conformes, quando concordant in summa. dec. 328. num. 1.

Sententia dicitur conformes quando concordant in summa numeri. dec. 328. num. 1.

Sententia, ut dicitur conformes est facienda sententiarum numerus. dec. 328. num. 2.

Sententiae conformes licet non sint in omnibus, exequenda tamen sunt in his, quibus sunt conformes. dec. 328. num. 3.

Sententia condemnans aliquem ad restitutionem fructuum, intelligenda est de fructibus ab ipso perceptis, non autem ab alia. decij. 350. num. 2.

Sententia ob non transpositionem omnium aliorum nulla, & invalida est. dec. 125. num. 1.

Sententia in contumaciam contra aliquem lata serio non nocet. decij. 15. num. 1. Pbi amplius hac conclusio, sine testis tenetur de delicto, seu culpa sua.

Sententia non visus alius probaturis tamquam lata sine cognitione causa nulla est. dec. 7. num. 1.

Sententia non visus, nec transposita alius de iure civili non valet etiam circumscripta dispositione facti Consilij Tridentini cap. 20 sess. 24 de reform. dec. 268. num. 3.

Sententia etiam sine processu probat propter temporis antiquitatem. dec. 143. num. 2.

Sententia, & probationes a pari procedunt. dec. 343. num. 3.

Sententia consensualis non dicitur lata propter delictum quando illa profertur ob non paritatem monasterii, & ob non comparitionem rei moniti. dec. 191. num. 2.

Sententia contra contumaciam lata ex testibus informatis nulla est. dec. 191. num. 3.

Sententia dicitur novit in iusta illa, qua ex alio non iustificatur. dec. 39. num. 1.

Separatio ibori quando a muliere petatur propter viri sterilitatem, vel propter adulterium, mulier aliena est ex causa damni viri, & vir debet dare alimentum. dec. 250. num. 3. Declar. vi num. 4. & 6.

Separatio ibori conceditur propter sterilitatem viri, & propter capitale odium viri in uxorem, non obstante quaerit ratione per maritum oblata. dec. 156. num. 1.

Separatio matrimonij an fieri debeat propter viri sterilitatem est arbitrium iudicis. dec. 156. num. 3.

Separatio ibori, etsi non concedatur propter viri sterilitatem, quando potest provideri cum castitate non offendendo, non quatenus tamen viri viri refrenanda est non data cautione praedicta. dec. 128. num. 3.

Separatio ibori nulla propter adulterium, & sterilitatem viri sequitur, quando locustur, & angustia deus. dec. 135. num. 1.

Separatio ibori, & divorcium per se non dicitur. dec. 135. num. 2.

Separatio ibori ex causa adulterij conceditur etiam viri. decij. 193. num. 2.

Separatio ibori non conceditur propter adulterium, quando post contrarium adulterium, amicus illud sedem contrarium se immixtoris. dec. 193. num. 3. Pbi quod in dolo non praesumitur sterilitas.

Separatio ibori conceditur etiam propter male tractamentum viri in uxorem. dec. 193. num. 5.

Separationis ibori causa pendente, vxor sequitur debet, vel in domo alicuius benevolentis matris, vel in Monasterio arbitrio iudicis usque ad finem liti. dec. 133. num. 1.

Separationis ibori causa dicitur gratis, & ardua, idcirco in ea requiritur plena, & conclusiva probatio. decij. 37. num. 1. & seqq.

I N D E X.

Separatio rerum, ubi praesumitur propter spiritum veri, sententia probanda est per testes aoni exceptione materet, & concluditur deponentes. dec. 361. num. 2. & 11.

Superario theori conceditur propter adiutivum ab uno ex consensu consensum. dec. 95. num. 1.

Separatio ibori ubi propter veri sententiam datur, ad verum non est. Probaturum sed quantum ex fructibus doli alenda est. dec. 39. num. 6.

Separatio rerum, an & quando concedatur propter sententiam veri quales debeat esse illa sententia, & quando probetur. dec. 39. num. 1. & amulius sequ.

Sermonem insonum delicti facit ad illa, quae frequenter accidunt. dec. 20. num. 8.

Sibi, dictis, perscrutatus denotat. dec. 141. num. 4.

Sigilli probatio non attenditur quando contra sigillum est aliqua suspitio. dec. 42. num. 6. ubi deservitur.

Significatio verborum debet ad intellectum suum callem, & vicio cavetur in applicari, ut excludatur contractus illicitus. dec. 190. num. 6.

Signum Notarii, & illius subscriptio non est necessaria, quando instrumentum habet diem annuam, & numerum testium, & Notarius est mortuus dec. 368. num. 5.

Signa contrarius habere, & pperire paria sunt. dec. 196. num. 6.

Simili ex dictis inducit dispositionem similem praecedenti dispositioni. dec. 165. num. 3.

Simonia arguitur ex conventionibus, quod exprimitur bullis sumptibus; & expensis permutationis beneficium. dec. 187. num. 1. Declara. vi num. 3.

Simonia non probatur per testes de auditu dec. 187. num. 2.

Simonia non probatur ex praecedenti tractatu, nisi probetur etiam conclusio. dec. 187. num. 1.

Simonia crimen atrocissimum est maxime execrandum dec. 108. num. 1.

Simonia cum oculis committitur, praesumptionibus, & consuetudinibus probatur. dec. 105. num. 2.

Simonia non probatur consuetudinibus, nisi fuerint vehementes, & verum de crimine convincentes. dec. 105. num. 3.

Simonia non censetur probata consuetudinibus, nisi etiam fuerint probata praecedenti tractatu, & conventio. dec. 105. num. 4.

Simonia non inducitur, per promissionem indemnitate factam per aliquem dies post nominationem. dec. 301. num. 5. & 6. Idem de quibusdā alio actu simoniaci factis post nominationem, seu resignationem dec. 105. num. 5.

Simonia puniuntur non contrahitur abique pacto, & consuetudine. dec. 334. num. 2.

Simonia puniuntur an cadit in ignorantem. dec. 334. num. 3.

Simonia ex his, quae postea sequuntur oblique praecedente passionem non probatur. dec. 334. num. 10.

Simplex quietatio inducitur ex veris confessionibus de recepto. dec. 234. num. 9.

Simplex factor, seu negotiorum gestor non tenetur libros administrantis conficere. dec. 101. num. 5.

Simulatio non datur, ubi non adeit causa simulationis. dec. 269. num. 9.

Simulatio non dicitur probata ex eo, quod quis in donatione viuentis fructus sibi reservaverit. dec. 369. num. 10.

Simulatio ad hoc, ut argatur ex modiciate pretii, debet modiciate pretii esse saltem minus dimidia iusti pretii. dec. 250. num. 9.

Simulatio non debet, facili praesumenda est, nisi plene, & ex parte fuerit probata. dec. 356. num. 11.

Simulatio praesumitur ex celeritate, & brevitate aliorum. Declara. vi dec. 317. num. 8.

Simulatio non praesumitur, nisi per allegantem probanda est. dec. 317. num. 3. Vbi quod non solum est probanda simulatio, sed etiam simulationis causa probanda sufficere, & verisimilitudo.

Simulationis praesumptio excluditur ab effectu subsequens. dec. 157. num. 2.

Simulationis causa cessante, cessat etiam praesumptio simulationis. dec. 157. num. 3.

Simulationis excluditur ex vera praecedenti causa. dec. 282. num. 4.

Simulationis, & fraudis cessat suspitio, ubi actus potius veri videtur, sine fine. dec. 182. num. 1.

Simulatio ad hoc, ut praesumatur ex modiciate pretii, & pacto de retrovendendo, requiritur probatio modiciatis 1/10. ad dimidiam iusti pretii. dec. 340. num. 1.

Simulatio valde praesumitur ex pacto de retrovendendo non nisi post certum tempus. dec. 340. num. 2.

Simulatio arguitur ex pluribus contrariis, vno post alium fallis. dec. 20. num. 2.

Simulatio arguitur ex pacto de retrovendendo, non nisi post certum tempus, & post fructuum recedendum. dec. 20. num. 2.

Simulatio arguitur ex pacto, quod venditor solvatur onera, & non emptor, & quod desit semina rebusdā tempore quo fit retrovenditio. dec. 20. num. 3.

Simulatio arguitur, ex pacto in instrumento venditionis de quibus. dec. 20. num. 4.

Simulatio, ut argatur ex modiciate pretii, quantum debeat esse illa modiciate. dec. 20. num. 1.

Simulatio non praesumitur, ubi causa simulationis non adeit. dec. 20. num. 1. & 2.

Simulatio non probatur consuetudinibus, sed dilucidis probationibus. dec. 107. num. 1.

Simulatio, & fraudem praesumitur, nisi doceatur de causa simulationis. dec. 112. num. 1.

Simulatio praesumenda regulariter non est nisi de causa simulationis ostenderit. dec. 68. num. 1.

Simulatio consuetudinibus probatur. dec. 68. num. 1.

Simulatio praesumitur inter personas coniunctas contrahentes. dec. 68. num. 4.

Simulationis maxima praesumptio est, si dominum rei vendit post venditionem remaneat apud ipsum venditorem. dec. 68. num. 6.

Simulatio arguitur ex recanatione, & recanatione in exhibendo instrumentum. dec. 68. num. 7.

Simulatione contractus, ut probetur consuetudine, debet esse de iure approbate, & non ab homine simpliciter. dec. 29. num. 2.

Simulatio non praesumitur. dec. 170. num. 1. & 2.

Simulatio contractus arguitur ex manifestis factis contraria veritate. dec. 170. num. 2.

Simulatio non arguitur ex eo, quod quis super re donata imponat censum post donationem. dec. 170. num. 10.

Simulatio non arguitur ex denario onerato, seu materis partis honorum quando illa fuit facta ante contrarium assensum. dec. 75. num. 11.

Simulationis causa cessante, cessat ipsa simulatio. dec. 170. num. 5.

Simulatio non probatur per testes patientes exceptionem. dec. 170. num. 6.

Simulatio praesumptionibus, & consuetudinibus probatur. dec. 99. num. 1.

Simulatio satis dicitur probata ex modiciate pretii, & pacto de retrovendendo. dec. 99. num. 1.

Simulatio praesumitur ex locatione rei vendita in oneramenti facta ab emptore venditori. dec. 99. num. 2.

Simulatio praesumitur ex eo, quod venditor semper solvit onera, collata, & vestigia. dec. 99. num. 1.

Simulatio praesumitur, quando bona vendita non fuerint descripta in catalogo sub nomine emptoris. dec. 99. num. 1. in fine.

Simulatio valde praesumitur ex paupertate, & necessitate venditoris. dec. 99. num. 4.

Simulatio praesumitur ex pacto, quod in causa redemptionis venditor teneatur emptori restituere omnes impensas per ipsum factas etiam in conveniendis commodum ipsius emptoris. dec. 99. num. 4.

Simulatio maxime praesumitur ex locatione subsequenti facta post venditionem, quando pretio rei locata correspondet pretio pretii soluto, quam verē assumptioni. dec. 99. num. 5.

Simulatio non fraudulenta pendet de voluntate contrahentium, ut ceteri contractus. dec. 21. num. 1.

Simulationis causa cessante, cessat simulatio. dec. 254. num. 1.

Simulatio inducitur ex indicio, consuetudine, & verisimilitudinibus. dec. 254. num. 2.

Simulatio non praesumitur, nisi constet de causa simulationis, neque

neque sufficit proponere simulationem, nisi causa simulatio-
di etiam debeat, & non probata causa simulandi conser-
etur non sufficit. dec. 137. num. 1.

Simulatio praesumitur, quando venditor non obstat venditori
ne, remanet in possessione rei venditi. dec. 137. num. 4.

Simulatio maxime praesumitur, ex venditione facta inter con-
iunctas personas, item ex eo, quod venditor non indiget pecunia,
item ex alijs coniecturis, de quibus. dec. 137. num. 6. & seqq.

Simulatio non excluditur propter clausulam constituti, quando
venditor remanet in possessione rei vendita, & ad eam cau-
sa simulationis. dec. 217. num. 9.

Simulatio namque probatur nisi constet de causa simulationis.
dec. 137. num. 4.

Simulatio praesumitur, quando credens vel vendens remanet in
possessione rei cessa, vel venditor, sed hoc fallit, quando in
instrumento adhibita clausula constituti. dec. 147. num. 4.

Simulatio non praesumitur, ubi causa simulationis non existit,
et non pro simulatione adhibita clausula. dec. 116. num. 2.

Simulatio centralis non praesumitur. dec. 254. num. 3.ubi
quod hoc procedit ad effectum, quod allegari simulationem
illam tenetur probare, non autem, quando iam videtur
probatum.

Simulatio contractus non dicitur, qui habet veritatis substan-
tiam, sicut in alterius speciem sit translatum. dec. 29. num. 3.

Singula singulis referenda sunt. dec. 100. num. 4.

Singulares testes non probant communem, quando agitur de
probatione agnitionis. dec. 144. num. 1.

Singulares testes probant possessionem decimarum. dec. 191.
num. 2.

Singulares testes singulariter obstat non probant. dec. 246.
num. 1.

Singulares testes simulationem non probant. dec. 332. num. 10.

Singulares testes probant iurata administrata. dec. 332. num. 11.

Singulares testes probant scilicet iurata. dec. 156. num. 2.

Singulares testes non suppletur ex numero. dec. 104. num. 4.

Singulares testes probant in his, quae habent tractum iurati-
onem. dec. 129. num. 3. ubi praesumit acceptationis ad
mutuam.

Singulares testes, si testem probatum fuisse testari, probant,
dec. 199. num. 3.

Singulares testes probant in alia interdicta. dec. 261. num. 1. con-
tra, num. 2.

**Singulares testes etiam singulariter diversificationis non pro-
bant**. dec. 136. num. 3.

Singulares testes probant motum. dec. 142. num. 3.

Singulares testes probant motum. dec. 260. num. 11.

Singulares testes probant concurrebantur administrata. dec. 269.
num. 22.

Singularis & vnicus testis non probat. dec. 37. num. 5.

Singularis testis non probat, praesertim si deponat iuramentum
dec. 1. num. 1.

**Singulares testes deponentes de confessione extrajudiciali, an
& quando coniungi possint cum deponente de veritate
facti**. dec. 1. num. 1.

Singulares testes probant alius licet diversus, ex quibus oritur
simulationis probatur. dec. 179. num. 4.

Singularis & vnicus testis non probat. dec. 302. num. 5.

Singularitas, testium alia est obstativa, quae testimonij iurimen-
tu, & alia adimpugnativa, quae testimonium continetur.
dec. 261. num. 2.

**SIXTI QUINTA BULLA contra homicidas, homicidas, &c. compre-
hendit omnes homicidas, item mercatores, &c. sic la-
vatos, & Fendarios**. dec. 191. num. 14. & seqq.
& in addita littera E.

SIXTI QUINTI Constitutio super societatebus ad caput saluam
quae prohibet contractus pascuorum, & contra deservientem
mercedem communis ovis pascuorum adhiberi, & quod non ha-
bent locum ubi societas non est viatoria, nec prohibita ex
dispositione iuris communis. dec. 180. num. 7.

Societas peccatum, in qua facta communitas, ut quilibet anno
peccata mortalia debet de istius illius anni reser-
vati.

non est illicita, aut vitiosa. dec. 255. num. 1. & seqq.
videtur seqq.

Societas peccatum contractus, si peccat et fuerint data extima-
ta, & causa fortuito peccaverint, damnum erit commune, nisi
peccaverint culpa, aut dolo eius, qui illas extimationes accepit.
dec. 255. num. 5.

Societas non dicitur vitiosa, licet ex ea unus socius maior la-
crum accipiat, quam alter. dec. 117. num. 4.

Societas locum versumque possit taxari ad principium contrariae.
dec. 137. num. 5. & 8.

Societas passiva, quod finis societate mortuaria restituitur
in eo statu in quo reperiebatur tempore dissolutionis
est illicitum. dec. 137. num. 7.

Societas non est vitiosa, quando capitale non remanet sal-
vum sed in fine societatis restituitur prout extat. dec. 137.
num. 5. & 4.

Societatem officij, quod quis in gratia non fuerit in dubio indi-
candum est, per unum quam locutus fuerit. dec. 365. num. 5.

Societas officij ubi alius vult non non sustinetur, quia remanet
parum mutuum. dec. 177. num. 1.

**Societas ad locumque tempore contractus non contrahit progre-
ssa ex eo**, quod lapsus tempore remanent aliqua negotia
peragenda. dec. 209. num. 4.

Societas in qua passio solam industriae ponit sustinetur. dec.
109.

**Societas peccatum contractus cum passio quod factus emnet
ad me speciem vsum quo finis de mox capitali remanet**, &
peccata polles sunt communia non est vitiosa.
dec. 135. num. 4.

Societas officij an sit finita, quando consocius sui condemna-
tus ad mortem, & officij ferat parat. dec. 358. num. 6.

Societatis contractus cessante periculo vita, & amissionis finis
principali remanet parum mutuum. dec. 3. num. 7. ubi
quod illa ratio, finis consocius futuri interesse facta ab ini-
tio, est illicita, & in fraudem futurum, nisi illud aliud
debetur.

**Societatis fructus ad rationem duodecim pro centenario recipi
non possunt** cessante periculo vita. dec. 59. num. 1.

**Societatis fructus ex parte cessante periculo mortis communi-
sunt**, & illi communi in sortem. dec. 59. num. 2.

Societatis officij fructus, illa dividit non debentur, neque ex pa-
tione, neque loco domus, neque interesse, nisi per solat progre-
ssum, & requisita inter se lucris. dec. 11. num. 1.

Societas officij contractus vita vultur si socii, sicut vi fructus
non possint percipi ultra vultu officij, & copulatione for-
tem, quando qui societatem contraxit, subit vultu
officij. dec. 53. num. 1. & seqq.

**Socius, qui in societate incurrit periculum vita, alterius socij,
sic amissionis capitalis si in ea societate habet maiorem
in partem sustinetur societatem**. dec. 180. num. 2.

**Socius in societate officij lucratum societatem per mortem socij
sua suspensum**. dec. 338. num. 1. & seqq.

**Socius vi paratius criminosi admittitur in sortem in casibus, in
quibus acritas aliunde haberi non possit**. dec. 249. num. 14.

Socius tenetur reddere autem socio de administratis per eum
dec. 142. num. 3. & 5.

**Solennitates de consuetudine requisita suppletur iuramen-
tum**. dec. 206. num. 1.

Solennitatis rigor cessat, ubi non adest dolus, & fraus. dec. 199.
num. 1. in fine.

Solutum & communis reputatio excludit culpam in praesentia.
dec. 208. num. 5.

**Solutumque testis in causa etiam non solutus est reprobatus
reprobatur**. dec. 104. num. 6. & 7.

**Solutumque testis in causa non reprobatur de deponendo pro alio,
quam p. a. e. a qua sua deponitur**. dec. 194. num. 1.

Solutumque procuratori falso liberatur, quando sic solutus habuit
infirmam causam credens illum non esse salum procuratorem.
dec. 76. num. 1. ubi declaratur, & num. 3.

**Solutumque legatarius heres certam pecuniam donec solutus la-
gatum, an & quando vultum sapere videatur**. dec. 321.
num. 3.

Solus, dicitur, potius ad diffinitionem, & separationem aliorum, qui tunc poterant concurrere. decif. 169. num. 6.

Solutio anticipata fructuum censui facta in ipso contractu censui contra probationem diffinitionis. *De Quasi an valeat ipsum contractum* decif. 159. num. 1.

Solutiones fructuum anticipatæ, vel potius anticipatæ non sunt de forma substantiali emptiois, & redditionis censui. decif. 159. num. 1.

Solutio fructuum non est proprii contractus, sed diffinitio in satisfactioem, & executionem contractus iam satisfacti. decif. 159. num. 5.

Solutio pensionis super fructu solvi anticipatæ decif. 234. num. 9.

Solutio debiti communis, seu alterius, si fieri potest animo repetitionis partem ad illum spectantem, & valet. dec. 117. num. 4.

Solutio paritatis non cadit in extinctionem satisfactorii, sed satisfactorius tenetur, quousque tunc quantitas in obligatione contenta soluta fuerit. decif. 304. num. 1.

Specialia dicuntur verba, quæ certum quid significant licet sub se multa continent. decif. 391. num. 6.

Speciei certa debitor, liberatur interius rei debita non interueniente dolo, vel culpa, in & translatione rei falsa bona fide falso nuncio. decif. 76. num. 3.

Spoliator non auditur nisi spolio purgato. decif. 55. num. 1.

Sponsalia, & non matrimonium censetur contractus per verba de futuro. dec. 174. num. 3.

Sponsus, & filii illegitimi licet alimenta debeat de iure civilis, tamen de iure canonico debentur. decif. 81. num. 1.

Statim dicitur, intelligitur cum aliquo temporis intervallo, & secundum substantiam materiam. decif. 124. num. 5.

Statuentes non habent facultatem statuendi extra proprium territorium. dec. 65. num. 4.

Statuta exorbitantia in extensionem non merentur. dec. 314. num. 1. et 4. *Phi* preferunt illi maior ratio in vno casu, quàm in alio.

Statuti verba ubi non continentur, nec tamen tunc habet locum statuti diffinitio. decif. 314. num. 1.

Statutum laicorum nullo pacto disponere potest super vili dominio rei emphyteuticæ Ecclesiasticæ. decif. 305. num. 4. & 5. Declara de modo non ledatur Ecclesiæ, auct. *Phi* de materia huius declarationis, & num. 10.

Statuti extensio facienda est de casu ad casum ex identitate rationis expressa in ipso statuto. decif. 252. num. 1.

Statutum loquens, & reuertens solemniter aliquos in donatione laici patrem, & filium. decif. 252. num. 1. & 2.

Statutum tollere potest restitutionem in integrum. decif. 198. num. 3.

Statutum *Phi* de transportatione alicuius recipi interpretationem à iure canonico. decif. 335. num. 7.

Statutum laicorum non servatur in foro Ecclesiastico. decif. 361. num. 5.

Statutum annuum loquens de taxatione inter esse, iate dicitur de taxatione, que fit in casu illicito, & recipi passivam interpretationem à iure canonico. decif. 331. num. 3.

Statutum disponens inter ciues servatum esse ius civile, etiam ubi illa non disponens, non habet locum, quando ius civile in causa statuti, per ius canonicum contractum reperitur. decif. 65. num. 2.

Statutum mandans servari ius civile, intelligitur de iure civilis non correcto. decif. 65. num. 2.

Statutum etiam non potest in re sita in alieno territorio. decif. 65. num. 4.

Statutum loquens de immobilibus an habeat locum in censu. decif. 154. num. 6. & 7.

Stellionatus pena locum habet, quando crimen non habet speciem aomen. decif. 201. num. 1.

Stellionatus crimen non infamans, quando civilis actio non infamaret. decif. 201. num. 5.

Stellus differens modo servatus non probat. decif. 42. num. 3.

Stellus iudicii ordinarius probatur per extrajudicialem informationem. decif. 215. num. 4.

Stellus non dicitur probatus, nisi etiam probetur, quod fuerit obtentus per opus, & contradicente. decif. 215. num. 4.

Stellus dicitur decisorius, & non ordinarius ille qui respicit probationes, per quas pides victoria causa. dec. 215. num. 1.

Stellus decisorius, non extrajudicialiter, sed iudicialiter probatur. dec. 215. num. 1.

Stellus contrarius conveniens non potest introducti in iudicium deputati ad ius. *De dolo* decif. 215. num. 2.

Stellus respiciens decisoria causa formiter probandus est, & non per se. decif. 206. num. 5.

Stellus examinatus testes sine commissione iudicis, non dicitur contra ius contravenire. decif. 361. num. 3.

Stellus servandus est, quando alius non servatus irritetur multi processibus. decif. 163. num. 3.

Stellus probatur ex inspectione plurium processuum. decif. 355. num. 1.

Stellus contrarius non valet, nec servandus est. decif. 355.

Stellus *Phi* est quando renovat ex novis dedit illam causam exprimitur. decif. 80. num. 2.

Stellus, ut legimus dicitur probatus multa requirit, de quibus remissum. decif. 199. num. 1.

Stellus seu consuetudo etiam non formiter probata censetur à dolo. decif. 199. num. 1.

Stellus respiciens ordinarius licet potest probari ex fide adactam, & *Procuratoris*, sufficiens, de eo extrajudicialiter constare. decif. 205. num. 1.

Stellus exorbitans à iure canonico formiter probandus est. decif. 338. num. 2.

Stuprans, & deflorans puellam sub spe futuri matrimonii, tenetur illam in uxorem ducere etiam, quod sponsalia non fuerint ratata. decif. 71. num. 4. & 5. *Phi* etiam quod sponsalia fuerint clandestine contracta.

Stuprum non censetur ex attentatione facta à pueris. decif. 284. num. 9. & 10.

Stuprata puella praesumitur virgo tempore carnalis cognitionis, nisi elerit à pueris. dec. 284. num. 1. & 2. *Phi* declaratur hoc procedere, quando agitur civiliter ad effectum consequendi dorem, sicut si civiliter ad effectum pene.

Subditus qui dicitur illi Principi, in cuius iurisdictione habetur, decif. 203. num. 2. & 3. *Phi* ampliat etiam quod quis non prestat iuramentum fidelitatis.

Subditi regulariter non reputantur à testimonio ratione iurisdictionis. decif. 203. num. 3.

Subditi testes possunt deponere pro curam domino, quando non habeant iurisdictionem legalem. decif. 245. num. 1.

Subditi, seu vasalli ipsi probant pro domino suo. decif. 114. num. 1.

Subhabilitatio etiam si sit decreto iudicis firmata, si adit eorum lesio renovatur. decif. 259. num. 3.

Sublata appellatur, non censetur sublata supplicatio, vel reventus. decif. 27. num. 1. & 2. *Phi* autem quod sit, in addu. lura C.

Subornatio, & falsitas testimonii probanda est concludenter. decif. 119. num. 2.

Subreptio quæ verisimiliter aen monisset Principem ad concedendam gratiam non vitiat gratiam. decif. 8. num. 5.

Subreptio magis vitiat privilegia, quam literas beneficiales. decif. 288. num. 2.

Subreptionem gratia opponens incumbit onus probandi subreptionem. decif. 275. num. 6.

Subreptitia dicitur gratia, quando sunt tacita ea, que si fuissent expressa, vel Papa non concessisset, vel saltem difficultas. decif. 288. num. 1.1.

Subreptitia, vel obreptitia non dicitur gratia ex falsa expressione, & narratio, que nec monis concederetur, nec cum dolo facta. decif. 288. num. 1.2. & per tot.

Subreptitum non dicitur re scriptum ex falsa expressione, & narratio, que nec monis concederetur, nec cum dolo facta. decif. 288. num. 1.2. & per tot.

Subreptitia gratia excusatur propter nullam ignorantiem etiam ad effectum, ut impetrans possit retinere vtrumque beneficium, nisi sine incompatibilitate. decif. 288. num. 3.

Subreptitia, & obreptitia gratia à pari procedunt licet in obreptione sit maior dolo, quam in subreptione. dec. 288. num. 3.

Subreptitia redditur dispensata ob non qualitatem expressionis. decif. 72. num. 1.

Subreptitia non redditur gratia ex omni causa tacita, sed solum

di. *Quisquis etiam inter se interdicat per veras probationes, & ab eis dolus, & prava intentio.* dec. 331. n. 3.
Taxatio certi lucri non reddit contrarium illudum, sed exactio. dec. 331. n. 4.
Taxatio civiliter à principio, quando commensatur ad fructus, seu interesse valet. dec. 331. n. 5.
Taxatio certi lucri permittitur, quando res est de sui natura fructifica, sicut in pecunia, & cambijs. dec. 331. n. 6.
Pro quod hoc non procedit, quando non datur pro fructibus pecunia, sed à ratione interesse passim, & probati, ob datam pecuniam, quae habet alibi super lucro.
Taxatio interesse, tunc demum non est licita in materia pecuniaria, quando confessor solum per confessionem partium, sicut quando iustificatur, & probata fuerint circumstantiae. dec. 331. n. 7.
Taxatio in formis in cambijs non admittitur, cum aliquando peregrinatur minus, aliquando plus. dec. 331. n. 11. *Vbi quod non procedit, quando à principio concurrit verisimilitudo, & propterea habet à consideratione variabilis.*
Tempus probandum est ab eo, qui fundat se in illo. dec. 392. n. 8.
Tempus non dubitative, sed praesens probandum est, vbi agitur de reprobandis alijs testibus. dec. 331. n. 2. & 4.
Termini substantiales plures relictis reprobantur defensionem rei, & causa cognoscitur. dec. 334. n. 1.
Terrarum pretium non probatur ex quantitate pensionis, pro qua terrae locantur. dec. 236. n. 11.
Territoria dicuntur de iurisdictione illius domini, intra cuius limites posita sunt. dec. 27. n. 13.
Testis non potest opponere de iure sibi testis. 186. n. 1. nisi à sibi testimonium habuerit, n. 2. & seqq.
Testamentum verum & manifestum saltem, praesentia canonum cognitione, nullum, & inualidum est, si testator post saltem testamentum, iterum verum fecerit etiam occulte. dec. 202. n. 1. & 2.
Testamentum perficitur per institutionem heredis. dec. 336. n. 2.
Testamentum valet etiam sine scriptis, etiam quod interueniat Notarius, qui testamento sine scriptis censetur adhiberi potius pro facili probante, quam pro substantia. dec. 336. n. 3.
Testamentum potest citius probari per testes. dec. 336. n. 4.
Testamentum citius non testium à Notario, nec publicitatem sustinetur. dec. 336. n. 4.
Testamentum non dicitur prescriptum, quando testator plus voluit diffinire, quam disposuit, declaratur. dec. 336. n. 6. & 7. *Vbi etiam declaratur quando dicitur testator non disposuisse omne id, quod disponente voluit, & n. 8.*
Testamentum perfectum, & eius substantia pendet ab heredis institutione. dec. 155. n. 3.
Testamentum non constituit manu Notarii, nec apparetur alio protobollo, nisi valendum sit. dec. 231. n. 3.
Testamentum originale, quando difformis ab exemplato, & transumptio standum est originali, & non transumptio. dec. 169. n. 1.
Testati causa facit cessare causam intertesti. dec. 336. n. 2.
Testator etiam in alio concedit testamentum patui mutae suae voluntatem. dec. 336. n. 8.
Testatoris voluntas in dubio praesumitur completa, & absoluta. dec. 336. n. 9.
Testatorem probatum fuisse testari probatur per testes singulares. dec. 299. n. 3.
Testatorem probatum fuisse testari, quando agitur criminaliter, requiruntur liquidissima probationes, sicut quando agitur civiliter. dec. 299. n. 4. & 6.
Testator probatum fuisse testari debet probatum eo ipso, quod confatus testes vocatus fuisse dimissus. dec. 299. n. 5.
Testator probatum fuisse testari probatur ex clamore probantibus, ex confessione testatoris, & ex publica voce, & fama. dec. 299. n. 6.
Testatoris voluntas declaratur per scripturam imperfectam deserta solemnitate. dec. 299. n. 7.
Testatoris voluntas in testamento declaratur ostendit qualis fue-

rit illius voluntas in praesentis dispositione. dec. 390. n. 5.
Testatorem incontinenti vnde se corrigere non est praesumendum. dec. 330. n. 6.
Testator potest liberare tutorem, seu administratorem vsq; ad dolum praescriptum incusari. dec. 331. n. 1.
Testatoris hereditas indigne dicitur is, qui illius voluntati contravenit. dec. 330. n. 3.
Testis non tenetur subire suum examen, nisi prius illud sibi hoc petenti legatur. dec. 41. n. 1.
Testis ex interdicto, & post quatuor dies non potest corrigere suum examen, nec petere, quod illud sibi legatur. dec. 41. n. 1.
Testes singulares non probant confessionem, quando agitur de probatione legitimatitatis. dec. 244. n. 8.
Testes in causa heretici etiam examinati parte non citata probant contra hereticum potestatem. dec. 6. n. 1.
Testes examinati in termino à iudice partem concessam ad examinationem testes probant, & denuntiant veluti examinati quandoque in die termino examinentur etiam sine citatione partis. dec. 307. n. 2. aliter sicut, n. 3.
Testes examinati in loco non designato, & expresso in citatione non probant. dec. 307. n. 4. & 5.
Testes examinati sine citatione ad dicendum contra articulum dicuntur nulliter examinati. dec. 47. n. 1. Declara, vt n. 2.
Testes examinati sine citatione ad videndum eos locum dicuntur nulliter examinati. Declara, vt dec. 47. n. 3.
Testes examinati cum citatione, in qua non sunt expressae certae ex amittuntur dicuntur nulliter examinati. Declara, vt dec. 47. n. 4.
Testes examinati cum citatione in qua non est expressus locus examinis, dicuntur nulliter examinati. Declara, vt dec. 47. n. 5.
Testis, vt inuiti deponat, debet constare quod iuramentum iussit, &c. Declara, vt dec. 47. n. 6.
Testis deponens articulum verum, censetur deponere omnia contenta in articulo esse vera. dec. 38. n. 1.
Testis sibi ipse contrarius in tempore potest concordari ex diuersitate temporis. dec. 166. n. 5.
Testis primo dicens se fuisse praesentem, & postea deponens de auditu dicitur sibi ipse contrarius. dec. 166. n. 7.
Testis si ipse contra se repugnat etiam non substantiabiliter, quando reuocat primum deponitum. dec. 166. n. 8.
Testes contrarii quando sunt iussit, & examinati per experientiam nihil probant, etiam quod processit fuerint se nolle recedere à prima depositione. dec. 166. n. 9.
Testis primo deponens de auditu, & postea de visu non dicitur sibi ipse contrarius, sed potest concordari. dec. 166. n. 4.
Testes habentes assensum in alio casum repellantur, vel saltem in concursu aliorum in alium minuantur de eorum fide. dec. 346. n. 5.
Testis deponens de suo iudicio, & credere nihil probat. dec. 100. n. 6. & 12.
Testis deponens de credulitate plene probat quando subdit concludentem rationem. dec. 100. n. 7.
Testes nimis affectate deponentes non probant. dec. 100. n. 11.
Testis deponens impossibilia, seu inverisimilia nihil probat. dec. 100. n. 13.
Testes dicentes vidisse aliquem possidere, & sic deponentes per verbum iura, probant possessionem, quia intelliguntur deponere de iustitia, & decantatione. dec. 291. n. 19.
Testes singulares probant possessionem decimarum. dec. 291. n. 10.
Testis unus probat in causa possessionis. dec. 391. n. 20. *Vbi praesertim concurrenter praesumptione iuris.*
Testes deponentes de fide propria, & in eorum praedictum plene probant. dec. 291. n. 21.
Testis solus convincitur ex eo, quod alij testes deponent contrarium eius, quod ipse deposuit. dec. 100. n. 1.
Testis solus in uno, redditur solus in totum. dec. 100. n. 1.
Vbi praesertim, quando solus consistit circa negotium principale, & n. 12.

I N D E X.

Testis sibi ipso contrario, in aliquo credendum non est. dec. 100. num. 2. & 5.

Testes etiam non reddunt rationem errorum dicti, plene probant, quando deponunt super eis, de quo habent particularem cognitionem. dec. 291. num. 4.

Testibus deponentibus in specie, magis creditur, quam deponentibus in genere. dec. 291. num. 6. *Ubi declaratur, quod quando testes dicuntur deponere in genere, vel in specie, Testis ab una parte productus plene probat contra producentem.* dec. 291. num. 7. & 10.

Testibus conformantibus se cum iure communi pugis creditur, quam alij. dec. 291. num. 13. *Declaratur, ut num. 14.*

Testes de publica voce, & fama concludenter probant, quando agitur de probando, quid antiquum. dec. 48. num. 1.

Testis unus de visu iuncta publica voce, & fama probata per plures testes plene probat. dec. 48. num. 2.

Testes varij, seu contrarij, quantum potest reducendi sunt ad contrariam, ad effectum ut probent. dec. 246. num. 6.

Testes deponentes de tempore dubitant iudicio suo, vel ut sibi videtur, quandoquid probat. dec. 246. num. 5. & 9.

Testes singulares singularitate obstatum non probant. dec. 246. num. 1.

Testes deponentes per distinctionem circa, declarantur arbitrio iudicis, quantum se extendit illa distinctio circa, praesertim in tempore. dec. 246. num. 5. & 6.

Testis deponens de tempore confusus, & dubitans debet iudicari contrarius cum alij testibus certum tempus determinatibus. dec. 246. num. 6.

Testis mulier, & vili non probat impuritatem. dec. 264. num. 1.

Testis de auditu ad hoc ut probet in antiquis quid requiritur. dec. 264. num. 2.

Testis de deponentibus de bona fama etiam paucioribus magis creditur, quam pluribus deponentibus de mala fama. dec. 266. num. 4.

Testes deponentes de publica fama, praesertim per alios testes dicentes non audisse hanc publicam famam. dec. 65. num. 5.

Testibus deponentibus cum causa, & ratione speciali, magis creditur, quam deponentibus cum causa, seu ratione generali. dec. 264. num. 8.

Testis non informans de qualitate rei, de cuius pretio probatione agitur illius pretium, & valorem non probat. dec. 230. num. 4. & 6. & 8.

Testis fidelior non probat deponendo pro suo principali, quia dicitur deponere in causa propria. dec. 250. num. 5.

Testes deponentes super valore, seu pretio rei debent deponere de pretio communi aliis non probant. dec. 250. num. 10.

Testis examinatus a iudice laico contra Clericum nihil probat. dec. 297. num. 4.

Testibus deponentibus in specie, magis creditur, quam deponentibus in genere. dec. 297. num. 4. in fine.

Testes singulares probant testatorem fuisse prohibitum testari. dec. 299. num. 3.

Testes singulares probant in his, quae habent tractum successum. dec. 299. num. 3. *Ubi praesertim accedunt ad similitudinem.*

Testis universalitatis, seu Communitatis non repellitur a testimonio ferendo, nisi habeat interesse particulare. dec. 353. num. 1.

Testes officiales Monasterij Vicarii, non redduntur a testimonio pro pio Monasterio, nisi habeant interesse particulare. dec. 353. num. 1.

Testis esse potest Prelatus pro sua Ecclesia. dec. 353. num. 1.

Testes universalitatis licet admittantur pro universalitate, non sunt tamen inter eos testes, numerus tamen supplet. dec. 353. num. 2.

Testis subdubium de officio suppletur ab alijs, qui non patiuntur similes exceptiones. dec. 353. num. 1. & 5.

Testis famulus finis famulatus non probat esse testis pro suo domo. dec. 353. num. 3.

Testis procurator non probat esse testis pro suo principali finis procurator. dec. 353. num. 3.

Testis non dicitur habere interesse in causa, quando nihil confertur, aut perdit ex illius victoria. dec. 353. num. 4.

Testis vnicui nihil probat. dec. 353. num. 6.

Testium dicta sunt examinanda, & non caute. dec. 353. num. 12.

Testium falsitas, & sobornatio concludenter probanda est. dec. 353. num. 2.

Testibus dicentibus se corruptos, & falsum dixisse non creditur, etiam quod se excuset aliquo modo. dec. 353. num. 2.

Testes deponentes contra tenentem iuramentum, debent esse omni exceptione maiores, & concludenter deponere. dec. 353. num. 3.

Testes examinati coram Notario, & non coram iudice non probant. dec. 353. num. 5.

Testes non examinati coram iudice probant, quando eis data est de iudice facultas processit examinandi. dec. 353. num. 1.

Testes examinati sunt citantur ad videndum eum iurare dicuntur nulliter examinati, & non probant. dec. 353. num. 1.

Testes examinati sine citatione ad videndum eum iurare ad probandum eis illud, vel consensit. dec. 353. num. 2.

Testis iuramentum non dicitur probare ex conuictione assertione notarij dicimus, talis. dec. 353. num. 3.

Testes universitatis, non probant pro universalitate, quando deponent in causa mixta, incerta scilicet nomine universitatis, & singulis non dec. 304. num. 9. & 10. Ubi declaratur, quando censetur datum maius ad agendum nomine universitatis, & nomine singulorum. num. 10.

Testes universalitatis non admittuntur, quando causa est criminalis, vel quando eis civilis actio, vel quid agitur de eo quod bonum re, vel de aliqua materia iurisdictionis a iudice iudicium. dec. 304. num. 11.

Testes universalitatis admittuntur pro universalitate, etiam quod per alios veritas haberi possit. dec. 304. num. 13.

Testes universalitatis licet admittantur pro universalitate non tamen sunt inter eos testes, & omni exceptione maiores, quod quando verum sit. dec. 304. num. 13.

Testes universalitatis si sunt plures quam duo, numerus supplet, & facias plenam probationem. dec. 304. num. 13.

Testes saeculares sunt idonei testes pro universalitate seculari. dec. 304. num. 15.

Testium universalitatis depositiones validantur ex depositionibus aliorum testium, qui non sunt de universalitate. dec. 304. num. 16.

Testibus universalitatis minus creditur, quam testibus forensibus. dec. 304. num. 17. *Declaratur, ut num. 18.*

Testes de universalitate eam ecclesiasticam, quam seculari regulariter admittuntur ad dependendum pro sua universalitate. dec. 304. num. 1. & 3.

Testes de universalitate admittuntur, quando agitur de confiniis. dec. 304. num. 2. & 4. *Ubi amplius hanc conclusio, etiam quod iura confines adijm passum.*

Testes universalitatis non admittuntur, quando agitur de interesse singulorum. dec. 304. num. 3. & 4. *Ubi agitur de interesse singulorum quando agitur de passum vel communi.*

Testes universalitatis sunt idonei testes pro universalitate etiam quod agitur de passum, & nemini, quando passum, & nemini tenduntur, & non in arca communis reponitur. dec. 304. num. 5. & 6. *Ubi quod si in datus praesumitur nullum pretium communi de utilitate universalitatis, potius quam singularium.*

Testes universalitatis si ad hoc, vel non probent pro universalitate quando agitur de passum, vel nemini reponitur, quod dicitur testis, alio passum communis habere non possunt, & quod graui ad passum admittuntur. dec. 304. num. 7.

Testes universalitatis non sunt idonei testes, quando agitur de coere solutionis gubernationis, quod quando verum sit. dec. 304. num. 8.

Testes universalitatis non sunt idonei testes pro universalitate, quando sunt nominati in mandata procuratoris facto ad agendum. dec. 304. num. 9.

Testes universalitatis licet regulariter non repellantur, repelluntur tamen, quando habent interesse in causa. dec. 304. num. 1.

Testes universalitatis non probant pro universalitate, quando agitur de passum propter interesse singulorum. dec. 304. num. 2. *Declaratur, quando passum reponitur, & per quem reponitur in arca communis.* num. 4. & 5.

Testes

Testes deponentes per verbum videtur, non conclusus. decif. 312. num. 9.

Testes singulares filiarum non probant. decif. 312. num. 10.

Testes singulares probant nullius admi-ssus. decif. 312. num. 11.

Testes inobedientes etiam admittuntur in materia difficultatis probandi. decif. 312. num. 12.

Testis nullus, & pauper non est idoneus testis. decif. 194. num. 2.

Testis blasphemator non est idoneus testis. decif. 194. num. 2.

Testis inveniendus deponens non probat. decif. 194. num. 3. & 4.

Testis non bene effectus erga eos contra quos producit, repellitur a testificando. decif. 193. num. 2.

Testes de auditu non probant familiaritatem. decif. 225. num. 4.

Testes deponentes de servitio alicuius in domo alterius sciente Domino, non probant familiaritatem, nisi etiam deponent de deprivatione ad illud officium. decif. 225. num. 6.

Testes examinati in iudicio criminali pro informatione Curia non faciunt fidem in iudicio civili, nisi iterum parte citata fuerint examinati, & repetiti. decif. 350. num. 1.

Testes Paimensis non repelluntur deponentes pro Paimensitate, si in causa non habent interesse. decif. 310. num. 1.

Testes Paimensis qui habent bona in loco contrario non sunt idonei testes pro Paimensitate. decif. 310. num. 1. & 2.

Testes Paimensis, qui interveniunt in mandato dato ab Paimensitate non sunt idonei testes pro Paimensitate. decif. 310. num. 1. & 3.

Testes Paimensis admittuntur etiam quod agatur de passu quando eorum pretium ponitur in acta communis. decif. 310. num. 3.

Testes Paimensis non sunt idonei testes pro Paimensitate, quando ex victoria causa libentur a solatione onerum. decif. 310. num. 4. & 5. Vbi declaratur.

Testis recusans respondere interrogatori non probat. decif. 357. num. 5.

Testes super valore, & pretio rei deponentes debent considerare omnes qualitates rei, de cuius valore agitur. decif. 357. num. 6. & 7. Vbi ponuntur exempla dictarum qualitatium.

Testes non probant publicum vocem, & famam, nisi deponent de ea iocunda, & concinnata sicut post factum, non autem si aliquibus diebus post factum. decif. 337. num. 7. Vbi declaratur.

Testes probantes publicum vocem, & famam, illam probare dicuntur, si dixerint se sic publice audivisse. decif. 337. num. 7.

Testes probantes publicum vocem, & famam, debent reddere rationem eorum dicti. Declara, in decif. 337. num. 7.

Testes examinati parte non citata, praesumptionem faciunt. decif. 337. num. 1.

Testis de parentis de facto proprio in hiis, quae ad eius officium spectant, plenè credendum est, vel saltem produci vehementer adfinitur. decif. 337. num. 1.

Testes super publica voce, & fama deponentes, probant etiam, quod non nominant a quibus illam audierint. decif. 337. num. 4. & 7.

Testis vocatus alium in conspectum, qui dicit contrarium nihil probat, & propter repugnantiam neutri creditur. 337. num. 5.

Testes duo regulariter sufficiens in quolibet actu. decif. 337. num. 5. Vbi praefertur in probatione matrimonii.

Testis famulus pro Domino non caret sufficienti. decif. 337. num. 6.

Testis indolens deponens contrarium eius, quod prius extrajudicialiter deprecat, non caret sufficienti falsitatis. decif. 337. num. 6.

Testes singulares probant famam decif. 156. num. 2.

Testis iudex qui in causa simul indicavit non est idoneus deponere ad sententiam sui sententia. decif. 296. num. 1.

Testes examinati sine citatione partis ad videndum iurare, nullius examini dicuntur. decif. 296. num. 1.

Testes examinati parte non citata ad videndum iurare testes, nihil probant, etiam quod in citatione fuerit dictum ad videndum committi N. otario examini, & iuramentum testium. decif. 296. num. 4. & 5. Vbi quid de filio co-trario.

Testes infrascriptum reprobant, debent esse omni exceptione maiores. decif. 47.

Testes examinati a iudice recusato probant, si examinati fuerint ante recusationem. decif. 102. num. 1.

Testes non dicuntur probare immemorabilem possessionem, ex eo, quod dicant, decessante anni in quibus hac dicta possessio verificari in eo, quod facti veri decif. 344. num. 4.

Testes de Paimensitate non probant possessionem ad sanctam Paimensitatem super iure piscendi, & lignandi. decif. 344. num. 5.

Testes probare volentes immemorabilem possessionem super iure piscendi, & lignandi, debent concludere de visu per quatuordecim annos. decif. 344. num. 1. & 2.

Testes valentur examinari de mandato iudicis eo ipso quod Index admittit articulos, & mandat eorum partem ad videndum iurare recipi, & examinare testes. decif. 363. num. 2.

Testes sine commissione iudicis, filius examinandi non dicitur contra ius commune. decif. 363. num. 3.

Testes examinati postquam postea in iuramentum in termino decif. 355. num. 3. & 4.

Testes sine iuramento examinati dicuntur, quando N. otarius solum enunciat, quod iuraverint, & c. vel si dicat iuravit, & c. vel si dicat iuravit testis scripturis, & c. Declara, ut decif. 155. num. 5. & 6. & sequ.

Testes ex inanis & Notario sine commissione iudicis sufficiunt ex filio loci ubi examinati sunt. decif. 363. num. 1. & 2. Vbi quod ex hoc filio iudicis commissio praesumitur.

Testes examinati a N. otario etiam sine commissione iudicis habent filio loci ubi examinati. decif. 355. num. 1. & 2.

Testes etiam mulieres examinati, probant quando pars non opposuit, & deest interrogatori. decif. 355. num. 1. & 11.

Testes examinati in causa civili non faciunt fidem in causa criminali ad condemnationem. decif. 184. num. 3.

Testes de aud. in non probant notorium. decif. 184. num. 3.

Testes reprobantes instrumentum non suffiunt, quod sint idonei, nec requirunt, quod sint omni exceptione maiores. decif. 128. num. 5.

Testes examinati parte non citata in causa criminali, nullum faciunt probationem gratiam, nec etiam indicant decif. 128. num. 5. Vbi loquitur etiam, quod procedatur contra contrarium.

Testes parte non citata examinati nihil probant, quando pars illis nobis habere pro rivis, & c. rell. examinati nisi repellantur. decif. 128. num. 5.

Testes examinati pro informatione Curia, & parte non citata in continuationem delinquentis non probant contra tertium, de cuius praesidio agitur. decif. 145. num. 2.

Testes examinati parte non citata, non probant etiam, quando proceditur ab ordinario ex officio. decif. 64. num. 2.

Testes singulares non suppleunt ex numero. decif. 64. num. 4.

Testis interfectus non probat. decif. 75. num. 1.

Testis non concludit in suo dicto non probat. decif. 75. num. 2.

Testis dictum a quoniam, & adhibuit contra producendum interpretari debet. decif. 75. num. 3.

Testis vnicus non probat. decif. 75. num. 4.

Testis familiaris in iuramentum non repellitur in hiis, quae domi sunt. decif. 35. num. 3.

Testis vnicus de visu, ad hoc ut cum testibus de fama, & alijs probantibus conuagatur, & sic probat, debet esse integer, nec in aliquo eius fides vacillare. decif. 138. num. 3.

Testis pauper, & vilius ad testificandum non admittitur. decif. 138. num. 4.

Testis Bernartus ad testificandum non admittitur. decif. 138. num. 4. veritas de Bernartus. Vbi quod hoc procedit etiam si semper depositionis non sit amplius Bernartus. decif. 138. num. 4.

I N D E X.

Testis homicida à testimonio repellitur. decif. 153. num. 4. & c.
 & de homicida. Vbi etiam quod hoc poccit, etiam si ab homicidio obviaverit abfolutionem.

Testis fibi ipfi contrarius non probet. decif. 137. num. 5.

Testis in iurisdictione deponit & recidit de falfo iuramento. decif. 138. num. 6.

Testes de fama deponentes fi neftium temporis, non probant. dec. 138. num. 7.

Testes de fama deponentes, fi neftium quid fit fama, & à quot perfonis conftituitur non probant. decif. 138. num. 7.

Testes deponentes de auditu, fi deponant de auditu relationis ab alijs non probant aduocatum, fed debent deponere de auditu proprio, vel de auditu alicuius alius proximi ad copiam. decif. 138. num. 8.

Testes metu excommunicationis reuelantes, non probant, nifi fuerint parte citata examinati. decif. 138. num. 9.

Testes examinati parte non citata faciunt adminiculum de ijs. 277. num. 5.

Testes deponentes de veritate nomenclationis, de tempore in feri ptura exprefso faciant ceflere dicta fi auditu fufficiunt. decif. 120. num. 2.

Testis unus nihil probat. decif. 51. num. 2.

Testes loquentes de fimplici auditu abfque eo quod dicant à quibus audierint, vbi quando, & quibus praefentibus, an probent. decif. 51. num. 3.

Testes de iurisdictione praefentibus informant, & probant. dec. 51. num. 5.

Testes parte non citata examinati, & non reperiunt probant fuf ficiente. decif. 18. num. 1.

Testes fubditi poffunt deponere pro eorum Domino quando non habent interfe fingulare decif. 245. num. 1.

Testes de Vniuerfitate admittuntur pro iura Vniuerfitate quan do eorum interfe non effi fingulare, fed Vniuerfitaliter. decif. 245. num. 1.

Testes de Vniuerfitate admittuntur, pro Vniuerfitate in causa, & commodo, quod princip. litem non fpectat ad fuam Vni uerfitem, fed in confequentiam. decif. 245. num. 2.

Testes de Vniuerfitate, etiam quod princip. litem de interfe Vniuerfitaliter agerent, non probantur pro fua Vniuerfita tate deponere. decif. 245. num. 4.

Testes de vniuerfitate, licet admittantur ad deponendum pro fua Vniuerfitate, non tamen dicuntur omni exceptione ma iore, fed numerus fupplet. decif. 245. num. 5.

Testes de Vniuerfitate repelluntur à teftificando pro fua Vniuer fitate, quando agitur de interfe fingulorum. decif. 245. num. 6. Vbi etiam bene declaratur, quando dicatur agi de interfe fingulorum, & non 7.

Testis an & quando dicatur habere interfe in causa, & quan tum debeat effe hoc interfe indicia arbitrio iudicis. decif. 245. num. 6.

Testes deponentes contrarium fuiffe sine metu iniuriam, non probant, ftante probatione plurimum alium, ex quibus metus inducitur. decif. 247. num. 32.

Testibus deponentibus de metu, magis creduntur, quam deponen tibus de fpontanea voluntate. decif. 247. num. 12.

Testes fingulares probant metum. decif. 247. num. 33.

Testes praefentantur habiles, donec contrarium probetur. decif. 249. num. 1.

Testes qui dicuntur omni exceptione maiores, & habiles, indici bus arbitrio remiffum effi. decif. 249. num. 1.

Testium inhabilitas fuppletur ex numero. decif. 249. num. 2. Vbi praefertim quando fumus in casu difficultatis probationis.

Testes inhabiles, & non omni exceptione maiores confanguineos, & domesticos. decif. 249. num. 3 & 9.

Testes inhabiles, & non omni exceptione maiores fuppletur ex adminiculo. decif. 249. num. 4.

Testis Sacerdos maioris fides effi, quam laicus. dec. 249. num. 5.

Testis deponens de falfo proprio maiori fidei effi, quam alius, facit plus, quam fimpliciter probationem. dec. 249. num. 5.

Testium calumnia probi bitiorum effi certius perfonarum, ita ut quilibet admittat, nifi prohibitus repertus. dec. 249. num. 7.

Testis Sacerdos seu Paftor, qui aliquem baptizauit, non pro habetur effi testis pro baptizato. decif. 249. num. 7.

Testis notarius multum augeat eius fidem. decif. 249. num. 8.

Testis mater deponens & traftus maximi probat. dec. 249. num. 8.

Testis quod cum iuramento de poffenti, non praefumitur, nifi de iuramento apparcat. decif. 249. num. 11.

Testis in fecundo ex vniuerfita dicens, quam in primo, non re putatur fibi ipfi varius, aut contrarius. decif. 249. num. 12.

Testes non reputantur varij, aut contrarij, fi vnius plus altero deponat. decif. 249. num. 12.

Testes requirere etiam praeter, & praeter, vt fe pro veritate examinent, non effi preftitutum. decif. 249. num. 13.

Testes deponentes de iusto proprio, etiam quod aliquem patitur exceptionem fempiternam probat. decif. 249. num. 14.

Testis domesticus perfonae domesticae, non repellitur à teftifi cando. decif. 249. num. 15.

Testium varietas, seu contrarietas in non fubfentialibus, non effi attendenda. decif. 249. num. 16.

Testes, vt non contrariantur inter fe, faciendi effi interpretatio vt loquantur de diuerfo tempore. decif. 249. num. 17.

Testes contrarij non dicuntur quia vni plus vidit, & au diuit quem alter. decif. 249. num. 18.

Testium inhabilitas confideranda effi tempore deponitionis, & non ante. decif. 249. num. 19.

Testes confequentes admittuntur in causa matrimonij, praeter tum, quia non effi diffidat inter coniuges. dec. 249. num. 20.

Testis famulus non repellitur à teftificando, quando tempore deponitionis, non ftebat in feruio probetur. dec. 249. num. 21.

Testes famuli dicuntur illuftriffimi perfonae non repelluntur à teftificando pro fua Domini. decif. 249. num. 22.

Testium dicta non funt cauetanda, vt diuina, & fufficienda quae non fieri poffunt. decif. 249. num. 23.

Testes examinati sine inter rogatorijs danti à parte, non dicuntur audire examinatos. decif. 249. num. 27.

Testis eximinetur sine citatione ad dicendum contra articulos non dicatur nulliter examinatus in casu de quo dec. 249. num. 29.

Testes de credulitate, officium suum praestant iudicium in ma ioria diffidat. decif. 271. num. 4.

Testes deponentes fuper origine incendiij, quando probent. dec. 271. num. 5.

Testes examinati parte non citata faciunt adminiculum decif. 274. num. 1.

Testis generalis loquens declinatur, & fuppletur per alium teftem deponentem in fide decif. 314. num. 3.

Testes deponentes per verbum circa poffum relati ad contrarietatem, aliquid detrahendum, & aliquid augendo fingulis teftibus. decif. 314. num. 5.

Testium dicta fuppletur ex numero, & adminiculo. decif. 314. num. 7.

Testibus deponentibus de fama mentis alieni magis credendum effi, quam de poccitibus de furro, fen demencia. dec. 317. num. 1. & 4.

Testes prohibiti uicij, quomodo debent deponere. dec. 360. num. 19.

Testes inhabiles probant in his, qua funt difficultis probationis. dec. 360. num. 10.

Testes fingulares probant minus. decif. 360. num. 21.

Testes fingulares probant, concurrentibus adminiculo. decif. 360. num. 22.

Testis unus de vifum, indolens cum alijs teftibus deponentibus de publica voce, & fama plene probat poffeffionem. dec. 358. num. 8.

Testium contrarietas vitanda effi decif. 158. num. 13.

Testes instrumentarios fuiffe rogatos à Notario probatur per testes, & fufficiunt. dec. 366. num. 5.

Testes instrumentarios fufficit fuiffe rogatos à Notario etiam quod non fuerint rogati à primis. decif. 336. num. 5.

Testis unus non probat. decif. 336. num. 10.

Testes de omnia probant in antiquis, fecus in non antiquis. dec. 374. num. 2. in fine.

Testis unus de poffeffione non recipit declaracionem ab alio, in eo quod effi de iurisdictione, & quod princip. litem in controuer fiam deducitur. decif. 374. num. 3.

Testes deponentes, quem effi fratrem alicuius intelliguntur de fratre verius, conuictio non autem de proterito ex vno tantum parente. decif. 374. num. 4. & feqq.

Testium deponentium dubia interpretanda funt contra fe. decif. 374. num. 4.

- alijs testibus deponentibus de *preciso tempore*. decif. 231. num. 3.
- Testes deponentes de iuris suo probant, quando reddant concludentem rationem per se ipsum corporis. decif. 231. num. 5. *Pro declaratis hac conclusio.*
- Testis deponens super *estate alienis*, probat etiam quod non recorderet de *anno natiuitatis*. decif. 231. num. 6.
- Testes de publica voce, & fama, probant aliquem esse de tali gente, vel familia. decif. 57. num. 2.
- Testes de auditu probant in antiquis. decif. 57. num. 4.
- Testes examinati parte non citata, probant quando agitur de capiendi informatione, an aliquis sit idoneus. decif. 57. num. 6.
- Testes iurati extra terminum nulliter postea examinati dicuntur. decif. 17. num. 1.
- Testes non probant negativum, nisi remoucant affirmum à sensu. decif. 86. num. 4.
- Testes examinati à iudice non habent inquisitionem nulliter examinati dicuntur & non probant. decif. 185. num. 1.
- Testes pro informatione Curie examinati, parte non citata non probant. decif. 89. num. 2.
- Testes probantes possessionem, quando deponere debent. decif. 247. num. 2. *Pro praesentis*, quod possessio dicitur probata per perceptionem fructuum.
- Testes singulares probant in actu incredibile. decif. 261. num. 1. contra num. 2.
- Testium singularitas alia est obliuiscens, quae testimonium infringit, & alia admodum talis, quae testimonium corroborat. decif. 161. num. 2.
- Testes singulares etiam singularitate diversificata non probant. decif. 161. num. 3.
- Testes inuicem similes deponentes non probant. decif. 161. num. 4.
- Testium dicta contraria concordantur per multiplicationem, & reiterationem aliorum. decif. 161. num. 5. & 6.
- Testes deponentes debentur de tempore non dicuntur discordare, sed concessit cum alijs testibus de *preciso tempore* deponentibus. decif. 261. num. 3.
- Testes praesentantur testes de eodem actu, si non probentur singulares. decif. 261. num. 6.
- Testis prima de positio attenditur, postea secundum licet sit dubitata. decif. 163. num. 1.
- Testis qui secundo loco examinatur, deponit contrariam eius, quod primo loco deposuerit, & deinde totum redit ad primum dictum, non est integer testis, sed eius fides remanet debilitata. decif. 163. num. 2.
- Testis de falso condemnatus, si postea examinatur in alia causa nihil probat, eius tamen depositions facta ante eandem nationem sustinetur. decif. 163. num. 4. & 5.
- Testis affirmans se scire de possessione non creditur in praesentiam parit. decif. 163. num. 6.
- Testes quod iuramentum non probantur renuntiatione Notarii falsis statim praesentia iudicis. decif. 147. num. 2.
- Testium examen potest à iudice Notario committi. decif. 147. num. 4.
- Testis inimicus, & odiosus fidem non facit. decif. 294. num. 1.
- Testis famularis, & salarialis à testimonio repellitur. decif. 294. num. 3. *Declarat, ut* num. 10.
- Testis procurator non probat pro suo principali. decif. 294. num. 3. *Declarat, ut* num. 10.
- Testis qui procurat, & sollicitus in causa examinari alios testis, habet contra se maximam suspicionem, & affectum contra causam. decif. 294. num. 4. *Declarat, ut* num. 10. & 11.
- Testis, si dicatur omni exceptione maior superare debet omni exceptionem quentumque finalem. decif. 294. num. 4.
- Testis sollicitus in causa etiam non salarialis, repellitur à testificando. decif. 294. num. 6. & 7.
- Testis sollicitus in causa non repellitur à deponendo pro alio, quam pro re, quod fuit deponens. decif. 294. num. 8.
- Testes instrumentarii plene probant non oblationibus exceptionibus contra eorum personas oppositis, nisi superueniant post factum instrumentum. decif. 294. num. 9.
- Testes inhabiles, an in eorum à testimonio repellantur, An vero istis sit donda aliquae fides cum determinatione arbitrio iudicis remittitur. decif. 294. num. 10.
- Testibus subministranda sunt expensae, quando veniunt ad se examinandum. decif. 293. num. 11.
- Testes Pueritatis pro Pueritate admittuntur, sed non iuramento integra fide. decif. 312. num. 1.
- Testes Pueritatis nihil probant pro Pueritate, quando agitur de convincto eorum vel singulorum. decif. 312. num. 2.
- Testes Pueritatis nihil probant pro Pueritate quando agitur de pascuis. decif. 312. num. 3.
- Testes Pueritatis non probant pro Pueritate, quando deponunt de magna irratiabilis Pueritatis, vel in causa etiam. decif. 312. num. 4.
- Testium in amicum non probant ex eorum iuramentis Notarii dicentis, talis testis iuravit, &c. decif. 205. num. 1. *limitis*, nisi filius, sit in contrarium num. 2.
- Testis examinatus oblique citatione ad videndum iurare testes, nulliter dicitur examinatus, nisi filius sit in contrarium. decif. 205. num. 2.
- Testium examinis nullitas non potest opponi ab eo, qui & in examine suorum testium eandem commissam iudicantem. decif. 205. num. 3.
- Testium examen nullum est, si non appareat testes talis scripturis iurasse. decif. 93. num. 2.
- Testis instrumentarius semel probat. decif. 368. num. 2.
- Testes singulares probant etiam licet diverfos, in quibus erit situationis probatio. decif. 279. num. 4.
- Testes viles, & infames admittuntur in materiis in qua alij testes haberi non possunt. decif. 279. num. 5.
- Testes inimici admittuntur, quando inimicitia vel est capitalis. decif. 279. num. 5.
- Testis vnicus & singularis non probat. decif. 301. num. 5.
- Testes contra partem confessorum nihil probant, & magis attenditur confessor, quam testium probatio. decif. 302. num. 5.
- Testes deponentes de possessione, in iudicio deponere de possessione, prout est facti, & non prout est iuris. decif. 289. num. 3.
- Testes condutores pro locatore admittuntur, quando non habent interesse in causa. decif. 349. num. 2.
- Testes etiam inhabiles admittuntur in possessionis retinenda summamissime. decif. 349. num. 2.
- Testes examinati contra vnum, probant etiam contra eius successorem universalem, & singularem. decif. 343. num. 1.
- Testes examinati super statu alicuius, probant etiam inter diversas personas. decif. 343. num. 1.
- Testes quod fuerint examinati porre citata, praesumitur casus quadraginta annorum. decif. 343. num. 2.
- Testium publicis omnia, non tota fides testibus in Rota, seu alio supremo Tribunali, & idem est, quando testes sunt mortui. decif. 343. num. 4.
- Testes examinati in possessione, quando probant in petitorio. decif. 343. num. 5.
- Testes examinati super exceptione, & quando probant, ubi agitur per vicem exceptantis. decif. 343. num. 6.
- Testes post dilectam testificata examinari non possunt. decif. 310. num. 1.
- Testes post publicationem possunt examinari super articulo, partim novo, & partim antiquo. decif. 310. num. 2. *Pro declaratis hac conclusio.*
- Testes possunt examinari in Rota etiam post traditum summam depositionum procuratori. decif. 310. num. 3.
- Testes semel examinati super vno articulo non possunt attingi examinari super eodem articulo. decif. 310. num. 4.
- Testes non oblatione publicatione possunt iterum examinari, quando non fuerint perfecti examinati. decif. 310. num. 5. *Declarat, ut* num. 6.
- Testis vni de falso proprio deponenti credendum est. decif. 326. num. 2.
- Testis contrarius non est iuriger testis in causa sui contrarii. decif. 326. num. 3.
- Testis reddat suspensus, dum de vno recorderet, & de alijs memoriam non habet. decif. 326. num. 3.
- Testes sine citatione partis examinati probant secundum factitates Gubernatoris Probi obsequio alia repetitione. *Declarat, ut* decif. 191. num. 1.

etiam inabili am exarum non inceditur per appostas ex-
ceptiones saltem, quando sunt mandatum examini testis
suis exceptionibus. decif. 338. num. 4.
[Testes de auditu non probant sententiam viri in uxorem. decif.
371. num. 3.
Testes, & eorum dicta debent acceptari cum qualitate, cum
quod deponant. decif. 371. num. 10.
Testes praeteritis praesumptionem innumerabilem debent esse
status avarorum. 14. dec. 296. num. 4.
Testes omnes appropinquati, & nimis deponentes non probant;
discipula, nisi iudici bonae & rectae rationem. decif. 49.
num. 1.
Testes de auditu non probant; Declara, nisi deponant de auditu
publico, & ubi, sicut in antiquis decif. 49. num. 2.
Testes interfecti non repelluntur, viam non agitur principaliter
de quo interfecti. decif. 49. num. 3.
Testis de potestate de publica voce, & fama non probat, nisi sciat
quod illa fama decif. 49. num. 4. Probat nam, quod non nocet
ex illa fama effugationem reddere.
Testis in verba sua, & aliter pro se deponere, quando
de tempore depositionis non est amplius quominus. decif. 49.
num. 5.
Testis de potestate de bono exceptari, non potest aliter. decif. 49.
num. 5. & 7.
Testis deponit contra scriptum, & contra proprium commo-
dum, & interesse in magis probat de eis. 49. num. 6.
Testis de potestate non potest esse pro suo credore. decif. 49.
num. 6.
Testium numerus superest de sententia aliorum testium, qui tamen
propterea non possunt dici testes omni exceptione maiores.
decif. 49. num. 9.
Testes examinati extra locum deputatum non probant. decif.
122. num. 1. Declara, nisi causa fuerit commissa cum clau-
sula arbitrio Rota. num. 2. & 3.
Testes si fuerint excommunicati interrogatoriis pariter, probant
etiam, quod alii sunt solites examinati ex defectu iurif-
dictionis. Declara, vi decif. 122. num. 3.
Testes examinati, si re interrogati probant stante consen-
su Procuratoris. decif. 122. num. 3. non sunt.
Testes examinati coram Notario, & iudice recusato dicuntur
solites examinati, & non probant. decif. 147. num. 1.
Theatrum est quodam rebus depositum pecunia, cuius non ex-
testis memoria, viam Dominum non libet, sique eius qui
illum invenit. decif. 359. num. 2.
Thesauri inveni in acquiparatur inveni inveniatur, vel lapidum,
& cui de thesauris inveni inveniatur acquiparatur illi esse
acquiritur statim, & lapides decif. 359. num. 2.
Thesauri inveni in agro emptientibus ad emptientia, speciat
ad ipsum emptientem. decif. 359. num. 3. & 4. & 6.
Thesauri inveni casu fortuito, speciat ad invenientem,
quando non est invenient data opera. Declara, vi decif.
359. num. 7.
Thori separatio, quando a muliere petatur propter viri sententiam
vel propter adulterium, mulier sciens est extra domum
viri, & vir debet dare alimentum decif. 250. num. 3. Decla-
ra, vi num. 4. & 6.
Thori separatio conceditur propter sententiam viri, & propter
capitale edictum viri in uxorem non obstante quavis obli-
gatione per merum oblatum. decif. 156. num. 1.
Thori separatio etiam non conceditur propter viri sententiam, quan-
do potest praeiudicium cum contrarie de non offendendo, non
tamen tamen viri viri resistenda est non data cautione
praedicta decif. 157. num. 3.
Thori separatio nulla propter adulterium, & sententiam
viri, sequitur, quod de hoc locum laico, & argumens totis,
decif. 155. num. 1.
Thori separatio, & diversum persequitur. decif. 155. num. 2.
Thori separatio ex causa adulterii conceditur etiam viri. decif.
191. num. 2.
Thori separatio non conceditur propter adulterium, quando post
commisum adulterium, coniux illud sciens, cum coniuge se
invenit. decif. 193. num. 3. Pro quod in dubio non pro-
sumitur sententia.

Thori separatio conceditur etiam propter mala tractamenta vi-
ri in uxorem. decif. 193. num. 5.
Thori separatio causa pendente, vxor non tenetur debet, vel in
domo alius bonae matronae, vel in non officio arbitrio
iudicis visque ad finem iudicis decif. 193. num. 1.
Thori separatio causa de re gratia, & alia, non in eare-
quiritur plena, & conclusiva probatio. decif. 193. num. 1.
& sequi.
Thori separatio viri praestatur propter sententiam viri, seu in
probando est per testes omni exceptione maiores, & con-
cluditur deponentes. decif. 371. num. 2. & 11.
Thori separatio viri propter viri sententiam de re, de uxori non
est restituenda, sed sententiam est finis, viri datus alenda est,
decif. 19. num. 6.
Thori separatio, an & quando concedatur propter sententiam vi-
ri, qualis debet esse illa sententia, & quomodo probetur. dec.
39. num. 1. & omnino sequi.
Titulus etiam in iudicio, & in iudicio illo error fuerit causatus
in iudicio in praesentibus praedictis. decif. 228. num. 2.
& 9. Pro quod in error facti iudicis nulla non iure, sed est
a facto.
Tituli in iudicio praedicti excludit praesumptionem tituli validi,
Declara, vi decif. 154. num. 12.
Timorem multiplicatio datur in beneficiis. decif. 167.
num. 1.
Titulus validus non excludit ex productione tituli ipsius
facti ab adversario decif. 167. num. 1.
Tractatus multa, qui potest non fuisse. decif. 336. num. 6.
Tractatus matrimonii vel praestitit, tunc subsequenter verba
dubia intelligenda sunt de tractatu matrimonii. decif. 228. num. 2.
Transactio, & pax sine dolo, & de vi non potest inferri
ad alium decif. 165. num. 3. & 20. Pro contra, & desin-
atur, & num. 12.
Transactio comprehendit omnia, quae in actione proposita ve-
nit praesentibus. decif. 165. num. 10.
Transactio appellacione omnis conventio significatur. decif.
165. num. 10.
Transactio verba generalia restringuntur ad personas, &
causas in eis nominatim comprehensas. decif. 165. num. 1.
Transactio in iura non servatur in iura pignus. Locus maior.
C. de transactio. decif. 10. num. 2.
Transportatio scripturarum, seu instrumentorum, quae non
sunt fuerint praedicta in alio si facta sunt, non reddi senten-
tiam nullam, etiam quod instrumentum non transportata
fuerit rogata in alio de iudicis causa. decif. 335. num. 2.
Transportatio aliorum omnia, non reddi sententiam nullam,
quando esse non pertinet ad instrumentum causa, nec tamen
qui non minus iudici de iustitia liqueret. decif. 335.
num. 6.
Transportatio aliorum omnia vigore Concilii Tridentini non
reddi sententiam nullam, quando causa non est Ecclesiastica
decif. 335. num. 6. & 7.
Transportatio integra aliorum si non fuerint facta, sententia
redditur nulla decif. 336. num. 1.
Transportatio aliorum coram iudice iudice sufficit quod si
omnium aliorum transportatorum coram secundo iudice.
decif. 156. num. 2. Declara, vi num. 3. & sequi.
Transportatio aliorum non integra non videtur, quando sunt
transportata alia facienda ad causam, & de qua agitur, licet
non fuerint transportata alia aliorum causae. decif. 183.
num. 2.
Transportatio aliorum praesumitur integrè facta, & qui
contrarium dicit probare tenetur. decif. 183. num. 2.
Transportationis aliorum omnia videtur sententiam etiam ad
effectum, vi suspensio petitoris praedictam possessionem. decif.
77. num. 1.
Transportatio omnium aliorum facienda est in secunda instan-
tia, non autem in prima, in qua potest quicquid quam velis
partem aliorum, & processum producere. decif. 348. num. 6.
Transportatio aliorum, an & quando cessat in integre ex non
& tributione plurium aliorum in alia causa factorum. dec.
161. num. 2.
Transportationis aliorum defectus, quando culpe pariter pro-
cedit

testi non videtur prodesse. dec. 100. num. 5.
 Transscriptio alicuius necessaria non est, nec impedit remissio-
 nem, quando causa in prima instantia fuit introducta in
 Rota, sicut si per associationem ab alio Iudice. dec. 105.
 num. 2.
 Transscriptio alicuius in dubio lata pro falsa presumitur, &
 qui contrarium praeiudicat probare debet. dec. 143. nu. 1.
 Transscriptio alicuius non est necessaria, quando alia fuit
 facta in illius causa, sicut per Iudicem dec. 178. num. 1.
 & 2. Vbi etiam, quando alia dicitur esse eiusdem, vel di-
 versa causa.
 Transscriptio alicuius omnino vitiat sententiam etiam in
 p. sent. dec. 35. num. 1.
 Transscriptio alicuius est necessaria, etiam quod causa sit com-
 missa cum clausula summariæ, & quantum sufficere vide-
 bitur. dec. 38. num. 2. & 5.
 Transscriptio alicuius omnino vitiat sententiam nullam.
 dec. 40. num. 1.
 Transscriptio alicuius omnino vitiat sententiam, etiam quod
 transscriptio alia fuit in clausula. dec. 50. num. 1.
 Transscriptio alicuius omnino vitiat sententiam non solum
 quando agitur coram Episcopo, sed etiam coram quocumque
 Iudice. dec. 50. num. 2.
 Transscriptio alicuius in dubio falsa presumitur integra. dec.
 116. num. 1. Vbi prescribitur quando ambe partes fecerunt
 instantiam pro sententia.
 Transscriptio alicuius omnino non vitiat sententiam quando
 alia non fuerunt transscripta ab una parte negligente, &
 altera sua alia transscripta. Tunc enim Iudex potest
 pronunciare super productis. dec. 54. num. 1. Declara. per
 num. 3.
 Transscriptio alicuius omnino in secunda instantia vitiat
 sententiam. dec. 54. num. 2. in fine.
 Transscriptio alicuius omnino non vitiat sententiam, quan-
 do fuerunt transscripta omnia alia discreta tamen causa.
 dec. 88. num. 1.
 Transscriptio alicuius necessaria est non solum coram Iudice
 appellations, sed etiam coram quocumque alio Iudice, cui
 fuit commissa causa ab altero Iudice associata. dec. 368.
 num. 4.
 Transscriptum simplex non probat per se non concurrere
 requisitis, nisi concurrant admodum. dec. 277. nu-
 mer. 2.
 Transscriptum, seu publicum instrumentum ab eodem No-
 tario, qui illud rogatus probat etiam quod publicum sit
 factum, sive citatione parit, & decreto Iudicis. dec. 243.
 num. 2.
 Transscriptum, seu extrinsecus instrumentum fieri non potest,
 nisi parte citata ad iurisdictionem, & collationandum.
 Declara. per dec. 148. nu. 7.
 Triennalis possessio interruptitur per citationem nullam. De-
 clara. per dec. 98. num. 3.
 Triennium cohabitationis uxoris cum viro, licet incipere de-
 beat a Iudicis decreto, nihilominus, quando ante decretum
 praeteritum triennium cohabitavit, potest Iudex illud futurum
 triennium, in possessu circumstantiis ad breuius tempus re-
 ducere. dec. 126. num. 2.
 Tutor seu Curator tenetur pupillo ad interesse lucris cessantia
 propter non solutas sibi pecunias. dec. 123. num. 4. De-
 clara. per num. 5.
 Tutor non tenetur ponere pecunias pupillares ad lucrum,
 sicut ponit ius. dec. 143. num. 6.
 Tutores plures quando ius dant, omnes citari debent, alius pro-
 cessus est nullus. dec. 40. num. 2.
 Tutor non tenetur deservire in inventario bona ab altero ocu-
 pata. dec. 224. num. 6.

P.

Validitas sententiae ex revocatione alicuius dignoscitur,
 & probatur, dec. 176. num. 4.
 Valida titulus non excluditur ex productione tituli inagili
 solae ab adversario. dec. 167. num. 1.

Valor, & pretium novatio non praesumitur, dec. 100. num. 10.
 Valor rei, & pretium considerantur iuxta eiusdem rei bonum,
 vel malum qualitatem dec. 100. num. 3.
 Valor, seu pretium rei non probatur per testes dicentes rem tan-
 ti valeat, nisi etiam addant, quod tamen vendi paraverit, dec.
 100. num. 4.
 Valor, seu pretium praedium non censetur probatum per testes
 ignorantes eiusdem praedium personam. dec. 100. num. 3.
 Valor, seu pretium rei non dicitur probatum per testes nisi depo-
 nent de adhibere auctoritatem, & postea contrafactum, de quo
 agitur. dec. 156. num. 2. & 3. Vbi de quanto tempore
 auit, vel post contrarium, & num. 7.
 Valor, & pretium rei deprecatur ex quantitate fructuum,
 & ex communis reputatione. dec. 353. num. 8.
 Valor, seu pretium rei non probatur per testes deponentes de in-
 ditione. dec. 357. num. 4.
 Valor, seu pretium rei diminuitur per qualitates in contraria
 venditionis deducas. dec. 357. num. 2.
 Valor, seu pretium rei censetur probatum per testes deponentes
 de soluto, & consensu valore eiusdem rei, licet non dicant
 de communis reputatione. dec. 99. num. 1. in fine.
 Varietas seu contrarietas testium non in substantia non
 est attendenda. dec. 240. num. 16.
 Varii, aut contrarii non reputantur testes, si unus plus altero
 deponit. dec. 149. num. 12.
 Varii seu contrarii testes quantum potest reduci debent sententia
 concordiam ad effectum vel probent. dec. 246. num. 6.
 Vassallus seu subditus testis probat pro Domino suo. dec. 141.
 num. 2.
 Vassallus testis non probat pro Domino. dec. 172. num. 2. Vbi
 quod hoc procedat etiam quod tempore examinis se gere-
 ret pro vassallo.
 Vbiq; adherens, comprehendit omnia loca absq; ulla restri-
 ctione. dec. seu per 61. num. 2.
 Vehemens suspicio sufficiens in ciuilibus aequiparetur testi fal-
 sati. dec. 259. num. 2.
 Vel, distilio alternatim non potest stare copulari, quando in
 utraque sui parte verificatur praesent. dec. 350. num. 4.
 Velle facere aliquid an idem sit quod facere. dec. 336. num. 11.
 Vendens sibi habundantem, sit intelligitur vendere, ut ad
 altera emptor, non sibi tenetur dec. 91. nu. 2. Vbi quod
 hoc multo magis locum habet, quando ille emit cum co-
 rribus, & honoribus.
 Vendens domum vii liberam ab omni censu, & onere, si pro-
 misit facere consentire omnes personam, & aucto receptionem
 pretia liberam domum ab oneribus oneribus, non de-
 citur valuisse decipere emptorem. dec. 148. num. 1.
 Venditor praesumitur scire qualitatem rei venditae. dec. 136.
 num. 3.
 Vendita rei bona fide propter minimam causam inempta fieri
 non debet. dec. 148. num. 3.
 Vendita seu alienatio decollationis facta ante decollationem per
 annum, praesumitur simulata, & in fraudem creditorem
 sic distans statum. Hec tamen praesumptio recipit inter-
 pretationem in contrarium. dec. 157. num. 7.
 Vendita pignoris facta a Iudice non praesente pecunia nulla est.
 dec. 164. num. 1.
 Vendita, & emptio potest etiam fieri per interpositam perso-
 nam, & per procuratorem. dec. 253. num. 4.
 Vendita censui cu pacto, quod emptoribus licet quandoque
 venditores compellere ad restitutum pretium, illicita
 est, & fructus soluti forem principalem extinguunt. dec. 92.
 num. 1.
 Vendita, & emptio constituit si per eundem tradatur alicuius.
 dec. 253. num. 1.
 Vendita Terrarum eiusdem qualitatis instrumenta, probant
 communem valorem, & excludunt pretij modicitatem.
 dec. 71. num. 3.
 Vendita etiam rei alienae fieri potest. dec. 148. num. 2.
 Vendita rei sui per se facta ab ea recedi non potest. dec. 148.
 num. 2.
 Verbum promitto, magis respicit futurum, quam praesens tem-
 pus. dec. 174. num. 2.

Verba

I N D E X.

Verba dicuntur specialia, quia certum quid significant, licet sub se nulum continent decif. 291. num. 6.
Verba sunt semper interpretanda, ut excludant delictum, & iurum decif. 136. num. 1.
Verba sunt, ubi non continentur, nec etiam tunc habet locum illatus diffinio decif. 334. num. 2.
Verba generalia, & indefinita comprehendunt omnes illos, ad quos negotium pertinet, quandoque fit suadet ex verisimili mente dispositionem, & ex subtili materia decif. 165. num. 4.
Verba generalia transgressionis restringuntur ad personas, & causas in eis nominum comprehendunt decif. 165. num. 3.
Verba enunciationis in instrumentis antiquis habent vim publicae vocis, & fidei decif. 148. num. 2.
Verba & enunciationis Principii in instrumentis antiquis, probis aliquibus nobilitatem decif. 148. num. 3.
Verbum quicunque est generale, & vniuersale, & suum retinet significationem, includitque ea, quae aliis sub simplici dispositione non includitur, prout in materia fructus dispositionis decif. 391. num. 2.
Verba vniuersalia, & generalia sunt generaliter, & vniuersaliter intelligenda, quando praefertur aliis nihil operantur decif. 203. num. 4.
Verba quantitas vniuersalia, & praegnantia restringuntur ex propria interpretatione ad id, quod iuris est, ac probabiliter, & verisimile decif. 27. num. 3.
Verba vniuersalia, & generalia non comprehendunt infinita, vel excessiva, nec id quod si sapientibus reprehendi possit decif. 27. num. 3. in fine.
Verba ubi non sunt omnino clara non possunt in eis fieri fundamentum decif. 27. num. 16.
Verbum quodcumque importat omnimodam generalitatem decif. 113. num. 11.
Verba dispositiua, ubi non continentur, nec etiam conuenire debet dispositio decif. 145. num. 3. in fine.
Verba ad nullum officium beneficium in constitutione appositum non inducunt primatorem obtentorem decif. 87. num. 24.
Verbum ad uitantem, respectu futurum tempus decif. 87. num. 25.
Verborum significatio debet ad intellectum suum claudere, & vix auctorem applicari, ut excludatur obtrusio illicita decif. 180. num. 6.
Verba intelligenda sunt secundum naturam sensus, qui geritur, & secundum id, quod verisimile sit cognitione a obtrusibus decif. 358. num. 4.
Verborum grammaticus effectus est ex dispositionis intentionem decif. seu voc. 61. num. 25.
Verba praerogativa, seu praerogativa causam finalem demonstrant decif. 300. num. 4.
Verba Papae enunciationis, vel assertiva determinat proleta per motum causae finalis plene probant decif. 255. num. 2.
Verbis enunciationis creditur in totum, quando verificatur, & iustificatur in parte decif. 358. num. 3. in fine.
Verba enunciationis plene probant, quando sunt facta alijs administrandis decif. 255. num. 3.
Verba sunt propria intelligenda, & quantum verborum proprietates patitur, lata facienda est interpretatio etiam in materia obsequii decif. 340. num. 1.
Verba semper interpretanda sunt, ut aliquid operentur, & non sicut alioquin decif. 340. num. 2.
Verba vniuersalia restringuntur ad verba immediatè subsequens. Deinde, ut decif. 340. num. 3.
Verborum restrictio fieri non debet, nisi salua ratione resti fermonit decif. 340. num. 3.
Verba vniuersalia, & generalia non debent flare sine effectu, & esse superflua decif. 340. num. 4.
Verba generalia, & vniuersalia comprehendunt omnia, etiam, quod in via sit maior ratio, quam in alio decif. 340. numero 6.
Verbum conuenit, de paucis mensuris, non de integro, vel vice: riori non intelligendum est decif. 392. num. 3.
Verbum credo, importat explicitam confessionem in principali decif. 284. num. 3.

Verbum praegressi accipitur pro linea descendendum, ut requirit probationem certigradat decif. 47. num. 7.
Verba in repositis proprii, non improprie sunt interpretanda decif. 91. num. 1.
Verba Notarii crescentur verba contrahentium decif. 324. num. 1.
Verisimile iurum forensis patet taxari a principio contrahentis decif. 137. num. 5. & 8.
Verisimile in rebus taxatum debetur si alioquin iustificetur nisi taxatum forensis iudicium, & superflua excessiva, & superfluitas resecatur decif. 372. num. 9.
Verisimilitudo dicitur cognata natura, & ad illam extendendam requiruntur clara probationes dec. 311. num. 1.
Verisimilitudo quantum operatur, & quae dicitur probabilis, & verisimilis causa dec. 311. num. 2.
Veritatis primum odium excolet a prima falsi decif. 201. num. 5.
Veritas ex naturalibus iudicijs, sine praesumptionibus maxime compositur decif. 290. num. 10.
Vicinitas allum arguit similitudinem decif. 75. num. 8.
Videlicet doli, est declaratio mentis illam praesentis dec. seu voc. 61. num. 14.
Viola etiam venit mulieris appellatione decif. 293. num. 1.
Vilis mulier testis non probat in iuramento decif. 264. num. 2.
Vili, & pauper non est idoneus testis decif. 194. num. 1.
Viles, & inhonestae mulieres admittuntur in testes, & probant, cum iuramento, & iustis adiutoribus in probatione supradec. 284. num. 8.
Vili testis non probat decif. 172. num. 3.
Viles, & infames testes admittuntur in materia in qua alij testes haberi non possunt decif. 279. num. 5.
Vinez vel agri fructus incerti vendi possunt pro certo precio decif. 180. num. 4.
Virginias praesumitur ex emissionem sanguinis in cognitione carnali decif. 184. num. 7.
Virgo praesumi ut mulier, quae pro virgine tenetur, & reputatur decif. 284. num. 3.
Virgo praesumitur puella, quae recusat ab alijs cognosci dec. 184. num. 4.
Viri familia, & expulsi edium virum uxorem censetur probata per testes deponentes de minis, verba iniuncta, verbis, alijs, malis tractatibus decif. 156. num. 2.
Viri familia non probatur per verba iniuncta, nec per minas nisi minas sit natura terribilis, & solius minas ex quo decif. 371. num. 3.
Viri non in uxorem non probatur per testes de auditis decif. 371. num. 5.
Viri boni arbitrum dicitur datum per clausulam, si sit expedire iudicare in, &c. decif. 262. num. 3.
Vita, & mors probanda est non eo, quod in ea sit fundat dec. 232. num. 1.
Vita alacris, quando est fundamentum intentionis plene probari debet decif. 133. num. 2.
Vitiosè implere, aut omnino non implere aequiparatur decif. 308. num. 6.
Vitium commissum circa ea quae non sunt de formis substantiali contractuum, non vitium totum contractuum decif. 159. num. 3.
Vnicus testis non probat decif. 75. num. 4.
Vnicus testis de visu, ad hoc vi cum testibus de fama, & alijs probationibus coniungatur, & sic probat debet esse integer, nec in aliquo eius fides vacillare decif. 138. num. 3.
Vnicus testis nihil probat decif. 51. num. 2.
Vnicus testis nihil probat decif. 353. num. 3.
Vnicus testis non probat decif. 356. num. 10.
Vnicus testis non probat decif. 147. num. 5.
Vnicus testis non probat decif. 302. num. 5.
Vniuersalis taxatio in cambijs non admittitur, cum aliquando per copiarum minus, aliquando plus decif. 331. num. 11.
Vni quod non procedit, quando a principio concurrunt verisimilitudo, & praerogativa, habita consideratione varietatis.
Vniuersalia, & generalia verba, sunt generatim, & vniuersa liter intelligenda, quando praefertur aliis nihil operantur decif. 293. num. 4.
Vniuersalia quantitas, & praegnantia verba, restringuntur ex propria interpretatione ad id quod iuris est, ac probabiliter, & verisimile decif. 27. num. 3.

Finis.

Uniuersalia, & praeiudicia verba non comprehendunt insolita vel excessiua, nec id quod a supponitis reprobendi possit. decif. 27. num. 3. in fine.

Uniuersalis oratio omnes includit, & neminem exipit. decif. sen. 100. num. 4.

Uniuersalia, & generalia verba non debent stare sine effectus, & esse superflua. decif. 340. num. 4.

Uniuersalia, & generalia verba comprehendunt omnia, etiam quod in uno fit maior ratio, quam in alio. decif. 340. num. 6.

Uniuersalia verba restringuntur ad verbi immediatè sequentibus. Declara. vt decif. 340. num. 3.

Uniuersitatis seu Communitatis testes non repelluntur à testimonio ferendo, nisi habeant interesse particulare. decif. 353. num. 1.

Uniuersitatis testes, licet admittantur pro Uniuersitate, non sunt tamen integri testes, & numerus tamen supplet. decif. 353. num. 2.

Uniuersitatis testes non probant pro Uniuersitate, quando deponunt in causa mixta, interuata scilicet nomine Uniuersitatis, & singularum. decif. 304. num. 9. & 10. Vbi declaratur, quando consuevit datum mandatum ad agendum nomine Uniuersitatis, & nomine singularum simul.

Uniuersitatis testes non admittuntur, quando causa est criminalis, vel quando est simul actus, vel quando agitur de magno honore, vel de aliqua magna iurisdictione arbitrio iudicis. decif. 304. num. 11.

Uniuersitatis testes admittuntur pro Uniuersitate, etiam quod per alios veritas haberi possit. decif. 204. num. 12.

Uniuersitatis testes licet admittantur pro Uniuersitate, non tamen sunt integri testes, & omni exceptione maiores, quod quando verum sit. decif. 204. num. 13.

Uniuersitatis testes si sunt plures quam duo, numerus supplet, & satius plenum probetur. decif. 204. num. 14.

Uniuersitatis testium depositiones coadiuuantur ex depositionibus aliorum testium, qui non sunt de Uniuersitate. decif. 204. num. 16.

Uniuersitatis testibus minus credendum est, quem testium singularium. decif. 204. num. 17. Declara. vt num. 18.

Uniuersitatis tam Ecclesiastica, quam Secularis testes regulatim admittuntur ad deponendum pro sua Uniuersitate. decif. 204. num. 1 & 3.

Uniuersitatis testes admittuntur quando agitur de consuetudine. decif. 204. num. 2. & 4. Vbi amplius hac conclusio, etiam quod intra consuetudinem aduersus pastorem.

Uniuersitatis testes non admittuntur, quando agitur de interesse singularium. decif. 204. num. 3. & 4. Vbi agi dicitur de interesse singularium, quando agitur de passiuo, vel memoribus.

Uniuersitatis testes sunt idonei testes pro Uniuersitate etiam quando agitur de passiuo, & memoribus, quando passiuo, & memora venduntur, & pretium in arca communis reponitur. decif. 204. num. 5. & 6. Vbi quod ita in dubio praesumitur dictum pretium conueniri in utilitatem Uniuersitatis potius quam singularium.

Uniuersitatis testes ad hoc, vt non probent, pro Uniuersitate, quando agitur de passiuo vel memoribus, requirunt, quod dicti testes alibi passiuo commodè habere non possint, & quod gratis ad paciscendum admittantur. decif. 204. num. 7.

Uniuersitatis testes non sunt idonei, quando agitur de onere solutionis & abellarum, quod quando verum sit. Declara. vt decif. 204. num. 8.

Uniuersitatis testes non sunt idonei testes pro Uniuersitate, quando de suis nominati in mandato procura facta ad agendum. decif. 204. num. 9.

Uniuersitatis testes licet regulariter non repellantur, repelluntur tamen, quando habent interesse in causa. decif. 230. num. 1.

Uniuersitatis testes non probant pro Uniuersitate, quando agitur de passiuo propter interesse singularium. dec. 230. num. 2. Declara. quando passiuo venduntur, & pretium reponitur in arca communis, num. 4. & 5.

Uniuersitatis testes non repelluntur deponentes pro Uniuersitate si in causa non habent interesse. decif. 210. num. 1.

Uniuersitatis testes, qui habent bona in loco controverso non sunt idonei testes pro Uniuersitate. decif. 210. num. 1.2. & 3.

Uniuersitatis testes, qui interuenerunt in mandato dato ab Uniuersitate non sunt idonei testes pro Uniuersitate. dec. 210. num. 1.7.8. & 9.

Uniuersitatis testes admittuntur etiam quod agatur de passiuo, quando eorum pretium ponitur in arca communis. decif. 210. num. 3.

Uniuersitatis testes non sunt idonei testes pro Uniuersitate, quando ex viiis causa liberatur à solutione eorum. decif. 210. num. 4. & 5. Vbi declaratur.

Uniuersitatis testes non probant possessionem ad fauorem Uniuersitatis super iure paciscendi, & ligandi. decif. 344. num. 5.

Uniuersitatis testes admittuntur propter Uniuersitatem, quando eorum interesse non est singulorum sed Uniuersitatis. decif. 245. num. 1.

Uniuersitatis testes admittuntur pro Uniuersitate in causa, & commodo, quod principaliter non spectat ad suum Uniuersitatem sed in consequentiam. decif. 245. num. 2.

Uniuersitatis testes etiam quod principaliter de interesse Uniuersitatis ageretur, non prohibentur pro sua Uniuersitate deponere. decif. 245. num. 4.

Uniuersitatis testes licet admittantur ad deponendum pro sua Uniuersitate, non tamen dicuntur omni exceptione maiores sed numerus supplet. decif. 245. num. 5.

Uniuersitatis testes repelluntur à testimonio pro sua Uniuersitate, quando agitur de interesse singularium. decif. 245. num. 6. Vbi etiam bene declaratur, quando dicatur agi de interesse singularium, & dec. 7.

Uniuersitatis, seu Communitatis testes probant pro sua Uniuersitate, vel Communitate, quando non agitur de eorum principali interesse. decif. 141. num. 2.

Uniuersitatis testes pro Uniuersitate admittuntur sed non sunt omnino integrae fidei. decif. 312. num. 1.

Uniuersitatis testes nihil proferunt probant pro Uniuersitate, quando agitur de commodo eorum, vel singularum. decif. 312. num. 2.

Uniuersitatis testes nihil probant pro Uniuersitate, quando agitur de passiuo. decif. 312. num. 3.

Uniuersitatis testes non probant pro Uniuersitate, quando deponunt de magno iurisdictione Uniuersitatis, vel in causa actus. decif. 312. num. 4.

Uniuersitatis probat in causa possessoria. decif. 291. num. 10. Vbi praefertur concurrente praesumptione iuris.

Uniuersitatis de visu iurata publica voce, & fama probata per plures testes pleni probat decif. 43. num. 2.

Uniuersitatis res diuersae respassu, & ratione diuersarum personarum, diuersimodè indicari possunt. decif. 105. num. 6. Vbi declaratur hac conclusio, quando habet locum.

Uniuersitatis confessio, quando alteri praesentatur, & contra praesentem in iudicio. decif. 299. num. 5. & 6.

Uniuersitatis probatio ordinatur alioquin. decif. 361. num. 2.

Uniuersitatis de visu iurata cum alijs testibus deponentibus de publica voce, & fama plene probat possessionem. dec. 258. num. 9.

Uniuersitatis confessio tertio non praesumitur. decif. 274. num. 1.

Uniuersitatis de passiuo non recipit declarationem ab alio in eo, quod est de substantia, & quod principaliter in controversiam deducitur. decif. 274. num. 3.

Uniuersitatis presumptio tollit aliam. decif. 354. num. 5.

Uniuersitatis presumptio tollit aliam, & reuertitur tollit minus reuerentem. decif. 289. num. 6.

Uniuersitatis de facto proprio deponere non credendum est. decif. 326. num. 2.

Voluntas testatoris declaratur per scripturam imperfectionem, defectu solemnitatis. decif. 299. num. 7.

Voluntas testatoris in testamento declarata essetis qualis fuit illius voluntas in praecedenti dispositione. decif. 350. num. 5.

Voluntas, & intentio contrabentium, quod aliter non fuisset contrarium colligitur ex consuetudine, & consuetudine. decif. 325. num. 13.

I N D E X.

Voluntas testatoris in dubio presumitur completa, & absoluta. decij. 36. num. 9.

Vox, & fama publica non constitit probata per testes dicentes se audisse: populo, vel à vicinia, vel quod erat notitium nisi etiam dicatur, quod publice, aut communiter audierunt decij. 24. num. 6.

Potem, & famam publicam testes non probant, nisi deponant de ea interfecto, & consumato statim post factum, non aut si aliquoties dicitur post factum. decij. 337. num. 7. *Pbi declaratur.*

Potem, & famam publicam testes probantes, debent reddere rationem eorum dicti. Declaratur, ut decij. 337. num. 7.

Potem, & famam publicam testes probantes, illum probare dicuntur si dixerint se sigillatim audisse. decij. 337. num. 7.

Pus, & fama publici actus semiplenam probationem dec. 337. num. 4.

Pus, & fama publica sufficit, ut singulis paritas, & nobilitas probetur dicatur. decij. 213. num. 4.

Pus, & fama publica ad hoc, ut probetur debet esse solida, constare per petra & nobi habent in contrarium, quod contradicitur decij. 115. num. 11.

Vis Statutum de transportatione affirmum recipit interpretationem à iure communi. decij. 335. num. 7.

Vita est recipere fructus ex maturo. decij. 177. num. 1.

Vivum causa non recipit prescriptionem, nec bonam fidem, nec acquiescentiam. decij. 159. num. 3.

Vfura sunt probata à iure diuino. decij. 7. num. 2.

Vfura non excluditur per affectionem contrarium factam à partibus, quia in eorum potestate, non est facere licitum, quod alias illicitum est. decij. 209. num. 1.

Vfurarius causa criminaliter interatus superfederali debet in ea, donec in iudicio citetur, ubi sui proditum instrumentum cognoscatur an illud sit exequendum nec al. dec. 217. num. 1. & 2. *Pbi amplius etiam quod causa criminalis fuerit prius interata.*

Vfura nec recipi possunt à sponte dantis, & recepte omnino restituantur. decij. 35. num. 1.

Vfura ratione laici cessant non debentur ptem illi, qui solutus est pecuniam ad honestum lucrum ponere dec. 96. num. 1.

Vfura non cadit nisi in mutuo verbo, vel passim. decij. 325. num. 10.

Vfura non datur sine mutuo. decij. 235. num. 4.

Vfura est, quicquid foris accipitur in mutuo. decij. 16. num. 1.

Vfura committitur cum potest sine mutuo, aut alio contractu in mutuum resoluibili. decij. 16. num. 4. in fine & eam 8.

Vfura probanda est per eam, qui illum allegat. decij. 16. num. 7.

Vfura crimen est Ecclesiasticum de ci. 16. u. 7.

Vfura praesumptio cessat, ubi alia praesumptio capi potest. decij. 16. num. 7.

Vfuram committit exigens fructus societatis cessante periculo mortis, & illi computatur in sortem decij. 59. num. 2.

Vfura est prohibita iure diuino, & humano. decij. 2. num. 1.

Vfura an sit quando vxor mortuo viro ab illius hereditas recipit aliquam pecuniam, donec fidei dote restituitur. decij. 331. num. 4.

Vfuraria non dicitur societas, licet ex ea vnus socius maius lucrum accipiat, quam alter. decij. 337. num. 4.

Vfuraria non est societas, quando da capitale non remanet saluū, sed in fine societatis restituitur prout extat. decij. 137. num. 3 & 4.

Vfurari manifesti testamentum factum praestitum canonum causis, nullum, & annulli dote illi si testator post factum testamentum iterum vfuram fecerit etiam occidit. dec. 202. num. 1. & 2.

Vfurarium est passum, quod dissoluta societate officij debeatur

fructus ad rationem duodecim pro centenario. decij. 7. num. 1.

Vfuraria est, & illicita ratio interesse à principio facta, nisi aliunde interesse probetur. decij. 7. num. 2.

Vfuraria est ratio certi interesse ad ius in decij. 131. num. 1.

Vfuraria est ratio certi interesse ad ius super pecunia restituta super tamobis decij. 311. num. 2.

Vfurarius, & illius contractus non potest validari per consuetudinem. de ci. 34. num. 1. & 2.

Vfus Cancellarie ubi attenditur est decij. 163. num. 2.

Vfus seu obseruancia insequenda declarat, & interpretatur consensum in eadem. dec. 27. num. 3.

Vtile per inutile vitatur, quando materia est individua. de 315. num. 11. *Pbi de eo qui non fuisset contracturus, siue certo passio.*

Vtile per inutile nauis à vitetur, quando alternatiue obligatio vnusquisque est bona, alia vero illi est. decij. 176. num. 6.

Vulnerans & occidit al qui se tenet de occisio, & non de vulnere infirmal. decij. 3. num. 6. *Item 61. num. 4. & in addi. littere 4.*

Vulneratus si taliter, si ex raine, & naufragio superueniente, obierit dicitur mortuus ex raine, & naufragio non aut ex vulnere decij. 365. num. 1.

Vulneratus dicitur obisse ex vulnere, si post vulnus superuenit spasmus, & post spasmus obierit. decij. 165. num. 2.

Vxor propria auferitur, & si in illa causa diceretur à viro, non potest ab eo petere aliquid, si ea sit causa ista causa dec. 250. num. 4. & 5. *Pbi declaratur, quod sit ista causa.*

Vxor alimentari debet à viro, quando ab eo discessit propter illius semitiam decij. 127. no. 4.

Vxor dote, & donari propter nuptias non venit in confiscatione bonorum mariti delinquentis. decij. 197. num. 1.

Vxor dote restituitur (sunt et insolui instrumentum apposita, in omnes, & quicquidq; causa re situm) cum primogenitum incipit per contrarium condemnationem exulare obsequio ex quod bona ipsius publicatur. decij. 197. num. 6.

Vxor viro restituta non est in possessione, quando non constat de eius legimo consensu in contrahendo matrimonio. dec. 249. num. 2. 4 & 5.

Vxor viro restituta non est propter periculum animae, & timorē peccati, ne deat eod obitatio illicita. dec. 249. num. 26.

Vxor tenetur cohabitare cum viro, & eique matrimonialia obsequia praestare. decij. 111. num. 1.

Vxor silentio pro viro, tunc deum valet, quando vir detinetur in Carcere pro causa criminali, & non propter al alienum. decij. 74. num. 3. *Pbi etiam quod tunc deum potest sustineri pro causa civilis quando illa ex tali obligatio non remanet periculum solutae, secus si contra.*

Vxorem moderate verberare licitum est marito, quando debet hoc facere. de c. 171. num. 4. & 5. *Pbi etiam quod non valet promissio de non corrigendo vxorem.*

Vxorem semel tantum verberare maritus non prohibetur. dec. 371. num. 3.

Vxorem quod maritus verberauerit non probatur per testes dicentes audisse vxorem vociferantē. decij. 371. num. 9.

Vxor tunc est offensa à viro, non est viro restituta, cautione non praestata de non offendendo. decij. 371. num. 13.

Vxor propter viri leuitatem, de illius domo propria auctoritate discedere non potest decij. 30. num. 1. *Declaratur, nisi maritus effect nimium scire. num. 3. Pbi etiam quod iudicis arbitrio remittitur, quia sit magna famula.*

Vxorem maritus potest ex causa leuitatis ad correctionem verberare. decij. 30. aa. 2.

Vxor tenetur stare cum eius viro etiam quod sit vnus puerus. decij. 39.

Vxor tenetur sequi virum suum quocunque vadit. decij. 30. num. 5.

Vxor potest petere separari à viro propter licum quum habeat cum ipso decij. 39. num. 5. in fine.

F I N I S.

Prata. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli

